

Hof van cassatie - Cour de cassation

TRADCAS

2025

*(Vertaalde) samenvattingen van arresten van
het hof van cassatie, geordend volgens
rolnummer.*

*Résumés (traduits) des arrêts de la Cour de
cassation, classés en fonction de numéro
de rôle.*

C.18.0322.F

20 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250220.1F.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 1434 Oud Burgerlijk Wetboek volgt niet dat het gemeenschappelijk vermogen enkel vergoeding is verschuldigd indien het voordeel heeft behaald uit de eigen goederen van een van de echtgenoten (1). (1) Zie concl. OM.

HUWELIJKSVERMOGENSSTELSELS - Wettelijk stelsel - Vergoeding door het gemeenschappelijk vermogen - Voorwaarde

- Art. 1434 Oud Burgerlijk Wetboek

Il ne suit pas de l'article 1434 de l'ancien Code civil qu'il n'est dû récompense par le patrimoine commun que s'il a tiré profit des biens propres d'un des époux (1). (1) Voir concl MP.

REGIMES MATRIMONIAUX - Régime legal - Récompense par le patrimoine commun - Condition

- Art. 1434 Ancien Code civil

De winst uit een winnend loterijbiljet, die een eigen goed van een van de echtgenoten is, is geen vrucht, inkomen of interest in de zin van artikel 1405.2 Oud Burgerlijk Wetboek, maar vormt de tegenprestatie van dat biljet en is dus overeenkomstig artikel 1400.5 een eigen goed (1). (1) Zie concl. OM.

HUWELIJKSVERMOGENSSTELSELS - Wettelijk stelsel - Eigen goed - Omschrijving - Winst uit een winnend loterijbiljet

- Art. 1405. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1400.5 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1446 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1447, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Le gain résultant du tirage gagnant d'un billet de loterie qui est un bien propre à l'un des époux, n'est pas un fruit, un revenu ou un intérêt au sens de l'article 1405.2 de l'ancien Code civil, mais, étant la contrepartie de ce billet, il est un bien propre conformément à l'article 1400.5 (1). (1) Voir concl MP.

REGIMES MATRIMONIAUX - Régime legal - Bien propre - Qualification - Gain résultant du tirage gagnant d'un billet de loterie

- Art. 1405. 2 Ancien Code civil

- Art. 1400.5 Ancien Code civil

- Art. 1446 Ancien Code civil

- Art. 1447, al. 1er Ancien Code civil

De artikelen 1446 en 1447, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek beletten de rechter niet om aan de echtgenoot die hierom vraagt het onroerend goed toe te wijzen dat als gezinswoning dient, zonder de aldaar aanwezige huisraad (1). (1) Zie concl. OM.

HUWELIJKSVERMOGENSSTELSELS - Wettelijk stelsel - Toewijzing van het onroerend goed dat als gezinswoning dient - Beslissing over de aldaar aanwezige huisraad - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 1446 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1447, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Les articles 1446 et 1447, alinéa 1er, de l'ancien Code civil ne font pas obstacle à ce que le juge puisse attribuer à l'époux qui en fait la demande l'immeuble servant au logement de la famille sans les meubles meublants qui le garnissent (1). (1) Voir concl MP.

REGIMES MATRIMONIAUX - Régime legal - Attribution de l'immeuble servant au logement de la famille - Sort des meubles meublants qui le garnissent - Pouvoir du juge

- Art. 1446 Ancien Code civil

- Art. 1447, al. 1er Ancien Code civil

C.19.0207.N

3 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250203.3N.2](#)

AC nr. ...

Ingevolge artikel 35, § 4, ZIV-wet zijn, behoudens andersluidende bepaling, de kosten van materiaal en medische verbruiksgoederen die onrechtstreeks verbonden zijn aan de uitvoering van een in artikel 34, van dezelfde wet, bedoelde verstrekking, opgenomen in het honorarium, ook al blijkt dat niet uitdrukkelijk uit de omschrijving van de toepassingsregelen van de bedoelde verstrekking.

GENEESKUNDE - Algemeen - Financiering gezondheidszorg - Toegankelijkheid gezondheidszorg - Verzorging patiënt - Nomenclatuur - Honorarium - Kosten - Aanrekening aan patiënt

- Art. 34 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 35, § 4 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Financiering gezondheidszorg - Toegankelijkheid gezondheidszorg - Verzorging patiënt - Nomenclatuur - Honorarium - Kosten - Aanrekening aan patiënt

- Art. 34 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 35, § 4 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

Conformément à l'article 35, § 4, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994, les frais de matériel et de produits de consommation médicaux qui sont indirectement liés à l'exécution d'une prestation visée à l'article 34 de la même loi sont, sauf disposition contraire, compris dans les honoraires, même si cela ne ressort pas expressément du libellé des modalités d'application de la prestation visée.

ART DE GUERIR - Généralités - Financement des soins de santé - Accès aux soins de santé - Soins dispensés au patient - Nomenclature - Honoraires - Frais - Imputation au patient

- Art. 34 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 35, § 4 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Généralités - Financement des soins de santé - Accès aux soins de santé - Soins dispensés au patient - Nomenclature - Honoraires - Frais - Imputation au patient

- Art. 34 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 35, § 4 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

De vaststelling door het Marktenhof van de niet-naleving van de formele motiveringsverplichting door de beslissing van de Geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit, doet niet af aan zijn bevoegdheid uitspraak te doen over het recht op rectificatie van onjuiste persoonsgegevens aangezien deze bevoegdheid een gebonden bevoegdheid is; de eventuele nietigheid van de beslissing van de Geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit wegens miskenning van de formele motiveringsverplichting en de omstandigheid dat het Marktenhof deze nietigheid niet heeft vastgesteld, heeft bijgevolg geen invloed op de wettigheid van de beslissing van het Marktenhof (1). (1) Zie concl. OM.

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Inbreuk op grondbeginselen van bescherming van persoonsgegevens - Gegevensbeschermingsautoriteit - Klacht - Geen verwerking van persoonsgegevens van de klager - Recht op rectificatie - Bevoegdheid van het Marktenhof - Voorwaarden

- Art. 16 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van

RECHTBANKEN - Allerlei - Marktenhof - Beroep tegen beslissing gegevensbeschermingsautoriteit - Motiveringsgebrek beslissing gegevensbeschermingsautoriteit - Rechtsmacht Marktenhof - Recht op rectificatie

- Art. 16 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van

Het Marktenhof oordeelt in het kader van een beroep tegen een beslissing van de Geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit met volle rechtsmacht; dit impliceert dat het Marktenhof, binnen de grenzen van de devolutieve werking van het beroep, uitspraak doet over alle rechts- en feitelijke vragen zoals zij door de Geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit werden onderzocht (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTBANKEN - Allerlei - Marktenhof - Beroep tegen
4/05/2026

La constatation par la Cour des marchés du non-respect de l'obligation de motivation formelle par la décision de la chambre contentieuse de l'Autorité de protection des données ne porte pas atteinte à son pouvoir de statuer sur le droit de rectification de données à caractère personnel inexacts dès lors qu'il s'agit d'une compétence liée ; la nullité éventuelle de la décision de la chambre contentieuse de l'Autorité de protection des données en raison de la méconnaissance de l'obligation de motivation formelle et la circonstance que la Cour des marchés n'a pas constaté cette nullité n'ont dès lors aucune incidence sur la légalité de la décision de la Cour des marchés (1). (1) Voir les concl. du MP.

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Infraction aux principes fondamentaux de la protection des données à caractère personnel - Autorité de protection des données - Plainte - Pas de traitement des données à caractère personnel du plaignant - Droit de rectification - Compétence de la Cour des marchés - Conditions

- Art. 16 Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

TRIBUNAUX - Divers - Cour des Marchés - Recours contre la décision de l'Autorité de protection des données - Défaut de motivation de la décision de l'Autorité de protection des données - Pouvoir juridictionnel de la Cour des marchés - Droit de rectification

- Art. 16 Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

La Cour des marchés connaît de recours de plein contentieux contre les décisions de la chambre contentieuse de l'Autorité de protection des données ; cela implique que la Cour des marchés statue, dans les limites de l'effet dévolutif du recours, sur toutes les questions de droit et de fait, telles qu'elles ont été examinées par la chambre contentieuse de l'Autorité de protection des données (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Divers - Cour des Marchés - Recours contre la décision
P. 4/844

beslissing gegevensbeschermingsautoriteit - Volle rechtsmacht

- Art. 108, § 1 Wet 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit

de l'Autorité de protection des données - Pouvoir de pleine juridiction

- Art. 108, § 1er L. du 3 décembre 2017 portant création de l'Autorité de protection des données

C.20.0412.F

6 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250206.1F.5](#)

AC nr. ...

Onder industriële en commerciële prijzen wordt de prijs van alle verkopen van producten, stoffen, voedingswaren, goederen of dieren, alsook het aanbod, de aanvaarding of de uitvoering van alle prestaties bedoeld.

HANDELSPRAKTIJK - Verbod op indexering van de industriële en commerciële prijzen - Industriële en commerciële prijzen - Begrip

- Art. 57, § 1 Wet 30 maart 1976 betreffende de economische herstelmaatregelen

Par prix industriels et commerciaux, on entend le prix de toutes les ventes de produits, matières, denrées, marchandises ou animaux, ainsi que l'offre, l'acceptation ou l'exécution de toutes prestations.

PRATIQUES DU COMMERCE - Interdiction d'indexation des prix industriels et commerciaux - Prix industriels ou commerciaux - Notion

- Art. 57, § 1er L. du 30 mars 1976 portant organisation de l'initiative économique publique

C.20.0518.F

13 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250213.1F.4](#)

AC nr. ...

Wanneer de rechter die uitspraak moet doen over een vordering tot vereffening-verdeling, kennisneemt van een betwisting en bij de aanwijzing van de notaris beslist om deze niet te beslechten maar de uitspraak hierover aan te houden tot het homologatievonnis, behoort het onderzoek van die betwisting tot de taken van de aangewezen notaris (1). (1) Zie concl. OM.

VERDELING - Vereffening-verdeling - Rechter - Betwisting - Aanwijzing van een notaris - Taak

Lorsque le juge, appelé à statuer sur une demande de liquidation-partage, est saisi d'une contestation et qu'il décide, lors de la désignation du notaire, de ne pas la trancher mais d'en remettre la solution jusqu'au jugement d'homologation, l'examen de cette contestation relève de la mission du notaire désigné (1). (1) Voir les concl. du MP.

PARTAGE - Liquidation-partage - Juge - Contestation - Désignation d'un notaire - Mission

C.21.0004.F

17 oktober 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251017.1F.4](#)

AC nr. ...

Noch uit de artikelen 6.1 en 15 EVRM, noch uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging volgt dat het recht om te worden gehoord een absoluut recht is dat niet anders dan door de in artikel 15 EVRM bepaalde grenzen kan worden beperkt.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Recht om te worden gehoord - Grenzen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il ne suit ni de l'article 6, § 1er et de l'article 15 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni du principe général du droit relatif au respect des droits de la défense que le droit à être entendu constituerait un droit absolu, ne souffrant d'autre limitation que celles visées à l'article 15 de la Convention.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit d'être entendu - Limitations

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 15 EVRM bepaalt dat, in tijd van oorlog of in geval van enige andere algemene noodtoestand die het bestaan van het land bedreigt, elke verdragsluitende partij maatregelen kan nemen die afwijken van de in het Verdrag bepaalde verplichtingen, voor zover de ernst van de situatie die maatregelen strikt vereist en op voorwaarde dat ze niet in strijd zijn met andere verplichtingen die uit het internationaal recht voortvloeien.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 15 - Afwijkingen - Voorwaarden

- Art. 15 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'article 15 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales dispose que, en cas de guerre ou en cas d'autre danger public menaçant la vie de la nation, toute partie contractante peut prendre des mesures dérogeant aux obligations prévues par la Convention, dans la stricte mesure où la situation l'exige et à la condition que ces mesures ne soient pas en contradiction avec les autres obligations découlant du droit international.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 15 - Dérogations - Conditions

- Art. 15 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.21.0083.N

17 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250117.1N.3](#)

AC nr. ...

Het recht op planschadevergoeding vereist geen volledig bouwverbod met betrekking tot het optrekken of plaatsen, afbreken, herbouwen, verbouwen of uitbreiden van een constructie; een beperking van de bouwmogelijkheden op een perceel volstaat op basis van het in werking getreden ruimtelijk uitvoeringsplan (1). (1) Zie concl. OM.

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg - Planschadevergoeding - Bouwverbod - Omvang

- Art. 2.6.1, § 2 Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

- Art. 4.2.1, 1° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

Le droit à une indemnisation de dommages résultant de la planification spatiale ne requiert pas une interdiction totale de bâtir concernant l'édification ou la pose, la démolition, la reconstruction, la transformation ou l'agrandissement d'une construction ; une limitation des possibilités de bâtir sur une parcelle suffit sur la base du plan d'exécution spatial entré en vigueur (1). (1) Voir les concl. du MP.

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement - Indemnisation des dommages résultant de la planification spatiale - Interdiction de bâtir - Etendue

- Art. 2.6.1, § 2 Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

- Art. 4.2.1, 1° Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

C.21.0180.N

31 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250131.1N.7](#)

AC nr. ...

De rechter, die oordeelt dat de ziekteverzekeraar minstens gedeeltelijk vóór de dagvaarding door zijn verzekerde in diens rechten was gesubrogeerd en die de verjaringstermijn aan de zijde van de ziekteverzekeraar laat aanvangen op de dag van die dagvaarding op grond dat dit het ogenblik is waarop de ziekteverzekeraar kennis heeft gekregen van zijn rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar van de aansprakelijke, zonder vast te stellen op welke datum de verzekerde van de ziekteverzekeraar kennis heeft gekregen van zijn recht tegen de verzekeraar van de aansprakelijke, laat het Hof niet toe zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Vonnissen en arresten - Burgerlijke zaken - Motiveringsplicht - Subrogatie in de rechten van de benadeelde - Verjaringstermijn rechtstreekse vordering - Wettigheidstoezicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Motiveringsplicht - Indeplaatsstelling - Subrogatie in de rechten van de benadeelde - Verjaringstermijn rechtstreekse vordering - Noodzakelijke vaststellingen - Wettigheidstoezicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Motiveringsplicht - Subrogatie in de rechten van de benadeelde - Verjaringstermijn rechtstreekse vordering - Noodzakelijke vaststellingen - Wettigheidstoezicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

De subrogatie in de rechten van de benadeelde heeft tot gevolg dat de indeplaatsgestelde de vordering van de benadeelde uitoefent met al haar kenmerken en toebehoren (1). (1) Zie concl. OM.

INDEPLAATSTELLING - Subrogatie in de rechten van de benadeelde - Gevolg

- Art. 88, § 2 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 150, eerste lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 136, § 2, vierde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Subrogatie in de rechten van de benadeelde - Gevolg

- Art. 88, § 2 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen,

Le juge, qui considère que l'organisme assureur a été subrogé, à tout le moins partiellement, dans les droits de son assuré avant la citation par ce dernier, et qui fait débiter le délai de prescription du côté de l'organisme assureur le jour de cette citation au motif qu'il s'agit du moment où l'organisme assureur a eu connaissance de l'action directe de son assuré contre l'assureur de la personne responsable, sans constater la date à laquelle l'assuré a été informé par l'organisme assureur du droit qu'il pouvait exercer contre l'assureur de la personne responsable, ne permet pas à la Cour d'exercer son contrôle de légalité (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Jugements et arrêts - Matière civile - Obligation de motiver - Subrogation dans les droits de la personne lésée - Délai de prescription de l'action directe - Contrôle de légalité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Obligation de motiver - Subrogation - Subrogation dans les droits de la personne lésée - Délai de prescription de l'action directe - Constations nécessaires - Contrôle de légalité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Obligation de motiver - Subrogation dans les droits de la personne lésée - Délai de prescription de l'action directe - Constations nécessaires - Contrôle de légalité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

La personne subrogée dans les droits de la personne lésée exerce l'action de la personne lésée avec ses caractéristiques et accessoires (1). (1) Voir les concl. du MP.

SUBROGATION - Subrogation dans les droits de la personne lésée - Conséquence

- Art. 88, § 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

- Art. 150, al. 1er L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

- Art. 136, § 2, al. 4 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Généralités - Subrogation dans les droits de la personne lésée - Conséquence

- Art. 88, § 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée

inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 150, eerste lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014
- Art. 136, § 2, vierde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

en vigueur le 1er novembre 2014

- Art. 150, al. 1er L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014
- Art. 136, § 2, al. 4 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

C.21.0292.F

19 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.2](#)

AC nr. ...

De betaling door een van de mede-eigenaars van de lasten van de eigendom die zijn aandeel te boven gaat, doet geen waardenschuld maar een sommenschuld ontstaan in het voordeel van die mede-eigenaar ten opzichte van de andere mede-eigenaars.

EIGENDOM - Mede-eigendom - Lasten van de eigendom - Betaling door een van de mede-eigenaars - Gevolg

- Art. 577-2, § 3 Oud Burgerlijk Wetboek

Le paiement par l'un des copropriétaires des charges de la propriété au-delà de sa part fait naître, non une créance de valeur, mais une créance de somme au profit de ce copropriétaire à l'égard des autres.

PROPRIETE - Copropriété - Charges de la propriété - Paiement par l'un des co-propriétaires - Conséquence

- Art. 577-2, § 3 Ancien Code civil

Enkel de betwistingen verwoord in of voortvloeiend uit de beweringen en zwaarigheden die zijn opgenomen in het proces-verbaal van de aangestelde notaris, worden aan de rechter voorgelegd door de neerlegging ter griffie van de uitgifte van dat proces-verbaal; indien de notaris-vereffenaar een staat van vereffening heeft opgemaakt overeenkomstig de door de rechter gegeven richtlijnen, kunnen, behoudens ontdekking van nieuwe feiten of nieuwe stukken van doorslaggevend belang, enkel de betwistingen worden aangevoerd die verband houden met de aanpassing van de staat (1). (1) Artt. 1209 en 1223, vóór de wijziging ervan door de wet van 13 augustus 2011.

VERDELING - Staat van vereffening opgemaakt door de notaris-vereffenaar - Aan de rechter voorgelegde betwistingen - Omschrijving - Grenzen

- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek

Seules les contestations qui sont formulées dans ou qui découlent des dires et difficultés repris dans le procès-verbal du notaire commis sont portées devant le juge par le dépôt au greffe de l'expédition de ce procès-verbal; si le notaire-liquidateur a établi un état de liquidation conformément aux directives données par le juge, seules les contestations relatives à l'adaptation de l'état peuvent être soulevées, sauf en cas de découverte de pièces ou de faits nouveaux et déterminants (1). (1) C.Jud., art. 1209 et 1223, avant mod. par L. du 13 août 2011.

PARTAGE - État de liquidation établi par le notaire liquidateur - Contestations portées devant le juge - Définition - Limites

- Art. 1209 Code judiciaire
- Art. 1223 Code judiciaire

C.21.0435.N

17 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250117.1N.4](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de schade het gevolg is van een voortdurende fout verhindert niet dat de schade dag per dag ontstaat en de vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid ontstaat naargelang de schade zich voordoet (1). (1) Cass. 22 januari 2021, AR C.20.0187.N, AC 2021, nr. 61.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Voortdurende fout - Ontstaan schade dag per dag - Gevolg

La circonstance que le dommage résulte d'une faute continue n'empêche pas le dommage de naître jour après jour ni la demande en responsabilité extracontractuelle de naître au fur et à mesure que le dommage se produit (1). (1) Cass. 22 janvier 2021, RG C.20.0187.N, AC 2021, nr. 61.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Faute continue - Naissance du dommage jour après jour - Conséquence

De verjaring, dat een verweer is tegen een laattijdige vordering, begint te lopen vanaf de dag waarop die vordering ontstaat.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen - Aanvang

La prescription, qui est une défense opposée à une demande tardive, commence à courir au jour où naît cette demande.

PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités - Point de départ

Een vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid ontstaat op het ogenblik dat alle constitutieve bestanddelen van deze aansprakelijkheid verenigd zijn; wat betreft het constitutieve bestanddeel van de schade, is dit het ogenblik waarop de schade tot stand komt of haar toekomstige verwezenlijking naar redelijke verwachtingen vaststaat (1). (1) Cass. 22 januari 2021, AR C.20.0187.N, AC 2021, nr. 61.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Ontstaan vordering - Vereniging constitutieve bestanddelen

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Totstandkoming of redelijke verwachting verwezenlijking

Une demande en responsabilité extracontractuelle naît lorsque tous les éléments constitutifs de cette responsabilité sont réunis; en ce qui concerne l'élément constitutif du dommage, il s'agit du moment où le dommage survient ou, suivant des prévisions raisonnables, où sa réalisation future est établie (1). (1) Cass. 22 janvier 2021, RG C.20.0187.N, AC 2021, nr. 61.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Naissance de la demande - Réunion des éléments constitutifs

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Survenance ou prévision raisonnable de réalisation

C.21.0449.N

10 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250110.1N.5](#)

AC nr. ...

De voorzitter van de ondernemingsrechtbank die uitspraak doet zoals in kort geding, het bestaan vaststelt en de staking beveelt van een met de eerlijke marktpraktijken strijdige daad, doet uitspraak ten gronde en zijn uitspraak heeft gezag van gewijsde in de zin van de artikelen 23 tot en met 27 Gerechtelijk Wetboek.

RECHTBANKEN - Allerlei - Marktpraktijken - Vordering tot staking - Voorzitter ondernemingsrechtbank - Kortgeding - Gevolg

- Art. XVII.1 Wetboek van economisch recht
- Art. XVII.6 Wetboek van economisch recht

Le président du tribunal de l'entreprise qui statue comme en référé constate l'existence et ordonne la cessation d'un acte contraire aux pratiques honnêtes du marché, statue au fond et sa décision a autorité de chose jugée au sens des articles 23 à 27 du Code judiciaire.

TRIBUNAUX - Divers - Pratiques du marché - Action en cessation - Président du tribunal de l'entreprise - Référé - Conséquence

- Art. XVII.1 Code de droit économique
- Art. XVII.6 Code de droit économique

Een derde kan zich ten aanzien van haar wederpartij, die de hoedanigheid van procespartij heeft in een andere gerechtelijke beslissing, beroepen op deze gerechtelijke beslissing als weerlegbaar feitelijk vermoeden (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Allerlei - Bewijswaarde beslissing ten aanzien van een derde - Weerlegbaar vermoeden

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

Un tiers peut se prévaloir, à l'égard de sa partie adverse qui a la qualité de partie litigante dans une autre décision judiciaire, de cette décision judiciaire à titre de présomption de fait réfragable (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGÉE - Divers - Force probante de la décision à l'égard d'un tiers - Présomption réfragable

- Art. 23 Code judiciaire

Opdat een partij op ontvankelijke wijze beroep kan instellen bij het Marktenhof tegen een beslissing van de geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit, is vereist dat deze beslissing haar nadeel toebrengt; bijgevolg heeft een partij geen belang om beroep in te stellen bij het Marktenhof tegen een beslissing van de geschillenkamer die de klacht tegen deze partij seponereert (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Algemeen - Marktenhof - Beroep tegen seponeringsbeslissing gegevensbeschermingsautoriteit - Belang

- Art. 108, § 1 Wet 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit

Pour qu'une partie soit recevable à former un recours devant la Cour des marchés contre une décision de la chambre contentieuse de l'Autorité de protection des données, il est requis que cette décision lui porte préjudice ; en conséquence, une partie n'a pas d'intérêt à introduire un recours devant la Cour des marchés contre une décision de la chambre contentieuse qui classe la plainte déposée contre cette partie (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Généralités - Cour des Marchés - Recours contre la décision de classement de l'Autorité de protection des données - Intérêt

- Art. 108, § 1er L. du 3 décembre 2017 portant création de l'Autorité de protection des données

C.21.0543.N

28 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250328.1N.1](#)

AC nr. ...

Het recht van terugkoop van de openbare rechtspersoon in geval de gebruiker de economische bedrijvigheid staakt of in geval dat hij de andere voorwaarden tot gebruik niet naleeft, is een persoonlijk recht waarvan de rechtsvordering, bij gebrek aan afwijkende regeling in de Wet Economische Expansie, onderworpen is aan de gemeenrechtelijke verjaringstermijn van tien jaar bepaald in artikel 2262bis, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

ECONOMIE - Economische expansie - Verkoop van gronden - Recht van terugkoop - Persoonlijke rechtsvordering - Verjaringstermijn

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

- Art. 2 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

- Art. 2262bis, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Duur - Economische expansie - Verkoop

4/05/2026

Le droit de rachat de la personne de droit public dans le cas où l'utilisateur cesse l'activité économique ou ne respecte pas les autres conditions d'utilisation est un droit personnel dont la revendication en justice est, à défaut de régime dérogatoire dans la loi du 30 décembre 1970 sur l'expansion économique, soumise au délai de prescription de droit commun de dix ans prévu à l'article 2262bis, alinéa 1er, de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

ECONOMIE - Expansion économique - Vente de terrains - Droit de rachat - Action personnelle - Délai de prescription

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

- Art. 2 L. du 30 décembre 1970

- Art. 2262bis, al. 1er Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Durée - Expansion économique - Vente de terrains -

P. 10/844

van gronden - Recht van terugkoop - Persoonlijke
rechtsovereenkomst - Verjaringstermijn

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de
economische expansie
- Art. 2 Wet 30 december 1970 betreffende de economische
expansie
- Art. 2262bis, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Droit de rachat - Action personnelle - Délai de prescription

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970
- Art. 2 L. du 30 décembre 1970
- Art. 2262bis, al. 1er Ancien Code civil

C.22.0089.F

23 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250123.1F.6](#)

AC nr. ...

Artikel 1676 Oud Burgerlijk Wetboek is niet van
toepassing op een vordering tot vernietiging van
de koop wegens gekwalificeerde benadeling.

KOOP - Vernietiging - Gekwalificeerde benadeling -
Verjaringstermijn

- Art. 1676 Gerechtelijk Wetboek

L'article 1676 de l'ancien Code civil n'est pas
applicable à une demande de rescision de la vente
sur la base de la lésion qualifiée.

VENTE - Rescision - Lésion qualifiée - Délai d'action

- Art. 1676 Code judiciaire

Indien de verkoper voor meer dan zeven twaalfden
in de prijs van een onroerend goed werd
benadeeld, heeft hij het recht de vernietiging van
de koop te vorderen; die vordering is niet meer
ontvankelijk na verloop van twee jaar te rekenen
van de datum van de koop.

KOOP - Benadeling van meer dan zeven twaalfden in de prijs -
Vernietiging - Ontvankelijkheid

- Art. 1674 Oud Burgerlijk Wetboek

Si le vendeur a été lésé de plus de sept douzièmes
dans le prix d'un immeuble, il a le droit de
demander la rescision de la vente; cette demande
n'est plus recevable après l'expiration de deux
années, à compter du jour de la vente.

VENTE - Lésion de plus de sept douzièmes dans le prix - Rescision -
Recevabilité

- Art. 1674 Ancien Code civil

C.22.0110.N

10 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250110.1N.4](#)

AC nr. ...

Het Hof van Justitie van de Europese Unie oordeelt
dat de toepassing van een nationale regel inzake
rechtsmisbruik geen afbreuk mag doen aan de
volle werking en de eenvormige toepassing van de
Uniebepalingen in de lidstaten; in het bijzonder
mogen de nationale rechterlijke instanties bij de
beoordeling van de uitoefening van een uit een
Uniebepaling voortvloeiend recht de strekking van
deze bepaling niet wijzigen noch de daardoor
nagestreefde doelstellingen in gevaar brengen (1).
(1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Rechtsmisbruik - Unirechtelijk
begrip - Gevolg

RECHTSMISBRUIK - Internrechtelijk begrip - Toepassing op
Uniebepalingen - Voorwaarde

La Cour de justice de l'Union européenne considère
que la mise en œuvre de la règle nationale relative
à l'abus de droit ne peut pas porter atteinte au
plein effet et à l'application uniforme des
dispositions de l'Union dans les États membres ; en
particulier, les juridictions nationales ne peuvent
pas, dans l'appréciation de l'exercice d'un droit
découlant d'une disposition de l'Union, modifier la
portée de cette disposition ni compromettre les
objectifs qu'elle poursuit (1). (1) Voir les concl. du
MP.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Abus de droit - Notion de droit
de l'Union - Conséquence

ABUS DE DROIT - Notion de droit interne - Application à des
dispositions de droit de l'Union - Condition

Het Marktenhof oordeelt in het kader van een beroep tegen een beslissing van de Geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit met volle rechtsmacht; dit impliceert dat het Marktenhof, binnen de grenzen van de devolutieve werking van het beroep, uitspraak doet over alle rechts- en feitelijke vragen zoals zij door de Geschillenkamer van de Gegevensbeschermingsautoriteit werden onderzocht (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTBANKEN - Allerlei - Marktenhof - Beroep tegen beslissing gegevensbeschermingsautoriteit - Volle rechtsmacht

- Art. 108, § 1 Wet 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit

Het recht van iedere betrokkene om een klacht in te dienen bij een toezichthoudende autoriteit, met name in de lidstaat waar hij gewoonlijk verblijft, hij zijn werkplek heeft of waar de beweerde inbreuk is begaan, indien hij van mening is dat een inbreuk is begaan op de verwerking van hem betreffende persoonsgegevens, kan worden onderworpen aan het nationaalrechtelijk verbod van rechtsmisbruik (1). (1) Zie concl. OM.

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Klacht - Gegevensbeschermingsautoriteit - Verbod van rechtsmisbruik

- Art. 77.1 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van

RECHTSMISBRUIK - Klacht inbreuk verwerking persoonsgegevens - Toepassing

- Art. 77.1 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van

La Cour des marchés connaît de recours de plein contentieux contre les décisions de la chambre contentieuse de l'Autorité de protection des données ; cela implique que la Cour des marchés statue, dans les limites de l'effet dévolutif du recours, sur toutes les questions de droit et de fait, telles qu'elles ont été examinées par la chambre contentieuse de l'Autorité de protection des données (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Divers - Cour des Marchés - Recours contre la décision de l'Autorité de protection des données - Pouvoir de pleine juridiction

- Art. 108, § 1er L. du 3 décembre 2017 portant création de l'Autorité de protection des données

Le droit de toute personne concernée d'introduire une réclamation auprès d'une autorité de contrôle, en particulier dans l'État membre dans lequel se trouve sa résidence habituelle, son lieu de travail ou le lieu où la violation aurait été commise, si elle estime qu'il y a eu une violation du traitement des données à caractère personnel la concernant, peut être soumis à l'interdiction de l'abus de droit prévue dans le droit national (1). (1) Voir les concl. du MP.

VIE PRIVÉE (PROTECTION) - Plainte - Autorité de protection des données - Interdiction d'abus de droit

- Art. 77.1 Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

ABUS DE DROIT - Réclamation pour violation du règlement relatif au traitement des données à caractère personnel - Application

- Art. 77.1 Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

In zijn arrest A 2023/1/9 van 21 juni 2024 heeft het Benelux-Gerechtshof beslist dat, "behoudens andersluidend contractueel beding, de verzekeringsovereenkomst garagehouders enkel de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt waartoe een motorrijtuig aanleiding kan geven dat is voorzien van een originele handelaarsplaat of proefrittenplaat", en dat, "behoudens andersluidend beding in de verzekeringsovereenkomst garagehouders, de verzekeraar aan de benadeelde kan tegenwerpen dat het voertuig niet was voorzien van de in de overeenkomst vermelde originele kentekenplaat, maar van een kopie van die plaat".

VERZEKERING - WAM- verzekering - Inschrijving - In de overeenkomst vermelde kentekenplaat - Voertuig dat voorzien is van een kopie van de originele kentekenplaat - Gevolg

- Art. 6 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 6 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 11 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 11 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Inschrijving - In de overeenkomst vermelde kentekenplaat - Voertuig dat voorzien is van een kopie van de originele kentekenplaat - Gevolg

- Art. 6 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 6 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 11 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen
- Art. 11 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Dans son arrêt A 2023/1/9 du 21 juin 2024, la Cour de justice Benelux a considéré que, « sauf arrangement contractuel contraire, le contrat d'assurance garagiste ne couvre que la responsabilité civile à laquelle peut donner lieu un véhicule automoteur porteur de la plaque marchand ou essai originale » et que, « sauf convention contraire dans le contrat d'assurance garagiste, l'assureur peut opposer à la personne lésée que le véhicule n'était pas porteur de la plaque d'immatriculation originale mentionnée dans le contrat, mais d'une reproduction de cette plaque ».

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Immatriculation - Plaque mentionnée dans le contrat - Véhicule porteur d'une reproduction de la plaque originale - Conséquence

- Art. 6 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs
- Art. 6 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs
- Art. 11 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs
- Art. 11 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Immatriculation - Plaque mentionnée dans le contrat - Véhicule porteur d'une reproduction de la plaque originale - Conséquence

- Art. 6 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs
- Art. 6 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs
- Art. 11 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs
- Art. 11 Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

Wanneer voor het Hof van Cassatie de vraag wordt gesteld of artikel 11, § 1, van de gemeenschappelijke bepalingen bij de Benelux-overeenkomst van 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen in die zin moet worden uitgelegd dat de verzekeraar die een verzekeringsovereenkomst heeft gesloten die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt waartoe een motorrijtuig dat is voorzien van een proefrittenplaat of een handelaarsplaat aanleiding kan geven, aan de benadeelde niet kan tegenwerpen dat het voertuig niet was voorzien van de originele kentekenplaat die in de overeenkomst was vermeld maar van een duplicaat van die plaat, stelt het Hof een prejudiciële vraag aan het Benelux-Gerechtshof (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2023, nr. 104.

BENELUX - Prejudiciële geschillen - W.A.M.-verzekering - Voertuig voorzien van een proefrittenplaat of handelaarsplaat - Gekopieerde plaat - Gevolg - Vraag

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

BENELUX - Prejudiciële geschillen - W.A.M.-verzekering - Voertuig voorzien van een proefrittenplaat of handelaarsplaat - Gekopieerde plaat - Gevolg - Vraag

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Voertuig voorzien van een proefrittenplaat of handelaarsplaat - Gekopieerde plaat - Gevolg - Prejudiciële vraag

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Voertuig voorzien van een proefrittenplaat of handelaarsplaat - Gekopieerde plaat - Gevolg - Prejudiciële vraag

Lorsque devant la Cour de cassation se pose la question de savoir si l'article 11, § 1er, des Dispositions communes annexées à la Convention Benelux du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matières de véhicules automoteurs doit être interprété en ce sens que l'assureur qui a conclu un contrat d'assurance de responsabilité civile à laquelle peut donner lieu dans la circulation un véhicule automoteur porteur d'une plaque d'immatriculation essai ou marchand ne peut opposer à la personne lésée le fait que le véhicule n'était pas porteur de la plaque originale mentionnée dans le contrat, mais d'une reproduction de cette plaque, la Cour pose une question préjudicielle à la Cour de justice Benelux (1). (1) Voir les concl. du MP.

BENELUX - Questions préjudicielles - Assurance automobile obligatoire - Véhicule porteur d'une plaque d'immatriculation essai ou marchand - Copie de plaque - Conséquence - Question

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

BENELUX - Questions préjudicielles - Assurance automobile obligatoire - Véhicule porteur d'une plaque d'immatriculation essai ou marchand - Copie de plaque - Conséquence - Question

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Véhicule porteur d'une plaque d'immatriculation essai ou marchand - Copie de plaque - Conséquence - Question préjudicielle

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Véhicule porteur d'une plaque d'immatriculation essai ou marchand - Copie de plaque - Conséquence - Question préjudicielle

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 11, § 1 Gemeenschappelijke bepalingen behorende bij de Overeenkomst 24 mei 1966 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

- Art. 11, § 1er Dispositions communes annexées à la Convention du 24 mai 1966 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile en matière de véhicules automoteurs

C.22.0165.F

10 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250410.1F.1](#)

AC nr. ...

Artikel 82, tweede lid, Faillissementswet is van toepassing op de wettelijk samenwonende van de gefailleerde; hieruit volgt dat de wettelijk samenwonende, die de clementiemaatregel geniet ingevolge de verschoonbaarheid van de gefailleerde, pas op het ogenblik van de sluiting van het faillissement aanspraak kan maken op een bevrijding van zijn verbintenissen ten aanzien van de schuld van de gefailleerde partner (1). (1) Zie concl. OM.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Verschoonbaarheid van de gefailleerde uitgesproken vóór de sluiting van het faillissement - Uitwerking voor de wettelijk samenwonende van de gefailleerde - Gevolg

- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

- Art. 80, tweede en vijfde lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

- Art. 82, eerste en tweede lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

L'article 82, alinéa 2, de la loi du 8 août 1997 s'applique au cohabitant légal du failli; Il s'ensuit que, bénéficiant de la mesure de clémence par l'effet de l'excusabilité du failli, le cohabitant légal ne peut prétendre à une libération de ses engagements à la dette du partenaire failli qu'au moment de la clôture de la faillite (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Excusabilité du failli prononcée avant la clôture de la faillite - Sort du cohabitant légal du failli - Conséquence

- Art. 16, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

- Art. 80, al. 2 et 5 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

- Art. 82, al. 1er et 2 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

Zelfs als de verschoonbaarheid van de gefailleerde wordt uitgesproken vóór de sluiting van het faillissement, heeft de verschoonbaarheid pas gevolgen op het ogenblik van de sluiting, wanneer de schuldeisers hun individueel recht van vervolging voor de nog openstaande schulden terugkrijgen (1). (1) Zie concl. OM.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Verschoonbaarheid van de gefailleerde uitgesproken vóór de sluiting van het faillissement - Uitwerking

- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

- Art. 80, tweede en vijfde lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

Lors même que l'excusabilité du failli est prononcée avant la clôture de la faillite, l'excusabilité ne produit effet qu'au moment de la clôture, lorsque les créanciers recouvrent leur droit de poursuite individuel pour les dettes qui subsistent (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Excusabilité du failli prononcée avant la clôture de la faillite - Effet

- Art. 16, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

- Art. 80, al. 2 et 5 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

C.22.0182.F

12 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.6](#)

AC nr. ...

De beslagrechter die krachtens de artikelen 1395, eerste lid, 1396 en 1498 Gerechtelijk Wetboek kennisneemt van een vordering betreffende de middelen tot tenuitvoerlegging op de goederen van de schuldenaar, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, waaronder met name het actueel karakter van de uitvoerbare titel, maar is niet bevoegd om uitspraak te doen over andere betwistingen betreffende de tenuitvoerlegging en, met uitzondering van de in de wet bepaalde gevallen, over de rechten van de partijen die zijn vastgelegd in de titel waarvan de tenuitvoerlegging wordt gevorderd; de beslagrechter die uitspraak doet over het verzet tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing om een administratieve geldboete op te leggen, beoordeelt de wettigheid en de regelmatigheid van de tenuitvoerlegging, en met name of de schuldvordering tot betaling van de administratieve geldboete vervallen is, maar kan zich niet uitspreken over de geldigheid van die geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Algemeen - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstreekte bevoegdheid (materiële - persoonlijke) - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek

MILIEURECHT - Brusselse normen voor geluidshinder veroorzaakt door het luchtverkeer - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

Le juge des saisies qui, en vertu des articles 1395, alinéa 1er, 1396 et 1498 du Code judiciaire, connaît d'une demande ayant trait aux voies d'exécution sur les biens du débiteur apprécie la légalité et la régularité de l'exécution, notamment l'actualité du titre exécutoire, mais il est sans pouvoir pour statuer sur d'autres contestations concernant l'exécution et, sauf les cas prévus par la loi, sur les droits des parties fixés dans le titre dont l'exécution est poursuivie ; statuant sur l'opposition formée contre une contrainte découlant d'une décision infligeant une amende administrative, le juge des saisies apprécie la légalité et la régularité de l'exécution, notamment si la créance en paiement de l'amende administrative est éteinte, mais il ne peut se prononcer sur la validité de cette amende (1). (1) Voir les concl. du MP.

SAISIE - Généralités - Juge des saisies - Compétence - Décision infligeant une amende administrative - Non-paiement - Contrainte - Opposition formée contre la contrainte - Étendue du pouvoir du juge des saisies

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1396 Code judiciaire
- Art. 1498 Code judiciaire

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence d'attribution - Juge des saisies - Compétence - Décision infligeant une amende administrative - Non-paiement - Contrainte - Opposition formée contre la contrainte - Étendue du pouvoir du juge des saisies

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1396 Code judiciaire
- Art. 1498 Code judiciaire

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Normes bruxelloises de bruit généré par le trafic aérien - Décision infligeant une amende administrative - Non-paiement - Contrainte - Opposition formée contre la contrainte - Étendue du pouvoir du juge des saisies

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1396 Code judiciaire
- Art. 1498 Code judiciaire

Wanneer de administratieve geldboete gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een regel bedoeld in artikel 134 Grondwet, die vervolgens werd vernietigd door het Grondwettelijk Hof, staat het absolute gezag van gewijsde van het vernietigingsarrest de betrokkene toe de in de artikelen 10 tot 18 Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof bedoelde rechtsmiddelen aan te wenden, met name de administratieve of rechterlijke beroepen tegen de handelingen van de administratieve overheden, overeenkomstig artikel 18, alsook het beroep tot intrekking van een arrest van de Raad van State, bepaald in artikel 17, maar de vernietiging van de bepaling heeft geen weerslag op de wettigheid en de regelmatigheid, en met name het actueel karakter, van het dwangbevel dat werd uitgevaardigd wegens niet-betaling van de geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

Lorsque l'amende administrative est fondée sur une disposition d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 134 de la Constitution, qui a ensuite été annulée par la Cour constitutionnelle, l'autorité absolue de la chose jugée dont est revêtu l'arrêt d'annulation ouvre à l'intéressé les recours prévus par les articles 10 à 18 de cette loi, notamment les recours administratifs ou juridictionnels contre les actes des autorités administratives conformément à l'article 18 et le recours en rétractation d'un arrêt du Conseil d'État prévu par l'article 17, mais l'annulation de la disposition n'affecte pas la légalité et la régularité, notamment l'actualité, de la contrainte décernée en raison du non-paiement de l'amende (1). (1) Voir les concl. du MP.

GRONDWETTELIJK HOF - Beroep voor de beslagrechter tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing die een administratieve geldboete oplegt - Beslissing genomen op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolg van de vernietiging voor het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstreekte bevoegdheid (materiële - persoonlijke) - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beroep tegen een dwangbevel ten gevolge van een beslissing die een administratieve geldboete oplegt - Beslissing genomen op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolgen - Gevolg van de vernietiging voor het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

COUR CONSTITUTIONNELLE - Recours porté devant le juge des saisies contre une contrainte suite à une décision infligeant une amende administrative - Décision fondée sur une norme annulée par la Cour constitutionnelle - Effet de l'annulation sur la contrainte - Étendue du pouvoir du juge des saisies

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1396 Code judiciaire
- Art. 1498 Code judiciaire
- Art. 9 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 17 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 18 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence d'attribution - Juge des saisies - Compétence - Recours contre une contrainte suite à une décision infligeant une amende administrative - Décision fondée sur une norme annulée par la Cour constitutionnelle - Conséquences - Effet de l'annulation sur la contrainte - Étendue du pouvoir du juge des saisies

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1396 Code judiciaire
- Art. 1498 Code judiciaire
- Art. 9 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Algemeen - Beroep voor de beslagrechter tegen een dwangbevel voortvloeiend uit een beslissing die een administratieve geldboete oplegt - Beslissing genomen op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolg van de vernietiging voor het dwangbevel - Omvang van de bevoegdheid van de beslagrechter

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

BESLAG - Algemeen - Beslagrechter - Bevoegdheid - Beslissing om een administratieve geldboete op te leggen - Niet-betaling - Dwangbevel - Verzet tegen het dwangbevel - Administratieve geldboete opgelegd op grond van een door het Grondwettelijk Hof vernietigde norm - Gevolgen

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1396 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 9 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 17 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 18 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 17 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 18 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Généralités - Recours porté devant le juge des saisies contre une contrainte suite à une décision infligeant une amende administrative - Décision fondée sur une norme annulée par la Cour constitutionnelle - Effet de l'annulation sur la contrainte - Étendue du pouvoir du juge des saisies

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1396 Code judiciaire
- Art. 1498 Code judiciaire
- Art. 9 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 17 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 18 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

SAISIE - Généralités - Juge des saisies - Compétence - Décision infligeant une amende administrative - Non-paiement - Contrainte - Opposition formée contre la contrainte - Amende administrative fondée sur une norme annulée par la Cour constitutionnelle - Conséquences

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1396 Code judiciaire
- Art. 1498 Code judiciaire
- Art. 9 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 17 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 18 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

C.22.0246.N

19 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 1690, § 1 Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de geldigheid van een arbitrageovereenkomst losstaat van de geldigheid van het contract waarin deze is opgenomen, zodat de nietigheid van het contract niet noodzakelijk de nietigheid van de arbitrageovereenkomst met zich meebrengt; de nietigheid van het contract brengt enkel ook de nietigheid van de arbitrageovereenkomst met zich mee wanneer de nietigheidsgrond zowel het contract in zijn geheel als de arbitrageovereenkomst in het bijzonder treft.

ARBITRAGE - Arbitragebeding - Geldigheid - Nietig contract - Gevolg

- Art. 1690, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- 4/05/2026

L'article 1690, § 1er, du Code judiciaire prévoit que la validité d'une convention d'arbitrage est distincte de celle du contrat dont cette convention fait partie, de sorte que la nullité du contrat n'entraîne pas nécessairement celle de la convention d'arbitrage ; la nullité du contrat entraîne uniquement celle de la convention d'arbitrage lorsque la cause de nullité affecte tant le contrat dans son ensemble que la convention d'arbitrage en particulier.

ARBITRAGE - Clause d'arbitrage - Validité - Contrat nul - Conséquence

- Art. 1690, § 1er Code judiciaire

Vermits de rechter de voorwaarden voor ontbinding beoordeelt op het ogenblik dat hij uitspraak doet, kan hij de vennootschap niet langer ontbinden op grond van artikel 333 Wetboek van Vennootschappen van zodra het WVV op haar van toepassing is, zelfs wanneer de vordering tot ontbinding voordien werd ingesteld.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Ontbinding - Beoordeling voorwaarden - Tijdstip - Gevolg

- Art. 5:3 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. 34 Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen
- Art. 39, § 1, eerste en tweede lid, en § 2, eerste en tweede lid Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen
- Art. 333 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

Dès lors que le juge apprécie les conditions de dissolution au moment où il statue, il ne peut plus prononcer la dissolution de la société sur la base de l'article 333 du Code des sociétés à partir du jour où le Code des sociétés et des associations lui est applicable, même lorsque l'action en dissolution a été introduite antérieurement.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Dissolution - Conditions d'appréciation - Moment - Conséquence

- Art. 5:3 Code des sociétés et des associations
- Art. 34 L. du 23 mars 2019 introduisant le Code des sociétés et des associations et portant des dispositions diverses
- Art. 39, § 1er, al. 1er et 2, et § 2, al. 1er et 2 L. du 23 mars 2019 introduisant le Code des sociétés et des associations et portant des dispositions diverses
- Art. 333 Code des sociétés

C.22.0403.F

24 oktober 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251024.1F.4](#)

AC nr. ...

Moet artikel 2.1, a), van richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten en tot wijziging van richtlijn 2001/34/EG, dat op zijn beurt verwijst naar artikel 4.1, 18), van richtlijn 2004/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende markten voor financiële instrumenten, tot wijziging van de richtlijnen 85/611/EEG en 93/6/EEG van de Raad en van richtlijn 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad en houdende intrekking van richtlijn 93/22/EEG van de Raad, aldus worden uitgelegd dat het begrip "op de kapitaalmarkt verhandelbare effecten" ook betrekking heeft op de aandelen van een holdingvennootschap die enkel de provincies en de gemeenten in hun bezit kunnen hebben en waarvan de overdracht is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur?

BELEGGINGEN - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van

L'article 2, paragraphe 1er, a), de la directive 2003/71/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant le prospectus à publier en cas d'offre au public de valeurs mobilières ou en vue de l'admission de valeurs mobilières à la négociation, et modifiant la directive 2001/34/CE, renvoyant lui-même à l'article 4, paragraphe 1er, point 18, de la directive 2004/39/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 concernant les marchés d'instruments financiers, modifiant les directives 85/611/CEE et 93/6/CEE du Conseil et la directive 2000/12/CE du Parlement européen et du Conseil et abrogeant la directive 93/22/CEE du Conseil, doit-il être interprété en ce sens que la notion de valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux englobe les actions d'une société holding qui ne peuvent être détenues que par les provinces et les communes et dont la cession est soumise à l'agrément du conseil d'administration ?

INVESTISSEMENTS - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital -

bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

BELEGGINGEN - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

GEMEENTE - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

INVESTISSEMENTS - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

COMMUNE - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

GEMEENTE - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

COMMUNE - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen

Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

PREJUDICIEEL GESCHIL - Europese Unie - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

PREJUDICIEEL GESCHIL - Europese Unie - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Union européenne - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Union européenne - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

VENNOOTSCHAPPEN - Allerlei - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

VENNOOTSCHAPPEN - Allerlei - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

BANKWEZEN - KREDIETWEZEN - SPAARWEZEN - Bankinstellingen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

SOCIETES - Divers - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

SOCIETES - Divers - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

BANQUE. CREDIT. EPARGNE - Institutions bancaires - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

BANKWEZEN - KREDIETWEZEN - SPAARWEZEN - Bankinstellingen - Holdingvennootschap - Aandelen in het bezit van de provincies en de gemeenten - Overdracht van de aandelen onderworpen aan de goedkeuring van de raad van bestuur - Kapitaalverhoging - Voorwaarde - Publicatie van een prospectus - Toepassingsgebied - Op de kapitaalmarkt verhandelbaar effect - Begrip

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 2, § 1, a) Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende een aantal aspecten van de organisatie van de arbeidstijd

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 4, § 1, punt 18 Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

BANQUE. CREDIT. EPARGNE - Institutions bancaires - Société Holding - Actions détenues par les provinces et les communes - Cession des actions soumise à l'agrément du conseil d'administration - Augmentation de capital - Condition - Publication d'un prospectus - Champ d'application - Valeur mobilière négociable sur le marché des capitaux - Notion

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 2, § 1er, a) Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003 concernant certains aspects de l'aménagement du temps de travail

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

- Art. 4, § 1er, point 18 Directive 2004/35/CE du Parlement européen et du Conseil du 21 avril 2004 sur la responsabilité environnementale en ce qui concerne la prévention et la réparation des dommages environnementaux

C.22.0419.F

28 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de geldigheidstermijn van de hypothecaire inschrijving van een schuldeiser verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring van de schuldenaar, moet die schuldeiser zijn inschrijving vernieuwen om zijn recht van voorrang te behouden tot het wordt overgedragen op de prijs van het gehypothekeerde goed (1). Zie concl. OM.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Hypothecaire schuldeiser - Hypothecaire inschrijving die verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring - Gevolgen - Vernieuwing van de inschrijving

4/05/2026

Lorsque le délai de validité de l'inscription hypothécaire prise par un créancier expire après le jugement déclaratif de la faillite du débiteur, ce créancier est tenu de procéder au renouvellement de son inscription pour conserver son droit de préférence jusqu'à ce qu'il soit reporté sur le prix du bien hypothéqué (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Créanciers privilégiés et hypothécaires - Créancier hypothécaire - Inscription hypothécaire expirant après le jugement déclaratif de faillite - Conséquences - Renouvellement de l'inscription

P. 24/844

- Art. 1326 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 81, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheke. - Hypotheekwet
- Art. 90, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheke. - Hypotheekwet
FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Hypothecaire schuldeiser - Hypothecaire inschrijving die verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring - Gevolgen - Behoud van zijn recht van voorrang - Voorwaarde

- Art. 1326 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 81, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheke. - Hypotheekwet
- Art. 90, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheke. - Hypotheekwet
VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Hypotheken - Gevolgen van het vonnis van faillietverklaring - Hypothecaire inschrijving die verstrijkt na het vonnis van faillietverklaring - Gevolgen - Vernieuwing van de inschrijving

- Art. 1326 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 81, eerste lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheke. - Hypotheekwet
- Art. 90 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheke. - Hypotheekwet

Hoewel het vonnis van faillietverklaring de buitenbezitstelling van de schuldenaar tot gevolg heeft en een samenloop van de schuldeisers doet ontstaan, zijn enkel de rechten van de gewone en de algemene bevoorrechte schuldeisers gekristalliseerd op de datum van het faillissement (1). (1) Zie concl. OM.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Vonnis van faillietverklaring - Uitwerking - Kristallisering - Toepassingsgebied

- Artt. 8 en 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheke. - Hypotheekwet
- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 22 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 23, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 25 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 26 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 100 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ -

- Art. 1326 Code judiciaire
- Art. 81, al. 1er Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
- Art. 90, al. 1er Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Créancier hypothécaire - Inscription hypothécaire expirant après le jugement déclaratif de faillite - Conséquences - Conservation de son droit de préférence - Condition

- Art. 1326 Code judiciaire
- Art. 81, al. 1er Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
- Art. 90, al. 1er Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèques - Effets du jugement déclaratif de faillite - Inscription hypothécaire expirant après le jugement déclaratif de faillite - Conséquences - Renouvellement de l'inscription

- Art. 1326 Code judiciaire
- Art. 81, al. 1er Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
- Art. 90 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire

Si le jugement déclaratif de faillite entraîne le dessaisissement du débiteur et fait naître un concours entre les créanciers, seuls les droits des créanciers chirographaires et privilégiés généraux sont cristallisés au jour de la faillite (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Créanciers privilégiés et hypothécaires - Jugement déclaratif de faillite - Effet - Cristallisation - Champ d'application

- Art. 8 et 9 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
- Art. 16, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 22 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 23, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 25 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 26 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 100 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Jugement déclaratif de faillite - Effet - Cristallisation - Champ

Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Vonnis van faillietverklaring - Uitwerking - Kristallisering - Toepassingsgebied

- Artt. 8 en 9 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet
- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 22 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 23, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 25 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 26 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 100 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Hypotheken - Vonnis van faillietverklaring - Uitwerking - Kristallisering - Toepassingsgebied

- Art. 16, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 22 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 23, eerste lid WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 25 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 26 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet
- Art. 100 WETBOEK VAN KOOPHANDEL BOEK III - Faillissementswet

d'application

- Art. 8 et 9 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
- Art. 16, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 22 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 23, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 25 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 26 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 100 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèques - Jugement déclaratif de faillite - Effet - Cristallisation - Champ d'application

- Art. 16, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 22 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 23, al. 1er CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 25 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 26 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites
- Art. 100 CODE DE COMMERCE LIVRE III - Loi sur les faillites

C.22.0493.F

6 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.1](#)

AC nr. ...

De persoon die een beroep tot nietigverklaring instelt tegen een beslissing van het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie, moet over een persoonlijk en rechtstreeks, reeds verkregen en dadelijk belang beschikken.

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Belgisch instituut voor postdiensten en telecommunicatie - Beslissing - Beroep tot nietigverklaring - Belang

- Art. 2, § 1 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

La personne qui introduit un recours en annulation contre une décision de l'Institut belge des services postaux et des télécommunications doit disposer d'un intérêt personnel et direct, né et actuel.

COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Institut belge des services postaux et des télécommunications - Décision - Recours en annulation - Intérêt

- Art. 2, § 1er L. du 17 janvier 2003
- Art. 17 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)

C.23.0022.N

10 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250110.1N.1](#)

AC nr. ...

De inbrenger van een handelszaak in een vennootschap is verplicht tot niet-concurrentie met de vennootschap voor een redelijke termijn, die niet verder mag reiken dan wat redelijkerwijs noodzakelijk is om het overgedragen cliënteel aan de overnemer te binden.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Inbreng handelszaak - Niet-concurrentie inbrenger - Redelijke termijn - Begrip

La personne qui apporte un fonds de commerce à une société est tenue de ne pas entrer en concurrence avec la société pendant un délai raisonnable qui ne peut excéder ce qui est raisonnablement nécessaire pour fidéliser la clientèle transférée au repreneur.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Apport d'un fonds de commerce - Non-concurrence de la personne effectuant l'apport - Délai raisonnable - Notion

De rechter die de door een partij gevorderde onderzoeksmaatregel beveelt, zoals de overlegging door de tegenpartij van bewijsmateriaal, keert de op voornoemde partij rustende bewijslast niet om.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Onderzoeksmaatregel overlegging bewijsmateriaal - Geen omkering bewijslast

- Art. 877 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 8.4 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

Le juge qui ordonne la mesure d'instruction réclamée par une partie, telle la production d'éléments de preuve par la partie adverse, ne renverse pas la charge de la preuve incombant à la première partie.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Mesure d'instruction consistant en la production d'éléments de preuve - Pas de renversement de la charge de la preuve

- Art. 877 Code judiciaire
- Art. 8.4 Code civil - Livre 8: La preuve

C.23.0039.N

17 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250117.1N.6](#)

AC nr. ...

De belangenconflictprocedure is niet van toepassing op beslissingen die behoren tot de bevoegdheid van de algemene vergadering (1). (1) Zie concl. OM.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Beslissing van de algemene vergadering - Belangenconflictregeling - Toepassing

- Art. 523, § 1 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

La procédure du conflit d'intérêts ne s'applique pas aux décisions relevant de l'assemblée générale (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Décision de l'assemblée générale - Règlement d'un conflit d'intérêts - Application

- Art. 523, § 1er Code des sociétés et des associations

Wanneer de algemene vergadering zelf beslist tot de inkoop van eigen aandelen, is de belangenconflictprocedure op deze beslissing niet van toepassing, maar wanneer de algemene vergadering de raad van bestuur machtigt om eigen aandelen in te kopen en de raad van bestuur daarop een beslissing neemt om tot dergelijke inkoop over te gaan, de belangenconflictprocedure op deze laatste beslissing wel van toepassing is (1). (1) Zie concl. OM.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Inkoop eigen aandelen - Beslissing van de algemene vergadering - Machtiging raad van bestuur - Beslissing raad van bestuur - Belangenconflictregeling - Toepassing

Lorsque l'assemblée générale décide elle-même d'acheter des parts ou actions propres, la procédure du conflit d'intérêts ne s'applique pas à cette décision, mais lorsque l'assemblée générale autorise le conseil d'administration à acheter des parts ou actions propres et que le conseil d'administration prend ensuite la décision de procéder à un tel achat, la procédure du conflits d'intérêts s'applique à cette dernière décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Achat de parts ou actions propres - Décision de l'assemblée générale - Autorisation du conseil d'administration - Décision du conseil d'administration - Règlement d'un conflit d'intérêts - Application

C.23.0045.N

14 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250214.1N.7](#)

AC nr. ...

De materiële schade geleden door de benadeelde wegens de vermindering van zijn arbeidsgeschiktheid bestaat in de vermindering van zijn economische waarde op de arbeidsmarkt; de veronderstelling dat de benadeelde ook zonder lichamelijk letsel werkloos zou zijn geweest, belet het bestaan van deze schade niet (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Vermindering arbeidsgeschiktheid - Begrip

Le dommage matériel subi par la personne lésée à la suite de la diminution de son aptitude au travail réside dans la diminution de sa valeur économique sur le marché du travail ; l'hypothèse selon laquelle la personne lésée se serait trouvée au chômage même en l'absence de lésion corporelle n'empêche pas l'existence de ce dommage (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Diminution de l'aptitude au travail - Notion

C.23.0150.N

14 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250214.1N.8](#)

AC nr. ...

Een vennootschapsbestuurder die op een gegeven ogenblik voorafgaand aan het faillissement wist of behoorde te weten dat er kennelijk geen vooruitzicht was om de onderneming of haar activiteiten te behouden en een faillissement te vermijden, kan aansprakelijk worden gesteld voor het geheel of een deel van de schulden van de onderneming ten belope van het tekort jegens de boedel indien hij vanaf dat ogenblik niet heeft gehandeld zoals een normaal voorzichtig en zorgvuldig bestuurder in dezelfde omstandigheden zou hebben gehandeld, ongeacht in welke mate de fout van de vennootschapsbestuurder heeft bijgedragen tot het netto-passief van de onderneming; hieruit volgt dat geen oorzakelijk verband tussen de fout van de bestuurder en het ontstaan van het passief van de onderneming vereist is.

VENNOOTSCHAPPEN - Allerlei - Kennelijk verloren deficitaire onderneming - Aansprakelijkheid bestuurder voor netto-passief - Geen oorzakelijk verband

- Art. XX.227, § 1 Wetboek van economisch recht

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Kennelijk verloren deficitaire onderneming - Aansprakelijkheid bestuurder - Voortduren fout na inwerkingtreding aansprakelijkheid

- Art. XX.227, § 1 Wetboek van economisch recht

Un administrateur de société qui savait ou devait savoir à un moment antérieur à la faillite qu'il n'y avait manifestement pas de perspective raisonnable de préserver l'entreprise ou ses activités et d'éviter une faillite peut être obligé de tout ou partie des dettes sociales s'il n'a pas, à compter de ce moment, agi comme l'aurait fait un administrateur normalement prudent et diligent placé dans les mêmes circonstances, quelle que soit la mesure dans laquelle la faute a contribué au passif net de l'entreprise ; il s'ensuit qu'aucun lien de causalité n'est requis entre la faute de l'administrateur et l'apparition du passif de l'entreprise.

SOCIETES - Divers - Entreprise manifestement deficitaire et perdue - Responsabilité de l'administrateur quant au passif net - Absence de lien de causalité

- Art. XX.227, § 1er Code de droit économique

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Entreprise manifestement deficitaire et perdue - Responsabilité de l'administrateur - Persistance de la faute après l'entrée en vigueur de la responsabilité

- Art. XX.227, § 1er Code de droit économique

Een vennootschapsbestuurder is aansprakelijk voor het voortzetten van een kennelijk verloren deficitaire onderneming indien deze fout voortduurde na de inwerkingtreding van artikel XX.227 WER; de omstandigheid dat de fout een aanvang nam voor de inwerkingtreding van deze bepaling, doet daaraan niet af.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Fout - Kennelijk verloren deficitaire onderneming - Aansprakelijkheid bestuurder - Voortduren fout na inwerkingtreding aansprakelijkheid

Un administrateur de société est responsable de la poursuite d'une entreprise manifestement déficitaire et perdue si cette faute a persisté après l'entrée en vigueur de l'article XX.227 du code de droit économique ; la circonstance que la faute est née avant l'entrée en vigueur de cette disposition n'a aucune incidence à cet égard.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Entreprise manifestement déficitaire et perdue - Responsabilité de l'administrateur - Persistance de la faute après l'entrée en vigueur de la responsabilité

C.23.0169.F

30 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250130.1F.3](#)

AC nr. ...

Uit artikel 28, § 1, 1°, eerste lid, a), van de algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken, gevoegd bij het koninklijk besluit van 26 september 1996, volgt dat wanneer de aanbestedende overheid de datum van aanvang van de werken vaststelt buiten de gestelde termijn van vijfenveertig dagen of, behoudens het geval waarin de overheidsopdrachten in de winterperiode werden gegund, die aanvangsdatum tot na die termijn uitstelt, verliest de aannemer die zijn wil hieromtrent niet heeft doen betekenen binnen de dertig kalenderdagen na de dag van het verstrijken van de termijn, het recht om de vergoeding van de geleden schade te eisen (1). (1) Zie concl. OM.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Datum van aanvang van de werken - Uitstel door de aanbestedende overheid - Mogelijkheid voor de aannemer om een vergoeding te vorderen - Voorwaarde - Betekening van zijn wil - Naleving van de termijn - Niet-naleving van die voorwaarden en termijnen - Sanctie

- Art. 28, § 1, 1°, eerste lid, a), en derde lid, bijlage bij Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken

Il suit de l'article 28, § 1er, 1°, alinéa 1er, a), du cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics, annexé à l'arrêté royal du 26 septembre 1996, que, lorsque le pouvoir adjudicateur fixe la date de commencement des travaux au-delà du délai de quarante-cinq jours imparti ou, hors le cas des marchés attribués en période hivernale, reporte cette date au-delà de ce délai, l'entrepreneur qui n'a pas signifié sa volonté à ce sujet dans les trente jours de calendrier suivant le jour de l'expiration dudit délai, est déchu de son droit d'exiger la réparation du préjudice subi (1). (1) Voir les concl. du MP.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Date de commencement des travaux - Report par le pouvoir adjudicateur - Possibilité de demander réparation dans le chef de l'entrepreneur - Condition - Signification de sa volonté - Respect du délai - Non-respect de ces conditions et délais - Sanction

- Art. 28, § 1er, 1°, al. 1er, a), et al. 3, annexe Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics

De opzet van artikel 973 Gerechtelijk Wetboek bestaat er niet noodzakelijkerwijs in de partij die verzuimt zijn opmerkingen binnen de gestelde termijn te formuleren, het recht te ontfemen zijn grieven betreffende het deskundigenverslag aan het oordeel van de rechter te onderwerpen (1). (1) Zie concl. OM.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Deskundigenverslag - Opmerkingen van de partijen - Termijn - Niet-naleving van de termijn - Gevolgen

- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek

L'économie de l'article 973 du Code judiciaire n'est pas de priver nécessairement la partie qui néglige de formuler ses observations dans le délai imparti du droit de soumettre à l'appréciation des juges ses griefs concernant le rapport d'expertise (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXPERTISE - Rapport d'expertise - Observations des parties - Délai - Non-respect du délai - Conséquences

- Art. 973 Code judiciaire

De noodzakelijke verweerkosten die geen betrekking hebben op de bijstand van een advocaat maar op de bijstand van een technisch raadsman, kunnen krachtens die bepalingen worden vergoed in geval van contractuele aansprakelijkheid (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Algemeen - Noodzakelijke verweerkosten - Bijstand van een technisch raadsman

- Art. 1146 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1147 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1148 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1149 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1150 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1151 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1152 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1153 Oud Burgerlijk Wetboek

Les frais de défense nécessaires ne concernant pas l'assistance par un avocat mais l'assistance par un conseil technique peuvent, en vertu de ces dispositions, faire l'objet d'une indemnisation en cas de responsabilité contractuelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Généralités - Frais de défense nécessaires - Assistance d'un conseil technique

- Art. 1146 Ancien Code civil
- Art. 1147 Ancien Code civil
- Art. 1148 Ancien Code civil
- Art. 1149 Ancien Code civil
- Art. 1150 Ancien Code civil
- Art. 1151 Ancien Code civil
- Art. 1152 Ancien Code civil
- Art. 1153 Ancien Code civil

De rechter kan een oneerlijke proceshouding evenwel bestraffen en dergelijke grieven om die reden weren (1). (1) Zie concl. OM.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Deskundigenverslag - Opmerkingen van de partijen - Termijn - Niet-naleving van de termijn - Toezicht van de rechter - Bevoegdheden van de rechter

- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek

Toutefois, le juge peut sanctionner un comportement procédural déloyal et, par ce motif, écarter de tels griefs (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXPERTISE - Rapport d'expertise - Observations des parties - Délai - Non-respect du délai - Contrôle du juge - Pouvoirs du juge

- Art. 973 Code judiciaire

Procespartijen hebben tegenstrijdige belangen in de zin van artikel 1053, eerste en derde lid, Gerechtelijk Wetboek wanneer zij voor de eerste rechter tegenovergestelde standpunten hebben ingenomen, conclusie tegen elkaar hebben genomen, al dan niet wederkerig vorderingen tegen elkaar hebben ingesteld of ten aanzien van elkaar zijn veroordeeld.

Hoger beroep - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Onsplitsbaar geschil - Tegenstrijdige belangen - Begrip

- Art. 1053 Gerechtelijk Wetboek

ONSPLITSBAARHEID (GESCHIL) - Hoger beroep - Tegenstrijdige belangen - Begrip

- Art. 1053 Gerechtelijk Wetboek

Les parties au procès ont des intérêts contradictoires au sens de l'article 1053, alinéas 1er et 3, du Code judiciaire lorsque, devant le premier juge, elles ont pris des positions contraires, ont conclu l'une contre l'autre, ont introduit des demandes réciproques ou non l'une à l'égard l'autre ou sont condamnées l'une envers l'autre.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Litige indivisible - Intérêts contradictoires - Notion

- Art. 1053 Code judiciaire

INDIVISIBILITE (LITIGE) - Appel - Intérêts contradictoires - Notion

- Art. 1053 Code judiciaire

C.23.0204.N

13 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.9](#)

AC nr. ...

De maximale uitwinningvergoeding speelt enkel een rol indien deze lager is dan het bedrag van de uitwinningvergoeding, berekend op grond van de naar de omstandigheden van het geval aangepaste voordelen die voor de principaal voortvloeien uit transacties met door de handelsagent aangebrachte klanten; de uitwinningvergoeding kan niet zonder meer worden vastgesteld op een billijk geacht percentage van de wettelijk vastgelegde maximale uitwinningvergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

KOOPHANDEL, KOOPMAN - Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Berekening

- Art. X.18 Wetboek van economisch recht

MAKELAAR - Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Berekening

- Art. X.18 Wetboek van economisch recht

OVEREENKOMST - Allerlei - Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Berekening

- Art. X.18 Wetboek van economisch recht

L'indemnité d'éviction maximale n'a d'incidence que si elle est inférieure au montant de l'indemnité d'éviction calculée sur la base des avantages adaptés aux circonstances propres au cas d'espèce que le commettant tire d'opérations réalisées avec les clients démarchés par l'agent commercial; l'indemnité d'éviction ne peut pas être tout simplement fixée à un pourcentage, jugé équitable, de l'indemnité d'éviction maximale prévue par la loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMERCE. COMMERCANT - Contrat d'agence commerciale - Indemnité d'éviction - Calcul

- Art. X.18 Code de droit économique

COURTIER - Contrat d'agence commerciale - Indemnité d'éviction - Calcul

- Art. X.18 Code de droit économique

CONVENTION - Divers - Contrat d'agence commerciale - Indemnité d'éviction - Calcul

- Art. X.18 Code de droit économique

Indien de overeenkomst door de principaal wordt beëindigd zonder een ernstige tekortkoming van de handelsagent, of wordt opgezegd zonder dat het bewijs wordt geleverd dat de opzegging is gebaseerd op de in het tweede lid bedoeld objectieve economische criteria, is de principaal aan de handelsagent een bijzondere vergoeding verschuldigd waarvan het bedrag gelijk is aan achttien maanden vergoeding, onverminderd de andere voor de handelsagent uit de wet voortvloeiende rechten naar aanleiding van de beëindiging van de handelsagentuurovereenkomst; dit geldt ook tijdens een periode van zes maanden vanaf de beëindiging van het mandaat in het paritair overlegorgaan; het mandaat eindigt op de datum van de eerste vergadering van het nieuw verkozen paritair overlegorgaan; de referentieperiode voor de berekening van de bijzondere vergoeding eindigt op het ogenblik dat de uitvoering van de overeenkomst effectief een einde neemt (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Allerlei - Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningsvergoeding - Handelsagent met mandaat bij een instelling in de sector van het verzekeringswezen, van de kredietinstellingen of van de gereguleerde markten voor effecten waar een paritair overlegorgaan werd opgericht - Onregelmatige opzegging - Berekening bijzondere vergoeding - Berekening referentieperiode

- Art. X.16 Wetboek van economisch recht
- Art. X.17, tweede lid Wetboek van economisch recht

Si le contrat est résilié par le commettant en l'absence de manquement grave de l'agent commercial ou sans qu'il soit démontré que la résiliation se fonde sur les critères économiques objectifs visés au deuxième alinéa de l'article X.16, § 4, du Code de droit économique, le commettant doit à l'agent commercial une indemnité spéciale dont le montant équivaut à dix-huit mois de rémunération, sans préjudice des autres droits que la loi confère à l'agent commercial en raison de la résiliation du contrat d'agence commerciale; cela s'applique également pendant une période de six mois à compter de la fin du mandat au sein de l'organe de concertation paritaire; le mandat prend fin à la date de la première réunion de l'organe de concertation paritaire nouvellement élu; la période de calcul prise en considération pour le calcul de l'indemnité spéciale prend fin au moment de la cessation effective de l'exécution du contrat (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Divers - Contrat d'agence commerciale - Indemnité d'éviction - Agent commercial mandaté auprès d'une institution du secteur des assurances, des établissements de crédit ou des marchés réglementés de valeurs mobilières où un organe de concertation paritaire a été créé - Résiliation irrégulière - Calcul de l'indemnité spéciale - Calcul de la période de référence

- Art. X.16 Code de droit économique
- Art. X.17, al. 2 Code de droit économique

C.23.0212.N

30 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.5](#)

AC nr. ...

De rechter op verwijzing is enkel gebonden door de interpretatie van een rechtsregel, zoals weergegeven door het Hof in zijn vernietigingsarrest (1). (1) Zie concl. OM.

VERWIJZING NA CASSATIE - Burgerlijke zaken - Rechter op verwijzing - Beoordelingsvrijheid

- Art. 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge de renvoi n'est lié que par l'interprétation que la Cour a, dans l'arrêt de cassation, donnée d'une règle de droit (1). (1) Voir les concl. du MP.

RENOI APRES CASSATION - Matière civile - Juge de renvoi - Liberté d'appréciation

- Art. 1110, al. 4 Code judiciaire

Een cassatiemiddel dat schending aanvoert van artikel 1110, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek op grond dat de rechter op verwijzing een onjuiste draagwijdte heeft verleend aan het wettelijk begrip "beslecht rechtspunt", is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

Est recevable le moyen de cassation qui, pris de la violation de l'article 1110, alinéa 4, du Code judiciaire, soutient que le juge de renvoi a conféré une portée inexacte à la notion légale de « point de droit jugé » (1). (1) Voir les concl. du MP

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Ontvankelijkheid van het cassatiemiddel - Begrip "beslecht rechtspunt" - Aanvoering dat rechter op verwijzing onjuiste draagwijdte gaf aan dit begrip - Gevolg

- Art. 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Divers - Recevabilité du moyen de cassation - Notion de « point de droit jugé » - Allégation selon laquelle le juge de renvoi a conféré une portée inexacte à cette notion - Conséquence

- Art. 1110, al. 4 Code judiciaire

Het Hof mag niet zelf oordelen dat een bepaling van Titel II Grondwet klaarblijkelijk niet is geschonden.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Klaarblijkelijk geen schending van een bepaling van Titel II Grondwet - Verplichting voor het Hof van Cassatie

- Art. 26, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Klaarblijkelijk geen schending van een bepaling van Titel II Grondwet - Stellen van prejudiciële vraag - Verplichting voor het Hof van Cassatie

- Art. 26, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

La Cour ne peut pas apprécier elle-même qu'une disposition du titre II de la Constitution n'est manifestement pas violée.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Absence de violation manifeste d'une disposition du titre II de la Constitution - Obligation pour la Cour de cassation

- Art. 26, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Absence de violation manifeste d'une disposition du titre II de la Constitution - Soumission d'une question préjudicielle - Obligation pour la Cour de cassation

- Art. 26, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

C.23.0220.N

14 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250214.1N.5](#)

AC nr. ...

Bij het bepalen van de bijdrage van de ouders in de kosten voor hun kinderen kan de rechter rekening houden met inkomsten die een ouder als titularis van een vennootschap zich redelijkerwijze kon verschaffen; zo kan de alimentatierechter rekening houden met de winsten van een vennootschap waarvan een ouder bestuurder of aandeelhouder is, ingeval die winsten, zonder bedrijfseconomische noodzaak, als reserve in de vennootschap werden aangehouden en niet bij wijze van vergoeding of dividend aan de ouder werden uitgekeerd, terwijl die ouder anders kon beslissen (1). (1) Zie concl. OM.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de personen - Kinderen - Onderhoudsbijdrage kinderen - Normaal verkrijgbare inkomsten via de vennootschap - Begrip

- Art. 203 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 203bis Oud Burgerlijk Wetboek

Pour fixer la contribution des parents aux frais occasionnés par leurs enfants, le juge doit tenir compte des revenus qu'un parent pouvait raisonnablement se procurer en qualité de propriétaire d'une société ; ainsi, le juge compétent pour statuer sur les contributions alimentaires peut tenir compte des bénéfices d'une société dont un parent est administrateur ou actionnaire, dans le cas où ces bénéfices ont été tenus en réserve sans nécessité prudentielle et n'ont pas été versés au parent à titre de rémunération ou de dividendes, alors que ce parent pouvait en décider autrement (1). (1) Voir les concl. du MP.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux personnes - Enfants - Contribution alimentaire au profit des enfants - Revenus normalement disponibles par le biais de la société - Notion

- Art. 203 Ancien Code civil

- Art. 203bis Ancien Code civil

C.23.0228.F

13 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250213.1F.6](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 41, eerste lid, Grondwet worden de uitsluitend gemeentelijke belangen geregeld door de gemeenteraden; uit artikel 3 van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales volgt niet dat een intercommunale, waarvan de oprichting onder de dienstgewijze decentralisatie valt, wegens haar specifiek doel van gemeentelijk belang, over de verordenende bevoegdheid beschikt die de Grondwet, voor alles wat het gemeentelijk belang betreft, aan de gemeenten toekent (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - Art. 33 - Gemeenten - Verordenende bevoegdheid - Intercommunale - Aard - Overdracht van de verordenende bevoegdheid

- Art. 33 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 41 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Wet 22 december 1986 betreffende de intercommunales

Conformément à l'article 41, alinéa 1er, de la Constitution, les intérêts exclusivement communaux sont réglés par les conseils communaux; Il ne suit pas de l'article 3 de la loi du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales qu'une intercommunale, dont la création relève de la décentralisation par service, jouisse, en raison de son objet déterminé d'intérêt communal, du pouvoir réglementaire que la Constitution attribue aux communes pour ce qui est d'intérêt communal (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 33 - Communes - Pouvoir réglementaire - Intercommunale - Nature - Délégation de pouvoir réglementaire

- Art. 33 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 41 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 L. du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales

C.23.0239.F

13 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250213.1F.1](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 41, eerste lid, Grondwet worden de uitsluitend gemeentelijke belangen geregeld door de gemeenteraden; uit artikel 3 van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales volgt niet dat een intercommunale, waarvan de oprichting valt onder de dienstgewijze decentralisatie, wegens haar specifiek doel van gemeentelijk belang, over de verordenende bevoegdheid beschikt die de Grondwet, voor alles wat het gemeentelijk belang betreft, aan de gemeenten toekent (1). (1) Zie concl. OM.

GRONDWET - Art. 33 - Gemeenten - Verordenende bevoegdheid - Intercommunale - Aard - Overdracht van de verordenende bevoegdheid

- Art. 33 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 41 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3 Wet 22 december 1986 betreffende de intercommunales

Conformément à l'article 41, alinéa 1er, de la Constitution, les intérêts exclusivement communaux sont réglés par les conseils communaux; Il ne suit pas de l'article 3 de la loi du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales qu'une intercommunale, dont la création relève de la décentralisation par service, jouisse, en raison de son objet déterminé d'intérêt communal, du pouvoir réglementaire que la Constitution attribue aux communes pour ce qui est d'intérêt communal (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 33 - Communes - Pouvoir réglementaire - Intercommunale - Nature - Délégation de pouvoir réglementaire

- Art. 33 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 41 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3 L. du 22 décembre 1986 relative aux intercommunales

C.23.0326.N

3 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250103.1N.3](#)

AC nr. ...

De aanstelling van een sekwester is een bewarende en voorlopige maatregel; de rechter oordeelt in feite of het opportuun of wenselijk is om een sekwester aan te stellen in de gevallen waarin dit wettelijk mogelijk is (1). (1) Zie concl. OM.

BEWAARGEVING - Gerechtelijk sekwester - Begrip - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 1961 Oud Burgerlijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Aanstelling - Gerechtelijk sekwester - Begrip - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 1961 Oud Burgerlijk Wetboek

Een deelgenoot kan zich, in geval van spoedeisendheid en volstreckte noodzakelijkheid, bij eenzijdig verzoekschrift rechtstreeks wenden tot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg met het oog op een kortgedingmaatregel dan wel de aanstelling van een sekwester (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 1207 tot en met 1224 Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing vóór en na de wijziging ervan bij wet van 13 augustus 2011.

BEWAARGEVING - Vereffening-verdeling - Deelgenoot - Gerechtelijk sekwester - Aanstelling - Kortgedingrechter - Bevoegdheid

- Art. 584, eerste, tweede en vijfde lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 585, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1207 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1208 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1224 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1961, 2° Oud Burgerlijk Wetboek

KORT GEDING - Spoedeisendheid - Volstreckte

4/05/2026

La désignation d'un séquestre constitue une mesure conservatoire et provisoire; le juge apprécie en fait s'il est opportun ou souhaitable d'ordonner un séquestre dans les cas où la loi le permet (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DEPOT - Séquestre judiciaire - Notion - Compétence du juge

- Art. 1961 Ancien Code civil

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Désignation - Séquestre judiciaire - Notion - Compétence du juge

- Art. 1961 Ancien Code civil

En cas d'urgence et d'absolue nécessité, un indivisaire peut s'adresser directement, par requête unilatérale, au président du tribunal de première instance en vue d'obtenir une mesure de référé ou la désignation d'un séquestre (1) (2). (1) Voir les concl. du M.P., publiées à leur date dans AC. (2) Articles 1207 à 1224 du Code judiciaire, tels qu'applicables avant et après leur modification par la loi du 13 août 2011 réformant la procédure de liquidation-partage judiciaire.

DEPOT - Liquidation-partage - Indivisaire - Séquestre judiciaire - Désignation - Juge des référés - Compétence

- Art. 584, al. 1er, 2 et 5, 1° Code judiciaire

- Art. 585, 1° Code judiciaire

- Art. 1207 Code judiciaire

- Art. 1208 Code judiciaire

- Art. 1209 Code judiciaire

- Art. 1210 Code judiciaire

- Art. 1211 Code judiciaire

- Art. 1212 Code judiciaire

- Art. 1213 Code judiciaire

- Art. 1214 Code judiciaire

- Art. 1215 Code judiciaire

- Art. 1216 Code judiciaire

- Art. 1217 Code judiciaire

- Art. 1218 Code judiciaire

- Art. 1219 Code judiciaire

- Art. 1220 Code judiciaire

- Art. 1221 Code judiciaire

- Art. 1222 Code judiciaire

- Art. 1223 Code judiciaire

- Art. 1224 Code judiciaire

- Art. 1961, 2° Ancien Code civil

REFERE - Urgence - Absolue nécessité - Liquidation-partage -

noodzakelijkheid - Vereffening-verdeling - Deelgenoot - Kortgedingmaatregel - Aanstelling sekwester

- Art. 584, eerste, tweede en vijfde lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 585, 1° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1207 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1208 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1224 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1961, 2° Oud Burgerlijk Wetboek

Indivisaire - Mesure de référé - Désignation d'un séquestre

- Art. 584, al. 1er, 2 et 5, 1° Code judiciaire

- Art. 585, 1° Code judiciaire
- Art. 1207 Code judiciaire
- Art. 1208 Code judiciaire
- Art. 1209 Code judiciaire
- Art. 1210 Code judiciaire
- Art. 1211 Code judiciaire
- Art. 1212 Code judiciaire
- Art. 1213 Code judiciaire
- Art. 1214 Code judiciaire
- Art. 1215 Code judiciaire
- Art. 1216 Code judiciaire
- Art. 1217 Code judiciaire
- Art. 1218 Code judiciaire
- Art. 1219 Code judiciaire
- Art. 1220 Code judiciaire
- Art. 1221 Code judiciaire
- Art. 1222 Code judiciaire
- Art. 1223 Code judiciaire
- Art. 1224 Code judiciaire
- Art. 1961, 2° Ancien Code civil

Een zaak is spoedeisend wanneer een onmiddellijke beslissing wenselijk is om schade van een bepaalde omvang of ernstige ongemakken te voorkomen; de kortgedingrechter beschikt dienaangaande over een ruime feitelijke beoordelingsmacht en, in de juiste mate, over de grootste vrijheid (1). (1) Zie concl. MP.

KORT GEDING - Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg - Bevoegdheid in spoedeisend geval - Spoedeisend karakter - Begrip - Controle - Marginale toetsing

- Art. 584, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Il y a urgence lorsqu'une décision immédiate est souhaitable afin de prévenir un dommage d'une certaine ampleur ou des inconvénients majeurs; ce faisant, le juge des référés dispose d'un large pouvoir d'appréciation en fait et, dans une juste mesure, de la plus grande liberté (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

REFERE - Président du tribunal de première instance - Compétence en cas d'urgence - Caractère urgent - Notion - Contrôle - Appréciation marginale

- Art. 584, al. 1er Code judiciaire

Er is volstreekte noodzakelijkheid wanneer er uitzonderlijke omstandigheden zijn die verantwoorden dat in de beginfase van de procedure afbreuk wordt gedaan aan het recht op tegenspraak; dit is het geval wanneer te vrezen valt dat de gevorderde maatregelen die redelijk en proportioneel zijn, anders zonder voorwerp zouden worden of hun doeltreffendheid zouden verliezen of ingeval zij gericht zijn tegen een onbekende of niet-geïdentificeerde partij; de rechter houdt hierbij rekening met de gerechtvaardigde belangen van de respectieve partijen; de rechter beoordeelt in feite of er volstreekte noodzakelijkheid is voor zover hij het wettelijk begrip 'volstreekte noodzakelijkheid' niet miskent (1). (1) Zie concl. OM.

KORT GEDING - Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg - Volstreekte noodzakelijkheid - Begrip - Controle - Marginale toetsing

- Art. 584, tweede en vierde lid Gerechtelijk Wetboek

.....

Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling kunnen in de regel enkel in het raam van de gerechtelijke vereffening-verdeling worden aangebracht en kunnen enkel door de notaris-vereffenaar door de neerlegging van een proces-verbaal van bezwaren bij de vereffening-rechter worden aanhangig gemaakt, zodat deelgenoten, in de regel, geen geschillen met betrekking tot de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling rechtstreeks bij de vereffening-rechter kunnen aanhangig maken (1)(2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 1207 tot en met 1224 Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing vóór en na de wijziging ervan bij wet van 13 augustus 2011.

ERFENISSEN - Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffening-rechter - Modaliteiten

- Art. 1207 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1208 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek

4/05/2026

Il y a absolue nécessité s'il existe des circonstances exceptionnelles exigeant que le droit au contradictoire ne soit pas mis en œuvre dans la toute première phase de la procédure; tel est le cas lorsqu'il est à craindre que les mesures demandées, qui sont raisonnables et proportionnées, deviendraient sinon sans objet ou perdraient leur efficacité ou si elles sont dirigées contre une partie inconnue ou non identifiée; le juge tient compte à cet égard des intérêts légitimes des différentes parties; en réalité, le juge apprécie en fait s'il y a absolue nécessité dans la mesure où il ne méconnaît pas la notion légale d'« absolue nécessité » (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

REFERE - Président du tribunal de première instance - Absolue nécessité - Notion - Contrôle - Appréciation marginale

- Art. 584, al. 2 et 4 Code judiciaire

.....

Les contestations ayant trait aux opérations notariales de liquidation-partage ne peuvent, en règle, être soulevées que dans le cadre de la liquidation-partage judiciaire et seul le notaire-liquidateur peut en saisir le juge de la liquidation par le dépôt d'un procès-verbal de contredits, de sorte que les indivisaires ne peuvent, en règle, saisir directement le juge de la liquidation de contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage (1). (2). (1) Voir les concl. du M.P., publiées à leur date dans AC. (2) Articles 1207 à 1224 du Code judiciaire, tels qu'applicables avant et après leur modification par la loi du 13 août 2011 réformant la procédure de liquidation-partage judiciaire.

SUCCESSION - Liquidation-partage - Contestations liées aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la liquidation - Modalités

- Art. 1207 Code judiciaire
- Art. 1208 Code judiciaire
- Art. 1209 Code judiciaire
- Art. 1210 Code judiciaire
- Art. 1211 Code judiciaire
- Art. 1212 Code judiciaire
- Art. 1213 Code judiciaire
- Art. 1214 Code judiciaire

- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1224 Gerechtelijk Wetboek

NOTARIS - Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffening-rechter - Modaliteiten

- Art. 1207 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1208 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1224 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Vereffening-verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling - Aanhangigmaking bij de vereffening-rechter - Modaliteiten

- Art. 1207 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1208 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1215 Code judiciaire
- Art. 1216 Code judiciaire
- Art. 1217 Code judiciaire
- Art. 1218 Code judiciaire
- Art. 1219 Code judiciaire
- Art. 1220 Code judiciaire
- Art. 1221 Code judiciaire
- Art. 1222 Code judiciaire
- Art. 1223 Code judiciaire
- Art. 1224 Code judiciaire

NOTAIRE - Liquidation-partage - Contestations liées aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la liquidation - Modalités

- Art. 1207 Code judiciaire
- Art. 1208 Code judiciaire
- Art. 1209 Code judiciaire
- Art. 1210 Code judiciaire
- Art. 1211 Code judiciaire
- Art. 1212 Code judiciaire
- Art. 1213 Code judiciaire
- Art. 1214 Code judiciaire
- Art. 1215 Code judiciaire
- Art. 1216 Code judiciaire
- Art. 1217 Code judiciaire
- Art. 1218 Code judiciaire
- Art. 1219 Code judiciaire
- Art. 1220 Code judiciaire
- Art. 1221 Code judiciaire
- Art. 1222 Code judiciaire
- Art. 1223 Code judiciaire
- Art. 1224 Code judiciaire

PARTAGE - Liquidation-partage - Contestations liées aux opérations notariales de liquidation-partage - Saisine du juge de la liquidation - Modalités

- Art. 1207 Code judiciaire
- Art. 1208 Code judiciaire
- Art. 1209 Code judiciaire
- Art. 1210 Code judiciaire
- Art. 1211 Code judiciaire
- Art. 1212 Code judiciaire
- Art. 1213 Code judiciaire
- Art. 1214 Code judiciaire
- Art. 1215 Code judiciaire
- Art. 1216 Code judiciaire
- Art. 1217 Code judiciaire
- Art. 1218 Code judiciaire
- Art. 1219 Code judiciaire
- Art. 1220 Code judiciaire
- Art. 1221 Code judiciaire
- Art. 1222 Code judiciaire

- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1224 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1223 Code judiciaire
- Art. 1224 Code judiciaire

Het in artikel 584, tweede en vierde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde verzoekschrift is het eenzijdig verzoekschrift in de zin van de artikelen 1026 en volgende Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

KORT GEDING - Spoedeisendheid - Volstreekte noodzakelijkheid - Verzoekschrift - Begrip

- Art. 584, eerste, tweede en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1026 Gerechtelijk Wetboek

La requête visée à l'article 584, alinéas 2 et 4, du Code judiciaire est la requête unilatérale au sens des articles 1026 et suivants du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

REFERE - Urgence - Absolue nécessité - Requête - Notion

- Art. 584, al. 1er, 2 et 4 Code judiciaire
- Art. 1026 Code judiciaire

C.23.0332.N

3 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250103.1N.5](#)

AC nr. ...

De dwangsomschuldeiser die beweerdelijk verbeurde dwangsommen wil invorderen moet voorafgaand aan uitvoerend beslag op roerend goed een bevel tot betalen laten betekenen, dat geldt als ingebrekestelling en eerste daad van tenuitvoerlegging; dit bevel moet alle elementen bevatten die de dwangsomschuldenaar moeten toelaten vrijwillig tot betaling over te gaan (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerend beslag op roerend goed - Invordering beweerdelijk verbeurde dwangsom - Verplichting dwangsomschuldeiser - Bevel tot betalen - Inhoud

- Art. 1385bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1385quater, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1499 Gerechtelijk Wetboek

DWANGSOM - Invordering beweerdelijk verbeurde dwangsom - Uitvoerend beslag op roerend goed - Verplichting dwangsomschuldeiser - Bevel tot betalen - Inhoud

- Art. 1385bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1385quater, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1499 Gerechtelijk Wetboek

Le créancier qui entend obtenir le recouvrement d'astreintes prétendument encourues doit, préalablement à la saisie-exécution mobilière, faire signifier un commandement de payer qui vaut comme mise en demeure et comme premier acte d'exécution; ce commandement doit contenir tous les éléments permettant au débiteur de payer volontairement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SAISIE - Saisie exécution - Saisie-exécution mobilière - Recouvrement d'une astreinte prétendument encourue - Obligation du créancier des astreintes - Commandement de payer - Contenu

- Art. 1385bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1385quater, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1499 Code judiciaire

ASTREINTE - Recouvrement d'une astreinte prétendument encourue - Saisie-exécution mobilière - Obligation du créancier des astreintes - Commandement de payer - Contenu

- Art. 1385bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1385quater, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1499 Code judiciaire

De dwangsomschuldenaar kan zich voor de beslagrechter verzetten tegen de tenuitvoerlegging voor de beweerdelijk verbeurde dwangsommen en, in geval van verzet, oordeelt de beslagrechter of de dwangsommen al dan niet verbeurd zijn en bijgevolg of de tenuitvoerlegging al dan niet rechtmatig is; de beslagrechter richt zich daarbij naar het doel en de strekking van de dwangsomveroordeling, zonder de inhoud van de dwangsomtitel te kunnen wijzigen, beperken of uitbreiden (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Tenuitvoerlegging dwangsom - Verzet dwangsomschuldenaar - Taak van de beslagrechter - Verbeurde dwangsom - Rechtmatigheid bevel tot betalen - Beoordeling dwangsomtitel - Maatstaf - Grenzen

- Art. 793, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

DWANGSOM - Tenuitvoerlegging dwangsom - Verzet dwangsomschuldenaar - Taak van de beslagrechter - Verbeurde dwangsom - Rechtmatigheid bevel tot betalen - Beoordeling dwangsomtitel - Maatstaf - Grenzen

- Art. 793, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

De dwangsomschuldenaar kan zijn bezwaren betreffende de tenuitvoerlegging voor de beweerdelijk verbeurde dwangsommen voor de beslagrechter brengen middels een verzet tegen het bevel tot betalen; de beslagrechter oordeelt in het raam van dat verzet of de dwangsommen al dan niet verbeurd zijn en bijgevolg of het bevel tot betalen al dan niet rechtmatig is (1). (1) zie concl. OM.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Tenuitvoerlegging dwangsom - Verzet dwangsomschuldenaar - Bevel tot betalen - Taak van de beslagrechter - Verbeurde dwangsom - Rechtmatigheid bevel tot betalen

- Art. 1385bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1385quater, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1499 Gerechtelijk Wetboek

DWANGSOM - Tenuitvoerlegging dwangsom - Verzet dwangsomschuldenaar - Bevel tot betalen - Taak van de beslagrechter - Verbeurde dwangsom - Rechtmatigheid bevel

Le débiteur peut former opposition devant le juge des saisies contre l'exécution d'astreintes prétendument encourues et, en cas d'opposition, le juge des saisies apprécie si les astreintes étaient ou non encourues et, par conséquent, si l'exécution était ou non légale; à cet égard, le juge des saisies prend en considération le but et la portée de la condamnation assortie d'une astreinte, sans pouvoir étendre, restreindre ou modifier le contenu du titre portant astreinte (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SAISIE - Saisie exécution - Exécution de l'astreinte - Opposition du débiteur des astreintes - Mission du juge des saisies - Astreinte encourue - Légalité du commandement de payer - Appréciation du titre portant astreinte - Critère - Limites

- Art. 793, deuxième al. Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire

ASTREINTE - Exécution de l'astreinte - Opposition du débiteur des astreintes - Mission du juge des saisies - Astreinte encourue - Légalité du commandement de payer - Appréciation du titre portant astreinte - Critère - Limites

- Art. 793, deuxième al. Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire

Le débiteur peut soumettre au juge des saisies ses contestations relatives à l'exécution d'astreintes prétendument encourues en formant opposition contre le commandement de payer; dans le cadre de cette opposition, le juge des saisies apprécie si les astreintes étaient ou non encourues et, par conséquent, si le commandement de payer était ou non légal (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SAISIE - Saisie exécution - Exécution de l'astreinte - Opposition du débiteur des astreintes - Commandement de payer - Mission du juge des saisies - Astreinte encourue - Légalité du commandement de payer

- Art. 1385bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1385quater, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1499 Code judiciaire

ASTREINTE - Exécution de l'astreinte - Opposition du débiteur des astreintes - Commandement de payer - Mission du juge des saisies - Astreinte encourue - Légalité du commandement de payer

tot betalen

- Art. 1385bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1385quater, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1499 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1385bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1385quater, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1499 Code judiciaire

De overtreding van de hoofdveroordeling maakt de dwangsommen automatisch betaalbaar en de uitvoerbare titel ontstaat bij de overtreding ingevolge de rechterlijke beslissing met de dwangsomveroordeling; deze rechterlijke beslissing vormt de uitvoerbare titel op basis waarvan kan worden uitgevoerd voor beweerdelijk verbeurde dwangsommen (1). (1) Zie concl. OM.

Le non-respect de la condamnation principale rend une astreinte automatiquement exigible et le non-respect de la décision judiciaire assortie d'une astreinte donne lieu à un titre exécutoire; cette décision judiciaire constitue le titre exécutoire permettant le recouvrement de l'astreinte prétendument encourue (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DWANGSOM - Overtreding hoofdveroordeling - Gevolg - Ontstaan uitvoerbare titel - Tijdstip

- Art. 1385bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1385quater, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

DWANGSOM - Uitvoering - Beweerdelijk verbeurde dwangsommen - Uitvoerbare titel - Basis

- Art. 1385bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1385quater, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

ASTREINTE - Non-respect de la condamnation principale - Conséquence - Point de départ du titre exécutoire - Date

- Art. 1385bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1385quater, al. 1er Code judiciaire

ASTREINTE - Exécution - Astreinte prétendument encourue - Titre exécutoire - Base

- Art. 1385bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1385quater, al. 1er Code judiciaire

De saisine van de beslagrechter als executierechter is beperkt tot de in het bevel tot betalen aangevoerde overtredingen en de dientengevolge beweerdelijk verbeurde dwangsommen; de saisine van de beslagrechter strekt zich niet uit tot niet in het bevel tot betalen aangevoerde overtredingen en de dientengevolge beweerdelijk verbeurde dwangsommen, ook al zouden deze overtredingen zijn begaan vóór de betekening van het bevel tot betalen en binnen het totaalbedrag ervan blijven (1). (1) Zie concl. OM.

La saisine du juge des saisies, en tant que juge de l'exécution, se limite aux manquements invoqués dans le commandement de payer et aux astreintes prétendument encourues en conséquence; la saisine du juge des saisies ne s'étend pas aux manquements non invoqués dans le commandement de payer et aux astreintes prétendument encourues en conséquence, même si ces manquements ont été commis avant la signification du commandement de payer et même si leur montant reste compris dans le total réclamé (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Saisine beslagrechter - Saisine executierechter - Beweerdelijk verbeurde dwangsom - Bevel tot betalen - Grens

- Art. 793, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

DWANGSOM - Saisine beslagrechter - Saisine executierechter - Beweerdelijk verbeurde dwangsom - Bevel tot betalen - Grens

- Art. 793, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

SAISIE - Saisie exécution - Saisine du juge des saisies - Saisine du juge de l'exécution - Astreinte prétendument encourue - Commandement de payer - Limite

- Art. 793, deuxième al. Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire

ASTREINTE - Saisine du juge des saisies - Saisine du juge de l'exécution - Astreinte prétendument encourue - Commandement de payer - Limite

- Art. 793, deuxième al. Code judiciaire
- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire

- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire

De taak van de beslagrechter bestaat erin de regelmatigheid en de rechtmatigheid van de tenuitvoerlegging te controleren, en het komt hem bijgevolg toe in het raam van een verzet tegen een bevel of een beslag met betrekking tot beweerdelijk verbeurde dwangsommen te oordelen of de dwangsommen waarvoor tot tenuitvoerlegging werd overgegaan al dan niet verbeurd zijn; het komt hem daarentegen niet toe te oordelen over het al dan niet verbeurd zijn van dwangsommen waarvoor nog niet tot tenuitvoerlegging werd overgegaan (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Taak van de beslagrechter - Verzet - Beweerdelijk verbeurde dwangsom - Grens

- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

DWANGSOM - Taak van de beslagrechter - Verzet - Beweerdelijk verbeurde dwangsom - Grens

- Art. 1395, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1498, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge des saisies ayant pour mission de contrôler la régularité et la légalité de l'exécution, il lui appartient, dans le cadre d'une opposition à une saisie ou à un commandement tendant au paiement d'astreintes prétendument encourues, d'apprécier si les astreintes mises à exécution étaient ou non encourues; en revanche, il ne lui appartient pas d'apprécier si les astreintes qui n'ont pas encore été mises à exécution étaient ou non encourues (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SAISIE - Saisie exécution - Mission du juge des saisies - Opposition - Astreinte prétendument encourue - Limite

- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire

- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire

ASTREINTE - Mission du juge des saisies - Opposition - Astreinte prétendument encourue - Limite

- Art. 1395, al. 1er Code judiciaire

- Art. 1498, al. 1er Code judiciaire

C.23.0341.F

9 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250109.1F.2](#)

AC nr. ...

De artikelen 2 en 3 van Richtlijn 2004/38/EG van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden vereisen niet dat het familielid van de EU-burger de nationaliteit van een lidstaat bezit.

VREEMDELINGEN - Europees onderdaan - Recht van vrij verkeer en verblijf - Nationaliteit van een lidstaat - Familielid - Nationaliteitsvoorwaarde

- Art. 2 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Art. 3 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

Les articles 2 et 3 de la Directive 2004/38/CE du 29 avril 2004 relative au droit des citoyens de l'Union et des membres de leurs familles de circuler et de séjourner librement sur le territoire des Etats membres n'exigent pas que le membre de la famille du citoyen de l'Union européenne ait la nationalité d'un Etat membre.

ETRANGERS - Ressortissant européen - Liberté de séjour et de circulation - Nationalité d'un Etat membre - Membre de la famille - Condition de nationalité

- Art. 2 Directive 2004/38/CE du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

- Art. 3 Directive 2004/38/CE du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

De artikelen 39/1, § 1, tweede lid, en 39/2, § 2, Vreemdelingenwet wijken niet af van de rechtsmacht, die de hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde putten uit artikel 144 Grondwet, over de geschillen betreffende de burgerlijke subjectieve rechten, zoals die welke betrekking hebben op de vergoeding van de door een fout van de Staat veroorzaakte schade, ook al wordt de vergoeding gevorderd in natura, in de vorm van een verblijfstitel; de rechtsmacht van de hoven en rechtbanken over een geschil betreffende een dergelijk subjectief burgerlijk recht wordt niet aangetast door de omstandigheid dat het verblijfsrecht van de vreemdeling een politiek recht is of dat de erkenning van de verblijfstitel door de administratieve overheid zou afhangen van haar discretionaire beoordeling van de evenredigheid van de maatregel (1). (1) Zie concl. OM.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Vreemdelingen - Toegang tot het grondgebied - Individuele beslissing - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Vernietiging - Fout van de Staat - Vergoeding van de veroorzaakte schade - Subjectief recht - Bevoegdheid - Hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde - Grenzen

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 39/1, § 1, tweede lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 39/2, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Toegang tot het grondgebied - Individuele beslissing - Raad voor Vreemdelingenbetwistingen - Vernietiging - Fout van de Staat - Vergoeding van de veroorzaakte schade - Subjectief recht - Bevoegdheid - Hoven en rechtbanken van de rechterlijke orde

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 39/1, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 39/2, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Les articles 39/1, § 1er, alinéa 2, et 39/2, § 2 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers ne dérogent pas au pouvoir de juridiction, que les cours et tribunaux de l'ordre judiciaire puisent dans l'article 144 de la Constitution, sur les contestations qui ont pour objet des droits subjectifs civils, telles que celles portant sur la réparation du dommage causé par une faute de l'État, la réparation fût-elle demandée en nature sous la forme d'un titre de séjour; le pouvoir de juridiction des cours et tribunaux sur une contestation portant sur un tel droit subjectif civil n'est pas affecté par la circonstance que le droit de l'étranger au séjour est politique ou que la reconnaissance du titre de séjour par l'autorité administrative dépendrait de son appréciation discrétionnaire de la proportionnalité de la mesure (1). (1) Voir les concl. du MP.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Etrangers - Accès au territoire - Décision individuelle - Conseil du Contentieux des étrangers - Annulation - Faute de l'Etat - Réparation du dommage causé - Droit subjectif - Compétence - Cours et tribunaux de l'ordre judiciaire - Limites

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 39/1, § 1er, al. 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 39/2, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Accès au territoire - Décision individuelle - Conseil du contentieux des étrangers - Annulation - Faute de l'Etat - Réparation du dommage causé - Droit subjectif - Compétence - Cours et tribunaux de l'ordre judiciaire

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 39/1, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 39/2, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Aangezien de prejudiciële vraag van de eiseres, tot aanwijzing van de discriminatie die zij aanvoert tussen de categorieën van personen die zij tegenover elkaar stelt, uitgaat van de oncontroleerbare veronderstelling dat de Koning, bij het vaststellen van het maximaal bedrag van de vergoeding bepaald in het koninklijk besluit van 5 augustus 1991, zou zijn uitgegaan van een beperkende omschrijving van artikel 8, eerste lid, van de wet van 30 juli 1979, zodat Hij, in strijd met die wetsbepaling, de personen die hun aanwezigheid op de plaats en op het ogenblik van het schadegeval niet aantonen, van de toepassing van die wet uitsluit, dient die vraag niet aan het Grondwettelijk Hof te worden gesteld.

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Discriminatie tussen verschillende categorieën van personen - Op grond van een oncontroleerbare veronderstelling - Uitwerking

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Discriminatie tussen verschillende categorieën van personen - Op grond van een oncontroleerbare veronderstelling - Uitwerking

- Art. 26, § 1, 3° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Aangezien de wet van 30 juli 1979 niet verduidelijkt wat onder lichamelijke schade moet worden begrepen, moet dit begrip worden verstaan in de betekenis die hieraan in het gemeen recht wordt gegeven; volgens dat recht omvat de lichamelijke schade de aantastingen van zowel de lichamelijke als de psychische integriteit (1). (1) Zie concl. OM.

VERZEKERING - Landverzekering - Brand en ontploffing - Verplichte burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering - Toepassingsgebied van de vergoeding - Lichamelijke schade - Begrip

- Art. 7, § 2 Wet 30 juli 1979 betreffende de preventie van brand en ontploffing en betreffende de verplichte verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid in dergelijke gevallen

Uit artikel 8, eerste lid, van de wet van 30 juli 1979 volgt niet dat enkel de personen die hun aanwezigheid in of vlak bij een van de in artikel 7 bedoelde inrichtingen op het ogenblik van het schadegeval aantonen, derden zijn (1). (1) Zie concl. OM.

Dès lors qu'elle repose, pour identifier la discrimination qu'elle allègue entre les catégories de personnes qu'elle oppose, sur l'hypothèse, que rien ne permet de vérifier, qu'en établissant le plafond d'indemnisation prévu par son arrêté du 5 août 1991, le Roi se serait fondé sur une définition restrictive de l'article 8, alinéa 1er, de la loi du 30 juillet 1979, excluant de son champ d'application, en violation de cette disposition légale, les personnes ne démontrant pas leur présence sur les lieux au moment du sinistre, la question préjudicielle proposée par la demanderesse ne doit pas être posée à la Cour constitutionnelle.

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Discrimination entre des catégories de personnes - Sur la base d'une hypothèse invérifiable - Effet

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Discrimination entre des catégories de personnes - Sur la base d'une hypothèse invérifiable - Effet

- Art. 26, § 1er, 3° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Dès lors que la loi du 30 juillet 1979 ne précise pas ce qu'il y a lieu d'entendre par dommage corporel, ce terme doit être compris dans le sens que lui donne le droit commun; selon celui-ci, le dommage corporel englobe les atteintes à l'intégrité tant physique que psychique (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Incendies et explosions - Assurance obligatoire de la responsabilité civile - Champ d'application de l'indemnisation - Dommages corporels - Notion

- Art. 7, § 2 L. du 30 juillet 1979 relative à la prévention des incendies et des explosions ainsi qu'à l'assurance obligatoire de la responsabilité civile dans ces mêmes circonstances

Il ne suit pas de l'article 8, alinéa 1er, de la loi du 30 juillet 1979 que seules les personnes démontrant leur présence dans ou à proximité des établissements visés à l'article 7 au moment du sinistre sont des tiers (1). (1) Voir les concl. du MP.

VERZEKERING - Landverzekering - Brand en ontploffing -
Verplichte burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering -
Toepassingsgebied *ratione personae* - Derden - Begrip

- Art. 8, eerste lid Wet 30 juli 1979 betreffende de preventie
van brand en ontploffing en betreffende de verplichte
verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid in
dergelijke gevallen

ASSURANCES - Assurances terrestres - Incendies et explosions -
Assurance obligatoire de la responsabilité civile - Champ
d'application *ratione personae* - Tiers - Notion

- Art. 8, al. 1er L. du 30 juillet 1979 relative à la prévention des
incendies et des explosions ainsi qu'à l'assurance obligatoire
de la responsabilité civile dans ces mêmes circonstances

C.23.0356.N

13 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.4](#)

AC nr. ...

De verbintenis van de schipper om de goederen van hun laadplaats naar hun bestemming te vervoeren is een resultaatverbintenis, zodat bij niet-nakoming ervan een weerlegbaar vermoeden van fout geldt aan de zijde van de schipper; deze bepaling houdt geen beperking in van de aansprakelijkheid van de schipper voor andere schade dan verlies of beschadiging van de goederen; de verbintenis kan niet met het oog op de schade door beschadiging of verlies van de goederen een resultaatverbintenis zijn, en met het oog op andere schadeposten een middelenverbintenis (1). (1) Zie concl. OM.

VERBINTENIS - Schipper - Resultaatsverbintenis -
Aansprakelijkheid - Schadeposten - Omvang

- Art. 30 Wet 5 mei 1936 op de binnenbevrachting

VERVOER - Goederenvervoer - Rivier- en zeevervoer -
Schipper - Resultaatsverbintenis - Aansprakelijkheid -
Schadeposten - Omvang

- Art. 30 Wet 5 mei 1936 op de binnenbevrachting

L'obligation du batelier de transporter la marchandise de son lieu de chargement vers sa destination est une obligation de résultat, de sorte qu'en cas d'inexécution, il existe une présomption de faute réfragable du côté du batelier; cette disposition ne limite pas la responsabilité du batelier quant aux dommages autres que la perte ou l'avarie; l'obligation ne peut pas être une obligation de résultat eu égard au dommage causé par la perte ou l'avarie de la marchandise, et être une obligation de moyens eu égard à d'autres postes de dommage (1). (1) Voir les concl. MP.

OBLIGATION - Batelier - Obligation de résultat - Responsabilité -
Postes de dommage - Etendue

- Art. 30 L. du 5 mai 1936 sur l'affrètement fluvial

TRANSPORT - Transport de biens - Transport fluvial et maritime -
Batelier - Obligation de résultat - Responsabilité - Postes de
dommage - Etendue

- Art. 30 L. du 5 mai 1936 sur l'affrètement fluvial

C.23.0375.F

20 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250220.1F.4](#)

AC nr. ...

Het bestaan van een positie van economische afhankelijkheid van een bedrijf ten aanzien van een ander bedrijf vereist niet dat die bedrijven verbonden zijn door een overeenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

HANDELSPRAKTIJK - Bestaan van een positie van economische
afhankelijkheid van een bedrijf ten aanzien van een ander
bedrijf - Voorafgaande voorwaarde

- Art. IV.2/1 Wetboek van economisch recht

L'existence d'une position de dépendance économique d'une entreprise à l'égard d'une autre entreprise ne requiert pas que ces entreprises soient dans les liens d'un contrat (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRATIQUES DU COMMERCE - Existence d'une position de
dépendance économique d'une entreprise à l'égard d'une autre
entreprise - Condition préalable

- Art. IV.2/1 Code de droit économique

Het gebruik van een werkwijze waarop een octrooi is genomen, mag niet worden aangeboden zonder instemming van de octrooihouder (1). (1) Zie concl. OM.

UITVINGDSOCTROOI - Algemeen - Recht van houder
4/05/2026

L'offre d'utiliser un procédé breveté est interdite sans le consentement du titulaire du brevet (1). (1) Voir les concl. du MP.

BREVET D'INVENTION - Généralités - Droit du titulaire

C.23.0381.N

21 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250221.1N.6](#)

AC nr. ...

De leasinggever blijft eigenaar van het geleasede goed, ook wanneer de leasingnemer zijn betalingsverbintenis correct uitvoert; bij het einde van de leasingovereenkomst is de leasingnemer in principe gehouden tot teruggave van het geleasede goed aan de leasinggever, zonder dat de leasinggever daarbij gehouden is tot betaling van de waarde van het goed aan de leasingnemer; de leasingnemer kan echter bij het einde van de leasingovereenkomst ervoor kiezen om de in de leasingovereenkomst bedongen aankoopoptie uit te oefenen; oefent hij deze optie uit, dan wordt hij eigenaar van het goed en heeft hij recht op de waarde ervan (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Leasing - Einde leasingovereenkomst - Eigendom geleasede goed - Waarde van het geleasede goed - Verplichtingen en rechten leasinggever en leasingnemer

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1 KB nr. 55 van 10 november 1967 tot regeling van het juridisch statuut der ondernemingen gespecialiseerd in financieringshuur

OVEREENKOMST - Allerlei - Leasing - Einde leasingovereenkomst - Eigendom geleasede goed - Waarde van het geleasede goed - Verplichtingen en rechten leasinggever en leasingnemer

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1 KB nr. 55 van 10 november 1967 tot regeling van het juridisch statuut der ondernemingen gespecialiseerd in financieringshuur

Het eigendomsrecht van de leasinggever laat hem toe om bij ontbinding wegens wanprestatie van de leasingnemer het goed terug te vorderen, maar strekt niet louter tot zekerheid van de uitvoering door de leasingnemer van zijn betalingsverbintenis (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Leasing - Leasinggever - Ontbinding wegens wanprestatie van de leasingnemer - Eigendomsrecht - Functie

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1 KB nr. 55 van 10 november 1967 tot regeling van het juridisch statuut der ondernemingen gespecialiseerd in financieringshuur

Le donneur en leasing reste propriétaire du bien donné en leasing, même lorsque le preneur en leasing exécute correctement son obligation de paiement ; au terme du contrat de location-financement, le preneur en leasing est en principe tenu de restituer le bien donné en leasing au donneur en leasing, sans ce que ce dernier soit tenu de lui payer la valeur du bien ; le preneur en leasing peut cependant choisir, au terme de la convention de location-financement, d'exercer l'option d'achat stipulée dans cette convention ; s'il exerce cette option, il devient propriétaire du bien et il a droit à la valeur de celui-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROPRIETE - Leasing - Fin de la convention de location-financement - Propriété du bien donné en leasing - Valeur du bien donné en leasing - Obligations et droits du donneur en leasing et du preneur en leasing

- Art. 544 Ancien Code civil
- Art. 1er A.R. n° 55 du 10 novembre 1967 organisant le statut juridique des entreprises pratiquant la location-financement

CONVENTION - Divers - Leasing - Fin de la convention de location-financement - Propriété du bien donné en leasing - Valeur du bien donné en leasing - Obligations et droits du donneur en leasing et du preneur en leasing

- Art. 544 Ancien Code civil
- Art. 1er A.R. n° 55 du 10 novembre 1967 organisant le statut juridique des entreprises pratiquant la location-financement

Le droit de propriété du donneur en leasing lui permet de réclamer la restitution du bien en cas de résolution de la convention pour manquement de la part du preneur en leasing, mais ne tend pas uniquement à garantir l'exécution par le preneur en leasing de son obligation de paiement (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROPRIETE - Leasing - Donneur en leasing - Résolution pour manquement du preneur en leasing - Droit de propriété - Fonction

- Art. 544 Ancien Code civil
- Art. 1er A.R. n° 55 du 10 novembre 1967 organisant le statut juridique des entreprises pratiquant la location-financement

OVEREENKOMST - Allerlei - Leasing - Leasinggever - Ontbinding wegens wanprestatie van de leasingnemer - Eigendomsrecht - Functie

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1 KB nr. 55 van 10 november 1967 tot regeling van het juridisch statuut der ondernemingen gespecialiseerd in financieringshuur

CONVENTION - Divers - Leasing - Donneur en leasing - Résolution pour manquement du preneur en leasing - Droit de propriété - Fonction

- Art. 544 Ancien Code civil

- Art. 1er A.R. n° 55 du 10 novembre 1967 organisant le statut juridique des entreprises pratiquant la location-financement

Wanneer de leasinggever bij ontbinding wegens wanprestatie van de leasingnemer het geleasede goed terugvordert vóór het einde van de leasingovereenkomst en de waarde van het goed het bedrag van de schuldvordering van de leasinggever overtreft, is de leasinggever als eigenaar van het geleasede goed niet gehouden tot afdracht van het saldo aan de leasingnemer (1). (1) Zie concl. OM. Contra: Cass. 8 november 2002, AR C.00.0374.N, AC 2002, nr. 594.

Lorsque, en cas de résolution de la convention pour manquement de la part du preneur en leasing, le donneur en leasing réclame la restitution du bien donné en leasing avant la fin de la convention de location-financement et que la valeur du bien dépasse le montant de la créance du donneur en leasing, il n'est pas tenu, en qualité de propriétaire du bien donné en leasing, au paiement du solde au preneur en leasing (1). (1) Voir les concl. du MP. Contra : Cass. 8 novembre 2002, RG C.00.0374.N, AC 2002, n° 594.

EIGENDOM - Leasing - Ontbinding van de leasingovereenkomst wegens wanprestatie leasingnemer - Waarde van het geleasede goed dat het bedrag van de schuldvordering van de leasinggever overtreft - Bestemming

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1 KB nr. 55 van 10 november 1967 tot regeling van het juridisch statuut der ondernemingen gespecialiseerd in financieringshuur

OVEREENKOMST - Allerlei - Leasing - Ontbinding van de leasingovereenkomst wegens wanprestatie leasingnemer - Waarde van het geleasede goed dat het bedrag van de schuldvordering van de leasinggever overtreft - Bestemming

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1 KB nr. 55 van 10 november 1967 tot regeling van het juridisch statuut der ondernemingen gespecialiseerd in financieringshuur

PROPRIETE - Leasing - Résolution de la convention de location-financement pour manquement du preneur en leasing - Valeur du bien donné en leasing qui excède le montant de la créance du donneur en leasing - Affectation

- Art. 544 Ancien Code civil

- Art. 1er A.R. n° 55 du 10 novembre 1967 organisant le statut juridique des entreprises pratiquant la location-financement

CONVENTION - Divers - Leasing - Résolution de la convention de location-financement pour manquement du preneur en leasing - Valeur du bien donné en leasing qui excède le montant de la créance du donneur en leasing - Affectation

- Art. 544 Ancien Code civil

- Art. 1er A.R. n° 55 du 10 novembre 1967 organisant le statut juridique des entreprises pratiquant la location-financement

C.23.0393.N

11 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.3](#)

AC nr. ...

De rechtsverhouding tussen het bestuur en de ingeschreven student, zoals vastgelegd in het onderwijs- en examenreglement en in de rechtspositieregeling van de student, is van contractuele aard, behoudens de in artikel II.274 VCHO bepaalde uitzondering (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERWIJS - Hogeschool - Rechtsverhouding tussen Hogeschool en student - Onderwijs- en examenreglement - Aard

- Art. II.273, § 1 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs

La relation juridique entre l'administration et l'étudiant inscrit, tel que prévue dans le règlement des études et des examens et dans le statut de l'étudiant, est de nature contractuelle, sous réserve de l'exception visée à l'article II.274 du Code flamand de l'enseignement supérieur (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENSEIGNEMENT - Haute école - Relation juridique entre une haute école et un étudiant - Règlement des études et des examens - Nature

- Art. II.273, § 1er Codification du 11 octobre 2013 des dispositions décretales relatives à l'enseignement supérieur

- Art. II.274 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs
WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Rechtsverhouding tussen Hogeschool en student - Toetredingsovereenkomst - Contractuele aard
- Art. II.273, § 1 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs
- Art. II.274 Codificatie 11 oktober 2013 van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs

- Art. II.274 Codification du 11 octobre 2013 des dispositions décretales relatives à l'enseignement supérieur
LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Relation juridique entre une haute école et un étudiant - Convention d'adhésion - Nature contractuelle
- Art. II.273, § 1er Codification du 11 octobre 2013 des dispositions décretales relatives à l'enseignement supérieur
- Art. II.274 Codification du 11 octobre 2013 des dispositions décretales relatives à l'enseignement supérieur

Een geschil met betrekking tot een contractuele rechtsverhouding is een geschil over een burgerlijk recht in de zin van deze bepaling. De omstandigheid dat de overheid voor bepaalde aspecten van de contractuele rechtsverhouding over enige appreciatiemarge beschikt, doet daaraan geen afbreuk wanneer zij die appreciatie-marge put uit de overeenkomst zelf.

Une contestation concernant une relation juridique contractuelle constitue une contestation qui a pour objet un droit civil au sens de cette disposition. Est sans incidence à cet égard la circonstance que l'autorité dispose, pour certains aspects de cette relation juridique contractuelle, d'une certaine marge d'appréciation lorsque celle-ci est tirée de la convention même.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 144 - Rechtsverhouding tussen Hogeschool en student - Contractuele rechtsverhouding - Geschil - Aard
- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 144 - Relation juridique entre une haute école et un étudiant - Relation juridique contractuelle - Contestation - Nature
- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994

C.23.0399.F

13 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250313.1F.4](#)

AC nr. ...

In zoverre de wet van 25 april 2014 de inhoud van artikel 23/1, § 2, WBN verduidelijkt, is ze een uitleggingswet (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 23/1 WBN, vóór de wijziging ervan door de wet van 25 april 2014.

Dans la mesure où elle clarifie la teneur de l' article 23/1, § 2, du Code de la nationalité, la loi du 25 avril 2014 est interprétative (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Code de la nationalité belge, art. 23/1, avant sa modification par la loi du 25 avril 2014.

NATIONALITEIT - Bedrieglijke verkrijging van de nationaliteit - Vervallenverklaring van de nationaliteit - Risico op staatloosheid - Voorwaarde voor de vervallenverklaring van de nationaliteit - Wet 25 april 2014 - Kwalificatie van de wet

NATIONALITE - Acquisition de la nationalité de manière frauduleuse - Déchéance de la nationalité - Risque de devenir apatride - Condition pour prononcer la déchéance - Loi du 25 avril 2014 - Qualification de la loi

- Art. 23/1 Wetboek van de Belgische nationaliteit
WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Nationaliteit - Bedrieglijke verkrijging van de nationaliteit - Vervallenverklaring van de nationaliteit - Risico op staatloosheid - Voorwaarde voor de vervallenverklaring van de nationaliteit - Wet 25 april 2014 - Kwalificatie van de wet

- Art. 23/1 Code de la nationalité belge
LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Nationalité - Acquisition de la nationalité de manière frauduleuse - Déchéance de la nationalité - Risque de devenir apatride - Condition pour prononcer la déchéance - Loi du 25 avril 2014 - Qualification de la loi

- Art. 23/1 Wetboek van de Belgische nationaliteit

- Art. 23/1 Code de la nationalité belge

C.23.0412.N

8 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.8](#)

AC nr. ...

De rechter op verwijzing heeft slechts rechtsmacht binnen de grenzen van de vernietiging en de verwijzing; hoewel de omvang van de vernietiging in de regel beperkt is tot de draagwijdte van het middel dat ten grondslag ligt aan de vernietiging, raakt de vernietiging van een punt van het dictum het hele punt, ongeacht de reden voor die vernietiging; de rechter op verwijzing mag zich dus niet beperken tot het herstellen van de onwettigheid van het vernietigde punt, maar moet een volledig nieuwe beslissing nemen over dit punt (1). (1) Cass. 8 januari 2015, AR C.13.0267.F, AC 2015, nr. 14; Cass. 30 september 2013, AR C.12.0345.F, AC 2013, nr. 490.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Beginsel

- Art. 1082, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1095 Gerechtelijk Wetboek

Le juge de renvoi ne peut exercer sa juridiction que dans les limites de la cassation et du renvoi ; si, en règle, la cassation est limitée à la portée du moyen qui en est le fondement, la cassation qui atteint un chef du dispositif n'en laisse rien subsister, quel que soit le motif qui a déterminé cette annulation ; le juge de renvoi ne peut donc se borner à réparer l'illégalité qui frappe le chef annulé, mais doit prendre une toute nouvelle décision sur ce chef (1). (1) Cass. 8 janvier 2015, RG C.13.0267.F, Pas. 2015, n° 14 ; Cass. 30 septembre 2013, RG C.12.0345.F, Pas. 2013, n° 490.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Principe

- Art. 1082, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1095 Code judiciaire

C.23.0423.N

13 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.8](#)

AC nr. ...

De Orde van Architecten die een stedenbouwkundige vergunning voorziet van een visum, dient zich ervan te vergewissen dat de architect is ingeschreven op een tabel van de Orde van Architecten of op de lijst van stagiairs en gerechtigd is het beroep van architect uit te oefenen; als voorwaarde om het beroep te mogen uitoefenen, dient de Orde van Architecten hierbij bijgevolg na te gaan of de aanvragende architect voldoet aan zijn verzekeringsverplichting (1). (1) Zie concl. OM.

ARCHITECT (TUCHT EN BESCHERMING VAN DE TITEL) - Verzekeringsplicht - Orde van architecten - Visum Stedenbouwkundige aanvraag - Aansprakelijkheid

- Art. 5 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

HUUR VAN DIENSTEN - Architect - Verzekeringsplicht - Orde van architecten - Visum Stedenbouwkundige aanvraag - Aansprakelijkheid

- Art. 5 Wet 26 juni 1963 tot instelling van een Orde der Architecten

L'Ordre des architectes qui apporte un visa à une demande de permis d'urbanisme doit s'assurer que l'architecte est inscrit à un tableau de l'Ordre des architectes ou sur la liste des stagiaires et est autorisé à exercer la profession d'architecte; par conséquent, l'Ordre des architectes est tenu de vérifier si l'architecte demandeur satisfait à son obligation d'assurance, laquelle conditionne l'exercice de la profession (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARCHITECTE (DISCIPLINE ET PROTECTION DU TITRE) - Obligation d'assurance - Ordre des architectes - Visa d'une demande de permis d'urbanisme - Responsabilité

- Art. 5 L. du 26 juin 1963 créant un Ordre des Architectes

LOUAGE D'INDUSTRIE - Architecte - Obligation d'assurance - Ordre des architectes - Visa d'une demande de permis d'urbanisme - Responsabilité

- Art. 5 L. du 26 juin 1963 créant un Ordre des Architectes

C.23.0425.N

11 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.4](#)

AC nr. ...

De rechter kan deze vorderingen naar de notaris-vereffenaar verwijzen.

VERDELING - Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffening-rechter - Uitzonderingen - Verwijzing mogelijk naar notaris-vereffenaar

- Art. 1209, § 1 Gerechtelijk Wetboek

Le juge peut renvoyer ces demandes devant le notaire-liquidateur.

PARTAGE - Partage judiciaire - Contestations afférentes aux opérations notariales - Compétence du juge de la liquidation - Exceptions - Renvoi possible devant le notaire-liquidateur

- Art. 1209, § 1er Code judiciaire

Een uitzondering op voormelde regel geldt voor termijngesloten vorderingen, die overeenkomstig artikel 2244, § 1, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek een dagvaarding onderstellen teneinde de verjaring te stuiten; bijgevolg kunnen vorderingen van echtgenoten tot nietigverklaring van rechtshandelingen met toepassing van artikel 224, § 1, Oud Burgerlijk Wetboek of artikel 1422 Oud Burgerlijk Wetboek, die krachtens artikel 224, § 2, Oud Burgerlijk Wetboek respectievelijk artikel 1423 Oud Burgerlijk Wetboek aan een vervalt termijn van één jaar zijn onderworpen, rechtstreeks bij de rechter worden aanhangig gemaakt; alsook voor de vordering op grond van burgerlijke heling in de zin van artikel 1448 Oud Burgerlijk Wetboek en de vordering tot schadevergoeding wegens heling wanneer die vorderingen samenhangen met termijngesloten vorderingen (1). (1) Zie concl. OM.

VERDELING - Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffening-rechter - Uitzondering voor termijngesloten, burgerlijke heling en vorderingen tot schadevergoeding

- Art. 224, § 2 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1423 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1448 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2244, § 1, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Une exception à la règle précitée s'applique aux actions liées aux créances à terme qui, conformément à l'article 2244, § 1er, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, supposent une citation pour interrompre la prescription; le juge peut dès lors être saisi directement des actions en nullité d'actes juridiques introduites par les ex-époux en application de l'article 224, § 1er, ou de l'article 1422 dudit code qui se prescrivent par un an en vertu de l'article 224, § 2, ou de l'article 1423 de ce code; il en va de même en ce qui concerne l'action en recel successoral au sens de l'article 1448 du même code et l'action en dommages et intérêts pour recel lorsque ces actions sont connexes à celles liées aux créances à terme (1). (1) Voir les concl. MP.

PARTAGE - Partage judiciaire - Contestations afférentes aux opérations notariales - Compétence du juge de la liquidation - Exception pour créances à terme, recel successoral et actions en dommages et intérêts

- Art. 224, § 2 Ancien Code civil
- Art. 1423 Ancien Code civil
- Art. 1448 Ancien Code civil
- Art. 2244, § 1er, al. 1er Ancien Code civil

Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling zijn geschillen die een weerslag hebben op de omvang van de onverdeeldheid of de wijze van verdeling ervan (1). (1) Zie concl. OM.

VERDELING - Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Begrip

Les contestations ayant trait aux opérations notariales de liquidation-partage sont celles qui ont une incidence sur la consistance de l'indivision ou son mode de partage (1). (1) Voir les concl. du MP.

PARTAGE - Partage judiciaire - Contestations afférentes aux opérations notariales - Notion

Uit de centrale rol van de notaris als notaris-vereffenaar in een gerechtelijke vereffening-verdeling, volgt dat, zodra een vordering tot gerechtelijke vereffening-verdeling is ingesteld, geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling in de regel enkel in het raam van de gerechtelijke vereffening-verdeling kunnen worden aangebracht en enkel door de notaris-vereffenaar door de neerlegging van een proces-verbaal van bezwaren bij de vereffening-rechter kunnen worden aanhangig gemaakt; bijgevolg kunnen deelgenoten, in de regel, geen geschillen met betrekking tot de notariële werkzaamheden tot vereffening-verdeling rechtstreeks bij de rechter aanhangig maken (1). (1) Zie concl. OM.

VERDELING - Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffening-rechter

- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Gerechtelijke verdeling - Geschillen die verband houden met de notariële werkzaamheden - Bevoegdheid van de vereffening-rechter

- Art. 1209 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1210 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1211 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1212 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1213 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1214 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1215 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1216 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1218 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1219 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1221 Gerechtelijk Wetboek

4/05/2026

Il suit du rôle central du notaire en tant que notaire-liquidateur dans une liquidation-partage judiciaire que, dès qu'une demande en liquidation-partage judiciaire est introduite, les contestations ayant trait aux opérations notariales de liquidation-partage ne peuvent, en règle, être soulevées que dans le cadre de la liquidation-partage judiciaire et que seul le notaire-liquidateur peut en saisir le juge de la liquidation par le dépôt d'un procès-verbal de contredits; en conséquence, les indivisaires ne peuvent, en règle, saisir directement le juge de contestations afférentes aux opérations notariales de liquidation-partage (1). (1) Voir les concl. du MP.

PARTAGE - Partage judiciaire - Contestations afférentes aux opérations notariales - Compétence du juge de la liquidation

- Art. 1209 Code judiciaire
- Art. 1210 Code judiciaire
- Art. 1211 Code judiciaire
- Art. 1212 Code judiciaire
- Art. 1213 Code judiciaire
- Art. 1214 Code judiciaire
- Art. 1215 Code judiciaire
- Art. 1216 Code judiciaire
- Art. 1217 Code judiciaire
- Art. 1218 Code judiciaire
- Art. 1219 Code judiciaire
- Art. 1220 Code judiciaire
- Art. 1221 Code judiciaire
- Art. 1222 Code judiciaire
- Art. 1223 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Partage judiciaire - Contestations afférentes aux opérations notariales - Compétence du juge de la liquidation

- Art. 1209 Code judiciaire
- Art. 1210 Code judiciaire
- Art. 1211 Code judiciaire
- Art. 1212 Code judiciaire
- Art. 1213 Code judiciaire
- Art. 1214 Code judiciaire
- Art. 1215 Code judiciaire
- Art. 1216 Code judiciaire
- Art. 1217 Code judiciaire
- Art. 1218 Code judiciaire
- Art. 1219 Code judiciaire
- Art. 1220 Code judiciaire
- Art. 1221 Code judiciaire

- Art. 1222 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1223 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1222 Code judiciaire
- Art. 1223 Code judiciaire

C.23.0450.N

14 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250314.1N.8](#)

AC nr. ...

Behoudens wettelijke of contractuele afwijking is er een oorzakelijk verband tussen het onzeker voorval en de schade aan iemands vermogen wanneer vaststaat dat zonder het onzeker voorval de schade zich niet zou hebben voorgedaan, zoals ze zich concreet heeft voorgedaan; het oorzakelijk verband tussen het onzeker voorval en de schade kan slechts worden uitgesloten wanneer de schade zoals ze zich concreet heeft voorgedaan, op dezelfde wijze zou zijn ontstaan zonder dat onzeker voorval (1). (1) Zie concl. OM.

VERZEKERING - Landverzekering - Schadeverzekering - Onzeker voorval - Oorzakelijk verband - Begrip

- Art. 5, 15° Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Schadeverzekering - Onzeker voorval - Begrip

- Art. 5, 15° Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Sauf dérogation légale ou contractuelle, il existe un lien de causalité entre l'événement incertain et le dommage causé au patrimoine d'une personne lorsqu'il est établi que, sans l'événement incertain, le dommage ne serait pas survenu tel qu'il s'est produit in concreto ; l'existence d'un lien de causalité entre l'événement incertain et le dommage ne peut être exclue que lorsque le dommage, tel qu'il s'est produit in concreto, serait survenu de la même manière sans cet événement incertain (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assurance de dommage - Événement incertain - Lien de causalité - Notion

- Art. 5, 15° L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assurance de dommage - Événement incertain - Notion

- Art. 5, 15° L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.23.0458.N

31 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250131.1N.9](#)

AC nr. ...

De beslissing tot verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 42, 3°, Strafwetboek heeft in de regel een zakelijke werking en slaat aldus op de zaak zelf; de eigendom daarvan wordt aan de Staat overgedragen van zodra het vonnis dat de verbeurdverklaring uitspreekt, in kracht van gewijsde is gegaan (1). (1) Zie concl. OM

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Aard van de straf - Gevolg - Eigendomsoverdracht - Tijdstip

- Art. 42, 3° Strafwetboek

La décision de confiscation prévue à l'article 42, 3°, du Code pénal a, en règle, un effet réel, c'est-à-dire qu'elle porte sur la chose elle-même ; la propriété de celle-ci est transférée à l'État dès que le jugement prononçant la confiscation est passé en force de chose jugée (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale - Nature de la peine - Conséquence - Transfert de propriété - Moment

- Art. 42, 3° Code pénal

De exceptie van gewijsde geldt wanneer de rechter, op basis van een vergelijking van de draagwijdte van de beslissing waarvan het gezag van gewijsde wordt ingeroepen met de nieuwe vordering, beslist dat die vordering niet kan worden ingewilligd zonder het voordeel van de eerdere beslissing ongedaan te maken (1). (1) Zie concl. OM

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Gezag van het rechterlijk gewijsde - Vordering waarover definitief werd beslist - Latere vordering tussen dezelfde partijen - Draagwijdte eerste beslissing - Gevolg

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 24 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 25 Gerechtelijk Wetboek

L'exception de la chose jugée vaut lorsque, après avoir comparé la portée de la décision dont l'autorité de chose jugée est invoquée avec l'action nouvelle, décide que cette action ne peut être accueillie sans détruire le bénéfice de la décision antérieure (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Autorité de la chose jugée - Action définitivement jugée - Action exercée ultérieurement entre les mêmes parties - Portée de la première décision - Conséquence

- Art. 23 Code judiciaire
- Art. 24 Code judiciaire
- Art. 25 Code judiciaire

De tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaring mag de omvang van het voordeel dat het oorspronkelijke misdrijf opleverde, niet overschrijden; bij een verbeurdverklaring tot beloop van een bepaald bedrag wordt bijgevolg het onroerend goed zelf integraal verbeurd verklaard, maar blijven de financiële gevolgen daarvan beperkt in die zin dat, indien de tenuitvoerlegging ervan meer opbrengt dan het bedrag waarvoor verbeurd werd verklaard, het saldo ten goede komt aan de rechthebbende (1). (1) Zie concl. OM.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Tenuitvoerlegging - Omvang - Saldo - Bestemming

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek

L'exécution de la confiscation ne peut pas excéder l'étendue de l'avantage tiré de l'infraction primaire ; en cas de confiscation jusqu'à concurrence d'un certain montant, le bien immeuble lui-même est intégralement confisqué, mais les conséquences financières de cette confiscation demeurent limitées en ce sens que, si son exécution rapporte plus que le montant pour lequel la confiscation a été prononcée, le solde revient à l'ayant droit (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale - Exécution - Etendue - Solde - Affectation

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal

De verplichting van de Staat om verbeurdverklaarde onroerende goederen zelf in gebruik te nemen of te vervreemden, is een rechtstreeks gevolg van de rechterlijke uitspraak waarbij de verbeurdverklaring werd opgelegd (1). (1) Zie concl. OM.

GOEDEREN - Private domeingoederen - Verbeurdverklaarde onroerende goederen - Rechterlijke uitspraak waarbij de verbeurdverklaring is opgelegd - Verplichtingen Belgische Staat

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek
- Art. 117, § 1 Wet 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere

L'obligation de l'État d'occuper lui-même ou d'aliéner les biens immeubles confisqués est une conséquence directe de la décision judiciaire ayant imposé la confiscation (1). (1) Voir les concl. du MP.

BIENS - Biens domaniaux privés - Biens immeubles confisqués - Décision judiciaire infligeant la confiscation - Obligations de l'Etat belge

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal
- Art. 117, § 1er L. du 22 mai 2003

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale - Exécution - Décision judiciaire infligeant la confiscation -

verbeurdverklaring - Tenuitvoerlegging - Rechterlijke uitspraak waarbij de verbeurdverklaring is opgelegd - Gevolg voor verplichtingen van de Belgische Staat met betrekking tot de verbeurdverklaarde onroerende goederen

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek
- Art. 117, § 1 Wet 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat

Conséquence pour les obligations de l'Etat belge concernant les biens immeubles confisqués

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal
- Art. 117, § 1er L. du 22 mai 2003

Uit het feit dat het voorwerp en de oorzaak van een vordering waarover definitief is beslist niet dezelfde zijn als die van een latere vordering tussen dezelfde partijen, volgt niet noodzakelijk dat geen enkele aanspraak of betwisting die een partij in een van beide gedingen opwerpt identiek kan zijn en evenmin dat de rechter een aanspraak kan aannemen waarvan de grondslag onverenigbaar is met het eerdere gewijsde (1). (1) Zie concl. OM

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Gezag van het rechterlijk gewijsde - Vordering waarover definitief werd beslist - Latere vordering tussen dezelfde partijen - Niet-identieke oorzaak en voorwerp - Gevolg

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 24 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 25 Gerechtelijk Wetboek

De ce qu'il n'y a pas identité entre l'objet et la cause d'une action définitivement jugée et ceux d'une action exercée ultérieurement entre les mêmes parties, il ne se déduit pas nécessairement que pareille identité n'existe pas à l'égard d'aucune prétention ou contestation élevée par une partie dans l'une ou l'autre instances, ni que le juge puisse accueillir une prétention dont le fondement est inconciliable avec la chose antérieurement jugée (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Autorité de la chose jugée - Action définitivement jugée - Action exercée ultérieurement entre les mêmes parties - Absence d'identité de cause et d'objet - Conséquence

- Art. 23 Code judiciaire
- Art. 24 Code judiciaire
- Art. 25 Code judiciaire

C.23.0463.N

14 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250314.1N.6](#)

AC nr. ...

De rechter beoordeelt onaantastbaar of een bewijsmaatregel, zoals een bevel tot overlegging van bepaalde informatie, dienstig is voor de beoordeling van het geschil; voor zover hij het recht op bewijs van de partijen niet miskent, is de rechter niet verplicht om een bewijsmaatregel te bevelen.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Recht op bewijs - Onderzoeksmatregelen - Taak van de rechter

- Art. 871 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 877 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Bewijsmaatregel - Bevel tot overlegging bepaalde informatie - Recht op bewijs

- Art. 871 Gerechtelijk Wetboek

Le juge apprécie souverainement si une mesure de preuve, telle qu'une injonction de produire certaines informations, est utile à l'appréciation du litige ; dans la mesure où il ne méconnaît pas le droit des parties à la preuve, le juge n'est pas tenu d'ordonner une mesure de preuve.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Droit à la preuve - Mesures d'instruction - Mission du juge

- Art. 871 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 877 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Mesure de preuve - Injonction de produire certaines informations - Droit à la preuve

- Art. 871 Code judiciaire

C.23.0464.N

10 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250110.1N.8](#)

AC nr. ...

De beslagrechter moet als maatstaf van de toetsing van de ter uitvoering van de veroordeling verrichte handelingen, het doel en de strekking van de veroordeling als richtsnoer nemen, met dien verstande dat de veroordeling geacht wordt niet verder te strekken dan tot het bereiken van het daarmee beoogde doel; de beslagrechter is niet bevoegd de inhoud van de dwangsomtitel te wijzigen, te beperken of uit te breiden, ook al zou daardoor een schending van het recht van de Europese Unie kunnen worden hersteld.

BESLAG - Algemeen - Beslagrechter - Dwangsom - Bevoegdheid - Toetsing doel en strekking veroordeling - Toepassing Europees recht

- Art. 1498 Gerechtelijk Wetboek

Le juge des saisies est tenu d'apprécier les actes effectués en exécution de la condamnation à la lumière du but et de la portée de la condamnation, sachant que la condamnation est réputée ne pas tendre au-delà de la réalisation du but qu'elle vise ; le juge des saisies est sans compétence pour modifier, restreindre ou étendre le contenu du titre portant astreinte, alors même qu'il serait ainsi possible de remédier à une violation du droit de l'Union européenne.

SAISIE - Généralités - Juge des saisies - Astreinte - Compétence - Appréciation du but et de la portée de la condamnation - Application du droit européen

- Art. 1498 Code judiciaire

C.23.0475.N

14 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250314.1N.2](#)

AC nr. ...

Bij gebrek aan een definitie in de Kansspelwet, moet het begrip "dagbladhandelaar" worden begrepen in zijn gebruikelijke betekenis, namelijk als een handelaar waarvan de verkoop van dagbladen tot zijn hoofdactiviteit behoort (1). (1) Zie concl. OM.

SPELEN EN WEDDENSCHAPPEN - Kansspelen - Dagbladhandelaar - Begrip

- Art. 43/4, § 5, 1° Wet 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers

Faute de définition dans la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, la notion de « libraire » doit s'entendre en son sens usuel, à savoir un commerçant dont la vente de journaux constitue l'activité principale (1). (1) Voir les concl. du MP.

JEUX ET PARIS - Jeux de hasard - Libraire - Notion

- Art. 43/4, § 5, 1° L. du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs

C.23.0482.N

28 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250228.1N.4](#)

AC nr. ...

Belang in de zin van artikelen 17, eerste lid, en 18, eerste lid, Gerechtelijk wetboek bestaat uit het materieel of moreel voordeel, hoe gering ook, dat degene die de vordering instelt, op het ogenblik van de rechtsingang mag verwachten en waardoor zijn bestaande rechtstoestand gewijzigd en verbeterd kan worden (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Burgerlijke zaken - Belang - Draagwijdte

4/05/2026

L'intérêt au sens des articles 17, alinéa 1er, et 18, alinéa 1er, du Code judiciaire consiste en un avantage matériel ou moral, aussi minime soit-il, que celui qui introduit l'action peut escompter au moment de l'introduction de la demande et par lequel sa situation juridique existante peut être modifiée et améliorée (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Matière civile - Intérêt - Portée

P. 55/844

- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 17. al. 1er Code judiciaire
- Art. 18, al. 1er Code judiciaire

Bij een vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid rust de bewijslast van de tot aansprakelijkheid leidende gebeurtenis, de schade en het oorzakelijk verband tussen de beide in de regel op de benadeelde (1). (1) Zie concl. OM.

Dans le cas d'une action en responsabilité extracontractuelle, la charge de la preuve du fait générateur de responsabilité, du dommage et du lien de causalité qui les unit repose, en règle, sur la partie lésée (1). (1) Voir les concl. du MP.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Aansprakelijkheid leidende gebeurtenis, de schade en het oorzakelijke verband tussen beide - Bewijslast

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Action fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Fait générateur de la responsabilité, dommage et lien de causalité qui les unit - Charge de la preuve

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 8.4, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Aansprakelijkheid leidende gebeurtenis, de schade en het oorzakelijke verband tussen beide - Bewijslast*

- Art. 870 Code judiciaire
- Art. 8.4, al. 1er et 2 Code civil - Livre 8: La preuve

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Action fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Fait générateur de la responsabilité, dommage et lien de causalité qui les unit - Charge de la preuve

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 8.4, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

- Art. 870 Code judiciaire
- Art. 8.4, al. 1er et 2 Code civil - Livre 8: La preuve

De procespartij die aanvoert titularis te zijn van een subjectief recht, heeft hoedanigheid en belang om de vordering in te stellen, ook al wordt dit recht betwist; het onderzoek naar het bestaan of de draagwijdte van het subjectief recht dat wordt ingeroepen betreft niet de ontvankelijkheid maar de gegrondheid van de vordering (1). (1) Zie concl. OM.

La partie au procès qui prétend être titulaire d'un droit subjectif a la qualité et l'intérêt pour introduire la demande, ce droit fût-il contesté ; l'examen de l'existence ou de la portée du droit subjectif qui est invoqué ne concerne pas la recevabilité de la demande, mais son fondement (1). (1) Voir les concl. du MP.

- VORDERING IN RECHTE - Burgerlijke zaken - Ontvankelijkheid - Hoedanigheid en belang - Procespartij - Subjectief recht - Onderzoek - Aard*
- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

DEMANDE EN JUSTICE - Matière civile - Recevabilité - Qualité et intérêt - Partie au procès - Droit subjectif - Examen - Nature

- Art. 17. al. 1er Code judiciaire

De relativiteit van de overeenkomsten verhindert niet dat een derde die aanvoert dat een overeenkomst het gevolg is van een onwettige overheidsbeslissing die hem schade heeft berokkend, belang heeft om de nietigverklaring van de overeenkomst als herstel van zijn beweerde schade te vorderen (1). (1) Zie concl. OM.

La relativité des conventions n'empêche pas qu'un tiers qui soutient qu'une convention résulte d'une décision illégale des autorités qui lui a occasionné un dommage, a l'intérêt pour réclamer l'annulation de la convention à titre de réparation du dommage qu'il prétend avoir subi (1). (1) Voir les concl. du MP.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Ontvankelijkheid rechtsvordering - Derde bij een overeenkomst - Aanvoering dat overeenkomst het gevolg is van een onwettige overheidsbeslissing die schade berokkent aan die derde - Belang van de derde bij de vordering tot

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Recevabilité de la demande en justice - Tiers à une convention - Allégation que la convention résulte d'une décision illégale des autorités occasionnant un dommage à ce tiers - Intérêt du tiers à la demande en annulation de la convention à titre de réparation du dommage

nietigverklaring van de overeenkomst als herstel van de schade van de derde - Relativiteit van de overeenkomsten - Invloed

- Art. 1165 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Derde bij een overeenkomst - Aanvoering dat overeenkomst het gevolg is van een onwettige overheidsbeslissing die schade berokkent aan die derde - Belang van de derde bij de vordering tot nietigverklaring van de overeenkomst als herstel van de beweerdte schade - Relativiteit van de overeenkomsten - Invloed

- Art. 1165 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

qu'il a subi - Relativité des conventions - Incidence

- Art. 1165 Ancien Code civil
- Art. 17. al. 1er Code judiciaire
- Art. 18, al. 1er Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Tiers à une convention - Allégation que la convention résulte d'une décision illégale des autorités occasionnant un dommage à ce tiers - Intérêt du tiers à la demande en annulation de la convention à titre de réparation du prétendu dommage - Relativité des conventions - Incidence

- Art. 1165 Ancien Code civil
- Art. 17. al. 1er Code judiciaire
- Art. 18, al. 1er Code judiciaire

Een partij die aanvoert schade te hebben geleden door onrechtmatig overheidsoptreden en herstel vordert van deze schade, voert aan dat hij titularis is van een subjectief recht op herstel van de schade en heeft belang om de vordering in te stellen (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Vordering tot herstel van schade - Aanvoering van schade door onrechtmatig overheidsoptreden - Belang

- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Vordering tot herstel van schade - Aanvoering van schade door onrechtmatig overheidsoptreden - Belang

- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La partie qui soutient avoir subi un dommage par l'intervention illicite des autorités et en réclame la réparation soutient être titulaire d'un droit subjectif à la réparation de ce dommage et a l'intérêt pour introduire la demande en justice (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Demande en réparation d'un dommage - Allégation d'un dommage dû à une intervention illicite des autorités - Intérêt

- Art. 17. al. 1er Code judiciaire
- Art. 18, al. 1er Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Demande en réparation d'un dommage - Allégation d'un dommage dû à une intervention illicite des autorités - Intérêt

- Art. 17. al. 1er Code judiciaire
- Art. 18, al. 1er Code judiciaire

Het middel, dat gegrond is op een wettelijke bepaling die noch van openbare orde noch van dwingend recht is, dat niet aan de rechter is voorgelegd, waarover deze evenmin op eigen initiatief heeft beslist en dat hij niet hoefde toe te passen, is nieuw en bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Begrip - Ontvankelijkheid

Est nouveau, partant, irrecevable le moyen fondé sur une disposition légale qui est ni d'ordre public ni impérative, qui n'a pas été soumis au juge du fond, et dont celui-ci ne s'est pas saisi de sa propre initiative et qu'il ne devait pas appliquer (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Notion - Recevabilité

Uit de enkele vaststelling dat een inschrijvingsprocedure niet marktconform is verlopen, in het bijzonder omdat de inschrijvingsprocedure niet voldeed aan de vereisten van concurrentie, transparantie, niet-discriminatie en onvoorwaardelijkheid, kan het bestaan van een voordeel niet worden afgeleid (1).

(1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Staatssteun - Maatregel - Voordeel - Niet-marktconforme inschrijvingsprocedure - Inschrijvingsprocedure die niet voldoet aan de vereisten van concurrentie, transparantie, niet-discriminatie en onvoorwaardelijkheid - Gevolg

- Art. 107, eerste lid Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

Ne peut se déduire l'existence d'un avantage de la seule constatation qu'un appel d'offres ne s'est pas déroulé conformément aux conditions du marché, en particulier parce qu'il ne satisfaisait pas aux exigences de concurrence, de transparence, de non-discrimination et d'inconditionnalité (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Aide d'État - Mesure - Avantage - Appel d'offres non conforme aux conditions du marché - Appel d'offres ne satisfaisant pas aux exigences de concurrence, de transparence, de non-discrimination et d'inconditionnalité - Conséquence

- Art. 107, al. 1er Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

C.23.0495.N

8 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.1](#)

AC nr. ...

Een belangrijke wijziging of beduidende uitbreiding in de zin van artikel 270, derde lid, van het Algemeen Reglement van 10 maart 1981 op de elektrische installaties (AREI) is een wijziging of uitbreiding van een elektrische installatie die een bijkomende impact heeft op de veiligheid van personen of goederen, die nog niet is afgedekt door een gelijkvormigheidscontrole; een bijkomend gelijkvormigheidsonderzoek is derhalve slechts vereist wanneer de wijziging of uitbreiding in het licht van de bepalingen van het AREI tot een inbreuk zou kunnen leiden die nog niet kon worden vastgesteld bij het gelijkvormigheidsonderzoek van de reeds bestaande elektrische installatie.

ENERGIE - Elektrische installatie - Belangrijke wijziging - Uitbreiding - Bijkomend gelijkvormigheidsonderzoek

- Art. 270, derde lid KB 10 maart 1981 waarbij het Algemeen Reglement op de elektrische installaties voor de huishoudelijke installaties en sommige lijnen van transport en verdeling van elektrische energie bindend wordt verklaard

Une modification importante ou une augmentation notable au sens de l'article 270, alinéa 3, du Règlement général du 10 mars 1981 sur les installations électriques (RGIE) est une modification ou une augmentation d'une installation électrique qui exerce sur la sécurité des personnes et des biens un impact supplémentaire qui n'est pas encore couvert par un contrôle de conformité ; en conséquence, un examen de conformité complémentaire n'est requis qu'au cas où la modification ou l'augmentation serait susceptible de donner lieu, à la lumière des dispositions du RGIE, à une infraction qui ne pouvait pas encore être constatée lors de l'examen de conformité de l'installation électrique existante.

ENERGIE - Installation électrique - Modification importante - Augmentation - Examen de conformité complémentaire

- Art. 270, al. 3 A.R. du 10 mars 1981 rendant obligatoire le Règlement général sur les installations électriques pour les installations domestiques et certaines lignes de transport et de distribution d'énergie électrique

Een vordering tot tussenkomst en vrijwaring creëert een nieuwe procesverhouding tussen de eiser tot vrijwaring en de verweerder in vrijwaring; de partij die binnen deze procesverhouding in het ongelijk wordt gesteld, dient een rechtsplegingsvergoeding te betalen aan de in het gelijk gestelde partij; deze rechtsplegingsvergoeding wordt afzonderlijk bepaald op basis van de vordering tot tussenkomst en vrijwaring; indien de rechter de hoofdvordering afwijst en de vordering tot tussenkomst en vrijwaring zonder voorwerp verklaart, dient de eiser tot vrijwaring een rechtsplegingsvergoeding te betalen aan de verweerder in vrijwaring.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Vordering tot tussenkomst en vrijwaring - Procesverhouding - Gevolg

- Art. 15 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSLEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 16 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSLEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1018, 6° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1022, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Het door artikel 270, eerste lid, van het Algemeen Reglement van 10 maart 1981 op de elektrische installaties (AREI) vereiste gelijkvormigheidsonderzoek van de elektrische installatie strekt tot controle of een installatie op een veilige manier in werking kan worden gesteld vooraleer zij in gebruik wordt genomen en moet bijgevolg buiten spanning gebeuren (1). (1) Art. 270 AREI voor de opheffing ervan bij KB 8 september 2019.

ENERGIE - Elektrische installatie - Gelijkvormigheidsonderzoek - Doel - Wijze

- Art. 270, eerste lid KB 10 maart 1981 waarbij het Algemeen Reglement op de elektrische installaties voor de huishoudelijke installaties en sommige lijnen van transport en verdeling van elektrische energie bindend wordt verklaard

Une demande en intervention et en garantie crée une nouvelle relation procédurale entre le demandeur en garantie et le défendeur en garantie ; la partie succombante dans cette relation procédurale est tenue de payer une indemnité de procédure à la partie ayant obtenu gain de cause ; cette indemnité de procédure est déterminée distinctement sur la base de la demande en intervention et en garantie ; si le juge rejette la demande principale et déclare sans objet la demande en intervention et en garantie, le demandeur en garantie est tenu de payer une indemnité de procédure au défendeur en garantie.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Demande en intervention et en garantie - Relation procédurale - Conséquence

- Art. 15 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)
- Art. 16 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)
- Art. 1017, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1018, 6° Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1022, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

L'examen de conformité de l'installation électrique requis par l'article 270, alinéa 1er, du Règlement général du 10 mars 1981 sur les installations électriques (RGIE) vise à contrôler si une installation peut être mise en service de manière sûre avant sa mise en usage et doit donc avoir lieu hors tension (1). (1) RGIE, art. 270 avant son abrogation par A.R. du 8 septembre 2019.

ENERGIE - Installation électrique - Examen de conformité - Objectif - Modalités

- Art. 270, al. 1er A.R. du 10 mars 1981 rendant obligatoire le Règlement général sur les installations électriques pour les installations domestiques et certaines lignes de transport et de distribution d'énergie électrique

Het recht op minimumsteun voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen ontstaat pas vanaf de ingebruikname van de productie-installatie, wat betekent dat de elektrische installatie wordt aangesloten en stroom begint op te wekken.

ENERGIE - Elektrische installatie - Hernieuwbare energie - Elektriciteit - Minimumsteun - Voorwaarden

- Art. 7.1.1 Decreet Vlaams Parlement 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid

- Art. 7.1.6, § 1 Decreet Vlaams Parlement 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid

Le droit à l'aide minimale pour la production d'électricité à partir de sources d'énergie renouvelable ne naît qu'à compter de la mise en usage de l'installation de production, ce qui signifie que l'installation électrique est raccordée et commence à générer du courant.

ENERGIE - Installation électrique - Énergie renouvelable - Electricité - Aide minimale - Conditions

- Art. 7.1.1 Décr. du parlement flamand du 8 mai 2009

- Art. 7.1.6, § 1er Décr. du parlement flamand du 8 mai 2009

C.23.0496.N

13 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.6](#)

AC nr. ...

De interne gevolgen van een contract, dit zijn de rechten en verplichtingen die eruit voortspuiten, gelden alleen tussen de partijen en niet ten aanzien van derden; daaruit volgt dat een derde niet op grond van een dading tussen andere partijen kan worden gedwongen om de erin opgenomen erkenningen en de daaruit voortvloeiende verbintenissen na te leven.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Voor derden - Relativiteit van de overeenkomsten - Gevolgen

- Art. 1165 Oud Burgerlijk Wetboek

Les effets internes d'un contrat, c'est-à-dire les droits et obligations qui en résultent, valent uniquement entre les parties et non à l'égard des tiers; il s'ensuit qu'un tiers ne peut être contraint, en vertu d'une transaction conclue entre d'autres parties, de respecter les agréments qui y figurent et les obligations qui en découlent.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Envers les tiers - Relativité des conventions - Conséquences

- Art. 1165 Ancien Code civil

Het vermoeden van houderschap van de rechten van de producent vindt niet automatisch toepassing van zodra een naam of letterwoord op het fonogram of een reproductie ervan wordt vermeld, maar enkel als deze in zijn hoedanigheid van producent van het fonogram "als dusdanig" wordt vermeld; dit betekent dat onder meer rekening kan worden gehouden met de manier waarop een naam of letterwoord is vermeld, de locatie ervan en de gebruiken in de sector (1). (1) Zie concl. OM.

AUTEURSRECHT - Vermoeden van houderschap van rechten - Vermelding als dusdanig van producent van het fonogram - Begrip

- Art. XI.209, § 2 Wetboek van economisch recht

La présomption de détention des droits du producteur ne s'applique pas automatiquement dès qu'un nom ou un sigle est mentionné sur le phonogramme ou sur une reproduction de celui-ci, mais seulement si celui-ci est mentionné « comme tel » en qualité de producteur du phonogramme; cela signifie qu'il est tenu compte, entre autres, de la manière dont un nom ou un sigle est mentionné, de l'emplacement de celui-ci et des usages du secteur (1). (1) Voir les concl. du MP

DROITS D'AUTEUR - Présomption de détention de droits - Mention « comme tel » du producteur du phonogramme - Notion

- Art. XI.209, § 2 Code de droit économique

C.24.0001.N

13 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250613.1N.5](#)

AC nr. ...

De rechter die het bestaan aanneemt van schade, veroorzaakt door een fout, kan de vordering tot vergoeding van die schade niet afwijzen op de enkele grond dat de benadeelde het gevorderde bedrag niet bewijst. In dat geval staat het de rechter de geldwaarde ervan te ramen op een met die schade overeenstemmend bedrag (1). (1) Zie concl. OM.

AANNEMING VAN WERK - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Schade - Algemeen - Bestaan van de schade - Geen bewijs van de omvang - Taak van de rechter

VERBINTENIS - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Schade - Algemeen - Bestaan van de schade - Geen bewijs van de omvang - Taak van de rechter

Le juge qui admet l'existence d'un dommage causé par une faute ne peut pas rejeter la demande de réparation de ce dommage au seul motif que le préjudicié ne prouve pas le montant réclamé; dans ce cas, il lui appartient d'apprécier la valeur vénale du dommage et de fixer un montant qui lui correspond (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Inexécution d'une obligation contractuelle - Dommage - Généralités - Existence du dommage - Absence de preuve de l'étendue - Mission du juge

OBLIGATION - Inexécution d'une obligation contractuelle - Dommage - Généralités - Existence du dommage - Absence de preuve de l'étendue - Mission du juge

In geval van niet-nakoming van een contractuele verbintenis heeft de schuldeiser, indien de prestatie zich hiertoe leent, het recht zich door de rechter te laten machtigen om de verbintenis te laten uitvoeren door een derde op kosten van de schuldenaar (1). (1) Zie concl. OM.

AANNEMING VAN WERK - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Uitvoering door een derde - Machtiging rechter

VERBINTENIS - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Uitvoering door een derde - Machtiging rechter

En cas d'inexécution d'une obligation contractuelle, le créancier a, si la prestation s'y prête, le droit de se faire autoriser par le juge à faire exécuter l'obligation par un tiers aux frais du débiteur (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Inexécution d'une obligation contractuelle - Exécution par un tiers - Autorisation du juge

OBLIGATION - Inexécution d'une obligation contractuelle - Exécution par un tiers - Autorisation du juge

In uitzonderlijke omstandigheden, zoals bij hoogdringendheid, kan de schuldeiser hiertoe op kennisgeving overgaan zonder rechterlijke machtiging op eigen kosten en op eigen risico en deze kosten verhalen op de schuldenaar, waarbij zijn handelwijze achteraf kan worden getoetst door de rechter; in beide gevallen dient de schuldeiser de redelijke belangen van de schuldenaar in acht te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

AANNEMING VAN WERK - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Buitengerechtelijke vervanging - Uitvoering door een derde - Voorwaarden - Toetsing achteraf door de rechter

VERBINTENIS - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Buitengerechtelijke vervanging - Uitvoering door een derde - Voorwaarden - Toetsing achteraf door de rechter

Dans des circonstances exceptionnelles, telles que l'urgence, le créancier peut y procéder sur notification sans autorisation judiciaire, à ses propres frais, risques et périls, et récupérer ces frais à charge du débiteur, son comportement pouvant être soumis à un contrôle judiciaire a posteriori; dans les deux cas, le créancier doit tenir compte des intérêts raisonnables du débiteur (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Inexécution d'une obligation contractuelle - Substitution extracontractuelle - Exécution par un tiers - Conditions - Contrôle a posteriori par le juge

OBLIGATION - Inexécution d'une obligation contractuelle - Substitution extracontractuelle - Exécution par un tiers - Conditions - Contrôle a posteriori par le juge

Wanneer de schuldeiser de verbintenis zonder voorafgaandelijke rechterlijke machtiging laat uitvoeren door een derde, zonder dat daartoe grond bestaat of op een onzorgvuldige wijze, kan de schuldeiser de gemaakte kosten niet verhalen op de schuldenaar, maar heeft hij slechts recht op vergoeding van de schade die het gevolg is van de wanprestatie (1). (1) Zie concl. OM.

AANNEMING VAN WERK - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Ongegronde of onzorgvuldige buitengerechtigde vervanging - Gevolgen

VERBINTENIS - Niet-nakoming van een contractuele verbintenis - Ongegronde of onzorgvuldige buitengerechtigde vervanging - Gevolgen

Lorsque, sans autorisation judiciaire préalable, le créancier fait exécuter l'obligation par un tiers, sans justification ou avec négligence, il ne peut pas recouvrer les frais engagés auprès du débiteur, mais a seulement droit à la réparation du dommage qui résulte de l'inexécution (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Inexécution d'une obligation contractuelle - Substitution extracontractuelle non fondée ou négligente - Conséquences

OBLIGATION - Inexécution d'une obligation contractuelle - Substitution extracontractuelle non fondée ou négligente - Conséquences

C.24.0011.F

22 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.5](#)

AC nr. ...

De natuurlijke persoon die gemachtigd is het beroep van architect uit te oefenen en dat beroep in het kader van een rechtspersoon uitoefent, kan de aansprakelijkheid waartoe de uitoefening van dat beroep aanleiding geeft, enkel beperken indien die rechtspersoon beantwoordt aan de voorwaarden bepaald in artikel 2, § 2 van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, waaronder te zijn ingeschreven op een tabel van de Orde van architecten (1). (1) Zie concl. OM.

ARCHITECT (AANSPRAKELIJKHEID) [ZIE: 198 HUUR VAN - Natuurlijke persoon - Uitoefening in het kader van een rechtspersoon - Aansprakelijkheid - Beperking - Voorwaarden - Inschrijving op de tabel van de Orde

- Art. 2, § 2 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

HUUR VAN DIENSTEN - Architect - Natuurlijke persoon - Uitoefening in het kader van een rechtspersoon - Aansprakelijkheid - Beperking - Voorwaarden - Inschrijving op de tabel van de Orde

- Art. 2, § 2 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

La personne physique qui est autorisée à exercer la profession d'architecte et l'exerce dans le cadre d'une personne morale ne peut limiter la responsabilité résultant de l'exercice de cette profession que si cette personne morale répond aux conditions de l'article 2, § 2 de la loi du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte, dont celle de l'inscription à un tableau de l'Ordre des architectes (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARCHITECTE (RESPONSABILITE) [VOIR: 198 LOUAGE D'IN - Personne physique - Exercice dans le cadre d'une personne morale - Responsabilité - Limitation - Conditions - Inscription au tableau de l'Ordre

- Art. 2, § 2 L. du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte

LOUAGE D'INDUSTRIE - Architecte - Personne physique - Exercice dans le cadre d'une personne morale - Responsabilité - Limitation - Conditions - Inscription au tableau de l'Ordre

- Art. 2, § 2 L. du 20 février 1939 sur la protection du titre et de la profession d'architecte

C.24.0012.F

27 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 129.1 van het tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk gesloten akkoord tot vaststelling van de regelingen voor de terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk gedurende een overgangsperiode die ingaat op 1 februari 2020, datum van inwerkingtreding van het akkoord, en eindigt op 31 december 2020, blijkt dat het Verenigd Koninkrijk tijdens de overgangsperiode is gebonden door de verplichtingen die voortvloeien uit de internationale overeenkomsten die zijn gesloten door de Unie, door de lidstaten die namens de Unie optreden, of door de Unie en haar lidstaten die samen optreden; het Verdrag van Den Haag van 30 juni 2005 is van kracht in het Verenigd Koninkrijk van 1 oktober 2015 tot en met 31 december 2020, in zijn hoedanigheid van Staat die gebonden is door zijn goedkeuring van het verdrag met de Europese Unie, en sinds 1 januari 2021, in zijn hoedanigheid van verdragsluitende partij.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Verenigd Koninkrijk - Akkoord inzake de terugtrekking uit de Europese Unie - Overgangsperiode - Toepassing van de internationale overeenkomsten die zijn gesloten door de Europese Unie - Verdrag van Den Haag van 30 juni 2005

En vertu de l'article 129, § 1er, de l'accord conclu entre l'Union européenne et le Royaume-Uni fixant les modalités de retrait de ce dernier pendant une période de transition commençant à la date d'entrée en vigueur de l'accord, le 1er février 2020, et expirant le 31 décembre 2020, il résulte que, pendant la période de transition, le Royaume-Uni est lié par les obligations découlant des accords internationaux conclus par l'Union, par les États membres agissant en son nom ou par l'Union et ses États membres agissant conjointement; la Convention de La Haye du 30 juin 2005 est en vigueur au Royaume-Uni, depuis le 1er octobre 2015 jusqu'au 31 décembre 2020, en sa qualité d'État lié par son approbation à la convention par l'Union européenne, et depuis le 1er janvier 2021, en tant que partie contractante.

UNION EUROPEENNE - Divers - Royaume-Uni - Accord de retrait de l'Union Européenne - Période de transition - Application des accords internationaux conclus par l'Union Européenne - Convention de La Haye du 30 juin 2005

C.24.0016.N

3 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250103.1N.4](#)

AC nr. ...

Behoudens wanneer een procedureakkoord omtrent de omvang van de rechtsplegingsvergoeding dan wel een grond of een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voorligt, dient de rechter ambtshalve het met toepassing van de bepalingen van het Tarief Rechtsplegingsvergoeding correcte basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Taak van de rechter - Begroting basisbedrag rechtsplegingsvergoeding - Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

À moins qu'il n'existe un accord procédural sur le montant de l'indemnité de procédure, un motif ou une demande de dérogation au montant de base de l'indemnité de procédure, le juge détermine d'office le montant de base correct de cette indemnité en appliquant les dispositions de l'arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d'avocat (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Mission du juge - Calcul du montant de base de l'indemnité de procédure - Art. 1022, al. 1er et 2 Code judiciaire

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 4 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

De rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep moet, in geval geldelijk waardeerbare vorderingen voorliggen, worden bepaald gelet op de waarde of de geldelijke inzet van het hoger beroep, zoals die blijkt uit de beroepsakte dan wel de laatste appelconclusie (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Rechtspleging in hoger beroep - Geldelijk waardeerbare vorderingen - Rechtsplegingsvergoeding - Wijze van berekening

- Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

En présence de demandes évaluables en argent, l'indemnité de procédure en degré d'appel doit être déterminée en tenant compte de la valeur ou de l'enjeu pécuniaire de l'appel, tel qu'il ressort de l'acte d'appel ou des dernières conclusions d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Procédure en degré d'appel - Demandes évaluables en argent - Indemnité de procédure - Mode de calcul

- Art. 1022, al. 1er et 2 Code judiciaire

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 4 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

De taak van de rechter bij het bepalen van het correcte basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding neemt niet weg dat een procespartij die als in het gelijk gestelde partij aanspraak maakt op een rechtsplegingsvergoeding en deze wil doen vereffenen, van deze gedingkost opgave moet doen, zonder daarom het bedrag ervan te moeten bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Taak van de rechter - Verplichting van de in het gelijk gestelde partij - Bedrag

La mission du juge appelé à déterminer le montant de base correct de l'indemnité de procédure n'exonère pas une partie au procès qui, ayant obtenu gain de cause, réclame une indemnité de procédure et souhaite en obtenir la liquidation, de l'obligation de faire état de ces dépens, sans pour autant devoir en déterminer le montant (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Mission du juge - Obligation de la partie ayant obtenu gain de cause - Montant de base de l'indemnité

rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende
- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende
- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

de procédure

- Art. 1022, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d
- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d
- Art. 4 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

C.24.0017.F

27 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.6](#)

AC nr. ...

Bij gebrek aan conclusie die hierom verzoekt, dient de rechtbank, die wordt geacht ambtshalve uitspraak te hebben gedaan over de excepties van openbare orde die de partijen hierover hebben kunnen aanvoeren, niet uitdrukkelijk vast te stellen dat het moreel bestanddeel van het misdrijf voortvloeiend uit de fout van de eiseres voorhanden is (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTBANKEN - Algemeen - Exceptie van openbare orde - Onderzoek - Geen conclusie

À défaut de conclusions l'y invitant, le tribunal, qui est présumé avoir statué d'office sur les exceptions d'ordre public que les parties eussent pu soulever à cet égard, n'est pas tenu de constater expressément la présence de l'élément moral de l'infraction résultant de la faute de la demanderesse (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Généralités - Exception d'ordre public - Examen - Défaut de conclusions

De administratieve overheid die met de ruiming van een waterloop is belast, kan hierbij de voorwerpen afkomstig van ruimingswerken voorlopig op de omliggende eigendommen deponeren; vervolgens moet ze die voorwerpen verwijderen, tenzij het gaat om zand, stenen of slib van categorie A die gebruikt worden voor inrichtingswerken aan de bedding of de oevers van de waterloop (1). (1) Zie concl. OM.

MILIEURECHT - Administratieve overheid - Waterlopen - Ruiming - Deponeren van voorwerpen afkomstig van ruimingswerken - Omliggende eigendommen - Verplichting van de overheid - Verwijdering - Uitzondering

L'autorité administrative chargée du curage d'un cours d'eau peut, à cette occasion, déposer provisoirement sur les propriétés riveraines les matières issues du curage; le seul cas où elle ne doit pas ensuite les enlever est celui où des sables, pierres ou boues de catégorie A sont utilisés pour des travaux d'aménagement du lit ou des berges du cours d'eau (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Autorité administrative - Cours d'eau - Curage - Dépôt des matières issues du curage - Propriétés riveraines - Obligation incombant à l'autorité - Enlèvement - Exception

C.24.0023.N

28 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250328.1N.7](#)

AC nr. ...

De verplichte bedingen met betrekking tot onder meer de duur, de uitvoering, de beëindiging en de herroeping van de vastgoedbemiddelingsovereenkomst omvatten niet het voorwerp van de bemiddelingsovereenkomst, zodat het ontbreken ervan in de regel niet leidt tot de nietigheid van de bemiddelingsovereenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Vastgoedbemiddelingsovereenkomst - Ontbreken verplichte bedingen met betrekking tot de duur, de uitvoering, de beëindiging en de herroeping - Gevolg

- Art. 2 KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

Er is geen sanctie bepaald voor het ontbreken van één of meerdere bedingen in de vastgoedbemiddelingsovereenkomst; het is evenwel mogelijk dat door het ontbreken van één of meerdere bedingen in de bemiddelingsovereenkomst het voorwerp van de overeenkomst niet bepaald, noch bepaalbaar is en de overeenkomst bijgevolg nietig is (1). (1) Zie concl. OM.

HANDELSPRAKTIJK - Vastgoedmakelaar - Vastgoedbemiddelingsovereenkomst - Ontbreken van verplichte bedingen - Nietigheid van de overeenkomst - Voorwaarde

- Art. 2 KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

- Art. 4 KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Vastgoedbemiddelingsovereenkomsten - Ontbreken van verplichte bedingen - Sanctie

- Art. 2 KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

- Art. 4 KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Vastgoedbemiddelingsovereenkomst - Voorwerp van de vastgoedbemiddelingsovereenkomst - Ontbreken van verplichte bedingen - Niet bepaald of bepaalbaar voorwerp van de overeenkomst - Gevolg

- Art. 2 KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

Les clauses obligatoires relatives, entre autres, à la durée, à l'exécution, à la cessation et à la résiliation du contrat d'intermédiaire immobilier ne concernent pas l'objet du contrat d'intermédiaire, de sorte que leur absence n'entraîne pas, en règle, la nullité de ce contrat (1). (1) Voir les concl. du MP.

COURTIER - Agent immobilier - Contrat d'intermédiaire immobilier - Absence de clauses obligatoires relatives à la durée, à l'exécution, à la cessation et à la résiliation - Conséquence

- Art. 2 A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

Aucune sanction n'est prévue pour l'absence d'une ou plusieurs clauses dans le contrat d'intermédiaire immobilier ; il est cependant possible que l'objet du contrat ne soit pas déterminé ou ne soit pas déterminable en raison de l'absence d'une ou plusieurs clauses dans le contrat d'intermédiaire et que celui-ci soit ainsi frappé de nullité (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRATIQUES DU COMMERCE - Agent immobilier - Contrat d'intermédiaire immobilier - Absence de clauses obligatoires - Nullité du contrat - Condition

- Art. 2 A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

- Art. 4 A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

COURTIER - Agent immobilier - Contrats d'intermédiaire immobilier - Absence de clauses obligatoires - Sanction

- Art. 2 A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

- Art. 4 A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

CONVENTION - Éléments constitutifs - Objet - Contrat d'intermédiaire immobilier - Objet du contrat d'intermédiaire immobilier - Absence de clauses obligatoires - Objet du contrat non déterminé ou non déterminable - Conséquence

- Art. 2 A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

- Art. 4 KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

- Art. 4 A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

Het beding van de vastgoedbemiddelingsovereenkomst dat de opdracht van de vastgoedmakelaar en de omvang van zijn bevoegdheid bepaalt, bepaalt het voorwerp van de overeenkomst, zonder hetwelk de overeenkomst in zijn geheel nietig is (1). (1) Zie concl. OM.

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Vastgoedbemiddelingsovereenkomst - Ontbreken van verplicht beding met betrekking tot voorwerp van de vastgoedbemiddelingsovereenkomst - Gevolg

- Art. 2, 1° KB 12 januari 2007 betreffende het gebruik van bepaalde bedingen in de bemiddelingsovereenkomsten van vastgoedmakelaars

La clause du contrat d'intermédiaire immobilier qui arrête la mission de l'agent immobilier et l'étendue de ses pouvoirs détermine l'objet du contrat, sans lequel le contrat est nul dans son intégralité (1). (1) Voir les concl. du MP.

COURTIER - Agent immobilier - Contrat d'intermédiaire immobilier - Absence d'une clause obligatoire relative à l'objet du contrat d'intermédiaire immobilier - Conséquence

- Art. 2, 1° A.R. du 12 janvier 2007 relatif à l'usage de certaines clauses dans les contrats d'intermédiaire d'agents immobiliers

C.24.0027.N18 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.2](#)

AC nr. ...

Een vonnis dat uitspraak doet over een vordering tot onttrekking is niet vatbaar voor verzet of hoger beroep; er kan tegen dergelijk vonnis cassatieberoep wordt ingesteld (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Contra: Cass. 21 januari 2013, AR C.10.0483.F, AC 2013, nr. 39.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerend beslag op onroerend goed - Vordering tot onttrekking - Vonnis - Cassatieberoep

- Art. 1613, derde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel V: BEWAREND BESLAG, MIDDELEN TOT TENUITVOERLEGGING EN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING. (art. 1386 tot 1675/27)

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Beslag - Uitvoerend beslag - Uitvoerend beslag op onroerend goed - Vordering tot onttrekking - Vonnis

- Art. 1613, derde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel V: BEWAREND BESLAG, MIDDELEN TOT TENUITVOERLEGGING EN COLLECTIEVE SCHULDENREGELING. (art. 1386 tot 1675/27)

Le jugement statuant sur une demande en distraction n'est pas susceptible d'opposition ou d'appel ; aucun pourvoi en cassation n'est ouvert contre un tel jugement (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Contra : Cass. 21 janvier 2013, RG C.10.0483.F, Pas. 2013, n° 39.

SAISIE - Saisie exécution - Saisie-exécution immobilière - Demande en distraction - Jugement - Pourvoi en cassation

- Art. 1613, al. 3 Code judiciaire - Cinquième partie: SAISIES CONSERVATOIRES, VOIES D'EXECUTION ET REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES. (art. 1386 à 1675/27)

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Saisie - Saisie-exécution - Saisie-exécution immobilière - Demande en distraction - Jugement

- Art. 1613, al. 3 Code judiciaire - Cinquième partie: SAISIES CONSERVATOIRES, VOIES D'EXECUTION ET REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES. (art. 1386 à 1675/27)

C.24.0033.F

12 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de feitenrechter de buitenlandse wet toepast, dient hij de draagwijdte ervan te bepalen door rekening te houden met de uitlegging die eraan wordt gegeven in het land van oorsprong; het Hof van Cassatie onderzoekt of de beslissing van de feitenrechter met die uitlegging overeenstemt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2018, AR C.15.0354.F, AC 2018, nr. 333, met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 27 januari 2017, AR C.15.0238.N, AC 2017, nr. 62 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 18 maart 2013, AR C.12.0031.F, AC 2013, nr. 192, met concl. van advocaat-generaal Genicot op datum in Pas.; Cass. 4 november 2010, AR C.07.0191.F, AC 2010, nr. 653 met concl. van advocaat-generaal de Koster op datum in Pas.; Cass. 12 januari 2009, AR C.07.0269.F, AC 2009, nr. 21; Cass. 9 oktober 1980, AR nr. 6142, AC 1980-81, nr. 90 met concl. van advocaat-generaal Krings op datum in Pas.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging - Rechter - Verplichting

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging - Rol van het Hof van Cassatie

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging - Rechter - Verplichting

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

VREEMDE WET - Toepassing - Uitlegging - Rechter - Verplichting

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

VREEMDE WET - Toepassing - Uitlegging - Rol van het Hof van Cassatie

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Burgerlijke zaken - Vreemde wet - Toepassing - Uitlegging door de feitenrechter - Toezicht van het Hof

- Art. 15, § 1, tweede lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

Lorsqu'il applique une loi étrangère, le juge du fond doit en déterminer la portée en tenant compte de l'interprétation qu'elle reçoit dans le pays dont elle émane; la Cour vérifie la conformité de la décision du juge du fond à cette interprétation (1). (1) Voir Cass. 25 mai 2018, RG C.15.0354.F, Pas. 2018, n° 333, avec concl. de M. DE KOSTER, avocat général ; Cass. 27 janvier 2017, RG C.15.0238.N, Pas. 2017, n° 62 avec concl. de M. VANDEWAL, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 18 mars 2013, RG C.12.0031.F, Pas. 2013, n° 192 avec concl. de M. GENICOT, avocat général ; Cass. 4 novembre 2010, RG C.07.0191.F, Pas. 2010, n° 653 avec concl. de M. DE KOSTER, avocat général ; Cass. 12 janvier 2009, RG C.07.0269.F, Pas. 2009, n° 21 ; Cass. 9 octobre 1980, RG n° 6142, Pas. 1981, I, p. 159 avec concl. de M. KRINGS, avocat général.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Loi étrangère - Application - Interprétation - Juge - Obligation

- Art. 15, § 1er, al. 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Loi étrangère - Application - Interprétation - Rôle de la Cour de cassation

- Art. 15, § 1er, al. 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Loi étrangère - Application - Interprétation - Juge - Obligation

- Art. 15, § 1er, al. 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

LOI ETRANGERE - Application - Interprétation - Juge - Obligation

- Art. 15, § 1er, al. 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

LOI ETRANGERE - Application - Interprétation - Rôle de la Cour de cassation

- Art. 15, § 1er, al. 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Matière civile - Loi étrangère - Application - Interprétation par le juge du fond - Contrôle de la Cour

- Art. 15, § 1er, al. 2 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

Behoudens toepassing van artikel 577-4, § 1/1, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek, is een statutaire clausule, waarbij de bouwpromotor zich het recht voorbehoudt om eenzijdig, zonder beslissing van de algemene vergadering, de gemeenschappelijke delen, zoals beschreven in de basisakte, te wijzigen en te onttrekken aan het regime van de mede-eigendom, strijdig met de dwingende bepalingen inzake de gedwongen mede-eigendom van gebouwen en groepen van gebouwen, die van toepassing zijn van zodra het eigendomsrecht tussen verschillende personen verdeeld is (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Mede-eigendom - Basisakte - Wijziging gemeenschappelijke delen - Voorwaarden

- Art. 577-7 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 577-14 Oud Burgerlijk Wetboek

Conventionele bedingen houdende de mogelijkheid voor de bouwpromotor om gemeenschappelijke delen aan het regime van de mede-eigendom te onttrekken, ook wanneer of nadat kopers privatieve delen hebben aangekocht, is strijdig met de openbare orde of met bepalingen van dwingend recht (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Mede-eigendom - Basisakte - Conventionele bedingen tot wijziging van gemeenschappelijke delen - Strijdig met de openbare orde of regels van dwingend recht

Daarentegen heeft die partij geen verworven recht op de hervorming van het vonnis van de eerste rechter wat betreft de ontvankelijkheid van de vordering van de tegenpartij. Uit de devolutieve werking van het hoger beroep volgt immers dat de appelrechter de ontvankelijkheid van de tegenvordering zoals ze voor hem wordt hernomen, opnieuw moet beoordelen en zich niet mag beperken tot de beoordeling of de tegenvordering in eerste aanleg ontvankelijk was (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Verzuim inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter - Ontvankelijkheid van het hoger beroep - Geen verworven recht hervorming - Nieuwe beoordeling appelrechter

VORDERING IN RECHTE - Belang bij hoger beroep - Verzuim

Sous réserve de l'application de l'article 577-4, § 1/1, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, une clause statutaire, en vertu de laquelle le promoteur immobilier se réserve le droit de modifier unilatéralement – sans décision de l'assemblée générale – les parties communes telles que décrites dans l'acte de base et de les soustraire au régime de la copropriété, est contraire aux dispositions impératives relatives à la copropriété forcée d'immeubles ou de groupes d'immeubles bâtis, lesquelles sont applicables dès que le droit de propriété est réparti entre différentes personnes (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROPRIETE - Copropriété - Acte de base - Modification des parties communes - Conditions

- Art. 577-7 Ancien Code civil
- Art. 577-14 Ancien Code civil

Les clauses conventionnelles, en vertu desquelles le promoteur immobilier se réserve la possibilité de soustraire des parties communes au régime de la copropriété – même pendant ou après l'acquisition de parties privatives par des acheteurs, sont contraires à l'ordre public ou à des dispositions impératives (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROPRIETE - Copropriété - Acte de base - Clauses conventionnelles relatives à la modification de parties communes - Contrariété à l'ordre public ou à des dispositions impératives

En revanche, cette partie ne dispose pas d'un droit acquis à la réformation du jugement du premier juge en ce qui concerne la recevabilité de la demande de la partie adverse. En effet, il résulte de l'effet dévolutif de l'appel que le juge d'appel doit réexaminer la recevabilité de la demande reconventionnelle telle qu'elle lui a été soumise et ne peut se limiter à examiner la recevabilité de la demande reconventionnelle telle qu'elle avait été soumise au premier juge (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Intérêt en appel - Irrecevabilité soulevée devant le premier juge - Recevabilité de l'appel - Pas de droit acquis à la réformation - Nouvelle appréciation par le juge d'appel

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt en appel - Irrecevabilité soulevée

*inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter -
Ontvankelijkheid van het hoger beroep - Geen verworven recht
hervorming - Nieuwe beoordeling appelrechter*

*devant le premier juge - Recevabilité de l'appel - Pas de droit acquis
à la réformation - Nouvelle appréciation par le juge d'appel*

Een dergelijk belang is voorhanden wanneer het hoger beroep strekt tot het herstel van een vergissing of een verzuim of tot de aanvulling van rechtsgronden die hadden kunnen leiden tot een andersluidende, voor deze partij gunstige beslissing van de eerste rechter.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Begrip

VORDERING IN RECHTE - Belang bij hoger beroep - Begrip

Un tel intérêt existe lorsque l'appel tend à rectifier une erreur ou une omission ou à compléter les bases juridiques qui auraient pu conduire à une décision du premier juge en sens contraire favorable à cette partie.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Intérêt en appel - Notion

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt en appel - Notion

Een partij die voor de eerste rechter verzuimd heeft de niet-ontvankelijkheid van de vordering van de tegenpartij te vorderen, kan op ontvankelijke wijze hoger beroep instellen tegen de beslissing van de eerste rechter waarbij de vordering van de tegenpartij ontvankelijk werd verklaard.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Verzuim inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter - Ontvankelijkheid van het hoger beroep

VORDERING IN RECHTE - Belang bij hoger beroep - Verzuim inroepen niet-ontvankelijkheid voor eerste rechter - Ontvankelijkheid van het hoger beroep

Une partie qui a omis de soulever devant le premier juge l'irrecevabilité de la demande de la partie adverse demeure recevable à interjeter appel contre la décision par laquelle le premier juge a déclaré cette demande recevable.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Intérêt en appel - Irrecevabilité soulevée devant le premier juge - Recevabilité de l'appel

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt en appel - Irrecevabilité soulevée devant le premier juge - Recevabilité de l'appel

In burgerlijke zaken kan een partij hoger beroep instellen indien haar belangen worden geschaad door de beroepen beslissing.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Belang bij hoger beroep - Belangenschade bij beroepen beslissing

VORDERING IN RECHTE - Belang bij hoger beroep - Belangenschade bij beroepen beslissing

En matière civile, une partie peut interjeter appel si la décision dont appel porte préjudice à ses intérêts.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Intérêt en appel - Préjudice porté aux intérêts par la décision dont appel

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt en appel - Préjudice porté aux intérêts par la décision dont appel

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de rechtsregels die erop van toepassing zijn; hij moet de juridische aard en gevolgen van de door de partijen aangevoerde feiten en handelingen onderzoeken, en mag, ongeacht de juridische omschrijving die de partijen daaraan hebben gegeven of de rechtsgevolgen die zij daaraan hebben verbonden, de door hen aangevoerde redenen ambtshalve aanvullen, wijzigen of vervangen op voorwaarde dat hij geen betwisting opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten, enkel steunt op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd, het voorwerp van de vordering niet wijzigt en daarbij het recht van verdediging van de partijen niet miskent.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Rechtspleging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen - Voorwaarden

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen - Voorwaarden

Gelet op het algemeen rechtsbeginsel houdende de partijautonomie in het civiele geding kunnen procespartijen door middel van een procedureakkoord over een punt in feite of in rechte het debat beperken en zodoende de rechter binden; dergelijk procedureakkoord moet niet uitdrukkelijk maar wel zeker zijn; een procedureakkoord kan voortvloeien uit gelijkkluidende conclusies van de partijen, voor zover zij doelbewust een bepaalde betwisting uitsluiten; het kan daarentegen niet voortvloeien uit een louter gebrek aan betwisting.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Taak van de rechter - Partijautonomie - Procedureakkoord - Bepaalde betwisting uitsluiten - Voorwaarde

Le juge est tenu de trancher le litige conformément aux règles de droit qui lui sont applicables ; il doit examiner la nature et les conséquences juridiques des faits et actes allégués par les parties et peut, quelle que soit la qualification juridique que celles-ci leur ont donnée ou les conséquences juridiques qu'elles leur ont attachées, suppléer d'office aux motifs invoqués par elles, les modifier ou les remplacer à condition de ne pas soulever de contestation dont elles ont exclu l'existence dans leurs conclusions, de se fonder uniquement sur des éléments qui ont été régulièrement soumis à son appréciation, de ne pas modifier l'objet de la demande et, ce faisant, de ne pas violer les droits de défense des parties.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Procédure - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs - Conditions

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Droits de la défense - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs - Conditions

Eu égard au principe général du droit relatif à l'autonomie des parties dans l'instance civile, les parties litigantes peuvent limiter le débat à un point en fait ou en droit au moyen d'un accord procédural et, ce faisant, lier le juge ; s'il ne doit pas être exprès, pareil accord procédural doit néanmoins être certain ; un accord procédural peut résulter de conclusions conformes des parties, pour autant qu'elle excluent sciemment une contestation déterminée ; il ne peut, en revanche, résulter d'une simple absence de contestation.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Mission du juge - Autonomie des parties - Accord procédural - Exclusion d'une contestation déterminée - Condition

Indien de overheid nogmaals tot de uitbetaling van de subsidie en de premie is overgegaan aan een andere onderneming, is zij ertoe gehouden die bedragen terug te vorderen van de laatstgenoemde onderneming (1). (1) Zie concl. OM.

*GEMEENSCHAP EN GEWEST - Vlaams Gewest -
Coronahinderpremie - Toekenning aan twee ondernemingen -
Terugvordering - Verplichting*

- Art. 4, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus
 - Art. 6, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus
 - Art. 7 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus
 - Art. 8 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus
- WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Allerlei -
Vlaams Gewest - Coronahinderpremie - Toekenning aan twee ondernemingen - Terugvordering - Verplichting*

- Art. 4, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus
- Art. 6, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus
- Art. 7 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus
- Art. 8 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

Si l'autorité a versé à nouveau la subvention et la prime à une autre entreprise, elle est tenue de lui réclamer le remboursement de ces montants (1). (1) Voir les concl. du MP.

*COMMUNAUTE ET REGION - Région flamande - Prime de nuisance
pour cause de coronavirus - Attribution à deux entreprises -
Récupération - Obligation*

- Art. 4, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020
 - Art. 6, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020
 - Art. 7 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020
 - Art. 8 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020
- LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Divers - Région
flamande - Prime de nuisance pour cause de coronavirus -
Attribution à deux entreprises - Récupération - Obligation*
- Art. 4, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020
 - Art. 6, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020
 - Art. 7 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020
 - Art. 8 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

Indien de overheid vaststelt dat er voor een locatie reeds een forfaitaire subsidie, een bijkomende sluitingspremie of een verhoging werd toegekend aan een onderneming, kan zij die subsidie, premie of verhoging niet meer toekennen aan een andere onderneming die op dezelfde locatie ook een exploitatiezetel heeft (1). (1) Zie concl. OM.

*GEMEENSCHAP EN GEWEST - Vlaams Gewest -
Coronahinderpremie - Toekenning - Voorwaarden*

- Art. 4, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

- Art. 6, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

- Art. 7 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

- Art. 8 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

*WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Allerlei -
Vlaams Gewest - Coronahinderpremie - Voorwaarden*

- Art. 4, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

- Art. 6, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

- Art. 7 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

- Art. 8 Besluit van de Vlaamse Regering 20 maart 2020 tot toekenning van steun aan ondernemingen die verplicht moeten sluiten ten gevolge van de maatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad vanaf 12 maart 2020 inzake het coronavirus

Si l'autorité constate qu'une subvention forfaitaire, une prime de fermeture complémentaire ou une majoration de prime a déjà été accordée à une entreprise pour un site, elle ne peut plus octroyer cette subvention, prime ou majoration à une autre entreprise disposant également d'un siège d'exploitation sur le même site (1). (1) Voir les concl. du MP.

*COMMUNAUTE ET REGION - Région flamande - Prime de nuisance
pour cause de coronavirus - Attribution - Conditions*

- Art. 4, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

- Art. 6, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

- Art. 7 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

- Art. 8 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

*LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Divers - Région
flamande - Prime de nuisance pour cause de coronavirus -
Conditions*

- Art. 4, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

- Art. 6, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

- Art. 7 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

- Art. 8 Arrêté du Gouvernement flamand du 20 mars 2020 accordant de l'aide aux entreprises qui doivent obligatoirement être fermées à la suite des mesures relatives au coronavirus prises par le Conseil national de sécurité à partir du 12 mars 2020

C.24.0064.N

8 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.10](#)

AC nr. ...

Een procedure tot rechterlijke machtiging aan de voorlopige bewindvoerder in de zin van artikel 488bis, f), Oud Burgerlijk Wetboek om ten behoeve van de beschermde persoon een nader bepaalde rechtshandeling te stellen, is een toegewezen procedure in die zin dat zij enkel door de voorlopige bewindvoerder ten behoeve van de beschermde persoon kan worden gevoerd; zowel de beschermde persoon zelf of zijn rechtsopvolgers in zijn naam, als derden, zoals erfgenamen van de beschermde persoon in eigen naam, missen hoedanigheid in de zin van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek om als procespartij hetzij tussen te komen in een dergelijke procedure hetzij derdenverzet in te stellen (1). (1) Art. 488bis, f), Oud Burgerlijk Wetboek voor de opheffing ervan door de wet van 17 maart 2013.

ONBEKWAAMVERKLARING EN GERECHTELIJK RAADSMAN -
Beschermd persoon - Rechtshandeling - Machtiging -
Betwisting machtiging - Rechtsopvolgers - Erfgenamen

- Art. 488bis, f) Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE
BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

La procédure d'octroi d'une autorisation judiciaire à l'administrateur provisoire au sens de l'article 488bis, f), de l'ancien Code civil en vue de l'accomplissement, en faveur de la personne protégée, d'un acte juridique spécifié est une procédure attitrée dans le sens où elle peut être menée exclusivement par l'administrateur provisoire en faveur de la personne protégée ; ni la personne protégée elle-même ou ses ayants droit en son nom, ni les tiers, tels les héritiers de la personne protégée en leur nom propre, n'ont qualité au sens de l'article 17 du Code judiciaire soit pour intervenir dans une telle procédure, soit pour former tierce opposition, et ce à titre de partie litigante (1). (1) Art. 488bis, f), de l'ancien Code civil avant son abrogation par la loi du 17 mars 2013.

INTERDICTION ET CONSEIL JUDICIAIRE - Personne protégée - Acte
juridique - Autorisation - Contestation de l'autorisation - Ayants
droit - Héritiers

- Art. 488bis, f) Ancien Code civil
- Art. 17 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES
GENERAUX. (art. 1 à 57)

C.24.0073.N

7 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250307.1N.5](#)

AC nr. ...

Bij het bepalen van de bijdrage van de ouders in de kosten voor hun kinderen moet de rechter rekening houden met de middelen waarover zij werkelijk kunnen beschikken na verrekening van de redelijkerwijze onvermijdelijke lasten, zoals de onderhoudslasten voor een niet-gemeenschappelijk kind.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED -
Gevolgen t.a.v. de personen - Kinderen - Onderhoudsgeld -
Niet-gemeenschappelijk kind - Gevolg

- Art. 203, §§ 1 en 2 Oud Burgerlijk Wetboek
LEVENSONDERHOUD - Bepalen van de middelen van elk van
de ouders - Redelijkerwijze onvermijdelijke lasten - Niet-
gemeenschappelijk kind - Gevolg
- Art. 203, §§ 1 en 2 Oud Burgerlijk Wetboek

Pour fixer la contribution des parents aux frais occasionnés par leurs enfants, le juge doit tenir compte des facultés dont ils peuvent réellement disposer, déduction faite des charges raisonnables inévitables, telles les charges d'entretien d'un enfant non commun.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux
personnes - Enfants - Pension alimentaire - Enfant non commun -
Conséquence

- Art. 203, § 1er et 2 Ancien Code civil
ALIMENTS - Détermination des facultés de chacun des parents -
Charges raisonnables inévitables - Enfant non commun -
Conséquence
- Art. 203, § 1er et 2 Ancien Code civil

C.24.0075.N

3 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250103.1N.7](#)

AC nr. ...

Vermogens- of erfenisbejaging is een bijzondere vorm van bedrog, waarbij de begiftigde of een derde middelen inzet, handelingen stelt of manipulaties verricht met de bedoeling om de vrije wil van de beschikker te beïnvloeden door hem te doen dwalen en hem zodoende aan te zetten tot het doen van een gift die hij anders klaarblijkelijk niet zou hebben gedaan (1) (2). (1) Art. 901 Oud Burgerlijk Wetboek, zoals vóór de opheffing ervan bij wet van 19 januari 2022. (2) Artt. 1109 en 1116, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek, zoals vóór de opheffing ervan bij wet van 28 april 2022.

ERFENISSEN - Testament - Bedrog - Vermogens- of erfenisbejaging - Begrip

- Art. 901 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1109 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1116, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Testament - Bedrog - Vermogens- of erfenisbejaging - Begrip

- Art. 901 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1109 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1116, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

La captation de patrimoine ou d'héritage est une forme particulière de dol par laquelle le donataire ou un tiers recourt à des moyens, à des actes ou à des manipulations dans le but d'influencer la libre volonté du disposant en le leurrant et en l'amenant ainsi à consentir une libéralité qu'il n'aurait manifestement pas consentie autrement 1) (2). (1) Anc. C. civ., art. 901, dans la version applicable avant son abrogation par la loi du 19 janvier 2022. (2) Anc. C. civ., art. 1109 et 1116, al. 1er, dans la version applicable avant son abrogation par la loi du 28 avril 2022.

SUCCESSION - Testament - Dol - Captation de patrimoine ou d'héritage - Notion

- Art. 901 Ancien Code civil
- Art. 1109 Ancien Code civil
- Art. 1116, al. 1er Ancien Code civil

DONATIONS ET TESTAMENTS - Testament - Dol - Captation de patrimoine ou d'héritage - Notion

- Art. 901 Ancien Code civil
- Art. 1109 Ancien Code civil
- Art. 1116, al. 1er Ancien Code civil

C.24.0081.N

27 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.8](#)

AC nr. ...

De waarde van de aandelen moet in beginsel worden geraamd op het tijdstip waarop de rechter de overdracht ervan beveelt en de rechter kan slechts een andere peildatum hanteren dan de datum van eigendomsoverdracht wanneer hij in concreto vaststelt dat de omstandigheden die geleid hebben tot de vordering tot overname van de aandelen of het gedrag van de partijen ten gevolge van de vordering, een invloed hebben gehad op de waarde van de aandelen (1)(2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 642 en 643 Wetboek van Vennootschappen, zoals van toepassing vóór hun opheffing bij Wet van 23 maart 2019.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Algemeen - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip

- Art. 642 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999
- Art. 643, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke

La valeur des parts doit en principe être évaluée au moment où le juge en ordonne le transfert et le juge ne peut utiliser une date d'évaluation autre que celle du transfert de propriété que lorsqu'il constate in concreto que les circonstances qui ont donné lieu à la demande de remise des parts ou le comportement des parties à la suite de cette demande ont eu une incidence sur la valeur des parts (1)(2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Art. 642 et 643 du Code des sociétés, tels qu'ils étaient applicables avant leur abrogation par la loi du 23 mars 2019.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Généralités - Contestations - Cession forcée de ses parts dans la société par un associé à un autre associé - Valeur des parts - Moment

- Art. 642 Code des sociétés
- Art. 643, al. 1er Code des sociétés

SOCIETES - Généralités. règles communes - Contestations - Cession forcée de ses parts dans la société par un associé à un autre

regels - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip

- Art. 642 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999
- Art. 643, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

associé - Valeur des parts - Moment

- Art. 642 Code des sociétés
- Art. 643, al. 1er Code des sociétés

Inzake het bepalen van de peildatum moet toepassing worden gemaakt van de artikelen 642 en 643 Wetboek van Vennootschappen wanneer de vordering tot uittreding werd ingesteld voor 1 mei 2019; artikel 2:69 WvV is van toepassing wanneer de vordering wordt ingesteld vanaf 1 mei 2019 (1). (1) Zie concl. OM.

S'agissant de la détermination de la date d'évaluation, il doit être fait application des articles 642 et 643 du Code des sociétés lorsque l'action en retrait a été introduite avant le 1er mai 2019 ; l'article 2:69 du Code des sociétés et des associations s'applique lorsque l'action est introduite à compter du 1er mai 2019 (1). (1) Voir les concl. du MP.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - WvV - Vordering tot uittreding

- Art. 38 Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen
- Art. 39, § 5 Wet 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Code des sociétés et des associations - Action en retrait

- Art. 38 L. du 23 mars 2019 introduisant le Code des sociétés et des associations et portant des dispositions diverses
- Art. 39, § 5 L. du 23 mars 2019 introduisant le Code des sociétés et des associations et portant des dispositions diverses

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 2:69, derde lid, WvV blijkt dat de wetgever de beoordelingsbevoegdheid van de rechter bij het bepalen van de waarde van de aandelen heeft willen verruimen door hem toe te laten om, rekening houdend met alle relevante omstandigheden, een billijke prijs te bepalen die hoger of lager ligt dan de prijs op datum van het vonnis waarbij de eigendomsoverdracht wordt bevolen (1). (1) Zie concl. OM.

Il ressort des travaux préparatoires de l'article 2:69, alinéa 3, du Code des sociétés et des associations que le législateur a entendu élargir le pouvoir d'appréciation du juge dans la détermination de la valeur des parts en lui permettant de fixer, eu égard à l'ensemble des circonstances pertinentes, un prix équitable supérieur ou inférieur au prix à la date du jugement ordonnant le transfert de propriété (1). (1) Voir les concl. du MP.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter

- Art. 2:60 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. 2:69, derde lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

SOCIETES - Généralités. règles communes - Contestations - Cession forcée de ses parts dans la société par un associé à un autre associé - Valeur des parts - Moment - Compétence d'appréciation du juge

- Art. 2:60 Code des sociétés et des associations
- Art. 2:69, al. 3 Code des sociétés et des associations

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Algemeen - Geschillen - Gedwongen overdracht van zijn aandelen in de vennootschap door een vennoot aan een andere vennoot - Waarde van de aandelen - Tijdstip - Beoordelingsbevoegdheid van de rechter

- Art. 2:60 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019
- Art. 2:69, derde lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

SOCIETES - Sociétés commerciales - Généralités - Contestations - Cession forcée de ses parts dans la société par un associé à un autre associé - Valeur des parts - Moment - Compétence d'appréciation du juge

- Art. 2:60 Code des sociétés et des associations
- Art. 2:69, al. 3 Code des sociétés et des associations

C.24.0085.N

19 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.7](#)

AC nr. ...

Een partij die geen opmerkingen formuleert met betrekking tot een aanspraak van een tegenpartij, kan behoudens akkoord van alle partijen of ontdekking van nieuwe feiten of nieuwe stukken van overwegend belang, geen bezwaar meer doen gelden tegen de toekenning van deze aanspraak in de staat van vereffening-verdeling (1). (1) Zie concl. OM.

VERDELING - Vereffening-verdeling - Aanspraak - Opmerkingen - Tijdstip - Gevolg

- Art. 1217 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1220, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1223, § 1, eerste en vierde lid Gerechtelijk Wetboek

Sauf accord de toutes les parties ou découverte de nouveaux faits ou nouvelles pièces déterminants, une partie qui ne formule pas d'observations en ce qui concerne la revendication d'une partie adverse ne peut plus faire valoir de contredits quant à la reprise de cette revendication dans l'état liquidatif (1). (1) Voir les concl. du MP.

PARTAGE - Liquidation-partage - Revendication - Observations - Moment - Conséquence

- Art. 1217 Code judiciaire
- Art. 1220, § 1er Code judiciaire
- Art. 1223, § 1er, al. 1er et 4 Code judiciaire

C.24.0087.N

30 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250530.1N.9](#)

AC nr. ...

Behoudens wanneer een procedureakkoord tot bepaling van de rechtsplegingsvergoeding dan wel een grond of een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voorligt, dient de rechter bijgevolg ambtshalve het met toepassing van de bepalingen van het Tarief Rechtsplegingsvergoeding correcte basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Taak van de rechter - Begroting basisbedrag rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1018, eerste lid, 6° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1022, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

À moins qu'il existe un accord procédural sur la détermination de l'indemnité de procédure, un motif ou une demande de dérogation au montant de base de l'indemnité de procédure, le juge doit déterminer d'office le montant de base correct de cette indemnité en appliquant les dispositions de l'arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d'avocat (1). (1) Voir les concl. du MP.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Mission du juge - Calcul du montant de base de l'indemnité de procédure

- Art. 1017, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1018, al. 1er, 6° Code judiciaire
- Art. 1022, al. 1er, 2 et 3 Code judiciaire

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 4 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

De Handelshuurwet strekt tot bescherming van de handelszaak; de uitzettingsvergoeding, zoals zij door die wet is bepaald, strekt ertoe de huurder te vergoeden voor het verlies van de handelszaak dat het gevolg is van de uitzetting; opdat de huurder aanspraak kan maken op deze vergoeding, is bijgevolg vereist dat door de weigering tot huurhernieuwing de handelszaak, waarvan hij eigenaar is en die hij in het huurpand exploiteert, verloren gaat (1). (1) Zie concl. OM.

La loi du 30 avril 1951 sur les baux commerciaux a pour but la protection du fonds de commerce ; l'indemnité d'éviction, telle qu'elle est fixée par cette loi, vise à indemniser le locataire pour la perte du fonds de commerce, qui est la conséquence de l'éviction ; pour que le locataire puisse prétendre à cette indemnité, il est requis que le fonds de commerce dont il est le propriétaire et qu'il exploite dans le bien loué, soit perdu en raison du refus de renouvellement du bail (1). (1) Voir les concl. du MP.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Weigering door de verhuurder - Recht van de huurder - Uitzettingsvergoeding - Vereiste

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Begrip - aard van wetgeving - Handelshuurwet - Uitzettingsvergoeding - Doelstellingen

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (cong. renouvellement, etc) - Renouvellement du bail - Refus par le bailleur - Droit du preneur - Indemnité d'éviction - Exigence

- Art. 16.IV L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Notion. nature de la législation - Loi du 30 avril 1951 sur les baux commerciaux - Indemnité d'éviction - Buts

- Art. 16.IV L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

De verbindende kracht van een overeenkomst wordt niet miskend wanneer de rechter aan de overeenkomst de gevolgen toekent die deze volgens zijn uitleg ervan wettig tussen de partijen heeft (1). (1) Zie concl. OM.

Ne méconnaît pas la force obligatoire d'une convention, le juge qui reconnaît à la convention les effets que, dans l'interprétation qu'il en donne, ladite convention a légalement entre les parties (1). (1) Voir les concl. du MP.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Uitlegging - Beoordeling door de rechter - Uitwerking

- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1156 Oud Burgerlijk Wetboek

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Interprétation - Appréciation par le juge - Effet

- Art. 1134 Ancien Code civil

- Art. 1156 Ancien Code civil

Een procedureakkoord tot bepaling van de rechtsplegingsvergoeding moet zeker zijn; dit betekent dat partijen ondubbelzinnig hun gemeenschappelijke wil hebben geuit om af te wijken van het basisbedrag; de louter cijfermatige overeenstemming tussen de door partijen gevraagde bedragen van de rechtsplegingsvergoeding volstaat daartoe niet (1). (1) Zie concl. OM.

Un accord procédural sur la détermination de l'indemnité de procédure doit être certain ; cela signifie que les parties ont exprimé de manière non équivoque leur volonté commune de déroger au montant de base ; la seule concordance chiffrée entre les montants de l'indemnité de procédure réclamés par les parties ne suffit pas à cet effet (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Procedureakkoord - Zeker karakter van het procedureakkoord - Begrip

- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1018, eerste lid, 6° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1022, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

Een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding moet zeker zijn en veronderstelt dat een partij ondubbelzinnig haar wil heeft geuit om af te wijken van het basisbedrag; het loutere feit dat een partij, zonder verdere precisering, een rechtsplegingsvergoeding vraagt die hoger is dan het volgens de rechter van toepassing zijnde basisbedrag, volstaat daartoe niet (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Basisbedrag - Verzoek tot afwijking - Zeker karakter van het verzoek tot afwijking - Begrip

- Art. 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1018, eerste lid, 6° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1022, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 4 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

INDEMNITE DE PROCEDURE - Accord procédural - Caractère certain de l'accord procédural - Notion

- Art. 1017, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1018, al. 1er, 6° Code judiciaire
- Art. 1022, al. 1er, 2 et 3 Code judiciaire

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

- Art. 4 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

Une demande de dérogation au montant de base de l'indemnité de procédure doit être certaine et suppose qu'une partie ait exprimé de manière non équivoque sa volonté de déroger à ce montant ; le simple fait qu'une partie réclame, sans autre précision, une indemnité de procédure supérieure au montant de base que le juge estime applicable ne suffit pas à cet effet (1). (1) Voir les concl. du MP.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Montant de base - Demande de dérogation - Caractère certain de la demande de dérogation - Notion

- Art. 1017, al. 1er Code judiciaire
- Art. 1018, al. 1er, 6° Code judiciaire
- Art. 1022, al. 1er, 2 et 3 Code judiciaire

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

- Art. 4 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

Wanneer de hoofdhuurder het gehuurde goed in onderhuur heeft gegeven en alleen de onderhuurder rechten heeft op de handelszaak, kan de hoofdhuurder bijgevolg geen eigen recht op vergoeding wegens uitzetting tegen de verhuurder doen gelden; in dit geval en in zoverre de handelszaak van de onderhuurder verloren gaat, heeft alleen deze laatste, door verplichte bemiddeling van de hoofdhuurder, recht op die vergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Huurhernieuwing - Weigering door de verhuurder - Onderverhuring - Onderhuurder eigenaar van de handelszaak - Vergoeding wegens uitzetting - Hoofdhuurder - Onderhuurder - Voorwaarden - Artikel 16.IV, Handelshuurwet

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Onderverhuring en huuroverdracht - Onderverhuring - Onderhuurder eigenaar van de handelszaak - Huurhernieuwing - Weigering door de verhuurder - Vergoeding wegens uitzetting - Hoofdhuurder - Onderhuurder - Voorwaarden - Artikel 16.IV, Handelshuurwet

- Art. 16.IV Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

Lorsque le locataire principal a donné le bien loué en sous-location et que seul le sous-locataire peut se prévaloir de droits sur le fonds de commerce, le locataire principal ne peut donc faire valoir de droit propre à une indemnité d'éviction à l'encontre du bailleur ; dans ce cas et dans la mesure où le fonds de commerce du sous-locataire est perdu, seul ce dernier a droit à l'indemnité, à l'intervention obligatoire du locataire principal (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Renouvellement du bail - Refus par le bailleur - Sous-location - Sous-locataire propriétaire du fonds de commerce - Indemnité d'éviction - Locataire principal - Sous-locataire - Conditions - Loi du 30 avril 1951 sur les baux commerciaux, article 16.IV

- Art. 16.IV L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Souslocation et cession du bail - Sous-location - Sous-locataire propriétaire du fonds de commerce - Renouvellement du bail - Refus par le bailleur - Indemnité d'éviction - Locataire principal - Sous-locataire - Conditions - Loi du 30 avril 1951 sur les baux commerciaux, article 16.IV

- Art. 16.IV L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

C.24.0100.N

28 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250228.1N.9](#)

AC nr. ...

Aan de voorwaarde dat de indeplaatsstelling gelijktijdig met de betaling geschiedt, kan de schuldeiser voldoen door, zelfs in een document van vóór de betaling, zijn voornemen aan te geven om de derde persoon in zijn rechten, rechtsvorderingen, voorrechten of hypotheek te doen treden op het moment van de betaling door deze persoon (1). (1) Zie concl. OM.

BETALING - Indeplaatsstelling - Voorwaarde - Gelijktijdig met de betaling - Begrip

- Art. 1250, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

INDEPLAATSTELLING - Voorwaarde - Gelijktijdig met de betaling - Begrip

- Art. 1250, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

VERZEKERING - Algemeen - Indeplaatsstelling - Voorwaarde - Gelijktijdig met de betaling - Begrip

- Art. 1250, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

Le créancier peut satisfaire à la condition selon laquelle la subrogation doit être faite en même temps que le paiement en indiquant, fût-ce dans un document antérieur au paiement, son intention de subroger la tierce personne dans ses droits, actions, privilèges ou hypothèques au moment du paiement par cette personne (1). (1) Voir les concl. du MP.

PAYEMENT - Subrogation - Condition - Simultanément au paiement - Notion

- Art. 1250, 1° Ancien Code civil

SUBROGATION - Condition - Simultanément au paiement - Notion

- Art. 1250, 1° Ancien Code civil

ASSURANCES - Généralités - Subrogation - Condition - Simultanément au paiement - Notion

- Art. 1250, 1° Ancien Code civil

De kennisgeving bij gerechtsbrief van een vonnis met betrekking tot de evenredige verdeling van de opbrengst na uitvoerend beslag op roerend goed of onder derden dient de mogelijkheid van hoger beroep en de termijn voor het instellen ervan te vermelden, opdat die termijn kan ingaan.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Evenredige verdeling - Vonnis - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Ingaan van termijn van hoger beroep - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Gerechtsbrief - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Vonnis - Evenredige verdeling - Ingaan van termijn van hoger beroep - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Termijn - Evenredige verdeling - Vonnis - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Ingaan van termijn van hoger beroep - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Evenredige verdeling - Vonnis - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Ingaan van termijn van hoger beroep - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

La notification par pli judiciaire d'un jugement relatif à la distribution par contribution du produit après saisie-exécution mobilière ou saisie-arrêt exécution doit mentionner la possibilité d'appel et le délai dans lequel celui-ci doit être introduit afin de pouvoir faire courir ce délai.

SAISIE - Saisie exécution - Distribution par contribution - Jugement - Notification par pli judiciaire - Prise de cours du délai d'appel - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57 Code judiciaire

- Art. 1634 Code judiciaire

- Art. 1635 Code judiciaire

- Art. 1636 Code judiciaire

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Pli judiciaire - Notification par pli judiciaire - Jugement - Distribution par contribution - Prise de cours du délai d'appel - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57 Code judiciaire

- Art. 1634 Code judiciaire

- Art. 1635 Code judiciaire

- Art. 1636 Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Délai - Distribution par contribution - Jugement - Notification par pli judiciaire - Prise de cours du délai d'appel - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57 Code judiciaire

- Art. 1634 Code judiciaire

- Art. 1635 Code judiciaire

- Art. 1636 Code judiciaire

PARTAGE - Distribution par contribution - Jugement - Notification par pli judiciaire - Prise de cours du délai d'appel - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57 Code judiciaire

- Art. 1634 Code judiciaire

- Art. 1635 Code judiciaire

- Art. 1636 Code judiciaire

De kennisgeving van de rechterlijke beslissing gewezen inzake evenredige verdeling, die de griffier bij gerechtsbrief aan de partijen moet doen, strekt ertoe de termijn voor een rechtsmiddel, zo ook de termijn voor hoger beroep, te doen ingaan (1). (1) Cass. 5 mei 2006, AR F.05.0036.F, AC 2006, nr. 258.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Evenredige verdeling - Rechterlijke beslissing - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Doel

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Gerechtsbrief - Evenredige verdeling - Rechterlijke beslissing - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Doel

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Termijn - Begin - Evenredige verdeling - Rechterlijke beslissing - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Doel

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Evenredige verdeling - Rechterlijke beslissing - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Doel

- Art. 1634 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1635 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1636 Gerechtelijk Wetboek

De van artikel 57 Gerechtelijk Wetboek afwijkende wettelijke bepaling moet niet uitdrukkelijk zijn; het volstaat dat de afwijking voortvloeit uit de op het hangende geding toepasselijke wetsbepalingen (1). (1) Zie Cass. 29 januari 2016, AR C.14.0006.F, AC 2016, nr. 67, met andersl. concl. van eerste advocaat-generaal A. HENKES, op datum in Pas.; Cass. 6 november 2014, AR C.14.0129.F, AC 2014, nr. 676; Cass. 11 december 2009, AR C.05.0531.F, AC 2009, nr. 738; Cass. 10 maart 2003, AR S.02.0085.F, AC 2003, nr. 161; Cass. 28 februari 2002, AR C.01.0081.N, AC 2002, nr.148.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Voorwaarde - Termijn - Begin termijn vanaf de betekening van de rechterlijke beslissing - Afwijkende wettelijke bepaling

La notification de la décision judiciaire rendue en matière de distribution par contribution, que le greffier est tenu d'adresser par pli judiciaire aux parties, tend à faire courir le délai d'une voie de recours, donc également le délai d'appel (1). (1) Cass. 5 mai 2006, RG F.05.0036.F, Pas. 2006, n° 258.

SAISIE - Saisie exécution - Distribution par contribution - Décision judiciaire - Notification par pli judiciaire - But

- Art. 1634 Code judiciaire
- Art. 1635 Code judiciaire
- Art. 1636 Code judiciaire

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Pli judiciaire - Distribution par contribution - Décision judiciaire - Notification par pli judiciaire - But

- Art. 1634 Code judiciaire
- Art. 1635 Code judiciaire
- Art. 1636 Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Délai - Prise de cours - Distribution par contribution - Décision judiciaire - Notification par pli judiciaire - But

- Art. 1634 Code judiciaire
- Art. 1635 Code judiciaire
- Art. 1636 Code judiciaire

PARTAGE - Distribution par contribution - Décision judiciaire - Notification par pli judiciaire - But

- Art. 1634 Code judiciaire
- Art. 1635 Code judiciaire
- Art. 1636 Code judiciaire

La disposition dérogatoire à l'article 57 du Code judiciaire ne doit pas être expresse ; il suffit que la dérogation résulte des dispositions légales applicables au litige pendant (1). (1) Voir Cass. 29 janvier 2016, RG C.14.0006.F, Pas. 2016, n° 67, avec les concl. contraires de M. HENKES, alors premier avocat général ; Cass. 6 novembre 2014, RG C.14.0129.F, Pas. 2014, n° 676; Cass. 11 décembre 2009, RG C.05.0531.F, Pas. 2009, n° 738; Cass. 10 mars 2003, RG S.02.0085.F, Pas. 2003, n° 161; Cass. 28 février 2002, RG C.01.0081.N, Pas. 2002, n° 594.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Condition - Délai - Prise de cours du délai à partir de la signification de la décision judiciaire - Disposition légale dérogatoire

Hoewel het recht op toegang tot de rechter niet absoluut is en kan worden onderworpen aan ontvankelijkheidsvoorwaarden, zoals een termijn voor het instellen van een rechtsmiddel, mogen die voorwaarden niet ertoe leiden dat het recht op toegang tot de rechter dermate wordt beperkt dat het in wezen wordt aangetast (1). (1) Cass. 29 januari 2016, AR C.14.0006.F, AC 2016, nr. 67.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Beperkingen - Ontvankelijkheidsvoorwaarden - Termijnen voor het instellen van een rechtsmiddel - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Si le droit d'accès à un tribunal n'est pas absolu et peut être soumis à des conditions de recevabilité, tel un délai pour l'introduction d'une voie de recours, ces conditions ne peuvent avoir pour conséquence de limiter le droit d'accès au juge au point qu'il s'en trouve atteint dans sa substance même (1). (1) Cass. 29 janvier 2016, RG C.14.0006.F, Pas. 2016, n° 67.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès au juge - Restrictions - Conditions de recevabilité - Délais d'introduction d'une voie de recours - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Teneinde het recht op toegang tot de rechter te waarborgen, is het niet alleen van belang om de regels met betrekking tot mogelijke rechtsmiddelen en de termijnen voor het instellen ervan duidelijk te stellen, maar ook om ze zo expliciet mogelijk ter kennis te brengen aan de rechtzoekende zodat hij zich ernaar kan richten (1). (1) Cass. 29 januari 2016, AR C.14.0006.F, AC 2016, nr. 67.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Regels met betrekking tot mogelijke rechtsmiddelen en de termijnen voor het instellen ervan - Kennisgeving aan rechtzoekende - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Afin de garantir le droit d'accès au juge, il importe non seulement d'indiquer clairement les règles relatives aux possibilités de voies de recours et aux délais d'introduction de celles-ci, mais également de les porter le plus explicitement possible à la connaissance du justiciable, de manière à ce qu'il puisse s'y conformer (1). (1) Cass. 29 janvier 2016, RG C.14.0006.F, Pas. 2016, n° 67.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès au juge - Règles relatives aux possibilités de voies de recours et aux délais d'introduction de celles-ci - Notification au justiciable - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer de van artikel 57 Gerechtelijk Wetboek afwijkende wettelijke bepaling niet uitdrukkelijk is maar slechts voortvloeit uit de op het hangende geding toepasselijke wetsbepalingen die in voorkomend geval maken dat de kennisgeving van een rechterlijke beslissing door de griffier bij gerechtsbrief aan de partijen de termijn voor het instellen van een rechtsmiddel doet ingaan, doet de kennisgeving die termijn slechts ingaan indien zij het mogelijke rechtsmiddel en de termijn voor het instellen ervan vermeldt.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Gerechtsbrief - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Begin van de termijn voor het

4/05/2026

Lorsque la disposition légale dérogatoire à l'article 57 du Code judiciaire n'est pas expresse, mais ne résulte que des dispositions applicables au litige pendant qui, le cas échéant, font courir le délai d'introduction d'une voie de recours par la notification par le greffier aux parties, par pli judiciaire, d'une décision judiciaire, la notification ne fait courir ce délai que si elle mentionne la voie de recours possible et le délai dans lequel elle doit être introduite

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Pli judiciaire - Notification par pli judiciaire - Prise de cours du délai d'introduction d'une voie de

P. 83/844

instellen van een rechtsmiddel - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57 Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Termijn - Begin termijn vanaf de betekening van de rechterlijke beslissing - Niet-uitdrukkelijk afwijkende wettelijke bepaling - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Begin van de termijn voor het instellen van een rechtsmiddel - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57 Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Rechtsmiddelen - Termijn voor het instellen van een rechtsmiddel - Kennisgeving bij gerechtsbrief - Begin van de termijn voor het instellen van een rechtsmiddel - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57 Gerechtelijk Wetboek

recours - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57 Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Délai - Prise de cours du délai à partir de la signification de la décision judiciaire - Disposition légale non expressément dérogatoire - Notification par pli judiciaire - Prise de cours du délai d'introduction d'une voie de recours - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57 Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès au juge - Voies de recours - Délai d'introduction d'une voie de recours - Notification par pli judiciaire - Prise de cours du délai d'introduction d'une voie de recours - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57 Code judiciaire

C.24.0104.F12 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250912.1F.2](#)

AC nr. ...

Een motorrijtuig is betrokken bij een verkeersongeval wanneer het hierin enige rol heeft gespeeld (1) (2). (1) Cass. 13 juni 2014, AR C.13.0184.F, AC 2014, nr. 427. (2) Artikel 29bis, § 1, WAM, zowel vóór als na de wijziging ervan door de wet van 19 januari 2001.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Verkeersongeval - Vergoedingsplicht - Motorrijtuig - Betrokkenheid - Begrip

- Art. 29bis, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Un véhicule automoteur est impliqué dans un accident de la circulation s'il a joué un rôle quelconque dans celui-ci (1) (2). (1) Cass. 13 juin 2014, RG C.13.0184.F, Pas. 2014, nr. 427. (2) L'article 29bis, § 1er, de la loi du 21 novembre 1989, tant avant qu'après sa modification par la loi du 19 janvier 2001.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident de la circulation - Obligation d'indemnisation - Véhicule automoteur - Implication - Notion

- Art. 29bis, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.24.0109.N18 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.9](#)

AC nr. ...

Artikel 555 Oud Burgerlijk Wetboek is van toepassing op een derde, dit is elke andere persoon dan de grondeigenaar zelf, ongeacht zijn hoedanigheid, die op eigen kosten en voor eigen rekening beplantingen of gebouwen tot stand heeft gebracht, en waarbij het lot van die beplantingen of gebouwen niet wordt geregeld in een afwijkende wettelijke of contractuele bepaling (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Natrekking - Eigenaar van de grond - Gebouwen - Tot stand gebracht door een derde - Begrip
- Art. 555 Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 555 de l'ancien Code civil s'applique au tiers, c'est-à-dire toute personne autre que le propriétaire foncier, quelle que soit sa qualité, qui a fait des plantations et constructions à ses propres frais et pour son propre compte et lorsque le sort de ces plantations ou constructions n'est pas réglé dans une disposition légale ou contractuelle contraire (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROPRIETE - Accession - Propriétaire du terrain - Bâtiments - Érection par un tiers - Notion
- Art. 555 Ancien Code civil

Een mede-eigenaar die een gebouw opricht op een perceel grond dat aan de onverdeeldheid toebehoort, is een derde in de zin van artikel 555 Oud Burgerlijk Wetboek, aangezien hij een andere persoon is dan de grondeigenaar zelf in de mate dat hij niet enkel bouwt op zijn eigen aandeel, maar ook op dat van zijn deelgenoten in de onverdeelde grond; elke fractie van die grond wordt immers getroffen door de onverdeeldheid; de mede-eigenaar kan derhalve, indien de andere mede-eigenaars geen wegruiming vragen ten aanzien van hen een vergoeding vorderen als bedoeld in het derde lid van artikel 555 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Natrekking - Eigenaar van de grond - Gebouwen - Tot stand gebracht door een derde - Mede-eigenaar - Vergoeding - Voorwaarden
- Art. 555, eerste en derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

Le copropriétaire qui érige une construction sur une parcelle de terrain appartenant à l'indivision est un tiers au sens de l'article 555 de l'ancien Code civil dès lors qu'il est une personne autre que le propriétaire foncier, dans la mesure où il ne construit pas uniquement sur sa propre quote-part, mais également sur celle de ses copropriétaires dans le terrain indivis; chaque fraction de ce terrain est en effet concernée par l'indivision; par conséquent, si les autres copropriétaires n'en demandent pas la suppression, le copropriétaire peut leur réclamer une indemnité au sens de l'article 555, alinéa 3, de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

PROPRIETE - Accession - Propriétaire du terrain - Bâtiments - Érection par un tiers - Copropriétaire - Indemnité - Conditions
- Art. 555, al. 1er et 3 Ancien Code civil

C.24.0113.F

6 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.4](#)

AC nr. ...

De betrokkenheid van een persoon bij een faillissement met sociealbijdragenschulden kan reeds worden afgeleid uit zijn hoedanigheid van bestuurder of zaakvoerder, in rechte of in feite, van die vennootschap, ook al heeft hij die hoedanigheid niet meer op het ogenblik van de faillietverklaring.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Allerlei - Vennootschap - Faillietverklaring - Bij het faillissement betrokken bestuurder of zaakvoerder - Bepaling

- Art. 265, § 2, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

L'implication d'une personne dans la faillite d'une société entraînant des dettes de cotisations sociales se déduit de sa seule qualité d'administrateur ou de gérant, de droit ou de fait de cette société, lors même qu'elle n'a plus cette qualité lors de la déclaration de faillite de celle-ci.

FAILLITE ET CONCORDATS - Divers - Société - Déclaration en faillite - Administrateur ou gérant impliqué dans la faillite - Détermination

- Art. 265, § 2, al. 1er Code des sociétés

- Art. 38, § 3, octies, 8° Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

- Art. 38, § 3, octies, 8° L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

C.24.0118.N

11 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250411.1N.6](#)

AC nr. ...

De schuldvordering wordt behandeld zoals een schuldvordering waarvoor bewarend beslag werd gelegd; de bedragen waarop de schuldvordering betrekking heeft, worden niet uitbetaald maar in consignatie gegeven totdat de betwisting is beslecht (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Bewarend beslag - Betwiste schuldvordering - Behandeling zoals bewarend beslag - Consignatie

VERDELING - Betwiste schuldvordering - Behandeling zoals bewarend beslag - Consignatie

Une telle créance est traitée comme une créance frappée d'une saisie conservatoire; les sommes sur lesquelles porte la créance ne sont pas versées, mais sont consignées jusqu'à l'issue de la contestation (1). (1) Voir les concl. du MP.

SAISIE - Saisie conservatoire - Créance contestée - Traitement comme une saisie conservatoire - Consignation

PARTAGE - Créance contestée - Traitement comme une saisie conservatoire - Consignation

Met een betwiste schuldvordering waarvoor geen bewarend beslag werd gelegd, moet rekening worden gehouden in het proces-verbaal van evenredige verdeling wanneer deze schuldvordering blijkt uit een titel, dit is een geschrift waarin de schuldvordering is vastgesteld; een uitvoerbare titel is niet vereist (1). (1) Zie concl. OM.

BESLAG - Bewarend beslag - Betwiste schuldvordering - Proces-verbaal van evenredige verdeling - Titel - Begrip

- Art. 1628 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Betwiste schuldvordering - Proces-verbaal van evenredige verdeling - Titel - Begrip

- Art. 1628 Gerechtelijk Wetboek

Lorsqu'une créance contestée qui n'est pas frappée d'une saisie conservatoire résulte d'un titre, c'est-à-dire d'un écrit la constatant, elle doit être prise en compte dans le procès-verbal de distribution par contribution; un titre exécutoire n'est pas requis (1). (1) Voir les concl. du MP.

SAISIE - Saisie conservatoire - Créance contestée - Procès-verbal de distribution par contribution - Titre - Notion

- Art. 1628 Code judiciaire

PARTAGE - Créance contestée - Procès-verbal de distribution par contribution - Titre - Notion

- Art. 1628 Code judiciaire

C.24.0124.N

18 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.5](#)

AC nr. ...

De eerbiediging van de medewerkingsplicht voor alle partijen aan de bewijsvoering houdt niet in dat de rechter verplicht is om de door de eisende partij gevraagde onderzoeksmaatregelen te bevelen, zodra deze partij voorhoudt dat de tegenpartij over voor haar mogelijk relevante, niet-meegedeelde informatie beschikt.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Medewerkingsplicht van alle partijen - Omvang - Verplichting voor de rechter om gevraagde onderzoeksmaatregelen te bevelen

- Art. 8.4 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

Le respect de l'obligation de collaboration de toutes les parties à l'administration de la preuve n'implique pas que le juge soit tenu d'ordonner les mesures d'instruction sollicitées par la partie demanderesse, dès que cette partie soutient que la partie adverse dispose d'informations non communiquées, potentiellement pertinentes pour elle.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Obligation de collaboration de toutes les parties - Étendue - Obligation du juge d'ordonner les mesures d'instruction sollicitées

- Art. 8.4 Code civil - Livre 8: La preuve

De loutere omstandigheid dat een verwerende partij feiten aanvoert om de stelling van de eisende partij te ontkrachten, heeft niet tot gevolg dat het bewijsrisico naar de verwerende partij verschuift; pas wanneer de eisende partij de feiten heeft bewezen die ten grondslag liggen aan haar aanspraak en aldus aan haar bewijslast heeft voldaan, komt het bewijsrisico van de feiten die de verwerende partij aanvoert ter ondersteuning van haar bewering dat zij bevrijd is, bij haar te liggen.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Aanvoering van feiten door verwerende partij om de stelling van de eisende partij te ontkrachten - Verschuiving van het bewijsrisico - Voorwaarde

- Art. 8.4, eerste en tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

Il ne résulte pas de la simple circonstance qu'une partie défenderesse invoque des faits afin d'affaiblir la thèse de la partie demanderesse que le risque de la preuve soit transféré à la partie défenderesse ; ce n'est que lorsque la partie demanderesse a prouvé les faits qui fondent sa prétention et ainsi satisfait à la charge de la preuve qui lui incombe que le risque de la preuve des faits invoqués par la partie défenderesse à l'appui de son allégation qu'elle est libérée repose sur elle.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Invocation de faits par la partie défenderesse pour affaiblir la thèse de la partie demanderesse - Transfert du risque de la preuve - Condition

- Art. 8.4, al. 1er et 2 Code civil - Livre 8: La preuve

De rechter mag weigeren om een deskundigenonderzoek te bevelen wanneer de eiser zijn vordering tot deskundigenonderzoek op geen enkel gegeven grondt dat de tot staving van zijn vordering aangevoerde feiten aannemelijk kan maken of wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen (1). (1) Zie Cass. 9 december 2021, AR C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Vordering tot deskundigenonderzoek - Weigering - Voorwaarden

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

RECHT VAN VERDEDIGING - Algemeen - Vordering tot deskundigenonderzoek - Weigering - Voorwaarden

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Le juge peut refuser d'ordonner une expertise lorsque le demandeur ne fonde sa demande sur aucun élément rendant vraisemblables les faits avancés à l'appui de sa demande ou que cette mesure ne peut être ordonnée de manière utile (1). (1) Voir Cass. 9 décembre 2021, RG C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2.

EXPERTISE - Demande d'expertise - Refus - Conditions

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

DROITS DE LA DEFENSE - Généralités - Demande d'expertise - Refus - Conditions

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

De rechter oordeelt op onaantastbare wijze of de feiten waarvan een partij het bewijs door getuigen aanbiedt, op zichzelf voldoende bepaald en ter zake dienend zijn, zoals vereist door artikel 915 Gerechtelijk Wetboek, zonder hierbij evenwel het principieel recht om met getuigen te bewijzen te mogen miskennen (1). (1) Cass. 19 december 2016, AR C.15.0032.N, AC 2016, nr. 734.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Getuigen - Beoordelingsvrijheid

Le juge apprécie souverainement si les faits dont une partie offre la preuve testimoniale sont en soi suffisamment précis et pertinents, tel que le requiert l'article 915 du Code judiciaire, sans pouvoir méconnaître à cet égard le droit de principe d'apporter la preuve par témoins (1). (1) Cass. 19 décembre 2016, RG C.15.0032.N, Pas. 2016, n° 734.

PREUVE - Matière civile - Preuve testimoniale - Liberté d'appréciation du juge

van de rechter

- Art. 915 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 915 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

Het recht op bewijs is geen onbeperkt recht en schakelt bijgevolg de beoordelingsvrijheid van de rechter niet uit (1). (1) Cass. 9 december 2021, AR C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2; Cass. 15 juni 2012, AR C.11.0721.F, AC 2012, nr. 390; zie Cass. 9 mei 2005, AR S.04.0183.N, AC 2005, nr. 268 en Cass. 17 november 1988, AR 7848, AC 1988-89, nr. 160.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Recht op bewijs - Omvang - Beoordelingsvrijheid van de rechter - Gevolg

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Le droit à la preuve n'est pas un droit illimité et, par conséquent, n'efface pas la liberté d'appréciation du juge (1). (1) Cass. 9 décembre 2021, RG C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2; Cass. 15 juin 2012, RG C.11.0721.F, Pas. 2012, n° 390 ; Voir Cass. 9 mai 2005, RG S.04.0183.N, Pas. 2005, n° 268 et Cass. 17 novembre 1988, RG 7848, Pas. 1988-1989, n° 160.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Droit à la preuve - Étendue - Liberté d'appréciation du juge - Conséquence

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

Het recht op bewijs is het recht van elke procespartij om de bewijselementen over te leggen waarover zij zelf beschikt en om aan de rechter te vragen dat de bewijselementen waarover zij niet beschikt, zouden worden verzameld door de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, waarover de rechter oordeelt (1). (1) Cass. 9 december 2021, AR C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2; Cass. 15 juni 2012, AR C.11.0721.F, AC 2012, nr. 390; zie Cass. 9 mei 2005, AR S.04.0183.N, AC 2005, nr. 268 en Cass. 17 november 1988, AR 7848, AC 1988-89, nr. 160.

RECHT VAN VERDEDIGING - Algemeen - Recht op bewijs - Begrip

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Le droit à la preuve est celui de toute partie au procès de produire les éléments de preuve dont elle dispose elle-même et de demander au juge que les éléments de preuve dont elle ne dispose pas soient recueillis par l'exécution de certaines mesures d'instruction, que le juge apprécie (1). (1) Cass. 9 décembre 2021, RG C.19.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2; Cass. 15 juin 2012, RG C.11.0721.F, Pas. 2012, n° 390 ; Voir Cass. 9 mai 2005, RG S.04.0183.N, Pas. 2005, n° 268 et Cass. 17 novembre 1988, RG 7848, Pas. 1988-1989, n° 160.

DROITS DE LA DEFENSE - Généralités - Droit à la preuve - Notion

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

C.24.0131.N

2 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.4](#)

AC nr. ...

Daar waar de Europese richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende de oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, omgezet in het interne Belgische recht in de artikelen VI.82 en volgende WER, aan de lidstaten procesautonomie laat, oordeelt het Hof van Justitie in vaste rechtspraak dat de nationale procedurebepalingen moeten beantwoorden aan onder meer het doeltreffendheidsbeginsel (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Richtlijn 93/13/EEG - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Procesautonomie van de lidstaten - Grenzen

- Art. VI.82 Wetboek van economisch recht

HANDELSPRAKTIJK - Richtlijn 93/13/EEG - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Procesautonomie van de lidstaten - Grenzen

- Art. VI.82 Wetboek van economisch recht

De nationale rechter moet het nationale recht in overeenstemming met het Unierecht en zo richtlijnconform mogelijk uitleggen en zodoende, in het licht van de bewoordingen en het doel van de richtlijn, het beoogde resultaat ervan nastreven (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Richtlijnconforme uitlegging - Begrip

Een consument die het oneerlijke karakter van een contractueel beding heeft laten vaststellen en dit beding buiten toepassing heeft laten verklaren maar slechts gedeeltelijke terugbetaling van op basis van dat beding betaalde bedragen verkrijgt, kan worden tegengehouden of ontmoedigd, wanneer hij een deel van de gedingkosten moet dragen, terwijl hij zijn recht op terugbetaling te goeder trouw en zonder procesrechtsmisbruik uitoefende (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Consument die het oneerlijke karakter van een contractueel beding heeft laten vaststellen en dit beding buiten toepassing heeft laten verklaren - Gedeeltelijke terugbetaling aan de consument van de op basis van het oneerlijk beding betaalde bedragen - Deel van de gedingkosten ten laste van de consument - Gevolg

HANDELSPRAKTIJK - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Consument die het oneerlijke karakter van een contractueel beding heeft laten vaststellen en

Bien que la directive 93/13/CEE du 5 avril 1993 concernant les clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs, transposée en droit belge par les articles VI.82 et suivants du Code de droit économique, accorde l'autonomie procédurale aux États membres, la Cour de justice considère dans une jurisprudence constante que les dispositions procédurales nationales doivent répondre, entre autres, au principe d'effectivité (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Divers - Directive 93/13/CEE - Clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs - Autonomie procédurale des États membres - Limites

- Art. VI.82 Code de droit économique

PRATIQUES DU COMMERCE - Directive 93/13/CEE - Clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs - Autonomie procédurale des États membres - Limites

- Art. VI.82 Code de droit économique

Le juge national doit interpréter le droit national conformément au droit de l'Union et, autant que possible, conformément à la directive concernée et ce faisant, poursuivre le résultat recherché à la lumière du libellé et de l'objectif de cette directive (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Interprétation conforme à la directive - Notion

Le consommateur qui a fait constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et a en fait écarté l'application, mais n'obtient qu'un remboursement partiel des montants payés sur la base de cette clause peut être empêché et ou dissuadé de faire valoir ses droits lorsqu'il doit supporter une partie des frais du litige, alors qu'il a exercé son droit au remboursement de bonne foi et sans abus de procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Divers - Clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs - Consommateur ayant fait constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et en ayant fait écarté l'application - Remboursement partiel au consommateur des montants payés sur la base de la clause abusive - Partie des frais du litige à charge du consommateur - Conséquence

PRATIQUES DU COMMERCE - Clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs - Consommateur ayant fait constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et en ayant

dit beding buiten toepassing heeft laten verklaren - Gedeeltelijke terugbetaling aan de consument van de op basis van het oneerlijk beding betaalde bedragen - Deel van de gedingkosten ten laste van de consument - Gevolg

fait écarter l'application - Remboursement partiel au consommateur des montants payés sur la base de la clause abusive - Partie des frais du litige à charge du consommateur - Conséquence

Een richtlijnconforme uitlegging van artikel 1017, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, in een context van consumentenbescherming en meer bepaald een procedure teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren, brengt mee dat de nationale rechter, die de partijen wederzijds gelijk en ongelijk geeft, bij de beoordeling van de gedingkosten moet nagaan of deze kosten aan de zijde van de consument hem niet zouden hebben tegengehouden of ontmoedigd; zo moet de rechter nagaan of de gedingkosten aan de zijde van de consument redelijkerwijze in verhouding staan tot zijn gedeeltelijke gelijk, met dien verstande dat de uiteindelijke kostenveroordeling van de consument niet dermate hoog mag zijn dat ze hem zou hebben tegengehouden of ontmoedigd (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Richtlijn 93/13/EEG - Richtlijnconforme interpretatie - Procedure om het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren - Partijen die wederzijds gelijk en ongelijk krijgen - Taak van de rechter bij de verdeling van de gedingkosten

- Art. 1017, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

Il résulte d'une interprétation conforme à la directive de l'article 1017, alinéa 4, du Code judiciaire, dans un contexte de protection du consommateur et, en particulier, d'une procédure tendant à faire constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et d'en faire écarter l'application que le juge national qui donne aux parties réciproquement gain de cause et tort est tenu d'examiner, lors de l'appréciation des frais du litige, si ces frais du côté du consommateur n'auraient pas empêché ou dissuadé celui-ci de faire valoir ses droits ; ainsi, le juge doit vérifier si les frais du litige du côté du consommateur sont raisonnablement proportionnés à son gain de cause partiel, étant entendu que la condamnation définitive du consommateur aux dépens ne peut être telle qu'elle l'aurait empêché ou dissuadé de faire valoir ses droits (1). (1) Voir les concl. du MP.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Directive 93/13/CEE - Interprétation conforme à la directive - Procédure permettant de faire constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et d'en faire écarter l'application - Parties obtenant réciproquement gain de cause et tort - Mission du juge dans la répartition des frais du litige

- Art. 1017, al. 4 Code judiciaire

Het Unierecht omvat onder meer het recht op een doeltreffende rechtsbescherming, terwijl remedies niet alleen doeltreffend maar ook evenredig en afschrikkend moeten zijn (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Recht op een doeltreffende rechtsbescherming - Begrip

Uit de primautiteit van het Unierecht volgt dat de nationale rechter voorrang moet geven aan de bepaling van een richtlijn boven een daarmee strijdige bepaling van nationaal recht en dat hij deze laatste bepaling buiten toepassing moet laten (1). (1) Zie concl. OM.

Le droit de l'Union comporte notamment le droit à une protection juridique effective, alors que les mesures de réparation doivent être non seulement effectives, mais également proportionnées et dissuasives (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Droit à une protection juridique effective - Notion

Il suit du principe de la primauté du droit de l'Union européenne que le juge national doit donner priorité à une disposition d'une directive sur une disposition du droit national qui lui est contraire et qu'il est tenu de ne pas faire application de cette dernière disposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

Wanneer beschermingsbepalingen de consument het recht verlenen om zich tot een rechter te wenden teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren, mogen nationale procedurebepalingen omtrent de gedingkosten de consument niet tegenhouden of ontmoedigen (1). (1) Zie concl. OM.

Lorsque des mesures de protection accordent au consommateur le droit de s'adresser à un juge afin de faire constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et d'en faire écarter l'application, les dispositions procédurales nationales relatives aux frais du litige ne peuvent être de nature à empêcher ou à dissuader le consommateur de faire valoir ses droits (1). (1) Voir les concl. du MP.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Recht van de consument om zich tot een rechter te wenden teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren - Nationale bepalingen omtrent gedingkosten - Invloed

UNION EUROPEENNE - Divers - Clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs - Droit du consommateur de s'adresser à un juge afin de faire constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et d'en faire écarter l'application - Dispositions nationales relatives aux frais du litige - Incidence

HANDELSPRAKTIJK - Oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Recht van de consument om zich tot een rechter te wenden teneinde het oneerlijke karakter van een contractueel beding te laten vaststellen en dit beding buiten toepassing te laten verklaren - Nationale bepalingen omtrent gedingkosten - Invloed

PRATIQUES DU COMMERCE - Clauses abusives dans les contrats conclus avec les consommateurs - Droit du consommateur de s'adresser à un juge afin de faire constater le caractère abusif d'une clause contractuelle et d'en faire écarter l'application - Dispositions nationales relatives aux frais du litige - Incidence

C.24.0139.N

18 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250918.1N.7](#)

AC nr. ...

Een schadegeval in de zin van artikel 89, §3, Wet Verzekeringen is de gebeurtenis die een aanspraak op het vermogen van de verzekeraar doet ontstaan; bij een vordering op grond van contractuele aansprakelijkheid is het schadegeval de contractuele wanprestatie van de verzekeraar (1). (1) Zie concl. OM.

Un sinistre au sens de l'article 89, § 3, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances est l'événement qui fait naître une prétention sur le patrimoine de l'assureur ; dans le cas d'une demande en responsabilité contractuelle, le sinistre est le manquement contractuel de l'assureur (1). (1) Voir les concl. du MP.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Levensverzekering - Geschil tussen verzekerde en verzekeraar - Wanprestatie verzekeraar - Aanmelding schadegeval - Schadegeval - Begrip

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Assurance vie - Litige entre l'assuré et l'assureur - Manquement de l'assureur - Déclaration de sinistre - Sinistre - Notion

- Art. 89, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 89, § 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

VERZEKERING - Levensverzekering - Verjaring - Stuiting - Geschil tussen verzekerde en verzekeraar - Wanprestatie verzekeraar - Aanmelding schadegeval - Schadegeval - Begrip

ASSURANCES - Assurance vie - Prescription - Interruption - Litige entre l'assuré et l'assureur - Manquement de l'assureur - Déclaration de sinistre - Sinistre - Notion

- Art. 89, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 89, § 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.24.0145.F

9 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250109.1F.3](#)

AC nr. ...

Het algemeen rechtsbeginsel van de verrijking zonder oorzaak vereist de voorwaarde van het ontbreken van een oorzaak voor de verarming en de verrijking; de verarming is niet zonder oorzaak wanneer de vermindering van het vermogen van de verarmde wordt verantwoord door een overeenkomst tussen die verarmde en een derde.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Voorwaarde - Verarming -
Geen oorzaak

Le principe général du droit de l'enrichissement sans cause requiert la condition d'absence de cause de l'appauvrissement et de l'enrichissement; l'appauvrissement n'est pas sans cause lorsque la diminution du patrimoine de l'appauvri trouve sa justification dans un contrat entre ce dernier et un tiers.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Condition - Appauvrissement -
Absence de cause

C.24.0157.F

6 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer de familierechtbank kennisneemt van een vordering waarin gevraagd wordt de ouder die weigert een rechterlijke beslissing betreffende de verblijfsregeling van de kinderen of het recht op persoonlijk contact tot betaling van een dwangsom die ertoe strekt de naleving van deze beslissing te waarborgen, kan die ouder een tegenvordering instellen tot wijziging van de beslissing betreffende het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling van het kind.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED -
Echtscheidingsprocedure - Voorlopige maatregelen -
Rechterlijke beslissing betreffende de verblijfsregeling van de kinderen - Weigering tot uitvoering - Familierechtbank -
Vordering tot veroordeling tot betaling van een dwangsom -
Tegenvordering - Wijziging van de beslissing over het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling

- Art. 387ter, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1253ter, tweede, derde en vijfde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED -
Echtscheidingsprocedure - Voorlopige maatregelen -
Rechterlijke beslissing betreffende de verblijfsregeling van de kinderen - Weigering tot uitvoering - Vordering tot veroordeling tot betaling van een dwangsom - Hoger beroep -
Tegenvordering - Wijziging van de beslissing over het ouderlijk gezag of de verblijfsregeling - Vordering ingesteld in hoger beroep

- Art. 387ter, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1253ter, tweede, derde en vijfde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Lorsque le tribunal de la famille est saisi d'une demande de condamnation du parent, qui refuse d'exécuter une décision judiciaire relative à l'hébergement des enfants ou au droit aux relations personnelles, au paiement d'une astreinte tendant à assurer le respect de cette décision, ce parent peut introduire une demande reconventionnelle de modification de la décision relative à l'autorité parentale ou à l'hébergement de l'enfant.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Procédure en divorce -
Mesures provisoires - Décision judiciaire relative à l'hébergement des enfants - Refus d'exécution - Tribunal de la famille - Demande de condamnation au paiement d'une astreinte - Demande reconventionnelle - Modification de la décision relative à l'autorité parentale ou l'hébergement

- Art. 387ter, § 1er Ancien Code civil
- Art. 1253ter, al. 2, 3 et 5 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Procédure en divorce -
Mesures provisoires - Décision judiciaire relative à l'hébergement des enfants - Refus d'exécution - Demande de condamnation au paiement d'une astreinte - Appel - Demande reconventionnelle - Modification de la décision relative à l'autorité parentale ou l'hébergement - Demande introduite en degré d'appel

- Art. 387ter, § 1er Ancien Code civil
- Art. 1253ter, al. 2, 3 et 5 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

C.24.0158.F

24 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250424.1F.16](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat de aanbesteder de hervatting van de werken beveelt op voorwaarde dat de aannemer de bevelen van de aanbesteder naleeft en de tekortkomingen herstelt die worden geacht te zijn erkend, aangezien de aannemer heeft nagelaten zijn verweermiddelen binnen de opgelegde termijn aan te voeren, kan niet worden afgeleid dat dit vermoeden, of het recht van de aanbesteder om ambtshalve maatregelen te nemen, zouden zijn beëindigd; het recht van de aanbesteder om de opdracht eenzijdig te ontbinden wanneer de aannemer de voormelde voorwaarde niet naleeft, is niet onderworpen aan de voorafgaande toezending van een nieuw proces-verbaal dat de tekortkomingen vaststelt.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Tekortkomingen van de opdrachtgever - Geen verweermiddelen van de aannemer binnen een opgelegde termijn - Vermoeden van erkenning - Aanbesteder - Bevel tot hervatting van de werken onder voorwaarde - Niet-naleving van de voorwaarde - Gevolg

- Art. 44 KB 14 januari 2013 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten]

- Art. 47 KB 14 januari 2013 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten]

De la circonstance que l'adjudicateur ordonne la reprise des travaux à la condition que l'adjudicataire respecte les ordres de l'adjudicateur et répare les manquements, présumés reconnus à défaut pour l'adjudicataire d'avoir fait valoir ses moyens de défense dans le délai imparti, il ne se déduit ni que cette présomption ni que le droit de l'adjudicateur de recourir à des mesures d'office prennent fin; le droit de l'adjudicateur de résilier unilatéralement le marché à défaut pour l'adjudicataire de respecter la condition précitée n'est pas subordonné à l'envoi préalable d'un nouveau procès-verbal constatant les manquements.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Manquements dans le chef de l'adjudicataire - Absence de moyens de défense de l'adjudicataire dans un délai imparti - Présomption de reconnaissance - Adjudicateur - Ordre de reprise des travaux sous condition - Non-respect de la condition - Conséquence

- Art. 44 A.R du 14 janvier 2013 établissant les règles générales d'exécution des marchés publics

- Art. 47 A.R du 14 janvier 2013 établissant les règles générales d'exécution des marchés publics

C.24.0162.N

8 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.4](#)

AC nr. ...

De Belgische rechter die bevoegd is om kennis te nemen van een vordering aangaande de contractuele verbintenis waaruit de verpande schuldvordering voortvloeit, is ook bevoegd om kennis te nemen van de vordering waarmee de pandhouder de verpande schuldvordering invordert; deze schuldvordering vloeit immers voort uit eenzelfde contractuele verbintenis.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Allerlei - Pand - Verpande schuldvordering - Invordering - Bevoegde rechter

- Art. 3, eerste lid Wet 5 mei 1872 houdende herziening der beschikkingen betreffende het Pand en de Commissie. - WETBOEK VAN KOOPHANDEL: BOEK I _ TITELS VI en VII. Het Pand en De Commissie

- Art. 60 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 96, 1° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

PAND - Verpande schuldvordering - Invordering - Bevoegde rechter

- Art. 3, eerste lid Wet 5 mei 1872 houdende herziening der beschikkingen betreffende het Pand en de Commissie. -

Le juge belge qui est compétent pour connaître d'une demande relative à l'obligation contractuelle qui résulte de la créance gagée l'est également pour connaître de la demande au moyen de laquelle le détenteur du gage poursuit le recouvrement de la créance gagée ; cette créance découle en effet d'une même obligation contractuelle.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Divers - Gage - Créance mise en gage - Recouvrement - Juge compétent

- Art. 3, al. 1er L. du 5 mai 1872 portant révision des dispositions du Code de commerce relatives au gage et à la Commission. CODE DE COMMERCE: LIVRE I _ TITRES VI et VII. _ Du Gage et De la Commission.

- Art. 60 Ancien Code civil

- Art. 96, 1° L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

GAGE - Créance mise en gage - Recouvrement - Juge compétent

- Art. 3, al. 1er L. du 5 mai 1872 portant révision des dispositions du Code de commerce relatives au gage et à la

WETBOEK VAN KOOPHANDEL: BOEK I _ TITELS VI en VII. Het Pand en De Commissie

- Art. 60 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 96, 1° Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

Commission. CODE DE COMMERCE: LIVRE I _ TITRES VI et VII. _ Du Gage et De la Commission.

- Art. 60 Ancien Code civil

- Art. 96, 1° L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

De schuldenaar van de verpande schuldvordering, gaat na kennisgeving of erkenning van de verpanding, ten aanzien van de pandhouder geen contractuele verbintenis tot betaling van de verpande schuldvordering aan die zich onderscheidt van zijn contractuele verbintenis ten aanzien van de pandgever.

PAND - Verpande schuldvordering - Schuldenaar - Pandhouder - Contractuele verbintenis - Aard

- Art. 3, eerste lid Wet 5 mei 1872 houdende herziening der beschikkingen betreffende het Pand en de Commissie. -

WETBOEK VAN KOOPHANDEL: BOEK I _ TITELS VI en VII. Het Pand en De Commissie

- Art. 60 Oud Burgerlijk Wetboek

Après notification ou reconnaissance de la mise en gage, le débiteur de la créance gagée n'est pas tenu à une obligation contractuelle de payer la créance gagée qui se distingue de celle qu'il a envers le bailleur de gage.

GAGE - Créance mise en gage - Débiteur - Créancier gagiste - Obligation contractuelle - Nature

- Art. 3, al. 1er L. du 5 mai 1872 portant révision des dispositions du Code de commerce relatives au gage et à la Commission. CODE DE COMMERCE: LIVRE I _ TITRES VI et VII. _ Du Gage et De la Commission.

- Art. 60 Ancien Code civil

C.24.0166.N

20 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.10](#)

AC nr. ...

Het bedrag van de verzekerde of de verzekeringnemer waardoor de driejarige verjaringstermijn van de regresvordering van de verzekeraar tegen de verzekerde of de verzekeringnemer pas aanvangt zodra de verzekeraar het bedrag ontdekt, betreft het voor de verzekeraar verbergen van de grond van zijn verhaal; de verzekeraar die, vooraleer hij de benadeelde betaalt, de door de verzekerde of verzekeringnemer verborgen gehouden grond van het verhaal ontdekt, kan zijn regresvordering tegen de verzekerde of verzekeringnemer richten binnen een verjaringstermijn van drie jaar die aanvangt vanaf zijn betaling aan de benadeelde (1). (1) Zie concl. OM.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Regresvordering verzekeraar - Bedrog - Verzekeringnemer - Aanvang

- Art. 88, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - WAM- verzekering - Regresvordering verzekeraar - Bedrog - Verzekeringnemer - Verjaring - Termijn - Aanvang

- Art. 88, § 3 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

La fraude commise par l'assuré ou par le preneur d'assurance, en conséquence de laquelle le délai de prescription de trois ans de l'action récursoire de l'assureur contre l'assuré ou le preneur d'assurance ne prend cours que dès que l'assureur découvre la fraude concerne la dissimulation à l'assureur du motif du recours ; l'assureur qui, avant de payer la personne lésée, découvre le motif du recours dissimulé par l'assuré ou par le preneur d'assurance peut diriger son action récursoire contre l'assuré ou le preneur d'assurance dans un délai de prescription de trois ans, qui prend cours à partir du paiement effectué à la personne lésée (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Prise de cours - Action récursoire de l'assureur - Fraude - Preneur d'assurance - Prise de cours

- Art. 88, § 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Action récursoire de l'assureur - Fraude - Preneur d'assurance - Prescription - Délai - Prise de cours

- Art. 88, § 3 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.24.0172.F

10 oktober 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.7](#)

AC nr. ...

De overdracht van de rechten en rechtsvorderingen van de subrogant aan de gesubrogeerde geschiedt in beginsel op het tijdstip van de betaling; de regels die de quasi-indeplaatsstelling invoeren van de openbare werkgever die het loon dient te betalen gedurende het tijdvak van tijdelijke ongeschiktheid, tegen de naar gemeen recht voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte aansprakelijke derde, wijken hier niet van af (1). (1) Zie concl. OM.

INDEPLAATSSTELLING - Tijdstip - Wettelijke quasi-indeplaatsstelling van de openbare werkgever tegen de voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte aansprakelijke derde - Gedurende het tijdvak van tijdelijke ongeschiktheid betaald loon

- Art. 1249 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 14, § 3, tweede en derde lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Wettelijke quasi-indeplaatsstelling van de openbare werkgever tegen de voor het arbeidsongeval of de beroepsziekte aansprakelijke derde - Gedurende het tijdvak van tijdelijke ongeschiktheid betaald loon - Tijdstip van de indeplaatsstelling

- Art. 1249 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 14, § 3, tweede en derde lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

En principe, le transfert des droits et actions du subrogeant au subrogé intervient au moment du paiement; les règles qui instaurent la quasi-subrogation de l'employeur public redevable de la rémunération pendant la période d'incapacité temporaire à l'égard du tiers responsable en droit commun de l'accident du travail ou de la maladie professionnelle n'y dérogent pas (1). (1) Voir les concl. du MP.

SUBROGATION - Moment - Quasi-subrogation légale de l'employeur public à l'égard du tiers responsable de l'accident du travail ou de la maladie professionnelle - Rémunération versée pendant la période d'incapacité temporaire

- Art. 1249 Ancien Code civil
- Art. 14, § 3, al. 2 et 3 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Quasi-subrogation légale de l'employeur public à l'égard du tiers responsable de l'accident du travail ou de la maladie professionnelle - Rémunération versée pendant la période d'incapacité temporaire - Moment de la subrogation

- Art. 1249 Ancien Code civil
- Art. 14, § 3, al. 2 et 3 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

C.24.0174.N

3 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250203.3N.8](#)

AC nr. ...

Indien een pandgever jegens de schuldenaar van een in pand gegeven schuldvordering een factuur heeft uitgeschreven die niet voldoet aan de vereisten van het Taaldecreet, dan is de pandhouder een derde in de zin van artikel 10, vijfde lid, Taaldecreet, die vreemd is aan de overtreding van het Taaldecreet.

TAAUGEBRUIK - Sociale betrekkingen - Taaldecreet - Nietigheidssanctie - Doel - Derden - Pandhouder - Gevolg

Si le bailleur de gage a émis envers le débiteur d'une créance gagée une facture qui ne satisfait pas aux exigences du décret du 19 juillet 1973 réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprises prescrits par la loi et les règlements, le créancier gagiste est un tiers au sens de l'article 10, alinéa 5, dudit décret, qui est étranger à l'infraction à ce décret.

LANGUES (EMPLOI DES) - Relations sociales - Décret du 19 juillet 1973 - Sanction de nullité - But - Tiers - Créancier gagiste -

- Art. 10, vijfde lid Decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik der talen voor de sociale betrekking tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de onderneming

Conséquence

- Art. 10, al. 5 Décret du 19 juillet 1973 du Conseil culturel de la Communauté culturelle néerlandaise réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprise prescrits par

Uit artikel 10, vijfde lid, Taaldecreet en de wetsgeschiedenis volgt dat de nietigheidssanctie van akten en bescheiden die niet voldoen aan de taalvereisten, het resultaat is van een belangenafweging, waarbij wordt beoogd dat enkel de overtreder zelf, met uitsluiting van de werknemers of derden, de nadelen van de nietigheid ondervindt; de wetgever legt hiertoe aan degene van wie de akten en bescheiden uitgaan, een nietigheidssanctie op, ambtshalve door de rechter vast te stellen, wegens miskennen van de taalvereisten, die van openbare orde zijn, maar laat tegelijk de belangen van derden onaangetast, die aan de overtreding vreemd zijn.

Il suit de l'article 10, alinéa 5, du décret du 19 juillet 1973 réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprises prescrits par la loi et les règlements et des travaux préparatoires que la nullité des actes et documents qui ne satisfont pas aux exigences linguistiques est le résultat d'une mise en balance d'intérêts opérée de manière à ce que le contrevenant lui-même, à l'exclusion des travailleurs salariés ou de tiers, subisse les conséquences négatives de la nullité ; à cet effet, le législateur impose à l'émetteur des actes et documents une sanction de nullité, à constater d'office par le juge, en raison de la méconnaissance des exigences linguistiques qui sont d'ordre public, mais préserve les intérêts de tiers qui sont étrangers à l'infraction.

TAALGEBRUIK - Sociale betrekkingen - Taaldecreet - Nietigheidssanctie - Doel - Toepassingsgebied - Derden - Gevolg

- Art. 1 Decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik der talen voor de sociale betrekking tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de onderneming

- Art. 5, § 1, eerste lid Decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik der talen voor de sociale betrekking tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de onderneming

- Art. 10, eerste en vijfde lid Decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik der talen voor de sociale betrekking tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de onderneming

LANGUES (EMPLOI DES) - Relations sociales - Décret du 19 juillet 1973 - Sanction de nullité - But - Champ d'application - Tiers - Conséquence

- Art. 1er Décret du 19 juillet 1973 du Conseil culturel de la Communauté culturelle néerlandaise réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprise prescrits par

- Art. 5, § 1er, al. 1er Décret du 19 juillet 1973 du Conseil culturel de la Communauté culturelle néerlandaise réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprise prescrits par

- Art. 10, al. 1er et 5 Décret du 19 juillet 1973 du Conseil culturel de la Communauté culturelle néerlandaise réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprise prescrits par

Wanneer de rechter het verzet van de verpachter tegen de pachtvernieuwing waarop de pachter aanspraak maakt wegens een overdracht aan een van zijn afstammelingen, geldig verklaart omdat de verpachter het verpachte goed zelf wil exploiteren of de exploitatie ervan aan een ouder wil overdragen, volgt hieruit niet dat de pacht zonder geldige opzegging wordt beëindigd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 54.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Bevoorrechte overdracht - Pachtvernieuwing - Verzet van de verpachter - Wegens persoonlijke exploitatie - Gegrond verklaard verzet - Verzoek tot geldigverklaring van de opzegging - Gevolg

- Art. 34, eerste lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 35 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 36 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 37, § 1, 2° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Onderverhuring en overdracht van huur - Bevoorrechte overdracht - Pachtvernieuwing - Verzet van de verpachter - Wegens persoonlijke exploitatie - Gegrondverklaring - Verzoek tot geldigverklaring van de opzegging - Gevolg

- Art. 34, eerste lid Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 35 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 36 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

- Art. 37, § 1, 2° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Lorsque le juge déclare fondée, en raison de l'intention du bailleur d'exploiter lui-même le bien loué ou d'en céder l'exploitation à un parent, l'opposition au renouvellement du bail auquel le preneur prétend à la suite d'une cession à un de ses descendants, il ne s'ensuit pas que le bail prenne fin sans un congé valide (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Fin (congé, prolongation, réintégration, etc) - Cession privilégiée - Renouvellement du bail - Opposition du bailleur - Motif d'exploitation personnelle - Opposition déclarée fondée - Demande de validation du congé - Conséquence

- Art. 34, al. 1er L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

- Art. 35 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

- Art. 36 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

- Art. 37, § 1er, 2° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Souslocation et cession du bail - Cession privilégiée - Renouvellement du bail - Opposition du bailleur - Motif d'exploitation personnelle - Opposition déclarée fondée - Demande de validation du congé - Conséquence

- Art. 34, al. 1er L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

- Art. 35 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

- Art. 36 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

- Art. 37, § 1er, 2° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

De verjaring van rechtsvorderingen tegen zaakvoerders, bestuurders, commissarissen, vereffenaars wegens verrichtingen in verband met hun taak begint te lopen van zodra de verrichtingen niet meer verborgen worden gehouden en de benadeelde derhalve in de mogelijkheid verkeert deze te kennen; die kennis slaat op alle omstandigheden die vereist zijn voor het instellen van voormelde rechtsvorderingen (1). (1) Zie concl. OM.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Rechtsvorderingen en verjaring - Rechtsvorderingen tegen zaakvoerders, bestuurders, commissarissen, vereffenaars wegens verrichtingen in verband met hun taak - Aanvang - Kennis van de benadeelde - Begrip

- Art. 198, § 1, vierde streepje Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Rechtsvorderingen tegen zaakvoerders, bestuurders, commissarissen, vereffenaars wegens verrichtingen in verband met hun taak - Kennis van de benadeelde - Begrip

- Art. 198, § 1, vierde streepje Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

Vereist is dat de in artikel 265, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen bedoelde kennelijke grove fout heeft bijgedragen tot het faillissement zonder dat een rechtstreeks oorzakelijk verband tussen de kennelijk grove fout en het faillissement is vereist; het feit dat de handeling die als kennelijk grove fout wordt gekwalificeerd, dateert van na de datum van staking van betaling zoals deze bij het faillissementsvonnis of een navolgend vonnis werd vervroegd, sluit niet uit dat deze handeling heeft bijgedragen tot het faillissement (1). (1) Artikel 265, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen, zoals van toepassing vóór de opheffing bij Wet van 11 augustus 2017.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Allerlei - Faillissement - Aansprakelijkheid van zaakvoerders of gewezen zaakvoerders alsmede van alle andere personen die ten aanzien van de zaken van de vennootschap - Kennelijk grove fout - Begrip - Handeling die dateert van na de staking van betaling - Invloed

- Art. 265, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei

La prescription des actions exercées contre les gérants, administrateurs, commissaires, liquidateurs pour faits de leurs fonctions commence à courir dès que les opérations ne sont plus celées par dol et que la personne lésée a dès lors la possibilité de les connaître ; cette connaissance concerne toutes les circonstances requises pour l'exercice des actions précitées (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Actions et prescription - Actions exercées contre les gérants, administrateurs, commissaires, liquidateurs pour faits de leurs fonctions - Prise de cours - Connaissance de la personne lésée - Notion

- Art. 198 § 1er, quatrième tiret Code des sociétés

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Prise de cours - Actions exercées contre les gérants, administrateurs, commissaires, liquidateurs pour faits de leurs fonctions - Connaissance de la personne lésée - Notion

- Art. 198 § 1er, quatrième tiret Code des sociétés

La faute grave et caractérisée visée à l'article 265, alinéa 1er, du Code des sociétés doit avoir contribué à la faillite, sans que l'existence d'un lien causal direct entre la faute grave et caractérisée et la faillite soit requise ; le fait que l'acte qualifié de faute grave et caractérisée soit postérieur à la date de cessation de paiement, telle que celle-ci a été anticipée lors du jugement déclaratif de la faillite ou d'un jugement subséquent, n'exclut pas que cet acte ait contribué à la faillite (1). (1) Article 265, premier alinéa, du Code des sociétés, tel qu'il était applicable avant son abrogation par la loi du 11 août 2017.

FAILLITE ET CONCORDATS - Divers - Faillite - Responsabilité de gérants ou d'anciens gérants ou de toutes les autres personnes qui ont effectivement détenu le pouvoir de gérer la société - Faute grave et caractérisée - Notion - Acte antérieur à la cessation de paiement - Incidence

- Art. 265, al. 1er Code des sociétés

1999

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - Faillissement - Aansprakelijkheid van zaakvoerders of gewezen zaakvoerders alsmede van alle andere personen die ten aanzien van de zaken van de vennootschap - Kennelijk grove fout - Begrip - Handeling die dateert van na de staking van betaling - Invloed

- Art. 265, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés privées à responsabilité limitée - Faillite - Responsabilité de gérants ou d'anciens gérants ou de toutes les autres personnes qui ont effectivement détenu le pouvoir de gérer la société - Faute grave et caractérisée - Notion - Acte antérieur à la cessation de paiement - Incidence

- Art. 265, al. 1er Code des sociétés

C.24.0188.F

9 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250109.1F.4](#)

AC nr. ...

Het is niet vereist dat de regering de onregelmatigheid vaststelt of dat de begunstigde onderneming haar erkenning verliest opdat de opleidingscheques die zijn verkregen in strijd met de voorwaarden van artikel 5 van het decreet van het Waals Gewest betreffende de financiële incentives voor de opleiding van werknemers, onverschuldigde betalingen zijn die de accipiens dient terug te betalen.

ARBEIDSVoorziening - Beroepsopleiding - Waals Gewest - Financiële incentives - Onregelmatigheid - Verlies van erkenning - Onverschuldigde betalingen

- Art. 5 Decreet van het Waals Gewest van 10 april 2003 betreffende de financiële incentives voor de opleiding van werknemers die bij een onderneming in dienst zijn

Il n'est nécessaire ni que le gouvernement constate l'irrégularité ni que l'entreprise bénéficiaire perde son agrément pour que les chèques-formation perçus en contravention aux exigences de l'article 5 du décret de la Région wallonne relatif aux incitants financiers à la formation des travailleurs constituent des paiements indus, que l'accipiens est tenu de rembourser.

EMPLOI - Formation professionnelle - Région wallonne - Incitants financiers - Irrégularité - Perte d'agrément - Paiements indus

- Art. 5 Décret de la Région wallonne du 10 avril 2003 relatif aux incitants financiers à la formation des travailleurs occupés par les entreprises

Aangezien het recht op terugvordering van de onverschuldigd betaalde bedragen in de regel ontstaat op de datum van de betaling, gaat de verjaringstermijn op die datum in; die regel is niet van toepassing wanneer de verplichting van de solvens, zoals deze bestond op het ogenblik van de betaling, wijzigingen heeft ondergaan ten gevolge van een latere gebeurtenis die rechten in zijn voordeel hebben doen ontstaan die teruggaan tot op het ogenblik van de betaling; in dat geval gaat de verjaringstermijn in beginsel vanaf die gebeurtenis in.

Verjaring - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Wijziging van de verplichting van de solvens - Latere gebeurtenis - Verjaringstermijn - Aanvang

- Art. 1235 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1376 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1377 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1378 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1379 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1380 Oud Burgerlijk Wetboek

Le droit à la répétition de l'indu naissant, en règle, le jour du paiement, le délai de prescription prend cours à cette date; cette règle ne s'applique pas lorsque l'obligation du solvens, telle qu'elle existait au moment du paiement, a subi des modifications à la suite d'un événement ultérieur faisant naître à son profit des droits remontant au moment du paiement; dans ce cas, le délai de prescription commence à courir, en principe, à partir de cet événement.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Modification de l'obligation du solvens - Événement ultérieur - Délai de prescription - Point de départ

- Art. 1235 Ancien Code civil
- Art. 1376 Ancien Code civil
- Art. 1377 Ancien Code civil
- Art. 1378 Ancien Code civil
- Art. 1379 Ancien Code civil
- Art. 1380 Ancien Code civil

- Art. 1381 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 5.122 Burgerlijk Wetboek - Boek 5: Verbintenissen
- Art. 5.133 Burgerlijk Wetboek - Boek 5: Verbintenissen
- Art. 5.134 Burgerlijk Wetboek - Boek 5: Verbintenissen

- Art. 1381 Ancien Code civil
- Art. 5.122 Code civil - Livre 5: Les obligations
- Art. 5.133 Code civil - Livre 5: Les obligations
- Art. 5.134 Code civil - Livre 5: Les obligations

C.24.0202.N

3 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250303.3N.4](#)

AC nr. ...

Artikel 1717, § 3, b), ii), Gerechtelijk Wetboek houdt niet in dat de rechter die over de vernietiging van een arbitrale beslissing moet oordelen het geschil opnieuw moet beoordelen in het licht van de bepalingen die de openbare orde raken waarvan toepassing wordt gemaakt in de bestreden beslissing, maar enkel dat hij verplicht is te controleren of de uitspraak in strijd is met de openbare orde.

ARBITRAGE - Arbitrale uitspraak - Vernietiging - Rechter - Bevoegdheid - Omvang

- Art. 1717, § 3, b), ii) Gerechtelijk Wetboek

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Algemeen - Arbitrale uitspraak - Vernietiging - Rechter - Bevoegdheid - Omvang

- Art. 1717, § 3, b), ii) Gerechtelijk Wetboek

L'article 1717, § 3, b), ii), du Code judiciaire n'implique pas que le juge appelé à statuer sur l'annulation d'une sentence arbitrale est tenu d'apprécier à nouveau le litige à l'aune des dispositions qui touchent à l'ordre public dont il est fait application dans la décision attaquée, mais uniquement qu'il est tenu de contrôler si la sentence est contraire à l'ordre public.

ARBITRAGE - Sentence arbitrale - Annulation - Juge - Compétence - Étendue

- Art. 1717, § 3, b), ii) Code judiciaire

COMPETENCE ET RESSORT - Généralités - Sentence arbitrale - Annulation - Juge - Compétence - Étendue

- Art. 1717, § 3, b), ii) Code judiciaire

De verplichting bepaald bij artikel 1713, § 4, Gerechtelijk Wetboek om de arbitrale uitspraak met redenen te omkleden waarvan de miskenning overeenkomstig artikel 1717, § 3, a), iv), Gerechtelijk Wetboek kan leiden tot vernietiging van de arbitrale beslissing, heeft dezelfde draagwijdte als de rechterlijke motiveringsplicht bepaald in artikel 149 Grondwet; hieruit volgt dat het scheidsgerecht evenmin ertoe is gehouden de redenen van zijn redenen te vermelden.

ARBITRAGE - Arbitrale uitspraak - Motiveringsplicht - Omvang

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 1713, § 4 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1717, § 3, a), iv) Gerechtelijk Wetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Arbitrage - Arbitrale uitspraak - Motiveringsplicht - Omvang

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 1713, § 4 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1717, § 3, a), iv) Gerechtelijk Wetboek

L'obligation visée à l'article 1713, § 4, du Code judiciaire suivant laquelle la sentence arbitrale doit être motivée, et dont la méconnaissance est susceptible, conformément à l'article 1717, § 3, a), iv), de ce code, d'entraîner l'annulation de la sentence arbitrale, a la même portée que l'obligation de motivation des décisions judiciaires visée à l'article 149 de la Constitution ; il s'ensuit que le tribunal arbitral n'est pas davantage tenu de donner les motifs de ses motifs.

ARBITRAGE - Sentence arbitrale - Obligation de motiver - Étendue

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 1713, § 4 Code judiciaire

- Art. 1717, § 3, a), iv) Code judiciaire

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Arbitrage - Sentence arbitrale - Obligation de motiver - Étendue

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 1713, § 4 Code judiciaire

- Art. 1717, § 3, a), iv) Code judiciaire

C.24.0204.F

6 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250306.1F.6](#)

AC nr. ...

De verkoper kan het uitsluitingsbeding voor verborgen gebreken van de verkochte zaak niet aanvoeren wanneer hij kennis heeft van het gebrek en ervan zich onthoudt de koper erover te informeren, zelfs wanneer hij niet te kwader trouw of doelbewust heeft gehandeld.

KOOP - Uitsluitingsbeding - Aanvoering - Voorwaarde

- Art. 1641 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1642 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1643 Oud Burgerlijk Wetboek

Le vendeur ne peut invoquer la clause exonératoire de garantie pour vice caché de la chose vendue lorsqu'il a connaissance du vice et s'abstient d'en informer l'acheteur, même s'il n'a pas agi de mauvaise foi ou de manière délibérée.

VENTE - Clause exonératoire de garantie - Invocation - Condition

- Art. 1641 Ancien Code civil
- Art. 1642 Ancien Code civil
- Art. 1643 Ancien Code civil

C.24.0206.F

20 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250120.3F.5](#)

AC nr. ...

Aangezien het gestolen voertuig, op het ogenblik dat het in het water terechtkwam, op één van de plaatsen reed die bedoeld worden in artikel 2, § 1, WAM, verantwoordt het arrest zijn beslissing dat dit voertuig deelnam aan het verkeer naar recht, wat de tussenkomst van het Belgisch Gemeenschappelijk Waarborgfonds tot vergoeding van de door dat voertuig aan een binnenschip toegebrachte schade verantwoordt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr 55.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Belgisch Gemeenschappelijk Waarborgfonds - Gestolen motorrijtuig - Voertuig in een bevaarbare waterweg terechtgekomen - Ongeval met een binnenschip - Schade - Tussenkomst van het fonds - Voorwaarde

- Art. 2, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Dès lors qu'au moment où il est tombé à l'eau, le véhicule volé était en circulation dans un des lieux visés à l'article 2, § 1er, de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, l'arrêt justifie légalement sa décision que ledit véhicule participait à la circulation, ce qui justifie l'intervention du Fonds commun de garantie belge pour réparer le dommage causé par ce véhicule à une péniche (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Fonds commun de garantie belge - Véhicule automobile volé - Véhicule projeté dans une voie navigable - Accident avec une péniche - Dommage - Intervention du fonds - Condition

- Art. 2, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.24.0224.N

2 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250502.1N.8](#)

AC nr. ...

De rechter mag de verhogingen die betrekking hebben op de heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria en voortvloeiën uit artikel 11, §1, eerste en derde lid, van de wet van 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, niet matigen (1). (1) Zie concl. OM.

HANDELSPRAKTIJK - Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen - Financiering - Heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria - Verhoging wegens nalatigheid - Matigingsbevoegdheid van de rechter

Le juge n'est pas autorisé à modérer les augmentations relatives aux contributions, rétributions et recettes des laboratoires et qui résultent de l'article 11, § 1er, alinéas 1er et 3, de la loi du 9 décembre 2004 relative au financement de l'Agence fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRATIQUES DU COMMERCE - Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire - Financement - Taxes, redevances et recettes des laboratoires - Augmentation pour cause de négligence - Pouvoir de modérer du juge

- Art. 11, § 1, eerste en derde lid Wet 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

VOEDINGSMIDDELEN - Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen - Financiering - Heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria - Verhoging wegens nalatigheid - Matigingsbevoegdheid van de rechter

- Art. 11, § 1, eerste en derde lid Wet 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Allerlei - Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen - Financiering - Heffingen, retributies en ontvangsten van laboratoria - Verhoging wegens nalatigheid - Matigingsbevoegdheid van de rechter

- Art. 11, § 1, eerste en derde lid Wet 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

- Art. 11, § 1er, al. 1er et 3 L. du 9 décembre 2004

DENREES ALIMENTAIRES - Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire - Financement - Taxes, redevances et recettes des laboratoires - Augmentation pour cause de négligence - Pouvoir de modération du juge

- Art. 11, § 1er, al. 1er et 3 L. du 9 décembre 2004

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Divers - Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire - Financement - Taxes, redevances et recettes des laboratoires - Augmentation pour cause de négligence - Pouvoir de modération du juge

- Art. 11, § 1er, al. 1er et 3 L. du 9 décembre 2004

C.24.0240.F

15 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250515.1F.3](#)

AC nr. ...

De rechter kan het incidenteel beroep toelaten dat buiten de voorwaarden van artikel 1054, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek is ingesteld, om de eerbiediging van het recht van verdediging van de gedaagde in hoofdberoep te waarborgen.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Toelaatbaarheid - Incidenteel beroep dat niet is ingesteld in de eerste conclusie die de gedaagde in hoger beroep heeft genomen na het hoofdberoep of incidenteel beroep dat tegen hem is ingesteld - Voorwaarde

- Art. 1054, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge peut admettre l'appel incident formé en dehors des conditions énoncées à l'article 1054, alinéa 2, du Code judiciaire pour assurer le respect du droit de défense de l'intimé au principal.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel incident - Admissibilité - Appel incident non formé dans les premières conclusions prises par l'intimé après l'appel principal ou incident formé contre lui - Condition

- Art. 1054, al. 2 Code judiciaire

C.24.0243.N

28 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250328.1N.8](#)

AC nr. ...

De in artikel 25, eerste lid, 3°, Handelshuurwet vervatte termijnen zijn geen termijnen voor het verrichten van proceshandelingen in de zin van artikel 48 Gerechtelijk Wetboek, zodat voor de berekening ervan niet de regels van voormeld wetboek, maar wel de artikelen 2260 en 2261 Oud Burgerlijk Wetboek van toepassing zijn (1). (1) Zie concl. OM.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Verplichtingen van partijen - Vergoeding wegens uitzetting - Rechtsvordering - Fatale termijn - Aard - Berekeningswijze

- Art. 25, eerste lid, 3° Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

Les délais prévus à l'article 25, alinéa 1er, 3°, de la loi du 30 avril 1951 sur les baux commerciaux ne sont pas des délais établis pour l'accomplissement d'actes de procédure au sens de l'article 48 du Code judiciaire, de sorte que leur calcul est régi non pas par les règles du code précité, mais par les articles 2260 et 2261 de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Obligations entre parties - Indemnité d'éviction - Demande en justice - Délai préfix - Nature - Mode de calcul

- Art. 25, al. 1er, 3° L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

- Art. 2260 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2261 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 48 Gerechtelijk Wetboek

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Verplichtingen van partijen - Vergoeding wegens uitzetting - Termijn - Berekeningswijze

- Art. 25, eerste lid, 3° Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder
- Art. 2260 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2261 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 48 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2260 Ancien Code civil
- Art. 2261 Ancien Code civil
- Art. 48 Code judiciaire

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Obligations entre parties - Indemnité d'éviction - Délai - Mode de calcul

- Art. 25, al. 1er, 3° L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux
- Art. 2260 Ancien Code civil
- Art. 2261 Ancien Code civil
- Art. 48 Code judiciaire

De vereiste band tussen het voorwerp van de oorspronkelijke vordering en het voorwerp van de virtueel inbegrepen vordering wordt beoordeeld in het licht van de oorzaak van beide vorderingen, dit is het geheel van feiten en handelingen waarop de partij die ze instelt, haar vordering laat steunen (1). (1) Zie concl. OM.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Voorwerp van de vordering - Voorwerp van de virtueel inbegrepen vordering - Band tussen beide vorderingen - Beoordeling

- Art. 2244, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- VORDERING IN RECHTE - Stuiting van de verjaring - Voorwerp van de vordering - Voorwerp van de virtueel inbegrepen vordering - Band tussen beide vorderingen - Beoordeling*

- Art. 2244, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

Le lien requis entre l'objet de la demande originaire et celui de la demande virtuellement comprise s'apprécie au regard de la cause des deux demandes, c'est-à-dire de l'ensemble de faits et actes qui fondent la demande formée par la partie (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Objet de la demande - Objet de la demande virtuellement comprise - Lien unissant les deux demandes - Appréciation

- Art. 2244, al. 2 Ancien Code civil
- DEMANDE EN JUSTICE - Interruption de la prescription - Objet de la demande - Objet de la demande virtuellement comprise - Lien unissant les deux demandes - Appréciation*

- Art. 2244, al. 2 Ancien Code civil

Een dagvaarding maakt niet enkel de vordering aanhangig die ze uitdrukkelijk instelt, maar ook de vordering waarvan het voorwerp virtueel begrepen is in de dagvaarding (1). (1) Zie concl. OM.

DAGVAARDING - Stuiting van de verjaring - Omvang van de stuiting - Vordering die virtueel begrepen is in het voorwerp van de bij dagvaarding ingestelde vordering - Grenzen

- Art. 2244, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
- VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Dagvaarding - Omvang van de stuiting - Vordering die virtueel begrepen is in het voorwerp van de bij dagvaarding ingestelde vordering - Grenzen*
- Art. 2244, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

Une citation saisit une juridiction non seulement de la demande qu'elle introduit de manière expresse, mais également de la demande dont l'objet est virtuellement compris dans celle-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

CITATION - Interruption de la prescription - Etendue de l'interruption - Demande virtuellement comprise dans l'objet de la demande introduite par citation - Limites

- Art. 2244, al. 2 Ancien Code civil
- PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Citation - Etendue de l'interruption - Demande virtuellement comprise dans l'objet de la demande introduite par citation - Limites*
- Art. 2244, al. 2 Ancien Code civil

Een fatale termijn waarbinnen een recht moet worden uitgeoefend, waarvan het verstrijken leidt tot het verval van dit recht zelf, is geen termijn voor het verrichten van proceshandelingen in de zin van artikel 48 Gerechtelijk Wetboek; voor de berekening ervan zijn dus niet de regels van voormeld wetboek, maar wel de artikelen 2260 en 2261 Oud Burgerlijk Wetboek van toepassing (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Fatale termijn - Begrip - Berekeningswijze

- Art. 2260 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 2261 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 48 Gerechtelijk Wetboek

Un délai préfix dans lequel un droit doit être exercé, dont l'expiration entraîne la déchéance de ce droit, n'est pas un délai établi pour l'accomplissement d'actes de procédure au sens de l'article 48 du Code judiciaire ; dès lors, son calcul est régi non pas par les règles du code précité, mais par les articles 2260 et 2261 de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Délai préfix - Notion - Mode de calcul

- Art. 2260 Ancien Code civil
- Art. 2261 Ancien Code civil
- Art. 48 Code judiciaire

C.24.0256.F

16 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250116.1F.5](#)

AC nr. ...

De gedaagde in hoger beroep moet zijn incidenteel beroep in de regel instellen in het eerste processtuk dat hij neerlegt na het tegen hem gerichte hoger beroep (1). (1) Cass. 26 januari 2024, AR C.22.0279.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240126.1F.1.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Toelaatbaarheid - Voorwaarde

- Art. 1054, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

L'intimé doit, en règle, former son appel incident dans le premier écrit de procédure qu'il prend après l'appel dirigé contre lui (1). (1) Cass. 26 janvier 2024, RG C.22.0279.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240126.1F.1.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel incident - Admissibilité - Condition

- Art. 1054, al. 2 Code judiciaire

Wanneer de eerste conclusie van de gedaagde in hoger beroep niet ambtshalve of op verzoek van de appellant werd geweerd uit het debat, vormt deze het eerste processtuk in de zin van artikel 1054, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Toelaatbaarheid - Eerste processtuk - Begrip

- Art. 747, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1054, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsqu'elles n'ont pas été, d'office ou à la demande de l'appelant, écartées des débats, les premières conclusions de l'intimé constituent le premier écrit de procédure au sens de l'article 1054, alinéa 2, du Code judiciaire.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel incident - Admissibilité - Premier écrit de procédure - Notion

- Art. 747, § 4 Code judiciaire
- Art. 1054, al. 2 Code judiciaire

C.24.0257.F

10 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250410.1F.3](#)

AC nr. ...

Noch uit de artikelen 27 en 40, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken, noch uit enige andere bepaling volgt dat elk stuk dat wordt neergelegd tot staving van het cassatieberoep, op straffe van nietigheid moet worden opgemaakt in de taal van de rechtspleging of volledig in die taal moet worden vertaald.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Algemeen - Taalgebruik - Stuk neergelegd tot staving van het cassatieberoep

- Art. 27 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 40, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In cassatie - Burgerlijke zaken - Stuk neergelegd tot staving van het cassatieberoep

- Art. 27 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 40, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Il ne résulte ni des articles 27 et 40, alinéa 1er de la loi du 15 juin 1935 ni d'aucune autre disposition que, à peine de nullité, toute pièce déposée à l'appui du pourvoi doit être rédigée dans la langue de la procédure ou intégralement traduite dans cette langue.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Généralités - Emploi des langues - Pièce déposée à l'appui du pourvoi

- Art. 27 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
- Art. 40, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En cassation - Matière civile - Pièce déposée à l'appui du pourvoi

- Art. 27 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
- Art. 40, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

C.24.0261.N

3 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250203.3N.3](#)

AC nr. ...

De curator die, bij faillissement van de derde aan wie de stofferende roerende goederen toebehoren, deze door de verhuurder in beslag genomen goederen terugvordert op grond van artikel 1514 Gerechtelijk Wetboek dient niet enkel het eigendomsrecht van de derde op de goederen te bewijzen, maar eveneens de kwade trouw van de verhuurder, namelijk dat deze op het tijdstip van het binnenbrengen van de goederen in het onroerend goed kennis had of behoorde te hebben van dit eigendomsrecht; het faillissement van de derde heeft immers niet tot gevolg dat de goederen of de verkoopopbrengst ervan als zodanig in de faillissementsboedel moet terechtkomen en integraal aan de curator moet worden overgemaakt.

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Bijzonder voorrecht - Verhuurder van een onroerend goed - Waarde van hetgeen het verhuurde stoffeert - Goederen toebehorend aan derden - Faillissement huurder - Curator - Terugvordering - Goede trouw - Beoordeling - Tijdstip

- Art. 20, 1° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheekwet
- Art. 1514 Gerechtelijk Wetboek

Le curateur qui, en cas de faillite du tiers à qui les biens meubles garnissant l'immeuble loué appartiennent, réclame ceux saisis par le bailleur sur la base de l'article 1514 du Code judiciaire doit prouver non seulement le droit de propriété du tiers sur les biens, mais également la mauvaise foi du bailleur, à savoir que celui-ci avait ou devait avoir connaissance de ce droit de propriété au moment de l'introduction des biens dans l'immeuble ; en effet, il ne résulte pas de la faillite du tiers que les biens ou le produit de leur vente doivent entrer en tant que tels dans la masse de la faillite et être intégralement remis, ou le produit de leur vente versé, au curateur.

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Privilèges particuliers - Bailleur d'un immeuble - Prix de ce qui garnit le bien loué - Biens appartenant à un tiers - Faillite du preneur - Curateur - Récupération - Bonne foi - Appréciation - Moment

- Art. 20, 1° Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques. - Loi hypothécaire
- Art. 1514 Code judiciaire

Indien de verhuurder, op grond van zijn bijzonder voorrecht van artikel 20, 1°, Hypotheekwet, beslag legt op stofferende goederen die aan een derde toebehoren en die derde, op grond van artikel 1514 Gerechtelijk Wetboek, die goederen wil terugvorderen, moet de derde niet enkel zijn eigendomsrecht op de goederen bewijzen, maar eveneens de kwade trouw van de verhuurder, namelijk dat deze op het tijdstip van het binnenbrengen van de goederen in het onroerend goed kennis had of behoorde te hebben van dit eigendomsrecht (1). (1) Cass. 4 december 2003, AR C.02.0174.N, AC 2003, nr. 621.

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Bijzonder voorrecht - Verhuurder van een onroerend goed - Waarde van hetgeen het verhuurde stoffeert - Goederen toebehorend aan derden - Goede trouw - Beoordeling - Tijdstip

- Art. 20, 1° Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheek.
- Art. 1514 Gerechtelijk Wetboek

Si le bailleur, fort de son privilège particulier visé à l'article 20, 1°, de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851, saisit des biens garnissant l'immeuble loué qui appartiennent à un tiers et que ce tiers veut récupérer ces biens sur la base de l'article 1514 du Code judiciaire, ce dernier doit prouver non seulement son droit de propriété sur les biens, mais également la mauvaise foi du bailleur, à savoir que celui-ci avait ou devait avoir connaissance de ce droit de propriété au moment de l'introduction des biens dans l'immeuble (1). (1) Cass. 4 décembre 2003, RG C.02.0174.N, Pas. 2003, n° 621.

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Privilèges particuliers - Bailleur d'un immeuble - Prix de ce qui garnit le bien loué - Biens appartenant à un tiers - Bonne foi - Appréciation - Moment

- Art. 20, 1° Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèques.
- Loi hypothécaire
- Art. 1514 Code judiciaire

C.24.0263.N

3 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250203.3N.4](#)

AC nr. ...

De oorzaak van de vordering is het geheel van feiten dat de eiser tot staving van het gevorderde aanvoert (1). (1) Cass. 10 maart 2022, AR C.21.0286.N, AC 2022, nr. 187 met concl. van eerste advocaat-generaal R. MORTIER.

VORDERING IN RECHTE - Oorzaak van de vordering - Draagwijdte

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

La cause de la demande est l'ensemble des faits que le demandeur invoque à l'appui de sa demande (1). (1) Cass. 10 mars 2022, RG C.21.0286.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220310.1N.9, avec les concl. de Mme R. MORTIER, alors premier avocat général.

DEMANDE EN JUSTICE - Cause de la demande - Portée

- Art. 23 Code judiciaire

Het gezag van gewijsde verzet zich niet ertegen dat een in een eerste procedure beslechte betwisting in een tweede procedure opnieuw wordt beoordeeld indien nieuwe feiten worden aangevoerd die zich na de uitspraak in de eerste procedure hebben voorgedaan; het volstaat evenwel niet dat nieuwe bewijselementen worden aangebracht voor reeds op het ogenblik van de eerste uitspraak bestaande feiten.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Nieuwe beoordeling - Voorwaarden

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 25 Gerechtelijk Wetboek

L'autorité de la chose jugée ne s'oppose pas à ce qu'une contestation tranchée dans une première procédure soit soumise à une nouvelle appréciation si de nouveaux faits postérieurs à la décision rendue dans la première procédure sont invoqués ; il ne suffit pas, toutefois, que de nouveaux éléments de preuve soient apportés concernant des faits qui existaient déjà au moment de la première décision.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Nouvelle appréciation - Conditions

- Art. 23 Code judiciaire
- Art. 25 Code judiciaire

Uit het feit dat het voorwerp en de oorzaak van een vordering waarover definitief is beslist niet dezelfde zijn als die van een latere vordering tussen dezelfde partijen, volgt niet noodzakelijk dat geen enkele aanspraak of betwisting die een partij in een van beide gedingen opwerpt identiek kan zijn en evenmin dat de rechter een aanspraak kan aannemen waarvan de grondslag onverenigbaar is met het eerdere gewijsde (1). (1) Cass. 10 maart 2022, AR C.21.0286.N, AC 2022, nr. 187 met concl. van eerste advocaat-generaal R. MORTIER.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Voorwerp - Oorzaak - Latere vordering - Onderscheid - Gevolg

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 25 Gerechtelijk Wetboek

De ce qu'il n'y a pas identité entre l'objet et la cause d'une action définitivement jugée et ceux d'une action exercée ultérieurement entre les mêmes parties, il ne se déduit pas nécessairement que pareille identité n'existe pas à l'égard d'aucune prétention ou contestation élevée par une partie dans l'une ou l'autre instances, ni que le juge puisse accueillir une prétention dont le fondement est inconciliable avec la chose antérieurement jugée (1). (1) Cass. 10 mars 2022, RG C.21.0286.N, Pas. 2022, n° 187, avec les concl. de Mme R. MORTIER, alors premier avocat général, publiées à leur date dans AC.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Objet - Cause - Demande ultérieure - Distinction - Conséquence

- Art. 23 Code judiciaire
- Art. 25 Code judiciaire

C.24.0264.N

7 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250407.3N.5](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een ruimtelijk uitvoeringsplan en de erbij horende stedenbouwkundige voorschriften het begrip "lokaal bedrijf" niet definiëren heeft niet tot gevolg dat het bestuur bij de uitlegging of de toepassing ervan over een ruime discretionaire bevoegdheid beschikt noch dat de rechter verplicht is om dit begrip te interpreteren rekening houdend met een vergunning die door het bestuur werd afgeleverd. (Art. 2.1 van de verordenende stedenbouwkundige voorschriften van het GRUP-Henkelsite)

STEDENBOUW - Algemeen - Ruimtelijk uitvoeringsplan - Stedenbouwkundige voorschriften - Lokaal bedrijf - Definitie - Gevolg

- Art. 38, § 1, eerste lid, 1° en 2° Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

La circonstance qu'un plan d'exécution spatial et les prescriptions urbanistiques y afférentes ne définissent pas la notion d'« entreprise locale » n'a pas pour effet que l'administration dispose, lors de l'interprétation ou l'application de celle-ci, d'un large pouvoir discrétionnaire, ni que le juge soit obligé d'interpréter cette notion en tenant compte d'une autorisation qui a été délivrée par l'administration.

URBANISME - Généralités - Plan d'exécution spatial - Prescriptions urbanistiques - Entreprise locale - Définition - Conséquence

- Art. 38, § 1, al. 1er, 1° et 2° Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

De verordenende stedenbouwkundige voorschriften van een ruimtelijk uitvoeringsplan dienen omwille van de rechtszekerheid in de regel letterlijk te worden uitgelegd; indien een begrip niet wordt gedefinieerd in de stedenbouwkundige voorschriften van het ruimtelijk uitvoeringsplan moet het worden uitgelegd naar de betekenis ervan in het algemeen spraakgebruik.

STEDENBOUW - Algemeen - Ruimtelijk uitvoeringsplan - Stedenbouwkundige voorschriften - Begrippen - Geen definitie - Gevolg

- Art. 38, § 1, eerste lid, 1° en 2° Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

Les prescriptions urbanistiques réglementaires d'un plan d'exécution spatial doivent, en règle, être interprétées littéralement afin de garantir la sécurité juridique; si une notion n'est pas définie dans les prescriptions urbanistiques du plan d'exécution spatial, elle doit être interprétée selon le sens qui lui est donné en langage courant.

URBANISME - Généralités - Plan d'exécution spatial - Prescriptions urbanistiques - Notions - Absence de définition - Conséquence

- Art. 38, § 1, al. 1er, 1° et 2° Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

C.24.0266.F

28 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.5](#)

AC nr. ...

Het verbod voor de rechter om over te gaan tot een herziening ten gronde van de buitenlandse rechterlijke beslissing, belet niet dat hij ze uitvoerbaar kan verklaren ten aanzien van een persoon die niet als partij bij die beslissing wordt vermeld, wanneer de overdracht van de verplichtingen aan die persoon wordt vastgesteld door een rechterlijke beslissing waarvan hij aldus de uitwerking erkent (1). (1) Zie concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Uitvoerbaarverklaring - Bevoegdheid van de rechter - Verbod op een herziening ten gronde - Draagwijdte - Buitenlandse beslissing uitvoerbaar verklaard ten aanzien van een persoon die niet als partij bij die beslissing wordt vermeld - Voorwaarden

- Art. 22, § 1 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 23 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 25 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

UITVOERBAARVERKLARING - Bevoegdheid van de rechter - Verbod op een herziening ten gronde - Buitenlandse beslissing uitvoerbaar verklaard ten aanzien van een persoon die niet als partij bij die beslissing wordt vermeld - Voorwaarden

- Art. 22, § 1 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 23 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 25 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

L'interdiction pour le juge de procéder à une révision au fond de la décision judiciaire étrangère ne fait pas obstacle à ce qu'il puisse la déclarer exécutoire à l'égard d'une personne qui n'est pas mentionnée comme partie à cette décision lorsque le transfert des obligations à cette personne est constaté par une décision judiciaire dont il reconnaît ainsi les effets (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Exequatur - Pouvoir du juge - Interdiction de révision au fond - Portée - Décision étrangère déclarée exécutoire à une personne non mentionnée comme partie à cette décision - Conditions

- Art. 22, § 1er L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 23 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 25 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

EXEQUATUR - Pouvoir du juge - Interdiction de révision au fond - Décision étrangère déclarée exécutoire à une personne non mentionnée comme partie à cette décision - Conditions

- Art. 22, § 1er L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 23 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 25 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

C.24.0271.F

13 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250313.1F.1](#)

AC nr. ...

Het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de fout en de schade, zoals deze zich heeft voorgedaan, veronderstelt dat, zonder de fout, de schade niet was ontstaan zoals ze zich heeft voorgedaan (1). (1) Cass. 23 februari 2023, AR C.22.0112.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230223.1F.3; Cass. 19 maart 2015, AR C.14.0445.F, AC 2015, nr. 209 ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150319.13.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Taak van de rechter

- Art. 1146 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1147 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1150 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1151 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Begrip

- Art. 1146 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1147 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1150 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1151 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

De rechter die het bestaan van een dergelijk verband beoordeelt, moet het verloop van de gebeurtenissen reconstrueren zonder de fout in aanmerking te nemen, maar ook zonder de andere voorwaarden te wijzigen waaronder de schade is ontstaan, en moet nagaan of de schade zich ook in dat geval zou hebben voorgedaan (1). (1) Cass. 23 februari 2023, AR C.22.0112.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230223.1F.3.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Aansprakelijkheid uit overeenkomst - Oorzakelijk verband - Begrip

- Art. 1146 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1147 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1150 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1151 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Aansprakelijkheid uit overeenkomst - Oorzakelijk verband -

L'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est produit (1). (1) Cass. 23 février 2023, RG C.22.0112.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230223.1F.3 ; Cass. 19 mars 2015, RG C.14.0445.F, Pas. 2015, n° 209 ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150319.13.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Mission du juge

- Art. 1146 Ancien Code civil
- Art. 1147 Ancien Code civil
- Art. 1150 Ancien Code civil
- Art. 1151 Ancien Code civil
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Notion

- Art. 1146 Ancien Code civil
- Art. 1147 Ancien Code civil
- Art. 1150 Ancien Code civil
- Art. 1151 Ancien Code civil
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

Le juge qui apprécie l'existence d'un tel lien doit reconstruire le cours des événements en omettant la faute, sans modifier les autres conditions dans lesquelles le dommage est survenu, et vérifier si le dommage se serait également produit en ce cas (1). (1) Cass. 23 février 2023, RG C.22.0112.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230223.1F.3.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Responsabilité contractuelle - Lien de causalité - Notion

- Art. 1146 Ancien Code civil
- Art. 1147 Ancien Code civil
- Art. 1150 Ancien Code civil
- Art. 1151 Ancien Code civil
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Responsabilité contractuelle - Lien de causalité - Mission du juge

Taak van de rechter

- Art. 1146 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1147 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1150 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1146 Ancien Code civil
- Art. 1147 Ancien Code civil
- Art. 1150 Ancien Code civil
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

C.24.0272.N

19 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.6](#)

AC nr. ...

De herroeping van een testament dient in beginsel uitdrukkelijk te gebeuren in een plechtige rechtshandeling, zoals bepaald in artikel 1035 Oud Burgerlijk Wetboek, en kan slechts uitzonderlijk, in de gevallen bepaald in de artikelen 1036 en 1038 Oud Burgerlijk Wetboek, stilzwijgend plaatsvinden; in deze gevallen leidt de wetgever uit welomschreven daden van de erflater, namelijk het maken van een latere wilsbeschikking die met de vroegere strijdig of onverenigbaar is of de vervreemding van het gelegateerde goed, het vermoeden af van een zekere en vaststaande wilsverandering van de erflater.

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Testamenten - Stilzwijgende herroeping - Vormen

- Art. 1035 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1036 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1038 Oud Burgerlijk Wetboek

Un testament doit en principe être révoqué de manière expresse par un acte juridique solennel, tel que prévu à l'article 1035 de l'ancien Code civil, et ne peut être révoqué de manière tacite qu'à titre exceptionnel, dans les cas visés aux articles 1036 et 1038 dudit code ; dans ces cas, le législateur attache une présomption de changement certain définitif de volonté du testateur à des actes bien précis posés par le testateur, à savoir la prise de nouvelles dispositions testamentaires contraires ou incompatibles avec les précédentes ou l'aliénation du bien légué.

DONATIONS ET TESTAMENTS - Testaments - Révocation tacite - Formes

- Art. 1035 Ancien Code civil
- Art. 1036 Ancien Code civil
- Art. 1038 Ancien Code civil

Het essentieel vormelijke karakter van de herroeping van het testament en de uitzonderlijke aard van de wettelijk bepaalde gevallen van stilzwijgende herroeping sluiten uit dat de rechter een zekere en vaststaande wilsverandering van de erflater afleidt uit elk geval waarin hij na de totstandkoming van zijn testament handelingen stelt die niet verenigbaar zijn met de inhoud van de gift.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Testamenten - Stilzwijgende herroeping - Vormen - Taak van de rechter - Gevolg

- Art. 1035 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1036 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1038 Oud Burgerlijk Wetboek

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Testamenten - Stilzwijgende herroeping - Vormen - Taak van de rechter - Gevolg

- Art. 1035 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1036 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1038 Oud Burgerlijk Wetboek

Le caractère formel essentiel de la révocation du testament et la nature exceptionnelle des cas de révocation tacite prévus par la loi excluent que le juge présume un changement certain définitif de volonté du testateur chaque fois que ce dernier, après avoir rédigé son testament, pose des actes incompatibles avec le contenu de la libéralité.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Testaments - Révocation tacite - Formes - Mission du juge - Conséquence

- Art. 1035 Ancien Code civil
- Art. 1036 Ancien Code civil
- Art. 1038 Ancien Code civil

DONATIONS ET TESTAMENTS - Testaments - Révocation tacite - Formes - Mission du juge - Conséquence

- Art. 1035 Ancien Code civil
- Art. 1036 Ancien Code civil
- Art. 1038 Ancien Code civil

C.24.0273.F

12 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250612.1F.2](#)

AC nr. ...

De Brusselse Huisvestingscode bepaalt dat het verhuurde goed moet beantwoorden aan de elementaire vereisten van veiligheid, gezondheid en uitrusting van woningen en dat, indien niet aan die voorwaarden is voldaan, de huurder, wanneer de niet-naleving niet aan hem toe te schrijven is, de keuze heeft om ofwel de uitvoering te eisen van de werken die noodzakelijk zijn om het verhuurde goed in overeenstemming te brengen met de vereisten, ofwel de ontbinding van de huurovereenkomst te vragen met schadevergoeding; wanneer de huurder niet voor de uitvoering van de werken kiest, heeft hij enkel recht op een schadevergoeding indien hij een nadeel lijdt dat niet door de ontbinding wordt hersteld.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Verplichtingen van partijen - Elementaire vereisten van veiligheid, gezondheid en uitrusting - Gebrek - Huurder - Uitvoering van de noodzakelijke werken - Ontbinding van de overeenkomst - Nadeel - Schadevergoeding - Grens

- Art. 1149 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 219 Ordonnantie 17 juli 2003 houdende de Brusselse Huisvestingscode

Le Code bruxellois du logement prévoit que le bien loué doit répondre aux exigences élémentaires de sécurité, de salubrité et d'équipement des logements et que, si les conditions ne sont pas remplies, le preneur a le choix, lorsque la non-conformité ne lui est pas imputable, soit d'exiger l'exécution des travaux nécessaires pour mettre le bien loué en conformité aux exigences, soit de demander la résolution du contrat avec dommages et intérêts; lorsque le preneur n'opte pas pour l'exécution de travaux, il n'a droit à des dommages et intérêts que s'il subit un préjudice qui n'est pas réparé par la résolution.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Obligations entre parties - Exigences élémentaires de sécurité, de salubrité et d'équipements - Défaut - Preneur - Exécution des travaux nécessaires - Résolution du contrat - Préjudice - Dommages et intérêts - Limite

- Art. 1149 Ancien Code civil

- Art. 219 Ordonnance du 17 juillet 2003 portant le Code bruxellois du Logement

C.24.0275.N

3 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250303.3N.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 6.2, tweede lid, en 6.33, eerste lid, 2°, van de Vlaamse Codex Wonen van 2021, gecoördineerd bij besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 2020 tot codificatie van de decreten betreffende het woonbeleid en artikel 6.70 van het besluit van de Vlaamse regering van 11 september 2020 tot uitvoering van de Vlaamse Codex Wonen van 2021 volgt dat de verhuurder in geval van opzeg overeenkomstig artikel 6.33, eerste lid, 2°, Vlaamse Codex Wonen van 2021, geen aanspraak kan maken op een wederverhuringvergoeding zoals bedoeld in artikel 6.70, Besluit Vlaamse Codex Wonen van 2021 (1). (1) Artikel 6.33, eerste lid, 2° zoals van kracht voor de wijziging door het Besluit van de Vlaamse Regering van 9 juli 2021.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Einde (opzegging, verlenging, enz.) - Opzegging - Sociale huurwoning - Wederverhuringvergoeding

Il suit des articles 6.2, alinéa 2, et 6.33, alinéa 1er, 2°, du Code flamand du logement de 2021, coordonné par l'arrêté du gouvernement flamand du 17 juillet 2020 codifiant les décrets relatifs à la politique flamande du logement, et 6.70 de l'arrêté du gouvernement flamand du 11 septembre 2020 portant exécution du Code flamand du Logement de 2021 qu'en cas de résiliation opérée conformément à l'article 6.33, alinéa 1er, 2°, du Code flamand du logement, le bailleur ne peut pas prétendre à l'indemnité de relocation visée à l'article 6.70 de l'arrêté du 11 septembre 2020 (1). (1) Article 6.33, alinéa 1er, 2°, tel qu'il était en vigueur avant sa modification par l'arrêté du gouvernement flamand du 9 juillet 2021.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Fin (congé. prolongation. etc.) - Préavis - Habitation sociale de location - Indemnité de relocation

- Art. 6.2, tweede lid Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 6.33, eerste lid, 2° Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 6.70 Besluit van de Vlaamse Regering van 11 september 2020 tot uitvoering van de Vlaamse Codex Wonen van 2021

- Art. 6.2, al. 2 Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020
- Art. 6.33, al. 1er, 2° Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020
- Art. 6.70 Arrêté du Gouvernement flamand du 11 septembre 2020 portant exécution du Code flamand du Logement de 2021

C.24.0316.F

10 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250210.3F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer de rechter zich over een geschilpunt uitspreekt om zich onbevoegd te verklaren, kan dat geschilpunt opnieuw aanhangig worden gemaakt bij de rechter naar wie de zaak wordt verwezen; hij is enkel gebonden door de beslissing over de bevoegdheid; de rechter die zich over een geschilpunt uitspreekt om zich bevoegd te verklaren, wijst daarentegen een eindbeslissing en oefent zijn rechtsmacht volledig uit (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Algemeen - Rechter die zich over een geschilpunt uitspreekt om zich onbevoegd te verklaren - Bevoegdheid van die rechter - Eindvonnis - Begrip

- Art. 19, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 660, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis - Begrip - Rechter die zich over een geschilpunt uitspreekt om zich onbevoegd te verklaren - Bevoegdheid van die rechter*

- Art. 19, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 660, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le juge statue sur une question litigieuse pour se déclarer incompétent, le juge auquel la cause est renvoyée peut à nouveau être saisi de cette question litigieuse; il n'est lié que par la seule décision sur la compétence. En revanche, le juge qui statue sur une question litigieuse pour se déclarer compétent rend une décision définitive qui épuise sa juridiction (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Généralités - Juge qui statue sur une question litigieuse pour se déclarer incompétent - Pouvoir de ce juge - Jugement définitif - Notion

- Art. 19, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 660, al. 1er et 2 Code judiciaire
- JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement définitif - Notion - Juge qui statue sur une question litigieuse pour se déclarer incompétent - Pouvoir de ce juge*

- Art. 19, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 660, al. 1er et 2 Code judiciaire

Wanneer de rechter een geschilpunt beslecht om zich bevoegd te verklaren, kan het hoger beroep worden ingesteld vanaf de uitspraak van dat vonnis (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Algemeen - Rechter die zich over een geschilpunt uitspreekt om zich onbevoegd te verklaren - Tijdstip om hoger beroep in te stellen

- Art. 19, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 660, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1050, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le juge tranche une question litigieuse pour se déclarer compétent, l'appel peut être formé dès la prononciation de ce jugement (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Généralités - Juge qui tranche une question litigieuse pour se déclarer compétent - Moment pour former appel

- Art. 19, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 660, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 1050, al. 1er et 2 Code judiciaire

C.24.0320.F

12 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250612.1F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer de gerechtsdeurwaarder het exploit betekent door het op de zetel van de vereniging van mede-eigenaars achter te laten en de syndicus hierover bij gewone brief inlicht, dient hij de vereniging van mede-eigenaars niet hierover bij aangetekende brief aan haar zetel in te lichten.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Exploit - Betekening - Vereniging van mede-eigenaars - Syndicus - Inlichting

- Art. 35 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 38, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 3.89, §§ 4 en 5 Burgerlijk Wetboek - Boek 3: Goederen

Lorsque l'huissier de justice signifie l'exploit par un dépôt au siège de l'association des copropriétaires et en informe le syndic par une lettre simple, il ne doit pas en informer l'association des copropriétaires par une lettre recommandée, à son siège.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Exploit - Signification - Association de copropriétaires - Syndic - Information

- Art. 35 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)
- Art. 38, § 1er, al. 1er Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)
- Art. 3.89, § 4 et 5 Code civil - Livre 3: Les biens

C.24.0321.F

27 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.7](#)

AC nr. ...

Een vonnis is een eindvonnis in zoverre de rechter hiermee zijn rechtsmacht over een geschilpunt volledig heeft uitgeoefend, behoudens de bij wet bepaalde rechtsmiddelen; de rechter die zijn rechtsmacht over een geschilpunt volledig heeft uitgeput, kan hiervan niet meer kennisnemen, behoudens de in het Gerechtelijk Wetboek bepaalde uitzonderingen; het is uitgesloten dat in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen opnieuw uitspraak kan worden gedaan over een geschilpunt waarover reeds een eindbeslissing is gewezen, zelfs als er nieuwe middelen worden aangevoerd.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis - Begrip

- Art. 19, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

Un jugement est définitif dans la mesure où il épuise la juridiction du juge sur une question litigieuse, sauf les recours prévus par la loi; le juge qui a épuisé sa juridiction sur une question litigieuse ne peut plus en être saisi, sauf exceptions prévues par le code judiciaire; il est exclu qu'il puisse, dans la même cause et entre les mêmes parties, être statué à nouveau sur une question litigieuse qu'une décision définitive a déjà tranché, même si de nouveaux moyens sont soulevés.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement définitif - Notion

- Art. 19, al. 1er et 2 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)

C.24.0324.N

28 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250228.1N.1](#)

AC nr. ...

De rechtsprekende taken van de voorzitter van de ondernemingsrechtbank zijn neergelegd in artikel 584, derde lid, en 588 tot en met 589bis Gerechtelijk Wetboek, alsook in artikel XX.32. WER (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Voorzitter ondernemingsrechtbank - Rechtsprekende taken - Draagwijdte

- Art. 584, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 588 Gerechtelijk Wetboek

Les missions juridictionnelles du président du tribunal de l'entreprise sont arrêtées aux articles 584, alinéa 3, et 588 à 589bis du Code judiciaire, ainsi qu'à l'article XX.32. du Code de droit économique (1). (1) Voir les concl. du MP.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Président du tribunal de l'entreprise - Missions juridictionnelles - Portée

- Art. 584, al. 3 Code judiciaire
- Art. 588 Code judiciaire

- Art. 589 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 589bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. XX.32 Wetboek van economisch recht

- Art. 589 Code judiciaire
- Art. 589bis Code judiciaire
- Art. XX.32 Code de droit économique

De voorzitter van de ondernemingsrechtbank kan met betrekking tot zijn rechtsprekende taken, zoals deze neergelegd in artikel XX.32 WER, worden vervangen door een plaatsvervangende magistraat in de zin van artikel 156bis Gerechtelijk Wetboek, aangewezen met toepassing van artikel 383, §2, Gerechtelijk Wetboek, en derhalve ook na de leeftijd van zeventig jaar, gedurende een tijdspanne van één jaar die viermaal kan worden hernieuwd (1). (1) Zie concl. OM.

S'agissant de ses missions juridictionnelles, telles qu'elles sont arrêtées à l'article XX.32 du Code de droit économique, le président du tribunal de l'entreprise peut être remplacé par un magistrat suppléant au sens de l'article 156bis du Code judiciaire, désigné par application de l'article 383, § 2, de ce code, et par conséquent même après l'âge de septante ans, pour une période d'un an qui peut être renouvelée quatre fois (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Voorzitter ondernemingsrechtbank - Rechtsprekende taken - Verhinderende en vervanging - Vervanging - Plaatsvervangende magistraat

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Président du tribunal de l'entreprise - Missions juridictionnelles - Empêchement et remplacement - Remplacement - Magistrat suppléant

- Art. 156bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 322, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 383, §§ 1, 2 en 5 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 383ter, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 584, derde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 588 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 589 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 589bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. XX.32 Wetboek van economisch recht

- Art. 156bis Code judiciaire
- Art. 322, al. 2 Code judiciaire
- Art. 383, § 1er, 2 et 5 Code judiciaire
- Art. 383ter, § 1er Code judiciaire
- Art. 584, al. 3 Code judiciaire
- Art. 588 Code judiciaire
- Art. 589 Code judiciaire
- Art. 589bis Code judiciaire
- Art. XX.32 Code de droit économique

Het bijzondere regime van vervanging van de korpschef dan wel afdelingsvoorzitter in de zin van de artikelen 319 en 319bis Gerechtelijk Wetboek heeft betrekking op de taken van algemene leiding en management van de korpschef met het oog op de continuïteit van de organisatorische en administratieve werking van de rechtbank, terwijl het algemene regime van vervanging van een kamervoorzitter in de zin van artikel 322 Gerechtelijk Wetboek mede van toepassing is voor de vervanging van de voorzitter van de rechtbank met betrekking tot zijn rechtsprekende taken (1). (1) Zie concl. OM.

Le régime de remplacement spécifique du chef de corps ou du président de division au sens des articles 319 et 319bis du Code judiciaire a trait aux missions de direction générale et de gestion dévolues au chef de corps et vise à assurer la continuité du fonctionnement organisationnel et administratif du tribunal, tandis que le régime de remplacement général d'un président de chambre au sens de l'article 322 de ce code s'étend à ses missions juridictionnelles (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Verhinderende en vervanging - Vervanging - Vervanging van de korpschef - Algemene leiding en management - Onderscheid

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Empêchement et remplacement - Remplacement - Remplacement du chef de corps - Direction générale et gestion - Distinction

- Art. 58bis, 2° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 319, eerste, tweede en vijfde lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 319bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 322, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 58bis, 2° Code judiciaire
- Art. 319, al. 1er, 2 et 5 Code judiciaire
- Art. 319bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 322, al. 2 Code judiciaire

C.24.0335.F

15 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250515.1F.4](#)

AC nr. ...

De afschaffing van een erfdiensbaarheid kan niet worden bevolen zolang de erfdiensbaarheid nut blijft hebben voor het heersende erf, ook al houdt dit geen verband met de reden waarom de erfdiensbaarheid werd gevestigd.

ERFDIENSTBAARHEID - Afschaffing - Voorwaarde
- Art. 710bis Oud Burgerlijk Wetboek

La suppression d'une servitude ne peut être ordonnée aussi longtemps que la servitude conserve une utilité pour le fonds dominant, fût-elle sans rapport avec la raison pour laquelle la servitude fut constituée.

SERVITUDE - Suppression - Condition
- Art. 710bis Ancien Code civil

C.24.0341.F

22 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.4](#)

AC nr. ...

Het feit dat de eigenaar van een gebied waarin niet mag worden gejaagd toestemming geeft om de populatie everzwijnen op dat grondgebied te reguleren, in de mate die noodzakelijk is om schade aan teelten te voorkomen en op de reglementair bepaalde wijzen, betekent niet dat hij houder is van een jachtrecht op dat perceel en, bijgevolg, evenmin dat hij krachtens artikel 1, eerste lid, van de wet van 14 juli 1961 wordt vermoed aansprakelijk te zijn voor de door het betrokken wild veroorzaakte schade (1). (1) Zie concl. OM.

JACHT - Gebied waarin niet mag worden gejaagd - Wild - Regulering van de populatie - Machtiging - Voorkoming van schade aan teelten - Reglementaire wijzen - Aaaaaaansprakelijkheid in geval van schade
- Art. 1, eerste lid Wet 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade

Du fait qu'il donne l'autorisation de réguler la population de sangliers sur un territoire faisant l'objet d'une interdiction de chasse dans la mesure nécessaire à la prévention des dommages aux cultures et selon les modalités prévues par la réglementation, le propriétaire de ce territoire n'est pas titulaire d'un droit de chasse sur cette parcelle ni, dès lors, présumé responsable en vertu de l'article 1er, alinéa 1er de la loi du 14 juillet 1961 du dommage causé par le gibier qu'elle vise (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHASSE - Territoire faisant l'objet d'une interdiction de chasse - Gibiers - Régulation de la population - Autorisation - Prévention des dommages aux cultures - Modalités réglementaires - Rrrrrrrrrresponsabilité en cas de dommages
- Art. 1er, al. 1er L. du 14 juillet 1961 en vue d'assurer la réparation des dégâts causés par le gros gibier

De eigenaar van een perceel waarop wettelijk of reglementair niet mag worden gejaagd, is, ondanks dat eigendomsrecht, geen houder van een jachtrecht op dat perceel en wordt bijgevolg evenmin vermoed, krachtens artikel 1, eerste lid, van de wet van 14 juli 1961, aansprakelijk te zijn voor de door het betrokken wild veroorzaakte schade (1). (1) Zie concl. OM.

JACHT - Jachtverbod op een perceel - Eigenaar van dat perceel - Jachtrecht - Aansprakelijkheid in geval van schade
- Art. 1, eerste lid Wet 14 juli 1961 tot regeling van het herstel der door grof wild aangerichte schade

Le propriétaire d'une parcelle sur laquelle la loi ou un règlement interdit de chasser n'est pas, du seul fait de ce droit de propriété, titulaire d'un droit de chasse sur cette parcelle ni, dès lors, présumé responsable en vertu de l'article 1er, alinéa 1er de la loi du 14 juillet 1961 du dommage causé par le gibier qu'elle vise (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHASSE - Interdiction de chasser sur une parcelle - Propriétaire de ladite parcelle - Droit de chasse - Responsabilité en cas de dommage
- Art. 1er, al. 1er L. du 14 juillet 1961 en vue d'assurer la réparation des dégâts causés par le gros gibier

C.24.0343.F

10 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250310.3F.2](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 62, tweede lid, en 65, eerste lid, Wet Verzekeringen volgt niet dat de in laatstgenoemd artikel opgesomde gevallen van verval enkel kunnen worden aangenomen in de gevallen van zware schuld die door de verzekeringnemer zijn begaan in de zin van het eerstgenoemde artikel (1). (1) Zie concl. OM.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsovereenkomst - Verval van het recht op de verzekeringsprestaties - Voorwaarden - Schuld van de verzekeringnemer - Aard

- Art. 62, eerste lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014
- Art. 65, eerste lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Il ne suit pas des articles 62, alinéa 2, et 65, alinéa 1er, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances que les hypothèses de déchéance visées au second de ces articles ne seraient admissibles que dans des cas de faute lourde commise par le preneur au sens de la première de ces dispositions (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Contrat d'assurance - Déchéance du droit à la prestation d'assurance - Conditions - Faute du preneur - Nature

- Art. 62, al. 1er L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014
- Art. 65, al. 1er L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.24.0351.F

24 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250424.1F.20](#)

AC nr. ...

De Procureur des Konings, die een negatief advies heeft uitgebracht over de verwerving van de Belgische nationaliteit wegens het bestaan van een beletsel wegens gewichtige feiten eigen aan de persoon, kan voor de rechtbank die over dat advies uitspraak moet doen, niet aanvoeren dat de grondvoorwaarden niet zijn vervuld (1). (1) Zie concl. OM.

NATIONALITEIT - Verwerving - Procureur des Konings - Negatief advies - Beletsel wegens gewichtige feiten eigen aan de persoon - Aanvoering voor de rechtbank - Niet-vervulling van de grondvoorwaarden

Le procureur du Roi, qui a émis un avis négatif sur l'acquisition de la nationalité belge en raison de l'existence d'un empêchement résultant de faits personnels graves, ne peut invoquer devant le tribunal appelé à statuer sur cet avis que les conditions de base ne sont pas remplies (1). (1) Voir les concl. du MP.

NATIONALITE - Acquisition - Procureur du Roi - Avis négatif - Empêchement résultant de faits personnels graves - Invocation devant le tribunal - Absence des conditions de base

C.24.0355.F

26 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250626.1F.3](#)

AC nr. ...

Een aanslag in de personenbelasting die de aftrek van een onderhoudsuitkering in aanmerking neemt, ook al zou die aanslag definitief geworden zijn, verplicht de dienst voor alimentatievorderingen niet om als bewezen te beschouwen dat die uitkering daadwerkelijk door de onderhoudsplichtige aan de onderhoudsgerechtigde werd betaald.

LEVENSONDERHOUD - Onderhoudsuitkering - Daadwerkelijke betaling - Bewijs - Aanslag in de personenbelasting

- Art. 2 Wet 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën
- Art. 12 Wet 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën

Une cotisation à l'impôt des personnes physiques prenant en compte la déduction d'une rente alimentaire, lors même que cette cotisation serait devenue définitive, n'impose pas au service des créances alimentaires de tenir pour établi que cette rente a effectivement été payée au créancier par le débiteur d'aliments.

ALIMENTS - Rente alimentaire - Paiement effectif - Preuve - Cotisation à l'impôt des personnes physiques

- Art. 2 L. du 21 février 2003
- Art. 12 L. du 21 février 2003

C.24.0381.F

27 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250327.1F.4](#)

AC nr. ...

Het bedrag van de vergoeding die door de verzekeraar wordt voorgesteld of door de rechter wordt toegekend aan het slachtoffer, brengt enkel van rechtswege rente op gelijk aan de dubbele wettelijke rentevoet, te rekenen van het verstrijken van de termijn tot de datum van het voorstel of van het definitief geworden vonnis, indien er vóór de einddatum geen voorstel werd gedaan, waarbij een onvolledig of kennelijk ontoereikend voorstel kan worden gelijkgesteld met de ontstentenis van een voorstel.

VERZEKERING - Allerlei - Frans Wetboek van de verzekeringen ("Code des assurances") - Slachtoffer - Vergoeding - Voorstel - Rente van rechtswege gelijk aan de dubbele wettelijke rentevoet - Voorwaarden

- Art. L211-9 "Code des assurances français"
- Art. L211-13 "Code des assurances français"

Le montant de l'indemnité offerte par l'assureur ou allouée par le juge à la victime produit intérêt de plein droit au double du taux de l'intérêt légal à compter de l'expiration du délai et jusqu'au jour de l'offre ou du jugement devenu définitif qu'en cas d'absence d'offre faite avant le terme et qui peut être assimilée à une absence d'office une offre incomplète ou manifestement insuffisante.

ASSURANCES - Divers - Code des assurances français - Victime - Indemnité - Offre - Intérêt de plein droit au double du taux d'intérêt légal - Conditions

- Art. L211-9 Code des assurances français
- Art. L211-13 Code des assurances français

C.24.0390.N

4 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250904.1N.4](#)

AC nr. ...

Het recht op een onteigeningsvergoeding ontstaat definitief op de dag van het vonnis waarbij de door de onteigenaar verschuldigde provisionele vergoeding wordt vastgesteld en op dat ogenblik gaat het eigendomsrecht van de eigenaar naar de onteigenaar over (1). (1) Zie concl. OM.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Spoedprocedure - Recht op onteigeningvergoeding - Overdracht van het eigendomsrecht - Tijdstip

- Art. 7 Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte
- Art. 8 Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte

Le droit à une indemnité d'expropriation naît définitivement le jour du jugement fixant l'indemnité provisionnelle due par l'expropriant et, à ce moment, le droit de propriété est transféré du propriétaire à l'expropriant (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Procédure d'extrême urgence - Droit à une indemnité d'expropriation - Transfert du droit de propriété - Moment

- Art. 7 L. du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique
- Art. 8 L. du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 124 van het Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 blijkt dat zowel voor de lopende administratieve als de gerechtelijke procedures de oude regels van toepassing blijven voor de afhandeling van die procedures (1). (1) Zie concl. OM.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 - Planologische

Il ressort des travaux préparatoires de l'article 124 du décret flamand du 24 février 2017 relatif à l'expropriation d'utilité publique que les procédures tant administratives que judiciaires en cours demeurent soumises aux anciennes règles régissant le traitement de ces procédures (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Décret flamand du 24 février 2017 - Neutralité planologique - Application dans le temps

neutraliteit - Werking in de tijd

- Art. 63 Decreet 24 februari 2017 betreffende onteigening voor het algemeen nut
- Art. 110 Decreet 24 februari 2017 betreffende onteigening voor het algemeen nut
- Art. 124 Decreet 24 februari 2017 betreffende onteigening voor het algemeen nut
- Art. 2.4.6, § 1, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

- Art. 63 Décret du 24 février 2017 relatif à l'expropriation d'utilité publique
- Art. 110 Décret du 24 février 2017 relatif à l'expropriation d'utilité publique
- Art. 124 Décret du 24 février 2017 relatif à l'expropriation d'utilité publique
- Art. 2.4.6, § 1er, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décréte relative à l'aménagement du territoire

Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 vindt geen toepassing op een vergoedingsaanspraak die het voorwerp uitmaakt van een op het ogenblik van de inwerkingtreding van dit decreet hangende gerechtelijke onteigeningsprocedure en waarin de provisionele onteigeningsvergoeding voor die datum reeds bij vonnis werd vastgesteld en het recht op de onteigeningsvergoeding definitief is ontstaan (1). (1) Zie concl. OM.

L'article 63, § 2, du décret flamand du 24 février 2017 relatif à l'expropriation d'utilité publique ne trouve pas à s'appliquer à une revendication de récompense qui fait l'objet d'une procédure judiciaire d'expropriation en cours au moment de l'entrée en vigueur dudit décret et dans laquelle l'indemnité d'expropriation provisionnelle a déjà été fixée par jugement avant cette date et le droit à l'indemnité d'expropriation a définitivement pris naissance (1). (1) Voir les concl. du MP.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Vergoedingsaanspraak - Hangende gerechtelijke onteigeningsprocedure - Planologische neutraliteit - Vlaams Onteigeningsdecreet van 24 februari 2017 - Werking in de tijd

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Revendication d'une récompense - Procédure judiciaire d'expropriation en cours - Neutralité planologique - Décret flamand du 24 février 2017 - Application dans le temps

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1er Ancien Code civil

C.24.0391.F12 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250912.1F.3](#)

AC nr. ...

De vernietiging van een stedenbouwkundige vergunning door de Raad van State leidt met terugwerkende kracht tot de vernietiging van die onwettige vergunning erga omnes, zodat de constructie als onvergund moet worden beschouwd wanneer ze op grond van de vernietigde vergunning is opgetrokken; hieruit volgt dat de instandhouding van een vergunningsplichtige constructie na de kennisneming van een dergelijke vernietiging een misdrijf uitmaakt, zelfs als de bouwwerken vóór de vernietiging werden uitgevoerd; noch het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van de strafwet noch het legaliteitsbeginsel van het misdrijf staan hieraan in de weg.

L'annulation d'un permis d'urbanisme par le Conseil d'État entraîne rétroactivement l'annulation de ce permis illégal erga omnes, de sorte qu'il y a lieu de considérer comme ayant été érigée sans permis la construction réalisée sous le couvert du permis annulé; il s'ensuit que le maintien d'une construction soumise à permis après la connaissance de pareille annulation est infractionnel, lors même que les travaux de construction ont été exécutés avant l'annulation; ni le principe général du droit de la non-rétroactivité de la loi pénale ni le principe de légalité de l'infraction n'y font obstacle.

GRONDWET - Art. 12 - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Permis d'urbanisme - Annulation - Maintien d'une construction - Conséquence

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

- Art. D.VII.1, § 1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

- Art. D.VII.1, § 1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

STEDENBOUW - Bouwvergunning - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Stedenbouwkundige vergunning - Nietigverklaring - Instandhouding van een constructie - Gevolg

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 154, 3° Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

- Art. D.VII.1, § 1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 154, 3° Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

- art. D.VII.1, § 1er Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Permis d'urbanisme - Annulation - Maintien d'une construction - Conséquence

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 154, 3° Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

- art. D.VII.1, § 1er Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable

URBANISME - Permis de bâtir - Permis d'urbanisme - Annulation - Maintien d'une construction - Conséquence

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 154, 3° Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

- Art. D.VII.1 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Permis d'urbanisme - Annulation - Maintien d'une construction - Conséquence

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 154, 3° Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

- art. D.VII.1, § 1er Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable

Enkel de persoonlijke grove schuld van de verzekerde kan worden uitgesloten van de verzekeringsdekking en de verzekerde die zelf geen zware schuld treft, blijft de dekking genieten, zelfs als een andere verzekerde in hetzelfde schadegeval blijkt heeft gegeven van grove schuld (1). (1) Zie concl. OM.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsovereenkomst - Verplichting voor de verzekeraar om de schadegevallen te dekken die door de schuld, zelfs grove schuld, van de verzekerde zijn veroorzaakt - Grond tot vrijstelling van zijn verplichting voor de gevallen van grove schuld die uitdrukkelijk en limitatief zijn bepaald in de overeenkomst - Gevolg

- Art. 62, tweede lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Seule la faute lourde personnelle de l'assuré peut être exclue de la couverture d'assurance et l'assuré qui n'a pas commis lui-même de faute lourde demeure couvert, même si un autre assuré a commis une faute lourde concernant le même sinistre (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Contrat d'assurance - Obligation de l'assureur de répondre des sinistres causés par la faute, même lourde, de l'assuré - Cause d'exonération de son obligation pour les cas de faute lourde déterminés expressément et limitativement dans le contrat - Conséquence

- Art. 62, al. 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.24.0400.N

8 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250908.3N.2](#)

AC nr. ...

Ligt een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor, dan dient de rechter die de rechtsplegingsvergoeding bepaalt, zijn beslissing dienaangaande bijzonder te motiveren; die bijzondere motiveringsverplichting houdt in dat de rechter, ingeval een verzoek tot afwijking van het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding voorligt, verduidelijkt in welke mate hij de in artikel 1022, derde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde, door de verzoeker aangevoerde criteria in acht heeft genomen bij zijn beoordeling van een eventuele afwijking van het basisbedrag; die verplichting geldt onverkort wanneer de rechter, ondanks het verzoek, beslist om niet af te wijken van het basisbedrag.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Basisbedrag - Verzoek tot afwijking - Bijzondere motiveringsplicht - Omvang

- Art. 1022, derde lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Face à une demande de dérogation au montant de base de l'indemnité de procédure, le juge appelé à déterminer l'indemnité de procédure est tenu de motiver spécialement sa décision sur ce point ; cette obligation spéciale de motivation implique que, face à une demande de dérogation au montant de base de l'indemnité de procédure, le juge précise la mesure dans laquelle il a eu égard, dans son appréciation d'une dérogation éventuelle au montant de base, aux critères visés à l'article 1022 du Code judiciaire, qui ont été invoqués par la personne dont émane la demande ; cette obligation s'applique intégralement lorsque le juge décide, en dépit de la demande, de ne pas déroger au montant de base.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Montant de base - Demande de dérogation - Obligation spéciale de motivation - Etendue

- Art. 1022, al. 3 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

C.24.0415.F

26 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250526.3F.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de advocaat zijn ereloon vaststelt, kan de rechter het enkel verminderen wanneer het kennelijk de grenzen van de billijke gematigdheid te buiten gaat; bij het verrichten van deze marginale toetsing is het de rechter daarentegen niet verboden de gefactureerde prestaties te onderzoeken en de uurloonbedragen of de gepresteerde uren in aanmerking te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Erloon - Toezicht van de rechter - Draagwijdte

- Art. 446ter Gerechtelijk Wetboek

Lorsque l'avocat détermine ses honoraires, le juge ne peut les réduire que s'ils dépassent manifestement les bornes de la juste modération; il n'est par contre pas interdit au juge, pour procéder à cette appréciation marginale, d'examiner les prestations facturées et d'avoir égard aux montants horaires ou aux heures prestées (1). (1) Voir les concl. du MP.

AVOCAT - Honoraires - Contrôle du juge - Portée

- Art. 446ter Code judiciaire

C.24.0477.F

10 oktober 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.4](#)

AC nr. ...

Krachtens het beschikkingsbeginsel bepalen de partijen zelf de grenzen van het geschil; in de regel bepaalt elke partij zelf tegen wie zij haar vordering richt (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beschikkingsbeginsel - Gevolg

En vertu du principe dispositif, les parties fixent elles-mêmes les limites du litige; en règle, chaque partie détermine ainsi elle-même contre qui elle dirige sa demande (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe dispositif - Conséquence

De wettelijke bepalingen betreffende de onsplitsbare geschillen die verband houden met hetzij het geval waarin een partij verstek laat gaan hetzij de rechtsmiddelen, doen geen afbreuk aan het recht van de partijen om te beslissen wie zij in eerste aanleg in het geding betrekken (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beschikkingsbeginsel - Gevolg van de onsplitsbaarheid van het geschil

- Art. 31 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)
- Art. 735, § 5 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 747, § 2, zevende lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 1053 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1084 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1135 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

ONSPLITSBAARHEID (GESCHIL) - Gevolg van de onsplitsbaarheid bij het instellen van de vordering

- Art. 31 Gerechtelijk Wetboek - Eerste deel: ALGEMENE BEGINSELEN. (art. 1 tot 57)

Les dispositions légales relatives aux litiges indivisibles, qui concernent soit le cas où une partie fait défaut soit des voies de recours, ne portent pas atteinte au droit des parties de décider qui elles mettent à la cause au premier degré de juridiction (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe dispositif - Conséquence de l'indivisibilité du litige

- Art. 31 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)
- Art. 735, § 5 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 747, § 2, al. 7 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 1053 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1084 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1135 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
INDIVISIBILITE (LITIGE) - Conséquence de l'indivisibilité au stade de l'introduction de la demande

- Art. 31 Code judiciaire - Première partie: PRINCIPES GENERAUX. (art. 1 à 57)

- Art. 735, § 5 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 747, § 2, zevende lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 1053 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 1084 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 1135 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 735, § 5 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 747, § 2, al. 7 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 1053 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 1084 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 1135 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

C.24.0483.F

23 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.4](#)

AC nr. ...

Uit het feit dat de door de aanbestedende overheid gevolgde aanbestedingsprocedure was aangetast door een onwettigheid die aan haar fout te wijten was, kan niet worden afgeleid dat de geweerde inschrijver die aantoonde de laagste regelmatige offerte te hebben ingediend, niet op de forfaitaire schadevergoeding aanspraak kan maken (1). (1) Zie concl. OM.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Schadevergoeding verschuldigd aan de geweerde inschrijver die de laagste regelmatige offerte heeft ingediend - Onwettigheid begaan door de aanbestedende overheid - Gevolg

- Art. 24, eerste lid Wet 15 juni 2006 overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten

De ce que la procédure d'adjudication poursuivie par le pouvoir adjudicateur était entachée d'une illégalité due à la faute de celui-ci, il ne se déduit pas que le soumissionnaire écarté qui prouve avoir remis l'offre régulière la plus basse ne peut prétendre à l'indemnité forfaitaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Indemnité due au soumissionnaire évincé qui a remis l'offre régulière la plus basse - Illégalité commise par le pouvoir adjudicateur - Conséquence

- Art. 24, al. 1er L. du 15 juin 2006

De schadevergoeding van tien pct. waarop de ten onrechte geweerde laagste regelmatige inschrijver aanspraak kan maken, heeft een forfaitair karakter (1). (1) Zie concl. OM.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Aanbesteding - Schadevergoeding verschuldigd aan de geweerde inschrijver die de laagste regelmatige offerte heeft ingediend - Aard

- Art. 24, eerste lid Wet 15 juni 2006 overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten

L'indemnité de dix pour cent à laquelle le soumissionnaire régulier le plus bas évincé à tort peut prétendre revêt un caractère forfaitaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Adjudication - Indemnité due au soumissionnaire évincé qui a remis l'offre régulière la plus basse - Nature

- Art. 24, al. 1er L. du 15 juin 2006

C.24.0485.F

26 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250626.1F.7](#)

AC nr. ...

Behoudens het geval waarin het hoger beroep bij conclusie wordt ingesteld, vermeldt de akte van hoger beroep, op straffe van nietigheid, de uiteenzetting van de grieven, waarbij het voldoende is dat de appellant de verwijten uiteenzet die hij tegen de bestreden beslissing aanvoert; die uiteenzetting moet voldoende duidelijk zijn, zodat de geïntimeerde zijn conclusie kan voorbereiden en de appelrechter de draagwijdte ervan kan beoordelen; de verplichting om de grieven uiteen te zetten houdt niet in dat de middelen waarop ze gegrond zijn moeten worden uiteengezet.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Akte van hoger beroep - Appellant - Uiteenzetting van de grieven - Uiteenzetting van de grieven - Begrip

- Art. 1057, 7° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Hormis les cas où il est formé par conclusions, l'acte d'appel contient, à peine de nullité, l'énonciation des griefs, il suffit que l'appelant énonce les reproches qu'il adresse à la décision attaquée; cette énonciation doit être suffisamment claire pour permettre à l'intimé de préparer ses conclusions et au juge d'appel d'en percevoir la portée; l'obligation d'énoncer les griefs n'implique pas que soient exposés les moyens qui fondent ceux-ci.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Procédure en degré d'appel - Acte d'appel - Appellant - Enonciation des griefs - Enonciation claire - Notion

- Art. 1057, 7° Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

C.24.0488.F26 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250926.1F.1](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 47 Arbeidsongevallenwet treedt de arbeidsongevallenverzekeraar in de rechten van het slachtoffer tegen de voor het ongeval aansprakelijke persoon of zijn verzekeraar binnen de grenzen van, enerzijds, het bedrag van zijn uitgaven en, anderzijds, het bedrag dat het slachtoffer volgens het gemeen recht had kunnen verkrijgen; hieruit volgt dat de indeplaatsstelling van de arbeidsongevallenverzekeraar in de rechten van het slachtoffer aan wie hij de in de Arbeidsongevallenwet bepaalde vergoedingen heeft betaald, niet tot gevolg kan hebben dat er aan de aansprakelijke derde en aan zijn verzekeraar een hogere last wordt opgelegd dan de krachtens de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek verschuldigde schadevergoeding (1). (1) Cass. 8 oktober 2007, AR C.05.0496.F, AC 2007, nr. 457.

ARBEIDSONGEVAL - Verzekering - Arbeidsongevallenverzekeraar - Indeplaatsstelling - Grenzen van het bedrag

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

En vertu de l'article 47 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, l'assureur-loi est subrogé dans les droits de la victime contre le tiers responsable de l'accident ou son assureur dans les limites du montant de ses décaissements, d'une part, et du montant que la victime aurait pu obtenir en droit commun, d'autre part; il s'ensuit que la subrogation de l'assureur-loi aux droits de la victime à laquelle il a octroyé des prestations prévues par la loi du 10 avril 1971 ne peut avoir pour effet d'imposer au tiers responsable et à son assureur une charge supérieure à la réparation du dommage due en vertu des articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil (1). (1) Cass. 8 octobre 2007, RG C.05.0496.F, Pas. 2007, nr. 457.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Assurance - Assureur-loi - Subrogation - Limites du montant

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil
- Art. 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

C.25.0023.F

23 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250623.3F.3](#)

AC nr. ...

De materiële schade die het slachtoffer lijdt wegens blijvende arbeidsgeschiktheid bestaat in de vermindering van zijn economische waarde op de arbeidsmarkt, waarvan de noodzaak om zich harder te moeten inspannen een uiting vormt; het toekennen van een onderscheiden vergoeding voor de verhoogde inspanningen en voor de vermindering van de waarde op de arbeidsmarkt is niet naar recht verantwoord (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende arbeidsongeschiktheid - Begrip - Gevolgen
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Le dommage matériel que subit la victime à la suite d'une incapacité permanente de travail consiste en une diminution de sa valeur économique sur le marché du travail, dont la nécessité de fournir des efforts accrus constitue une manifestation; il n'est pas légalement justifié d'indemniser distinctement les efforts accrus et la diminution de la valeur économique sur le marché du travail (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Incapacité permanente de travail - Notion - Conséquences
- Art. 1382 Ancien Code civil

C.25.0070.F

26 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250926.1F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de gegevens waarover de feitenrechter moet oordelen de omschrijving kunnen uitsluiten die de partijen aan de tussen hen gesloten overeenkomst hebben gegeven, kan de feitenrechter deze door een andere omschrijving vervangen.

OVEREENKOMST - Uitlegging - Omschrijving - Ambt van de rechter - Heromschrijving
- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 5.68 Burgerlijk Wetboek - Boek 5: Verbintenissen
- Art. 5.69 Burgerlijk Wetboek - Boek 5: Verbintenissen

Lorsque les éléments soumis à son appréciation permettent d'exclure la qualification donnée par les parties à la convention qu'elles ont conclue, le juge du fond peut y substituer une qualification différente (1). (1) Cass. 22 mai 2006, RG S.05.0014.F, Pas. 2006, nr. 284.

CONVENTION - Interprétation; voir aussi: 077/03 preuve - Qualification - Office du juge - Requalification
- Art. 1134 Ancien Code civil
- Art. 5.68 Code civil - Livre 5: Les obligations
- Art. 5.69 Code civil - Livre 5: Les obligations

C.25.0112.F

24 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250424.1F.25](#)

AC nr. ...

Artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek, wijzigt de beoordelingsbevoegdheid van het openbaar ministerie niet.

OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Tussenkost - Beoordelingsbevoegdheid
- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

L'article 138bis, § 1er du Code judiciaire n'altère pas le pouvoir d'appréciation du ministère public.

MINISTERE PUBLIC - Matière civile - Intervention - Pouvoir d'appréciation
- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire - Deuxième partie: L'ORGANISATION JUDICIAIRE (Art. 58 à 555/16)

De verplichte vertegenwoordiging vormt beslist een belemmering van het recht op toegang tot de rechter die enkel te verantwoorden valt indien ze de essentie zelf van dat recht niet in het gedrang brengt, ze een legitiem doel nastreeft en er een redelijk verband van evenredigheid tussen de aangewende middelen en het beoogde doel bestaat; in dit geval toont de verzoeker niet aan dat de aanwijzing hem zou zijn geweigerd.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Burgerlijke zaken - Procedure tot onttrekking - Verplichte
vertegenwoordiging door een advocaat - Bureau voor juridische
bijstand - Weigering van aanwijzing - Bewijs
- Art. 653 Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art.
556 tot 663)

L'obligation de représentation n'en constitue pas moins une entrave au droit d'accès au juge qui ne peut se justifier qu'à la condition qu'elle ne compromette pas l'essence même de ce droit, qu'elle poursuive un objectif légitime et qu'il existe un rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé; en l'espèce le requérant n'établit pas que la désignation lui aurait été refusée.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Procédure en
dessaisissement - Obligation de représentation par un avocat -
Bureau d'aide juridique - Refus de désignation - Preuve
- Art. 653 Code judiciaire - Troisième partie: DE LA
COMPETENCE. (Art. 556 à 663)

C.25.0152.F

7 november 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251107.1F.2](#)

AC nr. ...

Uit artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat het openbaar ministerie ambtshalve een vordering kan instellen telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde aanbelangt; de vereisten van de openbare orde die in de zin van die bepaling een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, houden in dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 23 maart 2023, AR C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, met concl. van advocaat-generaal Werquin; Cass. 19 november 2021, AR C.20.0523.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211119.1F.1.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Openbaar ministerie -
Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde -
Openbare orde - Begrip
- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE
ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)
HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale
zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Openbaar
ministerie - Recht om hoger beroep in te stellen - Voorwaarde -
Openbare orde - Begrip
- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE
ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)
OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Recht om
ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare
orde - Begrip

Il ne résulte pas de l'article 138bis, § 1er, du Code judiciaire que l'action d'office appartient au ministère public chaque fois qu'une disposition d'ordre public ou concernant l'ordre public a été violée; les exigences de l'ordre public qui, au sens de cette disposition, peuvent justifier pareille intervention impliquent que l'ordre public soit mis en péril par un état de choses auquel il importe de remédier (1). (1) Cass. 23 mars 2023, RG C.22.0029.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230323.1F.5, avec concl. de M. WERQUIN, avocat général; Cass. 19 novembre 2021, RG C.20.0523.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211119.1F.1.

ACTION CIVILE - Ministère public - Droit d'action d'office -
Condition - Ordre public - Notion
- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire - Deuxième partie:
L'ORGANISATION JUDICIAIRE (Art. 58 à 555/16)
APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et
sociale) - Décisions et parties - Ministère public - Droit d'interjeter
appel - Condition - Ordre public - Notion
- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire - Deuxième partie:
L'ORGANISATION JUDICIAIRE (Art. 58 à 555/16)
MINISTERE PUBLIC - Matière civile - Droit d'action d'office -
Condition - Ordre public - Notion

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

OPENBARE ORDE - Openbaar ministerie - Burgerlijke zaken - Recht om ambtshalve vordering in te stellen - Voorwaarde - Openbare orde - Begrip

- Art. 138bis, § 1 Gerechtelijk Wetboek - Deel II: RECHTERLIJKE ORGANISATIE. (art. 58 tot 555/16)

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire - Deuxième partie: L'ORGANISATION JUDICIAIRE (Art. 58 à 555/16)

ORDRE PUBLIC - Ministère public - Matière civile - Droit d'action d'office - Condition - Ordre public - Notion

- Art. 138bis, § 1er Code judiciaire - Deuxième partie: L'ORGANISATION JUDICIAIRE (Art. 58 à 555/16)

C.25.0228.N

22 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.8](#)

AC nr. ...

Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens wettige verdenking en wettige verdenking in de zin van deze bepaling veronderstelt dat een rechter niet in staat is op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak of dat bij de partijen en de publieke opinie gewettigde twijfel bestaat over zijn geschiktheid om op die wijze uitspraak te doen waarbij die twijfel objectief moet gerechtvaardigd zijn aangezien de rechter ten opzichte van de partijen of derden niet de indruk mag wekken dat hij ongeschikt is om te oordelen met de nodige onafhankelijkheid of onpartijdigheid; wettige verdenking kan evenwel niet worden afgeleid uit de enkele omstandigheid dat een magistraat zitting heeft gehouden in een andere zaak dan deze waarop de wraking betrekking heeft en dat hij een beslissing heeft genomen waarmee de wrakende partij het oneens is.

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Raad van beroep van de Orde der artsen - Wraking - Wettige verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Begrip - Uitspraak gedaan in een andere zaak - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

WRAKING - Raad van beroep van de Orde der artsen - Uitspraak gedaan in een andere zaak - Draagwijdte - Wettige verdenking - Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek - Begrip - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

L'article 828, 1°, du Code judiciaire dispose que tout juge peut être récusé s'il y a suspicion légitime, ce qui suppose au sens de cette disposition qu'un juge ne soit pas en mesure de statuer en la cause de manière indépendante et impartiale ou qu'il existe un doute légitime dans le chef des parties et de l'opinion générale quant à l'aptitude du juge à statuer de cette manière, ce doute devant être objectivement justifié dans la mesure où le juge ne peut donner l'impression aux parties ou aux tiers qu'il n'est pas apte à statuer avec l'indépendance et l'impartialité requises ; une suspicion légitime ne saurait toutefois se déduire de la seule circonstance qu'un magistrat a siégé dans une cause autre que celle visée par la récusation et qu'il a concouru à une décision autre que celle préconisée par le récusant.

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Récusation - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Notion - Décision rendue dans une autre cause - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

RECUSATION - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Décision rendue dans une autre cause - Portée - Suspicion légitime - Code judiciaire, article 828, 1° - Notion - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

C.25.0229.F

15 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.2](#)

AC nr. ...

De vordering tot wraking die tegen een lid van de raad van beroep van de Orde der artsen wordt ingesteld, terwijl die persoon niet langer deel uitmaakt van die raad, heeft geen bestaansreden (1). (1) Zie Cass. 28 april 2017, AR C.17.0235.N, AC 2017, nr. 297.

ARTS - Raad van beroep van de Orde der artsen - Lid - Vordering tot wraking - Voorwaarde

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Raad van beroep van de Orde der artsen - Lid - Vordering tot wraking - Voorwaarde

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Raad van beroep van de Orde der artsen - Lid - Voorwaarde

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

De vordering tot wraking waarin de eiser de grieven niet verduidelijkt die hij aanvoert tegen de personen wier wraking hij vordert, is niet gegrond (1). (1) Cass. 5 december 2003, AR P.03.1603.F, AC 2003, nr. 628.

WRAKING - Geen verduidelijking van de grieven betreffende de gewraakte personen - Gevolg

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

Est sans objet la demande en récusation dirigée contre un membre du conseil d'appel de l'ordre des médecins alors que cette personne n'en fait plus partie (1). (1) Voir Cass. 28 avril 2017, RG C.17.0235.N, Pas. 2017, n° 297.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Membre - Demande de récusation - Condition

- Art. 828 Code judiciaire

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Membre - Demande de récusation - Condition

- Art. 828 Code judiciaire

RECUSATION - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Membre - Condition

- Art. 828 Code judiciaire

N'est pas fondée la demande en récusation dans laquelle le demandeur ne précise pas de griefs à l'égard des personnes dont la récusation est demandée (1). (1) Cass. 5 décembre 2003, RG P.03.1603.F, Pas. 2003, n° 628.

RECUSATION - Absence de précision des griefs relatifs à la personne récusée - Conséquence

- Art. 835 Code judiciaire

C.25.0261.N

26 augustus 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.2

AC nr. ...

De partijen hebben geen recht op de ontvangst van de schriftelijke voorbereiding van de mondelinge conclusie van de advocaat-generaal ter rechtszitting (1). (1) Cass. 19 januari 2016, AR P.15.1371.N, AC 2016, nr. 43.

OPENBAAR MINISTERIE - Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie - Conclusie - Mondelinge conclusie ter terechtzitting - Schriftelijke voorbereiding

- Art. 1105 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

Les parties n'ont pas le droit de recevoir les notes préparatoires écrites des conclusions verbales de l'avocat général à l'audience (1). (1) Cass. 19 janvier 2016, RG P.15.1371.N, Pas. 2016, n° 43.

MINISTERE PUBLIC - Avocat général à la Cour de cassation - Conclusions - Conclusions verbales à l'audience - Notes préparatoires écrites

- Art. 1105 Code judiciaire

- Art. 1107 Code judiciaire

Gelet op de urgentie die eigen is aan de wrakingsprocedure, wordt geen verdaging toegestaan om met een schriftelijke noot te antwoorden op de mondelinge conclusie van de advocaat-generaal; de partijen in de mogelijkheid zijnde om op de rechtszitting mondeling te antwoorden op die conclusie.

WRAKING - Burgerlijke zaken - Urgentie - Advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie - Conclusie - Mondelinge conclusie ter

4/05/2026

Eu égard à l'urgence inhérente à la procédure en récusation, les parties ne peuvent obtenir une remise pour répondre par une note écrite aux conclusions verbales de l'avocat général ; les parties ont la possibilité d'y répondre verbalement à l'audience.

RECUSATION - Matière civile - Urgence - Avocat général à la Cour de cassation - Conclusions - Conclusions verbales à l'audience - Remise

P. 127/844

terechtzing - Verdaging voor antwoord op de mondelinge conclusie

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

pour répondre aux conclusions verbales

- Art. 1107 Code judiciaire

Hoewel artikel 833 Gerechtelijk Wetboek geen uitdrukkelijke termijn oplegt waarbinnen een wraking moet worden voorgedragen die steunt op een grond die zich heeft voorgedaan na de opening van het debat, blijkt zowel uit de letter en de geest van die bepalingen als uit de welomschreven termijnen voor de wrakingsprocedure en uit de schorsing van alle vonnissen en handelingen die zij met zich meebrengt, dat een dergelijke wraking moet worden voorgedragen zodra de grond van de wraking bekend is aan de partij die zich erop beroept; een wrakingsgrond is door een partij gekend wanneer die partij een voldoende zekerheid heeft om zich een overtuiging te kunnen vormen over de wrakingsgrond en om een feitelijk en juridisch onderbouwd wrakingsverzoek in te dienen (1). (1) Cass. 21 mei 2024, AR P.24.0608.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240521.2N.4; Cass. 12 december 2023, AR P.23.1556.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231212.2N.6; Cass. 18 april 2023, AR P.23.0427.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230418.2N.12; Cass. 26 april 2022, AR P.22.0315.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.3; Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0565.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.13; Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25.

WRAKING - Burgerlijke zaken - Wrakingsgronden - Voordragen van de wraking - Tijdstip

- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

Si l'article 833 du Code judiciaire ne prescrit pas de délai exprès dans lequel doit être proposée la récusation fondée sur une cause survenue après l'ouverture des débats, il ressort tant des termes et de l'esprit de cette disposition que des délais précis qui régissent la procédure en récusation et de la suspension qu'elle entraîne de tous jugements et opérations, que pareille récusation doit être proposée aussitôt que la cause qui la fonde est connue de la partie qui s'en prévaut ; une cause de récusation est connue d'une partie lorsque celle-ci a une certitude suffisante quant à son existence pour pouvoir se forger une conviction en la matière et déposer une demande en récusation, qui soit étayée en droit et en fait (1). (1) Cass. 21 mai 2024, RG P.24.0608.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240521.2N.4 ; Cass. 12 décembre 2023, RG P.23.1556.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231212.2N.6 ; Cass. 18 avril 2023, RG P.23.0427.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230418.2N.12 ; Cass. 26 avril 2022, RG P.22.0315.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220426.2N.3 ; Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0565.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.13 ; Cass. 15 janvier 2019, RG P.18.1214.N, Pas. 2019, n° 25.

RECUSATION - Matière civile - Causes de récusation - Proposition de la récusation - Moment

- Art. 833 Code judiciaire

C.25.0262.F

26 augustus 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.1](#)

AC nr. ...

Wanneer het verzoek tot wraking geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd, vormt dit verzoek geen vordering tot wraking; het gaat om een akte die er slechts de schijn van heeft, maar, gelet op, in voorkomend geval, de in dit geval reeds verstreken termijnen van de tuchtprocedure, een middel vormt dat bedoeld is om de rechtsgang te verlammen; dit verzoek tot wraking vormt bijgevolg proceduremisbruik en heeft om die reden geen enkele opschortende werking (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.0815.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.24 ; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0352.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.8.

RECHTSMISBRUIK - Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoek tot wraking - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoek tot wraking - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

WRAKING - Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

ARTS - Tuchtprocedure - Raad van beroep van de Orde der artsen - Verzoek tot wraking - Verzoekschrift dat geen enkele grief aanvoert tegen de personen wier wraking wordt gevorderd - Niet-ontvankelijkheid van het verzoek - Verlamming van de tuchtprocedure - Proceduremisbruik - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Lorsqu'elle ne précise aucun grief à l'égard des personnes dont la récusation est demandée, la requête en récusation ne constitue pas une demande en récusation; il s'agit d'un acte qui n'en revêt que l'apparence mais ne constitue, compte tenu, le cas échéant, des délais de la procédure disciplinaire déjà écoulés en l'espèce, qu'un procédé destiné à paralyser le cours de la justice; elle constitue, partant, un abus de procédure et est dénuée pour cette raison de tout effet suspensif (1). (1) Voir Cass. 20 décembre 2022, RG P.22.0815.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.24 ; Cass. 9 avril 2024, RG P.24.0352.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.8.

ABUS DE DROIT - Procédure disciplinaire - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Requête en récusation - Requête ne précisant aucun grief à l'égard des personnes dont la récusation est demandée - Irrecevabilité de la demande - Paralysie du cours de la procédure disciplinaire - Abus de procédure - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Procédure disciplinaire - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Requête en récusation - Requête ne précisant aucun grief à l'égard des personnes dont la récusation est demandée - Irrecevabilité de la demande - Paralysie du cours de la procédure disciplinaire - Abus de procédure - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

RECUSATION - Procédure disciplinaire - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Requête ne précisant aucun grief à l'égard des personnes dont la récusation est demandée - Irrecevabilité de la demande - Paralysie du cours de la procédure disciplinaire - Abus de procédure - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Procédure disciplinaire - Conseil d'appel de l'Ordre des médecins - Requête en récusation - Requête ne précisant aucun grief à l'égard des personnes dont la récusation est demandée - Irrecevabilité de la demande - Paralysie du cours de la procédure disciplinaire - Abus de procédure - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

De vordering tot onttrekking van de zaak aan de rechter heeft schorsende kracht.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Gevolgen van de vordering tot onttrekking

- Art. 654 Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Gevolgen van de vordering tot onttrekking

- Art. 654 Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

Een maatregel van onttrekking van de zaak aan de rechter kan, afhankelijk van de omstandigheden, in strijd blijken met een goede rechtsbedeling wanneer er een ontwerpvonnis wordt opgemaakt; indien uit het verloop van de procedure voor de rechtbank en uit de gemaakte opmerkingen echter niet volgt dat er op korte termijn een vonnis mag worden verwacht, dient in het belang van de goede rechtsbedeling de onttrekking van de zaak aan de rechter te worden bevolen.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Verzuim gedurende meer dan zes maanden om de zaak te berechten - Goede rechtsbedeling - Beoordeling

- Art. 648, 4° Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Onttrekking van de zaak aan de rechter - Verzuim gedurende meer dan zes maanden om de zaak te berechten - Goede rechtsbedeling - Beoordeling

- Art. 648, 4° Gerechtelijk Wetboek - Deel III: BEVOEGDHEID (Art. 556 tot 663)

La demande de dessaisissement est suspensive.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Dessaisissement - Effet de la demande de dessaisissement

- Art. 654 Code judiciaire - Troisième partie: DE LA COMPETENCE. (Art. 556 à 663)

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Dessaisissement - Effet de la demande de dessaisissement

- Art. 654 Code judiciaire - Troisième partie: DE LA COMPETENCE. (Art. 556 à 663)

Une mesure de dessaisissement peut suivant les circonstances s'avérer contraire à une bonne administration de la justice lorsqu'un projet de jugement est rédigé; s'il ne ressort toutefois pas du déroulement de la procédure devant le tribunal et des observations formulées qu'un jugement puisse être attendu à bref délai, dans l'intérêt de l'administration d'une bonne justice, il y a lieu de prononcer le dessaisissement.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Dessaisissement - Négligence de juger la cause pendant plus de six mois - Bonne administration de la justice - Appréciation

- Art. 648, 4° Code judiciaire - Troisième partie: DE LA COMPETENCE. (Art. 556 à 663)

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Dessaisissement - Négligence de juger la cause pendant plus de six mois - Bonne administration de la justice - Appréciation

- Art. 648, 4° Code judiciaire - Troisième partie: DE LA COMPETENCE. (Art. 556 à 663)

Een tuchtprocedure die voor gevolg heeft, of, volgens de nationale wet, tot gevolg kan hebben dat aan de betrokkene tijdelijk of definitief een burgerlijk recht wordt ontnomen, met name het recht om nog langer een beroep uit te oefenen dat geen openbaar ambt is, wordt voor de toepassing van artikel 6.1 EVRM beschouwd als een procedure met als voorwerp het vaststellen van burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van die bepaling (1). (1) Cass. 18 april 2024, AR D.23.0011.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240418.1N.2; Cass. 13 maart 2008, AR D.07.0004.N, AC 2008, nr. 178; Cass. 13 maart 2008, AR D.07.0002.N, AC 2008, nr. 177; Cass. 14 november 1986, AR 5488, AC 1986-1987, nr. 165.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Tuchtzaken - Tuchtprocedure - Beroepsuitoefeningsverbod - Aard

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Een tuchtprocedure die voor gevolg heeft, of, volgens de nationale wet, tot gevolg kan hebben dat aan de betrokkene tijdelijk of definitief een burgerlijk recht wordt ontnomen, met name het recht om nog langer een beroep uit te oefenen dat geen openbaar ambt is, wordt voor de toepassing van artikel 6.1 EVRM beschouwd als een procedure met als voorwerp het vaststellen van burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van die bepaling (1). (1) Cass. 18 april 2024, AR D.23.0011.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240418.1N.2; Cass. 13 maart 2008, AR D.07.0004.N, AC 2008, nr. 178; Cass. 13 maart 2008, AR D.07.0002.N, AC 2008, nr. 177; Cass. 14 november 1986, AR 5488, AC 1986-1987, nr. 165.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière disciplinaire - Procédure disciplinaire - Interdiction d'exercer la profession - Nature

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel kan in tuchtzaken in het gedrang komen, wanneer door de afwezigheid van een verjaringstermijn, het verweer tegen feiten die zich in een ver verleden hebben voorgedaan, in het licht van de omstandigheden van het geval door het tijdsverloop wordt bemoeilijkt, zonder dat dit een automatisme uitmaakt; het staat aan de rechter om in het licht van de concrete elementen van de zaak en met inachtneming van de complexiteit ervan, de houding van de tuchtrechtelijk vervolgte persoon en deze van de tuchtoverheid, in feite te oordelen of het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel is miskend door de afwezigheid van een verjaringstermijn; de rechter kan hierbij rekening houden met mogelijke bewijsmoeilijkheden bij de verdediging dan wel met het bestaan van een strafzaak of met de andere voorhanden zijnde waarborgen zoals inzake de redelijke termijn.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verjaring - Tuchtzaken - Ontstentenis verjaringstermijn - Rechtzekerheidsbeginsel

Het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel kan in tuchtzaken in het gedrang komen, wanneer door de afwezigheid van een verjaringstermijn, het verweer tegen feiten die zich in een ver verleden hebben voorgedaan, in het licht van de omstandigheden van het geval door het tijdsverloop wordt bemoeilijkt, zonder dat dit een automatisme uitmaakt; het staat aan de rechter om in het licht van de concrete elementen van de zaak en met inachtneming van de complexiteit ervan, de houding van de tuchtrechtelijk vervolgte persoon en deze van de tuchtoverheid, in feite te oordelen of het recht op een eerlijk proces en het rechtszekerheidsbeginsel is miskend door de afwezigheid van een verjaringstermijn; de rechter kan hierbij rekening houden met mogelijke bewijsmoeilijkheden bij de verdediging dan wel met het bestaan van een strafzaak of met de andere voorhanden zijnde waarborgen zoals inzake de redelijke termijn.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Prescription - Matière disciplinaire - Absence de délai de prescription - Principe de la sécurité juridique

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VERJARING - Tuchtzaken - Termijnen (aard, duur, aanvang, einde) - Ontstentenis verjaringstermijn - Eerlijk proces - Rechtzekerheidsbeginsel

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRESCRIPTION - Matière disciplinaire - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Absence de délai de prescription - Procès équitable - Principe de la sécurité juridique

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

D.22.0009.N

27 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250627.1N.1](#)

AC nr. ...

Het legaliteitsbeginsel dat geldt als algemeen rechtsbeginsel in strafzaken, geldt niet als zodanig in tuchtzaken; de tuchtrechter is niet verplicht om de tuchtrechtelijk gesanctioneerde feiten in wettelijke bewoordingen of regels van de plichtenleer te omschrijven; het volstaat dat hij de feiten zodanig preciseert dat kan worden nagegaan of de bestreden beslissing al dan niet uit die feiten heeft kunnen afleiden dat de tuchtrechtelijk gesanctioneerde beroepsbeoefenaar, wettelijk gezien, is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep; de tuchtvordering, die strekt tot onderzoek of een beroepsbeoefenaar de regels van de plichtenleer heeft overtreden dan wel is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep, kan derhalve betrekking hebben op feiten die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een nauwkeurige definitie (1). (1) Cass. 4 april 2025, AR D.22.0017.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.5.

GRONDWET - Art. 14 - Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

GRONDWET - Art. 12 - Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le principe de la légalité, qui constitue un principe général du droit en matière répressive, ne s'applique pas en tant que tel en matière disciplinaire ; le juge disciplinaire n'est pas tenu de qualifier les faits sanctionnés disciplinairement dans les termes mêmes de la loi ou des règles de la déontologie ; il suffit qu'il précise les faits dans des termes qui permettent de vérifier si la décision attaquée a pu ou non en déduire que le praticien professionnel sanctionné disciplinairement a, sur le plan du droit, porté atteinte à l'honneur ou à la dignité de la profession ; l'action disciplinaire, qui a pour objet de déterminer si le praticien a enfreint les règles de la déontologie ou a porté atteinte à l'honneur ou à la dignité de la profession, peut dès lors concerner des faits qui ne font pas nécessairement l'objet d'une définition précise (1). (1) Cass. 4 avril 2025, RG D.22.0017.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.5.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 14 - Principe de légalité - Matière disciplinaire - Applicabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2, al. 1er Code pénal

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Principe de légalité - Matière disciplinaire - Applicabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Aaaaaaaaartikel 6.3 - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken - Toepasselijkheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2, al. 1er Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Aaaaaaaaarticle 6, § 3 - Matière disciplinaire - Applicabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2, al. 1er Code pénal

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Matière disciplinaire - Applicabilité]

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2, al. 1er Code pénal

De tuchtvordering strekt tot onderzoek of een beroepsbeoefenaar, zoals een arts, de regels van de plichtenleer heeft overschreden dan wel is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep; zij wordt uitgeoefend in het belang van de beroepsgroep en kan betrekking hebben op feiten die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een nauwkeurige definitie; ze kan aanleiding geven tot tuchtsancties die de beroepsbeoefenaar raken in de uitoefening van zijn beroep en worden uitgesproken door een orgaan dat eigen is aan het beroep; de strafvordering heeft daarentegen tot doel schendingen van de maatschappelijke orde te doen bestraffen en wordt uitgeoefend in het belang van de hele maatschappij; zij behoort tot de bevoegdheid van de strafrechter; zij kan enkel betrekking hebben op feiten die de wet op nauwkeurige wijze strafbaar stelt en, in geval van veroordeling, leiden tot wettelijk bepaalde straffen; hieruit volgt dat tuchtrechtelijk vervolgde beroepsbeoefenaars enerzijds en strafrechtelijk vervolgde personen anderzijds geen personen of categorieën van personen uitmaken die in een juridisch vergelijkbare situatie verkeren.

GRONDWET - Art. 10 - Artikel 11 - Tuchtvordering -
Strafvordering - Onderscheid - Gevolg

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'action disciplinaire a pour objet de déterminer si un praticien, tel qu'un médecin, a enfreint les règles de la déontologie ou a porté atteinte à l'honneur ou à la dignité de la profession ; elle est exercée dans l'intérêt de la profession et peut concerner des faits qui ne font pas nécessairement l'objet d'une définition précise ; elle peut donner lieu à des sanctions disciplinaires qui touchent le praticien dans l'exercice de sa profession et qui sont prononcées par un organe propre à la profession ; l'action publique, en revanche, a pour but de faire réprimer des atteintes à l'ordre public et est exercée dans l'intérêt de la société dans son ensemble ; elle relève de la compétence du juge répressif ; elle ne peut concerner que des faits qui sont punis de manière précise par la loi et qui donnent lieu, en cas de condamnation, aux peines prévues par la loi ; il s'ensuit que les praticiens poursuivis disciplinairement, d'une part, et les personnes poursuivies pénalement, d'autre part, ne constituent pas des personnes ou des catégories de personnes se trouvant dans une situation juridiquement comparable.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 -
Article 11 - Action disciplinaire - Action publique - Distinction -
Conséquence

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994

Het legaliteitsbeginsel dat geldt als algemeen rechtsbeginsel in strafzaken, geldt niet als zodanig in tuchtzaken; de tuchtrechter is niet verplicht om de tuchtrechtelijk gesanctioneerde feiten in de bewoordingen van de wet of de regels van de plichtenleer te omschrijven; het volstaat dat de tuchtrechter de feiten zodanig preciseert dat kan worden nagegaan of hij al dan niet uit die feiten heeft kunnen afleiden dat de tuchtrechtelijk gesanctioneerde beroepsbeoefenaar, wettelijk gezien, is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep; de tuchtvordering, die strekt tot onderzoek of de beroepsbeoefenaar de regels van de plichtenleer heeft overschreden dan wel is tekortgekomen aan de eer of de waardigheid van zijn beroep, kan derhalve betrekking hebben op feiten die niet noodzakelijk het voorwerp uitmaken van een nauwkeurige definitie.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Tuchtzaken

Le principe de légalité, qui constitue un principe général du droit en matière répressive, ne s'applique pas en tant que tel en matière disciplinaire ; le juge disciplinaire n'est pas tenu de qualifier les faits sanctionnés disciplinairement dans les termes mêmes de la loi ou des règles de la déontologie ; il peut se contenter de préciser ces faits dans des termes qui permettent de vérifier s'il a pu ou non en déduire que le praticien professionnel sanctionné disciplinairement a, sur le plan du droit, porté atteinte à l'honneur ou à la dignité de la profession ; l'action disciplinaire, qui a pour objet de déterminer si le praticien a enfreint les règles de la déontologie ou a porté atteinte à l'honneur ou à la dignité de la profession, peut dès lors concerner des faits qui ne font pas nécessairement l'objet d'une définition précise.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Principe de légalité - Matière disciplinaire

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Matière disciplinaire]

D.23.0003.N

4 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.7](#)

AC nr. ...

Uit artikel 43 van de wet van 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur volgt dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen enerzijds de stukken die toebehoren aan de cliënt en anderzijds de stukken die de vrucht zijn van de werkzaamheid van de beroepsbeoefenaar en die slechts na betaling toekomen aan de cliënt; de beroepsbeoefenaar is enkel ertoe gehouden de stukken die toebehoren aan de cliënt op diens eerste verzoek onverwijld over te maken; hij is niet ertoe gehouden de stukken die de vrucht zijn van zijn beroepswerkzaamheid en waarvoor hij nog niet werd vergoed, aan de cliënt op diens eerste verzoek onverwijld over te maken.

ACCOUNTANT - Gevolg - Resultaat van de intellectuele arbeid - Stukken van cliënt - Onderscheid

- Art. 43 Wet 17 maart 2019 betreffende de beroepen van accountant en belastingadviseur

Il résulte de l'article 43 de la loi du 17 mars 2019 relative aux professions d'expert-comptable et de conseiller fiscal qu'il convient d'opérer une distinction entre, d'une part, les pièces appartenant au client et, d'autre part, celles qui sont le fruit de l'activité du professionnel et qui ne reviennent au client qu'après paiement ; une fois que le client en fait la demande, le professionnel doit immédiatement lui remettre les pièces lui appartenant ; il ne doit pas immédiatement lui remettre les pièces qui sont le fruit de son activité professionnelle tant qu'il n'a pas encore été payé.

EXPERTCOMPTABLE; VOIR AUSSI: 706 COMPTABILITE - Conséquence - Résultat d'un travail intellectuel - Pièces du client - Distinction

- Art. 43 L. du 17 mars 2019 relative aux professions d'expert-comptable et de conseiller fiscal

D.24.0005.N

4 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250404.1N.8](#)

AC nr. ...

Een geschrapte vastgoedmakelaar kan, na het verstrijken van een termijn van vijf jaar nadat hem bij definitieve beslissing de tuchtsanctie van schrapping werd opgelegd, een aanvraag tot eerherstel indienen; zolang hem voor de schrapping geen eerherstel is verleend, kan hij niet opnieuw op het tableau van vastgoedmakelaars worden ingeschreven.

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Tuchtsanctie - Herinschrijving tableau - Eerherstel

- Art. 5, § 1, tweede lid Wet 11 februari 2013 houdende organisatie van het beroep van vastgoedmakelaar
- Art. 14, § 1 Wet 11 februari 2013 houdende organisatie van het beroep van vastgoedmakelaar
- Art. 62, §§ 1 en 2 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

Un agent immobilier radié peut introduire une demande de réhabilitation après un délai de cinq ans à compter de la décision définitive prononçant à son encontre la sanction disciplinaire de la radiation ; tant qu'il n'a pas obtenu sa réhabilitation, il ne peut être réinscrit au tableau des agents immobiliers.

COURTIER - Agent immobilier - Sanction disciplinaire - Réinscription au tableau - Réhabilitation

- Art. 5, § 1, al. 2 L. du 11 février 2013 organisant la profession d'agent immobilier
- Art. 14, § 1er L. du 11 février 2013 organisant la profession d'agent immobilier
- Art. 62, § 1er et 2 A.R. du 20 juillet 2012

D.24.0008.N

11 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250911.1N.11](#)

AC nr. ...

Noch artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering noch enige andere wetbepaling of algemeen rechtsbeginsel houdt in dat de tuchtrechter ertoe gehouden is de tuchtprocedure te schorsen zolang niet definitief is beslist over de strafvordering met betrekking tot feiten die ook aan de grondslag liggen van de tuchtprocedure; het komt de tuchtoverheid toe naargelang de omstandigheden van het geval te oordelen of het aangewezen is het verloop of de uitkomst van de strafprocedure af te wachten.

ADVOCAAT - Tucht - Strafvordering - Artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Toepassing

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT - Tucht - Strafvordering - Artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Toepassing

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Il ne résulte pas de l'article 4 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, ni d'aucune autre disposition légale, ni d'aucun principe général du droit, que le juge disciplinaire serait tenu de suspendre la procédure disciplinaire tant qu'il n'a pas été prononcé définitivement sur l'action publique relative aux faits qui sont aussi à l'origine de l'action disciplinaire ; il appartient à l'autorité disciplinaire d'apprécier, au regard des circonstances de l'espèce, s'il y a lieu d'attendre que la procédure pénale soit entamée voire terminée.

AVOCAT - Discipline - Action publique - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 4 - Application

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

AVOCAT - Discipline - Action publique - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 4 - Application

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

D.24.0014.F

19 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250619.1F.6](#)

AC nr. ...

Aangezien de uitspraak van een maatregel tot schorsing van een magistraat uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel voor de duur van de vervolging en tot de eindbeslissing in strijd is met het vermoeden van onschuld, kan ze enkel worden uitgesproken indien het straf- of tuchtonderzoek zwaarwichtige feiten betreft en de goede werking van de dienst zich ertegen verzet dat de betrokkene zijn ambt blijft uitoefenen; de maatregel moet ook worden beoordeeld op grond van het vertrouwen dat de rechtzoekende moet kunnen stellen in degene die met de rechtsprekende functie is belast en die boven elke verdenking verheven moet zijn (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTERLIJKE TUCHT - Magistraat - Schorsing uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel - Voorwaarde

- Art. 406, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Dès lors que la prononciation d'une mesure de suspension d'un magistrat de ses fonctions par mesure d'ordre pendant la durée des poursuites et jusqu'à la décision finale se heurte à la présomption d'innocence, elle ne peut être prononcée que si l'objet de l'instruction pénale ou disciplinaire concerne des faits graves et que le bon fonctionnement du service s'oppose à ce que l'intéressé continue à exercer ses fonctions. La mesure doit aussi être appréciée en fonction de la confiance que le justiciable doit pouvoir avoir en celui qui est chargé de la fonction juridictionnelle et qui doit être au-dessus de tout soupçon (1). (1) Voir concl. du MP.

DISCIPLINE JUDICIAIRE - Magistrat - Suspension de ses fonctions par mesure d'ordre - Condition

- Art. 406, § 1er, al. 1er Code judiciaire

Onder een afdoende motivering moet elke motivering worden verstaan waarop de beslissing redelijkerwijs is gegrond; de feitenrechter dient in feite te beoordelen of de motivering van de beslissing afdoende is.

RECHTERLIJKE TUCHT - Magistraat - Schorsing uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel - Afdoende motivering - Begrip - Beoordeling

- Art. 2 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

- Art. 3 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Tuchtzaken - Magistraat - Schorsing uit zijn ambt op grond van een ordemaatregel - Afdoende motivering - Begrip - Beoordeling

- Art. 2 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

- Art. 3 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

Il y a lieu d'entendre par motivation adéquate toute motivation qui fonde raisonnablement la décision; il appartient au juge du fond d'apprécier en fait si la motivation de la décision est adéquate.

DISCIPLINE JUDICIAIRE - Magistrat - Suspension de ses fonctions par mesure d'ordre - Motivation adéquate - Notion - Appréciation

- Art. 2 L. du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs

- Art. 3 L. du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière disciplinaire - Magistrat - Suspension de ses fonctions par mesure d'ordre - Motivation adéquate - Notion - Appréciation

- Art. 2 L. du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs

- Art. 3 L. du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs

Noch uit de omstandigheid dat het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 406, § 1, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, bij de in artikel 412, § 1, bedoelde overheid een vordering tot schorsing in het belang van de dienst kan instellen, noch uit de omstandigheid dat het openbaar ministerie de zaak krachtens artikel 419 van dat wetboek bij de tuchtrechtbank aanhangig kan maken wanneer die overheid geen beslissing aan de betrokkene heeft verzonden, kan worden afgeleid dat de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel, die geen van die handelingen heeft gesteld maar slechts een advies over de zaak heeft uitgebracht, partij in de zaak is geweest.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Verweerders - Rechterlijke tucht - Cassatieberoep van de magistraat tegen de procureur-generaal bij het hof van beroep - Ontvankelijkheid

Ni de la circonstance que, conformément à l'article 406, § 1er, alinéa 2, du Code judiciaire, le ministère public peut saisir l'autorité visée à l'article 412, § 1er, d'une demande de suspension dans l'intérêt du service ni de celle qu'en vertu de l'article 419 dudit Code, il peut saisir le tribunal disciplinaire lorsque ladite autorité n'a pas transmis de décision à l'intéressé, il ne se déduit que le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles, qui n'a posé aucun de ces actes mais s'est borné à donner un avis sur la cause, y a été partie.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Défendeurs - Discipline judiciaire - Pourvoi dirigé par le magistrat contre le procureur général près la cour d'appel - Recevabilité

F.10.0058.F29 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.1](#)

AC nr. ...

Uit de ontstaansgeschiedenis van artikel 49 van de programmawet van 9 juli 2004 blijkt dat de invoering van die wetsbepaling wordt verantwoord door het feit dat de regelmatigheid van de stuiting van de verjaring van de betwiste belastingen door de betekening van een bevel tot betaling, steeds werd erkend tot het Hof de arresten van 10 oktober 2002 en 21 februari 2003 heeft gewezen en dat die wetsbepaling werd aangenomen om de financiële belangen van de Schatkist te vrijwaren; die wetsbepaling, die moet voorkomen dat bepaalde belastingplichtigen een niet door de wetgever bedoeld voordeel zouden genieten en die in overeenstemming is met het algemeen belang en noodzakelijk is om de betaling te verzekeren van de belastingen, waarvan de wetgever geenszins de aanslagregels heeft gewijzigd, is verenigbaar met artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Algemeen - Bevel tot betaling - Verjaringsstuitende werking - Werking in de tijd van artikel 49 Programmawet 9 juli 2004.

Il ressort de la genèse de l'article 49 de la loi-programme du 9 juillet 2004 que l'insertion de cette disposition légale est justifiée par le fait que la régularité de l'interruption de la prescription des impôts contestés par la signification d'un commandement a été reconnue jusqu'au moment où les arrêts des 10 octobre 2002 et 21 février 2003 ont été rendus par la Cour et que cette disposition légale a été adoptée afin de garantir les intérêts financiers du Trésor; cette disposition légale, qui doit empêcher que certains contribuables bénéficient d'un avantage non envisagé par le législateur et qui est conforme à l'intérêt général et nécessaire pour assurer le paiement des impôts dont le législateur n'a nullement modifié les règles d'établissement, est compatible avec l'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Généralités - Commandement - Effet interruptif de prescription - Effet dans le temps de l'article 49 de la loi-programme du 9 juillet 2004

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Verenigbaarheid - Artikel 49, Programmawet 9 juli 2004

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd van artikel 49 Programmawet 9 juli 2004.

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM houdt geen verband met de verplichting van de gewestelijke directeur om binnen een redelijke termijn uitspraak te doen over het bezwaar dat de belastingplichtige overeenkomstig artikel 366 WIB92 kan indienen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Beslissing van de directeur - Termijn - Verdrag Rechten van de Mens - Algemeen - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Toepassingsgebied

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Eerste aanvullend protocol - Artikel 1 - Toepassingsgebied - Fiscaal bezwaar - Beslissing van de gewestelijke directeur - Termijn

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 366 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49 L.-programme du 9 juillet 2004

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Premier protocole additionnel - Article 1er - Compatibilité - Loi-programme du 9 juillet 2004, article 49

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49 L.-programme du 9 juillet 2004

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Effet dans le temps de l'article 49 de la loi-programme du 9 juillet 2004

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 49 L.-programme du 9 juillet 2004

L'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales est étranger à l'obligation du directeur régional de statuer dans un délai raisonnable sur la réclamation que le contribuable peut introduire, conformément à l'article 366 du Code des impôts sur les revenus 1992 (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Décision du directeur - Délai - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Généralités - Premier protocole additionnel - Article 1er - Champ d'application

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 366 Code des impôts sur les revenus 1992

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Premier protocole additionnel - Article 1er - Champ d'application - Réclamation fiscale - Décision du directeur régional - Délai

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 366 Code des impôts sur les revenus 1992

Geschillen in belastingzaken vallen buiten het toepassingsgebied van de burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van artikel 6 EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Algemeen - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6 - Artikel 6.1 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toepassingsgebied - Belastingzaken

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le contentieux fiscal échappe au champ des droits et obligations de caractère civil au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Généralités - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6, § 1er - Champ d'application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Champ d'application - Matière fiscale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de wapengelijkheid dat zich zou onderscheiden van de algemene rechtsbeginselen van het recht van verdediging en van het recht op een eerlijk proces (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Beginsel van wapengelijkheid

Le principe général du droit de l'égalité des armes n'existe pas de manière distincte de ceux relatifs au respect des droits de la défense et du droit à un procès équitable (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de l'égalité des armes]

Niettegenstaande dat het bevel tot betaling de eerste daad van rechtstreekse vervolging is in de zin van de artikelen 148 en 149 KB WIB92, moet het bevel tot betaling worden uitgelegd als een verjaringsstuitende daad in de zin van artikel 2244 Oud Burgerlijk Wetboek, zelfs wanneer de betwiste belastingschuld geen zeker en vaststaand karakter heeft (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Algemeen - Bevel tot betaling - Verjaringsstuitende werking - Voorwaarden

- Art. 49 Programmawet 9 juli 2004

Nonobstant le fait que le commandement constitue le premier acte de poursuites directes au sens des articles 148 et 149 de l'arrêté royal d'exécution du Code des impôts sur les revenus 1992, le commandement doit être interprété comme constituant également un acte interruptif de prescription au sens de l'article 2244 de l'ancien Code civil, même lorsque la dette d'impôt contestée n'a pas de caractère certain et liquide (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Généralités - Commandement - Effet interruptif de prescription - Conditions

- Art. 49 L.-programme du 9 juillet 2004

Fiscale geschillen vallen buiten het toepassingsgebied van de burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van artikel 6 EVRM, ondanks de vermogensrechtelijke gevolgen die deze geschillen noodzakelijkerwijze teweegbrengen voor de toestand van de belastingplichtigen; de omstandigheid dat het geschil de invordering van een belastingsschuld betreft, heeft niet tot gevolg dat het geschil een betwisting over burgerlijke rechten en verplichtingen is in de zin van voormeld artikel 6 (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Algemeen - Invordering van een belastingsschuld - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 6 - Artikel 6.1 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Toepassingsgebied - Belastingzaken - Invordering van een belastingsschuld

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le contentieux fiscal échappe au champ des droits et obligations de caractère civil au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, en dépit des effets patrimoniaux que ce contentieux a nécessairement quant à la situation des contribuables; la circonstance que le litige porte sur le recouvrement d'une dette d'impôt n'a pas pour conséquence que celui-ci est une contestation sur des droits et obligations de caractère civil au sens de l'article 6 précité (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Généralités - Recouvrement d'une dette d'impôt - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6, § 1er - Champ d'application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Champ d'application - Matière fiscale - Recouvrement d'une dette d'impôt

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

F.17.0014.F

29 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.4](#)

AC nr. ...

De rechtsvordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren, betreft een in geld waardeerbare vordering (1). (1) Zie concl. OM.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Algemeen - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren - Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag

L'action qui tend à déclarer prescrit le recouvrement d'un impôt porte sur une demande évaluable en argent (1). (1) Voir les concl. du MP.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Procédure devant le juge du fond - Indemnité de procédure - Montant - Demande de déclarer prescrit le recouvrement d'un impôt

- Art. 1022 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétabilité des honoraires et des frais d

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Généralités - Demande de déclarer prescrit le recouvrement d'un impôt - Indemnité de procédure - Montant

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

VORDERING IN RECHTE - Rechtsplegingsvergoeding - Bedrag - Vordering die ertoe strekt de invordering van een belasting verjaard te doen verklaren

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 3 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

.....

- Art. 1022 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Indemnité de procédure - Montant - Demande de déclarer prescrit le recouvrement d'un impôt

- Art. 1022 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

DEMANDE EN JUSTICE - Indemnité de procédure - Montant - Demande de déclarer prescrit le recouvrement d'un impôt

- Art. 1022 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

- Art. 3 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

F.18.0086.F

20 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250220.1F.3](#)

AC nr. ...

Het gezag van gewijsde van een arrest van de Raad van State is beperkt tot hetgeen de rechter over een geschilpunt heeft beslist en tot hetgeen, ten gevolge van het geschil dat voor de rechter is gebracht en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, de noodzakelijke grondslag van zijn beslissing vormt (1). (1) Zie concl. OM.

RAAD VAN STATE - Draagwijde - Arrest van Raad van State - 4/05/2026

L'autorité de la chose jugée d'un arrêt du Conseil d'État se limite à ce que le juge a décidé sur un point litigieux et à ce qui, en raison de la contestation portée devant le juge et soumise à la contradiction des parties, constitue le fondement nécessaire de la décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSEIL D'ETAT - Portée - Arrêt du Conseil d'Etat - Autorité de chose 142/844

Gezag van gewijsde

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Algemeen - Arrest van Raad van State - Draagwijdte

jugée

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Généralités - Arrêt du Conseil d'Etat - Portée

Wanneer een gerecht van de rechterlijke orde rechtsgeldig kennisneemt, op grond van artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek, van een aansprakelijkheidsvordering die uitgaat van de machtsoverschrijding van een administratieve overheid, welke door de Raad van State wordt bestraft met de nietigverklaring van de administratieve akte, moet het gerecht van de rechterlijke orde, wegens het absolute gezag van gewijsde van een dergelijke vernietigingsbeslissing, noodzakelijkerwijs oordelen dat de administratieve overheid, de auteur van de nietig verklaarde akte, behoudens rechtvaardigingsgrond een fout heeft begaan (1). (1) Zie concl. OM.

RAAD VAN STATE - Administratieve overheid - Beslissing - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Fout van de administratieve overheid - Draagwijdte - Gerecht van de rechterlijke orde

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Algemeen - Administratieve overheid - Beslissing - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Fout van de administratieve overheid - Draagwijdte - Gerecht van de rechterlijke orde

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'une juridiction de l'ordre judiciaire est valablement saisie sur la base de l'article 1382 de l'ancien Code civil d'une demande en responsabilité fondée sur l'excès de pouvoir d'une autorité administrative sanctionné par l'annulation de l'acte administratif par le Conseil d'État, la juridiction de l'ordre judiciaire doit nécessairement décider, en raison de l'autorité absolue de la chose jugée qui s'attache à pareille décision d'annulation, que l'autorité administrative, auteur de l'acte annulé, a, sauf cause de justification, commis une faute (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSEIL D'ETAT - Autorité administrative - Décision - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Faute de l'autorité administrative - Portée - Juridiction de l'ordre judiciaire

- Art. 1382 Ancien Code civil

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Généralités - Autorité administrative - Décision - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Faute de l'autorité administrative - Portée - Juridiction de l'ordre judiciaire

- Art. 1382 Ancien Code civil

F.18.0146.F

30 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250130.1F.6](#)

AC nr. ...

Met het oog op de toepassing van artikel 376, § 1, WIB92, in de versie die van toepassing is, zijn enkel nieuwe feiten of bescheiden die welke een bewijs kunnen vormen dat nog niet eerder werd aangevoerd en dat de belastingplichtige niet heeft kunnen overleggen of aanvoeren vóór het verstrijken van de bezwaar- of beroepstermijnen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Algemeen - Ontheffing - Nieuwe feiten of bescheiden - Begrip

- Art. 376, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Aux fins de l'application de l'article 376, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, dans sa version applicable, constituent seuls des faits ou des documents nouveaux, ceux qui sont de nature à faire une preuve qui n'a pas été faite antérieurement et que le redevable n'était pas en mesure de produire ou d'alléguer avant l'expiration des délais de réclamation ou de recours.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Généralités - Dégrèvement - Faits ou documents nouveaux - Notion

- Art. 376, § 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0051.F

10 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250210.3F.1](#)

AC nr. ...

Het gebrek aan voorafgaande kennisgeving van de aanwijzingen van belastingfraude heeft enkel de nietigheid van de aanslag tot gevolg wanneer deze werd gevestigd op grond van de resultaten van de onderzoeken (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Onderzoek - Aanvullende termijn van twee jaar - Voorwaarde - Sanctie

- Art. 240, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Onderzoeken van de administratie bij aanwijzingen van belastingfraude - Voorafgaande kennisgeving van de aanwijzingen van fraude - Geen kennisgeving - Gevolgen

- Art. 240, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

De belastingbevoegdheid die berust op de onthullingen van een rechtsvordering onderscheidt zich van die welke berust op de resultaten van de onderzoeken verricht overeenkomstig artikel 240, derde lid, WIB64; hieruit volgt dat de administratie, ook al is ze tot dergelijke onderzoeken overgegaan, haar bevoegdheid niet verliest om de belasting te vestigen op de niet-aangegeven inkomsten die werden uitgewezen door een rechtsvordering die geleid heeft tot een na die onderzoeken gewezen rechterlijke beslissing (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn voor de niet-aangegeven en door een rechtsvordering uitgewezen inkomsten - Verrichte onderzoeken - Gevolgen voor de bevoegdheid om de belasting op die niet-aangegeven inkomsten te vestigen

- Art. 240, derde lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

- Art. 263, § 1, 3°, en § 2, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1964

Le défaut de notification préalable des indices de fraude n'entraîne la nullité de l'imposition que lorsque celle-ci est établie sur la base des résultats des investigations (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Investigation - Délai supplémentaire de deux ans - Condition - Sanction

- Art. 240, al. 3 Code des Impôts sur les Revenus 1964

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Investigations de l'administration en cas d'indices de fraude fiscale - Notification préalable des indices de fraude - Absence - Conséquences

- Art. 240, al. 3 Code des Impôts sur les Revenus 1964

Le pouvoir d'imposition fondé sur ce qui est révélé par une action judiciaire est distinct de celui fondé sur les résultats d'investigations menées conformément à l'article 240, alinéa 3, du C.I.R. 64; il s'ensuit que, lors même que l'administration a mis en œuvre de telles investigations, elle n'est pas déchue de son pouvoir d'établir l'impôt sur les revenus non déclarés et révélés par une action judiciaire donnant lieu à une décision judiciaire postérieure à ces investigations (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Délai d'imposition spécial pour les revenus non déclarés et révélés par une action judiciaire - Mise en œuvre d'investigations - Effet sur le pouvoir d'établir l'impôt sur ces revenus non déclarés

- Art. 240, al. 3 Code des Impôts sur les Revenus 1964

- Art. 263, § 1er, 3°, et § 2, 3° Code des Impôts sur les Revenus 1964

F.20.0035.F

27 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250227.1F.29](#)

AC nr. ...

Uit artikel 26, eerste lid, WIB92 volgt niet dat een abnormaal of goedgunstig voordeel enkel kan worden toegekend door een bedrijf indien er wilsovereenstemming tussen haarzelf en de verkrijger bestaat (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Winsten -

Il ne suit pas de l'article 26, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 qu'un avantage anormal ou bénévole ne peut être accordé par une entreprise que s'il existe un accord de volonté entre elle-même et le bénéficiaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Bénéfices - Avantages anormaux ou

Abnormale of goedgunstige voordelen

- Art. 26, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

bénévoles

- Art. 26, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0174.F

10 oktober 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20251010.1F.5](#)

AC nr. ...

De zaak kan zonder mondeling pleidooi in beraad worden genomen, zonder dat daarvoor het akkoord van de partijen is vereist.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tijdens de pandemie betreffende het coronavirus COVID-19 - Inberaadneming zonder mondeling pleidooi - Voorwaarden

- Art. 2, § 1, 2 et 5 KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

La prise en délibéré d'une affaire sans plaidoiries ne requiert pas l'accord des parties.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Procédure civile en période de pandémie due au coronavirus Covid-19 - Prise en délibéré sans plaidoiries - Conditions

- Art. 2, § 1er, 2 et 5 A.R. n° 2 du 9 avril 2020

De betwistingen betreffende de belastingaanslag, ook al hebben ze betrekking op een belastingverhoging en heeft die verhoging het karakter van een straf, zijn geen strafzaken in de zin van artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit nr. 2 van 9 april 2020.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Burgerlijke rechtspleging tijdens de pandemie betreffende het coronavirus COVID-19 - Toepassingsgebied - Belastingzaken - Geschil betreffende een belastingverhoging

- Art. 2, § 1, 2 et 5 KB nr. 2 van 9 april 2020 met betrekking tot de verlenging van de verjaringstermijnen en de andere termijnen om in rechte te treden, alsmede de verlenging van de termijnen van de rechtspleging en de schriftelijke behandeling voor de hoven en rechtbanken

- Art. 444, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les contestations relatives à l'établissement de l'impôt, lors même qu'elles portent sur un accroissement d'impôt et celui-ci eût-il le caractère d'une peine, ne constituent pas des causes pénales au sens de l'article 2, § 1er, de l'arrêté royal n° 2 du 9 avril 2020.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Procédure civile en période de pandémie due au coronavirus Covid-19 - Champ d'application - Matière fiscale - Litige relatif à un accroissement d'impôt

- Art. 2, § 1er, 2 et 5 A.R. n° 2 du 9 avril 2020

- Art. 444, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0037.N

24 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250124.1N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 241 CDW, krachtens hetwelk de terugbetaling door de douaneautoriteiten van bedragen aan rechten bij invoer of aan rechten bij uitvoer geen geeft aanleiding tot betaling van moratoire interest door genoemde autoriteiten, is niet van toepassing op de terugbetaling van douanerechten met toepassing van artikel 239 CDW (1). (1) Het Hof verwijst naar HvJ 18 januari 2017, Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen t. Hauptzollamt Bielefeld, C-365/15.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Terugbetaling of kwijtschelding van de rechten bij in- of uitvoer - Bijzondere situatie - Moratoire interest

- Art. 239 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Art. 241 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Artikel 905.1 CTW, dat de gevallen bepaalde waarin de lidstaten waaronder de beschikkende douaneautoriteit ressorteert de zaak dienden te verwijzen naar de Commissie ter behandeling volgens de procedure bedoeld in de artikelen 906 tot en met 909, is een regel van procesrecht waarvan de opheffing onmiddellijk van toepassing is, zodat ook in hangende gedingen van deze bepaling geen toepassing meer kan worden gemaakt, ook al betreffen deze gedingen rechten die vóór de opheffing van het CTW opeisbaar werden.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Terugbetaling of kwijtschelding van de rechten bij in- of uitvoer - Bijzondere situatie - Verwijzing naar de Commissie - Vereiste

- Art. 905.1 Verordening 2454/93/EEG van de Commissie van 2 juli 1993 houdende vaststelling van enkele bepalingen ter uitvoering van Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad tot vaststelling van het communautair douanewetboek

L'article 241 du Code des douanes communautaire, en vertu duquel le remboursement par les autorités douanières de montants de droits à l'importation ou de droits à l'exportation ne donne pas lieu au paiement d'intérêts moratoires par ces autorités, ne s'applique pas au remboursement de droits de douane en exécution de l'article 239 de ce code (1). (1) La Cour renvoie à l'arrêt rendu par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'affaire Wortmann KG Internationale Schuhproduktionen c. Hauptzollamt Bielefeld, 18 janvier 2017, C-365/15.

DOUANES ET ACCISES - Remboursement ou remise des droits à l'importation ou à l'exportation - Situation particulière - Intérêts moratoires

- Art. 239 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 241 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

L'article 905.1 du Code d'application du code des douanes communautaire, qui déterminait les cas dans lesquels les États membres dont relevait l'autorité douanière de décision devaient transmettre l'affaire à la Commission en vue de son traitement suivant la procédure visée aux articles 906 à 909, est une règle de droit procédural dont l'abrogation est d'application immédiate, de sorte qu'il ne peut être fait non plus application de cette disposition dans les instances pendantes, même si celles-ci concernent des droits qui étaient exigibles avant l'abrogation de ce code.

DOUANES ET ACCISES - Remboursement ou remise des droits à l'importation ou à l'exportation - Situation particulière - Renvoi à la Commission - Notion

- Art. 905.1 Règlement 2454/93/CEE de la Commission, du 2 juillet 1993, fixant certaines dispositions d'application du règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil établissant le code des douanes communautaire

Het bestaan van een bijzondere situatie is aangetoond in de zin van artikel 239 CDW wanneer uit de omstandigheden van het concrete geval volgt dat de belastingsschuldige in een uitzonderlijke situatie verkeert vergeleken met de andere marktdeelnemers die dezelfde activiteit verrichten, en hij zonder de bijzondere omstandigheden het aan boeking achteraf van de douanerechten verbonden nadeel niet zou hebben ondervonden; daarbij dient het belang van de gemeenschap bij de volledige naleving van de douanewetgeving te worden afgewogen tegen het belang van de marktdeelnemer te goeder trouw geen schade te lijden die verder gaat dan het normale handelsrisico (1). (1) Het Hof verwijst naar HvJ 25 juli 2008, CAS SpA t. Commissie van de Europese Gemeenschappen, C-204/07.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Terugbetaling of kwijtschelding van de rechten bij in- of uitvoer - Bijzondere situatie - Begrip

- Art. 239 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

L'existence d'une situation particulière est établie au sens de l'article 239 du Code des douanes communautaire lorsqu'il ressort des circonstances de l'espèce que le redevable se trouve dans une situation exceptionnelle par rapport aux autres opérateurs exerçant une même activité et que, en l'absence de ces circonstances, il n'aurait pas subi le préjudice lié à la prise en compte a posteriori des droits de douane ; à cet égard, l'intérêt de la communauté au plein respect des dispositions de la législation douanière doit être mis en balance avec l'intérêt de l'opérateur de bonne foi à ne pas supporter de préjudice dépassant le risque commercial normal (1). (1) La Cour renvoie à l'arrêt rendu par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'affaire CAS SpA c. Commission des Communautés européennes,, 25 juillet 2008, C-204/07.

DOUANES ET ACCISES - Remboursement ou remise des droits à l'importation ou à l'exportation - Situation particulière - Notion

- Art. 239 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

F.21.0091.N

23 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.1](#)

AC nr. ...

Onder verwijzing naar het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 27 maart 2019 in de zaak C-201/18 oordeelt het Hof dat wanneer het daadwerkelijke of voorgenomen gebruik van de goederen of diensten niet wijzigt, er geen reden is tot herziening van de ten aanzien van dat bedrijfsmiddel in aftrek gebrachte btw (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Herziening van de aftrek van de belasting - Bedrijfsmiddelen - Goederen voorwerp van zakelijke rechten - Erfpacht - Aankoop door de erfpachter van de tréfonds - Geen wijziging van het gebruik van het goed - Gevolg

- Art. 10 KB nr. 3 van 10 december 1969
- Art. 11 KB nr. 3 van 10 december 1969

Par référence à l'arrêt rendu le 27 mars 2019 par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'affaire C-201/18, la Cour considère que lorsque l'usage effectif ou envisagé des biens ou services ne change pas, il n'y a pas lieu de réviser la taxe sur la valeur ajoutée déduite en amont pour ce bien d'investissement (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Révision de la déduction de la taxe - Biens d'investissement - Biens faisant l'objet de droits réels - Emphytéose - Achat du tréfonds par l'emphytéote - Absence de modification de l'utilisation du bien - Conséquence

- Art. 10 A.R. n° 3 du 10 décembre 1969
- Art. 11 A.R. n° 3 du 10 décembre 1969

F.21.0152.F

10 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250310.3F.3](#)

AC nr. ...

Uit artikel 356 WIB92 volgt dat de administratie een voorstel van subsidiaire aanslag aan de rechter kan voorleggen, die slechts ter uitvoering van de rechterlijke beslissing kan worden ingevorderd, en dat de administratieve aanslagprocedure niet voorafgaand aan de vraag om geldigverklaring van een dergelijke aanslag gevolgd dient te worden; de omstandigheid dat de administratie die procedure toch volgt, heeft geen invloed op de geldigheid van de subsidiaire aanslag (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Nietig verklaarde aanslag - Subsidiaire aanslag - Herhaling van de administratieve procedure - Gevolgen

- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Alle kosten, in zoverre deze op onredelijke wijze de beroepsbehoeften overtreffen, zijn geen beroepskosten; de kosten waarvan de aftrek op die grond kan worden verworpen wanneer de administratie aantoonst dat ze op onredelijke wijze de beroepsbehoeften overtreffen, zijn de kosten die beroepskosten vormen, in zoverre ze voldoen aan de voorwaarden bepaald in artikel 49 WIB92, die door de belastingplichtige aangetoond moeten worden (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2014, AR F.13.0058.N, AC 2014, nr. 135, met concl. van advocaat-generaal Thijs; Cass. 18 januari 2013, AR F.12.0025.N, AC 2013, nr. 38, met concl. van advocaat-generaal Thijs.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Kosten die op onredelijke wijze de beroepsbehoeften overtreffen - Bewijslast

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 53, 10° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il suit de l'article 356 du Code des impôts sur les revenus 1992 que l'administration peut soumettre au juge une proposition de cotisation subsidiaire, qui n'est recouvrable qu'en exécution de la décision judiciaire, et que la procédure administrative d'établissement de l'impôt ne doit pas être suivie préalablement à la demande de validation d'une telle cotisation ; la circonstance que l'administration suive néanmoins cette procédure n'est pas de nature à affecter la validité de la cotisation subsidiaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Cotisation déclarée nulle - Cotisation subsidiaire - Réitération de la procédure administrative - Conséquences

- Art. 356 Code des impôts sur les revenus 1992

Ne constituent pas des frais professionnels, tous frais dans la mesure où ils dépassent de manière déraisonnable les besoins professionnels ; les frais dont la déduction peut être rejetée sur cette base lorsque l'administration établit qu'ils dépassent de manière déraisonnable les besoins professionnels, sont les frais qui constituent des frais professionnels, en ce qu'ils répondent aux conditions prévues à l'article 49 du Code des impôts sur les revenus 1992, dont le contribuable supporte la charge de la preuve (1). (1) Voy. Cass. 20 février 2014, RG F.13.0058.N, Pas. 2014, n° 135, avec les concl. de M. Thijs, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 18 janvier 2013, RG F.12.0025.N, Pas. 2013, n° 38, avec les concl. de M. Thijs, avocat général, publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Frais dépassant de manière déraisonnable les besoins professionnels - Charge de la preuve

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 53, 10° Code des impôts sur les revenus 1992

Het Hof verwijst naar het arrest van 3 maart 2005 in de zaak C-195/03, Papismedov, waarin het Hof van Justitie van de Europese Unie oordeelde dat bij de douane aangebrachte goederen waarvoor een summier aangifte is ingediend en een document van extern communautair douanevervoer is geldig gemaakt, niet op regelmatige wijze in het douanegebied van de Gemeenschap zijn binnengebracht wanneer de goederen in de aan de douaneautoriteiten overgelegde documenten onder een "onjuiste benaming" zijn opgegeven (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Op onregelmatige wijze binnenbrengen van goederen - Summiere aangifte - Goederen met onjuiste benaming

- Art. 202 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

La Cour renvoie à l'arrêt rendu le 3 mars 2005 par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'affaire Ministère van Financiën c. Merabi Papismedove.a (C-195/03), dans lequel celle-ci a considéré que les marchandises présentées en douane qui ont fait l'objet d'une déclaration sommaire et de l'enregistrement d'un document de transit communautaire externe n'ont pas été introduites de manière régulière dans le territoire douanier de la Communauté, lorsqu'elles ont été déclarées sous une « dénomination erronée dans les documents remis aux autorités douanières (1). (1) Voir les concl. du MP.

DOUANES ET ACCISES - Introduction irrégulière de marchandise - Déclaration sommaire - Marchandises déclarées sous une dénomination erronée

- Art. 202 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

F.22.0011.N

21 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250321.1N.3](#)

AC nr. ...

De in artikel 10 Grondwet vervatte regel van de gelijkheid van de Belgen voor de wet, de in artikel 11 Grondwet neergelegde regel van non-discriminatie in het genot van de aan de Belgen toegekende rechten en vrijheden alsmede de regel van artikel 172 Grondwet inzake gelijkheid voor de belastingen, staan niet eraan in de weg dat eenzelfde fiscale behandeling wordt ingesteld ten aanzien van categorieën van personen die zich in een verschillende situatie bevinden, voor zover daarvoor een objectieve en redelijke verantwoording bestaat; het voorhanden zijn van dergelijke verantwoording moet worden getoetst aan het doel en de gevolgen van de ingestelde belasting en aan de redelijkheid van de verhouding tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

GRONDWET - Art. 11 - Non-discriminatie in het genot van rechten en vrijheden - Onderscheid tussen verschillende categorieën belastingplichtigen - Vereiste verantwoording - Toetsing van het gemaakte onderscheid

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheid van de Belgen voor de wet - Gelijkheid inzake belastingen - Onderscheid tussen verschillende categorieën belastingplichtigen - Vereiste

4/05/2026

La règle de l'égalité des Belges devant la loi contenue dans l'article 10 de la Constitution, celle de la non-discrimination dans la jouissance des droits et libertés reconnus aux Belges inscrite dans l'article 11 de la Constitution ainsi que celle de l'égalité devant l'impôt exprimée dans l'article 172 de la Constitution ne s'opposent pas à ce qu'un même traitement fiscal soit réservé à des catégories de personnes qui se trouvent dans une situation différente, pour autant que le critère de distinction soit susceptible de justification objective et raisonnable; l'existence d'une telle justification s'apprécie au regard du but et des effets de l'impôt instauré et de la juste proportionnalité entre les moyens utilisés et l'objectif visé.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Non-discrimination dans la jouissance des droits et libertés - Distinction entre les différentes catégories de contribuables - Justification requise - Contrôle de la distinction opérée

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Egalité des Belges devant la loi - Egalité en matière fiscale - Distinction entre les différentes catégories de contribuables -

P. 149/844

verantwoording - Toetsing van het gemaakte onderscheid

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art.

172 - Gelijkheid inzake belastingen - Onderscheid tussen

verschillende categorieën belastingplichtigen - Vereiste

verantwoording - Toetsing van het gemaakte onderscheid

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

Justification requise - Contrôle de la distinction opérée

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 -

Egalité en matière fiscale - Distinction entre les différentes

catégories de contribuables - Justification requise - Contrôle de la

distinction opérée

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

F.22.0026.N

10 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250110.1N.7](#)

AC nr. ...

De wetgever heeft de gedeeltelijke vrijstelling van de doorstorting van de bedrijfsvoorheffing willen voorbehouden aan ondernemingen die werken met ploegen die hetzelfde werk doen qua inhoud en qua omvang waarbij het voor de toepassing van deze fiscale gunstmaatregel is vereist dat de omvang van het werk hetzelfde is op het niveau van de opeenvolgende ploegen en het bijgevolg niet volstaat dat deze omvang vergelijkbaar is (1).

(1) Cass. 29 november 2024, AR F.21.0100.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241129.1N.6.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en

belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Vrijstelling -

Ploegenarbeid - Hetzelfde werk qua omvang - Begrip

- Art. 275/5, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 275/5, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en

belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Vrijstelling -

Ploegenarbeid - Hetzelfde werk qua omvang - Begrip

- Art. 275/5, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 275/5, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Le législateur a entendu réserver la dispense partielle du versement du précompte professionnel aux entreprises recourant à des équipes effectuant le même travail, tant en ce qui concerne son objet qu'en ce qui concerne son ampleur, l'application de cette mesure de faveur fiscale requiert que l'ampleur du travail soit la même au niveau des équipes successives et il ne suffit donc pas que cette ampleur soit comparable (1). (1) Cass. 29 novembre 2024, AR F.21.0100.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241129.1N.6.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts -

Précompte professionnel - Exonération - Travail en équipes - Le

même travail en termes d'ampleur - Notion

- Art. 275/5, § 1er Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 275/5, § 1er Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts -

Précompte professionnel - Exonération - Travail en équipes - Le

même travail en termes d'ampleur - Notion

- Art. 275/5, § 1er Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 275/5, § 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.22.0046.N

21 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250321.1N.6](#)

AC nr. ...

Uit artikel 780, tweede lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek volgt dat de rechter niet verplicht is te antwoorden op de middelen waarvan de uiteenzetting niet beantwoordt aan de vereisten van artikel 744.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie -

Belastingzaken - Conclusie - Inhoud van de middelen -

Vereisten - Rechter - Antwoordplicht - Voorwaarden - Gevolg

- Art. 744 Gerechtelijk Wetboek

Il suit de l'article 780, alinéa 2, 3°, du Code judiciaire que le juge n'est pas tenu de répondre aux moyens dont l'exposé ne répond pas aux exigences de l'article 744.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de

conclusions - Matière fiscale - Conclusions - Teneur des moyens -

Conditions - Juge - Obligation de répondre - Conditions -

Conséquence

- Art. 744 Code judiciaire

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Belastingzaken - Conclusie - Inhoud van de middelen - Vereisten - Rechter - Antwoordplicht - Voorwaarden - Gevolg

- Art. 744 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Vonnissen en arresten - Belastingzaken - Conclusie - Inhoud van de middelen - Vereisten - Rechter - Antwoordplicht - Voorwaarden - Gevolg

- Art. 744 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 780 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 780 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière fiscale - Conclusions - Teneur des moyens - Conditions - Juge - Obligation de répondre - Conditions - Conséquence

- Art. 744 Code judiciaire

- Art. 780 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Jugements et arrêts - Matière fiscale - Conclusions - Teneur des moyens - Conditions - Juge - Obligation de répondre - Conditions - Conséquence

- Art. 744 Code judiciaire

- Art. 780 Code judiciaire

F.22.0049.N

24 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250124.1N.7](#)

AC nr. ...

Zowel het hogere eenheidstarief bij onvergunde lozing als de regel dat, bij gebrek aan spontane melding en tenzij de heffingsplichtige de werkelijke aanvangsdatum van de lozing bewijst, de onvergunde lozing geacht wordt minstens 30 dagen voor de vaststelling van de milieu-inspectie te hebben plaatsgevonden, hebben een vergoedende en deels ook stimulerende functie, maar strekken er niet toe de heffingsplichtige te bestraffen; derhalve is de heffing bij onvergunde lozing geen strafsanctie in zin van artikel 6.1 EVRM (1). (1) Zie concl. OM. Het Hof oordeelde op 24 januari 2025 in dezelfde zin in de zaak F.22.0050.N.

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Vlaams Gewest - Heffing voor waterverontreiniging - Strafrechtelijke aard - Beoordeling

- Art. 35ter Wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Heffing voor waterverontreiniging Vlaams Gewest - Strafrechtelijke aard - Beoordeling

- Art. 35ter Wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging

Tant le tarif unitaire majoré en cas de déversement non autorisé que la règle selon laquelle, à défaut de déclaration spontanée et sauf si le redevable apporte la preuve de la date de début effective du déversement, le déversement non autorisé est réputé avoir eu lieu trente jours au moins avant la constatation effectuée par l'inspection de l'environnement, ont une fonction à la fois compensatrice et incitative, mais ne visent pas à sanctionner le redevable ; par conséquent, la taxe pour déversement non autorisé n'est pas une sanction pénale au sens de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP. Le 24 janvier 2025, la Cour a statué dans le même sens dans la cause F.22.0050.N.

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Région flamande - Taxe sur la pollution des eaux - Nature pénale - Appréciation

- Art. 35ter L. du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Taxe sur la pollution des eaux en Région flamande - Nature pénale - Appréciation

- Art. 35ter L. du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution

F.22.0059.N

20 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.12](#)

AC nr. ...

De wijziging van de maatstaf van heffing aan de zijde van de belastingplichtige leverancier dient te leiden tot een herziening van de aftrek van de voorbelasting bij de belastingplichtige medecontractant; deze dient de teveel in aftrek genomen btw terug te storten door ze op te nemen in het bedrag van de verschuldigde belasting voor de periode waarin hij het verbeterend stuk heeft ontvangen (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Wijziging maatstaf van heffing aan de zijde van de belastingplichtige leverancier - Herziening van de aftrek van de voorbelasting bij de belastingplichtige medecontractant - Verplichting

- Art. 77, § 1, 7° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 79, § 1, eerste lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 80 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 4, § 1, eerste lid KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 13 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 5, § 1 KB nr. 3 van 10 december 1969

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat aangezien artikel 90, lid 1, en artikel 273 Btw-richtlijn, buiten de door deze bepalingen gestelde beperkingen, noch de voorwaarden noch de verplichtingen preciseren waarin de lidstaten kunnen voorzien, moet worden vastgesteld dat deze bepalingen aan de lidstaten een beoordelingsmarge verlenen betreffende met name de formaliteiten die de belastingplichtigen jegens de belastingdienst dienen te vervullen om een verlaging van de maatstaf van heffing door te voeren (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Richtlijn 2006/112/EG - Verlaging van de maatstaf van heffing - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Beoordelingsmarge lidstaten - Grenzen

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

La modification de la base d'imposition du côté du fournisseur assujetti doit conduire à une révision de la déduction de la taxe due en amont effectuée par le cocontractant assujetti ; celui-ci doit reverser l'excédent de taxe sur la valeur ajoutée déduite en l'incorporant dans le montant de la taxe due pour la période durant laquelle il a reçu le document rectificatif (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Modification de la base d'imposition du côté du fournisseur assujetti - Révision de la taxe due en amont et déduite par le cocontractant assujetti - Obligation

- Art. 77, § 1er, 7° L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 79, § 1er, al. 1er L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 80 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 4, § 1er, al. 1er A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 13 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 5, § 1er A.R. n° 3 du 10 décembre 1969

Il suit de la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne que, dès lors que, en dehors des limites qu'elles fixent, les dispositions des articles 90, paragraphe 1, et 273 de la directive du Conseil du 28 novembre 2006 relative au système commun de taxe sur la valeur ajoutée ne précisent ni les conditions ni les obligations que les États membres peuvent prévoir, force est de constater que ces dispositions confèrent aux États membres une marge d'appréciation, notamment, quant aux formalités à remplir par les assujettis devant les autorités fiscales pour procéder à une réduction de la base d'imposition (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Directive 2006/112/CE - Réduction de la base d'imposition - Formalités imposées aux assujettis - Marge d'appréciation des États membres - Limites

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Allerlei - Btw - Richtlijn 2006/112/EG - Verlaging van de maatstaf van heffing - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Beoordelingsmarge lidstaten - Grenzen

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat het van belang is dat de formaliteiten waaraan de belastingplichtigen moeten voldoen om ten aanzien van de belastingdienst het recht op verlaging van de maatstaf van heffing voor de btw te kunnen uitoefenen, beperkt zijn tot die welke de mogelijkheid bieden aan te tonen dat de tegenprestatie of een deel ervan na de sluiting van de transactie definitief niet zal worden ontvangen; het staat aan de nationale rechter om na te gaan of de door de betrokken lidstaat opgelegde formaliteiten aan deze voorwaarde voldoen (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Richtlijn 2006/112/EG - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Formaliteiten te voldoen om het recht op verlaging van de maatstaf van heffing voor de btw te kunnen uitoefenen - Grenzen - Bevoegdheid nationale rechter

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Allerlei - Btw - Formaliteiten opgelegd aan belastingplichtigen - Formaliteiten te voldoen om het recht op verlaging van de maatstaf van heffing voor de btw te kunnen uitoefenen - Grenzen - Bevoegdheid nationale rechter

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Divers - Taxe sur la valeur ajoutée - Directive 2006/112/CE - Réduction de la base d'imposition - Formalités imposées aux assujettis - Marge d'appréciation des États membres - Limites

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

Il suit de la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne qu'il importe que les formalités à remplir par les assujettis pour exercer, devant les autorités fiscales, le droit de procéder à une réduction de la base d'imposition de la taxe sur la valeur ajoutée soient limitées à celles qui permettent de justifier que, postérieurement à la conclusion de la transaction, une partie ou la totalité de la contrepartie ne sera définitivement pas perçue ; il incombe à cet égard aux juridictions nationales de vérifier que tel est le cas des formalités exigées par l'État membre concerné (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Directive 2006/112/CE - Formalités imposées aux assujettis - Formalités à accomplir pour pouvoir exercer le droit à la réduction de la base d'imposition à la taxe sur la valeur ajoutée - Limites - Compétence du juge national

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Divers - Taxe sur la valeur ajoutée - Formalités imposées aux assujettis - Formalités à accomplir pour pouvoir exercer le droit à la réduction de la base d'imposition à la taxe sur la valeur ajoutée - Limites - Compétence du juge national

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

Uit de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt dat maatregelen ter voorkoming van belastingfraude of -ontwijking in beginsel slechts van de regels inzake de maatstaf van heffing mogen afwijken, voor zover dit strikt noodzakelijk is om dat specifieke doel te bereiken; zij dienen namelijk zo min mogelijk afbreuk te doen aan de doeleinden en beginselen van de Btw-richtlijn en mogen dus niet op zodanige wijze worden aangewend dat zij de neutraliteit van de btw zouden aantasten (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Richtlijn 2006/112/EG - Regels maatstaf van heffing - Maatregelen ter voorkoming van belastingfraude of -ontwijking - Afwijking - Grenzen

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Allerlei - Btw - Richtlijn 2006/112/EG - Regels maatstaf van heffing - Maatregelen ter voorkoming van belastingfraude of -ontwijking - Afwijking - Grenzen

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

Il suit de la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne que les mesures destinées à éviter des fraudes ou des évasions fiscales ne peuvent en principe déroger au respect de la base d'imposition que dans les limites strictement nécessaires pour atteindre cet objectif spécifique ; elles doivent en effet affecter le moins possible les objectifs et principes de la directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au système commun de taxe sur la valeur ajoutée et ne peuvent, dès lors, être utilisées de manière telle qu'elles remettraient en cause la neutralité de la taxe sur la valeur ajoutée (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Directive 2006/112/CE - Règles relatives à la base d'imposition - Mesures destinées à prévenir la fraude ou l'évasion fiscale - Dérogation - Limites

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Divers - Taxe sur la valeur ajoutée - Directive 2006/112/CE - Règles relatives à la base d'imposition - Mesures destinées à prévenir la fraude ou l'évasion fiscale - Dérogation - Limites

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

Uit het arrest SCT, C-146/19, van 11 juni 2020 van het Hof van Justitie van de Europese Unie volgt kennelijk dat, ook al zijn de voorwaarden of vereisten waarvan een lidstaat de verlaging van de maatstaf van heffing afhankelijk maakt, in abstracto beschouwd, verantwoord in het licht van de doelstelling van het voorkomen van fraude of het uitschakelen van het gevaar voor verlies van belastinginkomsten, de niet-ervulling ervan de verlaging van de maatstaf van heffing en de teruggaaf van de btw niet in de weg mag staan wanneer vaststaat dat, in concreto beschouwd, deze geen invloed heeft gehad op de voormelde doelstellingen; hieruit vloeit voort dat het niet-uitreiken van een verbeterend stuk aan de medecontractant die de btw in aftrek heeft gebracht, geen afbreuk doet aan het recht op verlaging van de maatstaf van heffing en op het recht op teruggaaf van de btw wanneer vaststaat dat het uitreiken van een verbeterend stuk er niet toe had geleid dat de door de medecontractant teveel afgetrokken btw had kunnen worden gerecupereerd (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Richtlijn 2006/112/EG - Formaliteiten inzake verlaging van de maatstaf van heffing - Beoordeling in abstracto - Niet-ervulling van die formaliteiten - Gevolg - Grens - Niet-uitreiken van een verbeterend stuk aan de mede-contractant die de btw in aftrek heeft gebracht - Recht op verlaging van de maatstaf van heffing - Recht op teruggaaf - Voorwaarde

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Allerlei - Richtlijn 2006/112/EG - Formaliteiten inzake verlaging van de maatstaf van heffing - Beoordeling in abstracto - Niet-ervulling van die formaliteiten - Gevolg - Grens - Niet-uitreiken van een verbeterend stuk aan de mede-contractant die de btw in aftrek heeft gebracht - Recht op verlaging van de maatstaf van heffing - Recht op teruggaaf - Voorwaarde

- Art. 90, eerste lid Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 273 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

Il suit manifestement de l'arrêt SCT rendu le 11 juin 2020 par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'affaire C-146/19 que, même si les conditions ou exigences auxquelles un État membre subordonne la réduction de la base d'imposition sont justifiées in abstracto à la lumière de l'objectif consistant à prévenir la fraude ou à éliminer le risque de perte de recettes fiscales, leur irrespect ne peut faire obstacle à la réduction de la base d'imposition ni à la restitution de la taxe sur la valeur ajoutée lorsqu'il est établi que cette réduction ou cette restitution n'a pas eu d'incidence in concreto sur les objectifs précités ; il s'ensuit que la non-délivrance d'un document rectificatif au cocontractant qui a déduit la taxe sur la valeur ajoutée ne porte pas atteinte au droit à la réduction de la base d'imposition et au droit à restitution de la taxe sur la valeur ajoutée lorsqu'il est établi que la délivrance d'un document rectificatif n'aurait pas permis le recouvrement de l'excédent de taxe sur la valeur ajoutée déduite par le cocontractant (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Directive 2006/112/CE - Formalités relatives à la réduction de la base d'imposition - Appréciation in abstracto - Non-accomplissement des formalités - Conséquence - Limite - Absence de délivrance d'un document rectificatif au cocontractant qui a déduit la taxe sur la valeur ajoutée - Droit à la réduction de la base d'imposition - Droit à restitution - Condition

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Divers - Directive 2006/112/CE - Formalités relatives à la réduction de la base d'imposition - Appréciation in abstracto - Non-accomplissement des formalités - Conséquence - Limite - Absence de délivrance d'un document rectificatif au cocontractant qui a déduit la taxe sur la valeur ajoutée - Droit à la réduction de la base d'imposition - Droit à restitution - Condition

- Art. 90, al. 1er Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 273 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

Wanneer de schuldvordering van een belastingplichtige leverancier van goederen of diensten geheel of ten dele definitief verloren gaat, is de verlaging van de maatstaf van heffing en de teruggaaf van de btw afhankelijk van het uitreiken door deze belastingplichtige van een verbeterend stuk en de inschrijving ervan in een daartoe bestemd register, gevolgd door het uitreiken van een dubbel van dat stuk aan de belastingplichtige medecontractant, afnemer van de goederen of diensten (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE -

Schuldvordering van een belastingplichtige leverancier van goederen of diensten die geheel of ten dele definitief verloren gaat - Verlaging van de maatstaf van heffing - Teruggaaf van de btw - Voorwaarden

- Art. 77, § 1, 7° Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 79, § 1, eerste lid Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 80 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 4, § 1, eerste lid KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 13 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde
- Art. 5, § 1 KB nr. 3 van 10 december 1969

En cas de perte définitive totale ou partielle de la créance d'un fournisseur de biens ou services assujetti, la réduction de la base d'imposition et la restitution de la taxe sur la valeur ajoutée sont subordonnées à la délivrance par cet assujetti d'un document rectificatif et à l'inscription de celui-ci dans un registre destiné à cet effet, suivis de la délivrance d'un double de ce document au cocontractant assujetti, client des biens ou services (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Perte définitive totale ou partielle de la créance d'un fournisseur de biens ou de services assujetti - Réduction de la base d'imposition - Restitution de la taxe sur la valeur ajoutée - Conditions

- Art. 77, § 1er, 7° L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 79, § 1er, al. 1er L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 80 L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 4, § 1er, al. 1er A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif au restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 13 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif au restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 5, § 1er A.R. n° 3 du 10 décembre 1969

F.22.0072.N

23 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.5](#)

AC nr. ...

Aan de registratieverplichting opdat in toepassing van artikel 1.3 Uitvoeringsverordening (EU) nr. 501/2013 de antidumpingheffing kan worden geïnd zijn geen formele vereisten verbonden; het is enkel vereist dat de registratie geen twijfel laat bestaan inzake de identificatie van alle aan heffing onderworpen invoerverrichtingen van de betrokken producten en het mogelijk maakt om doeltreffend alle beschikbare informatie te verzamelen teneinde de uitgebreide antidumpingrechten correct met terugwerkende kracht te innen (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Antidumpingrechten - Invoer - Registratieverplichting - Vormvoorwaarden

- Art. 2 Verordening (EU) nr. 875/2012 van de Commissie van

L'obligation d'enregistrement destinée à permettre la perception de la taxe antidumping en application de l'article 1.3 du règlement n° 501/2013 du conseil du 29 mai 2013 n'est soumise à aucune exigence formelle; il est seulement requis que l'enregistrement ne laisse pas subsister de doute sur l'identification de l'ensemble des opérations d'importation des produits concernés soumises à la taxe et permette de réunir efficacement toutes les informations disponibles afin d'assurer une perception correcte avec effet rétroactif des droits antidumping étendus (1). (1) Voir les concl. du MP.

DOUANES ET ACCISES - Droits antidumping - Importation - Obligation d'enregistrement - Formalités

- Art. 2 Règlement (UE) n° 875/2012 de la Commission du 25

25 september 2012 tot opening van een onderzoek naar de mogelijke ontwijking van de bij Verordening (EU) nr. 990/2011 van de Raad ...

- Art. 13, derde lid Verordening (EG) nr. 1225/2009 van de Raad van 30 november 2009 betreffende beschermende maatregelen tegen invoer met dumping uit landen die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap

- Art. 14, vijfde lid Verordening (EG) nr. 1225/2009 van de Raad van 30 november 2009 betreffende beschermende maatregelen tegen invoer met dumping uit landen die geen lid zijn van de Europese Gemeenschap

septembre 2012 ouvrant une enquête concernant l'éventuel contournement des mesures antidumping instituées par le règlement d'exécution (UE) no 990/2011 du Conseil ...

- Art. 13, al. 3 Règlement (CE) n° 1225/2009 du Conseil du 30 novembre 2009 relatif à la défense contre les importations qui font l'objet d'un dumping de la part de pays non membres de la Communauté européenne

- Art. 14, al. 5 Règlement (CE) n° 1225/2009 du Conseil du 30 novembre 2009 relatif à la défense contre les importations qui font l'objet d'un dumping de la part de pays non membres de la Communauté européenne

F.22.0111.F

20 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250220.1F.6](#)

AC nr. ...

De rechter die kennisneemt van een beroep tegen ambtshalve gevestigde aanslagen, moet nagaan of de belastingplichtige het precieze bedrag van de belastbare reële inkomsten heeft aangetoond; wanneer de belastingplichtige het precieze bedrag van zijn belastbare inkomsten niet heeft aangetoond, mag de rechter het bedrag van de ambtshalve gevestigde aanslagen niet wijzigen door met alle beroepskosten- en uitgaven of met sommige daarvan rekening te houden (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Aanslag van ambtswege - Verplichting van de belastingplichtige - Bewijs van het precieze bedrag van zijn belastbare inkomsten en van de overige in aanmerking komende gegevens - Geen bewijs van het precieze bedrag van zijn belastbare inkomsten - Bevoegdheid van de rechter - Grens

- Art. 352, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il appartient au juge, saisi d'un recours contre des cotisations établies d'office, de vérifier si la preuve du montant exact des revenus réels imposables a été apportée par le contribuable. Lorsque le contribuable n'a pas apporté la preuve du chiffre exact de ses revenus imposables, le juge ne peut modifier le montant de la taxation d'office en tenant compte de toutes les charges et dépenses professionnelles ou de certaines d'entre elles (1). (1) Voir concl MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Taxation d'office - Obligation du contribuable - Preuve du chiffre exact de ses revenus imposables et des autres éléments à envisager - Preuve non rapportée du chiffre exact de ses revenus imposables - Pouvoir du juge - Limite

- Art. 352, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

Het gebruik, als voordeel van alle aard, van een aan de belastingplichtige kosteloos ter beschikking gesteld voertuig in het kader van zijn beroepsactiviteit kan worden vermoed tot beloop van 5.000 km per jaar (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Aanslag van ambtswege - Persoonlijk gebruik van een kosteloos ter beschikking gesteld voertuig - Waarde die in aanmerking wordt genomen als voordeel van alle aard - Wijze van bepaling

- Art. 36, eerste en tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 18, § 3, 9° Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

L'utilisation à titre d'avantage de toute nature d'un véhicule mis à disposition du contribuable à titre gratuit dans le cadre de son activité professionnelle peut être présumée jusqu'à concurrence de 5 000 kilomètres par an (1). (1) Voir concl MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Taxation d'office - Utilisation à des fins personnelles d'un véhicule mis gratuitement à disposition - Valeur à retenir à titre d'avantage de toute nature - Mode de fixation

- Art. 36, al. 1er et 2 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 18, § 3, 9° Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

Het bewijs van het precieze bedrag van zijn belastbare inkomsten en van de overige in aanmerking komende gegevens omvat het bewijs van het precieze bedrag van de bruto-inkomsten en dat van het precieze bedrag van de aftrekbare beroepskosten en -uitgaven (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Aanslag van ambtswege - Verplichting van de belastingplichtige - Bewijs van het precieze bedrag van zijn belastbare inkomsten en van de overige in aanmerking komende gegevens - Begrip

- Art. 352, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La preuve du chiffre exact de ses revenus imposables et des autres éléments à envisager comprend celle du montant exact des revenus bruts et celle du montant exact des charges et des dépenses professionnelles déductibles (1). (1) Voir concl MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Taxation d'office - Obligation du contribuable - Preuve du chiffre exact de ses revenus imposables et des autres éléments à envisager - Notion

- Art. 352, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

Het bewijs dat er geen persoonlijk gebruik is gemaakt van het ter beschikking gestelde voertuig, dat de belastingplichtige, die ambtshalve werd belast op grond van het voordeel van alle aard dat het gebruik van dat voertuig inhoudt, zou leveren na de ambtshalve vestiging van de aanslag, kan niet leiden tot de gedeeltelijke vernietiging van de aanslagen wegens willekeur (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Bewijs geleverd na de ambtshalve vaststelling van de aanslag - Uitwerking - Aanslag van ambtswege - Geen persoonlijk gebruik van een ter beschikking gesteld voertuig

- Art. 36, eerste en tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 18, § 3, 9° Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

La preuve que le véhicule mis à disposition n'a pas été utilisé à des fins personnelles, que le contribuable, taxé d'office sur la base de l'avantage de toute nature que représente l'utilisation de ce véhicule, apporterait après la taxation, ne peut conduire à l'annulation partielle des cotisations pour cause d'arbitraire (1). (1) Voir concl MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Preuve apportée après la taxation d'office - Effet - Taxation d'office - Non utilisation à des fins personnelles d'un véhicule mis à disposition

- Art. 36, al. 1er et 2 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 18, § 3, 9° Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

De aanslagen die ambtshalve zijn gevestigd zonder rekening te houden met een beoordelingsgegeven zijn niet willekeurig wanneer dat gegeven de administratie niet bekend was op het ogenblik van de vestiging van de aanslag en, bijgevolg, bij die vestiging door haar niet in aanmerking kon worden genomen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Gevolg - Aanslag van ambtswege - Beoordelingsgegeven dat de administratie niet bekend was op het ogenblik van de vestiging van de aanslag

- Art. 351, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Ne sont pas arbitraires les cotisations établies d'office sans tenir compte d'un élément d'appréciation lorsque cet élément était inconnu de l'administration au moment de la taxation et n'a, dès lors, pu être pris en considération par elle pour cette taxation (1). (1) Voir concl MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Conséquence - Taxation d'office - Élément d'appréciation inconnu de l'administration au moment de la taxation

- Art. 351, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.22.0112.F

2 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250102.1F.4](#)

AC nr. ...

Het voordeel dat als dividend belastbaar wordt gesteld ingeval de vennootschap aan haar aandeelhouders de aandelen uitkeert die zij heeft verkregen in ruil voor de inbreng van een bedrijfstak in een andere vennootschap, stemt overeen met de waarde van de aandelen die de vennootschap verliest door deze aan haar aandeelhouders toe te kennen, en niet met het verschil tussen, enerzijds, de som van de waarde van de aandelen van de uitkerende vennootschap en de waarde van de aandelen die aan de aandeelhouders zijn toegekend na de inbreng van de bedrijfstak en, anderzijds, de waarde van de aandelen van de uitkerende vennootschap vóór de inbreng (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 1.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Inkomsten uit roerende goederen - Inbreng van een bedrijfstak - Aandelen die in ruil voor deze inbreng zijn verkregen - Dividend - Belastbaar voordeel - Waardebepaling - Ramingswijze

- Art. 18, eerste lid, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 20bis Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'avantage imposable à titre de dividende, en cas de distribution par une société, à ses actionnaires, des actions obtenues en contrepartie de l'apport à une autre société d'une branche d'activité, correspond à la valeur des actions dont la société s'appauvrit en raison de leur attribution à ses actionnaires, et non à la différence entre, d'une part, la somme de la valeur des actions de la société distributrice et de celle des actions attribuées aux actionnaires après l'apport de la branche d'activité et, d'autre part, la valeur des actions de la société distributrice avant l'apport (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus de biens meubles - Apport d'une branche d'activité - Actions obtenues en contrepartie de cet apport - Dividende - Avantage imposable - Détermination de la valeur - Mode d'évaluation

- Art. 18, al. 1er, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 20bis Code des impôts sur les revenus 1992

F.22.0116.F

24 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250324.3F.1](#)

AC nr. ...

In de zin van artikel L1133-1 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie moet aanplakking worden begrepen als een permanente wijze van bekendmaking die de belanghebbenden de mogelijkheid biedt te allen tijde kennis te nemen van het bestaan van een reglement of een verordening waarvan zij, als zij dat wensen, de inhoud kunnen vernemen op de plaats die in de aanplakking is aangeduid (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE - Gemeenteverordening - Bekendmaking - Aanplakking - Begrip

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeenteverordening - Bekendmaking - Aanplakking - Begrip

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

4/05/2026

Au sens de l'article L 1133-1 du Code de la démocratie locale et de la décentralisation, l'affichage doit s'entendre d'un mode permanent de publication qui permet aux intéressés de prendre connaissance, à toute heure, de l'existence d'un règlement ou d'une ordonnance dont il leur appartiendra, s'ils le souhaitent, de s'informer de la teneur à l'endroit précisé par l'affiche (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNE - Règlement communal - Publication - Affichage - Notion

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement communal - Publication - Affichage - Notion

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

P. 159/844

In de regel komt het aan de overheid die zich op een gemeenteverordening beroept toe te bewijzen dat die verordening op regelmatige wijze werd bekendgemaakt (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Gemeenteverordening - Bekendmaking

- Art. 8.4 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

GEMEENTE - Gemeenteverordening - Bekendmaking - Bewijs - Bewijslast

- Art. 8.4 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeenteverordening - Bekendmaking - Bewijs - Bewijslast

- Art. 8.4 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs
- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

En règle, c'est à l'autorité publique qui se réclame d'un règlement communal qu'incombe la charge de la preuve qu'il a régulièrement été publié (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière fiscale - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Règlement communal - Publication

- Art. 8.4 Code civil - Livre 8: La preuve
- Art. 870 Code judiciaire

COMMUNE - Règlement communal - Publication - Preuve - Charge de la preuve

- Art. 8.4 Code civil - Livre 8: La preuve
- Art. 870 Code judiciaire

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement communal - Publication - Preuve - Charge de la preuve

- Art. 8.4 Code civil - Livre 8: La preuve
- Art. 870 Code judiciaire

De aantekening in het speciaal daartoe bestemde register vormt het enige toelaatbare bewijsmiddel van de datum van bekendmaking van een gemeentelijk reglement of een gemeentelijke verordening, evenals van de bekendmaking zelf, te weten het bewijsmiddel waarin alles materieel is vervat, in overeenstemming met wat persoonlijk door de ondertekenende openbare ambtenaren is vastgesteld, het onderwerp, de datum van de gemeenteraadsbeslissing op grond waarvan het is goedgekeurd, de plaats waar het door het publiek kan worden geraadpleegd, evenals de goedkeuringsbeslissing van de toezichthoudende overheid; de aantekening toont daarentegen de regelmatigheid van de aanplakking niet aan (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE - Gemeenteverordening - Bekendmaking - Bewijs - Aantekening in het daartoe bestemde register - Draagwijdte

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden
- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteoverheden

L'annotation dans le registre spécialement prévu à cet effet constitue le seul mode de preuve admissible de la date de la publication d'un règlement ou d'une ordonnance communal ainsi que du fait de sa publication, à savoir celle qui comporte matériellement tout à la fois, suivant ce qu'ont dû constater personnellement les officiers publics signataires, son objet, la date de la décision du conseil communal par laquelle il a été adopté, le lieu où il peut être consulté par le public ainsi que la décision d'approbation par l'autorité de tutelle; l'annotation ne fait en revanche pas preuve de la régularité de l'affichage (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNE - Règlement communal - Publication - Preuve - Annotation dans le registre prévu à cet effet - Portée

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- Art. L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- Art. 1er A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales
- Art. 2 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

- Art. 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverordeningen

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeenteverordening - Bekendmaking - Bewijs - Aantekening in het daartoe bestemde register - Draagwijdte

- Art. L 1133-1 Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Art. L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverordeningen

- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverordeningen

- Art. 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverordeningen

- Art. 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlement communal - Publication - Preuve - Annotation dans le registre prévu à cet effet - Portée

- Art. L 1133-1 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

- Art. 2 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

- Art. 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

De verplichting van de partijen om mee te werken aan de bewijsvoering kan niet leiden tot de omkering van de bewijslast (1). (1) Zie Cass. 4 juni 2015, AR C.14.0479.F, AC 2015, nr. 370, met concl. van eerste advocaat-generaal Henkes op datum in Pas.

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Bewijslast - Gemeenteverordening - Bekendmaking - medewerking van de partijen aan de bewijsvoering - Gevolgen

- Art. 8.4 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

L'obligation des parties de collaborer à l'administration de la preuve ne peut avoir pour conséquence de renverser la charge de la preuve (1). (1) Voy. Cass. 4 juin 2015, RG C.14.0479.F, Pas. 2015, n° 370 avec les concl. de M. Henkes, alors premier avocat général.

PREUVE - Matière fiscale - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Charge de la preuve - Règlement communal - Publication - collaboration des parties à l'administration de la preuve - Conséquences

- Art. 8.4 Code civil - Livre 8: La preuve

- Art. 870 Code judiciaire

F.22.0125.N

24 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250124.1N.8](#)

AC nr. ...

Een overeenkomst tot verlenging van vruchtgebruik wijzigt enkel de duurtijd van het oorspronkelijke vruchtgebruik en heeft aldus geen bijkomende overdracht van een zakelijk recht tot gevolg, zodat deze overeenkomst niet aan het verkooprecht wordt onderworpen (1). (1) Zie concl. OM.

REGISTRATIE (RECHT VAN) - Gesplitste aankoop - Verlenging vruchtgebruik - Verkooprecht - Toepassing

- Art. 2.9.1.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

VRUCHTGEBRUIK, GEBRUIK EN BEWONING - Vruchtgebruik - Verlenging - Gevolg

- Art. 2.9.1.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

Une convention de prolongation d'usufruit ne modifie que la durée de l'usufruit initial et n'entraîne donc pas la translation complémentaire d'un droit réel, de sorte que cette convention n'est pas soumise au droit de vente (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENREGISTREMENT (DROIT D') - Acquisition dissociée - Prolongation de l'usufruit - Droit de vente - Application

- Art. 2.9.1.0.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

USUFRUIT. USAGE ET HABITATION - Usufruit - Prolongation - Conséquence

- Art. 2.9.1.0.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.22.0137.N

21 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250321.1N.7](#)

AC nr. ...

De woorden "door toedoen van de overheid" geven aan dat de vertraging waarmee de baten worden betaald, niet kan worden toegeschreven aan de begunstigde ervan; een vertraging die voortvloeit uit de wettelijke of reglementaire procedure die diens rechtsverhouding met de overheid bepaalt, kan niet aan hem worden toegeschreven (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Berekening van de aanslag - Afzonderlijke aanslagen - Bijzonder belastingstelsel - Baten - Vertraging betaling door toedoen van de overheid - Begrip
- Art. 171 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les mots « par le fait de l'autorité publique » indiquent que le retard avec lequel les profits sont payés ne peut pas être imputé à leur bénéficiaire; un retard qui résulte de la procédure légale ou réglementaire déterminant le rapport juridique entre le bénéficiaire et l'autorité publique ne peut pas lui être imputé. Traduction pas encore disponible (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Calcul de l'impôt - Impositions distinctes - Régime spécial de taxation - Profits - Retard de paiement par le fait de l'autorité publique - Notion
- Art. 171 Code des impôts sur les revenus 1992

F.22.0145.N

25 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250425.1N.11](#)

AC nr. ...

Het Hof vraagt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie of artikel 28, lid 3, a), en lid 4 en bijlage E, punt 15, Richtlijn 77/388/EEG, thans artikel 370 en bijlage X, deel A, sub 4, Richtlijn 2006/112/EG, aldus dient te worden uitgelegd dat een na de inwerkingtreding van Richtlijn 77/388/EEG aan de bestaande wetgeving aangebrachte wijziging waarbij de uitdrukkelijke wetsbepaling die de belastbaarheid van door reisbureaus verrichte reisdiensten buiten de EU tot gevolg had, wordt geschrapt en wordt vervangen door bepalingen waaruit slechts impliciet volgt dat reisdiensten buiten de EU belastbaar blijven, moet worden beschouwd als een wetgeving die niet op de voornaamste punten identiek is aan de vroegere wetgeving en van een andere hoofdgedachte uitgaat (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Nationale maatregel vastgesteld na

La Cour demande à la Cour de justice de l'Union européenne si l'article 28, paragraphe 3, a), et paragraphe 4, ainsi que l'annexe E, point 15, de la directive 77/388/CEE du Conseil, du 17 mai 1977, en matière d'harmonisation des législations des États membres relatives aux taxes sur le chiffre d'affaires - Système commun de taxe sur la valeur ajoutée: assiette uniforme, devenus article 370 et annexe X, partie A, point 4, de la directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au système commun de taxe sur la valeur ajoutée, doivent être interprétés en ce sens qu'une modification apportée à la législation existante après l'entrée en vigueur de la directive 77/388/CEE, laquelle modification supprime la disposition législative expresse en vertu de laquelle les services de voyage en dehors de l'Union fournis par les agences de voyage étaient imposables, pour la remplacer par des dispositions dont il ne découle qu'à titre implicite que les services de voyage en dehors de l'Union restent imposables, doit être considérée comme une législation qui n'est pas, dans sa substance, identique à la législation antérieure et qui repose sur une logique différente (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Taxe sur la valeur ajoutée - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation

inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vervanging door wetgeving met impliciete afwijking - Gevolg

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vervanging door wetgeving met impliciete afwijking - Gevolg

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

explicite à la directive - Remplacement par une législation prévoyant une dérogation implicite - Conséquence

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Taxe sur la valeur ajoutée - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation explicite à la directive - Remplacement par une législation prévoyant une dérogation implicite - Conséquence

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

Het Hof vraagt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie of voor de toepassing van de standstillbepaling van artikel 28, lid 3, a) en vierde lid en bijlage 15, punt 4, Richtlijn 77/388/EEG, thans artikel 370 en bijlage X, deel A, sub 4, Richtlijn 2006/112/EG, een uitdrukkelijke wettelijke bepaling is vereist waarmee wordt afgeweken van de in artikel 26, lid 3, Richtlijn 77/388/EEG, thans artikel 309 Richtlijn 2006/112/EG, bepaalde btw-vrijstelling van reisbureaus voor reisdiensten buiten de Europese Unie (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Reisbureaus - Dienstverrichtingen die niet in het binnenland plaatsvinden - Belastbaarheid in België - Standstill-bepaling - Toepassing

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

La Cour demande à la Cour de justice de l'Union européenne si l'application de la clause de standstill prévue à l'article 28, paragraphe 3, a), et paragraphe 4, ainsi qu'à l'annexe 15, point 4, de la directive 77/388/CEE du Conseil, du 17 mai 1977, en matière d'harmonisation des législations des États membres relatives aux taxes sur le chiffre d'affaires - Système commun de taxe sur la valeur ajoutée: assiette uniforme, devenus article 370 et annexe X, partie A, point 4, de la directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au système commun de taxe sur la valeur ajoutée, requiert une disposition légale expresse dérogeant à l'exonération de taxe sur la valeur ajoutée des agences de voyages pour les services de voyages en dehors de l'Union européenne, prévue à l'article 26, paragraphe 3, de la directive 77/388/CEE, devenu article 309 de la directive 2006/112/CE (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Agences de voyages - Prestations de services ne se déroulant pas sur le territoire national - Caractère imposable en Belgique - Clause de standstill - Application

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Reisbureaus - Dienstverrichtingen die niet in het binnenland plaatsvinden - Belastbaarheid in België - Standstill-bepaling - Toepassing

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Agences de voyages - Prestations de services ne se déroulant pas sur le territoire national - Caractère imposable en Belgique - Clause de standstill - Application

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Belasting over de toegevoegde waarde - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Allerlei - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

EUROPESE UNIE - Allerlei - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Blijvende toepassing - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Taxe sur la valeur ajoutée - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Taxe sur la valeur ajoutée - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Divers - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Divers - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Application continue - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Gevolgen van internationale normen - Blijvende toepassing - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Gevolgen van internationale normen - Blijvende toepassing - Nationale maatregel vastgesteld na inwerkingtreding Richtlijn - Standstill-bepaling - Expliciete afwijking van de Richtlijn - Vereiste

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 370 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Effets des normes internationales - Application continue - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Effets des normes internationales - Application continue - Mesure nationale établie après l'entrée en vigueur de la directive - Clause de standstill - Dérogation explicite à la directive - Condition

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 309 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 370 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

F.22.0164.N

21 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250221.1N.4](#)

AC nr. ...

Noch artikel 45, § 1, Btw-wetboek, noch enige andere wetsebepaling laten toe de aftrek van de belasting te weigeren om reden dat de kostprijs van de geleverde goederen of de verleende diensten op onredelijke wijze de beroepsbehoeften overtreft (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Kosten die op

4/05/2026

Ni l'article 45, § 1er, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée ni aucune autre disposition légale ne permettent de refuser la déduction de la taxe au motif que le coût des biens ou services fournis dépasse les besoins professionnels d'une manière déraisonnable (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Frais dépassant de manière déraisonnable les besoins professionnels - Déduction de la taxe

P. 166/844

onredelijke wijze de beroepsbehoeften overtreffen - Aftrek voorbelasting - Mogelijkheid

- Art. 45, § 1 Wet 3 juli 1969 tot invoering van de belasting over de toegevoegde waarde

payée en amont - Possibilité

- Art. 45, § 1er L. du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.22.0172.N

24 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250124.1N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 351, tweede lid, WIB92 verzet er zich niet tegen dat de administratie tijdens de procedure bijkomende gegevens en argumenten aanvoert ter ondersteuning van wat in de kennisgeving van de aanslag van ambtswege wordt aangevoerd; uit het feit alleen dat de administratie achteraf bijkomende gegevens en argumenten in aanmerking neemt en dat de rechter die bijkomende gegevens en argumenten aanneemt als rechtvaardiging van de aanslag van ambtswege, kan niet worden afgeleid dat de kennisgeving niet regelmatig gemotiveerd was (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Kennisgeving van aanslag van ambtswege - Bijkomende gegevens en argumenten achteraf - Motivering - Regulariteit

- Art. 351 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'article 351, alinéa 2, du Code des impôts sur les revenus 1992 ne s'oppose pas à ce que l'administration fasse valoir, au cours de la procédure, des éléments et arguments complémentaires à l'appui de ce qu'elle soutient dans la notification de la taxation d'office ; il ne peut se déduire du seul fait que l'administration prenne en considération des éléments et arguments complémentaires invoqués a posteriori et que le juge admette ces éléments et arguments complémentaires comme justification de la taxation d'office que la notification n'était pas régulièrement motivée (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Notification de la taxation d'office - Éléments et arguments complémentaires invoqués a posteriori - Motivation - Régularité

- Art. 351 Code des impôts sur les revenus 1992

Uit de tekst en de opzet van artikel 351, tweede lid, WIB92 blijkt dat de wetgever vooral gewild heeft dat de belastingplichtige middels de kennisgeving bedoeld in dat artikel in staat zou worden gesteld opmerkingen te maken of, met kennis van zaken, met de voorgenomen aanslag in te stemmen; aldus volstaat het dat komt vast te staan dat de belastingplichtige de kennisgeving werkelijk heeft ontvangen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag van ambtswege en forfaitaire aanslag - Kennisgeving van aanslag van ambtswege - Vereisten

- Art. 351 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il ressort du libellé et de l'économie de l'article 351, alinéa 2, du Code des impôts sur les revenus 1992 qu'en prévoyant la notification visée à cet article, le législateur entendait principalement permettre au contribuable de formuler des observations ou de consentir, en connaissance de cause, à la taxation envisagée ; ainsi, il suffit qu'il soit établi que le contribuable a effectivement reçu la notification (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Taxation d'office ou forfaitaire - Notification de la taxation d'office - Conditions

- Art. 351 Code des impôts sur les revenus 1992

F.23.0011.N

23 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.6](#)

AC nr. ...

De doelstelling van het systeem van de subsidiaire aanslag bestaat erin om in gevallen waarin de oorspronkelijke aanslag om een andere reden dan verjaring moet worden vernietigd, de administratie de mogelijkheid te bieden om alsnog een correcte aanslag te vestigen, ook al zijn de aanslagtermijnen inmiddels verstreken, en aldus te bewerkstelligen dat de wettig verschuldigde belasting kan worden geïnd; gelet op deze doelstelling kan de rechter aan wie een subsidiaire aanslag ter beoordeling wordt voorgelegd, de administratie de mogelijkheid geven om de subsidiaire aanslag aan te passen of een andere subsidiaire aanslag ter beoordeling voor te leggen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Subsidiaire aanslag - Aanpassing - Mogelijkheid

- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'objectif du système de la cotisation subsidiaire consiste à offrir à l'administration la possibilité, dans les cas où la cotisation primitive doit être annulée pour une cause autre que la prescription, d'établir encore une cotisation correcte même si les délais d'imposition ont entre-temps expiré et de permettre ainsi la perception de l'impôt légalement dû; eu égard à cet objectif, le juge qui voit soumettre à son appréciation une cotisation subsidiaire peut donner à l'administration la possibilité d'adapter cette cotisation ou d'en soumettre une autre à son appréciation (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Cotisation subsidiaire - Adaptation - Possibilité

- Art. 356 Code des impôts sur les revenus 1992

F.23.0021.F

22 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250522.1F.9](#)

AC nr. ...

De verkoop door de curator van een pand van de gefailleerde is een verbintenis die de curator qualitate qua aangaat met het oog op het beheer van de boedel; wanneer die verkoop aan de belasting over de toegevoegde waarde onderworpen is, vormt de verschuldigde belasting een boedelschuld (1). (1) Zie concl. OM.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Curator - Pand van de gefailleerde - Verkoop - Verbintenis aangegaan met het oog op het beheer van de boedel - Aan de btw onderworpen verkoop - Verschuldigde belasting - Boedelschuld

La vente par le curateur d'un immeuble du failli est un engagement contracté par ce dernier qualitate qua en vue de l'administration de la masse; lorsque cette vente est soumise à la taxe sur la valeur ajoutée, la taxe due constitue une dette de la masse (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Curateur - Immeuble du failli - Vente - Engagement contracté en vue de l'administration de la masse - Vente soumise à la TVA - Taxe due - Dette de la masse

F.23.0029.N

21 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250321.1N.4](#)

AC nr. ...

De fiscale rechter die uitspraak moet doen over een vordering waarbij een belastingplichtige opkomt tegen een aanslag in de personenbelasting, is, gelet op de aard van het fiscale geschil dat betrekking heeft op overheidsinkomsten, niet verplicht om de behandeling van de vordering te schorsen maar mag de behandeling schorsen, ook al is hij ingevolge het algemeen rechtsbeginsel tot eerbiediging van het gezag van het strafrechtelijk gewijsde in de regel door de beslissing van de strafrechter gebonden.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorziening voor het hof van beroep - Hangende strafvordering - Behandeling van de zaak - Schorsing - Mogelijkheid

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Le juge fiscal appelé à statuer sur une action par laquelle un contribuable s'élève contre une cotisation à l'impôt des personnes physiques n'est pas obligé, eu égard à la nature du litige fiscal qui porte sur des revenus publics, de suspendre l'examen de l'action mais peut suspendre celui-ci, même si, en vertu du principe général du droit relatif au respect de l'autorité de la chose jugée en matière répressive, il est, en règle, tenu par la décision du juge pénal.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Recours devant la cour d'appel - Action publique pendante - Instruction de la cause - Suspension - Possibilité

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

De regel van openbare orde die is bepaald in artikel 4, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en krachtens welke de behandeling van de burgerlijke vordering die niet tegelijk met de strafvordering door dezelfde rechter gebeurt, moet worden geschorst zolang niet definitief is beslist over de strafvordering, wordt verantwoord door het feit dat de strafrechtelijke beslissing, ten aanzien van de afzonderlijk ingestelde burgerlijke vordering, in de regel gezag van gewijsde heeft met betrekking tot de punten die de strafvordering en de burgerlijke vordering met elkaar gemeen hebben.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde in strafzaken - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Draagwijdte

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La règle d'ordre public consacrée à l'article 4, alinéa 1er, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, en vertu de laquelle l'examen de l'action civile qui n'est pas effectué en même temps que l'action publique par le même juge doit être suspendu tant qu'il n'a pas été prononcé définitivement sur l'action publique se justifie par le fait qu'en règle, à l'égard de l'action civile formée séparément, la décision pénale a autorité de la chose jugée sur les points communs à l'action publique et à l'action civile.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'autorité de la chose jugée en matière répressive - Loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale - Article 4 - Portée

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

De verplichting om de behandeling van de burgerlijke vordering te schorsen, die artikel 4, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering oplegt aan de rechter die ervan kennisneemt, geldt wanneer er gevaar bestaat voor onverenigbaarheid of tegenstrijdigheid tussen de beslissing van de strafrechter en die van de burgerlijke rechter.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde in strafzaken - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Verplichting tot

L'obligation de suspendre l'examen de l'action civile, que l'article 4, alinéa 1er, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale impose au juge qui en connaît, s'applique lorsqu'il existe un risque d'incompatibilité ou de contradiction entre la décision du juge pénal et celle du juge civil.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'autorité de la chose jugée en matière répressive - Loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du

schorsing - Toepassingsgebied

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Code de procédure pénale - Article 4 - Obligation de suspension - Champ d'application

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

De vordering waarbij een belastingplichtige opkomt tegen een aanslag in de personenbelasting is geen burgerlijke vordering in de zin van artikel 4, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Afzonderlijke burgerlijke vordering tegen een aanslag in de inkomstenbelasting - Aard - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

L'action par laquelle un contribuable s'élève contre une cotisation à l'impôt des personnes physiques n'est pas une action civile au sens de l'article 4, alinéa 1er, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale.

ACTION CIVILE - Action civile distincte contre une cotisation à l'impôt sur les revenus - Nature - Loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale - Article 4 - Champ d'application

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

F.23.0035.N

24 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250124.1N.33](#)

AC nr. ...

De lidstaten kunnen het recht om op hun grondgebied douaneaangiften te doen volgens de methode van de directe of de indirecte vertegenwoordiging zodanig voorbehouden dat de vertegenwoordiger een douanecommissionair moet zijn die daar zijn beroep uitoefent (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Douaneaangiften - Douanevertegenwoordiging - Douanecommissionair

- Art. 5.2 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Les États membres peuvent réserver le droit de faire effectuer des déclarations en douane sur leur territoire, selon le mode de la représentation directe ou indirecte, à un représentant qui a le statut de commissionnaire en douane et qui y exerce sa profession (1). (1) Voir les concl. du MP.

DOUANES ET ACCISES - Déclarations en douane - Représentation en douane - Commissionnaire en douanes

- Art. 5.2 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

Een douane-expediteur, die dat wenste, had de wettelijke mogelijkheid om douaneaangiften te doen in de hoedanigheid van directe vertegenwoordiger van zijn opdrachtgever; het voorbehouden van de indirecte vertegenwoordiging aan ingeschreven douane-expediteurs hield geen verbod in om als directe vertegenwoordiger aangifte te doen (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Douane-expediteur - Directe en indirecte douanevertegenwoordiging - Keuzemogelijkheid - Voorwaarde

- Art. 5.4 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Art. 201.3 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Si tel était son souhait, l'agent en douane avait légalement la possibilité de faire effectuer des déclarations en douane en qualité de représentant direct de son mandant ; le fait de réserver la représentation indirecte aux agents en douane immatriculés n'emportait pas l'interdiction de faire une déclaration en tant que représentant direct (1). (1) Voir les concl. du MP.

DOUANES ET ACCISES - Agence en douane - Représentation directe et indirecte en douane - Possibilité de choisir - Condition

- Art. 5.4 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 201.3 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 70-3, § 2 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 127 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

- Art. 70-3, § 2 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 127 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

Het beginsel van de loyale samenwerking vereist dat de lidstaten de uitoefening van aan het Unierecht ontleende rechten in de praktijk mogelijk maken; daaruit volgt dat het niet volstaat dat de wet de theoretische mogelijkheid bevat voor de douane-expediteur om als directe vertegenwoordiger op te treden of deze mogelijkheid althans niet uitsluit, maar dat de vrije keuze om als directe vertegenwoordiger op te treden in de praktijk ook daadwerkelijk mogelijk moet zijn; dit laatste geldt slechts wanneer vaststaat dat de douane-expediteur effectief voor een directe vertegenwoordiging zou hebben gekozen of daartoe minstens een kans bestaat (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Douane-expediteur - Directe douanevertegenwoordiging - Daadwerkelijke vrije keuzemogelijkheid

- Art. 4.3 Verdrag van Lissabon tot wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en Slotakte, gedaan te Lissabon op 13 december 2007

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Loyale samenwerking - Unirecht daadwerkelijk praktisch mogelijk maken - Directe douanevertegenwoordiging - Daadwerkelijke vrije keuzemogelijkheid

- Art. 4.3 Verdrag van Lissabon tot wijziging van het verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en Slotakte, gedaan te Lissabon op 13 december 2007

Le principe de coopération loyale requiert que les États membres rendent possible en pratique l'exercice de droits tirés du droit de l'Union ; il s'ensuit qu'il ne suffit pas que la loi comporte la possibilité théorique pour l'agent en douane d'agir en qualité de représentant direct ou n'exclue pas, à tout le moins, cette possibilité, mais qu'il faut que le libre choix d'agir en qualité de représentant direct soit réel en pratique ; cela ne vaut que lorsqu'il est établi que l'agent en douane a effectivement opté pour une représentation directe ou qu'il existe à tout le moins une probabilité en ce sens (1). (1) Voir les concl. du MP.

DOUANES ET ACCISES - Agence en douane - Représentation directe en douane - Liberté de choix réelle

- Art. 4.3 Traité de Lisbonne modifiant le Traité sur l'Union européenne et le Traité instituant la Communauté européenne. et à l'Acte final, faits à Lisbonne le 13 décembre 2007

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Coopération loyale - Rendre le droit de l'Union effectivement praticable - Représentation directe en douane - Liberté de choix réelle

- Art. 4.3 Traité de Lisbonne modifiant le Traité sur l'Union européenne et le Traité instituant la Communauté européenne. et à l'Acte final, faits à Lisbonne le 13 décembre 2007

De inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom, wat de aanslagprocedure inhoudt, moet worden bepaald in een rechtsnorm waarvan de toepassing voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar is; hieruit volgt daarentegen niet dat de regels betreffende de toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs enkel kunnen voortvloeien uit een wet in formele zin of dat die regels, wanneer ze de rechter vragen om een evenredigheidstoezicht te verrichten in het licht van het recht op een eerlijk proces door het algemeen belang af te wegen tegen het individueel belang van de belastingplichtige, niet aan het voorzienbaarheids criterium beantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

GRONDWET - Art. 16 - Inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom - Aanslagprocedure - Voorwaarde - Toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs - Beginsel

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Grondwet 1994 - Artikel 16 - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom - Aanslagprocedure - Voorwaarde - Toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs - Beginsel

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 1 - Inmenging van de Staat in de uitoefening van het recht op het ongestoord genot van de eigendom - Aanslagprocedure - Voorwaarde - Toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs - Beginsel

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 16 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'ingérence de l'État dans la jouissance du droit au respect des biens de toute personne, que constitue l'établissement de l'impôt, doit être prévue par une norme juridique qui doit être suffisamment accessible, précise et prévisible dans son application; il ne s'ensuit en revanche pas que les règles gouvernant l'admissibilité d'une preuve obtenue illégalement ne puissent résulter que d'une loi au sens formel ni que, lorsqu'elles invitent le juge à procéder à un contrôle de proportionnalité au regard du droit à un procès équitable en mettant en balance l'intérêt général et l'intérêt individuel du contribuable, ces normes ne répondent pas au critère de prévisibilité (1). (1) Voir concl. non conformes du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 16 - Ingérence de l'Etat dans la jouissance du droit au respect des biens - Etablissement de l'impôt - Condition - Admissibilité d'une preuve obtenue illégalement - Principe

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16 La Constitution coordonnée 1994

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Constitution 1994 - Article 16 - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Ingérence de l'Etat dans la jouissance du droit au respect des biens - Etablissement de l'impôt - Condition - Admissibilité d'une preuve obtenue illégalement - Principe

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 1er - Ingérence de l'Etat dans la jouissance du droit au respect des biens - Etablissement de l'impôt - Condition - Admissibilité d'une preuve obtenue illégalement - Principe

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

- Art. 16 La Constitution coordonnée 1994

Het verbod voor de onderzoeksrechter om andere feiten te onderzoeken dan die welke bij hem aanhangig zijn gemaakt, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid; hieruit volgt dat het bewijs dat ten gevolge van deze overschrijding van de grenzen van de bij hem aanhangig gemaakte zaak werd verkregen, door de fiscale rechter niet ambtshalve kan worden geweerd (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onderzoeksrechter - Ontdekking tijdens een gerechtelijk onderzoek van feiten die een misdaad of een wanbedrijf kunnen uitmaken - Geen kennisgeving van de procureur des Konings - Gevolg - Onderzoek in strafzaken

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering
- Art. 56, § 1, zesde lid Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onderzoeksrechter - Ontdekking tijdens een gerechtelijk onderzoek van feiten die een misdaad of een wanbedrijf kunnen uitmaken - Geen kennisgeving van de procureur des Konings - Gevolg

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering
- Art. 56, § 1, zesde lid Wetboek van Strafvordering

L'interdiction pour le juge d'instruction d'instruire des faits autres que ceux dont il est saisi n'est pas prescrite à peine de nullité; il s'ensuit que la preuve obtenue à la suite de ce dépassement de saisine ne peut être écartée d'office par le juge fiscal (1). (1) Voir concl. non conformes du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Instruction - Régularité de la procédure - Juge d'instruction - Découverte au cours d'une instruction de faits susceptibles de constituer un crime ou un délit - Pas d'information du procureur du Roi - Conséquence - Instruction en matière répressive

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle
- Art. 56, § 1er, al. 6 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Juge d'instruction - Découverte au cours d'une instruction de faits susceptibles de constituer un crime ou un délit - Pas d'information du procureur du Roi - Conséquence

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle
- Art. 56, § 1er, al. 6 Code d'Instruction criminelle

De belastingwet bevat geen enkele algemene bepaling die de belastingadministratie bij het vestigen van de belasting en, in voorkomend geval, bij het opleggen van een belastingverhoging of een geldboete verbiedt van een onrechtmatig verkregen bewijs gebruik te maken; het gebruik in belastingzaken van een onrechtmatig verkregen bewijs kan enkel worden geweerd indien de naleving van de betrokken formele voorwaarden is voorgeschreven op straffe van nietigheid, indien de onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast of indien het gebruik van het bewijs strijdig is met het recht op een eerlijk proces; de rechter houdt in zijn beoordeling onder meer rekening met het louter formele karakter van de onregelmatigheid, met de weerslag ervan op het recht of de vrijheid die door de overtreden norm beschermd worden, met het al dan niet opzettelijk karakter van de door de overheid begane onwettigheid en met de omstandigheid dat de ernst van het misdrijf de begane onwettigheid ver te boven gaat; die rechtsnorm, die de belastingadministratie toestaat van een onrechtmatig verkregen bewijs gebruik te maken om de belasting te vestigen, is voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Gebruik - Beginselen - Beoordeling door de rechter - Criteria

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Gebruik - Beginselen - Beoordeling door de rechter - Criteria

De artikelen 314bis, 339, eerste lid, en 340 WIB92, die voorzien in de bewijsmiddelen van de administratie, bepalen niet wat er met een onrechtmatig verkregen bewijs moet worden gedaan (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijsvoering - Lot van een onrechtmatig verkregen bewijs

- Art. 314bis Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 339, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 340 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure -

4/05/2026

La loi fiscale ne contient aucune disposition générale interdisant, pour l'établissement de l'impôt et, s'il y a lieu, pour infliger un accroissement ou une amende, l'utilisation par l'administration fiscale d'une preuve obtenue illégalement ; l'utilisation en matière fiscale d'une preuve obtenue illégalement ne peut être écartée que si le respect des conditions formelles concernées est prescrit à peine de nullité, si l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve ou si l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable; le juge tient compte dans son appréciation, entre autres, du caractère purement formel de l'irrégularité, de son incidence sur le droit ou la liberté protégée par la norme transgressée, du caractère intentionnel ou non de l'illégalité commise par l'autorité et de la circonstance que la gravité de l'infraction dépasse de loin l'illégalité commise; cette norme juridique, qui permet à l'administration fiscale d'utiliser, pour l'établissement de l'impôt, une preuve obtenue illégalement est suffisamment accessible, précise et prévisible (1). (1) Voir concl. non conformes du MP.

PREUVE - Matière fiscale - Administration de la preuve - Preuve obtenue illégalement - Utilisation - Principes - Appréciation par le juge - Critères

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Utilisation - Principes - Appréciation par le juge - Critères

Les articles 314bis, 339, alinéa 1er et 340 du Code des impôts sur les revenus 1992, qui prévoient les moyens de preuve de l'administration, ne déterminent pas le sort d'une preuve obtenue irrégulièrement (1). (1) Voir concl. non conformes du MP.

PREUVE - Matière fiscale - Administration de la preuve - Sort d'une preuve obtenue illégalement

- Art. 314bis Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 339, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 340 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve -

P. 174/844

Bewijsvoering - Algemeen - Bewijsvoering - Lot van een onrechtmatig verkregen bewijs

- Art. 314bis Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 339, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 340 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Généralités - Administration de la preuve - Sort d'une preuve obtenue illégalement

- Art. 314bis Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 339, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 340 Code des impôts sur les revenus 1992

De wezenlijke bestanddelen van elke belasting moeten in beginsel worden bepaald door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering en die bestanddelen moeten worden vermeld in een wet in nauwkeurige, ondubbelzinnige en precieze bewoordingen; tot de wezenlijke bestanddelen van de belasting behoren de aanwijzing van de belastingplichtige, de belastbare materie, de belastbare grondslag, de aanslagvoet en de eventuele belastingvrijstellingen en -verminderingen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Fiscaal legaliteitsbeginsel - Begrip

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Grondwet 1994 - Artikel 170

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

Les éléments essentiels de tout impôt doivent, en principe, être déterminés par une assemblée délibérante démocratiquement élue et ces éléments doivent être mentionnés dans une loi au moyen de termes précis, non équivoques et clairs; font partie des éléments essentiels de l'impôt, la désignation du contribuable, la matière imposable, la base imposable, le taux d'imposition et les éventuelles exonérations et diminutions d'impôt (1). (1) Voir concl. non conformes du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Principe de légalité en matière fiscale - Notion

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Constitution 1994 - Article 170

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994

De regels betreffende de toelaatbaarheid van een onrechtmatig verkregen bewijs maken geen deel uit van de wezenlijke bestanddelen van de belasting en houden dus geen verband met het legaliteitsbeginsel (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 170 - Fiscaal legaliteitsbeginsel - Uitsluiting

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Fiscaal legaliteitsbeginsel - Uitsluiting - Grondwet 1994 - Artikel 170

- Art. 170 De gecoördineerde Grondwet 1994

Les règles gouvernant l'admissibilité d'une preuve obtenue illégalement ne ressortissent pas aux éléments essentiels de l'impôt, partant, sont étrangères au principe de légalité (1). (1) Voir concl. non conformes du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 170 - Principe de légalité en matière fiscale - Exclusion

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Principe de légalité en matière fiscale - Exclusion - Constitution 1994 - Article 170

- Art. 170 La Constitution coordonnée 1994

De winst of baten zijn belastbaar wanneer zij in het belastbare tijdperk zijn verkregen en uit een verrichting voortvloeien die de grenzen van het beheer van het privévermogen te buiten gaat, zonder dat van de winst of baten van dat tijdperk de kosten kunnen worden afgetrokken die in een later belastbaar tijdperk zijn gedaan of gedragen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 2.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Diverse inkomsten - Winst of baten voortvloeiend uit een verrichting die de grenzen van het beheer van het privévermogen te buiten gaat - Aftrekbaarheid van de kosten - Grenzen

- Art. 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 97 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 360, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 200, a) Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 204, 4, a) Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

Est soumis à l'impôt le bénéfice ou profit, recueilli au cours de la période imposable, qui résulte d'une opération excédant les limites de la gestion du patrimoine privé, sans que puissent être déduits dudit bénéfice ou profit de cette période les frais faits ou supportés au cours d'une période imposable ultérieure (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus divers - Bénéfice ou profit résultant d'une opération excédant les limites de la gestion du patrimoine privé - Déductibilité des frais - Limites

- Art. 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 97 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 360, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 200, a) Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992
- Art. 204, 4, a) Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

F.23.0049.N

9 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 48, § 2, 2°, Wetboek Successierechten blijkt dat enkel personen die op de dag van het overlijden van de nalatenschap ten minste één jaar ononderbroken met de erflater samenwonen en die op die dag ten minste één jaar ononderbroken een gemeenschappelijke huishouding voeren met de erflater, als samenwonenden in de zin van deze bepaling worden beschouwd; de termijn van één jaar geldt bijgevolg zowel voor de voorwaarde van het samenwonen als voor de voorwaarde van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding (1). (1) Zie concl. OM.

SUCCESSIERECHTEN - Verkrijging stiefouder - Stiefkind - Tarief in rechte lijn - Samenwoning en gemeenschappelijke huishouding - Termijnvereiste

- Art. 48 Wetboek van Successierechten

Il ressort de l'article 48, § 2, 2°, du Code des droits de succession que seules les personnes qui, le jour de l'ouverture de la succession, cohabitent au moins pendant un an de façon ininterrompue avec le défunt et qui, le jour en question, vivent en ménage commun au moins pendant un an de façon ininterrompue avec le défunt sont considérés comme des cohabitants au sens de cette disposition ; par conséquent, le délai d'un an vaut tant pour la condition de la cohabitation que pour la condition de la vie en ménage commun (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE SUCCESSION - Obtention d'un beau-parent - Enfant d'un autre lit - Tarif en ligne directe - Cohabitation et ménage commun - Condition de délai

- Art. 48 Code des droits de succession

F.23.0050.F

2 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250102.1F.2](#)

AC nr. ...

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld ten aanzien van het doel en de gevolgen van de genomen maatregel of de ingevoerde belasting; het gelijkheidsbeginsel wordt eveneens miskend wanneer vaststaat dat er geen redelijke band van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 3.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gelijke behandeling - Onderscheid tussen verschillende categorieën van personen - Criterium van onderscheid - Verantwoording - Beoordeling ten aanzien van het doel en de gevolgen - Evenredigheid - Toepassing

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

De in artikel 10 Grondwet vervatte regel van de gelijkheid van de Belgen, de in artikel 11 Grondwet neergelegde regel van niet-discriminatie in het genot van de aan de Belgen erkende rechten en vrijheden, alsook de regel van artikel 172 Grondwet inzake de gelijkheid voor de belastingen impliceren dat allen die zich in dezelfde toestand bevinden gelijk worden behandeld, maar sluiten niet uit dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende categorieën van personen, voor zover het criterium van onderscheid objectief en redelijk kan worden verantwoord (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 3.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gelijke behandeling - Onderscheid tussen verschillende categorieën van personen - Criterium van onderscheid - Verantwoording

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'existence d'une telle justification doit s'apprécier par rapport au but et aux effets de la mesure prise ou de l'impôt instauré; le principe d'égalité est également violé lorsqu'il est établi qu'il n'existe pas de rapport raisonnable de proportionnalité entre les moyens employés et le but visé (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Egalité de traitement - Distinction entre différentes catégories de personnes - Critère de distinction - Justification - Appréciation par rapport au but et aux effets - Proportionnalité - Application

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

La règle de l'égalité des Belges devant la loi contenue dans l'article 10 de la Constitution, celle de la non-discrimination dans la jouissance des droits et libertés reconnus aux Belges inscrite dans l'article 11 de la Constitution ainsi que celle de l'égalité devant l'impôt exprimée dans l'article 172 de la Constitution impliquent que tous ceux qui se trouvent dans la même situation soient traités de la même manière mais n'excluent pas qu'une distinction soit faite entre différentes catégories de personnes pour autant que le critère de distinction soit susceptible de justification objective et raisonnable (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Egalité de traitement - Distinction entre différentes catégories de personnes - Critère de distinction - Justification

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

De vereiste objectieve en redelijke verantwoording houdt niet in dat de overheidsinstantie die een onderscheid maakt tussen categorieën van belastingplichtigen dit onderscheid moet baseren op vaststellingen of feiten die concreet voor de rechter moeten worden aangetoond of dat zij moet aantonen dat het gebrek aan onderscheid noodzakelijkerwijs bepaalde gevolgen zal hebben; het is voldoende dat er voor het tussen die verschillende categorieën gemaakte onderscheid een objectieve en redelijke verantwoording bestaat of kan bestaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 3.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gelijke behandeling - Onderscheid tussen verschillende categorieën van personen - Criterium van onderscheid - Objectieve verantwoording - Bewijs - Omvang

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

Een verordening die niet enkel de door een activiteit veroorzaakte milieuoverlast wil beperken maar ook andere doelstellingen beoogt, dient niet aan alle belastingplichtigen een belasting op te leggen die wordt berekend in verhouding tot de mate waarin eenieder tot die overlast bijdraagt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 3.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Beoogde beperking van de milieuoverlast - Andere doelstellingen - Gevolg voor de berekeningswijze

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'exigence d'une justification objective et raisonnable n'implique pas que l'autorité publique qui opère une distinction entre des catégories de contribuables doive fonder celle-ci sur des constatations et des faits devant être prouvés concrètement devant le juge ni apporter la preuve que l'absence de distinction aura nécessairement des effets déterminés; il suffit qu'il apparaisse raisonnablement qu'il existe ou qu'il peut exister une justification objective pour ces différentes catégories (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Egalité de traitement - Distinction entre différentes catégories de personnes - Critère de distinction - Justification objective - Preuve - Etendue

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

Un règlement qui, tout en poursuivant un but de réduction des nuisances environnementales engendrées par une activité, poursuit également d'autres objectifs, ne doit pas prévoir à charge de tous les redevables une taxe calculée en fonction de la mesure dans laquelle chacun contribue auxdites nuisances (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - But de réduction des nuisances environnementales - Autres objectifs - Effet sur le mode de calcul de la taxe

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

Uit de samenhang van de artikelen 2.2.2.0.1, § 1, en 2.2.2.0.1, § 2, eerste lid, eerste zin, Vlaamse Codex Fiscaliteit volgt dat, wanneer een voertuig vermeld in artikel 2.2.1.0.1 werd ingeschreven in het repertorium van het directoraat-generaal mobiliteit en verkeersveiligheid, de natuurlijke persoon of rechtspersoon die op het inschrijvingsbewijs vermeld staat, moet worden beschouwd als degene die dat voertuig aanwendt voor eigen gebruik of het exploiteert in de zin van artikel 2.2.2.0.1, § 1, en derhalve belastingplichtige is; noch uit de tekst van deze wetsbepalingen en hun wetsgeschiedenis, noch uit enige andere wetsbepaling volgt dat deze regel niet geldt wanneer bij de inschrijving van een voertuig in het repertorium van het directoraat-generaal mobiliteit en verkeersveiligheid van gestolen identiteitsgegevens gebruik wordt gemaakt.

VERKEERSBELASTING OP MOTORRIJTUIGEN

(MOTORRIJTUIGE - Inschrijvingsbewijs - Gestolen identiteitsgegevens - Belastingplichtige - Gevolg

- Art. 2.2.2.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

Il suit de la combinaison des articles 2.2.2.0.1, § 1er, et 2.2.2.0.1, § 2, alinéa 1er, première phrase, du Code flamand de la fiscalité que lorsqu'un véhicule mentionné à l'article 2.2.1.0.1 a été immatriculé au répertoire de la Direction générale Mobilité et Sécurité routière, la personne physique ou la personne morale qui est mentionnée sur ce certificat d'immatriculation doit être considérée comme celle qui emploie ce véhicule pour son propre usage ou l'exploite au sens de l'article 2.2.2.0.1, § 1er, et qu'elle est donc le contribuable ; il ne suit ni du libellé de ces dispositions légales et de leurs travaux préparatoires ni d'aucune autre disposition légale que cette règle ne s'applique pas lorsque il est fait usage d'éléments d'identité volés lors de l'immatriculation d'un véhicule au répertoire de la Direction générale Mobilité et Sécurité routière.

TAXE DE CIRCULATION SUR LES VEHICULES AUTOMOBILES -

Certificat d'immatriculation - Éléments d'identité volés - Contribuable - Conséquence

- Art. 2.2.2.0.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.23.0085.F

2 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250102.1F.7](#)

AC nr. ...

De onbevoegdheid van het orgaan dat voor de rechtspersoon optreedt, tast de ontvankelijkheid van de rechtsvordering aan omdat het orgaan niet over de vereiste hoedanigheid beschikt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 4.

VORDERING IN RECHTE - Rechtspersoon - Orgaan - Onbevoegd orgaan - Gevolg

- Art. 703, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le défaut de pouvoir de l'organe qui intervient pour la personne morale affecte la recevabilité de l'action en raison de l'absence de qualité de cet organe (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Personne morale - Organe - Défaut de pouvoir de l'organe - Conséquence

- Art. 703, al. 1er Code judiciaire

Hoewel de rechtspersoon het initiatief van zijn onbevoegd orgaan kan bekrachtigen, moet die bekrachtiging, die de verkregen rechten van derden niet mag aantasten, plaatsvinden vóór het verstrijken van de vaste termijn of van de verjaringstermijn waaraan de rechtsvordering of het rechtsmiddel onderworpen zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 4.

VORDERING IN RECHTE - Rechtspersoon - Geen hoedanigheid - Bekrachtiging - Voorwaarden

- Art. 1998, tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 848, eerste en derde lid Gerechtelijk Wetboek

Si la personne morale peut ratifier l'initiative prise par son organe incompétent, cette ratification, qui ne peut préjudicier aux droits acquis par les tiers, doit être faite avant l'expiration du délai préfix ou du délai de prescription auquel sont sujets l'action ou le recours (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Personne morale - Défaut de qualité - Ratification - Conditions

- Art. 1998, al. 2 Ancien Code civil

- Art. 848, al. 1er et 3 Code judiciaire

F.23.0090.N

20 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.6](#)

AC nr. ...

Uit de tekst van artikel 357, 5°, WIB92 volgt dat een subsidiaire aanslag kan worden gevestigd op naam van de vereffenaar van een rechtspersoon waarvan de vereffening gesloten is, in die hoedanigheid, of bij ontstentenis daarvan, de personen die beschouwd worden als vereffenaar krachtens deel 1, boek 2, titel 8 WVV, gedurende de periode voorzien in artikel 2:143 WVV, gedurende een termijn van vijf jaar, te rekenen vanaf de bekendmaking van de sluiting van de vereffening; hieruit volgt dat na het verstrijken van de voormelde termijn geen subsidiaire aanslag meer kan gevestigd worden op de vereffenaar die vanaf dat ogenblik geen gelijkgestelde belastingplichtige meer is (1). (1) Het Hof komt aldus terug op de arresten van 25 november 2022 (F.22.0022.N) en 24 februari 2023 (F.22.0095.N).

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Vereffenaar van een rechtspersoon - Gesloten vereffening - Subsidiaire aanslag - Mogelijkheid
- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 357 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il suit du libellé de l'article 357, 5°, du Code des impôts sur les revenus 1992 qu'une cotisation subsidiaire peut être établie au nom du liquidateur d'une personne morale dont la liquidation est clôturée, en cette qualité ou, à défaut, au nom des personnes qui sont considérées comme liquidateurs, en vertu de la Partie 1, livre 2, titre 8, du Code des sociétés et des associations, pendant la période prévue à l'article 2:143 dudit code, c'est-à-dire pendant une période de cinq ans à compter de la publication de la clôture de la liquidation ; il s'ensuit que plus aucune cotisation subsidiaire ne peut être établie, après l'expiration du délai précité, au nom du liquidateur qui, dès cet instant, n'est plus un redevable assimilé (1). (1) La Cour revient ainsi sur les arrêts des 25 novembre 2022 (F.22.0022.N) et 24 février 2023 (F.22.0095.N).

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Liquidateur d'une personne morale - Liquidation clôturée - Cotisation subsidiaire - Possibilité
- Art. 356 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 357 Code des impôts sur les revenus 1992

F.23.0103.F

2 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250102.1F.3](#)

AC nr. ...

De bepalingen betreffende de bekendmaking, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, van de reglementen en verordeningen door aanplakbrief of plaatsing op de website zijn enkel van toepassing op de akten met een reglementaire draagwijdte die de bestuurde verplichtingen opleggen en niet op een begrotingsordonnantie (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2025, nr. 5.

GEMEENTE - Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Begrotingsordonnantie - Bekendmaking - Regels
- Art. 112, eerste lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988
- Art. 114, tweede lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

Les dispositions relatives à la publication des règlements et ordonnances, par affichage ou mise en ligne sur le site internet, en Région Bruxelles-capitale, ne s'appliquent qu'aux actes à portée réglementaire créant des obligations dans le chef des administrés et pas à une ordonnance budgétaire (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Articles 112, alinéa 1er, et 114, alinéa 2 de la nouvelle loi communale, telle qu'elle a été modifiée par l'ordonnance de la Région de Bruxelles-capitale du 5 mars 2009.

COMMUNE - Région de Bruxelles-Capitale - Ordonnance budgétaire - Publication - Règles
- Art. 112, al. 1er Nouvelle L. communale du 24 juin 1988
- Art. 114, al. 2 Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -

Algemeen - Brussels Hoofdstedelijk Gewest -

Begrotingsordonnantie - Bekendmaking - Regels

- Art. 112, eerste lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

- Art. 114, tweede lid Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

- Art. 1 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 2 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 1er A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

- Art. 2 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Région de Bruxelles-Capitale - Ordonnance budgétaire - Publication - Règles

- Art. 112, al. 1er Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

- Art. 114, al. 2 Nouvelle L. communale du 24 juin 1988

- Art. 1er A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

- Art. 2 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

F.23.0116.F

10 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250410.1F.14](#)

AC nr. ...

Het cassatieverzoekschrift moet, op straffe van niet-ontvankelijkheid, betekend worden aan de partij waartegen het cassatieberoep is gericht (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Hoedanigheid van de verwerende partij

- Art. 1079, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

A peine d'irrecevabilité, la requête en cassation doit être signifiée à la partie contre laquelle le pourvoi est dirigé (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Qualité de la personne défenderesse

- Art. 1079, al. 1er Code judiciaire

F.23.0119.N

20 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250620.1N.14](#)

AC nr. ...

Artikel 67ter, § 1, WIB92 maakt voor de vaststelling van het aantal in dienst zijnde personeelsleden geen onderscheid tussen voltijdse en deeltijdse werknemers (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Allerlei - Vrijstelling bijkomend tewerkgesteld personeel - Aantal in dienst zijnde personeelsleden - Berekening

- Art. 67ter, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Andere aftrekbare posten - Vrijstelling bijkomend tewerkgesteld personeel - Aantal in dienst zijnde personeelsleden - Berekening

- Art. 67ter, § 1 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Pour la détermination du nombre de membres du personnel en service, l'article 67ter, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 ne fait pas de distinction entre les travailleurs à temps plein et à temps partiel (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Divers - Exonération du personnel supplémentaire - Nombre de membres du personnel en service - Calcul

- Art. 67ter, § 1 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Autres charges déductibles - Exonération du personnel supplémentaire - Nombre de membres du personnel en service - Calcul

- Art. 67ter, § 1 Code des impôts sur les revenus 1992

F.24.0002.N

9 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 275³, § 3, vierde lid, WIB92 schrijft de loutere voorafgaande aanmelding van het project of programma voor, met identificatie van de schuldenaar van de bedrijfsvoorheffing; zij voorziet niet in de vereiste van actualisatie van de aanmelding en wijkt evenmin af van de vennootschapsrechtelijke regels met betrekking tot de tegenwerpelijheid van een herstructurering (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Bedrijfsvoorheffing - Bedrijfsvoorheffing - Vrijstelling van doorstorting - Onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten - Aanmeldingsvereiste
- Art. 275(3) Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'article 275³, § 3, alinéa 4, du Code des impôts sur les revenus 1992 prescrit la simple inscription préalable du projet ou du programme avec la mention de l'identification du redevable du précompte professionnel ; il ne prévoit pas la condition d'actualisation de l'inscription et ne déroge pas davantage aux règles du droit des sociétés relatives à l'opposabilité d'une restructuration (1). (1) Voir les concl. du MP

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte professionnel - Précompte professionnel - Dispense de versement - Projets de recherche et de développement - Condition d'inscription
- Art. 275(3) Code des impôts sur les revenus 1992

F.24.0003.N

4 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250904.1N.8](#)

AC nr. ...

Voor zover uitsluitend dezelfde belastingelementen of een deel daarvan worden belast op naam van dezelfde belastingschuldige, belet artikel artikel 3.7.0.0.2, § 2, VCF niet dat na de vernietiging van de initiële aanslag voor verschillende aanslagjaren en alle onroerende goederen samen, de aanslag, die binnen de termijn van zes maanden wordt gevestigd, in meerdere kohierartikelen wordt opgesplitst, waarbij één aanslag per aanslagjaar en per onroerend goed wordt ingekohierd.

REGISTRATIE (RECHT VAN) - Verkooprecht - Vernietigde aanslag - Meerdere subsidiaire aanslagen
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit
REGISTRATIE (RECHT VAN) - Verkooprecht - Vernietigde aanslag - Meerdere subsidiaire aanslagen
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

Pour autant que seuls les mêmes éléments d'imposition ou une partie de ceux-ci soient imposés au nom du même contribuable, l'article 3.7.0.0.2, § 2, du Code flamand de la fiscalité ne fait pas obstacle à ce que, après l'annulation de la cotisation primitive portant sur différents exercices d'imposition et tous les biens immeubles confondus, la cotisation, qui est établie dans un délai de six mois, soit scindée en plusieurs articles d'enrôlement, une cotisation étant enrôlée pour chaque exercice et pour chaque bien immeuble.

ENREGISTREMENT (DROIT D') - Droit de vente - Cotisation annulée - Plusieurs cotisations subsidiaires
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité
ENREGISTREMENT (DROIT D') - Droit de vente - Cotisation annulée - Plusieurs cotisations subsidiaires
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité
- Art. 3.7.0.0.2, § 2 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.24.0007.N

9 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.6](#)

AC nr. ...

Afkoop van het levensverzekeringscontract in de zin van artikel 2.7.1.0.6, § 1, tweede lid, 1°, Vlaamse Codex Fiscaliteit, houdt in dat het levensverzekeringscontract is beëindigd en de begunstigde vrij kan beschikken over de opgebouwde reserves; niet vereist is dat een uitbetaling plaatsvindt van de reserves; dat de begunstigde in plaats daarvan ervoor kiest om de reserves te herbeleggen en daarbij beperkt is tot de producten die hem in het kader van een reserveoverdracht door de verzekeraar worden aangeboden, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

SUCCESSIERECHTEN - Erfbelasting Vlaams Gewest - Levensverzekeringscontract - Overdracht reserves zonder uitbetaling - Afkoop - Begrip

- Art. 2.7.1.0.6 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

Le rachat du contrat d'assurance-vie au sens de l'article 2.7.1.0.6, § 1er, alinéa 2, 1°, du Code flamand de la fiscalité implique que le contrat d'assurance-vie a été résilié et que le bénéficiaire peut librement disposer des réserves constituées, il n'est pas requis que les réserves fassent l'objet d'un versement; le fait que le bénéficiaire souhaite, à la place, réinvestir les réserves et soit limité aux produits qui lui sont proposés par l'assureur dans le cadre d'une cession de réserves est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE SUCCESSION - Impôt de succession en Région flamande - Contrat d'assurance-vie - Cession de réserves sans versement - Rachat - Notion

- Art. 2.1.7.0.6 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.24.0010.N

14 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250314.1N.3](#)

AC nr. ...

Een vreemde oorzaak vereist dat de eigenaar zich in de ontoerekenbare onmogelijkheid bevindt om een einde te maken aan de belastbare toestand; bij de beoordeling van deze onmogelijkheid wordt rekening gehouden met het onvoorzienbare of onvermijdbare karakter van het beletsel om hieraan te verhelpen.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Vreemde oorzaak - Begrip

- Art. 9.14 Belastingreglementen op ongeschikt en/of onbewoonbaar verklaarde woningen van de stad Antwerpen voor de aanslagjaren 2016 tot en met 2019 en 2020 tot en met 2025

Une cause étrangère requiert que le propriétaire se trouve dans l'impossibilité, qui ne lui est pas imputable, de mettre fin à la situation imposable; pour apprécier cette impossibilité, il est tenu compte du caractère imprévisible ou inévitable de l'empêchement pour y remédier.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Cause étrangère - Notion

- Art. 9.14 Règlement-taxe sur les logements déclarés inhabitables et/ou inhabitables dans la ville d'Anvers pour les années fiscales 2016 à 2019 et 2020 à 2025

F.24.0019.F

9 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250109.1F.1](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 58, derde lid, Taalwet Bestuurszaken worden de handelingen of reglementen waarvan wordt vastgesteld dat zij nietig zijn wegens hun vorm, door de overheden, waarvan zij uitgaan, vervangen door bescheiden die regelmatig zijn naar vorm: die vervanging heeft uitwerking op de datum van het vervangen bescheid; de neerlegging van een vertaling vormt geen regelmatige vervanging in de zin van die bepaling.

TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Onregelmatige handeling naar vorm - Vervanging - Neerlegging van een vertaling

- Art. 58, derde lid Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

Aux termes de l'article 58, alinéa 3, des lois coordonnées du 18 juillet 1966 sur l'emploi des langues en matière administrative, les actes ou règlements dont la nullité est constatée en raison d'irrégularités quant à la forme sont remplacés en forme régulière par l'autorité dont ils émanent: ce remplacement sortit ses effets à la date de l'acte ou du règlement remplacé; le dépôt d'une traduction ne constitue pas un remplacement en forme régulière au sens de cette disposition.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Acte irrégulier quant à la forme - Remplacement - Dépôt d'une traduction

- Art. 58, al. 3 Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

F.24.0020.F

16 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250116.1F.1](#)

AC nr. ...

De beslissing van de rechter om een heropening van het debat te bevelen teneinde een partij uit te nodigen stukken over te leggen, is een maatregel die genomen wordt met het oog op de behandeling van de vordering; hij wijst aldus een beslissing alvorens recht te doen, ook al beslecht hij een betwisting betreffende die maatregel, zonder dat dit gevolgen heeft voor de ontvankelijkheid of de gegrondheid van de vordering (1). (1) Cass. 11 juni 2021, AR C.17.0412.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210611.1N.9, met concl. van eerste advocaat-generaal Mortier.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Vonnis alvorens recht te doen - Begrip

- Art. 19, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek

La décision du juge d'ordonner une réouverture des débats en vue d'inviter une partie à produire des documents est une mesure destinée à instruire la demande ; il rend ainsi une décision avant dire droit, lors même qu'il tranche, sans incidence sur la recevabilité ou le fondement de la demande, une contestation relative à cette mesure (1). (1) Cass. 11 juin 2021, RG C.17.0412.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210611.1N.9, avec concl. de Mme Mortier, premier avocat général.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement avant dire droit - Notion

- Art. 19, al. 1er, 2 et 3 Code judiciaire

Wanneer de appelrechter uitspraak doet over een geschilpunt dat door de eerste rechter is beslecht in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen, zonder dat er tegen die beslissing hoger beroep is ingesteld, miskent hij het gezag van gewijsde van die beslissing niet.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Algemeen - Begrip - Geschilpunt dat door de eerste rechter is beslecht - Geen hoger beroep - Appelrechter die over dat geschilpunt uitspraak doet in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen

- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le juge d'appel statue sur une question litigieuse tranchée par le premier juge dans la même cause et entre les mêmes parties, sans que cette décision ait fait l'objet d'un appel, il ne méconnaît pas l'autorité de la chose jugée de cette décision.

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Généralités - Notion - Question litigieuse tranchée par le premier juge - Pas d'appel - Juge d'appel statue sur cette question litigieuse dans la même cause et entre les mêmes parties

- Art. 19 Code judiciaire

F.24.0043.N

23 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.7](#)

AC nr. ...

De openbare domeingoederen van de publiekrechtelijke rechtspersonen en hun private domeingoederen die bestemd zijn voor een openbare dienst of een dienst van algemeen belang zijn, uit hun aard, niet aan belasting onderworpen; dit beginsel beperkt de gemeentelijke belastingbevoegdheid (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Gemeentebelasting - Beginsel van belastingvrijdom openbare domeingoederen - Draagwijdte

Les biens domaniaux publics des personnes morales de droit public et leurs biens domaniaux privés qui sont affectés à un service public ou à un service d'intérêt général ne sont pas, par leur nature, soumis à l'impôt; ce principe limite le pouvoir d'imposition communal (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe communale - Principe de l'immunité fiscale des biens domaniaux publics - Portée

F.24.0045.F

20 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250120.3F.8](#)

AC nr. ...

Zowel het afschrift als het origineel van het cassatieverzoekschrift moeten op straffe van nietigheid worden ondertekend door een advocaat bij het Hof van Cassatie.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Begrotingsordonnantie - Bekendmaking - Regels

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

La requête en cassation doit, à peine de nullité, être signée, tant sur la copie que sur l'original, par un avocat à la Cour de cassation.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme du pourvoi et indications - Région de Bruxelles-Capitale - Ordonnance budgétaire - Publication - Règles

- Art. 1080 Code judiciaire

F.24.0049.N

23 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.8](#)

AC nr. ...

De BIV voor wegvoertuigen die geacht worden in het Vlaamse Gewest in het verkeer te zijn gesteld door vennootschappen, autonome overheidsbedrijven of vzw's met leasingactiviteiten, wordt berekend op basis van het vermogen van de motor en niet op basis van de milieukenmerken vermeld in de artikelen 2.3.4.1.2 tot en met 2.3.4.1.7 VCF.

BELASTINGEN (MET DE INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKES - Belasting op de inkeerstelling - Leasingactiviteiten - Berekening van de belasting

- Art. 2.3.3.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

- Art. 2.3.4.1.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

La taxe de mise en circulation appliquée aux véhicules routiers qui sont censés être mis en circulation en Région flamande par des sociétés, des entreprises publiques autonomes et des associations sans but lucratif ayant des activités de leasing est calculée sur la base de la puissance du moteur et pas sur la base des caractéristiques environnementales mentionnées aux articles 2.3.4.1.2 à 2.3.4.1.7 du Code flamand de la fiscalité.

TAXES ASSIMILEES AUX IMPOTS SUR LES REVENUS - Taxe de mise en circulation - Activités de leasing - Calcul de l'impôt

- Art. 2.3.3.0.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

- Art. 2.3.4.1.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

Met het gebruik van het woord "leasingactiviteiten" in artikel 4, § 3, Bijzondere Financieringswet van 16 januari 1989 en in artikel 2.3.4.1.1 VCF verwijzen de wetgever en de decreetgever enkel naar het leasen van voertuigen via leasingovereenkomsten.

BELASTINGEN (MET DE INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKGES - Belasting op de inverteerstelling - Leasingactiviteiten - Begrip

- Art. 4 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten
- Art. 2.3.4.1.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

L'utilisation par le législateur et par le législateur décentralisé des termes « activités de leasing » aux articles 4, § 3, de la loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des Communautés et des Régions et 2.3.4.1.1 du Code flamand de la fiscalité ne vise que le leasing de véhicules effectué dans le cadre de conventions de location-financement.

TAXES ASSIMILEES AUX IMPOTS SUR LES REVENUS - Taxe de mise en circulation - Activités de leasing - Notion

- Art. 4 Loi spéciale du 16 janvier 1989 relative au financement des Communautés et des Régions
- Art. 2.3.4.1.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.24.0050.N

23 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.9](#)

AC nr. ...

Echtgenoten en wettelijk samenwonenden, ten aanzien van wie een gemeenschappelijke aanslag wordt gevestigd, zijn ertoe gehouden een gezamenlijke aangifte in te dienen in eenzelfde taal; deze gezamenlijke aangifte strekt ertoe de vestiging en controle van de gemeenschappelijke aanslag administratief te vereenvoudigen (1). (1) Het Hof oordeelde tevens dat de appelrechters naar recht konden oordelen, op grond van de door hen gedane vaststellingen, dat de verplichting voor de eisers om als echtgenoten één enkel model van aangifte te gebruiken (gezamenlijke aangifte in één taal) geen disproportionele inbreuk op het gelijkheidsbeginsel vormt.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Belastingaangifte - Gehuwden en wettelijk samenwonenden - Gezamenlijke aangifte - Verplichting - Doel

- Art. 126 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 307 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 1 KB 8 maart 2010 tot vastlegging van het model van het aangifteformulier inzake personenbelasting voor het aanslagjaar 2010

Les conjoints et les cohabitants légaux à l'égard desquels une cotisation commune est établie sont tenus d'introduire une déclaration commune dans une même langue; cette déclaration commune tend à simplifier, sur le plan administratif, l'établissement et le contrôle de la cotisation commune (1). (1) La Cour considère également que les juges d'appel ont pu légalement considérer, sur la base des constatations effectuées par eux, que l'obligation pour les demandeurs d'utiliser, en tant que conjoints, un seul modèle de déclaration (déclaration commune dans une seule langue) ne constitue pas une violation disproportionnée du principe d'égalité.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Déclaration - Couples mariés et cohabitants légaux - Déclaration commune - Obligation - But

- Art. 126 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 307 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 1er A.R. du 8 mars 2010 déterminant le modèle de la formule de déclaration en matière d'impôt des personnes physiques pour l'exercice d'imposition 2010

F.24.0054.N

23 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250523.1N.10](#)

AC nr. ...

De toetsing aan het gelijkheidsbeginsel en de beweerde ongelijkheid in de fiscale behandeling is slechts aan de orde wanneer de onderscheiden behandeling betrekking heeft op categorieën van personen die zich in vergelijkbare situaties bevinden; rekening houdend met de aard en het doel van de belasting en met hun objectieve kenmerken zijn de exploitanten van logies niet vergelijkbaar met dagtoeristen (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting op toeristische logies - Gelijkheidsbeginsel - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 11 - Beginsel van non-discriminatie - Gemeentebelasting op toeristische logies - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gelijkheid inzake belastingen - Gemeentebelasting op toeristische logies - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheidsbeginsel - Gemeentebelasting op toeristische logies - Vergelijkbaarheid van categorieën van personen - Beoordeling

- Art. 10 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 11 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le contrôle au regard du principe d'égalité ne s'impose et la prétendue inégalité de traitement fiscal ne se présente que lorsque la différence de traitement porte sur des catégories de personnes qui se trouvent dans des situations comparables; compte tenu de la nature et du but de l'impôt, lesquels reposent sur des caractéristiques objectives, les exploitants d'hébergements ne sont pas comparables à des touristes d'un jour (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe sur les hébergements touristiques - Principe d'égalité - Comparabilité de catégories de personnes - Appréciation

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Principe de non-discrimination - Taxe communale sur les hébergements touristiques - Comparabilité de catégories de personnes - Appréciation

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Egalité en matière fiscale - Taxe communale sur les hébergements touristiques - Comparabilité de catégories de personnes - Appréciation

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Principe d'égalité - Taxe communale sur les hébergements touristiques - Comparabilité de catégories de personnes - Appréciation

- Art. 10 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 11 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 172 La Constitution coordonnée 1994

F.24.0075.N

9 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250509.1N.8](#)

AC nr. ...

De nietigverklaring van een aanslag, omdat hij werd gevestigd met miskenning van de wachtermijn van artikel 1385undecies, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, kan niet worden beschouwd als een nietigverklaring wegens schending van een regel betreffende de verjaring en kan het voorleggen van een subsidiaire aanslag dan ook niet beletten (1). (1) Zie concl. OM.

L'annulation d'une cotisation, parce qu'elle a été établie en méconnaissance du délai d'attente prévu à l'article 1385undecies, deuxième alinéa, du Code judiciaire, ne peut pas être considérée comme une annulation pour violation d'une règle relative à la prescription et ne peut, dès lors, faire obstacle à la soumission d'une cotisation subsidiaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Directeursbeslissing - Nietigverklaring van de aanslag - Nieuwe aanslag gevestigd vóór aanvang aanslagtermijn - Subsidiaire aanslag - Mogelijkheid
- Art. 1385undecies Gerechtelijk Wetboek

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Décision du directeur - Annulation de la cotisation - Nouvelle cotisation établie avant la prise de cours du délai d'imposition - Cotisation subsidiaire - Possibilité
- Art. 1385undecies Code judiciaire

Uit artikel 355 WIB92 volgt dat de termijn van drie maanden om een nieuwe aanslag in de zin van deze bepaling te vestigen een aanvang neemt vanaf de datum waarop de beslissing van de directeur van de belastingen of van de door hem gedelegeerde ambtenaar niet meer voor de rechter kan worden gebracht (1). (1) Zie concl. OM.

Il suit de l'article 355 du Code des impôts sur les revenus 1992 que le délai de trois mois dans lequel une nouvelle cotisation au sens de cette disposition peut être établie prend cours à la date à laquelle la décision du directeur des contributions ou du fonctionnaire délégué par lui n'est plus susceptible de recours en justice (1). (1) Voir les concl. du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Directeursbeslissing - Nietigverklaring van de aanslag - Nieuwe aanslag - Aanslagtermijn - Aanvang
- Art. 355 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Décision du directeur - Annulation de la cotisation - Nouvelle cotisation - Délai d'imposition - Prise de cours
- Art. 355 Code des impôts sur les revenus 1992

F.24.0096.F

26 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250526.3F.3](#)

AC nr. ...

Winst bestaat uit inkomsten van alle nijverheids-, handels- of landbouwondernemingen die voortkomen uit enige waardevermeerdering van activa die voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt en uit enige uit die werkzaamheid volgende waardevermindering van passiva, wanneer de desbetreffende meerwaarden of minderwaarden zijn verwezenlijkt of in de boekhouding of jaarrekening zijn uitgedrukt; enkel de vaste activa die in het kader van een beroepswerkzaamheid zijn aangeschaft of vervaardigd en die in de boekhouding als activabestanddeel zijn geboekt, worden beschouwd als vaste activa die voor de uitoefening van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt (1). (1) Zie concl. OM.

Les bénéfices des entreprises industrielles, commerciales ou agricoles quelconques sont ceux qui proviennent de tout accroissement de la valeur des éléments de l'actif affectés à l'exercice de l'activité professionnelle et de tout amoindrissement de la valeur des éléments du passif résultant de cette activité, lorsque ces plus-values ou moins-values ont été réalisées ou exprimées dans la comptabilité ou les comptes annuels; ne sont considérées comme affectées à l'exercice de l'activité professionnelle que les immobilisations acquises ou constituées dans le cadre d'une activité professionnelle qui sont reprises dans la comptabilité comme éléments de l'actif (1). (1) Voir les concl. du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Winsten - Meerwaarden - Vaste activa die voor de uitoefening van de beroepswerkzaamheid worden gebruikt - Voorwaarde
- Art. 24, eerste lid, 2° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 41, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Bénéfices - Plus-values - Immobilisations affectées à l'exercice de l'activité professionnelle - Condition
- Art. 24, al. 1er, 2° Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 41, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

P.22.1145.F

19 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250219.2F.12](#)

AC nr. ...

De oude artikelen 479 tot 482bis Wetboek van Strafvordering moeten in die zin worden begrepen dat de zaak, na afloop van het door het Hof van Cassatie gevorderde gerechtelijk onderzoek, naar laatstgenoemde moet worden verwezen, wiens bevoegdheid in deze procedure vergelijkbaar is met die van een onderzoeksgerecht dat, in het kader van een tegensprekelijke procedure, overgaat tot de regeling van de rechtspleging en naar aanleiding daarvan onderzoekt of de bezwaren volstaan en de procedure regelmatig is gevoerd (1); uit de samenlezing van het eerste en het tweede lid van artikel 147 van de wet van 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II, alsook uit de parlementaire voorbereiding van die wet (2) volgt dat de wetgever niet heeft willen afwijken van het in artikel 3 Gerechtelijk Wetboek bedoelde beginsel volgens hetwelk de wetten op de rechterlijke organisatie, de bevoegdheid en de rechtspleging onmiddellijk van toepassing zijn op de hangende rechtsgedingen, zonder dat zij worden onttrokken aan de instantie van het gerecht waarvoor zij op geldige wijze aanhangig zijn; indien de kamer van het Hof van Cassatie die kennisneemt van de cassatieberoepen in criminele en correctionele zaken regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van die wet, blijft ze bevoegd om tot die regeling over te gaan indien ze uitspraak doet na die inwerkingtreding, en dit zelfs als de inverdenkinggestelde – zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep – geen “betrokken magistraat” is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering (3). (1) Zie AGwH 20 oktober 2016, nr. 131/2016, ECLI:BE:GHCC:2016:ARR.131; Cass. 23 juni 2020, AR P.20.0618.N, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200623.2N.22, AC 2020, nr. 444; Cass. 26 november 2019, AR P.19.0811.N, ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20191126.2N.4, AC 2019, nr. 627, met concl. van advocaat-generaal m.o. DE SMET, ECLI:BE:CASS:2019:CONC.20191126.2N.4; A. WINANTS, “Enkele beschouwingen over het voorrecht van rechtsmacht”, in F. DERUYCK (uitg.), Strafrecht in/uit balans, Kluwer 2020, 129-160. (2) Parl. St. Kamer, nr. 55/3945. (3) In dit geval was de inverdenkinggestelde een plaatsvervangend

Il y a lieu d’interpréter les articles 479 à 482bis anciens du Code d’instruction criminelle en ce sens que, au terme de l’instruction requise par la Cour de cassation, l’affaire doit être renvoyée à cette dernière, dont la compétence est, dans cette procédure, comparable à celle d’une juridiction d’instruction et qui procède, dans le cadre d’une procédure contradictoire, au règlement de la procédure et examine à cette occasion si les charges sont suffisantes et si la procédure est régulière (1); il suit de la lecture combinée des deux alinéas de l’article 147 de la loi du 15 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II, ainsi que des travaux préparatoires de cette loi (2), que le législateur n’a pas entendu déroger au principe, énoncé à l’article 3 du Code judiciaire, selon lequel les lois d’organisation judiciaire, de compétence et de procédure sont immédiatement applicables aux procès en cours, cependant sans dessaisissement de la juridiction qui, à son degré, avait été valablement saisie; ainsi, si la chambre de la Cour de cassation qui connaît des pourvois en matière criminelle et correctionnelle a été régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l’entrée en vigueur de cette loi, elle reste compétente pour y procéder si elle statue après cette entrée en vigueur, et ce, même si l’inculpé – tel un conseiller suppléant à la cour d’appel – n’est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l’article 479 nouveau C.i.cr. (3). (1) Voir C. const. 20 octobre 2016, n° 131/2016, ECLI:BE:GHCC:2016:ARR.131 ; Cass. 23 juin 2020, RG P.20.0618.N, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200623.2N.22, Pas. 2020, n° 444 ; Cass. 26 novembre 2019, RG P.19.0811.N, ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20191126.2N.4, Pas. 2019, n° 627, et concl. de M. DE SMET, alors avocat général délégué, ECLI:BE:CASS:2019:CONC.20191126.2N.4, publiées à leur date dans AC.; A. WINANTS, « Enkele beschouwingen over het voorrecht van rechtsmacht », in F. DERUYCK (éd.), Strafrecht in/uit balans, Kluwer 2020, 129-160. (2) Doc. parl., Ch., n° 55 3945. (3) En l’espèce, l’inculpée étant un conseiller suppléant à la cour d’appel de Bruxelles, poursuivi du chef de crimes ou délits commis hors de l’exercice de ses fonctions, elle était un magistrat visé par l’article 479 ancien C.i.cr. mais non un « magistrat mis en cause » au sens de

raadsheer in het hof van beroep te Brussel, die vervolgd werd wegens misdaden of wanbedrijven die zij buiten haar ambt had gepleegd, zodat zij een magistraat was zoals bedoeld in het oude artikel 479 Wetboek van Strafvordering, maar geen "betrokken magistraat" in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering. Overeenkomstig artikel 147 van de voormelde wet van 15 mei 2024 was de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Luik bevoegd geweest om, na afloop van het door dat hof van beroep gevoerde onderzoek, tot de regeling van de rechtspleging over te gaan, indien het Hof van Cassatie niet daartoe was gevorderd vóór de inwerkingtreding van die wet. (M.N.B.)

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Bevoegdheid ratione personae - "Voorrecht van rechtsmacht" - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Bevoegdheid ratione personae - "Voorrecht van rechtsmacht" - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
 - Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- 4/05/2026

l'article 479 nouveau C.i.cr. En application de l'article 147 de la loi du 15 mai 2024 précitée, c'est la chambre des mises en accusation de la cour d'appel de Liège qui aurait été compétente pour procéder au règlement de la procédure à l'issue de l'instruction menée par cette cour d'appel si la Cour de cassation n'avait pas été requise avant l'entrée en vigueur de cette loi afin d'y procéder. (M.N.B.)

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence ratione personae - "Privilège de juridiction" - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence ratione personae - "Privilège de juridiction" - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire

- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtiglijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - "Voorrecht van rechtsmacht" - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtiglijk Wetboek
- Art. 3 Gerechtiglijk Wetboek
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtiglijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - "Voorrecht van rechtsmacht" - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtiglijk Wetboek
- Art. 3 Gerechtiglijk Wetboek
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering

- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - "Privilège de juridiction" - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - "Privilège de juridiction" - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Gerechtelijk onderzoek gevorderd door het Hof van Cassatie vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Onderzoek door het aangewezen hof van beroep - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Gerechtelijk onderzoek gevorderd door het Hof van Cassatie vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Onderzoek door het aangewezen hof van beroep - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Mise à l'instruction par la Cour de cassation avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Instruction menée par la cour d'appel désignée - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Mise à l'instruction par la Cour de cassation avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Instruction menée par la cour d'appel désignée - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - "Voorrecht van rechtsmacht" - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - "Voorrecht van rechtsmacht" - Hof van Cassatie dat regelmatig heeft kennisgenomen van de regeling van de rechtspleging vóór de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegdheid om na die inwerkingtreding uitspraak te doen - Toepassing op de in verdenking gestelde, zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep, die geen "betrokken magistraat" is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 oud Wetboek van Strafvordering
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - "Privilège de juridiction" - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - "Privilège de juridiction" - Cour de cassation régulièrement saisie du règlement de la procédure avant l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Compétence pour statuer après cette entrée en vigueur - Application à l'inculpé, tel un conseiller suppléant à la cour d'appel, qui n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.I.cr

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 3 Code judiciaire
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 ancien Code d'Instruction criminelle
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

De verwijzing van de in verdenking gestelde die bevolen wordt na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II, moet geschieden voor de rechter die krachtens het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering bevoegd is om kennis te nemen van de aan de in verdenking gestelde ten laste gelegde gecorrectionaliseerde misdaden of wanbedrijven waarvan hij wordt verdacht en, in voorkomend geval, bij samenhang van de hem ten laste gelegde schendingen van WAM en van de Wegverkeerswet waarvan hij wordt verdacht; indien de in verdenking gestelde aldus een magistraat was die bedoeld werd in het oude artikel 479 Wetboek van Strafvordering, zoals het van kracht was op het ogenblik waarop het gerechtelijk onderzoek werd ingesteld, maar – zoals een plaatsvervangend raadsheer in het hof van beroep – geen “betrokken magistraat” is in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering, zoals het van kracht is op het ogenblik van de regeling van de rechtspleging, zal hij verwezen worden naar de territoriaal bevoegde correctionele rechtbank (1). (1) Krachtens artikel 156 van de voormelde wet van 15 mei 2024 is artikel 43 van die wet, tot wijziging van de artikelen 479 tot 503bis Wetboek van Strafvordering betreffende de vervolging en het onderzoek van misdaden en wanbedrijven die aan magistraten ten laste worden gelegd (de regeling die bekendstaat onder het misleidende begrip “voorrecht van rechtsmacht”), in werking getreden zes maanden na de bekendmaking – op 28 mei 2024 – van die wet in het Belgisch Staatsblad, dus op 28 november 2024. De vordering van het OM, die werd ondertekend en neergelegd op de griffie van het Hof op 12 september 2024, dus nog vóór die inwerkingtreding, beoogde, overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering die op dat ogenblik nog van toepassing waren, de verwijzing van de in verdenking gestelde naar het hof van beroep te Luik, en meer bepaald naar de eerste voorzitter van dat hof naar wie de zaak bij arrest van 28 september 2022 van het Hof was verwezen opdat hij een magistraat aanwees die het ambt van onderzoeksrechter zou uitoefenen. Ten gevolge van een verzoek van de in verdenking gestelde om bijkomende onderzoekshandelingen is het Hof pas tot de

Le renvoi de l'inculpé qui est ordonné après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II doit avoir lieu devant le juge compétent en vertu de l'article 479 nouveau du Code d'instruction criminelle pour connaître des crimes correctionnalisés ou des délits présumés mis à sa charge et, le cas échéant, par connexité, des préventions d'infraction à la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs et à la loi relative à la police de la circulation routière dont il est soupçonné; ainsi, si l'inculpé était un magistrat visé par l'article 479 ancien C.i.cr. en vigueur lors de la mise à l'instruction mais – tel un conseiller suppléant à la cour d'appel – n'est pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.i.cr. en vigueur lors du règlement de la procédure, il sera renvoyé devant le tribunal correctionnel territorialement compétent (1). (1) En vertu de l'article 156 de la loi du 15 mai 2024 précitée, son article 43, qui modifie les articles 479 à 503bis C.i.cr. relatifs à la poursuite et l'instruction des crimes et délits imputés à des magistrats (régime connu sous le vocable impropre de « privilège de juridiction »), est entré en vigueur six mois après la publication – le 28 mai 2024 – de cette loi au Moniteur belge, soit le 28 novembre 2024. Signé et déposé au greffe de la Cour le 12 septembre 2024, soit avant cette entrée en vigueur, le réquisitoire écrit du MP visait, conformément aux dispositions du C.i.cr. alors encore en vigueur, à voir ordonner le renvoi de l'inculpée devant la cour d'appel de Liège, au premier président de laquelle l'arrêt rendu par la Cour le 28 septembre 2022 avait renvoyé la cause aux fins qu'il désigne un magistrat pour exercer les fonctions de juge d'instruction. À la suite d'une demande de devoirs complémentaires déposée par l'inculpée, la Cour n'a procédé au règlement de la procédure que le 19 février 2025, soit après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 précitée. L'inculpé étant conseiller suppléant à l'époque des faits, et n'étant dès lors pas un « magistrat mis en cause » au sens de l'article 479 nouveau C.i.cr., c'est devant le tribunal correctionnel francophone de Bruxelles que le MP a requis verbalement que la cause soit renvoyée, à défaut de critère de compétence *ratione loci*, visé à l'article 139 C.i.cr.,

regeling van de rechtspleging overgegaan op 19 februari 2025, dus na de inwerkingtreding van de voormelde wet van 15 mei 2024. Aangezien de inverdenkinggestelde op het ogenblik van de feiten plaatsvervangend raadsheer was en dus geen "betrokken magistraat" was in de zin van het nieuwe artikel 479 Wetboek van Strafvordering, heeft het OM mondeling gevorderd om de zaak te verwijzen naar de Franstalige correctionele rechtbank te Brussel, bij gebrek aan een bevoegdheidscriterium *ratione loci*, zoals bedoeld in artikel 139 Wetboek van Strafvordering, dat de zaak aan een ander arrondissement zou toewijzen. (M.N.B.)

qui rattacherait la cause à un autre arrondissement. (M.N.B.)

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Bevoegdheid ratione personae - "Voorrecht van rechtsmacht" - Verwijzing van de inverdenkinggestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence ratione personae - "Privilège de juridiction" - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Bevoegdheid ratione personae - "Voorrecht van rechtsmacht" - Verwijzing van de inverdenkinggestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence ratione personae - "Privilège de juridiction" - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - "Voorrecht van rechtsmacht" - Verwijzing van de in verdenking gestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - "Voorrecht van rechtsmacht" - Verwijzing van de in verdenking gestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Onderzoek - Verwijzing van de in verdenking gestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - "Privilege de juridiction" - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - "Privilege de juridiction" - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Instruction - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Onderzoek - Verwijzing van de in verdenking gestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - "Voorrecht van rechtsmacht" - Verwijzing van de in verdenking gestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - "Voorrecht van rechtsmacht" - Verwijzing van de in verdenking gestelde na de inwerkingtreding van de wet van 15 mei 2024 - Bevoegde feitenrechter

- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 43 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II
- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 147 Wet 15 mei 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen II

- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering
- Art. 479 nieuw Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Instruction - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - "Privilège de juridiction" - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - "Privilège de juridiction" - Renvoi de l'inculpé après l'entrée en vigueur de la loi du 15 mai 2024 - Juge du fond compétent

- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 43 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II
- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 147 L. du 28 mai 2024 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses II

- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle
- Art. 479 nouveau Code d'Instruction criminelle

P. 198/844

P.23.0298.F

9 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.12](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 187, § 1, en 424 Wetboek van Strafvordering volgt dat, wanneer het jegens de beklaagde bij verstek gewezen vonnis niet werd betekend en de verzettermijn dus niet is ingegaan, de termijn om tegen die beslissing cassatieberoep in te stellen niet kan ingaan (1); evenwel volgt noch uit die bepalingen, noch uit de artikelen 187, § 7, en 206 van dat wetboek, noch uit enige andere wettelijke bepaling dat in geval van verzet tegen het verstekvonnis, en vervolgens van afstand van dat rechtsmiddel, de uitspraak van de beslissing die akte van de afstand van het rechtsmiddel verleent de termijn om cassatieberoep tegen het verstekvonnis in te stellen doet ingaan (2); in een dergelijk geval leidt het Hof uit zijn vaststelling dat het dossier geen enkel stuk bevat dat de betekening van het bestreden vonnis aantoonst, af dat het cassatieberoep voorbarig is en verleent het in voorkomend geval akte van de afstand van dat cassatieberoep. (1) Zie, wat betreft het voorbarig karakter van het cassatieberoep van de beklaagde tegen een jegens hem bij verstek gewezen en niet betekend vonnis, Cass. 9 oktober 2024, AR P.23.0720.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241009.2F.9, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH

ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20241009.2F.9 ; Cass. 7 september 2022, AR P.21.1593.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220907.2F.2, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20220907.2F.2. (2) In afwijking van de regel "verzet op verzet is ongeldig", "belet de akteverlening niet, behoudens wanneer de afstand berusting in de bij verstek gewezen beslissing inhoudt, dat de beklaagde binnen de wettelijke termijn een tweede maal verzet instelt tegen die beslissing" (Cass. 4 april 2017, AR P.17.0032.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170404.3, Pas. 2017, nr. 246 en de noot A.W., RABG, 2018, 463, noot M. ROZIE, "Opposition sur opposition ne vaut", behalve wanneer binnen de wettelijke termijn een tweede verzet wordt aangetekend na afstand van een eerste verzet"; zie B. DE SMET, "Verstek en verzet in strafzaken", 4de uitg., C.A.B.G., Intersentia, 2020, 123, noot 693). Wanneer de in laatste aanleg bij verstek gewezen beslissing nog vatbaar is voor verzet, volgt uit artikel 424 Wetboek van Strafvordering dat die termijn van 15 dagen om

Des articles 187, § 1er, et 424 du Code d'instruction criminelle, il résulte que, en l'absence de signification du jugement rendu par défaut à l'égard du prévenu et donc en l'absence de prise de cours du délai d'opposition, le délai pour se pourvoir en cassation contre cette décision ne peut pas commencer à courir (1); en revanche, il ne résulte ni de ces dispositions, ni des articles 187, § 7, et 206 de ce code ni d'aucune autre disposition légale qu'en cas d'opposition contre le jugement rendu par défaut, puis de désistement de ce recours, la prononciation de la décision qui décrète le désistement constitue le point de départ du délai pour se pourvoir en cassation contre le jugement rendu par défaut (2); dans un tel cas, lorsque la Cour constate que le dossier ne contient aucune pièce établissant que le jugement attaqué a été signifié, elle en déduit que le pourvoi est prématuré et, le cas échéant, en décrète le désistement. (1) Quant au caractère prématuré du pourvoi en cassation du prévenu contre un jugement prononcé par défaut à son égard et non signifié : voir Cass. 9 octobre 2024, RG P.23.0720.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241009.2F.9, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20241009.2F.9 ; Cass. 7 septembre 2022, RG P.21.1593.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220907.2F.2, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20220907.2F.2. (2) Par exception à la règle « opposition sur opposition ne vaut », « hormis lorsque le désistement implique l'acquiescement de la décision rendue par défaut, la décision de décréter le désistement n'empêche pas le prévenu de former une seconde fois opposition contre cette décision dans le délai légal » (Cass. 4 avril 2017, RG P.17.0032.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170404.3, Pas. 2017, n° 246 et note signée A.W., RABG, 2018, p. 463, note M. ROZIE, « "Opposition sur opposition ne vaut", behalve wanneer binnen de wettelijke termijn een tweede verzet wordt aangetekend na afstand van een eerste verzet » ; voir B. DE SMET, « Verstek en verzet in strafzaken », 4e éd., C.A.B.G., Intersentia, 2020, p. 123, note 693). Lorsque la décision rendue en dernier ressort par défaut est encore susceptible d'opposition, il suit de l'article 424 C.i.cr. que le délai de 15 jours pour se pourvoir en cassation ne commence à courir, pour le prévenu, qu'à

cassatieberoep in te stellen voor de beklaagde pas ingaat na het verstrijken van de gewone verzettermijn. Wanneer ze niet meer vatbaar is voor verzet, gaat de termijn van 15 dagen om cassatieberoep in te stellen voor de niet-verschenen partij in de dag na de betekening van de beslissing (zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. II, 2077). (M.N.B.).

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Veroordeling bij verstek niet betekend - Verzet - Afstand - Beslissing die akte van de afstand verleent - (Geen) aanvang van de termijn om cassatieberoep in te stellen tegen het verstekvonnis - Gevolg voor de mogelijke afstand van cassatieberoep

- Art. 187, § 1 en 7 Wetboek van Strafvordering
- Art. 206 Wetboek van Strafvordering
- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Strafvordering - Veroordeling bij verstek niet betekend - Verzet - Afstand - Beslissing die akte van de afstand verleent - (Geen) aanvang van de termijn om cassatieberoep in te stellen tegen het verstekvonnis - Gevolg voor de mogelijke afstand van cassatieberoep

- Art. 187, § 1 en 7 Wetboek van Strafvordering
- Art. 206 Wetboek van Strafvordering
- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Veroordeling bij verstek niet betekend - Verzet - Afstand - Beslissing die akte van de afstand verleent - (Geen) aanvang van de termijn om cassatieberoep in te stellen tegen het verstekvonnis - Gevolg voor de mogelijke afstand van cassatieberoep

- Art. 187, § 1 en 7 Wetboek van Strafvordering
- Art. 206 Wetboek van Strafvordering
- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

l'expiration du délai ordinaire d'opposition. Lorsqu'elle n'est pas ou plus susceptible d'opposition, le délai de 15 jours pour se pourvoir en cassation commence à courir, pour la partie défaillante, à compter du lendemain de la signification de la décision (voir M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., La Charte, 2025, t. II, p. 2077). (M.N.B.).

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Condamnation par défaut non signifiée - Opposition - Désistement - Décision décrétant le désistement - Point de départ du délai pour se pourvoir en cassation contre le jugement rendu par défaut (non) - Conséquence quant au désistement éventuel du pourvoi

- Art. 187, § 1er et 7 Code d'Instruction criminelle
- Art. 206 Code d'Instruction criminelle
- Art. 424 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action publique - Condamnation par défaut non signifiée - Opposition - Désistement - Décision décrétant le désistement - Point de départ du délai pour se pourvoir en cassation contre le jugement rendu par défaut (non) - Conséquence quant au désistement éventuel du pourvoi

- Art. 187, § 1er et 7 Code d'Instruction criminelle
- Art. 206 Code d'Instruction criminelle
- Art. 424 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Condamnation par défaut non signifiée - Opposition - Désistement - Décision décrétant le désistement - Point de départ du délai pour se pourvoir en cassation contre le jugement rendu par défaut (non) - Conséquence quant au désistement éventuel du pourvoi

- Art. 187, § 1er et 7 Code d'Instruction criminelle
- Art. 206 Code d'Instruction criminelle
- Art. 424 Code d'Instruction criminelle

P.23.0633.N

18 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.19](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling of een bepaalde nieuwe verklaring het ernstig vermoeden doet ontstaan dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid tot een vrijspraak van de verzoeker voor de telastlegging, mag de Commissie voor herziening wel degelijk de wijze waarop en de omstandigheden waarin de nieuwe verklaring is afgelegd betrekken, alsook het uit het dossier blijken gegeven dat de verzoeker een manipulatief karakter heeft.

Pour apprécier si une nouvelle déclaration est de nature à faire naître la présomption grave que si cet élément avait été connu, l'examen de la cause aurait donné lieu à un acquittement du demandeur du chef de cette prévention, la Commission de révision peut avoir égard à la manière dont la nouvelle déclaration a été faite et aux circonstances dans lesquelles elle l'a été, ainsi qu'à l'élément ressortant du dossier selon lequel le demandeur présente un caractère manipulateur.

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Beoordeling door de commissie - Wijze en omstandigheden waarin de nieuwe verklaring tot stand is gekomen - Manipulatief karakter van de verzoeker - Gevolgen

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Beoordeling door de commissie - Wijze en omstandigheden waarin de nieuwe verklaring tot stand is gekomen - Manipulatief karakter van de verzoeker - Gevolgen

Geen enkele bepaling vereist dat indien de Commissie voor herziening oordeelt dat niet is uit te sluiten dat een nieuwe verklaring werd afgelegd op vraag van een verzoeker tot herziening, zij moet overgaan tot het horen van de persoon die de nieuwe verklaring heeft afgelegd of van andere personen om de geloofwaardigheid van de nieuwe verklaring te beoordelen.

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Horen van personen - Geen verplichting - Grens

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening - Nieuwe verklaring - Horen van personen - Geen verplichting - Grens

Nadat de Commissie voor herziening in strafzaken haar advies heeft verleend, dat volgens artikel 445, negende lid, Wetboek van Strafvordering niet bindend is, beslist het Hof volgens artikel 445, tiende lid, Wetboek van Strafvordering tot verwerping van de aanvraag dan wel tot de vernietiging van de veroordeling met verwijzing; wanneer het hof, na het advies van de Commissie, tot het besluit komt dat de door de verzoeker aangevoerde nieuwe elementen, afzonderlijk en zelfs samen genomen, niet het ernstige vermoeden doen ontstaan dat indien deze gegevens bekend zouden zijn geweest bij het appelgerecht, zij tot een vrijspraak van de veroordeelde zouden hebben geleid, is de aanvraag tot herziening ongegrond.

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Beslissing na advies Commissie voor herziening - Geen ernstig vermoeden dat de nieuwe gegevens tot vrijspraak zouden hebben geleid - Gevolg

- Art. 445, negende en tiende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 445, negende en tiende lid Wetboek van Strafvordering

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la Commission de révision - Nouvelle déclaration - Appréciation par la commission - Manière dont la nouvelle déclaration a été faite et circonstances dans lesquelles elle l'a été - Caractère manipulateur du demandeur - Conséquences

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la Commission de révision - Nouvelle déclaration - Appréciation par la commission - Manière dont la nouvelle déclaration a été faite et circonstances dans lesquelles elle l'a été - Caractère manipulateur du demandeur - Conséquences

Aucune disposition n'impose à la Commission de révision, lorsqu'elle n'exclut pas qu'une nouvelle déclaration puisse avoir été faite à l'instigation d'un demandeur en révision, de procéder à l'audition de la personne qui a fait cette nouvelle déclaration ou d'autres personnes afin d'apprécier la crédibilité de ladite déclaration.

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la Commission de révision - Nouvelle déclaration - Audition de personnes - Pas d'obligation - Limite

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la Commission de révision - Nouvelle déclaration - Audition de personnes - Pas d'obligation - Limite

Après que la Commission de révision en matière pénale a rendu son avis, qui ne revêt pas, selon l'article 445, alinéa 9, du Code d'instruction criminelle, un caractère contraignant, la Cour décide, en vertu de l'alinéa 10 de cet article, soit de rejeter la demande soit d'annuler la condamnation avec renvoi; lorsque la Cour, après l'avis de la Commission, conclut que les nouveaux éléments allégués par le demandeur, pris isolément ou dans leur ensemble, ne font pas naître la présomption grave que, s'ils avaient été connus de la juridiction d'appel, ils auraient donné lieu à un acquittement de la personne condamnée, la demande en révision est non fondée.

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Décision rendue après avis de la Commission de révision - Absence de présomption grave que les nouveaux éléments auraient donné lieu à un acquittement - Conséquence

- Art. 445, al. 9 et 10 Code d'Instruction criminelle

- Art. 445, al. 9 et 10 Code d'Instruction criminelle

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Beslissing na advies Commissie voor herziening - Geen ernstig vermoeden dat de nieuwe gegevens tot vrijspraak zouden hebben geleid - Gevolg

- Art. 445, negende en tiende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 445, negende en tiende lid Wetboek van Strafvordering

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Décision rendue après avis de la Commission de révision - Absence de présomption grave que les nouveaux éléments auraient donné lieu à un acquittement - Conséquence

- Art. 445, al. 9 et 10 Code d'Instruction criminelle

- Art. 445, al. 9 et 10 Code d'Instruction criminelle

P.23.1163.N

21 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250121.2N.1](#)

AC nr. ...

Krachtens de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan de strafrechter een burgerlijke vordering tot herstel van schade slechts gegrond verklaren indien hij vaststelt dat de schade voortvloeit uit een als misdrijf gekwalificeerd feit waarvoor de beklaagde is vervolgd en dat de rechter bewezen verklaart; hieruit volgt dat de strafrechter die uitspraak doet over de burgerlijke vordering de beklaagde die enkel in die hoedanigheid in de strafprocedure is betrokken en voor de hem ten laste gelegde feiten is vrijgesproken niet in een andere hoedanigheid kan veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Strafzaken - Burgerrechtelijk aansprakelijke partij - Beklaagde - Vrijspraak - Veroordeling tot schadevergoeding in andere hoedanigheid - Grens

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Burgerrechtelijk aansprakelijke partij - Beklaagde - Vrijspraak - Veroordeling tot schadevergoeding in andere hoedanigheid - Grens

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BURGERRECHTELIJK AANSPRAKELIJKE PARTIJ - Strafzaken - Beklaagde - Vrijspraak - Veroordeling tot schadevergoeding in andere hoedanigheid - Grens

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

En vertu des articles 3 et 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge répressif ne peut déclarer fondée une action civile en réparation d'un dommage que s'il constate que ce dommage résulte d'un fait qualifié d'infraction mis à charge du prévenu et déclaré établi par le juge ; il s'ensuit que le juge répressif qui statue sur l'action civile ne saurait condamner le prévenu, qui est impliqué dans la procédure pénale en cette qualité uniquement et qui est acquitté des faits mis à sa charge, au paiement de dommages et intérêts en une autre qualité.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Matière répressive - Partie civilement responsable - Prévenu - Acquittement - Condamnation à des dommages et intérêts en une autre qualité - Limite

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION CIVILE - Matière répressive - Partie civilement responsable - Prévenu - Acquittement - Condamnation à des dommages et intérêts en une autre qualité - Limite

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PARTIE CIVILEMENT RESPONSABLE - Matière répressive - Prévenu - Acquittement - Condamnation à des dommages et intérêts en une autre qualité - Limite

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.23.1227.F

30 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.2](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 38, § 6, eerste lid, Wegverkeerswet moet de rechter, behoudens in geval van § 7, het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste drie maanden uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk stellen van het slagen voor de vier examens bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, na een veroordeling met toepassing van de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, § 1, § 2 en § 3, 33, § 1 en § 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48, 62bis of artikel 22 WAM, één van deze bepalingen binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, opnieuw overtreedt; het definitief karakter van de veroordeling waarop de bijzondere herhaling gegrond is, is een voorwaarde waaraan het bestaan van het begrip herhaling onderworpen is, zodat de termijn van drie jaar waarbinnen de nieuwe overtreding moet zijn begaan, ingaat vanaf het tijdstip waarop de veroordeling die als grondslag voor de toepassing van de hogervermelde bepaling dient, in kracht van gewijsde is gegaan (1). (1) Cass. 27 september 2022, AR P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 6, eerste lid - Herhaling - Voorwaarde - Definitief karakter van de eerste veroordeling - Nieuwe overtreding begaan binnen de termijn van drie jaar - Aanvang van de termijn

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

HERHALING - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 6, eerste lid - Voorwaarde voor de herhaling - Definitief karakter van de eerste veroordeling - Nieuwe overtreding begaan binnen de termijn van drie jaar - Aanvang van de termijn

- Art. 38, § 6, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Aux termes de l'article 38, § 6, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, sauf dans les cas visés au § 7, le juge doit prononcer la déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur pour une période de trois mois au moins et subordonner la réintégration dans ce droit à la réussite des quatre examens visés au § 3, alinéa 1er, si le coupable, après une condamnation par application des articles 29, § 1er, alinéa 1er, 29, § 3, alinéa 3, 30, §§ 1er, 2 et 3, 33, §§ 1er et 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1er, 48, 62bis ou à l'article 22 de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, viole à nouveau une de ces dispositions dans les trois ans à compter du jour du prononcé d'un précédent jugement de condamnation passé en force de chose jugée; le caractère définitif de la condamnation qui fonde la récidive spéciale est une condition à laquelle est subordonnée l'existence de la notion de récidive en telle sorte que le délai de trois ans dans lequel la nouvelle infraction doit avoir été commise commence à courir à partir du moment où la condamnation qui sert de fondement à l'application de la disposition légale visée ci-dessus est passée en force de chose jugée (1). (1) Cass. 27 septembre 2022, RG P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 6, alinéa 1er - Récidive - Condition - Caractère définitif de la première condamnation - Nouvelle infraction commise dans le délai de trois ans - Point de départ du délai

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

RECIDIVE - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38, § 6, alinéa 1er - Condition de la récidive - Caractère définitif de la première condamnation - Nouvelle infraction commise dans le délai de trois ans - Point de départ du délai

- Art. 38, § 6, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit de vaststelling dat de beklaagde heeft erkend verantwoordelijk te zijn voor het voertuig dat werd geïdentificeerd als het voertuig waarmee een snelheidsovertreding werd begaan en, bijgevolg, krachtens artikel 67ter, eerste lid, Wegverkeerswet ertoe gehouden was de identiteit van de onmiskenbare bestuurder mee te delen, wat hij verzuimd heeft te doen, kan de rechter niet afleiden dat hij de bestuurder van het voertuig was op het ogenblik van de feiten (1). (1) Het wanbedrijf van niet-mededeling is een misdrijf waarvan het bestaan niet afhangt van het voorafgaand bewijs van het plegen van een ander misdrijf; aldus "voert het in artikel 67ter Wegverkeerswet ingevoerde mechanisme geen enkel vermoeden van schuld van de aangewezen bestuurder aan het oorspronkelijke misdrijf in en ontzegt het hem de mogelijkheid niet om aan te tonen dat hij, niettegenstaande zijn aanwijzing, niet de bestuurder van het betrokken voertuig was; die bepaling stelt de buitenvervolginstelling van de beklaagde met betrekking tot het voormelde misdrijf evenmin afhankelijk van zijn verplichting om de persoon te identificeren die de werkelijke bestuurder van het voertuig was" (Cass. 18 september 2024, AR P.24.0737.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240918.2F.5); zie Cass. 27 september 2023, AR P.23.0844.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9; Cass. 4 april 2023, AR P.23.0120.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230404.2N.12; Cass. 27 oktober 2020, AR P.20.0587.N, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201027.2N.9, AC 2020, nr. 660; Cass. 6 maart 2018, AR P.17.0190.N, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180306.1, AC 2018, nr. 147; Cass. 27 oktober 2009, AR P.09.0778.N, ECLI:BE:CASS:2009:ARR.20091027.2, AC 2009, nr. 620; S. STALLAERT, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en wegverkeer: artikel 67ter Wegverkeerswet en het belang van de pleitbezorger", T.Strafr. 2013, p. 105 [108]; Y. REGIMONT, "L'identification du coauteur en infraction: les articles 67bis et 67ter de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière", in Le droit pénal de la circulation routière en 2020: questions choisies, Brussel, Larcier, 2020, p. 75-76. Wanneer een overtreding van de wet werd begaan met een voertuig dat is ingeschreven op naam van een natuurlijke persoon en de

De la constatation que le prévenu a reconnu être le responsable du véhicule identifié comme ayant servi à commettre un excès de vitesse et avait, partant, l'obligation, prévue par l'article 67ter, alinéa 1er, de la loi sur la circulation routière, de communiquer l'identité du conducteur incontestable, ce qu'il a omis de faire, le juge ne peut déduire qu'il était le conducteur du véhicule au moment des faits (1). (1) Le délit de non-communication est une infraction qui existe même indépendamment de la preuve préalable qu'une autre infraction a été commise ; ainsi, « le mécanisme visé à l'article 67ter de la loi [sur] la circulation routière n'instaure aucune présomption de culpabilité de l'infraction initiale à charge du conducteur désigné et ne lui ôte pas la possibilité de démontrer que, nonobstant sa désignation, il ne se trouvait pas au volant du véhicule concerné; de même, cette disposition ne subordonne pas la mise hors de cause du prévenu dans l'infraction initiale à l'obligation, pour lui, d'identifier la personne qui conduisait effectivement le véhicule » (Cass. 18 septembre 2024, RG P.24.0737.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240918.2F.5 ; voir Cass. 27 septembre 2023, RG P.23.0844.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230927.2F.9, Pas. 2023, n° 602 ; Cass. 4 avril 2023, RG P.23.0120.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230404.2N.12 ; Cass. 27 octobre 2020, RG P.20.0587.N, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201027.2N.9, Pas. 2020, n° 660 ; Cass. 6 mars 2018, RG P.17.0190.N ; Cass. 27 octobre 2009, RG P.09.0778.N, Pas. 2009, n° 620 ; S. STALLAERT, « De strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en wegverkeer: artikel 67ter Wegverkeerswet en het belang van de pleitbezorger », T.Strafr. 2013, p. 105 [108] ; Y. REGIMONT, « L'identification du coauteur en infraction : les articles 67bis et 67ter de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière », in Le droit pénal de la circulation routière en 2020 : questions choisies, Bruxelles, Larcier, 2020, pp. 75-76. Certes, lorsqu'une infraction à cette loi est commise avec un véhicule à moteur immatriculé au nom d'une personne physique et que le conducteur n'a pas été identifié au moment de la constatation de l'infraction, l'article 67bis de la loi sur la circulation routière établit la présomption réfragable que « cette infraction est censée avoir été commise par

bestuurder niet werd geïdentificeerd op het ogenblik van de vaststelling van het misdrijf, voorziet artikel 67bis Wegverkeerswet weliswaar in het weerlegbaar vermoeden dat "wordt vermoed dat dit misdrijf is begaan door de houder van de kentekenplaat van het voertuig". Maar "die bepaling vermeldt enkel de natuurlijke persoon op wiens naam het voertuig is ingeschreven en waarmee een overtreding van de Wegverkeerswet en van haar uitvoeringsbesluiten werd begaan en is, bijgevolg, enkel op die persoon van toepassing. (...) [; de] bepalingen van artikel 67ter verplichten de rechtspersoon en de persoon die het voertuig onder zich heeft om de identiteit van de bestuurder die een overtreding van de voormelde wet heeft begaan, mee te delen, maar stellen geen vermoeden van schuld in tegen die persoon of tegen de bestuurder. Zij laten niet toe het vermoeden van schuld bepaald bij artikel 67bis Wegverkeerswet tot die persoon of die bestuurder uit te breiden. Het bestreden vonnis dat anders oordeelt, is niet naar recht verantwoord". (Cass. 29 november 2011, AR P.11.0794.N, ECLI:BE:CASS:2011:ARR.20111129.4, AC 2011, nr. 654 (raadpl. 4°); Cass. 14 november 2007, AR P.07.1064.F, ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071114.8, AC 2007, nr. 553). Wanneer, met andere woorden, een op naam van een rechtspersoon ingeschreven voertuig betrokken is bij een overtreding van de Wegverkeerswet, voert geen enkele bepaling een vermoeden van schuld in tegen de natuurlijke persoon die deze rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt (zaakvoerder, ...) en die de bij artikel 67ter opgelegde verplichting tot mededeling van de identiteit van de onmiskenbare bestuurder heeft miskend. (M.N.B.).

le titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule ». Mais « cette disposition mentionne uniquement la personne physique au nom de laquelle le véhicule est immatriculé, avec lequel une infraction à la loi du 16 mars 1968 et à ses arrêtés d'exécution a été commise et n'est, par conséquent, applicable qu'à cette personne. (...) [; les] dispositions de l'article 67ter obligent la personne morale et la personne qui détient le véhicule à communiquer l'identité du conducteur qui a commis une infraction à la loi précitée, mais n'instaurent pas de présomption de culpabilité à l'égard de cette personne ou du conducteur. Elles ne permettent pas d'étendre la présomption de culpabilité visée à l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 à cette personne ou à ce conducteur. Le jugement attaqué qui statue autrement n'est pas légalement justifié ». (Cass. 29 novembre 2011, RG P.11.0794.N, ECLI:BE:CASS:2011:ARR.20111129.4, Pas. 2011, n° 654 (cons. 4) ; Cass. 14 novembre 2007, RG P.07.1064.F, ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071114.8, Pas. 2007, n° 553). En d'autres termes, lorsqu'un véhicule immatriculé au nom d'une personne morale est impliqué dans une infraction à la loi sur la circulation routière, aucune disposition ne fait peser une présomption de culpabilité de ce chef sur la personne physique qui représente cette personne morale en droit (gérant, ...) et a méconnu l'obligation, prévue à l'article 67ter, de communiquer l'identité du conducteur incontestable du véhicule. (M.N.B.).

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Overtreding van de Wegverkeerswet en van haar uitvoeringsbesluiten begaan met een voertuig dat op naam van een rechtspersoon is ingeschreven - Niet-mededeling van de identiteit van de onmiskenbare bestuurder door de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt - (Geen) vermoeden dat die natuurlijke persoon de bestuurder van het voertuig was op het tijdstip van de feiten

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Infraction à la loi sur la circulation routière et à ses arrêtés d'exécution commise avec un véhicule à moteur immatriculé au nom d'une personne morale - Non-communication de l'identité du conducteur incontestable par la personne physique qui représente la personne morale en droit - Présomption que cette personne physique était le conducteur du véhicule au moment des faits (non)

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 11 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Overtreding van de Wegverkeerswet en van haar uitvoeringsbesluiten begaan met een voertuig dat op naam van een rechtspersoon is ingeschreven - Niet-mededeling van de identiteit van de onmiskenbare bestuurder door de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt - (Geen) vermoeden dat die natuurlijke persoon de bestuurder van het voertuig was op het tijdstip van de feiten

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 11 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 11 - Snelheidsovertreding begaan met een motorvoertuig dat op naam van een rechtspersoon is ingeschreven - Niet-mededeling van de identiteit van de onmiskenbare bestuurder door de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt - (Geen) vermoeden dat die natuurlijke persoon de bestuurder van het voertuig was op het tijdstip van de feiten

- Art. 29ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 11 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 11 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Infraction à la loi sur la circulation routière et à ses arrêtés d'exécution commise avec un véhicule à moteur immatriculé au nom d'une personne morale - Non-communication de l'identité du conducteur incontestable par la personne physique qui représente la personne morale en droit - Présomption que cette personne physique était le conducteur du véhicule au moment des faits (non)

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 11 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 11 - Excès de vitesse commis avec un véhicule à moteur immatriculé au nom d'une personne morale - Non-communication de l'identité du conducteur incontestable par la personne physique qui représente la personne morale en droit - Présomption que cette personne physique était le conducteur du véhicule au moment des faits (non)

- Art. 29ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 11 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

Wanneer de appelrechters een beklaagde schuldig verklaren aan de feiten van een telastlegging en daarbij een langere periode weerhouden dan de eerste rechter maar uit de motivering van de aan de beklaagde opgelegde bestraffing blijkt dat deze niet werd beïnvloed door deze bijkomende schuldigverklaring, is het cassatiemiddel bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Vgl. Cass. 26 april 2016, AR P.16.0117.N, AC 2016, nr. 283; Cass. 26 juni 1990, AR 3535, AC 1989-90, nr. 627, met noot R.D.; zie F. VAN VOLSEM, "Een bijzondere grond van niet-ontvankelijkheid van het cassatiemiddel: de naar recht verantwoorde straf", RABG 202/1, nr. 15. Het OM had geconcludeerd tot een cassatie omdat het van oordeel was dat de appelrechters zich niet beperkten tot een loutere precisering van de incriminatieperiode, maar een bijkomende veroordeling uitspraken voor andere feiten in een periode waarvoor het beroepen vonnis had vrijgesproken en dat dit zonder éénparigheid was gebeurd – vgl. Cass. 21 oktober 1987, AR nr. 5940, AC 1987-88, nr. 105. AW

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Naar recht verantwoorde straf - Schuldigverklaring die een langere periode betreft dan die weerhouden door de eerste rechter - Geen invloed op de opgelegde bestraffing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Straf - Naar recht verantwoorde straf - Cassatiemiddel - Belang - Schuldigverklaring die een langere periode betreft dan die weerhouden door de eerste rechter - Geen invloed op de opgelegde bestraffing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

STRAF - Allerlei - Naar recht verantwoorde straf - Cassatiemiddel - Belang - Schuldigverklaring die een langere periode betreft dan die weerhouden door de eerste rechter - Geen invloed op de opgelegde bestraffing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

Lorsque les juges d'appel déclarent un prévenu coupable des faits visés à une prévention et, à cet égard, retiennent une période plus longue que celle retenue par le premier juge, mais qu'il ressort de la motivation de la peine infligée au prévenu que celle-ci n'a pas été influencée par cette déclaration de culpabilité supplémentaire, le moyen de cassation est irrecevable, à défaut d'intérêt (1). (1) Compar. Cass. 26 avril 2016, RG P.16.0117.N, Pas. 2016, n° 283 ; Cass. 26 juin 1990, RG 3535, Bull. et Pas. 1990, I, n° 627, avec note de R. D. ; voir F. VAN VOLSEM, « Een bijzondere grond van niet-ontvankelijkheid van het cassatiemiddel: de naar recht verantwoorde straf », R.A.B.G. 202/1, n° 15. Le MP a conclu à la cassation parce qu'il estimait que les juges d'appel ne s'étaient pas limités à une simple précision de la période d'incrimination, mais avaient prononcé une condamnation supplémentaire du chef d'autres faits survenus au cours d'une période ayant fait l'objet d'un acquittement par le jugement dont appel, sans toutefois avoir pris cette décision à l'unanimité – compar. Cass. 21 octobre 1987, RG n° 5940, Bull. et Pas. 1987, I, n° 105. AW

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Peine légalement justifiée - Déclaration de culpabilité portant sur une période plus longue que celle retenue par le premier juge - Absence d'influence sur la peine infligée - Portée - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Peine - Peine légalement justifiée - Moyen de cassation - Intérêt - Déclaration de culpabilité portant sur une période plus longue que celle retenue par le premier juge - Absence d'influence sur la peine infligée - Portée - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

PEINE - Divers - Peine légalement justifiée - Moyen de cassation - Intérêt - Déclaration de culpabilité portant sur une période plus longue que celle retenue par le premier juge - Absence d'influence sur la peine infligée - Portée - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

Wanneer de door de beklaagde bekritiseerde bankvordering op geen enkel punt nietig is, heeft het geen enkel belang te onderzoeken of er al dan niet een noodzakelijk verband bestaat tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe ze zou hebben geleid.

BANKWEZEN - KREDIETWEZEN - SPAARWEZEN - Allerlei - Bankvordering - Door de beklaagde aangevoerde onregelmatigheid die geen enkele nietigheid tot gevolg heeft - Middel dat een onderzoek vereist van het verband tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe het zou hebben geleid - (Geen) belang

- Art. 46quater, § 1 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Bankvordering - Door de beklaagde aangevoerde onregelmatigheid die geen enkele nietigheid tot gevolg heeft - Middel dat een onderzoek vereist van het verband tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe het zou hebben geleid

- Art. 46quater, § 1 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Bankvordering - Door de beklaagde aangevoerde onregelmatigheid die geen enkele nietigheid tot gevolg heeft - Middel dat een onderzoek vereist van het verband tussen die akte en de daaropvolgende verrichtingen waartoe het zou hebben geleid - (Geen) belang

- Art. 46quater, § 1 Wetboek van Strafvordering

Si aucune nullité ne s'attache au réquisitoire bancaire critiqué par le prévenu, il est sans intérêt de vérifier s'il existe, ou non, un lien nécessaire entre cet acte et les devoirs subséquents qu'il aurait engendrés.

BANQUE. CREDIT. EPARGNE - Divers - Réquisitoire bancaire - Irrégularité alléguée par le prévenu n'entraînant aucune nullité - Moyen requérant la vérification du lien entre cet acte et les devoirs subséquents qu'il aurait engendrés - Intérêt (non)

- Art. 46quater, § 1er Code d'Instruction criminelle

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Réquisitoire bancaire - Irrégularité alléguée par le prévenu n'entraînant aucune nullité - Moyen requérant la vérification du lien entre cet acte et les devoirs subséquents qu'il aurait engendrés

- Art. 46quater, § 1er Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Réquisitoire bancaire - Irrégularité alléguée par le prévenu n'entraînant aucune nullité - Moyen requérant la vérification du lien entre cet acte et les devoirs subséquents qu'il aurait engendrés - Intérêt (non)

- Art. 46quater, § 1er Code d'Instruction criminelle

Een proces-verbaal is met name niet langer eerlijk wanneer het bewijs dat verkregen werd ondanks de onregelmatigheid ervan, het risico op een veroordeling inhoudt die op twijfelachtige gegevens is gegrond, terwijl de partij aan wie die gegevens wordt tegengeworpen niet in staat is ze met goed gevolg tegen te spreken en de waarheid te herstellen; de omstandigheid dat onderzoeksverrichtingen werden bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte, verplicht de rechter niet te besluiten tot de onmogelijkheid om een eerlijk proces te voeren, wanneer er geen twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van de door die akte opgeleverde resultaten en de partij waartegen ze worden aangevoerd ze vrij en dienstig heeft kunnen tegenspreken (1). (1) Het OM, dat erop wijst dat het eerste bestreden arrest, in tegenstelling tot de eiser, oordeelt dat "de door de onderzoeksmagistraat opgemaakte beschikkingen tot huiszoeking die tot de litigieuze beslagen hebben geleid, geenszins gegrond zijn op de resultaten van het bankonderzoek", leidt hieruit af dat het middel, dat geheel berust op de kritiek van die beoordeling van de feiten, in geen van de onderdelen ontvankelijk is. (M.N.B.).

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Un procès cesse d'être équitable notamment lorsque la preuve reçue malgré son irrégularité entraîne le risque d'une condamnation fondée sur des éléments douteux, alors que la partie qui se voit opposer ceux-ci n'est pas en mesure de les contredire utilement et de rétablir la vérité; la circonstance que des devoirs d'instruction ont été ordonnés à la suite d'un acte accusé d'irrégularité n'oblige pas le juge à conclure à l'impossibilité de tenir un procès équitable, si aucun doute n'entache la fiabilité des résultats produits par cet acte, et si la partie contre laquelle ils sont invoqués a pu librement et utilement les contredire (1). (1) Relevant que le premier arrêt attaqué considère, contrairement au demandeur, que « les ordonnances de perquisition rédigées par le magistrat instructeur ayant conduit aux saisies litigieuses ne se fondent nullement sur les résultats de l'enquête bancaire », le MP en a déduit que, reposant entièrement sur la critique de cette appréciation, qui gît en fait, le moyen était irrecevable en ses deux branches. (M.N.B.).

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Procès équitable - Preuve irrégulière - Devoirs d'instruction ordonnés à la suite d'un acte accusé d'irrégularité - Recevabilité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIÈRE REPRESSIVE - Généralités - Procès équitable - Preuve irrégulière - Devoirs d'instruction ordonnés à la suite d'un acte accusé d'irrégularité - Recevabilité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE LA DÉFENSE - Matière répressive - Procès équitable - Preuve irrégulière - Devoirs d'instruction ordonnés à la suite d'un acte accusé d'irrégularité - Recevabilité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Eerlijk proces - Onregelmatig bewijs - Onderzoeksverrichtingen bevolen ten gevolge van een van onregelmatigheid beschuldigde akte - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Procès équitable - Preuve irrégulière - Devoirs d'instruction ordonnés à la suite d'un acte accusé d'irrégularité - Recevabilité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.24.0132.F

4 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.5](#)

AC nr. ...

Het cassatieberoep van de geïnterneerde tegen de beslissingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij over de uitgaansvergunningen is ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoeringsmodaliteit van de internering - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoeringsmodaliteit van de internering - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Strafvordering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Est recevable le pourvoi en cassation formé par l'interné contre les décisions de la chambre de protection sociale relatives aux permissions de sortie (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Décision relative à l'octroi de permissions de sortie - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Décision relative à l'octroi de permissions de sortie - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Modalité d'exécution de l'internement - Décision relative à l'octroi de permissions de sortie - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Modalité d'exécution de l'internement - Décision relative à l'octroi de permissions de sortie - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Décision relative à l'octroi de permissions de sortie - Recevabilité du pourvoi

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Strafvuistvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissing over de toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep
- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Décision relative à l'octroi de permissions de sortie - Recevabilité du pourvoi
- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

De internering van een persoon die aan een geestesstoornis lijdt, is een veiligheidsmaatregel die er tegelijkertijd toe strekt de maatschappij te beschermen en ervoor te zorgen dat aan de geïnterneerde de zorg wordt verstrekt die zijn toestand vereist met het oog op zijn re-integratie in de maatschappij; het feit dat de invrijheidstelling van een geïnterneerde een gevaar voor de maatschappij oplevert, kan voor de kamer voor bescherming van de maatschappij een reden zijn om de hechtenis te handhaven, niettegenstaande het gebrek aan een therapeutische behandeling van de betrokkene, voor zover ze het belang van de maatschappij afweegt tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen met het oog op zijn re-integratie (1). (1) Zie concl. OM.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -
Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - *Internering - Aard en doeleinden van de interneringsmaatregel - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen*

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - *Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel*

4/05/2026

L'internement d'une personne atteinte d'un trouble mental constitue une mesure de sûreté destinée à la fois à protéger la société et à faire en sorte que soient dispensés à la personne internée les soins requis par son état en vue de sa réinsertion dans la société ; le fait que la mise en liberté d'un interné présente un danger pour la société peut constituer un motif, pour la chambre de protection sociale, de maintenir la détention nonobstant l'absence de prise en charge thérapeutique de l'intéressé pour autant qu'elle mette en balance l'intérêt de la société et l'intérêt individuel de l'interné à bénéficier de soins adaptés en vue de sa réinsertion (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEFENSE SOCIALE - *Modalités d'exécution de l'internement - Exécution de l'internement en détention - Demande de permissions de sortie - Maintien de la détention - Condition - Absence de prise en charge thérapeutique de l'interné - Mise en balance de l'intérêt de la société et de l'intérêt individuel de l'interné à bénéficier de soins adaptés*

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
DEFENSE SOCIALE - *Internement - Nature et objectifs de la mesure d'internement - Exécution de l'internement en détention - Demande de permissions de sortie - Maintien de la détention - Condition - Absence de prise en charge thérapeutique de l'interné - Mise en balance de l'intérêt de la société et de l'intérêt individuel de l'interné à bénéficier de soins adaptés*

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
DEFENSE SOCIALE - *Modalités d'exécution de l'internement - Exécution de l'internement en détention - Demande de permissions de sortie - Maintien de la détention - Condition - Absence de prise en charge thérapeutique de l'interné - Mise en balance de l'intérêt de la société et de l'intérêt individuel de l'interné à bénéficier de soins adaptés*

belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Aard en doeleinden van de interneringsmaatregel - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Handhaving van de hechtenis - Voorwaarde - Geen therapeutische behandeling van de geïnterneerde - Afweging van het belang van de maatschappij tegen het individueel belang van de geïnterneerde om een aangepaste zorg te ontvangen

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Internement - Nature et objectifs de la mesure d'internement - Exécution de l'internement en détention - Demande de permissions de sortie - Maintien de la détention - Condition - Absence de prise en charge thérapeutique de l'interné - Mise en balance de l'intérêt de la société et de l'intérêt individuel de l'interné à bénéficier de soins adaptés

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Wanneer de strafuitvoeringsrechtbank, na afloop van een onderzoek van de evenredigheid tussen de vereiste bescherming van de maatschappij en de vereisten die verband houden met de verstrekking van een aangepaste en geïndividualiseerde zorg aan de geïnterneerde, beslist dat het, zelfs onder begeleiding, niet mogelijk is om hem een uitgaansvergunning toe te kennen teneinde een dergelijke therapie te verkrijgen buiten de inrichting tot bescherming van de maatschappij, gelet op het gevaar dat hij nieuwe strafbare feiten zou plegen, verantwoordt ze haar beslissing naar recht (1). (1) Zie concl. OM.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Onderzoek - Vereiste bescherming van de maatschappij - Vereisten die verband houden met de verstrekking van een aangepaste en geïndividualiseerde zorg aan de geïnterneerde - Evenredigheidstoezicht

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Uitvoering van de internering in hechtenis - Verzoek om uitgaansvergunningen - Onderzoek - Vereiste bescherming van de maatschappij - Vereisten die verband houden met de verstrekking van een aangepaste en geïndividualiseerde zorg aan de geïnterneerde - Evenredigheidstoezicht

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 22 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Lorsqu'au terme d'une vérification de proportionnalité entre les impératifs de protection de la société et ceux liés à la mise en place de soins appropriés et individualisés au profit de la personne internée, le tribunal de l'application des peines décide que l'octroi d'une permission de sortie en vue de bénéficier d'une telle thérapie à l'extérieur de l'établissement de défense sociale, même avec accompagnement, ne peut lui être accordée au regard du risque de perpétration de nouvelles infractions, le tribunal justifie légalement sa décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Exécution de l'internement en détention - Demande de permissions de sortie - Examen - Impératifs de protection de la société - Impératifs liés à la mise en place de soins appropriés et individualisés au profit de la personne internée - Vérification de la proportionnalité

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Exécution de l'internement en détention - Demande de permissions de sortie - Examen - Impératifs de protection de la société - Impératifs liés à la mise en place de soins appropriés et individualisés au profit de la personne internée - Vérification de la proportionnalité

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 22 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

De artikelen 5 en 65.2, eerste, tweede en derde lid, Wegverkeersreglement verbieden een gemeente niet om bij wege van algemene beschikking te beslissen om de eenrichtingswegen op haar grondgebied, wegens hun geringe breedte, niet te voorzien van het verkeersbord M2, dat de fietsers toestaat op die wegen in tegenovergestelde richting te rijden.

GEMEENTE - Verkeersbord M2 dat de fietsers toestaat op de eenrichtingswegen in tegenovergestelde richting te rijden - Algemene gemeentelijke beschikking - Beslissing om de eenrichtingswegen op het grondgebied van een gemeente, wegens hun geringe breedte, niet te voorzien van het verkeersbord M2 - Wettigheid

- Art. 5 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art.65.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 65 - Artikel 65.2 - Verkeersbord M2 dat de fietsers toestaat op de eenrichtingswegen in tegenovergestelde richting te rijden - Algemene gemeentelijke beschikking - Beslissing om de eenrichtingswegen op het grondgebied van een gemeente, wegens hun geringe breedte, niet te voorzien van het verkeersbord M2 - Wettigheid

- Art. 5 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art.65.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 5 - Verkeersbord M2 dat de fietsers toestaat op de eenrichtingswegen in tegenovergestelde richting te rijden - Algemene gemeentelijke beschikking - Beslissing om de eenrichtingswegen op het grondgebied van een gemeente, wegens hun geringe breedte, niet te voorzien van het verkeersbord M2 - Wettigheid

- Art. 5 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art.65.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Les articles 5 et 65.2, alinéas 1er à 3, du code de la route n'interdisent pas à une commune de décider, par une disposition générale, que les voiries mises à sens unique sur son territoire ne seront pas pourvues, compte tenu de leur étroitesse, du panneau M2 autorisant les cyclistes à les emprunter à contre-sens.

COMMUNE - Panneau M2 autorisant les cyclistes à emprunter à contre-sens les voiries mises à sens unique - Disposition communale générale - Décision que les voiries mises à sens unique sur le territoire de la commune ne seront pas pourvues, compte tenu de leur étroitesse, du panneau M2 - Légalité

- Art. 5 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

- Art. 65.2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 65 - Article 65.2 - Panneau M2 autorisant les cyclistes à emprunter à contre-sens les voiries mises à sens unique - Disposition communale générale - Décision que les voiries mises à sens unique sur le territoire de la commune ne seront pas pourvues, compte tenu de leur étroitesse, du panneau M2 - Légalité

- Art. 5 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

- Art. 65.2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 5 - Panneau M2 autorisant les cyclistes à emprunter à contre-sens les voiries mises à sens unique - Disposition communale générale - Décision que les voiries mises à sens unique sur le territoire de la commune ne seront pas pourvues, compte tenu de leur étroitesse, du panneau M2 - Légalité

- Art. 5 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

- Art. 65.2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

In strafzaken kunnen de vonnisgerechten geen uitspraak doen over feiten die niet bij hen aanhangig zijn gemaakt en kunnen de appelrechters geen uitspraak doen over andere feiten dan die waarop de beslissing van de eerste rechter betrekking had; de strafrechter beoordeelt onaantastbaar, op basis van de gegevens van de beschikking tot verwijzing of van de dagvaarding en van het strafdossier, of de feiten die hij bewezen verklaart door eventueel hun kwalificatie te verbeteren met eerbiediging van het recht van verdediging, werkelijk degene zijn die het voorwerp vormen van de vervolging of waarop deze berust (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Aanhangigmaking - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Vaststelling - Herkwalificatie - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Grens

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechters - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Vaststelling - Herkwalificatie - Grens

STRAFVORDERING - Uitoefening - Aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Vaststelling - Herkwalificatie - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Grens

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Aanhangigmaking van de zaak bij de feitenrechter - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Vaststelling - Herkwalificatie - Grens

In de regel kan de rechter, tenzij een zaak bij hem aanhangig wordt gemaakt door een aanvullende rechtstreekse dagvaarding of door een vrijwillige verschijning, geen kwalificatie aan de oorspronkelijke kwalificatie toevoegen die kan leiden tot een bijkomende schuldigverklaring (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Aanhangigmaking - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Toevoeging van een aanvullende kwalificatie - Voorwaarde

STRAFVORDERING - Uitoefening - Aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Toevoeging van een aanvullende kwalificatie - Voorwaarde

En matière répressive, les juridictions de jugement ne peuvent statuer sur des faits dont elles ne sont pas saisies et les juges d'appel ne peuvent se prononcer sur des faits autres que ceux sur lesquels portait la décision du premier juge ; le juge pénal apprécie souverainement, sur la base des éléments de l'ordonnance de renvoi ou de la citation et du dossier répressif, si les faits qu'il déclare établis en corrigeant éventuellement leur qualification dans le respect des droits de la défense, sont réellement ceux qui constituent l'objet des poursuites ou les fondent (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Saisine - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Détermination - Requalification - Appréciation souveraine du juge - Limite

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine des juges d'appel - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Détermination - Requalification - Limite

ACTION PUBLIQUE - Exercice - Saisine de la juridiction de jugement - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Détermination - Requalification - Appréciation souveraine du juge - Limite

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Saisine du juge du fond - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Détermination - Requalification - Limite

En règle, le juge ne peut, à moins d'être saisi par une citation directe complémentaire ou par la comparution volontaire, ajouter à la qualification originelle une qualification pouvant déboucher sur une déclaration de culpabilité supplémentaire (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Saisine - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Ajout d'une qualification complémentaire - Condition

ACTION PUBLIQUE - Exercice - Saisine de la juridiction de jugement - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Ajout d'une qualification complémentaire - Condition

Het in artikel 418 Strafwetboek bedoelde gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg houdt elke mogelijke vorm van de fout in, hoe licht deze ook is; hieruit volgt dat de rechter die kennisneemt van een telastlegging van onopzettelijke slagen of verwondingen, bij zijn onderzoek van de vraag waarin de strafbare nalatigheid kan bestaan, alle fouten in aanmerking moet nemen die dat gebrek kunnen opleveren; wanneer de rechter vaststelt dat de niet-naleving van de algemene zorgvuldigheidsnorm bestaat in een specifieke strafbare gedraging, dient hij na te gaan of de beklaagde zich daadwerkelijk schuldig heeft gemaakt aan die gedraging en dient hij daartoe, met eerbiediging van het recht van verdediging, de kwalificatie toe te voegen die de oorspronkelijke kwalificatie onopzettelijk doden aanvult (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Aanhangigmaking - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Onopzettelijk doden - Gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg dat bestaat in een specifieke strafbare gedraging - Gevolg - Toevoeging van een aanvullende kwalificatie - Wettigheid

- Art. 418 Strafwetboek

- Art. 419 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Vervolgung wegens onopzettelijk doden - Aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg dat bestaat in een specifieke strafbare gedraging - Gevolg - Toevoeging van een aanvullende kwalificatie - Wettigheid

- Art. 418 Strafwetboek

- Art. 419 Strafwetboek

STRAFVORDERING - Uitoefening - Aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Omvang - Feiten die het voorwerp van de aanhangigmaking vormen - Onopzettelijk doden - Gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg dat bestaat in een specifieke strafbare gedraging - Gevolg - Toevoeging van een aanvullende kwalificatie - Wettigheid

- Art. 418 Strafwetboek

- Art. 419 Strafwetboek

Le défaut de prévoyance ou de précaution visé à l'article 418 du Code pénal comprend toutes les formes de la faute, aussi légère soit-elle ; il s'en déduit que, saisi d'une prévention de coups ou blessures involontaires, le juge doit, pour examiner en quoi consiste la négligence répréhensible, prendre en considération toutes les fautes susceptibles de la constituer et lorsque le juge constate que le manquement à la norme générale de prudence consiste en un comportement délictueux spécifique, il lui appartient d'examiner si le prévenu s'est effectivement rendu coupable de ce comportement et d'ajouter à cette fin, dans le respect des droits de la défense, la qualification complétant celle initiale d'homicide involontaire (1).

(1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Saisine - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Homicide involontaire - Défaut de prévoyance ou de précaution consistant en un comportement délictueux spécifique - Conséquence - Ajout d'une qualification complémentaire - Légalité

- Art. 418 Code pénal

- Art. 419 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Poursuites du chef d'homicide involontaire - Saisine de la juridiction de jugement - Défaut de prévoyance ou de précaution consistant en un comportement délictueux spécifique - Conséquence - Ajout d'une qualification complémentaire - Légalité

- Art. 418 Code pénal

- Art. 419 Code pénal

ACTION PUBLIQUE - Exercice - Saisine de la juridiction de jugement - Etendue - Faits constituant l'objet de la saisine - Homicide involontaire - Défaut de prévoyance ou de précaution consistant en un comportement délictueux spécifique - Conséquence - Ajout d'une qualification complémentaire - Légalité

- Art. 418 Code pénal

- Art. 419 Code pénal

De artikelen 418 tot 420 Strafwetboek maken de schuld van de dader niet afhankelijk van het bewijs dat zijn fout de enige oorzaak van de schade is; er moet enkel worden vastgesteld dat de schade zonder die fout niet zou zijn ontstaan zoals ze zich heeft voorgedaan en de dader niet van zijn aansprakelijkheid wordt ontslagen alleen op grond dat andere oorzaken, zoals een pathologische aanleg van het slachtoffer, aan het ontstaan ervan zouden hebben bijgedragen (1). (1) Cass. 3 mei 2017, AR P.16.0532.F, AC 2017, nr. 304.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Fout die een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg oplevert - Voorwaarde - Pathologische aanleg van het slachtoffer - Invloed

- Art. 418 Strafwetboek

- Art. 419 Strafwetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Onopzettelijk doden - Fout die een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg oplevert - Voorwaarde - Pathologische aanleg van het slachtoffer - Invloed

- Art. 418 Strafwetboek

- Art. 419 Strafwetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Nalatigheid - Onvoorzichtigheid - Onopzettelijk doden - Fout die een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg oplevert - Voorwaarde - Pathologische aanleg van het slachtoffer - Invloed

- Art. 418 Strafwetboek

- Art. 419 Strafwetboek

Les articles 418 à 420 du Code pénal ne subordonnent pas la culpabilité de l'auteur à la preuve que sa faute soit l'unique cause du dommage ; il suffit de constater que sans elle, le préjudice ne se serait pas produit tel qu'il s'est réalisé et l'auteur n'est pas exonéré de sa responsabilité du seul fait que d'autres causes, telle une prédisposition pathologique de la victime, auraient concouru à sa réalisation (1). (1) Cass. 3 mai 2017, RG P.16.0532.F, Pas. 2017, n° 304.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Faute constitutive du défaut de prévoyance ou de précaution - Condition - Prédisposition pathologique de la victime - Incidence

- Art. 418 Code pénal

- Art. 419 Code pénal

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge répressif - Homicide involontaire - Faute constitutive du défaut de prévoyance ou de précaution - Condition - Prédisposition pathologique de la victime - Incidence

- Art. 418 Code pénal

- Art. 419 Code pénal

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Négligence. imprudence - Homicide involontaire - Faute constitutive du défaut de prévoyance ou de précaution - Condition - Prédisposition pathologique de la victime - Incidence

- Art. 418 Code pénal

- Art. 419 Code pénal

De respectievelijke zwaarte van twee straffen wordt niet enkel gemeten op grond van de duur of de maat van de straf, maar ook volgens de aard of het karakter van de straf, het soort straf of het voorwerp van die straf (1). (1) "Wanneer twee wetten verschillende straffen opleggen, wordt de vraag welke straf de zwaarste is opgelost door eerst te onderzoeken wat de aard is van de uitgesproken straffen en vervolgens de duur ervan en de maat van hun respectievelijke maxima en minima te vergelijken; correctionele straffen zijn steeds minder zwaar dan criminele straffen" (Cass. 9 februari 2011, AR P.10.1344.F, AC 2011, nr. 113; CONSTANT, Manuel de droit pénal, Luik, 1956, p. 111, nr. 67).

STRAF - Zwaarste straf - Bepaling - Criteria

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

La gravité respective de deux peines se mesure non seulement par rapport à leur durée et à leur taux, mais également en fonction de leur nature, de leur caractère, de leur espèce ou de leur objet (1). (1) Lorsque deux lois comminent des peines différentes, la question de savoir quelle est la peine la plus forte se résout en recherchant d'abord quelle est la nature des peines édictées et ensuite en comparant leur durée et le taux de leur maxima et de leur minima respectifs ; les peines correctionnelles sont toujours inférieures aux criminelles » (Cass. 9 février 2011, RG P.10.1344.F, Pas. 2011, n° 113 ; CONSTANT, Manuel de droit pénal, Liège, 1956, p. 111, n° 67).

PEINE - Peine la plus forte - Détermination - Critères

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

De werkstraf is, wegens het voorwerp ervan, een zwaardere straf dan de geldboete van dezelfde aard, aangezien de weerslag ervan op de individuele vrijheid groter is; op voorwaarde dat een politiestraf niet vervangen wordt door een correctionele straf, vereist de vervanging van een geldboete door een werkstraf waarmee is ingestemd echter niet dat er wordt vastgesteld dat de beslissing met eenparigheid van stemmen van de appelrechters werd genomen, en dit ongeacht de maat van de opeenvolgend uitgesproken straffen (1). (1) Het OM stelde dat het middel faalde naar recht, met name omdat het, met miskenning van de relatieve werking van het hoger beroep, uitging van de veronderstelling dat de appelrechters die uitsluitend van het hoger beroep van de eiser hebben kennisgenomen, de toestand van de beklaagde kunnen verergeren, aangezien zij met eenparigheid van stemmen uitspraak doen. Weliswaar is "een werkstraf, wegens het voorwerp ervan, zwaarder dan een geldboete, aangezien de weerslag ervan op de individuele vrijheid groter is" (Cass. 28 februari 2007, AR P.06.1472.F, AC 2007, nr. 116). Het Grondwettelijk Hof heeft echter geoordeeld dat de beklaagde die bij verstek tot een geldboete is veroordeeld, op verstek moet kunnen vragen dat er een werkstraf wordt uitgesproken (AGwH 11 januari 2007, nr. 4/2007, ECLI:BE:GHCC:2007:ARR.004), en dat de beslissing om een werkstraf op te leggen aan de beklaagde die door de eerste rechter werd veroordeeld tot een geldstraf geen eenparigheid van stemmen van de appelrechters vereist (cfr. art. 211bis Wetboek van Strafvordering) (AGwH 28 november 2007, nr. 147/2007, ECLI:BE:GHCC:2007:ARR.147). Hieruit volgt dat, "op voorwaarde dat een politiestraf niet vervangen wordt door een correctionele straf, de vervanging van een opgelegde straf door een straf waarmee is ingestemd, de perken van de belangen van de beklaagde niet overschrijdt; daaruit volgt dat de rechter de relatieve werking van het hoger beroep niet miskent door, uitsluitend op het hoger beroep van de beklaagde, de correctionele geldboete waartoe de eerste rechter hem heeft veroordeeld, door een werkstraf te vervangen" (Cass. 20 juni 2007, RG P.07.0176.F, AC 2007, nr. 339, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH EN M.

La peine de travail est, en raison de son objet, plus sévère que l'amende de même nature puisque son incidence sur la liberté individuelle est plus importante; mais à condition de ne pas remplacer une peine de police par une peine correctionnelle, la substitution d'une peine de travail consentie à une peine d'amende infligée ne requiert pas le constat que la décision est prise à l'unanimité par les juges d'appel et ce, quel que soit le taux des deux peines prononcées successivement (1). (1) Le MP a relevé que le moyen manquait en droit notamment en ce que, méconnaissant l'effet relatif de l'appel, il supposait que les juges d'appels qui ne sont saisis que par le seul appel du demandeur peuvent aggraver la situation du prévenu dès lors qu'ils statuent à l'unanimité. D'autre part, certes, « une peine de travail est, en raison de son objet, plus sévère qu'une amende, son incidence sur la liberté individuelle étant plus importante » (Cass. 28 février 2007, RG P.06.1472.F, Pas. 2007, n° 116). Mais la Cour constitutionnelle a considéré que le prévenu condamné par défaut à une peine d'amende doit pouvoir solliciter, sur opposition, qu'une peine de travail soit prononcée (C. const. 11 janvier 2007, n° 4/2007, ECLI:BE:GHCC:2007:ARR.004), et que la décision d'infliger une peine de travail au prévenu que le premier juge a condamné à une peine d'amende ne requiert pas l'unanimité des juges d'appel (cf. art. 211bis C.i.cr.) (C. const. 28 novembre 2007, n° 147/2007, ECLI:BE:GHCC:2007:ARR.147). Dès lors, « A condition de ne pas remplacer une peine de police par une peine correctionnelle, la substitution d'une peine consentie à une [peine] infligée n'outrepasse pas la limite des intérêts du prévenu ; il en résulte que le juge ne méconnaît pas l'effet relatif de l'appel en remplaçant, sur le seul recours du prévenu, l'amende correctionnelle encourue devant le premier juge par une peine de travail » (Cass. 20 juin 2007, RG P.07.0176.F, Pas. 2007, n° 339, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., La Charte, 2025, t. II, p. 2018, note 615).

GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. II, p. 2018, noot 615). (M.N.B.)

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Veroordeling tot een geldboete in eerste aanleg - Hoger beroep van de beklaagde - Relatieve werking - Vraag om werkstraf in hoger beroep - Belang van de appellant - Vervanging van een opgelegde straf door een straf waarmee is ingestemd - Vereiste eenstemmigheid (geen)

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quiquies Strafwetboek
- Art. 38 Strafwetboek

STRAF - Geldboete en opdecimen - Veroordeling tot een geldboete in eerste aanleg - Hoger beroep van de beklaagde - Relatieve werking - Vraag om werkstraf in hoger beroep - Belang van de appellant - Vervanging van een opgelegde straf door een straf waarmee is ingestemd - Vereiste eenstemmigheid (geen)

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quiquies Strafwetboek
- Art. 38 Strafwetboek

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Veroordeling tot een geldboete in eerste aanleg - Hoger beroep van de beklaagde - Relatieve werking - Vraag om werkstraf in hoger beroep - Belang van de appellant - Vervanging van een opgelegde straf door een straf waarmee is ingestemd - Vereiste eenstemmigheid (geen)

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quiquies Strafwetboek
- Art. 38 Strafwetboek

STRAF - Zwaarste straf - Veroordeling tot een geldboete in eerste aanleg - Hoger beroep van de beklaagde - Relatieve werking - Vraag om werkstraf in hoger beroep - Belang van de appellant - Vervanging van een opgelegde straf door een straf waarmee is ingestemd - Vereiste eenstemmigheid (geen)

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quiquies Strafwetboek
- Art. 38 Strafwetboek

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Condamnation à une peine d'amende en première instance - Appel du prévenu - Effet relatif - Peine de travail sollicitée en degré d'appel - Intérêt de l'appelant - Substitution d'une peine consentie à une peine infligée - Unanimité requise (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quiquies Code pénal
- Art. 38 Code pénal

PEINE - Amende et décimes additionnels - Condamnation à une peine d'amende en première instance - Appel du prévenu - Effet relatif - Peine de travail sollicitée en degré d'appel - Intérêt de l'appelant - Substitution d'une peine consentie à une peine infligée - Unanimité requise (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quiquies Code pénal
- Art. 38 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Condamnation à une peine d'amende en première instance - Appel du prévenu - Effet relatif - Peine de travail sollicitée en degré d'appel - Intérêt de l'appelant - Substitution d'une peine consentie à une peine infligée - Unanimité requise (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quiquies Code pénal
- Art. 38 Code pénal

PEINE - Peine la plus forte - Condamnation à une peine d'amende en première instance - Appel du prévenu - Effet relatif - Peine de travail sollicitée en degré d'appel - Intérêt de l'appelant - Substitution d'une peine consentie à une peine infligée - Unanimité requise (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quiquies Code pénal
- Art. 38 Code pénal

Artikel 794 Gerechtelijk Wetboek bepaalt onder meer dat het gerecht dat de beslissing heeft gewezen te allen tijde ambtshalve of op verzoek van een partij elke kennelijke rekenfout of verschrijving of kennelijke leemte, andere dan het in artikel 794/1 Gerechtelijk Wetboek bepaalde verzuim, kan verbeteren, zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen en dat de verbetering steun moet vinden in de wet, het dossier van de rechtspleging of de stavingsstukken die werden voorgelegd aan de rechter die de te verbeteren beslissing heeft uitgesproken; een kennelijke leemte in de zin van die bepaling kan erin bestaan dat een beslissing die blijkt uit de redenen van het te verbeteren vonnis of arrest niet werd hernomen in het beschikkend gedeelte ervan aangezien elke beslissing van de rechter over een betwisting of een vordering een beschikkend gedeelte inhoudt, ongeacht de plaats van die beslissing in de tekst van het vonnis of het arrest; de rechter oordeelt onaantastbaar of het beschikkend gedeelte van een vonnis of arrest niet een beslissing herhaalt die nochtans blijkt uit de redenen ervan en aldus een kennelijke leemte bevat, die hij mag en moet verbeteren zonder dat hij daardoor de erin bevestigde rechten uitbreidt, beperkt of wijzigt (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1509.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.15. C. VAN SEVEREN, "Art. 794 Ger.W.", in Comm. Ger. Afl. 117, p. 16, nr. 13.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Verbeterende beslissing - Voorwaarden - Artikel 794 Gerechtelijk Wetboek - Kennelijke leemte - Beslissing blijkend uit de redenen van het vonnis of arrest maar niet hernomen in het beschikkend gedeelte ervan - Verbetering - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter - Marginale toets

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verbeterende beslissing - Voorwaarden - Artikel 794 Gerechtelijk Wetboek - Kennelijke leemte - Beslissing blijkend uit de redenen van het vonnis of arrest maar niet hernomen in het beschikkend gedeelte ervan - Verbetering - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Verbeterende beslissing - Voorwaarden - Artikel 794

L'article 794 du Code judiciaire prévoit notamment que la juridiction qui a rendu la décision peut à tout moment rectifier, d'office ou à la demande d'une partie, toute erreur manifeste de calcul ou matérielle ou toute lacune manifeste autre que l'omission visée à l'article 794/1 du Code judiciaire, sans cependant étendre, restreindre ou modifier les droits qu'elle a consacrés et que la rectification est corroborée par la loi, le dossier de la procédure ou les pièces justificatives soumises au juge qui a prononcé la décision à rectifier; dans la mesure où toute décision du juge sur une contestation ou une demande constitue un dispositif, quelle que soit la place de cette décision dans le texte du jugement ou de l'arrêt, une lacune manifeste au sens de cette disposition peut résider dans le fait qu'une décision qui ressort des motifs du jugement ou de l'arrêt à rectifier n'a pas été reprise dans le dispositif de celui-ci; le juge apprécie souverainement si une décision, qui ressort des motifs du jugement ou de l'arrêt mais qui n'est pas reprise dans le dispositif de celui-ci, est entachée d'une lacune manifeste qu'il peut et doit rectifier sans cependant étendre, restreindre ou modifier les droits consacrés par cette décision (1). (1) Cass. 21 novembre 2023, RG P.23.1509.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.15. C. VAN SEVEREN, « Art. 794 Ger.W. », Comm. Ger., liv. 117, p. 16, n° 13.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Matière répressive - Décision rectificative - Conditions - Code judiciaire, article 794 - Lacune manifeste - Décision qui ressort des motifs du jugement ou de l'arrêt, mais qui n'est pas reprise dans le dispositif de celui-ci - Rectification - Portée - Appréciation par le juge - Contrôle marginal

- Art. 794 Code judiciaire

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Décision rectificative - Conditions - Code judiciaire, article 794 - Lacune manifeste - Décision qui ressort des motifs du jugement ou de l'arrêt, mais qui n'est pas reprise dans le dispositif de celui-ci - Rectification - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 794 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Décision rectificative - Conditions - Code judiciaire, article 794 - Lacune

Gerechtigd Wetboek - Kennelijke leemte - Beslissing blijkend uit de redenen van het vonnis of arrest maar niet hernomen in het beschikkend gedeelte ervan - Verbetering - Draagwijde - Beoordeling door de rechter

- Art. 794 Gerechtigd Wetboek

manifeste - Décision qui ressort des motifs du jugement ou de l'arrêt, mais qui n'est pas reprise dans le dispositif de celui-ci - Rectification - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 794 Code judiciaire

P.24.0635.N

25 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.16](#)

AC nr. ...

Het door artikel 33 Wegverkeerswet bedoelde vluchtmisdrijf vereist onder meer dat de dader weet dat hij zelf oorzaak van dan wel aanleiding tot een verkeersongeval op een openbare plaats is geweest en de vlucht neemt om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, zelfs wanneer het ongeval niet aan zijn schuld te wijten is (1); de bewezenverklaring van een vluchtmisdrijf vereist niet dat de dader ervan verantwoordelijk is voor het verkeersongeval waarbij hij de vlucht neemt, noch dat hij als de oorzaak van het verkeersongeval moet worden beschouwd of hierbij foutief of nalatig heeft gehandeld; het volstaat immers dat de dader weet dat hij aanleiding tot het verkeersongeval is geweest (2). (1) Cass. 17 maart 1981, AC 1980-81, nr. 410; Cass. 24 maart 1964, Pas. 1964, I, 811; P. ARNOU en M. DE BUSSCHER, Misdrijven en sancties in de Wegverkeerswet, Kluwer, 1999, 159-160; M. STERKENS, "Vluchtmisdrijf", in Comm. Straf. 2013, 7-8. (2) Over de bestanddelen van art. 33 Wegverkeerswet zie ook Cass. 31 januari 2024, AR P.23.1048.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240131.2F.5; Cass. 22 februari 2022, AR P.21.1612.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16, NC 2022, 476; Cass. 8 april 2004, AR P.13.1610, AC 2004, nr. 277.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.1 - Vluchtmisdrijf - Bestanddelen van een misdrijf - Voorwaarde van het weten van de dader dat hij de oorzaak van dan wel aanleiding tot een verkeersongeval was - Draagwijde

- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le délit de fuite visé à l'article 33 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière requiert, entre autres, que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation dans un lieu public et qu'il prenne la fuite pour échapper aux constatations utiles, même si l'accident n'est pas imputable à sa faute (1); pour qu'un délit de fuite soit déclaré établi, il n'est pas requis que son auteur soit responsable de l'accident de la circulation qu'il a fui, ni qu'il doive être considéré comme la cause de l'accident, ni qu'il ait agi de manière fautive ou négligente à cette occasion; il suffit en effet que l'auteur sache qu'il a occasionné l'accident de la circulation (2). (1) Cass. 17 mars 1981, RG 6235, Bull. et Pas., 1981, I, p. 766 ; Cass. 24 mars 1964, Bull. et Pas. 1964, I, p. 811 ; P. ARNOU et M. DE BUSSCHER, Misdrijven en sancties in de Wegverkeerswet, Kluwer, 1999, pp. 159-160 ; M. STERKENS, « Vluchtmisdrijf », Comm. Straf. 2013, pp. 7-8. (2) En ce qui concerne les éléments constitutifs prévus à l'art. 33 de la loi sur la circulation routière, voir également Cass. 31 janvier 2024, RG P.23.1048.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240131.2F.5; Cass. 22 février 2022, RG P.21.1612.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220222.2N.16, N.C. 2022, p. 476 ; Cass. 8 avril 2014, RG P.13.1610.N, Pas. 2014, n° 277.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, # 1er - Délit de fuite - Éléments constitutifs d'une infraction - Condition imposant que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation - Portée

- Art. 33 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit de loutere omstandigheid dat de bestuurder van een voertuig definitief werd vrijgesproken van het onopzettelijk toebrengen van slagen of verwondingen aan het slachtoffer van een verkeersongeval omdat niet bewezen is dat hij naar aanleiding van dat ongeval een fout of nalatigheid heeft begaan, kan niet worden afgeleid dat die bestuurder niet schuldig kan worden verklaard aan het in artikel 33, § 2, Wegverkeerswet bedoelde vluchtmisdrijf; de rechter miskent dan ook niet het gezag van gewijsde van de voormelde vrijspraak wanneer hij die bestuurder veroordeelt wegens vluchtmisdrijf naar aanleiding van een ongeval dat voor een ander slagen of verwondingen tot gevolg heeft gehad, wanneer hij oordeelt dat die bestuurder, wetend dat zijn voertuig aanleiding tot een verkeersongeval op een openbare plaats is geweest, de vlucht heeft genomen om zich aan de dienstige vaststellingen te onttrekken, ook al is het ongeval niet aan zijn schuld te wijten.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Verkeersongeval - Vluchtmisdrijf - Bestanddelen van het misdrijf - Voorwaarde van het weten van de dader dat hij de oorzaak dan wel aanleiding tot een verkeersongeval was - Vrijspraak wegens onopzettelijke slagen en verwondingen aan het slachtoffer van een verkeersongeval - Gevolg voor de beoordeling van schuld aan het vluchtmisdrijf - Gezag van gewijsde - Gevolg

- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Verkeersongeval - Vluchtmisdrijf - Bestanddelen van het misdrijf - Voorwaarde van het weten van de dader dat hij de oorzaak dan wel aanleiding tot een verkeersongeval was - Vrijspraak wegens onopzettelijke slagen en verwondingen aan het slachtoffer van een verkeersongeval - Gevolg voor de beoordeling van schuld aan het vluchtmisdrijf - Gezag van gewijsde - Gevolg

- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 33 - Art. 33.2 - Vluchtmisdrijf - Bestanddelen van een misdrijf - Voorwaarde van het weten van de dader dat hij de oorzaak dan wel aanleiding tot een verkeersongeval was - Vrijspraak wegens onopzettelijke slagen en verwondingen aan het slachtoffer van een verkeersongeval - Gevolg voor de beoordeling van schuld

La simple circonstance que le conducteur d'un véhicule a été définitivement acquitté du chef de coups ou blessures involontaires à la victime d'un accident de la circulation parce qu'aucune faute ou négligence n'a pu lui être imputée dans le cadre de cet accident n'implique pas que ce conducteur ne puisse être déclaré coupable du chef du délit de fuite visé à l'article 33, § 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière; dès lors, le juge ne méconnaît pas l'autorité de la chose jugée dont est revêtu l'acquittement précité lorsqu'il condamne ce conducteur du chef de délit de fuite à la suite d'un accident ayant entraîné des coups et blessures à un tiers et qu'il considère que ce conducteur, sachant que son véhicule venait d'occasionner un accident de la circulation dans un lieu public, a pris la fuite pour échapper aux constatations utiles, même si l'accident n'était pas imputable à sa faute.

ACTION CIVILE - Accident de la circulation - Délit de fuite - Eléments constitutifs de l'infraction - Condition imposant que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation - Condition imposant que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation - Incidence sur l'appréciation de la culpabilité du chef de délit de fuite - Autorité de chose jugée - Conséquence

- Art. 33 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Accident de la circulation - Délit de fuite - Eléments constitutifs de l'infraction - Condition imposant que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation - Condition imposant que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation - Incidence sur l'appréciation de la culpabilité du chef de délit de fuite - Autorité de chose jugée - Conséquence*

- Art. 33 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 33 - Article 33, # 2 - Délit de fuite - Eléments constitutifs d'une infraction - Condition imposant que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation - Condition imposant que l'auteur sache que lui-même vient de causer ou occasionner un accident de la circulation - Incidence sur l'appréciation de la culpabilité du chef de*

aan het vluchtmisdrijf - Gezag van gewijsde - Gevolg
- Art. 33 Wet betreffende de politie over het wegverkeer,
gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

délit de fuite - Autorité de chose jugée - Conséquence
- Art. 33 Loi relative à la police de la circulation routière,
coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du
code de procédure pénale

P.24.0698.F

30 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.5](#)

AC nr. ...

Het Hof verleent geen akte van de afstand van het cassatieberoep dat gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering wanneer die afstand op een dwaling berust (1). (1) Zie Cass. 28 april 2020, AR P.20.0186.N, AC 2020, nr. 253.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Cassatieberoep - Afstand op grond dat de beslissing geen eindbeslissing is - Eindbeslissing - Afstand die op een dwaling berust - Gevolg

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Afstand op grond dat de beslissing geen eindbeslissing is - Eindbeslissing - Afstand die op een dwaling berust - Gevolg

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Wanneer het bestreden arrest uitspraak doet over alles wat het voorwerp uitmaakte van de vordering van de burgerlijke partij, die enkel de veroordeling van de beklaagde tot betaling van een euro provisioneel vorderde, en de appelrechters hun rechtsmacht hierover volledig hebben uitgeoefend, is die beslissing een eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering; de omstandigheid dat de appelrechters hun uitspraak over de kosten en de overige burgerlijke belangen hebben aangehouden, heeft niet tot gevolg dat hun beslissing geen eindbeslissing is (1). (1) Zie Cass. 28 april 2020, AR P.20.0186.N, AC 2020, nr. 253.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Eindbeslissing - Begrip - Beslissing die uitspraak doet over alles wat het voorwerp van de vordering van de burgerlijke partij uitmaakt - Beslissing die de uitspraak over de kosten aanhoudt - Gevolg

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Eindbeslissing - Begrip - Beslissing die uitspraak doet over alles wat het voorwerp van de vordering van de burgerlijke partij

La Cour ne décrète pas le désistement du pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action civile lorsque celui-ci est entaché d'erreur (1). (1) Voir Cass. 28 avril 2020, RG P.20.0186.N, Pas. 2020, n° 253.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge pénal - Pourvoi en cassation - Désistement au motif que la décision n'est pas définitive - Décision définitive - Désistement entaché d'erreur - Conséquence

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action civile - Désistement au motif que la décision n'est pas définitive - Décision définitive - Désistement entaché d'erreur - Conséquence

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Lorsque l'arrêt attaqué statue sur tout ce qui faisait l'objet de la demande de la partie civile, qui se bornait à postuler la condamnation du prévenu à lui verser un euro provisionnel, et que les juges d'appel ont épuisé leur juridiction quant à ce, la décision est définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle; la circonstance que les juges d'appel ont réservé à statuer sur les dépens et les autres intérêts civils éventuels n'a pas pour effet de conférer à leur décision un caractère non définitif (1). (1) Voir Cass. 28 avril 2020, RG P.20.0186.N, Pas. 2020, n° 253.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge pénal - Pourvoi en cassation - Recevabilité - Décision définitive - Notion - Décision qui statue sur tout ce qui fait l'objet de la demande de la partie civile - Décision réservant à statuer sur les dépens - Conséquence

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Décision définitive - Notion - Décision qui statue sur tout ce qui fait l'objet de la demande de la partie civile - Décision réservant à statuer sur les dépens - Conséquence

uitmaakt - Beslissing die de uitspraak over de kosten
aanhoudt - Gevolg

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.24.0732.F

8 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250108.2F.5](#)

AC nr. ...

Hoofdstuk VIII van boek I van het Strafwetboek bepaalt de rechtvaardigingsgronden die aan het misdrijf zijn strafbaar karakter ontnemen; de vaststelling van een overtreding van artikel 58bis, 2°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbewoud heeft dus niet de schuld van de overtreder tot gevolg indien hij zich op een rechtvaardigingsgrond kan beroepen (1). (1) Het OM heeft het tegendeel niet beweerd. Indien het OM tot cassatie concludeerde, dan was dat omdat de rechtbank hem eerder uitspraak leek te hebben gedaan over de wenselijkheid om aan de verweerder, de overtreder, al dan niet de administratieve geldboete op te leggen, en niet omdat zij geoordeeld had dat de feiten door een onoverkomelijke dwaling of een noodtoestand werden verantwoord (zie Cass. 21 maart 2018, AR P.17.0499.F, AC 2018, nr. 195, raadpl. 3° en 4°; Cass. 8 september 2021, AR P.21.0536.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210908.2F.6) (MNB).

MILIEURECHT - Vaststelling van een overtreding van artikel 58bis, 2°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbewoud - Vaststelling van een rechtvaardigingsgrond - Gevolg

- Art. 71 Strafwetboek
- Art. 100 Strafwetboek
- Art. 58bis, 2° Wet 12 juli 1973 op het natuurbewoud : Vlaamse Gewest
- Art. D163 oud Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D164 oud Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D195 nieuw Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D217 nieuw Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Vaststelling van een overtreding van artikel 58bis, 2°, van de wet van 12 juli 1973 op het natuurbewoud - Vaststelling van een rechtvaardigingsgrond - Gevolg

Le chapitre VIII du livre 1er du Code pénal prévoit les causes de justification qui ôtent à l'infraction son caractère illicite ; il s'ensuit que le constat d'une infraction à l'article 58bis, 2°, de la loi du 12 juillet 1973 sur la conservation de la nature n'importe pas la culpabilité de l'auteur si celui-ci peut faire valoir une cause de justification (1). (1) Le MP n'a pas soutenu le contraire. S'il a conclu à la cassation, c'est au motif que le tribunal lui paraissait avoir statué sur l'opportunité d'infliger ou non l'amende administrative au défendeur, auteur de l'infraction, plutôt qu'avoir considéré que les faits sont justifiés par une erreur invincible ou l'état de nécessité (voir Cass. 21 mars 2018, RG P.17.0499.F, Pas. 2018, n° 195, cons. 3 et 4 ; Cass. 8 septembre 2021, RG P.21.0536.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210908.2F.6) (MNB).

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Constat d'une infraction à l'article 58bis, 2°, de la loi du 12 juillet 1973 sur la conservation de la nature - Constat d'une cause de justification - Conséquence

- Art. 71 Code pénal
- Art. 100 Code pénal
- Art. 58bis, 2° L. du 12 juillet 1973
- Art. D163 ancien Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.
- Art. D164 ancien Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.
- Art. D195 nouveau Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.
- Art. D217 nouveau Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Constat d'une infraction à l'article 58bis, 2°, de la loi du 12 juillet 1973 sur la conservation de la nature - Constat d'une cause de justification - Conséquence

- Art. 71 Strafwetboek
- Art. 100 Strafwetboek
- Art. 58bis, 2° Wet 12 juli 1973 op het natuurbehoud : Vlaamse Gewest
- Art. D163 oud Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D164 oud Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D195 nieuw Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. D217 nieuw Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

- Art. 71 Code pénal
- Art. 100 Code pénal
- Art. 58bis, 2° L. du 12 juillet 1973
- Art. D163 ancien Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.
- Art. D164 ancien Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.
- Art. D195 nouveau Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.
- Art. D217 nouveau Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

P.24.0736.N

18 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.20](#)

AC nr. ...

De listige kunstgreep, als constitutief bestanddeel van het misdrijf oplichting, kan erin bestaan bedrieglijk een overeenkomst te sluiten, waarmee het slachtoffer in vertrouwen een volmacht op haar rekeningen verleent, en deze in vertrouwen gegeven volmacht vervolgens te misbruiken door zichzelf niet in die overeenkomst afgesproken vergoedingen uit te keren (1). (1) Cass. 24 oktober 2006, AR P.06.0960.N, AC 2006, nr. 510.

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Aanwending van bedrieglijke middelen om zich een zaak te doen afgeven - Listige kunstgreep - Volmacht op bankrekening van een derde - Misbruik van de volmacht - Toepassing
- Art. 496 Strafwetboek

La manœuvre frauduleuse, en tant qu'élément constitutif de l'infraction d'escroquerie, peut consister à conclure de manière dolosive une convention par laquelle la victime donne en toute confiance une procuration sur ses comptes, puis à abuser de cette procuration en se versant une rémunération non convenue dans ladite convention (1). (1) Cass. 24 octobre 2006, RG P.06.0960.N, Pas. 2006, n° 510.

ESCROQUERIE - Eléments constitutifs - Emploi de moyens frauduleux dans le but de se faire remettre une chose - Manoeuvre frauduleuse - Procuration sur le compte d'un tiers - Abus de cette procuration - Application
- Art. 496 Code pénal

P.24.0760.N

4 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is enkel van toepassing op een persoon die wordt verhoord; uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat indien de politie een persoon administratief arresteert omwille van openbare dronkenschap, zonder hem te verhoren, die betrokkene dadelijk recht heeft op de bijstand van een advocaat, noch dat hij slechts in aanwezigheid van een advocaat kan worden gearresteerd.

ADVOCAAT - Strafzaken - Administratieve arrestatie wegens openbare dronkenschap zonder verhoor - Geen recht op

L'article 47bis du Code d'instruction criminelle ne s'applique qu'aux personnes entendues ; il ne résulte pas de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, que si la police arrête administrativement une personne pour ivresse sur la voie publique, sans l'entendre, l'intéressé a droit sur le champ à l'assistance d'un avocat, ni qu'il ne peut être arrêté qu'en présence d'un avocat.

AVOCAT - Matière répressive - Arrestation sans audition pour ivresse sur la voie publique - Absence de droit à l'assistance d'un

bijstand van een advocaat - Arrestatie zonder aanwezigheid van advocaat - Invloed

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Administratieve arrestatie wegens openbare dronkenschap zonder verhoor - Geen recht op bijstand van een advocaat - Arrestatie zonder aanwezigheid van advocaat - Invloed

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Bijstand van een advocaat - Administratieve arrestatie wegens openbare dronkenschap zonder verhoor - Geen recht op bijstand van een advocaat - Arrestatie zonder aanwezigheid van advocaat - Invloed

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

avocat - Arrestation sans la présence d'un avocat - Incidence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Arrestation sans audition pour ivresse sur la voie publique - Absence de droit à l'assistance d'un avocat - Arrestation sans la présence d'un avocat - Incidence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Assistance d'un avocat - Arrestation sans audition pour ivresse sur la voie publique - Absence de droit à l'assistance d'un avocat - Arrestation sans la présence d'un avocat - Incidence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

Het recht op bijstand van een tolk bepaald in artikel 6.3.e. EVRM geldt niet enkel bij de zaak voor het vonnisgerecht, maar ook voor onderzoeksverrichtingen tijdens het vooronderzoek; het staat aan de rechter te oordelen of de verdachte of de beklaagde voldoende de taal van de rechtspleging begrijpt en spreekt, zodat hij in staat is zijn recht van verdediging effectief uit te oefenen maar uit het enkele feit dat een beklaagde tijdens de behandeling van de zaak in hoger beroep werd bijgestaan door een tolk, volgt niet noodzakelijk dat de beklaagde de taal van de procedure niet of onvoldoende beheerste voor zijn verhoor door de politie of voor een effectieve uitoefening van zijn recht van verdediging bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 7 maart 2023, AR P.22.1551.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Algemeen - Recht op bijstand van een tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep - Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bijstand tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep - Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op bijstand van een tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep - Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Recht op bijstand van een tolk - Invulling van dit recht - Beoordeling door de rechter - Eerbiediging van het recht van verdediging - Bijstand van tolk in hoger beroep -

Le droit à l'assistance d'un interprète prévu à l'article 6, § 3, e, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne vaut pas uniquement pour l'examen de la cause devant la juridiction de jugement, mais également pour les devoirs d'enquête au stade de l'information ; il appartient au juge d'apprécier si le suspect ou le prévenu comprend et parle la langue de la procédure à suffisance pour lui permettre d'exercer effectivement ses droits de défense, mais il ne résulte pas nécessairement du seul fait qu'un prévenu a bénéficié de l'assistance d'un interprète lors de l'examen de la cause en degré d'appel que le prévenu ne maîtrisait pas, ou insuffisamment, la langue de la procédure pour pouvoir être entendu par la police ou exercer effectivement ses droits de défense lors de l'examen de la cause en première instance ; la Cour examine toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Voir Cass. 7 mars 2023, RG P.22.1551.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.2.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Généralités - Droit à l'assistance d'un interprète - Application de ce droit - Appréciation par le juge - Respect des droits de la défense - Assistance d'un interprète en degré d'appel - Contrôle par la Cour - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 3, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Assistance d'un interprète - Application de ce droit - Appréciation par le juge - Respect des droits de la défense - Assistance d'un interprète en degré d'appel - Contrôle par la Cour - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 3, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à l'assistance d'un interprète - Application de ce droit - Appréciation par le juge - Respect des droits de la défense - Assistance d'un interprète en degré d'appel - Contrôle par la Cour - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 3, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un interprète - Application de ce droit - Appréciation par le juge - Respect des droits de la défense - Assistance d'un interprète en degré d'appel - Contrôle par la Cour - Portée - Conséquence

Toezicht door het Hof - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.3.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 3, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en aan wie de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet in de vorm van een verhoor wordt gesteld tijdens dit verhoor, dat ook beperkt is tot die vraag om inlichtingen, niet als verdachte van het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf wordt verhoord (-) dergelijk verhoor geen verhoor is in de zin van artikel 47bis, § 2 en § 3, Wetboek van Strafvordering dat recht geeft op het in die bepalingen vermelde recht op een vertrouwelijk overleg met een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat en bijstand door deze advocaat tijdens het verhoor (-) het aflopend misdrijf van artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet pas voltrokken is na het verstrijken van de termijn van vijftien dagen na de voormelde vraag om inlichtingen (-) de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt en die tijdens een dergelijk verhoor verklaart verdere inlichtingen te zullen inwinnen, zich nog niet schuldig kan maken aan het in artikel 29ter, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf en daarmee dus geen zelf-incriminerende verklaring aflegt.

Il résulte des articles 29ter, alinéa 1er, et 67ter, alinéas 1er à 4, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et de leur genèse que (-) la personne physique qui représente la personne morale en droit et à laquelle est adressée, sous la forme et au cours d'une audition, la demande de renseignements visée à l'article 67ter, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968, cette audition se limitant à ladite demande de renseignements, n'est pas entendue en qualité de suspect de l'infraction visée à l'article 29ter, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 (-) pareille audition ne constitue pas une audition au sens de l'article 47bis, §§ 2 et 3, du Code d'instruction criminelle, lequel donne droit à un entretien confidentiel avec un avocat de son choix ou avec un avocat désigné et à l'assistance de cet avocat pendant l'audition (-) l'infraction instantanée visée à l'article 29ter, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 n'est consommée qu'après l'expiration du délai de quinze jours suivant la demande de renseignements précitée (-) la personne physique qui représente la personne morale en droit et qui, pendant pareille audition, déclare qu'elle se procurera de plus amples renseignements ne saurait, à ce stade, se rendre coupable de l'infraction visée à l'article 29ter, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 et ne fait donc pas de déclaration auto-incriminante.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wegverkeer - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Personne physique qui représente la personne morale - Demande de renseignements sous la forme d'une audition - Absence de suspect - Absence d'audition au sens de l'article 47bis, § 2 et 3, du Code d'instruction criminelle - Naissance de l'infraction instantanée - Conséquence

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Wegverkeer - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Vraag om inlichtingen in de vorm van een verhoor - Geen verdachte - Geen verhoor in de zin van artikel 47bis, §§ 2 en 3, Wetboek van Strafvordering - Ontstaan van het aflopend misdrijf - Gevolg

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Personne physique qui représente la personne morale - Demande de renseignements sous la forme d'une audition - Absence de suspect - Absence d'audition au sens de l'article 47bis, § 2 et 3, du Code d'instruction criminelle - Naissance de l'infraction instantanée - Conséquence

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Personne physique qui représente la personne morale - Demande de renseignements sous la forme d'une audition - Absence de suspect - Absence d'audition au sens de l'article 47bis, § 2 et 3, du Code d'instruction criminelle - Naissance de l'infraction instantanée - Conséquence

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Article 29ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Personne physique qui représente la personne morale - Demande de renseignements sous la forme d'une audition - Absence de suspect - Absence d'audition au sens de l'article 47bis, § 2 et 3, du Code d'instruction criminelle - Naissance de l'infraction instantanée - Conséquence

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de vraag om inlichtingen als bedoeld in artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet niet is onderworpen aan bepaalde vormvereisten (-) de verplichting de gevraagde informatie te verstrekken ook bestaat indien de vraag niet schriftelijk is gesteld, maar enkel mondeling zoals in de vorm van een verhoor en in dat geval de termijn van vijftien dagen om de gegevens te bezorgen een aanvang neemt vanaf de datum van het verhoor (-) het noodzakelijk is maar volstaat dat de schriftelijk of mondeling geformuleerde vraag duidelijk het voertuig, het tijdstip en de plaats van overtreding vermeldt, waarop de vraag betrekking heeft, zonder dat in de uitnodiging tot dergelijk verhoor of tijdens dit verhoor uitdrukkelijk moet worden gewezen op de verplichtingen van artikel 67ter Wegverkeerswet (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0894.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Vormvereisten - Wijze

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Vormvereisten - Wijze

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il résulte des articles 29ter, alinéa 1er, et 67ter, alinéas 1er à 4, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et de leur genèse que (-) la demande de renseignements visée à l'article 67ter, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968 n'est soumise à aucune condition de forme (-) l'obligation de fournir les informations demandées existe même si la demande n'a pas été soumise par écrit, mais uniquement oralement, par exemple sous la forme d'une audition, auquel cas le délai de quinze jours pour fournir les renseignements prend cours à la date de l'audition (-) il est nécessaire mais suffisant que la demande écrite ou orale indique clairement le véhicule, le moment et le lieu de l'infraction à laquelle se rapporte la demande, sans qu'il faille expressément évoquer, dans la convocation à pareille audition ou au cours de celle-ci, les obligations prévues à l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968 (1). (1) Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8 ; Cass. 9 novembre 2021, RG P.21.0894.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande de renseignements - Conditions de forme - Modalités

- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Article 29ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande de renseignements - Conditions de forme - Modalités

- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit artikelen 29ter, eerste lid, en 67ter, eerste tot en met vierde lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat de verplichting voor de rechtspersoon of de natuurlijke persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt als houder van de kentekenplaat of als houder van het voertuig, om de nodige maatregelen te nemen om aan de verplichting te voldoen de identiteit van de onmiskenbare bestuurder op het ogenblik van de feiten of, indien zij die niet kennen, de identiteit van de persoon die verantwoordelijk is voor het voertuig, mee te delen binnen een termijn van vijftien dagen te rekenen vanaf de datum waarop de vraag om inlichtingen werd verstuurd, voortvloeit uit de wet, namelijk uit artikel 67ter Wegverkeerswet dat elkeen geacht is te kennen (1). (1) Cass. 11 januari 2022, AR P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8; Cass. 9 november 2021, AR P.21.0894.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Artikel 29ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Verplichting tot het nemen van de nodige maatregelen om aan de verplichting te voldoen - Verplichting die voortvloeit uit de wet - Gevolg

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Verplichting tot het nemen van de nodige maatregelen om aan de verplichting te voldoen - Verplichting die voortvloeit uit de wet - Gevolg

- Art. 29ter, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il résulte des articles 29ter, alinéa 1er, et 67ter, alinéas 1er à 4, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et de leur genèse que l'obligation, pour la personne morale ou la personne physique qui représente la personne morale en tant que titulaire de la plaque d'immatriculation ou en tant que détenteur du véhicule, de prendre les mesures nécessaires en vue d'assurer le respect de l'obligation de communiquer l'identité du conducteur incontestable au moment des faits ou, si elles ne la connaissent pas, de communiquer l'identité de la personne responsable du véhicule, et ce dans les quinze jours à compter de la date de l'envoi de la demande de renseignements, découle de la loi et, plus précisément, de l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968, que nul n'est censé ignorer (1). (1) Cass. 11 janvier 2022, RG P.21.1259.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220111.2N.8 ; Cass. 9 novembre 2021, RG P.21.0894.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Article 29ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Obligation de prendre les mesures nécessaires en vue d'assurer le respect de l'obligation. - Obligation découlant de la loi - Conséquence

- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Obligation de prendre les mesures nécessaires en vue d'assurer le respect de l'obligation. - Obligation découlant de la loi - Conséquence

- Art. 29ter, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Een verzoek tot taalwijziging zoals bedoeld in artikel 23 Taalwet Gerechtszaken kan door de beklaagde slechts worden geformuleerd voor de politierechtbank of de correctionele rechtbank die in eerste aanleg zitting houdt en kan niet voor het eerst worden geformuleerd voor de correctionele rechtbank die zitting houdt in hoger beroep (1); de omstandigheid dat het beroepen vonnis van de politierechtbank zich ertoe beperkt een door de beklaagde aangetekend verzet ongedaan te verklaren en de omstandigheid dat het beroepen vonnis bij verstek werd gewezen, doen hieraan geen afbreuk. (1) Cass. 2 januari 1996, AR P.95.1299.N, AC 1996, nr. 4; Cass. 27 oktober 1987, AR nr. 1397, AC 1987-88, nr. 116, F. VAN VOLSEM, "De taal in de Belgische strafprocedure: een poging tot een stand van zaken", in F. VAN VOLSEM en A. KLIP, De taal in het strafproces in België en Nederland, Preadvies van de Nederlands-Vlaamse Vereniging voor Strafrecht, Nijmegen, Wolf Legal Publishers, 2021, (3-128), p. 71, nr. 176; L. LINDEMANS, Taalgebruik in gerechtszaken, in APR, 1973 (2de ed.), p. 111.

TAAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafszaken - Verzoek tot taalwijziging voor correctionele rechtbank in hoger beroep - Beroepen vonnis bij verstek - Beroepen vonnis dat verzet ongedaan verklaart - Gevolg

- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Une demande de changement de langue, telle que visée à l'article 23 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, ne peut ne être formulée par le prévenu que devant le tribunal de police ou le tribunal correctionnel siégeant en première instance et ne peut pas être formulée pour la première fois devant le tribunal correctionnel siégeant en degré d'appel (1); la circonstance que le jugement dont appel du tribunal de police se limite à déclarer non avenue l'opposition formée par le prévenu, et la circonstance que le jugement dont appel a été rendu par défaut n'ont aucune incidence à cet égard. (1) Cass. 2 janvier 1996, RG P.95.1299.N, Pas. 1996, n° 4; Cass. 27 octobre 1987, RG n° 6873, Pas. 1987-1988, n° 116. F. VAN VOLSEM, « De taal in de Belgische strafprocedure: een poging tot een stand van zaken », F. VAN VOLSEM et A. KLIP, De taal in het strafproces in België en Nederland, Preadvies van de Nederlands-Vlaamse Vereniging voor Strafrecht, Nimègues, Wolf Legal Publishers, 2021, (pp. 3-128), p. 71, n° 176 ; L. LINDEMANS, Taalgebruik in gerechtszaken, in APR, 1973 (2e éd.) p. 111.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Demande de changement de langue devant le tribunal correctionnel siégeant en degré d'appel - Jugement dont appel rendu par défaut - Jugement dont appel déclarant l'opposition non avenue - Conséquence

- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Indien overmacht die verantwoordt dat een hoger beroep, aangetekend na het verstrijken van de in artikel 203 Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn, toch ontvankelijk wordt verklaard, de appellant evenwel slechts tijdelijk heeft belet om hoger beroep in te stellen, vangt van zodra de overmachtssituatie is opgehouden een nieuwe termijn aan om alsnog een verklaring van hoger beroep af te leggen en de omstandigheid dat de appellant de hem als beklaagde ten laste gelegde feiten betwist, doet daaraan geen afbreuk; het appelgerecht oordeelt onaantastbaar of overmacht de appellant heeft belet tijdig hoger beroep in te stellen, alsook wanneer de overmachtssituatie voor de appellant heeft opgehouden te bestaan; het Hof gaat wel na of het appelgerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie Cass. 28 februari 2023, AR P.22.1549.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230228.2N.3.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Tijdelijk beletsel - Aanvang nieuwe termijn - Onaantastbare beoordeling door het appelgerecht - Toezicht door het Hof - Wijze - Laattijdig hoger beroep - Overmacht

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Laattijdig hoger beroep - Overmacht - Tijdelijk beletsel - Aanvang nieuwe termijn - Onaantastbare beoordeling door het appelgerecht - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'une force majeure qui justifie qu'un appel interjeté après l'expiration du délai prévu à l'article 203 du Code d'instruction criminelle soit déclaré recevable, n'a empêché que temporairement l'appelant de faire appel, un nouveau délai pour l'introduction d'une déclaration d'appel commence à courir dès la cessation de la situation de force majeure, et la circonstance que l'appelant conteste les faits qui lui sont reprochés en tant que prévenu n'a aucune incidence à cet égard ; la juridiction d'appel apprécie souverainement si la force majeure a empêché l'appelant d'interjeter appel dans le délai prescrit, ainsi que le moment où la situation de force majeure a cessé d'exister pour l'appelant ; la Cour vérifie cependant si la juridiction d'appel ne tire pas de ses constatations des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Voir Cass. 28 février 2023, RG P.22.1549.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230228.2N.3.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Empêchement temporaire - Point de départ du nouveau délai - Appréciation souveraine par la juridiction d'appel - Contrôle par la Cour - Modalités - Appel tardif - Force majeure

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Appel tardif - Force majeure - Empêchement temporaire - Point de départ du nouveau délai - Appréciation souveraine par la juridiction d'appel - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

Volgens artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering staat slechts cassatieberoep open tegen een eindbeslissing op de burgerlijke rechtsvordering; het bestreden vonnis dat beslist tot een heropening van het debat met betrekking tot de gerechtskosten en de kosten van een deskundige V. alsmede inzake de interessen op de door de eerste rechter toegekende schadevergoeding en de zaak in voorzetting stelt teneinde de partijen toe te laten daarover standpunt in te nemen is geen eindbeslissing in de zin van de voormelde bepaling en de door de eiser gedane afstand doet daaraan geen afbreuk., zodat het cassatieberoep is wegens voorbarigheid niet ontvankelijk.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Afstand - Ontvankelijkheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Ontvankelijkheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Afstand - Ontvankelijkheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le recours en cassation n'est ouvert que contre une décision définitive rendue sur l'action civile ; le jugement attaqué qui décide de rouvrir les débats relatifs aux frais de justice et aux frais d'un expert V. ainsi qu'aux intérêts sur l'indemnité octroyée par le premier juge et qui met la cause en continuation pour permettre aux parties de prendre position à cet égard ne constitue pas une décision définitive au sens de la disposition précitée, et le désistement du demandeur est sans incidence à cet égard, de sorte que le pourvoi en cassation est irrecevable, car prématuré.

ACTION CIVILE - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Désistement - Recevabilité - Portée - Conséquence

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action civile - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Recevabilité - Portée - Conséquence

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Désistement - Recevabilité - Portée - Conséquence

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.24.0825.N

7 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250107.2N.15](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering ook geldt voor de hoven van beroep, moet een veroordelend vonnis de toegepaste wetsbepalingen vermelden, dit zijn de wetsbepalingen die de bestanddelen van het misdrijf vaststellen, alsook de toegepaste straffen; dit bijzonder aspect van de motiveringsplicht in strafzaken heeft een vormelijk karakter zodat de vermelding van overbodige of niet toepasselijke bepalingen zonder belang is indien de veroordelende beslissing de toegepaste wetsbepalingen vermeldt.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvordering - Veroordelend vonnis -

4/05/2026

Selon l'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, également applicable aux cours d'appel conformément à l'article 211 de ce code, un jugement de condamnation doit énoncer les dispositions légales dont il fait application, à savoir celles qui définissent les éléments constitutifs de l'infraction, ainsi que les peines infligées ; cet aspect particulier de l'obligation de motivation en matière répressive revêt un caractère formel, de sorte que l'indication de dispositions superflues ou non applicables est sans intérêt si la décision de condamnation énonce les dispositions légales dont elle fait application.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action publique - Jugement de condamnation - Indication

P. 235/844

Vermelding van de toegepaste wetsartikelen - Vermelding van overbodige of niet-toepasselijke bepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 195, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Veroordelend vonnis - Vermelding van de toegepaste wetsartikelen - Vermelding van overbodige of niet-toepasselijke bepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 195, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

des dispositions légales appliquées - Indication de dispositions superflues ou non applicables - Portée - Conséquence

- Art. 195, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Jugement de condamnation - Indication des dispositions légales appliquées - Indication de dispositions superflues ou non applicables - Portée - Conséquence

- Art. 195, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

P.24.0846.N

7 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250107.2N.11](#)

AC nr. ...

Geen enkele bepaling verzet zich ertegen dat de rechter op basis van een volledige lezing van een deskundigenverslag oordeelt dat een tegenstrijdigheid in dat verslag slechts het gevolg is van een materiële vergissing en dat bij de bewijswaardering daarmee rekening moet worden gehouden en uit artikel 6.1 EVRM volgt niet dat de rechter slechts tot dat oordeel kan komen na het horen van de deskundige.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Deskundigenonderzoek - Beoordeling - Bewijswaarde - Verbetering van een materiële vergissing - Horen van de deskundige - Recht op een eerlijk proces - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DESKUNDIGENONDERZOEK - Beoordeling - Bewijswaarde - Verbetering van een materiële vergissing - Horen van de deskundige - Recht op een eerlijk proces - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Deskundigenonderzoek - Beoordeling - Bewijswaarde - Verbetering van een materiële vergissing - Horen van de deskundige - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Aucune disposition ne s'oppose à ce que le juge considère, sur la base d'une lecture complète d'un rapport d'expertise, qu'une contradiction entachant ce rapport résulte uniquement d'une erreur matérielle et qu'il faille en tenir compte dans l'appréciation de la preuve, et il ne résulte pas de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que le juge est tenu d'entendre l'expert avant de décider en ce sens.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Expertise - Appréciation - Valeur probante - Rectification d'une erreur matérielle - Audition de l'expert - Droit à un procès équitable - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXPERTISE - Appréciation - Valeur probante - Rectification d'une erreur matérielle - Audition de l'expert - Droit à un procès équitable - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Expertise - Appréciation - Valeur probante - Rectification d'une erreur matérielle - Audition de l'expert - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het cassatiemiddel dat opkomt op tegen een beslissing van het onderzoeksgerecht die een verzoek om aanvullend onderzoek afwijst vertoont geen belang meer na een beslissing van het vonnisgerecht waar datzelfde verzoek werd geformuleerd en door het vonnisgerecht werd beoordeeld en de loutere mogelijkheid dat bij een andersluidende beslissing van het onderzoeksgerecht de onderzoeksrechter het verzoek om bijkomend onderzoek had kunnen inwilligen, laat niet toe anders te oordelen (1). (1) Cass. 26 mei 2015, AR P.13.0864.N, AC 2015, nr. 339.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling waarbij een verzoek tot aanvullend onderzoek wordt afgewezen - Verzoek tot aanvullend onderzoek opnieuw geformuleerd voor het hof van beroep en afgewezen - Eindarrest ten gronde - Cassatie ingesteld tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Belang

- Art. 61quiquies Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling waarbij een verzoek tot aanvullend onderzoek wordt afgewezen - Verzoek tot aanvullend onderzoek opnieuw geformuleerd voor het hof van beroep en afgewezen - Eindarrest ten gronde - Cassatie ingesteld tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Belang

- Art. 61quiquies Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling waarbij een verzoek tot aanvullend onderzoek wordt afgewezen - Verzoek tot aanvullend onderzoek opnieuw geformuleerd voor het hof van beroep en afgewezen - Eindarrest ten gronde - Cassatie ingesteld tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Belang

- Art. 61quiquies Wetboek van Strafvordering

Het cassatiemiddel dat opkomt tegen de beschikking van de raadkamer die oordeelt dat de zaak in staat is en ze verwijst naar de correctionele rechtbank, vertoont geen belang meer na een beslissing van het vonnisgerecht alwaar het verzoek om bijkomende onderzoekshandelingen ook werd geformuleerd en door het vonnisgerecht werd beoordeeld.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Beschikking van de raadkamer - Oordeel dat de zaak in staat is - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Verzoek tot aanvullend onderzoek opnieuw geformuleerd voor het hof van beroep en afgewezen -

4/05/2026

Le moyen de cassation qui critique une décision de la juridiction d'instruction rejetant une demande d'instruction complémentaire ne présente plus d'intérêt après une décision de la juridiction de jugement qui a été saisie de la même demande et a apprécié celle-ci, et la simple possibilité que le juge d'instruction aurait pu faire droit à la demande d'instruction complémentaire en cas de décision contraire de la juridiction d'instruction ne permet pas de statuer autrement (1). (1) Cass. 26 mai 2015, RG P.13.0864.N, Pas. 2015, n° 339.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Arrêt de la chambre des mises en accusation qui rejette une demande d'instruction complémentaire - Demande d'instruction complémentaire formulée une nouvelle fois devant la cour d'appel et rejetée - Arrêt définitif au fond - Pourvoi en cassation formé contre l'arrêt de la chambre des mises en accusation - Intérêt

- Art. 61quiquies Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Arrêt de la chambre des mises en accusation qui rejette une demande d'instruction complémentaire - Demande d'instruction complémentaire formulée une nouvelle fois devant la cour d'appel et rejetée - Arrêt définitif au fond - Pourvoi en cassation formé contre l'arrêt de la chambre des mises en accusation - Intérêt

- Art. 61quiquies Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Chambre des mises en accusation - Arrêt de la chambre des mises en accusation qui rejette une demande d'instruction complémentaire - Demande d'instruction complémentaire formulée une nouvelle fois devant la cour d'appel et rejetée - Arrêt définitif au fond - Pourvoi en cassation formé contre l'arrêt de la chambre des mises en accusation - Intérêt

- Art. 61quiquies Code d'Instruction criminelle

Le moyen de cassation qui critique l'ordonnance de la chambre du conseil qui considère que la cause est en état et la renvoie au tribunal correctionnel ne présente plus d'intérêt après une décision de la juridiction de jugement qui a également été saisie de la demande d'accomplissement d'actes d'instruction complémentaires et a apprécié celle-ci.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Ordonnance de la chambre du conseil - Décision considérant l'affaire en état - Renvoi au tribunal correctionnel - Demande d'instruction complémentaire formulée une nouvelle fois devant la cour d'appel

P. 237/844

Eindarrest ten gronde - Cassatie ingesteld tegen de beschikking van de raadkamer - Belang

- Art. 127 Wetboek van Strafvordering

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Raadkamer - Beschikking van de raadkamer - Oordeel dat de zaak in staat is - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Verzoek tot aanvullend onderzoek opnieuw geformuleerd voor het hof van beroep en afgewezen - Eindarrest ten gronde - Cassatie ingesteld tegen de beschikking van de raadkamer - Belang

- Art. 127 Wetboek van Strafvordering

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Raadkamer - Beschikking van de raadkamer - Oordeel dat de zaak in staat is - Verwijzing naar de correctionele rechtbank - Verzoek tot aanvullend onderzoek opnieuw geformuleerd voor het hof van beroep en afgewezen - Eindarrest ten gronde - Cassatie ingesteld tegen de beschikking van de raadkamer - Belang

- Art. 127 Wetboek van Strafvordering

- Art. 135 Wetboek van Strafvordering

et rejetée - Arrêt définitif au fond - Pourvoi en cassation formé contre l'ordonnance de la chambre du conseil - Intérêt

- Art. 127 Code d'Instruction criminelle

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre du conseil - Ordonnance de la chambre du conseil - Décision considérant l'affaire en état - Renvoi au tribunal correctionnel - Demande d'instruction complémentaire formulée une nouvelle fois devant la cour d'appel et rejetée - Arrêt définitif au fond - Pourvoi en cassation formé contre l'ordonnance de la chambre du conseil - Intérêt

- Art. 127 Code d'Instruction criminelle

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Chambre du conseil - Ordonnance de la chambre du conseil - Décision considérant l'affaire en état - Renvoi au tribunal correctionnel - Demande d'instruction complémentaire formulée une nouvelle fois devant la cour d'appel et rejetée - Arrêt définitif au fond - Pourvoi en cassation formé contre l'ordonnance de la chambre du conseil - Intérêt

- Art. 127 Code d'Instruction criminelle

- Art. 135 Code d'Instruction criminelle

De kennisgeving die bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet door het openbaar ministerie wordt gedaan aan een bij verstek veroordeelde beklaagde, waarbij hem wordt meegedeeld dat hij door een welbepaalde verstekbeslissing op grond van welbepaalde bewezenverklaarde verkeersmisdrijven tot een verval van het recht tot sturen werd veroordeeld, stelt die laatste in staat om met de nodige kennis van zaken de opportuniteit te beoordelen om tegen die beslissing een rechtsmiddel aan te wenden en hiertoe de nodige stappen te ondernemen en de omstandigheid dat in die kennisgeving, die uit haar aard betrekking heeft op een veroordeling op grond van de Wegverkeerswet, niet de precieze hoofdstraf wordt vermeld die door de verstekbeslissing werd opgelegd, doet hieraan geen afbreuk en heeft niet tot gevolg dat de beklaagde niet op een adequate wijze werd geïnformeerd en geen correcte inschatting kan maken van de noodzaak of de opportuniteit om een rechtsmiddel tegen die beslissing aan te wenden; wanneer een bij verstek veroordeelde beklaagde bij toepassing van artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet in kennis wordt gesteld van een hem door een verstekbeslissing opgelegd verval van het recht tot sturen en in die kennisgeving wordt vermeld dat die verstekbeslissing op een welbepaalde datum aan zijn woonplaats werd betekend, dan kan de rechter daaruit afleiden dat de beklaagde vanaf het ogenblik van die kennisgeving ook kennis heeft gekregen van die betekening en dat vanaf dat ogenblik bijgevolg de in artikel 187, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde buitengewone termijn van verzet begint te lopen (1). (1) Cass. 17 december 2024, AR P.24.1233.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241217.2N.18 met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET; Cass. 14 mei 2024, AR P.23.1032.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240514.2N.11; Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

L'avertissement qui est donné par le ministère public en application de l'article 40, alinéas 1er et 4, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière à un prévenu et qui informe celui-ci de sa condamnation par défaut à une déchéance du droit de conduire en raison de certaines infractions de roulage déclarées établies permet au prévenu d'apprécier en connaissance de cause l'opportunité de former un recours contre cette décision et lui permet d'entreprendre les démarches nécessaires à cet effet ; la circonstance que cet avertissement, qui concerne, par sa nature, une condamnation en application de la loi du 16 mars 1968, ne mentionne pas précisément la peine principale infligée par la décision par défaut, est sans incidence à cet égard et n'implique pas que le prévenu ait été informé de manière inadéquate, ni qu'il ait été empêché d'apprécier correctement la nécessité ou l'opportunité de former un recours contre cette décision ; lorsqu'un prévenu est informé en application de l'article 40, alinéas 1er et 4, de la loi du 16 mars 1968 de sa condamnation par défaut à une déchéance du droit de conduire et que l'avertissement indique que cette décision a été signifiée à son domicile à une date bien précise, le juge peut en déduire que le prévenu a aussi pris connaissance de cette décision à partir du moment où celle-ci lui a été signifiée et que, partant, le délai extraordinaire d'opposition visé à l'article 187, § 1er, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle commence à courir à partir de ce moment (1). (1) Cass. 17 décembre 2024, RG P.24.1233.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241217.2N.18, avec concl. de M. DE SMET, avocat général ; Cass. 14 mai 2024, RG P.23.1032.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240514.2N.11; Cass. 22 juin 2021, RG P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

veroordeelde beklagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Gevolg voor de kennisname van de betekening van de verstekbeslissing - Aanvang van de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering
VERZET - Verstekbeslissing - Artikel 40, eerste en vierde lid, Wegverkeerswet - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Gevolg voor de kennisname van de betekening van de verstekbeslissing - Aanvang van de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 40 - Artikel 40, eerste en vierde lid - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Gevolg voor de kennisname van de betekening van de verstekbeslissing - Aanvang van de buitengewone termijn van verzet - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Volgens artikel 40, vierde lid, Wegverkeerswet wordt in geval van een veroordeling bij verstek bij de in het eerste lid van die bepaling bedoelde kennisgeving melding gemaakt van de rechtsmiddelen die openstaan tegen een verstekvonnis, van de termijnen om die aan te wenden en van de na te leven vormvoorwaarden, overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering; uit de loutere omstandigheid dat die kennisgeving ook informatie bevat over rechtsmiddelen, de termijn binnen welke en de wijze waarop ze moeten worden ingesteld, die, gelet op de concrete situatie van de beklagde, voor hem niet relevant is, kan niet worden afgeleid dat de beklagde niet adequaat in kennis werd gesteld van de rechtsmiddelen die hij tegen de verstekbeslissing kan aanwenden (1). (1) Cass. 22 juni 2021, AR P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

VERZET - Verstekbeslissing - Artikel 40, eerste en vierde lid,

une déchéance du droit de conduire - Conséquence sur la prise de connaissance de la signification de la décision par défaut - Point de départ du délai extraordinaire d'opposition - Portée - Conséquence

- Art. 40, al. 1er et 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 187, § 1er, al. 2 Code d'Instruction criminelle
OPPOSITION - Décision par défaut - Loi relative à la police de la circulation routière, article 40, alinéas 1er et 4 - Notification à un prévenu d'une condamnation par défaut à une déchéance du droit de conduire - Conséquence sur la prise de connaissance de la signification de la décision par défaut - Point de départ du délai extraordinaire d'opposition - Portée - Conséquence

- Art. 40, al. 1er et 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 187, § 1er, al. 2 Code d'Instruction criminelle
ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 40 - Article 40, alinéas 1er et 4 - Notification à un prévenu d'une condamnation par défaut à une déchéance du droit de conduire - Conséquence sur la prise de connaissance de la signification de la décision par défaut - Point de départ du délai extraordinaire d'opposition - Portée - Conséquence

- Art. 40, al. 1er et 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 187, § 1er, al. 2 Code d'Instruction criminelle

L'article 40, alinéa 4, de la loi du 16 mars 1968 dispose qu'en cas de condamnation par défaut, l'avertissement visé à l'alinéa 1er mentionne les voies de recours ouvertes contre un jugement rendu par défaut, les délais pour les exercer et les formalités à respecter, conformément aux dispositions du Code d'instruction criminelle ; la seule circonstance que cet avertissement contienne également des informations relatives aux voies de recours, délais et formalités pour former opposition qui ne sont pas pertinentes pour le prévenu eu égard à sa situation concrète, n'implique pas que le prévenu ait été informé de manière inadéquate des voies de recours ouvertes contre la décision par défaut (1). (1) Cass. 22 juin 2021, RG P.21.0480.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20.

OPPOSITION - Décision par défaut - Loi relative à la police de la circulation routière, article 40, alinéas 1er et 4 - Notification à un

Wegverkeerswet - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklaagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Melding van de rechtsmiddelen, termijnen en vormvoorwaarden tegen een verstekvonnis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 40 - Artikel 40, eerste en vierde lid - Kennisgeving aan een bij verstek veroordeelde beklaagde van een verstekbeslissing houdende verval van het recht tot sturen - Melding van de rechtsmiddelen, termijnen en vormvoorwaarden tegen een verstekvonnis - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 40, eerste en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

prévenu d'une condamnation par défaut à une déchéance du droit de conduire - Mention des voies de recours, délais et formalités pour former opposition contre un jugement par défaut - Portée - Conséquence

- Art. 40, al. 1er et 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 40 - Article 40, alinéas 1er et 4 - Notification à un prévenu d'une condamnation par défaut à une déchéance du droit de conduire - Mention des voies de recours, délais et formalités pour former opposition contre un jugement par défaut - Portée - Conséquence

- Art. 40, al. 1er et 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.24.0911.F

18 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.13](#)

AC nr. ...

De verplichting om te slagen voor de examens tot herstel in het recht tot sturen is een veiligheidsmaatregel en blijft onaangetast, aangezien ze geen straf of een onderdeel ervan is, door het tenietgaan van het recht om de straf zelf ten uitvoer te leggen; het verbod voor de veroordeelde om een voertuig te besturen zolang hij niet voor de opgelegde examens is geslaagd, blijft van kracht, zelfs als de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen niet is uitgevoerd vóór het verstrijken van de daarop toepasselijke verjaringstermijn (1). (1) Zie concl. OM.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Veiligheidsmaatregel - Verplichting om te slagen voor de examens tot herstel in het recht tot sturen - Verjaring van de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen - Gevolgen voor de verplichting om voor de examens te slagen voor het herstel in het recht tot sturen - Gevolg - Rijverbod

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

VERJARING - Strafzaken - Straf - Algemeen - Verjaring van de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen - Gevolgen voor de verplichting om voor de examens te slagen voor het herstel in het recht tot sturen - Gevolg - Rijverbod

- Art. 48, eerste lid, 2° Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Besturen van een voertuig zonder te zijn geslaagd voor de examens tot herstel in het recht tot sturen - Verjaring van de straf van vervallenverklaring van het recht tot sturen - Gevolgen voor de verplichting om voor de examens te slagen voor het herstel in

L'obligation de réussir des examens en vue d'obtenir la réintégration dans le droit de conduire est une mesure de sûreté et n'étant ni une peine ni un élément de celle-ci, elle n'est pas susceptible d'être affectée par l'extinction du droit de mettre la peine elle-même à exécution; l'interdiction faite au condamné de conduire un véhicule tant qu'il n'a pas réussi les examens imposés reste en vigueur même si la peine de déchéance du droit de conduire n'a pas été exécutée avant l'expiration du délai de prescription qui la régit (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Mesure de sécurité - Obligation de réussir les examens pour la réintégration dans le droit de conduire - Prescription de la peine de déchéance du droit de conduire - Incidence sur l'obligation de réussir les examens pour la réintégration dans le droit de conduire - Conséquence - Interdiction du droit de conduire

- Art. 48, al. 1er, 2° Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Généralités - Prescription de la peine de déchéance du droit de conduire - Incidence sur l'obligation de réussir les examens pour la réintégration dans le droit de conduire - Conséquence - Interdiction du droit de conduire

- Art. 48, al. 1er, 2° Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Conduite sans avoir réussi les examens pour la réintégration dans le droit de conduire - Prescription de la peine de déchéance du droit de conduire - Incidence sur l'obligation de réussir les examens pour la

het recht tot sturen - Gevolg - Rijverbod

- Art. 48, 1ste lid, 2° Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

réintégration dans le droit de conduire - Conséquence - Interdiction du droit de conduire

- Art. 48, al. 1er, 2° Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

P.24.0918.N

14 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.1](#)

AC nr. ...

Gelet op de vaststelling door het bestreden vonnis dat de strafvervolgning bij de afhandeling in hoger beroep gedurende ongeveer één jaar heeft stilgelegen, zonder dat daarvoor enige verantwoording wordt gegeven, kunnen de appelrechters niet wettig oordelen dat de procedure tijdens de afzonderlijke fases relatief snel is verlopen en dat de redelijke termijn niet is overschreden (1). (1) In dezelfde zin zie Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1384.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220125.2N.7

(verkeerszaak, meer dan een jaar tussen de dagvaarding in hoger beroep en het vonnis in hoger beroep, miskenning van de redelijke termijn) en Cass. 7 februari 2023, AR P.22.1394.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230207.2N.3

(verkeerszaak, negen maanden tussen de laatste onderzoeksdaad als stuitingsdaad (oud art. 22 V.T. Sv.) en de dagvaarding in eerste aanleg, miskenning van de redelijke termijn). In de andere zin zie Cass. 18 september 2024, AR P.24.0443.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240918.2F.2

(verkeerszaak, snelle afhandeling in eerste aanleg (twee maanden) en in hoger beroep (twee maanden), maar vertraging van 16 maanden tussen akte van hoger beroep en dagvaarding in hoger beroep). Het Hof nam in deze zaak AR P.24.0443.F aan dat de redelijke termijn kan zijn nageleefd ondanks een vertraging van meer dan één jaar tussen de akte van hoger beroep en de inleidende zitting, rekening houdend met onder meer de snelheid van de procedure in eerste aanleg en de houding van de beklaagde. Het OM was in deze zaak AR P.24.0918.N van mening dat het bestreden vonnis naar recht was verantwoord, en het tweede middel niet gegrond voorkomt. (BDS)

Eu égard à la constatation par le jugement attaqué que les poursuites pénales sont restées au point mort pendant environ un an au stade de l'appel, sans qu'une quelconque justification ait été donnée à cet égard, les juges d'appel ne pouvaient pas légalement considérer que la procédure s'est déroulée assez rapidement dans ses différentes phases et que le délai raisonnable n'a pas été dépassé (1). (1) Note du MP. Dans le même sens, voir Cass. 25 janvier 2022, RG P.21.1384.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220125.2N.7 (affaire de roulage, plus d'un an entre la citation en degré d'appel et le jugement rendu en appel, méconnaissance du délai raisonnable) et Cass. 7 février 2023, RG P.22.1394.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230207.2N.3 (affaire de roulage, neuf mois entre le dernier acte d'investigation ayant valeur d'acte interruptif [ancien art. 22 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale] et la citation en première instance, méconnaissance du délai raisonnable). Dans le sens contraire, voir Cass. 18 septembre 2024, RG P.24.0443.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240918.2F.2 (affaire de roulage, règlement rapide en première instance [deux mois] et en degré d'appel [deux mois], mais durée de 16 mois entre l'acte d'appel et la citation en degré d'appel). En cette cause RG P.24.0443.F, la Cour a admis qu'une durée de plus d'un an entre l'acte d'appel et l'audience d'introduction n'entraîne pas nécessairement la méconnaissance du délai raisonnable, eu égard à la célérité de la procédure en première instance et au comportement du prévenu. En la présente cause RG P.24.0918.N, le MP estimait que le jugement attaqué était légalement justifié et que le second moyen était non fondé. (BDS)

strafzaak - Afhandeling van de zaak in hoger beroep met een vertraging van ongeveer één jaar - Geen vertraging in de overige fases van berechting - Oordeel dat de redelijke termijn niet is overschreden - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Eenvoudige strafzaak - Afhandeling van de zaak in hoger beroep met een vertraging van ongeveer één jaar - Geen vertraging in de overige fases van berechting - Oordeel dat de redelijke termijn niet is overschreden - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Verloop van de strafprocedure - Redelijke termijn - Eenvoudige strafzaak - Afhandeling van de zaak in hoger beroep met een vertraging van ongeveer één jaar - Geen vertraging in de overige fases van berechting - Oordeel dat de redelijke termijn niet is overschreden - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

pénale simple - Traitement de la cause en degré d'appel avec un retard d'environ un an - Absence de retard dans les autres phases de jugement - Décision considérant que le délai raisonnable n'a pas été dépassé - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Affaire pénale simple - Traitement de la cause en degré d'appel avec un retard d'environ un an - Absence de retard dans les autres phases de jugement - Décision considérant que le délai raisonnable n'a pas été dépassé - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Déroulement de la procédure pénale - Délai raisonnable - Affaire pénale simple - Traitement de la cause en degré d'appel avec un retard d'environ un an - Absence de retard dans les autres phases de jugement - Décision considérant que le délai raisonnable n'a pas été dépassé - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of de redelijke termijn waarbinnen over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolgning overeenkomstig artikel 6.1 EVRM moet zijn beslist, is overschreden; bij die beoordeling houdt de rechter rekening met de complexiteit van de zaak, de houding van de beklaagde, de houding van de met opsporing, vervolging en berechting belaste overheden en het belang dat de zaak heeft voor de beklaagde; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 16 januari 2024, AR P.23.1078.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240116.2N.11, RW 2024-25, 217; Cass. 28 september 2021, AR P.21.0653.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.11, T. Strafr. 2022, 52 noot P. HOET: Over deze criteria over de redelijke termijn van de strafprocedure, die ook zijn na te leven in eenvoudige zaken zie o.a. Cass. 28 november 2023, AR P.23.0696.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.14; Cass. 20 juni 2023, AR P.23.0468.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230620.2N.9; Cass. 25 januari 2022, AR P.21.1384.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220125.2N.7, NC 2022, 65, T. Strafr. 2022, 109, RW 2021-22, 1621, RABG 2022, 643, JT 2022, 174 noot C. YURT; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 51-65.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Vonnisgerichten - Redelijke termijn - Criteria - Beoordeling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Criteria - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

Il appartient au juge d'apprécier souverainement s'il y a eu dépassement du délai raisonnable dans lequel il doit être statué sur les poursuites pénales intentées à charge d'un prévenu, conformément à l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; dans le cadre de cette appréciation, le juge tient compte de la complexité de l'affaire, du comportement du prévenu, de l'attitude des autorités chargées de la recherche, de la poursuite et du jugement ainsi que de l'importance de l'affaire pour le prévenu ; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 16 janvier 2024, RG P.23.1078.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240116.2N.11, R.W. 2024-25, p. 217 ; Cass. 28 septembre 2021, RG P.21.0653.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.11, T. Strafr. 2022, p. 52 note P. HOET : en ce qui concerne ces critères relatifs au délai raisonnable de la procédure pénale, qu'il convient également d'observer dans les affaires dénuées de complexité, voir notamment Cass. 28 novembre 2023, RG P.23.0696.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231128.2N.14 ; Cass. 20 juin 2023, RG P.23.0468.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230620.2N.9 ; Cass. 25 janvier 2022, RG P.21.1384.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220125.2N.7, N.C. 2022, p. 65, T. Strafr. 2022, p. 109, R.W. 2021-22, p. 1621, R.A.B.G. 2022, p. 643, J.T. 2022, p. 174, note C. YURT ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 51-65.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Juridictions de jugement - Délai raisonnable - Critères - Appréciation - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6.1 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Critères - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Verloop van de strafprocedure - Redelijke termijn - Criteria - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Déroulement de la procédure pénale - Délai raisonnable - Critères - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Op grond van artikel 26, § 2, derde lid, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof is het rechtscollege waarvan de beslissing vatbaar is voor voorziening in cassatie niet gehouden een opgeworpen prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te stellen wanneer het rechtscollege meent dat het antwoord op de prejudiciële vraag niet onontbeerlijk is om uitspraak te doen; het volstaat dat het rechtscollege zijn oordeel verduidelijkt aan de hand van een of meerdere redenen die de beslissing kunnen dragen; het moet de reden of de redenen daarvoor niet omstandig en genuanceerd onderbouwen.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Verzoek tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof - Afwijzing van het verzoek - Antwoord is niet onontbeerlijk om uitspraak te doen - Voorwaarde - Motivering

- Art. 26, § 2, derde lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

PREJUDICIEEL GESCHIL - Verzoek tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof - Afwijzing van het verzoek - Antwoord is niet onontbeerlijk om uitspraak te doen - Voorwaarde - Motivering

- Art. 26, § 2, derde lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafbzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vonnisgerechten - Verzoek tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof - Afwijzing van het verzoek - Antwoord is niet onontbeerlijk om uitspraak te doen - Voorwaarde - Motivering

- Art. 26, § 2, derde lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

En vertu de l'article 26, § 2, alinéa 3, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, la juridiction dont la décision est susceptible de pourvoi en cassation n'est pas tenue de poser à la Cour constitutionnelle une question préjudicielle soulevée devant elle si elle estime que la réponse à cette question n'est pas indispensable pour rendre sa décision ; il suffit que la juridiction précise sa décision par un ou plusieurs motifs susceptibles de fonder celle-ci ; elle n'est pas tenue de développer de manière circonstanciée et nuancée le ou les motifs.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Demande de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle - Rejet de la demande - Réponse non indispensable pour rendre une décision - Condition - Motivation

- Art. 26, § 2, al. 3 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Demande de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle - Rejet de la demande - Réponse non indispensable pour rendre une décision - Condition - Motivation

- Art. 26, § 2, al. 3 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridictions de jugement - Demande de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle - Rejet de la demande - Réponse non indispensable pour rendre une décision - Condition - Motivation

- Art. 26, § 2, al. 3 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

P.24.0929.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.12](#)

AC nr. ...

De rechter kan, zonder schending van artikel 6 EVRM dan wel miskenning van het recht van verdediging, waartoe het recht op tegenspraak behoort, weigeren om een deskundigenonderzoek te bevelen wanneer de procespartij haar verzoek op geen enkel gegeven grondt dat de tot staving van haar vordering aangevoerde feiten aannemelijk kan maken of wanneer er geen dienstige reden bestaat om die maatregel te bevelen (1). (1) Cass. 25 april 2023, AR P.22.1005.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230425.2N.20 met concl. van advocaat-generaal D. SCHOETERS.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op tegenspraak - Verzoek tot deskundigenonderzoek - Verzoek niet gegrond op gegevens die de aangevoerde feiten aannemelijk maken - Weigering door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op tegenspraak - Verzoek tot deskundigenonderzoek - Verzoek niet gegrond op gegevens die de aangevoerde feiten aannemelijk maken - Weigering door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Recht van verdediging - Recht op tegenspraak - Verzoek tot deskundigenonderzoek - Verzoek niet gegrond op gegevens die de aangevoerde feiten aannemelijk maken - Weigering door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le juge peut refuser d'ordonner une expertise sans qu'il y ait violation de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni méconnaissance des droits de la défense, dont relève le droit au contradictoire, lorsque la partie au procès ne fonde sa demande sur aucun élément susceptible de rendre plausibles les faits invoqués à l'appui de celle-ci ou lorsqu'il n'existe aucune raison utile d'ordonner cette mesure (1). (1) Cass. 25 avril 2023, RG P.22.1005.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230425.2N.20, avec concl. de M. SCHOETERS, avocat général.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au contradictoire - Demande d'expertise - Demande non fondée sur des éléments rendant plausibles les faits invoqués - Refus par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit au contradictoire - Demande d'expertise - Demande non fondée sur des éléments rendant plausibles les faits invoqués - Refus par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Droits de la défense - Droit au contradictoire - Demande d'expertise - Demande non fondée sur des éléments rendant plausibles les faits invoqués - Refus par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het recht op bewijs is het recht van elke procespartij om de bewijselementen te overleggen waarover zij zelf beschikt en om aan de rechter te vragen dat de bewijselementen waarover zij niet beschikt zouden worden verzameld door de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, waarover de rechter oordeelt, maar het recht op bewijs is geen onbeperkt recht en schakelt bijgevolg de vermelde beoordelingsvrijheid van de rechter niet uit.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Recht op bewijs - Inhoud - Draagwijdte - Beoordelingsvrijheid van de rechter

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Bewijs - Recht op bewijs - Inhoud - Draagwijdte - Beoordelingsvrijheid van de rechter

Le droit à la preuve est celui de toute partie au procès de produire les éléments de preuve dont elle dispose et de demander au juge que les éléments de preuve dont elle ne dispose pas soient recueillis par l'exécution de certaines mesures d'instruction, que le juge apprécie, mais le droit à la preuve n'est pas un droit illimité et, par conséquent, n'exclut pas la liberté d'appréciation du juge.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Droit à la preuve - Contenu - Portée - Liberté d'appréciation du juge

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Preuve - Droit à la preuve - Contenu - Portée - Liberté d'appréciation du juge

P.24.0962.F

25 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.5](#)

AC nr. ...

De in artikel 65, tweede lid, Strafwetboek bepaalde weigering van de vrijstelling of van de verzachting van de straf wordt naar recht verantwoord door de vermelding dat de te berechten feiten nagenoeg acht maanden na de reeds bestrafte feiten werden gepleegd, in een andere context en in het nadeel van een ander slachtoffer, en in een geestesgesteldheid die minder blijk geeft van de eenheid van opzet dan van een schuldige volharding in de gewelddadige delinquentie, waarbij de beklaagde de waarschuwing die de vervolging wegens de acht maanden eerder gepleegde wanbedrijven had moeten vormen, heeft verwaarloosd (1); de alcoholverslaving houdt bovendien niet in dat alle onder invloed van alcohol gepleegde misdadige handelingen noodzakelijkerwijs door dezelfde drijfveer waren verenigd. (1) Zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, IV: l'auteur de l'infraction pénale, Larcier, 2017, nr. 3515 e.v. "De eenheid van opzet waardoor verschillende strafbare handelingen als één enkel wanbedrijf kunnen worden samengevoegd, kan worden omschreven als een eenheid van drijfveer, waarbij elk van de handelingen een welbepaalde plaats inneemt in het door de dader bedachte systeem om zijn doel te verwezenlijken" (Cass. 1 februari 2023, AR P.22.1095.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230201.2F.5; Cass. 23 november 2016, AR P.16.0982.F, AC 2016, nr. 667, met concl. OM). "Die eenheid kan met name worden doorbroken door elke omstandigheid die erop wijst dat de dader in zijn misdadig gedrag wil volharden door de hem gegeven waarschuwing om hieraan een eind te maken te veronachtzamen" (Cass. 12 januari 2022, AR P.21.1315.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.9, en noot M.N.B.; Cass. 9 november 2016, AR P.16.0980.F, AC 2016, nr. 635, 3de middel, geciteerd door F. KUTY, o.c., nr. 3513).

Le refus de l'exemption ou de l'atténuation de la peine prévues à l'article 65, alinéa 2, du Code pénal est légalement justifié par l'énonciation que les faits à juger ont été commis près de huit mois après les faits déjà sanctionnés, dans un contexte différent, au préjudice d'une autre victime, et dans un état d'esprit qui relève moins de l'unité d'intention que d'une persévérance coupable dans la délinquance violente, en négligeant l'avertissement qu'auraient dû constituer pour le prévenu les poursuites engagées du chef des délits perpétrés huit mois avant (1); et l'assuétude à l'alcool n'implique pas qu'un mobile identique ait nécessairement réuni tous les actes délictueux commis sous son empire. (1) Voir F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T.IV: l'auteur de l'infraction pénale, Larcier, 2017, no 3515 e.s. « L'unité d'intention capable de fédérer plusieurs actes culpeux en un seul délit se définit comme une unité de mobile, chacun des actes prenant une place déterminée dans le système conçu par l'auteur pour réaliser sa fin » (Cass. 1er février 2023, RG P.22.1095.F, ; Cass. 23 novembre 2016, RG P.16.0982.F, Pas. 2016, n° 667, avec concl. du MP.) « Est notamment susceptible de rompre cette unité, toute circonstance révélant dans le chef de l'auteur la volonté de persévérer dans la délinquance en négligeant l'avertissement qui lui a été donné d'y mettre fin » (Cass 12 janvier 2022, RG P.21.1315.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.9, et note signée M.N.B.; Cass. 9 novembre 2016, RG P.16.0980.F, Pas. 2016, n° 635, 3e moyen, cité par F. KUTY, o.c., n° 3513).

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Eenheid van opzet - Verzoek om toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Verwerping - Verantwoording - Waarschuwing die de vervolging wegens de eerste wanbedrijven had moeten vormen - (Geen) verplichting om uit de alcoholverslaving de eenheid van opzet af te leiden

4/05/2026

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Unité d'intention - Demande d'application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal - Rejet - Justification - Avertissement qu'auraient dû constituer les poursuites engagées du chef des premiers délits - Obligation de déduire l'unité d'intention de l'assuétude à l'alcool (non)

P. 248/844

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Verzoek om toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Verwerping - Verantwoording - Waarschuwing die de vervolging wegens de eerste wanbedrijven had moeten vormen - (Geen) verplichting om uit de alcoholverslaving de eenheid van opzet af te leiden

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Art. 65, al. 2 Code pénal

PEINE - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Demande d'application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal - Rejet - Justification - Avertissement qu'auraient dû constituer les poursuites engagées du chef des premiers délits - Obligation de déduire l'unité d'intention de l'assuétude à l'alcool (non)

- Art. 65, al. 2 Code pénal

P.24.0985.N

11 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.1](#)

AC nr. ...

Artikel 9 Dematerialisatiewet bepaalt niet op straffe van nietigheid dat de van rechtswege omgezette effecten moesten worden ingeschreven op naam van de emittent en slechts op naam van de rechthebbende van die effecten konden worden ingeschreven nadat deze zich bekend had gemaakt en evenmin bepaalt dat artikel hoe de rechthebbende zich bekend moest maken; artikel 7 Dematerialisatiewet, dat slaat op een vorige omzettingfase waarin effecten nog niet van rechtswege waren omgezet, is desbetreffend niet van overeenkomstige toepassing, maar wel dient voor de interpretatie van artikel 9 Dematerialisatiewet rekening te worden gehouden met de onveranderde bedoeling van de wetgever om, naast de opheffing van de anonimiteit verbonden aan de effecten aan toonder, conflictsituaties te vermijden die konden ontstaan door het nog opduiken van effecten aan toonder na de omzetting ervan in effecten op naam (1). (1) Zie concl. OM.

VENNOOTSCHAPPEN - Allerlei - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Inschrijving op naam van de emittent - Inschrijving op naam van de rechthebbende nadat deze zich bekend heeft gemaakt - Geen sanctie - Doel van de wetgever - Gevolg

- Art. 7 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Naamloze vennootschappen - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Inschrijving op naam van de emittent - Inschrijving op naam van de rechthebbende nadat deze zich bekend heeft gemaakt - Geen sanctie - Doel van de wetgever - Gevolg

L'article 9 de la loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur ne prévoit pas à peine de nullité que les titres convertis de plein droit doivent être inscrits au nom de l'émetteur et ne peuvent l'être au nom du titulaire qu'après que celui-ci se serait manifesté, et cet article ne précise pas davantage comment le titulaire devait se manifester ; l'article 7 de cette loi, qui porte sur une phase de conversion antérieure au cours de laquelle les titres n'étaient pas encore convertis de plein droit, ne s'applique pas par analogie à ce cas d'espèce, mais l'interprétation de l'article 9 de la même loi requiert de prendre en considération l'objectif inchangé du législateur, à savoir non seulement lever l'anonymat inhérent aux titres au porteur, mais également éviter les situations conflictuelles que pouvait occasionner la présentation de titres au porteur après leur conversion en titres nominatifs (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Divers - Loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur - Titres au porteur - Conversion de plein droit en titres nominatifs - Inscription au nom de l'émetteur - Inscription au nom du titulaire après que celui-ci s'est manifesté - Pas de sanction - Objectif du législateur - Conséquence

- Art. 7 L. du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur

- Art. 9 L. du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés anonymes - Loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur - Titres au porteur - Conversion de plein droit en titres nominatifs - Inscription au nom de l'émetteur - Inscription au nom du titulaire après que celui-ci s'est manifesté - Pas de sanction - Objectif du législateur - Conséquence

- Art. 7 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder
- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

- Art. 7 L. du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur
- Art. 9 L. du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur

De enkele omstandigheid dat effecten aan toonder werden omgezet in effecten op naam zonder dat de rechthebbende op die aandelen dat vooraf formeel en met overlegging van zijn aandelen aan toonder had gevraagd, tastte de rechtsgeldigheid van die omzetting niet aan, noch belette dit de uitoefening van de rechten verbonden aan de omgezette aandelen door de rechthebbende; integendeel konden vanaf 1 januari 2014, indien de rechthebbende op de effecten gekend was en er redelijkerwijze geen conflictsituatie kon ontstaan die de wetgever heeft willen vermijden, effecten aan toonder zonder meer en dus ook zonder dat de effecten eerst moesten worden ingeschreven op naam van de emittent, in het aandeelhoudersregister worden ingeschreven op naam van de rechthebbende, zonder dat daarop van rechtswege enige nietigheidssanctie van toepassing was (1). (1) Zie concl. OM.

La seule circonstance que des titres au porteur ont été convertis en titres nominatifs sans que leur titulaire en ait fait préalablement la demande formelle et qu'il ait procédé à la remise de ses titres au porteur, n'a pas compromis la validité de cette conversion ni n'a empêché l'exercice, par le titulaire des titres convertis, des droits attachés à ceux-ci ; au contraire, à partir du 1er janvier 2014, si le titulaire des titres était connu et qu'aucune situation conflictuelle comme celles que le législateur a voulu éviter ne risquait raisonnablement de survenir, les titres au porteur pouvaient être inscrits directement au nom du titulaire dans le registre des actionnaires et ne devaient donc pas être préalablement inscrits au nom de l'émetteur, sans qu'une quelconque sanction de nullité s'applique de plein droit à cette inscription (1). (1) Voir les concl. du MP.

VENNOOTSCHAPPEN - Allerlei - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Rechtstreekse inschrijving op naam van de rechthebbende - Geen formele vraag en overlegging van de effecten - Rechtsgeldigheid van de omzetting - Gevolg - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder

SOCIETES - Divers - Conversion de plein droit en titres nominatifs - Inscription directe au nom du titulaire - Absence de demande formelle et de remise des titres - Validité de la conversion - Conséquence - Loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur - Titres au porteur

- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

- Art. 9 L. du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Naamloze vennootschappen - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Rechtstreekse inschrijving op naam van de rechthebbende - Geen formele vraag en overlegging van de effecten - Rechtsgeldigheid van de omzetting - Gevolg

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés anonymes - Loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur - Titres au porteur - Conversion de plein droit en titres nominatifs - Inscription directe au nom du titulaire - Absence de demande formelle et de remise des titres - Validité de la conversion - Conséquence

- Art. 9 Wet 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder

- Art. 9 L. du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur

De rechter kan oordelen dat een aandelenregister dat slechts door één bestuurder is opgesteld en ondertekend in het kader van een voorgenomen aandelentransactie, de rechtskracht heeft om de omzetting van de erin vermelde aandelen aan toonder in aandelen op naam van de rechthebbende op die aandelen vast te stellen, ongeacht of deze laatste dat register alsdan heeft ondertekend, dan wel zijn aandelen aan toonder vooraf fysiek heeft overhandigd aan het bevoegde bestuursorgaan van de vennootschap (1). (1) Zie concl. OM.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Waarheidsvermomming - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Aandeelhoudersregister - Inschrijving op naam van de rechthebbende - Rechtskracht om de omzetting vast te stellen - Ondertekening - Overhandiging van de aandelen aan toonder - Grens

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Allerlei - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Aandeelhoudersregister - Inschrijving op naam van de rechthebbende - Rechtskracht om de omzetting vast te stellen - Ondertekening - Overhandiging van de aandelen aan toonder - Grens

VENNOOTSCHAPPEN - Allerlei - Wet van 14 december 2005 houdende afschaffing van de effecten aan toonder - Effecten aan toonder - Omzetting van rechtswege in effecten op naam - Rechtskracht om de omzetting vast te stellen - Ondertekening - Overhandiging van de aandelen aan toonder - Grens

Le juge peut décider qu'un registre des actions établi et signé par un seul administrateur en vue d'une transaction sur titres présente la force juridique requise pour constater que les titres au porteur qui y figurent ont été convertis en titres au nom de leur titulaire, quand bien même ce dernier n'aurait pas signé ledit registre ou n'aurait pas préalablement et physiquement transmis ses titres au porteur à l'organe d'administration compétent de la société (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Dissimulation de la vérité - Loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur - Titres au porteur - Conversion de plein droit en titres nominatifs - Registre des actionnaires - Inscription au nom du titulaire - Force juridique requise pour constater la conversion - Signature - Transmission des titres au porteur - Limite

SOCIETES - Sociétés commerciales - Divers - Loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur - Titres au porteur - Conversion de plein droit en titres nominatifs - Registre des actionnaires - Inscription au nom du titulaire - Force juridique requise pour constater la conversion - Signature - Transmission des titres au porteur - Limite

SOCIETES - Divers - Loi du 14 décembre 2005 portant suppression des titres au porteur - Titres au porteur - Conversion de plein droit en titres nominatifs - Force juridique requise pour constater la conversion - Signature - Transmission des titres au porteur - Limite

Artikel 37bis, § 1, 1°, Wegverkeerswet stelt onder meer diegene strafbaar die op een openbare plaats een voertuig bestuurt wanneer de speekselanalyse bedoeld in artikel 62ter, § 1, de aanwezigheid in het organisme aantoonst van minstens één van de in die bepaling vermelde stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden en die speekselanalyse mag bij toepassing van artikel 62ter, § 1, eerste lid, Wegverkeerswet slechts worden opgelegd wanneer de speekseltest, bedoeld in artikel 61bis, § 2, 2°, van die wet de aanwezigheid aantoonst van één van die stoffen; de loutere omstandigheid dat het resultaat van de speekselanalyse die kort na een positieve speekseltest wordt opgelegd met betrekking tot de voormelde stoffen een gehalte in het organisme aantoonst dat slechts in een beperkte mate de waarden overschrijdt onder welke het resultaat van de speekselanalyse volgens artikel 62ter, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet niet in aanmerking mag worden genomen, verplicht de rechter niet om aan te nemen dat de nauwkeurigheid van de kort daarvoor afgenomen speekseltest is aangetast en er bijgevolg niet mocht worden overgegaan tot een speekselanalyse en de omstandigheid dat de in die laatste bepaling vermelde gehalten onder welke het resultaat van de speekselanalyse niet in aanmerking mag worden genomen, lager zijn dan de in artikel 61bis, § 2, 2°, tweede lid, Wegverkeerswet vermelde gehalten onder welke het resultaat van de speekseltest niet in aanmerking mag worden genomen, doet hieraan geen afbreuk.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62ter, § 1 - Speekselanalyse - Nauwkeurigheid van de voorafgaande speekseltest - Invloed op de navolgende speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37bis, § 1, 1° - Besturen van een voertuig onder invloed van stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Uitvoering van een speekseltest - Nauwkeurigheid van de test - Invloed op de uitvoering van een

L'article 37bis, § 1er, 1°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière punit notamment quiconque qui, dans un lieu public, conduit un véhicule alors que l'analyse salivaire visée à l'article 62ter, § 1er, fait apparaître la présence dans l'organisme d'au moins une des substances mentionnées dans cette disposition qui influencent la capacité de conduite ; en application de l'article 62ter, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968, une telle analyse de salive ne peut être imposée que lorsque le test salivaire visé à l'article 61bis, § 2, 2°, détecte au moins une de ces substances ; la simple circonstance que le résultat de l'analyse de salive, imposée peu après un test salivaire positif, fasse apparaître un taux de ces substances dans l'organisme à peine supérieur à celui en dessous duquel le résultat de l'analyse de salive ne peut être pris en considération en vertu de l'article 62ter, § 1er, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968 n'oblige pas le juge à conclure que le test salivaire réalisé peu auparavant manquait de précision et ne permettait dès lors pas de procéder à une analyse de salive ; est sans incidence à cet égard la circonstance que le taux fixé par cette disposition en dessous duquel le résultat de l'analyse de salive ne peut être pris en considération soit inférieur au taux fixé par l'article 61bis, § 2, 2°, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968 en dessous duquel le résultat du test salivaire ne peut être pris en considération.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Article 62ter, § 1er - Analyse salivaire - Précision du test salivaire préalable - Incidence sur l'analyse de salive subséquente - Taux - Portée - Conséquence

- Art. 37bis, § 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 62ter, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37bis, § 1er, 1° - Conduite d'un véhicule sous l'influence de substances qui altèrent la capacité de conduite - Réalisation d'un test salivaire - Précision du test -

speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 61 - Artikel 61bis, § 2, 2° - Speekseltest - Nauwkeurigheid van de speekseltest - Invloed op de navolgende speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Wegverkeerswet - Speekseltest en speekselanalyse - Nauwkeurigheid van de speekseltest - Invloed op de navolgende speekselanalyse - Gehalte - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 62ter, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Incidence sur la réalisation d'une analyse de salive - Taux - Portée - Conséquence

- Art. 37bis, § 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 62ter, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 61 - Article 61bis, § 2, 2° - Test salivaire - Précision du test salivaire - Incidence sur l'analyse de salive subséquente - Taux - Portée - Conséquence

- Art. 37bis, § 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 62ter, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Loi relative à la police de la circulation routière - Test salivaire et analyse de salive - Précision du test salivaire - Incidence sur l'analyse de salive subséquente - Taux - Portée - Conséquence

- Art. 37bis, § 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 61bis, § 2, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 62ter, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Volgens artikel 392 Strafwetboek wordt onder meer het toebrengen van letsel met het oogmerk om een bepaald persoon aan te randen, opzettelijk genoemd en dit oogmerk is aanwezig indien de dader het voornemen heeft om met kennis van zaken het door de wet strafbaar gestelde gedrag aan te nemen, dit is zowel wanneer hij het toebrengen van verwondingen bij het slachtoffer heeft beoogd, als wanneer hij dit bewust heeft aanvaard als een gevolg dat zich binnen het normaal te verwachten verloop van de gebeurtenissen zal voordoen of zou kunnen voordoen; de rechter die oordeelt dat de dader een handeling heeft gesteld waarbij hij bewust de fysieke integriteit van het slachtoffer in gevaar heeft gebracht en de gevolgen van zijn handeling kon voorzien en heeft aanvaard, stelt hierdoor wettig vast dat het opzet van de dader betrekking heeft op het toebrengen van slagen en verwondingen (1). (1) Cass. 6 november 2019, AR P.19.0651.F, AC 2019, nr. 572 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 2 oktober 2019, AR P.19.0579.F, AC 2019, nr. 495; Cass. 2 oktober 2018, AR P.18.0682.N, AC 2018, nr. 519.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Opzettelijk toebrengen van verwondingen - Oogmerk om een persoon aan te randen - Begrip - Beoordeling door de rechter

- Art. 392 Strafwetboek
- Art. 398 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Opzettelijk toebrengen van verwondingen - Oogmerk om een persoon aan te randen - Begrip - Beoordeling door de rechter

- Art. 392 Strafwetboek
- Art. 398 Strafwetboek

L'article 392 du Code pénal prévoit que sont notamment qualifiées volontaires les lésions causées avec le dessein d'attenter à la personne d'un individu déterminé ; pareil dessein est établi lorsque l'auteur de l'infraction avait l'intention d'adopter en connaissance de cause le comportement incriminé par la loi, c'est-à-dire tant lorsqu'il voulait blesser la victime que lorsqu'il était conscient des conséquences que son action allait ou pouvait entraîner dans le cours normal et prévisible des événements ; a légalement constaté la volonté de l'auteur de porter des coups et blessures le juge qui considère que l'auteur de l'infraction a posé un acte mettant délibérément en péril l'intégrité physique de la victime, pouvait prévoir les conséquences de son acte et les avait acceptées (1). (1) Cass. 6 novembre 2019, RG P.19.0651.F, Pas. 2019, n° 572, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 2 octobre 2019, RG P.19.0579.F, Pas. 2019, n° 495 ; Cass. 2 octobre 2018, RG P.18.0682.N, Pas. 2018, n° 519.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Blessures volontaires - Dessein d'attenter à une personne - Notion - Appréciation par le juge

- Art. 392 Code pénal
- Art. 398 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Blessures volontaires - Dessein d'attenter à une personne - Notion - Appréciation par le juge

- Art. 392 Code pénal
- Art. 398 Code pénal

De klacht met burgerlijkepartijstelling voor de onderzoeksrechter stelt de strafvordering en de ermee gepaard gaande burgerlijke vordering in; het feit dat een klager na zijn burgerlijkepartijstelling niet meer kan worden verhoord, maakt de ingestelde strafvordering niet onontvankelijk.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Klacht met burgerlijkepartijstelling voor de onderzoeksrechter - Ontvankelijkheid - Geen verhoor van de burgerlijke partij voor klachtbevestiging - Gevolg

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Klacht met burgerlijkepartijstelling - Ontvankelijkheid - Geen verhoor van de burgerlijke partij voor klachtbevestiging - Gevolg

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

La plainte avec constitution de partie civile devant le juge d'instruction met en mouvement l'action publique et l'action civile concomitante ; le fait qu'un plaignant ne peut plus être entendu après sa constitution de partie civile n'entraîne pas l'irrecevabilité de l'action publique.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Plainte avec constitution de partie civile devant le juge d'instruction - Recevabilité - Absence d'audition de la partie civile pour confirmation de la plainte - Conséquence

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité - Absence d'audition de la partie civile pour confirmation de la plainte - Conséquence

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

P.24.1052.N

7 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250107.2N.7](#)

AC nr. ...

Op grond van artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering kan in criminele of in correctionele zaken de herziening worden aangevraagd van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling wanneer er sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de rechtszitting aan de rechter niet bekend was en waarvan de veroordeelde het bestaan niet heeft kunnen aantonen ten tijde van het geding en dat, op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen, met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de veroordeelde, hetzij tot het verval van de strafvordering, hetzij tot het ontslag van rechtsvervolging, hetzij tot de toepassing van een minder strenge strafwet; om na te gaan of een gegeven een grond is tot herziening zoals bedoeld in artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering, dient dit gegeven te worden beoordeeld in het licht van de aard en de inhoud van het oordeel van de rechter over het bewijs en de schuld waarop de veroordeling, voorwerp van de herzieningsaanvraag, is gebaseerd, zodat de loutere omstandigheid dat het oordeel van de rechter over de schuld als zodanig in vraag wordt gesteld door een of meer deskundigen of onderzoekers, die stellen dat de op het ogenblik van dat oordeel voorliggende bewijselementen die rechter niet toelieten om de betrokkene boven elke redelijke twijfel schuldig te verklaren, niet kan worden beschouwd als een gegeven zoals bedoeld in artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering en het verzoek tot herziening derhalve kennelijk ongegrond is (1). (1) Zie concl. OM.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Verzoek - Herzieningsverzoek gebaseerd op het voorhanden zijn van nieuwe gegevens - Voorwaarden - Draagwijdte - Gevolg - Kennelijke ongegrondheid van het verzoek

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

Sur la base de l'article 443, alinéa 1er, 3°, du Code d'instruction criminelle, la révision d'une condamnation passée en force de chose jugée peut, en matière criminelle ou correctionnelle, être demandée si un élément, qui n'était pas connu du juge au moment de l'instruction faite à l'audience et que le condamné n'a pas été à même d'établir lors du procès, en lui-même ou conjugué aux preuves qui avaient été fournies, paraît incompatible avec le jugement, de manière à faire naître une présomption grave que, si cet élément avait été connu, l'instruction de l'affaire aurait donné lieu soit à un acquittement du condamné, soit à l'extinction de l'action publique, soit à l'absolution, soit à l'application d'une loi pénale moins sévère ; pour vérifier si un élément constitue un motif de révision, tel que visé à l'article 443, alinéa 1er, 3°, du Code d'instruction criminelle, cet élément doit être apprécié à la lumière de la nature et du contenu de la décision du juge quant à la preuve et à la culpabilité, sur laquelle se fonde la condamnation, objet de la demande en révision, de sorte que la simple circonstance que la décision du juge quant à la culpabilité est remise, comme telle, en question par un ou plusieurs experts ou enquêteurs, qui affirment que les éléments de preuve soumis au moment de cette décision ne permettraient pas à ce juge de déclarer l'intéressé coupable au-delà de tout doute raisonnable, ne peut être considérée comme un élément visé à l'article 443, alinéa 1er, 3°, du Code d'instruction criminelle, et la demande en révision est donc manifestement non fondée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Requête - Demande en révision fondée sur l'existence de nouveaux éléments - Conditions - Portée - Conséquence - Caractère manifestement non fondé de la demande

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

De loyaliteit van het openbaar ministerie wordt vermoed, maar de beklaagde kan aannemelijk maken dat zij in een bepaald geval niet is geëerbiedigd en dat zijn recht op een eerlijk proces daardoor is aangetast; daarvoor zijn nauwkeurige en objectieve gegevens vereist en die omstandigheid doet geen afbreuk aan het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces, met inbegrip van het recht op tegenspraak en op wapengelijkheid (1). (1) Cass. 10 januari 2023, AR P.22.1076.N, AC 2023, nr. 19, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230110.2N.4; Cass. 8 november 2022, AR P.22.0825.N, AC 2022, nr. 708, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.10, met concl. van advocaat-generaal B. De Smet, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221108.2N.10; Cass. 19 december 2012, AR P.12.1310.F, AC 2012, nr. 701, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121219.1.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering - Vermoeden van loyaliteit - Weerlegging - Nauwkeurige en objectieve gegevens - Geen afbreuk aan het recht van verdediging en recht op eerlijk proces - Wijze

- Art. 22 Wetboek van Strafvordering

- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Loyaliteit van het openbaar ministerie - Vermoeden - Weerlegging - Nauwkeurige en objectieve gegevens - Geen afbreuk aan het recht van verdediging en recht op eerlijk proces

- Art. 22 Wetboek van Strafvordering

- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering

De plicht de rechter bij te staan in de uitlegging van de wet en de toepassing ervan en het loyaliteitsbeginsel, evenals de door artikel 28bis, § 3, tweede lid, Wetboek van Strafvordering aan de procureur des Konings opgelegde verplichting om te waken voor de wettigheid van de bewijsmiddelen en de loyaliteit waarmee ze worden verzameld, maken inherent deel uit van de opdracht van het openbaar ministerie; het feit dat artikel 28bis, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bij de vermelde wet van 18 januari 2024 in die zin is aangevuld dat het opsporingsonderzoek à charge en à décharge moet worden gevoerd, verandert daaraan niets.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Opdracht van het openbaar

4/05/2026

La loyauté du ministère public est présumée, mais le prévenu peut démontrer qu'elle n'a pas été respectée en l'espèce et que son droit à un procès équitable s'en est trouvé atteint ; cette présomption ne peut être renversée que par des éléments précis et objectifs et cette circonstance ne porte pas atteinte aux droits de la défense ni au droit à un procès équitable, en ce compris le droit à la contradiction et à l'égalité des armes (1). (1) Cass. 10 janvier 2023, RG P.22.1076.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230110.2N.4 ; Cass. 8 novembre 2022, RG P.22.0825.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.10, avec concl. de M. DE SMET, avocat-général, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221108.2N.10 ; Cass. 19 décembre 2012, RG P.12.1310.F, Pas. 2012, n° 701, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121219.1.

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Présomption de loyauté - Renversement - Éléments précis et objectifs - Pas de violation du droit à un procès équitable et des droits de la défense - Modalités

- Art. 22 Code d'Instruction criminelle

- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Loyauté du ministère public - Présomption - Renversement - Éléments précis et objectifs - Pas de violation du droit à un procès équitable et des droits de la défense

- Art. 22 Code d'Instruction criminelle

- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle

Font partie intégrante de la mission du ministère public l'obligation d'assister les juges dans l'interprétation de la loi et dans l'application de celle-ci, le principe de loyauté et l'obligation imposée par l'article 28bis, § 3, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle au procureur du Roi de veiller à la légalité des moyens de preuve ainsi qu'à la loyauté avec laquelle ils sont rassemblés ; est sans incidence à cet égard le fait que l'article 28bis, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle ait été complété, par la loi du 18 janvier 2024 visant à rendre la justice plus humaine, plus rapide et plus ferme III, en ce sens que l'information doit être conduite à charge et à décharge.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Mission du ministère public - Obligation

P. 257/844

ministerie - Bijstandsplicht - Loyaliteit - Onderzoek à charge en à décharge - Draagwijdte

- Art. 22 Wetboek van Strafvordering
- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering - Opdracht van het openbaar ministerie - Bijstandsplicht - Loyaliteit - Onderzoek à charge en à décharge - Draagwijdte

- Art. 22 Wetboek van Strafvordering
- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering

d'assistance - Loyauté - Information à charge et à décharge - Portée

- Art. 22 Code d'Instruction criminelle
- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle

MINISTÈRE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Mission du ministère public - Obligation d'assistance - Loyauté - Information à charge et à décharge - Portée

- Art. 22 Code d'Instruction criminelle
- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle

Een vereniging zoals bedoeld in artikel 2bis, § 3, b, Drugswet vereist het bestaan van een georganiseerde groep van minstens twee personen, met als doel de ongeoorloofde bedrijvigheid met betrekking tot slaapmiddelen, verdovende middelen of psychotrope stoffen, die voorkomen op de krachtens deze wet door de Koning vastgestelde lijst; leidend persoon in een dergelijke vereniging, zoals bedoeld in artikel 2bis, § 4, b, Drugswet, is degene die een actieve rol speelt bij de organisatie en het bestaan van de vereniging, die binnen de vereniging de belangrijke beslissingen neemt en die een zekere mate van gezag over de leden van de vereniging heeft (1). (1) Zie Cass. 20 november 2024, AR P.24.1175.F, AC 2024, nr. 792, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241120.2F.15.

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Vereniging als bedoeld in artikel 2bis, § 3, b, Drugswet - Verzwarende omstandigheid - Leidend persoon als bedoeld in artikel 2bis, § 4, b, Drugswet - Begrip

- Art. 2bis, §§ 3, b en 4, b Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Vereniging als bedoeld in artikel 2bis, § 3, b, Drugswet - Verzwarende omstandigheid - Leidend persoon als bedoeld in artikel 2bis, § 4, b, Drugswet - Begrip

- Art. 2bis, §§ 3, b en 4, b Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Verdovende middelen -

Une association au sens de l'article 2bis, § 3, b, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes requiert l'existence d'un groupe organisé d'au moins deux personnes, ayant pour but l'activité illicite concernant les substances soporifiques, stupéfiantes ou psychotropes, lesquelles figurent sur la liste arrêtée par le Roi en vertu de cette loi ; le dirigeant d'une telle association au sens de l'article 2bis, § 4, b, de la loi du 24 février 1921 est celui qui joue un rôle actif dans l'organisation et l'existence de l'association, qui prend les décisions importantes en son sein et qui exerce une certaine autorité sur ses membres (1). (1) Voy. Cass. 20 novembre 2024, RG P.24.1175.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241120.2F.15.

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Association au sens de l'article 2bis, § 3, b, de la loi du 24 février 1921 - Circonstance aggravante - Dirigeant au sens de l'article 2bis, § 4, b, de la loi du 24 février 1921 - Notion

- Art. 2bis, § 3, b et 4, b L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Association au sens de l'article 2bis, § 3, b, de la loi du 24 février 1921 - Circonstance aggravante - Dirigeant au sens de l'article 2bis, § 4, b, de la loi du 24 février 1921 - Notion

- Art. 2bis, § 3, b et 4, b L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Stupéfiants - Association au sens

*Vereniging als bedoeld in artikel 2bis, § 3, b, Drugswet -
Verzwarende omstandigheid - Leidend persoon als bedoeld in
artikel 2bis, § 4, b, Drugswet - Begrip*

- Art. 2bis, §§ 3, b en 4, b Wet 24 februari 1921 betreffende het
verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende
middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en
antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor
de illegale vervaardiging van verdovende mid

*de l'article 2bis, § 3, b, de la loi du 24 février 1921 - Circonstance
aggravante - Dirigeant au sens de l'article 2bis, § 4, b, de la loi du
24 février 1921 - Notion*

- Art. 2bis, § 3, b et 4, b L. du 24 février 1921 concernant le
trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes,
psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des
substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances
stupéfiantes et psychotropes

Het loyaliteitsbeginsel houdt in dat alle door het
openbaar ministerie verzamelde gegevens bij het
strafdossier worden gevoegd, inzonderheid de
gegevens à décharge en die loyaliteit houdt
eveneens in dat, wanneer het openbaar ministerie
om redenen van privacy of het onderzoeksgeheim
enkel een selectie van in een ander
onderzoeksdossier aanwezige bewijsgegevens aan
het strafdossier kan toevoegen, die selectie ook alle
relevante gegevens à décharge bevat (1). (1) Cass.
12 mei 2015, AR P.13.1399.N, AC 2015, nr. 303,
ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150512.2; Cass. 19
december 2012, AR P.12.1310.F, AC 2012, nr. 701,
ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121219.1.

*OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering -
Loyaliteitsbeginsel - Draagwijdte*

- Art. 22 Wetboek van Strafvordering
- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering

Le principe de loyauté impose au ministère public
non seulement de verser au dossier répressif tous
les éléments de preuve, en particulier ceux à
décharge, mais également de s'assurer que, s'il ne
peut y verser qu'une sélection d'éléments de
preuve contenus dans un autre dossier
d'instruction en raison de motifs tenant à la vie
privée ou au secret de l'instruction, cette sélection
inclue aussi tous les éléments pertinents à
décharge (1). (1) Cass. 12 mai 2015, RG
P.13.1399.N, Pas. 2015, n° 303,
ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150512.2 ; Cass. 19
décembre 2012, RG P.12.1310.F, Pas. 2012, n° 701,
ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121219.1.

*MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Principe
de loyauté - Portée*

- Art. 22 Code d'Instruction criminelle
- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle

Het openbaar ministerie heeft onder meer als
opdracht de rechter bij te staan in de uitlegging
van de wet en de toepassing ervan op de hem
voorgelegde zaken; die bijstandsplicht houdt de
verplichting in om de rechter op onpartijdige wijze
in te lichten over de oplossing die het proces
volgens de wet moet kennen, ook al is die
oplossing strijdig met de door het openbaar
ministerie genomen vordering en aldus beperkt de
opdracht van het openbaar ministerie zich niet tot
die van aanklager, wiens betrachting erin bestaat
de beklaagde te doen veroordelen (1). (1) Cass. 30
april 2014, AR P.13.1869.F, AC 2014, nr. 307,
ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20140430.2; Cass. 19
december 2012, AR P.12.1310.F, AC 2012, nr. 701,
ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121219.1.

*OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafvordering -
Opdracht van het openbaar ministerie - Bijstand van de rechter
in de uitlegging en toepassing van de wet - Draagwijdte*

Le ministère public a notamment pour mission
d'assister les juges dans l'interprétation de la loi et
dans l'application de celle-ci aux causes qui leur
sont soumises ; devoir d'assistance implique celui
d'éclairer impartialement le juge sur la solution que
le procès comporte aux yeux de la loi cette solution
fût-elle contraire à ses réquisitions, la mission
impartie au ministère public ne se réduit donc pas à
celle d'un accusateur, animé par la volonté
d'obtenir la condamnation du prévenu (1). (1) Cass.
30 avril 2014, RG P.13.1869.F, Pas. 2014, n° 307,
ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20140430.2 ; Cass. 19
décembre 2012, RG P.12.1310.F, Pas. 2012, n° 701,
ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20121219.1.

*MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Action publique - Mission
du ministère public - Assistance du juge dans l'interprétation et
l'application de la loi - Portée*

- Art. 22 Wetboek van Strafvordering
- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 22 Code d'Instruction criminelle
- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle

Het staat aan de strafrechter om de toelaatbaarheid van bewijs dat is verkregen door middel van een met het Unierecht onverenigbare algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens te beoordelen overeenkomstig artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, uitgelegd in het licht van onder meer het beginsel van doeltreffendheid zoals vooropgesteld in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie; het vereiste van doeltreffendheid van de door het Unierecht geboden rechtsbescherming, zoals uitgelegd in de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, brengt voor de nationale strafrechter de verplichting mee om dergelijk bewijs in het kader van een strafrechtelijke procedure buiten beschouwing te laten indien de beklaagde niet in de gelegenheid is om doeltreffend commentaar te leveren op dat bewijs, dat betrekking heeft op een gebied waarvan de rechter geen kennis heeft en dat een doorslaggevende invloed kan hebben op de beoordeling van de feiten (1); de mate waarin bewijs een doorslaggevende invloed op de schuldbeoordeling kan hebben, is te beoordelen op grond van de concrete gegevens van elke zaak en is onder meer af te wegen tegenover de zwaarwichtigheid van de andere bewijselementen die de rechter bij die beoordeling betreft; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die niet te verzoenen zijn met het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging, met inbegrip van het doeltreffendheidsvereiste. (1) Zie Cass. 11 juni 2024, AR P.24.0200.N, AC 2024, nr. 441, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240611.2N.1; Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1581.N, AC 2024, nr. 82, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.7.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig bewijs - Handvest Grondrechten EU - Artikelen 7 en 8 - Algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens - Bewijsuitsluitingsregeling van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Doeltreffendheidsbeginsel - Doorslaggevend bewijs - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

Il appartient au juge répressif d'apprécier l'admissibilité de preuves obtenues par une conservation généralisée et indifférenciée des données relatives au trafic et à la localisation, incompatible avec le droit de l'Union conformément à l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, interprété à la lumière notamment du principe d'effectivité issu de la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne ; l'exigence d'effectivité de la protection juridique offerte par le droit de l'Union, tel qu'interprété par la jurisprudence de la Cour de justice de l'Union européenne, impose au juge national d'écarter pareilles preuves dans le cadre d'une procédure pénale si le prévenu n'est pas en mesure de commenter efficacement ces preuves, qui se rapportent à un domaine échappant à la connaissance du juge et qui peuvent influencer de manière prépondérante l'appréciation des faits (1); la mesure dans laquelle des preuves peuvent influencer de manière prépondérante l'appréciation de la culpabilité doit être appréciée sur la base des éléments concrets de chaque cause et doit notamment être mise en balance avec le poids des autres éléments de preuve pris en considération par le juge dans son appréciation ; la Cour vérifie si le juge n'a pas tiré de ses constatations des conséquences inconciliables avec le droit à un procès équitable et les droits de défense, en ce compris avec l'exigence d'effectivité. (1) Voy. Cass. 11 juin 2024, RG P.24.0200.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240611.2N.1 ; Cass. 30 janvier 2024, RG P.23.1581.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.7.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve irrégulière - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Articles 7 et 8 - Conservation généralisée et indifférenciée de données relatives au trafic et à la localisation - Exclusion de la preuve sur la base de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Principe d'effectivité - Preuve prépondérante - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

EUROPESE UNIE - Allerlei - Handvest Grondrechten EU - Artikelen 7 en 8 - Onrechtmatig bewijs - Algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens - Bewijsuitsluitingsregeling van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Doeltreffendheidsbeginsel - Doorslaggevend bewijs - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Onrechtmatig bewijs - Handvest Grondrechten EU - Artikelen 7 en 8 - Algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens - Bewijsuitsluitingsregeling van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Doeltreffendheidsbeginsel - Doorslaggevend bewijs - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig bewijs - Algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens - Bewijsuitsluitingsregeling van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Doeltreffendheidsbeginsel - Doorslaggevend bewijs - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onrechtmatig bewijs - Handvest Grondrechten EU - Artikelen 7 en 8 - Algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens - Bewijsuitsluitingsregeling van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Doeltreffendheidsbeginsel - Doorslaggevend bewijs - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

UNION EUROPEENNE - Divers - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Articles 7 et 8 - Preuve irrégulière - Conservation généralisée et indifférenciée de données relatives au trafic et à la localisation - Exclusion de la preuve sur la base de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Principe d'effectivité - Preuve prépondérante - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Preuve irrégulière - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Articles 7 et 8 - Conservation généralisée et indifférenciée de données relatives au trafic et à la localisation - Exclusion de la preuve sur la base de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Principe d'effectivité - Preuve prépondérante - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve irrégulière - Conservation généralisée et indifférenciée de données relatives au trafic et à la localisation - Exclusion de la preuve sur la base de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Principe d'effectivité - Preuve prépondérante - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Preuve irrégulière - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Articles 7 et 8 - Conservation généralisée et indifférenciée de données relatives au trafic et à la localisation - Exclusion de la preuve sur la base de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Principe d'effectivité - Preuve prépondérante - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Indien een beklaagde verzoekt om een getuige te horen louter over de wijze waarop bewijs is verzameld, zoals een politieambtenaar over de resultaten van opzoeken en naspeuringen die hij in het kader van een strafonderzoek heeft uitgevoerd, waaronder het opvragen, het analyseren en het vergelijken van gegevens, het inwinnen van informatie bij derden of het afleiden van gevolgen uit onderzochte stukken, dient de rechter dit verzoek in beginsel niet te toetsen aan de drie criteria die voortvloeien uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens betreffende het door artikel 6.1 en 6.3.d gewaarborgde recht om een getuige à charge onder eed te horen op de rechtszitting en het feit dat een politieambtenaar bepaalde aspecten van die bewijsverzameling heeft vermeld in een proces-verbaal, dan wel het loutere feit dat de bewijsverkrijging steunt op zintuiglijke activiteiten van politieambtenaren, leidt niet tot een ander besluit; in een dergelijk geval staat het integendeel aan de vonnisrechter om, overeenkomstig de in strafzaken geldende bewijsstandaard en met eerbiediging van het recht van verdediging van de beklaagde over de gehele procedure, onaantastbaar de bewijswaarde van de bevindingen van de verbalisanten te beoordelen, naast de bewijswaarde van de andere aan tegenspraak onderworpen feitelijke gegevens, met inbegrip van de vraag of die bevindingen dan wel die gegevens al dan niet bijkomende toelichting vereisen door middel van een getuigenverhoor onder eed ter rechtszitting; het feit dat de partij die om het verhoor van de getuige verzoekt, niet enigszins aannemelijk maakt dat er een ernstige grond tot betwisting van de bewijsverkrijging bestaat, kan de afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige verantwoorden en dit is eveneens het geval wanneer het gaat om bewijsverkrijging die de uitkomst van de zaak niet op een doorslaggevende wijze kan bepalen (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2024, AR P.24.0858.N, AC 2024, nr 697.

Lorsqu'un prévenu requiert qu'un témoin soit entendu uniquement sur la façon dont les preuves ont été collectées, tel qu'un fonctionnaire de police sur le résultat des recherches et investigations qu'il a menées dans le cadre d'une enquête pénale, en ce compris la demande, l'analyse et la comparaison de données, le recueil d'informations auprès de tiers ou les déductions opérées à partir de pièces étudiées, le juge n'a en principe pas à apprécier cette requête au regard des trois critères issus de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme relative au droit d'entendre sous serment un témoin à charge lors de l'audience qui est garanti par l'article 6, § 1er et § 3, d, et ni le fait qu'un fonctionnaire de police ait mentionné certains aspects de la collecte de preuves dans un procès-verbal ne conduit à en décider autrement ni le simple fait que l'obtention de celles-ci repose sur des activités sensorielles de fonctionnaires de police ; en pareil cas, il appartient au contraire au juge du fond d'apprécier souverainement, selon les modes de preuve applicables en matière répressive et dans le respect des droits de défense du prévenu sur l'ensemble de la procédure, la valeur probante des constatations des agents verbalisateurs parallèlement à celle des autres données factuelles soumises à contradiction, et d'apprécier notamment si ces constatations ou données nécessitent ou non des éclaircissements que pourraient apporter des témoins entendus sous serment lors de l'audience ; le rejet de la requête d'une partie tendant à ce qu'un témoin soit entendu peut se justifier si cette partie ne rend un tant soit peu plausible l'existence d'un motif sérieux de contestation de la façon dont les preuves ont été collectées ou si l'obtention de celles-ci ne peut influencer manière prépondérante l'issue de la cause (1). (1) Voy. Cass. 22 octobre 2024, RG P.24.0858.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241022.2N.5.

de criteria ter beoordeling van het al dan niet horen van getuige à charge - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Verantwoording - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Recht van verdediging - Horen van getuigen à charge - Horen van getuige over wijze waarop bewijs is verzameld - Verbalisanten - Geen toetsing aan de criteria ter beoordeling van het al dan niet horen van getuige à charge - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Verantwoording - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Recht van verdediging - Horen van getuigen à charge - Horen van getuige over wijze waarop bewijs is verzameld - Verbalisanten - Geen toetsing aan de criteria ter beoordeling van het al dan niet horen van getuige à charge - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Verantwoording - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Horen van getuigen à charge - Horen van getuige over wijze waarop bewijs is verzameld - Verbalisanten - Geen toetsing aan de criteria ter beoordeling van het al dan niet horen van getuige à charge - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Verantwoording - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op een eerlijk proces - Horen van getuigen à charge - Horen van getuige over wijze waarop bewijs is verzameld - Verbalisanten - Geen toetsing aan de criteria ter beoordeling van het al dan niet horen van getuige à charge - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Verantwoording - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

verbalisateurs - Pas d'examen au regard des critères permettant d'apprécier l'opportunité de l'audition de témoins à charge - Appréciation souveraine de la valeur probante - Justification - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Droits de la défense - Audition de témoins à charge - Audition de témoins quant à la façon dont s'est déroulée la collecte de preuves - Agents verbalisateurs - Pas d'examen au regard des critères permettant d'apprécier l'opportunité de l'audition de témoins à charge - Appréciation souveraine de la valeur probante - Justification - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Droits de la défense - Audition de témoins à charge - Audition de témoins quant à la façon dont s'est déroulée la collecte de preuves - Agents verbalisateurs - Pas d'examen au regard des critères permettant d'apprécier l'opportunité de l'audition de témoins à charge - Appréciation souveraine de la valeur probante - Justification - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition de témoins à charge - Audition de témoins quant à la façon dont s'est déroulée la collecte de preuves - Agents verbalisateurs - Pas d'examen au regard des critères permettant d'apprécier l'opportunité de l'audition de témoins à charge - Appréciation souveraine de la valeur probante - Justification - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à charge - Audition de témoins quant à la façon dont s'est déroulée la collecte de preuves - Agents verbalisateurs - Pas d'examen au regard des critères permettant d'apprécier l'opportunité de l'audition de témoins à charge - Appréciation souveraine de la valeur probante - Justification - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Horen van getuigen à charge - Horen van getuige over wijze waarop bewijs is verzameld - Politieambtenaar - Resultaten van de opzoeken en naspeuringen - Geen toetsing aan de criteria ter beoordeling van het al dan niet horen van getuige à charge - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Verantwoording - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à charge - Audition de témoins quant à la façon dont s'est déroulée la collecte de preuves - Fonctionnaire de police - Résultats des recherches et des investigations - Pas d'examen au regard des critères permettant d'apprécier l'opportunité de l'audition de témoins à charge - Appréciation souveraine de la valeur probante - Justification - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.24.1148.N

14 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241217.2N.24](#)

AC nr. ...

De artikelen 962 tot 991undecies Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing op een door de onderzoeksrechter bevolen deskundigenonderzoek, ongeacht diens mogelijkheid om in specifieke gevallen bepaalde van die artikelen toepasselijk te verklaren door in zijn opdracht ernaar te verwijzen of de inhoud ervan over te nemen, in dat geval leidt de schending van een dergelijke bepaling tot nietigheid in zoverre die in een toepasselijk verklaard artikel is bepaald (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Verloop van het deskundigenonderzoek en vereisten voor het eindverslag - Toepassing van de regels van het burgerlijk proces op het deskundigenonderzoek - Grens - Mogelijkheid van de onderzoeksrechter om voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing te verklaren - Gevolg

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 963 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 964 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 965 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 966 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 967 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 968 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 969 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 970 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 971 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek
4/05/2026

Les articles 962 à 991undecies du Code judiciaire ne s'appliquent pas à une expertise ordonnée par le juge d'instruction, nonobstant la possibilité pour celui-ci de déclarer applicables certains de ces articles dans des cas spécifiques, en y faisant référence ou en reprenant leur contenu dans sa mission, auquel cas la violation d'une telle disposition entraîne la nullité dans la mesure où celle-ci est prévue dans un article déclaré applicable (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire - Déroulement de l'expertise et exigences applicables au rapport final - Application à l'expertise des règles du procès civil - Limite - Possibilité pour le juge d'instruction de déclarer applicables des prescriptions du Code judiciaire - Conséquence

- Art. 962 Code judiciaire
- Art. 963 Code judiciaire
- Art. 964 Code judiciaire
- Art. 965 Code judiciaire
- Art. 966 Code judiciaire
- Art. 967 Code judiciaire
- Art. 968 Code judiciaire
- Art. 969 Code judiciaire
- Art. 970 Code judiciaire
- Art. 971 Code judiciaire
- Art. 972 Code judiciaire
- Art. 972bis Code judiciaire
- Art. 973 Code judiciaire

- Art. 974 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 975 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 977 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 979 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 980 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 981 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 983 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 984 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 985 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 986 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 987 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 988 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 989 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 990 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991ter Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quater Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quinquies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991sexies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991septies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991octies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991novies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991decies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991undecies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Verloop van het deskundigenonderzoek en vereisten voor het eindverslag - Toepassing van de regels van het burgerlijk proces op het deskundigenonderzoek - Grens - Mogelijkheid van de onderzoeksrechter om voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing te verklaren - Gevolg

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 963 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 964 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 965 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 966 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 967 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 968 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 969 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 970 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 971 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 974 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 975 Gerechtelijk Wetboek

4/05/2026

- Art. 974 Code judiciaire
- Art. 975 Code judiciaire
- Art. 976 Code judiciaire
- Art. 977 Code judiciaire
- Art. 978 Code judiciaire
- Art. 979 Code judiciaire
- Art. 980 Code judiciaire
- Art. 981 Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire
- Art. 983 Code judiciaire
- Art. 984 Code judiciaire
- Art. 985 Code judiciaire
- Art. 986 Code judiciaire
- Art. 987 Code judiciaire
- Art. 988 Code judiciaire
- Art. 989 Code judiciaire
- Art. 990 Code judiciaire
- Art. 991 Code judiciaire
- Art. 991bis Code judiciaire
- Art. 991ter Code judiciaire
- Art. 991quater Code judiciaire
- Art. 991quinquies Code judiciaire
- Art. 991sexies Code judiciaire
- Art. 991septies Code judiciaire
- Art. 991octies Code judiciaire
- Art. 991novies Code judiciaire
- Art. 991decies Code judiciaire
- Art. 991undecies Code judiciaire
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire - Déroulement de l'expertise et exigences applicables au rapport final - Application à l'expertise des règles du procès civil - Limite - Possibilité pour le juge d'instruction de déclarer applicables des prescriptions du Code judiciaire - Conséquence

- Art. 962 Code judiciaire
- Art. 963 Code judiciaire
- Art. 964 Code judiciaire
- Art. 965 Code judiciaire
- Art. 966 Code judiciaire
- Art. 967 Code judiciaire
- Art. 968 Code judiciaire
- Art. 969 Code judiciaire
- Art. 970 Code judiciaire
- Art. 971 Code judiciaire
- Art. 972 Code judiciaire
- Art. 972bis Code judiciaire
- Art. 973 Code judiciaire
- Art. 974 Code judiciaire
- Art. 975 Code judiciaire

- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 977 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 979 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 980 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 981 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 983 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 984 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 985 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 986 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 987 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 988 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 989 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 990 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991ter Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quater Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quinquies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991sexies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991septies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991octies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991novies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991decies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991undecies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Verloop van het deskundigenonderzoek en vereisten voor het eindverslag - Toepassing van de regels van het burgerlijk proces op het deskundigenonderzoek - Grens - Mogelijkheid van de onderzoeksrechter om voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing te verklaren - Gevolg

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 963 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 964 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 965 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 966 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 967 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 968 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 969 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 971 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 974 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 975 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 977 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978 Gerechtelijk Wetboek

4/05/2026

- Art. 976 Code judiciaire
- Art. 977 Code judiciaire
- Art. 978 Code judiciaire
- Art. 979 Code judiciaire
- Art. 980 Code judiciaire
- Art. 981 Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire
- Art. 983 Code judiciaire
- Art. 984 Code judiciaire
- Art. 985 Code judiciaire
- Art. 986 Code judiciaire
- Art. 987 Code judiciaire
- Art. 988 Code judiciaire
- Art. 989 Code judiciaire
- Art. 990 Code judiciaire
- Art. 991 Code judiciaire
- Art. 991bis Code judiciaire
- Art. 991ter Code judiciaire
- Art. 991quater Code judiciaire
- Art. 991quinquies Code judiciaire
- Art. 991sexies Code judiciaire
- Art. 991septies Code judiciaire
- Art. 991octies Code judiciaire
- Art. 991novies Code judiciaire
- Art. 991decies Code judiciaire
- Art. 991undecies Code judiciaire
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Désignation d'un expert judiciaire - Déroulement de l'expertise et exigences applicables au rapport final - Application à l'expertise des règles du procès civil - Limite - Possibilité pour le juge d'instruction de déclarer applicables des prescriptions du Code judiciaire - Conséquence

- Art. 962 Code judiciaire
- Art. 963 Code judiciaire
- Art. 964 Code judiciaire
- Art. 965 Code judiciaire
- Art. 966 Code judiciaire
- Art. 967 Code judiciaire
- Art. 968 Code judiciaire
- Art. 969 Code judiciaire
- Art. 971 Code judiciaire
- Art. 972 Code judiciaire
- Art. 972bis Code judiciaire
- Art. 973 Code judiciaire
- Art. 974 Code judiciaire
- Art. 975 Code judiciaire
- Art. 976 Code judiciaire
- Art. 977 Code judiciaire
- Art. 978 Code judiciaire

- Art. 979 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 980 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 981 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 983 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 984 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 985 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 986 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 987 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 988 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 989 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 990 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991ter Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quater Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quinquies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991sexies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991septies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991octies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991novies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991decies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991undecies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Verloop van het deskundigenonderzoek en vereisten voor het eindverslag - Toepassing van de regels van het burgerlijk proces op het deskundigenonderzoek - Grens - Mogelijkheid van de onderzoeksrechter om voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing te verklaren - Gevolg

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 963 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 964 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 965 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 966 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 967 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 968 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 969 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 971 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 974 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 975 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 977 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 979 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 980 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 981 Gerechtelijk Wetboek

4/05/2026

- Art. 979 Code judiciaire
- Art. 980 Code judiciaire
- Art. 981 Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire
- Art. 983 Code judiciaire
- Art. 984 Code judiciaire
- Art. 985 Code judiciaire
- Art. 986 Code judiciaire
- Art. 987 Code judiciaire
- Art. 988 Code judiciaire
- Art. 989 Code judiciaire
- Art. 990 Code judiciaire
- Art. 991 Code judiciaire
- Art. 991bis Code judiciaire
- Art. 991ter Code judiciaire
- Art. 991quater Code judiciaire
- Art. 991quinquies Code judiciaire
- Art. 991sexies Code judiciaire
- Art. 991septies Code judiciaire
- Art. 991octies Code judiciaire
- Art. 991novies Code judiciaire
- Art. 991decies Code judiciaire
- Art. 991undecies Code judiciaire
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Désignation d'un expert judiciaire - Déroulement de l'expertise et exigences applicables au rapport final - Application à l'expertise des règles du procès civil - Limite - Possibilité pour le juge d'instruction de déclarer applicables des prescriptions du Code judiciaire - Conséquence

- Art. 962 Code judiciaire
- Art. 963 Code judiciaire
- Art. 964 Code judiciaire
- Art. 965 Code judiciaire
- Art. 966 Code judiciaire
- Art. 967 Code judiciaire
- Art. 968 Code judiciaire
- Art. 969 Code judiciaire
- Art. 971 Code judiciaire
- Art. 972 Code judiciaire
- Art. 972bis Code judiciaire
- Art. 973 Code judiciaire
- Art. 974 Code judiciaire
- Art. 975 Code judiciaire
- Art. 976 Code judiciaire
- Art. 977 Code judiciaire
- Art. 978 Code judiciaire
- Art. 979 Code judiciaire
- Art. 980 Code judiciaire
- Art. 981 Code judiciaire

- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 983 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 984 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 985 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 986 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 987 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 988 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 989 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 990 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991ter Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quater Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quinquies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991sexies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991septies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991octies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991novies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991decies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991undecies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verloop van het deskundigenonderzoek en vereisten voor het eindverslag - Toepassing van de regels van het burgerlijk proces op het deskundigenonderzoek - Grens - Mogelijkheid van de onderzoeksrechter om voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing te verklaren - Gevolg - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 963 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 964 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 965 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 966 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 967 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 968 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 969 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 970 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 971 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 974 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 975 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 977 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 979 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 980 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 981 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 982 Code judiciaire
- Art. 983 Code judiciaire
- Art. 984 Code judiciaire
- Art. 985 Code judiciaire
- Art. 986 Code judiciaire
- Art. 987 Code judiciaire
- Art. 988 Code judiciaire
- Art. 989 Code judiciaire
- Art. 990 Code judiciaire
- Art. 991 Code judiciaire
- Art. 991bis Code judiciaire
- Art. 991ter Code judiciaire
- Art. 991quater Code judiciaire
- Art. 991quinquies Code judiciaire
- Art. 991sexies Code judiciaire
- Art. 991septies Code judiciaire
- Art. 991octies Code judiciaire
- Art. 991novies Code judiciaire
- Art. 991decies Code judiciaire
- Art. 991undecies Code judiciaire
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Déroulement de l'expertise et exigences applicables au rapport final - Application à l'expertise des règles du procès civil - Limite - Possibilité pour le juge d'instruction de déclarer applicables des prescriptions du Code judiciaire - Conséquence - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire

- Art. 962 Code judiciaire
- Art. 963 Code judiciaire
- Art. 964 Code judiciaire
- Art. 965 Code judiciaire
- Art. 966 Code judiciaire
- Art. 967 Code judiciaire
- Art. 968 Code judiciaire
- Art. 969 Code judiciaire
- Art. 970 Code judiciaire
- Art. 971 Code judiciaire
- Art. 972 Code judiciaire
- Art. 972bis Code judiciaire
- Art. 973 Code judiciaire
- Art. 974 Code judiciaire
- Art. 975 Code judiciaire
- Art. 976 Code judiciaire
- Art. 977 Code judiciaire
- Art. 978 Code judiciaire
- Art. 979 Code judiciaire
- Art. 980 Code judiciaire
- Art. 981 Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire

- Art. 983 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 984 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 985 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 986 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 987 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 988 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 989 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 990 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991ter Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quater Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quinquies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991sexies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991septies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991octies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991novies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991decies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991undecies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verloop van het deskundigenonderzoek en vereisten voor het eindverslag - Toepassing van de regels van het burgerlijk proces op het deskundigenonderzoek - Grens - Mogelijkheid van de onderzoeksrechter om voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing te verklaren - Gevolg - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 963 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 964 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 965 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 966 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 967 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 968 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 969 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 970 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 971 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 974 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 975 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 977 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 979 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 980 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 981 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 983 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 983 Code judiciaire
- Art. 984 Code judiciaire
- Art. 985 Code judiciaire
- Art. 986 Code judiciaire
- Art. 987 Code judiciaire
- Art. 988 Code judiciaire
- Art. 989 Code judiciaire
- Art. 990 Code judiciaire
- Art. 991 Code judiciaire
- Art. 991bis Code judiciaire
- Art. 991ter Code judiciaire
- Art. 991quater Code judiciaire
- Art. 991quinquies Code judiciaire
- Art. 991sexies Code judiciaire
- Art. 991septies Code judiciaire
- Art. 991octies Code judiciaire
- Art. 991novies Code judiciaire
- Art. 991decies Code judiciaire
- Art. 991undecies Code judiciaire
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Déroulement de l'expertise et exigences applicables au rapport final - Application à l'expertise des règles du procès civil - Limite - Possibilité pour le juge d'instruction de déclarer applicables des prescriptions du Code judiciaire - Conséquence - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire

- Art. 962 Code judiciaire
- Art. 963 Code judiciaire
- Art. 964 Code judiciaire
- Art. 965 Code judiciaire
- Art. 966 Code judiciaire
- Art. 967 Code judiciaire
- Art. 968 Code judiciaire
- Art. 969 Code judiciaire
- Art. 970 Code judiciaire
- Art. 971 Code judiciaire
- Art. 972 Code judiciaire
- Art. 972bis Code judiciaire
- Art. 973 Code judiciaire
- Art. 974 Code judiciaire
- Art. 975 Code judiciaire
- Art. 976 Code judiciaire
- Art. 977 Code judiciaire
- Art. 978 Code judiciaire
- Art. 979 Code judiciaire
- Art. 980 Code judiciaire
- Art. 981 Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire
- Art. 983 Code judiciaire

- Art. 984 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 985 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 986 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 987 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 988 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 989 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 990 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991ter Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quater Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991quinquies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991sexies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991septies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991octies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991novies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991decies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 991undecies Gerechtelijk Wetboek
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 984 Code judiciaire
- Art. 985 Code judiciaire
- Art. 986 Code judiciaire
- Art. 987 Code judiciaire
- Art. 988 Code judiciaire
- Art. 989 Code judiciaire
- Art. 990 Code judiciaire
- Art. 991 Code judiciaire
- Art. 991bis Code judiciaire
- Art. 991ter Code judiciaire
- Art. 991quater Code judiciaire
- Art. 991quinquies Code judiciaire
- Art. 991sexies Code judiciaire
- Art. 991septies Code judiciaire
- Art. 991octies Code judiciaire
- Art. 991novies Code judiciaire
- Art. 991decies Code judiciaire
- Art. 991undecies Code judiciaire
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

De artikelen 978, § 1 en, § 2, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek over het eindverslag van de gerechtsdeskundige en artikel 982 Gerechtelijk Wetboek over het gezamenlijk advies van het college van gerechtsdeskundigen zijn niet voorgeschreven op straffe van nietigheid, behoudens voor wat betreft de in artikel 978, § 1, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde verplichting van de deskundige om zijn verslag te ondertekenen; die verplichting heeft hier evenwel geen ruimere draagwijdte dan deze die is bepaald in artikel 555/15 Gerechtelijk Wetboek; meer bepaald vereist artikel 978, § 1, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, samengenomen met de artikelen 555/11, § 3, eerste lid, en 555/15 Gerechtelijk Wetboek, niet op straffe van nietigheid dat het verslag wordt ondertekend door een deskundige die is opgenomen in het nationaal register voor gerechtsdeskundigen (1). (1) Zie concl. OM.

L'article 978, §§ 1er et 2, alinéa 1er, du Code judiciaire relatif au rapport final de l'expert et l'article 982 de ce code relatif à l'avis commun du collège d'experts ne sont pas prescrits à peine de nullité, sauf en ce qui concerne l'obligation prévue à l'article 978, § 1er, alinéa 2, qui impose à l'expert de signer son rapport ; toutefois, cette obligation ne revêt pas une portée plus large que celle prévue à l'article 555/15 du Code judiciaire ; plus précisément, l'article 978, § 1er, alinéa 2, du Code judiciaire, considéré conjointement avec les articles 555/11, § 3, alinéa 1er, et 555/15 de ce code, ne requiert pas à peine de nullité que le rapport soit signé par un expert inscrit au registre national des experts judiciaires (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Voorwaarde van een ondertekend eindverslag met opgave van stukken en een kostenstaat - Toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek - Grens - Verzuim van een handtekening van een deskundige - Effect op de toelaatbaarheid van het deskundigenverslag als bewijs à charge

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire - Condition d'un rapport final signé avec un relevé des pièces et un état des frais - Application des règles du Code judiciaire - Limite - Omission de la signature d'un expert - Effet sur l'admissibilité du rapport d'expertise à titre de preuve à charge

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978, §§ 1 en 2, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Voorwaarde van een ondertekend eindverslag met opgave van stukken en een kostenstaat - Toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek - Grens - Verzuim van een handtekening van een deskundige - Effect op de toelaatbaarheid van het deskundigenverslag als bewijs à charge

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978, §§ 1 en 2, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Voorwaarde van een ondertekend eindverslag met opgave van stukken en een kostenstaat - Toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek - Grens - Verzuim van een handtekening van een deskundige - Effect op de toelaatbaarheid van het deskundigenverslag als bewijs à charge

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978, §§ 1 en 2, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Voorwaarde van een ondertekend eindverslag met opgave van stukken en een kostenstaat - Toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek - Grens - Verzuim van een handtekening van een deskundige - Effect op de toelaatbaarheid van het deskundigenverslag als bewijs à charge

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978, §§ 1 en 2, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Voorwaarde van een ondertekend eindverslag met opgave van stukken en een kostenstaat - Toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek - Grens - Verzuim van een handtekening van een deskundige - Effect op de toelaatbaarheid van het deskundigenverslag als bewijs à charge

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978, §§ 1 en 2, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Deskundigenonderzoek - Aanstelling van een gerechtsdeskundige - Voorwaarde van een ondertekend eindverslag met opgave van stukken en een kostenstaat - Toepassing van de regels van het Gerechtelijk Wetboek - Grens - Verzuim van een handtekening van een deskundige - Effect op de toelaatbaarheid van het deskundigenverslag als bewijs à charge

- Art. 555/15 Code judiciaire
- Art. 978, § 1er et 2, al. 1er Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire - Condition d'un rapport final signé avec un relevé des pièces et un état des frais - Application des règles du Code judiciaire - Limite - Omission de la signature d'un expert - Effet sur l'admissibilité du rapport d'expertise à titre de preuve à charge

- Art. 555/15 Code judiciaire
- Art. 978, § 1er et 2, al. 1er Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Désignation d'un expert judiciaire - Condition d'un rapport final signé avec un relevé des pièces et un état des frais - Application des règles du Code judiciaire - Limite - Omission de la signature d'un expert - Effet sur l'admissibilité du rapport d'expertise à titre de preuve à charge

- Art. 555/15 Code judiciaire
- Art. 978, § 1er et 2, al. 1er Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Désignation d'un expert judiciaire - Condition d'un rapport final signé avec un relevé des pièces et un état des frais - Application des règles du Code judiciaire - Limite - Omission de la signature d'un expert - Effet sur l'admissibilité du rapport d'expertise à titre de preuve à charge

- Art. 555/15 Code judiciaire
- Art. 978, § 1er et 2, al. 1er Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire - Condition d'un rapport final signé avec un relevé des pièces et un état des frais - Application des règles du Code judiciaire - Limite - Omission de la signature d'un expert - Effet sur l'admissibilité du rapport d'expertise à titre de preuve à charge

- Art. 555/15 Code judiciaire
- Art. 978, § 1er et 2, al. 1er Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Expertise - Désignation d'un expert judiciaire - Condition d'un rapport final signé avec un relevé des pièces et un état des frais - Application des règles du Code judiciaire - Limite - Omission de la signature d'un expert - Effet sur l'admissibilité du rapport d'expertise à titre de preuve à charge

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978, §§ 1 en 2, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 555/15 Code judiciaire
- Art. 978, § 1er et 2, al. 1er Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire

Een appelgerecht dat vaststelt dat een strafvervolgning niet binnen een redelijke termijn is beslecht zoals vereist door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.3.c IVBPR moet remediëren aan die verdragsrechtelijke schending; indien er geen sprake is van een zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn, kan die remediëring bestaan in het uitspreken van een straf die reëel en meetbaar lager is dan de straf die door het appelgerecht zou zijn opgelegd bij afwezigheid van een overschrijding van de redelijke termijn; niet is vereist dat het appelgerecht uitdrukkelijk melding maakt van de straf die het zou hebben opgelegd bij niet-overschrijding van de redelijke termijn; het volstaat dat het appelgerecht ondubbelzinnig aangeeft dat het omwille van de overschrijding een lagere straf oplegt dan de straf die het zou hebben opgelegd bij niet-overschrijding; het appelgerecht kan daarvoor de redenen van het beroepen vonnis overnemen (1). (1) Zie concl. OM.

Une juridiction d'appel qui constate qu'il n'a pas été statué sur des poursuites pénales dans un délai raisonnable, tel que l'exigent les articles 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 14, § 3, c, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, est tenue de remédier à cette violation de normes conventionnelles ; en l'absence de non-respect très grave du délai raisonnable, il est possible d'y remédier en prononçant une peine réduite de manière réelle et mesurable par rapport à celle qui lui aurait été infligée par la juridiction d'appel si ledit délai n'avait pas été dépassé ; il n'est pas requis que la juridiction d'appel mentionne expressément la peine qu'elle aurait infligée en l'absence de dépassement du délai raisonnable ; il suffit qu'elle indique de manière non ambiguë qu'elle inflige, en raison du dépassement, une peine inférieure à celle qu'elle aurait infligée en l'absence de celui-ci ; à cet effet, la juridiction d'appel peut adopter les motifs du jugement entrepris (1). (1) Voir les concl. du MP.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden - Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden - Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

4/05/2026

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden - Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden - Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden - Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden -

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du

Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Vonnisgerechten - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden - Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Vonnisgerechten - Vereiste van de redelijke termijn - Geen zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Strafvermindering als passende remedie - Voorwaarden - Vaststelling van een overschrijding van de redelijke termijn door de rechter in hoger beroep - Geen vermelding van de straf die gepast zou zijn bij een normaal procesverloop - Overname van de redenen van het beroepen vonnis - Toelaatbaarheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Juridictions de jugement - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Juridictions de jugement - Obligation de respecter le délai raisonnable - Absence de non-respect très grave du délai raisonnable - Réduction de la peine en tant que remède approprié - Conditions - Constatation par le juge d'appel d'un dépassement du délai raisonnable - Pas de mention de la peine qui aurait été appropriée en cas de déroulement normal de la procédure - Adoption des motifs du jugement entrepris - Admissibilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het feit dat ter gelegenheid van bepaalde politieverhoren het recht van een verdachte op de fysieke bijstand van een advocaat niet werd geëerbiedigd zonder dat daarvoor een dwingende reden of een uitzonderlijke omstandigheid voorhanden was, leidt niet automatisch tot een schending van artikel 6 EVRM; het staat immers aan de rechter om te onderzoeken of die beperking de eerlijkheid van het proces in zijn geheel beschouwd al dan niet onherstelbaar heeft aangetast in het licht van de omstandigheden van de zaak; bij die beoordeling kan onder meer rekening worden gehouden met de volgende elementen, voor zover die van toepassing zijn op de te beoordelen zaak: de bijzondere kwetsbaarheid van de verdachte in het licht van bijvoorbeeld zijn leeftijd of geestelijke mogelijkheden, de wettelijke regeling van het vooronderzoek en de toelaatbaarheid van de bewijzen, de mogelijkheid voor de betrokkene om de authenticiteit van het verzamelde bewijs te betwisten en zich te verzetten tegen het gebruik ervan, de kwaliteit van het bewijs en het al dan niet bestaan van twijfel over de betrouwbaarheid en de juistheid ervan in het licht van de omstandigheden waarin het werd verkregen, de aard van de onwettigheid waarmee het bewijs desgevallend werd verkregen en de aard van een eventuele verdragsrechtelijke schending, de aard van verklaringen en het gegeven of ze dadelijk werden ingetrokken of verbeterd, het gebruik van de bewijzen en in het bijzonder of die een overwegend of belangrijk deel van de bewijslast uitmaken waarop de veroordeling is gesteund, alsook het belang van de andere dossier-elementen, het belang dat het onderzoek van het misdrijf en de bestraffing van de dader heeft voor de publieke opinie en het bestaan in het interne recht van andere procedurele garanties (1). (1) Zie concl. OM.

Le fait de priver un suspect de son droit à l'assistance physique d'un avocat lors de certaines auditions de police sans que des raisons impérieuses ou une circonstance exceptionnelle le justifient n'entraîne pas automatiquement une violation de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ; il appartient au juge d'examiner si, à la lumière des circonstances de l'espèce, cette limitation a porté une atteinte irréversible au caractère équitable du procès, considéré dans son ensemble ; cette appréciation peut notamment tenir compte des éléments suivants, pour autant qu'ils soient applicables à la cause à examiner : la vulnérabilité particulière du suspect, par exemple en raison de son âge ou de ses capacités mentales, le dispositif légal encadrant l'information judiciaire et l'admissibilité des preuves, la possibilité ou non pour l'intéressé de contester l'authenticité des preuves recueillies et de s'opposer à leur utilisation, la qualité des preuves et l'existence ou non de doutes quant à leur fiabilité ou leur exactitude compte tenu des circonstances dans lesquelles elles ont été obtenues, la nature de l'illégalité avec laquelle les preuves ont été recueillies le cas échéant et la nature de la violation éventuelle de la Convention, la nature des déclarations et le point de savoir s'il y a eu prompt rétractation ou rectification, l'utilisation faite des preuves, et en particulier le point de savoir si elles sont une partie intégrante ou importante des éléments à charge sur lesquelles s'est fondée la condamnation, ainsi que le poids des autres éléments du dossier, l'importance que revêt le fait d'instruire l'infraction en cause et d'en sanctionner l'auteur aux yeux de l'opinion publique, et l'existence dans le droit interne d'autres garanties procédurales (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Gerechtig onderzoek - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

PREUVE - Matière répressive - Divers - Instruction - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Gerechtelijk onderzoek - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PREUVE - Matière répressive - Divers - Instruction - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 -

6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Geen uitsluiting van de afgelegde verklaringen als bewijs à charge - Criteria van het arrest EHRM 9 november 2018 in de zaak Beuze - Invloed van de verklaringen op de schuldigverklaring - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Article 6, § 3, c - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Non-exclusion de déclarations à titre de preuves à charge - Critères énumérés par l'arrêt rendu le 9 novembre 2018 par la Cour eur. D.H. dans l'affaire Beuze - Incidence des déclarations sur le verdict de culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Overeenkomstig artikel 32, eerste streepje, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering besluit de strafrechter tot nietigheid van een bewijselement dat is verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven vorm; die bepaling geldt niet voor een deskundigenverslag waarin de eed of de geschreven handtekening van de deskundige ontbreekt, voor zover de nietigheid die artikel 555/15 Gerechtelijk Wetboek daarvoor telkens bepaalt, in de loop van de strafprocedure is opgeheven; evenmin vereist het in artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces dat in het geval van het ontbreken van de eed of de handtekening van de deskundige op diens verslag, dat verslag steeds nietig wordt verklaard of uit het bewijs wordt geweerd (1). (1) Zie concl. OM.

Conformément à l'article 32, premier tiret, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge pénal décrète la nullité d'un élément de preuve lorsque celui-ci est obtenu en violation d'une condition formelle prescrite à peine de nullité ; cette disposition ne s'applique pas à un rapport d'expertise dans lequel le serment ou la signature manuscrite de l'expert fait défaut, pour autant que la nullité prévue à cet égard par l'article 555/15 du Code judiciaire ait été levée au cours de la procédure pénale ; le droit à un procès équitable consacré par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne requiert pas davantage que, lorsque le serment ou la signature de l'expert fait défaut dans le rapport de celui-ci, ledit rapport soit systématiquement déclaré nul ou écarté de la preuve (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 555/15 Code judiciaire

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

EED - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

EED - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Matière répressive - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Matière répressive - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Gerechtelijk onderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Gerechtelijk onderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen -

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Instruction - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 555/15 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Instruction - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Admissibilité de la preuve à charge obtenue irrégulièrement - Règle d'exclusion de la

Verzuim van handtekening en eedaflegging - Toelaatbaarheid van het onregelmatig bekomen bewijs à charge - Regel van uitsluiting van bewijs verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven norm - Toepassing op een deskundigenverslag waarvan de nietigheid is gedekt door een rechterlijke beslissing op tegenspraak - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 32, eerste streepje Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

preuve obtenue en violation d'une norme prescrite à peine de nullité - Application à un rapport d'expertise dont la nullité est couverte par une décision judiciaire rendue contradictoirement - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 32, premier tiret L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 555/15 Code judiciaire

Overeenkomstig artikel 555/15 Gerechtelijk Wetboek moet de gerechtsdeskundige die is aangesteld zonder in het nationaal register van gerechtsdeskundigen te zijn ingeschreven, op straffe van nietigheid zijn verslag ondertekenen, waarbij hij zijn handtekening laat voorafgaan door de volgende schriftelijke eed: "Ik zweer dat ik mijn opdracht in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk vervuld heb."; uit die tekst blijkt een nauwe band tussen de handtekening en de eed van de deskundige voor wat betreft de regelmatigheid van het deskundigenverslag als bewijs; hieruit volgt dat artikel 407 Wetboek van Strafvordering over het toedekken van een onregelmatigheid betreffende de eed van onder meer deskundigen als gevolg van een rechterlijke beslissing op tegenspraak over een geschilpunt van toepassing is op de nietigheid die voortvloeit uit het niet naleven van de in artikel 555/15 Gerechtelijk Wetboek bepaalde verplichtingen door de gerechtsdeskundige, zowel met betrekking tot de eedaflegging als met betrekking tot de ondertekening van zijn eindverslag (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering
- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Algemeen - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

Conformément à l'article 555/15 du Code judiciaire, l'expert qui est désigné sans qu'il soit inscrit au registre national des experts judiciaires est tenu, sous peine de nullité, de signer son rapport, en faisant précéder sa signature du serment écrit suivant : « Je jure avoir rempli ma mission en honneur et conscience avec exactitude et probité. » ; il ressort de ce texte un lien étroit entre la signature et le serment de l'expert pour ce qui a trait à la régularité du rapport d'expertise à titre de preuve ; il s'ensuit que l'article 407 du Code d'instruction criminelle relatif à la couverture des irrégularités touchant le serment des experts ensuite d'une décision judiciaire rendue contradictoirement sur une question litigieuse s'applique à la nullité résultant du non-respect par l'expert des obligations prévues à l'article 555/15 du Code judiciaire, en ce qui concerne tant le serment que la signature de son rapport final (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle
- Art. 555/15 Code judiciaire

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Généralités - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

EED - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

EED - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering

- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 555/15 Code judiciaire

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 555/15 Code judiciaire

EXPERTISE - Matière répressive - Instruction - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 555/15 Code judiciaire

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Matière répressive - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 555/15 Code judiciaire

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Matière répressive - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 555/15 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 555/15 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle

- Art. 555/15 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering
- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Gerechtelijk onderzoek - Deskundigenonderzoek - Verslag opgesteld door een deskundige die niet in het nationaal register is opgenomen - Verzuim van handtekening en eedaflegging - Relativering van de nietigheid door het eindvonnis in eerste aanleg op tegenspraak gewezen - Voorwaarden

- Art. 407 Wetboek van Strafvordering
- Art. 555/15 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle
- Art. 555/15 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Instruction - Expertise - Rapport établi par un expert non inscrit au registre national - Omission de signature et de serment - Relativisation de la nullité par le jugement définitif rendu contradictoirement en première instance - Conditions

- Art. 407 Code d'Instruction criminelle
- Art. 555/15 Code judiciaire

Wanneer de rechter een aan de politie afgelegde verklaring van een verdachte bepalend acht voor diens schuldigverklaring, vereist het recht op een eerlijk proces, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 en 6.3.c EVRM, dat aan die verdachte de bijstand van een raadsman wordt verleend, behoudens indien er dwingende redenen of uitzonderlijke omstandigheden zijn om hem dit recht te ontfangen; de verklaring van een verdachte moet geacht worden bepalend te zijn voor zijn schuldigverklaring van zodra die verklaring een relevante impact heeft of, gelet op de concrete omstandigheden, moet hebben op de beoordeling van de schuld; dit kan reeds het geval zijn van zodra de verklaring richting geeft aan het onderzoek waarvan de rechter het resultaat betreft bij de schuldbeoordeling (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Gerechtelijk onderzoek - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Gebruik van verklaringen afgelegd zonder bijstand van een advocaat als bewijs à charge - Criterium van verklaringen die wel of niet bepalend zijn voor de schuldigverklaring - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Gerechtelijk onderzoek - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Gebruik van verklaringen afgelegd zonder bijstand van een advocaat als bewijs à charge - Criterium van

Lorsque le juge estime que la déclaration faite à la police par un suspect est déterminante pour statuer sur sa culpabilité, le droit à un procès équitable, consacré par l'article 6, §§ 1er et 3, c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, requiert d'accorder à ce suspect l'assistance d'un conseil, à moins que des raisons impérieuses ou des circonstances exceptionnelles justifient de le priver de ce droit ; la déclaration d'un suspect doit être considérée comme déterminante pour statuer sur sa culpabilité aussitôt que cette déclaration présente ou, eu égard aux circonstances concrètes, est censée présenter une incidence réelle sur l'appréciation de la culpabilité ; tel peut déjà être le cas dès que la déclaration oriente dans une certaine direction l'enquête dont le juge s'appuie sur le résultat pour apprécier la culpabilité (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Divers - Instruction - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Utilisation de déclarations faites sans l'assistance d'un avocat à titre de preuves à charge - Critère établissant le caractère déterminant de déclarations pour le verdict de culpabilité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PREUVE - Matière répressive - Divers - Instruction - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Utilisation de déclarations faites sans l'assistance d'un avocat à titre de preuves à charge - Critère établissant le caractère déterminant de déclarations pour le verdict de culpabilité - Conditions

verklaringen die wel of niet bepalend zijn voor de schuldigverklaring - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Voorwaarden - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Gebruik van verklaringen afgelegd zonder bijstand van een advocaat als bewijs à charge - Criterium van verklaringen die wel of niet bepalend zijn voor de schuldigverklaring

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Voorwaarden - Verhoor van de verdachte - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Gebruik van verklaringen afgelegd zonder bijstand van een advocaat als bewijs à charge - Criterium van verklaringen die wel of niet bepalend zijn voor de schuldigverklaring

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Waarborg van een eerlijk proces - Verhoor van de niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op bijstand van de advocaat - Gebruik van verklaringen afgelegd zonder bijstand van een advocaat als bewijs à charge - Criterium van verklaringen die wel of niet bepalend zijn voor de schuldigverklaring - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Waarborg van een eerlijk proces - Verhoor van de

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Conditions - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Utilisation de déclarations faites sans l'assistance d'un avocat à titre de preuves à charge - Critère établissant le caractère déterminant de déclarations pour le verdict de culpabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Conditions - Audition du suspect - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Utilisation de déclarations faites sans l'assistance d'un avocat à titre de preuves à charge - Critère établissant le caractère déterminant de déclarations pour le verdict de culpabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Garantie d'un procès équitable - Audition d'un suspect non détenu n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Utilisation de déclarations faites sans l'assistance d'un avocat à titre de preuves à charge - Critère établissant le caractère déterminant de déclarations pour le verdict de culpabilité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3.c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -

*niet-aangehouden verdachte zonder afstand van het recht op
bijstand van de advocaat - Gebruik van verklaringen afgelegd
zonder bijstand van een advocaat als bewijs à charge -
Criterium van verklaringen die wel of niet bepalend zijn voor de
schuldigverklaring - Voorwaarden*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

*Garantie d'un procès équitable - Audition d'un suspect non détenu
n'ayant pas renoncé au droit à l'assistance d'un avocat - Utilisation
de déclarations faites sans l'assistance d'un avocat à titre de
preuves à charge - Critère établissant le caractère déterminant de
déclarations pour le verdict de culpabilité - Conditions*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6.3.c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.24.1150.N

7 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250107.2N.4](#)AC nr. ...

Wanneer de curator namens de boedel optreedt, oefent hij de gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers uit en dit zijn de rechten die voortvloeien uit de schade aan de boedel ten gevolge van de fout van wie ook, waardoor het passief van het faillissement wordt vermeerderd, het actief wordt verminderd of het actief dat ter beschikking moest staan van de schuldeisers niet effectief voorhanden is in de boedel maar het faillissement van de schuldenaar staat niet eraan in de weg dat een schuldeiser vergoeding vordert van een derde door wiens fout schade is ontstaan die hem alleen treft; de medecontractant van een vennootschap kan ingevolge een als misdrijf omschreven feit gepleegd door een derde, zoals een juridische of feitelijke bestuurder van die vennootschap, persoonlijke en individuele schade lijden die niet samenvalt met zijn contractuele schuldvordering op de vennootschap en die hij bijgevolg, ook tijdens de afhandeling van het faillissement van de vennootschap, zelf op grond van de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en de artikelen 1382 en 1383 oud Burgerlijk Wetboek van die bestuurder kan vorderen door middel van een klacht met burgerlijkepartijstelling; dergelijke schade, die vreemd is aan de collectieve schade van de boedel, kan ontstaan wanneer een bestuurder, met gebruik van zijn werkelijke zeggenschap over de vennootschap, een als het misdrijf oplichting omschreven feit ten nadele van die medecontractant pleegt door hem ertoe te bewegen met de vennootschap een overeenkomst te sluiten voor de aanneming van werken, die de bestuurder in werkelijkheid nooit van plan is geweest correct en volledig door de vennootschap te laten uitvoeren, maar die hij gebruikt als voorwendsel om de medecontractant voorschotten te laten betalen die de bestuurder zich, overeenkomstig zijn vooraf bestaande opzet, toe-eigent of laat toe-eigenen door derden (1). (1) Cass. 23 april 2024, AR P.24.0006.N, AC 2024, nr. 324; Cass. 7 november 2023, AR P.23.0713.N, AC 2023, nr. 706.

Lorsque le curateur agit au nom de la masse, il exerce les droits communs des créanciers, à savoir les droits résultant du préjudice subi par la masse en raison de la faute de quiconque, qui a pour effet que le passif de la faillite est augmenté ou l'actif diminué ou non effectivement disponible dans la masse, alors qu'il devait être mis à la disposition des créanciers, mais la faillite des débiteurs n'empêche pas qu'un créancier réclame des dommages et intérêts à un tiers par la faute duquel est né le préjudice qui ne touche que lui ; le cocontractant d'une société peut, ensuite d'un fait qualifié infraction commis par un tiers, tel qu'un administrateur de droit ou de fait de cette société, subir un préjudice personnel et individuel qui est distinct de sa créance contractuelle à l'égard de la société et dont il peut, par conséquent, sur la base des articles 3 et 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale et 1382 et 1383 de l'ancien Code civil, également réclamer lui-même à l'administrateur la réparation lors de la liquidation de la faillite de la société, par le biais d'une plainte avec constitution de partie civile ; pareil préjudice, qui est étranger au préjudice collectif de la masse, peut résulter de ce qu'un administrateur, faisant usage du contrôle effectif qu'il détient sur la société, commet un fait qualifié infraction d'escroquerie au préjudice de ce cocontractant en l'incitant à conclure un contrat avec la société pour la réalisation de travaux, que l'administrateur n'a, en réalité, jamais eu l'intention de faire exécuter correctement et complètement par la société, mais qu'il utilise comme prétexte pour obtenir du cocontractant des acomptes et, conformément à son intention préexistante, se les approprier directement ou par l'intermédiaire de tiers (1). (1) Cass. 23 avril 2024, RG P.24.0006.N, Pas. 2024, n° 324 ; Cass. 7 novembre 2023, RG P.23.0713.N, Pas. 2023, n° 706.

Uitoefening van de gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers - Collectieve schade - Vordering van een schuldeiser voor vergoeding van een persoonlijke schade - Bestuurder van een vennootschap die een oplichting pleegt ten nadele van een medecontractant - Mogelijkheid tijdens de afhandeling van het faillissement om deze schade terug te vorderen - Burgerlijke rechtsvordering op grond van de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en de artikelen 1382 en 1383 oud Burgerlijk Wetboek - Burgerlijke partijstelling uit hoofde van oplichting - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIIJ - Allerlei - Optreden van de curator namens de boedel - Uitoefening van de gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers - Collectieve schade - Vordering van een schuldeiser voor vergoeding van een persoonlijke schade - Bestuurder van een vennootschap die een oplichting pleegt ten nadele van een medecontractant - Mogelijkheid tijdens de afhandeling van het faillissement om deze schade terug te vorderen - Burgerlijke rechtsvordering op grond van de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en de artikelen 1382 en 1383 oud Burgerlijk Wetboek - Burgerlijke partijstelling uit hoofde van oplichting - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

OPLICHTING - Bestuurder van een vennootschap die een oplichting pleegt ten nadele van een medecontractant - Faillissement van de vennootschap - Optreden van de curator namens de boedel - Uitoefening van de gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers - Collectieve schade - Vordering van een schuldeiser voor vergoeding van een persoonlijke schade - Mogelijkheid tijdens de afhandeling van het faillissement om deze schade terug te vorderen - Burgerlijke rechtsvordering op grond van de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en de artikelen 1382 en 1383 oud Burgerlijk Wetboek - Burgerlijke partijstelling uit hoofde van oplichting - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

créanciers - Préjudice collectif - Demande d'un créancier tendant à l'indemnisation d'un préjudice personnel - Administrateur d'une société qui commet une escroquerie au préjudice d'un cocontractant - Possibilité de réclamer la réparation de ce préjudice lors de la liquidation de la faillite - Action civile fondée sur les articles 3 et 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale et 1382 et 1383 de l'ancien Code civil - Constitution de partie civile du chef d'escroquerie - Portée - Conséquence

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 1383 Ancien Code civil

FAILLITE ET CONCORDATS - Divers - Action du curateur au nom de la masse - Exercice des droits communs des créanciers - Préjudice collectif - Demande d'un créancier tendant à l'indemnisation d'un préjudice personnel - Administrateur d'une société qui commet une escroquerie au préjudice d'un cocontractant - Possibilité de réclamer la réparation de ce préjudice lors de la liquidation de la faillite - Action civile fondée sur les articles 3 et 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale et 1382 et 1383 de l'ancien Code civil - Constitution de partie civile du chef d'escroquerie - Portée - Conséquence

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 1383 Ancien Code civil

ESCROQUERIE - Administrateur d'une société qui commet une escroquerie au préjudice d'un cocontractant - Faillite de la société - Action du curateur au nom de la masse - Exercice des droits communs des créanciers - Préjudice collectif - Demande d'un créancier tendant à l'indemnisation d'un préjudice personnel - Possibilité de réclamer la réparation de ce préjudice lors de la liquidation de la faillite - Action civile fondée sur les articles 3 et 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale et 1382 et 1383 de l'ancien Code civil - Constitution de partie civile du chef d'escroquerie - Portée - Conséquence

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

P.24.1179.N

14 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 34, § 2, 1°, Wegverkeerswet volgt niet dat de meting van de alcoholconcentratie ook moet plaatsvinden op de plaats waar de betrokkene een voertuig of een rijdier bestuurt; de meting van de alcoholconcentratie is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf op een openbare plaats een voertuig of een rijdier te hebben bestuurd terwijl de ademanalyse een alcoholconcentratie van ten minste 0,35 milligram per liter uitgeademde alveolaire lucht heeft gemeten of de bloedanalyse een alcoholconcentratie van ten minste 0,8 gram per liter bloed heeft aangegeven; het is enkel een bewijsmiddel.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Plaats van de meting stemt niet overeen met de plaats van het besturen van het voertuig, zoals omschreven in de dagvaarding - Gevolg - Territoriale bevoegdheid van de politierechtbank - Wegverkeer - Vaststelling van de strafbare alcoholintoxicatie

- Art. 34, § 2, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

STRAFVORDERING - Territoriale bevoegdheid van de politierechtbank - Wegverkeer - Vaststelling van de strafbare alcoholintoxicatie - Plaats van de meting stemt niet overeen met de plaats van het besturen van het voertuig, zoals omschreven in de dagvaarding - Gevolg

- Art. 34, § 2, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Vaststelling van de strafbare alcoholintoxicatie - Plaats van de meting stemt niet overeen met de plaats van het besturen van het voertuig, zoals omschreven in de dagvaarding - Territoriale bevoegdheid van de politierechtbank - Voorwaarde

- Art. 34, § 2, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il ne résulte pas de l'article 34, § 2, 1°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière que la mesure de la concentration d'alcool doit également être réalisée à l'endroit où l'intéressé conduit un véhicule ou une monture; la mesure de la concentration d'alcool n'est pas un élément constitutif de l'infraction consistant à avoir conduit un véhicule ou une monture dans un lieu public alors que l'analyse d'haleine a mesuré une concentration d'alcool d'au moins 0,35 milligramme par litre d'air alvéolaire expiré ou que l'analyse sanguine a révélé une concentration d'alcool d'au moins 0,8 gramme par litre de sang ; il s'agit uniquement d'un moyen de preuve.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Lieu de la mesure ne coïncidant pas avec le lieu de la conduite du véhicule décrit dans la citation - Conséquence - Compétence territoriale du tribunal de police - Roulage - Constatation d'une intoxication alcoolique punissable

- Art. 34, § 2, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ACTION PUBLIQUE - Compétence territoriale du tribunal de police - Roulage - Constatation d'une intoxication alcoolique punissable - Lieu de la mesure ne coïncidant pas avec le lieu de la conduite du véhicule décrit dans la citation - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Constatation d'une intoxication alcoolique punissable - Lieu de la mesure ne coïncidant pas avec le lieu de la conduite du véhicule décrit dans la citation - Compétence territoriale du tribunal de police - Condition

- Art. 34, § 2, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.24.1187.N

21 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250121.2N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 2:104, § 1, eerste lid, WVV, dat bepaalt dat de vennoten of aandeelhouders door de sluiting van de vereffening van rechtswege onverdeelde eigenaars, elk voor hun deel, van alle actieve vermogensbestanddelen van de vennootschap, ook al zijn deze op het ogenblik van de sluiting van de vereffening niet gekend, is niet beperkt tot de activa die zijn opgenomen in de staat van activa en passiva bij de ontbinding van de vennootschap of die op dat moment nog niet waren gekend maar omvat ook de activa die wel waren gekend, maar bij het opstellen van de voormelde staat over het hoofd zijn gezien (1); de appelrechters die vaststellen dat de vordering tot schadevergoeding, ingesteld namens de besloten vennootschap, een op het ogenblik van de ontbinding gekend actief vermogensbestanddeel van de vennootschap was en die vervolgens oordelen dat, aangezien deze vordering niet werd opgenomen in de staat van activa en passiva van de vennootschap bij haar ontbinding, de vordering niet is overgegaan naar het persoonlijk vermogen van de eiser, verantwoorden hun beslissing niet naar recht. (1) Zie K. De Backer, "Commentaar bij artikel 2:104 WVV", in *Vennootschappen en verenigingen, Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, 2023, 23.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Strafbzaken - Vordering tot schadevergoeding namens een vennootschap - Ontbinding van de vennootschap - Sluiting van de vereffening - Vennoot van rechtswege eigenaar van de actieve vermogensbestanddelen - Begrip activa - Activa die over het hoofd zijn gezien - Gevolg

- Art. 2:104, § 1, eerste lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafbzaken - Ontvankelijkheid - Vordering tot schadevergoeding namens een vennootschap - Ontbinding van de vennootschap - Sluiting van de vereffening - Vennoot van rechtswege eigenaar van de actieve vermogensbestanddelen - Begrip activa - Activa die over het hoofd zijn gezien - Gevolg

- Art. 2:104, § 1, eerste lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Strafbzaken - Vordering tot schadevergoeding namens een vennootschap - Ontbinding van de vennootschap - Sluiting van de vereffening - Vennoot van rechtswege eigenaar van de

L'article 2:104, § 1er, alinéa 1er, du Code des sociétés et des associations, qui dispose qu'à la suite de la clôture de la liquidation, les associés ou actionnaires deviennent, de plein droit chacun pour sa part, propriétaires indivis de tous les actifs de la société même si ceux-ci ne sont pas connus au moment de la clôture de la liquidation, ne se limite pas aux actifs repris dans l'état résumant la situation active et passive lors de la dissolution de la société ou à ceux qui n'étaient pas encore connus à ce moment-là, mais s'applique aussi aux actifs qui, bien que connus, ont été omis lors de la rédaction de l'état précité (1); ne justifient pas légalement leur décision les juges d'appel qui constatent que l'action en dommages et intérêts introduite au nom de la société à responsabilité limitée faisait partie des actifs de la société connus au moment de sa dissolution et qui considèrent ensuite que, cette action, n'ayant pas été reprise dans l'état résumant la situation active et passive de la société au moment de sa dissolution, n'a pas été transférée dans le patrimoine personnel du demandeur. (1) Voy. K. DE BACKER, « Commentaar bij artikel 2:104 WVV », *Vennootschappen en verenigingen, Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, 2023, p. 23.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Matière répressive - Action en dommages et intérêts introduite au nom d'une société - Dissolution de la société - Clôture de la liquidation - Associé propriétaire de plein droit des actifs - Notion d'actifs - Actifs omis - Conséquence

- Art. 2:104, § 1er, al. 1er Code des sociétés et des associations

ACTION CIVILE - Matière répressive - Recevabilité - Action en dommages et intérêts introduite au nom d'une société - Dissolution de la société - Clôture de la liquidation - Associé propriétaire de plein droit des actifs - Notion d'actifs - Actifs omis - Conséquence

- Art. 2:104, § 1er, al. 1er Code des sociétés et des associations

SOCIETES - Généralités. règles communes - Matière répressive - Action en dommages et intérêts introduite au nom d'une société - Dissolution de la société - Clôture de la liquidation - Associé propriétaire de plein droit des actifs - Notion d'actifs - Actifs omis -

actieve vermogensbestanddelen - Begrip activa - Activa die over het hoofd zijn gezien - Gevolg

- Art. 2:104, § 1, eerste lid Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

Conséquence

- Art. 2:104, § 1er, al. 1er Code des sociétés et des associations

P.24.1201.F

25 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.3](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 794/1, 797, tweede lid, en 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek volgt dat wanneer de partij die cassatieberoep instelt tegen de bestreden beslissing geen andere grief aanvoert dan dat de appelrechters geen uitspraak hebben gedaan over een punt van de voor hen gebrachte vordering, zoals de toepassing, op de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg, van de vermindering waarop zij, in haar hoedanigheid van in het ongelijk gestelde burgerlijke partij die juridische tweedelijnsbijstand geniet, beweert recht te hebben, het cassatieberoep niet ontvankelijk is; wanneer, met andere woorden, een partij geen andere klachten kan aanvoeren dan een verzuim om uitspraak te doen, moet zij van de procedure tot verbetering en niet van de cassatieprocedure gebruikmaken (1). (1) Het Hof heeft weliswaar beslist dat artikel 794/1, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door artikel 35 van de Wet 25 mei 2018 tot vermindering en herverdeling van de werklast binnen de rechterlijke orde, niet van toepassing is "in strafzaken" (Cass. 4 februari 2025, AR P.25.0039.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.12). Het OM heeft evenwel gesteld dat die uitsluiting slechts van toepassing is op de beslissingen over de strafvordering, zelfs al heeft het geen enkele expliciete aanwijzing daartoe aangetroffen in de parlementaire voorbereiding van die wet (Parl.St., Kamer, 54 2827). Aangezien de vordering na 9 juni 2018 werd ingesteld, is bovendien artikel 1138, 3°, Gerechtelijk Wetboek, zoals gewijzigd door die wet, hierop van toepassing (Zie Cass. 2 oktober 2020, AR C.19.0464.N, AC 2020, nr. 601). (M.N.B.)

Il suit des articles 794/1, 797, alinéa 2, et 1138, 3°, du Code judiciaire que lorsque la partie qui se pourvoit en cassation n'élève pas d'autre grief contre la décision attaquée que celui de ne pas statuer sur un chef de la demande soumise aux juges d'appel, telle l'application, à l'indemnité de procédure de première instance, de la réduction à laquelle, en qualité de partie civile succombante et bénéficiant de l'aide juridique de seconde ligne, elle soutient avoir droit, le pourvoi est irrecevable; en d'autres termes, si une partie n'a pas d'autre doléance à faire valoir qu'une omission de statuer, elle doit emprunter la voie de la procédure de rectification et non celle de la cassation (1). (1) La Cour a certes dit que l'article 794/1 du Code judiciaire, tel que modifié par l'article 35 de la loi du 25 mai 2018 visant à réduire et redistribuer la charge de travail au sein de l'ordre judiciaire, n'est pas applicable dans les « affaires pénales » (« in strafzaken » - Cass. 4 février 2025, RG P.25.0039.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.12). Mais le MP a soutenu que cette exclusion ne s'applique qu'aux décisions relatives à l'action publique, et ce, même s'il n'a trouvé aucune indication explicite à cet égard dans les travaux parlementaires de ladite loi (Doc.parl., Ch., 54 2827). Et la demande ayant été introduites à partir du 9 juin 2018, l'article 1138, 3°, du Code judiciaire tel que modifié par cette loi lui est applicable (voir Cass. 2 octobre 2020, RG C.19.0464.N, Pas. 2020, n° 601, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201002.1N.9). (M.N.B.)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partij - Enige door de eiser opgeworpen grief die betrekking heeft op het verzuim om uitspraak te doen over een punt van de voor de

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action civile - Partie civile - Seul grief élevé par le demandeur portant sur l'omission de statuer sur un chef de la demande soumise aux juges d'appel relatif à l'indemnité de procédure de première instance - Incidence sur la recevabilité du

appelrechters gebrachte vordering betreffende de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg - Invloed op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep

- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procédure in cassatie - Enige door de eiser opgeworpen grief die betrekking heeft op het verzuim om uitspraak te doen over een punt van de voor de appelrechters gebrachte vordering betreffende de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg - Invloed op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep

- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Cassatieberoep - Enige door de eiser opgeworpen grief die betrekking heeft op het verzuim om uitspraak te doen over een punt van de voor de appelrechters gebrachte vordering betreffende de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg - Invloed op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep

- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Verzuim om uitspraak te doen - Procédure tot verbetering - (Geen) aanleiding tot cassatie

- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 797, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1138, 3° Gerechtelijk Wetboek

pourvoi

- Art. 794/1 Code judiciaire
- Art. 797, al. 2 Code judiciaire
- Art. 1138, 3° Code judiciaire

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure en cassation - Seul grief élevé par le demandeur portant sur l'omission de statuer sur un chef de la demande soumise aux juges d'appel relatif à l'indemnité de procédure de première instance - Incidence sur la recevabilité du pourvoi

- Art. 794/1 Code judiciaire
- Art. 797, al. 2 Code judiciaire
- Art. 1138, 3° Code judiciaire

INDEMNITE DE PROCEDURE - Pourvoi en cassation - Seul grief élevé par le demandeur portant sur l'omission de statuer sur un chef de la demande soumise aux juges d'appel relatif à l'indemnité de procédure de première instance - Incidence sur la recevabilité du pourvoi

- Art. 794/1 Code judiciaire
- Art. 797, al. 2 Code judiciaire
- Art. 1138, 3° Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Omission de statuer - Procédure de rectification - Ouverture à cassation (non)

- Art. 794/1 Code judiciaire
- Art. 797, al. 2 Code judiciaire
- Art. 1138, 3° Code judiciaire

P.24.1209.F

15 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250115.2F.10](#)

AC nr. ...

In de regel binden de fouten of nalatigheden van de lasthebber de lastgever wanneer zij worden begaan binnen de grenzen van de lastgeving en kunnen zij voor de lastgever op zich geen overmacht of onoverkomelijke dwaling vormen (1); wanneer de beklaagde aanvoert dat hij van zijn advocaat de schriftelijke bevestiging heeft ontvangen dat er wel degelijk in zijn naam hoger beroep was ingesteld en dat die schriftelijke bevestiging van zijn advocaat hem onoverkomelijk heeft misleid, waardoor hij onmogelijk binnen de wettelijke termijn hoger beroep heeft kunnen instellen, moeten de appelrechters dit middel onderzoeken. (1) Cass. 25 november 2020, AR P.20.0760.F, AC 2020, nr. 722.

ADVOCAAT - Strafzaken - Lastgeving voor het instellen van het hoger beroep - Geen hoger beroep binnen de wettelijke termijn - Advocaat die heeft bevestigd dat hij tijdig hoger

En règle, les fautes ou négligences du mandataire engagent le mandant lorsqu'elles sont commises dans les limites du mandat et ne peuvent constituer en soi pour le mandant un cas de force majeure ou d'erreur invincible (1); lorsque le prévenu fait valoir qu'il a reçu une confirmation écrite de son avocat qu'un appel avait bien été introduit en son nom et que cette confirmation écrite de son avocat l'avait invinciblement induit en erreur le mettant dans l'impossibilité d'interjeter appel dans le délai légal, les juges d'appel doivent examiner ce moyen. (1) Cass. 25 novembre 2020, RG P.20.0760.F, Pas. 2020, n° 722.

AVOCAT - Matière répressive - Mandat pour faire appel - Absence d'appel dans le délai légal - Avocat ayant confirmé avoir fait appel en temps utile alors qu'il ne l'avait pas fait - Erreur invincible

beroep heeft ingesteld terwijl hij dat niet heeft gedaan - Door de beklaagde aangevoerde onoverkomelijke dwaling - Verplichting voor de rechter om het middel te onderzoeken

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Ontvankelijkheid - Geen hoger beroep binnen de wettelijke termijn - Advocaat die heeft bevestigd dat hij tijdig hoger beroep heeft ingesteld terwijl hij dat niet heeft gedaan - Door de beklaagde aangevoerde onoverkomelijke dwaling - Verplichting voor de rechter om het middel te onderzoeken

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

De overmacht of onoverkomelijke dwaling waardoor een rechtsmiddel dat na het verstrijken van wettelijke termijn werd aangewend ontvankelijk kan worden verklaard, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de appellant die hij niet heeft kunnen voorzien of vermijden (1); de onoverkomelijke dwaling, die zich onderscheidt van de overmacht, is die welke iedere redelijke en voorzichtige persoon zou hebben begaan indien hij in dezelfde toestand zou hebben verkeerd; wanneer een dergelijke dwaling wordt aangevoerd voor de rechter tot staving van een verweer of van een vordering, moet de rechter onderzoeken hoe de overgrote meerderheid van de personen die met dezelfde omstandigheid te maken krijgt, zou hebben gehandeld. (1) Cass. 12 januari 2022, AR P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, met concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Ontvankelijkheid - Verstrijken van de wettelijke termijn - Onoverkomelijke dwaling - Begrip

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

invoquée par le prévenu - Obligation du juge d'examiner le moyen

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Recevabilité - Absence d'appel dans le délai légal - Avocat ayant confirmé avoir fait appel en temps utile alors qu'il ne l'avait pas fait - Erreur invincible invoquée par le prévenu - Obligation du juge d'examiner le moyen

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

La force majeure ou l'erreur invincible qui justifie la recevabilité d'une voie de recours formée après l'expiration du délai légal ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de la volonté de l'appelant et qui ne pouvait pas être prévue ou évitée par lui (1); l'erreur invincible, qui se distingue de la force majeure, est celle dans laquelle verse tout homme raisonnable et prudent, placé dans les mêmes circonstances; lorsqu'une telle erreur est invoquée devant lui à l'appui d'une défense ou d'une demande, le juge doit examiner quel aurait été le comportement de la grande majorité des personnes confrontées à la même circonstance. (1) Cass. 12 janvier 2022, RG P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, avec concl. MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Recevabilité - Expiration du délai légal - Erreur invincible - Notion

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

Het staat aan het appelgerecht te oordelen of er grond is om bij toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering ambtshalve een grief aan te voeren en wanneer een beklaagde of het openbaar ministerie de beslissing over de schuld niet door het appelgerecht beoordeeld wensen te zien en met betrekking tot die beslissing bijgevolg geen grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering aanvoeren, is het appelgerecht slechts verplicht om een ambtshalve grief aan te voeren in de zin van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering indien het zelf oordeelt dat daartoe een reden is waarbij de omstandigheid dat de beklaagde voor het appelgerecht zijn schuld betwist, daaraan geen afbreuk doet en het appelgerecht niet verplicht om hierover een ambtshalve grief aan te voeren; indien het appelgerecht oordeelt dat er geen ambtshalve grief in de voormelde zin moet worden opgeworpen, wordt de saisine in hoger beroep beperkt door de verklaringen van hoger beroep en de in het grievenschrift of de grievenschriften aangevoerde grieven (1). (1) Cass. 11 juni 2024, AR P.24.0436.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240611.2N.4; Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0476.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.32. De beklaagde had, zich steunende op de arresten 185/2019 en 189/2019 van 20 november 2019 van het Grondwettelijk Hof, aangevoerd dat hieruit een verplichting voortvloeide voor het appelgerecht om ambtshalve grieven aan te voeren.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Ambtshalve aanvoering van grief door het appelgerecht - Verplichting - Geen beoordeling van de beslissing over de schuld voorgelegd aan het appelgerecht - Geen aanvoering van een grief over de schuld - Betwisting van de schuld door de beklaagde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 210 Wetboek van Strafvordering

Il appartient à la juridiction d'appel de décider s'il y a lieu de soulever d'office un grief, en application de l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, et, lorsqu'un prévenu ou le ministère public ne souhaitent pas que la décision sur la culpabilité soit examinée par la juridiction d'appel et que, par conséquent, ils n'élèvent pas de grief contre cette décision, dans le sens de l'article 204 de ce même code, la juridiction est uniquement tenue de soulever d'office un grief au sens de l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle si elle estime elle-même qu'il y a motif de le faire, la circonstance que le prévenu conteste sa culpabilité devant la juridiction d'appel n'y faisant pas obstacle, et la juridiction d'appel n'est pas tenue de soulever d'office un grief à cet égard ; si la juridiction d'appel considère qu'il n'y a pas lieu de soulever d'office un grief au sens susmentionné, la saisine en appel se limite aux déclarations d'appel et aux griefs élevés dans la ou les requêtes (1). (1) Cass. 11 juin 2024, RG P.24.0436.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240611.2N.4 ; Cass. 27 juin 2023, RG P.23.0476.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.32. Se fondant sur les arrêts 185/2019 et 189/2019 rendus le 20 novembre 2019 par la Cour constitutionnelle, le prévenu avait invoqué qu'il en découlait l'obligation pour la juridiction d'appel de soulever d'office des griefs.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Grief soulevé d'office par la juridiction d'appel - Obligation - Décision sur la culpabilité non soumise à l'appréciation de la juridiction d'appel - Absence d'indication du grief de culpabilité - Contestation de la culpabilité par le prévenu - Portée - Conséquence

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 210 Code d'Instruction criminelle

Het aanwenden van een rechtsmiddel tegen de beslissing waarbij de beveiligingsmaatregel van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid is uitgesproken, belet niet dat dit verval op de in artikel 43 Wegverkeerswet vermelde datum effectief wordt, dit is de beslissing wanneer zij op tegenspraak is gewezen en de betekening wanneer zij bij verstek is gewezen, en verder loopt; zolang de beslissing tot vervallenverklaring niet wordt hervormd, blijft ze gelden en is het derhalve op grond van artikel 49, eerste lid, Wegverkeerswet ook verboden om wetens een motorvoertuig voor het besturen of voor de begeleiding met het oog op de scholing, toe te vertrouwen aan de persoon die van het recht tot sturen vervallen is verklaard; deze uitsluiting van de schorsende werking van het aanwenden van een rechtsmiddel op de uitvoerbaarheid van de bevolen beveiligingsmaatregel volgt uit de wet, die ieder behoort te kennen (1). (1) Cass. 19 december 2023, AR P.23.1506.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.1; Cass. 26 september 2023, AR P.23.0879.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230926.2N.2; Cass. 12 september 2023, AR P.23.0540.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230912.2N.16, met concl. van advocaat-generaal D. SCHOETERS, RW 2023-24, 1426.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 43 - Verval van het recht tot sturen wegens ongeschiktheid - Aanwenden van een rechtsmiddel door de bestuurder - Geldigheid van het verval tijdens de procedure - Uitlenen van het voertuig aan een bestuurder die het rijverbod wegens ongeschiktheid aanvecht - Strafbaarheid van het uitlenen

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 43 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 49, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 49 - Uitlenen van het voertuig aan een bestuurder die het rijverbod wegens ongeschiktheid aanvecht - Verval van het recht tot sturen wegens ongeschiktheid - Aanwenden van een rechtsmiddel door de bestuurder - Geldigheid van het verval tijdens de procedure - Strafbaarheid van het uitlenen

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'exercice d'une voie de recours contre la décision ordonnant la mesure de sûreté de la déchéance pour incapacité physique ou psychique n'empêche pas que cette déchéance soit effective à compter de la date prévue à l'article 43 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, à savoir dès la décision si celle-ci est contradictoire et dès sa signification si elle a été rendue par défaut ; la décision prononçant la déchéance reste applicable tant qu'elle n'est pas réformée de sorte qu'il est également interdit, sur la base de l'article 49, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968, de confier sciemment un véhicule à moteur, en vue de la conduite ou en vue de l'accompagnement pour l'apprentissage, à la personne déchue du droit de conduire ; cette exclusion de l'effet suspensif de l'exercice d'une voie de recours sur le caractère exécutoire de la mesure de sûreté ordonnée résulte de la loi, que nul n'est censé ignorer (1). (1) Cass. 19 décembre 2023, RG P.23.1506.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.1; Cass. 26 septembre 2023, RG P.23.0879.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230926.2N.2; Cass. 12 septembre 2023, RG P.23.0540.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230912.2N.16, avec concl. de D. SCHOETERS, avocat général, R.W. 2023-24, p. 1426.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 43 - Déchéance du droit de conduire pour incapacité - Exercice d'un recours par le conducteur - Validité de la déchéance au cours de la procédure - Prêt du véhicule à un conducteur qui conteste la déchéance de son droit de conduire pour incapacité - Caractère punissable du prêt

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 43 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 49, al. 1e Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 49 - Prêt du véhicule à un conducteur qui conteste la déchéance de son droit de conduire pour incapacité - Déchéance du droit de conduire pour incapacité - Exercice d'un recours par le conducteur - Validité de la déchéance au cours de la procédure - Caractère punissable du prêt

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 43 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 49, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 43 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 49, al. 1e Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.24.1310.F

8 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250108.2F.2](#)

AC nr. ...

De op grond van de artikelen 418 en 420 Strafwetboek geformuleerde kwalificatie is niet de voorwaarde sine qua non voor de toelaatbaarheid, voor de strafrechter, van een burgerlijke rechtsvordering tot vergoeding van lichamelijke schade uit een verkeersongeval; die schade kan ook voortvloeien uit een gewelddadig contact tussen twee lichamen die met elkaar in botsing komen en kan hiermee in een oorzakelijk verband worden gebracht indien het zelf een misdrijf vormt dat in eender welke kwalificatie bewezen wordt verklaard.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Verkeersongeval - Strafvervolgung op grond van andere bepalingen dan de artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Burgerlijke rechtsvordering tot vergoeding van de uit het ongeval voortvloeiende lichamelijke schade - Ontvankelijkheid

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 420 Strafwetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Verkeersongeval - Strafvervolgung op grond van andere bepalingen dan de artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Burgerlijke rechtsvordering tot vergoeding van de uit het ongeval voortvloeiende lichamelijke schade - Ontvankelijkheid

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 420 Strafwetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Verkeersongeval - Strafvervolgung op grond van andere bepalingen dan de artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Burgerlijke rechtsvordering tot vergoeding van de uit het ongeval voortvloeiende lichamelijke schade - Ontvankelijkheid

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 420 Strafwetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

WEGVERKEER - Allerlei - Verkeersongeval - Strafvervolgung op grond van andere bepalingen dan de artikelen 418 en 420 Strafwetboek - Burgerlijke rechtsvordering tot vergoeding van

La qualification libellée sur la base des articles 418 et 420 du Code pénal n'est pas la condition sine qua non de l'admissibilité, devant le juge pénal, d'une action civile relative à la réparation d'un dommage corporel résultant d'un accident de la circulation ; ce dommage peut résulter du rapprochement violent de deux corps qui se rencontrent, et être mis en relation de cause à effet avec ce rapprochement si celui-ci est, lui-même, constitutif d'une infraction jugée établie dans quelque qualification que ce soit.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Accident de la circulation - Poursuites répressives sur la base de dispositions autres que les articles 418 et 420 du Code pénal - Action civile en réparation du dommage corporel résultant de l'accident - Recevabilité

- Art. 418 Code pénal
- Art. 420 Code pénal
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

ACTION CIVILE - Accident de la circulation - Poursuites répressives sur la base de dispositions autres que les articles 418 et 420 du Code pénal - Action civile en réparation du dommage corporel résultant de l'accident - Recevabilité

- Art. 418 Code pénal
- Art. 420 Code pénal
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Accident de la circulation - Poursuites répressives sur la base de dispositions autres que les articles 418 et 420 du Code pénal - Action civile en réparation du dommage corporel résultant de l'accident - Recevabilité

- Art. 418 Code pénal
- Art. 420 Code pénal
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

ROULAGE - Divers - Accident de la circulation - Poursuites répressives sur la base de dispositions autres que les articles 418 et 420 du Code pénal - Action civile en réparation du dommage

de uit het ongeval voortvloeiende lichamelijke schade - Ontvankelijkheid

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 420 Strafwetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

corporel résultant de l'accident - Recevabilité

- Art. 418 Code pénal
- Art. 420 Code pénal
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

Om een vordering tot schadevergoeding ontvankelijk te kunnen verklaren, moet de strafrechter die van deze vordering kennisneemt vaststellen dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen een of meerdere aan de dader ten laste gelegde feiten en de door de klager aangevoerde schade.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Vordering tot vergoeding van de uit een misdrijf voortvloeiende schade - Ontvankelijkheid - Voorwaarde

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Rechtsvordering tot herstel van de door een misdrijf veroorzaakte schade - Ontvankelijkheid - Voorwaarde

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Pour qu'une action en réparation du dommage puisse être accueillie, le juge répressif qui en est saisi doit constater l'existence d'un lien causal entre une ou plusieurs préventions mises à charge de l'auteur et le dommage invoqué par celui qui s'en plaint.

ACTION CIVILE - Action en réparation du dommage causé par une infraction - Recevabilité - Condition

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Action pour la réparation du dommage causé par une infraction - Recevabilité - Condition

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

P.24.1345.F

15 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250115.2F.3](#)

AC nr. ...

De ongedaan te maken onregelmatigheid betreffende de ontzetting van de in artikel 31, eerste lid, Strafwetboek, bedoelde rechten heeft geen weerslag op de schuldigverklaring en op de hoofdstraf die wegens de bewezen verklaarde telastleggingen is opgelegd; de cassatie en de verwijzing zijn beperkt tot het dictum dat de eiser tot die ontzetting veroordeelt (1) (2). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM. (2) Cass. 4 september 1984, AR 8253, AC 1984-85, nr. 1.

STRAF - Andere Straffen - Ontzetting - Omvang van de cassatie - Gedeeltelijke cassatie - Bijkomende straf - Ontzetting van de in artikel 32, eerste lid, Strafwetboek bedoelde rechten - Onwettigheid - Gevolg

- Art. 31 Strafwetboek
- Art. 434 Wetboek van Strafvordering

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Gedeeltelijke cassatie - Bijkomende straf - Ontzetting van de in artikel 32, eerste lid, Strafwetboek bedoelde rechten - Onwettigheid - Gevolg

- Art. 31 Strafwetboek

L'irrégularité à censurer, portant sur l'interdiction des droits visés à l'article 31, alinéa 1er, du Code pénal, est sans incidence sur la déclaration de culpabilité et sur la peine principale prononcée du chef des préventions déclarées établies ; la cassation et le renvoi sont limités au dispositif condamnant le demandeur à cette interdiction (1) (2). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP. (2) Cass. 4 septembre 1984, RG n° 8253, Pas. 1985, I, n° 1.

PEINE - Autres Peines - Interdiction - Étendue de la cassation - Cassation partielle - Peine accessoire - Interdiction des droits visés à l'article 32, alinéa 1er, du Code pénal - Illégalité - Conséquence

- Art. 31 Code pénal
- Art. 434 Code d'Instruction criminelle

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Cassation partielle - Peine accessoire - Interdiction des droits visés à l'article 32, alinéa 1er, du Code pénal - Illégalité - Conséquence

- Art. 31 Code pénal

De eerbiediging van het vermoeden van onschuld wordt beoordeeld in het licht van de gehele rechtspleging; dit vermoeden wordt ten aanzien van de beklaagde gewaarborgd door de tegenspraak die hij over de verklaringen van de deskundige, en met name over het al dan niet objectieve karakter van zijn vaststellingen, kan voeren en door de onpartijdigheid waarmee de onderzoeksrechter de bewijswaarde van de bevindingen van de deskundige beoordeelt (1) (2). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM. (2) Cass. 11 oktober 2017, AR P.17.0784.F, AC 2017, nr. 550.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Verdrag Rechten van de Mens - Artikelen 6.1 en 6.2 - Vermoeden van onschuld - Recht op een eerlijk proces - Deskundigenverslag - Technisch raadsman van het openbaar ministerie - Beoordeling van de bewijswaarde

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Recht op een eerlijk proces - Deskundigenverslag - Technisch raadsman van het openbaar ministerie - Beoordeling van de bewijswaarde

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vermoeden van onschuld - Recht op een eerlijk proces - Deskundigenverslag - Technisch raadsman van het openbaar ministerie - Beoordeling van de bewijswaarde

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le respect de la présomption d'innocence s'apprécie au regard de l'ensemble de la procédure ; la présomption susdite est garantie à l'égard du prévenu par le contredit qu'il peut exprimer relativement aux propos de l'expert, notamment au sujet du caractère objectif, ou non, de ses constatations, et par l'impartialité avec laquelle le juge apprécie la valeur probante des conclusions qu'il a rédigées (1) (2). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP. (2) Cass. 11 octobre 2017, RG P.17.0784.F, Pas. 2017, n° 550.

EXPERTISE - Matière répressive - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 6, § 1er et 2 - Présomption d'innocence - Droit à un procès équitable - Rapport d'expertise - Conseil technique du ministère public - Appréciation de la valeur probante

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Droit à un procès équitable - Rapport d'expertise - Conseil technique du ministère public - Appréciation de la valeur probante

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Présomption d'innocence - Droit à un procès équitable - Rapport d'expertise - Conseil technique du ministère public - Appréciation de la valeur probante

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.24.1370.F

22 januari 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250122.2F.5

AC nr. ...

Aangezien de verschrijving een vergissing is waarvan de verbetering de in de verbeterde beslissing vastgelegde rechten niet wijzigt, verzwaren de appelrechters door een verschrijving met betrekking tot het precieze bedrag van de verbeurdverklaring bij equivalent te verbeteren, de toestand van de beklaagde niet en dienen zij bijgevolg niet met eenparige stemmen uitspraak te doen over dat punt.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen)
4/05/2026

Dès lors que l'erreur matérielle est une erreur dont le redressement ne modifie pas les droits consacrés par la décision rectifiée, les juges d'appel, en rectifiant une erreur matérielle quant au montant exact de la confiscation par équivalent, n'aggravent pas la situation du prévenu et ne doivent dès lors pas statuer à l'unanimité sur ce point.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) -

P. 297/844

inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Beroepen vonnis aangetast door een verschrijving - Verschrijving bij de precieze vermelding van het bedrag van de verbeurdverklaring - Verbetering in hoger beroep die de toestand van de beklaagde niet verzwakt - (Geen) vereiste van eenstemmigheid

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Verschrijving bij de precieze vermelding van het bedrag van de verbeurdverklaring - Verbetering in hoger beroep die de toestand van de beklaagde niet verzwakt - (Geen) vereiste eenstemmigheid

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

Procédure en degré d'appel - Jugement entrepris entaché d'une erreur matérielle - Erreur matérielle dans l'indication exacte du montant de la confiscation - Rectification en degré d'appel n'aggravant pas la situation du prévenu - Exigence d'unanimité (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Erreur matérielle dans l'indication exacte du montant de la confiscation - Rectification en degré d'appel n'aggravant pas la situation du prévenu - Exigence de l'unanimité (non)

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 65 Strafwetboek kan de feitenrechter die in feite heeft vastgesteld dat verschillende misdrijven de uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet slechts één straf, namelijk de zwaarste, opleggen; die regel verplicht de rechter in beginsel ertoe de voor de lichtere misdrijven voorgeschreven straffen geheel buiten beschouwing te laten, zelfs als die straffen voorzien in een zwaardere bijkomende sanctie dan die welke samen met de opslorpande straf kan worden opgelegd (1). (1) Cass. 25 januari 2012, AR P.11.1821.F, AC 2012, nr. 68.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Collectief misdrijf - Toepassing van de zwaarste straf - Gevolg - Bijkomende veiligheidsmaatregel - Geheel buiten beschouwing laten van de voor de lichtere misdrijven voorgeschreven straffen

- Art. 65 Strafwetboek

En vertu de l'article 65 du Code pénal, le juge du fond qui a constaté en fait que plusieurs infractions constituent l'exécution d'une seule intention délictueuse, ne peut prononcer qu'une seule peine, la plus forte ; l'application de cette règle oblige, en principe, le juge à écarter complètement le régime répressif prévu par les incriminations moins sévères, quand bien même ce régime comprendrait une sanction plus rigoureuse que celle pouvant accompagner la peine absorbante (1). (1) Cass. 25 janvier 2012, RG P.11.1821.F, Pas. 2012, n° 68.

PEINE - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Infraction collective - Application de la peine la plus forte - Conséquence - Mesure de sûreté accessoire - Ecartement complet du régime répressif prévu par les incriminations moins sévères

- Art. 65 Code pénal

Wanneer de bestuurder van een vennootschap misbruik maakt van vennootschapsgoederen, kunnen de derden die hebben meegewerkt aan dat misbruik in de in artikel 66 of 67 Strafwetboek vermelde omstandigheden, worden beschouwd als mededaders of medeplichtigen aan het misdrijf, ook al zouden zij zelf niet dezelfde hoedanigheid als de hoofddader hebben gehad (1). (1) Cass. 25 januari 2012, AR P.11.1821.F, AC 2012, nr. 68.

MISDRIJF - Deelneming - Misbruik van vennootschapsgoederen - Strafbare deelneming - Voorwaarde - Derde die heeft meegewerkt aan het misdrijf - Derde die geen bestuurder van de vennootschap is - Invloed

- Art. 66 Strafwetboek

- Art. 67 Strafwetboek

- Art. 492bis Strafwetboek

Lorsque le dirigeant d'une société commet un abus de biens sociaux, les tiers qui ont prêté la main à cet abus dans les conditions prévues aux articles 66 ou 67 du Code pénal peuvent être considérés comme coauteurs ou complices du délit quand bien même ils n'auraient pas été revêtus personnellement de la même qualité que l'auteur principal (1). (1) Cass. 25 janvier 2012, RG P.11.1821.F, Pas. 2012, n° 68.

INFRACTION - Participation - Abus de biens sociaux - Participation punissable - Condition - Tiers ayant prêté la main à l'infraction - Tiers n'ayant pas la qualité de dirigeant de la société - Incidence

- Art. 66 Code pénal

- Art. 67 Code pénal

- Art. 492bis Code pénal

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Misbruik van vennootschapsgoederen - Strafbare deelneming - Voorwaarde - Derde die heeft meegewerkt aan het misdrijf - Derde die geen bestuurder van de vennootschap is - Invloed

- Art. 66 Strafwetboek
- Art. 67 Strafwetboek
- Art. 492bis Strafwetboek

ABUS DE CONFIANCE - Abus de biens sociaux - Participation punissable - Condition - Tiers ayant prêté la main à l'infraction - Tiers n'ayant pas la qualité de dirigeant de la société - Incidence

- Art. 66 Code pénal
- Art. 67 Code pénal
- Art. 492bis Code pénal

P.24.1374.N

28 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1](#)

AC nr. ...

Artikel 43bis, zevende lid, Strafwetboek bepaalt dat de rechter zo nodig het bedrag van de in artikel 42, 3°, bedoelde vermogensvoordelen of van de in het tweede lid bedoelde geldwaarde vermindert om de veroordeelde geen onredelijk zware straf op te leggen; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar, maar het komt aan de veroordeelde toe de gegevens aan te reiken die de rechter in staat moeten stellen te beoordelen in welke mate het bevelen van de vermelde verbeurdverklaring een onredelijke straf voor een beklaagde inhoudt (1). (1) Cass. 26 januari 2021, AR P.20.1283.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.5, met concl. van advocaat-generaal D. SCHOETERS.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Straf - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Artikel 43bis, zevende lid, Strafwetboek - Onredelijk zware straf - Vermindering van het bedrag van de vermogensvoordelen of van de geraamde geldwaarde ervan - Beoordeling door de rechter - Gegevens aan te reiken door de veroordeelde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, zevende lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Artikel 43bis, zevende lid, Strafwetboek - Onredelijk zware straf - Vermindering van het bedrag van de vermogensvoordelen of van de geraamde geldwaarde ervan - Beoordeling door de rechter - Gegevens aan te reiken door de veroordeelde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, zevende lid Strafwetboek

L'article 43bis, alinéa 7, du Code pénal prévoit que le juge diminue au besoin le montant des avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, ou de l'évaluation monétaire visée à l'alinéa 2 afin de ne pas soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde; bien que le juge se prononce souverainement sur ce point, il appartient au condamné de fournir les informations qui permettront au juge d'apprécier dans quelle mesure la confiscation ordonnée constitue peine déraisonnablement lourde pour un prévenu (1). (1) Cass. 26 janvier 2021, RG P.20.1283.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.5 avec concl. de M. Schoeters, avocat général.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Peine - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Code pénal, article 43bis, alinéa 7 - Peine déraisonnablement lourde - Diminution du montant des avantages patrimoniaux ou de leur évaluation monétaire - Appréciation par le juge - Informations à fournir par le condamné - Portée - Conséquence

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 7 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Code pénal, article 43bis, alinéa 7 - Peine déraisonnablement lourde - Diminution du montant des avantages patrimoniaux ou de leur évaluation monétaire - Appréciation par le juge - Informations à fournir par le condamné - Portée - Conséquence

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 7 Code pénal

Opdat de verbeurdverklaring van de in artikel 42, 3°, Strafwetboek vermelde vermogensvoordelen of van de in artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek bedoelde geldwaarde daarvan kan worden uitgesproken tegen degene die als dader, mededader of medeplichtige wordt veroordeeld voor het misdrijf dat de vermogensvoordelen heeft voortgebracht, is niet vereist dat die vermogensvoordelen zijn eigendom zijn of tot zijn vermogen zijn toegetreden, noch dat hij zich heeft verrijkt aangezien die verbeurdverklaring kan worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat hij uit het misdrijf heeft gehaald of de bestemming die hij later aan de vermogensvoordelen heeft gegeven; hieruit volgt dat de rechter die een beklaagde schuldig verklaart als deelnemer in de zin van artikel 66 Strafwetboek aan de productie en de verkoop van verdovende middelen ingevolge de terbeschikkingstelling van locaties die noodzakelijk waren voor het plegen van die misdrijven, het vermogensvoordeel van de beklaagde ingevolge die deelneming niet dient te beperken tot de huurgelden die de betrokkene heeft ontvangen maar de rechter dat vermogensvoordeel daarentegen kan berekenen op grond van de totale geraamde opbrengst van de verkoop van de verdovende middelen en lastens de beklaagde de verbeurdverklaring kan bevelen van een deel daarvan, in functie van onder meer het aandeel van de beklaagde in de drugoperatie en zijn bijdrage aan het welslagen ervan.

MISDRIJF - Deelneming - Artikel 66, Strafwetboek - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen - Deelneming aan de productie en de verkoop van verdovende middelen - Berekening van het vermogensvoordeel - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek
- Art. 66 Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Voorwaarden - Deelneming - Artikel 66, Strafwetboek - Deelneming aan de productie en de verkoop van verdovende middelen - Berekening van het vermogensvoordeel - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

Pour que la confiscation des avantages patrimoniaux visée à l'article 42, 3°, du Code pénal ou l'évaluation monétaire visée à l'article 43bis, alinéa 2, du Code pénal puisse être prononcée à l'encontre de celui qui est condamné comme auteur, coauteur ou complice de l'infraction dont sont tirés les avantages patrimoniaux, il n'est pas requis que ces derniers soient la propriété du condamné ou soient entrés dans son patrimoine, ni qu'il se soit enrichi, dans la mesure où cette confiscation peut être prononcée indépendamment des avantages que le condamné a tirés de l'infraction ou de la destination qu'il leur aura donnée ultérieurement; il s'ensuit que le juge qui déclare un prévenu coupable de participation, au sens de l'article 66 du Code pénal, à la production et à la vente de substances stupéfiantes pour avoir mis à disposition les lieux nécessaires à la commission de ces infractions, n'a pas à limiter les avantages patrimoniaux du prévenu tirés de cette participation aux seuls loyers perçus par l'intéressé, mais peut au contraire les calculer sur la base du produit total estimé de la vente des substances stupéfiantes et ordonner la confiscation d'une partie de ce produit, en fonction notamment du rôle du prévenu dans les opérations de trafic de drogue et de sa contribution à leur réussite.

Traduction pas encore disponible

INFRACTION - Participation - Code pénal, article 66 - Infractions à la législation sur les stupéfiants - Confiscation des avantages patrimoniaux - Participation à la production et à la vente de substances stupéfiantes - Calcul des avantages patrimoniaux - Portée - Conséquence

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 2 Code pénal
- Art. 66 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Conditions - Participation - Code pénal, article 66 - Participation à la production et à la vente de substances stupéfiantes - Calcul des avantages patrimoniaux - Portée - Conséquence

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

- Art. 66 Strafwetboek

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Deelneming - Artikel 66, Strafwetboek - Verbeurdverklaring van de vermogensvoordelen - Deelneming aan de productie en de verkoop van verdovende middelen - Berekening van het vermogensvoordeel - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 42, 3° Strafwetboek

- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

- Art. 66 Strafwetboek

- Art. 66 Code pénal

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Infractions à la législation sur les stupéfiants - Participation - Code pénal, article 66 - Confiscation des avantages patrimoniaux - Participation à la production et à la vente de substances stupéfiants - Calcul des avantages patrimoniaux - Portée - Conséquence

- Art. 42, 3° Code pénal

- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

- Art. 66 Code pénal

Voor de toepassing van artikel 66, derde lid, Strafwetboek is vereist dat de verstrekte hulp of bijstand wetens en willens werd verleend en dat deze hulp of bijstand noodzakelijk is, zonder dat het daarbij van belang is of die hulp of bijstand groot of klein is en evenmin moet deze deelnemingsgedraging gericht zijn op alle constitutieve bestanddelen van het hoofdmisdrijf, zodat met eenzelfde gedraging hulp of bijstand aan verschillende misdrijven kan worden verleend in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek en derhalve een daad van deelneming aan de productie van verdovende middelen ook een daad van deelneming aan de verkoop van die verdovende middelen kan uitmaken; de enkele omstandigheid dat een persoon kennis heeft of moet hebben gehad van een misdaad of een wanbedrijf, volstaat niet voor zijn schuldigverklaring als deelnemer in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek aan die misdaad of dat wanbedrijf maar die omstandigheid is niet aan de orde wanneer de rechter vaststelt dat de kennis van de betrokkene gepaard gaat met het bewust stellen van een positieve handeling waarmee hij noodzakelijke hulp verleent tot het plegen van de misdaad of het wanbedrijf (1). (1) Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7; Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15.

L'application de l'article 66, alinéa 3, du Code pénal requiert que l'aide ou l'assistance ait été prêtée sciemment et volontairement et qu'elle ait été nécessaire, peu importe que cette participation soit considérable ou négligeable et qu'elle réunisse tous les éléments constitutifs de l'infraction principale, de sorte qu'une aide ou assistance à l'accomplissement de plusieurs infractions puisse être prêtée par un seul et même agissement au sens de l'article 66, alinéa 3, du Code pénal et qu'un acte de participation à la production de substances stupéfiants puisse aussi faire office d'acte de participation à la vente de ces substances stupéfiants; la seule circonstance qu'une personne ait ou aurait dû avoir connaissance d'un crime ou d'un délit n'est pas une base suffisante pour une déclaration de culpabilité en tant que participant à un crime ou à un délit au sens de l'article 66, alinéa 3, du Code pénal, mais cette circonstance n'est pas en cause lorsque le juge constate que la connaissance de l'intéressé s'accompagne de la pose délibérée d'un acte positif consistant à prêter l'aide ou l'assistance nécessaire à la commission d'un crime ou d'un délit (1). (1) Cass. 12 mars 2024, RG P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7; Cass. 15 novembre 2022, RG P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15.

MISDRIJF - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Verstrekken van hulp of bijstand - Voorwaarden - Wetens en willens verlenen van noodzakelijke hulp of bijstand - Kennis van een misdaad of wanbedrijf - Onvoldoende basis voor een schuldigverklaring als deelnemer aan een misdaad of wanbedrijf - Kennis gepaard gaande met een positieve handeling waarmee noodzakelijke hulp of bijstand aan het

INFRACTION - Participation - Code pénal, article 66, alinéa 3 - Aide ou assistance prêtée - Conditions - Aide ou assistance nécessaire prêtée sciemment et volontairement - Connaissance d'un crime ou d'un délit - Base insuffisante pour une déclaration de culpabilité en tant que participant à un crime ou à un délit - Connaissance associée à un acte positif consistant à prêter l'aide ou l'assistance nécessaire à la commission d'un crime ou d'un délit - Infractions à la législation sur les stupéfiants - Production et vente de substances

plegen van de misdaad of wanbedrijf wordt verleend - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Productie en verkoop van verdovende middelen - Verlenen van hulp of bijstand aan verschillende misdrijven door eenzelfde gedraging - Daad van deelneming aan de productie van verdovende middelen - Daad van deelneming aan verkoop van verdovende middelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Verstrekken van hulp of bijstand - Voorwaarden - Wetens en willens verlenen van noodzakelijke hulp of bijstand - Kennis van een misdaad of wanbedrijf - Onvoldoende basis voor een schuldigverklaring als deelnemer aan een misdaad of wanbedrijf - Kennis gepaard gaande met een positieve handeling waarmee noodzakelijke hulp of bijstand aan het plegen van de misdaad of wanbedrijf wordt verleend - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Productie en verkoop van verdovende middelen - Verlenen van hulp of bijstand aan verschillende misdrijven door eenzelfde gedraging - Daad van deelneming aan de productie van verdovende middelen - Daad van deelneming aan verkoop van verdovende middelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Verstrekken van hulp of bijstand - Voorwaarden - Wetens en willens verlenen van noodzakelijke hulp of bijstand - Kennis van een misdaad of wanbedrijf - Onvoldoende basis voor een schuldigverklaring als deelnemer aan een misdaad of wanbedrijf - Kennis gepaard gaande met een positieve handeling waarmee noodzakelijke hulp of bijstand aan het plegen van de misdaad of wanbedrijf wordt verleend - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Productie en verkoop van verdovende middelen - Verlenen van hulp of bijstand aan verschillende misdrijven door eenzelfde gedraging - Daad van deelneming aan de productie van verdovende middelen - Daad van deelneming aan verkoop van verdovende middelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

stupéfiantes - Aide ou assistance nécessaire à l'accomplissement de plusieurs infractions prêté par un seul et même agissement - Acte de participation à la production de substances stupéfiantes - Acte de participation à la vente de substances stupéfiantes - Portée - Conséquence

- Art. 66, al. 3 Code pénal

- Art. 2bis L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Participation - Code pénal, article 66, alinéa 3 - Aide ou assistance prêté - Conditions - Aide ou assistance nécessaire prêté sciemment et volontairement - Connaissance d'un crime ou d'un délit - Base insuffisante pour une déclaration de culpabilité en tant que participant à un crime ou à un délit - Connaissance associée à un acte positif consistant à prêter l'aide ou l'assistance nécessaire à la commission d'un crime ou d'un délit - Infractions à la législation sur les stupéfiants - Production et vente de substances stupéfiantes - Aide ou assistance nécessaire à l'accomplissement de plusieurs infractions prêté par un seul et même agissement - Acte de participation à la production de substances stupéfiantes - Acte de participation à la vente de substances stupéfiantes - Portée - Conséquence

- Art. 66, al. 3 Code pénal

- Art. 2bis L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Infractions à la législation sur les stupéfiants - Participation - Code pénal, article 66, alinéa 3 - Aide ou assistance prêté - Conditions - Aide ou assistance nécessaire prêté sciemment et volontairement - Connaissance d'un crime ou d'un délit - Base insuffisante pour une déclaration de culpabilité en tant que participant à un crime ou à un délit - Connaissance associée à un acte positif consistant à prêter l'aide ou l'assistance nécessaire à la commission d'un crime ou d'un délit - Infractions à la législation sur les stupéfiants. - Production et vente de substances stupéfiantes - Production et vente de substances stupéfiantes - Aide ou assistance nécessaire à l'accomplissement de plusieurs infractions prêté par un seul et même agissement - Acte de participation à la production de substances stupéfiantes - Acte de participation à la vente de substances stupéfiantes - Portée - Conséquence

- Art. 66, al. 3 Code pénal

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Art. 2bis L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

P.24.1377.N

14 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.18](#)

AC nr. ...

De wet van 9 april 2024 Strafprocesrecht I, die op 28 april 2024 in werking is getreden, heeft de regeling van de verjaring van de strafvordering gewijzigd; de nieuwe regeling is van toepassing op alle vorderingen die volgens de oude wet nog niet waren verjaard op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet; de eenjarige verjaringstermijn van artikel 14, § 3, tweede zin, Probatiwet kon volgens artikel 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zoals van toepassing tot de opheffing ervan door artikel 60 van de wet van 9 april 2024 Strafprocesrecht I op 28 april 2024, worden gestuit; door de opheffing van die bepaling kan die verjaringstermijn niet langer worden gestuit (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, in de versie van na de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024.

STRAFVORDERING - Veroordeling met probatieuittel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Opheffing van de stuiting van de verjaring door de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe regel - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Opheffing van de stuiting van de verjaring door de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe regel - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuittel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn

4/05/2026

La loi du 9 avril 2024 « droit de la procédure pénale I », qui est entrée en vigueur le 28 avril 2024, a modifié les règles de prescription de l'action publique ; les nouvelles règles s'appliquent à toutes les actions qui, au moment de l'entrée en vigueur de la nouvelle loi, n'étaient pas encore prescrites en vertu de l'ancienne loi ; selon l'article 22 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, dans sa version applicable jusqu'à son abrogation le 28 avril 2024 par l'article 60 de la loi du 9 avril 2024, le délai de prescription d'un an visé à l'article 14, § 3, seconde phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation pouvait être interrompu ; eu égard à l'abrogation de cette disposition, ledit délai ne peut plus être interrompu (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) L. du 17 avril 1878, art. 22, dans sa version postérieure à la l. du 9 avril 2024.

ACTION PUBLIQUE - Condamnation avec sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Suppression de l'interruption de la prescription par la loi du 9 avril 2024 - Application immédiate de la nouvelle règle - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Suppression de l'interruption de la prescription par la loi du 9 avril 2024 - Application immédiate de la nouvelle règle - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée

van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Opheffing van de stuiting van de verjaring door de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe regel - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

avant le 28 avril 2024 - Suppression de l'interruption de la prescription par la loi du 9 avril 2024 - Application immédiate de la nouvelle règle - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Uit de met de wet van 9 april 2024 Strafprocesrecht I ingevoerde regeling en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat de wetgever het onderscheid heeft willen behouden tussen de in artikel 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalde nieuwe gemeenschappelijke regeling van de verjaring van de strafvordering, die stelt dat de verjaringstermijn van de strafvordering niet meer loopt vanaf de dag van de aanhangigmaking van de strafvordering voor de politierechtbank, de correctionele rechtbank, het hof van assisen of het hof van beroep zetelend in eerste en laatste aanleg, en de bijzondere verjaringsregeling van artikel 14, § 3, tweede zin, Probatiwet betreffende de herroepingsvordering; het is uitgesloten dat de wetgever zou hebben gewild dat het feit van aanhangigmaking van de vordering zowel de verjaring van de herroepingsvordering zou doen ingaan als het verloop van die verjaring zou schorsen (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 23 en 25 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, in de versie van na de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024.

Il résulte des règles instaurées par la loi du 9 avril 2024 « droit de la procédure pénale I » et de leur genèse que le législateur a souhaité maintenir la distinction entre, d'une part, les nouvelles règles de droit commun de prescription de l'action publique, prévues à l'article 23 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, qui dispose que le délai de prescription de l'action publique cesse de courir à dater du jour où le tribunal de police, le tribunal correctionnel, la cour d'assises ou la cour d'appel siégeant en premier et dernier ressort, sont saisis de l'action publique, et, d'autre part, les règles de prescription particulières relatives à l'action en révocation, prévues à l'article 14, § 3, seconde phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation ; il est exclu que l'intention du législateur ait été que la saisine de l'action publique entraîne à la fois la prise de cours et la suspension du délai de prescription de l'action en révocation (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) L. du 17 avril 1878, art. 23 et 25, dans leur version postérieure à la l. du 9 avril 2024.

STRAFVORDERING - Veroordeling met probatieuiststel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Nieuwe regel dat de verjaring niet meer loopt vanaf de aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Gevolg

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Veroordeling met probatieuiststel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Nieuwe regel dat de verjaring niet meer loopt vanaf de aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Gevolg

4/05/2026

ACTION PUBLIQUE - Condamnation avec sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Nouvelle règle disposant que la prescription cesse de courir à la saisine de la juridiction de jugement - Conséquence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Condamnation avec sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Nouvelle règle disposant que la prescription cesse de courir à la saisine de la juridiction de jugement - Conséquence

P. 304/844

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Nieuwe regel dat de verjaring niet meer loopt vanaf de aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Gevolg

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Nouvelle règle disposant que la prescription cesse de courir à la saisine de la juridiction de jugement - Conséquence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Volgens artikel 14, § 3, tweede zin, Probatiwet verjaart de vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden een vol jaar na de dag waarop zij bij het bevoegde gerecht is aangebracht; de vordering tot herroeping van het probatie-uitstel heeft betrekking op de uitvoering van de straf en is dan ook een vordering die behoort tot de strafvordering (1). (1) Zie concl. OM.

STRAFVORDERING - Vonnisgerichten - Veroordeling met probatieuitstel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Verband met de strafvordering

- Art. 14, § 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Vonnisgerichten - Veroordeling met probatieuitstel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Verband met de strafvordering

- Art. 14, § 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Verband met de strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Selon l'article 14, § 3, seconde phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, l'action en révocation pour inobservation des conditions imposées est prescrite après une année révolue à compter du jour où la juridiction compétente en a été saisie ; l'action en révocation d'un sursis probatoire porte sur l'exécution de la peine et relève donc de l'action publique (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION PUBLIQUE - Juridictions de jugement - Condamnation avec sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Lien avec l'action publique

- Art. 14, § 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Juridictions de jugement - Condamnation avec sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Lien avec l'action publique

- Art. 14, § 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Lien avec l'action publique

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Noch artikel 6.1 of 6.3.a EVRM, noch enig algemeen rechtsbeginsel legt enige bijzondere vorm op voor wat betreft de wijze waarop de vervolgte partij op de hoogte moet worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging; niets belet dat de vonnisrechter op basis van de informatie uit het strafdossier de redenen van de beschuldiging, zoals vermeld in de gedinginleidende akte, verduidelijkt, onder meer door aanpassing van de incriminatiegegevens, en de partijen vervolgens uitnodigt om hierover standpunt in te nemen; het enkele feit dat deze verduidelijking een gevolg is van het verweer van de beklaagde of dat zij pas in de procedure in hoger beroep gebeurt, miskent het recht van verdediging niet; daarvoor is enkel vereist dat de beklaagde na de verduidelijking kan beschikken over de tijd en faciliteiten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging, zoals bepaald in artikel 6.3.b EVRM (1). (1) Zie ook Cass. 11 juni 2024, AR P.24.0109.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240611.2N.10; Cass. 25 mei 2022, AR P.22.0087.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.3 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20220525.2F.3; Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736, met concl. OM; J. DECOKER, "De heromschrijving van het ten laste gelegde: een greep uit de cassatierechtspraak (vanaf 2000 tot nu)", T. Strafr. 2017, 347-357; Cass. 23 oktober 2002, AR P.02.0958.F, AC 2002, nr. 561; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH, en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1651-1659.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op tegenspraak - Verwittiging van de aard en redenen van de telastlegging - Aanpassing van tenlastelegging door de vonnisrechter - Wijziging van de datum van de vervolgte feiten - Verwittiging van de beklaagde in de procedure in hoger beroep - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Ni l'article 6, § 1er, ni l'article 6, § 3, a, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni aucun principe général du droit ne subordonne à une quelconque formalité particulière l'information à donner à l'accusé concernant la nature et la cause de l'accusation portée contre lui ; rien n'empêche la juridiction de jugement de préciser, sur la base des informations tirées du dossier répressif, les motifs de l'accusation mentionnés dans l'acte introductif d'instance, notamment en adaptant les dates d'incrimination, et d'inviter ensuite les parties à prendre position à cet égard ; le seul fait que cette précision résulte de la défense du prévenu ou ne survienne qu'au stade de la procédure en appel n'implique pas une méconnaissance des droits de la défense ; à cet égard, il est uniquement requis que le prévenu dispose, après la précision, du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense, comme prévu par l'article 6, § 3, b, de la Convention (1). (1) Voir également Cass. 11 juin 2024, RG P.24.0109.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240611.2N.10 ; Cass. 25 mai 2022, RG P.22.0087.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220525.2F.3, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20220525.2F.3 ; Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec concl. du MP ; J. DECOKER, « De heromschrijving van het ten laste gelegde: een greep uit de cassatierechtspraak (vanaf 2000 tot nu) », T. Strafr. 2017, pp. 347-357 ; Cass. 23 octobre 2002, RG P.02.0958.F, Pas. 2002, n° 561 ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2025, pp. 1651-1659.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au contradictoire - Information concernant la nature et la cause de la prévention - Adaptation de la prévention par la juridiction de jugement - Modification de la date des faits à l'origine des poursuites - Information donnée au prévenu au stade de la procédure en appel - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.b - Recht op voldoende tijd en faciliteiten om zijn verweer voor te bereiden - Verwittiging van de aard en redenen van de telastlegging - Aanpassing van tenlastelegging door de vonnisrechter - Wijziging van de datum van de vervolgte feiten - Verwittiging van de beklaagde in de procedure in hoger beroep - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Verwittiging van de aard en redenen van de telastlegging - Aanpassing van tenlastelegging door de vonnisrechter - Wijziging van de datum van de vervolgte feiten - Verwittiging van de beklaagde in de procedure in hoger beroep - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Verwittiging van de aard en redenen van de telastlegging - Aanpassing van tenlastelegging door de vonnisrechter - Wijziging van de datum van de vervolgte feiten - Verwittiging van de beklaagde in de procedure in hoger beroep - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b - Droit à disposer du temps et des facilités nécessaires à la préparation de sa défense - Information concernant la nature et la cause de la prévention - Adaptation de la prévention par la juridiction de jugement - Modification de la date des faits à l'origine des poursuites - Information donnée au prévenu au stade de la procédure en appel - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Information concernant la nature et la cause de la prévention - Adaptation de la prévention par la juridiction de jugement - Modification de la date des faits à l'origine des poursuites - Information donnée au prévenu au stade de la procédure en appel - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit au contradictoire - Information concernant la nature et la cause de la prévention - Adaptation de la prévention par la juridiction de jugement - Modification de la date des faits à l'origine des poursuites - Information donnée au prévenu au stade de la procédure en appel - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De rechter kan oordelen dat een persoon waarvan hij vaststelt dat die een centrale rol in de terroristische groep speelt, een leidende persoon binnen die groep is in de zin van artikel 140, § 2, Strafwetboek en die centrale rol kan blijken uit alle aan de rechter voorgelegde gegevens, zoals de actieve of vooraanstaande rol van de betrokkene in de groep, de vastgestelde materiële gedragingen van de betrokkene, het feit dat de betrokkene namens de groep kan spreken, dat hij acties van de groep kan coördineren of dat hij initiatieven kan nemen om groepsleden aan te zetten tot bepaalde handelingen en het is niet vereist dat de rechter onderscheiden redenen het opzet van de beklaagde als leidende persoon motiveert; meerdere personen kunnen de hoedanigheid van leidende persoon binnen een terroristische groep hebben en het feit dat een andere persoon dan de beklaagde als spilfiguur van de groep wordt aanzien en dat de beklaagde binnen de groep een ondergeschikte rol ten aanzien van een derde vervult, sluiten zijn leiderschap niet uit.

TERRORISME - Terroristische misdrijven - Leidende persoon binnen een terroristische groep - Artikel 140, § 2, Strafwetboek - Elementen waaruit een centrale rol binnen de terroristische groep kan worden afgeleid - Meerdere personen die leidend persoon zijn - Draagwijdte - Gevolg
- Art. 140, § 2 Strafwetboek

Het slachtoffer van het geweld of de bedreiging vermeld in artikel 473, eerste lid, Strafwetboek of van de foltering vermeld in artikel 473, tweede lid, Strafwetboek, kan letsels of aandoeningen vertonen die niet door dat geweld, die bedreiging of die foltering zijn veroorzaakt zodat de vraagstelling aan de gerechtsdeskundige of de letsels van het slachtoffer het gevolg zijn van het geweld, de bedreiging of de foltering geen tegenstrijdigheid inhoudt met de veroordeling voor die feiten.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Diefstal met geweld of bedreiging - Foltering - Verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 473, eerste en tweede lid, Strafwetboek - Veroordeling uit hoofde van de feiten - Gevolgen voor het slachtoffer - Vraagstelling aan de deskundige over de letsels van het slachtoffer - Draagwijdte - Gevolg
- Art. 473, eerste lid en tweede lid Strafwetboek

Sur la base de l'ensemble des éléments qui lui sont soumis (tels que le rôle actif ou prépondérant d'une personne au sein d'un groupe terroriste, les comportements matériels de cette personne, la possibilité pour cette dernière de s'exprimer au nom du groupe, d'en coordonner les actions ou de prendre des initiatives pour inciter les membres de ce groupe à accomplir certains actes), le juge peut constater qu'une personne joue un rôle central au sein du groupe terroriste et ainsi la considérer comme un dirigeant au sein de ce groupe au sens de l'article 140, § 2, du Code pénal, mais le juge n'est pas obligé de motiver de manière distincte le fait que le prévenu avait l'intention d'agir en tant que dirigeant; dans la mesure où plusieurs personnes peuvent avoir la qualité de dirigeant au sein d'un groupe terroriste, il n'est pas exclu que le prévenu ait cette qualité même si une personne autre que lui est considérée comme la figure de proue du groupe et que le prévenu lui-même y joue un rôle secondaire par rapport à un tiers.

TERRORISME - Infractions terroristes - Dirigeant au sein d'un groupe terroriste - Code pénal, article 140, § 2 - Éléments permettant de déduire qu'une personne joue un rôle central au sein d'un groupe terroriste - Pluralité de personnes ayant la qualité de dirigeant - Portée - Conséquence
- Art. 140, § 2 Code pénal

La victime de violences ou menaces visées à l'article 473, alinéa 1er, du Code pénal ou de tortures visées à l'article 473, alinéa 2, du Code pénal pouvant présenter des lésions ou affections qui y sont peut-être étrangères, la condamnation de l'auteur pour ces actes ne fait pas obstacle à ce qu'une question soit posée à l'expert judiciaire pour savoir si les lésions de la victime y sont ou non étrangères.

EXPERTISE - Vol commis à l'aide de violences ou de menaces - Tortures - Circonstances aggravantes visées à l'article 473, alinéas 1er et 2, du Code pénal - Condamnation en raison des faits - Conséquences pour la victime - Question posée à l'expert à propos des lésions de la victime - Portée - Conséquence

- Art. 473, al. 1er et al. 2 Code pénal

DIEFSTAL EN AFBERSING - Diefstal met geweld of bedreiging - Foltering - Verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 473, eerste en tweede lid, Strafwetboek - Veroordeling uit hoofde van de feiten - Gevolgen voor het slachtoffer - Vraagstelling aan de deskundige over de letsels van het slachtoffer - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 473, eerste lid en tweede lid Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Diefstal met geweld of bedreiging - Foltering - Verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 473, eerste en tweede lid, Strafwetboek - Veroordeling uit hoofde van de feiten - Gevolgen voor het slachtoffer - Vraagstelling aan de deskundige over de letsels van het slachtoffer - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 473, eerste lid en tweede lid Strafwetboek

VOL ET EXTORSION - Vol commis à l'aide de violences ou de menaces - Tortures - Circonstances aggravantes visées à l'article 473, alinéas 1er et 2, du Code pénal - Condamnation en raison des faits - Conséquences pour la victime - Question posée à l'expert à propos des lésions de la victime - Portée - Conséquence

- Art. 473, al. 1er et al. 2 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Vol commis à l'aide de violences ou de menaces - Tortures - Circonstances aggravantes visées à l'article 473, alinéas 1er et 2, du Code pénal - Condamnation en raison des faits - Conséquences pour la victime - Question posée à l'expert à propos des lésions de la victime - Portée - Conséquence

- Art. 473, al. 1er et al. 2 Code pénal

Om te worden aanzien als deelnemer aan de activiteiten van een terroristische groep in de zin van artikel 140, § 1, Strafwetboek, volstaat het te weten of te moeten weten dat men zou kunnen bijdragen tot het plegen van een al dan niet terroristisch misdrijf door de groep of door sommige leden van de groep en niet vereist is dat een hier bedoelde deelnemer zelf de intentie heeft een al dan niet terroristisch misdrijf te plegen noch dat een dergelijke deelnemer alle andere deelnemers aan de groep kent, noch dat hij volledig op de hoogte is van alle activiteiten en intenties van de groep (1). (1) Zie I. DE LA SERNA, "Des infractions terroristes", in C. DE VALKENNEER en I. DE LA SERNA, À la découverte de la justice pénale: Paroles de juriste, Larcier, 2015, 199; A. FRANSEN en J. KERKHOF, "Het materieel terrorismestrafrecht" in J. KERKHOF, A. SCHOTSAERT en P. VAN LINTHOUT (eds.), Contra-terrorisme: De gerechtelijke aanpak van terrorisme in België, Brussel, Larcier, 2018, (3) 28; A. WINANTS, "De invloed van terrorisme op de strafwetgeving: actualia materieel strafrecht", NC 2019/ 14, 343; W. YPERMAN, "De terroristische misdrijven in artikelen 137 en 140 Sw.: geen legistische voltrefeer", T. Strafr., 2020/5, 323.

TERRORISME - Terroristische misdrijven - Deelname aan de activiteiten van een terroristische groep - Artikel 140, § 1, Strafwetboek - Constitutieve bestanddelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 140, § 1 Strafwetboek

Pour être considéré comme un participant aux activités d'un groupe terroriste au sens de l'article 140, § 1er, du Code pénal, une personne doit seulement savoir ou être censée savoir qu'elle pourrait aider un groupe ou quelques-uns de ses membres à commettre une infraction de nature terroriste ou non, mais ne doit pas nécessairement nourrir elle-même l'intention d'en commettre une, ni connaître tous les autres participants du groupe, ni même être pleinement informée de toutes les activités et intentions du groupe (1). (1) Voy. I. DE LA SERNA, « Des infractions terroristes », À la découverte de la justice pénale: Paroles de juriste, C. DE VALKENNEER et I. DE LA SERNA (DIR.), Larcier, 2015, p. 199 ; A. FRANSEN et J. KERKHOF, « Het materieel terrorismestrafrecht », Contra-terrorisme: De gerechtelijke aanpak van terrorisme in België, J. KERKHOF, A. SCHOTSAERT et P. VAN LINTHOUT (dir.), Bruxelles, Larcier, 2018, (3) p. 28 ; A. WINANTS, « De invloed van terrorisme op de strafwetgeving: actualia materieel strafrecht », Nullum Crimen, 2019/14, p. 343 ; W. YPERMAN, « De terroristische misdrijven in artikelen 137 en 140 Sw.: geen legistische voltrefeer », T. Strafr., 2020/5, p. 323.

TERRORISME - Infractions terroristes - Participation aux activités d'un groupe terroriste - Code pénal, article 140, § 1er - Éléments constitutifs - Portée - Conséquence

- Art. 140, § 1er Code pénal

Om te worden aanzien als een terroristische groep in de zin van artikel 139, eerste lid, Strafwetboek, volstaat het dat een groep de intentie heeft om terroristische misdrijven te plegen en niet vereist is dat de groep reeds een terroristisch misdrijf heeft gepleegd of het plegen van een concreet terroristisch misdrijf voorbereidt, dan wel het plegen van een specifiek terroristisch misdrijf voor ogen heeft, zodat voor het bewezen verklaren van het bestaan van een terroristische groep de rechter dan ook geen concreet, in tijd en ruimte bepaald misdrijf als bedoeld in artikel 137 Strafwetboek dient aan te wijzen dat die groep van plan was te plegen; dat de groep in onderling overleg moet optreden om terroristische misdrijven in de zin van artikel 137 Strafwetboek te plegen, betekent dat de groep dient te handelen met een bepaalde mate van overleg tussen minstens sommige van zijn leden maar het is niet vereist dat alle leden bij dat overleg zijn betrokken (1). (1) Zie ook Cass. 22 mei 2024, AR P.24.0088.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240522.2F.14 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.

TERRORISME - Terroristische misdrijven - Terroristische groep - Artikel 139, eerste lid, Strafwetboek - Constitutieve bestanddelen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 137 Strafwetboek
- Art. 139, eerste lid Strafwetboek

Weliswaar levert het enkele feit van de verheerlijking van terrorisme niet het door artikel 140, § 1 en § 2, Strafwetboek bedoelde misdrijf op, maar de rechter kan het verheerlijken van terrorisme wel betrekken bij een onderzoek naar het bewezen zijn van het door artikel 140 Strafwetboek bepaalde misdrijf (1). (1) Weliswaar levert het enkele feit van de verheerlijking van terrorisme niet het door artikel 140, § 1 en § 2, Strafwetboek bedoelde misdrijf op, maar de rechter kan het verheerlijken van terrorisme wel betrekken bij een onderzoek naar het bewezen zijn van het door artikel 140 Strafwetboek bepaalde misdrijf (1). (1) Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1692.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.20 met concl. OM.

Pour être considéré comme un groupe terroriste au sens de l'article 139, alinéa 1er, du Code pénal, un groupe doit seulement nourrir l'intention de commettre des infractions terroristes mais ne doit pas nécessairement en avoir déjà commis une, avoir préparé une infraction terroriste concrète ou projeter d'en commettre une spécifique, de sorte que le juge qui entend retenir l'existence d'un groupe terroriste n'est pas tenu d'identifier une infraction précise, circonscrite dans le temps et dans l'espace au sens de l'article 137 du Code pénal, que ce groupe aurait eu l'intention de commettre; le fait que le groupe doive agir de façon concertée en vue de commettre des infractions terroristes visées à l'article 137 du Code pénal signifie qu'il doit exister un certain degré de concertation entre au moins quelques-uns de ses membres, sans qu'il soit requis que tous soient impliqués dans cette concertation (1). (1) Cass. 22 mai 2024, RG P.24.0088.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240522.2F.14 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

TERRORISME - Infractions terroristes - Groupe terroriste - Code pénal, article 139, alinéa 1er - Eléments constitutifs - Portée - Conséquence

- Art. 137 Code pénal
- Art. 139, al. 1er Code pénal

Bien que l'apologie du terrorisme n'est pas à elle seule constitutive de l'infraction visée à l'article 140, § 1er et 2, du Code pénal, le juge peut en tenir compte dans l'examen de la culpabilité du chef de l'infraction visée à l'article 140 du Code pénal (1). (1) Cass. 18 janvier 2022, RG P.21.1692.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.20 avec les concl. du MP.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Terrorisme - Deelname aan de activiteiten van een terroristische groep - Leidinggevende rol in een terroristische groep - Verheerlijking van terrorisme - Niet constitutief van de misdrijven bepaald in artikel 140, §§ 1 en 2 - Element te betrekken in de bewijsvoering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 140, §§ 1 en 2 Strafwetboek

TERRORISME - Terroristische misdrijven - Deelname aan de activiteiten van een terroristische groep - Leidinggevende rol in een terroristische groep - Verheerlijking van terrorisme - Niet constitutief van de misdrijven bepaald in artikel 140, §§ 1 en 2 - Element te betrekken in de bewijsvoering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 140, §§ 1 en 2 Strafwetboek

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Terrorisme - Participation aux activités d'un groupe terroriste - Rôle de dirigeant au sein d'un groupe terroriste - Apologie du terrorisme - Éléments non constitutifs des infractions visées à l'article 140, § 1er et 2 - Éléments d'administration de la preuve - Portée - Conséquence

- Art. 140, § 1er et § 2 Code pénal

TERRORISME - Infractions terroristes - Participation aux activités d'un groupe terroriste - Rôle de dirigeant au sein d'un groupe terroriste - Apologie du terrorisme - Éléments non constitutifs des infractions visées à l'article 140, § 1er et 2 - Éléments d'administration de la preuve - Portée - Conséquence

- Art. 140, § 1er et § 2 Code pénal

P.24.1400.N

25 maart 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.55

AC nr. ...

Aangezien het decreet 1976 met ingang van 1 januari 2015 werd opgeheven en vervangen door het Onroerendergoeddecreet en in dit laatste met ingang van 1 januari 2023 strafbepalingen werden ingevoerd betreffende het niet naleven van de in artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, 2°, bepaalde meldingsplicht aan het college van burgemeester en schepenen van handelingen aan of in beschermde stads- of dorpsgezichten, volgt daaruit dat geen enkele andere bepaling deze gedraging strafbaar stelde tot 1 januari 2023, zodat ingevolge de bepalingen van artikel 7.1 EVRM, 15 IVBPR, 12 Grondwet en 2 Strafwetboek de veroordeling van een beklaagde uit hoofde van deze gedraging, gepleegd voor 1 januari 2023 niet naar recht verantwoord is.

GRONDWET - Art. 12 - Legaliteitsbeginsel - Stedenbouw - Opheffing van het decreet 1976 en vervanging door het Onroerendergoeddecreet - Handelingen aan of in beschermde stads- of dorpsgezichten - Meldingsplicht aan het college van burgemeester en schepenen - Wijziging van het Onroerendergoeddecreet - Invoering van strafbepalingen met ingang van 1 januari 2023 bij het niet naleven van de meldingsplicht - Artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° - Veroordeling van een beklaagde voor feiten gepleegd voor deze datum - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Dès lors que le décret de 1976 a été abrogé à effet du 1er janvier 2015 et remplacé par le décret du Conseil flamand du 12 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier et qu'ont été introduites dans ce dernier, avec effet au 1er janvier 2023, des dispositions pénales relatives au non-respect de l'obligation de notification au collège des bourgmestre et échevins, visée à l'article 6.4.4, § 1er, alinéa 1er, 2°, d'actes sur ou dans des sites urbains ou ruraux protégés, il s'en suit qu'aucune autre disposition n'incriminait ce comportement jusqu'au 1er janvier 2023, de sorte que, conformément aux dispositions des articles 7, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 15 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, 12 de la Constitution et 2 du Code pénal, la condamnation d'un prévenu du chef de ce comportement, commis avant le 1er janvier 2023, n'est pas légalement justifiée.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Principe de légalité - Urbanisme - Abrogation du décret de 1976 et remplacement par le décret du 12 juillet 2013 - Actes sur ou dans des sites urbains ou ruraux protégés - Obligation de notification au collège des bourgmestre et échevins - Modification du décret du 12 juillet 2013 - Introduction de dispositions pénales avec effet au 1er janvier 2023 en cas de non-respect de l'obligation de notification - Article 6.4.4, § 1er, alinéa 1er, 2° - Condamnation d'un prévenu pour des faits commis avant cette date - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° Decreet 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Legaliteitsbeginsel - Stedenbouw - Opheffing van het decreet 1976 en vervanging door het Onroerenderfgoeddecreet - Handelingen aan of in beschermde stads- of dorpsgezichten - Meldingsplicht aan het college van burgemeester en schepenen - Wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet - Invoering van strafbepalingen met ingang van 1 januari 2023 bij het niet naleven van de meldingsplicht - Artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° - Veroordeling van een beklaagde voor feiten gepleegd voor deze datum - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° Decreet 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Stedenbouw - Opheffing van het decreet 1976 en vervanging door het Onroerenderfgoeddecreet - Handelingen aan of in beschermde stads- of dorpsgezichten - Meldingsplicht aan het college van burgemeester en schepenen - Wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet - Invoering van strafbepalingen met ingang van 1 januari 2023 bij het niet naleven van de meldingsplicht - Artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° - Veroordeling van een beklaagde voor feiten gepleegd voor deze datum - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Strafwetboek
- Art. 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° Decreet 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Artikel 2, Strafwetboek - Stedenbouw - Opheffing van het decreet 1976 en vervanging door het Onroerenderfgoeddecreet - Handelingen aan of in beschermde stads- of dorpsgezichten - Meldingsplicht aan het college van burgemeester en schepenen - Wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet - Invoering van strafbepalingen met ingang van 1 januari 2023 bij het niet naleven van de meldingsplicht - Artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° - Veroordeling van een beklaagde voor feiten gepleegd voor deze datum - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 6.6.4, § 1, al. 1er, 2° Décret du 12 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Article 7, § 1er - Principe de légalité - Urbanisme - Abrogation du décret de 1976 et remplacement par le décret du 12 juillet 2013 - Actes sur ou dans des sites urbains ou ruraux protégés - Obligation de notification au collège des bourgmestre et échevins - Modification du décret du 12 juillet 2013 - Introduction de dispositions pénales avec effet au 1er janvier 2023 en cas de non-respect de l'obligation de notification - Article 6.4.4, § 1er, alinéa 1er, 2° - Condamnation d'un prévenu pour des faits commis avant cette date - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 6.6.4, § 1, al. 1er, 2° Décret du 12 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Urbanisme - Abrogation du décret de 1976 et remplacement par le décret du 12 juillet 2013 - Actes sur ou dans des sites urbains ou ruraux protégés - Obligation de notification au collège des bourgmestre et échevins - Modification du décret du 12 juillet 2013 - Introduction de dispositions pénales avec effet au 1er janvier 2023 en cas de non-respect de l'obligation de notification - Article 6.4.4, § 1er, alinéa 1er, 2° - Condamnation d'un prévenu pour des faits commis avant cette date - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 6.6.4, § 1, al. 1er, 2° Décret du 12 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Code pénal, article 2 - Urbanisme - Abrogation du décret de 1976 et remplacement par le décret du 12 juillet 2013 - Actes sur ou dans des sites urbains ou ruraux protégés - Obligation de notification au collège des bourgmestre et échevins - Modification du décret du 12 juillet 2013 - Introduction de dispositions pénales avec effet au 1er janvier 2023 en cas de non-respect de l'obligation de notification - Article 6.4.4, § 1er, alinéa 1er, 2° - Condamnation d'un prévenu pour des faits commis avant cette date - Portée - Conséquence

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° Decreet 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafbzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Stedenbouw - Legaliteitsbeginsel - Opheffing van het decreet 1976 en vervanging door het

Onroerenderfgoeddecreet - Handelingen aan of in beschermde stads- of dorpsgezichten - Meldingsplicht aan het college van burgemeester en schepenen - Wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet - Invoering van strafbepalingen met ingang van 1 januari 2023 bij het niet naleven van de meldingsplicht - Artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° - Veroordeling van een beklaagde voor feiten gepleegd voor deze datum - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° Decreet 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Stedenbouw - Opheffing van het decreet 1976 en vervanging door het Onroerenderfgoeddecreet - Handelingen aan of in beschermde stads- of dorpsgezichten - Meldingsplicht aan het college van burgemeester en schepenen - Wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet - Invoering van strafbepalingen met ingang van 1 januari 2023 bij het niet naleven van de meldingsplicht - Artikel 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° - Veroordeling van een beklaagde voor feiten gepleegd voor deze datum - Veroordeling van een beklaagde voor feiten gepleegd voor deze datum - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 6.4.4, § 1, eerste lid, 2° Decreet 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 6.6.4, § 1, al. 1er, 2° Décret du 12 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Urbanisme - Principe de légalité - Abrogation du décret de 1976 et remplacement par le décret du 12 juillet 2013 - Actes sur ou dans des sites urbains ou ruraux protégés - Obligation de notification au collège des bourgmestre et échevins - Modification du décret du 12 juillet 2013 - Introduction de dispositions pénales avec effet au 1er janvier 2023 en cas de non-respect de l'obligation de notification - Article 6.4.4, § 1er, alinéa 1er, 2° - Condamnation d'un prévenu pour des faits commis avant cette date - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 6.6.4, § 1, al. 1er, 2° Décret du 12 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Urbanisme - Abrogation du décret de 1976 et remplacement par le décret du 12 juillet 2013 - Actes sur ou dans des sites urbains ou ruraux protégés - Obligation de notification au collège des bourgmestre et échevins - Modification du décret du 12 juillet 2013 - Introduction de dispositions pénales avec effet au 1er janvier 2023 en cas de non-respect de l'obligation de notification - Article 6.4.4, § 1er, alinéa 1er, 2° - Condamnation d'un prévenu pour des faits commis avant cette date - Condamnation d'un prévenu pour des faits commis avant cette date - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

- Art. 6.6.4, § 1, al. 1er, 2° Décret du 12 juillet 2013 relatif au patrimoine immobilier

Uit het legaliteitsbeginsel zoals het is verwoord in artikel 7.1 EVRM, artikel 15.1 IVBPR en artikel 2 Strafwetboek volgt dat indien de wetgever een misdrijfschrijving heeft gewijzigd na het plegen van het misdrijf, de rechter een beklaagde in beginsel slechts schuldig kan verklaren indien hij vaststelt dat dit misdrijf strafbaar is, zowel onder de oude als onder de nieuwe wet; uit artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de hoven van beroep, volgt dat een veroordelende beslissing de wetsbepalingen moet vermelden die de feiten strafbaar stellen en die de toegepaste straffen bepalen zodat indien de toepasselijke wetsbepalingen tijdens de bewezenverklaarde incriminatieperiode werden gewijzigd, de rechter behalve de wetsbepalingen in verband met de toegepaste straffen de wetsbepalingen dient te vermelden die de feiten gedurende de volledige bewezenverklaarde incriminatieperiode strafbaar stellen en aan deze verplichtingen is voldaan als de rechter de telastleggingen van de dagvaarding weergeeft met vermelding van de toepasselijke wetsbepalingen.

GRONDWET - Art. 12 - Legaliteitsbeginsel - Wijziging van de misdrijfschrijving door de wetgever na het plegen van het misdrijf - Veroordeling van beklaagde - Voorwaarden - Vermelding van de strafbepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Wijziging van de misdrijfschrijving door de wetgever na het plegen van het misdrijf - Veroordeling van beklaagde - Voorwaarden - Vermelding van de strafbepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

4/05/2026

Il résulte du principe de légalité, tel qu'il est exprimé aux articles 7, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 15, § 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et 2 du Code pénal que, lorsque le législateur a modifié la qualification de l'infraction après la commission de celle-ci, le juge ne peut en principe en déclarer un prévenu coupable que s'il constate que cette infraction est punissable, tant sous l'empire de la loi ancienne que sous celui de la loi nouvelle; il résulte de l'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, applicable aux cours d'appel conformément à l'article 211 de ce code, qu'une décision de condamnation doit énoncer les dispositions légales qui érigent les faits en infraction et celles qui édictent les peines appliquées, de sorte que, lorsque les dispositions légales applicables ont été modifiées au cours de la période d'incrimination déclarée établie, le juge est tenu de mentionner, à l'exception des dispositions légales relatives aux peines appliquées, celles qui rendent les faits punissables pendant toute la période d'incrimination déclarée établie, et ces conditions sont remplies lorsque le juge énonce les préventions contenues dans la citation, en indiquant les dispositions légales applicables.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Principe de légalité - Modification de la qualification de l'infraction par le législateur après la commission de l'infraction - Condamnation du prévenu - Conditions - Mention des dispositions pénales - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Modification de la qualification de l'infraction par le législateur après la commission de l'infraction - Condamnation du prévenu - Conditions - Mention des dispositions pénales - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Legaliteitsbeginsel - Wijziging van de misdrijfschrijving door de wetgever na het plegen van het misdrijf - Veroordeling van beklaagde - Voorwaarden - Vermelding van de strafbepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Artikel 2, Strafwetboek - Wijziging van de misdrijfschrijving door de wetgever na het plegen van het misdrijf - Veroordeling van beklaagde - Voorwaarden - Vermelding van de strafbepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Legaliteitsbeginsel - Wijziging van de misdrijfschrijving door de wetgever na het plegen van het misdrijf - Veroordeling van beklaagde - Voorwaarden - Vermelding van de strafbepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Strafwetboek

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Article 7, § 1er - Principe de légalité - Modification de la qualification de l'infraction par le législateur après la commission de l'infraction - Condamnation du prévenu - Conditions - Mention des dispositions pénales - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Code pénal, article 2 - Modification de la qualification de l'infraction par le législateur après la commission de l'infraction - Condamnation du prévenu - Conditions - Mention des dispositions pénales - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Principe de légalité - Modification de la qualification de l'infraction par le législateur après la commission de l'infraction - Condamnation du prévenu - Conditions - Mention des dispositions pénales - Portée - Conséquence

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Code pénal

De rechter oordeelt onaantastbaar of een verbeurdverklaring voor een beklaagde een onredelijk zware straf oplevert; bij die beoordeling kan hij onder meer rekening houden met de aard en de zwaarwichtigheid van de bewezen verklaarde misdrijven, de nagestreefde verrijking, de rol van de beklaagde bij de feiten, zijn persoonlijkheid en zijn vermogenstoestand, zonder dat het noodzakelijk is dat hij al die toetsingscriteria bij zijn beoordeling betreft; de rechter dient enkel vast te stellen dat hij door het uitspreken van een verbeurdverklaring geen onredelijk zware straf oplegt, indien hij daartoe door een beklaagde wordt uitgenodigd; het komt de beklaagde toe de gegevens aan te reiken welke de rechter in staat moeten stellen die beoordeling te maken; bij zijn beoordeling mag de rechter zich beperken tot de gegevens welke de beklaagde heeft aangereikt (1). (1) Cass. 31 mei 2022, AR P.22.0055.N, AC 2022, nr. 387; Cass. 17 maart 2021, AR P.20.0099.F, AC 2021, nr. 198; Cass. 26 januari 2021, AR P.20.1283.N, AC 2021, nr. 69, met concl. van advocaat-generaal D. SCHOETERS, RW 2021, 2021-22, 454, RDPC 2023, 48.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Verbeurdverklaring - Verbod van een onredelijk zware straf - Criteria - Gegevens aangereikt door de beklaagde - Beoordeling

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbod van een onredelijk zware straf - Criteria - Gegevens aangereikt door de beklaagde - Beoordeling

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek

Le juge apprécie souverainement si une confiscation constitue une peine déraisonnablement lourde pour un prévenu ; pour procéder à cette appréciation, il peut tenir compte, entre autres, de la nature et de la gravité des infractions déclarées établies, de l'enrichissement recherché, du rôle du prévenu dans la commission des faits, de sa personnalité et de sa situation patrimoniale, sans qu'il soit nécessaire d'inclure tous ces critères dans son appréciation ; ce n'est que s'il y est invité par un prévenu que le juge est tenu de constater que, en prononçant une confiscation, il ne lui inflige pas une peine déraisonnablement lourde ; il appartient au prévenu de fournir les éléments qui permettront au juge de procéder à cette appréciation ; dans son appréciation, le juge peut se limiter aux éléments produits par le prévenu (1). (1) Cass. 31 mai 2022, RG P.22.0055.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220531.2N.2; Cass. 17 mars 2021, RG P.20.0099.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210317.2F.2; Cass. 26 janvier 2021, RG P.20.1283.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.5, avec concl. de D. SCHOETERS, avocat général, R.W. 2021, 2021-22, p. 454, R.D.P.C. 2023, p. 48.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Confiscation - Interdiction d'infliger une peine déraisonnablement lourde - Critères - Éléments produits par le prévenu - Appréciation

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Interdiction d'infliger une peine déraisonnablement lourde - Critères - Éléments produits par le prévenu - Appréciation

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal

Wanneer de beklaagde wordt vervolgd wegens verduistering van activa omdat hij op de rekening-courant geopend tussen hem en de vennootschap waarvan hij de aandelen verwerft zonder over de nodige middelen te beschikken om de verkoopprijs van de aandelen te betalen, de prijs van de overdracht van die aandelen heeft geboekt, kunnen de overwegingen volgens welke de prijs van de overdracht werd geboekt op de debetzijde van de rekening-courant van de overnemer, de insolventie van laatstgenoemde op de datum van de overdracht niet is aangetoond en hij die aankoop zal kunnen betalen met de inkomsten van de overgedragen vennootschap, niet leiden tot de vaststelling dat de verduisterde activa regelmatig zijn vervangen door hun tegenwaarde (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Verduistering van activa - Materieel bestanddeel - Overdracht van aandelen - Boeking op de rekening-courant - Tegenwaarde - Toepassing

- Art. 489ter, eerste lid, 1° Strafwetboek

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Verduistering van activa - Materieel bestanddeel - Overdracht van aandelen - Boeking op de rekening-courant - Tegenwaarde - Toepasselijkheid

- Art. 489ter, eerste lid, 1° Strafwetboek

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIIK - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Verduistering van activa - Materieel bestanddeel - Overdracht van aandelen - Boeking op de rekening-courant - Tegenwaarde - Toepassing

- Art. 489ter, eerste lid, 1° Strafwetboek

Lorsque le prévenu est poursuivi du chef de détournement d'actif pour avoir inscrit au compte courant entre lui et la société dont il acquiert les parts sans disposer des fonds nécessaires le prix de cession desdites parts, les considérations suivant lesquelles le prix de la cession a été inscrit au débit du compte courant du cessionnaire, l'insolvabilité de ce dernier n'est pas établie à la date de la cession et il pourra payer son acquisition grâce aux revenus de la société cédée, n'emportent pas la constatation que les actifs soustraits aient été dûment remplacés par leur contrevaletur (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Détournement d'actif - Élément matériel - Cession de parts - Inscription au compte courant - Contrevaletur - Application

- Art. 489ter, al. 1er, 1° Code pénal

ABUS DE CONFIANCE - Détournement d'actif - Élément matériel - Cession de parts - Inscription au compte courant - Contrevaletur - Applicabilité

- Art. 489ter, al. 1er, 1° Code pénal

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Détournement d'actif - Élément matériel - Cession de parts - Inscription au compte courant - Contrevaletur - Application

- Art. 489ter, al. 1er, 1° Code pénal

Wanneer de beklaagde wordt vervolgd wegens valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken omdat hij een fictieve overeenkomst tot verwerving van aandelen heeft afgesloten terwijl hij niet over de nodige middelen beschikte om deze te verwerven, door zich in de plaats te stellen van een solvabele schuldenaar, namelijk een vennootschap van de overdrager, met als doel die schuldenaar te verlossen van een schuld die hij tegenover de overgedragen vennootschap had, worden noch het bestaan van de door de vervolgende partij aangevoerde veinzijng noch de mogelijkheid van schade, veroorzaakt door het van valsheid betichte geschrift uitgesloten door de redenen volgens welke enkel de insolventiteit van de koper op de datum van de overeenkomsten en zijn onvermogen om de schuld op de rekening-courant terug te betalen objectieve en relevante feiten hadden kunnen vormen die de veinzijng aantoonen, en volgens welke de overname van de schuld door de koper een vorm van betaling is die de overdracht van de aandelen mogelijk heeft gemaakt; enerzijds sluit de vervanging van een schuldenaar door een andere de wil om de schuldvordering daadwerkelijk te laten uitdoven op zich niet uit; anderzijds sluiten de omstandigheden dat de verweerder solvabel was op de datum van ondertekening van de overeenkomst of dat hij nog steeds in staat was om op eender welk ogenblik de op zijn rekening-courant geboekte geldsommen terug te betalen, evenmin uit dat hij niet, in samenspraak met de overdrager, de schuldvordering van de overgedragen vennootschap heeft willen neutraliseren (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

Lorsque le prévenu est poursuivi du chef de faux en écritures et usage de faux pour avoir passé une convention fictive d'acquisition de parts sociales alors qu'il ne disposait pas des fonds nécessaires à cette acquisition, en se substituant à un débiteur solvable, une société du cédant, dans le but de débarrasser ce débiteur d'une dette qu'il avait envers la société cédée, n'excluent ni l'existence de la simulation alléguée par la partie poursuivante, ni la possibilité d'un préjudice engendré par l'écrit argué de faux les motifs selon lesquels seule l'insolvabilité de l'acquéreur à la date de la conventions ainsi que son incapacité à rembourser la dette en compte courant auraient pu constituer des fait objectifs et pertinents établissant la simulation, et selon lesquels la reprise de la dette par l'acquéreur est une forme de paiement ayant permis la cession des parts; d'une part, la substitution d'un débiteur à un autre n'exclut pas, en soi, la volonté d'éteindre en fait la créance; d'autre part, ce n'est pas parce que le défendeur était solvable à la date de la signature de la convention, ni parce qu'il a conservé la capacité de rembourser, à son gré, les sommes portées au débit de son compte courant, qu'il n'a pas pu vouloir, de concert avec le cédant, neutraliser la créance détenue par la société cédée (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Veinzijng - Vervanging van schuldeiser - Wil tot uitdoving van de schuld - Mogelijkheid van schade - Insolventiteit van de in de plaats gestelde schuldenaar - Beoordelingscriterium

- Art. 196 Strafwetboek

- Art. 197 Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Veinzijng - Vervanging van schuldeiser - Wil tot uitdoving van de schuld - Mogelijkheid van schade - Insolventiteit van de in de plaats gestelde schuldenaar - Beoordelingscriterium

- Art. 196 Strafwetboek

- Art. 197 Strafwetboek

FAUX ET USAGE DE FAUX - Simulation - Substitution de créancier - Volonté d'extinction de dette - Possibilité d'un préjudice - Insolvabilité du débiteur substitué - Critère d'appréciation

- Art. 196 Code pénal

- Art. 197 Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Simulation - Substitution de créancier - Volonté d'extinction de dette - Possibilité d'un préjudice - Insolvabilité du débiteur substitué - Critère d'appréciation

- Art. 196 Code pénal

- Art. 197 Code pénal

P.24.1411.N

25 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 450bis, eerste lid, Wetboek Inkomstenbelastingen 1992 stelt geen feit strafbaar, noch bepaalt het de straf gesteld op een strafbaar feit; de strafrechter moet derhalve geen melding maken van die bepaling; uit de enkele omstandigheid dat de rechter geen melding maakt van die bepaling, volgt niet dat hij geen rekening ermee houdt; noch de verplichting voor de rechter om bij de straftoemeting rekening te houden met de verschuldigde administratieve geldboeten en belastingverhogingen, noch zijn verplichting om zijn beslissing zodanig te motiveren dat het Hof zijn wettigheidscontrole kan uitoefenen, verplicht de rechter om cijfermatig te motiveren hoe hij de opgelegde straf vermindert met de vermelde administratieve sancties; het volstaat dat uit de redenen van de beslissing blijkt dat de rechter bij de straftoemeting rekening heeft gehouden met die administratieve sancties.

ADMINISTRATIEVE GELDBOETE IN FISCALE ZAKEN - Strafvordering - Straftoemeting - Verbod op een onredelijke straf - Verplichting rekening te houden met de reeds verschuldigde administratieve geldboeten en belastingverhogingen in fiscale zaken - Vermelding van artikel 450bis, eerste lid, WIB92 als toepasselijke wetsbepaling - Wettigheidscontrole op de motiveringsplicht

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450bis, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

BELASTING - Inkomstenbelasting - Belastingverhoging - Strafvordering - Straftoemeting - Verbod op een onredelijke straf - Verplichting rekening te houden met de reeds verschuldigde administratieve geldboeten en belastingverhogingen in fiscale zaken - Vermelding van artikel 450bis, eerste lid, WIB92 als toepasselijke wetsbepaling - Wettigheidscontrole op de motiveringsplicht

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450bis, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Verbod op een onredelijke straf - Verplichting rekening te houden met de reeds verschuldigde administratieve geldboeten en belastingverhogingen in fiscale zaken - Vermelding van artikel 450bis, eerste lid, WIB92 als toepasselijke wetsbepaling -

L'article 450bis, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 n'établit pas de fait punissable ni n'attache une peine à un fait punissable ; par conséquent, le juge pénal n'est pas tenu de faire mention de cette disposition ; il ne résulte pas de la seule circonstance que le juge ne fait pas mention de cette disposition qu'il n'en tient pas compte ; ni l'obligation pour le juge de tenir compte, dans la fixation de la peine, des amendes administratives et accroissements d'impôt dus ni l'obligation de motiver sa décision de manière à permettre à la Cour d'exercer son contrôle de légalité ne lui imposent de motiver de manière chiffrée la mesure dans laquelle les sanctions administratives précitées l'amènent à réduire la peine infligée ; il suffit que les motifs de la décision fassent apparaître que le juge a tenu compte de ces sanctions administratives dans la fixation de la peine.

AMENDE ADMINISTRATIVE EN MATIERE FISCALE - Action publique - Taux de la peine - Interdiction d'infliger une peine déraisonnable - Obligation de tenir compte, en matière fiscale, des amendes administratives et accroissements d'impôt dus - Mention de l'article 450bis, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 en tant que disposition légale applicable - Contrôle de légalité de l'obligation de motivation

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450bis, al. 1er Côte des impôts sur les revenus 1992

IMPOT - Impôt sur les revenus - Accroissement d'impôt - Action publique - Taux de la peine - Interdiction d'infliger une peine déraisonnable - Obligation de tenir compte, en matière fiscale, des amendes administratives et accroissements d'impôt dus - Mention de l'article 450bis, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 en tant que disposition légale applicable - Contrôle de légalité de l'obligation de motivation

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450bis, al. 1er Côte des impôts sur les revenus 1992

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Interdiction d'infliger une peine déraisonnable - Obligation de tenir compte, en matière fiscale, des amendes administratives et accroissements d'impôt dus - Mention de l'article 450bis, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 en tant que disposition légale applicable - Contrôle de légalité de l'obligation de motivation

Wettigheidscontrole op de motiveringsplicht

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450bis, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

STRAF - Geldboete en opdecimen - Straftoemeting - Verbod op een onredelijke straf - Verplichting rekening te houden met de reeds verschuldigde administratieve geldboeten en belastingverhogingen in fiscale zaken - Vermelding van artikel 450bis, eerste lid, WIB92 als toepasselijke wetsbepaling - Wettigheidscontrole op de motiveringsplicht

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450bis, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450bis, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

PEINE - Amende et décimes additionnels - Taux de la peine - Interdiction d'infliger une peine déraisonnable - Obligation de tenir compte, en matière fiscale, des amendes administratives et accroissements d'impôt dus - Mention de l'article 450bis, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 en tant que disposition légale applicable - Contrôle de légalité de l'obligation de motivation

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450bis, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

De artikelen 42, 3°, en 43bis Strafwetboek zijn niet van toepassing op de verbeurdverklaring van het voorwerp van een witwasmisdrijf (1). (1) Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4, RW 2023-24, 1263.

HELING - Witwassen - Toepassing van de wetsbepalingen over de verbeurdverklaring van illegale vermogensvoordelen - Grens

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek
- Art. 505, tweede, derde en vierde lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Veroordeling wegens witwassen - Toepassing van de wetsbepalingen over de verbeurdverklaring van illegale vermogensvoordelen - Grens

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek
- Art. 505, tweede, derde en vierde lid Strafwetboek

Les articles 42, 3°, et 43bis du Code pénal ne s'appliquent pas à la confiscation de l'objet d'une infraction de blanchiment (1). (1) Cass. 16 mai 2023, RG P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4, R.W. 2023-24, p. 1263.

RECEL - Blanchiment - Application des dispositions légales relatives à la confiscation d'avantages patrimoniaux illégaux - Limite

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal
- Art. 505, al. 2, 3 et 4 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Condamnation du chef de blanchiment - Application des dispositions légales relatives à la confiscation d'avantages patrimoniaux illégaux - Limite

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal
- Art. 505, al. 2, 3 et 4 Code pénal

De rechter die wordt verzocht een getuige à charge onder eed te horen op de rechtszitting, moet dat verzoek enkel toetsen aan de drie criteria die voortvloeien uit rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1) indien hij de getuigenverklaring in aanmerking neemt als bewijs; dat is niet het geval wanneer de rechter de gegevens die een douane- of politieambtenaar in een proces-verbaal heeft opgenomen enkel in aanmerking neemt als inlichting die heeft toegelaten het onderzoek in een bepaalde richting te oriënteren en vervolgens op autonome wijze bewijzen te verzamelen; die verbalisant is dan immers geen getuige à charge in de zin van artikel 6.1 en 6.3.d EVRM; de omstandigheid dat een in een dergelijk proces-verbaal opgenomen inlichting aan de basis ligt van het opstarten of het in een bepaalde richting verderzetten van een strafonderzoek, waardoor op autonome wijze determinerend bewijsmateriaal lastens de beklaagde aan het licht komt, heeft niet tot gevolg dat die informatie het karakter van inlichting verliest en het karakter van bewijs à charge verkrijgt, noch dat die informatie als dusdanig moet worden beschouwd als determinerend voor de schuldigverklaring van de beklaagde (2). (1) Zie o.a. EHRM 15 december 2015, Schatschachwilli t/Duitsland, EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België; EHRM 10 januari 2023, Safssafi t/Nederland, www.echr.coe.int; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, NC 2024, 230; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER. (2) Cass. 7 mei 2024, AR P.24.0025.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240507.2N.3; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, NC 2024, 230. Zie F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1168-1169 (1157-1178).

Le juge saisi d'une demande tendant à entendre un témoin à charge sous serment à l'audience ne doit apprécier cette demande à l'aune des trois critères découlant de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (1) que s'il prend en considération ce témoignage à titre de preuve ; tel n'est pas le cas lorsque le juge prend en considération des éléments qu'un fonctionnaire de police ou un agent des douanes a consignés dans un procès-verbal à seul titre de renseignements ayant permis d'orienter l'enquête dans une certaine direction et de recueillir par la suite des preuves de manière autonome ; en pareil cas, cet agent verbalisateur n'est pas, en effet, un témoin à charge au sens de l'article 6, §§ 1er et 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ; la circonstance qu'un renseignement consigné dans pareil procès-verbal est à la base de l'ouverture d'une enquête pénale ou de son orientation dans une certaine direction, ce qui a permis de découvrir de manière autonome des éléments de preuve déterminants à charge du prévenu, n'implique pas que cette information se voie privée de son caractère de renseignement et acquière le caractère de preuve à charge, ni qu'elle doive être, en soi, considérée comme déterminante pour établir la culpabilité du prévenu (2). (1) Voir notamment Cour. eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschachwilli c. Allemagne, Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique ; Cour eur. D.H. 10 janvier 2023, Safssafi c. Pays-Bas, www.echr.coe.int ; Cass. 26 juin 2024, RG P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 31 octobre 2023, RG P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juin 2022, RG P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, R.A.B.G. 2022, p. 1353, N.C. 2024, p. 230 ; Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de R. MORTIER, avocat général, publiées à leur date dans AC. (2) Cass. 7 mai 2024, RG P.24.0025.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240507.2N.3 ; Cass. 21 juin 2022, RG P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, R.A.B.G. 2022, p. 1353, N.C. 2024, p. 230. Voir F. VAN VOLSEM, « Het horen op de rechtszitting van

getuigen à charge onder eed », La Cour de cassation en dialogue, Larcier, 2024, pp. 1157-1178 [1168-1196].

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit de faire interroger des témoins à charge - Critères découlant de la jurisprudence de la Cour européenne de Strasbourg - Demande tendant à l'audition du fonctionnaire de police qui a dressé le procès-verbal initial - Procès-verbal se bornant à consigner des renseignements permettant d'orienter l'enquête - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

POLICE - Action publique - Instruction d'audience - Droit de faire interroger des témoins à charge - Critères découlant de la jurisprudence de la Cour européenne de Strasbourg - Demande tendant à l'audition du fonctionnaire de police qui a dressé le procès-verbal initial - Procès-verbal se bornant à consigner des renseignements permettant d'orienter l'enquête - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit de faire interroger des témoins à charge - Critères découlant de la jurisprudence de la Cour européenne de Strasbourg - Demande tendant à l'audition du fonctionnaire de police qui a dressé le procès-verbal initial - Procès-verbal se bornant à consigner des renseignements permettant d'orienter l'enquête - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit de faire interroger des témoins à charge - Critères découlant de la jurisprudence de la Cour européenne de Strasbourg - Demande tendant à l'audition du fonctionnaire de police qui a dressé le procès-verbal initial - Procès-verbal se bornant à consigner des renseignements permettant d'orienter l'enquête - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het doen ondervragen van getuigen à charge - Criteria die voortvloeien uit de rechtspraak van het Europees Hof te Straatsburg - Verzoek tot verhoor van de politieambtenaar die het aanvankelijk proces-verbaal heeft opgesteld - Opname in dat proces-verbaal van alleen inlichtingen om het onderzoek te oriënteren - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

POLITIE - Strafvordering - Onderzoek ter terechtzitting - Recht op het doen ondervragen van getuigen à charge - Criteria die voortvloeien uit de rechtspraak van het Europees Hof te Straatsburg - Verzoek tot verhoor van de politieambtenaar die het aanvankelijk proces-verbaal heeft opgesteld - Opname in dat proces-verbaal van alleen inlichtingen om het onderzoek te oriënteren - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het doen ondervragen van getuigen à charge - Criteria die voortvloeien uit de rechtspraak van het Europees Hof te Straatsburg - Verzoek tot verhoor van de politieambtenaar die het aanvankelijk proces-verbaal heeft opgesteld - Opname in dat proces-verbaal van alleen inlichtingen om het onderzoek te oriënteren - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het doen ondervragen van getuigen à charge - Criteria die voortvloeien uit de rechtspraak van het Europees Hof te Straatsburg - Verzoek tot verhoor van de politieambtenaar die het aanvankelijk proces-verbaal heeft opgesteld - Opname in dat proces-verbaal van alleen inlichtingen om het onderzoek te oriënteren - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

Indien een beklaagde aanvoert dat een inlichting op onregelmatige wijze is verkregen, dient hij die aanvoering enigszins aannemelijk te maken en moet die aanvoering het niveau van een louter bewering overstijgen; het louter in vraag stellen van de regelmatigheid van de informatie volstaat niet; de rechter oordeelt onaantastbaar of de beklaagde aan deze aanvoeringslast voldoet; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 15 november 2022, AR P.22.0745.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.1; Cass. 23 september 2015, AR P.13.1451.F, AC 2015, nr. 545.

Lorsqu'un prévenu invoque l'irrégularité du recueil d'un renseignement, il est tenu d'une manière ou d'une autre de rendre plausible cette allégation, qui doit dépasser le stade de la simple spéculation ; la simple mise en cause de la régularité de ces informations ne suffit pas ; le juge apprécie souverainement si le prévenu parvient à donner crédit à son allégation ; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 31 octobre 2023, RG P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 15 novembre 2022, RG P.22.0745.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.1; Cass. 23 septembre 2015, RG P.13.1451.F, Pas. 2015, n° 545.

BEWIJS - Strafbzaken - Bewijsvoering - Verweer dat een inlichting van de politie op onregelmatige wijze is verkregen - Aannemelijk maken van het verweer - Aanvoeringslast - Voorwaarde - Beoordeling door de feitenrechter - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Défense invoquant l'obtention irrégulière d'un renseignement par la police - Défense à rendre plausible - Crédit apporté à une allégation - Condition - Appréciation par le juge du fond - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafbzaken - Bewijsvoering - Verweer dat een inlichting van de politie op onregelmatige wijze is verkregen - Aannemelijk maken van het verweer - Aanvoeringslast - Voorwaarde - Beoordeling door de feitenrechter - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Administration de la preuve - Défense invoquant l'obtention irrégulière d'un renseignement par la police - Défense à rendre plausible - Crédit apporté à une allégation - Condition - Appréciation par le juge du fond - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Bewijsvoering - Verweer dat een inlichting van de politie op onregelmatige wijze is verkregen - Aannemelijk maken van het verweer - Aanvoeringslast - Voorwaarde - Beoordeling door de feitenrechter - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Administration de la preuve - Défense invoquant l'obtention irrégulière d'un renseignement par la police - Défense à rendre plausible - Crédit apporté à une allégation - Condition - Appréciation par le juge du fond - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Noch artikel 505, vijfde lid, Strafwetboek, noch enige andere bepaling of enig ander algemeen rechtsbeginsel verplicht de rechter die het bedrag van de verbeurdverklaring vermindert teneinde de veroordeelde geen onredelijk zware straf op te leggen, om die vermindering louter af te wegen tegen het persoonlijk aandeel van de veroordeelde in de bewezen verklaarde witwasmisdrijven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; hij kan daarbij onder meer rekening houden met de aard en de zwaarwichtigheid van de bewezen verklaarde feiten, de nagestreefde verrijking, de rol van de veroordeelde bij de feiten, zijn persoonlijkheid en zijn vermogenstoestand, zonder dat hij al die toetsingscriteria in zijn beoordeling moet betrekken (1); niet vereist is dat de rechter cijfermatig per veroordeelde en per bewezen verklaard feit motiveert waarom en in welke mate hij de lastens die veroordeelde bevolen verbeurdverklaring vermindert; de rechter kan de opgelegde verbeurdverklaring eveneens verminderen op een forfaitaire wijze die leidt tot eenzelfde verbeurdverklaard bedrag lastens elk van de veroordeelden; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (2). (1) Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0439.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.7; Cass. 13 maart 2018, AR P.17.0083.N, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.2, AC 2018, nr. 176. (2) Over de verbeurdverklaring bij equivalent, en de raming van het illegaal vermogen, in geval van witwassen zie ook Cass. 31 december 2024, AR P.24.0883.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241231.2N.21; Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 10 mei 2023, AR P.21.0876.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, T. Strafr. 2024, 87 noot M. WALGRAEVE; Cass. 28 juni 2022, AR P.22.0439.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.7; Cass. 13 maart 2018, AR P.17.0083.N, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.2, AC 2018, nr. 176.

Ni l'article 505, alinéa 5, du Code pénal, ni quelque autre disposition ou principe général du droit n'obligent le juge qui réduit le montant de la confiscation pour ne pas infliger une peine déraisonnablement lourde à la personne condamnée de mettre cette réduction uniquement en balance avec la contribution personnelle de cette dernière aux infractions de blanchiment déclarées établies ; le juge se prononce souverainement sur ce point ; à cet égard, il peut tenir compte, entre autres, de la nature et de la gravité des faits déclarés établis, de l'enrichissement recherché, du rôle de la personne condamnée dans la commission des faits, de sa personnalité et de sa situation patrimoniale, sans qu'il doive inclure tous ces critères dans son appréciation (1); le juge n'est pas tenu de motiver de manière chiffrée, pour chaque personne condamnée et chaque fait déclaré établi, pourquoi et dans quelle mesure il réduit la confiscation ordonnée à charge de ladite personne ; le juge peut toutefois réduire forfaitairement la confiscation imposée, ce qui peut donner lieu à la confiscation d'un même montant à charge de chaque personne condamnée ; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (2). (1) Cass. 16 mai 2023, RG P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 28 juin 2022, RG P.22.0439.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.7; Cass. 13 mars 2018, RG P.17.0083.N, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.2, Pas. 2018, n° 176. (2) En ce qui concerne la confiscation par équivalent et l'estimation du patrimoine illégal en cas de blanchiment, voir également Cass. 31 décembre 2024, RG P.24.0883.N, Pas. 2024, n° 887 ; Cass. 16 mai 2023, RG P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 10 mai 2023, RG P.21.0876.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230510.2F.1, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général, T. Strafr. 2024, p. 87, note M. WALGRAEVE ; Cass. 28 juin 2022, RG P.22.0439.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220628.2N.7; Cass. 13 mars 2018, RG P.17.0083.N, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180313.2, Pas. 2018, n° 176.

HELING - Witwassen - Verbeurdverklaring - Veroordeling bij equivalent - Veroordeling van meerdere daders voor hetzelfde witwasmisdrijf - Verbod van een onredelijk zware straf - Criteria voor de vermindering van het bedrag van de verbeurdverklaring - Forfaitaire vermindering - Beoordeling - Wettigheidscontrole op de motieven door het Hof

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 505, vijfde lid Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Veroordeling bij equivalent - Veroordeling van meerdere daders voor hetzelfde witwasmisdrijf - Verbod van een onredelijk zware straf - Criteria voor de vermindering van het bedrag van de verbeurdverklaring - Forfaitaire vermindering - Beoordeling - Wettigheidscontrole op de motieven door het Hof

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 505, vijfde lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Veroordeling bij equivalent - Veroordeling van meerdere daders voor hetzelfde witwasmisdrijf - Verbod van een onredelijk zware straf - Criteria voor de vermindering van het bedrag van de verbeurdverklaring - Forfaitaire vermindering - Beoordeling - Wettigheidscontrole op de motieven door het Hof

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 505, vijfde lid Strafwetboek

RECEL - Blanchiment - Confiscation - Condamnation par équivalent - Condamnation de plusieurs auteurs du chef de la même infraction de blanchiment - Interdiction d'infliger une peine déraisonnablement lourde - Critères de réduction du montant de la confiscation - Réduction forfaitaire - Appréciation - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 505, al. 5 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Condamnation par équivalent - Condamnation de plusieurs auteurs du chef de la même infraction de blanchiment - Interdiction d'infliger une peine déraisonnablement lourde - Critères de réduction du montant de la confiscation - Réduction forfaitaire - Appréciation - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 505, al. 5 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Condamnation par équivalent - Condamnation de plusieurs auteurs du chef de la même infraction de blanchiment - Interdiction d'infliger une peine déraisonnablement lourde - Critères de réduction du montant de la confiscation - Réduction forfaitaire - Appréciation - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 505, al. 5 Code pénal

Op grond van artikel 505, vijfde lid, Strafwetboek kan de rechter de verbeurdverklaring per equivalent van het voorwerp van een erin bedoeld witwasmisdrijf bevelen lastens meerdere daders die samen dat misdrijf hebben gepleegd (1), in zoverre de tenuitvoerlegging van die verbeurdverklaring het totale witgewassen vermogensvoordeel niet overschrijdt; hieruit volgt dat artikel 39 Strafwetboek en het algemeen rechtsbeginsel van het persoonlijk karakter van de straf niet van toepassing zijn op deze verbeurdverklaring. (1) Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4, RW 2023-24, 1263; Cass. 12 januari 2022, AR P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.

HELING - Witwassen - Verbeurdverklaring per equivalent - Veroordeling van meerdere daders voor hetzelfde witwasmisdrijf - Bovengrens - Beginsel van het persoonlijk karakter van de straffen - Grens

Le juge peut, sur la base de l'article 505, alinéa 5, du Code pénal, ordonner la confiscation par équivalent de l'objet d'une infraction de blanchiment couverte par cette disposition, et ce, à charge de plusieurs auteurs ayant commis l'infraction conjointement (1), dans la mesure où l'exécution de cette confiscation n'excède pas la totalité de l'avantage patrimonial blanchi ; il s'ensuit que l'article 39 du Code pénal et le principe général du droit relatif au caractère personnel de la peine ne s'appliquent pas à cette confiscation. (1) Cass. 16 mai 2023, RG P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4, R.W. 2023-24, p. 1263 ; Cass. 12 janvier 2022, RG P.21.0974.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220112.2F.5, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général.

RECEL - Blanchiment - Confiscation par équivalent - Condamnation de plusieurs auteurs du chef de la même infraction de blanchiment - Plafond - Principe du caractère personnel des peines - Limite

- Art. 39 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 505, vijfde lid Strafwetboek

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Beginsel van het persoonlijk karakter van de straffen - Veroordeling wegens witwassen - Verbeurdverklaring per equivalent - Bovengrens - Beoordeling

- Art. 39 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 505, vijfde lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Veroordeling wegens witwassen - Verbeurdverklaring per equivalent - Veroordeling van meerdere daders voor hetzelfde witwasmisdrijf - Bovengrens - Beginsel van het persoonlijk karakter van de straffen - Grens

- Art. 39 Strafwetboek
- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 505, vijfde lid Strafwetboek

- Art. 39 Code pénal
- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 505, al. 5 Code pénal

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Principe du caractère personnel des peines - Condamnation du chef de blanchiment - Confiscation par équivalent - Plafond - Appréciation

- Art. 39 Code pénal
- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 505, al. 5 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Condamnation du chef de blanchiment - Confiscation par équivalent - Condamnation de plusieurs auteurs du chef de la même infraction de blanchiment - Plafond - Principe du caractère personnel des peines - Limite

- Art. 39 Code pénal
- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 505, al. 5 Code pénal

Overeenkomstig artikel 358, § 1, 3°, WIB92, zoals van toepassing, mag de belasting of de aanvullende belasting worden gevestigd, zelfs nadat de in artikel 354 bepaalde termijn is verstreken, ingeval een rechtsvordering uitwijst dat belastbare inkomsten niet werden aangegeven in één van de vijf jaren vóór het jaar waarin de vordering is ingesteld; het begrip rechtsvordering in die bepaling heeft een autonome draagwijdte en valt niet samen met de vordering tot het instellen van de strafvordering voor de rechter of met het begrip rechtsvordering in andere fiscale bepalingen; het openen van een opsporingsonderzoek door het openbaar ministerie valt onder het instellen van een rechtsvordering zoals bedoeld in artikel 358, § 1, 3°, WIB92 (1); indien dat opsporingsonderzoek wordt gevolgd door een vordering tot het instellen van een gerechtelijk onderzoek, wordt geen andere rechtsvordering in de zin van die bepaling ingesteld. (1) Cass. 23 februari 2018, AR F.17.0078.F, AC 2018, nr. 121, met concl. van eerste-advocaat-generaal A. HENKES op datum in Pas.; Cass. 12 december 2014, AR F.13.0037.N ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20141212.2, AC 2014, nr. 784; Cass. 9 juni 2005, AR F.03.0025.N ECLI:BE:CASS:2005:ARR.20050609.7, AC 2005, nr. 329; Cass. 21 februari 2003, AR F.01.0011.N ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20030221.3, AC 2003, nr. 125.

BELASTING - Strafvakken - Instellen van een rechtsvordering in fiscale vakken - Opleggen van een belasting of aanvullende belasting - Termijn van vijf jaar voor de inning of belastingverhoging - Instellen van een rechtsvordering als beginpunt - Instellen van een opsporingsonderzoek - Gevolg

- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 47 Wetboek van Strafvordering
- Art. 358, § 1, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

STRAFVORDERING - Instellen van een opsporingsonderzoek - Instellen van een rechtsvordering in fiscale vakken - Opleggen van een belasting of aanvullende belasting - Termijn van vijf jaar voor de inning of belastingverhoging - Beginpunt

- Art. 28bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 47 Wetboek van Strafvordering
- Art. 358, § 1, 3° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Conformément à l'article 358, § 1er, 3°, du Code des impôts sur les revenus 1992, tel qu'applicable en l'espèce, l'impôt ou le supplément d'impôt peut être établi, même après l'expiration du délai prévu à l'article 354, dans les cas où une action judiciaire fait apparaître que des revenus imposables n'ont pas été déclarés au cours d'une des cinq années qui précèdent celle de l'engagement de l'action ; la notion d'action judiciaire visée à cette disposition revêt une portée autonome et ne se confond pas avec la demande tendant à la mise en mouvement de l'action publique devant le juge ou avec la notion d'action judiciaire utilisée dans d'autres dispositions fiscales ; l'ouverture d'une information par le ministère public constitue l'engagement d'une action judiciaire, telle que visée à l'article 358, § 1er, 3°, du Code des impôts sur les revenus 1992 (1); une demande d'ouverture d'instruction judiciaire consécutive à cette information ne constitue pas une action judiciaire distincte au sens de cette disposition. (1) Cass. 23 février 2018, RG F.17.0078.F, Pas. 2018, n° 121, avec concl. de A. HENKES, alors premier avocat général ; Cass. 12 décembre 2014, RG F.13.0037.N, ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20141212.2, Pas. 2014, n° 784 ; Cass. 9 juin 2005, RG F.03.0025.N, ECLI:BE:CASS:2005:ARR.20050609.7, Pas. 2005, n° 329 ; Cass. 21 février 2003, RG F.01.0011.N, ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20030221.3, Pas. 2003, n° 125.

IMPOT - Matière répressive - Engagement d'une action judiciaire en matière fiscale - Établissement d'un impôt ou d'un supplément d'impôt - Délai de cinq ans pour la perception ou l'augmentation de l'impôt - Introduction d'une action judiciaire comme point de départ - Ouverture d'une information - Conséquence

- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 47 Code d'Instruction criminelle
- Art. 358, § 1er, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

ACTION PUBLIQUE - Ouverture d'une information - Engagement d'une action judiciaire en matière fiscale - Établissement d'un impôt ou d'un supplément d'impôt - Délai de cinq ans pour la perception ou l'augmentation de l'impôt - Point de départ

- Art. 28bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 47 Code d'Instruction criminelle
- Art. 358, § 1er, 3° Code des impôts sur les revenus 1992

P.24.1424.N

18 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.6](#)

AC nr. ...

Opdat een proces-verbaal van de rechtszitting in strafzaken rechtsgeldig zou zijn, moet het zijn ondertekend door de voorzitter en de griffier van de rechtszitting en een proces-verbaal van de rechtszitting dat niet is ondertekend door de voorzitter, zonder dat zijn verhindering om te ondertekenen wordt vastgesteld, is nietig.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Proces-verbaal van de terechtzitting - Ondertekening - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 190ter Wetboek van Strafvordering

Pour qu'un procès-verbal d'audience en matière répressive soit valable, il doit être signé par le président et par le greffier de l'audience ; est nul le procès-verbal d'audience qui n'est pas signé par le président, sans que soit constaté que celui-ci a été empêché de le signer.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Procès-verbal d'audience - Signature - Portée - Conséquence

- Art. 190ter Code d'Instruction criminelle

P.24.1428.F

21 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.12](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 489quater Strafwetboek wordt de strafvordering ter zake van de in de artikelen 489, 489bis en 489ter omschreven strafbare feiten vervolgd los van enige vordering die bij de ondernemingsrechtbank mocht zijn ingesteld; nochtans kan de staat van faillissement niet voor de strafrechter worden betwist wanneer die staat is vastgesteld bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing van de ondernemingsrechtbank of van het hof van beroep aan het einde van een procedure waarin de beklaagde hetzij persoonlijk, hetzij als vertegenwoordiger van de gefailleerde onderneming is opgetreden als partij; hieruit volgt dat, met uitzondering van de staat van faillissement die vastgesteld wordt in de omstandigheden bedoeld in voormeld artikel 489quater, een vonnis van de ondernemingsrechtbank geen gezag van gewijsde in strafzaken heeft en de strafrechter kan beslissen dat de staat van staking van betaling op een eerdere datum is bereikt dan die welke uit het faillissementsvonnis blijkt (1). (1) Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1412.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.5; Cass. 8 februari 1994, AR 7175, AC 1994, nr. 73.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Handelszaken - Staat van faillissement - Bepaling van de datum van staking van betaling door de strafrechter - Uitspraak van de ondernemingsrechtbank - Invloed

- Art. 489quater Strafwetboek

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ -

En vertu de l'article 489quater du Code pénal, l'action publique relative aux infractions visées aux articles 489, 489bis et 489ter est exercée indépendamment de toute action qui pourrait être poursuivie devant le tribunal de l'entreprise; l'état de faillite ne pourra néanmoins pas être contesté devant le juge pénal si cet état a fait l'objet d'une décision du tribunal de l'entreprise ou de la cour d'appel, passée en force de chose jugée au terme d'une procédure à laquelle le prévenu a été partie, soit à titre personnel, soit en tant que représentant de l'entreprise faillite; il s'ensuit qu'à l'exception de l'état de faillite constaté dans les conditions visées à l'article 489quater précité, un jugement du tribunal de l'entreprise n'a pas autorité de chose jugée au pénal et le juge répressif peut décider que l'état de cessation de paiements est acquis à une date antérieure à celle qui résulte du jugement de faillite (1). (1) Cass. 1er février 2022, RG P.21.1412.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.5 ; Cass. 8 février 1994, RG 7175, Pas. 1994, I, n° 73.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière commerciale - Etat de faillite - Détermination de la date de cessation des paiements par le juge pénal - Décision du tribunal de l'entreprise - Incidence

- Art. 489quater Code pénal

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite.

Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Staat van faillissement - Bepaling van de datum van staking van betaling door de strafrechter - Uitspraak van de ondernemingsrechtbank - Invloed

- Art. 489quater Strafwetboek

insolvabilité frauduleuse - Etat de faillite - Détermination de la date de cessation des paiements par le juge pénal - Décision du tribunal de l'entreprise - Incidence

- Art. 489quater Code pénal

Het onderzoek van een grief die een miskenning van de bewijskracht van de akten aanvoert, houdt een vergelijking in tussen het stuk dat als referentie dient en dat wat de bestreden beslissing hierover zegt; een dergelijk onderzoek veronderstelt dat de te vergelijken stukken in dezelfde taal zijn opgemaakt, namelijk die van de rechtspleging, of dat, op zijn minst, het stuk waarvan de bewijskracht zou zijn miskend, indien het in een andere taal is opgemaakt, vergezeld is van een beëdigde vertaling (1). (1) Zie Cass. 23 november 2010, AR P.10.0583.N, AC 2010, nr. 688.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Stuk dat in een andere taal dan die van de rechtspleging is opgemaakt - Noodzaak van een vertaling ter vergelijking - Gevolg

- Art. 8.17 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

- Art. 8.17 Burgerlijk Wetboek - Boek 8: Bewijs

L'examen d'un grief de violation de la foi due aux actes implique une comparaison entre la pièce de référence et ce que la décision attaquée en dit; pareil examen suppose que les écrits à comparer soient tous deux établis dans la même langue, celle de la procédure, ou qu'à tout le moins la pièce dont la foi aurait été méconnue soit accompagnée, si elle est rédigée dans une autre langue, d'une traduction jurée (1). (1) Voir Cass. 23 novembre 2010, RG P.10.0583.N, Pas. 2010, n° 688.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Foi due aux actes - Pièce rédigée dans une autre langue que celle de la procédure - Nécessité d'une traduction pour la comparaison - Conséquence

- Art. 8.17 Code civil - Livre 8: La preuve

- Art. 8.17 Code civil - Livre 8: La preuve

Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat om een belastende verklaring van een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon als bewijs in aanmerking te nemen, zonder dat de beklaagde de gelegenheid had die persoon als getuige op de rechtszitting te ondervragen, de rechter nagaat of: (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden; (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald; (iii) er voor het niet kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen; dergelijke compenserende factoren kunnen onder meer bestaan in het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen; in de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van de drie voormelde criteria en in de vermelde volgorde; wel kan de beoordeling van het ene criterium de beoordeling van de andere criteria versterken, vervolledigen of verduidelijken, zodat de redenen voor een afwijzing van het verzoek om een getuige à charge te horen in hun onderling verband moeten worden gelezen; het staat aan de rechter om rekening houdende met de voormelde criteria te oordelen of door het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, met inbegrip van

Pour que soit prise en considération, à titre de preuve, une déclaration incriminante faite par une personne entendue au stade de l'information judiciaire, sans que le prévenu ait eu la possibilité d'interroger cette personne en qualité de témoin à l'audience, l'article 6, §§ 1er et 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tels qu'interprétés par la Cour européenne des droits de l'homme, impose au juge de vérifier : (i) s'il existe des motifs sérieux de ne pas entendre le témoin, à savoir des motifs factuels ou juridiques permettant de justifier l'absence du témoin à l'audience ; (ii) si la déclaration incriminante constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, étant entendu par « déterminant » un élément de preuve d'une importance telle qu'il est probable qu'il ait déterminé le résultat de la cause ; (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, en ce compris des garanties procédurales solides ; pareils facteurs compensateurs peuvent notamment consister en la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, en la possibilité qui a été offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'information ou à l'audience, et en la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et la fiabilité du témoin ou quant à des contradictions internes dans ces déclarations ou leur contradiction avec les déclarations d'autres témoins ; en règle, le juge appréciera l'incidence sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration incriminante au stade de l'information à la lumière des trois critères précités et dans l'ordre énoncé ; toutefois, l'appréciation portant sur l'un des critères peut renforcer, compléter ou préciser celle qui concerne les autres critères, de sorte que les motifs du rejet de la demande visant à entendre un témoin à charge doivent être interprétés les uns à la lumière des autres ; il appartient au juge, en tenant compte des critères susmentionnés, d'apprécier si le fait de ne pas entendre à l'audience un témoin ayant fait, au stade de l'information, des déclarations à charge du prévenu viole le droit de ce dernier à un procès équitable pris dans son ensemble, en ce compris

zijn recht van verdediging, wordt miskend; de rechter moet zijn beslissing steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Verzoek tot verhoor van een getuige à charge - Criteria voor het niet-horen van een getuige ter zitting - Toepassing op het horen van een oorspronkelijke medebeklaagde - Beoordeling - Vermelding van de concrete omstandigheden van de beslissing - Controle door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Verzoek tot verhoor van een getuige à charge - Criteria voor het niet-horen van een getuige ter zitting - Toepassing op het horen van een oorspronkelijke medebeklaagde - Beoordeling - Vermelding van de concrete omstandigheden van de beslissing - Controle door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verzoek tot verhoor van een getuige à charge - Criteria voor het niet-horen van een getuige ter zitting - Toepassing op het horen van een oorspronkelijke medebeklaagde - Beoordeling - Vermelding van de concrete omstandigheden van de beslissing - Controle door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 190 Wetboek van Strafvordering

ses droits de défense ; le juge est tenu de fonder sa décision sur les circonstances concrètes qu'il indique ; la Cour examine toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Voir concl. « dit en substance » du MP.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Demande d'audition d'un témoin à charge - Critères justifiant la non-audition d'un témoin à l'audience - Application à l'audition d'un coprévenu initial - Appréciation - Indication des circonstances concrètes de la décision - Contrôle par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Demande d'audition d'un témoin à charge - Critères justifiant la non-audition d'un témoin à l'audience - Application à l'audition d'un coprévenu initial - Appréciation - Indication des circonstances concrètes de la décision - Contrôle par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Demande d'audition d'un témoin à charge - Critères justifiant la non-audition d'un témoin à l'audience - Application à l'audition d'un coprévenu initial - Appréciation - Indication des circonstances concrètes de la décision - Contrôle par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 190 Code d'Instruction criminelle

Het recht op bijstand van een advocaat, dat verbonden is met de cautieplicht, het zwijgrecht en het feit dat niemand kan worden verplicht zichzelf te incrimineren, zijn rechten die gelden in personam en in beginsel bijgevolg slechts kunnen worden ingeroepen door degene ten aanzien van wie die rechten werden miskend; een beklaagde kan zich evenwel beroepen op de miskenning van die rechten als verweer tegen belastende verklaringen, afgelegd door een andere beklaagde, die voor hem slechts een getuige is, hetzij wanneer die andere beklaagde, die zelf van die rechten genoot, de miskenning ervan inroept en op die grond de afgelegde belastende verklaringen intrekt, hetzij wanneer blijkt dat ingevolge de miskenning van die rechten er ongeoorloofde druk werd uitgeoefend op die andere beklaagde en zijn verklaringen onbetrouwbaar zijn; wanneer een beklaagde aanvoert dat voor hem belastende verklaringen, afgelegd door een andere beklaagde zonder de bijstand van een raadsman hoewel hij op die bijstand gerechtigd was, uit het debat moeten worden geweerd, kan de rechter zich niet ertoe beperken na te gaan of die andere beklaagde de miskenning heeft ingeroepen van zijn recht op bijstand van een raadsman en op die grond zijn verklaringen heeft ingetrokken; hij dient ook na te gaan of de miskenning van het recht op bijstand van een advocaat niet ertoe heeft geleid dat die andere beklaagde zijn belastende verklaringen heeft afgelegd onder ongeoorloofde druk waardoor de betrouwbaarheid ervan is aangetast (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

ADVOCAAT - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Verhoor van een verdachte door de politie - Recht op bijstand van een advocaat tijdens het verhoor - Belastende verklaringen afgelegd door een oorspronkelijke medebeklaagde zonder mogelijkheid tot bijstand van een advocaat en verwittiging van het zwijgrecht - Toelaatbaarheid van de verklaringen als bewijs - Voorwaarden - Toepassing van de voorwaarden door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

Le droit à l'assistance d'un avocat, qui est lié à l'obligation d'information, ainsi que le droit de se taire et le droit de ne pas s'auto-incriminer sont des droits qui valent in personam et qui, en principe, ne peuvent être invoqués que par celui à l'égard de qui ils ont été méconnus ; toutefois, un prévenu peut invoquer la violation de ces droits à l'appui de la défense opposée à des déclarations incriminantes faites par un autre prévenu qui n'est qu'un témoin vis-à-vis de lui, soit lorsque cet autre prévenu, qui bénéficiait lui-même de ces droits, en invoque la violation et, par ce motif, rétracte les déclarations incriminantes qu'il a faites, soit lorsqu'il apparaît que, du fait de la violation de ces droits, des pressions illicites ont été exercées sur cet autre prévenu et que ses déclarations ne sont pas fiables ; lorsqu'un prévenu soutient que des déclarations incriminantes faites à son encontre par un autre prévenu sans l'assistance d'un avocat, alors que cet autre prévenu pouvait prétendre à pareille assistance, doivent être écartées des débats, le juge ne peut pas se borner à vérifier si cet autre prévenu a invoqué la méconnaissance de son droit à l'assistance d'un avocat et a rétracté ses déclarations pour ce motif ; il est également tenu de vérifier si la méconnaissance du droit à l'assistance d'un avocat n'a pas conduit à ce que cet autre prévenu a fait ses déclarations incriminantes en ayant été soumis à une pression illicite, de sorte que leur fiabilité a été entachée (1). (1) Voir concl. « dit en substance » du MP.

AVOCAT - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Audition d'un suspect par la police - Droit à l'assistance d'un avocat pendant l'audition - Déclarations incriminantes faites par un coprévenu initial sans possibilité d'être assisté d'un avocat et sans être informé de son droit de se taire - Admissibilité des déclarations à titre de preuves - Conditions - Application des conditions par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

P. 332/844

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Verhoor van een verdachte door de politie - Recht op bijstand van een advocaat voorafgaand en tijdens het verhoor - Belastende verklaringen afgelegd door een oorspronkelijke medebeklaagde zonder mogelijkheid tot bijstand van een advocaat en verwittiging van het zwijgrecht - Toelaatbaarheid van de verklaringen als bewijs - Voorwaarden - Toepassing van de voorwaarden door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verhoor van een verdachte door de politie - Recht op bijstand van een advocaat voorafgaand en tijdens het verhoor - Belastende verklaringen afgelegd door een oorspronkelijke medebeklaagde zonder mogelijkheid tot bijstand van een advocaat en verwittiging van het zwijgrecht - Toelaatbaarheid van de verklaringen als bewijs - Voorwaarden - Toepassing van de voorwaarden door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op bijstand van een advocaat voorafgaand en tijdens het verhoor - Verhoor van een verdachte door de politie - Belastende verklaringen afgelegd door een oorspronkelijke medebeklaagde zonder mogelijkheid tot bijstand van een advocaat en verwittiging van het zwijgrecht - Toelaatbaarheid van de verklaringen als bewijs - Voorwaarden - Toepassing van de voorwaarden door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Audition d'un suspect par la police - Droit à l'assistance d'un avocat avant et pendant l'audition - Déclarations incriminantes faites par un coprévenu initial sans possibilité d'être assisté d'un avocat et sans être informé de son droit de se taire - Admissibilité des déclarations à titre de preuves - Conditions - Application des conditions par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Audition d'un suspect par la police - Droit à l'assistance d'un avocat avant et pendant l'audition - Déclarations incriminantes faites par un coprévenu initial sans possibilité d'être assisté d'un avocat et sans être informé de son droit de se taire - Admissibilité des déclarations à titre de preuves - Conditions - Application des conditions par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à l'assistance d'un avocat avant et pendant l'audition - Audition d'un suspect par la police - Déclarations incriminantes faites par un coprévenu initial sans possibilité d'être assisté d'un avocat et sans être informé de son droit de se taire - Admissibilité des déclarations à titre de preuves - Conditions - Application des conditions par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

Om ex aequo et bono de vermogensvoordelen te bepalen die een beklaagde uit een misdrijf heeft verkregen, dient de rechter de gegevens van het strafdossier in aanmerking te nemen die deze bepaling zo nauwkeurig mogelijk toelaten en volstaat het dat de beslissing de essentiële gegevens bevat die het Hof toelaten zijn wettigheidscontrole op de toegepaste verbeurdverklaring uit te oefenen (1). (1) Cass. 24 september 2024, AR P.24.0491.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240924.2N.15.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordeel - Bepaling van de vermogensvoordelen ex aequo et bono - In aanmerking nemen van de gegevens van het dossier - Vermelding van de gegevens in de beslissing - Draagwijdte

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordeel - Bepaling van de vermogensvoordelen ex aequo et bono - In aanmerking nemen van de gegevens van het dossier - Vermelding van de gegevens in de beslissing - Draagwijdte

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

Pour évaluer ex æquo et bono les avantages patrimoniaux qu'un prévenu a tirés d'une infraction, il incombe au juge de prendre en compte les éléments du dossier répressif permettant d'opérer cette évaluation aussi précisément que possible et il suffit que la décision mentionne les éléments essentiels permettant à la Cour d'exercer son contrôle de légalité sur la confiscation appliquée (1). (1) Cass. 24 septembre 2024, RG P.24.0491.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240924.2N.15.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Avantage patrimonial - Évaluation ex æquo et bono des avantages patrimoniaux - Prise en compte des éléments du dossier - Mention des éléments dans la décision - Portée

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantage patrimonial - Évaluation ex æquo et bono des avantages patrimoniaux - Prise en compte des éléments du dossier - Mention des éléments dans la décision - Portée

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

De rechter oordeelt onaantastbaar of een misdrijf vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek heeft opgeleverd en daarbij kan de rechter rekening houden met een geheel van gegevens, zoals de waarde van de drugs die het voorwerp van de drugoperatie uitmaken, de omvang en het professionele karakter van de vereniging die de drugoperatie heeft uitgevoerd, het risico eigen aan het opzetten of het doen slagen van de drugoperatie, de rol van de beklaagde in het geheel van de in het kader van de vereniging gestelde gedragingen en zijn bijdrage aan het welslagen van de drugoperatie; vervolgens kan de rechter bij wijze van feitelijk vermoeden uit die gegevens de omvang van het wederrechtelijke vermogensvoordeel bepalen dat de beklaagde zonder twijfel moet hebben ontvangen ingevolge zijn deelname aan de drugoperatie (1). (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5; Zie Cass. 22 oktober 2003, AR P.03.0084.F, AC 2003, nr. 516 ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031022.7, met concl. advocaat-generaal J. SPREUTELS, op datum in Pas..

MISDRIJF - Allerlei - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Criteria - Bepaling van de omvang - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 42, 3° Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Beoordeling door de feitenrechter - Criteria - Bepaling van de omvang - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 42, 3° Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Criteria - Bepaling van de omvang - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 42, 3° Strafwetboek

Le juge apprécie souverainement si une infraction a procuré des avantages patrimoniaux au sens de l'article 42, 3°, du Code pénal et peut, à cet égard, tenir compte d'une pluralité d'éléments, tels que la valeur des drogues concernées par l'opération de trafic de drogue, l'importance et le caractère professionnel de l'association qui a exécuté l'opération, le risque inhérent à l'organisation ou à la réussite de l'opération, le rôle du prévenu dans l'ensemble des agissements perpétrés dans le cadre de l'association ainsi que sa contribution à la réussite de l'opération ; à partir de ces éléments, le juge peut ensuite déterminer, par voie de présomption de fait, l'importance de l'avantage patrimonial illégal que le prévenu a incontestablement dû tirer de sa participation à l'opération de trafic de drogue (1). (1) Cass. 10 janvier 2012, RG P.11.0938.N, Pas. 2012, n° 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5 ; Voir Cass. 22 octobre 2003, RG P.03.0084.F, Pas. 2003, n° 516 ECLI:BE:CASS:2003:ARR.20031022.7, avec concl. de J. SPREUTELS, avocat général.

INFRACTION - Divers - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Appréciation souveraine par le juge du fond - Critères - Détermination de l'importance - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 42, 3° Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Appréciation par le juge du fond - Critères - Détermination de l'importance - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 42, 3° Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Appréciation souveraine par le juge du fond - Critères - Détermination de l'importance - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 42, 3° Code pénal

Elk misdrijf kan in beginsel vermogensvoordelen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek opleveren (1); dit is ook het geval voor wat betreft het stellen van voorbereidende handelingen zoals bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet, ongeacht of die handelingen als dusdanig hebben geleid tot een specifiek drugmisdrijf zoals een concrete invoer van cocaïne. (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5, RABG 2012, nr. 13, met noot P. WAETERINCKX, 2012, nr. 13, p. 896-909.

MISDRIJF - Allerlei - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Draagwijdte

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 2bis, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Voorbereidende handelingen als bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet - Draagwijdte

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 2bis, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Voorbereidende handelingen als bepaald in artikel 2bis, § 6, Drugswet - Draagwijdte

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 2bis, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

Toute infraction peut, en principe, procurer des avantages patrimoniaux au sens de l'article 42, 3°, du Code pénal (1) ; tel est également le cas de la commission d'actes préparatoires prévue à l'article 2bis, § 6, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes, que ces actes aient conduit ou non à une infraction spécifique en matière de stupéfiants, telle qu'une importation particulière de cocaïne. (1) Cass. 10 janvier 2012, RG P.11.0938.N, Pas. 2012, n° 18, ECLI:BE:CASS:2012:ARR.20120110.5, R.A.B.G. 2012, n° 13, avec note de P. WAETERINCKX, 2012, n° 13, pp. 896-909.

INFRACTION - Divers - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Portée

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 2bis, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Actes préparatoires visés à l'article 2bis, § 6, de la loi du 24 février 1921 - Portée

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 2bis, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Actes préparatoires visés à l'article 2bis, § 6, de la loi du 24 février 1921 - Portée

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 2bis, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

Niet vereist is dat de rechter een rechtstreeks verband legt tussen een bepaalde gedraging van de beklaagde en een bepaald vermogensvoordeel dat de beklaagde volgens de gegevens van het strafdossier effectief heeft ontvangen; het bevelen van de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen op grond van de artikelen 42, 3° en 43bis, tweede lid, Strafwetboek vereist immers niet dat die vermogensvoordelen eigendom van de beklaagde zijn of tot zijn vermogen zijn toegetreden, noch dat hij zich heeft verrijkt en die verbeurdverklaring kan namelijk worden uitgesproken ongeacht het voordeel dat de beklaagde uit het misdrijf heeft gehaald of de bestemming die hij later aan de vermogensvoordelen heeft gegeven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar en het Hof gaat enkel na of de rechter uit de feiten die hij vaststelt, geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

MISDRIJF - Allerlei - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Verbeurdverklaring - Geen noodzaak tot verband tussen bepaalde gedraging van de beklaagde en bepaald vermogensvoordeel - Geen vereiste van eigendom of toetreding tot vermogen van de beklaagde - Geen vereiste van verrijking - Beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Verbeurdverklaring - Geen noodzaak tot verband tussen bepaalde gedraging van de beklaagde en bepaald vermogensvoordeel - Geen vereiste van eigendom of toetreding tot vermogen van de beklaagde - Geen vereiste van verrijking - Beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Geen noodzaak tot verband tussen bepaalde gedraging van de beklaagde en bepaald vermogensvoordeel - Geen vereiste van eigendom of toetreding tot vermogen van de beklaagde - Geen vereiste van verrijking - Beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

Il n'est pas requis que le juge établisse un lien direct entre un comportement spécifique du prévenu et un avantage patrimonial déterminé dont celui-ci a effectivement bénéficié selon les éléments du dossier répressif ; en effet, il n'est pas requis, pour ordonner la confiscation d'avantages patrimoniaux sur la base des articles 42, 3°, et 43bis, alinéa 2, du Code pénal, que ces avantages patrimoniaux soient la propriété du prévenu ou soient entrés dans son patrimoine, ni qu'il se soit enrichi, et cette confiscation peut, en effet, être prononcée indépendamment de l'avantage que le prévenu a tiré de l'infraction ou de la destination qu'il aura donnée ultérieurement aux avantages patrimoniaux ; le juge statue souverainement à cet égard, et la Cour se borne à vérifier si le juge ne tire pas des faits qu'il a constatés des conséquences qui y sont étrangères ou qu'ils ne sauraient justifier.

INFRACTION - Divers - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Confiscation - Absence de lien requis entre un comportement spécifique du prévenu et un avantage patrimonial déterminé - Absence de condition relative à la propriété ou à l'entrée dans le patrimoine du prévenu - Absence de condition relative à l'enrichissement - Appréciation - Contrôle par la Cour - Modalités

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Confiscation - Absence de lien requis entre un comportement spécifique du prévenu et un avantage patrimonial déterminé - Absence de condition relative à la propriété ou à l'entrée dans le patrimoine du prévenu - Absence de condition relative à l'enrichissement - Appréciation - Contrôle par la Cour - Modalités

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Absence de lien requis entre un comportement spécifique du prévenu et un avantage patrimonial déterminé - Absence de condition relative à la propriété ou à l'entrée dans le patrimoine du prévenu - Absence de condition relative à l'enrichissement - Appréciation - Contrôle par la Cour - Modalités

De enkele omstandigheid dat een persoon kennis heeft of moet hebben gehad van een misdaad of een wanbedrijf, volstaat niet voor zijn schuldigverklaring aan dat misdrijf als deelnemer in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek (1); die bepaling vereist immers onder meer ook dat de betrokkene een in de regel positieve daad heeft gesteld die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat, maar die positieve daad vereist geen welbepaalde materiële gedraging. (1) Zie Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7, Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, nr. 2, 58-62, met noot S. MELIS.

MISDRIJF - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Kennis van een misdaad of wanbedrijf - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Niet noodzakelijk een welbepaalde materiële gedraging - Gevolg
- Art. 66, derde lid Strafwetboek

La seule circonstance qu'une personne a connaissance ou doit avoir eu connaissance d'un crime ou d'un délit ne suffit pas pour la déclarer coupable de cette infraction en tant que participant au sens de l'article 66, alinéa 3, du Code pénal (1); en effet, cette disposition requiert également, entres autres, que l'intéressé ait posé un acte, en règle, positif qui soit antérieur ou concomitant à la perpétration du crime ou du délit, mais cet acte positif ne requiert pas un comportement matériel déterminé. (1) Voir Cass. 28 janvier 2025, RG P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1 ; Cass. 12 mars 2024, RG P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7 ; Cass. 15 novembre 2022, RG P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, R.W. 2023-2024, n° 2, pp. 58-62, avec note S. MELIS.

INFRACTION - Participation - Code pénal, article 66, alinéa 3 - Connaissance d'un crime ou d'un délit - Acte positif antérieur ou concomitant à la perpétration du crime ou du délit - Comportement matériel déterminé non nécessaire - Conséquence
- Art. 66, al. 3 Code pénal

Niet om het even welke gedraging waarmee een beklagde wetens en willens bijdraagt tot de productie van drugs in het kader van een vereniging, kan worden aangemerkt als een positieve daad voor deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek, aan andere aspecten van de drugproductie; zo zal, ongeacht de kennis van de betrokkene, zijn louter uitvoerende of ondergeschikte bijdrage aan een bepaald aspect van de drugproductie of van de vereniging die deze productie organiseert, niet noodzakelijk wijzen op zijn deelneming in de zin van artikel 66, derde lid, Strafwetboek aan een ander aspect daarvan, maar dat kan daarentegen wel het geval zijn voor wat betreft een beklagde uit wiens handelwijze een meer voorname, actieve of organisatorische rol blijkt in het productieproces of in de vereniging zodat voor die beklagde de rechter wel kan aannemen dat zijn gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces, zoals het ter beschikking stellen van locaties of het organiseren van de anonimiteit van de deelnemers aan de productie, ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten van dat proces, zoals de diefstal van elektriciteit als een inherent onderdeel van die productie, ook al heeft de betrokkene tot die andere aspecten geen specifieke bijdrage geleverd; de rechter oordeelt onaantastbaar of er in een concreet geval is voldaan aan de vermelde vereisten en het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7, Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, nr. 2, 58-62, met noot S. MELIS.

Tout comportement par lequel un prévenu concourt sciemment et volontairement à la production de stupéfiants dans le cadre d'une association ne peut pas être considéré comme un acte positif de participation, au sens de l'article 66, alinéa 3, du Code pénal, à d'autres aspects de la production de stupéfiants ; ainsi, quelle que soit la connaissance de l'intéressé, sa contribution, lorsqu'elle relève purement de l'exécution ou est subordonnée à un aspect déterminé de la production de stupéfiants ou de l'association qui l'organise, n'indique pas nécessairement sa participation au sens de l'article 66, alinéa 3, à un autre de ses aspects, ce qui peut, en revanche, être le cas du prévenu dont la façon d'agir révèle un rôle davantage principal, actif ou organisationnel dans le processus de production ou au sein de l'association, de sorte que le juge peut admettre à l'égard de ce prévenu que ses comportements afférents à certains aspects du processus de production, telle la mise à disposition de sites ou l'organisation de l'anonymat des participants à la production, constituent également des actes positifs par rapport à d'autres aspects de ce processus, tel le vol d'électricité, qui est un élément inhérent à cette production, même si l'intéressé n'a pas fourni de contribution spécifique concernant ces autres aspects ; le juge apprécie souverainement si les conditions précitées sont remplies dans un cas d'espèce et la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qui ne seraient susceptibles d'aucune justification (1). (1) Voir Cass. 28 janvier 2025, RG P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1 ; Cass. 12 mars 2024, RG P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7 ; Cass. 15 novembre 2022, RG P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, R.W. 2023-2024, n° 2, pp. 58-62, avec note S. MELIS.

MISDRIJF - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Gedraging waarmee wetens en willens wordt bijgedragen tot productie van drugs - Positieve daad van deelneming aan andere aspecten van de drugproductie - Criteria - Rol in het productieproces of in de vereniging - Gedragingen met betrekking tot bepaalde

4/05/2026

INFRACTION - Participation - Code pénal, article 66, alinéa 3 - Acte positif antérieur ou concomitant à la perpétration du crime ou du délit - Comportement concourant sciemment et volontairement à la production de stupéfiants - Acte positif de participation à d'autres aspects de la production de stupéfiants - Critères - Rôle dans le processus de production ou au sein de l'association - Comportements afférents à certains aspects du processus de

aspecten van het productieproces die ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten - Diefstal van elektriciteit - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verdovende middelen - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Gedraging waarmee wetens en willens wordt bijdragen tot productie van drugs - Positieve daad van deelneming aan andere aspecten van de drugproductie - Criteria - Rol in het productieproces of in de vereniging - Gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces die ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten - Diefstal van elektriciteit - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Inbreuken op de wetgeving inzake verdovende middelen - Deelneming - Artikel 66, derde lid, Strafwetboek - Positieve daad die aan de uitvoering van de misdaad of het wanbedrijf voorafgaat of ermee samengaat - Gedraging waarmee wetens en willens wordt bijdragen tot productie van drugs - Positieve daad van deelneming aan andere aspecten van de drugproductie - Criteria - Rol in het productieproces of in de vereniging - Gedragingen met betrekking tot bepaalde aspecten van het productieproces die ook positieve handelingen uitmaken met betrekking tot andere aspecten - Diefstal van elektriciteit - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 66, derde lid Strafwetboek

- Art. 2bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

production, qui constituent également des actes positifs par rapport à d'autres aspects - Vol d'électricité - Appréciation souveraine par le juge - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 66, al. 3 Code pénal

- Art. 2bis L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Stupéfiants - Infractions à la législation relative aux stupéfiants - Participation - Code pénal, article 66, alinéa 3 - Acte positif antérieur ou concomitant à la perpétration du crime ou du délit - Comportement concourant sciemment et volontairement à la production de stupéfiants - Acte positif de participation à d'autres aspects de la production de stupéfiants - Critères - Rôle dans le processus de production ou au sein de l'association - Comportements afférents à certains aspects du processus de production, qui constituent également des actes positifs par rapport à d'autres aspects - Vol d'électricité - Appréciation souveraine par le juge - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 66, al. 3 Code pénal

- Art. 2bis L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Infractions à la législation relative aux stupéfiants - Participation - Code pénal, article 66, alinéa 3 - Acte positif antérieur ou concomitant à la perpétration du crime ou du délit - Comportement concourant sciemment et volontairement à la production de stupéfiants - Acte positif de participation à d'autres aspects de la production de stupéfiants - Critères - Rôle dans le processus de production ou au sein de l'association - Comportements afférents à certains aspects du processus de production, qui constituent également des actes positifs par rapport à d'autres aspects - Vol d'électricité - Appréciation souveraine par le juge - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 66, al. 3 Code pénal

- Art. 2bis L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

De weigering om een werkstraf uit te spreken kan worden gemotiveerd door de redenen die verantwoorden waarom een straf wordt opgelegd die beter aan de doelstellingen van de vervolging beantwoordt, mits die redenen de beklagde toestaan te begrijpen waarom hem de uitgesproken straf werd opgelegd en niet de straf waarom hij vroeg (1). (1) Cass. 22 november 2023, AR P.23.0824.F, arrest niet gepubliceerd.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Werkstraf - Weigering - Motiveringsplicht - Draagwijdte

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quinquies, § 3 Strafwetboek

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Weigering - Motiveringsplicht - Draagwijdte

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quinquies, § 3 Strafwetboek

Wanneer de wet het toestaat, is de uitspraak, jegens dezelfde beklagde, van zowel een effectieve gevangenisstraf als een geldboete met probatieuitsstel noch onwettig noch, op zich, incoherent of tegenstrijdig.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vrijheidsstraf - Geldboete - Effectieve straf en straf met probatieuitsstel - Geen tegenstrijdigheid

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Vrijheidsstraf - Geldboete - Effectieve straf en straf met probatieuitsstel - Geen tegenstrijdigheid - Redenen

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitsstel - Vrijheidsstraf - Geldboete - Effectieve straf en straf met probatieuitsstel - Geen tegenstrijdigheid - Redenen

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Le refus de prononcer une peine de travail peut être motivé par les raisons qui justifient l'infliction d'une peine répondant mieux aux finalités des poursuites, pourvu que ces raisons permettent au prévenu de comprendre pourquoi il s'est vu infliger la peine prononcée, plutôt que celle qu'il postulait (1). (1) Cass. 22 novembre 2023, RG P.23.0824.F, inédit.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine de travail - Refus - Obligation de motivation - Portée

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quinquies, § 3 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Refus - Obligation de motivation - Portée

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quinquies, § 3 Code pénal

Lorsque la loi le permet, prononcer, dans le chef d'un même prévenu, à la fois une peine d'emprisonnement ferme et une peine d'amende assortie d'un sursis probatoire n'est ni illégal ni en soi incohérent ou contradictoire.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine privative de liberté - Peine d'amende - Peine ferme et peine avec sursis probatoire - Absence de contradiction

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Peine privative de liberté - Peine d'amende - Peine ferme et peine avec sursis probatoire - Absence de contradiction - Motifs

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Peine privative de liberté - Peine d'amende - Peine ferme et peine avec sursis probatoire - Absence de contradiction - Motifs

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Wanneer meerdere beklaagden aan dezelfde misdrijven schuldig zijn verklaard, is de motivering van de straf, de motivering van de weigering van een werkstraf of van een uitstel voor het overige nog steeds een geïndividualiseerde motivering, ook al werd ze collectief geformuleerd (1). (1) Cass. 7 december 2011, AR P.11.1100.F, arrest niet gepubliceerd.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Werkstraf - Uitstel - Weigering - Motiveringsplicht - Geïndividualiseerde motivering in geval van meerdere beklaagden - Draagwijdte

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quiquies, § 3 Strafwetboek
- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Geïndividualiseerde motivering in geval van meerdere beklaagden - Draagwijdte - Uitstel - Weigering - Motiveringsplicht

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quiquies, § 3 Strafwetboek
- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Uitstel - Weigering - Motiveringsplicht - Geïndividualiseerde motivering in geval van meerdere beklaagden - Draagwijdte

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 37quiquies, § 3 Strafwetboek
- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Noch artikel 195, vijfde lid, noch artikel 211 Wetboek van Strafvordering, noch enige andere wettelijke bepaling verplichten de appelrechters een versterkte motivering te geven wanneer zij de straf verzwaren; zij dienen enkel te voldoen aan de regels die hen verplichten hun beslissing met eenparigheid van stemmen te wijzen en deze nauwkeurig te motiveren.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzwaring van de straf in hoger beroep - Motiveringsplicht - (Geen) versterkte motivering - Eenstemmigheid - Draagwijdte

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Verzwaring van de straf in hoger beroep - Motiveringsplicht - (Geen) versterkte motivering - Eenstemmigheid - Draagwijdte

Lorsque plusieurs prévenus sont déclarés coupables des mêmes infractions, la motivation de la peine, celle du refus d'une peine de travail ou d'une mesure de sursis ne cesse par ailleurs pas d'être individualisée du seul fait qu'elle est formulée collectivement (1). (1) Cass. 7 décembre 2011, RG P.11.1100.F, inédit.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine de travail - Mesure de sursis - Refus - Obligation de motivation - Motivation individualisée en cas de pluralité de prévenus - Portée

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quiquies, § 3 Code pénal
- Art. 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Motivation individualisée en cas de pluralité de prévenus - Portée - Mesure de sursis - Refus - Obligation de motivation

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quiquies, § 3 Code pénal
- Art. 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Mesure de sursis - Refus - Obligation de motivation - Motivation individualisée en cas de pluralité de prévenus - Portée

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 37quiquies, § 3 Code pénal
- Art. 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Ni l'article 195, alinéa 5, ni l'article 211 du Code d'instruction criminelle, ni aucune autre disposition légale n'obligent les juges d'appel à une motivation renforcée lorsqu'ils aggravent la peine; seules les règles que leur décision soit prise à l'unanimité et que leur motivation soit précise s'imposent à eux.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Aggravation de la peine en appel - Obligation de motivation - Motivation renforcée (non) - Unanimité - Portée

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Aggravation de la peine en appel - Obligation de motivation - Motivation renforcée (non) - Unanimité - Portée

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Verzwaring van de straf in hoger beroep - Motiveringsplicht - (Geen) versterkte motivering - Eenstemmigheid - Draagwijdte

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Aggravation de la peine en appel - Obligation de motivation - Motivation renforcée (non) - Unanimité - Portée

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

P.24.1485.N

3 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.5](#)

AC nr. ...

Daden van onderzoek zijn door een bevoegd persoon gestelde daden die ertoe strekken gegevens te verzamelen om het dossier op de gebruikelijke wijze samen te stellen en in staat van wijzen te brengen; een brief van de onderzoeksrechter die een ontvangstmelding bevat van de brief van de raadsman van een burgerlijke partij, en waarin de onderzoeksrechter die raadsman eraan herinnert dat hij reeds bij een vorige brief heeft meegedeeld dat de zaak voor eventuele nuttige vorderingen aan het openbaar ministerie was overgemaakt en hem meedeelt dat tot dusver geen enkele reactie van het openbaar ministerie werd geregistreerd, houdt geen daad van onderzoek in die de verjaring van de strafvordering stuit (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zoals van kracht vóór de inwerkingtreding van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024); bij art. 60 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024, inwerking getreden op 28 april 2024, werd artikel 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering opgeheven.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Allerlei - Verjaring van de strafvordering - Stuiting - Daad van onderzoek of van vervolging - Brief van de onderzoeksrechter over de stand van het onderzoek - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- STRAFVORDERING - Verjaring van de strafvordering - Stuiting - Daad van onderzoek of van vervolging - Brief van de onderzoeksrechter over de stand van het onderzoek - Gevolg*

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

Constituent des actes d'instruction les actes émanant d'une personne qualifiée posés en vue de recueillir des éléments afin de constituer le dossier de la manière usuelle et de mettre la cause en état ; une lettre émanant du juge d'instruction accusant réception de la lettre du conseil d'une partie civile dans laquelle le juge d'instruction rappelle à ce conseil l'avoir déjà informé dans un précédent courrier que la cause avait été transmise au ministère public en vue d'éventuelles réquisitions utiles mais n'avoir jusqu'alors réceptionné aucune réaction du ministère public à cet égard, ne constitue pas un acte d'instruction interruptif de la prescription de l'action publique (1) (2). (1) Voir concl. du MP. (2) Art. 22 de la loi du 17 avril 1878 contenant le Titre préliminaire du Code de procédure pénale, tel qu'applicable avant l'entrée en vigueur de la loi du 9 avril 2024 sur le droit de la procédure pénale I (M.B. 18 avril 2024) ; l'article 60 de la loi du 9 avril 2024 sur le droit de la procédure pénale I, entrée en vigueur le 28 avril 2024, a abrogé l'article 22 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Divers - Prescription de l'action publique - Interruption - Acte d'instruction ou de poursuite - Lettre du juge d'instruction portant sur l'état de l'instruction - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- ACTION PUBLIQUE - Prescription de l'action publique - Interruption - Acte d'instruction ou de poursuite - Lettre du juge d'instruction portant sur l'état de l'instruction - Conséquence*

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P. 343/844

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Daad van onderzoek of van vervolging - Brief van de onderzoeksrechter over de stand van het onderzoek - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

De schorsingsgrond van de verjaring van de strafvordering geldt in de regel voor alle samen behandelde of berechte misdrijven die nauw met elkaar zijn verbonden door intrinsieke samenhang en het is de vonnisrechter die definitief beslist over het bestaan van die samenhang waarbij het geen belang heeft of de feiten bij hem aanhangig zijn gemaakt met dezelfde akte of met verschillende akten; die regel is evenwel niet absoluut en de vonnisrechter kan oordelen dat, in de omstandigheden die hij vaststelt, de strafvordering ondanks de cassatieprocedure toch verder is kunnen worden uitgeoefend, hetgeen onder meer het geval kan zijn wanneer misdrijven het voorwerp uitmaken van verschillende gerechtelijke onderzoeken, de cassatieprocedure slechts betrekking heeft op een van die onderzoeken, de strafvordering inmiddels verder kan worden uitgeoefend in de andere onderzoeken en alle uit de verschillende onderzoeken voortvloeiende zaken pas bij een latere beslissing worden samengevoegd (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 24 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering werd door art. 36 van de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024) vervangen en luidt thans: "De verjaring van de strafvordering is geschorst wanneer de wet dit bepaalt of wanneer er een wettelijk beletsel bestaat dat de instelling van de strafvordering verhindert."

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Verjaring van de strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

SAMENHANG - Strafzaken - Verjaring van de strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een

4/05/2026

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Acte d'instruction ou de poursuite - Lettre du juge d'instruction portant sur l'état de l'instruction - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

La cause de suspension de la prescription de l'action publique vaut, en principe, pour toutes les infractions conjointement examinées et jugées qui sont unies étroitement par un lien de connexité intrinsèque et il appartient à la juridiction de jugement de se prononcer à titre définitif sur l'existence de ce lien de connexité, que les faits aient été portés à sa connaissance par le même acte ou par des actes différents. Cette règle n'est toutefois pas absolue et la juridiction de jugement peut décider que, dans les circonstances qu'elle constate, l'exercice de l'action publique peut être poursuivi malgré la procédure en cassation, ce qui peut notamment être le cas lorsque les infractions font l'objet de différentes instructions judiciaires et que la procédure en cassation ne concerne qu'une de ces instructions, l'exercice de l'action publique pouvant alors se poursuivre entre-temps dans les autres instructions et toutes les causes découlant des différentes instructions n'étant jointes que par une décision ultérieure (1) (2). (1) Voir concl. du MP. (2) L'article 24 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale a été remplacé par l'article 36 de la loi du 9 avril 2024 sur le droit de la procédure pénale I (M.B. 18 avril 2024) et est actuellement libellé ainsi qu'il suit : « La prescription de l'action publique est suspendue lorsque la loi le prévoit ou lorsqu'il existe un obstacle légal à l'introduction de l'action publique. »

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Divers - Prescription de l'action publique - Suspension - Infractions conjointement examinées ou jugées - Appréciation par le juge - Pluralité d'instructions judiciaires - Cause de suspension découlant d'une procédure en cassation - Procédure en cassation ne concernant qu'une instruction judiciaire - Effet de la cause de suspension - Limite

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

CONNEXITE - Matière répressive - Prescription de l'action publique - Suspension - Infractions conjointement examinées ou jugées - Appréciation par le juge - Pluralité d'instructions judiciaires - Cause de suspension découlant d'une procédure en cassation - Procédure

P. 344/844

cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Verjaring van de strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Samen behandelde of berechte misdrijven - Beoordeling door de rechter - Meerdere gerechtelijke onderzoeken - Schorsingsgrond die voortvloeit uit een cassatieprocedure - Cassatieprocedure die slechts betrekking heeft op één gerechtelijk onderzoek - Werking van de schorsingsgrond - Grens

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

en cassation ne concernant qu'une instruction judiciaire - Effet de la cause de suspension - Limite

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Prescription de l'action publique - Suspension - Infractions conjointement examinées ou jugées - Appréciation par le juge - Pluralité d'instructions judiciaires - Cause de suspension découlant d'une procédure en cassation - Procédure en cassation ne concernant qu'une instruction judiciaire - Effet de la cause de suspension - Limite

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Infractions conjointement examinées ou jugées - Appréciation par le juge - Pluralité d'instructions judiciaires - Cause de suspension découlant d'une procédure en cassation - Procédure en cassation ne concernant qu'une instruction judiciaire - Effet de la cause de suspension - Limite

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Uit de bepalingen van artikelen 130, 131, § 1, 135, § 2 en § 3, 235bis, § 1, § 2 en § 5 en 235 Wetboek van Strafvordering, in hun onderling verband gelezen, volgt dat, hoewel de kamer van inbeschuldigingstelling zich op het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen een verwijzingsbeschikking in beginsel niet uitspreekt over de door de raadkamer aangenomen bezwaren, haar beslissingen over de gegrondheid van dat hoger beroep en over de eventuele ambtshalve toepassing van de haar door de artikelen 235 en 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering toebedeelde bevoegdheden niettemin een impact kunnen hebben op het lot van de strafvordering en op het bestaan van de door de raadkamer aangenomen bezwaren, zodat de vonnisrechter zijn rechtsmacht ingevolge de aanhangigmaking van de zaak slechts kan uitoefenen na kennis te hebben genomen van de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling; hieruit volgt dat, wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt over het hoger beroep van een inverdenkinggestelde tegen de beslissing van de raadkamer die hem naar de vonnisrechter verwijst, de strafvordering in de zin van artikel 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering slechts bij de vonnisrechter aanhangig wordt gemaakt door het arrest van die kamer, in zoverre zij het hoger beroep van de inverdenkinggestelde ontvankelijk verklaart (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering zoals vervangen door art. 35 van de Wet Strafprocesrechter I van 9 april 2024 (BS 18 april 2024).

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Aanhangigmaking van de strafvordering bij de vonnisrechter - Tijdstip van aanhangigmaking - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer tot verwijzing - Hoger beroep door inverdenkinggestelde - Ontvankelijk hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Invloed

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 130 Wetboek van Strafvordering
- Art. 131, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 135, §§ 2 en 3 Wetboek van Strafvordering

Il résulte des articles 130, 131, § 1er, 135, § 2 et § 3, 235bis, §§ 1er, 2 et 5, et 235 du Code d'instruction criminelle, lus conjointement, que, bien que la chambre des mises en accusation ne se prononce, en principe, pas sur les charges retenues par la chambre du conseil sur l'appel formé par un inculpé contre une ordonnance de renvoi, ses décisions rendues sur le bien-fondé dudit appel et sur l'éventuelle application d'office des compétences que lui confèrent les articles 235 et 235bis, § 5, du Code d'instruction criminelle, peuvent néanmoins avoir une incidence sur l'issue de l'action publique et sur l'existence des charges retenues par la chambre du conseil, de sorte que la juridiction de jugement, saisie de la cause, ne peut exercer son pouvoir juridictionnel qu'après avoir pris connaissance de la décision de la chambre des mises en accusation ; il en résulte que, lorsque la chambre des mises en accusation statue sur l'appel formé par un inculpé contre la décision de la chambre du conseil qui le renvoie devant la juridiction de jugement, l'action publique est pendante devant la juridiction de jugement par l'arrêt de cette chambre, au sens de l'article 23 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, dans la mesure où elle déclare recevable l'appel interjeté par l'inculpé (1) (2). (1) Voir concl. du MP. (2) L'article 23 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, tel que remplacé par l'article 35 de la loi du 9 avril 2024 sur le droit de la procédure pénale I (M.B. 18 avril 2024).

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Action publique portée à devant la juridiction de jugement - Moment de la saisine - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi rendue par la chambre du conseil - Appel de l'inculpé - Appel recevable - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Incidence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 130 Code d'Instruction criminelle
- Art. 131, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 135, § 2 et 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 235bis, §§ 1, 2 en 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235 Wetboek van Strafvordering
STRAFVORDERING - Verjaring - Aanhangigmaking van de strafvordering bij de vonnisrechter - Tijdstip van aanhangigmaking - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer tot verwijzing - Hoger beroep door in verdenking gestelde - Ontvankelijk hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Invloed

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 130 Wetboek van Strafvordering
- Art. 131, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 135, §§ 2 en 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235bis, §§ 1, 2 en 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235 Wetboek van Strafvordering
VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Algemeen - Aanhangigmaking van de strafvordering bij de vonnisrechter - Tijdstip van aanhangigmaking - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer tot verwijzing - Hoger beroep door in verdenking gestelde - Ontvankelijk hoger beroep - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Invloed
- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 130 Wetboek van Strafvordering
- Art. 131, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 135, §§ 2 en 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235bis, §§ 1, 2 en 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 235 Wetboek van Strafvordering

- Art. 235bis, § 1er, 2 et 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 235 Code d'Instruction criminelle
ACTION PUBLIQUE - Prescription - Action publique portée à devant la juridiction de jugement - Moment de la saisine - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi rendue par la chambre du conseil - Appel de l'inculpé - Appel recevable - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Incidence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 130 Code d'Instruction criminelle
- Art. 131, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 135, § 2 et 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 235bis, § 1er, 2 et 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 235 Code d'Instruction criminelle
PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Généralités - Action publique portée à devant la juridiction de jugement - Moment de la saisine - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi rendue par la chambre du conseil - Appel de l'inculpé - Appel recevable - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Incidence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 130 Code d'Instruction criminelle
- Art. 131, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 135, § 2 et 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 235bis, § 1er, 2 et 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 235 Code d'Instruction criminelle

P.24.1492.F

12 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250212.2F.2](#)

AC nr. ...

Artikel 5.1.a EVRM sluit van het recht op vrijheid de personen uit die regelmatig zijn opgesloten na hun veroordeling door een bevoegde rechtbank; die bepaling verbiedt de feitenrechter niet een effectieve gevangenisstraf op te leggen wanneer een dergelijke straf volgens zijn onaantastbare beoordeling onontbeerlijk is om de individuele en collectieve doelstellingen van de vervolging te waarborgen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Artikel 5.1.a EVRM - Draagwijdte - Verbod om een effectieve gevangenisstraf op te leggen (geen)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.a - Draagwijdte - Verbod om een effectieve gevangenisstraf op te leggen (geen)

STRAF - Vrijheidsstraffen - Artikel 5.1.a EVRM - Draagwijdte -

L'article 5.1, a, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales excepte, du droit à la liberté, le cas des personnes détenues régulièrement après condamnation par un tribunal compétent; cette disposition n'interdit pas au juge du fond d'infliger une peine d'emprisonnement ferme lorsqu'une telle sanction lui paraît, selon son appréciation souveraine, indispensable pour assurer les fins individuelles et collectives de la poursuite.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Conv. D.H., Article 5, § 1er, a - Portée - Interdiction d'infliger une peine d'emprisonnement ferme (non)

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, a - Portée - Interdiction d'infliger une peine d'emprisonnement ferme (non)

PEINE - Peines privatives de liberté - Conv. D.H., Article 5, § 1er, a -

Verbod om een effectieve gevangenisstraf op te leggen (geen)

Portée - Interdiction d'infliger une peine d'emprisonnement ferme (non)

Aangezien het bewijs in strafzaken in beginsel vrij kan worden geleverd, kan het volgens de wet worden aangebracht door alle gegevens die afdoende vermoedens van schuld lijken op te leveren (1); het feit dat er aan de verklaringen van een klager een doorslaggevend geloof wordt gehecht, miskent op zich het vermoeden van onschuld niet. (1) Zie Cass. 23 januari 2008, AR P.07.1437.F, AC 2008, nr. 53; Cass. 17 oktober 2001, AR P.01.1056.F, AC 2001, nr. 554; Cass. 5 januari 2000, AR P.99.1085.F, AC 2000, nr. 7.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Beoordelingsvrijheid - Afdoende vermoedens van schuld - Vonnis dat aan de verklaringen van een klager een doorslaggevend geloof hecht - Miskenning van het vermoeden van onschuld (geen)

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Vrijheid van beoordeling van het bewijs in strafzaken - Afdoende vermoedens van schuld - Vonnis dat aan de verklaringen van een klager een doorslaggevend geloof hecht - Miskenning van het vermoeden van onschuld (geen)

De twijfel die de beklaagde ten goede moet komen, is niet die waarvan hij het bestaan aanvoert maar die welke volgens de rechter betrekking heeft op de schuld van die beklaagde aan de hem ten laste gelegde feiten (1). (1) Cass. 7 december 2022, AR P.22.1052.F, AC 2022, nr. 801.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Vermoeden van onschuld - Regel "in dubio pro reo" - Draagwijdte

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Regel "in dubio pro reo" - Draagwijdte

La preuve pénale étant, en principe, libre, la loi admet qu'elle soit rapportée à l'aide de tous éléments paraissant constituer des présomptions suffisantes de culpabilité (1); accorder un crédit déterminant aux déclarations d'un plaignant ne viole pas, en soi, la présomption d'innocence. (1) Voir Cass. 23 janvier 2008, RG P.07.1437.F, Pas. 2008, n° 53 ; Cass. 17 octobre 2001, RG P.01.1056.F, Pas. 2001, n° 554 ; Cass. 5 janvier 2000, RG P.99.1085.F, Pas. 2000, n° 7.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Liberté d'appréciation - Présomptions suffisantes de culpabilité - Jugement accordant un crédit déterminant aux déclarations d'un plaignant - Violation de la présomption d'innocence (non)

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Liberté d'appréciation de la preuve pénale - Présomptions suffisantes de culpabilité - Jugement accordant un crédit déterminant aux déclarations d'un plaignant - Violation de la présomption d'innocence (non)]

Le doute qui doit profiter au prévenu n'est pas celui dont il allègue l'existence mais celui qui, dans l'esprit du juge, porte sur la culpabilité dudit prévenu concernant les faits mis à sa charge (1). (1) Cass. 7 décembre 2022, RG P.22.1052.F, Pas. 2022, n° 801.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Présomption d'innocence - Règle « in dubio pro reo » - Portée

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Règle « in dubio pro reo » - Portée]

Artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek bestraft degenen die de door een misdrijf verkregen vermogensvoordelen omzetten of overdragen met de bedoeling de illegale oorsprong ervan te verbergen of te verdoezelen; het plaatsen van de gelden van strafbare oorsprong op een bankrekening op naam van de beklaagde vormt, voor die beklaagde, op zich geen daad van verberging, in zoverre die daad op zich geen aanwijzing vormt van de wil om de in omloop gebrachte kapitalen onopspoorbaar te maken.

HELING - Witwassen - Misdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek - Daad van verberging - Begrip - Plaatsing door de beklaagde van de gelden van strafbare oorsprong op een van zijn bankrekeningen

- Art. 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

L'article 505, alinéa 1er, 3°, du Code pénal, sanctionne ceux qui auront converti ou transféré des avantages patrimoniaux tirés d'une infraction dans le but d'en dissimuler ou déguiser l'origine illicite; le seul placement des fonds d'origine délictueuse sur un compte financier au nom du prévenu ne constitue pas, dans son chef, un acte de dissimulation dans la mesure où cet acte ne révèle pas, à lui seul, la volonté de rompre la traçabilité des capitaux mis en circulation.

RECEL - Blanchiment - Infraction visée à l'article 505, alinéa 1er, 3°, du Code pénal - Acte de dissimulation - Notion - Placement par le prévenu des fonds d'origine délictueuse sur un de ses comptes financiers

- Art. 505, al. 1er, 3° Code pénal

Het onderzoek van de vraag of de strafvordering verjaard is, betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering.

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Begrip - Arrest dat onderzoekt of de strafvordering niet verjaard is - Beslissing betreffende de ontvankelijkheid van de strafvordering.

- Art. 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

La vérification que l'action publique n'est pas prescrite concerne sa recevabilité.

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Notion - Arrêt vérifiant si l'action publique n'est pas prescrite - Décision concernant la recevabilité de l'action publique

- Art. 505, al. 1er, 3° Code pénal

Hoewel de storting van contant geld op een bankrekening de omzetting van fysiek geld in giraal geld inhoudt, kan die daad enkel worden bestraft als witwassen in de zin van artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek, indien de storter, door die omzetting, de oorsprong van de gelden onopspoorbaar heeft willen maken; de feitenrechter beoordeelt op onaantastbare wijze het bestaan van dit opzet, waarbij het Hof evenwel nagaat of hij uit zijn vaststellingen de door hem in aanmerking genomen strafrechtelijke kwalificatie heeft kunnen afleiden.

HELING - Witwassen - Misdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek - Vereist bijzonder opzet - Opzet om de oorsprong van de gelden onopspoorbaar te maken - Onaantastbare beoordeeling van de rechter - Toezicht door het Hof

- Art. 505, eerste lid, 3° Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Witwassen - Misdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3°, Strafwetboek - Vereist bijzonder opzet - Opzet om de oorsprong van de gelden onopspoorbaar te maken - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

Si le dépôt en espèces sur un compte bancaire représente la conversion d'une monnaie physique en monnaie scripturale, encore faut-il, pour que l'acte soit répréhensible au titre de blanchiment au sens de l'article 505, alinéa 1er, 3°, du Code pénal, que le déposant ait eu l'intention, par le biais de cette conversion, d'entraver la détection de l'origine des fonds; le juge du fond apprécie souverainement l'existence de cette intention, la Cour vérifiant toutefois s'il a pu, de ses constatations, déduire la qualification pénale qu'il retient.

RECEL - Blanchiment - Infraction visée à l'article 505, alinéa 1er, 3°, du Code pénal - Exigence d'un dol spécial - Intention d'entraver la détection de l'origine des fonds - Appréciation souveraine du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 505, al. 1er, 3° Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Blanchiment - Infraction visée à l'article 505, alinéa 1er, 3°, du Code pénal - Exigence d'un dol spécial - Intention d'entraver la détection de l'origine des fonds - Appréciation souveraine par le juge - Contrôle par la Cour

P.24.1503.N

4 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.4](#)

AC nr. ...

Opdat een cassatiemiddel op ontvankelijke wijze een rechterlijke beslissing kan verwijten aanvoeringen van een eiser onbeantwoord te laten, is vereist dat precies wordt aangegeven welke verweren niet worden beantwoord, alsook in welke conclusie die verweren werden ontwikkeld; die identificatieplicht moet de advocaat-generaal en het Hof in staat stellen hun opdracht zonder risico op vergissing op een ernstige wijze uit te voeren; het middel is bij gebrek aan nauwkeurigheid niet-ontvankelijk, wanneer de eiser een middel over een motiveringsgebrek heeft ontwikkeld, hoe uitgesponnen het ook moge zijn, dat het Hof niet toelaat met zekerheid te achterhalen welke de door de eiser voor de appelrechters ontwikkelde verweren zijn die onbeantwoord zouden zijn gelaten en in welke conclusie die verweren werden ontwikkeld (1). (1) Over de vereiste van nauwkeurigheid van het cassatiemiddel zie o.a. Cass. 9 december 2020, AR P.20.0458.F, AC 2020, nr. 762; Cass. 21 september 2010, AR P.09.1719.N, AC 2010, nr. 534; F. VAN VOLSEM, "Het aanvoeren van een cassatiemiddel in strafzaken: een overzicht", in Procederen voor het Hof van Cassatie, Knops Publ. 2023, 122-124; S. SONCK, "De ontvankelijkheid van het cassatiemiddel in strafzaken", in De cassatieberoepen, Larcier, 2023, 532-533; R. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, Bruylant, 2015, nrs. 656 e.v.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Beoordeling van een memorie met cassatiemiddelen - Memorie die onduidelijk is geformuleerd - Achterhalen van grieven door het Hof - Voorwaarden

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onduidelijk middel - Vereiste van nauwkeurigheid van de memorie - Achterhalen van grieven door het Hof - Voorwaarden

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

Pour qu'un moyen de cassation puisse reprocher de manière recevable à une décision judiciaire de ne pas avoir répondu à des allégations formulées par un demandeur, il est requis d'indiquer précisément les moyens de défense laissés sans réponse ainsi que les conclusions dans lesquelles ceux-ci ont été exposés ; l'obligation d'identification doit permettre à l'avocat général et à la Cour d'exercer leur mission de manière sérieuse et sans risque d'erreur ; le moyen est irrecevable à défaut de précision lorsque le demandeur a invoqué un moyen portant sur un défaut de motivation et que ce moyen ne permet pas à la Cour, aussi détaillé soit-il, d'identifier avec certitude quels moyens de défense exposés par le demandeur devant les juges d'appel auraient été laissés sans réponse ainsi que dans quelles conclusions ceux-ci ont été exposés (1). (1) Concernant l'exigence de précision applicable au moyen de cassation, voir notamment Cass. 9 décembre 2020, RG P.20.0458.F, Pas. 2020, n° 762 ; Cass. 21 septembre 2010, RG P.09.1719.N, Pas. 2010, n° 534 ; F. VAN VOLSEM, « Het aanvoeren van cassatiemiddelen in strafzaken: een overzicht », Procéder devant la Cour de cassation, Knops Publ. 2023, pp. 122-124 ; S. SONCK, « De ontvankelijkheid van het cassatiemiddel in strafzaken », De cassatieberoepen, Larcier, 2023, pp. 532-533 ; R. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, Bruylant, 2015, n° 656 et s.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Appréciation d'un mémoire contenant des moyens de cassation - Mémoire formulé de manière imprécise - Identification de griefs par la Cour - Conditions

- Art. 429 Code d'Instruction criminelle

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen imprécis - Exigence de précision applicable au mémoire - Identification de griefs par la Cour - Conditions

- Art. 429 Code d'Instruction criminelle

P.24.1506.N

25 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.1](#)

AC nr. ...

De rechter die oordeelt dat de duur van de strafvervolgning de redelijke termijn niet overschrijdt, geeft hierdoor noodzakelijk ook te kennen dat er geen reden is tot het uitspreken van het verval van de strafvordering bij toepassing van artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering wegens een zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

HOF VAN ASSISEN - Samenstelling van de jury en van het hof - Tijdig opwerpen van nietigheden en gronden van verval of niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn als grond van verval - Geen vaststelling van de zeer zwaarwichtige miskenning - Gevolg voor de strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Hof van assisen - Tijdig opwerpen van nietigheden en gronden van verval of niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn als grond van verval - Geen vaststelling van de zeer zwaarwichtige miskenning - Gevolg voor de strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Hof van assisen - Preliminaire zitting - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn als grond van verval - Geen vaststelling van de zeer zwaarwichtige miskenning - Gevolg voor de strafvordering - Tijdig opwerpen van nietigheden en gronden van verval of niet-ontvankelijkheid van de strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Le juge qui considère que la durée des poursuites pénales ne dépasse pas le délai raisonnable donne nécessairement aussi à connaître qu'il n'y a pas lieu de prononcer l'extinction de l'action publique pour non-respect très grave du délai raisonnable en application de l'article 27 du titre préliminaire du Code de procédure pénale (1). (1) Voir les concl. conformes du MP.

COUR D'ASSISES - Composition de la cour et du jury - Nullités et motifs d'extinction ou d'irrecevabilité de l'action publique soulevés en temps utile - Non-respect très grave du délai raisonnable en tant que motif d'extinction - Absence de constatation du non-respect très grave - Incidence sur l'action publique

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Cour d'assises - Nullités et motifs d'extinction ou d'irrecevabilité de l'action publique soulevés en temps utile - Non-respect très grave du délai raisonnable en tant que motif d'extinction - Absence de constatation du non-respect très grave - Incidence sur l'action publique

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Cour d'assises - Audience préliminaire - Non-respect très grave du délai raisonnable en tant que motif d'extinction - Absence de constatation du non-respect très grave - Incidence sur l'action publique - Nullités et motifs d'extinction ou d'irrecevabilité de l'action publique soulevés en temps utile

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Indien het arrest van veroordeling van het hof van assisen met betrekking tot de straftoemeting oordeelt dat geen sprake is van een overschrijding van de redelijke termijn, geeft het hof van assisen daarmee hoe dan ook te kennen dat er geen reden is tot het uitspreken van het verval van de strafvordering wegens een zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn; het middel over het verval van de strafvordering wegens een zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn dat alleen is gericht tegen het arrest van de voorzitter van het hof van assisen geveeld na de preliminaire zitting derhalve niet tot cassatie leiden en is bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Hof van assisen - Eindarrest - Vaststelling in het arrest van veroordeling dat de redelijke termijn niet is overschreden - Draagwijdte - Verweer over de redelijke termijn gevoerd tijdens de preliminaire zitting - Middel in cassatie over de redelijke termijn alleen gericht tegen het arrest over de preliminaire zitting dat de strafvordering niet vervallen verklaart - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Vaststelling in het arrest van veroordeling dat de redelijke termijn niet is overschreden - Draagwijdte - Verweer over de redelijke termijn gevoerd tijdens de preliminaire zitting - Middel in cassatie over de redelijke termijn alleen gericht tegen het arrest over de preliminaire zitting dat de strafvordering niet vervallen verklaart - Belang van de eiser in cassatie - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Hof van assisen - Eindarrest - Vaststelling in het arrest van veroordeling dat de redelijke termijn niet is overschreden - Draagwijdte - Verweer over de redelijke termijn gevoerd tijdens de preliminaire zitting - Belang van de eiser in cassatie - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Si l'arrêt de condamnation rendu par la cour d'assises sur le taux de la peine considère qu'il n'y a pas de dépassement du délai raisonnable, celle-ci donne aussi à connaître, en tout état de cause, qu'il n'y a pas lieu de prononcer l'extinction de l'action publique pour non-respect très grave du délai raisonnable; par conséquent, le moyen qui porte sur l'extinction de l'action publique pour non-respect très grave du délai raisonnable et qui est dirigé uniquement contre l'arrêt rendu par le président de la cour d'assises à l'issue de l'audience préliminaire ne saurait entraîner la cassation et est irrecevable, à défaut d'intérêt (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Cour d'assises - Arrêt définitif - Constatation dans l'arrêt de condamnation que le délai raisonnable n'a pas été dépassé - Portée - Défense quant au délai raisonnable exposée au cours de l'audience préliminaire - Moyen de cassation portant sur le délai raisonnable et uniquement dirigé contre l'arrêt qui, à l'issue de l'audience préliminaire, a déclaré l'action publique non éteinte - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Constatation dans l'arrêt de condamnation que le délai raisonnable n'a pas été dépassé - Portée - Défense quant au délai raisonnable exposée au cours de l'audience préliminaire - Moyen de cassation portant sur le délai raisonnable et uniquement dirigé contre l'arrêt qui, à l'issue de l'audience préliminaire, a déclaré l'action publique non éteinte - Intérêt du demandeur à se pourvoir en cassation - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Cour d'assises - Arrêt définitif - Constatation dans l'arrêt de condamnation que le délai raisonnable n'a pas été dépassé - Portée - Défense quant au délai raisonnable exposée au cours de l'audience préliminaire - Intérêt du demandeur à se pourvoir en cassation - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Hof van assisen - Eindarrest - Vaststelling in het arrest van veroordeling dat de redelijke termijn niet is overschreden - Draagwijdte - Verweer over de redelijke termijn gevoerd tijdens de preliminaire zitting - Middel in cassatie over de redelijke termijn alleen gericht tegen het arrest over de preliminaire zitting dat de strafvordering niet vervallen verklaart - Belang van de eiser in cassatie - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Cour d'assises - Arrêt définitif - Constatation dans l'arrêt de condamnation que le délai raisonnable n'a pas été dépassé - Portée - Défense quant au délai raisonnable exposée au cours de l'audience préliminaire - Moyen de cassation portant sur le délai raisonnable et uniquement dirigé contre l'arrêt qui, à l'issue de l'audience préliminaire, a déclaré l'action publique non éteinte - Intérêt du demandeur à se pourvoir en cassation - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.24.1509.N

25 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek houdt voor het openbaar ministerie de verplichting in om het exploit van dagvaarding te doen betekenen aan de woon- of verblijfplaats van de beklaagde, zoals die door het openbaar ministerie is gekend of had moeten zijn gekend; of het openbaar ministerie kennis had of had moeten hebben van die woon- of verblijfplaats, moet worden beoordeeld op basis van de gegevens waarover het openbaar ministerie beschikte of kon beschikken op het ogenblik van de dagvaarding en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie ook Cass. 26 maart 2024, AR P.23.0972.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240326.2N.10; Cass. 20 april 2021, AR P.20.1307.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.4.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Strafzaken - Betekening van de dagvaarding aan woon-of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

DAGVAARDING - Strafzaken - Betekening van de dagvaarding aan woon-of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

L'article 43, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire implique l'obligation pour le ministère public de faire signifier la citation au domicile ou au lieu de résidence du prévenu, tel qu'il est connu ou aurait dû être connu du ministère public ; la question de savoir si le ministère public avait ou aurait dû avoir connaissance de ce domicile ou lieu de résidence s'apprécie sur la base des éléments dont il disposait ou pouvait disposer au moment de la citation, et le juge se prononce souverainement à cet égard ; la Cour vérifie cependant si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui ne seraient susceptibles d'aucune justification (1). (1) Voir également Cass. 26 mars 2024, P.23.0972.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240326.2N.10 ; Cass. 20 avril 2021, RG P.20.1307.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.4.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Matière répressive - Signification de la citation au domicile ou au lieu de résidence - Validité - Condition - Domicile ou lieu de résidence qui était connu ou aurait dû être connu du ministère public - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 43, al. 1er, 3° Code judiciaire

CITATION - Matière répressive - Signification de la citation au domicile ou au lieu de résidence - Validité - Condition - Domicile ou lieu de résidence qui était connu ou aurait dû être connu du ministère public - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 43, al. 1er, 3° Code judiciaire

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Signification de la citation au domicile ou au lieu de

Strafzaken - Betekening van de dagvaarding aan woon- of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Betekening van de dagvaarding aan woon- of verblijfplaats - Geldigheid - Voorwaarde - Woon- of verblijfplaats die door het openbaar ministerie gekend is of had moeten gekend zijn - Onaantastbare beoordeling - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

De artikelen 702 en 860 Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing in strafzaken; noch artikel 43, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek, noch enige andere bepaling of enig algemeen rechtsbeginsel schrijft voor dat een exploit van dagvaarding absoluut nietig is om de enkele reden dat het exploit niet de juiste woon- of verblijfplaats van de gedaagde vermeldt.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Exploit - Strafzaken - Vermelding van de woon- of verblijfplaats - Geen toepassing van artikel 702 en 860 Gerechtelijk Wetboek - Onjuiste woon- of verblijfplaats - Geen nietigheid - Gevolg

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 702 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 860 Gerechtelijk Wetboek

DAGVAARDING - Strafzaken - Vermelding van de woon- of verblijfplaats - Geen toepassing van artikel 702 en 860 Gerechtelijk Wetboek - Vermelding van onjuiste woon- of verblijfplaats - Geen nietigheid - Gevolg

- Art. 43, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 702 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 860 Gerechtelijk Wetboek

résidence - Validité - Condition - Domicile ou lieu de résidence qui était connu ou aurait dû être connu du ministère public - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 43, al. 1er, 3° Code judiciaire

MINISTÈRE PUBLIC - Signification de la citation au domicile ou au lieu de résidence - Validité - Condition - Domicile ou lieu de résidence qui était connu ou aurait dû être connu du ministère public - Appréciation souveraine - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 43, al. 1er, 3° Code judiciaire

Les articles 702 et 860 du Code judiciaire ne s'appliquent pas en matière répressive; ni l'article 43, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire ni aucune autre disposition ou aucun principe général du droit ne prescrivent qu'un exploit de citation soit frappé de nullité absolue au seul motif qu'il ne mentionne pas le domicile ou lieu de résidence exact de la personne citée.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Exploit - Matière répressive - Mention du domicile ou du lieu de résidence - Non-application des articles 702 et 860 du Code judiciaire - Domicile ou lieu de résidence inexact - Absence de nullité - Conséquence

- Art. 43, al. 1er, 3° Code judiciaire

- Art. 702 Code judiciaire

- Art. 860 Code judiciaire

CITATION - Matière répressive - Mention du domicile ou du lieu de résidence - Non-application des articles 702 et 860 du Code judiciaire - Mention d'un domicile ou d'un lieu de résidence inexact - Absence de nullité - Conséquence

- Art. 43, al. 1er, 3° Code judiciaire

- Art. 702 Code judiciaire

- Art. 860 Code judiciaire

Noch artikel 5 of artikel 22 Witwaswet 2017, noch enige andere bepaling verbiedt de rechter om de feitelijke gegevens van een verslag van de CFI aan de procureur des Konings, dat aanwijzingen bevat voor het bestaan van een witwasmisdrijf, te gebruiken als bewijs voor de schuldigverklaring van een beklaagde aan een misdrijf dat voor die beklaagde de vermogensvoordelen heeft voortgebracht die het voorwerp van dat mogelijke witwasmisdrijf konden uitmaken; het staat integendeel aan de rechter om onaantastbaar de bewijswaarde van die gegevens, naast de overige gegevens van het strafdossier, te beoordelen; het recht van verdediging van de beklaagde wordt gewaarborgd door het feit dat hij voor de rechter tegenspraak kan voeren over die gegevens.

HELING - Witwassen - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voortgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Bewijs - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voortgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bewijs - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voortgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

Ni les articles 5 ou 22 de la loi du 18 septembre 2017 relative à la prévention du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme et à la limitation de l'utilisation des espèces, ni aucune autre disposition n'interdisent au juge d'utiliser les éléments de fait issus d'un rapport de la CTIF transmis au procureur du Roi, qui contient des indices de l'existence d'une infraction de blanchiment, comme preuve permettant de déclarer un prévenu coupable d'une infraction qui lui a procuré des avantages patrimoniaux susceptibles d'avoir constitué l'objet de cette potentielle infraction de blanchiment ; en revanche, il incombe au juge d'apprécier souverainement la valeur probante de ces éléments, parallèlement aux autres éléments du dossier répressif ; les droits de défense du prévenu sont garantis par la possibilité qui est donnée à celui-ci de contredire ces éléments devant le juge.

RECEL - Blanchiment - Rapport de la Cellule de traitement des informations financières (CTIF) - Indices de l'existence d'une infraction de blanchiment - Déclaration de culpabilité du chef d'une infraction ayant produit des avantages patrimoniaux - Utilisation des éléments de fait du rapport de la CTIF à titre de preuve - Appréciation souveraine de la valeur probante - Conséquence

- Art. 5 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

- Art. 22 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Preuve - Rapport de la Cellule de traitement des informations financières (CTIF) - Indices de l'existence d'une infraction de blanchiment - Déclaration de culpabilité du chef d'une infraction ayant produit des avantages patrimoniaux - Utilisation des éléments de fait du rapport de la CTIF à titre de preuve - Appréciation souveraine de la valeur probante - Conséquence

- Art. 5 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

- Art. 22 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve - Rapport de la Cellule de traitement des informations financières (CTIF) - Indices de l'existence d'une infraction de blanchiment - Déclaration de culpabilité du chef d'une infraction ayant produit des avantages patrimoniaux - Utilisation des éléments de fait du rapport de la CTIF à titre de preuve - Appréciation souveraine de la valeur probante - Conséquence

- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- Art. 5 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

- Art. 22 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

Noch artikel 5 of artikel 22 Witwaswet 2017, noch enige andere bepaling verbiedt de rechter om de feitelijke gegevens van een verslag van de CFI aan de procureur des Konings, dat aanwijzingen bevat voor het bestaan van een witwasmisdrijf, te gebruiken als bewijs voor de schuldigverklaring van een beklaagde aan een misdrijf dat voor die beklaagde de vermogensvoordelen heeft voortgebracht die het voorwerp van dat mogelijke witwasmisdrijf konden uitmaken; het staat integendeel aan de rechter om onaantastbaar de bewijswaarde van die gegevens, naast de overige gegevens van het strafdossier, te beoordelen; het recht van verdediging van de beklaagde wordt gewaarborgd door het feit dat hij voor de rechter tegenspraak kan voeren over die gegevens.

Ni les articles 5 ou 22 de la loi du 18 septembre 2017 relative à la prévention du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme et à la limitation de l'utilisation des espèces, ni aucune autre disposition n'interdisent au juge d'utiliser les éléments de fait issus d'un rapport de la CTIF transmis au procureur du Roi, qui contient des indices de l'existence d'une infraction de blanchiment, comme preuve permettant de déclarer un prévenu coupable d'une infraction qui lui a procuré des avantages patrimoniaux susceptibles d'avoir constitué l'objet de cette potentielle infraction de blanchiment ; en revanche, il incombe au juge d'apprécier souverainement la valeur probante de ces éléments, parallèlement aux autres éléments du dossier répressif ; les droits de défense du prévenu sont garantis par la possibilité qui est donnée à celui-ci de contredire ces éléments devant le juge.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Verslag Cel voor Financiële Informatieverwerking - Aanwijzingen voor bestaan van witwasmisdrijf - Schuldigverklaring aan misdrijf dat vermogensvoordelen heeft voortgebracht - Gebruik van de feitelijke gegevens van het verslag CFI als bewijs - Onaantastbare beoordeling van de bewijswaarde - Gevolg

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Rapport de la Cellule de traitement des informations financières (CTIF) - Indices de l'existence d'une infraction de blanchiment - Déclaration de culpabilité du chef d'une infraction ayant produit des avantages patrimoniaux - Utilisation des éléments de fait du rapport de la CTIF à titre de preuve - Appréciation souveraine de la valeur probante - Conséquence

- Art. 5 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- Art. 22 Wet 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

- Art. 5 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

- Art. 22 L. du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme

Uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging volgt dat een beklaagde het recht heeft op de bijstand van een raadsman naar eigen keuze of, indien hij niet over voldoende middelen beschikt om een raadsman te bekostigen, kosteloos door een toegevoegd advocaat te worden bijgestaan indien de belangen van een behoorlijke rechtspleging dit isen; de rechter is in beginsel dan ook ertoe gehouden de behandeling van een strafzaak uit te stellen indien dit noodzakelijk is om dit recht te verzekeren, maar een beklaagde heeft evenwel geen absoluut recht op uitstel van behandeling van zijn zaak; de rechter mag het verzoek om uitstel van behandeling van de zaak afwijzen indien de raadsman van de beklaagde zelf ervoor verantwoordelijk is dat hij niet op het vastgestelde uur op de rechtszitting aanwezig is om de beklaagde bij te staan, in zoverre dit niet tot gevolg heeft dat aan de beklaagde het recht op bijstand van een raadsman op onevenredige wijze wordt ontzegd; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt (1). (1) Zie Cass 8 oktober 2024, AR P.24.0901.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241008.2N.9; Cass. 6 juni 2023, AR P.22.1440.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.7, RW 2023-24, 1314; Cass. 3 november 2020, AR P.20.0672.N, AC 2020, nr. 676.

ADVOCAAT - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Uitstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op bijstand van advocaat - Uitstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Uitstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

Il résulte du principe général du droit relatif au respect des droits de la défense qu'un prévenu a le droit à l'assistance d'un conseil de son choix ou, s'il ne dispose pas de moyens suffisants de rémunérer un conseil, à être assisté gratuitement par un avocat d'office, lorsque les intérêts de la justice l'exigent ; dès lors, le juge est en principe tenu de reporter l'examen d'une cause pénale si cela s'avère nécessaire pour garantir ce droit, mais un prévenu ne dispose cependant pas d'un droit absolu à la remise de l'examen de sa cause ; le juge peut refuser la demande de remise si le conseil du prévenu est responsable de sa propre absence à l'audience à l'heure fixée pour assister le prévenu, pour autant que cette absence n'ait pas pour effet de priver de manière disproportionnée le prévenu du droit d'être assisté d'un conseil ; le juge se prononce souverainement à cet égard, mais la Cour vérifie s'il ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui ne seraient susceptibles d'aucune justification (1). (1) Voir Cass 8 octobre 2024, AR P.24.0901.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241008.2N.9; Cass. 6 juin 2023, RG P.22.1440.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.7, R.W. 2023-24, p. 1314 ; Cass. 3 novembre 2020, RG P.20.0672.N, Pas. 2020, n° 676.

AVOCAT - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Remise de la cause - Droit non absolu à la remise - Responsabilité du conseil - Conséquence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Remise de la cause - Droit non absolu à la remise - Responsabilité du conseil - Conséquence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Remise de la cause - Droit non absolu à la remise - Responsabilité du conseil - Conséquence

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Strafzaken - Recht op bijstand van een advocaat - Uitsstel van de zaak - Geen absoluut recht op uitsstel van behandeling - Verantwoordelijkheid van de raadsman - Gevolg

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Matière répressive - Droit à l'assistance d'un avocat - Remise de la cause - Droit non absolu à la remise - Responsabilité du conseil - Conséquence

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.24.1524.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.11](#)

AC nr. ...

Artikel 4, elfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, behoudens akkoord van de partijen of de in artikel 748, § 2, Gerechtelijk Wetboek bedoelde uitzondering, conclusies die na het verstrijken van de vastgestelde termijnen worden overgelegd, ambtshalve uit het debat worden geweerd; een partij die, na te hebben vastgesteld dat de tegenpartij haar conclusie laattijdig heeft neergelegd, de rechter zelf verzoekt om een nieuwe conclusietermijn en een uitsstel van de behandeling van de zaak, geeft hiermee te kennen akkoord te zijn om af te wijken van de initieel opgelegde conclusietermijnen.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Conclusietermijnen - Neerlegging van conclusies na het verstrijken van de vastgestelde termijnen - Gevolg - Principiële wering - Verzoek van de partij die de laattijdigheid van de neerlegging van conclusies vaststelt voor nieuwe conclusietermijnen en vraag tot uitsstel - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 4, elfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

- Art. 748, § 2 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Verzoek van de partij die de laattijdigheid van de neerlegging van conclusies vaststelt voor nieuwe conclusietermijnen en vraag tot uitsstel - Conclusietermijn - Neerlegging van conclusies na het verstrijken van de vastgestelde termijnen - Gevolg - Principiële wering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 4, elfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

- Art. 748, § 2 Gerechtelijk Wetboek

L'article 4, alinéa 11, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale prévoit que, sauf accord des parties ou l'exception visée à l'article 748, § 2, du Code judiciaire, les conclusions communiquées après l'expiration des délais fixés sont d'office écartées des débats ; une partie qui, après avoir constaté que la partie adverse a déposé ses conclusions tardivement, demande au juge un nouveau délai pour conclure et une remise de l'examen de la cause, donne également à connaître qu'elle consent à déroger aux délais de conclusions imposés initialement.

ACTION CIVILE - Délais de conclusions - Dépôt de conclusions après l'expiration des délais fixés - Conséquence - Écartement de principe - Nouveaux délais de conclusions sollicités par la partie qui constate le dépôt tardif de conclusions et demande de remise - Portée - Conséquence

- Art. 4, al. 11 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

- Art. 748, § 2 Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action civile - Nouveaux délais de conclusions sollicités par la partie qui constate le dépôt tardif de conclusions et demande de remise - Délai de conclusions - Dépôt de conclusions après l'expiration des délais fixés - Conséquence - Écartement de principe - Portée - Conséquence

- Art. 4, al. 11 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

- Art. 748, § 2 Code judiciaire

Behoudens indien het appelgerecht een ambtshalve grief aanvoert als bedoeld in artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, is de saisine van dat gerecht beperkt tot die beslissingsonderdelen waartegen de appellant grieven aanvoert zoals bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering, alsook tot de beslissingsonderdelen die daarmee onafscheidbaar zijn verbonden; de beslissing over schuld aan de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet is niet onafscheidbaar verbonden met de beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet en wanneer aldus de beklaagde voor het appelgerecht een grief aanvoert waarmee hij enkel opkomt tegen zijn schuldigverklaring aan die verzwarende omstandigheden, moet het appelgerecht niet meer oordelen over de schuld van de beklaagde aan dat basismisdrijf, tenzij het daarover een ambtshalve middel aanvoert.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenformulier - Beslissingsonderdelen die onafscheidbaar verbonden zijn - Verdovende middelen - Beslissing over de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet - Beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet - Geen onafscheidbaar verbonden beslissingsonderdelen - Grief beperkt tot schuldigverklaring aan de verzwarende omstandigheden - Gevolg

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), 3, b) en 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Hoger beroep - Grievenformulier - Beslissingsonderdelen die onafscheidbaar verbonden zijn - Verdovende middelen - Beslissing over de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet - Beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet - Geen onafscheidbaar verbonden beslissingsonderdelen - Grief

Sauf si la juridiction d'appel soulève un grief d'office comme prévu à l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, la saisine de cette juridiction se limite aux éléments de décision contre lesquels l'appelant soulève des griefs comme prescrit à l'article 204 de ce code ainsi qu'aux éléments de décision indissociables de ceux-ci ; la décision sur la culpabilité du chef des circonstances aggravantes prévues à l'article 2bis, § 2, a), 3, b), et 4, b), de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes n'est pas indissociable de la décision sur la culpabilité du chef de l'infraction de base prévue à l'article 2bis, § 1er, de cette loi et, lorsque le prévenu soulève ainsi un grief devant la juridiction d'appel, par lequel il se borne à critiquer sa déclaration de culpabilité du chef de ces circonstances aggravantes, la juridiction d'appel n'est plus tenue de se prononcer sur la culpabilité du prévenu du chef de cette infraction de base, sauf si elle soulève un moyen d'office à cet égard.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Formulaire de griefs - Éléments de décision indissociables - Stupéfiants - Décision sur les circonstances aggravantes prévues à l'article 2bis, § 2, a), § 3, b), et § 4, b), de la loi du 24 février 1921 - Décision sur la culpabilité du chef de l'infraction de base prévue à l'article 2bis, § 1er, de la loi du 24 février 1921 - Éléments de décision non-indissociables - Grief limité à la déclaration de culpabilité du chef des circonstances aggravantes - Conséquence

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 1er, 2, a), 3, b) en 4, b) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Appel - Formulaire de griefs - Éléments de décision indissociables - Stupéfiants - Décision sur les circonstances aggravantes prévues à l'article 2bis, § 2, a), § 3, b), et § 4, b), de la loi du 24 février 1921 - Décision sur la culpabilité du chef de l'infraction de base prévue à l'article 2bis, § 1er, de la loi du 24 février 1921 - Éléments de décision non-indissociables - Grief limité à la déclaration de culpabilité du chef des circonstances aggravantes - Conséquence

beperkt tot schuldigverklaring aan de verzwarende omstandigheden - Gevolg

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), 3, b) en 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Hoger beroep - Grievenformulier - Beslissingsonderdelen die onafscheidbaar verbonden zijn - Verdovende middelen - Beslissing over de verzwarende omstandigheden bepaald in artikel 2bis, § 2, a), § 3, b) en § 4, b), Drugswet - Beslissing over de schuld aan het basismisdrijf bepaald in artikel 2bis, § 1, Drugswet - Geen onafscheidbaar verbonden beslissingsonderdelen - Grief beperkt tot schuldigverklaring aan de verzwarende omstandigheden - Gevolg

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), 3, b) en 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 1er, 2, a), 3, b) en 4, b) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Appel - Formulaire de griefs - Éléments de décision indissociables - Stupéfiants - Décision sur les circonstances aggravantes prévues à l'article 2bis, § 2, a), § 3, b), et § 4, b), de la loi du 24 février 1921 - Décision sur la culpabilité du chef de l'infraction de base prévue à l'article 2bis, § 1er, de la loi du 24 février 1921 - Éléments de décision non-indissociables - Grief limité à la déclaration de culpabilité du chef des circonstances aggravantes - Conséquence

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 1er, 2, a), 3, b) en 4, b) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

Door artikel 2bis, § 2, a), Drugswet dat een zwaardere straf oplegt wanneer het in artikel 2bis, § 1, Drugswet bepaalde misdrijf wordt gepleegd ten aanzien van een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar, beoogt de wetgever het verwezenlijken van een verhoogde bescherming van die minderjarige wegens zijn grotere kwetsbaarheid wanneer hij in aanraking komt met drugs en dit veronderstelt dat de minderjarige zich daarvan bewust is of dat redelijkerwijze kan zijn; aldus is de verzwarende omstandigheid van artikel 2bis, § 2, a), Drugswet van toepassing op alle in artikel 2bis, § 1, Drugswet bedoelde misdrijven die worden gepleegd in de aanwezigheid van of met de betrokkenheid van een hier bedoelde minderjarige in omstandigheden waar hij zich daarvan bewust is of redelijkerwijze kan zijn; de eigen houding van de minderjarige speelt daarbij geen rol zodat voor de bewezenverklaring van de verzwarende omstandigheid niet vereist is dat de minderjarige de feiten enkel ondergaat of zich bewust is van enig gevaar (1). (1) Zie Cass. 4 maart 2025, AR P.24.1528.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.2; Cass. 2 maart 2010, AR P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141; Cass. 8 februari 2006, AR P.05.1543.F, AC 2006, nr. 83.

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Verdovende middelen - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Draagwijdte

- Art. 2bis, §§ 1 en 2, a) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Misdrijf - Verzwarende omstandigheid - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Draagwijdte

- Art. 2bis, §§ 1 en 2, a) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende

Par l'article 2bis, § 2, a, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes, qui inflige une peine plus lourde lorsque l'infraction prévue à l'article 2bis, § 1er, de la loi du 24 février 1921 est commise à l'égard d'un mineur de plus de seize ans accomplis, le législateur a voulu assurer une protection accrue à ce mineur en raison de sa plus grande vulnérabilité lorsqu'il se trouve en présence de drogues, ce qui suppose que le mineur ait conscience de la situation ou qu'il puisse raisonnablement en avoir conscience ; ainsi, la circonstance aggravante prévue à l'article 2bis, § 2, a), de la loi du 24 février 1921 s'applique à toutes les infractions visées à l'article 2bis, § 1er, de cette loi qui sont commises en présence d'un mineur visé en l'espèce ou avec le concours de celui-ci, dans des circonstances dont ce mineur a conscience ou dont il peut raisonnablement avoir conscience ; l'attitude adoptée par le mineur ne joue aucun rôle à cet égard, de sorte qu'il n'est pas requis, pour que la circonstance aggravante soit déclarée établie, que le mineur se borne à subir les faits ou qu'il soit conscient d'un quelconque danger (1). (1) Voir Cass. 4 mars 2025, RG P.24.1528.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.2 ; Cass. 2 mars 2010, RG P.09.1726.N, Pas. 2010, n° 141; Cass. 8 février 2006, RG P.05.1543.F, Pas. 2006, n° 83.

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Stupéfiants - Infraction commise "à l'égard" d'un mineur d'âge - Mineur de plus de seize ans accomplis - Portée

- Art. 2bis, § 1er et 2, a) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Infraction - Circonstance aggravante - Infraction commise "à l'égard" d'un mineur d'âge - Mineur de plus de seize ans accomplis - Portée

- Art. 2bis, § 1er et 2, a) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes,

middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

P.24.1528.N

4 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.2](#)

AC nr. ...

Door artikel 2bis, § 2, a), en § 3, a), Drugswet dat een zwaardere straf oplegt wanneer het in artikel 2bis, § 1, Drugswet bepaalde misdrijf wordt gepleegd ten aanzien van hetzij een minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar, hetzij een minderjarige boven de volle leeftijd van 12 jaar en minder dan volle zestien jaar oud, beoogt de wetgever het verwezenlijken van een verhoogde bescherming van die minderjarigen wegens zijn grotere kwetsbaarheid wanneer zij in aanraking komen met drugs en dit veronderstelt dat die minderjarigen zich daarvan bewust zijn of dat redelijkerwijze kunnen zijn; aldus zijn de verzwarende omstandigheden van artikel 2bis, § 2, a), en § 3, a), Drugswet van toepassing op alle in artikel 2bis, § 1, Drugswet bedoelde misdrijven die worden gepleegd in de aanwezigheid van of met de betrokkenheid van hier bedoelde minderjarigen in omstandigheden waar de minderjarigen zich daarvan bewust zijn of redelijkerwijze kunnen zijn; de eigen houding van de minderjarige speelt daarbij geen rol zodat voor de bewezenverklaring van de verzwarende omstandigheid niet vereist is dat de minderjarige de feiten enkel ondergaat of zich bewust is van enig gevaar (1). (1) Zie Cass. 4 maart 2025, AR P.24.1527.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1; Cass. 2 maart 2010, AR P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141; Cass. 8 februari 2006, AR P.05.1543.F, AC 2006, nr. 83.

Par l'article 2bis, § 2, a), et 3, a), de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes, qui inflige une peine plus lourde lorsque l'infraction prévue à l'article 2bis, § 1er, de la loi du 24 février 1921 est commise soit à l'égard d'un mineur de plus de 16 ans accomplis, soit à l'égard d'un mineur âgé de plus de douze ans accomplis et de moins de seize ans accomplis, le législateur a voulu assurer une protection accrue à ces mineurs en raison de leur plus grande vulnérabilité lorsqu'ils se trouvent en présence de drogues, ce qui suppose que ces mineurs aient conscience de la situation ou qu'ils puissent raisonnablement en avoir conscience ; ainsi, les circonstances aggravantes prévues à l'article 2bis, § 2, a), et 3, a), de la loi du 24 février 1921 s'appliquent à toutes les infractions visées à l'article 2bis, § 1er, de cette loi qui sont commises en présence de mineurs susvisés ou les impliquants, dans des circonstances dont ces mineurs ont conscience ou dont ils peuvent raisonnablement avoir conscience ; l'attitude adoptée par le mineur ne joue aucun rôle à cet égard, de sorte qu'il n'est pas requis, pour que la circonstance aggravante soit déclarée établie, que le mineur se borne à subir les faits ou qu'il soit conscient d'un quelconque danger (1). (1) Voir Cass. 4 mars 2025, RG P.24.1527.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.1 ; Cass. 2 mars 2010, RG P.09.1726.N, Pas. 2010, n° 141; Cass. 8 février 2006, RG P.05.1543.F, Pas. 2006, n° 83.

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Verdovende middelen - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Minderjarige boven de volle leeftijd van 12 jaar en minder dan volle 16 jaar oud - Draagwijdte
- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), en 3, a) Wet 24 februari 1921 betreffende

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Stupéfiants - Infraction commise "à l'égard" d'un mineur d'âge - Mineur de plus de seize ans accomplis - Mineur de plus de douze ans accomplis et de moins de seize ans accomplis - Portée

- Art. 2bis, § 1er, 2, a), et 3, a) L. du 24 février 1921 concernant

het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Misdrijf - Verzwarende omstandigheid - Misdrijf gepleegd "ten aanzien" van een minderjarige - Minderjarige boven de volle leeftijd van 16 jaar - Minderjarige boven de volle leeftijd van 12 jaar en minder dan volle 16 jaar oud - Draagwijdte

- Art. 2bis, §§ 1, 2, a), en 3, a) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Infraction - Circonstance aggravante - Infraction commise "à l'égard" d'un mineur d'âge - Mineur de plus de seize ans accomplis - Mineur de plus de douze ans accomplis et de moins de seize ans accomplis - Portée

- Art. 2bis, § 1er, 2, a), et 3, a) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

P.24.1530.N

28 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.7](#)

AC nr. ...

Uit artikel 11 Interneringswet volgt dat indien een in verdenking gestelde aangehouden is op het ogenblik dat de internering wordt bevolen, de internering voorlopig plaatsvindt in de psychiatrische afdeling van een gevangenis; het staat verder aan de kamer voor de bescherming van de maatschappij, als multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollège, toezicht te houden over de wijze van uitvoering van een interneringsbeslissing binnen het geldende kader van het EVRM en de Interneringswet en het is eveneens aan die kamer erover te waken dat de geïnterneerde binnen een redelijke termijn wordt geplaatst in een aangepaste instelling waar hij de meest gepaste zorg ontvangt.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Artikel 11 Interneringswet - Aangehouden in verdenking gestelde op het ogenblik dat de internering wordt bevolen - Voorlopige uitvoering van de internering in de gevangenis - Verdere uitvoering van de internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 11 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il ressort de l'article 11 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement des personnes que, si un inculpé est détenu au moment où son internement est ordonné, ce dernier se déroule provisoirement dans la section psychiatrique d'une prison; il appartient ensuite à la chambre de protection sociale, en tant que juridiction spécialisée et multidisciplinaire, de veiller à la manière dont la décision d'internement est exécutée dans le cadre applicable de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ainsi que de la loi du 5 mai 2014, et il lui appartient également de veiller au placement de la personne internée, dans un délai raisonnable, au sein d'un établissement adapté lui dispensant les soins les plus appropriés.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 11 - Inculpé détenu au moment où son internement est ordonné - Exécution provisoire de l'internement dans une prison - Poursuite de l'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Portée - Conséquence

- Art. 11 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Artikel 11 Interneringswet - Aangehouden in verdenking gestelde op het ogenblik dat de internering wordt bevolen - Voorlopige uitvoering van de internering in de gevangenis - Verdere uitvoering van de internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 11 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Internering - Artikel 11 Interneringswet - Aangehouden in verdenking gestelde op het ogenblik dat de internering wordt bevolen - Voorlopige uitvoering van de internering in de gevangenis - Verdere uitvoering van de internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 11 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Verbod van foltering - Onmenselijke of vernederende behandeling - Internering - Artikel 11 Interneringswet - Aangehouden in verdenking gestelde op het ogenblik dat de internering wordt bevolen - Voorlopige uitvoering van de internering in de gevangenis - Verdere uitvoering van de internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 11 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 11 - Inculpé détenu au moment où son internement est ordonné - Exécution provisoire de l'internement dans une prison - Poursuite de l'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Portée - Conséquence

- Art. 11 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Droit à un recours effectif - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 11 - Inculpé détenu au moment où son internement est ordonné - Exécution provisoire de l'internement dans une prison - Poursuite de l'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Portée - Conséquence

- Art. 11 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Interdiction de la torture - Traitement inhumain ou dégradant - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 11 - Inculpé détenu au moment où son internement est ordonné - Exécution provisoire de l'internement dans une prison - Poursuite de l'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Portée - Conséquence

- Art. 11 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 -

5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Recht op vrijheid en veiligheid - Vrijheidsberoving van geesteszieken - Internering - Artikel 11 Interneringswet - Aangehouden in verdenking gestelde op het ogenblik dat de internering wordt bevolen - Voorlopige uitvoering van de internering in de gevangenis - Verdere uitvoering van de internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 11 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Article 5, § 1er, e - Droit à la liberté et à la sûreté - Privation de liberté des malades mentaux - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 11 - Inculpé détenu au moment où son internement est ordonné - Exécution provisoire de l'internement dans une prison - Poursuite de l'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Portée - Conséquence

- Art. 11 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.24.1537.F

5 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250205.2F.6](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 187, § 8, Wetboek van Strafvordering wordt het verzet niet-ontvankelijk verklaard wanneer het gericht is tegen een beslissing waarbij de verzetdoende partij zich een tweede keer bij verstek heeft laten vonnissen; indien de laatstgenoemde beslissing het verzet als ongedaan heeft beschouwd, beschikt de niet-verschenen beklaagde over het recht om tegen die beslissing hoger beroep in te stellen, wat inhoudt dat hij de grond van de zaak door het gerecht in hoger beroep kan doen onderzoeken overeenkomstig artikel 187, § 9, van dat wetboek; hieruit volgt dat, in geval van iteratief verstek, het tweede verzet niet-ontvankelijk moet worden verklaard, ook al hebben de beklaagde of zijn raadsman de dagvaarding voor de rechtszitting waarop het eerste verzet werd behandeld, niet ontvangen of werden zij van de datum van die rechtszitting niet op de hoogte gebracht (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Strafzaken - Iteratief verstek - Nieuw verzet - Ontvankelijkheid - Verzet op verzet is ongeldig - Draagwijdte

- Art. 187, §§ 8 en 9 Wetboek van Strafvordering
- HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verstekvonnis - Verzet - Iteratief verstek - Nieuwe beslissing bij verstek die het verzet als ongedaan beschouwt - Hoger beroep - Uitwerking*
- Art. 187, §§ 8 en 9 Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 187, § 8, du Code d'instruction criminelle, l'opposition est déclarée irrecevable lorsqu'elle est dirigée contre une décision où l'opposant s'est laissé juger une seconde fois par défaut ; si cette dernière décision a déclaré l'opposition non avenue, le prévenu défaillant dispose d'un droit d'appel contre celle-ci, ce qui lui permet de déférer à la juridiction d'appel l'examen du fond de l'affaire, conformément à l'article 187, § 9, dudit code ; il en résulte qu'en cas de défaut itératif, la seconde opposition doit être déclarée irrecevable, même si le prévenu ou son conseil n'ont pas reçu la citation pour l'audience où la première opposition a été examinée ou n'ont pas été avisés de la date de cette audience (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Défaut itératif - Nouvelle opposition - Recevabilité - Opposition sur opposition ne vaut - Portée

- Art. 187, § 8 et 9 Code d'Instruction criminelle
- APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Jugement par défaut - Opposition - Défaut itératif - Nouvelle décision par défaut déclarant l'opposition non avenue - Appel - Effet*
- Art. 187, § 8 et 9 Code d'Instruction criminelle

P.24.1546.N

4 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.1](#)

AC nr. ...

De strafrechter oordeelt onaantastbaar of de persoon op wie de daad van seksuele penetratie werd gepleegd daarin al dan niet heeft toegestemd en of er afwezigheid is van toestemming in de zin van artikel 375, tweede lid, oud Strafwetboek; de rechter mag voor die beoordeling alle daarmee verband houdende feitelijke elementen in aanmerking nemen, ook wanneer die feitelijke elementen dateren van na de feiten die het misdrijf opleveren; uit het enkele feit van de afwezigheid van verweer van het slachtoffer kan evenwel geen toestemming worden afgeleid (1) (2). (1) Over oud art 375, tweede lid, Sw. 1867 en de vereiste van toestemming van de benadeelde in geval van vrij spraak van verkrachting, voorafgaand aan de inwerkingtreding van het nieuw seksueel strafrecht op 1 juni 2022 (art. 417/11 Sw.), zie Cass. 13 november 2019, AR P.19.0873.F, AC 2019, nr. 592; Cass. 30 oktober 2007, AR P.07.0982.N ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071030.4, AC 2007, nr. 518; Cass. 2 november 1999, P.98.1366.N, AC 1999, nr. 581; A. DIERICKX, "De seksuele penetratie en de geldige toestemming in het licht van het misdrijf verkrachting", NC 2010, 80-83; I. WATTIER, "L'attentat à la pudeur et le viol", in Les Infractions, Vol. 3 - Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs, Larcier, 2011, p. 144; J. ROZIE, D. VANDERMEERSCH en J. DE HERDT, Naar een nieuw strafwetboek? Het voorstel van de commissie tot hervorming van het strafrecht, die Keure, 2019, 246; O. BASTYNS, "L'absence de consentement dans l'infraction de viol", noot onder Brussel 20 oktober 2021, JLMB 2022, 436-439; M. COP, "Toestemming in het seksueel strafrecht: meer dan alleen 'nee is nee'", RW 2023-24, 682-692; D. MERCKX en I. DELBROUCK, "Verkrachting", in Comm. Strafr. 2023, 26-53. (2) Oud art. 375, tweede lid, Strafwetboek, zoals van toepassing vóór de invoering van art. 417/11 Strafwetboek ingevolge art. 14 Wet 21 maart 2022.

Le juge pénal apprécie souverainement si la personne sur laquelle l'acte de pénétration sexuelle a été commis y a consenti, ou non, ou s'il y a absence de consentement au sens de l'ancien article 375, alinéa 2, du Code pénal ; dans le cadre de cette appréciation, le juge peut prendre en compte tous les éléments de fait y afférents, y compris lorsque ces éléments sont postérieurs aux faits qui constituent l'infraction ; toutefois, le consentement de la victime ne peut se déduire de la seule circonstance que celle-ci ne s'est pas défendue (1). (1) Dans sa version applicable avant l'introduction de l'art. 417/11 du Code pénal par l'art. 14 de la loi du 21 mars 2022 modifiant le Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel. (2) En ce qui concerne l'ancien art. 375, alinéa 2, du Code pénal de 1867 et l'exigence de consentement de la victime en cas d'acquiescement du chef de viol, antérieurement à l'entrée en vigueur du nouveau droit pénal sexuel le 1er juin 2022 (art. 417/11 du Code du pénal), voir Cass. 13 novembre 2019, RG P.19.0873.F, Pas. 2019, n° 592 ; Cass. 30 octobre 2007, RG P.07.0982.N ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071030.4, Pas. 2007, n° 518 ; Cass. 2 novembre 1999, RG P.98.1366.N, Pas. 1999, n° 581 ; A. DIERICKX, « De seksuele penetratie en de geldige toestemming in het licht van het misdrijf verkrachting », N.C. 2010, pp. 80-83 ; I. WATTIER, « L'attentat à la pudeur et le viol », Les Infractions, Vol. 3 - Les infractions contre l'ordre des familles, la moralité publique et les mineurs, Larcier, 2011, p. 144 ; J. ROZIE, D. VANDERMEERSCH et J. DE HERDT, Naar een nieuw strafwetboek? Het voorstel van de commissie tot hervorming van het strafrecht, La Charte, 2019, p. 246 ; O. BASTYNS, « L'absence de consentement dans l'infraction de viol », note sous Bruxelles, 20 octobre 2021, J.L.M.B. 2022, pp. 436-439 ; M. COP, « Toestemming in het seksueel strafrecht: meer dan alleen 'nee is nee' », R.W. 2023-24, pp. 682-692 ; D. MERCKX et I. DELBROUCK, « Verkrachting », Comm. Strafr. 2023, pp. 26-53.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verkrachting - Toepassing van oud artikel 375 Strafwetboek - Vereiste van toestemming van het slachtoffer voor vrijspraak - Beoordeling van de gronden van vermeld artikel 375, tweede lid, die een geldige toestemming beletten - In rekening brengen van feitelijke elementen van na de seksuele penetratie - Toelaatbaarheid - Vaststelling van de afwezigheid van verweer van het slachtoffer - Gevolgen

- Art. 375, tweede lid Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verkrachting - Toepassing van oud artikel 375 Strafwetboek - Vereiste van toestemming van het slachtoffer voor vrijspraak - Beoordeling van de gronden van vermeld artikel 375, tweede lid, die een geldige toestemming beletten - In rekening brengen van feitelijke elementen van na de seksuele penetratie - Toelaatbaarheid - Vaststelling van de afwezigheid van verweer van het slachtoffer - Gevolgen

- Art. 375, tweede lid Strafwetboek

Een vrijspraak voor het door artikel 375, eerste en tweede lid, oud Strafwetboek bedoelde misdrijf is naar recht verantwoord indien de rechter oordeelt dat de afwezigheid van toestemming door de persoon op wie de daad van seksuele penetratie is gepleegd niet is bewezen; niet is vereist dat de rechter uitdrukkelijk vaststelt dat die persoon uit vrije wil toestemming heeft verleend; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan onmogelijk kunnen worden aangenomen (1). (1) Oud art. 375, eerste en tweede lid, Strafwetboek, zoals van toepassing vóór de invoering van art. 417/11 Strafwetboek ingevolge art. 14 Wet 21 maart 2022.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verkrachting - Vereiste van toestemming van het slachtoffer voor vrijspraak - Oordeel dat de afwezigheid van toestemming niet is bewezen - Geen vaststelling dat het slachtoffer uit vrije wil toestemming heeft verleend voor de seksuele penetratie - Toelaatbaarheid van de motivering

- Art. 375, eerste en tweede lid Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verkrachting - Vereiste van toestemming van het slachtoffer voor vrijspraak - Oordeel dat de afwezigheid van toestemming niet is bewezen - Geen vaststelling dat het slachtoffer uit vrije wil toestemming heeft verleend voor de seksuele penetratie - Toelaatbaarheid van de motivering

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Application de l'ancien article 375 du Code pénal - Exigence de consentement de la victime pour l'acquittement - Appréciation des raisons prévues à l'article 375 précité, alinéa 2, qui excluent un consentement valable - Prise en compte d'éléments de fait postérieurs à la pénétration sexuelle - Admissibilité - Constatation du fait que la victime ne s'est pas défendue - Conséquences

- Art. 375, al. 2 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Viol - Application de l'ancien article 375 du Code pénal - Exigence de consentement de la victime pour l'acquittement - Appréciation des raisons prévues à l'article 375 précité, alinéa 2, qui excluent un consentement valable - Prise en compte d'éléments de fait postérieurs à la pénétration sexuelle - Admissibilité - Constatation du fait que la victime ne s'est pas défendue - Conséquences

- Art. 375, al. 2 Code pénal

Un acquittement du chef de l'infraction visée à l'ancien article 375, alinéas 1 et 2, du Code pénal est légalement justifié si le juge considère que l'absence de consentement de la personne sur laquelle l'acte de pénétration sexuelle a été commis n'est pas établie ; il n'est pas requis que le juge constate expressément que cette personne a donné librement son consentement ; la Cour vérifie si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier. (1) Dans sa version applicable avant l'introduction de l'art. 417/11 du Code pénal par l'art. 14 de la loi du 21 mars 2022 modifiant le Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel.

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Exigence de consentement de la victime pour l'acquittement - Décision considérant que l'absence de consentement n'est pas établie - Pas de constatation que la victime a consenti librement à la pénétration sexuelle - Admissibilité de la motivation

- Art. 375, al. 1er et 2 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Viol - Exigence de consentement de la victime pour l'acquittement - Décision considérant que l'absence de consentement n'est pas établie - Pas de constatation que la victime a consenti librement à la pénétration sexuelle - Admissibilité de la motivation

- Art. 375, eerste en tweede lid Strafwetboek

- Art. 375, al. 1er et 2 Code pénal

Voor een vrijspraak voor het door artikel 375, eerste en tweede lid, oud Strafwetboek bedoelde misdrijf is het niet vereist dat de rechter uitdrukkelijk vaststelt dat die persoon uit vrije wil toestemming heeft verleend; evenmin is vereist dat de rechter voor elk van de in artikel 375, tweede lid, oud Strafwetboek bedoelde omstandigheden die toestemming uitsluiten, uitdrukkelijk aangeeft dat die niet aanwezig zijn, behoudens bij daartoe strekkende conclusie (1) (2). (1) Noot. Het OM nam een gelijkkluidende mondelinge conclusie wat betreft 1° de middelen aangevoerd door eiseressen I (D. en S.) en eiser III (de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel) en 2° het eerste en derde middel van eiser II (T.) en zijn tweede middel, eerste onderdeel. Voor het tweede middel, tweede onderdeel was het OM van mening dat de redenen van het bestreden arrest over het uitstel van de gevangenisstraf een (toereikend) antwoord bevatten op het verzoek tot uitstel van de bijkomende straf van ontzetting uit rechten, in die zin dat het arrest te kennen geeft dat het vooruitzicht van reclassering alleen een reden is voor de gevangenisstraf met uitstel, en luidde zijn advies dat het onderdeel feitelijke grondslag mist. (BDS) (2) Oud art. 375, eerste en tweede lid, Strafwetboek, zoals van toepassing vóór de invoering van art. 417/11 Strafwetboek ingevolge art. 14 Wet 21 maart 2022.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verkrachting - Vereiste van toestemming van het slachtoffer voor vrijspraak - Oordeel dat de afwezigheid van toestemming niet is bewezen - Geen vaststelling dat het slachtoffer uit vrije wil toestemming heeft verleend voor de seksuele penetratie - Geen motivering over elke grond vermeld in oud artikel 375, tweede lid, Strafwetboek die een geldige toestemming belet - Toelaatbaarheid

- Art. 375, eerste en tweede lid Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verkrachting - Vereiste van toestemming van het slachtoffer voor vrijspraak - Oordeel dat de afwezigheid van toestemming niet is bewezen - Geen

4/05/2026

Un acquittement du chef de l'infraction visée à l'ancien article 375, alinéas 1 et 2, du Code pénal, ne requiert pas que le juge constate expressément que cette personne a donné librement son consentement ; il n'est pas davantage requis que le juge constate expressément l'absence de chacune des circonstances qui excluent ce consentement, telles que visées à l'ancien article 375, alinéa 2, du Code pénal, sauf conclusions en ce sens (2). (1) Dans sa version applicable avant l'introduction de l'art. 417/11 du Code pénal par l'art. 14 de la loi du 21 mars 2022 modifiant le Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel. (2) Le MP a pris des conclusions verbales conformes en ce qui concerne 1° les moyens invoqués par les demanderesse sub I (D. et S.) et par le demandeur sub III (le procureur général près la cour d'appel de Bruxelles) et 2° les premier et troisième moyens du demandeur sub II (T.) ainsi que son deuxième moyen, en sa première branche. S'agissant du deuxième moyen, en sa seconde branche, le MP estimait que les motifs de l'arrêt attaqué concernant le sursis à l'exécution de la peine d'emprisonnement répondaient (adéquatement) à la demande de sursis à l'exécution de la peine accessoire de l'interdiction des droits, en ce sens que l'arrêt donne à connaître que les perspectives de réinsertion constituent un motif pour le seul emprisonnement assorti d'un sursis. Ainsi, selon lui, le moyen, en cette branche, manque en fait. (BDS)

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Exigence de consentement de la victime pour l'acquittement - Décision considérant que l'absence de consentement n'est pas établie - Pas de constatation que la victime a consenti librement à la pénétration sexuelle - Absence de motivation concernant chacune des raisons prévues à l'ancien article 375, alinéa 2, du Code pénal qui excluent un consentement valable - Admissibilité

- Art. 375, al. 1er et 2 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Viol - Exigence de consentement de la victime pour l'acquittement - Décision considérant que l'absence de consentement n'est pas établie - Pas de constatation que la victime a consenti librement à la pénétration sexuelle - Absence de

P. 368/844

vaststelling dat het slachtoffer uit vrije wil toestemming heeft verleend voor de seksuele penetratie - Geen motivering over elke grond vermeld in oud artikel 375, tweede lid, Strafwetboek die een geldige toestemming belet - Toelaatbaarheid

- Art. 375, eerste en tweede lid Strafwetboek

motivation concernant chacune des raisons prévues à l'ancien article 375, alinéa 2, du Code pénal qui excluent un consentement valable - Admissibilité

- Art. 375, al. 1er et 2 Code pénal

P.24.1558.F

5 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250205.2F.8](#)

AC nr. ...

Krachtens de artikelen 23 en 139 Wetboek van Strafvordering wordt de territoriale bevoegdheid van de strafrechter in de regel bepaald door hetzij de plaats van het misdrijf, hetzij de daadwerkelijke verblijfplaats van de beklaagde op het ogenblik waarop de strafvordering wordt ingesteld of die van de maatschappelijke zetel van de rechtspersoon, hetzij de plaats waar de beklaagde werd gevonden; de bevoegdheid *ratione loci* van de correctionele rechtbank wordt bepaald door het bestaan van één van de drie voormelde territoriale punten van aanknopings aan het gerechtelijk arrondissement waarin die rechtbank is opgericht, en niet aan één van de afdelingen waaruit ze is samengesteld.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Territoriale bevoegdheid - Correctionele rechtbank - Criteria - Aanknopings aan het gerechtelijk arrondissement waarin de rechtbank is opgericht en niet aan een van haar afdelingen - Draagwijdte

- Art. 23 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 10 Gerechtelijk Wetboek

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Correctionele rechtbank - Criteria - Aanknopings aan het gerechtelijk arrondissement waarin de rechtbank is opgericht en niet aan een van haar afdelingen - Draagwijdte

- Art. 23 Wetboek van Strafvordering
- Art. 139 Wetboek van Strafvordering
- Art. 10 Gerechtelijk Wetboek

En vertu des articles 23 et 139 du Code d'instruction criminelle, la compétence territoriale du juge pénal est déterminée, en règle, soit par le lieu de l'infraction, soit par le lieu de la résidence effective du prévenu au moment où l'action publique est mise en mouvement ou par celui du siège social ou d'exploitation de la personne morale, soit par le lieu où le prévenu a été trouvé ; la compétence *ratione loci* du tribunal correctionnel est déterminée par l'existence d'un des trois liens de rattachement territorial précités avec l'arrondissement judiciaire dans lequel ce tribunal est institué, et non avec une des divisions dont il est composé.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Compétence territoriale - Tribunal correctionnel - Critères - Rattachement avec l'arrondissement judiciaire où le tribunal est institué et non avec une de ses divisions - Portée

- Art. 23 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 10 Code judiciaire

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Tribunal correctionnel - Critères - Rattachement avec l'arrondissement judiciaire où le tribunal est institué et non avec une de ses divisions - Portée

- Art. 23 Code d'Instruction criminelle
- Art. 139 Code d'Instruction criminelle
- Art. 10 Code judiciaire

P.24.1563.N

11 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 44, § 6, eerste lid, Jeugdbeschermingswet volgt dat het openbaar ministerie, dat in eerste aanleg niet werd betrokken bij de onttrekkings- en verwijzingsprocedure, ook voor het eerst in hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter kan vragen dat de zaak toch aanhangig blijft bij de jeugdrechtbank waar ze reeds aanhangig werd gemaakt; dat het openbaar ministerie in dat geval zelf geen hoger beroep aantekende tegen de onttrekkings- en verwijzingsbeslissing van de jeugdrechter doet hieraan geen afbreuk.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

HOGER BEROEP - Allerlei - Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

JEUGDBESCHERMING - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

OPENBAAR MINISTERIE - Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg

- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Allerlei - Jeugdbescherming - Territoriale bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Wijziging verblijfplaats - Verwijzing naar de jeugdrechtbank van de

Il résulte de l'article 44, § 6, alinéa 1er, de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait que le ministère public, même s'il n'a pas pris part à la procédure de dessaisissement et de renvoi en première instance, peut demander, pour la première fois en appel de la décision du juge de la jeunesse, que la cause reste soumise au tribunal de la jeunesse déjà saisi ; le fait que le ministère public, en pareil cas, n'a pas lui-même interjeté appel de la décision de dessaisissement et de renvoi prononcée par le juge de la jeunesse est sans incidence à cet égard.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Protection de la jeunesse - Compétence territoriale du tribunal de la jeunesse - Changement de résidence - Renvoi au tribunal de la jeunesse de la nouvelle résidence. - Appel de la décision du juge de la jeunesse - Demande de maintien de la saisine du tribunal de la jeunesse initialement saisi - Pas d'appel du ministère public - Conséquence

- Art. 44, § 6 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

APPEL - Divers - Protection de la jeunesse - Compétence territoriale du tribunal de la jeunesse - Changement de résidence - Renvoi au tribunal de la jeunesse de la nouvelle résidence. - Appel de la décision du juge de la jeunesse - Demande de maintien de la saisine du tribunal de la jeunesse initialement saisi - Pas d'appel du ministère public - Conséquence

- Art. 44, § 6 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Compétence territoriale du tribunal de la jeunesse - Changement de résidence - Renvoi au tribunal de la jeunesse de la nouvelle résidence. - Appel de la décision du juge de la jeunesse - Demande de maintien de la saisine du tribunal de la jeunesse initialement saisi - Pas d'appel du ministère public - Conséquence

- Art. 44, § 6 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

MINISTÈRE PUBLIC - Protection de la jeunesse - Compétence territoriale du tribunal de la jeunesse - Changement de résidence - Renvoi au tribunal de la jeunesse de la nouvelle résidence. - Appel de la décision du juge de la jeunesse - Demande de maintien de la saisine du tribunal de la jeunesse initialement saisi - Pas d'appel du ministère public - Conséquence

- Art. 44, § 6 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

ORGANISATION JUDICIAIRE - Divers - Protection de la jeunesse - Compétence territoriale du tribunal de la jeunesse - Changement de résidence - Renvoi au tribunal de la jeunesse de la nouvelle résidence. - Appel de la décision du juge de la jeunesse - Demande

nieuwe verblijfplaats - Hoger beroep tegen de beslissing van de jeugdrechter - Vraag dat zaak aanhangig blijft bij oorspronkelijke jeugdrechtbank - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Gevolg
- Art. 44, § 6 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

de maintien de la saisine du tribunal de la jeunesse initialement saisi - Pas d'appel du ministère public - Conséquence
- Art. 44, § 6 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

P.24.1579.N

14 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.12](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling van het middel over het gebruik van onregelmatig bekomen bewijs dat in strijd is met het recht op een eerlijk proces kan het Hof rekening houden met 1° het feit dat de beklaagde voor het appelgerecht geen verweer heeft gevoerd over het feit dat de onregelmatigheid door de verbalisant opzettelijk werd begaan dan wel met een opzettelijk begane onregelmatigheid moet worden gelijkgesteld en 2° het feit dat de appelrechters zelf niet vaststellen dat de onregelmatigheid door de verbalisant opzettelijk werd begaan dan wel met een opzettelijk begane onregelmatigheid moet worden gelijkgesteld.

Pour apprécier le moyen invoquant l'usage contraire au droit à un procès équitable d'une preuve obtenue irrégulièrement, la Cour peut tenir compte 1° du fait que le prévenu n'a fait valoir aucune défense devant la juridiction d'appel quant à la circonstance que l'irrégularité a été commise de manière intentionnelle par le verbalisateur ou qu'elle doit être assimilée à une irrégularité intentionnelle et 2° du fait que les juges d'appel n'ont pas eux-mêmes constaté que l'irrégularité avait été commise de manière intentionnelle par le verbalisateur ou devait être assimilée à une irrégularité intentionnelle.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Toetsing aan Antigoon criteria - Opzettelijk begane onregelmatigheid - Grove onachtzaamheid - Bewijsuitsluiting - Geen verweer over het subcriterium van de opzettelijk begane onregelmatigheid of grove nalatigheid - Gevolg

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Contrôle à l'égard des critères Antigone - Irrégularité intentionnelle - Négligence grave - Exclusion de la preuve - Absence de défense quant au sous-critère de l'irrégularité intentionnelle ou de la négligence grave - Conséquence

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Toetsing aan Antigoon criteria - Opzettelijk begane onregelmatigheid - Grove onachtzaamheid - Bewijsuitsluiting - Geen verweer over het subcriterium van de opzettelijk begane onregelmatigheid of grove nalatigheid - Gevolg

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Contrôle à l'égard des critères Antigone - Irrégularité intentionnelle - Négligence grave - Exclusion de la preuve - Absence de défense quant au sous-critère de l'irrégularité intentionnelle ou de la négligence grave - Conséquence

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Toetsing aan

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Contrôle à l'égard des critères Antigone - Irrégularité intentionnelle - Négligence grave - Exclusion de la

*Antigoon criteria - Opzettelijk begane onregelmatigheid -
Grove onachtzaamheid - Bewijsuitsluiting - Geen verweer over
het subcriterium van de opzettelijk begane onregelmatigheid of
grove nalatigheid - Gevolg*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de
mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4
november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van
Strafvordering

*preuve - Absence de défense quant au sous-critère de l'irrégularité
intentionnelle ou de la négligence grave - Conséquence*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4
novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du
code de procédure pénale

De rechter dient bij de beoordeling van het criterium van de strijdigheid met het recht op een eerlijk proces weliswaar de door hem vastgestelde onregelmatigheid niet te toetsen aan al de subcriteria, zoals de vraag of de onregelmatigheid al dan niet opzettelijk werd begaan; hij kan ook andere subcriteria gebruiken, maar dat belet niet dat opzettelijk begane of daarmee gelijk te stellen onregelmatigheden die getuigen van een grove onachtzaamheid, principieel niet te verenigen zijn met de loyaliteit en de regelmatigheid van de bewijsgaring die in een rechtsstaat moeten kunnen worden verwacht van de opsporende en vervolgende instanties; bijgevolg is het recht op een eerlijk proces in de regel miskend en moet het onregelmatige bewijsmateriaal uit het debat worden geweerd wanneer de vermelde instanties een opzettelijke onregelmatigheid hebben begaan, dan wel een onregelmatigheid die getuigt van een grove onachtzaamheid, rekening houdend met alle concrete omstandigheden van de zaak, waaronder hun opdracht, hun handelwijze, de beschikbare informatie en hun normaal te verwachten kennis van de toepasselijke regelgeving ten tijde van het begaan van de onregelmatigheid; het is slechts anders wanneer de rechter vaststelt dat deze gevolgtrekking kennelijk onevenredig is met een of meer andere subcriteria die hij concreet toelicht, in het bijzonder de verhouding tussen de begane onregelmatigheid en de ernst en het belang van hetgeen op het spel staat (1). (1) Cass. 12 maart 2024, AR P.24.0049.N, AC 2024, nr. 210, T. Strafr. 2024, 254; Cass. 25 april 2023, AR P.23.0081.N, AC 2023, nr. 303, T. Strafr. 2023, 235; Cass. 4 april 2024, AR P.22.1730.N, AC 2023, AC 202, nr. 256, RW 2023-24, 751; RDPC 2023, 861 noot F. LUGENTZ, "Preuve irrégulière dont l'usage porte atteinte au droit à un procès équitable : une approche particulière de la sanction en cas d'illégalité commise intentionnellement ou par l'effet d'une négligence grave ? » (863-878), T. Strafr. 2023, 233, noot M. VANDERMEERSCH, "Antigoon herzien: zet het Hof van Cassatie het licht op rood? (213-220), RABG 2023, 1659, noot V. VEREECKE, "De Antigoon-toets is geen witwasmachine" (1662-1668). Zie ook Cass. 5 mei 2020, AR P.19.1272.N, AC 2020, nr. 267 en Cass. 28 mei 2013, AR P.13.0066.N, AC 2013, nr. 327, met concl. van eerste advocaat-generaal P. DUINSLAEGER, RW

Lorsqu'il apprécie le critère de la violation du droit à un procès équitable, le juge n'est pas tenu de contrôler l'irrégularité qu'il constate au regard de l'ensemble des critères secondaires, tel le caractère intentionnel de l'irrégularité commise ; il peut également s'appuyer sur d'autres critères secondaires, mais ceci n'empêche pas que des irrégularités intentionnelles ou des irrégularités assimilées à des irrégularités intentionnelles qui témoignent d'une négligence grave sont, en principe, incompatibles avec la loyauté et la régularité de l'obtention de la preuve qu'on est en droit d'attendre des autorités chargées de la recherche et de la poursuite dans un État de droit ; par conséquent, le droit à un procès équitable est en principe méconnu et l'élément de preuve irrégulier doit être écarté des débats lorsque les autorités précitées ont commis une irrégularité intentionnelle ou une irrégularité qui témoigne d'une négligence grave, eu égard à l'ensemble des circonstances concrètes de la cause, dont leur mission, leur manière de procéder, les informations disponibles et leur connaissance présumée de la réglementation applicable au moment où l'irrégularité a été commise ; il ne peut en être autrement que lorsque le juge constate que cette déduction est manifestement disproportionnée avec un ou plusieurs autres critères secondaires qu'il précise, en particulier le rapport entre l'irrégularité commise d'une part, et la gravité des faits et les enjeux en cause d'autre part (1). (1) Cass. 12 mars 2024, RG P.24.0049.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.4, T. Strafr. 2024, p. 254 ; Cass. 25 avril 2023, RG P.23.0081.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230425.2N.8, T. Strafr. 2023, p. 235 ; Cass. 4 avril 2024, RG P.22.1730.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230404.2N.10, R.W. 2023-24, p. 751 ; R.D.P.C. 2023, p. 861, note F. LUGENTZ, « Preuve irrégulière dont l'usage porte atteinte au droit à un procès équitable : une approche particulière de la sanction en cas d'illégalité commise intentionnellement ou par l'effet d'une négligence grave ? » (pp. 863-878), T. Strafr. 2023, p. 233, note M. VANDERMEERSCH, « Antigoon herzien: zet het Hof van Cassatie het licht op rood? » (pp. 213-220), R.A.B.G. 2023, p. 1659, note V. VEREECKE, « De Antigoon-toets is geen witwasmachine » (pp. 1662-1668). Voir également Cass. 5 mai 2020, RG P.19.1272.N, Pas.

2013-14, 1616 noot B. DE SMET.

2020, n° 267 et Cass. 28 mai 2013, RG P.13.0066.N, Pas. 2013, n° 327, avec concl. de P. DUINSLAEGER, alors premier avocat général, publiées à leur date dans AC, R.W. 2013-14, p. 1616, note B. DE SMET.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Toetsing aan Antigoon criteria - Opzettelijk begane onregelmatigheid - Grove onachtzaamheid - Bewijsuitsluiting - Loyaliteit in de opsporing - Gevolgtrekking die kennelijk onevenredig is - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Toetsing aan Antigoon criteria - Opzettelijk begane onregelmatigheid - Grove onachtzaamheid - Bewijsuitsluiting - Loyaliteit in de opsporing - Gevolgtrekking die kennelijk onevenredig is - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Contrôle à l'eune des critères Antigone - Irrégularité intentionnelle - Négligence grave - Exclusion de la preuve - Loyalité dans le cadre de la recherche - Déduction manifestement disproportionnée - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Contrôle à l'eune des critères Antigone - Irrégularité intentionnelle - Négligence grave - Exclusion de la preuve - Loyalité dans le cadre de la recherche - Déduction manifestement disproportionnée - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Overeenkomstig artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering oordeelt de rechter onaantastbaar of voor een onregelmatig verkregen bewijselement, waarvoor geen op straffe van nietigheid voorgeschreven vormvoorwaarde is miskend, de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast en of het gebruik van het bewijs niet in strijd is met het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd; voor de beoordeling van het criterium of het gebruik van het onregelmatig verkregen bewijs strijdig is met het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, kan de rechter onder meer één of meer van volgende subcriteria in aanmerking nemen: -de onregelmatigheid werd al dan niet opzettelijk begaan of ingevolge een grove onachtzaamheid die daardoor moet worden gelijkgesteld met een opzettelijke onregelmatigheid;- de ernst van het misdrijf overstijgt veruit de begane onregelmatigheid;- de onregelmatigheid betreft alleen een materieel element van het bestaan van het misdrijf;- de onregelmatigheid heeft een louter formeel karakter; en -de onregelmatigheid heeft geen weerslag op het recht of de vrijheid die door de overschreden norm wordt beschermd (1); voor de beoordeling van het criterium of het gebruik van het onregelmatig verkregen bewijs het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd miskent, kan de rechter wel degelijk in aanmerking nemen dat andere wettelijke verplichtingen wel werden nageleefd. (1) Cass. 25 april 2023, AR P.23.0081.N, AC 2023, nr. 303, T. Strafr. 2023, 235; Cass. 4 april 2023, AR P.22.1730.N, AC 2023, nr. 256, RW 2023-24, 751; RDPC 2023, 861 noot F. LUGENTZ, T. Strafr. 2023, 233, noot M. VANDERMEERSCH en RABG 2023, 1659, noot V. VEREECKE.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Antigoon criteria - Subcriteria bij de beoordeling van het criterium van het recht op een eerlijk proces - Overzicht - Grove onachtzaamheid die daardoor moet gelijk gesteld worden met een opzettelijke onregelmatigheid - Draagwijdte - Vaststelling dat andere wettelijke verplichtingen voor de bewijsgaring zijn nageleefd - Gevolg

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van

Conformément à l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge apprécie souverainement si, en cas d'obtention irrégulière d'un élément de preuve sans qu'il y ait méconnaissance d'une condition formelle prescrite à peine de nullité, l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve et si l'usage de la preuve n'est pas contraire au droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble ; pour apprécier le critère de l'usage de la preuve en violation du droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, le juge peut tenir compte, entre autres, d'un ou de plusieurs des sous-critères suivants : - l'irrégularité a, ou non, été commise de manière intentionnelle ou en raison d'une négligence grave au point de devoir être assimilée à une irrégularité intentionnelle ; - la gravité de l'infraction excède de manière importante la gravité de l'irrégularité ; - l'irrégularité concerne uniquement un élément matériel de l'infraction ; - l'irrégularité a un caractère purement formel ; et - l'irrégularité est sans incidence sur le droit ou la liberté protégés par la norme transgressée (1); pour apprécier le critère de l'usage de la preuve en méconnaissance du droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, le juge peut amplement tenir compte du fait que d'autres obligations légales ont bien été respectées. (1) Cass. 25 avril 2023, RG P.23.0081.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230425.2N.8 , T. Strafr. 2023, p. 235 ; Cass. 4 avril 2023, RG P.22.1730.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230404.2N.10, R.W. 2023-24, p. 751, R.D.P.C. 2023, p. 861, note F. LUGENTZ, T. Strafr. 2023, p. 233, note M. VANDERMEERSCH et R.A.B.G. 2023, p. 1659, note V. VEREECKE.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Critères Antigone - Critères secondaires pour apprécier le critère du droit à un procès équitable - Aperçu - Négligence grave au point de devoir être assimilée à une irrégularité intentionnelle - Portée - Constatation du respect d'autres obligations légales dans le cadre de l'obtention de la preuve - Conséquence

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du

Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Antigoon criteria - Subcriteria bij de beoordeling van het criterium van het recht op een eerlijk proces - Overzicht - Grove onachtzaamheid die daardoor moet gelijk gesteld worden met een opzettelijke onregelmatigheid - Draagwijdte - Vaststelling dat andere wettelijke verplichtingen voor de bewijsgaring zijn nageleefd - Gevolg

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Antigoon criteria - Subcriteria bij de beoordeling van het criterium van het recht op een eerlijk proces - Overzicht - Grove onachtzaamheid die daardoor moet gelijk gesteld worden met een opzettelijke onregelmatigheid - Draagwijdte - Vaststelling dat andere wettelijke verplichtingen voor de bewijsgaring zijn nageleefd - Gevolg

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Uit de omstandigheid dat de rechter bij het beoordeling van het criterium van het strijdig zijn van het gebruik van het onregelmatig verkregen bewijs met het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd moet onderzoeken of de onregelmatigheid al dan niet opzettelijk werd begaan of ingevolge een grove onachtzaamheid die daardoor moet worden gelijkgesteld met een opzettelijke onregelmatigheid, volgt evenwel niet dat de rechter verplicht is daarvan uitdrukkelijk in zijn beslissing melding te maken; dat is enkel het geval indien werd aangevoerd dat de onregelmatigheid opzettelijk is begaan of daarmee moet worden gelijkgesteld of de rechter dit zelf vaststelt; het Hof onderzoekt of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Toetsing aan Antigoon criteria - Opzettelijk begane onregelmatigheid - Grove onachtzaamheid - Bewijsuitsluiting - Beoordeling - Redenen voor het aanwenden van het onregelmatig bekomen bewijs - Geen verweer over het subcriterium van de opzettelijk begane onregelmatigheid of grove nalatigheid - Toezicht op de motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

code de procédure pénale

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Critères Antigone - Critères secondaires pour apprécier le critère du droit à un procès équitable - Aperçu - Négligence grave au point de devoir être assimilée à une irrégularité intentionnelle - Portée - Constatation du respect d'autres obligations légales dans le cadre de l'obtention de la preuve - Conséquence

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Critères Antigone - Critères secondaires pour apprécier le critère du droit à un procès équitable - Aperçu - Négligence grave au point de devoir être assimilée à une irrégularité intentionnelle - Portée - Constatation du respect d'autres obligations légales dans le cadre de l'obtention de la preuve - Conséquence

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Le fait que le juge, pour apprécier si l'usage de la preuve obtenue irrégulièrement est contraire au droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, doit examiner si l'irrégularité a, ou non, été commise de manière intentionnelle ou en raison d'une négligence grave au point de devoir être assimilée à une irrégularité intentionnelle n'implique pas qu'il doive expressément en faire mention dans sa décision ; ce n'est le cas que s'il a été soutenu que l'irrégularité a été commise de manière intentionnelle ou qu'elle doit être assimilée à une irrégularité intentionnelle, ou que le juge le constate lui-même ; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Contrôle à l'une des critères Antigone - Irrégularité intentionnelle - Négligence grave - Exclusion de la preuve - Appréciation - Motifs concernant l'usage de la preuve obtenue irrégulièrement - Absence de défense quant au sous-critère de l'irrégularité intentionnelle ou de la négligence grave - Contrôle des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onregelmatig verkregen bewijs - Gebruik in strijd met recht op een eerlijk proces - Toetsing aan Antigoon criteria - Opzettelijk begane onregelmatigheid - Grove onachtzaamheid - Bewijsuitsluiting - Beoordeling - Redenen voor het aanwenden van het onregelmatig bekomen bewijs - Geen verweer over het subcriterium van de opzettelijk begane onregelmatigheid of grove nalatigheid - Toezicht op de motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Preuve obtenue irrégulièrement - Usage contraire au droit à un procès équitable - Contrôle à l'égard des critères Antigone - Irrégularité intentionnelle - Négligence grave - Exclusion de la preuve - Appréciation - Motifs concernant l'usage de la preuve obtenue irrégulièrement - Absence de défense quant au sous-critère de l'irrégularité intentionnelle ou de la négligence grave - Contrôle des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.24.1581.N

14 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.11](#)

AC nr. ...

Geen enkele bepaling belet de rechter bij het motiveren van het opleggen van de beveiligingsmaatregel van het alcoholslot het gedragscorrigerend effect van een dergelijke maatregel te betrekken.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Wegverkeer - Maatregel van het alcoholslot - Gedragscorrigerend effect van de maatregel als reden - Toelaatbaarheid

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Maatregel van het alcoholslot - Gedragscorrigerend effect van de maatregel - Motivering - Toelaatbaarheid

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Aucune disposition n'empêche le juge, lorsqu'il motive sa décision d'imposer la mesure de sûreté que constitue l'éthylotest antidémarrage, de tenir compte de l'effet correcteur de pareille mesure sur le comportement.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Roulage - Mesure de l'éthylotest antidémarrage - Justification par l'effet correcteur de la mesure sur le comportement - Admissibilité

- Art. 37/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Mesure de l'éthylotest antidémarrage - Effet correcteur de la mesure sur le comportement - Motivation - Admissibilité

- Art. 37/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.24.1584.N

14 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.9](#)

AC nr. ...

Het verzoek om taalwijziging kan niet voor het eerst in hoger beroep worden geformuleerd, maar indien de eerste rechter het verzoek om taalwijziging afwijst en ten gronde uitspraak doet, kan tegen de afwijzende beslissing hoger beroep worden ingesteld en dient het appelgerecht daarover uitspraak te doen; indien evenwel voor het appelgerecht een beklagde die om taalwijziging heeft verzocht, afstand doet van zijn grief betreffende de schuldbeoordeling door de eerste rechter en zich dus verenigt met die beoordeling, houdt dit noodzakelijkerwijze een verzaking in van zijn verzoek om taalwijziging; de beklagde geeft aldus onmiskenbaar te kennen dat hij zich niet gegriefd acht door het gegeven dat de tegen hem ingestelde strafvervolgung werd behandeld in de taal van de rechtspleging; de grondslag voor de verzaking van het verzoek om taalwijziging ligt dan ook niet in het al dan niet ontkennen maar wel in het aanvaarden van een beslissing die werd gewezen na een behandeling in de taal van de rechtspleging (1). (1) Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0641.N, AC 2023, nr. 490; Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van proceshandeling - Verzoek tot verzending van de zaak wegens een taalwijziging - Hoger beroep tegen het vonnis dat het verzoek tot verzending afwijst en uitspraak doet ten gronde - Aankruisen van de grieven procedure en schuld - Afstand van de grief schuld - Invloed op het verweer over de taalwijziging

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verzoek tot verzending van de zaak wegens een taalwijziging - Hoger beroep tegen het vonnis dat het verzoek tot verzending afwijst en uitspraak doet ten gronde - Aankruisen van de grieven procedure en schuld - Afstand van de grief schuld - Invloed op het verweer over de taalwijziging

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Verzoek tot verzending van de zaak wegens een taalwijziging - Hoger beroep tegen het vonnis dat het verzoek tot verzending afwijst en uitspraak doet ten gronde - Aankruisen van de grieven procedure en schuld -

La demande de changement de langue ne peut être formulée pour la première fois en degré d'appel mais, lorsque le premier juge a rejeté une telle demande et a statué au fond, la décision de rejet est susceptible d'appel et la juridiction d'appel doit se prononcer à cet égard ; toutefois, lorsqu'un prévenu qui a demandé un changement de langue renonce, devant la juridiction d'appel, à son grief concernant l'appréciation de la culpabilité par le premier juge et adhère donc à cette appréciation, il renonce nécessairement à sa demande de changement de langue ; le prévenu donne ainsi incontestablement à connaître qu'il ne s'estime pas lésé par le traitement, dans la langue de la procédure, des poursuites pénales engagées contre lui ; dès lors, la renonciation à la demande de changement de langue repose non pas sur la contestation, mais bien sur l'acceptation d'une décision rendue après l'examen de la cause dans la langue de la procédure (1). (1) Cass. 27 juin 2023, RG P.23.0641.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.39; Cass. 26 mai 2020, RG P.19.1338.N, Pas. 2020, n° 316.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'un acte de procédure - Demande de renvoi de la cause en raison d'un changement de langue - Appel du jugement qui rejette la demande de renvoi et statue au fond - Grieffs cochés portant sur la procédure et la culpabilité - Désistement du grief portant sur la culpabilité - Incidence sur la défense relative au changement de langue

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 23, al. 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Demande de renvoi de la cause en raison d'un changement de langue - Appel du jugement qui rejette la demande de renvoi et statue au fond - Grieffs cochés portant sur la procédure et la culpabilité - Désistement du grief portant sur la culpabilité - Incidence sur la défense relative au changement de langue

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 23, al. 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Demande de renvoi de la cause en raison d'un changement de langue - Appel du jugement qui rejette la demande de renvoi et statue au fond - Grieffs cochés portant sur la procédure et la culpabilité - Désistement du grief portant sur la culpabilité - Incidence sur la défense relative au changement de

Afstand van de grief schuld - Invloed op het verweer over de taalwijziging

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

langue

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 23, al. 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.24.1594.F

2 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.21](#)

AC nr. ...

De inaanmerkingneming bij de straftoemeting van de betaling van meerdere onmiddellijke inningen miskent niet het vermoeden van onschuld als de rechter aan die betaling geen andere draagwijdte toekent dan die van een waarschuwing; zonder dat het vonnis oordeelt dat de snelheidsovertredingen die aanleiding hebben gegeven tot de voormelde inningen bewezen zijn en dat de betaling ervan een schulderkenning zou inhouden, neemt het die betaling zelf, en niet de feiten die daartoe hebben geleid, in aanmerking als een omstandigheid die de behoorlijk gewaarschuwde beklaagde bewust had moeten maken van de gevaren van overdreven snelheid in de bebouwde kom (1). (1) Zie Cass. 19 december 2023, AR P.23.1391.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.3; Cass. 7 september 1993, AR nr. 6370, AC 1993, 675, nr. 334; Cass. 27 november 1991, AR 9133, AC 1991-92, nr. 163.

WEGVERKEER - Allerlei - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Inaanmerkingneming van een onmiddellijke inning - Waarschuwing

- Art. 163 Wetboek van Strafvordering
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

MINNELIJKE SCHIKKING - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Inaanmerkingneming van een onmiddellijke inning - Waarschuwing

- Art. 163 Wetboek van Strafvordering
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Inaanmerkingneming van een onmiddellijke inning - Waarschuwing

- Art. 163 Wetboek van Strafvordering
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Inaanmerkingneming van een onmiddellijke inning - Waarschuwing

La prise en compte, dans l'appréciation de la peine, du paiement de plusieurs perceptions immédiates ne méconnaît pas la présomption d'innocence si le juge n'impute à ce paiement d'autre portée que celle d'un avertissement; sans considérer que les excès de vitesse ayant donné lieu aux perceptions susdites sont établis ni même que leur paiement implique une reconnaissance de culpabilité, c'est de ce paiement même, et non des faits l'ayant causé, que le jugement tient compte comme d'une circonstance qui aurait dû inciter le prévenu, dûment averti, à prendre conscience des dangers inhérents à une vitesse excessive en agglomération (1). (1) voir Cass. 19 décembre 2023, RG P.23.1391.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.3; Cass. 7 septembre 1993, RG n° 6370, Pas., 1993, I, p. 662, n° 334 ; Cass. 27 novembre 1991, RG 9133, Pas. 1992, I, n° 163.

ROULAGE - Divers - Motivation du choix et du taux de la peine - Présomption d'innocence - Prise en compte d'une perception immédiate - Avertissement

- Art. 163 Code d'Instruction criminelle
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

TRANSACTION PENALE - Motivation du choix et du taux de la peine - Présomption d'innocence - Roulage - Prise en compte d'une perception immédiate - Avertissement

- Art. 163 Code d'Instruction criminelle
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation du choix et du taux de la peine - Présomption d'innocence - Roulage - Prise en compte d'une perception immédiate - Avertissement

- Art. 163 Code d'Instruction criminelle
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Motivation du choix et du taux de la peine - Présomption d'innocence - Roulage - Prise en compte d'une perception immédiate - Avertissement

- Art. 163 Wetboek van Strafvordering
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 163 Code d'Instruction criminelle
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

P.24.1598.F

19 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250219.2F.1](#)

AC nr. ...

Artikel 150 Grondwet bepaalt dat de jury wordt ingesteld voor alle criminele zaken, alsook voor politieke misdrijven en drukpersmisdrijven, behoudens voor drukpersmisdrijven die door racisme of xenofobie zijn ingegeven; aldus onttrekt de grondwetgever aan het hof van assisen de bevoegdheid om de daad te berechten die erin bestaat, in een gedrukt of digitaal geschrift, denkbelden te verspreiden die aanzetten tot haat of geweld jegens een groep personen wegens hun zogenaamd ras, huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming, of met het bedoeling de invoering van een discriminerend of segregationistisch beleid jegens die personen te verantwoorden.

HOF VAN ASSISEN - Algemeen - Materiële bevoegdheid - Drukpersmisdrijven - Uitzondering - Drukpersmisdrijven ingegeven door racisme of xenofobie - Begrip

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Drukpersmisdrijven - Bevoegdheid van het hof van assisen - Exceptie - Drukpersmisdrijven ingegeven door racisme of xenofobie - Begrip

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Hof van assisen - Materiële bevoegdheid - Drukpersmisdrijven - Exceptie - Drukpersmisdrijven ingegeven door racisme of xenofobie - Begrip

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'article 150 de la Constitution dispose que le jury est établi en toutes matières criminelles et pour les délits politiques et de presse, à l'exception des délits de presse inspirés par le racisme ou la xénophobie; ainsi, le Constituant soustrait à la compétence de la cour d'assises l'acte consistant à diffuser, dans un écrit imprimé ou numérique, des idées émises en vue d'attiser la haine ou la violence à l'égard d'un groupe de personnes en raison de leur prétendue race, de leur couleur de peau, de leur ascendance ou origine nationale ou ethnique, ou en vue de justifier la mise en place, à l'égard de ces personnes, d'une politique discriminatoire ou ségrégationniste.

COUR D'ASSISES - Généralités - Compétence matérielle - Délits de presse - Exception - Délits de presse inspiré par le racisme ou la xénophobie - Notion

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

PRESSE - Délits de presse - Compétence de la cour d'assises - Exception - Délits de presse inspiré par le racisme ou la xénophobie - Notion

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Cour d'assises - Compétence matérielle - Délits de presse - Exception - Délits de presse inspiré par le racisme ou la xénophobie - Notion

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

P.24.1602.N

1 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.5](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 417/1, 1°, Strafwetboek wordt onder foltering verstaan elke opzettelijke onmenselijke behandeling die hevige pijn of ernstig en vreselijk lichamelijk of geestelijk lijden veroorzaakt en dat misdrijf vereist gewelddaden die gekenmerkt worden door de ernst van de handeling in zoverre de handeling getuigt van volledige minachting voor het individu, alsook door de hevigheid van het opzettelijk aan het slachtoffer toegebrachte leed; volgens artikel 417/1, 2°, Strafwetboek wordt onder onmenselijke behandeling verstaan elke behandeling waardoor een persoon opzettelijk ernstig geestelijk of lichamelijk leed wordt toegebracht, onder meer om van hem inlichtingen te verkrijgen of bekentenissen af te dwingen of om hem te straffen, of om druk op hem of op derden uit te oefenen, of hem of derden te intimideren en dat misdrijf vereist een materiële handeling die uitgaat van een diepe minachting voor het individu en ernstig geestelijk of lichamelijk leed veroorzaakt dat van een bijzondere intensiteit is maar dat niet de minimale drempel van foltering bereikt; uit die bepalingen volgt dat zowel het misdrijf foltering als het misdrijf onmenselijke behandeling gegrond zijn op de ernst van de materiële handeling, niet enkel omdat daardoor pijn wordt veroorzaakt, maar ook omdat die handeling een bijzondere minachting voor het individu uitdrukt (1). (1) Cass. 25 maart 2025, AR P.24.1647.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.6; Cass. 4 februari 2009, AR P.08.1776.F, AC 2009, nr. 82, RW 2009-2010, 1126 met noot S. DEWULF, "Foltering als misdrijf in het Belgisch strafrecht: bevestiging en afwijking van de internationaalrechtelijke principes".

FOLTERING - ONMENSELIJKE BEHANDELING - Foltering - Constitutieve bestanddelen - Materieel bestanddeel - Materiële handeling - Ernst van de materiële handeling - Criteria - Volledige minachting voor het individu - Intensiteit van het toegebrachte leed - Draagwijdte

- Art. 347bis, § 4, 2° Strafwetboek
- Art. 417/1, 1° en 2° Strafwetboek

FOLTERING - ONMENSELIJKE BEHANDELING - Onmenselijke behandeling - Constitutieve bestanddelen - Materieel bestanddeel - Materiële handeling - Ernst van de materiële handeling - Criteria - Volledige minachting voor het individu - Intensiteit van het toegebrachte leed - Geen overschrijding van

Selon l'article 417/1, 1°, du Code pénal, on entend par torture tout traitement inhumain délibéré qui provoque une douleur aiguë ou de très graves et cruelles souffrances, physiques ou mentales, et cette infraction requiert des actes de violence caractérisés par la gravité de l'acte, dans la mesure où l'acte témoigne d'un mépris total à l'égard de l'individu, ainsi que par l'intensité des souffrances infligées intentionnellement à la victime ; selon l'article 417/1, 2°, du Code pénal, on entend par traitement inhumain tout traitement par lequel de graves souffrances mentales ou physiques sont intentionnellement infligées à une personne, notamment dans le but d'obtenir d'elle des renseignements ou des aveux, de la punir, de faire pression sur elle ou d'intimider cette personne ou des tiers, et cette infraction requiert un acte matériel dicté par un profond mépris à l'égard de l'individu et provoquant une grave souffrance morale ou physique d'une intensité particulière, sans atteindre le seuil minimal de la torture ; il résulte de ces dispositions que tant l'infraction de torture que celle de traitement inhumain se fondent sur la gravité de l'acte matériel, non seulement pour la souffrance qu'il provoque, mais également pour le mépris particulier dont cet acte témoigne à l'égard de la victime (1). (1) Cass. 25 mars 2025, RG P.24.1647.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.6; Cass. 4 février 2009, RG P.08.1776.F, Pas. 2009, n° 82, R.W. 2009-2010, 1126 avec note S. DEWULF, « Foltering als misdrijf in het Belgisch strafrecht: bevestiging en afwijking van de internationaalrechtelijke principes ».

TORTURE - TRAITEMENT INHUMAIN - Torture - Eléments constitutifs - Élément matériel - Acte matériel - Gravité de l'acte matériel - Critères - Mépris total à l'égard de l'individu - Intensité des souffrances infligées - Portée

- Art. 347bis, § 4, 2° Code pénal
- Art. 417/1, 1° et 2° Code pénal

TORTURE - TRAITEMENT INHUMAIN - Traitement inhumain - Eléments constitutifs - Élément matériel - Acte matériel - Gravité de l'acte matériel - Critères - Mépris total à l'égard de l'individu - Intensité des souffrances infligées - Absence de dépassement du seuil minimal de la torture - Portée

de minimale drempel van foltering - Draagwijdte

- Art. 347bis, § 4, 2° Strafwetboek
- Art. 417/1, 1° en 2° Strafwetboek

GIJZELING - Verzwarende omstandigheden - Foltering en onmenselijke behandeling - Materiële handeling - Ernst van de materiële handeling - Criteria - Veroorzaken van pijn - Uitdrukking van een bijzondere minachting voor het individu - Draagwijdte

- Art. 347bis, § 4, 2° Strafwetboek
- Art. 417/1, 1° en 2° Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Materieel bestanddeel - Materiële handeling - Foltering en onmenselijke behandeling - Ernst van de materiële handeling - Criteria - Veroorzaken van pijn - Uitdrukking van een bijzondere minachting voor het individu - Draagwijdte

- Art. 347bis, § 4, 2° Strafwetboek
- Art. 417/1, 1° en 2° Strafwetboek

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Gijzeling - Foltering en onmenselijke behandeling - Materiële handeling - Ernst van de materiële handeling - Criteria - Veroorzaken van pijn - Uitdrukking van een bijzondere minachting voor het individu - Draagwijdte

- Art. 347bis, § 4, 2° Strafwetboek
- Art. 417/1, 1° en 2° Strafwetboek

- Art. 347bis, § 4, 2° Code pénal
- Art. 417/1, 1° et 2° Code pénal

OTAGE (PRISE D') - Circonstances aggravantes - Torture et traitement inhumain - Acte matériel - Gravité de l'acte matériel - Critères - Provocation d'une douleur - Expression d'un mépris particulier à l'égard de l'individu - Portée

- Art. 347bis, § 4, 2° Code pénal
- Art. 417/1, 1° et 2° Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Élément matériel - Acte matériel - Torture et traitement inhumain - Gravité de l'acte matériel - Critères - Provocation d'une douleur - Expression d'un mépris particulier à l'égard de l'individu - Portée

- Art. 347bis, § 4, 2° Code pénal
- Art. 417/1, 1° et 2° Code pénal

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Prise d'otage - Torture et traitement inhumain - Acte matériel - Gravité de l'acte matériel - Critères - Provocation d'une douleur - Expression d'un mépris particulier à l'égard de l'individu - Portée

- Art. 347bis, § 4, 2° Code pénal
- Art. 417/1, 1° et 2° Code pénal

P.24.1603.F

5 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250305.2F.1](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 31, § 1, tweede lid, Wet Gemeentelijke Administratieve Sancties kan de minderjarige overtreder, bij verzoekschrift voor de jeugdrechtbank, beroep instellen tegen de beslissing om hem een administratieve geldboete op te leggen; indien de jeugdrechtbank krachtens artikel 31, § 1, zevende lid, Wet Gemeentelijke Administratieve Sancties in eerste en laatste aanleg uitspraak doet over het beroep, kan tegen haar eindvonnis cassatieberoep worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

BESCHADIGING - Vernieling - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete voor de jeugdrechtbank - Beslissing van de rechtbank gewezen in eerste en laatste aanleg - Beslissing waartegen cassatieberoep kan worden ingesteld (ja)

- Art. 418 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

JEUGDBESCHERMING - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete voor de jeugdrechtbank - Beslissing van de rechtbank gewezen in eerste en laatste aanleg -

Conformément à l'article 31, § 1er, alinéa 2, de la loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales, le contrevenant mineur d'âge peut introduire un recours contre la décision de lui imposer une amende administrative par une requête auprès du tribunal de la jeunesse ; si aux termes de l'article 31, § 1er, alinéa 7, de la loi du 24 juin 2013, le tribunal de la jeunesse statue en premier et dernier ressort sur le recours, son jugement définitif est susceptible d'un pourvoi en cassation (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEGRADATION - DESTRUCTION - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative devant le tribunal de la jeunesse - Décision du tribunal rendue en premier et dernier ressort - Décision susceptible d'un pourvoi en cassation (oui)

- Art. 418 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative devant le tribunal de la jeunesse - Décision du tribunal rendue en premier et dernier ressort - Décision susceptible

Beslissing waartegen cassatieberoep kan worden ingesteld (ja)

- Art. 418 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete voor de jeugdrechtbank - Beslissing van de rechtbank gewezen in eerste en laatste aanleg - Beslissing waartegen cassatieberoep kan worden ingesteld (ja)

- Art. 418 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

GEMEENTE - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete voor de jeugdrechtbank - Beslissing van de rechtbank gewezen in eerste en laatste aanleg - Beslissing waartegen cassatieberoep kan worden ingesteld (ja)

- Art. 418 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

Wanneer beroep wordt ingesteld tegen de beslissing van de sanctionerend ambtenaar, kan laatstgenoemde of zijn afgevaardigde, met toepassing van artikel 31, § 2, Wet Gemeentelijke Administratieve Sancties, de gemeente vertegenwoordigen in het kader van de procedure voor de rechtbank; aangezien de sanctionerend ambtenaar niet optreedt qualitate qua voor de rechtbank maar slechts in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van de gemeente en voor zover hij niet werd veroordeeld tot de kosten jegens de minderjarige overtreder en zijn ouders, heeft hij niet de hoedanigheid om cassatieberoep in te stellen tegen het vonnis van de jeugdrechtbank (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete - Sanctionerend ambtenaar die de gemeente vertegenwoordigt voor de jeugdrechtbank - Draagwijdte - Cassatieberoep van de sanctionerend ambtenaar tegen de beslissing van de rechtbank - Ontvankelijkheid

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 2 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

BESCHADIGING - VERNIELING - Beroep tegen de administratieve geldboete - Sanctionerend ambtenaar die de gemeente vertegenwoordigt voor de jeugdrechtbank - Draagwijdte - Cassatieberoep van de sanctionerend ambtenaar tegen de beslissing van de rechtbank - Ontvankelijkheid -

d'un pourvoi en cassation (oui)

- Art. 418 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative devant le tribunal de la jeunesse - Décision du tribunal rendue en premier et dernier ressort - Décision susceptible d'un pourvoi en cassation (oui)

- Art. 418 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

COMMUNE - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative devant le tribunal de la jeunesse - Décision du tribunal rendue en premier et dernier ressort - Décision susceptible d'un pourvoi en cassation (oui)

- Art. 418 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

Lorsqu'un recours est introduit contre la décision du fonctionnaire sanctionnateur, ce dernier ou son délégué peut, en application de l'article 31, § 2, de la loi du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales, représenter la commune dans le cadre de la procédure devant le tribunal ; dès lors que le fonctionnaire sanctionnateur n'intervient pas qualitate qua devant le tribunal mais en sa seule qualité de représentant de la commune et dans la mesure où il n'a pas été condamné aux frais envers le contrevenant mineur d'âge et ses parents, il est sans qualité pour se pourvoir contre le jugement du tribunal de la jeunesse (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNE - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative - Fonctionnaire sanctionnateur représentant la commune devant le tribunal de la jeunesse - Portée - Pourvoi du fonctionnaire sanctionnateur contre la décision du tribunal - Recevabilité

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 2 L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

DEGRADATION - DESTRUCTION - Recours contre l'amende administrative - Fonctionnaire sanctionnateur représentant la commune devant le tribunal de la jeunesse - Portée - Pourvoi du fonctionnaire sanctionnateur contre la décision du tribunal - Recevabilité - Amende administrative communale - Contrevenant

Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 2 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

JEUGDBESCHERMING - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete - Sanctionerend ambtenaar die de gemeente vertegenwoordigt voor de jeugdrechtbank - Draagwijde - Cassatieberoep van de sanctionerend ambtenaar tegen de beslissing van de rechtbank - Ontvankelijkheid

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 2 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Openbaar ministerie en vervolgende partij - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete - Sanctionerend ambtenaar die de gemeente vertegenwoordigt voor de jeugdrechtbank - Draagwijde - Cassatieberoep van de sanctionerend ambtenaar tegen de beslissing van de rechtbank - Ontvankelijkheid

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 2 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

Wanneer de overtreder beroep heeft ingesteld tegen de beslissing om hem een administratieve geldboete op te leggen, verbiedt zijn buitenvervolginstelling en de daaruit voortvloeiende vernietiging van de geldboete die werd opgelegd op vervolging door de gemeenteoverheid via haar sanctionerend ambtenaar, de rechtbank niet om die vervolgende partij te veroordelen tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding (1). (1) Zie concl. OM.

BESCHADIGING - VERNIELING - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete - Overtreder buiten vervolging gesteld - Vernietiging van de administratieve geldboete - Veroordeling van de gemeente tot de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) Wettigheid

- Artt. 162 en 162bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

GEMEENTE - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete - Overtreder buiten vervolging gesteld - Vernietiging van de administratieve geldboete - Veroordeling van de gemeente tot de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) Wettigheid

- Artt. 162 en 162bis Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

mineur d'âge

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 2 L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative - Fonctionnaire sanctionnateur représentant la commune devant le tribunal de la jeunesse - Portée - Pourvoi du fonctionnaire sanctionnateur contre la décision du tribunal - Recevabilité

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 2 L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Ministère public et partie poursuivante - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative - Fonctionnaire sanctionnateur représentant la commune devant le tribunal de la jeunesse - Portée - Pourvoi du fonctionnaire sanctionnateur contre la décision du tribunal - Recevabilité

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 2 L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

Lorsque le contrevenant a introduit un recours contre la décision de lui imposer une amende administrative, sa mise hors de cause et l'annulation, qui en résulte, de l'amende administrative infligée sur la poursuite de l'autorité communale par son fonctionnaire sanctionnateur n'autorise pas le tribunal à condamner ladite partie poursuivante au paiement d'une indemnité de procédure (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEGRADATION - DESTRUCTION - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative - Contrevenant mis hors cause - Annulation de l'amende administrative - Condamnation de la commune à l'indemnité de procédure - Légalité (non)

- Art. 162 et 162bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

COMMUNE - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative - Contrevenant mis hors cause - Annulation de l'amende administrative - Condamnation de la commune à l'indemnité de procédure - Légalité (non)

- Art. 162 et 162bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

JEUGDBESCHERMING - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete - Overtreder buiten vervolging gesteld - Vernietiging van de administratieve geldboete - Veroordeling van de gemeente tot de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) Wettigheid

- Artt. 162 en 162bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Gemeentelijke administratieve geldboete - Minderjarige overtreder - Beroep tegen de administratieve geldboete - Overtreder buiten vervolging gesteld - Vernietiging van de administratieve geldboete - Veroordeling van de gemeente tot de rechtsplegingsvergoeding - (Geen) Wettigheid

- Artt. 162 en 162bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 31, § 1 Wet 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties

- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative - Contrevenant mis hors cause - Annulation de l'amende administrative - Condamnation de la commune à l'indemnité de procédure - Légalité (non)

- Art. 162 et 162bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

INDEMNITE DE PROCEDURE - Amende administrative communale - Contrevenant mineur d'âge - Recours contre l'amende administrative - Contrevenant mis hors cause - Annulation de l'amende administrative - Condamnation de la commune à l'indemnité de procédure - Légalité (non)

- Art. 162 et 162bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 31, § 1er L. du 24 juin 2013 relative aux sanctions administratives communales

P.24.1613.N

18 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.2](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 71 Strafwetboek is er geen misdrijf wanneer de beklaagde werd gedwongen door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan en onweerstaanbare dwang of overmacht in de zin van die wetsbepaling houdt in dat de dader omwille van omstandigheden die buiten zijn wil zijn gelegen en die hij niet kon voorzien of vermijden, in de onmogelijkheid was een strafrechtelijk verboden handeling te vermijden; in het geval van onweerstaanbare dwang of overmacht wordt de schuld van de dader uitgesloten en kan de strafrechtelijk verboden handeling hem niet worden verweten maar die afwezigheid van verwijtbaarheid vereist tevens de afwezigheid van een voorafgaande fout van de dader en staat los van het moreel bestanddeel van het misdrijf; wanneer de beklaagde zich beroept op de schuldontheffingsgrond van artikel 71 Strafwetboek en zijn aanvoering niet van alle geloofwaardigheid is ontbloot, dient de onjuistheid ervan door de vervolgende partij of in voorkomend geval door de burgerlijke partij te worden bewezen en de rechter beoordeelt onaantastbaar of de door een partij aangevoerde omstandigheden een geval van overmacht uitmaken (1). (1) Cass. 16 september 2014, AR P.13.1847.N, AC 2014, nr. 526; A. DE NAUW en F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch algemeen strafrecht, die Keure, 2015, pp. 97-99.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Misdrijf - Rechtvaardiging - Overmacht - Begrip - Beoordeling door de rechter

- Art. 71 Strafwetboek

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Overmacht - Begrip - Beoordeling door de rechter

- Art. 71 Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Schuldontheffingsgrond - Overmacht - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 71 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Misdrijf - Rechtvaardiging - Overmacht - Begrip - Beoordeling door de rechter

- Art. 71 Strafwetboek

Selon l'article 71 du Code pénal, il n'y a pas d'infraction lorsque le prévenu a été contraint par une force à laquelle il n'a pu résister et, au sens de cette disposition légale, la force irrésistible ou la force majeure suppose que l'auteur de l'infraction se trouvait dans l'impossibilité d'éviter la commission d'un acte pénalement répréhensible en raison de circonstances indépendantes de sa volonté qui n'étaient ni prévisibles, ni évitables ; en cas de force irrésistible ou de force majeure, l'auteur de l'infraction ne peut être tenu coupable ni se voir imputer l'acte pénalement répréhensible, pour autant que cette absence d'imputabilité – indépendante de l'élément moral de l'infraction – aille de pair avec l'absence de faute préalable de l'auteur ; lorsque le prévenu invoque la cause d'exemption de culpabilité visée à l'article 71 du Code pénal et que la cause invoquée n'est pas dénuée de toute crédibilité, il appartient à la partie poursuivante ou, le cas échéant, à la partie civile d'en prouver l'inexactitude et au juge d'apprécier souverainement si les circonstances invoquées par une partie constituent un cas de force majeure (1). (1) Cass. 16 septembre 2014, RG P.13.1847.N, Pas. 2014, n° 526 ; A. De Nauw et F. Deruyck, Overzicht van het Belgisch algemeen strafrecht, La Charte, 2015, p. 97-99.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Infraction - Justification - Force majeure - Notion - Appréciation par le juge

- Art. 71 Code pénal

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Force majeure - Notion - Appréciation par le juge

- Art. 71 Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Cause d'exemption de culpabilité - Cas de force majeure - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 71 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Infraction - Justification - Force majeure - Notion - Appréciation par le juge

- Art. 71 Code pénal

Een grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming vraagt door het appelgerecht (1). (1) Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:CONC.20231011.2F.14 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH ; Cass. 7 maart 2023, AR P.22.1478.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.1 ; Cass. 7 december 2021, AR P.21.0740.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.5 ; Cass. 6 februari 2018, AR P.17.0457.N, AC 2018, nr. 75; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievenselsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-94; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2021, 1711-1713.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Grief - Begrip

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Un grief au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelant d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par la juridiction d'appel (1). (1) Cass. 11 octobre 2023, RG P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:CONC.20231011.2F.14, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général. Cass. 7 mars 2023, RG P.22.1478.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.1; Cass. 7 décembre 2021, RG P.21.0740.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211207.2N.5; Cass. 6 février 2018, RG P.17.0457.N, Pas. 2018, n° 75 ; Cass. 1er février 2017, RG P.16.1100.F, Pas. 2017, n° 78 ; Cass. 18 octobre 2016, RG P.16.0818.N, Pas. 2016, n° 584, avec concl. de A. WINANTS, avocat général, publiées à leur date dans AC ; S. VAN OVERBEKE, Grievenselsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, pp. 91-94 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1711-1713.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Déclaration de griefs - Grief - Notion

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Indien een appellant in het grievenformulier als grief de met het beroepen vonnis opgelegde hoofdstraf vermeldt en dus aangeeft dat hij dat beslissingsonderdeel in hoger beroep wenst hervormd te zien, dan voert hij noodzakelijk ook een grief aan betreffende de aan de appellant opgelegde bijkomende straffen, die immers beslissingsonderdelen zijn die onafscheidbaar zijn van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf (1); de omstandigheid dat de appellant in zijn grievenformulier uitdrukkelijk aangeeft dat hij enkel de hervorming wenst van de hoofdstraf en dus formeel geen grief aanvoert betreffende een bijkomende straf, laat niet toe anders te oordelen; het appelgerecht moet een dergelijke beperking in het grievenformulier buiten beschouwing laten. (1) Cass. 13 februari 2024, AR P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Draagwijdte van de akte van hoger beroep en het grievenschrift - Bepaling van de saisine aan de hand van het grievenschrift - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Beoordeling van de bijkomende straffen als onafscheidelijk verbonden grief - Toelaatbaarheid

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Gevolgen. Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Draagwijdte van de akte van hoger beroep en het grievenschrift - Bepaling van de saisine aan de hand van het grievenschrift - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Beoordeling van de bijkomende straffen als onafscheidelijk verbonden grief - Toelaatbaarheid

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Lorsque, sur le formulaire de griefs, un appellant mentionne comme grief la peine principale infligée par le jugement entrepris et indique donc qu'il souhaite voir réformer cet élément de décision en degré d'appel, il soulève nécessairement aussi un grief concernant les peines accessoires prononcées à son encontre qui sont des éléments de décision indissociables de celui relatif à la peine principale (1) ; la circonstance que l'appellant indique expressément dans son formulaire de griefs qu'il sollicite uniquement la réformation de la peine principale et ne soulève donc pas de grief formel concernant une peine accessoire ne permet pas de statuer autrement ; la juridiction d'appel est tenue de faire abstraction de pareille limitation dans le formulaire de griefs. (1) Cass. 13 février 2024, RG P.23.1665.N,

ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.69

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Portée de l'acte d'appel et de la déclaration de griefs - Détermination de la saisine au moyen de la déclaration de griefs - Grief limité à la peine principale infligée - Appréciation des peines accessoires à titre de griefs indissociables - Admissibilité

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Appel - Effets. Compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Portée de l'acte d'appel et de la déclaration de griefs - Détermination de la saisine au moyen de la déclaration de griefs - Grief limité à la peine principale infligée - Appréciation des peines accessoires à titre de griefs indissociables - Admissibilité

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Uit de artikelen 203, § 1, en 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en hun wetsgeschiedenis volgt dat de saisine van het appelgerecht in de eerste plaats wordt bepaald door de verklaring van hoger beroep en vervolgens binnen de door die verklaring bepaalde grenzen verder door de in het grievenformulier opgegeven grieven; uit die bepalingen volgt verder dat indien in de verklaring van hoger beroep wordt aangegeven dat het hoger beroep is gericht tegen alle beschikkingen van het beroepen vonnis en in het grievenformulier slechts bepaalde grieven worden opgegeven, de saisine van het appelgerecht is beperkt tot de in het grievenformulier vermelde beslissingsonderdelen, alsook tot de beslissingsonderdelen die daarmee onafscheidelijk zijn verbonden (1). (1) Zie Cass. 25 juni 2024, AR P.23.1511.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240625.2N.15; Cass. 30 april 2024, AR P.23.0814.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240430.2N.17; Cass. 13 februari 2024, AR P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6; Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2; Cass. 1 december 2020, AR P.19.1024.N, AC 2020, nr. 732, met concl. OM; Cass. 23 oktober 2019, AR P.19.0802.F, AC 2019, nr. 540; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 165-170; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2021, 1719-1720.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Draagwijdte van de akte van hoger beroep en het grievenschrift - Bepaling van de saisine aan de hand van het grievenschrift - Beslissingsonderdelen die onafscheidelijk zijn verbonden met de onderdelen aangehaald in het grievenschrift - Omvang van de saisine

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Gevolgen. Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Draagwijdte van de akte van hoger beroep en het grievenschrift - Bepaling van de saisine aan de hand van het grievenschrift - Beslissingsonderdelen die onafscheidelijk zijn

Il ressort des articles 203, § 1er, et 204, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et de leur genèse que la saisine de la juridiction d'appel est en premier lieu déterminée par la déclaration d'appel et, ensuite, dans les limites définies par cette déclaration, par les griefs élevés dans le formulaire de griefs ; il résulte également de ces dispositions que si la déclaration d'appel indique que le recours est dirigé contre toutes les dispositions du jugement entrepris et que seuls certains griefs sont mentionnés sur le formulaire de griefs, la saisine de la juridiction d'appel se limite aux éléments de décision mentionnés sur ce formulaire ainsi qu'aux éléments de décision indissociables de ceux-ci (1). (1) Voir Cass. 25 juin 2024, RG P.23.1511.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240625.2N.15; Cass. 30 avril 2024, RG P.23.0814.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240430.2N.17;; Cass. 13 février 2024, RG P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6; Cass. 30 janvier 2024, RG P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2 ; Cass. 1er décembre 2020, RG P.19.1024.N, ECLI:BE:CASS:2020:CONC.20201201.2N.11 avec concl. du MP publiées à leur date dans AC ; Cass. 23 octobre 2019, RG P.19.0802.F, Pas. 2019, n° 540 ; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, pp. 165-170 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1719-1720.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Portée de l'acte d'appel et de la déclaration de griefs - Détermination de la saisine au moyen de la déclaration de griefs - Éléments de la décision indissociables de ceux énoncés dans la déclaration de griefs - Étendue de la saisine

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Appel - Effets. Compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Portée de l'acte d'appel et de la déclaration de griefs - Détermination de la saisine au moyen de la déclaration de griefs - Éléments de la décision indissociables de ceux énoncés dans la déclaration de griefs - Étendue de la saisine

verbonden met de onderdelen aangehaald in het
grievenschrift - Omvang van de saisine

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.24.1615.F

26 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.2](#)

AC nr. ...

Als gevolg van de vernietiging van de beslissing over de aan de eiser opgelegde straf heeft het door de appelrechters tegen hem uitgevaardigde bevel tot onmiddellijke aanhouding geen uitwerking meer (1). (1) Cass. 23 juni 2021, AR P.21.0334.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.3; zie R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", in Répertoire pratique du droit belge, Brussel, Bruylant, 2015, 631.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Vernietiging van de beslissingen over de straf - Gevolg - Onmiddellijke aanhouding

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Vernietiging van de beslissingen over de straf - Gevolg - Omvang van de cassatie

- Art. 434 Wetboek van Strafvordering

Ensuite de la cassation de la décision rendue sur la peine infligée au demandeur, l'arrestation immédiate ordonnée à sa charge par les juges d'appel devient sans effet (1). (1) Cass. 23 juin 2021, RG P.21.0334.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.3; voir R. Declercq, « Pourvoi en cassation en matière répressive », in Répertoire pratique du droit belge, Bruxelles, Bruylant, 2015, p. 631.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Cassation des décisions sur la peine - Conséquence - Arrestation immédiate

- Art. 434 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Cassation des décisions sur la peine - Conséquence - Étendue de la cassation

- Art. 434 Code d'Instruction criminelle

Het rechtscollege dat in hoger beroep uitspraak doet over het verzet van de beklaagde tegen een door dit rechtscollege bij verstek gewezen beslissing op het hoger beroep van het openbaar ministerie, mag de door de eerste rechter opgelegde straf enkel verzwaren door met eenparigheid van stemmen uitspraak te doen en dit uitdrukkelijk vast te stellen, zelfs als de bij verstek gewezen beslissing de door de eerste rechter uitgesproken straf met eenparigheid van stemmen wettig heeft verzaamd (1), aangezien het bij verstek gewezen arrest krachtens de uitdovende werking van het ontvankelijk verklaarde verzet is vernietigd (2). (1) Cass. 14 februari 2007, AR P.06.1379.F, AC 2007, nr. 88. (2) Zie Cass. 7 december 2016, AR P.16.0650.F, AC 2016, nr. 701.

VERZET - Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Eenparigheid van stemmen - Arrest op verzet - Ontvankelijk verzet - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen)

La juridiction qui statue en degré d'appel sur les mérites de l'opposition formée par le prévenu contre une décision qu'elle avait rendue par défaut sur l'appel du ministère public, ne peut aggraver la peine infligée par le premier juge qu'à la condition de statuer à l'unanimité et de le constater expressément, même si la décision par défaut a légalement, à l'unanimité, aggravé la peine infligée par le premier juge (1) car en vertu de l'effet extinctif de l'opposition déclarée recevable, l'arrêt rendu par défaut est anéanti (2). (1) Cass. 14 février 2007, RG P.06.1379.F, Pas. 2007, n° 88. (2) Voir Cass. 7 décembre 2016, RG P.16.0650.F, Pas. 2016, n° 701.

OPPOSITION - Procédure en degré d'appel - Aggravation de la peine - Unanimité - Arrêt sur opposition - Opposition recevable - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) -

*inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep -
Strafverzwaring - Eenparigheid van stemmen - Arrest op
verzet - Ontvankelijk verzet - Gevolg
- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering*

*Procédure en degré d'appel - Aggravation de la peine - Unanimité -
Arrêt sur opposition - Opposition recevable - Conséquence*

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

P.24.1618.F

19 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250319.2F.1](#)

AC nr. ...

Zodra het debat werd aangevangen, moet het proces in de regel met dezelfde zetel worden voortgezet overeenkomstig artikel 779 Gerechtelijk Wetboek; wanneer de raadsman van de beklaagde op de inleidende rechtszitting heeft gevraagd om conclusietermijnen vast te stellen en het hof van beroep, met instemming van de partijen, het tijdschema voor de neerlegging en de mededeling van de conclusies heeft bepaald en de pleitzitting op een latere datum heeft vastgesteld, werd het debat niet aangevangen voor de magistraten die de zetel vormen op deze inleidende rechtszitting (1). (1) Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1248.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.17.

C'est à partir du moment où les débats ont été engagés que le procès doit, en règle, se poursuivre avec le même siège conformément à l'article 779 du Code judiciaire; lorsqu'à l'audience d'introduction, le conseil du prévenu a sollicité la fixation de délais pour conclure et que la cour d'appel a établi, de l'accord des parties, le calendrier du dépôt et de la communication des conclusions et a fixé l'audience de plaidoirie à une date ultérieure, les débats n'ont pas été engagés devant les magistrats composant le siège à cette audience d'introduction (1). (1) Cass. 9 mars 2021, RG P.20.1248.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.17.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling van de zetel - Continuïteit - Voorwaarde - Aangevangen debat - Begrip

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition du siège - Continuité - Condition - Débats entamés - Notion

- Art. 779 Code judiciaire

Artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering verplicht de rechter niet het verval van de strafvordering uit te spreken bij overschrijding van de redelijke termijn; dat is hem enkel toegestaan bij een "zeer zwaarwichtige" miskenning van de redelijke termijn; de ernst van de overschrijding is niet beperkt tot het onbetwistbare karakter ervan maar kan met name worden beoordeeld naargelang de uitwerking die het verstrijken van de tijd heeft gehad op de beschikbaarheid en de betrouwbaarheid van het bewijsmateriaal, op de mogelijkheid voor elk van de partijen om dat te weerleggen en op het vermogen van het proces om te voldoen aan de vereisten van eerlijkheid die zijn vastgelegd in artikel 6 EVRM.

L'article 27 du titre préliminaire du Code de procédure pénale n'oblige pas le juge à prononcer l'extinction de l'action publique en cas de dépassement du délai raisonnable; il le lui permet, et seulement en cas de non-respect « très grave » du délai raisonnable; la gravité du dépassement ne se réduit pas à son caractère indiscutable mais peut s'apprécier, notamment, en fonction de l'incidence que l'écoulement du temps a eue sur la disponibilité et la fiabilité des éléments de preuve, sur la possibilité pour chacune des parties de les contredire, sur la capacité du procès à répondre aux exigences d'équité prévues par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht om binnen een redelijke termijn berecht te worden - Sanctie - Verval van de strafvordering - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Beoordelingscriteria

*- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de
4/05/2026*

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Sanction - Extinction de l'action publique - Non-respect très grave du délai raisonnable - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

STRAFVORDERING - Verval - Recht om binnen een redelijke termijn berecht te worden - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Beoordelingscriteria

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

ACTION PUBLIQUE - Extinction - Droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Non-respect très grave du délai raisonnable - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De redelijke termijn waarbinnen een persoon het recht heeft om te worden berecht, loopt niet vanaf het tijdstip waarop hij de feiten zou hebben gepleegd maar vanaf de datum waarop hij zich hiertegen diende te verdedigen (1). (1) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.1221.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.5.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht om binnen een redelijke termijn berecht te worden - Aanvang van de termijn

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le délai raisonnable dans lequel une personne a le droit d'être jugée ne court pas à compter de la date à laquelle elle aurait commis les faits mais à compter de la date à partir de laquelle elle a été amenée à devoir s'en défendre (1). (1) Cass. 1er mars 2022, RG P.21.1221.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.5.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'être jugé dans un délai raisonnable - Point de départ du délai

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.24.1621.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.1](#)

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering volgt dat wanneer de rechter oordeelt dat er een overschrijding is van de redelijke termijn, maar dat die niet zeer zwaarwichtig is en hij derhalve niet het verval van de strafvordering uitspreekt, hij de overschrijding dient te sanctioneren door een veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring, of door een straf op te leggen die lager is dan de wettelijke minimumstraf, of door het opleggen van een straf die reëel en meetbaar lager is dan de straf die hij zou hebben opgelegd bij niet-overschrijding zonder dat in dat laatste geval de rechter verplicht is de straf te vermelden die hij bij niet-overschrijding zou hebben opgelegd; wanneer een beklaagde nog in aanmerking komt voor de maatregel van het uitstel van tenuitvoerlegging, kan de remediëring van de vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn bestaan of mede bestaan in het geheel of gedeeltelijk verlenen van uitstel van tenuitvoerlegging aangezien een dergelijke voorwaardelijke veroordeling een reële en meetbare vermindering van de bestraffing is en aldus een daadwerkelijke remediëring van de vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn vormt, ook al loopt de veroordeelde het risico alsnog de opgelegde straf te moeten ondergaan; de rechter oordeelt onaantastbaar op welke wijze de vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn moet worden geredieerd (1). (1) Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024, BS 18 april 2024, in werking getreden op 28 april 2024; J. MEESE, "Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024", RW 2024-25/20, 763 – 780.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Overschrijding van de termijn die niet zeer zwaarwichtig is - Geen verval van de strafvordering - Remediëring van de overschrijding van de redelijke termijn - Reële en meetbare vermindering van de bestraffing - Verlenen van een volledig of gedeeltelijk uitstel van de tenuitvoerlegging van de straf - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Il résulte de l'article 27 de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale que, lorsque le juge considère qu'il y a dépassement du délai raisonnable, mais que celui-ci n'est pas très grave, de sorte qu'il ne prononce pas l'extinction de l'action publique, il est tenu de sanctionner ce dépassement soit en prononçant la condamnation par simple déclaration de culpabilité, soit en prononçant une peine inférieure à la peine minimale prévue par la loi, soit en prononçant une peine réduite de manière réelle et mesurable par rapport à celle qu'il aurait infligée en l'absence de dépassement, sans être tenu, dans ce dernier cas, de mentionner la peine qu'il aurait infligée en l'absence de dépassement ; lorsqu'un prévenu se trouve encore dans les conditions pour bénéficier de la mesure de sursis à l'exécution, il peut être remédié totalement ou partiellement au dépassement constaté du délai raisonnable en accordant pareil sursis pour tout ou partie de la peine, dès lors qu'une telle condamnation conditionnelle constitue une réduction réelle et mesurable de la sanction et permet ainsi de remédier effectivement au dépassement constaté du délai raisonnable, même si la personne condamnée court encore le risque de devoir purger la peine infligée ; le juge apprécie souverainement la manière dont il doit être remédié au dépassement constaté du délai raisonnable (1). (1) Loi du 9 avril 2024 « droit de la procédure pénale I », M.B. 18 avril 2024, entrée en vigueur le 28 avril 2024 ; J. MEESE, « Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024 », R.W. 2024-25/20, pp. 763-780.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 27 - Dépassement du délai sans grande gravité - Absence d'extinction de l'action publique - Remédiation au dépassement du délai raisonnable - Réduction réelle et mesurable de la sanction - Octroi d'un sursis total ou partiel à l'exécution de la peine - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Overschrijding van de termijn die niet zeer zwaarwichtig is - Geen verval van de strafvordering - Remediëring van de overschrijding van de redelijke termijn - Reële en meetbare vermindering van de bestraffing - Verlenen van een volledig of gedeeltelijk uitstel van de tenuitvoerlegging van de straf - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Algemeen - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Overschrijding van de termijn die niet zeer zwaarwichtig is - Geen verval van de strafvordering - Remediëring van de overschrijding van de redelijke termijn - Reële en meetbare vermindering van de bestraffing - Verlenen van een volledig of gedeeltelijk uitstel van de tenuitvoerlegging van de straf - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 27 - Dépassement du délai sans grande gravité - Absence d'extinction de l'action publique - Remédiation au dépassement du délai raisonnable - Réduction réelle et mesurable de la sanction - Octroi d'un sursis total ou partiel à l'exécution de la peine - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Généralités - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 27 - Dépassement du délai sans grande gravité - Absence d'extinction de l'action publique - Remédiation au dépassement du délai raisonnable - Réduction réelle et mesurable de la sanction - Octroi d'un sursis total ou partiel à l'exécution de la peine - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.24.1625.F

5 maart 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250305.2F.4

AC nr. ...

Artikel 20, 2°, van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden bestraft degene die in een van de in artikel 444 van het Strafwetboek bedoelde omstandigheden aanzet tot haat of geweld jegens een persoon wegens een van de beschermde criteria, namelijk de nationaliteit, een vermeend ras, de huidskleur, de afkomst of de nationale of etnische oorsprong; de feitenrechter beoordeelt op onaantastbare wijze, op grond van de concrete gegevens van de zaak, of een gedrag of uitspraken een aanzetting tot haat of geweld vormen in de zin van die bepaling, waarbij het Hof enkel nagaat of hij die beslissing wettig uit zijn vaststellingen heeft kunnen afleiden.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

L'article 20, 2°, de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie punit celui qui, dans l'une des circonstances indiquées à l'article 444 du Code pénal, incite à la haine ou à la violence à l'égard d'une personne en raison de l'un des critères protégés, à savoir la nationalité, une prétendue race, la couleur de peau, l'ascendance ou l'origine nationale ou ethnique ; le juge du fond apprécie de manière souveraine, à la lumière des éléments concrets de la cause, si un comportement ou des paroles constituent une incitation à la haine ou à la violence au sens de cette disposition, la Cour se bornant à vérifier si, de ces constatations, il a pu légalement déduire cette décision.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Infraction visée à l'article 20, 2°, de la loi du 30 juillet 1981 -

Misdrijf bedoeld in artikel 20, 2°, van de wet van 30 juli 1981 - Gedrag of uitspraken die een aanzetting tot rassenhaat of - geweld vormen - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter op grond van de concrete omstandigheden van de zaak - Toezicht door het Hof

- Art. 20, 2° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden

RACISME - XENOFOBIE - Misdrijf bedoeld in artikel 20, 2°, van de wet van 30 juli 1981 - Gedrag of uitspraken die een aanzetting tot rassenhaat of - geweld vormen - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter op grond van de concrete omstandigheden van de zaak - Toezicht door het Hof

- Art. 20, 2° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden

Comportement ou parole constituant une incitation à la haine ou à la violence raciale - Appréciation souveraine du juge du fond à la lumière des éléments concrets de la cause - Contrôle par la Cour

- Art. 20, 2° L. du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie

RACISME - XENOPHOBIE - Infraction visée à l'article 20, 2°, de la loi du 30 juillet 1981 - Comportement ou parole constituant une incitation à la haine ou à la violence raciale - Appréciation souveraine du juge du fond à la lumière des éléments concrets de la cause - Contrôle par la Cour

- Art. 20, 2° L. du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie

Wanneer de rechter jegens de beklaagde het bestaan van de wil tot haat aan te zetten in aanmerking neemt en dit bijzonder opzet in verband brengt met het gewelddadig, boosaardig, openbaar en denigrerend karakter van de uitspraken van de beklaagde, verantwoordt hij naar recht het bestaan van het bijzonder opzet, vereist in artikel 20, 2°, van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden, dat gekenmerkt door de bijzondere wil tot haat of geweld aan te zetten (1). (1) Zie AGwH 11 maart 2009, arrest nr. 40/2009, § B.59.

RACISME - XENOFOBIE - Misdrijf bedoeld in artikel 20, 2°, van de wet van 30 juli 1981 - Moreel bestanddeel - Bijzonder opzet - Draagwijdte - Wil tot haat aan te zetten - Gewelddadig, boosaardig, openbaar en denigrerend karakter van de uitspraken - Gevolg

- Art. 20, 2° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Misdrijf bedoeld in artikel 20, 2°, van de wet van 30 juli 1981 - Bijzonder opzet - Draagwijdte - Wil tot haat aan te zetten - Gewelddadig, boosaardig, openbaar en denigrerend karakter van de uitspraken - Gevolg

- Art. 20, 2° Wet 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden

Lorsqu'il retient dans le chef du prévenu l'existence d'une volonté d'inciter à la haine et associe ce dol spécial à la violence, à la méchanceté, à la publicité et au caractère dénigrant des propos que le prévenu a tenus, le juge justifie légalement l'existence du dol spécial exigé à l'article 20, 2°, de la loi du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie, lequel se caractérise par une volonté particulière d'inciter à la haine ou à la violence (1). (1) Voir C. const., 11 mars 2009, arrêt n° 40/2009, § B.59.

RACISME - XENOPHOBIE - Infraction visée à l'article 20, 2°, de la loi du 30 juillet 1981 - Élément moral - Dol spécial - Portée - Volonté d'inciter à la haine - Violence, méchanceté, publicité et caractère dénigrant des propos - Conséquence

- Art. 20, 2° L. du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Élément moral - Infraction visée à l'article 20, 2°, de la loi du 30 juillet 1981 - Dol spécial - Portée - Volonté d'inciter à la haine - Violence, méchanceté, publicité et caractère dénigrant des propos - Conséquence

- Art. 20, 2° L. du 30 juillet 1981 tendant à réprimer certains actes inspirés par le racisme ou la xénophobie

Artikel 774, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, dat de rechter verplicht de heropening van het debat te bevelen alvorens een vordering af te wijzen op grond van een exceptie die de partijen niet voor hem hadden opgeworpen, is niet van toepassing in strafzaken (1). (1) Cass. 15 september 2021, AR P.21.0446.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210915.2F.3; Cass. 8 januari 2014, AR P.13.1380.F, AC 2014, nr. 11.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Heropening van het debat - Artikel 774, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek - (Geen) toepasselijkheid in strafzaken

- Art. 774, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Heropening van het debat - Artikel 774, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek - (Geen) toepasselijkheid in strafzaken

- Art. 774, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Het cassatieberoep van de eiser maakt bij het Hof enkel de wetsschendingen aanhangig die in zijn nadeel zijn begaan; de beslissing volgens welke het hoger beroep van de eiser ontvankelijk is, terwijl dat rechtsmiddel volgens laatstgenoemde als laattijdig moest worden beschouwd, is een dictum in het voordeel van de eiser (1). (1) Cass. 10 februari 1988, AC 1987-88, p. 752. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, Coll. Répertoire pratique du droit belge, Brussel, Bruylant, 2015, p. 274, nr. 462.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Objectief belang - Schending die de eiser benadeelt - Begrip - Hoger beroep van de eiser ontvankelijk verklaard - Belang

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Objectief belang - Schending die de eiser benadeelt - Begrip - Hoger beroep van de eiser ontvankelijk verklaard

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering

L'article 774, alinéa 2, du Code judiciaire, qui oblige le juge à ordonner la réouverture des débats avant de rejeter une demande sur une exception que les parties n'avaient pas invoquée devant lui, n'est pas applicable en matière répressive (1). (1) Cass. 15 septembre 2021, RG P.21.0446.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210915.2F.3 ; Cass. 8 janvier 2014, P.13.1380.F, Pas. 2014, n° 11.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Réouverture des débats - Code judiciaire, article 774, alinéa 2 - Applicabilité en matière répressive (non)

- Art. 774, al. 2 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Réouverture des débats - Code judiciaire, article 774, alinéa 2 - Applicabilité en matière répressive (non)

- Art. 774, al. 2 Code judiciaire

Le pourvoi du demandeur ne saisit la Cour que des violations de la loi commises à son préjudice; la décision selon laquelle l'appel du demandeur est recevable alors que, selon ce dernier, ce recours eût dû être jugé tardif, constitue un dispositif favorable au demandeur (1). (1) Cass. 10 février 1988, Pas., I, n° 357, p. 691; R. Declercq, Pourvoi en cassation en matière répressive, Coll. Répertoire pratique du droit belge, Bruxelles, Bruylant, 2015, p. 274, n° 462.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Intérêt objectif - Violation portant préjudice au demandeur - Notion - Appel du demandeur déclaré recevable - Intérêt

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Intérêt objectif - Violation portant préjudice au demandeur - Notion - Appel du demandeur déclaré recevable

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle

Het belang van een middel wordt objectief, afhankelijk van de mogelijkheid tot vernietiging beoordeeld en niet op grond van de slaagkansen van de bij de rechter op verwijzing in te stellen vordering; het wordt evenmin beoordeeld in functie van de beslissing die een andere rechter zou kunnen wijzen en waarvoor, volgens de eiser tot cassatie, een andere procedure aanhangig is waarvan de uitkomst zou kunnen worden beïnvloed door de beslissing van de appelrechter op verwijzing (1). (1) Cass. 28 januari 2021, AR C.20.0303.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210128.1F.5; Cass. 30 september 2009, P.08.1102.F, AC 2009, nr. 535, met concl. van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.; R. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, Coll. Répertoire pratique du droit belge, Brussel, Bruylant, 2015, p. 441, nr. 749, en p. 442, nr. 750.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Objectief belang - Schending die de eiser benadeelt - (Geen) belang in functie van een toekomstige beslissing - Begrip

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering

L'intérêt d'un moyen s'apprécie objectivement en fonction de la possibilité d'une cassation, et non d'après les mérites de la demande à soumettre au juge de renvoi; il ne s'apprécie pas davantage en fonction de la décision que pourrait prendre un autre juge, devant lequel, selon le demandeur en cassation, une autre procédure est pendante et dont l'issue serait susceptible d'être influencée par la décision du juge d'appel de renvoi (1). (1) Cass. 28 janvier 2021, RG C.20.0303.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210128.1F.5 ; Cass. 30 septembre 2009, P.08.1102.F, Pas. 2009, n° 535, avec concl. de Th. WERQUIN, avocat général ; R. DECLERCQ, Pourvoi en cassation en matière répressive, Coll. Répertoire pratique du droit belge, Bruxelles, Bruylant, 2015, p. 441, n° 749, et p. 442, n° 750.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Intérêt objectif - Violation portant préjudice au demandeur - Intérêt en fonction d'une décision future (non) - Notion

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle

P.24.1635.N

11 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.6](#)

AC nr. ...

De loutere omstandigheid dat een beklagde voorhoudt dat een verbalisant die vaststellingen heeft verricht bij een verkeersongeval een burgerlijke partij kent en dat tussen hen een zekere vriendschappelijkheid zou bestaan, volgt niet dat (1) de rechter verplicht is die verbalisant te horen als getuige op de rechtszitting, (2) de bijzondere bewijswaarde die de in het proces-verbaal vermelde zintuigelijke vaststellingen van de verbalisant op grond van artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet heeft, verdwijnt of (3) de rechter de strafdordering onontvankelijk moet verklaren.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Wegverkeer - Bijzondere bewijswaarde - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Gevolg

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Wegverkeer - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Gevolgen

La simple circonstance qu'un prévenu soutient qu'un verbalisateur ayant procédé à des constatations en cas d'accident de roulage connaît une partie civile et qu'une relation d'amitié existerait assurément entre eux n'implique pas (1) que le juge est tenu d'entendre ce verbalisateur comme témoin à l'audience, (2) que la valeur probante spéciale attachée aux constatations personnelles faites par le verbalisateur sur la base de l'article 62, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière cesserait d'exister ou (3) que le juge est tenu de déclarer l'action publique irrecevable.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Foi due aux actes - Roulage - Valeur probante spéciale - Relation d'amitié entre le verbalisateur et la partie civile - Conséquence

- Art. 62, al. 1er Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Roulage - Relation d'amitié entre le verbalisateur et la partie civile - Conséquences

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wegverkeer - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Horen van de verbalisant als getuige - Geen verplichting - Gevolg

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

STRAFVORDERING - Wegverkeer - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Ontvankelijkheid van de strafvordering - Gevolg

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Bijzondere bewijswaarde - Vriendschappelijke band tussen verbalisant en burgerlijke partij - Gevolg

- Art. 62, eerste lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

- Art. 62, al. 1er Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Roulage - Relation d'amitié entre le verbalisateur et la partie civile - Audition du verbalisateur en qualité de témoin - Pas d'obligation - Conséquence

- Art. 62, al. 1er Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

ACTION PUBLIQUE - Roulage - Relation d'amitié entre le verbalisateur et la partie civile - Recevabilité de l'action publique - Conséquence

- Art. 62, al. 1er Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Valeur probante spéciale - Relation d'amitié entre le verbalisateur et la partie civile - Conséquence

- Art. 62, al. 1er Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

P.24.1638.N

4 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.6](#)

AC nr. ...

Een grief in de zin van artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming vraagt door het appelgerecht (1). (1) Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:CONC.20231011.2F.14, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 7 maart 2023, AR P.22.1478.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.1, nr. 173; Cass. 7 december 2021, AR P.21.0740.N, AC 2021, nr. 775; Cass. 6 februari 2018, AR P.17.0457.N, AC 2018, nr. 75; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-94; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2021, 1711-1713.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Grief - Begrip

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Un grief au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelant d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par la juridiction d'appel (1). (1) Cass. 11 octobre 2023, RG P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:CONC.20231011.2F.14, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général. Cass. 7 mars 2023, RG P.22.1478.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230307.2N.1, n° 173 ; Cass. 7 décembre 2021, RG P.21.0740.N, Pas. 2021, n° 775 ; Cass. 6 février 2018, RG P.17.0457.N, Pas. 2018, n° 75 ; Cass. 1er février 2017, RG P.16.1100.F, Pas. 2017, n° 78 ; Cass. 18 octobre 2016, RG P.16.0818.N, Pas. 2016, n° 584, avec concl. de A. WINANTS, avocat général, publiées à leur date dans AC ; S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, pp. 91-94 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1711-1713.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Déclaration de griefs - Grief - Notion

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Indien een appellant in het grievenformulier als grief de met het beroepen vonnis opgelegde hoofdstraf vermeldt en dus aangeeft dat hij dat beslissingsonderdeel in hoger beroep wenst hervormd te zien, dan voert hij noodzakelijk ook een grief aan betreffende de aan de appellant opgelegde bijkomende straffen, die immers beslissingsonderdelen zijn die onafscheidbaar zijn van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf (1); de omstandigheid dat de appellant in zijn grievenformulier uitdrukkelijk aangeeft dat hij enkel de hervorming wenst van de hoofdstraf en dus formeel geen grief aanvoert betreffende een bijkomende straf, laat niet toe anders te oordelen; het appelgerecht moet een dergelijke beperking in het grievenformulier buiten beschouwing laten. (1) Cass. 13 februari 2024, AR P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Draagwijdte van de akte van hoger beroep en het grievenschrift - Bepaling van de saisine aan de hand van het grievenschrift - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Beoordeling van de bijkomende straffen als onafscheidelijk verbonden grief - Toelaatbaarheid

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Gevolgen. Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Draagwijdte van de akte van hoger beroep en het grievenschrift - Bepaling van de saisine aan de hand van het grievenschrift - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Beoordeling van de bijkomende straffen als onafscheidelijk verbonden grief - Toelaatbaarheid

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Lorsque, sur le formulaire de griefs, un appellant mentionne comme grief la peine principale infligée par le jugement entrepris et indique donc qu'il souhaite voir réformer cet élément de décision en degré d'appel, il soulève nécessairement aussi un grief concernant les peines accessoires prononcées à son encontre qui sont des éléments de décision indissociables de celui relatif à la peine principale (1) ; la circonstance que l'appellant indique expressément dans son formulaire de griefs qu'il sollicite uniquement la réformation de la peine principale et ne soulève donc pas de grief formel concernant une peine accessoire ne permet pas de statuer autrement ; la juridiction d'appel est tenue de faire abstraction de pareille limitation dans le formulaire de griefs. (1) Cass. 13 février 2024, RG P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Portée de l'acte d'appel et de la déclaration de griefs - Détermination de la saisine au moyen de la déclaration de griefs - Grief limité à la peine principale infligée - Appréciation des peines accessoires à titre de griefs indissociables - Admissibilité

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Appel - Effets. Compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Portée de l'acte d'appel et de la déclaration de griefs - Détermination de la saisine au moyen de la déclaration de griefs - Grief limité à la peine principale infligée - Appréciation des peines accessoires à titre de griefs indissociables - Admissibilité

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Uit de artikelen 203, § 1, en 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en hun wetsgeschiedenis volgt dat de saisine van het appelgerecht in de eerste plaats wordt bepaald door de verklaring van hoger beroep en vervolgens binnen de door die verklaring bepaalde grenzen verder door de in het grievenformulier opgegeven grieven; uit die bepalingen volgt verder dat indien in de verklaring van hoger beroep wordt aangegeven dat het hoger beroep is gericht tegen alle beschikkingen van het beroepen vonnis en in het grievenformulier slechts bepaalde grieven worden opgegeven, de saisine van het appelgerecht is beperkt tot de in het grievenformulier vermelde beslissingsonderdelen, alsook tot de beslissingsonderdelen die daarmee onafscheidelijk zijn verbonden (1). (1) Zie Cass. 25 juni 2024, AR P.23.1511.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240625.2N.15; Cass. 30 april 2024, AR P.23.0814.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240430.2N.17; Cass. 13 februari 2024, AR P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6; Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2; Cass. 1 december 2020, AR P.19.1024.N, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20201201.2N.11, met concl. OM; Cass. 23 oktober 2019, AR P.19.0802.F, AC 2019, nr. 540; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 165-170; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2021, 1719-1720.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Draagwijdte van de akte van hoger beroep en het grievenschrift - Bepaling van de saisine aan de hand van het grievenschrift - Beslissingsonderdelen die onafscheidelijk zijn verbonden met de onderdelen aangehaald in het grievenschrift - Omvang van de saisine

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Gevolgen. Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Beperkte saisine van het appelgerecht - Beslissingsonderdelen die onafscheidelijk zijn verbonden met de onderdelen aangehaald in het grievenschrift - Omvang van de

4/05/2026

Il ressort des articles 203, § 1er, et 204, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et de leur genèse que la saisine de la juridiction d'appel est en premier lieu déterminée par la déclaration d'appel et, ensuite, dans les limites définies par cette déclaration, par les griefs élevés dans le formulaire de griefs ; il résulte également de ces dispositions que si la déclaration d'appel indique que le recours est dirigé contre toutes les dispositions du jugement entrepris et que seuls certains griefs sont mentionnés sur le formulaire de griefs, la saisine de la juridiction d'appel se limite aux éléments de décision mentionnés sur ce formulaire ainsi qu'aux éléments de décision indissociables de ceux-ci (1). (1) Voir Cass. 25 juin 2024, RG P.23.1511.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240625.2N.15 ; Cass. 13 février 2024, RG P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240430.2N.17; Cass. 30 janvier 2024, RG P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6 ; Cass. 1er décembre 2020, RG P.19.1024.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2, avec concl. du MP; Cass. 23 octobre 2019, RG P.19.0802.F, Pas. 2019, n° 540 ; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, pp. 165-170 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, pp. 1719-1720.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Portée de l'acte d'appel et de la déclaration de griefs - Détermination de la saisine au moyen de la déclaration de griefs - Éléments de la décision indissociables de ceux énoncés dans la déclaration de griefs - Étendue de la saisine

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Appel - Effets. Compétence du juge - Déclaration de griefs - Saisine limitée de la juridiction d'appel - Éléments de la décision indissociables de ceux énoncés dans la déclaration de griefs - Étendue de la saisine

saisine

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.24.1647.N

25 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.6](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 417/1, 2°, Strafwetboek wordt onder onmenselijke behandeling verstaan elke behandeling waardoor een persoon opzettelijk ernstig geestelijk of lichamelijk leed wordt toegebracht, onder meer om van hem inlichtingen te verkrijgen of bekentenissen af te dwingen of om hem te straffen, of om druk op hem of op derden uit te oefenen, of hem of derden te intimideren; dat misdrijf vereist een materiële handeling die uitgaat van een diepe minachting voor het individu en ernstig geestelijk of lichamelijk leed veroorzaakt dat van een bijzondere intensiteit is maar dat niet de minimale drempel van foltering bereikt en die intensiteit kan onder meer blijken uit de samenhang tussen de aard en de kwetsbaarheid van het slachtoffer, de specifieke context waarin de feiten werden gepleegd en de tijdsduur waarin de toebrenging van het leed wordt volgehouden.

FOLTERING - ONMENSELIJKE BEHANDELING - Constitutieve bestanddelen - Materiële handeling - Ernstig geestelijk of lichamelijk leed - Intensiteit van het toegebrachte leed - Criteria - Draagwijdte

- Art. 417/1, 2° Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Onmenselijke behandeling - Materiële handeling - Ernstig geestelijk of lichamelijk leed - Intensiteit van het toegebrachte leed - Criteria - Draagwijdte

- Art. 417/1, 2° Strafwetboek

Selon l'article 417/1, 2°, du Code pénal, on entend par traitement inhumain tout traitement par lequel de graves souffrances mentales ou physiques sont intentionnellement infligées à une personne, notamment dans le but d'obtenir d'elle des renseignements ou des aveux, de la punir, de faire pression sur elle ou des tiers ou d'intimider cette personne ou des tiers ; cette infraction requiert un acte matériel dicté par un profond mépris à l'égard de l'individu et provoquant une grave souffrance morale ou physique d'une intensité particulière, sans atteindre le seuil minimal de la torture, et cette intensité peut notamment ressortir de la corrélation entre la nature et la vulnérabilité de la victime, le contexte spécifique dans lequel les faits ont été commis et la durée pendant laquelle les souffrances sont infligées.

TORTURE - TRAITEMENT INHUMAIN - Eléments constitutifs - Acte matériel - Grave souffrance mentale ou physique - Intensité des souffrances infligées - Critères - Portée

- Art. 417/1, 2° Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Traitement inhumain - Acte matériel - Grave souffrance mentale ou physique - Intensité des souffrances infligées - Critères - Portée

- Art. 417/1, 2° Code pénal

P.24.1648.F

5 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250305.2F.7](#)

AC nr. ...

De wet laat de beoordeling van de omstandigheden die door de verzetdoende partij wordt aangevoerd als wettige reden van verschoning in de zin van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering, over aan de onaantastbare beoordeling van de feitenrechter; het Hof van Cassatie kan enkel nagaan of de rechter, uit zijn vaststellingen, geen gevolgen heeft afgeleid die daarmee geen verband houden of op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof - Draagwijdte

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Ongedaan verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning - Beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof - Draagwijdte - Strafzaken

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

De wettige reden van verschoning, bedoeld in artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering, geldt voor de gevallen waarin de opzettelijke afwezigheid van de verzetdoende partij, terwijl hij kennis had van de dagvaarding, niet kan worden uitgelegd als een afstand van zijn recht om te verschijnen en zich te verdedigen; wat betreft de criteria op grond waarvan kan worden beoordeeld of de bij verstek veroordeelde al dan niet opzettelijk afstand heeft gedaan van zijn recht om zich te verdedigen, maakt de wet geen onderscheid tussen het geval waarin het verstek zich in eerste aanleg en dat waarin het zich in hoger beroep heeft voorgedaan (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Verzet tegen een verstekvonnis - Ongedaan verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning - Begrip - Beoordeling in hoger beroep

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 208 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning - Begrip - Beoordeling in hoger beroep

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 208 Wetboek van Strafvordering

C'est au pouvoir souverain du juge du fond que la loi confie l'appréciation des circonstances invoquées par l'opposant à titre d'excuse légitime au sens de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle; tout au plus appartient-il à la Cour de vérifier si le juge n'a pas déduit, de ses constatations, des conséquences sans lien avec elles ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition non avenue - Article 187, § 6, 1°, Code d'instruction criminelle - Excuse légitime - Appréciation souveraine du juge du fond - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Opposition non avenue - Article 187, § 6, 1°, Code d'instruction criminelle - Excuse légitime - Appréciation du juge du fond - Contrôle par la Cour - Portée - Matière répressive

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

L'excuse légitime visée par l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle couvre les cas où l'absence délibérée de l'opposant, alors qu'il connaît la citation, ne peut pas être interprétée comme valant renonciation à son droit de comparaître et de se défendre; quant aux critères permettant d'apprécier si le condamné par défaut avait, ou non, renoncé sciemment à se défendre, la loi ne fait pas de distinction selon que le défaut est intervenu en première instance ou en degré d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Opposition à un arrêt rendu par défaut - Opposition non avenue - Article 187, § 6, 1°, Code d'instruction criminelle - Excuse légitime - Notion - Appréciation en degré d'appel

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

- Art. 208 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition non avenue - Code d'instruction criminelle, article 187, § 6, 1° - Excuse légitime - Notion - Appréciation en degré d'appel

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

- Art. 208 Code d'Instruction criminelle

De omstandigheid dat de afwezigheid van de verzetdoende partij het gevolg is van zijn eigen nalatigheid, sluit op zich het bestaan van een wettige reden van verschoning in de zin van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering niet uit; indien dit zich echter zo vaak herhaalt dat het aan nonchalance grenst, kan de nalatigheid niets anders dan de uitdrukking zijn van een totale onverschilligheid voor de lopende procedure, die niet verenigbaar is met het afdoend bewijs van de wens om eraan deel te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verzet - Artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering - Wettige reden van verschoning - Begrip - Afstand van zijn recht om te verschijnen en zich te verdedigen - Herhaaldelijke nalatigheden van de verzetdoende partij - Gevolg

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

La seule circonstance que l'absence de l'opposant résulte de sa propre négligence n'exclut pas l'existence d'une excuse légitime au sens de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle; toutefois, lorsqu'elle se répète au point de confiner à la désinvolture, la négligence peut n'être que l'expression d'un désintérêt complet pour la procédure en cours, incompatible avec la démonstration suffisante d'un souhait d'y prendre part (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition non avenue - Article 187, § 6, 1°, Code d'instruction criminelle - Excuse légitime - Notion - Renonciation à son droit de comparaître et de se défendre - Négligences répétées de l'opposant - Conséquence

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

P.24.1650.N

4 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.6](#)

AC nr. ...

De bijzondere bewijswaarde van een op grond van artikel 62 Wegverkeerswet gedane vaststelling van een door een motorvoertuig gevoerde snelheid is als zodanig niet afhankelijk van de rijrichting waarin dit voertuig reed.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Verkeer - Bijzondere bewijswaarde van de vaststellingen - Vaststelling van de gevoerde snelheid - Rijrichting - Invloed

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Verkeer - Bijzondere bewijswaarde van de vaststellingen - Vaststelling van de gevoerde snelheid - Rijrichting - Invloed

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Bijzondere bewijswaarde van de vaststellingen - Vaststelling van de gevoerde snelheid - Rijrichting - Invloed

- Art. 62 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La valeur probante spéciale attachée à la constatation faite d'une vitesse atteinte par un véhicule à moteur sur la base de l'article 62 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ne dépend pas, comme telle, de la direction dans laquelle roule ce véhicule.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante - Roulage - Valeur probante spéciale des constatations - Constatation de la vitesse atteinte - Direction - Incidence

- Art. 62 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Roulage - Valeur probante spéciale des constatations - Constatation de la vitesse atteinte - Direction - Incidence

- Art. 62 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Valeur probante spéciale des constatations - Constatation de la vitesse atteinte - Direction - Incidence

- Art. 62 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.24.1655.N

4 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 195, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering bepaalt weliswaar dat het vonnis de naam van de magistraat van het openbaar ministerie moet bevatten die bij de uitspraak tegenwoordig is geweest, maar die verplichting is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid; de naam van die magistraat kan ook blijken uit het proces-verbaal van de rechtszitting waarop het vonnis is uitgesproken.

GRIFFIE - GRIFFIER - Strafvordering - Verplichte vermeldingen in de rechterlijke uitspraak - Naam van de magistraat van het openbaar ministerie die aanwezig was bij de uitspraak - Proces-verbaal van de rechtszitting als aanvullende bron van informatie

- Art. 195, tweede lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Strafvordering - Verplichte vermeldingen in de rechterlijke uitspraak - Naam van de magistraat van het openbaar ministerie die aanwezig was bij de uitspraak - Proces-verbaal van de rechtszitting als aanvullende bron van informatie

- Art. 195, tweede lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Verplichte vermeldingen in de rechterlijke uitspraak - Naam van de magistraat van het openbaar ministerie die aanwezig was bij de uitspraak - Proces-verbaal van de rechtszitting als aanvullende bron van informatie

- Art. 195, tweede lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

Uit artikel 4, § 3, Wet Bijdrage Juridische Tweedelijnsbijstand volgt dat indien de strafrechter vaststelt dat een beklaagde juridische tweedelijnsbestand geniet, hij die beklaagde niet kan veroordelen tot de betaling van een bijdrage aan het Fonds (1). (1) Cass. 5 september 2023, AR P.23.0791.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.10; Cass. 9 mei 2023, AR P.23.0219.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230509.2N.2, T. Strafr. 2023, 239; GwH 25 juni 2020, arrest 94/2020, www.const-court.be; J. DECOKER, "En dan zijn er nog? De bijdragen, toeslagen en vergoedingen", T. Strafr. 2024, 46-51; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1570.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Bijdrage aan het Begrotingsfonds Juridische tweedelijnsbijstand - Stuk waaruit de kosteloze rechtsbijstand blijkt - Gevolg

- Art. 4, § 3 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een

S'il est exact que l'article 195, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle prévoit que le jugement doit contenir le nom du magistrat du ministère public qui a assisté au prononcé, cette obligation n'est toutefois pas prescrite à peine de nullité ; le nom de ce magistrat peut également ressortir du procès-verbal de l'audience à laquelle le jugement a été prononcé.

GREFFE. GREFFIER - Action publique - Mentions obligatoires dans la décision judiciaire - Nom du magistrat du ministère public ayant assisté au prononcé - Procès-verbal d'audience à titre de source d'information complémentaire

- Art. 195, al. 2, 1° Code judiciaire

MINISTERE PUBLIC - Action publique - Mentions obligatoires dans la décision judiciaire - Nom du magistrat du ministère public ayant assisté au prononcé - Procès-verbal d'audience à titre de source d'information complémentaire

- Art. 195, al. 2, 1° Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Mentions obligatoires dans la décision judiciaire - Nom du magistrat du ministère public ayant assisté au prononcé - Procès-verbal d'audience à titre de source d'information complémentaire

- Art. 195, al. 2, 1° Code judiciaire

Il résulte de l'article 4, § 3, de la loi du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne que si le juge pénal constate qu'un prévenu bénéficie de l'aide juridique de deuxième ligne, il ne peut pas condamner celui-ci au paiement d'une contribution au fonds (1). (1) Cass. 5 septembre 2023, RG P.23.0791.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.10; Cass. 9 mai 2023, RG P.23.0219.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230509.2N.2, T. Strafr. 2023, p. 239 ; C. const. 25 juin 2020, arrêt 94/2020, www.const-court.be ; J. DECOKER, « En dan zijn er nog? De bijdragen, toeslagen en vergoedingen », T. Strafr. 2024, pp. 46-51 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 1570.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Pièce dont ressort l'assistance judiciaire gratuite - Conséquence

- Art. 4, § 3 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire

Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand
RECHTSBIJSTAND - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Bijdrage aan het Begrotingsfonds Juridische tweedelijnsbijstand - Stuk waaruit de kosteloze rechtsbijstand blijkt - Gevolg

- Art. 4, § 3 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand

relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
ASSISTANCE JUDICIAIRE - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Pièce dont ressort l'assistance judiciaire gratuite - Conséquence

- Art. 4, § 3 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne

P.24.1658.N

7 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250107.2N.5](#)

AC nr. ...

Hij die een wrakingsvordering instelt, moet hoedanigheid hebben en het staat aan de wrakingsrechter, zijnde de rechter die moet beslissen over de wrakingsvordering, te oordelen of de partij die de wrakingsvordering instelt daartoe de noodzakelijke hoedanigheid heeft; indien het wrakingsverzoek betrekking heeft op een onderzoeksrechter kan de wrakingsrechter uit het loutere feit dat die onderzoeksrechter in het kader van een verzoek tot inzage van het strafdossier en tot het verkrijgen van een afschrift ervan als bedoeld door de artikelen 21bis en 61ter Wetboek van Strafvordering heeft geoordeeld dat die verzoeker, tevens verzoeker tot wraking, geen inverdenkinggestelde of geen persoon tegen wie de strafvordering is ingesteld in het gerechtelijk onderzoek of geen verdachte is en die verzoeker geen rechtsmiddel heeft aangewend tegen die afwijzende beslissing, niet afleiden dat die verzoeker geen hoedanigheid heeft om een wrakingsvordering in te stellen, aangezien de door de onderzoeksrechter gemaakte beoordeling beperkt is tot het tot hem gerichte verzoek tot inzage en kopiename.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Wraking gericht tegen een onderzoeksrechter - Weigering om zich te onthouden - Beoordeling door de wrakingsrechter - Hoedanigheid van de verzoeker tot wraking - Verzoek tot inzage en kopiename van het dossier gericht aan de onderzoeksrechter - Afwijzing door de onderzoeksrechter - Afwijzing gebaseerd op de overweging dat de verzoeker geen inverdenkinggestelde, verdachte of persoon tegen wie de strafvordering werd ingesteld is - Afwezigheid van rechtsmiddel tegen de afwijzende beslissing - Invloed op de hoedanigheid van die verzoeker om een wrakingsvordering in te stellen - Draagwijde - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 61ter Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Wraking gericht tegen een onderzoeksrechter - Weigering om zich te onthouden -

4/05/2026

Quiconque forme une demande en récusation doit présenter la qualité requise à cet effet, et il appartient au juge de la récusation, à savoir le juge appelé à statuer sur la demande en récusation, d'apprécier si la partie à l'origine de ladite demande présente cette qualité; si la demande en récusation concerne un juge d'instruction, le juge de la récusation ne peut pas déduire du simple fait que ce juge d'instruction a considéré, dans le cadre d'une demande tendant à la consultation et à la copie du dossier répressif, telle que visée aux articles 21bis et 61ter du Code d'instruction criminelle, que ce demandeur, qui est également la personne sollicitant la récusation, n'est ni l'inculpé, ni la personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée dans le cadre de l'instruction, ni la personne soupçonnée et que ce demandeur n'a exercé aucun recours contre cette décision de rejet, que ce demandeur n'a pas la qualité requise pour former une demande en récusation, dès lors que l'appréciation du juge d'instruction se limite à la demande de consultation et de copie qui lui a été adressée.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Récusation dirigée contre un juge d'instruction - Refus de s'abstenir - Appréciation par le juge de la récusation - Qualité de demandeur en récusation - Demande adressée au juge d'instruction en vue de la consultation et de la copie du dossier - Rejet par le juge d'instruction - Rejet basé sur la considération que le demandeur n'est ni inculpé, ni suspect, ni une personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée - Absence de voie de recours contre la décision de rejet - Incidence sur la qualité que présente ce demandeur pour former une demande en récusation - Portée - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire

- Art. 61ter Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Récusation dirigée contre un juge d'instruction - Refus de s'abstenir - Appréciation par le juge de la

P. 405/844

Beoordeling door de wrakingsrechter - Hoedanigheid van de verzoeker tot wraking - Verzoek tot inzage en kopienamen van het dossier gericht aan de onderzoeksrechter - Afwijzing door de onderzoeksrechter - Afwijzing gebaseerd op de overweging dat de verzoeker geen in verdenking gestelde, verdachte of persoon tegen wie de strafvordering werd ingesteld is - Afwezigheid van rechtsmiddel tegen de afwijzende beslissing - Invloed op de hoedanigheid van die verzoeker om een wrakingsvordering in te stellen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 61ter Wetboek van Strafvordering

WRAKING - Strafzaken - Wraking gericht tegen een onderzoeksrechter - Weigering om zich te onthouden - Beoordeling door de wrakingsrechter - Hoedanigheid van de verzoeker tot wraking - Verzoek tot inzage en kopienamen van het dossier gericht aan de onderzoeksrechter - Afwijzing door de onderzoeksrechter - Afwijzing gebaseerd op de overweging dat de verzoeker geen in verdenking gestelde, verdachte of persoon tegen wie de strafvordering werd ingesteld is - Afwezigheid van rechtsmiddel tegen de afwijzende beslissing - Invloed op de hoedanigheid van die verzoeker om een wrakingsvordering in te stellen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 21bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 61ter Wetboek van Strafvordering

récusation - Qualité de demandeur en récusation - Demande adressée au juge d'instruction en vue de la consultation et de la copie du dossier - Rejet par le juge d'instruction - Rejet basé sur la considération que le demandeur n'est ni inculpé, ni suspect, ni une personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée - Absence de voie de recours contre la décision de rejet - Incidence sur la qualité que présente ce demandeur pour former une demande en récusation - Portée - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 61ter Code d'Instruction criminelle

RECUSATION - Matière répressive - Récusation dirigée contre un juge d'instruction - Refus de s'abstenir - Appréciation par le juge de la récusation - Qualité de demandeur en récusation - Demande adressée au juge d'instruction en vue de la consultation et de la copie du dossier - Rejet par le juge d'instruction - Rejet basé sur la considération que le demandeur n'est ni inculpé, ni suspect, ni une personne à l'égard de laquelle l'action publique est engagée - Absence de voie de recours contre la décision de rejet - Incidence sur la qualité que présente ce demandeur pour former une demande en récusation - Portée - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 21bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 61ter Code d'Instruction criminelle

Uit de artikelen 203, § 1, en 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en hun wetsgeschiedenis volgt dat de saisine van het appelgerecht in de eerste plaats wordt bepaald door de verklaring van hoger beroep en vervolgens binnen de door die verklaring bepaalde grenzen verder door de in het grievenformulier opgegeven grieven, zodat indien in de verklaring van hoger beroep wordt aangegeven dat het hoger beroep is beperkt tot de in het grievenformulier vermelde grieven, de saisine van het appelgerecht beperkt is tot de in het grievenformulier vermelde beslissingsonderdelen, alsook tot de beslissingsonderdelen die daarmee onafscheidelijk zijn verbonden; de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid bepaald in artikel 42 Wegverkeerswet vereist een bewezenverklaring van een overtreding van de politie over het wegverkeer of van een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader zodat uit de voormelde bepalingen volgt dat indien een appelland in zijn verklaring van hoger beroep verwijst naar de in het grievenformulier vermelde grieven en hij in dat grievenformulier als grief het beslissingsonderdeel aanwijst betreffende de schuldigverklaring van de appelland aan een of meerdere overtredingen van de politie over het wegverkeer of aan een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader en daarvan de hervorming door het appelgerecht vraagt, het daarvan niet te onderscheiden beslissingsonderdeel waarbij bij toepassing van artikel 42 Wegverkeerswet een vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid wordt uitgesproken, noodzakelijk ook tot de saisine van het appelgerecht behoort, waarbij de omstandigheid dat de appelland in zijn grievenformulier uitdrukkelijk aangeeft dat zijn hoger beroep niet is gericht tegen het beslissingsonderdeel betreffende die vervallenverklaring en daarover dus formeel geen grief aanvoert, niet toelaat anders te oordelen en het t appelgerecht een dergelijke beperking in de verklaring van hoger beroep en in het grievenformulier buiten beschouwing moet laten.

Il résulte des articles 203, § 1er, et 204, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et de leur genèse que la saisine de la juridiction d'appel est déterminée en premier lieu par la déclaration d'appel et, ensuite, dans les limites définies par cette déclaration, par les griefs élevés dans le formulaire de griefs, de sorte que si la déclaration d'appel indique que le recours se limite aux griefs mentionnés dans le formulaire de griefs, la saisine de la juridiction d'appel se limite aux éléments de décision mentionnés dans ce formulaire ainsi qu'aux éléments de décision indissociables de ceux-ci ; la déchéance du droit de conduire pour incapacité physique ou psychique, prévue à l'article 42 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, requiert que soit établi une infraction à la police de la circulation routière ou un accident de roulage imputable au fait personnel de son auteur, de sorte qu'il résulte des dispositions précitées que, si un appellant fait référence, dans sa déclaration d'appel, aux griefs élevés dans le formulaire de griefs et qu'il mentionne comme grief dans ledit formulaire l'élément de décision relatif à la culpabilité de l'appellant du chef d'une ou plusieurs infractions à la police de la circulation routière ou d'un accident de roulage imputable au fait personnel de son auteur et en demande la réformation par la juridiction d'appel, l'élément de décision qui ne peut en être dissocié et qui, en application de l'article 42 de la loi du 16 mars 1968, prononce une déchéance pour incapacité physique ou psychique relève nécessairement aussi de la saisine de la juridiction d'appel, étant entendu que la circonstance que l'appellant indique expressément dans son formulaire de griefs que son recours n'est pas dirigé contre l'élément de décision relatif à cette déchéance et n'élève donc aucun grief formel à ce sujet, ne permet pas de statuer autrement, la juridiction d'appel étant dès lors tenue de faire abstraction de pareille limitation dans la déclaration d'appel et dans le formulaire de griefs.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Principaal beroep. Vorm. Termijn - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Beslissingsonderdelen vermeld in het grievenformulier - Beslissingsonderdelen onafscheidelijk verbonden met die vermeld in het grievenformulier - Artikel 42 Wegverkeerswet - Vervallenverklaring van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Vereiste van een bewezenverklaring aan een overtreding van de politie over het wegverkeer of aan een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Beslissingsonderdelen vermeld in het grievenformulier - Beslissingsonderdelen onafscheidelijk verbonden met die vermeld in het grievenformulier - Artikel 42 Wegverkeerswet - Vervallenverklaring van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Vereiste van een bewezenverklaring aan een overtreding van de politie over het wegverkeer of aan een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Hoger beroep - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Beslissingsonderdelen vermeld in het grievenformulier - Beslissingsonderdelen onafscheidelijk verbonden met die vermeld in het grievenformulier - Vervallenverklaring van het recht tot sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Vereiste van een bewezenverklaring aan een overtreding van de politie over het wegverkeer of aan een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader - Draagwijdte - Gevolg
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel principal. Forme. Délai - Formulaire de griefs - Saisine de la juridiction d'appel - Éléments de décision mentionnés dans le formulaire de griefs - Éléments de décision indissociables de ceux mentionnés dans le formulaire de griefs - Loi sur la circulation routière, article 42 - Déchéance du droit de conduire pour incapacité physique ou psychique - Condition imposant que soit déclaré établi une infraction à la police de la circulation routière ou un accident de roulage imputable au fait personnel de son auteur - Portée - Conséquence

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Saisine de la juridiction d'appel - Éléments de décision mentionnés dans le formulaire de griefs - Éléments de décision indissociables de ceux mentionnés dans le formulaire de griefs - Loi sur la circulation routière, article 42 - Déchéance du droit de conduire pour incapacité physique ou psychique - Condition imposant que soit déclaré établi une infraction à la police de la circulation routière ou un accident de roulage imputable au fait personnel de son auteur - Portée - Conséquence

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Appel - Formulaire de griefs - Saisine de la juridiction d'appel - Éléments de décision mentionnés dans le formulaire de griefs - Éléments de décision indissociables de ceux mentionnés dans le formulaire de griefs - Déchéance du droit de conduire pour incapacité physique ou psychique - Condition imposant que soit déclaré établi une infraction à la police de la circulation routière ou un accident de roulage imputable au fait personnel de son auteur - Portée - Conséquence

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De bevindingen van een technisch raadsman, die een partij bijbrengt ter ondersteuning van een vordering, een exceptie of een verweer, hebben geen wettelijke bewijswaarde, maar behoren tot de vrije bewijswaardering van de strafrechter; aldus oordeelt die rechter onaantastbaar of en in welke mate de bevindingen van de technisch raadsman hem overtuigen en geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht de strafrechter die oordeelt dat de bevindingen van de technisch raadsman niet overtuigend zijn, aanvullend technisch onderzoek te vragen of een gerechtsdeskundige aan te stellen.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bewijsmiddelen - Verslag van een technisch raadsman - Vrije bewijswaardering - Onaantastbare beoordeling - Geen verplichting tot aanvullend onderzoek - Gevolg

Les constatations d'un conseiller technique qu'une partie verse à l'appui d'une demande, d'une exception ou d'une défense, n'ont pas de valeur probante légale, mais relèvent de la libre appréciation de la preuve par le juge pénal ; μ ainsi, ce juge décide souverainement si les constatations du conseiller technique forgent sa conviction et dans quelle mesure, et aucune disposition ni aucun principe général du droit n'impose au juge pénal qui n'estime pas les constatations du conseiller technique convaincantes, de demander une instruction technique complémentaire ou de désigner un expert.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Rapport d'un conseiller technique - Libre appréciation de la preuve - Appréciation souveraine - Pas d'obligation de demander une instruction complémentaire - Conséquence

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Rapport d'un conseiller technique - Libre appréciation de la preuve - Appréciation souveraine - Pas d'obligation de demander une instruction complémentaire - Conséquence

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante - Rapport d'un conseiller technique - Libre appréciation de la preuve - Appréciation souveraine - Pas d'obligation de demander une instruction complémentaire - Conséquence

EXPERTISE - Matière répressive - Rapport d'un conseiller technique - Libre appréciation de la preuve - Appréciation souveraine - Pas d'obligation de demander une instruction complémentaire - Conséquence

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Moyens de preuve - Rapport d'un conseiller technique - Libre appréciation de la preuve - Appréciation souveraine - Pas d'obligation de demander une instruction complémentaire - Conséquence

Een akte waarvan de rechter vaststelt dat zij niet vals is omdat de waarheid erin niet is vermoed, kan niet de in de artikelen 196 en 197 Strafwetboek bepaalde misdrijven van valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken opleveren, ongeacht of die akte een geschrift uitmaakt dat zich aan het openbaar vertrouwen opdringt en of degene die van die akte gebruik maakt ze een draagwijde geeft die zij in werkelijkheid niet heeft; aldus levert de leugenachtige aanwending van een waarheidsgetrouw stuk als dusdanig geen valsheid in geschriften noch het gebruik van een vals stuk op.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Intellectuele valsheid - Gebruik van een stuk waaraan de verdachte een ander interpretatie geeft aan het stuk dan dat de bewoordingen toelaten

- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek

Lorsque le juge constate qu'un acte n'est pas faux parce que la vérité n'y est pas dissimulée, ledit acte ne saurait être constitutif des infractions de faux en écritures et usage de faux visées aux articles 196 et 197 du Code pénal, que cet acte soit ou non un écrit qui s'impose à la confiance publique et que la personne faisant usage de cet acte lui confère ou non une portée qu'il n'a pas en réalité; ainsi, l'usage trompeur d'une pièce authentique ne constitue, comme tel, ni un faux en écritures ni un usage de faux.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Faux intellectuel - Usage d'une pièce à laquelle le suspect donne une interprétation autre que celle permise par ses termes

- Art. 196 Code pénal
- Art. 197 Code pénal

P.24.1686.F

26 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.13](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 152, § 1, derde lid, Wetboek van Strafvordering weert de rechter ambtshalve de conclusies die niet vóór het verstrijken van de overeenkomstig het eerste en het tweede lid van dit artikel vastgestelde termijnen op de griffie zijn neergelegd en aan de andere partijen zijn meegedeeld uit het debat; overeenkomstig artikel 152, § 2, kunnen conclusies worden neergelegd na het verstrijken van die termijnen, met name bij ontdekking van een nieuw en ter zake dienend stuk of feit dat nieuwe besluiten verantwoordt maar de aan een beklaagde gegeven waarschuwing betreffende een mogelijke wijziging van de omschrijving vormt geen ontdekking van een nieuw stuk of feit dat een afwijking van de met toepassing van artikel 152, § 1, eerste en tweede lid 1, vastgestelde conclusiekalender verantwoordt.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Conclusie - Conclusietermijnen - Verstrijken - Ontdekking van een nieuw stuk of feit - Begrip - (Geen) wijziging van de omschrijving

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Conclusie - Conclusietermijnen - Verstrijken - Ontdekking van een nieuw stuk of feit - Begrip - (Geen) wijziging van de omschrijving

En vertu de l'article 152, § 1er, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, le juge écarte d'office des débats les conclusions qui n'ont pas été déposées au greffe et communiquées aux autres parties avant l'expiration des délais qu'il a fixés conformément aux deux premiers alinéas de cet article; selon l'article 152, § 2, des conclusions peuvent être déposées après l'expiration desdits délais, notamment en cas de découverte d'une pièce ou d'un fait nouveau et pertinent justifiant de nouvelles conclusions mais l'avertissement donné à un prévenu quant à un éventuel changement de la qualification ne constitue pas la découverte d'une pièce ou d'un fait nouveau justifiant qu'il soit dérogé au calendrier établi par application de l'article 152, § 1er, alinéas 1er et 2.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Conclusions - Délais pour conclure - Expiration - Découverte d'une pièce ou d'un fait nouveau - Notion - Changement de qualification (non)

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Conclusions - Délais pour conclure - Expiration - Découverte d'une pièce ou d'un fait nouveau - Notion - Changement de qualification (non)

De rechter bepaalt op onaantastbare wijze en binnen de grenzen van de wet de straffen en maatregelen evenals de strafmaat die nodig zijn om de doelstellingen van de straf te verwezenlijken; die doelstellingen kunnen met name bestaan uit: het uiting geven aan de maatschappelijke afkeuring ten aanzien van de overtreding van de strafwet, het beschermen van de maatschappij, het bevorderen van het herstel van het maatschappelijk evenwicht en van het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade en het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie van de dader (1); het is het appelgerecht dat de ouderdom van de feiten waarmee de eerste rechter geen rekening heeft gehouden, in aanmerking neemt, niet verboden de straf te verzwaren. (1) Zie artikel 27 Strafwetboek van 29 februari 2024.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Doelstellingen van de straf - Inaanmerkingneming van de ouderdom van de feiten - Strafverzwaring - Wettigheid

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Doelstellingen van de straf - Inaanmerkingneming van de ouderdom van de feiten - Gevolg

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de strafkeuze en de strafmaat - Doelstellingen van de straf - Inaanmerkingneming van de ouderdom van de feiten - Gevolg

- Art. 95, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

Le juge détermine souverainement, dans les limites fixées par la loi, les peines et mesures ainsi que leur taux, qui sont nécessaires pour réaliser les objectifs de la sanction; ces objectifs peuvent notamment consister à exprimer la désapprobation de la société à l'égard de la violation de la loi pénale, à protéger la société, à promouvoir la restauration de l'équilibre social, à réparer le dommage causé par l'infraction et à favoriser la réhabilitation et l'insertion sociale de l'auteur (1); il n'est pas interdit à la juridiction d'appel qui prend en considération l'ancienneté des faits, non retenue par le premier juge, d'aggraver la peine. (1) Voir l'article 27 du Code pénal du 29 février 2024.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Motivation du choix et du taux de la peine - Objectifs de la peine - Prise en compte de l'ancienneté des faits - Aggravation de la peine - Légalité

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Motivation du choix et du taux de la peine - Objectifs de la peine - Prise en compte de l'ancienneté des faits - Conséquence

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation du choix et du taux de la peine - Objectifs de la peine - Prise en compte de l'ancienneté des faits - Conséquence

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle

P.24.1689.F

12 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250312.2F.5](#)

AC nr. ...

Het cassatiemiddel dat het Hof vraagt om zich in de berechting van de grond van de zaak te mengen, schendt artikel 147 Grondwet en is bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 16 oktober 2024, AR P.24.1379.F (arrest niet gepubliceerd); Cass. 20 juni 2012, AR P.12.0022.F (arrest niet gepubliceerd).

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Cassatiemiddel dat het Hof vraagt om zich
4/05/2026

Le moyen de cassation qui invite la Cour à s'immiscer dans le jugement du fond méconnaît l'article 147 de la Constitution et est, partant, irrecevable (1). (1) Voir Cass. 16 octobre 2024, RG P.24.1379.F (inédit) ; Cass. 20 juin 2012, RG P.12.0022.F (inédit).

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Appréciation souveraine par le juge du fond - Moyen de cassation invitant la Cour

P. 411/844

*in de berechting van de grond van de zaak te mengen -
Schending van artikel 147 Grondwet - Niet-ontvankelijkheid
van het middel*

- Art. 147 De gecoördineerde Grondwet 1994

*GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art.
147 - Cassatiemiddel dat het Hof vraagt om zich in de
berechting van de grond van de zaak te mengen - Schending
van artikel 147 Grondwet - Niet-ontvankelijkheid van het
middel*

- Art. 147 De gecoördineerde Grondwet 1994

*à s'immiscer dans le jugement du fond - Méconnaissance de l'article
147 de la Constitution - Irrecevabilité du moyen*

- Art. 147 La Constitution coordonnée 1994

*CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 147 -
Moyen de cassation invitant la Cour à s'immiscer dans le jugement
du fond - Méconnaissance de l'article 147 de la Constitution -
Irrecevabilité du moyen*

- Art. 147 La Constitution coordonnée 1994

Noch de omstandigheden die vermeld worden in het oude artikel 375, eerste lid, Strafwetboek noch, volgens de wil van de wetgever die hij heeft uitgedrukt tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet die geleid heeft tot de goedkeuring van artikel 417/5 van dat wetboek, die welke zijn opgenomen in de definitie die in de laatstgenoemde bepaling voorkomt (1), vormen een limitatieve opsomming; artikel 417/5 Strafwetboek is aldus geen wet die een gedraging bestraft die voorheen niet werd bestraft (2); die bepaling voert evenmin een nieuwe straf in en verzwakt een reeds bestaande straf niet; artikel 2 Strafwetboek is derhalve niet van toepassing (3). (1) Wat betreft het oude artikel 375 Strafwetboek, zie Cass. 25 september 2007, R.W., 2007, p. 1503, met noot S. VANDROMME, "Afwezigheid van toestemming bij het misdrijf van verkrachting", geciteerd in de memorie van toelichting van het wetsontwerp houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht, Parl. St. Kamer., 55 2141/001, p. 16. Wat betreft het nieuwe artikel 417/5 van dat wetboek, met de titel "Definitie van toestemming met betrekking tot het seksueel zelfbeschikkingsrecht", ingevoegd door artikel 5 van de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek en inzake de bevoegdheid om in rechte op te treden met betrekking tot het seksueel strafrecht, BS 30 maart 2022: zie memorie van toelichting van het wetsontwerp, o.c., p. 18. (2) Zie I. WATTIER, "L'atteinte à l'intégrité sexuelles, le viol, le voyeurisme et la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel", in H. Bosly en Ch. De Valkeneer (dir.), Les infractions, t. 3, Les infractions contre l'intégrité sexuelle, l'ordre des familles, la moralité publique, les mineurs et les personnes vulnérables, 2de uitg., Larcier, 2024, p. 135. Die wil wordt inzake aanranding van de eerbaarheid duidelijk uitgedrukt in de memorie van toelichting, o. c., p. 25: "het is aangewezen de jurisprudentie, in het bijzonder deze van het Hof van Cassatie, niet verloren te laten gaan, zodat er geen interpretatie- of overgangsproblemen ontstaan. Het moet worden benadrukt dat dezelfde strafbare gedraging wordt geïncrimineerd. De naamswijziging zal dus niet tot gevolg hebben dat bepaalde gedragingen voorheen strafbaar gesteld als 'aanranding van de eerbaarheid' niet meer worden

Ni les circonstances visées à l'article 375, alinéa 1er, ancien, du Code pénal ni, selon l'intention du législateur exprimée lors des travaux préparatoires ayant mené à l'adoption de l'article 417/5 de ce code, celles reprises dans la définition contenue à cette dernière disposition (1) ne constituent une énumération exhaustive; ainsi, l'article 417/5 du Code pénal n'est pas une loi qui incrimine un comportement qui, auparavant, n'était pas puni (2); cette disposition n'institue pas davantage une nouvelle peine et elle n'aggrave pas la sévérité d'une sanction déjà existante; partant, l'article 2 du Code pénal ne s'y applique pas (3). (1) Pour l'article 375 ancien du Code pénal, voir Cass. 25 septembre 2007, R.W., 2007, p. 1503, avec note de S. VANDROMME, « Afwezigheid van toestemming bij het misdrijf van verkrachting », cité dans l'exposé des motifs du projet de loi modifiant le Code pénal en ce qui concerne le droit pénal sexuel, Doc. parl., Ch., 55 2141/001, p. 16. Pour l'article 417/5 nouveau du même code, intitulé « La définition du consentement en matière de droit à l'autodétermination sexuelle », inséré par l'article 5 de la loi du 21 mars 2022 modifiant le Code pénal et relative à la compétence d'ester en justice, en ce qui concerne le droit pénal sexuel, M.B., 30 mars: voir l'exposé des motifs du projet de loi, o.c., p. 18. (2) Voir I. WATTIER, « L'atteinte à l'intégrité sexuelles, le viol, le voyeurisme et la diffusion non consentie de contenus à caractère sexuel », in H. Bosly et Ch. De Valkeneer (dir.), Les infractions, t. 3, Les infractions contre l'intégrité sexuelle, l'ordre des familles, la moralité publique, les mineurs et les personnes vulnérables, 2e éd., Larcier, 2024, p. 135. Cette volonté est clairement exprimée quant à l'attentat à la pudeur dans l'exposé des motifs, o.c., p. 25: « il est indiqué de ne pas perdre la jurisprudence, plus particulièrement celle de la Cour de cassation, de sorte à ne pas alimenter des problèmes d'interprétation ou de transition. Il faut souligner que le même comportement punissable est visé. Le changement de dénomination n'aura dès lors pas pour conséquence que certains comportements autrefois incriminés comme "attentat à la pudeur" ne seront plus visés ». (3) Voir Cass. 12 novembre 2019, RG P.19.0566.N, Pas. 2019, n° 584, à propos de la précédente modification de l'article 375 (ancien) du Code pénal par la loi du 5 février 2016, afin d'y insérer de

gevisieerd". (3) Zie Cass. 12 november 2019, AR P.19.0566.N, Pas. 2019, nr. 584, wat betreft de voorgaande wijziging van (oud) artikel 375 Strafwetboek door de wet van 5 februari 2016 tot invoeging van nieuwe indicatoren inzake het gebrek aan toestemming in seksuele betrekkingen: volgens het Hof gaat het hier dus niet om een uitbreiding van het toepassingsgebied van de telastlegging van verkrachting, maar om een bekrachtiging, door de wet, van eerdere rechtspraak.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verkrachting - Bestanddelen - Toestemming - Begrip - Omstandigheden respectievelijk vermeld in oud artikel 375, eerste lid, en nieuw artikel 417/5, Strafwetboek - (Niet-)limitatieve opsomming - (Geen) nieuwe wet die een gedraging bestraft die niet eerder werd bestraft en aldus een nieuwe straf invoert of de straf verzwakt - (Geen) toepassing van artikel 2 Strafwetboek

- Art. 375, eerste lid, oud Strafwetboek
- Art. 417/5 nieuw Strafwetboek
- Art. 2 Gerechtelijk Wetboek

MISDRIJF - Soorten - Allerlei - Verkrachting - Bestanddelen - Toestemming - Begrip - Omstandigheden respectievelijk vermeld in oud artikel 375, eerste lid, en nieuw artikel 417/5, Strafwetboek - (Niet-)limitatieve opsomming - (Geen) nieuwe wet die een gedraging bestraft die niet eerder werd bestraft en aldus een nieuwe straf invoert of de straf verzwakt - (Geen) toepassing van artikel 2 Strafwetboek

- Art. 375, eerste lid, oud Strafwetboek
- Art. 417/5 nieuw Strafwetboek
- Art. 2 Gerechtelijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Verkrachting - Bestanddelen - Toestemming - Begrip - Omstandigheden respectievelijk vermeld in oud artikel 375, eerste lid, en nieuw artikel 417/5, Strafwetboek - (Niet-)limitatieve opsomming - (Geen) nieuwe wet die een gedraging bestraft die niet eerder werd bestraft en aldus een nieuwe straf invoert of de straf verzwakt - (Geen) toepassing van artikel 2 Strafwetboek

- Art. 375, eerste lid, oud Strafwetboek
- Art. 417/5 nieuw Strafwetboek
- Art. 2 Gerechtelijk Wetboek

nouveaux indicateurs d'absence de consentement aux relations sexuelles: il ne s'agissait donc pas là, selon la Cour, d'une extension du champ d'application de l'incrimination du viol, mais d'une consécration, par la loi, d'une jurisprudence antérieure.

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Eléments constitutifs - Consentement - Notion - Circonstances visées respectivement aux articles 375, alinéa 1er, ancien, et 417/5, nouveau, du Code pénal - Énumération exhaustive (non) - Loi nouvelle incriminant un comportement non puni auparavant, instituant une nouvelle peine ou aggravant la peine (non) - Application de l'article 2 du Code pénal (non)

- Art. 375, al. 1er, ancien Code pénal
- Art. 417/5 nouveau Code pénal
- Art. 2 Code judiciaire

INFRACTION - Espèces - Divers - Viol - Eléments constitutifs - Consentement - Notion - Circonstances visées respectivement aux articles 375, alinéa 1er, ancien, et 417/5, nouveau, du Code pénal - Énumération exhaustive (non) - Loi nouvelle incriminant un comportement non puni auparavant, instituant une nouvelle peine ou aggravant la peine (non) - Application de l'article 2 du Code pénal (non)

- Art. 375, al. 1er, ancien Code pénal
- Art. 417/5 nouveau Code pénal
- Art. 2 Code judiciaire

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Viol - Eléments constitutifs - Consentement - Notion - Circonstances visées respectivement aux articles 375, alinéa 1er, ancien, et 417/5, nouveau, du Code pénal - Énumération exhaustive (non) - Loi nouvelle incriminant un comportement non puni auparavant, instituant une nouvelle peine ou aggravant la peine (non) - Application de l'article 2 du Code pénal (non)

- Art. 375, al. 1er, ancien Code pénal
- Art. 417/5 nouveau Code pénal
- Art. 2 Code judiciaire

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appelland van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis, waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt (1); wanneer de appelland in zijn grievenformulier de rubriek "schuld" aankruist, maakt hij bij het appelgerecht niet enkel de beslissing over de schuld aanhangig, maar ook alle onafscheidelijk daarmee verbonden beslissingen (2); de appelrechter is ertoe gehouden aan de hem voorgelegde feiten hun juiste omschrijving te geven; die beslissing is onafscheidelijk verbonden met de beslissing over de schuld; bijgevolg kan een beklagde die hoger beroep instelt tegen zijn schuldigverklaring, zijn grieven niet beperken tot de hem ten laste gelegde feiten zoals heromschreven door de eerste rechter. (1) Zie o.a. Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-95; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, 1958-1965. (2) Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2; Cass. 15 oktober 2019, AR P.19.0600.N, AC 2019, nr. 522; Cass. 13 november 2018, AR P.18.0360.N, AC 2018, nr. 626; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 148-150.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Aankruising rubriek "schuld" - Omschrijving van de feiten - Taak van de rechter in hoger beroep

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Hoger beroep - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Aankruising rubriek "schuld" - Omschrijving van de feiten - Taak van de rechter in hoger beroep

Un grief au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelland d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par le juge d'appel (1); lorsque l'appelland coche la rubrique « culpabilité » dans son formulaire de griefs, il saisit la juridiction d'appel non seulement de la décision sur la culpabilité, mais également de toutes les décisions indissociables (2); le juge d'appel est tenu d'attribuer leur qualification exacte aux faits qui lui sont soumis; cette décision est indissociable de la décision sur la culpabilité; par conséquent, un prévenu qui interjette appel de sa déclaration de culpabilité ne saurait limiter ses griefs aux faits mis à sa charge tels que requalifiés par le premier juge. (1) Voir notamment : Cass. 4 février 2025, RG P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7 ; Cass. 11 octobre 2023, RG P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 1er février 2017, RG P.16.1100.F, Pas. 2017, n° 78 ; Cass. 18 octobre 2016, RG P.16.0818.N, Pas. 2016, n° 584, avec les concl. de M. WINANTS, avocat général publiées à leur date dans AC ; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, pp. 91-95 ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2025, II, pp. 1958-1965. (2) Cass. 30 janvier 2024, RG P.23.1344.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.2 ; Cass. 15 octobre 2019, RG P.19.0600.N, Pas. 2019, n° 522 ; Cass. 13 novembre 2018, RG P.18.0360.N, Pas. 2018, n° 626 ; S. VAN OVERBEKE, Grievenstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, pp. 148-150.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Formulaire de griefs - Rubrique "culpabilité" cochée - Qualification des faits - Mission du juge en degré d'appel

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Appel - Effets - Compétence du juge - Formulaire de griefs - Rubrique "culpabilité" cochée - Qualification des faits - Mission du juge en degré d'appel

Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft bij arrest van 20 mei 2021 (ro 50) in de zaak C 209/20, ingevolge een prejudiciële vraag over de geldigheid van Verordening nr. 1357/2013, geoordeeld dat de Europese Commissie op basis van haar beoordeling van de feiten terecht ervan kon uitgaan dat de verwerking van wafers van silicium tot zonnecellen in het productieproces van zonnemodules en -panelen moest worden aangemerkt als laatste ingrijpende bewerking in de zin van artikel 24 CDW; aldus heeft het Hof van Justitie de door de Commissie gehanteerde ruime definitie van het begrip “verzonden uit” bevestigd (1); hieruit volgt dat zonnepanelen voor de toepassing van de verordeningen nr. 184/2016 en nr. 185/2016 moeten worden geacht te zijn verzonden vanuit het land waar de productie van de erin gebruikte cellen heeft plaatsgevonden, dit is het land waarin de verwerking van wafers van silicium tot fotovoltaïsche cellen van kristallijn silicium heeft plaatsgevonden. (1) HvJ 20 mei 2021, zaak C-209/20, Renesola UK Ltd, www.curia.europa.eu.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Antidumpingrechten - Invoer van zonnepanelen - Bepaling van de plaats van verzending van de zonnepanelen - Productieproces - Criteria

- Art. 24 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Art. 60 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

EUROPESE UNIE - Allerlei - Verordening 1357/2013 - Antidumpingrechten - Invoer van zonnepanelen - Bepaling van de plaats van verzending van de zonnepanelen - Productieproces - Criteria

- Art. 24 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Art. 60 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Dans son arrêt rendu le 20 mai 2021 (point 50) dans l'affaire C-209/20, la Cour de justice de l'Union européenne a répondu à une question préjudicielle sur la validité du règlement d'exécution (UE) n° 1357/2013 que c'est à bon droit que la Commission européenne a pu considérer, sur la base de son appréciation des faits, que la transformation des plaquettes de silicium en cellules solaires devait être qualifiée de dernière transformation substantielle intervenant dans le cadre du processus de production des modules et panneaux solaires, au sens de l'article 24 du code des douanes communautaire; ainsi, la Cour de justice de l'Union européenne a confirmé le sens large donné par la Commission à la notion d'« en provenance de » (1); il s'ensuit que, pour l'application des règlements d'exécution (UE) 184/2016 et 185/2016, les panneaux solaires doivent être réputés avoir été expédiés à partir du pays de production des cellules qui les composent, à savoir le pays de transformation de plaquettes de silicium en cellules photovoltaïques en silicium cristallin. (1) C.J.U.E., Renesola UK Ltd, 20 mai 2021, C-209/20, www.curia.europa.eu.

DOUANES ET ACCISES - Droits antidumping - Importation de panneaux solaires - Détermination du lieu d'expédition des panneaux solaires - Processus de production - Critères

- Art. 24 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 60 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

UNION EUROPEENNE - Divers - Règlement d'exécution (UE) n° 1357/2013 - Droits antidumping - Importation de panneaux solaires - Détermination du lieu d'expédition des panneaux solaires - Processus de production - Critères

- Art. 24 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 60 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

Wanneer in het kader van een verzoek tot wraking van een onderzoeksrechter die weigert zich van de zaak te onthouden de wrakingsrechter een verzoek tot uitstel van behandeling van de zaak teneinde inzage te kunnen nemen van het dossier en aldus kennis te kunnen nemen van de verklaring die de rechter bij toepassing van artikel 836 Gerechtelijk Wetboek heeft afgelegd en van de schriftelijke conclusie van het openbaar ministerie afwijst en overgaat tot de behandeling van de zaak zonder opgave van redenen voor deze beslissing, schendt die handelswijze het recht van verdediging van de verzoeker en tast ze de wettigheid van de beslissing aan.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wraking - Verzoek tot wraking van een onderzoeksrechter - Weigering zich van de zaak te onthouden - Beoordeling door de wrakingsrechter - Verzoek tot uitstel om inzage te nemen van het dossier en van de verklaring van de onderzoeksrechter - Afwijzing van het verzoek - Behandeling van de zaak - Geen motivering voor die beslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Verzoek tot wraking van een onderzoeksrechter - Weigering zich van de zaak te onthouden - Beoordeling door de wrakingsrechter - Verzoek tot uitstel om inzage te nemen van het dossier en van de verklaring van de onderzoeksrechter - Afwijzing van het verzoek - Behandeling van de zaak - Geen motivering voor die beslissing - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque, dans le cadre d'une demande tendant à la récusation d'un juge d'instruction qui refuse de s'abstenir, le juge de la récusation rejette une demande de remise visant à pouvoir consulter le dossier et ainsi prendre connaissance de la déclaration faite par le juge en application de l'article 836 du Code judiciaire ainsi que des conclusions écrites du ministère public, et procède à l'examen de la cause sans motiver cette décision, il y a lieu de considérer que cette manière de procéder viole les droits de défense du demandeur et affecte la légalité de la décision.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Récusation - Demande de récusation d'un juge d'instruction - Refus de s'abstenir - Appréciation par le juge de la récusation - Demande de remise en vue de consulter le dossier et la déclaration du juge d'instruction - Rejet de la demande - Examen de la cause - Absence de motivation pour cette décision - Portée - Conséquence

- Art. 836 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Demande de récusation d'un juge d'instruction - Refus de s'abstenir - Appréciation par le juge de la récusation - Demande de remise en vue de consulter le dossier et la déclaration du juge d'instruction - Rejet de la demande - Examen de la cause - Absence de motivation pour cette décision - Portée - Conséquence

- Art. 836 Code judiciaire

De wet van 9 april 2024 Strafprocesrecht I, die op 28 april 2024 in werking is getreden, heeft de regeling van de verjaring van de strafvordering gewijzigd; de nieuwe regeling is van toepassing op alle vorderingen die volgens de oude wet nog niet waren verjaard op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet; de eenjarige verjaringstermijn van artikel 14, § 3, tweede zin, Probatiwet kon volgens artikel 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, zoals van toepassing tot de opheffing ervan door artikel 60 van de wet van 9 april 2024 Strafprocesrecht I op 28 april 2024, worden gestuit; door de opheffing van die bepaling kan die verjaringstermijn niet langer worden gestuit (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 22 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, in de versie van na de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024.

STRAFVORDERING - Veroordeling met probatieuitsstel of uitstel van de veroordeling met probatieopschorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Opheffing van de stuiting van de verjaring door de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe regel - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Veroordeling met probatieuitsstel of uitstel van de veroordeling met probatieopschorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Opheffing van de stuiting van de verjaring door de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe regel - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieopschorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Opheffing van de stuiting van de verjaring door de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024 - Onmiddellijke toepassing van de nieuwe regel - Gevolg

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La loi du 9 avril 2024 « droit de la procédure pénale I », qui est entrée en vigueur le 28 avril 2024, a modifié les règles de prescription de l'action publique ; les nouvelles règles s'appliquent à toutes les actions qui, au moment de l'entrée en vigueur de la nouvelle loi, n'étaient pas encore prescrites en vertu de l'ancienne loi ; selon l'article 22 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, dans sa version applicable jusqu'à son abrogation le 28 avril 2024 par l'article 60 de la loi du 9 avril 2024, le délai de prescription d'un an visé à l'article 14, § 3, seconde phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation pouvait être interrompu ; eu égard à l'abrogation de cette disposition, ledit délai ne peut plus être interrompu (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION PUBLIQUE - Condamnation avec sursis probatoire à l'exécution de la peine ou suspension probatoire du prononcé de la condamnation - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Suppression de l'interruption de la prescription par la loi du 9 avril 2024 - Application immédiate de la nouvelle règle - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Condamnation avec sursis probatoire à l'exécution de la peine ou suspension probatoire du prononcé de la condamnation - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Suppression de l'interruption de la prescription par la loi du 9 avril 2024 - Application immédiate de la nouvelle règle - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Suppression de l'interruption de la prescription par la loi du 9 avril 2024 - Application immédiate de la nouvelle règle - Conséquence

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Uit de met de wet van 9 april 2024 Strafprocesrecht I ingevoerde regeling en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat de wetgever het onderscheid heeft willen behouden tussen de in artikel 23 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalde nieuwe gemeenrechtelijke regeling van de verjaring van de strafvordering, die stelt dat de verjaringstermijn van de strafvordering niet meer loopt vanaf de dag van de aanhangigmaking van de strafvordering voor de politierechtbank, de correctionele rechtbank, het hof van assisen of het hof van beroep zetelend in eerste en laatste aanleg, en de bijzondere verjaringsregeling van artikel 14, § 3, tweede zin, Probatiwet betreffende de herroepingsvordering; het is uitgesloten dat de wetgever zou hebben gewild dat het feit van aanhangigmaking van de vordering zowel de verjaring van de herroepingsvordering zou doen ingaan als het verloop van die verjaring zou schorsen (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 23 en 25 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, in de versie van na de Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024.

Il résulte des règles instaurées par la loi du 9 avril 2024 « droit de la procédure pénale I » et de leur genèse que le législateur a souhaité maintenir la distinction entre, d'une part, les nouvelles règles de droit commun de la prescription de l'action publique, prévues à l'article 23 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, qui dispose que le délai de prescription de l'action publique cesse de courir à dater du jour où le tribunal de police, le tribunal correctionnel, la cour d'assises ou la cour d'appel siégeant en premier et dernier ressort, sont saisis de l'action publique, et, d'autre part, les règles de prescription particulières relatives à l'action en révocation prévues à l'article 14, § 3, seconde phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation ; il est exclu que l'intention du législateur ait été que la saisine de l'action publique entraîne à la fois la prise de cours et la suspension du délai de prescription de l'action en révocation (1). (1) Voir les concl. du MP.

STRAFVORDERING - Veroordeling met probatieuitstel of uitstel van de veroordeling met probatieopschorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Nieuwe regel dat de verjaring niet meer loopt vanaf de aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Gevolg

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Veroordeling met probatieuitstel of uitstel van de veroordeling met probatieopschorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Nieuwe regel dat de verjaring niet meer loopt vanaf de aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Gevolg

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

ACTION PUBLIQUE - Condamnation avec sursis probatoire à l'exécution de la peine ou suspension probatoire du prononcé de la condamnation - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Nouvelle règle disposant que la prescription cesse de courir à la saisine de la juridiction de jugement - Conséquence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Condamnation avec sursis probatoire à l'exécution de la peine ou suspension probatoire du prononcé de la condamnation - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Nouvelle règle disposant que la prescription cesse de courir à la saisine de la juridiction de jugement - Conséquence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieopshorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Vordering ingesteld vóór 28 april 2024 - Nieuwe regel dat de verjaring niet meer loopt vanaf de aanhangigmaking van de zaak bij het vonnisgerecht - Gevolg

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Action formée avant le 28 avril 2024 - Nouvelle règle disposant que la prescription cesse de courir à la saisine de la juridiction de jugement - Conséquence

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Volgens artikel 14, § 3, tweede zin, Probatiwewet verjaart de vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden een vol jaar na de dag waarop zij bij het bevoegde gerecht is aangebracht; de vordering tot herroeping van het probatie-uitstel heeft betrekking op de uitvoering van de straf en is dan ook een vordering die behoort tot de strafvordering (1). (1) Zie concl. OM.

STRAFVORDERING - Vonnisgerechten - Veroordeling met probatieuitstel of uitstel van de veroordeling met probatieopshorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Verband met de strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Vonnisgerechten - Veroordeling met probatieuitstel of uitstel van de veroordeling met probatieopshorting - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Verband met de strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Verjaringstermijn van één jaar - Verband met de strafvordering

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Selon l'article 14, § 3, seconde phrase, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, l'action en révocation pour inobservation des conditions imposées est prescrite après une année révolue à compter du jour où la juridiction compétente en a été saisie ; l'action en révocation d'un sursis probatoire porte sur l'exécution de la peine et relève donc de l'action publique (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION PUBLIQUE - Juridictions de jugement - Condamnation avec sursis probatoire à l'exécution de la peine ou suspension probatoire du prononcé de la condamnation - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Lien avec l'action publique

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Juridictions de jugement - Condamnation avec sursis probatoire à l'exécution de la peine ou suspension probatoire du prononcé de la condamnation - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Lien avec l'action publique

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Action en révocation pour inobservation des conditions imposées - Délai de prescription d'un an - Lien avec l'action publique

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Rijden in staat van alcoholintoxicatie is een wanbedrijf waarvan het bewijs bijzonder bij wet is geregeld en wanneer de rechter zijn beslissing grondt op de resultaten van een meting van de alcoholconcentratie per liter uitgeademde alveolaire lucht of per liter bloed, is hij, in de regel, gebonden door de bepalingen die de bijzondere gebruiksmodaliteiten van de gebruikte toestellen vaststellen; overeenkomstig artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan ook de schending van die bepalingen, waarvan de naleving niet op straffe van nietigheid is voorgeschreven, slechts worden gesanctioneerd door het verkregen resultaat niet in aanmerking te nemen indien de niet-naleving van de bepalingen de betrouwbaarheid van het verkregen resultaat aantast of het gebruik van het verkregen resultaat strijdig is met het recht op een eerlijk proces en het feit dat de wetgever bij de reglementering van het bewijs een bepaalde rechtsbescherming van de burger of een bepaalde kwaliteitsbescherming van de bewijsvergaring heeft beoogd, sluit de toepassing van voormeld artikel 32 niet uit aangezien die rechtsbescherming vervat is in de beoordeling van de rechter over het al dan niet in aanmerking nemen van het verkregen resultaat.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Meting van de alcoholconcentratie via een ademtest en ademanalyse - Artikel 59 Wegverkeerswet - Onregelmatigheid van de vaststellingen - Toepassing van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 34, § 2, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Meting van de alcoholconcentratie via een ademtest en ademanalyse - Onregelmatigheid van de vaststellingen - Toepassing van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 34, § 2, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

4/05/2026

La conduite en état d'imprégnation alcoolique est un délit dont la preuve est spécialement réglementée par la loi et, lorsqu'il fonde sa décision sur les résultats d'une mesure de la concentration d'alcool par litre d'air alvéolaire expiré ou par litre de sang, le juge est, en règle, tenu par les dispositions fixant les modalités particulières d'utilisation des appareils employés ; conformément à l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, la violation de ces dispositions, dont l'irrespect n'est pas prescrit à peine de nullité, ne peut être sanctionnée par l'écartement du résultat obtenu que si le non-respect des dispositions entache la fiabilité du résultat obtenu ou si l'utilisation du résultat obtenu est contraire au droit à un procès équitable, et le fait qu'en réglementant la preuve, le législateur ait cherché à garantir une sécurité juridique au citoyen ou une certaine protection de la qualité de la collecte des preuves n'exclut pas l'application de l'article 32, dès lors que cette protection juridique réside dans l'appréciation par le juge de l'opportunité de prendre en considération ou non le résultat obtenu.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Mesure de la concentration d'alcool au moyen d'un test et d'une analyse de l'haleine - Loi sur la circulation routière, article 59 - Irrégularité des constatations - Application de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Mesure de la concentration d'alcool au moyen d'un test et d'une analyse de l'haleine - Irrégularité des constatations - Application de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Artikel 34, § 2, 1° - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Meting van de alcoholconcentratie via een ademtest en ademanalyse - Artikel 59 Wegverkeerswet - Onregelmatigheid van de vaststellingen - Toepassing van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 34, § 2, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 59 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Article 34, § 2, 1° - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Mesure de la concentration d'alcool au moyen d'un test et d'une analyse de l'haleine - Loi sur la circulation routière, article 59 - Irrégularité des constatations - Application de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Portée - Conséquence

- Art. 34, § 2, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 59 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Voor de beoordeling van het criterium of het gebruik van het onregelmatig verkregen bewijs strijdig is met het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, kan de rechter, naast eventueel andere subcriteria, onder meer in aanmerking nemen dat de onregelmatigheid al dan niet opzettelijk of ingevolge een met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid is begaan, alsook dat de ernst van het misdrijf de begane onregelmatigheid al dan niet veruit overstijgt en de rechter is daarbij niet gebonden door welbepaalde bewoordingen; het recht op een eerlijk proces is in de regel miskend en het onregelmatige bewijsmateriaal moet uit het debat worden geweerd wanneer de optredende overheidsinstanties een opzettelijke onregelmatigheid hebben begaan, dan wel een onregelmatigheid die getuigt van een met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid, rekening houdend met alle concrete omstandigheden van de zaak, waaronder hun opdracht, hun handelwijze, de beschikbare informatie en hun normaal te verwachten kennis van de toepasselijke regelgeving ten tijde van het begaan van de onregelmatigheid en het is slechts anders wanneer de rechter vaststelt dat deze gevolgtrekking kennelijk onevenredig is met een of meer andere subcriteria die hij concreet toelicht, in het bijzonder de verhouding tussen de begane onregelmatigheid en de ernst en het belang van hetgeen op het spel staat; wanneer een beklaagde in zijn verweer voor het appelgerecht niet heeft aangevoerd dat de door hem aangeklaagde onregelmatigheid in de bewijsvergaring opzettelijk of door een met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid is begaan, moet de rechter zijn oordeel dat er geen dergelijk opzet of geen dergelijke nalatigheid aanwezig is, niet nader toelichten en de enkele omstandigheid dat een verbalisant een voorschrift overtreedt dat behoort tot een gereguleerde bewijsvergaring die hij moet kennen, impliceert niet noodzakelijk dat die verbalisant de onregelmatigheid opzettelijk of ingevolge een met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid heeft begaan en de rechter oordeelt hierover onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak (1). (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1579.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.12.

Pour apprécier le critère de l'usage de la preuve en violation du droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, le juge peut tenir compte, entre autres critères secondaires, du fait que l'irrégularité a été commise de manière intentionnelle ou non ou à la suite d'une négligence grave à assimiler à une irrégularité intentionnelle et du fait que la gravité de l'infraction dépasse ou non de manière importante celle de l'irrégularité, et le juge n'est pas lié à cet égard par certains termes ; le droit à un procès équitable est en principe méconnu et l'élément de preuve irrégulier doit être écarté des débats lorsque les autorités publiques agissantes ont commis une irrégularité intentionnelle, ou encore une irrégularité qui témoigne d'une négligence grave à assimiler à un dol, eu égard à l'ensemble des circonstances concrètes de l'affaire, dont leur mission, leur manière de procéder, les informations disponibles et leur connaissance présumée de la réglementation applicable au moment où l'irrégularité a été commise, et il ne peut en être autrement que lorsque le juge constate que cette déduction est manifestement disproportionnée avec un ou plusieurs autres critères secondaires qu'il précise, en particulier la proportion entre l'irrégularité commise d'une part, et la gravité des faits et les enjeux en cause d'autre part ; lorsqu'un prévenu n'a pas fait valoir dans sa défense devant la juridiction d'appel que l'irrégularité qu'il dénonce dans la collecte des preuves a été commise de manière intentionnelle ou à la suite d'une négligence grave à assimiler à un dol, le juge n'est pas tenu de motiver plus avant sa décision que pareille intention ou pareille négligence est inexistante, et la seule circonstance qu'un agent verbalisateur transgresse une prescription dans le cadre d'une collecte réglementée des preuves qu'il doit connaître n'implique pas nécessairement qu'il ait commis l'irrégularité de manière intentionnelle ou à la suite d'une négligence grave à assimiler à un dol, et le juge se prononce souverainement à cet égard sur la base des éléments concrets de l'affaire (1). (1) Cass. 14 janvier 2025, RG P.24.1579.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.12.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Toepassing van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Criterium van de miskennen van het recht op een eerlijk proces - Subcriteria - Opzettelijke onregelmatigheid - Met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid - Ernst van de begane onregelmatigheid vergeleken met de ernst van het misdrijf - Verhouding tussen de begane onregelmatigheid en de ernst en het belang van de zaak - Overtreding door een verbalisant van een voorschrift van een gereglementeerde bewijsvergaring - Motivering - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Toepassing van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Criterium van de miskennen van het recht op een eerlijk proces - Subcriteria - Opzettelijke onregelmatigheid - Met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid - Ernst van de begane onregelmatigheid vergeleken met de ernst van het misdrijf - Verhouding tussen de begane onregelmatigheid en de ernst en het belang van de zaak - Overtreding door een verbalisant van een voorschrift van een gereglementeerde bewijsvergaring - Motivering - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Toepassing van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Criterium van de miskennen van het recht op een eerlijk proces - Subcriteria - Opzettelijke onregelmatigheid - Met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid - Ernst van de begane onregelmatigheid vergeleken met de ernst van het misdrijf - Verhouding tussen de begane onregelmatigheid en de ernst en het belang van de zaak - Overtreding door een verbalisant van een voorschrift van een gereglementeerde bewijsvergaring - Motivering - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Toepassing van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Criterium van de

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Application de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Critère de la méconnaissance du droit à un procès équitable - Critères secondaires - Irrégularité intentionnelle - Négligence à assimiler à un dol - Gravité de l'irrégularité commise par rapport celle de l'infraction - Proportion entre l'irrégularité commise et la gravité et l'importance de l'affaire - Transgression par un agent verbalisateur d'une prescription dans le cadre d'une collecte réglementée des preuves - Motivation - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Application de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Critère de la méconnaissance du droit à un procès équitable - Critères secondaires - Irrégularité intentionnelle - Négligence à assimiler à un dol - Gravité de l'irrégularité commise par rapport celle de l'infraction - Proportion entre l'irrégularité commise et la gravité et l'importance de l'affaire - Transgression par un agent verbalisateur d'une prescription dans le cadre d'une collecte réglementée des preuves - Motivation - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Application de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Critère de la méconnaissance du droit à un procès équitable - Critères secondaires - Irrégularité intentionnelle - Négligence à assimiler à un dol - Gravité de l'irrégularité commise par rapport celle de l'infraction - Proportion entre l'irrégularité commise et la gravité et l'importance de l'affaire - Transgression par un agent verbalisateur d'une prescription dans le cadre d'une collecte réglementée des preuves - Motivation - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Application de l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale - Critère de la méconnaissance du droit à un procès équitable - Critères secondaires - Irrégularité

miskening van het recht op een eerlijk proces - Subcriteria - Opzettelijke onregelmatigheid - Met opzet gelijk te stellen grove onachtzaamheid - Ernst van de begane onregelmatigheid vergeleken met de ernst van het misdrijf - Verhouding tussen de begane onregelmatigheid en de ernst en het belang van de zaak - Overtreding door een verbalisant van een voorschrift van een gereguleerde bewijsvergaring - Motivering - Beoordeling door de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

intentionnelle - Négligence à assimiler à un dol - Gravité de l'irrégularité commise par rapport celle de l'infraction - Proportion entre l'irrégularité commise et la gravité et l'importance de l'affaire - Transgression par un agent verbalisateur d'une prescription dans le cadre d'une collecte réglementée des preuves - Motivation - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.24.1719.F

26 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.7](#)

AC nr. ...

De samenhang tussen twee misdrijven van verschillende aard heeft tot gevolg dat het hoogste rechtscollege bevoegd wordt voor het geheel (1). (1) M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, "Manuel de procédure pénale", 4de uitg., Brussel, Larcier, 2012, 766.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege

SAMENHANG - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege

La connexité entre deux infractions de nature différente a pour effet de rendre la juridiction la plus élevée compétente pour l'ensemble (1). (1) M. Franchimont, A. Jacobs et A. Masset, Manuel de procédure pénale, 4e éd., Bruxelles, Larcier, 2012, p. 766.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence matérielle - Connexité - Infractions de nature différente - Juridiction compétente

CONNEXITE - Infractions de nature différente - Juridiction compétente

Noch de omstandigheid dat de gemachtigd sanctionerend ambtenaar geen exceptie van onbevoegdheid in limine litis heeft aangevoerd noch het feit dat hij de overtreder heeft misleid door hem mee te delen dat zijn eventuele beroep bij de politierechtbank moest worden ingesteld, doen afbreuk aan de regels dat de bevoegdheid van openbare orde is, dat de partijen daar niet van kunnen afwijken en dat, wat de bevoegdheid betreft, hetzelfde geldt voor samenhangende misdrijven (1). (1) Zie Cass. 24 maart 2024, AR P.23.1749.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240327.2F.5; Cass. 11 december 2013, AR P.13.1081.F, AC 2013, nr. 675; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, "Droit de la procédure pénale", Brugge, la Charte, 9de uitg., 2025, 1447.

AMBTENAAR - Ambtenaar (Gemeenschappen en gewesten) - Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van

Ni la circonstance que le fonctionnaire sanctionnateur délégué n'a pas soulevé l'exception d'incompétence in limine litis, ni le fait qu'il a induit le contrevenant en erreur en lui notifiant que son recours éventuel devait être introduit au tribunal de police, ne font échec aux règles voulant que la compétence est d'ordre public, que les parties ne peuvent y déroger, et qu'au point de vue de la compétence, les infractions connexes suivent le même sort (1). (1) Voir Cass. 24 mars 2024, RG P.23.1749.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240327.2F.5 ; Cass. 11 décembre 2013, RG P.13.1081.F, Pas. 2013, n° 675 ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, « Droit de la procédure pénale », 10e éd., Bruges, La Charte, 2025, p. 1447.

FONCTIONNAIRE - Fonctionnaires des communautés et des régions - Connexité - Infractions de nature différente - Juridiction compétente - Principe - Compétence d'ordre public - Exception d'incompétence - Erreur dans l'indication de la juridiction de recours - Fonctionnaire sanctionnateur délégué

het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

MILIEURECHT - Samenhang - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

SAMENHANG - Misdrijven van verschillende aard - Bevoegd rechtscollege - Beginsel - Bevoegdheid van openbare orde - Exceptie van onbevoegdheid - Vergissing bij de vermelding van het rechtscollege van tweede aanleg - Gemachtigd sanctionerend ambtenaar

- Art. D.217 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

- Art. D.217 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décréte.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence matérielle - Connexité - Infractions de nature différente - Juridiction compétente - Principe - Compétence d'ordre public - Exception d'incompétence - Erreur dans l'indication de la juridiction de recours - Fonctionnaire sanctionnateur délégué

- Art. D.217 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décréte.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Connexité - Infractions de nature différente - Juridiction compétente - Principe - Compétence d'ordre public - Exception d'incompétence - Erreur dans l'indication de la juridiction de recours - Fonctionnaire sanctionnateur délégué

- Art. D.217 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décréte.

CONNEXITE - Infractions de nature différente - Juridiction compétente - Principe - Compétence d'ordre public - Exception d'incompétence - Erreur dans l'indication de la juridiction de recours - Fonctionnaire sanctionnateur délégué

- Art. D.217 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décréte.

P.24.1722.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.16](#)

AC nr. ...

De bewijskracht en de bewijswaarde van akten zijn twee onderscheiden juridische begrippen aangezien de bewijskracht van een akte slaat op het verbod voor de rechter om van een geschrift, waarnaar hij uitdrukkelijk verwijst, een uitlegging te geven die onverenigbaar is met de bewoordingen ervan, met andere woorden om het geschrift te doen liegen, terwijl de bewijswaarde van een geschrift slaat op het geloof dat de rechter bij de bewijswaardering kan of moet hechten, al naargelang het geval, aan het geschrift; een cassatiemiddel dat deze onderscheiden juridische begrippen door elkaar gebruikt is bij gebrek aan nauwkeurigheid niet ontvankelijk, ook al wordt in artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet het begrip bewijskracht gehanteerd waar bewijswaarde wordt bedoeld.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Proces-verbaal van de politie - Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet -

La foi due aux actes et la valeur probante de ceux-ci constituent deux notions juridiques distinctes, dès lors que la foi due à un acte porte sur l'interdiction, pour le juge, de donner à un écrit auquel il fait expressément référence une interprétation qui est inconciliable avec ses termes ou, autrement dit, de faire mentir l'écrit, tandis que la valeur probante d'un écrit porte sur le crédit que le juge peut ou doit, selon le cas, accorder à cet écrit dans l'appréciation de la preuve ; un moyen de cassation qui confond ces notions juridiques distinctes est irrecevable, à défaut de précision, quand bien même l'article 62, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière utilise la notion de foi due à un acte alors qu'il vise la valeur probante de cet acte.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Foi due aux actes - Procès-verbal de police - Loi relative à la police de la circulation

Begrip - Draagwijdte

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet - Begrip - Draagwijdte - Proces-verbaal van de politie

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onduidelijk middel - Artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet - Proces-verbaal van de politie - Bewijskracht en bewijswaarde - Middel dat de onderscheiden begrippen door elkaar gebruikt - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62, eerste lid - Proces-verbaal van de politie - Bewijskracht en bewijswaarde - Gebruik in artikel 62, eerste lid, Wegverkeerswet van het begrip bewijskracht daar waar bewijswaarde wordt bedoeld - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 62, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

routière, article 62, alinéa 1er - Notion - Portée

- Art. 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante - Loi relative à la police de la circulation routière, article 62, alinéa 1er - Notion - Portée - Procès-verbal de police

- Art. 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen imprécis - Loi relative à la police de la circulation routière, article 62, alinéa 1er - Procès-verbal de police - Foi due et valeur probante - Moyen confondant ces notions distinctes - Portée - Conséquence

- Art. 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Article 62, alinéa 1er - Procès-verbal de police - Foi due et valeur probante - Utilisation, à l'article 62, alinéa 1er, de la loi sur la circulation routière, de la notion de foi due à un acte alors qu'il vise la valeur probante de cet acte - Portée - Conséquence

- Art. 62, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.24.1727.F

9 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.4](#)

AC nr. ...

De onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, vastgelegd in artikel 151 Grondwet, komt vooreerst tot uiting ten aanzien van de hoven en rechtbanken, die het openbaar ministerie geen uitdrukkelijke of impliciete bevelen mogen geven en zijn optreden evenmin mogen berispen, omdat ze zich aldus op onrechtmatige wijze zouden mengen in de opdracht van het openbaar ministerie; de magistraat van het openbaar ministerie, eisende partij in de strafvordering die hij voor de strafgerechten instelt, is de hoofdpartij in het strafproces en hoewel hij zich in die hoedanigheid objectief dient te gedragen, is hij niet gehouden tot een strikte onpartijdigheidsplicht; hieruit volgt dat de rechter zich niet in de bevoegdheden van het openbaar ministerie mag mengen en niet bevoegd is om de vertegenwoordiger van het openbaar ministerie op de rechtszitting te wraken of uit te sluiten (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

L'indépendance du ministère public consacrée par l'article 151 de la Constitution se manifeste d'abord à l'égard des cours et tribunaux qui n'ont pas le pouvoir d'adresser des injonctions explicites ou implicites au ministère public ni de censurer son action, à peine de s'immiscer de manière illicite dans la mission du ministère public; demandeur à l'action publique qu'il exerce devant les juridictions pénales, le magistrat du ministère public est partie principale au procès pénal et, à ce titre, s'il doit faire preuve d'objectivité, il n'est pas tenu à un strict devoir d'impartialité; il en résulte que le juge n'a pas à s'immiscer dans les attributions du ministère public et qu'il est sans pouvoir pour récuser ou disqualifier le représentant du ministère public à l'audience (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

151 - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Verbod voor de rechter om zich op onrechtmatige wijze in de opdracht van het openbaar ministerie te mengen - Opdracht van het openbaar ministerie - Objectiviteitsplicht maar geen onpartijdigheidsplicht - Gevolg - Onmogelijkheid om het openbaar ministerie te wraken

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 151 - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Verbod voor de rechter om zich op onrechtmatige wijze in de opdracht van het openbaar ministerie te mengen - Opdracht van het openbaar ministerie - Objectiviteitsplicht maar geen onpartijdigheidsplicht - Gevolg - Onmogelijkheid om het openbaar ministerie te wraken

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994
OPENBAAR MINISTERIE - Statuut - Opdracht - Objectiviteitsplicht maar geen onpartijdigheidsplicht - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Verbod voor de rechter om zich op onrechtmatige wijze in de opdracht van het openbaar ministerie te mengen - Gevolg - Onmogelijkheid om het openbaar ministerie te wraken

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994
OPENBAAR MINISTERIE - Statuut - Opdracht - Objectiviteitsplicht maar geen onpartijdigheidsplicht - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Verbod voor de rechter om zich op onrechtmatige wijze in de opdracht van het openbaar ministerie te mengen - Gevolg - Onmogelijkheid om het openbaar ministerie te wraken

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994
RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Gevolg - Onmogelijkheid om het openbaar ministerie te wraken - Band met het openbaar ministerie - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Verbod voor de rechter om zich op onrechtmatige wijze in de opdracht van het openbaar ministerie te mengen

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994
RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Gevolg - Onmogelijkheid om het openbaar ministerie te wraken - Band met het openbaar ministerie - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Verbod voor de rechter om zich op onrechtmatige wijze in de opdracht van het openbaar ministerie te mengen

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

Indépendance du ministère public - Portée - Interdiction pour le juge de s'immiscer de manière illicite dans la mission du ministère public - Mission du ministère public - Devoir d'objectivité et non d'impartialité - Conséquence - Irrécusabilité du ministère public

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 151 - Indépendance du ministère public - Portée - Interdiction pour le juge de s'immiscer de manière illicite dans la mission du ministère public - Mission du ministère public - Devoir d'objectivité et non d'impartialité - Conséquence - Irrécusabilité du ministère public

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994
MINISTÈRE PUBLIC - Statut - Mission - Devoir d'objectivité et non d'impartialité - Indépendance du ministère public - Portée - Interdiction pour le juge de s'immiscer de manière illicite dans la mission du ministère public - Conséquence - Irrécusabilité du ministère public

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994
MINISTÈRE PUBLIC - Statut - Mission - Devoir d'objectivité et non d'impartialité - Indépendance du ministère public - Portée - Interdiction pour le juge de s'immiscer de manière illicite dans la mission du ministère public - Conséquence - Irrécusabilité du ministère public

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994
TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Conséquence - Irrécusabilité du ministère public - Relation avec le ministère public - Indépendance du ministère public - Portée - Interdiction pour le juge de s'immiscer de manière illicite dans la mission du ministère public

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994
TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Conséquence - Irrécusabilité du ministère public - Relation avec le ministère public - Indépendance du ministère public - Portée - Interdiction pour le juge de s'immiscer de manière illicite dans la mission du ministère public

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

Artikel 149 Grondwet en artikel 28, § 1, 2°, Wet Strafvuivering verplichten de strafvuiveringsrechter bij de beoordeling van het bestaan van de door artikel 28, § 1, 2°, Wet Strafvuivering bedoelde tegenaanwijzing niet te antwoorden op door een veroordeelde ingediende stukken of om naar die stukken te verwijzen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuivering - Strafvuiveringsrechter - Modaliteit van beperkte detentie - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Motiveringsplicht - Geen antwoord op ingediende stukken - Geen verwijzing naar ingediende stukken - Gevolg

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 28, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

STRAFUUITVOERING - Strafvuiveringsrechter - Modaliteit van beperkte detentie - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Motiveringsplicht - Geen antwoord op ingediende stukken - Geen verwijzing naar ingediende stukken - Gevolg

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 28, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

Artikel 149 Grondwet en artikel 28, § 1, 2°, Wet Strafvuivering verzetten zich niet ertegen dat de strafvuiveringsrechter het voorhanden zijn van de door artikel 28, § 1, 2°, Wet Strafvuivering bedoelde tegenaanwijzing van het manifest risico voor de fysieke integriteit van derden enkel grondt op het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde, dat concreet wordt toegelicht.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuivering - Strafvuiveringsrechter - Modaliteit van beperkte detentie - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde - Voorwaarde

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Les articles 149 de la Constitution et 28, § 1er, 2°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté n'imposent pas au juge de l'application des peines de répondre à des pièces produites par un condamné ou à y faire référence lorsqu'il apprécie l'existence de la contre-indication visée audit article 28, § 1er, 2°.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Application des peines - Juge de l'application des peines - Modalité de la détention limitée - Contre-indications - Risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers - Obligation de motivation - Absence de réponse à des pièces produites - Absence de renvoi à des pièces produites - Conséquence

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 28, § 1er, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Modalité de la détention limitée - Contre-indications - Risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers - Obligation de motivation - Absence de réponse à des pièces produites - Absence de renvoi à des pièces produites - Conséquence

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 28, § 1er, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Les articles 149 de la Constitution et 28, § 1er, 2°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté ne s'opposent pas à ce que le juge de l'application des peines fonde l'existence de la contre-indication visée audit article 28, § 1er, 2°, à savoir le risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers, sur les seuls antécédents judiciaires du condamné, qui sont précisés concrètement.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Application des peines - Juge de l'application des peines - Modalité de la détention limitée - Contre-indications - Risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers - Référence aux antécédents judiciaires du condamné - Condition

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 28, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechter - Modaliteit van beperkte detentie - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde - Voorwaarde

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 28, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 28, § 1er, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Modalité de la détention limitée - Contre-indications - Risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers - Référence aux antécédents judiciaires du condamné - Condition

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 28, § 1er, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.24.1747.N**25 februari 2025****[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.10](#)****AC nr. ...**

Uit artikel 162 Wetboek van Strafvordering volgt dat een burgerlijke partij die voor het vonnisgerecht niet rechtstreeks heeft gedagvaard of de strafvordering zelf niet op gang heeft gebracht, niet kan worden veroordeeld tot de kosten van de strafvordering.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtskosten - Strafzaak - Procedure voor de feitenrechter - Geen strafvervolgning op initiatief van de burgerlijke partij - Veroordeling in eerste aanleg - Geen hoger beroep van de burgerlijke partij - Vrijspraak in tweede aanleg - Toewijzing van de gerechtskosten aan de burgerlijke partij - Grens

- Art. 162 Wetboek van Strafvordering

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Geen strafvervolgning op initiatief van de burgerlijke partij - Veroordeling in eerste aanleg - Geen hoger beroep van de burgerlijke partij - Vrijspraak in tweede aanleg - Toewijzing van de gerechtskosten aan de burgerlijke partij - Grens

- Art. 162 Wetboek van Strafvordering

Il résulte de l'article 162 du Code d'instruction criminelle qu'une partie civile qui n'a pas lancé une citation directe devant la juridiction de jugement ou n'a pas elle-même mis en mouvement l'action publique ne peut pas être condamnée aux frais de l'action publique.

ACTION CIVILE - Frais et dépens - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Absence de poursuites pénales à l'initiative de la partie civile - Condamnation en première instance - Absence d'appel de la partie civile - Acquittement en degré d'appel - Attribution des frais et dépens à la partie civile - Limite

- Art. 162 Code d'Instruction criminelle

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Absence de poursuites pénales à l'initiative de la partie civile - Condamnation en première instance - Absence d'appel de la partie civile - Acquittement en degré d'appel - Attribution des frais et dépens à la partie civile - Limite

- Art. 162 Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 162bis Wetboek van Strafvordering volgt dat een burgerlijke partij die voor het vonnisgerecht niet rechtstreeks heeft gedagvaard of zich niet bij de rechtstreekse dagvaarding van een andere burgerlijke partij heeft aangesloten en die tegen het beroepen vonnis, dat de beklaagde en de vrijwillig tussenkomende partij heeft veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding aan de burgerlijke partij, zelf geen hoger beroep heeft ingesteld, niet kan worden veroordeeld tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan de beklaagde en aan de vrijwillig tussenkomende partij; dat het appelgerecht zich na een vrijspraak van de beklaagde onbevoegd verklaart om kennis te nemen van de vordering van de burgerlijke partij tegen de beklaagde en tegen de vrijwillig tussenkomende partij, is daarbij niet relevant (1). (1) Cass. 22 september 2021, AR P.21.0442.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210922.2F.3, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH.; Cass. 10 juni 2020, AR P.19.1043.N, AC 2020, nr. 385; Cass. 11 maart 2009, AR P.07.1778.F, AC 2009, nr. 192; GwH 18 december 2008, arrest 182/2008, GwH 18 februari 2010, arrest 11/2010, www.const-court.be.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Rechtsplegingsvergoeding - Geen strafvervolgning op initiatief van de burgerlijke partij - Veroordeling in eerste aanleg - Geen hoger beroep van de burgerlijke partij - Vrijspraak in tweede aanleg - Beslissing van onbevoegdheid wat betreft de burgerlijke vordering - Toewijzing van de gerechtskosten aan de burgerlijke partij - Grens

- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Geen strafvervolgning op initiatief van de burgerlijke partij - Veroordeling in eerste aanleg - Geen hoger beroep van de burgerlijke partij - Vrijspraak in tweede aanleg - Beslissing van onbevoegdheid wat betreft de burgerlijke vordering - Toewijzing van de gerechtskosten aan de burgerlijke partij - Grens

- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Procedure voor de feitenrechter - Geen strafvervolgning op initiatief van de burgerlijke partij - Veroordeling in eerste aanleg - Geen hoger beroep van de burgerlijke partij - Vrijspraak in tweede aanleg - Beslissing van onbevoegdheid wat betreft de burgerlijke vordering - Toewijzing van de gerechtskosten aan de

Il résulte de l'article 162bis du Code d'instruction criminelle qu'une partie civile qui n'a pas lancé une citation directe devant la juridiction de jugement ou n'a pas greffé une action sur une citation directe lancée par une autre partie civile et qui n'a pas elle-même interjeté appel du jugement entrepris ayant condamné le prévenu et la partie intervenue volontairement à indemniser la partie civile ne peut pas être condamnée à payer une indemnité de procédure au prévenu et à la partie intervenue volontairement; le fait que, après l'acquiescement du prévenu, la juridiction d'appel se déclare incompétente pour connaître de l'action intentée par la partie civile contre le prévenu et la partie intervenue volontairement est sans incidence à cet égard (1). (1) Cass. 22 septembre 2021, RG P.21.0442.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210922.2F.3, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 10 juin 2020, RG P.19.1043.N, Pas. 2020, n° 385 ; Cass. 11 mars 2009, RG P.07.1778.F, Pas. 2009, n° 192 ; Cour const. 18 décembre 2008, n° 182/2008 ; Cour const. 18 février 2010, n° 11/2010, www.const-court.be.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Indemnité de procédure - Absence de poursuites pénales à l'initiative de la partie civile - Condamnation en première instance - Absence d'appel de la partie civile - Acquiescement en degré d'appel - Décision d'incompétence en ce qui concerne l'action civile - Attribution des frais et dépens à la partie civile - Limite

- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Indemnité de procédure - Absence de poursuites pénales à l'initiative de la partie civile - Condamnation en première instance - Absence d'appel de la partie civile - Acquiescement en degré d'appel - Décision d'incompétence en ce qui concerne l'action civile - Attribution des frais et dépens à la partie civile - Limite

- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle

INDEMNITE DE PROCEDURE - Procédure devant le juge du fond - Absence de poursuites pénales à l'initiative de la partie civile - Condamnation en première instance - Absence d'appel de la partie civile - Acquiescement en degré d'appel - Décision d'incompétence en ce qui concerne l'action civile - Attribution des frais et dépens à la partie civile - Limite

burgerlijke partij - Grens

- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle

P.24.1751.F

19 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250319.2F.5](#)

AC nr. ...

De wet stelt de aanvang van de gewone verzettermijn niet afhankelijk van de voorwaarde dat er bij het dossier van de rechtspleging een afschrift wordt gevoegd van de stukken waarvan de akte van betekening de overhandiging aan de ontvanger van de betekening aantoont.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Exploit - Strafzaken - Gewone verzettermijn - Aanvang - Regelmatige betekening - Akte van betekening die de overhandiging van de stukken aan de ontvanger van de betekening aantoont - Draagwijdte

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Gewone verzettermijn - Aanvang - Regelmatige betekening - Akte van betekening die de overhandiging van de stukken aan de ontvanger van de betekening aantoont - Draagwijdte

- Art. 187, § 1 Wetboek van Strafvordering

La loi ne subordonne pas la prise de cours du délai ordinaire de l'opposition à la condition que soit versée au dossier de la procédure une copie des pièces dont l'acte de signification atteste la remise au signifié.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Exploit - Matière répressive - Délai ordinaire d'opposition - Prise de cours - Signification régulière - Acte de signification attestant la remise de pièces au signifié - Portée

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Délai ordinaire d'opposition - Prise de cours - Signification régulière - Acte de signification attestant la remise de pièces au signifié - Portée

- Art. 187, § 1er Code d'Instruction criminelle

P.24.1758.N

18 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 520 Strafwetboek stelt strafbaar zij die gebouwen, bruggen, dijken, straatwegen, spoorwegen, sluizen, magazijnen, werkplaatsen, loodsen, schepen, vaartuigen, rijtuigen, wagons, vliegtuigen of andere kunstwerken, bouwwerken of motorvoertuigen vernielen of pogen te vernielen door het veroorzaken van een ontploffing; gelet op de nauwe band van die strafbepaling met de artikelen 510 tot en met 519 Strafwetboek wordt het vernielen of het pogen te vernielen van een gebouw door ontploffing gelijkgesteld met het vernielen of pogen te vernielen van een gebouw door brandstichting; ontploffing of brandstichting in de betekenis van de artikelen 510 tot en met 520 Strafwetboek bestaat wanneer de dader wetens en willens de feitelijke omstandigheden in het leven roept waarvan hij in redelijkheid moet weten dat die ontploffing of brand tot gevolg kunnen hebben of daartoe aanleiding kunnen geven (1); voor strafbaarheid wordt aldus het bewijs van algemeen opzet vereist. (1) Cass. 8 juni 2004, P.03.1740.N, AC 2004, nr. 308, T. Strafr. 2004, 369.

BRANDSTICHTING - Vernieling of poging tot vernieling van een gebouw door ontploffing - Materieel bestanddeel van het misdrijf - Gelijkstelling met vernieling of een poging tot vernieling door brandstichting - Moreel bestanddeel van het misdrijf - Algemeen opzet

- Art. 510 Strafwetboek
- Art. 511 Strafwetboek
- Art. 512 Strafwetboek
- Art. 513 Strafwetboek
- Art. 514 Strafwetboek
- Art. 514bis Strafwetboek
- Art. 515 Strafwetboek
- Art. 516 Strafwetboek
- Art. 517 Strafwetboek
- Art. 518 Strafwetboek
- Art. 519 Strafwetboek
- Art. 520 Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Brandstichting - Vernieling of poging tot vernieling van een gebouw door ontploffing - Materieel bestanddeel van het misdrijf - Gelijkstelling met vernieling of een poging tot vernieling door brandstichting - Moreel bestanddeel van het misdrijf - Algemeen opzet

- Art. 510 Strafwetboek
- Art. 511 Strafwetboek
- Art. 512 Strafwetboek

L'article 520 du Code pénal punit ceux qui auront détruit ou tenté de détruire, par l'effet d'une explosion, des édifices, ponts, digues, chaussées, chemins de fer, écluses, magasins, chantiers, hangars, navires, bateaux, voitures, wagons, aéronefs ou autres ouvrages d'art, constructions ou véhicules à moteur ; eu égard au lien étroit entre cette disposition pénale et les articles 510 à 519 du Code pénal, la destruction ou la tentative de destruction d'un immeuble par l'effet d'une explosion est assimilée à la destruction ou à la tentative de destruction d'un immeuble par incendie ; il y a explosion ou incendie au sens des articles 510 à 520 du Code pénal lorsque l'auteur crée sciemment les circonstances de fait dont il doit raisonnablement savoir qu'elles peuvent entraîner ou occasionner cette explosion ou cet incendie (1); ainsi, pour que le caractère répréhensible de l'infraction soit établi, le dol général doit être prouvé. (1) Cass. 8 juin 2004, RG P.03.1740.N, Pas. 2004, n° 308, T. Strafr. 2004, p. 369.

INCENDIE - Destruction ou tentative de destruction d'un immeuble par explosion - Élément matériel de l'infraction - Assimilation à une destruction ou à une tentative de destruction par incendie - Élément moral de l'infraction - Dol général

- Art. 510 Code pénal
- Art. 511 Code pénal
- Art. 512 Code pénal
- Art. 513 Code pénal
- Art. 514 Code pénal
- Art. 514bis Code pénal
- Art. 515 Code pénal
- Art. 516 Code pénal
- Art. 517 Code pénal
- Art. 518 Code pénal
- Art. 519 Code pénal
- Art. 520 Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Incendie - Destruction ou tentative de destruction d'un immeuble par explosion - Élément matériel de l'infraction - Assimilation à une destruction ou à une tentative de destruction par incendie - Élément moral de l'infraction - Dol général

- Art. 510 Code pénal
- Art. 511 Code pénal
- Art. 512 Code pénal

- Art. 513 Strafwetboek
- Art. 514 Strafwetboek
- Art. 514bis Strafwetboek
- Art. 515 Strafwetboek
- Art. 516 Strafwetboek
- Art. 517 Strafwetboek
- Art. 518 Strafwetboek
- Art. 519 Strafwetboek
- Art. 520 Strafwetboek

- Art. 513 Code pénal
- Art. 514 Code pénal
- Art. 514bis Code pénal
- Art. 515 Code pénal
- Art. 516 Code pénal
- Art. 517 Code pénal
- Art. 518 Code pénal
- Art. 519 Code pénal
- Art. 520 Code pénal

P.24.1760.N

1 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.30](#)

AC nr. ...

Artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiwet bepaalt dat het openbaar ministerie ingeval van een vordering tot herroeping van de maatregel van uitstel van tenuitvoerlegging wegens de niet-naleving van probatievoorwaarden, de betrokkene dagvaardt voor de rechtbank van eerste aanleg van zijn verblijfplaats; een verblijfplaats in de zin van artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiwet is de werkelijke en feitelijke verblijfplaats van de betrokkene en die plaats, die een zekere duurzaamheid veronderstelt, is in de regel de plaats waar de betrokkene is ingeschreven in de bevolkingsregisters als hebbende er zijn hoofdverblijfplaats en is in de regel niet de gevangenis waar de betrokkene tijdelijk is opgesloten (1). (1) Cass. 27 mei 1986, AC 1985-86, 1301; Antwerpen 14 september 1998, RW 1994-1995, 855 met noot A. VANDEPLAS, "Over de bevoegdheid ratione loci van de strafrechter"; R. VERSTRAETEN en F. VERBRUGGEN, Inleiding tot het Belgisch strafrecht en strafprocesrecht, Antwerpen, Intersentia, 2023, nr. 1133, p. 337.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Herroeping - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor de rechtbank van eerste aanleg van de verblijfplaats van de betrokkene - Begrip verblijfplaats - Betrokkene verblijvend in de gevangenis - Draagwijdte

- Art. 14, § 2, tweede lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

L'article 14, § 2, alinéa 2, de loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation prévoit qu'en cas de demande de révocation de la mesure de sursis à l'exécution en raison de l'inobservation des conditions probatoires, le ministère public cite l'intéressé devant le tribunal de première instance de sa résidence ; une résidence au sens de l'article 14, § 2, alinéa 2, de ladite loi est la résidence réelle et de fait de l'intéressé et ce lieu, qui suppose une certaine pérennité, est en règle celui où l'intéressé est inscrit dans les registres de la population comme y ayant sa résidence principale et n'est pas, en règle, la prison dans laquelle l'intéressé est détenu à titre provisoire (1). (1) Cass. 27 mai 1986, RG 274, Bull. et Pas., 1985-1986, I, n° 596 ; Anvers 14 septembre 1998, R.W. 1994-1995, 855 avec note A. VANDEPLAS, « Over de bevoegdheid ratione loci van de strafrechter »; R. VERSTRAETEN et F. VERBRUGGEN, Inleiding tot het Belgisch strafrecht en strafprocesrecht, Anvers, Intersentia, 2023, n° 1133, p. 337

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Citation par le ministère public devant le tribunal de première instance de la résidence de l'intéressé - Notion de résidence - Intéressé détenu en prison - Portée

- Art. 14, § 2, al. 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.24.1763.F

24 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.11](#)

AC nr. ...

Bij gebrek aan een conclusie waarin wordt betwist dat de goederen nu eens als het voorwerp dan weer als het instrument van het wanbedrijf kunnen worden beschouwd, is het arrest voldoende gemotiveerd wanneer het elk verbeurdverklaard voertuig en elk verbeurdverklaard bedrag, dat de tegenwaarde vertegenwoordigt van de buiten gebruik gestelde voertuigen die in het bezit van de beklaagde zijn aangetroffen, in verband brengt met de voertuigen en bedragen die in de telastleggingen worden bedoeld en die hebben gediend om de wanbedrijven te plegen (1). (1) Cass. 8 septembre 2015, AR P.14.0797.N, AC 2015, nr. 493; zie Cass. 4 juni 2025, AR P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, www.juportal.be.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Voorwerp van het misdrijf - Instrument van het misdrijf - Motivering - (Geen) conclusie - Omvang

- Art. 42, 1° Strafwetboek

A défaut de conclusions contestant que les biens puissent être considérés comme étant tantôt l'objet tantôt l'instrument du délit est suffisamment motivé l'arrêt qui relie chacun des véhicules confisqués et chacune des sommes confisquées représentant la contrevaleur des véhicules hors d'usage trouvés parmi les avoirs de la prévenue à celles des préventions qu'ils ont servi à commettre (1). (1) Cass. 8 septembre 2015, RG P.14.0797.N, Pas. 2015, n° 493; voir Cass. 4 juin 2025, RG P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, www.juportal.be.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Objet de l'infraction - Instrument de l'infraction - Motivation - Conclusions (non) - Etendue

- Art. 42, 1° Code pénal

De misdrijven die erin bestaan zonder milieuvergunning een inrichting te hebben geëxploiteerd waarvan de klasse de voorafgaande afgifte van een dergelijke vergunning vereist, afvalstoffen te hebben achtergelaten, in zijn bezit te hebben gehad of te hebben vervoerd in strijd met de toepasselijke milieunormen, een terrein te hebben gebruikt voor de opslag van verschillende afgedankte voertuigen en voor de plaatsing van vaste inrichtingen zonder stedenbouwkundige vergunning, te hebben verzuimd een vestigingseenheid in de Kruispuntbank van Ondernemingen in te schrijven en sluikwerk te hebben verricht, zijn niet onopzettelijk en evenmin "louter materieel", wat betekent dat ze te wijten zijn aan een mens, los van elk moreel bestanddeel; die misdrijven vereisen geen bijzonder opzet maar nemen genoegen met een algemeen opzet; het moreel bestanddeel waarvan het bestaan van die misdrijven afhangt, bestaat uit de wil, in de zin van de keuzevrijheid, en de kennis, in de zin van het bewustzijn dat niet door een onoverkomelijke dwaling in feite of in rechte is aangetast; aangezien het gaat om wanbedrijven die opzettelijk zijn gepleegd en niet om daden of nalatigheden die werden veroorzaakt door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg, is artikel 42 Strafwetboek hierop van toepassing (1). (1) Cass. 4 juni 2025, AR P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, www.juportal.be.

MILIEURECHT - Straf - Verbeurdverklaring - Stedenbouw - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

- Art. 42 Strafwetboek

STEDENBOUW - Sancties - Straf - Verbeurdverklaring - Milieu - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

- Art. 42 Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Straf - Verbeurdverklaring - Milieu - Stedenbouw - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

- Art. 42 Strafwetboek

Ne sont pas involontaires ni « purement matérielles », c'est-à-dire imputables à la culpabilité d'un être humain indépendamment de tout élément moral, les infractions d'avoir exploité sans permis d'environnement un établissement dont la classe requérait la délivrance préalable d'un tel permis, d'avoir abandonné, détenu ou transporté des déchets en contravention aux normes environnementales applicables, d'avoir utilisé un terrain pour le dépôt de plusieurs véhicules usagés et pour le placement d'installations fixes sans permis d'urbanisme, d'avoir omis de déclarer à la banque-carrefour des entreprises une unité d'établissement, et de s'être livrée à un travail frauduleux; ces infractions ne requièrent pas une intention spéciale mais elles se satisfont du dol général; l'élément moral qui en conditionne l'existence est la volonté, au sens de libre-arbitre, et la connaissance, au sens de la conscience non altérée par une erreur invincible, qu'elle soit de droit ou de fait; s'agissant de délits perpétrés volontairement et non d'actes ou d'omissions causés par un défaut de prévoyance ou de précaution, l'article 42 du Code pénal leur est applicable (1). (1) Cass. 4 juin 2025, RG P.25.0366.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, www.juportal.be.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Peine - Confiscation - Urbanisme - Infraction en matière d'inscription à la banque carrefour des entreprises - Travail frauduleux - Dol général - Conséquence

- Art. 42 Code pénal

URBANISME - Sanctions - Peine - Confiscation - Environnement - Infraction en matière d'inscription à la banque carrefour des entreprises - Travail frauduleux - Dol général - Conséquence

- Art. 42 Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Peine - Confiscation - Environnement - Urbanisme - Infraction en matière d'inscription à la banque carrefour des entreprises - Travail frauduleux - Dol général - Conséquence

- Art. 42 Code pénal

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Milieu -
Stedenbouw - Misdrijf inzake inschrijving in de kruispuntbank
van ondernemingen - Sluikwerk - Algemeen opzet - Gevolg

- Art. 42 Strafwetboek

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Environnement - Urbanisme -
Infraction en matière d'inscription à la banque carrefour des
entreprises - Travail frauduleux - Dol général - Conséquence

- Art. 42 Code pénal

P.24.1767.F

22 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250122.2F.8](#)

AC nr. ...

De bewering dat een rechter zijn beraadslaging een andere wending kan geven op een wijze die hem toelaat de advocaat die regelmatig voor hem pleit, niet te mishagen, vormt geen bewijskrachtig en nauwkeurig feit maar een onbezonnen veronderstelling over de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de rechtbank, die worden vermoed.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Strafzaken - Gewettigde verdenking - Advocaat die het
slachtoffer van het misdrijf is - Advocaat die regelmatig voor de
rechter pleit - (Geen) weerslag op de onafhankelijkheid en de
onpartijdigheid van de rechter

- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT - Strafzaken - Advocaat die het slachtoffer van het
misdrijf is - Gewettigde verdenking - Advocaat die regelmatig
voor de rechter pleit - (Geen) weerslag op de onafhankelijkheid
en de onpartijdigheid van de rechter

- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

L'affirmation qu'un juge puisse infléchir sa délibération dans un sens qui lui permette de ne pas déplaire à l'avocat qui plaide régulièrement devant lui, ne constitue pas un fait probant et précis mais une supposition téméraire relative à l'indépendance et à l'impartialité du tribunal, lesquelles se présument.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive -
Suspicion légitime - Avocat victime de l'infraction - Avocat plaidant
régulièrement devant le juge - Incidence sur l'indépendance et
l'impartialité du juge (non)

- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

AVOCAT - Matière répressive - Avocat victime de l'infraction -
Suspicion légitime - Avocat plaidant régulièrement devant le juge -
Incidence sur l'indépendance et l'impartialité du juge (non)

- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

P.24.1779.F

9 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.2](#)

AC nr. ...

De buitengewone verzettermijn gaat niet in indien de informatie over de betekening van de bij verstek gewezen beslissing niet regelmatig is; wat dat betreft vereist artikel 6.1 EVRM dat die informatie melding maakt van het recht om verzet aan te tekenen en van de termijn om dat recht uit te oefenen; geen enkele bepaling, en met name noch voormeld artikel 6.1 EVRM noch artikel 187 Wetboek van Strafvordering, verplichten de autoriteiten om aan de bij verstek veroordeelde de informatie over de rechtsmiddelen mee te delen in een andere taal dan die van de rechtspleging of van de plaats van betekening van het verval van het recht tot sturen, wanneer geen enkel gegeven hen in staat stelt te voorzien dat de betrokkene die taal niet verstaat (1). (1) Het OM heeft ook geconcludeerd tot verwerping. Zie concl. OM, waarin wordt onderzocht of het middel van schending van de Taalwet Gerechtzaken ambtshalve moet worden aangevoerd (quod non) en of het oude eerste en tweede lid van artikel 40 van die wet, vervangen door de wet van 25 mei 2018, opnieuw tot leven zijn gewekt ten gevolge van het arrest nr. 120/2019 van het Grondwettelijk Hof van 19 september 2019.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Strafzaken - Bij verstek gewezen beslissing - Verzet - Buitengewone termijn - Aanvang - Vereiste informatie over de betekening van de bij verstek gewezen beslissing - Vermelding van het recht om verzet aan te tekenen en van de termijn om dat recht uit te oefenen - Taal waarin de informatie moet worden verstrekt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtzaken

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Strafzaken - Bij verstek gewezen beslissing - Verzet - Buitengewone termijn - Aanvang - Vereiste informatie over de betekening van de bij verstek gewezen beslissing - Vermelding van het recht om verzet aan te tekenen en van de termijn om dat recht uit te oefenen - Taal waarin de informatie moet worden verstrekt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

Le délai extraordinaire d'opposition ne court pas si l'information quant à la signification de la décision rendue par défaut n'est pas régulière; à cet égard, l'article 6.1 de la Convention impose que cette information mentionne le droit de former opposition ainsi que le délai imparti pour l'exercer; mais aucune disposition, notamment les articles 6.1 précité de la Convention et 187 du Code d'instruction criminelle, n'impose aux autorités de communiquer au condamné par défaut l'information relative aux droits de recours dans une autre langue que celle de la procédure ou du lieu de la signification de la déchéance du droit de conduire, lorsqu'aucun élément ne leur permet de prévoir que l'intéressé ne comprend pas cette langue (1). (1) Le MP a lui aussi conclu au rejet. Voir ses conclusions, qui examinent s'il y a lieu de prendre d'office un moyen de la violation de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire (quod non) et si les alinéas 1er et 2 anciens de l'article 40 de cette loi, remplacés par la loi du 25 mai 2018, ont repris vie à la suite de l'arrêt n° 120/2019 rendu le 19 septembre 2019 par la Cour constitutionnelle.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Matière répressive - Décision rendue par défaut - Opposition - Délai extraordinaire - Point de départ - Information requise quant à la signification de la décision rendue par défaut - Mention du droit de former opposition et du délai imparti pour l'exercer - Langue dans laquelle l'information doit être fournie

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Matière répressive - Décision rendue par défaut - Opposition - Délai extraordinaire - Point de départ - Information requise quant à la signification de la décision rendue par défaut - Mention du droit de former opposition et du délai imparti pour l'exercer - Langue dans laquelle l'information doit être fournie

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Bij verstek gewezen beslissing - Verzet - Buitengewone termijn - Aanvang - Vereiste informatie over de betekening van de bij verstek gewezen beslissing - Vermelding van het recht om verzet aan te tekenen en van de termijn om dat recht uit te oefenen - Taal waarin de informatie moet worden verstrekt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - Betekening en tenuitvoerlegging - Strafzaken - Bij verstek gewezen beslissing - Verzet - Buitengewone termijn - Aanvang - Vereiste informatie over de betekening van de bij verstek gewezen beslissing - Vermelding van het recht om verzet aan te tekenen en van de termijn om dat recht uit te oefenen - Taal waarin de informatie moet worden verstrekt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

VERZET - Strafzaken - Buitengewone termijn - Aanvang - Vereiste informatie over de betekening van de bij verstek gewezen beslissing - Vermelding van het recht om verzet aan te tekenen en van de termijn om dat recht uit te oefenen - Taal waarin de informatie moet worden verstrekt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Bij verstek gewezen beslissing - Verzet - Buitengewone termijn - Aanvang - Vereiste informatie over de betekening van de bij verstek gewezen beslissing - Betekening van het verval van het recht tot sturen - Vermelding van het recht om verzet aan te tekenen en van de termijn om dat recht uit te oefenen - Taal waarin de informatie moet worden verstrekt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Décision rendue par défaut - Opposition - Délai extraordinaire - Point de départ - Information requise quant à la signification de la décision rendue par défaut - Mention du droit de former opposition et du délai imparti pour l'exercer - Langue dans laquelle l'information doit être fournie

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - Signification et exécution - Matière répressive - Décision rendue par défaut - Opposition - Délai extraordinaire - Point de départ - Information requise quant à la signification de la décision rendue par défaut - Mention du droit de former opposition et du délai imparti pour l'exercer - Langue dans laquelle l'information doit être fournie

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

OPPOSITION - Matière répressive - Délai extraordinaire - Point de départ - Information requise quant à la signification de la décision rendue par défaut - Mention du droit de former opposition et du délai imparti pour l'exercer - Langue dans laquelle l'information doit être fournie

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Décision rendue par défaut - Opposition - Délai extraordinaire - Point de départ - Information requise quant à la signification de la décision rendue par défaut - Signification de la déchéance du droit de conduire - Mention du droit de former opposition et du délai imparti pour l'exercer - Langue dans laquelle l'information doit être fournie

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering
- Art. 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

novembre 1950

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle
- Art. 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.24.1783.N

7 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250107.2N.19](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 2, § 4, 3°, 5° en 6°, en 4, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel en het algemeen rechtsbeginsel houdende eerbiediging van het recht van verdediging volgt niet dat het onderzoeksgerecht slechts de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel met het oog op strafuitvoering kan bevelen indien dit gerecht en de persoon om wiens overlevering wordt gevraagd de beschikking hebben over een afschrift van de veroordelende rechterlijke beslissingen op grond waarvan het Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd; het volstaat dat het uitgevaardigde Europees aanhoudingsbevel, desgevallend aangevuld met door de uitvaardigende staat bijkomend verstrekte informatie, de gegevens bevat die het onderzoeksgerecht moeten toelaten zich uit te spreken over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Wet Europees Aanhoudingsbevel - Europees aanhoudingsbevel gericht aan België - EAB met het oog op strafuitvoering - Tenuitvoerlegging door het onderzoeksgerecht - Voorwaarden - Afschrift van de veroordelende rechterlijke beslissingen waarop het EAB is gesteund - Draagwijde - Gevolg

- Art. 2, § 4, 3°, 5° en 6° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Europees aanhoudingsbevel gericht aan België - Wet Europees Aanhoudingsbevel - EAB met het oog op strafuitvoering - Tenuitvoerlegging door het onderzoeksgerecht - Voorwaarden - Afschrift van de veroordelende rechterlijke beslissingen waarop het EAB is gesteund - Draagwijde - Gevolg

- Art. 2, § 4, 3°, 5° en 6° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 4, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Europees aanhoudingsbevel gericht aan België - Wet Europees

Il ne résulte pas des articles 2, § 4, 3°, 5° et 6°, et 4, 4°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen et du principe général du droit relatif au respect des droits de la défense que la juridiction d'instruction et la personne dont la remise est sollicitée doivent disposer, pour que cette première puisse ordonner l'exécution d'un mandat européen émis en vue de l'exécution de la peine, d'une copie des décisions judiciaires de condamnation fondant la délivrance dudit mandat ; il suffit que le mandat d'arrêt européen émis, éventuellement complété par des informations fournies par l'État d'émission, contienne les éléments permettant à la juridiction d'instruction de statuer sur l'exécution du mandat européen.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen adressé à la Belgique - Mandat d'arrêt européen émis en vue de l'exécution de la peine - Exécution par la juridiction d'instruction - Conditions - Copie des décisions judiciaires de condamnation fondant le mandat d'arrêt européen - Portée - Conséquence

- Art. 2, § 4, 3°, 5° et 6° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen
- Art. 4, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Mandat d'arrêt européen adressé à la Belgique - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen émis en vue de l'exécution de la peine - Exécution par la juridiction d'instruction - Conditions - Copie des décisions judiciaires de condamnation fondant le mandat d'arrêt européen - Portée - Conséquence

- Art. 2, § 4, 3°, 5° et 6° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen
- Art. 4, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Mandat d'arrêt européen adressé à la Belgique - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen émis en vue

*Aanhoudingsbevel - EAB met het oog op strafuitvoering -
Tenuitvoerlegging door het onderzoeksgerecht - Voorwaarden -
Afschrift van de veroordelende rechterlijke beslissingen waarop
het EAB is gesteund - Draagwijdte - Gevolg*

- Art. 2, § 4, 3°, 5° en 6° Wet 19 december 2003 betreffende
het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 4, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees
anhoudingsbevel

*de l'exécution de la peine - Exécution par la juridiction
d'instruction - Conditions - Copie des décisions judiciaires de
condamnation fondant le mandat d'arrêt européen - Portée -
Conséquence*

- Art. 2, § 4, 3°, 5° et 6° L. du 19 décembre 2003 relative au
mandat d'arrêt européen

- Art. 4, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt
européen

P.24.1788.F

8 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250108.2F.15](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 2bis, tweede lid, en 5 Uitleveringswet 1874 volgt dat de voorlopige aanhouding van de persoon tegen wie een uitleveringsverzoek is uitgevaardigd onmiddellijk kan worden bevolen, voor zover er een officieel bericht werd uitgevaardigd door de bevoegde buitenlandse autoriteit, het bestaan van onverwijlde spoed werd vastgesteld en het uitleveringsverzoek op het eerste gezicht rechtmatig lijkt (1); die bepalingen voeren een algemene uitleveringsvoorwaarde in die door de onderzoeksgerechten moet worden onderzocht (2), ook wanneer zij over een voorlopige opsluiting met het oog op uitlevering uitspraak moeten doen. (1) Zie Cass. 8 december 2021, AR P.21.1465.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211208.2F.7, en verw. in voetnoot; zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH EN MONA GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. II, p. 2381: "Comme le mandat d'arrêt provisoire est une mesure immédiatement exécutoire, cette décision ne peut être ordonnée s'il apparaît prima facie que l'extradition devra être refusée". (2) Zie Cass. 24 juni 2009, AR P.09.0355.F, AC 2009, nr. 436.

Il résulte des articles 2bis, alinéa 2, et 5 de la loi du 15 mars 1874 que l'arrestation provisoire de la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition peut immédiatement être décidée, pour autant qu'un avis officiel émane de l'autorité étrangère compétente, que l'urgence soit constatée et que la demande d'extradition apparaisse, de prime abord, régulière (1); ces dispositions instituent une condition générale de l'extradition, dont la vérification ressortit aux juridictions d'instruction (2), y compris lorsqu'elles sont appelées à statuer sur une détention provisoire en vue d'extradition. (1) Voir Cass. 8 décembre 2021, RG P.21.1465.F, Pas. 2021, n° 781, et réf. en note ; v. M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et MONA GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., La Charte, 2025, t. II, p. 2381 : « Comme le mandat d'arrêt provisoire est une mesure immédiatement exécutoire, cette décision ne peut être ordonnée s'il apparaît prima facie que l'extradition devra être refusée ». (2) Voir Cass. 24 juin 2009, RG P.09.0355.F, Pas. 2009, n° 436.

*UITLEVERING - Passieve uitlevering - Voorlopige aanhouding -
Voorwaarden - Controle door de onderzoeksgerechten -
Draagwijdte*

- Art. 2bis, tweede lid Wet van 15 maart 1874 op de
uitleveringen

- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

*ONDERZOEKSGERECHTEN - Passieve uitlevering - Voorlopige
anhouding - Voorwaarden - Controle door de
onderzoeksgerechten - Draagwijdte*

- Art. 2bis, tweede lid Wet van 15 maart 1874 op de
uitleveringen

- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

4/05/2026

*EXTRADITION - Extradition passive - Arrestation provisoire -
Conditions - Contrôle par les juridictions d'instruction - Portée*

- Art. 2bis, al. 2 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

*JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Extradition passive - Arrestation
provisoire - Conditions - Contrôle par les juridictions d'instruction -
Portée*

- Art. 2bis, al. 2 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

P. 441/844

Het Hof verklaart de memorie ontvankelijk, ondanks de neerlegging ervan minder dan vijftien dagen vóór de rechtszitting, wanneer die termijn, gelet op het feit dat de rechtsdag met onverwijlde spoed werd vastgelegd, tot gevolg heeft dat de aan de eiser opgelegde vervaltermijn wordt teruggebracht naar een datum die vóór de neerlegging van zijn cassatieberoep valt (1). (Impliciete oplossing). (1) De in artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn van vijftien dagen vóór de rechtszitting, die verstreek nog vóór de datum van neerlegging van het cassatieberoep dat was ingesteld tegen het arrest betreffende de voorlopige aanhouding van de persoon wiens uitlevering was gevraagd, kon in dit geval niet worden toegepast; het Hof heeft de memorie bijgevolg niet onontvankelijk verklaard, ook al werd het acht dagen na het verstrijken van de voormelde termijn neergelegd. Inzake uitlevering, net als inzake vasthouding van een vreemdeling op grond van de Vreemdelingenwet, zijn de termijnen van het Wetboek van Strafvordering van toepassing, maar "het cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet over een verzoek tot invrijheidstelling van een met het oog op uitlevering opgesloten persoon wordt door het Hof met onverwijlde spoed onderzocht" (Cass. 27 december 2017, AR P.17.1260.F, arrest niet gepubliceerd).

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep ingesteld minder dan vijftien dagen vóór de rechtszitting van het Hof - Memorie neergelegd na het verstrijken van de in artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn van vijftien dagen vóór de rechtszitting - Ontvankelijkheid

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Passieve uitlevering - Voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep ingesteld minder dan vijftien dagen vóór de rechtszitting van het Hof - Memorie neergelegd na het verstrijken van de in artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn van vijftien dagen vóór de rechtszitting - Ontvankelijkheid

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

La Cour reçoit le mémoire nonobstant son dépôt moins de quinze jours avant l'audience, lorsque ce délai a pour effet, compte tenu de la fixation de la cause sous le bénéfice de l'urgence, de faire remonter l'échéance imposée au demandeur à une date antérieure à celle de son pourvoi (1). (Solution implicite). (1) En l'espèce, le délai de quinze jours avant l'audience prévu à l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, expirant avant même la date du dépôt du pourvoi formé contre l'arrêt relatif à l'arrestation provisoire de la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition, était inapplicable; la Cour n'a dès lors pas dit le mémoire irrecevable, bien qu'il eût été déposé huit jours après l'expiration dudit délai. En matière d'extradition, ce sont les délais du Code d'instruction criminelle qui s'appliquent mais « le pourvoi dirigé contre un arrêt statuant sur une demande de mise en liberté d'une personne placée sous écrou extraditionnel est examiné par la Cour sous le bénéfice de l'urgence » (Cass. 27 décembre 2017, RG P.17.1260.F, inédit), tout comme en matière de rétention d'un étranger sur pied de la loi du 15 décembre 1980.

EXTRADITION - Extradition passive - Arrestation provisoire - Requête de mise en liberté - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi formé moins de quinze jours avant l'audience de la Cour - Mémoire déposé après l'expiration du délai de quinze jours avant l'audience prévu à l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle - Recevabilité

- Art. 429 Code d'Instruction criminelle

- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Extradition passive - Arrestation provisoire - Requête de mise en liberté - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi formé moins de quinze jours avant l'audience de la Cour - Mémoire déposé après l'expiration du délai de quinze jours avant l'audience prévu à l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle - Recevabilité

- Art. 429 Code d'Instruction criminelle

P. 442/844

Wanneer de met het oog op uitlevering opgesloten persoon die om zijn invrijheidstelling verzoekt, een conclusie heeft neergelegd waarin hij aanvoert dat zijn uitleveringsprocedure betrekking heeft op misdrijven die hem een levenslange opsluiting als maximumstraf kunnen opleveren, zonder dat het nationaal recht van de verzoekende Staat voorziet in een mogelijkheid tot herziening van die straf en de hechtenisvoorwaarden in de gevangnissen van die Staat niet met de menselijke waardigheid verenigbaar zijn, onttrekken de appelrechters die uitsluitend oordelen dat dit verweer geen verband houdt met het verzoek tot invrijheidstelling, zich onwettig aan het onderzoek *prima facie* van de regelmatigheid van het verzoek tot uitlevering waarop de aan hun toezicht voorgelegde vrijheidsberovende titel steunt (1). (1) Zie, wat betreft de procedure tot uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel, Cass. 6 november 2019, AR P.19.0950.F, AC 2019, nr. 574 ("Krachtens artikel 2bis, tweede lid, Uitleveringswet 1874 kan uitlevering niet worden toegestaan wanneer er ernstige risico's bestaan dat de persoon, indien hij wordt uitgeleverd, in de verzoekende Staat wordt onderworpen aan een flagrante rechtsweigerings of aan foltering of aan een onmenselijke en ontorende behandeling; het staat aan het onderzoeksgerecht die weigeringsgrond concreet te onderzoeken"), met concl. advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas.. Het OM heeft hieruit afgeleid dat de appelrechters niet konden oordelen dat de middelen die de eiser in zijn conclusie in hoger beroep aan het hof van beroep voorlegde, waarin hij aanvoerde dat zijn uitlevering aan Marokko de artikelen 3 en 6 EVRM zou schenden, "in de huidige stand van de rechtspleging geen enkel verband met het voorwerp van het verzoek tot invrijheidstelling vertonen". (M.N.B.)

Lorsque le détenu en vue d'extradition qui requiert sa mise en liberté a déposé des conclusions soutenant que la procédure d'extradition dont il fait l'objet se rapporte à des infractions susceptibles de lui valoir la réclusion à perpétuité comme peine maximale, sans que le droit national de l'État requérant ne prévoie la possibilité d'un aménagement ou d'un réexamen de cette peine, et que les conditions de détention dans les prisons de cet État sont incompatibles avec la dignité humaine, les juges d'appel qui se bornent à juger cette défense sans lien avec la demande de mise en liberté se soustraient illégalement au contrôle, *prima facie*, de la régularité de la demande d'extradition à laquelle est adossé le titre de privation de liberté déféré à leur censure (1). (1) Voir, quant à la procédure d'exequatur du mandat d'arrêt international, Cass. 6 novembre 2019, RG P.19.0950.F, Pas. 2019, n° 574, ECLI:BE:CASS:2019:ARR.20191106.4 (« En vertu de l'article 2bis, alinéa 2, de la loi du 15 mars 1874, l'extradition ne peut être accordée s'il existe des risques sérieux que la personne, si elle était extradée, serait soumise dans l'État requérant, à un déni flagrant de justice, à des faits de torture ou à des traitements inhumains et dégradants; il appartient à la juridiction d'instruction d'examiner de manière concrète cette cause de refus »), avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, ECLI:BE:CASS:2019:CONC.20191106.4. Le MP en a déduit que les juges d'appel ne pouvaient considérer que les moyens, soumis à la cour d'appel par le demandeur dans ses conclusions d'appel, soutenant que son extradition vers le Maroc violeraient les articles 3 et 6 de la Convention « sont sans lien avec l'objet de la demande de remise en liberté, au stade actuel de la procédure ». (M.N.B.)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Passieve uitlevering - Voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Conclusie die aanvoert dat de in de verzoekende Staat toepasselijke straf en hechtenisvoorwaarden,

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Extradition passive - Arrestation provisoire - Requête de mise en liberté - Conclusions soutenant que la peine et les conditions de détention applicables dans l'État requérant en cas d'extradition sont de

in geval van uitlevering, een onmenselijke behandeling kunnen vormen - Verplichting voor de rechter om het middel te beantwoorden

- Art. 2bis, tweede lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Passieve uitlevering - Voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Conclusie die aanvoert dat de in de verzoekende Staat toepasselijke straf en hechtenisvoorwaarden, in geval van uitlevering, een onmenselijke behandeling kunnen vormen - Verplichting voor de rechter om het middel te beantwoorden

- Art. 2bis, tweede lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Conclusie die aanvoert dat de in de verzoekende Staat toepasselijke straf en hechtenisvoorwaarden, in geval van uitlevering, een onmenselijke behandeling kunnen vormen - Verplichting voor de rechter om het middel te beantwoorden

- Art. 2bis, tweede lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONDERZOEKSGERECHTEN - Passieve uitlevering - Voorlopige aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Conclusie die aanvoert dat de in de verzoekende Staat toepasselijke straf en hechtenisvoorwaarden, in geval van uitlevering, een onmenselijke behandeling kunnen vormen - Verplichting voor de rechter om het middel te beantwoorden

- Art. 2bis, tweede lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

nature à constituer un traitement inhumain - Obligation du juge de répondre au moyen

- Art. 2bis, al. 2 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Extradition passive - Arrestation provisoire - Requête de mise en liberté - Conclusions soutenant que la peine et les conditions de détention applicables dans l'État requérant en cas d'extradition sont de nature à constituer un traitement inhumain - Obligation du juge de répondre au moyen

- Art. 2bis, al. 2 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXTRADITION - Extradition passive - Arrestation provisoire - Requête de mise en liberté - Conclusions soutenant que la peine et les conditions de détention applicables dans l'État requérant en cas d'extradition sont de nature à constituer un traitement inhumain - Obligation du juge de répondre au moyen

- Art. 2bis, al. 2 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Extradition passive - Arrestation provisoire - Requête de mise en liberté - Conclusions soutenant que la peine et les conditions de détention applicables dans l'État requérant en cas d'extradition sont de nature à constituer un traitement inhumain - Obligation du juge de répondre au moyen

- Art. 2bis, al. 2 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Om ex aequo et bono het vermogensvoordeel te bepalen die een beklaagde uit een misdrijf heeft verkregen, dient de rechter de gegevens van het strafdossier in aanmerking te nemen die deze bepaling zo nauwkeurig mogelijk toelaten; het volstaat dat de beslissing de essentiële gegevens bevat die het Hof toelaten zijn wettigheidscontrole op de toegepaste verbeurdverklaring uit te oefenen (1). (1) Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1444.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.5; Cass. 24 september 2024, AR P.24.0491.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240924.2N.15; Cass. 18 mei 2021, AR P.21.0207.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.4, NC 2021, 355; Cass. 13 maart 2018, AR.P.17.0083.N, AC 2018, nr. 176; Cass. 31 mei 2016, AR.P.15.1310.N, AC 2016, nr. 359.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Verbeurdverklaring - Illegale vermogensvoordelen - Raming naar billijkheid - Beoordeling aan de hand van gegevens van het strafdossier - Controle door het Hof op de wettigheid van de beslissing

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Illegale vermogensvoordelen - Raming naar billijkheid - Beoordeling aan de hand van gegevens van het strafdossier - Controle door het Hof op de wettigheid van de beslissing

- Art. 42, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek

Pour déterminer ex aequo et bono l'avantage patrimonial qu'un prévenu a tiré d'une infraction, le juge est tenu de prendre en considération les éléments du dossier répressif qui permettent une détermination aussi précise que possible ; il suffit que la décision contienne les éléments essentiels qui permettent à la Cour d'exercer son contrôle de légalité quant à la confiscation appliquée (1). (1) Cass. 28 janvier 2025, RG P.24.1444.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.5 ; Cass. 24 septembre 2024, RG P.24.0491.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240924.2N.15 ; Cass. 18 mai 2021, RG P.21.0207.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.4, N.C. 2021, 355 ; Cass. 13 mars 2018, RG P.17.0083.N, Pas. 2018, n° 176 ; Cass. 31 mai 2016, RG P.15.1310.N, Pas. 2016, n° 359.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Confiscation - Avantages patrimoniaux illégaux - Evaluation en équité - Appréciation au moyen d'éléments du dossier répressif - Contrôle par la Cour de la légalité de la décision

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux illégaux - Evaluation en équité - Appréciation au moyen d'éléments du dossier répressif - Contrôle par la Cour de la légalité de la décision

- Art. 42, 3° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal

Uit de bepaling van artikel 5 Drugwet volgt dat de nieuwe overtreding moet zijn gepleegd voordat vijf jaar zijn verlopen vanaf de datum dat de eerdere veroordeling kracht van gewijsde heeft verkregen (1). (1) In deze zaak werd de beklaagde in eerste aanleg veroordeeld in staat van wettelijke herhaling, maar in beroep werd de bijzondere herhaling van artikel 5 Drugwet weerhouden. De problematiek die hier aan de orde is betreft de aanvangsdatum van de termijn van 5 jaar bedoeld in dat artikel, met name op het ogenblik van het definitief worden van de veroordeling waarop de herhaling wordt gebaseerd of, naar analogie met de wettelijke herhaling, vanaf het ondergaan of het verjaard zijn van de straf. Het Hof oordeelde reeds dat indien in drugzaken de bijzondere herhaling niet mogelijk is, de wettelijke herhaling nog steeds mogelijk blijft- zie Cass. 13 januari 2009, AR P.08.1626.N, AC 2006, nr. 26 maar contra Cass. 13 juni 2007, AR P.07.0608.F, AC 2007, nr. 324. AW

Il résulte de l'article 5 de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes que la nouvelle infraction doit avoir été commise avant l'expiration du délai de cinq ans à compter de la date à laquelle la condamnation antérieure est passée en force de chose jugée (1). (1) En cette cause, le prévenu a été condamné en état de récidive légale en première instance, alors que la récidive spéciale visée à l'article 5 de la loi du 24 février 1921 a été retenue en degré d'appel. La problématique qui se pose en l'espèce porte sur la date de prise de cours du délai de cinq ans visé à cet article, à savoir le moment auquel la condamnation fondant la récidive devient définitive ou, par analogie avec la récidive légale, le moment à partir duquel la peine a été subie ou est prescrite. La Cour a déjà considéré que si la récidive spéciale ne peut être retenue en matière de stupéfiants, la récidive légale peut encore l'être - voir Cass. 13 janvier 2009, RG P.08.1626.N, Pas. 2006, n° 26, mais contra Cass. 13 juin 2007, RG P.07.0608.F, Pas. 2007, n° 324. AW

HERHALING - Drugwet - Artikel 5 - Bijzondere herhaling - Voorwaarden

- Art. 5 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Drugwet - Artikel 5 - Bijzondere herhaling - Voorwaarden

- Art. 5 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

RECIDIVE - Loi du 24 février 1921 - Article 5 - Récidive spéciale - Conditions

- Art. 5 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Loi du 24 février 1921 - Article 5 - Récidive spéciale - Conditions

- Art. 5 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

Uit artikel 6.2 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een beklaagde in eerste aanleg werd vrijgesproken voor het misdrijf waarvoor hij werd vervolgd en het appelgerecht ingevolge de afwezigheid van een hoger beroep op strafgebied enkel nog te oordelen heeft over de door de burgerlijke partij tegen de beklaagde aanhangig gemaakte burgerlijke rechtsvordering gegrond op het feit waarvoor de vrijspraak werd verleend, het appelgerecht zich niet mag uitspreken over de vraag of de beklaagde zich aan dat misdrijf heeft schuldig gemaakt; het appelgerecht mag in een dergelijk geval uitsluitend oordelen of het gedrag, zoals dat blijkt uit het met de strafvervolgning aanhangig gemaakte feit, een fout oplevert in oorzakelijk verband met de schade die door de burgerlijke partij wordt gevorderd waarbij de strafrechter zich in een dergelijk geval bevindt in dezelfde situatie als de burgerlijke rechter die zich moet uitspreken over een schadevergoedingsvordering die is gesteund op een strafbaar feit en hij, wil hij het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld niet miskennen, zich moet onthouden van bewoordingen waaruit de vaststelling van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de betrokkene voor een feit waarvoor hij definitief is vrijgesproken, kan worden afgeleid.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Beklaagde vrijgesproken in eerste aanleg - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Geen hoger beroep op strafgebied - Bevoegdheid van het appelgerecht beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering - Vermoeden van onschuld - Geen uitspraak over de vraag of de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf - Draagwijde - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Beklaagde vrijgesproken in eerste aanleg - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Geen hoger beroep op strafgebied - Bevoegdheid van het appelgerecht beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering - Vermoeden van onschuld - Geen uitspraak over de vraag of de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf - Draagwijde - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Il résulte de l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, que, lorsqu'un prévenu a été acquitté en première instance du chef de l'infraction pour lequel il était poursuivi et qu'à défaut d'appel interjeté au pénal, la juridiction d'appel ne doit encore se prononcer que sur l'action civile introduite contre le prévenu par la partie civile qui se fonde sur le fait du chef duquel l'acquittement a été prononcé, la juridiction d'appel ne peut plus se prononcer sur la question de la culpabilité du prévenu du chef de cette infraction ; en pareille occurrence, la juridiction d'appel peut uniquement décider si le comportement, tel qu'il ressort du fait à l'origine des poursuites pénales, constitue une faute en lien causal avec le dommage dont la partie civile réclame réparation, le juge pénal se trouvant, dans ce cas, dans la même situation que le juge civil appelé à se prononcer sur une action en dommages et intérêts fondée sur un fait punissable, sachant qu'il doit s'abstenir, s'il ne veut méconnaître la présomption d'innocence garantie par l'article 6, § 2, de la Convention, d'employer des termes qui induiraient la constatation de la responsabilité pénale de la personne concernée du chef du fait dont elle a été définitivement acquittée.

ACTION CIVILE - Prévenu acquitté en première instance - Appel de la partie civile - Pas d'appel interjeté au pénal - Compétence de la juridiction d'appel limitée à l'action civile - Présomption d'innocence - Décision ne portant pas sur la culpabilité du prévenu - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Prévenu acquitté en première instance - Appel de la partie civile - Pas d'appel interjeté au pénal - Compétence de la juridiction d'appel limitée à l'action civile - Présomption d'innocence - Décision ne portant pas sur la culpabilité du prévenu - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre

november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Beklaagde vrijgesproken in eerste aanleg - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Geen hoger beroep op strafgebied - Bevoegdheid van het appelgerecht beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering - Geen uitspraak over de vraag of de beklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan het misdrijf - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Prévenu acquitté en première instance - Appel de la partie civile - Pas d'appel interjeté au pénal - Compétence de la juridiction d'appel limitée à l'action civile - Décision ne portant pas sur la culpabilité du prévenu - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.24.1798.N

27 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel I.2-11 Codex over het welzijn op het werk bepaalt dat de leden van de hiërarchische lijn elk binnen hun bevoegdheid en op hun niveau, het beleid van de werkgever met betrekking tot het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk uitvoeren; artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek bestraft de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber die een inbreuk heeft gepleegd op de Wet Welzijn Werknemers; om als lasthebber in de zin van deze bepaling te worden aanzien moet de betrokkene geen lid zijn van de hiërarchische lijn; de rechter oordeelt verder onaantastbaar of een beklaagde op het ogenblik van de feiten handelde als lasthebber in de zin van artikel 127, 1°, Sociaal Strafwetboek; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk te verantwoorden zijn (1). (1) Over artikel 127, 1° Sociaal Strafwetboek en de aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber, zie Cass. 28 september 2021, AR P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25; Cass. 20 januari 2009, AR P.08.0650.N, AC 2009, nr. 46, met concl. van eerste advocaat-generaal M. DE SWAEF; Cass. 10 mei 2005, AR P.04.1693.N, AC 2005, nr. 270, met concl. van procureur-generaal M. DE SWAEF.

L'article I.2-11 du Code du bien-être au travail dispose que les membres de la ligne hiérarchique exécutent, chacun dans les limites de ses compétences et à son niveau, la politique de l'employeur relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail; l'article 127, 1°, du Code pénal social punit l'employeur, son préposé ou son mandataire qui a enfreint les dispositions de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail; pour être considéré comme mandataire au sens de cette disposition, l'intéressé ne peut être membre de la ligne hiérarchique; le juge apprécie souverainement si un prévenu a, au moment des faits, agi en qualité de mandataire au sens de l'article 127, 1°, du Code pénal social; la Cour vérifie si le juge n'a pas déduit des faits qu'il a souverainement constatés des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) Sur l'article 127, 1°, du Code pénal social et la responsabilité de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire, voy. Cass. 28 septembre 2021, RG P.21.0644.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.25 ; Cass. 20 janvier 2009, RG P.08.0650.N, Pas. 2009, n° 46, avec les concl. de M. DE SWAEF, premier avocat général publiées à leur date dans AC ; Cass. 10 mai 2005, RG P.04.1693.N, Pas. 2005, n° 270, avec les concl. de M. DE SWAEF, procureur général publiées à leur date dans AC.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Meesters - Aangestelden - Sociaal strafrecht - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk -

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Maîtres. préposés - Droit pénal social - Accident du travail imputable à des infractions au Code du bien-être au travail - Responsabilité de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire - Notion de

Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk

ARBEID - Arbeidsbescherming - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk - Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk

ARBEIDSONGEVAL - Aansprakelijkheid - Algemeen - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk - Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk

LASTGEVING - Sociaal strafrecht - Arbeidsongeval te wijten aan inbreuken op de Codex Welzijn op het Werk - Aansprakelijkheid van de werkgever, zijn aangestelde of lasthebber - Begrip lasthebber - Hiërarchische band met de werknemer - Beoordeling

- Art. 127, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. I.2-11 Codex 28 april 2017 over het welzijn op het werk

mandataire - Lien hiérarchique avec l'employé - Appréciation

- Art. 127, 1° Code pénal social
- Art. I.2-11 Code du 28 avril 2017 du bien-être au travail

TRAVAIL - Protection du travail - Accident du travail imputable à des infractions au Code du bien-être au travail - Responsabilité de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire - Notion de mandataire - Lien hiérarchique avec l'employé - Appréciation

- Art. 127, 1° Code pénal social
- Art. I.2-11 Code du 28 avril 2017 du bien-être au travail

ACCIDENT DU TRAVAIL - Responsabilité - Généralités - Accident du travail imputable à des infractions au Code du bien-être au travail - Responsabilité de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire - Notion de mandataire - Lien hiérarchique avec l'employé - Appréciation

- Art. 127, 1° Code pénal social
- Art. I.2-11 Code du 28 avril 2017 du bien-être au travail

MANDAT - Droit pénal social - Accident du travail imputable à des infractions au Code du bien-être au travail - Responsabilité de l'employeur, de son préposé ou de son mandataire - Notion de mandataire - Lien hiérarchique avec l'employé - Appréciation

- Art. 127, 1° Code pénal social
- Art. I.2-11 Code du 28 avril 2017 du bien-être au travail

De rechter kan als feitelijke grond die de afwezigheid kan verantwoorden van een getuige op de rechtszitting, in aanmerking nemen dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven en de impact die dit verhoor op de psychische toestand van het slachtoffer kan hebben, mede in acht genomen de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven en de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A.

Le juge peut prendre en considération, en tant que motif factuel susceptible de justifier l'absence d'un témoin à l'audience, la circonstance qu'il est demandé d'entendre sous serment une victime d'infractions à caractère sexuel alléguée ainsi que la possible incidence de cette audition sur l'état psychique de la victime, compte tenu notamment de la thérapie suivie par celle-ci à la suite des infractions alléguées et du lien familial existant entre la victime et le prévenu (1). (1) Les considérations figurant aux alinéas 4, 8 et 9 de l'arrêt ci-après, qui portent sur les trois critères applicables à l'audition de témoins à charge sous serment à l'audience publique, confirment la jurisprudence constante de la Cour, laquelle se fonde sur celle de la Cour européenne des droits de l'homme relative à l'article 6, §§ 1er et 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (voir notamment Cass. 25 février 2025, RG P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2 ; Cass. 26 juin 2024, RG P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30 ; Cass. 19 décembre 2023, RG P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2 ; Cass. 31 octobre 2023, RG P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1 ; Cass. 21 juin 2022, RG P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, R.A.B.G. 2022, p. 1353 ; Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1 ; Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr. 2019, p. 296, note S. BERNEMAN ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de R. MORTIER, alors avocat général, T. Strafr. 2017, p. 207 ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2011, Al-Khawaja et Tahery c. Royaume-Uni ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne ; Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique, § 28, R.D.P. 2017, p. 604, note C. MACQ, N.C. 2017, p. 141, note P. TERSAGO et R.A.B.G. 2017, p. 509, note B. DE SMET ; Cour eur. D.H. 9 mai 2022, Faysal Pamuk c. Turquie, § 46, www.echr.coe.int ; F. VAN VOLSEM, « Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed », La Cour de cassation en dialogue, Larcier, 2024, pp. 1157-1178 ; B. MEGANCK, « Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje

BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595). Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerd seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een

van Soufiane Riahi en de drie criteria », T. Strafr. 2024, pp. 420-433 ; F. KUTY, *Justice pénale et procès équitable*, Vol. 2, Larcier, 2023, pp. 2256-2289 ; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2025, pp. 46 et 1588-1595). L'arrêt attaqué admet que les déclarations incriminantes faites par les première et deuxième défenderesses, en leur qualité de victimes d'abus sexuels, constituent des preuves déterminantes, mais qu'il n'est pas nécessaire de les entendre comme témoins sous serment au stade de l'examen à l'audience en raison d'un juste motif fondant leur non-audition et de l'existence de facteurs compensateurs suffisants pour justifier cette absence d'audition. Pour apprécier le critère de l'existence d'un juste motif fondant l'absence du témoin, le juge peut tenir compte de la circonstance qu'il est demandé d'entendre sous serment une victime de supposées infractions à caractère sexuel dans un contexte familial, ce qui constitue une lourde charge psychique pour ce témoin (Cour eur. D.H. 18 juillet 2013, Vrochenko c. Estonie, § 58, et Cour eur. D.H. 24 mai 2016, Przydzial c. Pologne, § 51). Le juge peut tenir compte du fait que l'audition comme témoin à l'audience est susceptible de constituer un événement traumatisant (ordeal) pour la victime d'abus sexuels (Cour eur. D.H. 27 février 2014, Lucic c. Croatie, § 75). Pour l'application du critère de l'existence de facteurs compensateurs suffisants, le juge tient compte de la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, de la possibilité qui a été offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'information ou à l'audience, et de la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et à la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins (Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0388.N, Pas. 2020, n° 506 ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne, §§ 126-131 ; F. VAN VOLSEM, o.c., 2024, pp. 1176-1177 ; M.A. BEERNAERT et al., o.c., pp. 1592-1593). En matière d'abus sexuels, les États peuvent prendre des

kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM, 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

mesures pour éviter une confrontation directe entre le prévenu et la victime, telles qu'une audition audiovisuelle à la place d'un interrogatoire croisé, pour autant que le prévenu ait la possibilité de contester adéquatement la fiabilité de déclarations utilisées dans une large mesure comme preuves à charge. De cette manière, il est possible de parvenir à un équilibre entre les intérêts du prévenu et ceux de la victime (Cour eur. D.H. 2 juillet 2002, S.N. c. Suède, § 52 ; Cour eur. D.H. 10 novembre 2005, Bocos-Cuesta c. Pays-Bas, §§ 69-71 ; Cour eur. D.H. 10 mai 2012, Aigner c. Autriche, §§ 37-39 ; Cour eur. D.H. 27 février 2014, Lucic c. Croatie, §§ 76 et 84 ; Cour eur. D.H. 20 août 2015, Y. c. Slovénie, § 106). (BDS).

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Gegronde reden om getuigen niet op de terechtzitting te ondervragen - Verklaringen van slachtoffers van seksueel misbruik - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Gegronde reden om getuigen niet op de terechtzitting te ondervragen - Verklaringen van slachtoffers van seksueel misbruik - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Gegronde reden om getuigen niet op de terechtzitting te ondervragen - Verklaringen van slachtoffers van seksueel misbruik - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Juste motif pour ne pas interroger des témoins à l'audience - Déclarations de victimes d'abus sexuels - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Juste motif pour ne pas interroger des témoins à l'audience - Déclarations de victimes d'abus sexuels - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Juste motif pour ne pas interroger des témoins à l'audience - Déclarations de victimes d'abus sexuels - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf; uit de vermelde verdragsbepalingen volgt in de regel dat het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs hem wordt voorgelegd tijdens een openbare rechtszitting, hij dit bewijs moet kunnen tegenspreken en hem in beginsel de gelegenheid moet worden gegeven een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon die een belastende verklaring heeft afgelegd, als getuige ter rechtszitting te ondervragen (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R.

La question de savoir si le juge appelé à statuer sur le bien-fondé de l'action publique est tenu d'entendre en qualité de témoin une personne qui a fait une déclaration à charge d'un prévenu au stade de l'information, si ce prévenu en fait la demande, doit s'apprécier à la lumière du droit à un procès équitable consacré par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ainsi que du droit à interroger ou à faire interroger des témoins à charge consacré par l'article 6, § 3, d, de la Convention ; il est essentiel à cet égard de savoir si, considérées dans leur ensemble, les poursuites pénales engagées contre le prévenu se déroulent équitablement, ce qui n'empêche pas le juge de tenir compte non seulement des droits de défense de ce prévenu, mais également des intérêts de la société, des victimes et des témoins eux-mêmes ; en règle, il résulte des dispositions conventionnelles précitées que les éléments de preuve à charge d'un prévenu doivent lui être présentés au cours d'une audience publique, qu'il doit pouvoir contredire ces éléments et qu'il doit avoir, en principe, la possibilité d'interroger à l'audience en tant que témoin une personne qui a fait une déclaration incriminante au stade de l'information (1). (1) Les considérations figurant aux alinéas 4, 8 et 9 de l'arrêt ci-après, qui portent sur les trois critères applicables à l'audition de témoins à charge sous serment à l'audience publique, confirment la jurisprudence constante de la Cour, laquelle se fonde sur celle de la Cour européenne des droits de l'homme relative à l'article 6, §§ 1er et 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (voir notamment Cass. 25 février 2025, RG P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2 ; Cass. 26 juin 2024, RG P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30 ; Cass. 19 décembre 2023, RG P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2 ; Cass. 31 octobre 2023, RG P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1 ; Cass. 21 juin 2022, RG P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, R.A.B.G. 2022, p. 1353 ; Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1 ; Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ;

MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595). Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerd seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de

Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr. 2019, p. 296, note S. BERNEMAN ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de R. MORTIER, alors avocat général, T. Strafr. 2017, p. 207 ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2011, Al-Khawaja et Tahery c. Royaume-Uni ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne ; Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique, § 28, R.D.P. 2017, p. 604, note C. MACQ, N.C. 2017, p. 141, note P. TERSAGO et R.A.B.G. 2017, p. 509, note B. DE SMET ; Cour eur. D.H. 9 mai 2022, Faysal Pamuk c. Turquie, § 46, www.echr.coe.int ; F. VAN VOLSEM, « Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed », La Cour de cassation en dialogue, Larcier, 2024, pp. 1157-1178 ; B. MEGANCK, « Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria », T. Strafr. 2024, pp. 420-433 ; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol. 2, Larcier, 2023, pp. 2256-2289 ; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2025, pp. 46 et 1588-1595). L'arrêt attaqué admet que les déclarations incriminantes faites par les première et deuxième défenderesses, en leur qualité de victimes d'abus sexuels, constituent des preuves déterminantes, mais qu'il n'est pas nécessaire de les entendre comme témoins sous serment au stade de l'examen à l'audience en raison d'un juste motif fondant leur non-audition et de l'existence de facteurs compensateurs suffisants pour justifier cette absence d'audition. Pour apprécier le critère de l'existence d'un juste motif fondant l'absence du témoin, le juge peut tenir compte de la circonstance qu'il est demandé d'entendre sous serment une victime de supposées infractions à caractère sexuel dans un contexte familial, ce qui constitue une lourde charge psychique pour ce témoin (Cour eur. D.H. 18 juillet 2013, Vrochenko c. Estonie, § 58, et Cour eur. D.H. 24 mai 2016, Przydzial c. Pologne, § 51). Le juge peut tenir compte du fait que l'audition comme témoin à l'audience est susceptible de constituer un événement traumatisant (ordeal) pour la victime d'abus sexuels (Cour eur. D.H. 27 février 2014, Lucic c. Croatie, § 75). Pour l'application du critère de l'existence de facteurs compensateurs suffisants, le juge tient compte de la production d'éléments de

geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM, 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, de la possibilité qui a été offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'information ou à l'audience, et de la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et à la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins (Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0388.N, Pas. 2020, n° 506 ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne, §§ 126-131 ; F. VAN VOLSEM, o.c., 2024, pp. 1176-1177 ; M.A. BEERNAERT et al., o.c., pp. 1592-1593). En matière d'abus sexuels, les États peuvent prendre des mesures pour éviter une confrontation directe entre le prévenu et la victime, telles qu'une audition audiovisuelle à la place d'un interrogatoire croisé, pour autant que le prévenu ait la possibilité de contester adéquatement la fiabilité de déclarations utilisées dans une large mesure comme preuves à charge. De cette manière, il est possible de parvenir à un équilibre entre les intérêts du prévenu et ceux de la victime (Cour eur. D.H. 2 juillet 2002, S.N. c. Suède, § 52 ; Cour eur. D.H. 10 novembre 2005, Bocos-Cuesta c. Pays-Bas, §§ 69-71 ; Cour eur. D.H. 10 mai 2012, Aigner c. Autriche, §§ 37-39 ; Cour eur. D.H. 27 février 2014, Lucic c. Croatie, §§ 76 et 84 ; Cour eur. D.H. 20 août 2015, Y. c. Slovanie, § 106). (BDS).

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Criterium van het proces in zijn geheel - Afweging van diverse belangen - Beginsel van het horen van de getuige op de terechtzitting

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Criterium van het proces in zijn geheel - Afweging van diverse belangen - Beginsel van het horen van getuigen op de terechtzitting

4/05/2026

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Critère du procès considéré dans son ensemble - Mise en balance de divers intérêts - Principe de l'audition du témoin à l'audience

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Critère du procès considéré dans son ensemble - Mise en balance de divers intérêts - Principe de

P. 455/844

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Criterium van het proces in zijn geheel - Afweging van diverse belangen - Beginsel van het horen van getuigen op de terechtzitting

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'audition de témoins à l'audience

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Critère du procès considéré dans son ensemble - Mise en balance de divers intérêts - Principe de l'audition de témoins à l'audience

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt niet dat de rechter noodzakelijk een confrontatie moet bevelen van de personen die een belastende verklaring hebben afgelegd met de verklaringen en de vragen van de beklaagde en dat enkel een dergelijke confrontatie de rechter en de partijen in staat stelt de betrouwbaarheid van de getuige te beoordelen; uit de vereiste van het voorhanden zijn van compenserende factoren volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk een tegensprekelijk deskundigenonderzoek moet bevelen met het oog op een geloofwaardigheidsonderzoek van de verklaringen van de personen die niet op de rechtszitting onder eed worden gehoord (1). (1) De overwegingen in alinea's 4, 8 en 9 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353, Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van thans advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, § 28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024,

Il ne résulte pas de la condition imposant l'existence de facteurs compensateurs que le juge doive nécessairement ordonner que les personnes ayant fait une déclaration incriminante soient confrontées aux déclarations et aux questions du prévenu et que seule une telle confrontation permette au juge et aux parties d'apprécier la fiabilité du témoin ; il ne résulte pas davantage de l'exigence de facteurs compensateurs que le juge doive nécessairement ordonner une expertise contradictoire en vue d'examiner la crédibilité des déclarations des personnes qui ne sont pas entendues sous serment à l'audience (1). (1) Les considérations figurant aux alinéas 4, 8 et 9 de l'arrêt ci-après, qui portent sur les trois critères applicables à l'audition de témoins à charge sous serment à l'audience publique, confirment la jurisprudence constante de la Cour, laquelle se fonde sur celle de la Cour européenne des droits de l'homme relative à l'article 6, §§ 1er et 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (voir notamment Cass. 25 février 2025, RG P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2 ; Cass. 26 juin 2024, RG P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30 ; Cass. 19 décembre 2023, RG P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2 ; Cass. 31 octobre 2023, RG P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1 ; Cass. 21 juin 2022, RG P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, R.A.B.G. 2022, p. 1353 ; Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1 ; Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr. 2019, p. 296, note S. BERNEMAN ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de R. MORTIER, alors avocat général, T. Strafr. 2017, p. 207 ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2011, Al-Khawaja et Tahery c. Royaume-Uni ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne ; Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique, § 28, R.D.P. 2017, p. 604, note C. MACQ, N.C. 2017, p. 141, note P. TERSAGO et R.A.B.G. 2017, p. 509, note B. DE SMET ; Cour eur. D.H. 9 mai 2022, Faysal Pamuk c. Turquie, § 46, www.echr.coe.int ; F. VAN VOLSEM, « Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed »,

1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595). Het bestreden arrest neemt aan dat de belastende verklaringen van verweersters 1 en 2, slachtoffers van seksueel misbruik doorslaggevend bewijs uitmaken, maar dat een verhoor van verweersters als getuigen onder eed, in de fase van het onderzoek ter terechtzitting, niet nodig is wegens een gegronde reden voor het niet-horen van de getuige en het voorhanden zijn van voldoende compenserende factoren zijn voor dit niet-horen. Voor het criterium van de gegronde reden voor de afwezigheid van de getuige kan de rechter ermee rekening houden dat het verhoor onder eed wordt gevraagd van een slachtoffer van beweerd seksuele misdrijven in een familiale context, wat voor die getuige een zware psychische belasting vormt (EHRM 18 juli 2013, Vrochenko t/Estland, § 58 en EHRM 24 mei 2016, Przydzial t. Polen, § 51). De rechter mag ermee rekening houden dat het verhoor als getuige op de terechtzitting voor het slachtoffer van seksueel misbruik een traumatische gebeurtenis (ordeal) kan zijn (EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, § 75). Bij toepassing van het criterium van voldoende compenserende factoren houdt de rechter rekening met het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter terechtzitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0388.N, AC 2020, nr. 506; EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland, § 126-131; F. VAN VOLSEM, o.c. 2024, 1176-1177; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale,

La Cour de cassation en dialogue, Larcier, 2024, pp. 1157-1178 ; B. MEGANCK, « Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria », T. Strafr. 2024, pp. 420-433 ; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol. 2, Larcier, 2023, pp. 2256-2289 ; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2025, pp. 46 et 1588-1595). L'arrêt attaqué admet que les déclarations incriminantes faites par les première et deuxième défenderesses, en leur qualité de victimes d'abus sexuels, constituent des preuves déterminantes, mais qu'il n'est pas nécessaire de les entendre comme témoins sous serment au stade de l'examen à l'audience en raison d'un juste motif fondant leur non-audition et de l'existence de facteurs compensateurs suffisants pour justifier cette absence d'audition. Pour apprécier le critère de l'existence d'un juste motif fondant l'absence du témoin, le juge peut tenir compte de la circonstance qu'il est demandé d'entendre sous serment une victime de supposées infractions à caractère sexuel dans un contexte familial, ce qui constitue une lourde charge psychique pour ce témoin (Cour eur. D.H. 18 juillet 2013, Vrochenko c. Estonie, § 58, et Cour eur. D.H. 24 mai 2016, Przydzial c. Pologne, § 51). Le juge peut tenir compte du fait que l'audition comme témoin à l'audience est susceptible de constituer un événement traumatisant (ordeal) pour la victime d'abus sexuels (Cour eur. D.H. 27 février 2014, Lucic c. Croatie, § 75). Pour l'application du critère de l'existence de facteurs compensateurs suffisants, le juge tient compte de la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, de la possibilité qui a été offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'information ou à l'audience, et de la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et à la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins (Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0388.N, Pas. 2020, n° 506 ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne, §§ 126-131 ; F. VAN

Die Keure, 2025, 1592-1593). In zaken van seksueel misbruik mogen Staten maatregelen nemen om een rechtstreekse confrontatie te vermijden tussen de beklaagde en het slachtoffer, zoals een audiovisueel verhoor in plaats van een kruisverhoor, voor zover de beklaagde een adequate gelegenheid heeft om de betrouwbaarheid aan te vechten van verklaringen die in belangrijke mate als belastend bewijs dienen. Op die manier komt er een evenwicht tot stand tussen de belangen van beklaagde en het slachtoffer (EHRM, 2 juli 2002, S.N. t/Zweden, § 52; EHRM 10 november 2005, Bocos-Cuesta t/Nederland, §§ 69-71; EHRM 10 mei 2012, Aigner t/Oostenrijk, §§ 37-39; EHRM 27 februari 2014, Lucic t/Kroatië, §§ 76 en 84; EHRM, 20 augustus 2015, Y. t/Slovenië, § 106). (BDS)

VOLSEM, o.c., 2024, pp. 1176-1177 ; M.A. BEERNAERT et al., o.c., pp. 1592-1593). En matière d'abus sexuels, les États peuvent prendre des mesures pour éviter une confrontation directe entre le prévenu et la victime, telles qu'une audition audiovisuelle à la place d'un interrogatoire croisé, pour autant que le prévenu ait la possibilité de contester adéquatement la fiabilité de déclarations utilisées dans une large mesure comme preuves à charge. De cette manière, il est possible de parvenir à un équilibre entre les intérêts du prévenu et ceux de la victime (Cour eur. D.H. 2 juillet 2002, S.N. c. Suède, § 52 ; Cour eur. D.H. 10 novembre 2005, Bocos-Cuesta c. Pays-Bas, §§ 69-71 ; Cour eur. D.H. 10 mai 2012, Aigner c. Autriche, §§ 37-39 ; Cour eur. D.H. 27 février 2014, Lucic c. Croatie, §§ 76 et 84 ; Cour eur. D.H. 20 août 2015, Y. c. Slovénie, § 106). (BDS).

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Voorwaarde van compenserende factoren voor het niet-horen van getuigen op de terechtzitting - Geen mogelijkheid tot directe vraagstelling aan getuigen - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek over de geloofwaardigheid van getuigen die niet onder eed worden ondervraagd - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Voorwaarde van compenserende factoren voor het niet-horen van getuigen op de terechtzitting - Geen mogelijkheid tot directe vraagstelling aan getuigen - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek over de geloofwaardigheid van getuigen die niet onder eed worden ondervraagd - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à charge - Gebruik van schriftelijke verklaringen van getuigen als bewijs - Voorwaarde van compenserende factoren voor het niet-horen van getuigen op de terechtzitting - Geen mogelijkheid tot directe vraagstelling aan getuigen - Geen tegensprekelijk

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Condition d'existence d'éléments compensateurs pour la non-audition du témoin à l'audience - Impossibilité d'interroger directement des témoins - Absence d'expertise contradictoire analysant la crédibilité de témoins qui n'ont pas été interrogés sous serment - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Condition d'existence d'éléments compensateurs pour la non-audition du témoin à l'audience - Impossibilité d'interroger directement des témoins - Absence d'expertise contradictoire analysant la crédibilité de témoins qui n'ont pas été interrogés sous serment - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit d'entendre des témoins à charge - Utilisation, comme éléments de preuve, de déclarations écrites faites par des témoins - Condition d'existence d'éléments compensateurs pour la non-audition du témoin à l'audience - Impossibilité d'interroger directement des témoins - Absence d'expertise contradictoire

deskundigenonderzoek over de geloofwaardigheid van getuigen die niet onder eed worden ondervraagd - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

analysant la crédibilité de témoins qui n'ont pas été interrogés sous serment - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.0007.F

26 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250326.2F.1](#)

AC nr. ...

Hoewel het hoger beroep in de regel ertoe strekt de hervorming of de vernietiging te vorderen van de beslissing die hierin wordt bedoeld, wordt dit rechtsmiddel niet onduidelijk en vervalt het niet enkel op grond dat de appellant, nadat hij dit hoger beroep heeft ingesteld, de bevestiging van het beroepen dictum vraagt (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Voorwerp van het hoger beroep - Onduidelijke grief - (Geen) verval van het hoger beroep - Verzoek tot bevestiging van het beroepen vonnis

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Si l'appel tend, en règle, à postuler la réformation ou la mise à néant de la décision qu'il vise, ce recours ne devient pas imprécis et n'encourt aucune déchéance du seul fait que l'appelant, après l'avoir introduit, sollicite la confirmation du dispositif entrepris (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Objet de l'appel - Grief imprécis - Déchéance de l'appel (non) - Demande de confirmation du jugement entrepris

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.25.0008.F

9 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.3](#)

AC nr. ...

Geen enkele bepaling verplicht de appelrechters om, wanneer zij naar de motivering van de eerste rechter verwijzen, de redenen ervan in hun eigen beslissing te herhalen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Beslissing van de appelrechter - Verwijzing naar de motivering van de eerste rechter - Verplichting om de redenen ervan te herhalen (geen)

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Strafzaken - Beslissing van de appelrechter - Verwijzing naar de motivering van de eerste rechter - Verplichting om de redenen ervan te herhalen (geen)

Aucune disposition n'impose aux juges d'appel, lorsqu'ils renvoient à la motivation du premier juge, d'en rappeler les motifs dans leur propre décision.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Décision du juge d'appel - Renvoi à la motivation du premier juge - Obligation d'en rappeler les motifs (non)

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Généralités - Matière répressive - Décision du juge d'appel - Renvoi à la motivation du premier juge - Obligation d'en rappeler les motifs (non)

Wat betreft de feiten die voortaan strafbaar zijn gesteld door artikel 433quater/1, bestraft het eerste lid van die bepaling die feiten zodra ze zijn gepleegd, volgens een van de drie daarin bedoelde modaliteiten ; laatstgenoemde modaliteiten zijn dus geen voorwaarden waaraan cumulatief moet worden voldaan om pooierschap te kunnen bestraffen.

MISDRIJF - Soorten - Allerlei - Pooierschap - Modaliteiten bedoeld in artikel 433quater/1, eerste lid, Strafwetboek - (Geen).cumulatieve voorwaarden
- Art. 433quater/1 Strafwetboek

Bij gebrek aan een conclusie van de beklaagde waarin hij het bestaan van de door de wet verboden finaliteit betwist, wordt de schuldigverklaring voldoende gemotiveerd door de vaststellingen, in de bewoordingen van de wet, van de bestanddelen van het misdrijf waaraan die beklaagde schuldig is verklaard.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Geen betwisting van het bestaan van een bij wet verboden finaliteit - Motivering van de schuldigverklaring - Vaststelling, in de bewoordingen van de wet, van de bestanddelen van het misdrijf waaraan die beklaagde schuldig is verklaard - Wettigheid

En ce qui concerne les faits désormais incriminés par l'article 433quater/1 du Code pénal, l'alinéa 1er de cette disposition les réprime dès le moment où ils ont été commis selon l'une des trois modalités y visées (1): ces dernières ne sont donc pas des conditions cumulatives à la réunion desquelles serait subordonnée la répression du proxénétisme. (1) « - organiser la prostitution d'autrui dans le but d'en retirer un avantage, sauf dans les cas prévus par la loi ; - promouvoir, inciter, favoriser ou faciliter la prostitution dans le but de retirer, directement ou indirectement, un avantage anormal économique ou tout autre avantage anormal ; - prendre des mesures pour empêcher ou rendre plus difficile l'abandon de la prostitution ».

INFRACTION - Espèces - Divers - Proxénétisme - Modalités visées à l'article 433quater/1, alinéa 1er, du Code pénal - Conditions cumulatives (non)
- Art. 433quater/1 Code pénal

En l'absence de conclusions du prévenu contestant l'existence de la finalité prohibée par la loi, la déclaration de culpabilité est suffisamment motivée par la constatation, dans les termes de la loi, des éléments constitutifs de l'infraction dont ce prévenu est reconnu coupable.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Pas de contestation de l'existence de la finalité prohibée par la loi - Motivation de la déclaration de culpabilité - Constatation, dans les termes de la loi, des éléments constitutifs de l'infraction dont ce prévenu est reconnu coupable - Légacité

Krachtens artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering mag de eiser in cassatie na verloop van twee maanden die volgen op de verklaring van cassatieberoep geen memories of stukken meer indienen, met uitzondering van akten van afstand of hervatting van het geding, akten waaruit blijkt dat het cassatieberoep doelloos is geworden en de noten bedoeld in artikel 1107 van het Gerechtelijk Wetboek; bovendien kan een noot van antwoord die is neergelegd met toepassing van artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek de memorie in cassatie niet aanvullen of uitbreiden (1); wanneer de in de memorie van antwoord vervatte vordering tot betichting van valsheid in burgerlijke zaken wordt ingesteld na het verstrijken van de termijn bedoeld in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, is ze bijgevolg niet ontvankelijk (2). (1) Cass. 29 juni 2010, AR P.10.0006.N, ECLI:BE:CASS:2010:ARR.20100629.5, AC 2010, nr. 468, met concl. van eerste advocaat-generaal DE SWAEF ECLI:BE:CASS:2010:CONC.20100629.5; zie Cass. 22 december 1975, AC 1976, 496; R. DECLERCQ, "Poursvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, p. 381 en de verwijzingen in de noten. (2) Zie Cass. 22 december 1975, AC 1976, 496.

BETICHTING VAN VALSHEID - Strafprocedure voor het Hof van Cassatie - Termijn voor memories en stukken - Noot in antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie neergelegd na het verstrijken van de wettelijke termijn voor de neerlegging van de memorie - Grenzen - Incidentele valsheidsvordering - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 429, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, le demandeur en cassation ne peut produire de mémoires ou de pièces autres que les désistements, les actes de reprise d'instance, les actes qui révèlent que le pourvoi est devenu sans objet et les notes visées à l'article 1107 du Code judiciaire, après les deux mois qui suivent la déclaration de pourvoi en cassation; par ailleurs, une note en réponse déposée en application de l'article 1107, alinéa 3, du Code judiciaire ne peut ni compléter ni étendre le mémoire en cassation (1): dès lors, lorsqu'elle est formulée après l'expiration du délai de deux mois prévu par l'article 429, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, la demande en faux civil contenue dans une note en réponse est irrecevable (2). (1) Cass. 29 juin 2010, RG P.10.0006.N, ECLI:BE:CASS:2010:ARR.20100629.5, Pas. 2010, n° 468, avec concl. de M. DE SWAEF, alors premier avocat général, publiées à leur date dans AC, ECLI:BE:CASS:2010:CONC.20100629.5; voir Cass. 22 décembre 1975, Pas., I, 1976, p. 489; R. DECLERCQ, « Poursvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, p. 381 et réf. en notes. (2) Voir Cass. 22 décembre 1975, Pas., I, 1976, p. 489.

INSCRIPTION DE FAUX - Procédure en matière répressive devant la Cour de cassation - Délai pour produire mémoires et pièces - Note en réponse aux conclusions du ministère public déposée après l'expiration du délai légal prévu pour le dépôt du mémoire - Limites - Demande en faux incident - Recevabilité (non)

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle

- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Allerlei - Noot in antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie neergelegd na het verstrijken van de wettelijke termijn voor de neerlegging van de memorie - Grenzen - Incidentele valsheidsvordering - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire
- Art. 1107 Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Divers - Note en réponse aux conclusions du ministère public déposée après l'expiration du délai légal prévu pour le dépôt du mémoire - Limites - Demande en faux incident - Recevabilité (non)

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Noot in antwoord op de conclusie van het openbaar ministerie neergelegd na het verstrijken van de wettelijke termijn voor de neerlegging van de memorie - Grenzen - Incidentele valsheidsvordering - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 448 Wetboek van Strafvordering

- Art. 449 Wetboek van Strafvordering

- Art. 450 Wetboek van Strafvordering

- Art. 451 Wetboek van Strafvordering

- Art. 452 Wetboek van Strafvordering

- Art. 453 Wetboek van Strafvordering

- Art. 454 Wetboek van Strafvordering

- Art. 455 Wetboek van Strafvordering

- Art. 456 Wetboek van Strafvordering

- Art. 457 Wetboek van Strafvordering

- Art. 458 Wetboek van Strafvordering

- Art. 459 Wetboek van Strafvordering

- Art. 460 Wetboek van Strafvordering

- Art. 461 Wetboek van Strafvordering

- Art. 462 Wetboek van Strafvordering

- Art. 463 Wetboek van Strafvordering

- Art. 464 Wetboek van Strafvordering

- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1107 Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Note en réponse aux conclusions du ministère public déposée après l'expiration du délai légal prévu pour le dépôt du mémoire - Limites - Demande en faux incident - Recevabilité (non)

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 448 Code d'Instruction criminelle

- Art. 449 Code d'Instruction criminelle

- Art. 450 Code d'Instruction criminelle

- Art. 451 Code d'Instruction criminelle

- Art. 452 Code d'Instruction criminelle

- Art. 453 Code d'Instruction criminelle

- Art. 454 Code d'Instruction criminelle

- Art. 455 Code d'Instruction criminelle

- Art. 456 Code d'Instruction criminelle

- Art. 457 Code d'Instruction criminelle

- Art. 458 Code d'Instruction criminelle

- Art. 459 Code d'Instruction criminelle

- Art. 460 Code d'Instruction criminelle

- Art. 461 Code d'Instruction criminelle

- Art. 462 Code d'Instruction criminelle

- Art. 463 Code d'Instruction criminelle

- Art. 464 Code d'Instruction criminelle

- Art. 895 Code judiciaire

- Art. 896 Code judiciaire

- Art. 897 Code judiciaire

- Art. 898 Code judiciaire

- Art. 899 Code judiciaire

- Art. 900 Code judiciaire

- Art. 901 Code judiciaire

- Art. 902 Code judiciaire

- Art. 903 Code judiciaire

- Art. 904 Code judiciaire

- Art. 905 Code judiciaire

- Art. 906 Code judiciaire

- Art. 1107 Code judiciaire

De rechter is niet ertoe gehouden in een afzonderlijke authentieke akte de verklaringen over te schrijven die de partijen voor hem hebben afgelegd; uit de omstandigheid dat die verklaringen niet werden opgenomen in een proces-verbaal, kan niet worden afgeleid dat de rechter de inhoud van die verklaringen niet kan weergeven in zijn vonnis en deze in voorkomend geval kan gebruiken om zijn beslissing te onderbouwen (1). (1) Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13, met concl. OM ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221012.2F.13.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Behandeling ter zitting - Verhoor van de partijen - (Geen) verplichting voor de rechter om de verklaringen in een proces-verbaal over te schrijven - Geen overschrijving - Invloed

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Behandeling ter zitting - Verhoor van de partijen - (Geen) verplichting voor de rechter om de verklaringen in een proces-verbaal over te schrijven - Geen overschrijving - Invloed

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Behandeling ter zitting - Verhoor van de partijen - (Geen) verplichting voor de rechter om de verklaringen in een proces-verbaal over te schrijven - Geen overschrijving - Invloed

Het middel dat opkomt tegen de authentieke vaststelling van het arrest volgens hetwelk het hof van beroep de burgerlijke partij op tegensprekelijke wijze heeft gehoord, zonder dat de eiser die vaststelling, uiterlijk in zijn memorie, van valsheid heeft beticht, is wat dat betreft niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 22 december 1975, AC 1976, 496.

BETICHTING VAN VALSHEID - Strafzaken - Cassatieberoep - Authentieke vaststelling, in het bestreden arrest, dat het hof van beroep de burgerlijke partij op tegensprekelijke wijze heeft gehoord - Middel dat tegen die vaststelling opkomt zonder dat ze, uiterlijk in de memorie, van valsheid werd beticht - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering

4/05/2026

Le juge n'est pas tenu de transcrire, dans un acte authentique distinct, les déclarations faites par les parties devant lui; de la circonstance que ces déclarations n'ont pas été consignées dans un procès-verbal, il ne se déduit pas que le juge ne puisse en rapporter la teneur dans son jugement et, le cas échéant, s'en servir au soutien de sa décision (1). (1) Cass. 12 octobre 2022, RG P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221012.2F.13, avec concl. MP, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221012.2F.13.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Procédure à l'audience - Audition des parties - Obligation du juge de transcrire les déclarations dans un procès-verbal (non) - Non-transcription - Incidence

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Procédure à l'audience - Audition des parties - Obligation du juge de transcrire les déclarations dans un procès-verbal (non) - Non-transcription - Incidence

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procédure à l'audience - Audition des parties - Obligation du juge de transcrire les déclarations dans un procès-verbal (non) - Non-transcription - Incidence

Le moyen qui critique la constatation authentique de l'arrêt selon laquelle la cour d'appel a procédé à l'audition contradictoire de la partie civile, sans que le demandeur ait, au plus tard dans son mémoire, argué de faux cette constatation, est, à cet égard, irrecevable (1). (1) Voir Cass. 22 décembre 1975, Pas., I, 1976, p. 489.

INSCRIPTION DE FAUX - Matière répressive - Pourvoi en cassation - Constatation authentique, dans l'arrêt attaqué, que la cour d'appel a procédé à l'audition contradictoire de la partie civile - Moyen critiquant cette constatation sans qu'elle ait été arguée de faux au plus tard dans le mémoire - Recevabilité (non)

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle

P. 465/844

- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Authentieke vaststelling, in het bestreden arrest, dat het hof van beroep de burgerlijke partij op tegensprekelijke wijze heeft gehoord - Middel dat tegen die vaststelling opkomt zonder dat ze, uiterlijk in de memorie, van valsheid werd beticht - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire
- Art. 1107 Code judiciaire

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Constatation authentique, dans l'arrêt attaqué, que la cour d'appel a procédé à l'audition contradictoire de la partie civile - Moyen critiquant cette constatation sans qu'elle ait été arguée de faux au plus tard dans le mémoire - Recevabilité (non)

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire

- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht van de beschuldigde om de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen - Cassatieberoep - Middel dat tegen die vaststelling opkomt zonder dat ze, uiterlijk in de memorie, van valsheid werd beticht - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

AUTHENTIEKE AKTE [ZIE: 077 BEWIJS] - Strafzaken - Cassatieberoep - Authentieke vaststelling, in het bestreden arrest, dat het hof van beroep de burgerlijke partij op tegensprekelijke wijze heeft gehoord - Middel dat tegen die vaststelling opkomt zonder dat ze, uiterlijk in de memorie, van valsheid werd beticht - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering

- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire
- Art. 1107 Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit de l'accusé d'interroger ou faire interroger les témoins à charge - Pourvoi en cassation - Moyen critiquant cette constatation sans qu'elle ait été arguée de faux au plus tard dans le mémoire - Recevabilité (non)

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire
- Art. 1107 Code judiciaire

ACTE AUTHENTIQUE [VOIR: 077 PREUVE - Matière répressive - Pourvoi en cassation - Constatation authentique, dans l'arrêt attaqué, que la cour d'appel a procédé à l'audition contradictoire de la partie civile - Moyen critiquant cette constatation sans qu'elle ait été arguée de faux au plus tard dans le mémoire - Recevabilité (non)]

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle

- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1107 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire
- Art. 1107 Code judiciaire

Wanneer de eiser in cassatie niet verduidelijkt op welk in zijn conclusie vervat verweer de appelrechters niet zouden hebben geantwoord, is het middel dat het gebrek aan antwoord op de conclusie aanvoert onduidelijk en, bijgevolg, niet ontvankelijk (1). (1) Voir Cass. 12 mei 2021, AR P.21.0619.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210512.2F.14 ; Cass. 23 oktober 2013, RG P.13.1601.F, ECLI:BE:CASS:2013:ARR.20131023.3, AC 2013, nr. 544.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onduidelijk middel - Verplichting om de conclusie te beantwoorden - Middel dat de ontstentenis van antwoord op de voor de appelrechters neergelegde conclusie aanvoert - Geen opgave van het verweer dat de appelrechters niet zouden hebben beantwoord - Gevolg

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Lorsque le demandeur en cassation ne précise pas à quelle défense reprise dans ses conclusions les juges d'appel auraient omis de répondre, le moyen invoquant le défaut de réponse aux conclusions est imprécis et, partant, irrecevable (1). (1) Voir Cass. 12 mai 2021, RG P.21.0619.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210512.2F.14 ; Cass. 23 octobre 2013, RG P.13.1601.F, ECLI:BE:CASS:2013:ARR.20131023.3, Pas. 2013, n° 544.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen imprécis - Obligation de répondre aux conclusions - Moyen invoquant le défaut de réponse aux conclusions déposées devant les juges d'appel - Absence d'indication de la défense à laquelle les juges d'appel auraient omis de répondre - Conséquence

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 37 Wet Politieambt volgt dat elk lid van het operationeel kader bij het vervullen van zijn opdrachten van gerechtelijke politie, rekening houdend met de risico's die zulks meebrengt, dwang kan gebruiken mits de volgende voorwaarden worden nageleefd: het nagestreefde doel is wettig; het kan niet op een andere wijze worden bereikt; het gebruik van dwang is redelijk en in verhouding tot het nagestreefde doel; aan het gebruik ervan gaat een waarschuwing vooraf (1). (1) Zie I. Bruggeman, *Véhicules prioritaires*, in *Postal Mémoires. Lexique du droit pénal et des lois spéciales*, juni 2014, V 35/18-V 35/20.

POLITIE - Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie - Gebruik van dwang - Voorwaarden

- Art. 15, 1° Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

Het opwerpen van een onvoorzienbare hindernis kan het in artikel 418 Strafwetboek bedoelde gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg opleveren, op voorwaarde dat die onvoorzienbaarheid een normaal oplettende bestuurder zou verrassen (1). (1) Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0970.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.4; zie Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0387.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.5.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Fout - Overtreding van het wegverkeersreglement - Onvoorzienbare hindernis

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 419 Strafwetboek

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 10 - Onvoorzienbare hindernis - Begrip - Onopzettelijk toebrengen van letsel - Fout

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 419 Strafwetboek

Il suit de l'article 37 de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police que, dans l'exercice ses missions de police judiciaire, tout membre du cadre opérationnel peut, en tenant compte des risques que cela comporte, faire usage de la contrainte moyennant le respect des conditions suivantes : l'objectif poursuivi est légal ; il ne peut être atteint autrement ; l'usage de la contrainte est raisonnable et proportionné au but recherché; cet usage est précédé d'un avertissement (1). (1) Voir I. BRUGGEMAN, « Véhicules prioritaires », in *Postal Mémoires. Lexique du droit pénal et des lois spéciales*, juin 2014, pp. V 35/18-V 35/20.

POLICE - Loi sur la fonction de police - Mission de police judiciaire - Usage de la contrainte - Conditions

- Art. 15, 1° L. du 5 août 1992 sur la fonction de police
- Art. 37 L. du 5 août 1992 sur la fonction de police

La création d'un obstacle imprévisible peut constituer le défaut de prévoyance ou de précaution visé à l'article 418 du Code pénal, à la condition que cette imprévisibilité soit celle qui surprend le conducteur normalement attentif (1). (1) Cass. 12 janvier 2021, RG P.20.0970.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.4 ; voir Cass. 15 juin 2021, RG P.21.0387.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.5.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Faute - Infraction au code de la route - Obstacle imprévisible

- Art. 418 Code pénal
- Art. 419 Code pénal

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 10 - Obstacle imprévisible - Notion - Lésions involontaires - Faute

- Art. 418 Code pénal
- Art. 419 Code pénal

Een overtreding van het Wegverkeersreglement door een politieagent bij het vervullen van een opdracht van gerechtelijke politie levert niet noodzakelijk een fout op die een bestanddeel vormt van het wanbedrijf onopzettelijk toebrengen van letsel als die politieagent in werkelijkheid de vereiste voorzichtigheid en voorzorg aan de dag heeft gelegd die van een normale agent in dezelfde omstandigheden mag worden verwacht (1); de voorschriften van het Wegverkeersreglement hebben alle tot doel de veiligheid van de weggebruikers te waarborgen en het feit dat een ervan meer bepaald aan dit doel beantwoordt, betekent niet dat een overtreding ervan door de politie noodzakelijkerwijs een fout oplevert; de omstandigheid dat een politieambtenaar, die handelt in een noodsituatie die is ontstaan door de noodzaak om de dader van een op heterdaad ontdekt misdrijf aan te houden, een of meer verkeersregels overtreedt, volstaat op zich niet om een foutief karakter aan de overtreding toe te kennen als de agent zich heeft gehouden aan de in de artikelen 15, 1°, en 37 Wet Politieambt bepaalde voorwaarden. (1) Zie Cass. 14 november 2012, AR P.11.1611.F, AC 2011, nr. 612.

POLITIE - Onopzettelijk toebrengen van letsel - Fout - Overtreding van het wegverkeersreglement - Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Fout - Overtreding van het wegverkeersreglement - Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

WEGVERKEER - Allerlei - Overtreding van het wegverkeersreglement - Onopzettelijk toebrengen van letsel - Fout - Wet Politieambt - Opdracht van gerechtelijke politie

- Art. 418 Strafwetboek
- Art. 419 Strafwetboek
- Art. 37 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

Une violation du code de la route par un policier agissant dans l'exercice d'une mission de police judiciaire peut ne pas constituer une faute, élément du délit de lésions involontaires, si ce policier n'a pas, en fait, manqué de la prudence et de la diligence que l'on doit attendre d'un agent normal placé dans les mêmes circonstances ; les prescriptions du code de la route ont toutes pour objectif d'assurer la sécurité des usagers et ce n'est pas parce que l'une d'elles répond plus particulièrement à cet objectif que sa transgression par la police est nécessairement fautive ; la seule circonstance qu'un fonctionnaire de police, agissant dans une situation d'urgence créée par la nécessité de saisir l'auteur d'une infraction flagrante, néglige d'observer une ou plusieurs règles de circulation, ne suffit pas pour donner à la transgression un caractère fautif si l'agent s'est conformé aux conditions prévues par les articles 15, 1°, et 37 de la loi sur la fonction de police.

POLICE - Lésions involontaires - Faute - Infraction au code de la route - Loi sur la fonction de police - Mission de police judiciaire

- Art. 418 Code pénal
- Art. 419 Code pénal
- Art. 37 L. du 5 août 1992 sur la fonction de police

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Faute - Infraction au code de la route - Loi sur la fonction de police - Mission de police judiciaire

- Art. 418 Code pénal
 - Art. 419 Code pénal
 - Art. 37 L. du 5 août 1992 sur la fonction de police
- ROULAGE - Divers - Infraction au code de la route - Lésions involontaires - Faute - Loi sur la fonction de police - Mission de police judiciaire*

- Art. 418 Code pénal
- Art. 419 Code pénal
- Art. 37 L. du 5 août 1992 sur la fonction de police

De wetgever heeft niet nader bepaald hoe de door artikel 16, § 2, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet bedoelde ondervraging moet verlopen; noch uit de tekst van deze bepaling noch uit de wetsgeschiedenis ervan volgt dat dit verhoor het karakter moet aannemen van een geleide ondervraging; niet is vereist dat de onderzoeksrechter vragen stelt betreffende elk detail van de aan de in verdenking gestelde verweten feiten of specifieke vragen stelt betreffende alle telastleggingen; het is noodzakelijk maar het volstaat dat de in verdenking gestelde de gelegenheid krijgt om zijn opmerkingen te formuleren betreffende de hem verweten feiten en aldus zijn recht van verdediging kan uitoefenen (1).

(1) Cass. 9 augustus 2022, AR P.22.1036.N, AC 2022, nr. 487; Cass. 14 januari 2020, AR P.20.0037.N, AC 2020, nr. 39; Cass. 26 maart 2019, AR P.19.0265.N, AC 2019, nr. 185.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Algemeen - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Vereiste van de voorafgaande ondervraging door de onderzoeksrechter - Verloop van de ondervraging - Voorwaarden

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 2, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Informatie over de redenen van arrestatie en de beschuldigingen - Bevel tot aanhouding - Vereiste van de voorafgaande ondervraging door de onderzoeksrechter - Verloop van de ondervraging - Voorwaarden

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 2, tweede en derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Vereiste van de voorafgaande ondervraging door de onderzoeksrechter - Verloop van de ondervraging - Voorwaarden

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 2, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le législateur n'a pas précisé la manière dont l'interrogatoire visé à l'article 16, § 2, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive doit se dérouler ; il ne résulte ni du texte de cette disposition ni de sa genèse que cette audition doit revêtir le caractère d'un interrogatoire guidé ; il n'est pas requis que le juge d'instruction pose des questions sur chaque détail des faits reprochés à l'inculpé ou des questions spécifiques sur toutes les préventions ; il est nécessaire mais il suffit que l'inculpé ait la possibilité de formuler ses observations concernant les faits qui lui sont reprochés et puisse ainsi exercer ses droits de défense (1). (1) Cass. 9 août 2022, RG P.22.1036.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220809.VAK.2; Cass. 14 janvier 2020, RG P.20.0037.N, Pas. 2020, n° 39 ; Cass. 26 mars 2019, RG P.19.0265.N, Pas. 2019, n° 185.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Exigence de l'interrogatoire préalable par le juge d'instruction - Déroulement de l'interrogatoire - Conditions

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 2, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.2 - Informations concernant les raisons de l'arrestation et les accusations - Mandat d'arrêt - Exigence de l'interrogatoire préalable par le juge d'instruction - Déroulement de l'interrogatoire - Conditions

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 2, al. 2 et 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Exigence de l'interrogatoire préalable par le juge d'instruction - Déroulement de l'interrogatoire - Conditions

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 2, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Volgens de artikelen 21, § 4 en 30, § 4, Voorlopige Hechteniswet oordelen de raadkamer en in hoger beroep de kamer van inbeschuldigingstelling, naar aanleiding van de eerste verschijning van de aangehouden in verdenking gestelde voor het onderzoeksgerecht, over de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding; daarbij kunnen zij de motivering van dat bevel verbeteren door een reden aan te vullen, een juiste reden in de plaats te stellen van een foutieve reden of duidelijker de omstandigheden te omschrijven waaruit ernstige aanwijzingen van de schuld kunnen worden afgeleid (1); de onregelmatigheid van het bevel tot aanhouding wegens het ontbreken van elke vermelding van de in artikel 16, § 5, Voorlopige Hechteniswet bedoelde feitelijke omstandigheden is echter niet herstelbaar; geen enkele wettelijke of verdragsrechtelijke bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel staat eraan in de weg dat het onderzoeksgerecht dat moet oordelen over de handhaving van de voorlopige hechtenis, voor de vaststelling van de ernstige aanwijzingen van schuld verwijst naar een schriftelijke vordering van het openbaar ministerie waarvan het de redenen overneemt; het onderzoeksgerecht kan hierbij ook rekening houden met ernstige schuldaanwijzingen waarover de in verdenking gestelde niet voorafgaandelijk werd ondervraagd. (1) Cass. 6 juni 2023, AR P.23.0806.N, AC 2023, nr. 415; Cass. 23 juni 1994, AR P.94.0808.N, AC 1994, nr. 331.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Eerste handhaving - Wettigheidscontrole - Ernstige aanwijzingen van schuld - Aanvulling, verbetering of concretisering van de schuldaanwijzingen - Voorwaarden - Overname van redenen van de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Informatie over de redenen van arrestatie en de beschuldigingen - Bevel tot aanhouding - Ernstige aanwijzingen van schuld - Eerste handhaving van de voorlopige hechtenis -

Selon les articles 21, § 4, et 30, § 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, la chambre du conseil et, en degré d'appel, la chambre des mises en accusation statuent sur la régularité du mandat d'arrêt à l'occasion de la première comparution de l'inculpé détenu devant la juridiction d'instruction ; dans ce cadre, elles peuvent corriger la motivation de ce mandat en complétant un motif, en substituant un motif exact à un motif erroné ou en décrivant de manière plus précise les circonstances dont peuvent se déduire des indices sérieux de culpabilité (1); l'irrégularité du mandat d'arrêt résultant de l'absence de toute mention des circonstances de fait visées à l'article 16, § 5, de la loi du 20 juillet 1990 n'est toutefois pas réparable ; aucune disposition légale ou conventionnelle ni aucun principe général du droit n'empêche la juridiction d'instruction appelée à statuer sur le maintien de la détention préventive de se référer, pour constater l'existence d'indices sérieux de culpabilité, à un réquisitoire écrit du ministère public dont elle adopte les motifs ; dans ce cadre, la juridiction d'instruction peut également tenir compte d'indices sérieux de culpabilité à propos desquels l'inculpé n'a pas été interrogé préalablement. (1) Cass. 6 juin 2023, RG P.23.0806.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230606.2N.20; Cass. 23 juin 1994, RG P.94.0808.N, Pas. 1994, n° 331.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Premier maintien - Contrôle de légalité - Indices sérieux de culpabilité - Ajout, correction ou précision concrète d'indices de culpabilité - Conditions - Adoption des motifs du réquisitoire écrit du ministère public

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
 - Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
 - Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.2 - Informations concernant les raisons de l'arrestation et les accusations - Mandat d'arrêt - Indices sérieux de culpabilité -*

Wettigheidscontrole door het onderzoeksgerecht - Aanvulling, verbetering of concretisering van de schuldaanwijzingen - Voorwaarden - Overname van redenen van de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onderzoeksgerechten - Voorlopige hechtenis - Eerste handhaving - Wettigheidscontrole - Ernstige aanwijzingen van schuld - Eerste handhaving van de voorlopige hechtenis - Wettigheidscontrole door het onderzoeksgerecht - Aanvulling, verbetering of concretisering van de schuldaanwijzingen - Voorwaarden - Overname van redenen van de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Ernstige aanwijzingen van schuld - Eerste handhaving van de voorlopige hechtenis - Wettigheidscontrole door het onderzoeksgerecht - Aanvulling, verbetering of concretisering van de schuldaanwijzingen - Voorwaarden - Overname van redenen van de schriftelijke vordering van het openbaar ministerie

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Premier maintien de la détention préventive - Contrôle de légalité par la juridiction d'instruction - Ajout, correction ou précision concrète d'indices de culpabilité - Conditions - Adoption des motifs du réquisitoire écrit du ministère public

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridictions d'instruction - Détention préventive - Premier maintien - Contrôle de légalité - Indices sérieux de culpabilité - Premier maintien de la détention préventive - Contrôle de légalité par la juridiction d'instruction - Ajout, correction ou précision concrète d'indices de culpabilité - Conditions - Adoption des motifs du réquisitoire écrit du ministère public

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Indices sérieux de culpabilité - Premier maintien de la détention préventive - Contrôle de légalité par la juridiction d'instruction - Ajout, correction ou précision concrète d'indices de culpabilité - Conditions - Adoption des motifs du réquisitoire écrit du ministère public

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Krachtens artikel 38, § 6, Wegverkeerswet en buiten het geval bedoeld in § 7, moet de rechter het verval van het recht tot het besturen van een motorvoertuig van ten minste drie maanden uitspreken en het herstel van het recht tot sturen afhankelijk maken van het slagen voor de vier examens en onderzoeken bedoeld in § 3, eerste lid, wanneer de schuldige, na een veroordeling met toepassing van de artikelen 29, § 1, eerste lid, 29, § 3, derde lid, 30, §§ 1, 2 en 3, 33, §§ 1 en 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1, 48, 62bis of artikel 22 WAM, één van deze bepalingen opnieuw overtreedt binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan; uit die wetsbepaling volgt dat het daarin bedoelde nieuwe misdrijf moet zijn gepleegd binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van de vorige veroordeling die in kracht van gewijsde is gegaan, en niet binnen drie jaar te rekenen vanaf de datum waarop die veroordeling kracht van gewijsde heeft verkregen (1). (1) Contra: Cass. 30 april 2025, AR P.23.1227.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.2; Cass. 27 september 2022, AR P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

HERHALING - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 38 - Aanvang van de termijn waarbinnen het nieuwe misdrijf werd gepleegd - Uitspraak van het vonnis - Invloed

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Herhaling - Aanvang van de termijn waarbinnen het nieuwe misdrijf werd gepleegd - Uitspraak van het vonnis - Invloed

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Aux termes de l'article 38, § 6, de la loi relative à la police de la circulation routière, sauf dans le cas visé au § 7, le juge doit prononcer la déchéance du droit de conduire un véhicule à moteur pour une période de trois mois au moins et subordonner la réintégration dans le droit de conduire à la réussite des quatre examens visés au § 3, alinéa 1er, si le coupable, après une condamnation par application des articles 29, § 1er, alinéa 1er, 29, § 3, alinéa 3, 30, §§ 1er, 2 et 3, 33, §§ 1er et 2, 34, § 2, 35, 37, 37bis, § 1er, 48, 62bis ou à l'article 22 de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, viole à nouveau une de ces dispositions dans les trois ans à compter du jour du prononcé d'un précédent jugement de condamnation coulé en force de chose jugée; il résulte de cette disposition légale que la nouvelle infraction y visée doit avoir été commise dans les trois ans à compter du jour du prononcé de la précédente condamnation passée en force de chose jugée, et non dans les trois ans à compter de la date à laquelle cette condamnation a acquis force de chose jugée (1). (1) Contra : Cass. 30 avril 2025, RG P.23.1227.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.2 ; Cass. 27 septembre 2022, RG P.22.0544.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220927.2N.5.

RECIDIVE - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38 - Point de départ du délai dans lequel la nouvelle infraction est commise - Prononcé du jugement - Incidence

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Récidive - Point de départ du délai dans lequel la nouvelle infraction est commise - Prononcé du jugement - Incidence

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Het cassatieberoep van de vreemdeling tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over een verzoek tot invrijheidstelling zoals bepaald in de artikelen 71 tot 74 Vreemdelingenwet, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het getuigschrift bedoeld in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 7 september 2016, AR P.16.0926.F, AC 2016, nr. 465.

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling tot handhaving - Cassatieberoep - Verklaring van cassatieberoep - Ondertekening door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Verplichting

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 73 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Vrijheidsberoving van een vreemdeling - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling tot handhaving - Cassatieberoep - Verklaring van cassatieberoep - Ondertekening door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Verplichting

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 73 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Le pourvoi de l'étranger contre un arrêt de la chambre des mises en accusation statuant sur une requête de mise en liberté régie par les articles 71 à 74 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers doit être formé par un avocat titulaire de l'attestation visée à l'article 425, § 1er, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Cass. 7 septembre 2016, RG P.16.0926.F, Pas. 2016, n° 465.

ETRANGERS - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de maintien de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Déclaration de pourvoi - Signature par un avocat attesté - Obligation

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 73 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Privation de liberté d'un étranger - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de maintien de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Déclaration de pourvoi - Signature par un avocat attesté - Obligation

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 73 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Uit de samenlezing van de artikelen 34, § 1, 36, § 1, en 37, eerste lid, Wet Strafvuivering volgt dat de stravuiveringsrechter die uitspraak doet over een eerste verzoek om elektronisch toezicht van een persoon die is veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen, op onaantastbare wijze oordeelt of hij de veroordeelde wenst te horen; indien hij dit niet nodig acht, doet hij uitspraak op grond van de stukken die hem zijn voorgelegd in het kader van een schriftelijke procedure en in die procedure voor de stravuiveringsrechter is niet voorzien dat de veroordeelde over de adviezen van de directeur en van het openbaar ministerie tegenspraak kan voeren (1). (1) Cass. 9 januari 2024, AR P.23.1740.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240109.2N.4. De rechtsleer betreft evenwel dat de Wet Strafvuivering, in geval van een schriftelijke procedure, niet voorziet in de mogelijkheid voor de veroordeelde om op het eventueel door het openbaar ministerie uitgebrachte advies te antwoorden (M.-A. BEERNAERT, "Le nouveau régime d'exécution des peines privatives de liberté ne dépassant pas trois ans: retour sur une réforme délicate", in F. DESSY en N. SANHAJI (coord.), Droit pénal. Evolutions récentes, Limal, Anthémis, 2004, p. 223; T. MOREAU, D. VANDERMEERSCH en J.-M. HAUSMAN, Eléments de droit pénal, Bruxelles, La Charte, 2024, p. 662).

STRAFUUITVOERING - Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Eerste verzoek om elektronisch toezicht - Schriftelijke procedure - Draagwijdte - (Geen) mogelijkheid voor de veroordeelde om over de adviezen van de directeur en van het openbaar ministerie tegenspraak te voeren

- Art. 34, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten
- Art. 36, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten
- Art. 37, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

Il résulte de la lecture combinée des articles 34, § 1er, 36, § 1er, et 37, alinéa 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté que lorsqu'il statue sur une première demande de surveillance électronique d'une personne condamnée à des peines dont le total ne dépasse pas trois ans, le juge de l'application des peines apprécie souverainement s'il souhaite entendre le condamné ; s'il l'estime inutile, il statue sur la base des pièces qui lui sont soumises dans le cadre d'une procédure écrite et il n'est pas prévu que dans cette procédure devant le juge de l'application des peines, le condamné puisse contredire les avis du directeur et du ministère public (1). (1) Cass. 9 janvier 2024, RG P.23.1740.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240109.2N.4. La doctrine regrette cependant que la loi relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté ne prévoie pas, en cas de procédure écrite, la possibilité pour le condamné de répliquer à l'avis éventuellement émis par le ministère public (M.-A. Beernaert, « Le nouveau régime d'exécution des peines privatives de liberté ne dépassant pas trois ans : retour sur une réforme délicate », in F. Dessy et N. Sanhaji (coord.), Droit pénal. Evolutions récentes, Limal, Anthémis, 2004, p. 223 ; T. Moreau, D. Vandermeersch et J.-M. Hausman, « Eléments de droit pénal », Bruxelles, La Charte, 2024, p. 662).

APPLICATION DES PEINES - Condamné à des peines dont le total ne dépasse pas trois ans - Première demande de surveillance électronique - Procédure écrite - Portée - Possibilité offerte au condamné de contredire les avis du directeur et du ministère public (non)

- Art. 34, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine
- Art. 36, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine
- Art. 37, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op tegenspraak - Uitvoering van de vrijheidsstraffen - Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Eerste verzoek om elektronisch toezicht - Schriftelijke procedure - Draagwijde - (Geen) mogelijkheid voor de veroordeelde om over de adviezen van de directeur en van het openbaar ministerie tegenspraak te voeren

- Art. 34, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 36, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 37, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

De Wet Strafvatvoering vereist niet, in het kader van de procedure tot verzoek om elektronisch toezicht, dat de justitieassistent die belast is met de opvolging van een andere strafuitvoeringsmodaliteit een verslag neerlegt.

STRAFUITVOERING - Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Vraag om elektronisch toezicht - Schriftelijke procedure - Veroordeelde opgevolgd door een justitieassistent in het kader van een andere strafuitvoeringsmodaliteit - Voeging bij het dossier, door de justitieassistent, van een verslag - (Geen) verplichting

- Art. 31, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 34 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à la contradiction - Exécution des peines privatives de liberté - Condamné à des peines dont le total ne dépasse pas trois ans - Première demande de surveillance électronique - Procédure écrite - Portée - Possibilité offerte au condamné de contredire les avis du directeur et du ministère public (non)

- Art. 34, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 36, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 37, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

La loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté n'impose pas, dans le cadre de la procédure de demande d'une surveillance électronique, le dépôt d'un rapport par l'assistant de justice chargé du suivi d'une autre modalité d'exécution de la peine.

APPLICATION DES PEINES - Condamné à des peines dont le total ne dépasse pas trois ans - Demande de surveillance électronique - Procédure écrite - Condamné suivi par un assistant de justice dans le cadre d'une autre modalité d'exécution de la peine - Jonction au dossier d'un rapport par l'assistant de justice - Obligation (non)

- Art. 31, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 34 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De in artikel 71 Strafwetboek bedoelde schulditsluitingsgrond, dat bepaalt dat er geen misdrijf is wanneer de beschuldigde of de beklaagde op het tijdstip van de feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan of wanneer hij gedwongen werd door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan, vereist dat de wilsbekwaamheid van de betrokkene volledig is uitgeschakeld, waardoor hij op het ogenblik van de feiten ontoerekeningsvatbaar moet worden geacht; de rechter die oordeelt dat de dader van een strafbaar feit zich mogelijkwerijs in een psychotische toestand bevond op het ogenblik van het plegen van dat feit maar die tevens oordeelt dat, in zoverre dat effectief al het geval zou zijn, die toestand hoe dan ook niet ertoe heeft geleid dat de betrokkene hierdoor zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden volledig was verloren, verantwoordt naar recht de beslissing dat de in artikel 71 Strafwetboek bedoelde schulditsluitingsgrond niet van toepassing is en omkleedt die beslissing ook regelmatig met redenen.

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Schulditsluitingsgrond - Artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis - Wilsonbekwaamheid die volledig is uitgesloten - Psychotische toestand - Toestand die er niet toe leidt dat het oordeelsvermogen of controle volledig is verloren - Invloed

- Art. 71 Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Schulditsluitingsgrond - Artikel 71 Strafwetboek - Geestesstoornis - Wilsonbekwaamheid die volledig is uitgesloten - Psychotische toestand - Toestand die er niet toe leidt dat het oordeelsvermogen of controle volledig is verloren - Invloed

- Art. 71 Strafwetboek

La cause d'exemption de culpabilité visée à l'article 71 du Code pénal, lequel dispose qu'il n'y a pas d'infraction lorsque l'accusé ou le prévenu était atteint, au moment des faits, d'un trouble mental ayant aboli sa capacité de discernement ou de contrôle de ses actes ou lorsqu'il a été contraint par une force à laquelle il n'a pu résister, requiert l'abolissement complet de la capacité de l'intéressé à exprimer sa volonté, en raison duquel il doit être réputé irresponsable au moment des faits ; en considérant, d'une part, que l'auteur d'un fait punissable se trouvait peut-être dans un état psychotique au moment de la commission de ce fait, et, d'autre part, que, fût-ce effectivement le cas, cet état n'a pas, quoi qu'il en soit, entraîné chez l'intéressé une perte totale de sa capacité de discernement ou de contrôle de ses actes, le juge justifie légalement et motive régulièrement la décision que la cause d'exemption de culpabilité visée à l'article 71 du Code pénal ne s'applique pas.

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Cause d'exemption de culpabilité - Code pénal, article 71 - Trouble mental - Exclusion totale de l'incapacité à exprimer sa volonté - État psychotique - Situation n'entraînant pas une perte totale de la capacité de discernement ou de contrôle - Incidence

- Art. 71 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Cause d'exemption de culpabilité - Code pénal, article 71 - Trouble mental - Exclusion totale de l'incapacité à exprimer sa volonté - État psychotique - Situation n'entraînant pas une perte totale de la capacité de discernement ou de contrôle - Incidence

- Art. 71 Code pénal

Het arrest, dat uitspraak doet bij toepassing van artikel 61quater, § 5, Wetboek van Strafvordering, houdt geen beslissing in als bedoeld door artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering zodat het cassatieberoep, ingesteld vooraleer een eindbeslissing voorligt in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, bijgevolg voorbarig en derhalve niet ontvankelijk is (1). (1) Cass. 1 maart 2023, AR P.22.1352.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12 met strijdige concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 4 januari 2022, arrest niet gepubliceerd; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, la Charte, 10e édition, 2025, t. I, pp. 649-650.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Verzoek tot opheffing van een onderzoekshandeling met betrekking tot goederen - Artikel 61quater, Wetboek van Strafvordering - Ontvankelijkheid

- Art. 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Strafrechtelijk kortgeding - Verzoek tot opheffing van een onderzoekshandeling met betrekking tot goederen - Artikel 61quater, Wetboek van Strafvordering - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 61quater, § 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

L'arrêt qui statue en application de l'article 61quater, § 5, du Code d'instruction criminelle, ne constitue pas une décision telle que visée à l'article 420, alinéa 2, de ce même code, de sorte que le pourvoi en cassation introduit avant que soit rendue une décision définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, est, par conséquent, prématuré et, partant, irrecevable (1). (1) Cass. 1er mars 2023, RG P.22.1352.F,

ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230301.2F.12, avec les concl. contraires de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 4 janvier 2022, inédit ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, la Charte, 10e édition, 2025, t. I, pp. 649-650.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Demande de levée d'un acte d'instruction concernant des biens - Code d'instruction criminelle, article 61quater - Recevabilité

- Art. 61quater, § 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Référé pénal - Demande de levée d'un acte d'instruction concernant des biens - Code d'instruction criminelle, article 61quater - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 61quater, § 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

De bepalingen van artikel 19.1, g) en h), Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroingsbevelen en confiscatiebevelen dienen te worden gelezen in samenhang met de overwegingen 15 en 34 van de preambule bij Verordening 2018/1805; hieruit volgt dat er ten gunste van de uitvaardigende Staat een vermoeden bestaat van de inachtneming van de fundamentele rechten van onder meer de persoon tegen wie een confiscatiebevel is uitgevaardigd zodat de weigering van de tenuitvoerlegging van het confiscatiebevel dan ook enkel gerechtvaardigd is wanneer op geloofwaardige wijze omstandige elementen worden aangevoerd die wijzen op een kennelijk gevaar voor de fundamentele rechten van de betrokkene, waardoor het voormelde vermoeden wordt weerlegd (1). (1) Zie Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1658.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.3, met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240312.2N.3.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Algemeen - Verdrag Europese Unie - Fundamentele rechten - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroingsbevelen en confiscatiebevelen

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroingsbevelen en confiscatiebevelen

EUROPESE UNIE - Allerlei - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroingsbevelen en confiscatiebevelen

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroingsbevelen en confiscatiebevelen

Les dispositions de l'article 19, § 1er, g) et h), du règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation doivent être lues en combinaison avec les considérants 15 et 34 du préambule de ce règlement ; il s'ensuit que l'État d'émission est présumé veiller au respect des droits fondamentaux, entre autres, de la personne faisant l'objet d'une décision de confiscation, de sorte que seule l'allégation rendue plausible d'éléments circonstanciés indiquant un danger manifeste pour les droits fondamentaux de l'intéressé et aptes à renverser la présomption précitée peut justifier le refus d'exécuter la décision de confiscation (1). (1) Voir Cass. 12 mars 2024, RG P.23.1658.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.3, avec concl. de A. WINANTS, avocat général, publiées à leur date dans AC ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240312.2N.3.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Généralités - Traité sur l'Union européenne - Droits fondamentaux - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Décision de confiscation - Refus d'exécution - Présomption de respect des droits fondamentaux par l'État d'émission - Renversement - Modalités

- Considérations (15) et (34) Preambule Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

- Art. 19.1, g) et h) Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

UNION EUROPEENNE - Divers - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Décision de confiscation - Refus d'exécution - Présomption de respect des droits fondamentaux par l'État d'émission - Renversement - Modalités

- Considérations (15) et (34) Preambule Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

- Art. 19.1, g) et h) Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroezingsbevelen en confiscatiebevelen

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroezingsbevelen en confiscatiebevelen

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigering van tenuitvoerlegging - Vermoeden van inachtneming door uitvaardigende Staat van de fundamentele rechten - Weerlegging - Wijze

- Overwegingen (15) en (34) Preambule Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroezingsbevelen en confiscatiebevelen

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevroezingsbevelen en confiscatiebevelen

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Décision de confiscation - Refus d'exécution - Présomption de respect des droits fondamentaux par l'État d'émission - Renversement - Modalités

- Considérations (15) et (34) Preambule Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

- Art. 19.1, g) et h) Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Décision de confiscation - Refus d'exécution - Présomption de respect des droits fondamentaux par l'État d'émission - Renversement - Modalités

- Considérations (15) et (34) Preambule Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

- Art. 19.1, g) et h) Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

Op grond van artikel 19.1, g) en h), Verordening 2018/1805 volstaat het voor de toepassing van de daar bedoelde weigeringsgronden niet dat degene waartegen het confiscatiebevel is uitgevaardigd, niet is opgeroepen voor, noch is verschenen op de rechtszitting waarop is beslist tot zijn veroordeling bij verstek tot de straf of de maatregel die het voorwerp van het confiscatiebevel uitmaakt, wanneer de betrokkene inmiddels op regelmatige wijze in kennis is gesteld van zijn veroordeling en hij de mogelijkheid heeft gehad om daartegen een rechtsmiddel aan te wenden dat kon leiden tot een procedure ten gronde en op tegenspraak, naar aanleiding waarvan de oorspronkelijke beslissing op grond van eventueel nieuw bewijsmateriaal kon worden herzien; dat de betrokkene, die beschikte over een dergelijk rechtsmiddel, in voorkomend geval heeft geopteerd voor een ander, ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel, heeft geen belang en dat het bij het confiscatiebevel gevoegde certificaat verkeerdelijk vermeldt dat de betrokkene wel persoonlijk ter rechtszitting is opgeroepen of dat er veel tijd is verstreken sinds de veroordeling tot verbeurdverklaring, zijn geen omstandigheden die toelaten anders te oordelen.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigeringsgronden - Geen oproeping of verschijning op de rechtszitting waarop beslist is tot veroordeling bij verstek - Op regelmatige wijze kennis van de veroordeling - Mogelijkheid tot het aanwenden van een rechtsmiddel - Keuze voor een ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel - Grens

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake de wederzijdse erkenning van bevestigingsbevelen en confiscatiebevelen

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel - Weigeringsgronden - Geen oproeping of verschijning op de rechtszitting waarop beslist is tot veroordeling bij verstek - Op regelmatige wijze kennis van de veroordeling - Mogelijkheid tot het aanwenden van een rechtsmiddel - Keuze voor een ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel - Grens

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake

Sur la base de l'article 19, § 1er, g) et h), du règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation, il ne suffit pas, pour que s'appliquent les causes de refus visées à l'article précité, que celui faisant l'objet de la décision de confiscation n'ait pas été convoqué ou n'ait pas comparu à l'audience où a été prononcée sa condamnation par défaut à la peine ou à la mesure ayant abouti à la décision de confiscation, si tant est que, entretemps, l'intéressé ait été régulièrement informé de sa condamnation et ait eu la possibilité de former contre celle-ci un recours qui a pu donner lieu à une procédure contradictoire sur le fond, au cours de laquelle la décision initiale a pu être réformée sur la base d'éventuels nouveaux éléments de preuve ; le fait que l'intéressé ayant bénéficié de pareil recours a opté, le cas échéant, pour une autre voie de recours inefficace ou moins efficace est sans incidence à cet égard, et les circonstances que le certificat joint à la décision de confiscation mentionne, à tort, que l'intéressé a bien été convoqué personnellement à l'audience et qu'un laps de temps important s'est écoulé depuis la condamnation à la confiscation ne sont pas de nature à statuer autrement.

UNION EUROPEENNE - Divers - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Décision de confiscation - Causes de refus - Absence de convocation ou de comparution à l'audience où a été prononcée la condamnation par défaut - Connaissance régulière de la condamnation - Possibilité d'exercer une voie de recours - Choix d'une voie de recours inefficace ou moins efficace - Limite

- Art. 19.1, g) et h) Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions de confiscation

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Règlement (UE) n° 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Décision de confiscation - Causes de refus - Absence de convocation ou de comparution à l'audience où a été prononcée la condamnation par défaut - Connaissance régulière de la condamnation - Possibilité d'exercer une voie de recours - Choix d'une voie de recours inefficace ou moins efficace - Limite

- Art. 19.1, g) et h) Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la

de wederzijdse erkenning van bevroeringsbevelen en
confiscatiebevelen

*STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Verbeurdverklaring -
Verordening (EU) 2018/1805 van het Europees Parlement en de
Raad van 14 november 2018 - Confiscatiebevel -
Weigeringsgronden - Geen oproeping of verschijning op de
rechtszitting waarop beslist is tot veroordeling bij verstek - Op
regelmatige wijze kennis van de veroordeling - Mogelijkheid tot
het aanwenden van een rechtsmiddel - Keuze voor een
ondoelmatig of minder doelmatig rechtsmiddel - Grens*

- Art. 19.1, g) en h) Verordening (EU) nr. 2018/1805 van het
Europees Parlement en de Raad van 14 november 2018 inzake
de wederzijdse erkenning van bevroeringsbevelen en
confiscatiebevelen

reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions
de confiscation

*PEINE - Divers - Confiscation - Règlement (UE) n° 2018/1805 du
Parlement européen et du Conseil du 14 novembre 2018 - Décision
de confiscation - Causes de refus - Absence de convocation ou de
comparution à l'audience où a été prononcée la condamnation par
défaut - Connaissance régulière de la condamnation - Possibilité
d'exercer une voie de recours - Choix d'une voie de recours
inefficace ou moins efficace - Limite*

- Art. 19.1, g) et h) Règlement (UE) 2018/1805 du Parlement
européen et du Conseil du 14 novembre 2018 concernant la
reconnaissance mutuelle des décisions de gel et des décisions
de confiscation

P.25.0039.N

4 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.12](#)

AC nr. ...

De rechter kan op grond van artikel 794 Gerechtelijk Wetboek elke kennelijke rekenfout of verschrijving of andere kennelijke leemte dan het in artikel 794/1 Gerechtelijk Wetboek bedoelde verzuim uitspraak te doen over een punt van de vordering in een vonnis verbeteren, zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen; artikel 794/1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat het gerecht dat heeft verzuimd zich over een punt van de vordering uit te spreken dit verzuim kan herstellen zonder afbreuk te doen aan de over de reeds beslechte geschilpunten uitgesproken beslissingen; deze bepaling is evenwel niet van toepassing in strafzaken; de strafuitvoeringsrechter schendt artikel 794 Gerechtelijk Wetboek wanneer hij met het verbeterend vonnis een herbeoordeling maakt van de op het ogenblik van het verbeterde vonnis beschikbare gegevens en zich dan ook niet beperkt tot de verbetering van een kennelijke rekenfout of van een verschrijving of van een andere kennelijke leemte dan het in artikel 794/1 Gerechtelijk Wetboek bedoelde verzuim uitspraak te doen over een punt van de vordering (1). (1) Over het verbod om in strafzaken in een verbeterend vonnis terug te komen op een beslecht geschilpunt, zie Cass. 21 november 2023, AR P.23.1509.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.15; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0439.F, AC 2019, nr. 272; Cass. 22 september 2015, AR P.14.1118.N, AC 2015, nr. 541; Cass. 4 november 2009, AR P.09.0972.F, AC 2009, nr. 640; J. DE CODT, "L'erreur matérielle et sa rectification devant la juridiction répressive", noot onder Brussel (KI), 17 september 2002, RDP 2003, p. 314; zie alg. C. VAN SEVEREN, "Commentaar bij artikel 794 Ger.W.", in Comm. Ger. Kluwer, 2020, 44p.

STRAFVORDERING - Verzuim van uitspraak over een geschilpunt - Toepassing van artikelen 794 en 794/1 Gerechtelijk Wetboek in strafzaken - Rechtzetting wegens een kennelijke rekenfout, een verschrijving of leemte - Herbeoordeling van de zaak in het verbeterend vonnis - Grens

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Verzuim van uitspraak over een geschilpunt - Toepassing van artikelen 794 en 794/1 Gerechtelijk Wetboek in strafzaken -

Le juge peut, sur la base de l'article 794 du Code judiciaire, rectifier dans un jugement toute erreur manifeste de calcul ou matérielle ou toute lacune manifeste autre que l'omission de statuer sur un chef de demande visée à l'article 794/1 de ce code, sans cependant étendre, restreindre ou modifier les droits que ce jugement a consacrés ; l'article 794/1, alinéa 1er, du même code prévoit que la juridiction qui a omis de statuer sur un chef de demande peut réparer cette omission sans porter atteinte aux décisions prononcées sur les points du litige déjà tranchés ; cette disposition n'est toutefois pas applicable en matière répressive ; le juge de l'application des peines viole l'article 794 lorsque, par le jugement rectificatif, il procède de nouveau à l'appréciation des éléments disponibles au moment du jugement rectificatif et, dès lors, ne se limite pas à rectifier une erreur manifeste de calcul ou matérielle ou une lacune manifeste autre que l'omission de statuer sur un chef de demande visée à l'article 794/1 (1). (1) En ce qui concerne l'interdiction, en matière répressive, de revenir par un jugement rectificatif sur un point du litige déjà tranché, voir Cass. 21 novembre 2023, RG P.23.1509.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.15; Cass. 8 mai 2019, RG P.19.0439.F, Pas. 2019, n° 272 ; Cass. 22 septembre 2015, RG P.14.1118.N, Pas. 2015, n° 541 ; Cass. 4 novembre 2009, RG P.09.0972.F, Pas. 2009, n° 640 ; J. DE CODT, « L'erreur matérielle et sa rectification devant la juridiction répressive », note sous Bruxelles (Ch.mis.acc.), 17 septembre 2002, R.D.P.C. 2003, p. 314 ; voir plus généralement C. VAN SEVEREN, « Commentaar bij artikel 794 Ger.W. », Comm. Ger. Kluwer, 2020, 44 p.

ACTION PUBLIQUE - Omission de statuer sur un point du litige - Application en matière répressive des articles 794 et 794/1 du Code judiciaire - Rectification d'une erreur manifeste de calcul ou matérielle ou d'une lacune manifeste - Réexamen de la cause dans le jugement rectificatif - Limite

- Art. 794 Code judiciaire
- Art. 794/1 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Omission de statuer sur un point du litige - Application en matière répressive des articles 794 et 794/1 du Code judiciaire - Rectification

Rechtzetting wegens een kennelijke rekenfout, een verschrijving of leemte - Herbeoordeling van de zaak in het verbeterend vonnis - Grens

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 794/1 Gerechtelijk Wetboek

d'une erreur manifeste de calcul ou matérielle ou d'une lacune manifeste - Réexamen de la cause dans le jugement rectificatif - Limite

- Art. 794 Code judiciaire
- Art. 794/1 Code judiciaire

P.25.0040.N

4 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.10](#)

AC nr. ...

Indien een appellant in het grievenformulier als grief de met het beroepen vonnis opgelegde hoofdstraf vermeldt en dus aangeeft dat hij dat beslissingsonderdeel in hoger beroep wenst hervormd te zien, dan voert hij noodzakelijk ook een grief aan betreffende de aan de appellant opgelegde bijkomende straffen, die immers beslissingsonderdelen zijn die onafscheidbaar zijn van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf (1); de omstandigheid dat de appellant in zijn grievenformulier uitdrukkelijk aangeeft dat hij enkel de hervorming wenst van de hoofdstraf en dus formeel geen grief aanvoert betreffende een bijkomende straf, laat niet toe anders te oordelen en het appelgerecht moet een dergelijke beperking in het grievenformulier buiten beschouwing laten. (1) Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 13 februari 2024, AR P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Bijkomende straffen - Beslissingsonderdeel dat onafscheidbaar is van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf - Gevolg

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Gevolgen. Bevoegdheid van de rechter - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Grief die is beperkt tot de opgelegde hoofdstraf - Bijkomende straffen - Beslissingsonderdeel dat onafscheidbaar is van het beslissingsonderdeel betreffende de hoofdstraf - Gevolg

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Lorsque, sur le formulaire de griefs, un appellant mentionne comme grief la peine principale infligée par le jugement entrepris et indique donc qu'il souhaite voir cet élément de décision réformé en degré d'appel, il soulève nécessairement aussi un grief concernant les peines accessoires prononcées à son encontre qui sont indissociables de l'élément de décision relatif à la peine principale (1) ; la circonstance que l'appellant indique expressément dans son formulaire de griefs qu'il souhaite uniquement la réformation de la peine principale et ne soulève donc pas formellement de grief concernant une peine accessoire ne permet pas de statuer autrement, et la juridiction d'appel est tenue de faire abstraction de pareille limitation dans le formulaire de griefs. (1) Cass. 4 février 2025, RG P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7 ; Cass. 13 février 2024, RG P.23.1665.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240213.2N.6.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Formulaire de griefs - Saisine de la juridiction d'appel - Grief limité à la peine principale infligée - Peines accessoires - Élément de décision indissociable de celui relatif à la peine principale - Conséquence

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Appel - Effets. Compétence du juge - Formulaire de griefs - Saisine de la juridiction d'appel - Grief limité à la peine principale infligée - Peines accessoires - Élément de décision indissociable de celui relatif à la peine principale - Conséquence

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.25.0044.F

23 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.8](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 66 Wetboek van Strafvordering worden de klagers alleen dan als burgerlijke partij beschouwd indien zij het uitdrukkelijk verklaren, hetzij bij de klacht, hetzij bij een latere akte, of indien zij bij een van die akten een conclusie tot schadevergoeding nemen; een schriftelijke conclusie waarin aan een welbepaalde persoon aanwijzingen van schuld ten laste worden gelegd die zijn verwijzing naar het vonnisgerecht verantwoorden, is dus geen akte van burgerlijke partijstelling tegen die persoon (1). (1) Zie Cass. 2 december 2008, AR P.08.1082.N, AC 2008, nr. 689; Cass. 30 mei 2023, AR P.22.1719.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.4

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering
- Art. 67 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering
- Art. 67 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering
- Art. 67 Wetboek van Strafvordering

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Conclusie tot schadevergoeding - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering
- Art. 67 Wetboek van Strafvordering

Aux termes de l'article 66 du Code d'instruction criminelle, les plaignants ne sont réputés partie civile qu'à la condition de le déclarer formellement, soit par la plainte soit par acte subséquent; ils acquièrent également cette qualité s'ils prennent, par l'une ou par l'autre, des conclusions en dommages-intérêts; n'est dès lors pas un acte de constitution de partie civile contre une personne déterminée, l'écrit de conclusions qui se borne à imputer à cette personne l'existence d'indices de culpabilité justifiant son renvoi devant la juridiction de jugement (1). (1) Voir Cass. 30 mai 2023, RG P.22.1719.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230530.2N.4; Cass. 2 décembre 2008, RG P.08.1082.N, Pas. 2008, n° 689.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Divers - Action civile - Constitution de partie civile - Plainte - Conclusions en dommages-intérêts - Personne contre laquelle la constitution est dirigée

- Art. 66 Code d'Instruction criminelle
- Art. 67 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Action civile - Constitution de partie civile - Plainte - Conclusions en dommages-intérêts - Personne contre laquelle la constitution est dirigée

- Art. 66 Code d'Instruction criminelle
- Art. 67 Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Action civile - Constitution de partie civile - Plainte - Conclusions en dommages-intérêts - Personne contre laquelle la constitution est dirigée

- Art. 66 Code d'Instruction criminelle
- Art. 67 Code d'Instruction criminelle

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge répressif - Constitution de partie civile - Plainte - Conclusions en dommages-intérêts - Personne contre laquelle la constitution est dirigée

- Art. 66 Code d'Instruction criminelle
- Art. 67 Code d'Instruction criminelle

De burgerlijke partijstelling, die door de onderzoeksmagistraat, zijn griffier en de verschijnende partij wordt ondertekend, vermeldt dat ze gericht is tegen een bij naam genoemde persoon of tegen onbekenden; uit de omstandigheid dat de klacht tevens een niet-geïdentificeerde derde bij de zaak betreft, volgt, bij gebrek aan een uitdrukkelijke verklaring in die zin, niet dat de burgerlijke partij zich ook tegen hem burgerlijke partij heeft gesteld (1). (1) Zie Cass. 5 oktober 2021, AR P.21.0769.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.5

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Allerlei - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Klacht - Persoon tegen wie de burgerlijk partijstelling gericht is

- Art. 66 Wetboek van Strafvordering

Signé par le magistrat instructeur, son greffier et le comparant, l'acte de constitution de partie civile énonce qu'il est dirigé contre une personne nommément désignée ou contre inconnu; de la circonstance que la plainte met également en cause un tiers non identifié, il ne résulte pas, faute de déclaration formelle en ce sens, que la partie civile est également constituée contre lui (1). (1) Voir Cass. 5 octobre 2021, RG P.21.0769.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.5.

ACTION CIVILE - Action civile portée devant le juge répressif - Constitution de partie civile - Plainte - Personne contre laquelle la constitution est dirigée

- Art. 66 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Divers - Action civile - Constitution de partie civile - Plainte - Personne contre laquelle la constitution est dirigée

- Art. 66 Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Action civile - Constitution de partie civile - Plainte - Personne contre laquelle la constitution est dirigée

- Art. 66 Code d'Instruction criminelle

Hij die beweert door een misdaad of een wanbedrijf te zijn benadeeld, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, de omvang van de schade en het oorzakelijk verband tussen de schade en de vermelde misdaad of het vermelde wanbedrijf maar de beweerde benadeelde moet, wil zijn burgerlijke partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door de misdaad of het wanbedrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken en het onderzoeksgerecht oordeelt in beginsel onaantastbaar of de schade die de benadeelde beweert te hebben geleden aannemelijk is, wat het kan afleiden uit zijn vaststelling dat de betrokkene al dan niet reële en persoonlijke schade heeft of kan hebben geleden; de kosten of uitgaven die de beroepsvereniging heeft gedaan om bewarende maatregelen te nemen met het oog op het beperken of het beheersen van de schade die een van haar leden zou hebben toegebracht aan derden ingevolge het plegen van hem verweten misdrijven, indien bewezen, kan schade uitmaken die de beroepsvereniging werkelijk en persoonlijk lijdt als gevolg van die misdrijven en die zij op het moment van haar burgerlijke partijstelling nog niet concreet dient becijferen en de beroepsvereniging kan, onder de vorm van reputatieschade, ook werkelijke, rechtstreekse en persoonlijke schade lijden ingevolge misdrijven gepleegd door een van haar leden waarbij het feit dat de beroepsvereniging niet kan worden vereenzelvigd met leden en niet verantwoordelijk is voor het professionele handelen van een van haar leden, daaraan geen afbreuk doet (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239.

ADVOCAAT - Orde van Advocaten - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

4/05/2026

Toute personne qui se prétend lésée par un crime ou un délit peut se constituer partie civile, sur la base de l'article 63 du Code d'instruction criminelle, devant le juge d'instruction compétent sans devoir, à ce stade de la procédure, apporter la preuve du dommage, de son étendue et du lien de causalité entre ce dommage et le crime ou le délit énoncé mais, pour que la constitution de partie civile de la personne qui se prétend lésée soit recevable, celle-ci doit rendre plausible son allégation relative au dommage qu'elle aurait subi en conséquence du crime ou du délit et, en principe, la juridiction d'instruction examine souverainement si le dommage prétendument subi par la personne lésée est plausible, ce qu'elle peut déduire après avoir établi si la personne concernée a subi ou a pu subir réellement et personnellement un préjudice ; les frais et débours exposés par l'union professionnelle afin de prendre les mesures conservatoires visant à limiter ou à maîtriser le dommage qu'un de ses membres aurait pu causer à des tiers ensuite de la commission des infractions qui lui sont imputées, pour autant qu'elles soient établies, peuvent constituer un préjudice que l'union professionnelle a réellement et personnellement subi en conséquence de ces infractions et qu'elle n'est pas encore tenue de chiffrer au moment de sa constitution de partie civile et l'union professionnelle peut, sous la forme d'un préjudice résultant d'une atteinte à la réputation, avoir subi un préjudice réel, direct et personnel en conséquence d'infractions commises par l'un de ses membres, le fait que l'union professionnelle ne puisse être assimilée à des membres et ne soit pas responsable des actes professionnels de l'un de ses membres n'y changeant rien (1). (1) Cass. 21 avril 2020, RG P.19.1274.N, Pas. 2020, n° 239.

AVOCAT - Ordre des avocats - Action civile - Constitution de partie civile - Recevabilité - Condition - Dommage plausible - Frais et débours exposés par l'union professionnelle afin de prendre les mesures conservatoires visant à limiter le dommage - Préjudice résultant d'une atteinte à la réputation - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1382 Ancien Code civil

P. 488/844

BEROEPSVERENIGINGEN - Orde van Advocaten - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Beroepsvereniging - Orde van Advocaten - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Onderzoeksgerecht - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Beroepsvereniging - Orde van Advocaten - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

ONDERZOEKSGERECHTEN - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Aannemelijke schade - Beroepsvereniging - Orde van Advocaten - Kosten en uitgaven door de beroepsvereniging van bewarende maatregelen strekkende tot schadebeperking - Reputatieschade - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

UNION PROFESSIONNELLE - Ordre des avocats - Action civile - Constitution de partie civile - Recevabilité - Condition - Dommage plausible - Frais et débours exposés par l'union professionnelle afin de prendre les mesures conservatoires visant à limiter le dommage - Préjudice résultant d'une atteinte à la réputation - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1382 Ancien Code civil

ACTION CIVILE - Constitution de partie civile - Recevabilité - Condition - Dommage plausible - Union professionnelle - Ordre des avocats - Frais et débours exposés par l'union professionnelle afin de prendre les mesures conservatoires visant à limiter le dommage - Préjudice résultant d'une atteinte à la réputation - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1382 Ancien Code civil

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Juridiction d'instruction - Action civile - Constitution de partie civile - Recevabilité - Condition - Dommage plausible - Union professionnelle - Ordre des avocats - Frais et débours exposés par l'union professionnelle afin de prendre les mesures conservatoires visant à limiter le dommage - Préjudice résultant d'une atteinte à la réputation - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1382 Ancien Code civil

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Action civile - Constitution de partie civile - Recevabilité - Condition - Dommage plausible - Union professionnelle - Ordre des avocats - Frais et débours exposés par l'union professionnelle afin de prendre les mesures conservatoires visant à limiter le dommage - Préjudice résultant d'une atteinte à la réputation - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1382 Ancien Code civil

P.25.0049.N

21 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250121.2N.13](#)

AC nr. ...

Het onderzoeksgerecht waaraan een verdachte zonder verdere toelichting vraagt hem overeenkomstig artikel 35 Voorlopige Hechteniswet vrij te laten tegen de betaling van een bepaalde borgsom, kan dat verzoek afwijzen op grond van de enkele reden dat die vorm van zekerheid niet volstaat om tegemoet te komen aan de gronden die de handhaving van de voorlopige hechtenis wettigen (1). (1) Zie Cass. 9 april 2024, AR P.24.0412.N, AC 2024, nr. 292, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.19.

BORGTOCHT - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling tegen borgsom - Weigering - Redenen

4/05/2026

La juridiction d'instruction à laquelle le suspect demande, sans autre explication, sa mise en liberté contre paiement d'un cautionnement déterminé en vertu de l'article 35 de la loi du 20 juillet 1990, peut rejeter cette demande ou simple motif cette forme de sûreté ne saurait pallier les motifs ayant justifié le maintien en détention préventive (1). (1) Voy. Cass. 9 avril 2024, RG P.24.0412.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.19.

CAUTIONNEMENT - Matière répressive - Détention préventive - Demande de libération sous caution - Refus - Motifs

P. 489/844

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling tegen borgsom - Weigering - Redenen

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot invrijheidstelling tegen borgsom - Weigering - Redenen

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot invrijheidstelling tegen borgsom - Weigering - Redenen

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Verzoek tot invrijheidstelling tegen borgsom - Weigering - Redenen

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Demande de libération sous caution - Refus - Motifs

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Demande de libération sous caution - Refus - Motifs

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de libération sous caution - Refus - Motifs

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Demande de libération sous caution - Refus - Motifs

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer de verdachte in een geval bedoeld in artikel 22 Voorlopige Hechteniswet hoger beroep instelt tegen een beslissing van de raadkamer tot handhaving van zijn voorlopige hechtenis en hij voor de kamer van inbeschuldigingstelling bij conclusie geen verweer voert over het vereiste van een risico op recidive, onttrekking, het laten verdwijnen van bewijzen of het zich verstaan met derden, dan voldoet de kamer van inbeschuldigingstelling aan haar motiveringsplicht door de overname van de redenen van het bevel tot aanhouding of van een eerdere beslissing waarin wordt vastgesteld dat is voldaan aan die criteria, in zoverre die nog actueel zijn; in dat geval dient de kamer van inbeschuldigingstelling de redenen waarom zij oordeelt dat is voldaan aan die vereisten, niet uitdrukkelijk te herhalen.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Hoger beroep tegen beschikking raadkamer tot handhaving - Geen verweer over de criteria van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Motiveringsplicht kamer van inbeschuldigingstelling - Draagwijde

- Art. 16, §§ 1 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 22, zesde en zevende lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque, dans un cas visé à l'article 22 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, le suspect interjette appel d'une ordonnance de la chambre du conseil maintenant sa détention préventive et que, dans ses conclusions devant la chambre des mises en accusation, il ne soulève pas de moyen d'un risque de relatif à l'exigence récidive, de soustraction à l'action de la justice, de disparition de preuves ou de collusion avec des tiers, la chambre des mises en accusation satisfait à son obligation de motivation en adoptant les motifs du mandat d'arrêt ou d'une décision antérieure qui ont constaté que ces critères étaient remplis dans la mesure où ces derniers sont toujours d'actualité ; dans ce cas la chambre des mises en accusation n'est pas tenue de rappeler expressément les raisons pour lesquelles elle considère que ces exigences sont toujours remplies.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Appel d'une ordonnance de maintien de la chambre du conseil - Pas de moyen de défense relatif aux critères de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Obligation de motivation de la chambre des mises en accusation - Portée

- Art. 16, § 1er et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22, al. 6 et 7 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Hoger beroep tegen beschikking raadkamer tot handhaving - Geen verweer over de criteria van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Motiveringsplicht kamer van inbeschuldigingstelling - Draagwijdte

- Art. 16, §§ 1 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 22, zesde en zevende lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Hoger beroep tegen beschikking raadkamer tot handhaving - Geen verweer over de criteria van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Motiveringsplicht kamer van inbeschuldigingstelling - Draagwijdte

- Art. 16, §§ 1 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 22, zesde en zevende lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Hoger beroep tegen beschikking raadkamer tot handhaving - Geen verweer over de criteria van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Motiveringsplicht kamer van inbeschuldigingstelling - Draagwijdte

- Art. 16, §§ 1 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 22, zesde en zevende lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Appel d'une ordonnance de maintien de la chambre du conseil - Pas de moyen de défense relatif aux critères de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Obligation de motivation de la chambre des mises en accusation - Portée

- Art. 16, § 1er et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22, al. 6 et 7 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Appel d'une ordonnance de maintien de la chambre du conseil - Pas de moyen de défense relatif aux critères de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Obligation de motivation de la chambre des mises en accusation - Portée

- Art. 16, § 1er et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22, al. 6 et 7 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Appel d'une ordonnance de maintien de la chambre du conseil - Pas de moyen de défense relatif aux critères de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Obligation de motivation de la chambre des mises en accusation - Portée

- Art. 16, § 1er et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22, al. 6 et 7 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit de artikelen 16, eerste en tweede lid, en 17, tweede lid, van de wet van 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder volgt dat, wat betreft de uitvoering van vrijheidsstraffen uitgesproken na 1 september 2023 met een uitvoerbaar gedeelte van twee jaar of minder, maar zes maanden of meer, dat: 1° de regeling in beginsel enkel van toepassing is op veroordeelden die uitsluitend een veroordelende beslissing ondergaan die hen heeft veroordeeld tot een vrijheidsstraf van drie jaar of minder, uitgesproken na de inwerkingtreding van de Operationaliseringswet Strafuitvoering, voor zover die veroordelende beslissing kracht van gewijsde heeft verkregen; dit betreft de vereiste van een "nieuwe" veroordeling; 2° voor zij die een dergelijke nieuwe veroordeling ondergaan, de regeling evenwel ook van toepassing is indien er daarnaast een straf in uitvoering komt die werd uitgesproken voor de inwerkingtreding van de Operationaliseringswet Strafuitvoering en dus een "oude" veroordeling betreft (1). (1) Zie vordering OM op basis van art. 442 Wetboek van Strafvordering.

CASSATIE - Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Niet-ontvankelijk cassatieberoep van eiser wegens laattijdige indiening van stukken van betrekking - Vordering van de procureur-generaal bij het Hof

- Art. 16, eerste en tweede lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

- Art. 17, tweede lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechter - Effectieve gevangenisstraffen tot twee jaar - Uitvoering van een veroordeling tot een vrijheidsstraf uitgesproken na 1 september 2023 - Bijkomende gevangenisstraf met uitstel uitgesproken vóór 1 september 2023 en die pas na die datum wordt ten uitvoer gelegd wegens herroeping van het uitstel - Verzoek tot het bekomen van strafuitvoeringsmodaliteiten - Beslissing van onbevoegdheid - Toelaatbaarheid - Toepassing van de regels van inwerkingtreding van de Wet Operationalisering Strafuitvoering

- Art. 16, eerste en tweede lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

Il résulte des articles 16, alinéas 1er et 2, et 17, alinéa 2, de la loi du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins que, en ce qui concerne l'exécution des peines privatives de liberté prononcées à partir du 1er septembre 2023 avec une partie à exécuter de deux ans ou moins, mais de six mois ou plus : 1° la réglementation s'applique, en principe, aux seuls condamnés qui font exclusivement l'objet d'une décision qui les condamnent à une peine privative de liberté de trois ans ou moins, prononcée après l'entrée en vigueur de la loi du 29 juin 2021, pour autant que cette décision de condamnation soit passée en force de chose jugée ; il s'agit de la condition imposant l'existence d'une « nouvelle » condamnation ; 2° la réglementation s'applique également à quiconque fait l'objet d'une telle nouvelle condamnation et exécute en outre une peine qui a été prononcée avant l'entrée en vigueur de la loi du 29 juin 2021 et qui concerne donc une « ancienne » condamnation (1). (1) Voir réquisitions du MP sur la base de l'art. 442 du Code d'instruction criminelle.

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'interet de la loi - Pourvoi du demandeur irrecevable pour cause de dépôt tardif des pièces de la signification - Réquisitions du procureur général près la Cour

- Art. 16, al. 1er et 2 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

- Art. 17, al. 2 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Peine d'emprisonnement effective n'excédant pas deux ans - Exécution d'une condamnation à une peine privative de liberté prononcée après le 1er septembre 2023 - Peine d'emprisonnement complémentaire avec sursis prononcée avant le 1er septembre 2023 et exécutée seulement après cette date en raison de la révocation du sursis - Demande visant à obtenir des modalités d'exécution de la peine - Décision d'incompétence - Admissibilité - Application des règles d'entrée en vigueur de la loi du 29 juin 2021

- Art. 16, al. 1er et 2 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

- Art. 17, tweede lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Strafvuitlegging - Strafvuitlegging - Effectieve gevangenisstraffen tot twee jaar - Uitvoering van een veroordeling tot een vrijheidsstraf uitgesproken na 1 september 2023 - Bijkomende gevangenisstraf met uitstel uitgesproken vóór 1 september 2023 en die pas na die datum wordt ten uitvoer gelegd wegens herroeping van het uitstel - Verzoek tot het bekomen van straffuitleggingmodaliteiten - Beslissing van onbevoegdheid - Toelaatbaarheid - Toepassing van de regels van inwerkingtreding van de Wet Operationalisering Strafvuitlegging

- Art. 16, eerste en tweede lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

- Art. 17, tweede lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

- Art. 17, al. 2 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application de la peine - Juge de l'application des peines - Peine d'emprisonnement effective n'excédant pas deux ans - Exécution d'une condamnation à une peine privative de liberté prononcée après le 1er septembre 2023 - Peine d'emprisonnement complémentaire avec sursis prononcée avant le 1er septembre 2023 et exécutée seulement après cette date en raison de la révocation du sursis - Demande visant à obtenir des modalités d'exécution de la peine - Décision d'incompétence - Admissibilité - Application des règles d'entrée en vigueur de la loi du 29 juin 2021

- Art. 16, al. 1er et 2 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

- Art. 17, al. 2 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

P.25.0065.N**4 februari 2025****ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.15****AC nr. ...**

De eiser heeft geen belang aan te voeren dat de rechter een door hem ingediend verzoek onontvankelijk had moeten verklaren in plaats van het als ongegrond af te wijzen (1). (1) Cass. 8 december 2003, AR C.02.0440.F, AC 2003, nr. 631; Cass. 1 april 1976, AC 1976, 889; F. VAN VOLSEM, "Het aanvoeren van cassatiemiddelen in strafzaken: een overzicht", in Procederen voor het Hof van Cassatie, Knops Publ. 2023, 139.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Strafvuitlegging - Strafvuitlegging - Afwijzing van een verzoek tot voorwaardelijke invrijheidstelling als ongegrond - Grief van de veroordeelde dat het verzoek onontvankelijk was - Gevolg

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering

STRAFVUITVOERING - Strafvuitlegging - Afwijzing van een verzoek tot voorwaardelijke invrijheidstelling als ongegrond - Grief van de veroordeelde dat het verzoek onontvankelijk was - Vereiste van belang van de eiser in cassatie - Gevolg

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering

Le demandeur n'a pas intérêt à soutenir que le juge aurait dû déclarer une demande introduite par lui irrecevable plutôt que de la rejeter au motif qu'elle n'est pas fondée (1). (1) Cass. 8 décembre 2003, RG C.02.0440.F, Pas. 2003, n° 631 ; Cass. 1er avril 1976, Bull. et Pas., 1976, I, 848 ; F. VAN VOLSEM, « Het aanvoeren van cassatiemiddelen in strafzaken: een overzicht », Procéder devant la Cour de cassation, Knops Publ. 2023, p. 139.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Application des peines - Juge de l'application des peines - Rejet d'une demande de libération conditionnelle, car non fondée - Grief soulevé par le condamné retenant que sa demande était irrecevable - Conséquence

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Rejet d'une demande de libération conditionnelle, car non fondée - Grief soulevé par le condamné retenant que sa demande était irrecevable - Condition imposant au demandeur un intérêt à se pourvoir en cassation - Conséquence

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle

De strafuitvoeringsrechter kan voor de afwijzing van een verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit van de voorwaardelijke invrijheidstelling enkel de in artikel 28, § 1, Wet Strafvordering bepaalde tegenaanwijzingen aannemen; de ontkenning door een veroordeelde van zijn schuld aan feiten waarvoor hij werd veroordeeld, is geen tegenaanwijzing waarin artikel 28, § 1, Wet Strafvordering voorziet; dit belet evenwel niet dat de strafuitvoeringsrechter bij de beoordeling van de in artikel 28, § 1, Wet Strafvordering bepaalde tegenaanwijzingen ook het gegeven kan betrekken van de ontkenning van schuld door de veroordeelde aan de feiten waarvoor hij werd veroordeeld, naast andere gegevens (1). (1) Cass. 3 december 2024, AR P.24.1543.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241203.2N.15; Cass. 13 augustus 2024, AR P.24.1186.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240813.VAK.7; Cass. 17 november 2020, AR P.20.1071.N, AC 2020, nr. 706.

STRAFUITVOERING - Strafvorderingsrechter - Verzoek om een modaliteit van strafuitvoering - Afwijzing - Beperking tot de wettelijk bepaalde tegenaanwijzingen - Ontkenning van schuld door de veroordeelde - Beoordeling

- Art. 28, § 1, 1° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Pour rejeter une demande tendant à l'octroi de la modalité d'exécution de la peine qu'est la libération conditionnelle, le juge ne peut adopter de contre-indications autres que celles énumérées à l'article 28, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté ; la circonstance qu'un condamné nie sa culpabilité du chef de faits pour lesquels il a été condamné n'est pas une contre-indication prévue par l'article 28, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 ; toutefois, cela n'empêche pas le juge de l'application des peines qui apprécie les contre-indications énumérées à l'article 28, § 1er, de la loi du 17 mai 2006, de tenir également compte, parmi d'autres éléments, de la circonstance que le condamné nie sa culpabilité du chef des faits pour lesquels il a été condamné (1). (1) Cass. 3 décembre 2024, RG P.24.1543.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241203.2N.15 ; Cass. 13 août 2024, RG P.24.1186.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240813.VAK.7; Cass. 17 novembre 2020, RG P.20.1071.N, Pas. 2020, n°706.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Demande visant à obtenir une modalité d'exécution de la peine - Rejet - Limitation aux contre-indications prévues par la loi - Dénégation de culpabilité par le condamné - Appréciation

- Art. 28, § 1er, 1° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Uit de omstandigheid dat een daad niet strafbaar is krachtens de nieuwe wet die na het plegen van die daad in werking is getreden, volgt niet dat ze niet zou kunnen worden bestraft krachtens een andere wettelijke bepaling die daarentegen zowel op de datum van het misdrijf als op de datum van het vonnis van kracht was; dit is het geval wanneer de beklaagde niet werd veroordeeld wegens schending van artikel 3.44 Wetboek van Vennootschappen, dat niet bestond op het ogenblik waarop het misdrijf werd gepleegd, maar van de artikelen 193, 196, 197, 213 en 214 Strafwetboek, aangezien de herkwalificatie van de litigieuze boekingen de identiteit ervan niet wijzigen (1). (1) Zie Cass. 25 september 2024, AR P.24.0567.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240925.2F.6

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Bepaling die na de feiten in werking is getreden - Andere bepaling die op het ogenblik van de feiten van toepassing was - Herkwalificatie - Toepassing

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek
- Art. 193 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 127 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3.44 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

STRAFVORDERING - Toepassing van de wet in de tijd - Bepaling die na de feiten in werking is getreden - Andere bepaling die op het ogenblik van de feiten van toepassing was - Herkwalificatie - Toepassing

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek
- Art. 193 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 127 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3.44 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Toepassing van de wet in de tijd - Bepaling die na de feiten in werking is getreden - Andere bepaling die op het ogenblik van de feiten van toepassing was - Herkwalificatie - Toepassing

- Art. 2, eerste lid Strafwetboek

De la circonstance qu'un acte n'est pas punissable au titre de la loi nouvelle entrée en vigueur après sa perpétration, il ne résulte pas que cet acte ne pourrait pas être sanctionné au regard d'une autre disposition légale en vigueur, elle, tant à la date de l'infraction qu'au jour de son jugement; ainsi en est-il lorsque le prévenu n'est pas condamné du chef d'infraction à l'article 3.44 du Code des sociétés, disposition qui n'existait pas au moment où l'infraction a été commise, mais bien aux articles 193, 196, 197, 213 et 214 du Code pénal, la requalification des inscriptions comptables litigieuses n'en altérant pas l'identité (1). (1) Voir Cass. 25 septembre 2024, RG P.24.0567.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240925.2F.6.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Disposition postérieure aux faits - Autre disposition applicable au moment des faits - Requalification - Application

- Art. 2, al. 1er Code pénal
- Art. 193 Code pénal
- Art. 196 Code pénal
- Art. 197 Code pénal
- Art. 213 Code pénal
- Art. 214 Code pénal
- Art. 127 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 3.44 Code des sociétés et des associations

ACTION PUBLIQUE - Application de la loi dans le temps - Disposition postérieure aux faits - Autre disposition applicable au moment des faits - Requalification - Application

- Art. 2, al. 1er Code pénal
- Art. 193 Code pénal
- Art. 196 Code pénal
- Art. 197 Code pénal
- Art. 213 Code pénal
- Art. 214 Code pénal
- Art. 127 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 3.44 Code des sociétés et des associations

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Application de la loi dans le temps - Disposition postérieure aux faits - Autre disposition applicable au moment des faits - Requalification - Application

- Art. 2, al. 1er Code pénal

- Art. 193 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 127 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3.44 Wetboek van vennootschappen en verenigingen 23 maart 2019

- Art. 193 Code pénal
- Art. 196 Code pénal
- Art. 197 Code pénal
- Art. 213 Code pénal
- Art. 214 Code pénal
- Art. 127 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 3.44 Code des sociétés et des associations

De teruggave van de subsidies die werden aangewend voor andere doeleinden dan die waarvoor ze zijn verkregen, wordt niet bevolen krachtens artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek maar krachtens artikel 3 van het koninklijk besluit van 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen; die bepaling stelt de door de rechter ambtshalve te bevelen teruggave niet afhankelijk van het bewijs van schade die persoonlijk werd geleden door de organisatie of instelling die de onverschuldigde betaling heeft verricht (1). (1) Zie Cass. 27 januari 2009, AR P.08.1639.N, AC 2009, nr. 68.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Subsidies, vergoedingen en toelagen - Ambtshalve teruggave - (Geen) bewijs van schade

- Art. 3 KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

RECHTBANKEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Subsidies, vergoedingen en toelagen - Ambtshalve teruggave - (Geen) bewijs van schade

- Art. 3 KB 31 mei 1933 betreffende de verklaringen af te leggen in verband met subsidies, vergoedingen en toelagen

La restitution des subventions utilisées à d'autres fins que celles pour lesquelles elles ont été obtenues n'est pas ordonnée par application de l'article 1382 de l'ancien Code civil mais en vertu de l'article 3 de l'arrêté royal du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et d'allocations; cette disposition ne subordonne pas la restitution d'office qu'elle impose au juge, à la preuve d'un préjudice subi personnellement par l'organisation ou l'institution ayant opéré le paiement indu (1). (1) Voir Cass. 27 janvier 2009, RG P.08.1639.N, Pas. 2009, n° 68.

ACTION CIVILE - Subvention, subsides et allocations - Restitution d'office - Preuve d'un préjudice (non)

- Art. 3 A.R. du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action civile - Subvention, subsides et allocations - Restitution d'office - Preuve d'un préjudice (non)

- Art. 3 A.R. du 31 mai 1933 concernant les déclarations à faire en matière de subventions et allocations

Uit de tekst van de bepalingen van artikel 152 en 205bis, Wetboek van Strafvordering en artikel 6 EVRM, de doelstelling van de wetgever een efficiënter beheer van de zittingen te realiseren en de algemene economie van de regeling, volgt dat de rechter in de regel dient in te gaan op het op de inleidingszitting geformuleerde verzoek van een partij, die nog geen conclusies heeft neergelegd, om conclusietermijnen te bepalen, maar die partij heeft geen absoluut recht op conclusietermijnen; de rechter kan oordelen dat er omstandigheden zijn eigen aan de zaak die maken dat het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet vereist dat er conclusietermijnen worden bepaald en hij kan daarbij onder meer rekening houden met het tijdsverloop tussen de betekening van de dagvaarding en de inleidende rechtszitting welke partijen in de gelegenheid moet hebben gesteld hun verdediging voor te bereiden, het weinig complex karakter van de te beoordelen zaak, de verjaring van de strafvordering, de verplichting een overschrijding of een verdere overschrijding van de redelijke termijn te vermijden of de hechtenistoestand van één of meerdere beklaagden; de rechter dient steeds met verwijzing naar de omstandigheden eigen aan de zaak aan te geven waarom het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet vereist dat conclusietermijnen worden toegekend (1). (1) Cass. 7 november 2017, AR P.17.0127.N, AC 2017, nr. 617.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Strafvordering - Verzoek tot bepaling van conclusietermijnen - Geen absoluut recht op conclusietermijnen - Recht op een eerlijk proces - Omstandigheden eigen aan de zaak die maken dat het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd geen conclusietermijnen vereist - Criteria - Vermelding van de omstandigheden - Motivering

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering
- Art. 250bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Verzoek tot bepaling van conclusietermijnen - Geen absoluut recht op conclusietermijnen - Recht op een eerlijk proces - Omstandigheden eigen aan de zaak die maken dat het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd geen conclusietermijnen vereist - Criteria - Vermelding van de

Il résulte des dispositions des articles 152 et 205bis, du Code d'instruction criminelle et 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, de l'intention du législateur d'organiser une gestion plus efficace des audiences et de l'économie générale de la réglementation que le juge doit, en règle, accueillir la demande de fixation de délais pour conclure formulée à l'audience d'introduction par une partie qui n'a pas encore déposé de conclusions, mais que cette partie ne dispose pas d'un droit absolu à des délais pour conclure ; le juge peut décider qu'il existe des circonstances propres à la cause en raison desquelles le droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, ne requiert pas la fixation de délais pour conclure, et il peut tenir compte à cet égard, entre autres, du temps écoulé entre la signification de la citation et l'audience d'introduction qui aura permis aux parties de préparer leur défense, du caractère peu complexe de la cause à examiner, de la prescription de l'action publique, de l'obligation d'éviter un (nouveau) dépassement du délai raisonnable ou de la situation de détention d'un ou plusieurs prévenus ; le juge doit toujours indiquer, en se référant aux circonstances propres à la cause, pourquoi le droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, ne requiert pas l'octroi de délais pour conclure (1). (1) Cass. 7 novembre 2017, RG P.17.0127.N, Pas. 2017, n° 617.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Action publique - Demande de fixation de délais pour conclure - Absence de droit absolu à des délais pour conclure - Droit à un procès équitable - Circonstances propres à la cause en raison desquelles le droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, ne requiert pas de délais pour conclure - Critères - Mention des circonstances - Motivation

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle
- Art. 250bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Demande de fixation de délais pour conclure - Absence de droit absolu à des délais pour conclure - Droit à un procès équitable - Circonstances propres à la cause en raison desquelles le droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, ne requiert pas de délais pour conclure - Critères - Mention des circonstances - Motivation

omstandigheden - Motivering

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering
- Art. 250bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verzoek tot bepaling van conclusietermijnen - Geen absoluut recht op conclusietermijnen - Omstandigheden eigen aan de zaak die maken dat het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd geen conclusietermijnen vereist - Criteria - Vermelding van de omstandigheden - Motivering

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering
- Art. 250bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek tot bepaling van conclusietermijnen - Geen absoluut recht op conclusietermijnen - Recht op een eerlijk proces - Omstandigheden eigen aan de zaak die maken dat het recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd geen conclusietermijnen vereist - Criteria - Vermelding van de omstandigheden - Motivering

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering
- Art. 250bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle
- Art. 250bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Demande de fixation de délais pour conclure - Absence de droit absolu à des délais pour conclure - Circonstances propres à la cause en raison desquelles le droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, ne requiert pas de délais pour conclure - Critères - Mention des circonstances - Motivation

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle
- Art. 250bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande de fixation de délais pour conclure - Absence de droit absolu à des délais pour conclure - Droit à un procès équitable - Circonstances propres à la cause en raison desquelles le droit à un procès équitable, considéré dans son ensemble, ne requiert pas de délais pour conclure - Critères - Mention des circonstances - Motivation

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle
- Art. 250bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het middel heeft geen belang en is bijgevolg niet ontvankelijk wanneer het aanvoert dat de appelrechters het verweermiddel niet hebben beantwoord volgens hetwelk de eiser het recht op een dubbele aanleg en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel werd ontzegd omdat hij geen inzage in het dossier van de rechtspleging heeft gekregen vóór zijn verschijning voor de raadkamer, terwijl laatstgenoemde zijn verschijning net om die reden had bevolen, zodat dit verweermiddel als gevolg van die beslissing irrelevant was geworden (1). (1) Het OM heeft geoordeeld dat het middel niet ontvankelijk is om de volgende redenen: - "artikel 72 Vreemdelingenwet, waarvan het vijfde lid bepaalt dat, in geval van beroep bij de rechterlijke macht, de raadsman van de vreemdeling het dossier ter griffie van de bevoegde rechtbank kan raadplegen gedurende de twee werkdagen die aan de rechtszitting voorafgaan, voorziet bij gebrek aan inzage van de stukken vóór de verschijning van de vreemdeling niet in een sanctie, aangezien een dergelijke onregelmatigheid slechts wordt gesanctioneerd wanneer ze een aantasting van het recht van verdediging inhoudt" (Cass. 6 mei 2020, AR P.20.0445.F, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200506.2F.10, AC 2020, nr. 273, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas. ECLI:BE:CASS:2020:CONC.20200506.2) ; - het recht van verdediging van de vreemdeling wordt niet geschonden wanneer zijn raadsman bij aangetekende brief van de griffier bericht heeft gekregen dat hij het dossier kan raadplegen op de griffie van het hof van beroep gedurende de twee werkdagen die aan de terechtzitting van de kamer van inbeschuldigingstelling voorafgaan, zelfs als die vormvereiste voor de raadkamer niet is nageleefd (Cass. 24 maart 1999, AR P.99.0293.F, ECLI:BE:CASS:1999:ARR.19990324.9, AC 1999, nr. 180); Het middel is niet ontvankelijk bij gebrek aan belang, wanneer het aanvoert dat de vreemdeling tegen wie een maatregel van vrijheidsberoving is genomen, geen inzage zou hebben gekregen van het dossier binnen de twee werkdagen vóór zijn verschijning voor de raadkamer, die zijn invrijheidstelling heeft bevolen. (ibid.). (M.N.B.).

Est dépourvu d'intérêt et, dès lors, irrecevable, le moyen qui soutient que les juges d'appel n'ont pas répondu à la défense qui faisait valoir que le demandeur avait été privé du droit à un double degré de juridiction et du droit à un recours effectif en raison de l'omission de lui donner accès au dossier de la procédure avant sa comparution devant la chambre du conseil, alors que cette dernière a précisément ordonné sa remise en liberté pour ce motif, de sorte que cette défense était devenue inopérante par l'effet de cette décision (1). (1) Le MP a considéré que le moyen est irrecevable pour les motifs suivants: - «l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, dont l'alinéa 5 dispose qu'en cas de recours auprès du pouvoir judiciaire, le conseil de l'étranger peut consulter le dossier au greffe du tribunal compétent pendant les deux jours ouvrables qui précèdent l'audience, ne prévoit pas de sanction à l'absence de communication des pièces préalablement à la comparution de l'étranger, une telle irrégularité n'étant sanctionnée que si elle a préjudicié les droits de la défense» (Cass. 6 mai 2020, RG P.20.0445.F, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200506.2F.10, Pas. 2020, n° 273, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, ECLI:BE:CASS:2020:CONC.20200506.2); - les droits de la défense de l'étranger ne sont pas violés lorsque son conseil a reçu avis par lettre recommandée par le greffier de ce qu'il peut consulter le dossier au greffe de la cour d'appel pendant les deux jours ouvrables avant l'audience de la chambre des mises en accusation, même si cette formalité n'a pas été respectée devant la chambre du conseil (Cass. 24 mars 1999, RG P.99.0293.F, ECLI:BE:CASS:1999:ARR.19990324.9, Pas. 1999, n°180); est irrecevable à défaut d'intérêt, le moyen qui fait valoir que l'étranger qui fait l'objet d'une mesure privative de liberté n'aurait pas eu communication du dossier dans les deux jours ouvrables précédant sa comparution devant la chambre du conseil qui a ordonné sa remise en liberté (ibid.). (M.N.B.).

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Invrijheidstelling - Hoger beroep van de Staat - Middel van de vreemdeling dat het gebrek aan inzage van de stukken vóór zijn verschijning voor de raadkamer aanvoert - Wijziging - Cassatieberoep van de vreemdeling - Middel waarin wordt aangevoerd dat de kamer van inbeschuldigingstelling het voormelde middel niet heeft beantwoord - (Geen) belang

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep - Raadkamer - Beschikking van invrijheidstelling - Hoger beroep van de Staat - Middel van de vreemdeling dat het gebrek aan inzage van de stukken vóór zijn verschijning voor de raadkamer aanvoert - Wijziging - Cassatieberoep van de vreemdeling - Middel waarin wordt aangevoerd dat de kamer van inbeschuldigingstelling het voormelde middel niet heeft beantwoord - (Geen) belang

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Maatregel van vrijheidsberoving - Beroep - Raadkamer - Beschikking van invrijheidstelling - Hoger beroep van de Staat - Middel van de vreemdeling dat het gebrek aan inzage van de stukken vóór zijn verschijning voor de raadkamer aanvoert - Wijziging - Cassatieberoep van de vreemdeling - Middel waarin wordt aangevoerd dat de kamer van inbeschuldigingstelling het voormelde middel niet heeft beantwoord - (Geen) belang

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

De artikelen 149 Grondwet (1) en 780, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek (2) zijn niet van toepassing op de onderzoeksgerechten die uitspraak doen over de vrijheidsberoving van een vreemdeling, met toepassing van artikel 72 Vreemdelingenwet. (1) "(...) aangezien die beslissingen geen vonnissen in de zin van die bepaling zijn" (Cass. 26 augustus 2015, AR P.15.1156.N, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150826.1, AC 2015, nr. 469). (2) Zie cass. 13 december 2011, AR P.11.1925.N en P.11.1930.N, arresten niet gepubliceerd (§ 3).

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Handhaving van de vrijheidsberoving - Toezicht door de onderzoeksgerechten met toepassing van artikel 72 Vreemdelingenwet - (Geen) toepasselijkheid van de artikelen 149 Grondwet en 780, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

4/05/2026

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Libération - Appel de l'Etat - Moyen de l'étranger pris de l'absence de communication des pièces préalablement à sa comparution devant la chambre du conseil - Réformation - Pourvoi de l'étranger - Moyen pris du défaut de réponse audit moyen par la chambre des mises en accusation - Intérêt (non)

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure privative de liberté - Recours - Chambre du conseil - Ordonnance de libération - Appel de l'Etat - Moyen de l'étranger pris de l'absence de communication des pièces préalablement à sa comparution devant la chambre du conseil - Réformation - Pourvoi de l'étranger - Moyen pris du défaut de réponse audit moyen par la chambre des mises en accusation - Intérêt (non)

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure privative de liberté - Recours - Chambre du conseil - Ordonnance de libération - Appel de l'Etat - Moyen de l'étranger pris de l'absence de communication des pièces préalablement à sa comparution devant la chambre du conseil - Réformation - Pourvoi de l'étranger - Moyen pris du défaut de réponse audit moyen par la chambre des mises en accusation - Intérêt (non)

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Les articles 149 de la Constitution (1) et 780, alinéa 1er, 3°, du Code judiciaire (2) ne sont pas applicables aux juridictions d'instruction qui statuent sur la privation de liberté d'un étranger, en application de l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers. (1) «(...) ces décisions ne constituant pas des jugements au sens de cette disposition» (Cass. 26 août 2015, RG P.15.1156.N, Pas. 2015, n° 469). (2) Voir Cass. 13 décembre 2011, RG P.11.1925.N et P.11.1930.N, inédits (§ 3).

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Maintien de la privation de liberté - Contrôle par les juridictions d'instruction en application de l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 - Applicabilité des articles 149 de la Constitution et 780, alinéa. 1er, 3°, du Code judiciaire (non)

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

P. 500/844

- Art. 780, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Handhaving van de vrijheidsberoving - Toezicht door de onderzoeksgerechten met toepassing van artikel 72 Vreemdelingenwet - (Geen) toepasselijkheid van de artikelen 149 Grondwet en 780, eerste lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 780, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Onderzoeksgerechten - Vreemdelingen die van hun vrijheid zijn beroofd - Handhaving - Toezicht met toepassing van artikel 72 Vreemdelingenwet - (Niet) van toepassing

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 780, eerste lid, 3° Gerechtelijk Wetboek
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 780, al. 1er, 3° Code judiciaire
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Maintien de la privation de liberté - Contrôle par les juridictions d'instruction en application de l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 - Applicabilité des articles 149 de la Constitution et 780, alinéa. 1er, 3°, du Code judiciaire (non)

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 780, al. 1er, 3° Code judiciaire
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Juridictions d'instruction - Étrangers privés de liberté - Maintien - Contrôle en application de l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 - Applicabilité (non)

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 780, al. 1er, 3° Code judiciaire
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.25.0089.N

3 juni 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.3

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of een persoon beticht van het plegen van een witwasmisdrijf bedoeld in artikel 505, eerste lid, 3° of 4°, Strafwetboek, op het moment van zijn handelen of bij de aanvang ervan kennis had van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen die het voorwerp van de witwasbetichting uitmaken; de rechter kan die kennis wettig afleiden uit alle hem regelmatig overgelegde gegevens, zowel van precieze als van algemene aard en zowel daterend van vóór als van na de voltrekking van de aan de beklaagde ten laste gelegde feiten (1). (1) Zie Cass. 16 januari 2018, AR P.17.1037.N, AC 2018, nr. 33.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek
HELING - Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen - Onaantastbare beoordeling door de

Le juge décide souverainement si une personne accusée d'avoir commis une infraction de blanchiment visée à l'article 505, alinéa 1er, 3° ou 4°, du Code pénal, avait connaissance, au moment de son agissement ou depuis le début, de l'origine ou de la provenance illicite des avantages patrimoniaux illégaux qui constituent l'objet de l'accusation de blanchiment ; le juge peut légalement déduire cette connaissance de tous les éléments qui lui sont régulièrement soumis, qu'ils soient précis ou généraux et qu'ils soient antérieurs ou postérieurs à l'accomplissement des faits mis à charge du prévenu (1). (1) Voir Cass. 16 janvier 2018, RG P.17.1037.N, Pas. 2018, n° 33.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Blanchiment - Deuxième ou troisième infraction de blanchiment - Connaissance de l'origine ou de la provenance illicite des avantages patrimoniaux illégaux - Appréciation souveraine par le juge - Connaissance déduite d'éléments précis ou généraux - Connaissance déduite d'éléments antérieurs ou postérieurs à l'accomplissement de l'infraction - Portée

- Art. 505, al. 1er, 3° et 4° Code pénal
RECEL - Blanchiment - Deuxième ou troisième infraction de blanchiment - Connaissance de l'origine ou de la provenance illicite des avantages patrimoniaux illégaux - Appréciation souveraine par

rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen -

Onaantastbare beoordeling door de rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Witwassen - Tweede en derde witwasmisdrijf - Kennis van de wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de illegale vermogensvoordelen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Kennis afgeleid uit gegevens van precieze of algemene aard - Kennis afgeleid uit gegevens van vóór als na de voltrekking van het misdrijf - Draagwijdte

- Art. 505, eerste lid, 3° en 4° Strafwetboek

De verbeurdverklaring per equivalent zoals bedoeld in artikel 505, zesde lid, Strafwetboek is een straf die ten belope van het verbeurdverklaarde bedrag een schuldvordering toevoegt aan het vermogen van de veroordeelde en die ten uitvoer kan worden gelegd op gans dat vermogen (4); indien de verbeurdverklaring per equivalent van datzelfde bedrag aan meerdere veroordeelden wordt opgelegd, is het verbeurdverklaarde bedrag verhaalbaar op het vermogen van elk van die veroordeelden, zonder dat het totaal van de tenuitvoerlegging het verbeurdverklaarde bedrag mag overstijgen; de strafrechter heeft geen rechtsmacht om te bepalen op welk vermogen de door hem bevolen verbeurdverklaring per equivalent zal worden uitgevoerd (1). (1) Zie Cass. 16 mei 2023, AR P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4; Cass. 14 februari 2017, AR P.16.1099.N, AC 2017, nr. 108

HELING - Witwassen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring per equivalent - Verbeurdverklaring per equivalent van hetzelfde bedrag opgelegd aan meerdere veroordeelden - Verhaalbaarheid op vermogen van elk van de veroordeelde - Uitvoering - Geen rechtsmacht van de strafrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

RECHTBANKEN - Strafzaken - Allerlei - Witwassen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring per equivalent -

le juge - Connaissance déduite d'éléments précis ou généraux - Connaissance déduite d'éléments antérieurs ou postérieurs à l'accomplissement de l'infraction - Portée

- Art. 505, al. 1er, 3° et 4° Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Blanchiment - Deuxième ou troisième infraction de blanchiment - Connaissance de l'origine ou de la provenance illicite des avantages patrimoniaux illégaux - Appréciation souveraine par le juge - Connaissance déduite d'éléments précis ou généraux - Connaissance déduite d'éléments antérieurs ou postérieurs à l'accomplissement de l'infraction - Portée

- Art. 505, al. 1er, 3° et 4° Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Blanchiment - Deuxième ou troisième infraction de blanchiment - Connaissance de l'origine ou de la provenance illicite des avantages patrimoniaux illégaux - Appréciation souveraine par le juge - Connaissance déduite d'éléments précis ou généraux - Connaissance déduite d'éléments antérieurs ou postérieurs à l'accomplissement de l'infraction - Portée

- Art. 505, al. 1er, 3° et 4° Code pénal

La confiscation par équivalent, telle que visée à l'article 505, alinéa 6, du Code pénal, est une peine qui ajoute une dette au patrimoine du condamné à concurrence du montant de la somme confisquée et qui peut être exécutée sur l'ensemble de ce patrimoine ; si la confiscation par équivalent de cette même somme est infligée à plusieurs condamnés, la somme confisquée peut être recouvrée sur le patrimoine de chacun des condamnés, sans que le montant total recouvré après exécution puisse excéder la somme confisquée ; le juge pénal n'est pas compétent pour déterminer sur quel patrimoine sera exécutée la confiscation par équivalent qu'il a ordonnée (1). (1) Voir Cass. 16 mai 2023, RG P.23.0020.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230516.2N.4 ; Cass. 14 février 2017, RG P.16.1099.N, Pas. 2017, n° 108.

RECEL - Blanchiment - Confiscation - Confiscation par équivalent - Confiscation par équivalent de la même somme infligée à plusieurs condamnés - Recouvrement sur le patrimoine de chaque condamné - Exécution - Incompétence du juge pénal - Portée - Conséquence

- Art. 505, al. 6 Code pénal

TRIBUNAUX - Matière répressive - Divers - Blanchiment - Confiscation - Confiscation par équivalent - Confiscation par équivalent de la même somme infligée à plusieurs condamnés -

Verbeurdverklaring per equivalent van hetzelfde bedrag opgelegd aan meerdere veroordeelden - Verhaalbaarheid op vermogen van elk van de veroordeelde - Uitvoering - Geen rechtsmacht van de strafrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Witwassen - Verbeurdverklaring bij equivalent - Verbeurdverklaring per equivalent van hetzelfde bedrag opgelegd aan meerdere veroordeelden - Verhaalbaarheid op vermogen van elk van de veroordeelde - Uitvoering - Geen rechtsmacht van de strafrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 505, zesde lid Strafwetboek

Een beklaagde die zelf niet verzoekt om toegang te krijgen tot informatie die zich bevindt in een ander strafdossier dan datgene dat op hemzelf betrekking heeft, kan geen miskenning van zijn recht op een eerlijk proces afleiden uit de beslissing van de rechter om aan een andere beklaagde, die daarom wel heeft verzocht, geen toegang tot die informatie te geven.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek door andere beklaagde om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Gevolg

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verzoek door andere beklaagde om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Gevolg

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek door andere beklaagde om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Gevolg

Het instellen van een incidenteel beroep vereist het bestaan van een ontvankelijk principaal hoger beroep door een partij tegen wie het incidenteel beroep is gericht; een beklaagde heeft echter geen belang om hoger beroep in te stellen tegen een beslissing die een tegen hem gerichte burgerlijke vordering verwerpt en het appelgerecht kan dan ook niet wettig oordelen dat het eventueel principaal hoger beroep van de beklaagde tegen die beslissing ontvankelijk is of dat het appelgerecht saisine heeft om over dat hoger beroep te oordelen.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Incidenteel beroep - Voorwaarde - Hoger beroep van beklaagde tegen beslissing die de burgerlijke

Recouvrement sur le patrimoine de chaque condamné - Exécution - Incompétence du juge pénal - Portée - Conséquence

- Art. 505, al. 6 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Blanchiment - Confiscation par équivalent - Confiscation par équivalent de la même somme infligée à plusieurs condamnés - Recouvrement sur le patrimoine de chaque condamné - Exécution - Incompétence du juge pénal - Portée - Conséquence

- Art. 505, al. 6 Code pénal

Un prévenu qui ne demande pas lui-même à avoir accès aux informations qui se trouvent dans un dossier répressif autre que celui qui le concerne personnellement, ne peut déduire la méconnaissance de son droit à un procès équitable de la décision du juge de ne pas accorder l'accès à ces informations à un autre prévenu ayant, quant à lui, formulé cette demande.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Demande formulée par un autre prévenu visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Conséquence

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Demande formulée par un autre prévenu visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Conséquence

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Demande formulée par un autre prévenu visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Conséquence

L'introduction d'un appel incident requiert l'existence d'un appel principal recevable formé par une partie contre laquelle l'appel incident est dirigé ; un prévenu n'a toutefois pas intérêt à interjeter appel d'une décision qui rejette une action civile dirigée contre lui et, par ailleurs, la juridiction d'appel ne peut pas légalement décider que l'éventuel appel principal formé par le prévenu contre cette décision est recevable ou que la juridiction d'appel est compétente pour statuer sur cet appel.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel incident - Condition - Appel formé par le prévenu contre la décision rejetant l'action civile - Défaut d'intérêt - Conséquence

rechtsvordering verworpt - Geen belang - Gevolg

- Art. 203, § 4 Wetboek van Strafvordering

- Art. 203, § 4 Code d'Instruction criminelle

Krachtens het beginsel van de onafhankelijkheid van het openbaar ministerie, zoals vervat in artikel 151 Grondwet, kan de rechter geen bevel geven aan het openbaar ministerie en kan hij het openbaar ministerie dus niet dwingen om een beklagde toegang te geven tot informatie die behoort tot een strafdossier dat vreemd is aan de voorliggende procedure (1); de rechter kan uit zijn vaststelling dat het openbaar ministerie aan een beklagde toegang tot bepaalde informatie ontzegt, enkel gevolgen afleiden voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces van deze laatste en hij kan, in zoverre geen minder verregaande remedie mogelijk is, besluiten tot de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering wegens de miskennis van dat recht; bij afwezigheid van daarover bij conclusie gevoerd verweer dient de rechter niet uitdrukkelijk melding te maken van zijn beslissing dat hij, niettegenstaande zijn vaststelling dat de beklagde geen toegang heeft tot bepaalde informatie waarom hij verzoekt, de strafvordering ontvankelijk acht en die beslissing kan blijken uit het feit dat de rechter oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering. (1) Zie Cass. 9 april 2025, AR P.24.1727.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.18; Cass. 5 september 2017, AR P.17.0645.N, AC 2017, nr. 446.

En vertu du principe de l'indépendance du ministère public, tel qu'il est consacré à l'article 151 de la Constitution, le juge ne peut adresser d'injonction au ministère public, ni donc le contraindre à donner accès à un prévenu à des informations qui relèvent d'un dossier répressif étranger à la procédure en l'espèce (1) ; de la constatation que le ministère public a refusé à un prévenu l'accès à certaines informations, le juge peut uniquement en déduire des conséquences pour le respect de son droit à un procès équitable et il peut conclure à l'irrecevabilité de l'action publique en raison de la méconnaissance de ce droit, dans la mesure où il ne peut y être remédié d'une autre manière moins contraignante ; à défaut de défense invoquée à cet égard par conclusions, le juge n'est pas tenu d'indiquer expressément qu'il considère l'action publique recevable malgré la circonstance que le prévenu n'a pas eu accès à certaines informations qu'il sollicitait, cette décision pouvant ressortir du fait que le juge se prononce sur le bien-fondé de l'action publique. (1) En vertu du principe de l'indépendance du ministère public, tel qu'il est consacré à l'article 151 de la Constitution, le juge ne peut adresser d'injonction au ministère public, ni donc le contraindre à donner accès à un prévenu à des informations qui relèvent d'un dossier répressif étranger à la procédure en l'espèce ; de la constatation que le ministère public a refusé à un prévenu l'accès à certaines informations, le juge peut uniquement en déduire des conséquences pour le respect de son droit à un procès équitable et il peut conclure à l'irrecevabilité de l'action publique en raison de la méconnaissance de ce droit, dans la mesure où il ne peut y être remédié d'une autre manière moins contraignante ; à défaut de défense invoquée à cet égard par conclusions, le juge n'est pas tenu d'indiquer expressément qu'il considère l'action publique recevable malgré la circonstance que le prévenu n'a pas eu accès à certaines informations qu'il sollicitait, cette décision pouvant ressortir du fait que le juge se prononce sur le bien-fondé de l'action publique.

om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

OPENBAAR MINISTERIE - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze

- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

STRAFVORDERING - Onafhankelijkheid van het openbaar ministerie - Verzoek om toegang tot informatie die niet behoort

informations ne relevant pas du dossier répressif - Pas d'injonction possible du juge - Refus du ministère public - Appréciation de la conséquence - Respect du droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique - Décision du juge qui considère l'action publique recevable - Modalités

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

MINISTERE PUBLIC - Indépendance du ministère public - Demande visant l'accès à des informations ne relevant pas du dossier répressif - Pas d'injonction possible du juge - Refus du ministère public - Appréciation de la conséquence - Respect du droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique - Décision du juge qui considère l'action publique recevable - Modalités

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Demande visant l'accès à des informations ne relevant pas du dossier répressif - Indépendance du ministère public - Pas d'injonction possible du juge - Refus du ministère public - Appréciation de la conséquence - Respect du droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique - Décision du juge qui considère l'action publique recevable - Modalités

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Indépendance du ministère public - Demande visant l'accès à des informations ne relevant pas du dossier répressif - Pas d'injonction possible du juge - Refus du ministère public - Appréciation de la conséquence - Respect du droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique - Décision du juge qui considère l'action publique recevable - Modalités

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Indépendance du ministère public - Demande visant l'accès à des informations ne relevant pas du dossier répressif - Pas d'injonction possible du juge - Refus du ministère public - Appréciation de la conséquence - Respect du droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique - Décision du juge qui considère l'action publique recevable - Modalités

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Indépendance du ministère public - Demande visant l'accès à des informations ne relevant pas du dossier répressif - Pas d'injonction possible du juge - Refus du ministère public - Appréciation de la conséquence - Respect du droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique - Décision du juge qui considère l'action publique recevable - Modalités

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

ACTION PUBLIQUE - Indépendance du ministère public - Demande visant l'accès à des informations ne relevant pas du dossier

tot het strafdossier - Geen bevel van de rechter mogelijk - Weigering door openbaar ministerie - Beoordeling van het gevolg - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Beslissing van de rechter die de strafvordering ontvankelijk acht - Wijze
- Art. 151 De gecoördineerde Grondwet 1994

répressif - Pas d'injonction possible du juge - Refus du ministère public - Appréciation de la conséquence - Respect du droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique - Décision du juge qui considère l'action publique recevable - Modalités

- Art. 151 La Constitution coordonnée 1994

Uit artikel 6.1 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt niet dat de rechter steeds het verzoek van een beklaagde om toegang te krijgen tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden, moet toetsen aan criteria die in de rechtspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens worden vooropgesteld om de weigering van het horen van een getuige à décharge af te wegen tegen het recht op een eerlijk proces van de beklaagde, namelijk (1) het al dan niet voldoende onderbouwd zijn van het verzoek, (2) het voorhanden zijn van afdoende redenen om het voorwerp van het verzoek al dan niet relevant te achten voor de beoordeling van de telastlegging en (3) de impact van de verwerping van het verzoek op een eerlijke behandeling van de zaak in zijn geheel beschouwd; een dergelijke afweging is enkel vereist voor bewijs waarvan de beklaagde aannemelijk maakt dat het de versie van de feiten en het bewijsmateriaal van de vervolgende partij op een doorslaggevende wijze kan weerleggen en waarvan de impact vergelijkbaar is met deze van een getuigenis à décharge op de rechtszitting (1). (1) Zie EHRM 7 maart 2019, nr. 6005/08, Abdullayev t. Azerbeïdjan, <https://hudoc.echr.coe.int>.

Il ne résulte pas de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, que le juge doit toujours soumettre la demande d'un prévenu visant à obtenir l'accès aux pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif, aux critères formulés dans la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'Homme pour mettre en balance la demande d'audition de témoin à décharge et le droit du prévenu à un procès équitable, à savoir (1) le fait que la demande soit étayée à suffisance ou non, (2) la présence de motifs suffisants permettant de considérer l'objet de la demande pertinent ou non pour examiner la prévention et (3) l'impact du rejet de la demande sur le traitement équitable de la cause, pris dans son ensemble ; une telle mise en balance est uniquement requise concernant la preuve pour laquelle le prévenu rend admissible le fait qu'elle peut renverser de manière déterminante la version des faits et les éléments de preuve de la partie poursuivante et dont l'incidence est comparable à celle d'un témoignage à décharge à l'audience (1). (1) Voir Cour eur. D.H., 7 mars 2019, n° 6005/08, Abdullayev c. Azerbaïdjan, <https://hudoc.echr.coe.int>.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Droit à un procès équitable - Demande visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Appréciation - Contrôle selon les critères pour rejeter l'audition d'un témoin à décharge - Exigence - Preuve pouvant renverser de manière déterminante la version des faits et les éléments de preuve du ministère public - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Demande visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Appréciation - Contrôle selon les critères pour rejeter l'audition d'un témoin à décharge - Exigence - Preuve pouvant renverser de manière déterminante la version des faits et les éléments de preuve du ministère public - Condition

doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Recht op een eerlijk proces - Verzoek om toegang tot stukken die zich niet in het strafdossier bevinden - Beoordeling - Toetsing volgens de criteria voor het afwijzen van het verhoor van een getuige à décharge - Vereiste - Bewijs dat de versie van de feiten en bewijsmateriaal van het openbaar ministerie op doorslaggevende wijze kan weerleggen - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Demande visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Appréciation - Contrôle selon les critères pour rejeter l'audition d'un témoin à décharge - Preuve pouvant renverser de manière déterminante la version des faits et les éléments de preuve du ministère public - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Demande visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Appréciation - Contrôle selon les critères pour rejeter l'audition d'un témoin à décharge - Exigence - Preuve pouvant renverser de manière déterminante la version des faits et les éléments de preuve du ministère public - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Droit à un procès équitable - Demande visant l'accès à des pièces qui ne se trouvent pas dans le dossier répressif - Appréciation - Contrôle selon les critères pour rejeter l'audition d'un témoin à décharge - Exigence - Preuve pouvant renverser de manière déterminante la version des faits et les éléments de preuve du ministère public - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.0097.F

9 april 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.4

AC nr. ...

Het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over het beroep van een eiser tot opheffing van een opsporingsmaatregel tegen de beslissing die het openbaar ministerie heeft genomen met toepassing van artikel 28sexies, § 4, Wetboek van Strafvordering, is vatbaar voor onmiddellijk cassatieberoep wanneer de Belgische rechtbanken hierdoor hun rechtsmacht volledig hebben uitgeoefend (1). (Impliciete oplossing) (1) Zie gelijkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Eindbeslissing -

L'arrêt de la chambre des mises en accusation statuant sur le recours introduit par un demandeur en mainlevée d'une mesure d'information contre la décision rendue par le ministère public, en application de l'article 28sexies, § 4, du Code d'instruction criminelle, est susceptible d'un pourvoi immédiat lorsqu'il épuise le pouvoir de juridiction des tribunaux belges (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Décision définitive - Saisie d'objets effectuée par le ministère public en

Inbeslagname van voorwerpen verricht door het openbaar ministerie overeenkomstig een verzoek om wederzijdse internationale rechtshulp - Verzoek tot opheffing op grond van artikel 28sexies Wetboek van Strafvordering - Verwerping - Hoger beroep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Beslissing waardoor de Belgische rechtbanken hun rechtsmacht volledig hebben uitgeoefend - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 28sexies, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Inbeslagname van voorwerpen verricht door het openbaar ministerie overeenkomstig een verzoek om wederzijdse internationale rechtshulp - Verzoek tot opheffing op grond van artikel 28sexies Wetboek van Strafvordering - Hoger beroep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Beslissing waardoor de Belgische rechtbanken hun rechtsmacht volledig hebben uitgeoefend - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 28sexies, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

application d'une demande d'entraide judiciaire internationale - Requête en mainlevée sur pied de l'article 28sexies C.I.cr. - Rejet - Appel - Chambre des mises en accusation - Décision épuisant le pouvoir de juridiction des tribunaux belges - Pourvoi - Recevabilité

- Art. 28sexies, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Saisie d'objets effectuée par le ministère public en application d'une demande d'entraide judiciaire internationale - Requête en mainlevée sur pied de l'article 28sexies C.I.cr. - Appel - Chambre des mises en accusation - Décision épuisant le pouvoir de juridiction des tribunaux belges - Pourvoi - Recevabilité

- Art. 28sexies, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

Het belang wordt beoordeeld op het tijdstip van het instellen van de vordering; het moet echter blijven voortbestaan gedurende het gehele geding (1). (1) Cass. 29 mei 2015, AR C.13.0615.N, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150529.4, AC 2015, nr. 356.

VORDERING IN RECHTE - Belang - Beoordeling - Tijdstip - Voortbestaan tijdens het gehele geding

- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek

L'intérêt est apprécié au moment de l'introduction de la demande; il doit toutefois subsister au cours de toute l'instance (1). (1) Cass. 29 mai 2015, RG C.13.0615.N, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150529.4, Pas. 2015, n° 356.

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt - Appréciation - Moment - Subsistance au cours de toute l'instance

- Art. 17, al. 1er Code judiciaire
- Art. 18 Code judiciaire

Wanneer de verzoeker om opheffing van de inbeslagname van voorwerpen die overeenkomstig een verzoek om wederzijdse internationale rechtshulp werd verricht, eerder al een rechtsmiddel heeft aangewend om zich tegen de overdracht van diezelfde voorwerpen aan de verzoeker te verzetten en dit eerste rechtsmiddel definitief is verworpen, heeft die partij, waaraan de eindbeslissing betreffende de overdracht kan worden tegengeworpen, geen enkel belang meer bij het tweede rechtsmiddel (1). (1) Zie gelijkkluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

BESLAG - Algemeen - Inbeslagname van voorwerpen verricht door het openbaar ministerie overeenkomstig een verzoek om wederzijdse internationale rechtshulp - Verzoek tot verzet tegen de overdracht van de in beslag genomen goederen naar de verzoeker op grond van artikel 6, § 5, Wet 9 december 2004 - Definitief verworpen rechtsmiddel - Tweede rechtsmiddel dat om opheffing van de inbeslagname verzoekt op grond van

Lorsque celui qui sollicite la levée de la saisie d'objets effectuée en application d'une demande d'entraide judiciaire internationale a auparavant introduit un recours en vue de s'opposer au transfert des mêmes choses vers le for requérant et que ce premier recours a été définitivement rejeté, cette partie, à laquelle la décision définitive de transmission est opposable, n'a plus d'intérêt au second recours (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP.

SAISIE - Généralités - Saisie d'objets effectuée par le ministère public en application d'une demande d'entraide judiciaire internationale - Requête en opposition au transfert des choses saisies vers le for requérant sur pied de l'article 6, § 5, de la loi du 9 décembre 2004 - Recours définitivement rejeté - Second recours sollicitant la levée de la saisie sur pied de l'article 28sexies C.I.cr - Intérêt (non)

artikel 28sexies Wetboek van Strafvordering - (Geen) belang

- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6, § 5 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politieke verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Inbeslagname van voorwerpen verricht door het openbaar ministerie overeenkomstig een verzoek om wederzijdse internationale rechtshulp - Verzoek tot verzet tegen de overdracht van de in beslag genomen goederen naar de verzoeker op grond van artikel 6, § 5, Wet 9 december 2004 - Definitief verworpen rechtsmiddel - Tweede rechtsmiddel dat om opheffing van de inbeslagname verzoekt op grond van artikel 28sexies Wetboek van Strafvordering - (Geen) belang

- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6, § 5 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politieke verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

- Art. 17, al. 1er Code judiciaire

- Art. 18 Code judiciaire

- Art. 6, § 5 L. du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction crimine

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Saisie d'objets effectuée par le ministère public en application d'une demande d'entraide judiciaire internationale - Requête en opposition au transfert des choses saisies vers le for requérant sur pied de l'article 6, § 5, de la loi du 9 décembre 2004 - Recours définitivement rejeté - Second recours sollicitant la levée de la saisie sur pied de l'article 28sexies C.I.cr - Intérêt (non)

- Art. 17, al. 1er Code judiciaire

- Art. 18 Code judiciaire

- Art. 6, § 5 L. du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction crimine

Volgens artikel 6, § 5, zesde lid, van de wet van 9 december 2004 betreffende de internationale politieke verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetboek van Strafvordering, is het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat gewezen is op het hoger beroep tegen de beschikking van de raadkamer over een verzoek tot verzet tegen de beslissing van de procureur des Konings betreffende de overdracht van goederen die, overeenkomstig een verzoek om wederzijdse rechtshulp, het voorwerp vormen van het misdrijf, niet vatbaar voor cassatieberoep; uit arrest nr. 29/2024 van het Grondwettelijk Hof van 14 maart 2024 volgt evenwel dat de cassatieberoepen niet op grond van die rechtsnorm niet-ontvankelijk kunnen worden verklaard (1). (1) Cass. 22 mei 2024, AR P.22.0400.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240522.2F.6 ; zie AGwH 14 maart 2024, nr. 29/2024, dat antwoordt op de prejudiciële vraag gesteld door Cass. 21 december 2022, AR P.22.0400.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221221.2F.3, met concl. "in hoofdzaak" van het OM ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221221.2F.3.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Artikel 6, § 5, Wet 9 december 2004 - Verzoek om wederzijdse rechtshulp vanwege een buitenlandse staat - Beschikking tot "uitlevering van roerende zaken" van in beslag genomen goederen die het voorwerp vormen van het misdrijf - Verzoek tot verzet tegen de overdracht van de in beslag genomen goederen - Beslissing van de raadkamer - Hoger beroep - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 6, § 5 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politieke verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

BESLAG - Allerlei - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Strafbzaken - Artikel 6, § 5, Wet 9 december 2004 - Verzoek om wederzijdse rechtshulp vanwege een buitenlandse staat - Beschikking tot "uitlevering van roerende zaken" van in beslag genomen goederen die het voorwerp vormen van het misdrijf - Verzoek tot verzet tegen de overdracht van de in beslag genomen goederen - Beslissing van de raadkamer - Hoger beroep

Selon l'article 6, § 5, alinéa 6, de la loi du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction criminelle, n'est pas susceptible de pourvoi l'arrêt de la chambre des mises en accusation rendu sur l'appel formé contre l'ordonnance de la chambre du conseil statuant sur une requête en opposition à la décision du procureur du Roi concernant la transmission de biens qui, conformément à une demande d'entraide judiciaire, forment l'objet de l'infraction; mais de l'arrêt n° 29/2024 rendu le 14 mars 2024 par la Cour constitutionnelle, il suit que les pourvois ne peuvent pas être déclarés irrecevables sur la base de cette norme (1). (Solution implicite). (1) Cass. 22 mai 2024, RG P.22.0400.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240522.2F.6; voir C. const. 14 mars 2024, n° 29/2024, qui répond à la question préjudicielle posée par Cass. 21 décembre 2022, RG P.22.0400.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221221.2F.3, avec les concl. « dit en substance » du MP, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221221.2F.3.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Loi du 9 décembre 2004, article 6, § 5 - Demande d'entraide judiciaire émanant d'un État étranger - Ordonnance d' « extradition mobilière » de biens saisis formant l'objet de l'infraction - Requête en opposition au transfert des biens saisis - Décision de la chambre du conseil - Appel - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Recevabilité

- Art. 6, § 5 L. du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction crimine

SAISIE - Divers - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Recevabilité - Matière répressive - Loi du 9 décembre 2004, article 6, § 5 - Demande d'entraide judiciaire émanant d'un État étranger - Ordonnance d' « extradition mobilière » de biens saisis formant l'objet de l'infraction - Requête en opposition au transfert des biens saisis - Décision de la chambre du conseil - Appel

- Art. 6, § 5 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politiële verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Artikel 6, § 5, Wet 9 december 2004 - Verzoek om wederzijdse rechtshulp vanwege een buitenlandse staat - Beschikking tot "uitlevering van roerende zaken" van in beslag genomen goederen die het voorwerp vormen van het misdrijf - Verzoek tot verzet tegen de overdracht van de in beslag genomen goederen - Beslissing van de raadkamer - Hoger beroep - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 6, § 5 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politiële verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Strafzaken - Artikel 6, § 5, Wet 9 december 2004 - Verzoek om wederzijdse rechtshulp vanwege een buitenlandse staat - Beschikking tot "uitlevering van roerende zaken" van in beslag genomen goederen die het voorwerp vormen van het misdrijf - Verzoek tot verzet tegen de overdracht van de in beslag genomen goederen - Beslissing van de raadkamer - Hoger beroep - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 6, § 5 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politiële verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

- Art. 6, § 5 L. du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction crimine

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Loi du 9 décembre 2004, article 6, § 5 - Demande d'entraide judiciaire émanant d'un État étranger - Ordonnance d' « extradition mobilière » de biens saisis formant l'objet de l'infraction - Requête en opposition au transfert des biens saisis - Décision de la chambre du conseil - Appel - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Recevabilité

- Art. 6, § 5 L. du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction crimine

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Matière répressive - Loi du 9 décembre 2004, article 6, § 5 - Demande d'entraide judiciaire émanant d'un État étranger - Ordonnance d' « extradition mobilière » de biens saisis formant l'objet de l'infraction - Requête en opposition au transfert des biens saisis - Décision de la chambre du conseil - Appel - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi - Recevabilité

- Art. 6, § 5 L. du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction crimine

Wat betreft de getuigen à décharge waarvan de beschuldigde verzoekt om hen op de rechtszitting te horen, en volgens de uitlegging van artikel 6.3.d EVRM door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, moeten de nationale gerechten de relevantie en het nut van een dergelijk verzoek van de beschuldigde beoordelen: die bepaling vereist niet dat elke getuige à décharge wordt opgeroepen en op de rechtszitting wordt gehoord, aangezien de in de voormelde bepaling gebruikte bewoordingen "onder dezelfde voorwaarden" ertoe strekken de wapengelijkheid te waarborgen, zonder evenwel aan de beschuldigde het absolute recht toe te kennen om de verschijning van getuigen voor de feitenrechter te verkrijgen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; EHRM, Guide ..., o.c., §§ 561 et 562.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Vonnis over de zaak zelf - (Geen) absoluut recht van de beschuldigde om de oproeping en het verhoor, op de rechtszitting, van de getuigen à décharge te verkrijgen - Beoordeling door de rechter van de relevantie en het nut van een dergelijke vordering - Wapengelijkheid

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Vonnis over de zaak zelf - (Geen) absoluut recht van de beschuldigde om de oproeping en het verhoor, op de rechtszitting, van de getuigen à décharge te verkrijgen - Beoordeling door de rechter van de relevantie en het nut van een dergelijke vordering - Wapengelijkheid

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Vonnis over de zaak zelf - (Geen) absoluut recht van de beschuldigde om de oproeping en het verhoor, op de rechtszitting, van de getuigen à décharge te verkrijgen - Beoordeling door de rechter van de relevantie en het nut van een dergelijke vordering - Wapengelijkheid

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vonnis over de zaak zelf - (Geen) absoluut recht van de beschuldigde om de oproeping en het verhoor, op de rechtszitting, van de getuigen à décharge te verkrijgen - Beoordeling door de rechter van de relevantie en het nut van een dergelijke vordering - Wapengelijkheid

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

À l'égard de témoins « à décharge » dont l'audition à l'audience est sollicitée par l'accusé, et selon l'interprétation de l'article 6.3, d), de la Convention par la Cour européenne des droits de l'homme, il revient aux juridictions nationales d'apprécier la pertinence et l'utilité d'une telle demande de l'accusé: cette disposition n'exige pas la convocation et l'interrogatoire à l'audience de tout témoin à décharge, les termes « dans les mêmes conditions », repris dans la disposition susvisée ayant pour but de garantir l'égalité des armes, sans pour autant reconnaître à l'accusé un droit absolu d'obtenir la comparution de témoins devant le juge du fond (1). (1) Voir concl. « dit en substance » du MP. ; Cour eur. D. H., Guide..., o.c., §§ 561 et 562.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Jugement au fond - Droit absolu de l'accusé d'obtenir la convocation et l'interrogatoire à l'audience des témoins « à décharge » (non) - Appréciation par le juge de la pertinence et l'utilité d'une telle demande - Egalité des armes

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Jugement au fond - Droit absolu de l'accusé d'obtenir la convocation et l'interrogatoire à l'audience des témoins « à décharge » (non) - Appréciation par le juge de la pertinence et l'utilité d'une telle demande - Egalité des armes

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Jugement au fond - Droit absolu de l'accusé d'obtenir la convocation et l'interrogatoire à l'audience des témoins « à décharge » (non) - Appréciation par le juge de la pertinence et l'utilité d'une telle demande - Egalité des armes

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement au fond - Droit absolu de l'accusé d'obtenir la convocation et l'interrogatoire à l'audience des témoins « à décharge » (non) - Appréciation par le juge de la pertinence et l'utilité d'une telle demande - Egalité des armes

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

novembre 1950

Uit de uitlegging van de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vloeit voort dat de weigering van de feitenrechter tot verhoor van getuigen à décharge tijdens het proces te horen niet is onderworpen aan de waarborgen die in acht moeten worden genomen wanneer het strafgerecht het voornemen heeft om, als enig of doorslaggevend bewijs van de schuld van de beschuldigde, de verklaringen van een op het proces niet aanwezige getuige à charge in aanmerking te nemen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0071.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.10, § 15 (uitsluiting van de criteria die van toepassing zijn op het verhoor van de getuigen à charge, namelijk de getuigen die belastende verklaringen hebben afgelegd); Cass. 19 juni 2018, AR P.17.1250.N, AC 2018, nr. 398, § 2; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., Die Keure, 2025, dl. II, 1593 tot 1595.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verhoor van een getuige à décharge - Verwerping - (Niet) dezelfde waarborgen als die welke van toepassing zijn op de inaanmerkingneming, als enig of doorslaggevend bewijs van de schuld van de beschuldigde, van de verklaringen van een op het proces niet aanwezige getuige à charge

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verhoor van een getuige à décharge - Verwerping - (Niet) dezelfde waarborgen als die welke van toepassing zijn op de inaanmerkingneming, als enig of doorslaggevend bewijs van de schuld van de beschuldigde, van de verklaringen van een op het proces niet aanwezige getuige à charge

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verhoor van een getuige à décharge - Verwerping - (Niet) dezelfde waarborgen als die welke van toepassing zijn op de inaanmerkingneming, als enig of doorslaggevend bewijs van de schuld van de beschuldigde, van de verklaringen van een op het proces niet aanwezige getuige à

Il découle de l'interprétation des articles 6.1 et 6.3, d), de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme par la Cour européenne des droits de l'homme que le refus, par le juge du fond, de l'audition de témoins à décharge lors du procès n'est pas soumis aux garanties dont le respect est imposé lorsque la juridiction répressive entend avoir égard, comme preuve unique ou déterminante de la culpabilité de l'accusé, aux déclarations d'un témoin à charge absent lors du procès (1). (1) Voir concl. « dit en substance » du MP; Cass. 21 juin 2022, RG P.22.0071.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.10, § 15 (exclusion des critères applicables à l'audition des témoins « à charge », c'est-à-dire ayant fait des déclarations incriminantes); Cass. 19 juin 2018, RG P.17.1250.N, Pas. 2018, n° 398, § 2; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., La Charte, 2025, t. II, pp. 1593 à 1595.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de l'audition d'un témoin à décharge - Rejet - Garanties identiques à celles applicable à la prise en compte, comme preuve unique ou déterminante de la culpabilité de l'accusé, des déclarations d'un témoin à charge absent lors du procès (non)

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de l'audition d'un témoin à décharge - Rejet - Garanties identiques à celles applicable à la prise en compte, comme preuve unique ou déterminante de la culpabilité de l'accusé, des déclarations d'un témoin à charge absent lors du procès (non)

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de l'audition d'un témoin à décharge - Rejet - Garanties identiques à celles applicable à la prise en compte, comme preuve unique ou déterminante de la culpabilité de l'accusé, des déclarations d'un témoin à charge absent lors du procès (non)

charge

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verhoor van een getuige à décharge - Verwerping - (Niet) dezelfde waarborgen als die welke van toepassing zijn op de inaanmerkingneming, als enig of doorslaggevend bewijs van de schuld van de beschuldigde, van de verklaringen van een op het proces niet aanwezige getuige à charge

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Om te antwoorden op de vraag of de belastende verklaringen van een getuige die op het proces niet aanwezig was, van doorslaggevend belang zijn geweest voor de beslissing over de schuld, moet worden nagegaan welk belang de rechter aan die verklaringen heeft gehecht, in verhouding tot alle redenen waarmee hij zijn beslissing heeft omkleed; zo kan de verwijzing naar een dergelijke verklaring in de redenen op zich niet volstaan om die verklaring als doorslaggevend aan te merken, wanneer blijkt dat de beslissing op grond van ander doorslaggevend bewijsmateriaal werd genomen (1). (1) Zie Cass. 27 april 2021, AR P.21.0013.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.9, § 6.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Vonnis over de zaak zelf - Belastende verklaringen van een getuige die niet op het proces aanwezig is - Doorslaggevend karakter voor de beslissing over de schuld - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Vonnis over de zaak zelf - Belastende verklaringen van een getuige die niet op het proces aanwezig is - Doorslaggevend karakter voor de beslissing over de schuld - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vonnis over de zaak zelf - Belastende verklaringen van een getuige die niet op het proces aanwezig is - Doorslaggevend karakter voor de beslissing over de schuld - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de l'audition d'un témoin à décharge - Rejet - Garanties identiques à celles applicable à la prise en compte, comme preuve unique ou déterminante de la culpabilité de l'accusé, des déclarations d'un témoin à charge absent lors du procès (non)

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Pour répondre à la question de savoir si les déclarations incriminantes d'un témoin absent au procès ont revêtu un caractère déterminant en vue de la décision relative à la culpabilité, il y a lieu de vérifier l'importance que le juge a accordée à ces dires parmi l'ensemble des motifs qui justifient sa décision; ainsi, la seule référence faite à une telle déclaration dans les motifs ne suffit pas à considérer celle-ci comme déterminante lorsqu'il apparaît que la décision se fonde sur d'autres éléments de preuve déterminants (1). (1) Voir Cass. 27 avril 2021, RG P.21.0013.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.9, § 6.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Jugement au fond - Déclarations incriminantes d'un témoin absent au procès - Caractère déterminant en vue de la décision relative à la culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Jugement au fond - Déclarations incriminantes d'un témoin absent au procès - Caractère déterminant en vue de la décision relative à la culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement au fond - Déclarations incriminantes d'un témoin absent au procès - Caractère déterminant en vue de la décision relative à la culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Vonnis over de zaak zelf - Belastende verklaringen van een getuige die niet op het proces aanwezig is - Doorslaggevend karakter voor de beslissing over de schuld - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Jugement au fond - Déclarations incriminantes d'un témoin absent au procès - Caractère déterminant en vue de la décision relative à la culpabilité - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Volgens de uitlegging van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geschiedt het onderzoek van de verenigbaarheid, met de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM, van een procedure waarin de verklaringen van een getuige die belastende verklaringen heeft afgelegd maar niet op het proces is verschenen, als bewijzen worden gebruikt, in drie stappen; zo moet worden onderzocht (1°) of er een ernstige reden bestond waarom de getuige niet is verschenen en, bijgevolg, zijn verklaring als bewijs in aanmerking werd genomen, (2°) of de verklaring van de afwezige getuige de enige of doorslaggevende grondslag heeft gevormd voor de veroordeling, en (3°) of er voldoende compenserende factoren, waaronder met name stevige procedurele waarborgen (1), bestonden om een tegenwicht te vormen voor de moeilijkheden die de verdediging door de aanneming van een dergelijk bewijs heeft ondervonden en om de billijkheid van de rechtspleging in haar geheel te waarborgen; dergelijke factoren kunnen met name bestaan in de voorlegging van objectief bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het onderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt (2); hieruit volgt dat, om de verenigbaarheid met de voormelde bepalingen te kunnen beoordelen van een beslissing van de feitenrechter die de voortzetting van de procedure beveelt, niettegenstaande de afwezigheid van de getuigen, en van een daaropvolgende beslissing over de schuld zonder dat, bijgevolg, de verdediging die getuigen heeft kunnen verhoren of doen verhoren, met name moet worden vastgesteld of de verklaringen die deze getuigen in een eerdere fase van de procedure hebben afgelegd en waarover geen tegensprekelijk debat is gevoerd, de enige of doorslaggevende grondslag voor de veroordeling hebben gevormd. (1) Zie EHRM, Guide sur l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme - Droit à un procès équitable (volet pénal), bijgewerkt op 31 augustus 2024, § 107; EHRM, Schatschaschwili t. Duitsland, 15 december 2015 [GC], nr. 9154/10, § 107; EHRM, Al-Khawaja en Tahery t. Verenigd Koninkrijk, 15 december 2011 [GC], nrs. 26766/05 en 22228/06; Cass. 18 maart 2025, AR P.24.1431.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.1, met concl. van advocaat-generaal DE SMET, ECLI:BE:CASS:2025:CONC.20250318.2N.1; Cass. 3

Selon l'interprétation de la Cour européenne des droits de l'homme, l'examen de la compatibilité avec les articles 6.1 et 6.3, d), de la Convention d'une procédure dans laquelle les déclarations d'un témoin qui a fait des déclarations incriminantes et qui n'a pas comparu pendant le procès sont utilisées à titre de preuves comporte trois étapes; il s'agit ainsi de rechercher (1°) s'il existait un motif sérieux justifiant la non-comparution du témoin et, en conséquence, l'admission à titre de preuve de sa déposition, (2°) si la déposition du témoin absent a constitué le fondement unique ou déterminant de la condamnation, et (3°) s'il existait des éléments compensateurs, notamment des garanties procédurales solides, suffisants pour contrebalancer les difficultés causées à la défense en conséquence de l'admission d'une telle preuve et pour assurer l'équité de la procédure dans son ensemble (1); de tels facteurs peuvent notamment consister en la production d'éléments de preuve objectifs venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'instruction (2); il s'ensuit qu'en vue de déterminer la conformité à ces dispositions d'une décision du juge du fond ordonnant la poursuite de la procédure nonobstant l'absence de témoins et d'une décision subséquente statuant sur la culpabilité, sans que la défense ait, dès lors, pu interroger ou faire interroger lesdits témoins, il y a notamment lieu de déterminer si les déclarations non-contradictaires faites par ces derniers à un stade antérieur de la procédure ont constitué le fondement unique ou déterminant de la condamnation. (1) Voir Cour eur. D. H., Guide sur l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme - Droit à un procès équitable (volet pénal), mis à jour au 31 août 2024, § 107; Cour eur. D.H., Schatschaschwili c. Allemagne, 15 décembre 2015 [GC], n° 9154/10, § 107; Cour eur. D.H., Al-Khawaja et Tahery c. Royaume-Uni, 15 décembre 2011 [GC], nos 26766/05 et 22228/06; Cass. 18 mars 2025, RG P.24.1431.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.1, avec concl. de B. DE SMET, avocat général, ECLI:BE:CASS:2025:CONC.20250318.2N.1; Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1, et note signée BDS. (2) Cour eur. D.H., Schatschaschwili c. Allemagne, précité, § 128; Cass. 18 mars 2025, RG

mei 2022, AR P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1, en de noot BDS. (2) EHRM, Schatschaschwili t. Duitsland, voormeld, § 128; Cass. 18 maart 2025, AR P.24.1431.N, voormeld, § 23, dat, bij wijze van compenserende factoren, ook melding maakt van de mogelijkheid, voor de beklaagde, om de getuige tijdens het opsporingsonderzoek of op de rechtszitting te verhoren of te doen verhoren en om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of over de strijdigheid met verklaringen van andere getuigen; Cass. 27 april 2021, AR P.21.0013.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.9.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Vonnis over de zaak zelf - Geen verschijning, op de rechtszitting, van een getuige à charge - Gebruik van de verklaringen van de getuige als bewijs - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM - Toetsing in drie stappen - Compenserende factoren - Voorbeeld - Ander bewijsmateriaal

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Vonnis over de zaak zelf - Geen verschijning, op de rechtszitting, van een getuige à charge - Gebruik van de verklaringen van de getuige als bewijs - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM - Toetsing in drie stappen - Compenserende factoren - Voorbeeld - Ander bewijsmateriaal

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vonnis over de zaak zelf - Geen verschijning, op de rechtszitting, van een getuige à charge - Gebruik van de verklaringen van de getuige als bewijs - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM - Toetsing in drie stappen - Compenserende factoren - Voorbeeld - Ander bewijsmateriaal

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Vonnis over de zaak zelf - Geen verschijning, op de rechtszitting, van een getuige à charge - Gebruik van de verklaringen van de getuige als bewijs - Verenigbaarheid met artikel 6 EVRM - Toetsing in drie stappen - Compenserende factoren - Voorbeeld - Ander bewijsmateriaal

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

P.24.1431.N, précité, § 23, qui mentionne aussi, au titre d'éléments compensateurs, la possibilité offerte au prévenu d'interroger de faire interroger le témoin au cours de l'information ou à l'audience et de faire connaître sa position sur la crédibilité et la fiabilité du témoin ou sur les contradictions internes dans cette déclaration ou avec celles d'autres témoins ; Cass. 27 avril 2021, RG P.21.0013.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.9.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Jugement au fond - Absence de comparution, à l'audience, d'un témoin à charge - Utilisation des déclarations du témoin à titre de preuves - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H. - Vérification en trois étapes - Éléments compensateurs - Exemple - Autres éléments de preuve

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Jugement au fond - Absence de comparution, à l'audience, d'un témoin à charge - Utilisation des déclarations du témoin à titre de preuves - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H. - Vérification en trois étapes - Éléments compensateurs - Exemple - Autres éléments de preuve

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement au fond - Absence de comparution, à l'audience, d'un témoin à charge - Utilisation des déclarations du témoin à titre de preuves - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H. - Vérification en trois étapes - Éléments compensateurs - Exemple - Autres éléments de preuve

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Jugement au fond - Absence de comparution, à l'audience, d'un témoin à charge - Utilisation des déclarations du témoin à titre de preuves - Compatibilité avec l'article 6 de la Conv. D.H. - Vérification en trois étapes - Éléments compensateurs - Exemple - Autres éléments de preuve

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

novembre 1950

Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens moet bij de beoordeling van de verenigbaarheid, met artikel 6.3.d EVRM, van de verwerping van een verzoek van de verdediging tot oproeping van een getuige à décharge met de volgende criteria rekening worden gehouden: (1°) was het verzoek tot verhoor van de getuige à décharge op de rechtszitting met voldoende redenen omkleed en relevant in het licht van het onderwerp van de beschuldiging? (2°) heeft de rechter de mogelijke relevantie van die getuigenverklaring onderzocht en heeft hij zijn weigering om dat verzoek in te willigen met voldoende redenen omkleed? (3°) heeft de weigering om een dergelijke getuige te horen het eerlijk karakter van het proces in zijn geheel aangetast? (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; EHRM, [GC], Murtazaliyeva c. Russie, 18 december 2018, nr. 36658/05, § 158.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verschijning van een getuige à décharge - Verwerping - Criterium in drie onderdelen

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verschijning van een getuige à décharge - Verwerping - Criterium in drie onderdelen

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verschijning van een getuige à décharge - Verwerping - Criterium in drie onderdelen

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Vonnis over de zaak zelf - Vordering van de verdediging tot verschijning van een getuige à décharge - Verwerping - Criterium in drie onderdelen

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Selon la Cour européenne des droits de l'homme, pour apprécier la conformité à l'article 6.3, d), de la Convention du rejet d'une demande de la défense en vue de la comparution d'un témoin à décharge, il y a lieu d'avoir égard aux critères suivants: (1°) la demande d'audition à l'audience du témoin à décharge était-elle suffisamment motivée et pertinente au regard de l'objet de l'accusation? (2°) le juge a-t-il examiné la pertinence que pouvait revêtir cette déposition et a-t-il motivé à suffisance son refus de faire droit à la demande? (3°) le refus d'audition de pareil témoin a-t-il nui à l'équité globale du procès? (1). (1) Voir concl. « dit en substance » du MP; Cour eur. D.H. [GC], Murtazaliyeva c. Russie, 18 décembre 2018, n° 36658/05, § 158.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de la comparution d'un témoin à décharge - Rejet - Critère en trois branches

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de la comparution d'un témoin à décharge - Rejet - Critère en trois branches

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de la comparution d'un témoin à décharge - Rejet - Critère en trois branches

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Jugement au fond - Demande de la défense en vue de la comparution d'un témoin à décharge - Rejet - Critère en trois branches

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De omstandigheid dat een beveiligingsmaatregel er in essentie toe strekt de maatschappij te beschermen, belet niet dat van een dergelijke maatregel ook een preventief en sanctionerend effect kan uitgaan (1). (1) Zie ook Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1581.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.11, wat betreft de motivering van de beveiligingsmaatregel van het alcoholslot.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Wegverkeer - Maatregel van de herstelexamens - Preventief en gedragscorrigerend effect van de maatregel - Motivering - Toelaatbaarheid

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Maatregel van de herstelexamens - Preventief en gedragscorrigerend effect van de maatregel - Motivering - Toelaatbaarheid

- Art. 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel verplicht de rechter in zijn beslissing vast te stellen dat een beklaagde al dan niet nog in aanmerking komt voor probatieuitstel van tenuitvoerlegging, ook niet indien de rechter wel vaststelt dat de beklaagde niet meer in aanmerking komt voor gewoon uitstel van tenuitvoerlegging en wel in aanmerking komt voor een werkstraf of een straf onder elektronisch toezicht, maar die straffen niet passend zijn.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Weigering een straf met probatieuitstel toe te kennen - Geen vermelding dat de beklaagde nog in aanmerking komt voor een probatieuitstel - Wel vermelding dat een gewoon uitstel niet meer mogelijk is of dat andere straffen niet passend zijn - Gevolg

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Weigering een straf met probatieuitstel toe te kennen - Geen vermelding dat de beklaagde nog in aanmerking komt voor een probatieuitstel - Wel vermelding dat

La circonstance qu'une mesure de sûreté vise essentiellement à protéger la société n'empêche pas qu'un effet préventif et sanctionnateur puisse également découler de pareille mesure (1). (1) Voir également Cass. 14 janvier 2025, RG P.24.1581.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.11, en ce qui concerne la motivation de la mesure de sûreté que constitue l'éthylotest antidémarrage.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Roulage - Mesure consistant en des examens de réintégration - Effet préventif de la mesure et effet correcteur de celle-ci sur le comportement - Motivation - Admissibilité

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Mesure consistant en des examens de réintégration - Effet préventif de la mesure et effet correcteur de celle-ci sur le comportement - Motivation - Admissibilité

- Art. 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Aucune disposition ni aucun principe général du droit n'oblige le juge à constater dans sa décision qu'un prévenu se trouve encore, ou non, dans les conditions d'un sursis probatoire, même si le juge constate que le prévenu n'est plus éligible à un sursis simple ou que les peines de travail ou sous surveillance électronique, auxquelles il peut prétendre ne sont pas adéquates.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Refus d'octroyer une peine assortie d'un sursis probatoire - Absence d'indication que le prévenu se trouve encore dans les conditions pour bénéficier d'un sursis probatoire - Indication, en revanche, qu'un sursis simple n'est plus possible ou que d'autres peines ne sont pas adéquates - Conséquence

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Refus d'octroyer une peine assortie d'un sursis probatoire - Absence d'indication que le prévenu se trouve encore dans les conditions pour bénéficier d'un sursis probatoire -

een gewoon uitstel niet meer mogelijk is of dat andere straffen niet passend zijn

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Indication, en revanche, qu'un sursis simple n'est plus possible ou que d'autres peines ne sont pas adéquates

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Uit het enkele feit dat de rechter bij de bespreking van het strafrechtelijk verleden van een beklaagde melding maakt van de veroordeling tot een gevangenisstraf, zonder daarbij te vermelden dat die straf met uitstel van tenuitvoerlegging werd uitgesproken, volgt niet dat de beslissing daardoor gebrekkig is gemotiveerd.

Le seul fait que le juge, lors de l'examen des antécédents pénaux d'un prévenu, fasse mention de la condamnation à une peine d'emprisonnement sans préciser que cette peine est assortie d'un sursis à l'exécution, n'implique pas que la décision n'est pas adéquatement motivée.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Weigering een straf met probatieuitstel toe te kennen - Vermelding van een eerdere veroordeling maar zonder toevoeging van het uitstel - Gevolg

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Refus d'octroyer une peine assortie d'un sursis probatoire - Mention d'une condamnation antérieure sans indication du sursis - Conséquence

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Weigering een straf met probatieuitstel toe te kennen - Vermelding van een eerdere veroordeling maar zonder toevoeging van het uitstel - Gevolg

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Refus d'octroyer une peine assortie d'un sursis probatoire - Mention d'une condamnation antérieure sans indication du sursis - Conséquence

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.25.0105.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.6](#)

AC nr. ...

Het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over een door de beklaagde opgeworpen onbevoegdheid én over de controle van de bijzondere opsporingsmethoden is in zoverre het de bevoegdheid betreft vatbaar op grond van artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering voor een onmiddellijk cassatieberoep, zodat er geen afstand daarvan kan worden verleend; de uitspraak over de bijzondere opsporingsmethoden is evenwel geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering noch een beslissing als bedoeld door het tweede lid van die bepaling, zodat daarvoor de afstand van het cassatieberoep wel kan worden verleend.

L'arrêt de la chambre des mises en accusation qui statue sur une incompétence soulevée par le prévenu et sur le contrôle des méthodes particulières de recherche est, en vertu de l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle, susceptible d'un pourvoi en cassation immédiat en tant qu'il est rendu sur la compétence, de sorte qu'un désistement dudit pourvoi ne saurait être décrété à cet égard ; la décision sur les méthodes particulières de recherche ne constitue toutefois pas une décision définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle ni une décision visée à l'alinéa 2 de cette disposition, de sorte qu'un désistement du pourvoi en cassation peut être décrété à cet égard.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Strafvordering - Voorbereidende beslissing of beslissing van onderzoek - Beslissing inzake de onbevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Onmiddellijk cassatieberoep - Afstand van het cassatieberoep - Draagwijdte

- Art. 189ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste en tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Strafvordering - Voorbereidende beslissing of beslissing van onderzoek - Beslissing inzake de bijzondere opsporingsmethoden - Onmiddellijk cassatieberoep - Afstand van het cassatieberoep - Draagwijdte

- Art. 189ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste en tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat uitspraak doet over de bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling en over de bijzondere opsporingsmethoden - Onmiddellijk cassatieberoep - Afstand van het cassatieberoep - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 189ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste en tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat uitspraak doet over de bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling en over de bijzondere opsporingsmethoden - Onmiddellijk cassatieberoep - Afstand van het cassatieberoep - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 189ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste en tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action publique - Décision préparatoire ou d'instruction - Décision sur l'incompétence rendue par la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation immédiat - Désistement du pourvoi en cassation - Portée

- Art. 189ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er et al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action publique - Décision préparatoire ou d'instruction - Décision sur les méthodes particulières de recherche - Pourvoi en cassation immédiat - Désistement du pourvoi en cassation - Portée

- Art. 189ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er et al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Chambre des mises en accusation - Arrêt statuant sur la compétence de la chambre des mises en accusation et sur les méthodes particulières de recherche - Pourvoi en cassation immédiat - Désistement du pourvoi en cassation - Portée - Conséquence

- Art. 189ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er et al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Arrêt statuant sur la compétence de la chambre des mises en accusation et sur les méthodes particulières de recherche - Pourvoi en cassation immédiat - Désistement du pourvoi en cassation - Portée - Conséquence

- Art. 189ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er et al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle

Volgens artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering kan de eiser in cassatie zijn middelen slechts aanvoeren in een memorie die hij uiterlijk vijftien dagen vóór de rechtszitting ter griffie van het Hof doet toekomen en deze termijn is een volle termijn wat inhoudt dat vijftien volledig vrije dagen moeten worden gelaten tussen de dag van neerlegging van de memorie en de dag van de rechtszitting, zodat indien de zestiende of de zeventiende dag vóór de rechtszitting een zaterdag of zondag zijn, de memorie ervoor moet zijn neergelegd; de naleving van de in artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde termijn van twee maanden om de memorie in te dienen, ontslaat de eiser in cassatie niet van de verplichting om eveneens de in het eerste lid van dit artikel bepaalde volle termijn van vijftien dagen te respecteren (1). (1) Cass. 6 april 2016, AR P.16.0299.F, AC 2016, nr. 239 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 19 mei 2015, AR P.15.0559.N, AC 2015, nr. 326 met noot AW, NC 2015, p. 329 en noot F. DERUYCK, "Over de nieuwe termijnen in de cassatieprocedure: wat meer haast en wat meer spoed, en toch goed?".

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Artikel 429, eerste en tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Dubbele termijn - Termijn van twee maanden te rekenen vanaf het cassatieberoep en termijn van vijftien dagen voor de zitting - Aard van de termijn van vijftien dagen - Volle termijn - Draagwijdte - Gevolg
- Art. 429, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le demandeur en cassation ne peut indiquer ses moyens que dans un mémoire remis au greffe de la Cour, quinze jours au plus tard avant l'audience, et ce délai est un délai franc, ce qui implique que quinze jours francs entiers doivent séparer le jour de dépôt du mémoire et le jour de l'audience, de sorte que, si le seizième ou le dix-septième jour précédant l'audience tombe un samedi ou un dimanche, le mémoire devra avoir été déposé au préalable ; le respect du délai de deux mois pour le dépôt du mémoire, visé à l'article 429, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, n'exempte pas le demandeur en cassation de l'obligation de respecter également le délai franc de quinze jours prévu à l'alinéa 1er de cet article (1). (1) Cass. 6 avril 2016, RG P.16.0299.F, Pas. 2016, n° 239, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 19 mai 2015, RG P.15.0559.N, Pas. 2015, n° 326, avec note de AW, N.C. 2015, p. 329 et note de F. DERUYCK, « Over de nieuwe termijnen in de cassatieprocedure: wat meer haast en wat meer spoed, en toch goed? ».

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Code d'instruction criminelle, article 429, alinéas 1 et 2 - Double délai - Délai de deux mois à compter du pourvoi en cassation et délai de quinze jours avant l'audience - Nature du délai de quinze jours - Délai franc - Portée - Conséquence

- Art. 429, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 27, § 3, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet moet de beslissing tot verwerping van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling gemotiveerd worden met inachtneming van de voorschriften van artikel 16, § 5, eerste en tweede lid, van die wet; die beslissing moet bijgevolg melding maken van de wettelijke bepalingen die de feiten als een misdaad of als een wanbedrijf omschrijven, alsook van het voortbestaan van ernstige aanwijzingen van schuld, van de feitelijke omstandigheden van de zaak van de beklaagde en van die welke eigen zijn aan zijn persoonlijkheid die zijn vrijheidsberoving verantwoorden in het licht van de in artikel 16, § 1, van de voormelde wet bepaalde criteria (1). (1) Zie Cass. 13 september 2022, AR P.22.1166.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220913.2N.21; Cass. 17 december 2014, AR P.14.1827.F, ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20141217.1, AC 2014, nr. 803; Cass. 19 november 1996, AR P.96.1410.N, ECLI:BE:CASS:1996:ARR.19961119.5, AC 1996, nr. 442.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Verzoek tot invrijheidstelling - Beslissing van verwerping - Verplichte vermeldingen - Artikelen 16, § 5, eerste en tweede lid, en 27, § 3, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 5, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Verzoek tot invrijheidstelling - Beslissing van verwerping - Verplichte vermeldingen - Artikelen 16, § 5, eerste en tweede lid, en 27, § 3, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 5, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

En vertu de l'article 27, § 3, alinéa 4, de la loi relative à la détention préventive, la décision de rejet d'une requête de mise en liberté provisoire doit être motivée en observant le prescrit de l'article 16, § 5, premier et deuxième alinéas, de la même loi ; partant, elle doit mentionner les dispositions légales prévoyant que les faits constituent un crime ou un délit, ainsi que la persistance d'indices sérieux de culpabilité et les circonstances de fait de la cause du prévenu et celles liées à la personnalité justifiant sa privation de liberté eu égard aux critères prévus par l'article 16, § 1er, de ladite loi (1). (1) Voir Cass. 13 septembre 2022, RG P.22.1166.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220913.2N.21 ; Cass. 17 décembre 2014, RG P.14.1827.F, ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20141217.1, Pas. 2014, n° 803 ; Cass. 19 novembre 1996, RG P.96.1410.N, ECLI:BE:CASS:1996:ARR.19961119.5, Pas. 1996, n° 442.

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Requête de mise en liberté - Décision de rejet - Mentions obligatoires - Loi relative à la détention préventive, articles 16, § 5, alinéas 1er et 2, et 27, § 3, al. 4

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 5, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Requête de mise en liberté - Décision de rejet - Mentions obligatoires - Loi relative à la détention préventive, articles 16, § 5, alinéas 1er et 2, et 27, § 3, al. 4

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 5, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Geen enkele bepaling van verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels regelt de gevolgen die, op het vlak van de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten, verbonden moeten worden aan een vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Sociale zekerheid - Verordening 987/2009 over de coördinatie van sociale zekerheidsstelsels - Vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart - Gevolgen die verbonden moeten worden aan de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Sociale zekerheid - Verordening 987/2009 over de coördinatie van sociale zekerheidsstelsels - Vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart - Gevolgen die verbonden moeten worden aan de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Verordening 987/2009 over de coördinatie van sociale zekerheidsstelsels - Vonnis dat, op de tegen een beklaagde ingestelde strafvordering wegens schending van de nationale strafwet, hem aan die feiten schuldig verklaart - Gevolgen die verbonden moeten worden aan de burgerlijke rechtsvordering van de socialezekerheidsinstellingen van de lidstaten

Aucune disposition du règlement (UE) n° 987/2009 du 16 septembre 2009 fixant les modalités d'application du règlement (CE) n° 883/2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale ne règle les suites qu'il convient de réserver, sur le plan de l'action civile exercée par les institutions de sécurité sociale des États membres, à un jugement qui, sur l'action publique exercée contre un prévenu du chef d'infraction à la loi pénale nationale, le déclare coupable de ces faits.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Sécurité sociale - Règlement (CE) n° 987/2009 du 16 septembre 2009 - Jugement qui, sur l'action publique exercée contre un prévenu du chef d'infraction à la loi pénale nationale, le déclare coupable de ces faits - Suites à réserver sur le plan de l'action civile exercée par les institutions de sécurité sociale des États membres

ACTION CIVILE - Sécurité sociale - Règlement (CE) n° 987/2009 du 16 septembre 2009 - Jugement qui, sur l'action publique exercée contre un prévenu du chef d'infraction à la loi pénale nationale, le déclare coupable de ces faits - Suites à réserver sur le plan de l'action civile exercée par les institutions de sécurité sociale des États membres

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Règlement (CE) n° 987/2009 du 16 septembre 2009 - Jugement qui, sur l'action publique exercée contre un prévenu du chef d'infraction à la loi pénale nationale, le déclare coupable de ces faits - Suites à réserver sur le plan de l'action civile exercée par les institutions de sécurité sociale des États membres

De verplichting voor de lidstaat van ontvangst om onverwijld de dialoog- en verzoeningsprocedure op te starten, zoals bedoeld in artikel 76.6 van de Verordening (EU) nr. 883/2004 van het Europees parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, heeft tot doel de uitvaardigende lidstaat in staat te stellen de terechte afgifte van de A1-verklaringen opnieuw te onderzoeken in het licht van de concrete gegevens die door de bevoegde instelling van de lidstaat van ontvangst werden voorgelegd en die doen vermoeden dat die verklaringen op bedrieglijke wijze werden verkregen of aangevoerd (1). (1) De kwestie van de door de verweerster (de RSZ) aangegeven sociale fraude staat centraal in dit dossier. Het middel is gericht tegen de beslissing over de cruciale vraag van de plaats waar de verschillende vrachtwagenbestuurders onderworpen zijn aan de sociale zekerheid. Artikel 19.2 van de Verordening (EG) nr. 987/2009 van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels bepaalt wat volgt: "Op verzoek van de betrokkene of de werkgever verstrekt het bevoegde orgaan van de lidstaat waarvan de wetgeving op grond van een bepaling van titel II van de basisverordening van toepassing is, een verklaring dat die wetgeving van toepassing is en vermeldt het eventueel tot welke datum en onder welke voorwaarden". In dit geval heeft de bevoegde Slovaakse overheid, overeenkomstig die bepaling, "A1-verklaringen" afgegeven die bevestigen dat de betrokken werknemers onderworpen zijn aan de Slovaakse sociale zekerheid. De beschikking die op 23 november 2023 werd gewezen door het Hof van Justitie van de Europese Unie in antwoord op de prejudiciële vraag van het hof van beroep te Luik, verwijst naar de punten 68 en 82 alsook het dictum van arrest C-410/21 van 2 maart 2023 van datzelfde gerecht. Het OM heeft op het derde onderdeel van het middel geconcludeerd tot cassatie met verwijzing: volgens hem beantwoordt het bestreden arrest de conclusie in hoger beroep van de eiser niet, in zoverre hij hierin betwistte dat het verzoek om intrekking van de A1-verklaringen "onverwijld" was gericht aan de Slovaakse overheden,

L'obligation, pour l'État membre d'accueil, d'enclencher promptement la procédure de dialogue et de conciliation prévue à l'article 76, paragraphe 6, du règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale a pour but de mettre l'État d'émission en mesure de réexaminer le bien-fondé de la délivrance des certificats A1 à la lumière des éléments concrets soumis par l'institution compétente de l'État membre d'accueil qui donnent à penser que lesdits certificats ont été obtenus ou invoqués de manière frauduleuse (1). (1) La question de la fraude sociale dénoncée par la défenderesse (l'ONSS) est au cœur du dossier. Le moyen est dirigé contre la décision rendue sur la question cruciale du lieu d'assujettissement de divers chauffeurs routiers à la sécurité sociale. L'article 19, § 2, du règlement (CE) n° 987/2009 du 16 septembre 2009 fixant les modalités d'application du règlement (CE) n° 883/2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale dispose : « À la demande de la personne concernée ou de l'employeur, l'institution compétente de l'État membre dont la législation est applicable en vertu d'une disposition du titre II du règlement de base atteste que cette législation est applicable et indique, le cas échéant, jusqu'à quelle date et à quelles conditions ». En l'espèce, en application de cette disposition, l'autorité compétente slovaque a émis des « certificats A1 » attestant l'affiliation des travailleurs concernés à la sécurité sociale slovaque. L'ordonnance rendue le 23 novembre 2023 par la Cour de Justice de l'Union européenne en réponse à la question préjudicielle posée par la cour d'appel de Liège renvoie aux points 68 et 82 et au dispositif de l'arrêt C-410/21 rendu le 2 mars 2023 par la même juridiction. Le MP a conclu à la cassation avec renvoi sur la troisième branche du moyen : selon lui, l'arrêt attaqué ne répond pas aux conclusions d'appel du demandeur en ce que celui-ci y contestait que la demande de retrait des documents A1 eût été adressée « promptement » par la défenderesse aux autorités slovaques, conformément à la jurisprudence précitée de la Cour de Justice de l'Union européenne, l'inspection sociale (belge) étant selon lui vraisemblablement déjà au courant de l'importance de ces documents le 13 août 2014,

overeenkomstig de voormelde rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, aangezien de (Belgische) sociale inspectie vermoedelijk reeds op 13 augustus 2014 kennis had van het belang van die stukken, dus 21 maanden vóór de brief die de verweerster op 12 mei 2016 naar de Slovaakse overheden had verstuurd, dan nog in de veronderstelling dat die brief wel een dergelijk verzoek vormt. De eiser leidde hieruit af dat de dialoog- en verzoeningsprocedure bedoeld in artikel 76.6 van de voormelde Verordening 883/2004 niet onverwijld is opgestart, dat de A1-verklaringen derhalve nog steeds kunnen worden tegengeworpen aan de strafvordering (en aan de rechtsovereenkomst van de verweerster) en dat, bijgevolg, "de vrijlating (lees: "de vrijpraak") zich opdringt". Volgens het OM ging het hier om een middel dat beantwoord moest worden, dit wil zeggen dat het "de aanvoering door een partij van een feit, een handeling of een tekst" betrof "waaruit zij via een juridische redenering de gegrondheid van een verzoek, een verweer of een exceptie meent te kunnen afleiden". (M.N.B.)

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Plaats van onderwerping aan de sociale zekerheid - A1-verklaring (artikel 19.2 Verordening (EG) nr. 987/2009) - Verzoek om intrekking - Verplichting voor de lidstaat van ontvangst om onverwijld de dialoog- en verzoeningsprocedure in te leiden (artikel 76.6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van 29 april 2004) - Doel

- Art. 76, § 6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

- Art. 19, § 2 Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Plaats van onderwerping aan de sociale zekerheid - A1-verklaring (artikel 19.2 Verordening (EG) nr. 987/2009) - Verzoek om intrekking - Verplichting voor de lidstaat van ontvangst om onverwijld de dialoog- en verzoeningsprocedure in te leiden (artikel 76.6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van 29 april 2004) - Doel

- Art. 76, § 6 Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

soit 21 mois avant la lettre du 12 mai 2016 adressée par la défenderesse aux autorités slovaques, à supposer que cette lettre constitue bien une telle demande. Le demandeur en déduisait que la procédure de dialogue et de conciliation prévue à l'article 76, § 6, du règlement no 883/2004 précité n'a pas été promptement enclenchée, que les documents A1 demeurent dès lors opposables à l'action publique (et à l'action de la défenderesse) et que, partant, « la relaxe s'impose » (à comprendre comme « l'acquiescement »). Le MP a considéré qu'il s'agissait là d'un moyen appelant réponse, c'est-à-dire « l'énonciation par une partie d'un fait, d'un acte ou d'un texte d'où, par un raisonnement juridique, cette partie prétend déduire le bien-fondé d'une demande, d'une défense ou d'une exception ». (M.N.B.)

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Lieu d'assujettissement à la sécurité sociale - Certificat A1 (règlement (CE) n° 987/2009, article 19, § 2) - Demande de retrait - Obligation, pour l'État membre d'accueil, d'enclencher promptement la procédure de dialogue et de conciliation (règlement (CE) n° 883/2004 du 29 avril 2004, article 76, § 6) - But

- Art. 76, § 6 Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

- Art. 19, § 2 Règlement (CE) n° 987/2009 du Parlement européen et du Conseil du 16 septembre 2009 fixant les modalités d'application du règlement (CE) n° 883/2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Lieu d'assujettissement à la sécurité sociale - Certificat A1 (règlement (CE) n° 987/2009, article 19, § 2) - Demande de retrait - Obligation, pour l'État membre d'accueil, d'enclencher promptement la procédure de dialogue et de conciliation (règlement (CE) n° 883/2004 du 29 avril 2004, article 76, § 6) - But

- Art. 76, § 6 Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

- Art. 19, § 2 Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

- Art. 19, § 2 Règlement (CE) n° 987/2009 du Parlement européen et du Conseil du 16 septembre 2009 fixant les modalités d'application du règlement (CE) n° 883/2004 portant sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

Aangezien de beslissing over de strafvordering bindend is voor de rechter die van de burgerlijke rechtsvordering kennisneemt, kan hij zich over de vorderingen van de burgerlijke partij niet in een andere zin uitspreken dan die welke werd gevolgd in de beslissing die het misdrijf bewezen heeft verklaard (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH EN M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. I, 363-367, wat betreft het gezag van gewijsde in strafzaken op de burgerlijke rechtsvordering, zoals het besloten ligt in artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering (Cass. 19 juni 2014, AR F.13.0070.N, ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20140619.7, AC 2014, nr. 447), binnen de grenzen van artikel 23 Gerechtelijk Wetboek (zie Cass. 12 december 2007, AR P.07.0979.F, ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071212.5, AC 2007, nr. 629, met concl. van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas.ECLI:BE:CASS:2007:CONC.20071212.5).

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Gezag van gewijsde in strafzaken t.a.v. de rechter die van de burgerlijke rechtsvordering kennisneemt - Draagwijdte

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gezag van gewijsde in strafzaken t.a.v. de rechter die van de burgerlijke rechtsvordering kennisneemt - Draagwijdte

Wanneer de EU-rechtsregel zo evident is dat ze geen enkele uitlegging vereist, bestaat er geen grond om aan het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële vraag te stellen (1). (1) Zie Cass. 11 september 2024, AR P.24.0105.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240911.2F.8; Cass. 3 maart 2021, AR P.21.0227.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18, en de noot M.N.B.

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Hof van Justitie van de Europese Unie - Nationaal rechtscollege - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking
4/05/2026

La décision rendue sur l'action publique s'imposant au juge saisi de l'action civile, ce dernier ne saurait, en statuant sur les demandes de la partie civile, juger dans un sens différent de celui adopté aux termes de la décision qui a déclaré l'infraction établie (1). (1) Voir M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., La Charte, 2025, t. I, pp. 363-367 quant à l'autorité de chose jugée en matière répressive sur l'action civile, consacrée par l'article 4 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale (Cass. 19 juin 2014, RG F.13.0070.N, ECLI:BE:CASS:2014:ARR.20140619.7, Pas. 2014, n° 447), dans les limites de l'article 23 du Code judiciaire (voir Cass. 12 décembre 2007, RG P.07.0979.F, ECLI:BE:CASS:2007:ARR.20071212.5, Pas. 2007, n° 629, avec concl. de J.-M. GENICOT, avocat général, ECLI:BE:CASS:2007:CONC.20071212.5).

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Autorité de la chose jugée au pénal à l'égard du juge saisi de l'action civile - Portée

ACTION CIVILE - Autorité de la chose jugée au pénal à l'égard du juge saisi de l'action civile - Portée

Lorsque la règle de droit de l'Union s'impose avec une évidence telle qu'elle ne nécessite aucune interprétation, il n'y a pas lieu d'interroger, à titre préjudiciel, la Cour de justice de l'Union européenne (1). (1) Voir Cass. 11 septembre 2024, RG P.24.0105.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240911.2F.8 ; Cass. 3 mars 2021, RG P.21.0227.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.18, avec note signée M.N.B.

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Cour de Justice de l'Union européenne - Juridiction nationale - Obligation de poser une question - Conditions

- Art. 267 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de

van de Europese Unie

PREJUDICIEEL GESCHIL - Europese Unie - Hof van Justitie van de Europese Unie - Nationaal rechtscollege - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

l'Union européenne (TFUE)

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Union européenne - Cour de Justice de l'Union européenne - Jurisdiction nationale - Obligation de poser une question - Conditions

- Art. 267 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

Wanneer het middel tot staving van het cassatieberoep verworpen wordt om redenen die geen verband houden met de voorgestelde prejudiciële vraag, dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie geen prejudiciële vraag te worden gesteld (1). (1) Zie Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0516.F, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200527.2F.5, AC 2020, nr. 326 (tweede middel), waaruit volgt dat wanneer het antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie geen invloed kan hebben op de oplossing van het cassatieberoep, de voorgestelde vraag niet relevant is; HvJ 6 oktober 1982, Cilfit e.a. t. Ministero della Sanità, nr. 283/81, Rec., p. 3415 e.v., raadpl. 10 [p. 3429].

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Hof van Justitie van de Europese Unie - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

PREJUDICIEEL GESCHIL - Europese Unie - Hof van Justitie van de Europese Unie - Verplichting om een vraag te stellen - Voorwaarden

- Art. 267 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

Lorsque le moyen à l'appui du pourvoi en cassation est rejeté pour des motifs étrangers à l'objet de la question préjudicielle proposée, il n'y a pas lieu d'interroger, à titre préjudiciel, la Cour de justice de l'Union européenne (1). (1) Voir Cass. 27 mai 2020, RG P.20.0516.F, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200527.2F.5, Pas. 2020, n° 326 (second moyen), d'où il suit que lorsque la réponse que donnerait la Cour de justice de l'Union européenne n'est pas susceptible d'avoir une incidence sur la solution du pourvoi, la question proposée n'est pas pertinente ; CJUE 6 octobre 1982, Cilfit e.a. c. Ministero della Sanità, n° 283/81, Rec., pp. 3415 e.s., cons. 10 [p. 3429].

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Cour de Justice de l'Union européenne - Obligation de poser une question - Conditions

- Art. 267 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Union européenne - Cour de Justice de l'Union européenne - Obligation de poser une question - Conditions

- Art. 267 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

P.25.0111.N

11 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.15](#)

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechter oordeelt onaantastbaar of het dossier in staat is, dan wel of er bijkomende informatie nodig is om een beslissing te kunnen nemen of dat het nodig is een rechtszitting te organiseren om de veroordeelde te horen.

STRAFUITVOERING - Strafwitvoeringsrechter - Straffen minder dan drie jaar - Strafwitvoeringsmodaliteit - Verplichting bijkomende info in te winnen - Organiseren van een rechtszitting - Onaantastbaar oordeel van de strafuitvoeringsrechter - Wijze

Le juge de l'application des peines apprécie souverainement si le dossier est en état ou si, pour pouvoir statuer, il est nécessaire de recueillir des informations complémentaires ou d'organiser une audience afin d'entendre la personne condamnée.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Peines de moins de trois ans - Modalité d'exécution de la peine - Obligation de recueillir des informations - Organisation d'une audience - Appréciation souveraine par le juge de l'application des peines - Modalités

P.25.0114.N

4 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.15](#)

AC nr. ...

Uit artikel 42, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet volgt dat de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid een bewezenverklaring vereist van een overtreding van de politie over het wegverkeer of van een verkeersongeval te wijten aan het persoonlijk toedoen van de dader, maar die vervallenverklaring is niet afhankelijk van de door de rechter uit te spreken straf; uit de artikelen 203, § 1, en 204, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 42, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet volgt verder dat indien een appellant in zijn verklaring van hoger beroep verwijst naar de in het grievenformulier vermelde grieven en hij in dat grievenformulier als grief enkel het beslissingsonderdeel aanwijst betreffende de aan de appellant opgelegde straf en daarbij uitdrukkelijk de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid als grief uitsluit, de saisine van het appelgerecht is beperkt tot de straf en niet slaat op de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid vermits dit een beslissingsonderdeel is dat te onderscheiden valt van het beslissingsonderdeel over de straf; de omstandigheid dat volgens artikel 42, tweede lid, Wegverkeerswet het uitspreken van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid in elke aanleg mogelijk is en dit ongeacht wie het rechtsmiddel heeft ingesteld, laat niet toe anders te oordelen; daaruit volgt bovendien dat aangezien het beslissingsonderdeel betreffende de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid niet tot de saisine van het appelgerecht behoort, het appelgerecht zich niet kan uitspreken over een verzoek tot herziening van de maatregel als bedoeld door artikel 44 Wegverkeerswet.

Il résulte de l'article 42, alinéas 1er et 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière que la déchéance pour incapacité physique ou psychique requiert que soit déclarée établie une infraction à la police de la circulation routière ou un accident de roulage imputable au fait personnel de son auteur, mais cette déchéance ne dépend pas de la peine à prononcer par le juge ; il résulte également des articles 203, § 1er, et 204, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et 42, alinéas 1er et 2, de la loi du 16 mars 1968 que si un appellant fait référence, dans sa déclaration d'appel, aux griefs élevés dans le formulaire de griefs et qu'il ne mentionne comme grief dans ledit formulaire que l'élément de décision relatif à la peine infligée à son égard, excluant de ce fait expressément comme grief la déchéance pour incapacité physique ou psychique, la saisine de la juridiction d'appel se limite à la peine et ne porte pas sur la déchéance pour incapacité physique ou psychique, dès lors qu'il s'agit d'un élément de décision dissociable de celui relatif à la peine ; la circonstance que, selon l'article 42, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968, la déchéance pour incapacité physique ou psychique peut être prononcée à tout degré de juridiction, quelle que soit la personne qui a introduit le recours, ne permet pas de statuer autrement ; il s'ensuit également que la juridiction d'appel ne peut pas se prononcer sur une demande tendant à la révision de la mesure visée à l'article 44 de la loi du 16 mars 1968, dès lors que l'élément de décision relatif à la déchéance pour incapacité physique ou psychique ne fait pas partie de sa saisine.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenstelsel - Grievenformulier - Saisine van het appelgerecht - Wegverkeer - Verval van het recht te sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Grief beperkt tot de straf - Uitsluiting van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Beslissingsonderdeel dat afscheidbaar is van het beslissingsonderdeel over de straf - Gevolg

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets, compétence du juge - Système de griefs - Formulaire de griefs - Saisine de la juridiction d'appel - Roulage - Déchéance du droit de conduire pour cause d'incapacité physique ou psychique - Grief limité à la peine - Exclusion de la déchéance pour incapacité physique ou psychique - Élément de décision dissociable de celui relatif à la peine - Conséquence

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht te sturen wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Voorwaarde - Hoger beroep - Grievensformulier - Saisine van het appelgerecht - Grief beperkt tot de straf - Uitsluiting van de vervallenverklaring wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Beslissingsonderdeel dat afscheidbaar is van het beslissingsonderdeel over de straf - Gevolg
- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance du droit de conduire pour cause d'incapacité physique ou psychique - Condition - Appel - Formulaire de griefs - Saisine de la juridiction d'appel - Grief limité à la peine - Exclusion de la déchéance pour incapacité physique ou psychique - Élément de décision dissociable de celui relatif à la peine - Conséquence
- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 204, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.25.0122.N

11 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.17](#)

AC nr. ...

Artikel 68, § 5, eerste lid, Wet Strafvordering verplicht de strafuitvoeringsrechtbank die een elektronisch toezicht herroept, in het vonnis uitdrukkelijk te bepalen dat de periode binnen welke de veroordeelde onder elektronisch toezicht stond, wordt afgetrokken van het op het ogenblik van de toekenning nog resterende gedeelte van de vrijheidsstraffen maar het loutere verzuim van die wettelijke verplichting kan de veroordeelde evenwel niet schaden (1). (1) Cass. 24 januari 2023, AR P.22.1771.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230124.2N.7. Contra Cass. 17 maart 2010, AR P.10.0339.F, AC 2010, nr. 193, ECLI:BE:CASS:2010:ARR.20100317.10; Cass. 10 juni 2008, AR P.08.0795.N, AC 2008, nr. 361, ECLI:BE:CASS:2008:ARR.20080610.4.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Strafvordering - Strafvordering - Elektronisch toezicht - Herroeping - Vermelding in het vonnis van de aftrek van de periode onder elektronisch toezicht - Verzuim - Gevolg

- Art. 68, § 5, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafvordering - Elektronisch toezicht - Herroeping - Vermelding in het vonnis van de aftrek van de periode onder elektronisch toezicht - Verzuim - Gevolg

- Art. 68, § 5, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de

L'article 68, § 5, alinéa 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté impose au tribunal de l'application des peines qui révoque une surveillance électronique de préciser expressément dans le jugement que la période au cours de laquelle la personne condamnée était sous surveillance électronique est déduite de la partie restante des peines privatives de liberté au moment de l'octroi, mais la simple inobservation de cette obligation légale n'est pas de nature à porter préjudice à la personne condamnée (1). (1) Cass. 24 janvier 2023, RG P.22.1771.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230124.2N.7. Contra Cass. 17 mars 2010, RG P.10.0339.F, Pas. 2010, n° 193, ECLI:BE:CASS:2010:ARR.20100317.10 ; Cass. 10 juin 2008, RG P.08.0795.N, Pas. 2008, n° 361, ECLI:BE:CASS:2008:ARR.20080610.4.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Surveillance électronique - Révocation - Mention dans le jugement de la déduction de la période de détention sous surveillance électronique - Omission - Conséquence

- Art. 68, § 5, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Surveillance électronique - Révocation - Mention dans le jugement de la déduction de la période de détention sous surveillance électronique - Omission - Conséquence

- Art. 68, § 5, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut

externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0129.F

19 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250219.2F.7](#)

AC nr. ...

In geval van herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling bepaalt de strafuitvoeringsrechtbank op onaantastbare wijze het gedeelte van de proeftijd dat goed is verlopen, waarbij ze rekening houdt met de inspanningen die de veroordeelde heeft geleverd om de voorwaarden te respecteren die hem waren opgelegd; wanneer de veroordeelde geen conclusie heeft neergelegd waarin hij het bestaan van dergelijke inspanningen aantoont, dient de rechtbank de beslissing over de vraag of de proeftijd al dan niet goed is verlopen niet met redenen te omkleden (1). (1) Cass. 19 januari 2021, AR P.20.1314.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210119.2N.5.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafwetgeving - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Bepaling van het resterende gedeelte van de uit te voeren straf - Onaantastbare beoordeelings van de rechter - Geen conclusie van de veroordeelde - Gevolg

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafwetgeving - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Bepaling van het resterende gedeelte van de uit te voeren straf - Onaantastbare beoordeelings van de rechter - Motivering - Omvang - Geen conclusie van de veroordeelde - Gevolg

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafwetgeving - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Bepaling van het resterende gedeelte van de uit te voeren straf - Onaantastbare beoordeelings van de rechter - Motivering - Omvang - Geen conclusie van de veroordeelde - Gevolg

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

En cas de révocation de la libération conditionnelle, le tribunal de l'application des peines détermine souverainement la partie du délai d'épreuve qui s'est bien déroulée, compte tenu des efforts fournis par le condamné pour respecter les conditions imposées; lorsque le condamné n'a pas déposé de conclusions faisant valoir de tels efforts, le tribunal n'est pas tenu de motiver la décision relative au bon déroulement, ou non, du délai d'épreuve (1). (1) Cass. 19 janvier 2021, RG P.20.1314.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210119.2N.5.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Détermination du reliquat de la peine à exécuter - Appréciation souveraine du juge - Absence de conclusions du condamné - Conséquence

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Détermination du reliquat de la peine à exécuter - Appréciation souveraine du juge - Motivation - Etendue - Absence de conclusions du condamné - Conséquence

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Détermination du reliquat de la peine à exécuter - Appréciation souveraine du juge - Motivation - Etendue - Absence de conclusions du condamné - Conséquence

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Krachtens artikel 68, § 5, tweede lid, Wet Strafvuivering dient de strafvuiveringsrechtbank die de voorwaardelijke invrijheidstelling herroept, het gedeelte van de vrieheidsstraf te bepalen die de veroordeelde nog moet ondergaan, waarbij ze rekening houdt met de periode van de proeftijd die goed is verlopen en met de inspanning die de veroordeelde heeft geleverd om de voorwaarden te respecteren die hem waren opgelegd; noch deze bepaling noch enige andere bepaling verbieden die rechtbank te beslissen dat de veroordeelde het resterende gedeelte van zijn straf volledig zal moeten ondergaan 1). (1) Cass. 24 oktober 2023, AR P.23.1374.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.16..

STRAFUITVOERING - Strafvuiveringsrechtbank - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Bepaling van het resterende gedeelte van de uit te voeren straf - Grens

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrieheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafvuiveringsrechtbank - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Bepaling van het resterende gedeelte van de uit te voeren straf - Grens

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrieheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

En vertu de l'article 68, § 5, alinéa 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, le tribunal de l'application des peines qui révoque la libération conditionnelle est tenu de déterminer la partie de la peine privative de liberté que doit encore subir le condamné en tenant compte de la période du délai d'épreuve qui s'est bien déroulée et des efforts fournis par celui-ci pour respecter les conditions qui lui étaient imposées; ni cette disposition ni aucune autre n'interdisent à cette juridiction de décider que le condamné devra subir l'intégralité du reliquat de sa peine (1). (1) Cass. 24 octobre 2023, RG P.23.1374.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231024.2N.16.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Détermination du reliquat de la peine à exécuter - Limite

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Détermination du reliquat de la peine à exécuter - Limite

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Artikel 58bis, § 3/1, eerste lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de zaak wordt aangebracht bij de politierechtbank die territoriaal bevoegd is voor de plaats waar het voertuig werd geïmmobiliseerd; uit een letterlijke lezing van deze bepaling kan niet worden afgeleid dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van stalling van het geïmmobiliseerde voertuig; uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling kan evenmin worden afgeleid dat de wetgever voor het criterium van de plaats van stalling, die kan wijzigen, heeft geopteerd; uit de tekst van deze bepaling, het feit dat het bevelen van de beveiligingsmaatregel afhankelijk is van vaststellingen betreffende welbepaalde inbreuken op de Wegverkeerswet en de rol van de bevoegde procureur des Konings ter zake, volgt dat de territoriale bevoegdheid van de politierechtbank wordt bepaald door de plaats van de inbreuk of inbreuken die de grondslag vormen voor het bevelen van de beveiligingsmaatregel van de immobilisering (1). (1) Wetsvoorstel van 10 juni 2022 tot wijziging van de wet van 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer wat het instellen van een beroepsmogelijkheid tegen de immobilisering van een voertuig betreft, ingediend door Dhr. J. Van den Bergh (c.s.), Parl. St. Kamer 2022-03, Doc 55-2750/001 en 55-2750/003.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Politierechtbank - Immobilisering van het voertuig - Verzoek tot opheffing van de maatregel - Plaats van de inbreuk - Gevolg

- Art. 58bis, § 3/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

STRAFVORDERING - Verkeerszaken - Immobilisering van het voertuig - Verzoek tot opheffing van de maatregel - Territoriale bevoegdheid van de politierechtbank - Plaats van de inbreuk - Gevolg

- Art. 58bis, § 3/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 58 - Toepassing - Immobilisering van het voertuig - Verzoek tot opheffing van de maatregel - Territoriale bevoegdheid van de politierechtbank - Plaats van de inbreuk - Gevolg

- Art. 58bis, § 3/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart

L'article 58bis, § 3/1, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière prévoit que la juridiction qui peut être saisie de la demande est le tribunal de police territorialement compétent pour le lieu de l'immobilisation du véhicule ; il ne peut se déduire d'une lecture littérale de cette disposition que la compétence territoriale du tribunal de police est déterminée par le lieu d'entreposage du véhicule immobilisé ; il ne peut davantage se déduire de la genèse de cette disposition que le législateur aurait opté pour le critère du lieu d'entreposage, qui est susceptible de changer ; il résulte du libellé de cette disposition, du fait que, pour être ordonnée, la mesure de sûreté est subordonnée à des constatations concernant des infractions bien précises à la loi du 16 mars 1968 et du rôle du procureur du Roi compétent en l'espèce que la compétence territoriale du tribunal de police est déterminée par le lieu de l'infraction ou des infractions sur la base de laquelle ou desquelles a été ordonnée la mesure de sûreté que constitue l'immobilisation (1). (1) Proposition de loi du 10 juin 2022 modifiant la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière en ce qui concerne l'institution d'une possibilité de recours contre l'immobilisation d'un véhicule, déposée par M. J. Van den Bergh et consorts, Doc. parl., Chambre, 2022, DOC 55-2750/001 et 55-2750/003.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Tribunal de police - Immobilisation du véhicule - Demande de levée de la mesure - Lieu de l'infraction - Conséquence

- Art. 58bis, § 3/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ACTION PUBLIQUE - Roulage - Immobilisation du véhicule - Demande de levée de la mesure - Compétence territoriale du tribunal de police - Lieu de l'infraction - Conséquence

- Art. 58bis, § 3/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 58.1 - Application - Immobilisation du véhicule - Demande de levée de la mesure - Compétence territoriale du tribunal de police - Lieu de l'infraction - Conséquence

- Art. 58bis, § 3/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

1968

Tradcas 2025

|

P.25.0133.N

8 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.9](#)

AC nr. ...

Door artikel 4 van de wet van 19 december 2023 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen werden tussen het eerste en het tweede lid van artikel 195 Wetboek van Strafvordering drie leden ingevoegd; artikel 195, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering, dat vóór de wijziging door artikel 4 van de voormelde wet van 19 december 2023, het tweede lid vormde van artikel 195 Wetboek van Strafvordering, bepaalt dat het vonnis nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen vermeldt voor de straffen en maatregelen die de rechter uitspreekt en die de wet aan zijn vrije beoordeling overlaat, alsook dat het de maat van elke uitgesproken straf of maatregel rechtvaardigt; artikel 195, tiende lid, Wetboek van Strafvordering, dat vóór de wijziging door artikel 4 van de voormelde wet van 19 december 2023, het zevende lid vormde van artikel 195 Wetboek van Strafvordering, bepaalt dat het tweede lid van dit artikel niet van toepassing is als de rechtbank uitspraak doet in hoger beroep, behalve wanneer zij een verval van het recht tot het besturen van een voertuig uitspreekt; uit de samenlezing van die bepalingen en de wetswijziging met de voormelde wet van 19 december 2023 volgt dat de verwijzing in artikel 195, tiende lid, Wetboek van Strafvordering naar het tweede lid van dit artikel moet worden gelezen als een verwijzing naar het vijfde lid; daaruit volgt dat de correctionele rechtbank die uitspraak doet in hoger beroep enkel de keuze en de maat voor de bijkomende straf van de vervallenverklaring van het recht tot sturen bijzonder moet motiveren; dit appelgerecht heeft dan ook niet de verplichting de keuze voor een facultatieve geldboete nauwkeurig te motiveren (1). (1) Over de beperkte motiveringsplicht inzake de straftoemeting in verkeerszaken in hoger beroep zie ook Cass. 20 december 2022, AR P.22.1332.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.26; P. HOET, "Het Hof van Cassatie, de motivering en de strafdoelen", in Het Hof van Cassatie in dialoog. Liber amicorum Beatrijs Deconinck en André Henkes, Larcier, 2024, 521.

L'article 4 de la loi du 19 décembre 2023 portant dispositions en matière de digitalisation de la justice et dispositions diverses a inséré trois alinéas entre les alinéas 1er et 2 de l'article 195 du Code d'instruction criminelle ; l'article 195, alinéa 5, du Code d'instruction criminelle, qui, avant la modification apportée par l'article 4 de la loi du 19 décembre 2023 précitée, constituait l'alinéa 2 de cet article, prévoit, d'une part, que le jugement indique, d'une manière qui peut être succincte mais doit être précise, les motifs des peines et mesures choisies par le juge parmi celles que la loi lui permet de prononcer, et, d'autre part, qu'il doit également justifier le degré de chacune des peines ou mesures prononcées ; l'article 195, alinéa 10, du Code d'instruction criminelle, qui, avant la modification apportée par l'article 4 de la loi du 19 décembre 2023 précitée, constituait l'alinéa 7 de cet article, prévoit que le deuxième alinéa n'est pas applicable lorsque le tribunal statue en degré d'appel, sauf lorsqu'il prononce une déchéance du droit de conduire un véhicule ; il résulte de la lecture conjointe de ces dispositions et de la modification apportée par la loi du 19 décembre 2023 précitée que la référence faite par l'article 195, alinéa 10, du Code d'instruction criminelle à l'alinéa 2 de cet article doit être lue comme une référence à l'alinéa 5 ; il s'ensuit que le tribunal correctionnel statuant en degré d'appel n'est tenu de motiver de manière distincte que le choix et le degré de la peine accessoire que constitue la déchéance du droit de conduire ; dès lors, cette juridiction d'appel n'a pas l'obligation de motiver avec précision le choix d'une amende facultative (1). (1) En ce qui concerne l'obligation de motivation limitée s'appliquant, en degré d'appel, à la fixation de la peine en matière de roulage, voir également Cass. 20 décembre 2022, RG P.22.1332.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.26 ; P. HOET, « Het Hof van Cassatie, de motivering en de strafdoelen », La Cour de cassation en dialogue. Liber amicorum Beatrijs Deconinck et André Henkes, Larcier, 2024, p. 521.

Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Verkeerszaken - Motiveringsplicht - Toepasselijke wetsbepaling - Antwoord op een verweer over een facultatieve geldboete - Grens

- Art. 195, vijfde en tiende lid Wetboek van Strafvordering
- STRAF - Geldboete en opdecimen - Verkeerszaken - Motiveringsplicht - Toepasselijke wetsbepaling - Antwoord op een verweer over een facultatieve geldboete - Grens*
- Art. 195, vijfde en tiende lid Wetboek van Strafvordering

conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Roulage - Obligation de motivation - Disposition légale applicable - Réponse à une défense concernant une amende facultative - Limite

- Art. 195, al. 5 et 10 Code d'Instruction criminelle
- PEINE - Amende et décimes additionnels - Roulage - Obligation de motivation - Disposition légale applicable - Réponse à une défense concernant une amende facultative - Limite*
- Art. 195, al. 5 et 10 Code d'Instruction criminelle

P.25.0146.N

4 februari 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.18

AC nr. ...

De artikelen 35 tot en met 38 Voorlopige Hechteniswet houden voor de rechter die aan een in verdenking gestelde een invrijheidsstelling onder voorwaarden toestaat, de verplichting in om die voorwaarden zo duidelijk mogelijk te bepalen opdat de in verdenking gestelde redelijkerwijze kan weten waaraan zich te houden om aan die voorwaarden te voldoen; de aldus vereiste duidelijkheid gaat evenwel niet zover dat de rechter die een in verdenking gestelde als voorwaarde het verbod oplegt om nog te communiceren via platformen of applicaties die anonimiteit garanderen, al die platformen en applicaties moet opsommen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Invrijheidsstelling onder voorwaarden - Verbod op gebruik van elektronische communicatie met data-encryptie of anonimisering - Duidelijkheid van de na te leven voorwaarde - Beoordeling

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 36 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 37 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 38 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidsstelling onder voorwaarden - Verbod op gebruik van elektronische communicatie met data-encryptie of anonimisering - Duidelijkheid van de na te leven voorwaarde - Beoordeling

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 36 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 37 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

4/05/2026

Les articles 35 à 38 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive imposent au juge qui octroie la mise en liberté sous conditions à un inculpé de définir ces conditions le plus clairement possible afin que l'inculpé puisse raisonnablement savoir comment faire en sorte de les respecter ; toutefois, cette exigence de clarté ne va pas jusqu'à obliger le juge qui impose à un inculpé, à titre de condition, l'interdiction de communiquer par le biais de plateformes ou applications garantissant l'anonymat, d'énumérer l'ensemble de ces plateformes et applications.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Interdiction d'utiliser des moyens de communication électroniques comportant des fonctions de chiffrement ou d'anonymisation - Clarté de la condition à respecter - Appréciation

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 36 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 37 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 38 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Interdiction d'utiliser des moyens de communication électroniques comportant des fonctions de chiffrement ou d'anonymisation - Clarté de la condition à respecter - Appréciation

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 36 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 37 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P. 537/844

- Art. 38 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 38 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Weliswaar is de vertrouwelijkheid van communicatie een essentieel onderdeel van het recht op de eerbiediging van het privéleven en de correspondentie, zoals vastgelegd in artikel 8 EVRM, en moeten gebruikers van telecommunicatie- en internetdiensten de garantie hebben dat hun persoonlijke levenssfeer en vrijheid van meningsuiting worden geëerbiedigd, maar die garantie is niet absoluut en moet in voorkomend geval wijken voor andere legitieme eisen, zoals het voorkomen van het plegen van ernstige misdrijven of het beletten van de vlucht van personen die worden verdacht van dergelijke misdrijven ; hieruit volgt dat de rechter met toepassing van de artikelen 35 tot en met 38 Voorlopige Hechteniswet een in verdenking gestelde in vrijheid kan stellen met als voorwaarde het verbod om gebruik te maken van bepaalde communicatiemiddelen, in zoverre dat verbod evenredig is met de in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet genoemde redenen, waaronder het tegengaan van recidive of vlucht door de in verdenking gestelde (1). (1) EHRM, 13/02/2024, Podchasov / Rusland, § 65, www.echr.coe.int, NC 2024, 326.

S'il est exact que la confidentialité des communications constitue un élément essentiel du droit au respect de la vie privée et de la correspondance consacré par l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et que les utilisateurs de services de télécommunications et d'internet ont la garantie que leur vie privée et leur liberté d'expression sont respectées, cette garantie n'est pas absolue et doit, le cas échéant, céder devant d'autres exigences légitimes, comme prévenir la commission d'infractions graves ou empêcher la fuite de personnes suspectées de telles infractions ; il s'ensuit que le juge peut, en application des articles 35 à 38 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, remettre un suspect en liberté en lui imposant, à titre de condition, l'interdiction d'utiliser certains moyens de communication, dans la mesure où cette interdiction est proportionnelle aux motifs cités à l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990, dont la prévention du risque de récidive ou de fuite par l'inculpé (1). (1) Cour eur. D.H., 13 février 2024, Podchasov c. Russie, § 65, www.echr.coe.int, N.C. 2024, p. 326.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Vrijheid van meningsuiting - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verbod op gebruik van elektronische communicatie met data-encryptie of anonimisering - Vertrouwelijkheid van de communicatie - Afweging tegenover de redenen van voorlopige hechtenis - Gevaar voor recidive en onttrekking aan het gerecht - Beoordeling

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 36 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 37 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 38 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privé-leven van de verdachte - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verbod op gebruik van elektronische

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Liberté d'expression - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Interdiction d'utiliser des moyens de communication électroniques comportant des fonctions de chiffrement ou d'anonymisation - Confidentialité des communications - Mise en balance avec les motifs de la détention préventive - Risque de récidive ou de soustraction à la justice - Appréciation

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 36 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 37 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 38 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit de l'inculpé au respect de sa vie privée - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Interdiction d'utiliser des moyens de

communicatie met data-encryptie of anonimisering - Vertrouwelijkheid van de communicatie - Afweging tegenover de redenen van voorlopige hechtenis - Gevaar voor recidive en onttrekking aan het gerecht - Beoordeling

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 36 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 37 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 38 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verbod op gebruik van elektronische communicatie met data-encryptie of anonimisering - Recht op eerbiediging van het privé-leven van de verdachte - Vertrouwelijkheid van de communicatie - Afweging tegenover de redenen van voorlopige hechtenis - Gevaar voor recidive en onttrekking aan het gerecht - Beoordeling

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 36 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 37 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 38 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

communication électroniques comportant des fonctions de chiffrement ou d'anonymisation - Confidentialité des communications - Mise en balance avec les motifs de la détention préventive - Risque de récidive ou de soustraction à la justice - Appréciation

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 36 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 37 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 38 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Interdiction d'utiliser des moyens de communication électroniques comportant des fonctions de chiffrement ou d'anonymisation - Droit de l'inculpé au respect de sa vie privée - Confidentialité des communications - Mise en balance avec les motifs de la détention préventive - Risque de récidive ou de soustraction à la justice - Appréciation

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 36 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 37 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 38 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Volgens artikel 2, tweede lid, Tarief Rechtsplegingsvergoeding moet voor een in geld waardeerbare vordering het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding in beginsel worden bepaald op het bedrag van de vordering zoals vastgesteld overeenkomstig de artikelen 557 tot 562 Gerechtelijk Wetboek, waarbij het in aanmerking te nemen bedrag dit is van de vordering in de inleidende akte of in de laatste conclusie; de rechtsplegingsvergoeding moet in hoger beroep voor een in geld waardeerbare vordering worden bepaald op de waarde of de geldelijke inzet van het hoger beroep, zoals die blijkt uit de beroepsakte of de laatste appelconclusie en de loutere omstandigheid dat de beklaagde na een laatste appelconclusie een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding heeft voldaan, verplicht het appelgerecht niet daarmee bij de berekening van het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding rekening te houden.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING -

Rechtsplegingsvergoeding - Tarief Rechtsplegingsvergoeding - In geld waardeerbare vordering - In aanmerking te nemen bedrag - Rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep - Betaling door de beklaagde van een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Rechtsplegingsvergoeding - Tarief Rechtsplegingsvergoeding - In geld waardeerbare vordering - In aanmerking te nemen bedrag - Rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep - Betaling door de beklaagde van een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 2, alinéa 2, de l'arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire prévoit que, en présence d'une demande évaluable en argent, le montant de l'indemnité de procédure doit en principe être calculé en fonction du montant de la demande tel que fixé conformément aux articles 557 à 562 du Code judiciaire, le montant à prendre en compte étant celui de la demande formulée dans l'acte introductif d'instance ou dans les dernières conclusions ; en présence d'une demande évaluable en argent, l'indemnité de procédure doit en appel être calculée en fonction de la valeur ou de l'enjeu pécuniaire de l'appel tel qu'il ressort de l'acte d'appel ou des dernières conclusions d'appel ; la simple circonstance que le prévenu ait, après des dernières conclusions d'appel, payé une partie des dommages et intérêts réclamés par la partie civile n'oblige pas la juridiction d'appel à en tenir compte dans le calcul du montant de l'indemnité de procédure.

ACTION CIVILE - Indemnité de procédure - Arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire - Demande évaluable en argent - Montant à prendre en compte - Indemnité de procédure d'appel - Paiement par le prévenu d'une partie des dommages et intérêts réclamés par la partie civile - Portée - Conséquence

- Art. 162bis, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022, al. 2 Code judiciaire
- Art. 2, al. 1er et 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Action civile (règles particulières) - Indemnité de procédure - Arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire - Demande évaluable en argent - Montant à prendre en compte - Indemnité de procédure d'appel - Paiement par le prévenu d'une partie des dommages et intérêts réclamés par la partie civile - Portée - Conséquence

- Art. 162bis, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022, al. 2 Code judiciaire

- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Tarief

Rechtsplegingsvergoeding - In geld waardeerbare vordering - In aanmerking te nemen bedrag - Rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep - Betaling door de beklaagde van een deel van de door de burgerlijke partij gevorderde schadevergoeding - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffende

- Art. 2, al. 1er et 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

INDEMNITE DE PROCEDURE - Arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire - Demande évaluable en argent - Montant à prendre en compte - Indemnité de procédure d'appel - Paiement par le prévenu d'une partie des dommages et intérêts réclamés par la partie civile - Portée - Conséquence

- Art. 162bis, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022, al. 2 Code judiciaire
- Art. 2, al. 1er et 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

P.25.0154.N

18 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.10](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 27, eerste en tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet onder meer in de sanctie van het verval van de strafvordering en deze wettelijk bepaalde sanctie moet worden onderscheiden van de sanctie van de onontvankelijkheid van de strafvordering die van toepassing is indien door de overschrijding van de redelijke termijn de bewijsvoering of het recht van verdediging ernstig en onherroepelijk is aangetast; uit de tekst van artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, de daar gebruikte terminologie en de wetsgeschiedenis volgt dat de sanctie van het verval van de strafvordering wegens overschrijding van de redelijke termijn slechts uitzonderlijk mag worden toegepast en de overschrijding moet dermate zwaarwichtig zijn dat ze leidt tot het oordeel dat het verderzetten van de strafprocedure in geen enkel opzicht nog te verantwoorden is; bij die beoordeling houdt de rechter rekening met de ernst van de overschrijding van de redelijke termijn en de concrete omstandigheden van de zaak, zoals onder meer de in de zaak aan de orde zijnde belangen maar het enkele feit dat in een eenvoudige strafprocedure er een aanzienlijke periode van stilstand is vast te stellen, verplicht de rechter niet om aan te nemen dat de redelijke termijn zeer zwaarwichtig is miskend (1). (1) Zoals gewijzigd bij artikel 34, 1° en 2°, Wet Strafprocesrecht I van 9 april 2024, BS 18 april 2024, in werking getreden op 28 april 2024; J. MEESE, "Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024", RW 2024-25/20, 763-780, inz. pp. 776-778, nrs. 22-25.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27, eerste en tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Zeer zwaarwichtige miskening van de redelijke termijn - Toepassingsvoorwaarden - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27, eerste en tweede lid,

4/05/2026

L'article 27, alinéas 1er et 2, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale prévoit notamment la sanction de l'extinction de l'action publique et il convient de distinguer cette sanction légalement fixée de celle de l'irrecevabilité de l'action publique, laquelle s'applique lorsque le dépassement du délai raisonnable a gravement et irrémédiablement porté atteinte à l'administration de la preuve ou aux droits de la défense ; il résulte du libellé, de la terminologie et de la genèse de l'article 27 de la loi du 17 avril 1878 que l'extinction de l'action publique en raison du dépassement du délai raisonnable ne peut être prononcée qu'à titre exceptionnel et que ce dépassement doit revêtir une gravité telle que la poursuite de la procédure pénale ne saurait en aucun cas être justifiée ; dans cette appréciation, le juge tient compte de la gravité du dépassement et des circonstances concrètes de la cause, notamment des intérêts en présence, mais il n'est pas tenu de considérer le dépassement comme très grave au seul motif qu'une procédure pénale assez simple a connu une longue période d'arrêt (1). (1) Tel que modifié par l'article 34, 1° et 2°, de la loi du 9 avril 2024 sur le droit de la procédure pénale I, publiée au Moniteur belge le 18 avril 2024 et entrée en vigueur le 28 avril 2024 ; J. MEESE, « Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024 », R.W., 2024-2025/20, p. 763-780, en partic. p. 776-778, n° 22-25.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Loi du 17 avril 1878, article 27, alinéas 1er et 2 - Méconnaissance très grave du délai raisonnable - Conditions d'application - Appréciation par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Loi du 17 avril 1878, article

Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Zeer zwaarwichtige miskennen van de redelijke termijn - Toepassingsvoorwaarden - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

27, alinéas 1er et 2 - Méconnaissance très grave du délai raisonnable - Conditions d'application - Appréciation par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 149 Grondwet volgt voor de rechter die oordeelt dat een door hem vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn niet zeer zwaarwichtig is, niet de verplichting om die beslissing nader met redenen te omkleden, behoudens bij een daartoe specifiek en concreet ontwikkeld verweer; evenmin is de rechter verplicht de parameters te vermelden waaruit zou kunnen worden afgeleid in welk geval de vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn wel zeer zwaarwichtig zou zijn.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motiveringsplicht - Strafzaken - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27, eerste en tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Oordeel van de rechter dat de door hem vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn niet zeer zwaarwichtig is - Geen specifiek en concreet ontwikkeld verweer - Omvang van de motivering - Vermelding van parameters waaruit kan worden afgeleid in welke gevallen de overschrijding van de redelijke termijn wel zeer zwaarwichtig is - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27, eerste en tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Oordeel van de rechter dat de door hem vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn niet zeer zwaarwichtig is - Geen specifiek en concreet ontwikkeld verweer - Omvang van de motivering - Vermelding van parameters waaruit kan worden afgeleid in welke gevallen de overschrijding van de redelijke termijn wel zeer zwaarwichtig is - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Artikel 6.1, EVRM - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Artikel 27, eerste en tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Oordeel van de rechter dat de door hem vastgestelde overschrijding van de redelijke termijn niet zeer zwaarwichtig is - Geen specifiek en

Il résulte de l'article 149 de la Constitution que le juge qui considère le dépassement du délai raisonnable qu'il a lui-même constaté comme n'étant pas très grave n'est pas obligé de motiver plus amplement sa décision, sauf si une défense concrète et spécifique a été développée à cet effet ; le juge n'est pas davantage obligé d'indiquer les paramètres permettant de déterminer les cas dans lesquels le dépassement du délai raisonnable peut être considéré comme très grave.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Obligation de motivation - Matière répressive - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Loi du 17 avril 1878, article 27, alinéas 1er et 2 - Juge qui considère le dépassement du délai raisonnable qu'il a lui-même constaté comme n'étant pas très grave - Pas de défense concrète et spécifique développée - Etendue de la motivation - Indication de paramètres permettant de déterminer les cas dans lesquels le dépassement du délai raisonnable peut être considéré comme très grave - Portée - Conséquence

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Loi du 17 avril 1878, article 27, alinéas 1er et 2 - Juge qui considère le dépassement du délai raisonnable qu'il a lui-même constaté comme n'étant pas très grave - Pas de défense concrète et spécifique développée - Etendue de la motivation - Indication de paramètres permettant de déterminer les cas dans lesquels le dépassement du délai raisonnable peut être considéré comme très grave - Portée - Conséquence

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Conv. D.H., article 6, § 1er - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Loi du 17 avril 1878, article 27, alinéas 1er et 2 - Juge qui considère le dépassement du délai raisonnable qu'il a lui-même constaté comme n'étant pas très grave - Pas de défense concrète et spécifique développée - Etendue

concreet ontwikkeld verweer - Omvang van de motivering - Vermelding van parameters waaruit kan worden afgeleid in welke gevallen de overschrijding van de redelijke termijn wel zeer zwaarwichtig is - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

de la motivation - Indication de paramètres permettant de déterminer les cas dans lesquels le dépassement du délai raisonnable peut être considéré comme très grave - Portée - Conséquence

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.0155.F

23 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.3](#)

AC nr. ...

De nieuwe wet is van toepassing op alle proceshandelingen die na de inwerkingtreding van die wet zijn gesteld, onverminderd de handelingen die reeds onder vigeur van de vroegere wet zijn gesteld; hieruit volgt dat een wet die de verjaringsregeling wijzigt, van toepassing is op alle strafvorderingen die vóór de datum van inwerkingtreding van die wet zijn ontstaan maar op dat ogenblik nog niet zijn verjaard krachtens de oude wet; ze heeft geen terugwerkende kracht; de appelrechters stellen wettig vast dat de strafvordering noch op het ogenblik van de inwerkingtreding van de nieuwe wet noch krachtens die nieuwe wet is verjaard op het ogenblik van hun uitspraak, wanneer zij vaststellen dat de laatste verjaringsstuitende daad die in de oorspronkelijke termijn is gesteld, bestaat in de oproeping tot verschijning voor de politierechtbank en dat de wet van 9 april 2024 in werking is getreden op 28 april 2024, dus vóór het verstrijken van de tweede verjaringstermijn (1). (1) Zie Cass. 18 december 2024, AR P.24.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241218.2F.2 met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch; M-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., Brugge, La Charte, 2025, 99.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Procedurewet - Verjaring - Strafvorderingen - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigeur van de eerdere wet - Uitwerking

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

STRAFVORDERING - Verjaring - Toepassing van de wet in de 4/05/2026

La loi nouvelle régit tous les actes de procédure postérieurs à son entrée en vigueur sans porter préjudice aux actes déjà accomplis sous l'empire de la loi antérieure; il s'ensuit qu'une loi qui modifie le régime de la prescription s'applique à toutes les actions publiques nées avant la date de son entrée en vigueur mais non encore prescrites, à ce moment, en vertu de la loi ancienne; elle ne rétroagit pas; les juges d'appel constatent légalement que l'action publique n'est prescrite ni au moment de l'entrée en vigueur de la nouvelle loi, ni, en vertu de celle-ci, au moment où ils statuent lorsqu'ils constatent que le dernier acte interruptif de la prescription durant le délai primaire est la citation à comparaître devant le tribunal de police et que la loi du 9 avril 2024 est entrée en vigueur le 28 avril 2024, avant l'expiration du délai secondaire de prescription (1). (1) Voir Cass. 18 décembre 2024, RG P.24.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241218.2F.2, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général; M-A BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., Bruges, La Charte, 2025, p. 99.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Loi de procédure - Prescription - Matière répressive - Application immédiate - Non-rétroactivité - Acte accompli sous l'empire de la loi antérieure - Effet

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 3 Code judiciaire

ACTION PUBLIQUE - Prescription - Application de la loi dans le

tijd - Procedurewet - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigueur van de eerdere wet - Uitwerking

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Toepassing van de wet in de tijd - Procedurewet - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigueur van de eerdere wet - Uitwerking

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Toepassing van de wet in de tijd - Procedurewet - Onmiddellijke toepassing - Geen terugwerkende kracht - Handeling gesteld onder vigueur van de eerdere wet - Uitwerking

- Art. 22 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 23 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek

temps - Loi de procédure - Application immédiate - Non-rétroactivité - Acte accompli sous l'empire de la loi antérieure - Effet

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 3 Code judiciaire

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Application de la loi dans le temps - Loi de procédure - Application immédiate - Non-rétroactivité - Acte accompli sous l'empire de la loi antérieure - Effet

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 3 Code judiciaire

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Application de la loi dans le temps - Loi de procédure - Application immédiate - Non-rétroactivité - Acte accompli sous l'empire de la loi antérieure - Effet

- Art. 22 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 23 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 3 Code judiciaire

P.25.0159.F

28 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.1](#)

AC nr. ...

Noch artikel 196 van het Strafwetboek noch enige andere wettelijke bepaling vereist, opdat een geschrift, en dus een factuur, valsheid in geschrifte kan uitmaken, dat de bestemming het onmogelijk kan verifiëren (1). (1) Zie concl. OM, die deze ommekeer in de rechtspraak voorstelt.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Geschrift (factuur of andere) - Bestanddelen - (Geen) onmogelijkheid tot verificatie door de bestemming

- Art. 196 Strafwetboek

Ni l'article 196 du Code pénal ni aucune autre disposition légale n'exigent, pour qu'un écrit, et donc une facture, constitue un faux en écritures, l'impossibilité d'un contrôle par son destinataire (1). (1) Voir les concl. du MP, qui a suggéré ce revirement de jurisprudence.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Écrit (facture ou autre) - Éléments constitutifs - Impossibilité d'un contrôle par son destinataire (non)

- Art. 196 Code pénal

P.25.0163.F

14 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.2](#)

AC nr. ...

Het feit dat een Belgische burger de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is en aanvoert dat zijn onkunde van het Nederlands hem heeft belet de waarschuwing te begrijpen die hem in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis, vormt geen omstandigheid onafhankelijk van zijn wil die hij niet heeft kunnen voorzien of voorkomen en die de ontvankelijkheid van zijn laattijdig verzet zou verantwoorden (1). (1) Zie concl. van eerste advocaat-generaal. Nolet de Brauwere vóór Cass. 9 april 2025, AR P.24.1779.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.2.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Algemeen - Strafzaken - Waarschuwing die de beklaagde in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis - Buitengewone verzetstermijn - Laattijdig verzet - Ontvankelijkheid - Beklaagde die de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is - Gevolg - (Geen) geval van overmacht

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - Betekening en tenuitvoerlegging - Strafzaken - Waarschuwing die de beklaagde in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis - Buitengewone verzetstermijn - Laattijdig verzet - Ontvankelijkheid - Beklaagde die de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is - Gevolg - (Geen) geval van overmacht

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Buitengewone termijn - Waarschuwing die de beklaagde in kennis heeft gesteld van de betekening van het verstekvonnis - Laattijdig verzet - Ontvankelijkheid - Begrip van de waarschuwing - Beklaagde die de taal van het eentalige gebied waarin hij verblijft niet machtig is - Gevolg - (Geen) geval van overmacht

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

Le fait qu'un citoyen belge ne maîtrise pas la langue de la région unilingue dans laquelle il réside et qu'il invoque que son ignorance du néerlandais ne lui a pas permis de comprendre l'avertissement lui donnant connaissance de la signification du jugement par défaut ne constitue pas une circonstance indépendante de sa volonté qu'il n'a pu ni prévoir ni conjurer et qui justifierait la recevabilité de son opposition tardive (1). (1) Voir concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, premier avocat général, précédant Cass. 9 avril 2025, RG P.24.1779.F ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.2

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Généralités - Matière répressive - Avertissement donnant connaissance au prévenu de la signification du jugement par défaut - Délai extraordinaire d'opposition - Opposition tardive - Recevabilité - Prévenu ne maîtrisant pas la langue de la région unilingue où il réside - Conséquence - Cas de force majeure (non)

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - Signification et exécution - Matière répressive - Avertissement donnant connaissance au prévenu de la signification du jugement par défaut - Délai extraordinaire d'opposition - Opposition tardive - Recevabilité - Prévenu ne maîtrisant pas la langue de la région unilingue où il réside - Conséquence - Cas de force majeure (non)

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Délai extraordinaire - Avertissement donnant connaissance au prévenu de la signification du jugement par défaut - Opposition tardive - Recevabilité - Compréhension de l'avertissement - Prévenu ne maîtrisant pas la langue de la région unilingue où il réside - Conséquence - Cas de force majeure (non)

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

De aanhangigmaking van de zaak bij de onderzoeksrechter kan geen betrekking hebben op toekomstige feiten, dit wil zeggen feiten die nog niet werden gepleegd op de datum van de akte die de zaak bij hem aanhangig maakt; zo kan een vordering van het parket geen feiten bij de onderzoeksrechter aanhangig maken die, gesteld dat ze bewezen zijn, na die akte zouden zijn gepleegd (1). (1) Zie A. DE NAUW, "Het adiëren van de onderzoeksrechter", in A. DE NAUW, J. D'HAENENS en M. STORME, Actuele problemen van strafrecht, Antwerpen, Kluwer, 1988, p. 14; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10de uitg., La Chartre, 2025, dl. I, p. 842-843 en 847.

ONDERZOEKSRECHTER - Aanhangigmaking - Draagwijdte - Feiten die na de akte van aanhangigmaking zijn gepleegd (geen)

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering
- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de onderzoeksrechter - Draagwijdte - Feiten die na de akte van aanhangigmaking zijn gepleegd (geen)

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering
- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Uitvaardiging voor feiten die na de akte van aanhangigmaking zouden zijn gepleegd (geen)

- Art. 61 Wetboek van Strafvordering
- Art. 63 Wetboek van Strafvordering
- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

La saisine d'un juge répressif ne saurait porter sur des faits futurs, c'est-à-dire sur des faits qui n'ont pas encore été commis à la date de l'acte qui le saisit; ainsi, un réquisitoire du parquet ne peut pas saisir le juge d'instruction de faits qui, à les supposer avérés, auraient été commis postérieurement (1). (1) Voir A. DE NAUW, « Het adiëren van de onderzoeksrechter », in A. DE NAUW, J. D'HAENENS et M. STORME, Actuele problemen van strafrecht, Anvers, Kluwer, 1988, p. 14 ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., La Chartre, 2025, t. I, pp. 842-843 et 847.

JUGE D'INSTRUCTION - Saisine - Portée - Faits postérieurs à l'acte de saisine (non)

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle
- Art. 63 Code d'Instruction criminelle
- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Saisine du juge d'instruction - Portée - Faits postérieurs à l'acte de saisine (non)

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle
- Art. 63 Code d'Instruction criminelle
- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Délivrance pour des faits postérieurs à l'acte de saisine (non)

- Art. 61 Code d'Instruction criminelle
- Art. 63 Code d'Instruction criminelle
- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Artikel 211bis, tweede zin, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat om de in hoger beroep uitgesproken straffen te kunnen verzwaren eenstemmigheid is vereist en om te oordelen of er strafverzwaring is in de zin van deze bepaling moeten, indien de eerste rechter zowel een hoofdgevangenisstraf, een geldboete en een verval van het recht tot sturen heeft opgelegd en het appelgerecht eveneens een hoofdgevangenisstraf, een geldboete en een verval van het recht tot sturen oplegt, de uitgesproken hoofdgevangenisstraffen worden vergeleken en zijn de overige straffen zijn bij de beoordeling of er een strafverzwaring is in beginsel niet relevant; indien de eerste rechter en het appelgerecht eenzelfde hoofdgevangenisstraf opleggen en de eerste rechter voor die hoofdgevangenisstraf volledig uitstel van tenuitvoerlegging heeft verleend en het appelgerecht eveneens volledig uitstel van tenuitvoerlegging verleent voor eenzelfde proeftijd, maar daaraan probatievoorwaarden verbindt, legt het appelgerecht een zwaardere straf op in de zin van artikel 211bis, tweede zin, Wetboek van Strafvordering en kan het dit slechts doen mits wordt vastgesteld dat tot die strafverzwaring met eenparigheid van stemmen is beslist (1). (1) A. MONSIEURS, "De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, het grondwettelijk Hof en het Europees hof voor de rechten van de Mens", NC 2008 (225) 240; P. VAN ROOIJ en W. YPERMAN, "De relatieve zwaarte van straffen: tijd om de gordiaanse knoop door te hakken?", T. Strafr. 32023/5, (275) 283.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Eenparigheid - Hoofdgevangenisstraf met volledig uitstel van tenuitvoerlegging uitgesproken door de eerste rechter - Zelfde straf opgelegd door het appelgerecht maar met probatievoorwaarden voor het uitstel - Draagwijde - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Strafverzwaring - Eenparigheid - Hoofdgevangenisstraf met volledig uitstel van tenuitvoerlegging uitgesproken door de eerste rechter - Zelfde straf opgelegd door het appelgerecht

4/05/2026

Suivant l'article 211bis, deuxième phrase, du Code d'instruction criminelle, l'unanimité est nécessaire pour pouvoir aggraver les peines prononcées en degré d'appel, et afin d'apprécier s'il y a aggravation de la peine au sens de cette disposition, il convient, lorsque le premier juge a infligé à la fois une peine d'emprisonnement principal, une amende et une déchéance du droit de conduire et que la juridiction d'appel inflige également une peine d'emprisonnement principal, une amende et une déchéance du droit de conduire, de comparer les peines d'emprisonnement principal imposées, les autres peines étant, en principe, sans pertinence pour apprécier l'existence d'une aggravation de la peine; si le premier juge et la juridiction d'appel infligent une même peine d'emprisonnement principal et que le premier juge a accordé un sursis total à l'exécution de cette peine d'emprisonnement principal et que la juridiction d'appel accorde le même sursis pendant un même délai d'épreuve, mais en l'assortissant de conditions probatoires, la juridiction d'appel inflige une peine plus lourde au sens de l'article 211bis, deuxième phrase, du Code d'instruction criminelle, et elle ne peut le faire qu'en constatant que cette aggravation de la peine a été décidée à l'unanimité des voix (1). (1) A. MONSIEURS, « De zwaarte van de straf volgens het Hof van Cassatie, het grondwettelijk Hof en het Europees hof voor de rechten van de Mens », N.C. 2008 (225) 240 ; P. VAN ROOIJ et W. YPERMAN, « De relatieve zwaarte van straffen: tijd om de gordiaanse knoop door te hakken? », T. Strafr. 32023/5, (275) 283.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Aggravation de la peine - Unanimité - Peine d'emprisonnement principal assortie d'un sursis total à l'exécution prononcé par le premier juge - Peine identique infligée par la juridiction d'appel, mais assortie de conditions probatoires au sursis - Portée - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Aggravation de la peine - Unanimité - Peine d'emprisonnement principal assortie d'un sursis total à l'exécution prononcé par le premier juge - Peine identique infligée par la juridiction d'appel, mais assortie de conditions probatoires au

P. 548/844

maar met probatievoorwaarden voor het uitstel - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Zwaarste straf - Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Eenparigheid - Hoofdgevangenisstraf met volledig uitstel van tenuitvoerlegging uitgesproken door de eerste rechter - Zelfde straf opgelegd door het appelgerecht maar met probatievoorwaarden voor het uitstel - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Eenparigheid - Hoofdgevangenisstraf met volledig uitstel van tenuitvoerlegging uitgesproken door de eerste rechter - Zelfde straf opgelegd door het appelgerecht maar met probatievoorwaarden voor het uitstel - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

sursis - Portée - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Peine la plus forte - Procédure en degré d'appel - Aggravation de la peine - Unanimité - Peine d'emprisonnement principal assortie d'un sursis total à l'exécution prononcé par le premier juge - Peine identique infligée par la juridiction d'appel, mais assortie de conditions probatoires au sursis - Portée - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Procédure en degré d'appel - Aggravation de la peine - Unanimité - Peine d'emprisonnement principal assortie d'un sursis total à l'exécution prononcé par le premier juge - Peine identique infligée par la juridiction d'appel, mais assortie de conditions probatoires au sursis - Portée - Conséquence

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.25.0172.N

20 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.24](#)

AC nr. ...

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld zoals dit ook wordt gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, houdt niet in dat de rechter elke aanvoering van een beklaagde voor waar moet aannemen en dat het hem zou ontzegd zijn de aannemelijkheid van die aanvoering te toetsen en bij die beoordeling mag de rechter het tijdstip betrekken waarop een bepaalde aanvoering werd geformuleerd en het gegeven of de inhoud van die aanvoering wordt bevestigd door objectieve en onafhankelijke gegevens.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de

Le principe général du droit relatif à la présomption d'innocence, tel qu'il est également garanti par l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, n'implique pas que le juge doit admettre la véracité de toute allégation d'un prévenu sans avoir le droit d'en examiner le caractère plausible, et le juge peut procéder à cette appréciation en tenant compte du moment où une certaine allégation a été formulée et du fait que sa teneur a été confirmée par des éléments objectifs et indépendants.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la plaque d'immatriculation - Présomption d'innocence - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la

kentekenplaathouder - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van toerekening aan de houder van de kentekenplaat - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

plaque d'immatriculation - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la plaque d'immatriculation - Présomption d'innocence - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption d'imputation au titulaire de la plaque d'immatriculation - Présomption d'innocence - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.25.0173.N

10 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.17](#)

AC nr. ...

Artikel 422 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat wanneer de uitgesproken straf dezelfde is als die welke is bepaald door de op het misdrijf toepasselijke wet, niemand de vernietiging van het arrest of het vonnis kan vragen, op grond van het enig middel dat bij de vermelding van de tekst van de wet een vergissing is begaan; wanneer het arrest een beklagde schuldig verklaart aan valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken met vermelding van de artikelen 193, 196, 213 en 214 Strafwetboek maar zonder vermelding van artikel 197 Strafwetboek, dan betreft de niet-vermelding van artikel 197 Strafwetboek een vergissing die op grond van artikel 422 Wetboek van Strafvordering geen aanleiding kan geven tot cassatie.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Algemeen - Artikel 422 Wetboek van Strafvordering - Veroordeling uit hoofde van valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken - Geen vermelding van artikel 197 Strafwetboek - Ontvankelijkheid

- Art. 193 Strafwetboek

4/05/2026

Aux termes de l'article 422 du Code d'instruction criminelle, lorsque la peine prononcée est la même que celle portée par la loi qui s'applique à l'infraction, nul ne peut demander la cassation de l'arrêt ou du jugement au seul motif qu'il y a eu erreur dans la citation du texte de la loi ; lorsque l'arrêt déclare le prévenu coupable du chef de faux en écritures et usage de faux en citant les articles 193, 196, 213 et 214 du Code pénal, mais pas l'article 197 dudit Code, cette omission constitue une erreur qui, sur la base de l'article 422 du Code d'instruction criminelle, ne saurait entraîner la cassation.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Généralités - Code d'instruction criminelle, article 422 - Condamnation du chef de faux en écritures et usage de faux - Omission de l'indication de l'article 197 du Code pénal - Recevabilité

- Art. 193 Code pénal

P. 550/844

- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 214 Strafwetboek

- Art. 422 Wetboek van Strafvordering

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Veroordeling uit hoofde van valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken - Geen vermelding van artikel 197 Strafwetboek - Artikel 422 Wetboek van Strafvordering - Cassatieberoep - Cassatiemiddelen - Ontvankelijkheid

- Art. 193 Strafwetboek
- Art. 196 Strafwetboek
- Art. 197 Strafwetboek
- Art. 213 Strafwetboek
- Art. 214 Strafwetboek
- Art. 422 Wetboek van Strafvordering

- Art. 196 Code pénal
- Art. 197 Code pénal
- Art. 213 Code pénal
- Art. 214 Code pénal

- Art. 422 Code d'Instruction criminelle

FAUX ET USAGE DE FAUX - Condamnation du chef de faux en écritures et usage de faux - Omission de l'indication de l'article 197 du Code pénal - Code d'instruction criminelle, article 422 - Pourvoi en cassation - Moyens de cassation - Recevabilité

- Art. 193 Code pénal
- Art. 196 Code pénal
- Art. 197 Code pénal
- Art. 213 Code pénal
- Art. 214 Code pénal
- Art. 422 Code d'Instruction criminelle

Uit de bepalingen van artikel 162bis, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en uit artikel 1022, eerste en tweede lid, Gerechtelijk Wetboek en de artikelen 1, eerste en tweede lid, en 2 Tarief Rechtsplegingsvergoeding volgt dat (1) de strafrechter ambtshalve de beklaagde veroordeelt tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan de in het gelijk gestelde burgerlijke partij, (2) het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor in geld waardeerbare vorderingen in beginsel wordt bepaald op basis van het bedrag van de vordering en dus niet op basis van het bedrag van de ingewilligde vordering, (3) de strafrechter kan afwijken van de basisrechtsplegingsvergoeding op grond van de in artikel 1022, derde lid, Gerechtelijk Wetboek vermelde criteria onder de dubbele voorwaarde dat een partij hem daarom verzoekt en dat hij dat doet bij een met bijzondere redenen omklede beslissing en (4) de strafrechter op verzoek van een partij ingeval van een klaarblijkelijke overwaardering die een normaal, redelijk en voorzichtige partij niet zou hebben begaan of ingeval van een te kwader trouw verrichte verhoging van de vordering met als enig doel op kunstmatige wijze het bedrag op te trekken tot een hogere schijf, kan beslissen de basisrechtsplegingsvergoeding te berekenen op het bedrag van de ingewilligde vordering in plaats van op het bedrag van de vordering maar zonder dat uit het enkele feit dat de strafrechter de vordering slechts gedeeltelijk inwilligt, volgt dat aan die voorwaarden is voldaan; het staat dan ook aan hij die gehouden is tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding de strafrechter te verzoeken om af te wijken van het principe dat voor een in geld waardeerbare vordering de basisrechtsplegingsvergoeding is verschuldigd berekend op basis van het bedrag van de vordering en aan te geven welke redenen een afwijking van dit principe kunnen rechtvaardigen en het staat dan aan de strafrechter om daarover te oordelen (1). (1) Cass. 17 november 2010, AR P.10.0863.F, AC 2010, nr. 681; Cass. 1 juni 2010, AR P.10.0158.N, AC 2010, nr. 382; Cass.18 november 2008, AR P.08.0768.N, AC 2008, nr. 642, RDP 2009/5, 593; F. VAN VOLSEM, "Het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor de strafrechter: de rechter mag bij opgeblazen vorderingen het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding bepalen

Il résulte des dispositions de l'article 162bis, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, de l'article 1022, alinéas 1er et 2, du Code judiciaire et des articles 1er, alinéas 1er et 2, et 2, de l'arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure que (1) le juge pénal condamne d'office le prévenu au paiement d'une indemnité de procédure envers la partie ayant obtenu gain de cause (2) en principe, pour les demandes évaluables en argent, le montant de l'indemnité de procédure est fixé sur la base du montant demandé et donc pas sur la base du montant alloué ; (3) le juge peut déroger au montant de base de l'indemnité de procédure en se fondant sur les critères énoncés à l'article 1022, alinéa 3, du Code judiciaire, sous la double condition qu'une partie lui en fasse la demande et qu'il le fasse par décision spécialement motivée, et (4), à la demande d'une partie, le juge pénal peut, s'il y a surévaluation manifeste que n'aurait pas commise une partie normalement raisonnable et prudente ou s'il y a majoration effectuée de mauvaise foi, dans le seul but d'intégrer artificiellement le montant de la demande à une tranche supérieure, décider de calculer l'indemnité de procédure sur la base du montant alloué plutôt que sur la base du montant demandé, mais le simple fait que le juge pénal n'accorde que partiellement la demande ne signifie pas que ces conditions sont remplies ; il appartient ainsi à la personne condamnée à payer une indemnité de procédure de demander au juge pénal de déroger au principe selon lequel, pour une demande évaluable en argent, le montant de l'indemnité de procédure dû est calculé sur la base du montant demandé, et d'indiquer les raisons permettant de justifier qu'il soit dérogé à ce principe, et le juge pénal est appelé à se prononcer à cet égard (1). (1) Cass. 17 novembre 2010, RG P.10.0863.F, Pas. 2010, n° 681; Cass. 1er février 2010, RG P.10.0158.N, Pas. 2022, n° 382; Cass.18 novembre 2008, RG P.08.0768.N, Pas. 2008, n° 642, R.D.P. 2009/5, 593; F. VAN VOLSEM, "Het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding voor de strafrechter: de rechter mag bij opgeblazen vorderingen het bedrag van de rechtsplegingsvergoeding bepalen in functie van het toegekende in plaats van het gevorderde", R.A.B.G. 2011/14, 973-978 ; B. VAN DEN BERGH et S. SOBRIE, "Wie zal dat betalen....? De

in functie van het toegekende in plaats van het gevorderde", RABG 2011/14, 973-978; B. VAN DEN BERGH en S. SOBRIE, "Wie zal dat betalen....? De rechtsplegingsvergoeding ont(k)leed, Mechelen, Kluwer, 2021, 99, nr. 113.

*RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Bedrag
rechtsplegingsvergoeding - Afwijking door de rechter van de
basisrechtsplegingsvergoeding - Voorwaarden - Draagwijdte -
Gevolg*

- Art. 162bis, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 1022, eerste en tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen
- Art. 2 KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 van de wet van 21 april 2007 betreffen

rechtsplegingsvergoeding ont(k)leed, Malines, Kluwer, 2021, 99, n° 113.

*INDEMNITE DE PROCEDURE - Montant de base de l'indemnité de
procédure - Dérogation par le juge au montant de base de
l'indemnité de procédure - Conditions - Portée - Conséquence*

- Art. 162bis, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 1022, al. 1er et 2 Code judiciaire
- Art. 1er, al. 1er et 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d
- Art. 2 A.R. du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et fixant la date d'entrée en vigueur des articles 1er à 13 de la loi du 21 avril 2007 relative à la répétibilité des honoraires et des frais d

De volstreckte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid kan worden afgeleid uit het gevaar dat de publieke opinie diep geschokt zou zijn door de vrijlating van een aangehouden in verdenking gestelde, indien dat gevaar in verband kan worden gebracht met de feitelijke gegevens en de persoonsgegevens die het verwerklijken (1). (1) De eiser verwees naar Cass. 15 januari 2025, RG P.25.0027.F (onuitgeg.). Dit arrest wijst er echter op dat "in tegenstelling tot de onderhavige zaak", "het aanhoudingsbevel met name gemotiveerd wordt door de omstandigheden dat 'het maatschappelijk geweten niet zou kunnen aanvaarden dat de dader van dergelijke ernstige feiten nu al in vrijheid wordt gesteld', dat 'er een gevaar voor herhaling van soortgelijke feiten bestaat in geval van vrijlating, omdat hij zichzelf niet in vraag stelt [...], (...) [en dat] uit die overwegingen volgt dat de onderzoeksrechter een voortijdige straf aan de eiser heeft willen opleggen of, met andere woorden, een vorm van onmiddellijke bestraffing heeft willen toepassen". Zelf heeft het OM verwezen naar drie arresten die geciteerd worden in A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 1208, noot nr. 150: Cass. 17 mei 2022, P.22.0609.N, AC 2022, nr. 356; Cass. 21 juni 1989, AR 7575, AC 1988-89, nr. 622; Cass. 13 maart 1991, AR 8947, nr. 364. Het OM stelt aldus: "Wanneer het feit strafbaar is met een straf die vijftien jaar dwangarbeid te boven gaat, is het de onderzoeksgerechten niet verboden naar de openbare rust en het maatschappelijk geweten te verwijzen om te beoordelen of de handhaving van de voorlopige hechtenis volstrekt noodzakelijk is voor de openbare veiligheid". (M.N.B.)

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Verwerping - Voorwaarden - Volstreckte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Begrip - Gevaar dat de publieke opinie diep geschokt zou zijn door de vrijlating van een aangehouden in verdenking gestelde

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Voorwaarden - Volstreckte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Begrip - Gevaar dat de publieke opinie diep geschokt zou zijn door de vrijlating van een aangehouden in verdenking gestelde

L'absolue nécessité de la détention pour la sécurité publique peut se déduire du danger que l'opinion publique soit profondément troublée par la libération d'un inculpé détenu, si ce risque est associé aux éléments de fait et de personnalité qui le concrétisent (1). (1) Le demandeur se référait à Cass. 15 janvier 2025, RG P.25.0027.F (inédit). Mais cet arrêt relève que - contrairement à la présente espèce - « le mandat d'arrêt est notamment motivé par les circonstances que "la conscience sociale ne pourrait admettre que l'auteur de faits aussi graves soit, dès à présent, remis en liberté", qu' "il existe des risques de réitération de faits similaires en cas de libération en raison de son absence de remise en question [...]" (...) [et qu'] il résulte de ces considérations que le juge d'instruction a entendu infliger une peine anticipée au demandeur, soit exercer une forme de répression immédiate ». Le MP s'est quant à lui référé à trois arrêts cités in A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 1208, note n° 150 : Cass. 17 mai 2022, P.22.0609.N, Pas. 2022, n° 356 ; Cass. 21 juin 1989, RG 7575, Pas. 1989, n° 622 ; Cass. 13 mars 1991, RG 8947, Pas. 1991, n° 364. Ainsi, ce dernier énonce : « Lorsque le fait est punissable d'une peine qui dépasse quinze ans de travaux forcés il n'est pas interdit aux juridictions d'instruction de faire référence à la paix publique et à la conscience sociale pour apprécier l'absolue nécessité, pour la sécurité publique, du maintien de la détention préventive ». (M.N.B.)

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Rejet - Conditions - Absolue nécessité pour la sécurité publique - Notion - Danger que l'opinion publique soit profondément troublée par la libération d'un inculpé détenu

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Conditions - Absolue nécessité pour la sécurité publique - Notion - Danger que l'opinion publique soit profondément troublée par la libération d'un inculpé détenu

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorwaarden - Volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Begrip - Gevaar dat de publieke opinie diep geschokt zou zijn door de vrijlating van een aangehouden in verdenking gestelde

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Conditions - Absolue nécessité pour la sécurité publique - Notion - Danger que l'opinion publique soit profondément troublée par la libération d'un inculpé détenu

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet bedoelde toepasselijke maximumstraf heeft betrekking op de bij wet bepaalde maximumstraf en niet op de maximumstraf die de rechter kan uitspreken na correctionalisering van de feiten wegens aanneming van verzachtende omstandigheden (1). (Impliciete oplossing). (1) Cass. 15 april 2020, AR P.20.0389.F, AC 2020, nr. 237.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Toepasselijke maximumstraf die 15 jaar opsluiting te boven gaat - Begrip - Invloed van de correctionalisering (geen)

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le maximum de la peine applicable énoncé dans l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive vise le maximum de la peine prévue par la loi et non le maximum de la peine qui pourrait être prononcée par le juge après la correctionnalisation des faits en raison de l'admission de circonstances atténuantes (1). (Solution implicite). (1) Cass. 15 avril 2020, RG P.20.0389.F, Pas. 2020, n° 237.

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Maximum de la peine applicable dépassant 15 ans de réclusion - Notion - Incidence de la correctionnalisation (non)

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer de maximumstraf die van toepassing is op de misdaad waarvoor het aanhoudingsbevel werd uitgevaardigd vijftien jaar opsluiting te boven gaat, volgt uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet dat het gerecht dat uitspraak doet over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling, zich niet dient uit te spreken over de gevaren, en met name het vluchtgevaar, die in de vierde paragraaf van dat artikel zijn omschreven, dat de overwegingen die het hieraan desondanks zou wijden overtuigend zijn, dat, bijgevolg, het middel dat hiertegen opkomt geen belang heeft en dat het voornoemde gerecht niet dient te antwoorden op de middelen die, in het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling, het vluchtgevaar betwisten, aangezien dit geen voorwaarde is die de wet op de voortzetting van de voorlopige hechtenis stelt (1). (1) Zie Cass. 18 augustus 2021, AR P.21.1100.F, arrest niet gepubliceerd; Cass. 3 januari 2024, AR P.23.1747.F, AC 2024, nr. 8; Cass. 10 mei 2006, AR P.06.0644.F, AC 2006, nr. 268. En dit zelfs als de rechter zijn vaststelling volgens welke de handhaving van de voorlopige hechtenis volstrekt noodzakelijk is voor de openbare veiligheid kracht kan bijzetten door te wijzen op het bestaan van een of meerdere voorwaarden vermeld in artikel 16, derde lid, Voorlopige Hechteniswet (Cass. 31 oktober 2001, AR P.01.1389.F; zie Cass. 3 oktober 2023, AR P.23.1309.N, AC 2023, nr. 622; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, *Droit de la procédure pénale*, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. I, p. 1210.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Opgelegde straf van meer dan 15 jaar opsluiting - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Verplichting voor de rechter om zich over het onttrekkingsgevaar uit te spreken en de middelen betreffende dat gevaar te beantwoorden (geen) - Gevolgen voor het belang van het cassatiemiddel dat opkomt tegen de (overtollige) overwegingen over dat gevaar

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Opgelegde straf van meer dan 15 jaar opsluiting - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Verplichting voor de rechter om zich over het

Lorsque le maximum de la peine applicable au crime du chef duquel le mandat d'arrêt a été décerné dépasse quinze ans de réclusion, il résulte de l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive que la juridiction qui statue sur une requête de mise en liberté provisoire n'a pas à se prononcer sur les risques, notamment de fuite, définis au quatrième paragraphe de cet article, que les considérations qu'elle y consacrerait néanmoins sont surabondantes, que, partant, le moyen qui les critique est dénué d'intérêt et que ladite juridiction n'a pas à répondre aux moyens qui, dans la requête de mise en liberté provisoire, contestent le risque de fuite, celui-ci n'étant pas une condition mise par la loi à la poursuite de la détention préventive (1). (1) Voir Cass. 18 août 2021, RG P.21.1100.F, inédit ; Cass. 3 janvier 2024, RG P.23.1747.F, Pas. 2024, n° 8 ; Cass. 10 mai 2006, RG P.06.0644.F, Pas. 2006, n° 268. Et ce, même si, pour conforter sa constatation selon laquelle il y a absolue nécessité pour la sécurité publique que la détention préventive soit maintenue, le juge peut se fonder sur l'existence d'une ou plusieurs conditions énoncées à l'article 16, alinéa 3, de la loi relative à la détention préventive (Cass. 31 octobre 2001, RG P.01.1389.F; voir Cass. 3 octobre 2023, RG P.23.1309.N, Pas. 2023, n° 622 ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, *Droit de la procédure pénale*, 10e éd., La Charte, 2025, t. I, p. 1210.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Peine encourue supérieure à 15 ans de réclusion - Requête de mise en liberté provisoire - Obligation du juge de se prononcer sur le risque de soustraction à l'action de la justice et de répondre aux moyens relatifs à ce risque (non) - Incidence sur l'intérêt du moyen de cassation qui critique les considérations (surabondantes) relatives à ce risque

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine encourue supérieure à 15 ans de réclusion - Requête de mise en liberté provisoire - Obligation du juge de se prononcer sur le risque de soustraction à l'action de la justice et de répondre aux moyens relatifs à ce risque (non) - Incidence sur

onttrekkingsgevaar uit te spreken en de middelen betreffende dat gevaar te beantwoorden (geen) - Gevolgen voor het belang van het cassatiemiddel dat opkomt tegen de (overtollige) overwegingen over dat gevaar

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Opgelegde straf van meer dan 15 jaar opsluiting - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Verplichting voor de rechter om zich over het onttrekkingsgevaar uit te spreken en de middelen betreffende dat gevaar te beantwoorden (geen) - Gevolgen voor het belang van het cassatiemiddel dat opkomt tegen de (overtollige) overwegingen over dat gevaar

- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

l'intérêt du moyen de cassation qui critique les considérations (surabondantes) relatives à ce risque

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Peine encourue supérieure à 15 ans de réclusion - Requête de mise en liberté provisoire - Obligation du juge de se prononcer sur le risque de soustraction à l'action de la justice et de répondre aux moyens relatifs à ce risque (non) - Incidence sur l'intérêt du moyen de cassation qui critique les considérations (surabondantes) relatives à ce risque

- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.0182.N

11 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250211.2N.18](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 21, § 1, tweede lid, 30, § 1, eerste zin en 30, § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling waarvan de rechtsmacht voortvloeit uit de devolutieve werking van het hoger beroep, inzake de voorlopige hechtenis dezelfde bevoegdheden heeft als de raadkamer en zij kan dan ook op het hoger beroep van het openbaar ministerie tegen een beschikking van de raadkamer om de hechtenis te handhaven onder de modaliteit van elektronisch toezicht beslissen dat de voorlopige hechtenis onder die modaliteit wordt gehandhaafd en er een bijkomende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, 3°, Voorlopige Hechteniswet aan toevoegen; dat de onderzoeksrechter bij de toepassing van artikel 24bis, § 2, Voorlopige Hechteniswet na de beschikking van de raadkamer heeft beslist dat de hechtenis wordt uitgevoerd onder de modaliteit van elektronisch toezicht is hierbij van geen belang (1). (1) Zie Cass. 20 december 2022, AR P.22.1659.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.34; Cass. 6 januari 2015, AR P.14.1956.N, AC 2015, nr. 9, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150106.5.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Beslissing raadkamer tot handhaving onder

Il résulte des articles 21, § 1er, alinéa 2, et 30, § 1er, première phrase, et § 4, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive que la chambre des mises en accusation, dont le pouvoir juridictionnel découle de l'effet dévolutif de l'appel a, en matière préventive, les mêmes compétences que la chambre du conseil et qu'elle peut ainsi, sur l'appel du ministère public contre une ordonnance de la chambre du conseil ordonnant le maintien de la détention sous la modalité de la surveillance électronique, décider de maintenir la détention préventive sous cette modalité en l'assortissant de la condition complémentaire visée à l'article 20, § 3bis, 3°, de la loi du 20 juillet 1990 ; la circonstance que le juge d'instruction a décidé, après l'ordonnance de la chambre du conseil, de faire exécuter la détention sous la modalité de la surveillance électronique en application de l'article 24bis, § 2, de cette loi, est sans incidence à cet égard. (1). (1) Voir Cass. 20 décembre 2022, RG P.22.1659.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221220.2N.34 ; Cass. 6 janvier 2015, RG P.14.1956.N, Pas. 2015, n° 9, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150106.5.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Décision de la chambre du conseil ordonnant le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Appel du ministère public -

modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutive werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSRECHTER - Voorlopige hechtenis - Beslissing raadkamer tot handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutive werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Beslissing raadkamer tot handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutive werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Effet dévolutif de l'appel - Compétence de la chambre des mises en accusation - Maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Condition complémentaire visée à l'article 20, § 3bis, de la loi du 20 juillet 1990 - Décision du juge d'instruction ordonnant, sans autre condition, le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Conséquence

- Art. 20, § 3bis, 3° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 21, § 1er, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 24bis, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 30, § 1er, première phrase L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 30, § 4, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JUGE D'INSTRUCTION - Détention préventive - Décision de la chambre du conseil ordonnant le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Appel du ministère public - Effet dévolutif de l'appel - Compétence de la chambre des mises en accusation - Maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Condition complémentaire visée à l'article 20, § 3bis, de la loi du 20 juillet 1990 - Décision du juge d'instruction ordonnant, sans autre condition, le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Conséquence

- Art. 20, § 3bis, 3° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 21, § 1er, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 24bis, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 30, § 1er, première phrase L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 30, § 4, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Décision de la chambre du conseil ordonnant le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Appel du ministère public - Effet dévolutif de l'appel - Compétence de la chambre des mises en accusation - Maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Condition complémentaire visée à l'article 20, § 3bis, de la loi du 20 juillet 1990 - Décision du juge d'instruction ordonnant, sans autre condition, le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Conséquence

- Art. 20, § 3bis, 3° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 21, § 1er, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 24bis, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 30, § 1er, première phrase L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beslissing raadkamer tot handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Devolutieve werking van het hoger beroep - Bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling - Handhaving onder modaliteit van elektronisch toezicht - Aanvullende voorwaarde als bedoeld in artikel 20, § 3bis, Voorlopige Hechteniswet - Beslissing onderzoeksrechter tot handhaving onder elektronisch toezicht zonder bijkomende voorwaarde - Gevolg

- Art. 20, § 3bis, 3° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 21, § 1, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 24bis, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 1, eerste zin Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 4, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 4, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Décision de la chambre du conseil ordonnant le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Appel du ministère public - Effet dévolutif de l'appel - Compétence de la chambre des mises en accusation - Maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Condition complémentaire visée à l'article 20, § 3bis, de la loi du 20 juillet 1990 - Décision du juge d'instruction ordonnant, sans autre condition, le maintien sous la modalité de la surveillance électronique - Conséquence

- Art. 20, § 3bis, 3° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 21, § 1er, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 24bis, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 1er, première phrase L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 4, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De rechter mag bij de schuldbeoordeling het gegeven betrekken dat een beklaagde geen geloofwaardige verklaring kan of wil verstrekken betreffende bezwarende vaststellingen en daaruit kan geen miskenning van het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, het zwijgrecht zoals vervat in artikel 6.1 en 6.2 EVRM en het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM worden afgeleid en dit doet evenmin afbreuk aan de regel dat de bewijslast voor de schuld bij het openbaar ministerie berust; het vermoeden van onschuld zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, het zwijgrecht zoals dit wordt afgeleid uit artikel 6.1 en 6.2 EVRM, het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging en de regel dat het openbaar ministerie de bewijslast draagt houden niet in dat de rechter gehouden is ontkennende verklaringen van een beklaagde voor waar aan te nemen en dat hij verklaringen van een beklaagde niet op hun geloofwaardigheid mag beoordelen, zodat uit een met redenen omklede schuldigverklaring van een beklaagde geen schending van deze bepalingen of een miskenning van de vermelde beginselen kan worden afgeleid.

*BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid -
Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een
geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de
bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de
beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid -
Draagwijdte - Gevolg*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

*OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Bewijslast - Zwijgrecht -
Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een
geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de
bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de
beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid -
Draagwijdte - Gevolg*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Dans le cadre de son appréciation de la culpabilité, le juge peut tenir compte de la circonstance qu'un prévenu ne peut ou ne veut faire de déclaration crédible concernant des constatations incriminantes, sans qu'il puisse en être déduit une méconnaissance du droit à un procès équitable, tel que garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, du droit de se taire tel qu'il est prévu audit article 6, §§ 1er et 2, de cette Convention, ou de la présomption d'innocence garantie également par cet article 6, § 2, et cela ne déroge pas davantage à la règle selon laquelle la charge de la preuve de la culpabilité pèse sur le ministère public ; la présomption d'innocence, telle que garantie par l'article 6, § 2, de la Convention, le droit de se taire, tel qu'il est déduit de l'article 6, §§ 1er et 2, de la Convention, le principe général du droit relatif aux droits de la défense et la règle selon laquelle la charge de la preuve pèse sur le ministère public, n'ont pas pour conséquence que le juge soit tenu d'admettre la véracité des dénégations d'un prévenu, sans qu'il lui soit permis d'en examiner la crédibilité, de sorte qu'une violation de ces dispositions ou une méconnaissance des principes précités ne saurait être déduite de la déclaration de culpabilité motivée d'un prévenu.

*PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté
d'appréciation - Droit de se taire - Présomption d'innocence -
Absence de déclaration crédible du prévenu concernant des
constatations incriminantes - Dénégations du prévenu -
Appréciation de la crédibilité - Portée - Conséquence*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

*MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Charge de la preuve - Droit
de se taire - Présomption d'innocence - Absence de déclaration
crédible du prévenu concernant des constatations incriminantes -
Dénégations du prévenu - Appréciation de la crédibilité - Portée -
Conséquence*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkenning van de feiten - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Afwezigheid van een geloofwaardige verklaring door de beklaagde over de bezwarende vaststellingen - Ontkennende verklaringen van de beklaagde - Beoordeling van de geloofwaardigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit de se taire - Présomption d'innocence - Absence de déclaration crédible du prévenu concernant des constatations incriminantes - Dénégations du prévenu - Appréciation de la crédibilité - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit de se taire - Absence de déclaration crédible du prévenu concernant des constatations incriminantes - Dénégations du prévenu - Appréciation de la crédibilité - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Droit de se taire - Présomption d'innocence - Absence de déclaration crédible du prévenu concernant des constatations incriminantes - Dénégations du prévenu - Appréciation de la crédibilité - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 210, tweede lid, eerste streep, Wetboek van Strafvordering voorziet in de exceptie van de middelen betreffende de bevoegdheid van het appelgerecht die ambtshalve moeten worden opgeworpen door de appelrechter indien zij tot zijn onbevoegdheid leiden, in voorkomend geval na een herkwalficatie van de feiten; de toepassing van die eerste exceptie staat los van de andere in de wet bedoelde excepties en, met name, van het gebrek aan een misdrijf, bedoeld in artikel 210, tweede lid, derde streep (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Draagwijdte - Herkwalficatie van de feiten - Gevolg

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Hoger beroep - Toetsing door de appelrechters van hun bevoegdheid - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Draagwijdte - Herkwalficatie van de feiten - Gevolg

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

De omstandigheid dat er in het appelverzoekschrift of in het grievenformulier van de beklaagde of van het openbaar ministerie niet naar de schuld wordt verwezen, verandert niets aan de regels volgens welke de bevoegdheid van openbare orde is of de partijen hiervan niet kunnen afwijken; indien de beklaagde of het openbaar ministerie melding hebben gemaakt van een grief die geen betrekking heeft op de schuld aan een welbepaalde telastlegging maar op een strafbepaling van de beroepen beslissing, die verband houdt met de feiten waarop die telastlegging is gegrond, zoals de straf of een maatregel, heeft het appelgerecht ambtshalve de mogelijkheid om, wat betreft die beklaagde, die feiten te herkwalficeren, te beslissen om ze bewezen te verklaren of zich onbevoegd te verklaren om ze te berechten (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Hoger beroep - Toetsing door de appelrechters van hun bevoegdheid - Grievenformulieren - Geen grief betreffende de schuld - Grieven betreffende de straf - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van

L'article 210, alinéa 2, premier tiret, du Code d'instruction criminelle prévoit l'exception des moyens relatifs à la compétence de la juridiction d'appel qui doivent être soulevés d'office par le juge d'appel s'ils conduisent à son incompétence, le cas échéant après une requalification des faits; l'application de cette première exception est indépendante des autres exceptions visées par la loi et, notamment, de celle de l'absence d'infraction visée à l'article 210, alinéa 2, troisième tiret (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Code d'instruction criminelle, article 210, alinéa 2 - Moyen relatif à la compétence - Moyen soulevé d'office - Portée - Requalification des faits - Conséquence

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle
COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Appel - Vérification par les juges d'appel de leur compétence - Code d'instruction criminelle, article 210, alinéa 2 - Moyen relatif à la compétence - Moyen soulevé d'office - Portée - Requalification des faits - Conséquence

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

La circonstance que la culpabilité n'est pas visée dans la requête d'appel ou dans le formulaire de griefs du prévenu ou du ministère public ne fait pas échec aux règles voulant que la compétence est d'ordre public et que les parties ne peuvent y déroger; si le prévenu ou le ministère public n'a pas indiqué comme grief la culpabilité du chef d'une prévention précise, mais une disposition pénale de la décision entreprise, liée aux faits qui fondent cette prévention, par exemple la peine ou une mesure, la juridiction d'appel a d'office la possibilité, en ce qui concerne ce prévenu, de requalifier ces faits, de décider s'ils sont établis ou de se déclarer incompétente pour en juger (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Appel - Vérification par les juges d'appel de leur compétence - Formulaire de griefs - Pas de grief concernant la culpabilité - Griefs concernant la peine - Code d'instruction criminelle, article 210,

Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Herkwalificatie van de feiten - Gevolg

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievensformulieren - Geen grief betreffende de schuld - Grieven betreffende de straf - Artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering - Middel betreffende de bevoegdheid - Ambtshalve opgeworpen middel - Herkwalificatie van de feiten - Gevolg

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

alinéa 2 - Moyen relatif à la compétence - Moyen soulevé d'office - Requalification des faits - Conséquence

- Art. 210, al. 2 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre I (Art. 137 à 216septies)

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Formulaire de griefs - Pas de grief concernant la culpabilité - Griefs concernant la peine - Code d'instruction criminelle, article 210, alinéa 2 - Moyen relatif à la compétence - Moyen soulevé d'office - Requalification des faits - Conséquence

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

De kwalificatie doodslag vereist een oorzakelijk verband tussen het gedrag van de dader en het overlijden van het slachtoffer; de daden van de dader moeten de doorslaggevende of doeltreffende oorzaak van het doden hebben gevormd; het is evenwel niet vereist dat het gedrag van de dader de enige oorzaak van het overlijden is geweest; het is voldoende dat dit gedrag noodzakelijk is gebleken, wat wil zeggen dat het de kiem van die noodlottige mogelijkheid bevat en hierin een – al was het maar gedeeltelijke of onrechtstreekse – scheppende rol vervult (1). (1) Zie concl. OM.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Doodslag - Bestanddeel - Overlijden van het slachtoffer - Vereist oorzakelijk verband tussen het gedrag van de dader en het overlijden van het slachtoffer - Draagwijdte

- Art. 393 Strafwetboek

La qualification de meurtre suppose un lien de causalité entre le comportement de l'auteur et le décès de la victime; les actes de l'auteur doivent avoir constitué la cause déterminante ou efficiente de l'homicide; il n'est cependant pas requis que le comportement de l'auteur soit la cause unique du décès; il suffit qu'elle apparaisse nécessaire, c'est-à-dire qu'elle contienne en germe cette possibilité funeste et y joue un rôle créateur, même partiel ou indirect (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Meurtre - Élément constitutif - Décès de la victime - Exigence d'un lien de causalité entre le comportement de l'auteur et le décès de la victime - Portée

- Art. 393 Code pénal

Wanneer het Hof uitspraak moet doen over een cassatieberoep dat het niet-ontvankelijk of ongegrond verklaart, kan het, na verwerping van het cassatieberoep, ambtshalve overgaan tot regeling van rechtsgebied wanneer het de stand van de rechtspleging in aanmerking heeft kunnen nemen (1) (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Arrest van onbevoegdheid - Ongegrond verklaard cassatieberoep - Ambtshalve regeling van rechtsgebied - Voorwaarde

- Art. 525 Wetboek van Strafvordering

- Art. 526 Wetboek van Strafvordering

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Algemeen - Arrest van onbevoegdverklaring - Ongegrond verklaard cassatieberoep - Ambtshalve regeling van rechtsgebied - Voorwaarde

Lorsqu'elle est appelée à statuer sur un pourvoi qu'elle déclare irrecevable ou non fondé, la Cour a le pouvoir, après avoir rejeté le pourvoi, de régler de juges d'office lorsqu'elle a pu considérer l'état de la procédure (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Arrêt d'incompétence - Pourvoi en cassation déclaré non fondé - Règlement de juges d'office - Condition

- Art. 525 Code d'Instruction criminelle

- Art. 526 Code d'Instruction criminelle

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Généralités - Arrêt d'incompétence - Pourvoi en cassation déclaré non fondé - Règlement de juges d'office - Condition

- Art. 525 Wetboek van Strafvordering
- Art. 526 Wetboek van Strafvordering

- Art. 525 Code d'Instruction criminelle
- Art. 526 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de tegenstrijdigheid tussen twee beslissingen geen betrekking heeft op de feiten maar enkel op de kwalificatie die eraan moet worden gegeven, is het Hof van Cassatie bevoegd om de aard van die feiten te bepalen (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Regeling van rechtsgebied - Tegenstrijdigheid tussen twee beslissingen enkel over de kwalificatie van de feiten - Opdracht van het Hof

- Art. 526 Wetboek van Strafvordering

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Aard van het misdrijf - Tegenstrijdigheid tussen twee beslissingen enkel over de kwalificatie van de feiten - Opdracht van het Hof

- Art. 526 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la contradiction entre deux décisions porte non sur les faits mais uniquement sur la qualification qui doit leur être donnée, il revient à la Cour de déterminer le caractère de ces faits (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Compétence matérielle - Règlement de juges - Contradiction entre deux décisions uniquement sur la qualification des faits - Mission de la Cour

- Art. 526 Code d'Instruction criminelle

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Nature de l'infraction - Contradiction entre deux décisions uniquement sur la qualification des faits - Mission de la Cour

- Art. 526 Code d'Instruction criminelle

Alle bevoegdheidsregels in strafzaken zijn van openbare orde; de plicht van de rechter om zijn bevoegdheid te toetsen, houdt ook de plicht in om, desnoods ambtshalve, zijn onbevoegdheid op te werpen (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Bevoegdheidsregel - Regel van openbare orde - Gevolg

Toutes les règles de compétence en matière répressive sont d'ordre public; le devoir du juge de vérifier sa compétence emporte celui de soulever, au besoin d'office, son incompetence (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Règle de compétence - Règle d'ordre public - Conséquence

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of hij aan wie een door artikel 1 Wet Beroepsuitoefeningsverbod bedoeld bestuurdersverbod werd opgelegd, artikel 4 Wet Beroepsuitoefeningsverbod heeft overtreden door als feitelijk bestuurder van een vennootschap te handelen; de rechter kan bij die beoordeling wel degelijk betrekken dat de betrokkene gebruik maakt van roerende en onroerende goederen van de vennootschap, hij beschikt over een bankkaart van de vennootschap, hij het ontslag van een zaakvoerder van de vennootschap regelt en hij zich inlaat met het beheer van een bedrijvigheid van de vennootschap en de aanwending van financiële middelen die uit die bedrijvigheid voortkomen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Beroepsverbod - Overtreding van een opgelegd
beroepsverbod - Beoordeling door de rechter - Criteria

- Art. 1 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

- Art. 4 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beroepsverbod - Overtreding van een opgelegd beroepsverbod - Beoordeling door de rechter - Criteria

- Art. 1 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

- Art. 4 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Beroepsverbod - Overtreding van een opgelegd beroepsverbod - Beoordeling door de rechter - Criteria

- Art. 1 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

Il appartient au juge d'examiner souverainement si la personne à laquelle est infligée une interdiction d'exercer les fonctions d'administrateur visée à l'article 1er de l'arrêté royal n° 22 du 24 octobre 1934 relatif à l'interdiction judiciaire faite à certains condamnés et faillis d'exercer certaines fonctions, professions ou activités, a enfreint l'article 4 de ce même arrêté royal en agissant en qualité d'administrateur de fait d'une société ; dans le cadre de cette appréciation, le juge peut tenir compte du fait que la personne concernée fait usage de biens meubles et immeubles de la société, qu'elle dispose d'une carte bancaire de la société, qu'elle se charge du licenciement d'un administrateur de la société et qu'elle s'occupe de la gestion d'une activité de la société et de l'utilisation des moyens financiers tirés de cette activité.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Interdiction professionnelle - Violation d'une interdiction
professionnelle infligée - Appréciation par le juge - Critères

- Art. 1er A.R. n° 22 du 24 octobre 1934

- Art. 4 A.R. n° 22 du 24 octobre 1934

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Interdiction professionnelle - Violation d'une interdiction professionnelle infligée - Appréciation par le juge - Critères

- Art. 1er A.R. n° 22 du 24 octobre 1934

- Art. 4 A.R. n° 22 du 24 octobre 1934

PEINE - Divers - Interdiction professionnelle - Violation d'une interdiction professionnelle infligée - Appréciation par le juge - Critères

- Art. 1er A.R. n° 22 du 24 octobre 1934

- Art. 4 KB nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen

- Art. 4 A.R. n° 22 du 24 octobre 1934

P.25.0202.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen aangezien de opsluitingsomstandigheden maken dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is, maar het wel vereist is dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, beschrijving die de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat moet stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM prima facie niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) EHRM 10 april 2012, nr. 42732/12, Ananyev e.a. t. Rusland.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Vrijheidsberoving - Detentieomstandigheden in de gevangenis - Aanvoering door de gedetineerde van een uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving van de detentieomstandigheden - Wettigheid van de vrijheidsberoving - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il résulte de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, que, si une personne privée de liberté soutient que les conditions dans lesquelles elle est détenue violent cette disposition conventionnelle, elle n'est pas tenue de prouver cette allégation, dès lors que les conditions de détention rendent irréaliste pareille charge de la preuve, mais il est par contre requis que l'intéressé fournisse, à l'appui de la violation conventionnelle qu'il invoque, une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention, qui comporte des éléments concrets et spécifiques, ladite description devant permettre au juge appelé à statuer sur la légalité de la privation de liberté de vérifier si, prima facie, la violation alléguée de l'article 3 de la Convention n'est pas manifestement dépourvue de fondement ; si l'intéressé fournit pareille description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention et que cette description comporte des éléments concrets et spécifiques, il appartient au juge appelé à statuer sur la légalité de la privation de liberté d'en apprécier le fondement, le cas échéant, après avoir recueilli des informations complémentaires et ordonné les mesures d'instruction qui s'imposent (1). (1) Cour eur. D.H., 10 avril 2012, n° 42732/12, Ananyev et crts c. Russie.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Privation de liberté - Conditions de détention en prison - Allégation étayée par le détenu au moyen d'une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention - Légalité de la privation de liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Detentieomstandigheden in de gevangenis - Aanvoering door de gedetineerde van een uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving van de detentieomstandigheden - Wettigheid van de vrijheidsberoving - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Artikel 3 EVRM -
Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende
handelingen of bestraffingen - Detentieomstandigheden in de
gevangenis - Aanvoering door de gedetineerde van een
uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving van
de detentieomstandigheden - Wettigheid van de
vrijheidsberoving - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Interdiction de la torture ainsi que des peines et des traitements inhumains ou dégradants - Conditions de détention en prison - Allégation étayée par le détenu au moyen d'une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention - Légalité de la privation de liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Conv. D.H., article 3 - Interdiction de la torture ainsi que des peines et des traitements inhumains ou dégradants - Conditions de détention en prison - Allégation étayée par le détenu au moyen d'une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention - Légalité de la privation de liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.0203.N

18 februari 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.8

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechter bepaalt binnen de door artikel 45 Wet Strafwetgeving vastgelegde grens discretionair de datum vanaf wanneer de veroordeelde een nieuw verzoek om de strafuitvoeringsmodaliteit kan indienen en hij dient die beslissing niet nader met redenen te omkleden (1). (1) Cass. 16 oktober 2007, AR P.07.1370.N, AC 2007, nr. 487.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuivering - Strafvuiveringsrechter - Wet Strafvuivering - Artikel 28 - Verzoek tot strafvuiveringsmodaliteit - Afwijzing van het verzoek - Datum waarop de veroordeelde een nieuw verzoek om strafvuiveringsmodaliteit kan indienen - Artikel 45 Wet Strafvuivering - Discretionaire beslissing van de strafvuiveringsrechter

- Art. 28 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

La date à partir de laquelle le condamné peut introduire une nouvelle demande de modalité d'exécution de la peine est, dans le respect du délai prévu à l'article 45 de la loi du 17 mai 2006, laissée à la discrétion du juge de l'application des peines, lequel n'est pas obligé de motiver plus amplement sa décision (1). (1) Cass. 16 octobre 2007, RG P.07.1370.N, Pas. 2007, n° 487.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Application des peines - Juge de l'application des peines - Loi du 17 mai 2006 - Article 28 - Demande de modalité d'exécution de la peine - Rejet de la demande - Date à laquelle le condamné peut introduire une nouvelle demande de modalité d'exécution de la peine - Loi du 17 mai 2006, article 45 - Décision laissée à la discrétion du juge de l'application des peines

- Art. 28 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 45 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechter - Wet Strafuitvoering - Artikel 28 - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing van het verzoek - Datum waarop de veroordeelde een nieuw verzoek om strafuitvoeringsmodaliteit kan indienen - Artikel 45 Wet Strafuitvoering - Discretionaire beslissing van de strafuitvoeringsrechter

- Art. 28 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 45 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

De wetgever heeft aan de strafuitvoeringsrechter opgedragen te oordelen of de in artikel 28 Wet Strafuitvoering vermelde tegenaanwijzingen, waaraan niet kan worden tegemoet gekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden, zich verzetten tegen de toekenning van een door de veroordeelde gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit; uit artikel 9, § 3, Basiswet Rechtspositie Gedetineerden kan niet worden afgeleid dat de strafuitvoeringsrechter die vaststelt dat een strafuitvoeringsmodaliteit niet kan worden toegekend gelet op het voorhanden zijn van één of meerdere van de door artikel 28 Wet Strafuitvoering bedoelde tegenaanwijzingen, zich bovendien moet uitspreken over een individueel detentieplan (1). (1) Cass. 19 december 2023, AR P.23.1621.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.9; Cass. 2 mei 2023, AR P.23.0513.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230502.2N.15.

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechter - Wet Strafuitvoering - Artikel 28 - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Beoordeling van de tegenaanwijzingen - Afwijzing van het verzoek - Artikel 9, § 3, Basiswet Rechtspositie Gedetineerden - Medewerking van de veroordeelde aan de realisering van een individueel detentieplan - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 28 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 45 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Loi du 17 mai 2006 - Article 28 - Demande de modalité d'exécution de la peine - Rejet de la demande - Date à laquelle le condamné peut introduire une nouvelle demande de modalité d'exécution de la peine - Loi du 17 mai 2006, article 45 - Décision laissée à la discrétion du juge de l'application des peines

- Art. 28 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 45 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Le législateur a chargé le juge de l'application des peines d'apprécier si les contre-indications énumérées à l'article 28 de la loi du 17 mai 2006, auxquelles la fixation de conditions particulières ne peut obvier, s'opposent à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine sollicitée par le condamné ; il ne saurait être déduit de l'article 9, § 3, de la loi de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration des établissements pénitentiaires ainsi que le statut juridique des détenus que le juge de l'application des peines, qui constate qu'une ou plusieurs de ces contre-indications s'opposent à l'octroi de la modalité sollicitée, doive en outre se prononcer sur un plan de détention individuel (1). (1) Cass. 19 décembre 2023, RG P.23.1621.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.9; Cass. 2 mai 2023, RG P.23.0513.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230502.2N.15.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Loi du 17 mai 2006 - Article 28 - Demande de modalité d'exécution de la peine - Appréciation des contre-indications - Rejet de la demande - Loi de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration des établissements pénitentiaires ainsi que le statut juridique des détenus, article 9, § 3 - Collaboration du condamné à la réalisation du plan de détention individuel - Portée - Conséquence

- Art. 28 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 9, § 3 Basiswet 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden

STRAFUITVOERING - Gedetineerde - Basiswet Rechtspositie Gedetineerden - Artikel 9, § 3 - Medewerking van de veroordeelde aan de realisering van een individueel detentieplan - Verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing door de strafuitvoeringsrechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 28 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 9, § 3 Basiswet 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden

- Art. 9, § 3 L. de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus

APPLICATION DES PEINES - Détenu - Loi de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration des établissements pénitentiaires ainsi que le statut juridique des détenus - Article 9, § 3 - Collaboration du condamné à la réalisation du plan de détention individuel - Demande d'octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Rejet par le juge de l'application des peines - Portée - Conséquence

- Art. 28 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 9, § 3 L. de principes du 12 janvier 2005 concernant l'administration pénitentiaire ainsi que le statut juridique des détenus

Noch uit artikel 34, § 2, Wet Strafvordering noch uit enig andere bepaling volgt dat de strafuitvoeringsrechter moet antwoorden op een e-mail die een veroordeelde aan hem verstuurt als reactie op een negatief advies van de directeur en het openbaar ministerie over een door artikel 28 Wet Strafvordering door hem ingediend verzoek en evenmin moet de strafuitvoeringsrechter in voorkomend geval oordelen dat de zaak niet in staat is of een rechtszitting houden waarop de veroordeelde zijn standpunt kan kenbaar maken aangezien de Wet Strafvordering niet erin voorziet dat de veroordeelde tegenspraak kan voeren over de adviezen van de directeur of het openbaar ministerie.

STRAFUITVOERING - Strafvordering - Wet Strafvordering - Artikel 28 - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Schriftelijk procedure - Negatief advies van de directeur en van het openbaar ministerie - Afwijzing van het verzoek - Verzoek van de veroordeelde op basis van artikel 34, § 2, Wet Strafvordering - Verzoek om gehoord te worden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 28 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 34, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Ni l'article 34, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, ni aucune autre disposition ne prévoient l'obligation pour le juge de l'application des peines de répondre au courriel adressé par un condamné en réaction à un avis négatif du directeur et du ministère public à propos d'une demande introduite par le condamné sur la base de l'article 28 de la loi du 17 mai 2006 et encore moins l'obligation pour ce juge, le cas échéant, de considérer le dossier comme n'étant pas en état ou d'organiser une audience permettant au condamné de faire connaître son point de vue, dès lors que la loi du 17 mai 2006 ne prévoit pas la possibilité pour le condamné de contredire les avis du directeur ou du ministère public.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Loi du 17 mai 2006 - Article 28 - Demande de modalité d'exécution de la peine - Procédure écrite - Avis négatifs du directeur et du ministère public - Rejet de la demande - Demande du condamné sur la base de l'article 34, § 2, de la loi du 17 mai 2006 - Demande tendant à être entendu - Portée - Conséquence

- Art. 28 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 34, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Uit artikel 6 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat een partij die in haar afwezigheid werd veroordeeld, de mogelijkheid moet hebben om de zaak opnieuw en ditmaal in haar aanwezigheid te laten beoordelen, tenzij vaststaat dat zij heeft verzaakt aan het recht om te verschijnen en zich te verdedigen of zij de intentie had zich te onttrekken aan het gerecht.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Rechtsmiddelen - Recht op een beoordeling van de zaak op tegenspraak - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VERZET - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Rechtsmiddelen - Recht op een beoordeling van de zaak op tegenspraak - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il résulte de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, qu'une partie condamnée par défaut doit avoir la possibilité que sa cause soit jugée à nouveau et cette fois en sa présence, à moins qu'il soit établi qu'elle a renoncé à son droit à comparaître et à se défendre ou qu'elle a eu l'intention de se soustraire à la justice.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Condamnation par défaut - Recours - Droit à une appréciation contradictoire de la cause - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

OPPOSITION - Matière répressive - Condamnation par défaut - Recours - Droit à une appréciation contradictoire de la cause - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de wetsgeschiedenis van artikel 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering blijkt dat de wetgever de misbruiken van de verzetsprocedure heeft willen tegengaan door een beperking van de mogelijkheid om tegen een verstekbeslissing verzet aan te tekenen, zonder daarbij afbreuk te doen aan het recht van de partijen om te worden gehoord als onderdeel van het recht op een eerlijk proces, en aan de vereisten die ter zake worden gesteld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; uit diezelfde wetsgeschiedenis en de voormelde door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens gegeven uitlegging van artikel 6 EVRM volgt dat het door artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering gehanteerde begrip "wettige reden van verschoning" die gevallen omvat die geen overmacht uitmaken en waarin de verzetdoende partij kennis had van de dagvaarding, maar een reden aanvoert waaruit blijkt dat haar afwezigheid niet was ingegeven door de wens afstand te doen van haar recht om te verschijnen en zich te verdedigen, noch om zich te onttrekken aan het gerecht; die afstand of die wil zich te onttrekken kan niet alleen worden afgeleid uit een expliciete beslissing van de verzetdoende partij, maar ook uit het feit dat die partij zonder redelijke verantwoording niet is komen opdagen op de rechtszitting waarop zij behoorlijk was opgeroepen en voldoende de gevolgen kan inschatten van de beslissing om afwezig te blijven; de rechter oordeelt daarover onaantastbaar; het Hof gaat evenwel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 12 november 2024, AR P.24.0975.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241112.2N.12; Cass. 5 juni 2024, AR P.24.0345.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240605.2F.6 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 19 maart 2024, AR P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7; Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1291.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, met concl. OM; Cass. 8 oktober 2019, AR P.19.0636.N, AC 2019, nr. 508; Cass. 3 april 2019, AR P.19.0032.F, AC 2019, nr. 206, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas., NC 2019, 548, noot K. DE BACKER, JLMB 2019, 1337, noot F. KUTY; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.1074.N, AC 2018, nr.

Il ressort de la genèse de l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle que le législateur a voulu combattre les abus de la procédure d'opposition, en limitant la possibilité de faire opposition à une décision rendue par défaut, sans toutefois porter atteinte au droit des parties d'être entendues personnellement, droit qui relève du droit à un procès équitable, et aux exigences émises en la matière par la Cour européenne des droits de l'homme ; il résulte de cette même genèse et de l'interprétation faite de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales par la Cour européenne des droits de l'homme, telle que précitée, que la notion d'« excuse légitime » figurant à l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle inclut les cas qui ne représentent pas une force majeure et dans lesquels la partie ayant formé opposition a eu connaissance de la citation, mais invoque un motif révélant que son absence n'était pas dictée par la volonté de renoncer à son droit à comparaître et à se défendre, ni de se soustraire à la justice ; ce renoncement ou cette volonté de se soustraire peut se déduire non seulement d'une décision explicite de la partie ayant formé opposition mais aussi du fait que cette partie n'a pas comparu, sans justification raisonnable, à l'audience à laquelle elle avait été dûment convoquée, tout en mesurant les conséquences de la décision de faire défaut ; le juge se prononce souverainement sur ce point ; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 12 novembre 2024, RG P.24.0975.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241112.2N.12 ; Cass. 5 juin 2024, RG P.24.0345.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240605.2F.6, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 19 mars 2024, RG P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7 ; Cass. 18 janvier 2022, RG P.21.1291.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, avec concl. du MP ; Cass. 8 octobre 2019, RG P.19.0636.N, Pas. 2019, n° 508 ; Cass. 3 avril 2019, RG P.19.0032.F, Pas. 2019, n° 206, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général, N.C. 2019, p. 548, note K. DE BACKER, J.L.M.B. 2019, p. 1337, note F. KUTY ; Cass. 27 février 2018, RG

130, met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS, NC 2018, 309, noot E. DE ROOS, T. Strafr. 2018, 240, noot T.D.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Afwezigheid in de verstekprocedure met kennis van de dagvaarding en zonder een reden van overmacht of wettige reden van verschoning - Ongedaan verzet - Begrip wettige reden van verschoning - Beoordeling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Afwezigheid in de verstekprocedure met kennis van de dagvaarding en zonder een reden van overmacht of wettige reden van verschoning - Ongedaan verzet - Begrip wettige reden van verschoning - Beoordeling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Afwezigheid in de verstekprocedure met kennis van de dagvaarding en zonder een reden van overmacht of wettige reden van verschoning - Ongedaan verzet - Begrip wettige reden van verschoning - Beoordeling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

P.17.1074.N, Pas. 2018, n° 130, avec concl. de L. DECREUS, avocat général, N.C. 2018, p. 309, T. Strafr. 2018, p. 240, note T. D.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Condamnation par défaut - Absence lors de la procédure par défaut après avoir eu connaissance de la citation et sans cas de force majeure ni d'excuse légitime - Opposition déclarée non avenue - Notion d'excuse légitime - Appréciation - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Condamnation par défaut - Absence lors de la procédure par défaut après avoir eu connaissance de la citation et sans cas de force majeure ni d'excuse légitime - Opposition déclarée non avenue - Notion d'excuse légitime - Appréciation - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Droit à un procès équitable - Condamnation par défaut - Absence lors de la procédure par défaut après avoir eu connaissance de la citation et sans cas de force majeure ni d'excuse légitime - Opposition déclarée non avenue - Notion d'excuse légitime - Appréciation - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Uit het enkele feit dat een partij aanwezig was bij de behandeling van de zaak in eerste aanleg en ook in hoger beroep vertegenwoordigd was door een raadsman op de inleidingszitting, waarop er conclusietermijnen en een rechtsdag werden bepaald, volgt niet dat zij op het ogenblik dat zij afwezig bleef en verstek liet gaan bij de behandeling van de zaak in hoger beroep, niet de wens kan hebben gehad afstand te doen van haar recht te verschijnen en zich te verdedigen of zich te onttrekken aan het gerecht (1); wanneer de rechter vaststelt dat de verzetdoende partij geen gewag maakt van overmacht of van een wettige reden van verschoning ter rechtvaardiging van haar verstek bij de bestreden rechtspleging, kan hij daaruit afleiden dat de afwezigheid van die partij was ingegeven door haar wens zich te onttrekken aan het gerecht. (1) Cass. 19 maart 2024, AR P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7; Cass. 18 januari 2022, AR P.21.1291.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, met concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Verzet - Onverantwoorde afwezigheid van de eiser tijdens de verstekprocedure - Procedure in hoger beroep - Veroordeling in eerste aanleg met bevel tot onmiddellijke aanhouding - Afwezigheid na aanwezigheid van de advocaat van de beklaagde op de inleidende terechtzitting - Criteria voor het ongedaan verzet - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Ongedaan verzet - Onverantwoorde afwezigheid van de eiser tijdens de verstekprocedure - Procedure in hoger beroep - Veroordeling in eerste aanleg met bevel tot onmiddellijke aanhouding - Afwezigheid na aanwezigheid van de advocaat van de beklaagde op de inleidende terechtzitting - Criteria voor het ongedaan verzet - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

Il ne résulte pas du simple fait qu'une partie était présente à l'examen de la cause en première instance et qu'elle était représentée par un conseil à l'audience d'introduction en degré d'appel, où des délais pour conclure ont été établis et une date d'audience a été fixée, qu'au moment où elle a fait défaut et ne s'est pas présentée à l'examen de la cause en degré d'appel, elle ne pouvait pas avoir eu la volonté de renoncer à son droit à comparaître et à se défendre, ni de se soustraire à la justice (1); lorsque le juge constate que la partie ayant formé opposition ne fait pas état d'un cas de force majeure ou d'une excuse légitime justifiant son défaut lors de la procédure attaquée, il peut en déduire que l'absence de cette partie a été dictée par la volonté de se soustraire à la justice. (1) Cass. 19 mars 2024, RG P.23.1713.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240319.2N.7 ; Cass. 18 janvier 2022, RG P.21.1291.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220118.2N.9, avec concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Condamnation par défaut - Opposition - Absence injustifiée du demandeur lors de la procédure par défaut - Procédure en appel - Condamnation en première instance avec ordre d'arrestation immédiate - Absence consécutive à l'audience d'introduction à laquelle l'avocat du prévenu était présent - Critères de l'opposition non avenue - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Opposition déclarée non avenue - Absence injustifiée du demandeur lors de la procédure par défaut - Procédure en appel - Condamnation en première instance avec ordre d'arrestation immédiate - Absence consécutive à l'audience d'introduction à laquelle l'avocat du prévenu était présent - Critères de l'opposition non avenue - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Indien het appelgerecht ingevolge de beperkende werking van het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde appelgrievensformulier enkel te oordelen heeft over de gehoudenheid van een beklaagde tot betaling van de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de Juridische Tweedelijnsbijstand en het anders dan de eerste rechter oordeelt dat de beklaagde niet gehouden is tot die betaling, dan is die appelbeslissing geen veroordelend vonnis in de zin van artikel 162 Wetboek van Strafvordering en kan de beklaagde bijgevolg niet worden veroordeeld tot de kosten van de appelprocedure.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand - Bijdrage die is opgelegd aan een beklaagde die geniet van kosteloze rechtsbijstand - Hoger beroep met een grief die is beperkt tot de opgelegde bijdrage - Beslissing in hoger beroep die stelt dat de beklaagde geen bijdrage meer verschuldigd is - Toewijzing van de gerechtskosten aan de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 162 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep ingesteld door de beklaagde - Grief die is beperkt tot de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor de Juridische Tweedelijnsbijstand - Bijdrage die is opgelegd aan een beklaagde die geniet van kosteloze rechtsbijstand - Beslissing in hoger beroep die stelt dat de beklaagde geen bijdrage meer verschuldigd is - Toewijzing van de gerechtskosten aan de beklaagde - Toelaatbaarheid

- Art. 162 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Si, en raison du caractère limitatif du formulaire de griefs d'appel visé à l'article 204 du Code d'instruction criminelle, la juridiction d'appel a uniquement à apprécier l'obligation d'un prévenu de payer la contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne et si, à la différence du premier juge, elle décide que le prévenu n'est pas tenu à ce paiement, cette décision d'appel ne constitue pas un jugement de condamnation au sens de l'article 162 du Code d'instruction criminelle et le prévenu ne peut dès lors être condamné aux frais de la procédure d'appel.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Contribution imposée à un prévenu qui bénéficie de l'aide juridique gratuite - Appel avec un grief limité à la contribution imposée - Décision d'appel indiquant que le prévenu n'est plus redevable de la contribution - Imputation des frais de justice au prévenu - Admissibilité

- Art. 162 Code d'Instruction criminelle
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel interjeté par le prévenu - Grief limité à la contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Contribution imposée à un prévenu qui bénéficie de l'aide juridique gratuite - Décision d'appel indiquant que le prévenu n'est plus redevable de la contribution - Imputation des frais de justice au prévenu - Admissibilité

- Art. 162 Code d'Instruction criminelle
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Uit het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 17 juli 2008, nr. C-66/08 volgt dat zelfs als aan de beide voorwaarden van artikel 4.6 Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel en artikel 6, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel is voldaan, het onderzoeksgerecht niet verplicht is om de bedoelde weigeringsgrond toe te passen en de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel te weigeren, zodat het onderzoeksgerecht kan oordelen dat de tenuitvoerlegging van de in de uitvaardigende lidstaat opgelegde straf op het grondgebied van de uitvoerende lidstaat niet door enig rechtmatig belang wordt gerechtvaardigd; hieruit volgt dat zelfs al stelt het onderzoeksgerecht vast dat de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd een Belg is, het de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel niettemin kan toestaan indien het van oordeel is dat de tenuitvoerlegging van de in de uitvaardigende staat opgelegde straf op het grondgebied van de uitvoerende staat niet door enig rechtmatig belang wordt gerechtvaardigd (1).

(1) HvJ 17 juli 2008, nr. C-66/08, Szymon Kozłowski, www.curia.europa.eu; Cass. 31 maart 2020, AR P.20.0350.N, AR P.20.0350.N, AC 2020, nr. 221; Cass. 27 februari 2018, AR P.18.0186.N, AC 2018, nr. 132; Cass. 1 december 2015, AR P.15.1501.N, AC 2015, nr. 719. Zie ook Zie H. SANDERS, Handboek Overleveringsrecht, Intersentia, 2011, 196; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Mechelen, 2013, nr. 216-217, p. 115-116 en S. DEWULF, Overlevering, in APR, Mechelen Kluwer 2020, nr. 132, p. 117-120.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - EAB ter fine van strafuitvoering - Facultatieve weigeringsgrond - Artikel 6, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Geen verplichting voor het onderzoeksgerecht - Beoordeling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen -

Il résulte de l'arrêt rendu le 17 juillet 2008 par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'affaire C-66/08 que, même si sont réunies les deux conditions prévues par l'article 4, § 6, de la décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres et par l'article 6, 4°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, la juridiction d'instruction n'est pas tenue d'appliquer la cause de refus visée et de refuser l'exécution du mandat d'arrêt européen, de sorte que la juridiction d'instruction peut considérer que l'exécution de la peine infligée dans l'État membre d'émission sur le territoire de l'État membre d'exécution n'est justifiée par aucun intérêt légitime ; il s'ensuit que, même lorsqu'elle constate que la personne faisant l'objet du mandat d'arrêt européen est ressortissante belge, la juridiction d'instruction peut néanmoins autoriser l'exécution du mandat si elle considère que l'exécution de la peine infligée dans l'État d'émission sur le territoire de l'État d'exécution n'est justifiée par aucun intérêt légitime (1).

(1) C.J., arrêt Szymon Kozłowski, 17 juillet 2008, C-66/08, www.curia.europa.eu ; Cass. 31 mars 2020, RG P.20.0350.N, Pas. 2020, n° 221 ; Cass. 27 février 2018, RG P.18.0186.N, Pas. 2018, n° 132 ; Cass. 1er décembre 2015, RG P.15.1501.N, Pas. 2015, n° 719. Voy. égal. H. SANDERS, Handboek Overleveringsrecht, Intersentia, 2011, p. 196 ; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Mechelen, Kluwer, 2013, p. 115-116, n° 216-217 et S. DEWULF, Overlevering, coll. A.P.R., Mechelen, Kluwer, 2020, p. 117-120, n° 132.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - MAE délivré aux fins d'exécution d'une peine - Cause de refus facultative - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 6, 4° - Pas d'obligation pour la juridiction d'instruction - Appréciation - Portée - Conséquence

- Art. 4.6 Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil de l'UE du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Décision-cadre

Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel - Artikel 4.6 - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - EAB ter fine van strafuitvoering - Facultatieve weigeringsgrond - Geen verplichting voor het onderzoeksgerecht - Beoordeling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - EAB ter fine van strafuitvoering - Facultatieve weigeringsgrond - Artikel 6, 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel - Geen verplichting voor het onderzoeksgerecht - Beoordeling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 4.6 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 6, 4° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre Etats membres - Article 4, § 6 - Exécution demandée à la Belgique - MAE délivré aux fins d'exécution d'une peine - Cause de refus facultative - Pas d'obligation pour la juridiction d'instruction - Appréciation - Portée - Conséquence

- Art. 4.6 Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil de l'UE du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - MAE délivré aux fins d'exécution d'une peine - Cause de refus facultative - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, article 6, 4° - Pas d'obligation pour la juridiction d'instruction - Appréciation - Portée - Conséquence

- Art. 4.6 Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil de l'UE du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre États membres

- Art. 6, 4° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.25.0223.N**18 februari 2025****ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.14****AC nr. ...**

Het onderzoeksgerecht dat de handhaving beveelt van de voorlopige hechtenis van een in verdenkinggestelde, dient het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van die laatste vast te stellen maar het komt het onderzoeksgerecht naar aanleiding van die beoordeling niet toe om te oordelen over het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van andere personen die bij de feiten betrokken zouden kunnen zijn geweest; het onderzoeksgerecht is dan ook niet ertoe gehouden om te antwoorden op de conclusies van een in verdenkinggestelde in zoverre daarin niet het bestaan wordt betwist van ernstige schuldaanwijzingen in hoofde van hemzelf, maar louter wordt gewezen op het bestaan van ernstige schuldaanwijzingen in hoofde van potentiële andere betrokkenen (1). (1) Cass. 26 november 2024, AR P.24.1513.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241126.2N.35.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Beoordeling door het onderzoeksgerecht van het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van de in verdenkinggestelde - Geen beoordeling van de ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van andere potentiële

La juridiction d'instruction qui ordonne le maintien en détention préventive d'un inculpé doit constater l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef de ce dernier, mais il ne lui appartient pas à cette occasion d'apprécier l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef d'autres personnes potentiellement impliquées dans les faits ; la juridiction d'instruction n'est dès lors pas tenue de répondre aux conclusions d'un inculpé dans la mesure où ce dernier n'y conteste pas l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans son propre chef, mais ne fait que relever l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef d'autres intéressés potentiels (1). (1) Cass. 26 novembre 2024, RG P.24.1513.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241126.2N.35.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Appréciation par la juridiction d'instruction de l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef de l'inculpé - Pas d'appréciation de l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef d'autres intéressés potentiels - Motivation - Portée - Conséquence

betrokkenen - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 5, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Beoordeling door het onderzoeksgerecht van het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van de in verdenking gestelde - Geen beoordeling van de ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van andere potentiële betrokkenen - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 5, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Beoordeling door het onderzoeksgerecht van het bestaan van ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van de in verdenking gestelde - Geen beoordeling van de ernstige aanwijzingen van schuld in hoofde van andere potentiële betrokkenen - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 5, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 16, § 5, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Appréciation par la juridiction d'instruction de l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef de l'inculpé - Pas d'appréciation de l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef d'autres intéressés potentiels - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 5, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Appréciation par la juridiction d'instruction de l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef de l'inculpé - Pas d'appréciation de l'existence d'indices sérieux de culpabilité dans le chef d'autres intéressés potentiels - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 5, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit de artikel 109, eerste lid, Wet Strafvuivering en de artikelen 16 en 17, eerste lid, Operationaliseringswet Strafvuivering, hun wetsgeschiedenis en het daaruit voortvloeiende principe dat voor de toepasselijkheid van de artikelen betreffende de gefaseerde inwerkingtreding van de Wet Strafvuivering met betrekking tot vrijheidsstraffen van drie jaar en minder en de daarvoor toe te kennen stravuiveringsmodaliteiten, opgenomen in titel V Wet Strafvuivering, het straftotaal bepalend is, volgt dat indien een veroordeelde na 1 september 2023 wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar of minder maar zes maanden of meer en er bovendien na die datum een straf in uitvoering komt wegens de herroeping met een vonnis daterend van na 1 september 2023 van een probatieuitstel hem verleend met een beslissing daterend van voor die datum maar na 1 september 2022, er voor de beoordeling van de toepasselijkheid van de bepalingen betreffende de door de stravuiveringsrechter toe te kennen stravuiveringsmodaliteiten rekening moet worden gehouden met de beide straffen (1). (1) Over de bevoegdheid van de stravuiveringsrechtbank in geval van uitvoering van een tweede titel van stravuivering, die een herroeping inhoudt van een probatie-uitstel toegekend in een periode dat straffen onder de drie jaar nog niet werden uitgevoerd, zie ook Cass. 4 februari 2025, AR P.25.0062.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.16, met concl. OM en R. CASSIERS, Strafvuiveringsrechtbank, APR, Kluwer, 2024, 86.

Des articles 109, alinéa 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et 16 et 17, alinéa 1er, de la loi du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins, ainsi que de leur genèse et du principe en découlant selon lequel le total des peines est déterminant pour l'applicabilité des articles relatifs à l'entrée en vigueur progressive de la loi du 17 mai 2006 en ce qui concerne les peines privatives de liberté de trois ans ou moins ainsi que les modalités d'exécution, énoncées au titre V de cette loi, à octroyer à l'égard de ces peines, il résulte que, si une personne est condamnée après le 1er septembre 2023 à une peine d'emprisonnement de deux ans ou moins, mais de six mois ou plus, et qu'elle est en outre amenée à exécuter une peine prononcée après cette date en raison de la révocation, par un jugement prononcé après le 1er septembre 2023, d'un sursis probatoire qui lui avait été accordé par une décision antérieure à cette date, mais postérieure au 1er septembre 2022, il y a lieu de tenir compte des deux peines pour apprécier l'applicabilité des dispositions relatives aux modalités d'exécution de la peine à accorder par le juge de l'application des peines (1). (1) En ce qui concerne la compétence du tribunal de l'application des peines en cas d'exécution d'un deuxième titre d'exécution d'une peine résultant de la révocation d'un sursis probatoire accordé au cours d'une période où les peines inférieures à trois ans n'étaient pas encore exécutées, voir également Cass. 4 février 2025, RG P.25.0062.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.16, avec concl. du MP, et R. CASSIERS, Strafvuiveringsrechtbank, A.P.R., Kluwer, 2024, p. 86.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Strafvuiveringsrechter - Materiële bevoegdheid - Uitvoering van twee vrijheidsstraffen beneden de twee jaar - Straftotaal tussen twee en drie jaar - Herroeping van het probatieuitstel uitgesproken na 1 september 2023 van één veroordeling uitgesproken na 1 september 2022 - Uitvoering van een andere veroordeling tot een gevangenisstraf van of beneden de twee jaar uitgesproken na 1 september 2023 - Vonnis van niet-ontvankelijk verzoek tot een modaliteit wegens

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Juge de l'application des peines - Compétence matérielle - Exécution de deux peines privatives de liberté inférieures à deux ans - Total des peines entre deux et trois ans - Révocation prononcée après le 1er septembre 2023 d'un sursis probatoire assortissant une condamnation prononcée après le 1er septembre 2022 - Exécution d'une autre condamnation à une peine d'emprisonnement égale ou inférieure à deux ans prononcée après le 1er septembre 2023 - Jugement déclarant irrecevable pour cause d'incompétence une demande tendant à l'octroi d'une modalité - Admissibilité

onbevoegdheid - Toelaatbaarheid

- Art. 109 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 16 Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

- Art. 17, eerste lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechter - Materiële bevoegdheid - Uitvoering van twee vrijheidsstraffen beneden de twee jaar - Straftotaal tussen twee en drie jaar - Herroeping van het probatieuitsstel uitgesproken na 1 september 2023 van één veroordeling uitgesproken na 1 september 2022 - Uitvoering van een andere veroordeling tot een gevangenisstraf van of beneden de twee jaar uitgesproken na 1 september 2023 - Vonnis van niet-ontvankelijk verzoek tot een modaliteit wegens onbevoegdheid - Toelaatbaarheid

- Art. 109 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 16 Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

- Art. 17, eerste lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitsstel - Strafuitvoeringsrechter - Materiële bevoegdheid - Uitvoering van twee vrijheidsstraffen beneden de twee jaar - Straftotaal tussen twee en drie jaar - Herroeping van het probatieuitsstel uitgesproken na 1 september 2023 van één veroordeling uitgesproken na 1 september 2022 - Uitvoering van een andere veroordeling tot een gevangenisstraf van of beneden de twee jaar uitgesproken na 1 september 2023 - Vonnis van niet-ontvankelijk verzoek tot een modaliteit wegens onbevoegdheid - Toelaatbaarheid

- Art. 109 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 16 Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

- Art. 17, eerste lid Wet 29 juni 2021 tot operationalisering van de procedure voor de uitvoering van vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

- Art. 109 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 16 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

- Art. 17, al. 1er L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Compétence matérielle - Exécution de deux peines privatives de liberté inférieures à deux ans - Total des peines entre deux et trois ans - Révocation prononcée après le 1er septembre 2023 d'un sursis probatoire assortissant une condamnation prononcée après le 1er septembre 2022 - Exécution d'une autre condamnation à une peine d'emprisonnement égale ou inférieure à deux ans prononcée après le 1er septembre 2023 - Jugement déclarant irrecevable pour cause d'incompétence une demande tendant à l'octroi d'une modalité - Admissibilité

- Art. 109 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 16 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

- Art. 17, al. 1er L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Juge de l'application des peines - Compétence matérielle - Exécution de deux peines privatives de liberté inférieures à deux ans - Total des peines entre deux et trois ans - Révocation prononcée après le 1er septembre 2023 d'un sursis probatoire assortissant une condamnation prononcée après le 1er septembre 2022 - Exécution d'une autre condamnation à une peine d'emprisonnement égale ou inférieure à deux ans prononcée après le 1er septembre 2023 - Jugement déclarant irrecevable pour cause d'incompétence une demande tendant à l'octroi d'une modalité - Admissibilité

- Art. 109 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 16 L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

- Art. 17, al. 1er L. du 29 juin 2021 portant opérationnalisation de la procédure d'exécution des peines privatives de liberté de trois ans ou moins

Artikel 74/28, § 1, Vreemdelingenwet voorziet in twee minder dwingende maatregelen die de minister of zijn gemachtigde kunnen opleggen indien een vreemdeling moet worden verwijderd naar zijn land van herkomst of overgedragen aan de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van zijn verzoek om internationale bescherming of voor de tijd die noodzakelijk is voor de procedure van vaststelling van de lidstaat die verantwoordelijk is voor het onderzoek van zijn verzoek om internationale bescherming of voor het onderzoek van zijn verzoek om internationale bescherming in België; die twee minder dwingende maatregelen zijn de verplichting zich bij de overheden te melden en het aanwijzen van een verplichte verblijfplaats; volgens artikel 74/28, § 3, derde lid, wordt een minder dwingende maatregel met name geacht niet doeltreffend te zijn indien de vreemdeling een bedreiging vormt voor de openbare orde of de nationale veiligheid; "eerdere veroordelingen" of nog niet berechte feiten kunnen in aanmerking worden genomen om te beslissen dat een vreemdeling een dergelijke bedreiging vormt.

VREEMDELINGEN - Minder dwingende maatregel - Vermoeden van ondoeltreffendheid - Bedreiging voor de openbare orde of de nationale veiligheid - Veroordeling - Nog niet berechte feiten - Beoordelingscriterium

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

OPENBARE ORDE - Vreemdelingen - Minder dwingende maatregel - Vermoeden van ondoeltreffendheid - Bedreiging voor de openbare orde of de nationale veiligheid - Veroordeling - Nog niet berechte feiten - Beoordelingscriterium

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

L'article 74/28, § 1er, de la loi du 15 décembre 1980 énonce deux mesures de maintien moins coercitives que le ministre ou son délégué peut imposer dans les cas où un étranger doit être éloigné vers son pays d'origine ou transféré vers l'État membre responsable de l'examen de sa demande de protection internationale ou pendant la procédure de détermination de l'État membre responsable de l'examen de sa demande de protection internationale ou pendant l'examen de sa demande de protection internationale en Belgique; ces deux mesures moins coercitives sont l'obligation de se présenter auprès des autorités et l'assignation à résidence; selon l'article 74/28, § 3, alinéa 3, 3°, une mesure de maintien moins coercitive est présumée inefficace notamment lorsque l'étranger constitue une menace pour l'ordre public ou la sécurité nationale; des « condamnations passées » ou des faits non encore jugés peuvent être pris en considération pour décider qu'un étranger constitue une telle menace.

ETRANGERS - Mesure de maintien moins coercitive - Présomption d'inefficacité - Menace pour l'ordre public ou la sécurité nationale - Condamnation - Faits non encore jugés - Critère d'appréciation

- Art. 74/28 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ORDRE PUBLIC - Etrangers - Mesure de maintien moins coercitive - Présomption d'inefficacité - Menace pour l'ordre public ou la sécurité nationale - Condamnation - Faits non encore jugés - Critère d'appréciation

- Art. 74/28 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Ingeval het bevel tot aanhouding voor meerdere feiten wordt verleend, laat de enkele vaststelling door het onderzoeksgerecht van een onregelmatigheid in het bevel tot aanhouding met betrekking tot één van die feiten, het oordeel van datzelfde gerecht dat het bevel tot aanhouding met betrekking tot de overige feiten de in artikel 16, § 5, eerste en tweede lid, Voorlopige Hechteniswet bepaalde gegevens bevat, onaangetast zodat uit die loutere omstandigheid dan ook geen onregelmatigheid van het gehele bevel tot aanhouding kan worden afgeleid.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Effect op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel gesteund op de overige feiten - Draagwijdte - Gevolg - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Aanhouding van een in verdenking gestelde wegens meerdere feiten - Vaststelling dat de aanhouding wegens één feit onregelmatig is

- Art. 16, § 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Aanhouding van een in verdenking gestelde wegens meerdere feiten - Vaststelling dat de aanhouding wegens één feit onregelmatig is - Effect op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel gesteund op de overige feiten - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Si le mandat d'arrêt est décerné en raison d'une série de faits, la seule constatation par la juridiction d'instruction d'une irrégularité du mandat en ce qui concerne l'un de ces faits ne saurait affecter l'appréciation de cette même juridiction selon laquelle le mandat, en ce qui concerne les autres faits, contient les mentions prescrites par l'article 16, § 5, alinéas 1er et 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, de sorte qu'aucune irrégularité de l'ensemble du mandat ne saurait être déduite de cette seule circonstance.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Effet sur la régularité du mandat d'arrêt concernant les autres faits - Portée - Conséquence - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Mandat d'arrêt à charger d'un inculpé en raison d'une série de faits - Constatation du caractère irrégulier du mandat d'arrêt concernant l'un des faits

- Art. 16, § 5, al. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Mandat d'arrêt à charger d'un inculpé en raison d'une série de faits - Constatation du caractère irrégulier du mandat d'arrêt concernant l'un des faits - Effet sur la régularité du mandat d'arrêt concernant les autres faits - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 5, al. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Overeenkomstig artikel 1 van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen bestaat het door deze personen ingestelde hoger beroep in een verklaring gedaan aan de directeur van de inrichting waar zij verblijven, of aan zijn gemachtigde; de verklaring die is verstuurd op een platform dat als communicatiemiddel dient tussen de gedetineerden en de gevangenisadministratie en die, bijgevolg, niet is gedaan aan een gezagsdrager die over de vereiste bevoegdheid beschikt, vormt dus geen hoger beroep; een dergelijke mededeling heeft enkel tot gevolg dat het de administratieve dienst in staat stelt de gedetineerde te vragen op de griffie van de gevangenis te verschijnen, zodra deze opent, om de akte op te maken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Hoger beroep ingesteld door de in verdenking gestelde in de gevangenis - Vorm - Verklaring verstuurd op een communicatieplatform tussen de gedetineerden en de gevangenisadministratie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 1 Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep ingesteld door de in verdenking gestelde in de gevangenis - Vorm - Verklaring verstuurd op een communicatieplatform tussen de gedetineerden en de gevangenisadministratie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 1 Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

Conformément à l'article 1er de la loi du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées, l'appel formé par ces personnes consiste dans une déclaration faite au directeur de l'établissement où elles séjournent, ou à son délégué; ne constitue donc pas un appel la déclaration envoyée sur une plateforme servant de mode de communication entre les détenus et l'administration de la prison et qui, par conséquent, n'est pas faite à un agent revêtu de la délégation requise; pareille communication n'a d'autre effet que de permettre au service administratif de faire comparaître le détenu au greffe de la prison, aussitôt qu'il sera ouvert, afin d'établir l'acte (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Appel formé par l'inculpé à la prison - Forme - Déclaration envoyée sur une plateforme de communication entre les détenus et l'administration de la prison - Recevabilité (non)

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 1er L. du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Détention préventive - Appel formé par l'inculpé à la prison - Forme - Déclaration envoyée sur une plateforme de communication entre les détenus et l'administration de la prison - Recevabilité (non)

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 1er L. du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel des personnes détenues ou internées

De herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit op grond van artikel 64, 3°, Wet Strafuitvoering wegens de niet-naleving van de bijzondere voorwaarden die bij de toekenning van die modaliteit werden opgelegd, is regelmatig met redenen omkleed indien de strafuitvoeringsrechtbank duidelijk aangeeft welke van de opgelegde voorwaarden niet werden nageleefd en daarbij melding maakt van de feitelijke gegevens waarop dit oordeel is gegrond; niet is vereist dat de strafuitvoeringsrechtbank de voorwaarden citeert die zij overtreden acht; het volstaat dat zij door een duidelijke verwijzing naar het vonnis waarbij de voorwaarden werden opgelegd en die de veroordeelde dus gekend zijn, vermeldt welke voorwaarden niet werden nageleefd.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechtbank - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Opgave van voorwaarden die zijn miskend - Geen weergave van de voorwaarden in het vonnis van herroeping - Gevolg

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Opgave van voorwaarden die zijn miskend - Geen weergave van de voorwaarden in het vonnis van herroeping - Gevolg

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

La révocation d'une modalité d'exécution de la peine qui, sur pied de l'article 64, 3°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, a été décidée au motif que les conditions particulières imposées au moment de l'octroi de cette modalité n'ont pas été respectées, est régulièrement motivée lorsque le tribunal de l'application des peines indique clairement la condition non respectée parmi celles imposées et que, ce faisant, il mentionne les éléments de fait fondant cette décision; il n'est pas requis que le tribunal de l'application des peines reproduise les conditions qu'il estime inobservées; il suffit qu'il mentionne les conditions non respectées en faisant clairement référence au jugement qui les a imposées et par lequel la personne condamnée en a pris connaissance.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Indication des conditions non respectées - Conditions non reproduites dans le jugement de révocation - Conséquence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la libération conditionnelle - Indication des conditions non respectées - Conditions non reproduites dans le jugement de révocation - Conséquence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De ontvankelijkheid van het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een beslissing van buitenvervolginstelling vereist niet enkel dat die stelling als burgerlijke partij ontvankelijk is, maar ook dat de burgerlijke partij haar belang behoudt bij dit hoger beroep tijdens de appelprocedure; de algemene bewoordingen van artikel 135, § 1, Wetboek van Strafvordering houden voor de burgerlijke partij geen vrijstelling in van de vereiste van een volgehouden belang als algemene voorwaarde voor de ontvankelijkheid van dit rechtsmiddel en de omstandigheid dat het hoger beroep van een burgerlijke partij tegen een buitenvervolginstelling tevens strekt tot het voortzetten van de strafvordering doet daaraan geen afbreuk.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Onderzoeksgerechten - Raadkamer - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Belang

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Raadkamer - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Belang

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Raadkamer - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Belang

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering

La recevabilité de l'appel formé par une partie civile contre une décision de non-lieu requiert non seulement que cette constitution de partie civile soit recevable, mais également que la partie civile ait toujours un intérêt à interjeter cet appel au cours de la procédure en appel ; les termes généraux de l'article 135, § 1er, du Code d'instruction criminelle n'impliquent pas que la partie civile soit exemptée de la condition d'un intérêt persistant à la cause requise pour la recevabilité de ce recours et la circonstance que l'appel formé par une partie civile contre une décision de non-lieu tend également à poursuivre l'action publique n'y change rien.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Décisions et parties - Juridictions d'instruction - Chambre du conseil - Décision de non-lieu - Appel de la partie civile - Recevabilité - Condition - Intérêt

- Art. 135, § 1er Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Chambre du conseil - Décision de non-lieu - Appel de la partie civile - Recevabilité - Condition - Intérêt

- Art. 135, § 1er Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre du conseil - Décision de non-lieu - Appel de la partie civile - Recevabilité - Condition - Intérêt

- Art. 135, § 1er Code d'Instruction criminelle

Artikel 837, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek kent aan de wraking een schorsende werking toe die de rechter, op straffe van nietigheid, verbiedt de procedure voort te zetten en aan de schorsende werking komt een einde wanneer de beslissing tot verwerping van de vordering kracht van gewijsde krijgt, dit is na verloop van de termijn om cassatieberoep in te stellen als bedoeld in artikel 838, derde lid, Gerechtelijk Wetboek of, in geval van cassatieberoep binnen die termijn, wanneer het Hof van Cassatie het cassatieberoep tegen die beslissing verwerpt; uit artikel 838 Gerechtelijk Wetboek volgt dat binnen korte termijn uitspraak moet worden gedaan over een vordering tot wraking zodat een cassatieberoep tegen een beslissing die uitspraak doet over een wrakingsverzoek door het Hof dan ook als spoedeisend wordt behandeld; de raadsman van een eiser in cassatie, die houder moet zijn van een getuigschrift van een opleiding van cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III, Wetboek van Strafvordering, weet of moet weten dat de behandeling van een cassatieberoep tegen een wrakingsbeslissing door het Hof als spoedeisend wordt behandeld en het voorwerp kan uitmaken van een rechtsdagbepaling op korte termijn, zodat hij niet dient te wachten op de ontvangst van de door artikel 1106, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde rechtsdagbepaling om zijn memorie op te stellen en in te dienen en er dus geen sprake is van overmacht.

ADVOCAAT - Advocaat houder van het getuigschrift van opleiding in cassatieprocedures - Wraking - Cassatieberoep tegen een beslissing die uitspraak doet over een wrakingsverzoek - Spoedeisende behandeling - Rechtsdagbepaling - Kennisgeving van de rechtsdagbepaling - Indienen van de memorie - Overmacht - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 829 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 830 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 831 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 834 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 837 Gerechtelijk Wetboek

L'article 837, alinéa 1er, du Code judiciaire, attribue à la récusation un effet suspensif qui interdit au juge, sous peine de nullité, la poursuite de la procédure, et l'effet suspensif prend fin lorsque la décision de rejet de la demande acquiert force de chose jugée, c'est-à-dire à l'échéance du délai pour se pourvoir en cassation visé à l'article 838, alinéa 3, de ce code ou, en cas de pourvoi dans ce délai, lorsque la Cour de cassation rejette le pourvoi contre cette décision ; il résulte de l'article 838 du Code judiciaire qu'il doit être statué à bref délai sur une demande de récusation, de sorte qu'un pourvoi en cassation contre une décision statuant sur une demande de récusation doit également être examiné en urgence par la Cour ; le conseil d'un demandeur en cassation, qui doit être titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation visée par le livre II, titre III, du Code d'instruction criminelle, sait ou doit savoir qu'un pourvoi en cassation contre une décision de récusation est examiné en urgence par la Cour et qu'une audience peut être fixée à bref délai, de sorte qu'il n'est pas tenu d'attendre d'être averti de la fixation visée à l'article 1106, alinéa 1er, du Code judiciaire pour rédiger et déposer son mémoire, et il ne saurait donc être question de force majeure.

AVOCAT - Avocat titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation - Récusation - Pourvoi en cassation contre une décision statuant sur une demande de récusation - Traitement urgent - Fixation de l'audience - Notification de la fixation de l'audience - Dépôt du mémoire - Force majeure - Portée - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 829 Code judiciaire
- Art. 830 Code judiciaire
- Art. 831 Code judiciaire
- Art. 832 Code judiciaire
- Art. 833 Code judiciaire
- Art. 834 Code judiciaire
- Art. 835 Code judiciaire
- Art. 836 Code judiciaire
- Art. 837 Code judiciaire

- Art. 838 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 840 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 841 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 842 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1106, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 425, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 432 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Wraking - Cassatieberoep tegen een beslissing die uitspraak doet over een wrakingsverzoek - Spoedeisende behandeling - Rechtsdagbepaling - Kennisgeving van de rechtsdagbepaling - Indienen van de memorie - Overmacht - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 829 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 830 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 831 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 834 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 837 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 838 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 840 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 841 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 842 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1106, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 425, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 432 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Wraking - Cassatieberoep tegen een beslissing die uitspraak doet over een wrakingsverzoek - Spoedeisende behandeling - Rechtsdagbepaling - Kennisgeving van de rechtsdagbepaling - Indienen van de memorie - Overmacht - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 829 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 830 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 831 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 834 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 837 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 838 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 838 Code judiciaire
- Art. 839 Code judiciaire
- Art. 840 Code judiciaire
- Art. 841 Code judiciaire
- Art. 842 Code judiciaire
- Art. 1106, al. 1er Code judiciaire
- Art. 425, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 432 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Récusation - Pourvoi en cassation contre une décision statuant sur une demande de récusation - Traitement urgent - Fixation de l'audience - Notification de la fixation de l'audience - Dépôt du mémoire - Force majeure - Portée - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 829 Code judiciaire
- Art. 830 Code judiciaire
- Art. 831 Code judiciaire
- Art. 832 Code judiciaire
- Art. 833 Code judiciaire
- Art. 834 Code judiciaire
- Art. 835 Code judiciaire
- Art. 836 Code judiciaire
- Art. 837 Code judiciaire
- Art. 838 Code judiciaire
- Art. 839 Code judiciaire
- Art. 840 Code judiciaire
- Art. 841 Code judiciaire
- Art. 842 Code judiciaire
- Art. 1106, al. 1er Code judiciaire
- Art. 425, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 432 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Récusation - Pourvoi en cassation contre une décision statuant sur une demande de récusation - Traitement urgent - Fixation de l'audience - Notification de la fixation de l'audience - Dépôt du mémoire - Force majeure - Portée - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 829 Code judiciaire
- Art. 830 Code judiciaire
- Art. 831 Code judiciaire
- Art. 832 Code judiciaire
- Art. 833 Code judiciaire
- Art. 834 Code judiciaire
- Art. 835 Code judiciaire
- Art. 836 Code judiciaire
- Art. 837 Code judiciaire
- Art. 838 Code judiciaire
- Art. 839 Code judiciaire

- Art. 840 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 841 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 842 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1106, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 425, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 432 Wetboek van Strafvordering

WRAKING - Strafzaken - Cassatieberoep tegen een beslissing die uitspraak doet over een wrakingsverzoek - Spoedeisende behandeling - Rechtsdagbepaling - Kennisgeving van de rechtsdagbepaling - Indienen van de memorie - Overmacht - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 829 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 830 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 831 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 834 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 837 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 838 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 840 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 841 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 842 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1106, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 425, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 432 Wetboek van Strafvordering

- Art. 840 Code judiciaire
- Art. 841 Code judiciaire
- Art. 842 Code judiciaire
- Art. 1106, al. 1er Code judiciaire
- Art. 425, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 432 Code d'Instruction criminelle

RECUSATION - Matière répressive - Pourvoi en cassation contre une décision statuant sur une demande de récusation - Traitement urgent - Fixation de l'audience - Notification de la fixation de l'audience - Dépôt du mémoire - Force majeure - Portée - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 829 Code judiciaire
- Art. 830 Code judiciaire
- Art. 831 Code judiciaire
- Art. 832 Code judiciaire
- Art. 833 Code judiciaire
- Art. 834 Code judiciaire
- Art. 835 Code judiciaire
- Art. 836 Code judiciaire
- Art. 837 Code judiciaire
- Art. 838 Code judiciaire
- Art. 839 Code judiciaire
- Art. 840 Code judiciaire
- Art. 841 Code judiciaire
- Art. 842 Code judiciaire
- Art. 1106, al. 1er Code judiciaire
- Art. 425, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 432 Code d'Instruction criminelle

Volgens artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering moet de eiser in cassatie zijn middelen aanvoeren in een memorie die hij uiterlijk vijftien dagen vóór de rechtszitting ter griffie van het Hof doet toekomen en de in deze bepaling bedoelde termijn van vijftien dagen is een volle termijn, wat inhoudt dat vijftien volledig vrije dagen moeten worden gelaten tussen de dag van de indiening van de memorie en de dag van de rechtszitting, zodat indien de zestiende en de zeventiende dag vóór de rechtszitting een zaterdag of zondag zijn, de memorie ervóór moet zijn neergelegd; die termijn is voorgeschreven opdat de advocaat-generaal bij het Hof en het Hof de in de memorie aangevoerde middelen op een gedegen manier zouden kunnen onderzoeken en beoordelen (1). (1) Cass. 6 april 2016, AR P.16.0299.F, AC 2016, nr. 239 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 19 mei 2015, AR P.15.0559.N, AC 2015, nr. 326 met noot AW, NC 2015, p. 329 en noot F. DERUYCK, "Over de nieuwe termijnen in de cassatieprocedure: wat meer haast en wat meer spoed, en toch goed?".

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Termijn van vijftien dagen voor de zitting voor neerlegging van de memorie - Aard van de termijn van vijftien dagen - Volle termijn - Draagwijdte - Gevolg

Selon l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le demandeur en cassation est tenu d'indiquer ses moyens dans un mémoire remis au greffe de la Cour, quinze jours au plus tard avant l'audience, et le délai de quinze jours visé à cette disposition est un délai franc, ce qui implique que quinze jours francs entiers doivent séparer le jour de dépôt du mémoire et le jour de l'audience, de sorte que, si les seizième et dix-septième jours précédant l'audience tombent un samedi ou un dimanche, le mémoire devra avoir été déposé au préalable ; ce délai est prescrit afin de permettre à la Cour et à l'avocat général près celle-ci d'examiner et d'apprécier de manière approfondie les moyens présentés dans le mémoire (1). (1) Cass. 6 avril 2016, RG P.16.0299.F, Pas. 2016, n° 239, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 19 mai 2015, RG P.15.0559.N, Pas. 2015, n° 326, avec note de AW, N.C. 2015, p. 329 et note de F. DERUYCK, « Over de nieuwe termijnen in de cassatieprocedure: wat meer haast en wat meer spoed, en toch goed? ».

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Code d'instruction criminelle, article 429, alinéa 1er - Délai de quinze jours avant l'audience pour le dépôt du mémoire - Nature du délai de quinze jours - Délai franc - Portée - Conséquence

P.25.0253.F

14 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.13](#)

AC nr. ...

Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek verplicht het openbaar ministerie niet aanwezig te zijn op de uitspraak van het arrest betreffende de burgerlijke belangen, welke het enige dictum is dat het cassatieberoep aan het Hof van Cassatie heeft kunnen voorleggen wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is (1). (1) De eiseres voerde aan dat het arrest artikel 782bis Gerechtelijk Wetboek schond omdat, volgens haar, uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, niet blijkt dat die beslissing werd uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie.

L'article 782bis, alinéa 1er, du Code judiciaire ne requiert pas la présence du ministère public lors de la prononciation de l'arrêt statuant sur les intérêts civils, seul dispositif que le pourvoi a pu déférer à la Cour de cassation lorsque le pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action publique est irrecevable (1). (1) La demanderesse reprochait à l'arrêt de méconnaître l'article 782bis C. jud. en ce que, selon elle, il n'apparaît pas des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que cette décision a été prononcée en présence du ministère public.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie
4/05/2026

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant
P. 588/844

cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Arrest van het hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Cassatieberoep van de beklagde - Cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Cassatieberoep gericht tegen de beslissing over de burgerlijke

qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action civile - Prévenu - Arrêt de la cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Pourvoi du prévenu - Pourvoi irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action civile - Moyen soutenant qu'il n'apparaît pas que l'arrêt a été prononcé en présence du ministère public - Recevabilité (non)

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Arrêt de la cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Pourvoi du prévenu - Pourvoi irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action civile - Moyen soutenant qu'il n'apparaît pas que l'arrêt a été prononcé en présence du ministère public - Recevabilité (non)

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Arrêt de la cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Pourvoi du prévenu - Pourvoi irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action civile - Moyen soutenant qu'il n'apparaît pas que l'arrêt a été prononcé en présence du ministère public - Recevabilité (non)

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

MINISTERE PUBLIC - Arrêt de la cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Pourvoi du prévenu - Pourvoi irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action civile - Moyen soutenant qu'il n'apparaît pas que l'arrêt a été prononcé en présence du ministère public - Recevabilité (non)

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Arrêt de la cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Pourvoi du prévenu - Pourvoi irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action civile - Moyen soutenant qu'il n'apparaît pas que l'arrêt a été prononcé en présence du ministère public - Recevabilité (non)

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile - Arrêt de la cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Pourvoi du prévenu - Pourvoi irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action civile - Moyen soutenant qu'il n'apparaît pas que l'arrêt a été prononcé en présence du ministère public - Recevabilité (non)

rechtsvordering - Middel volgens hetwelk het arrest niet blijkt te zijn uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

Wanneer het cassatieberoep tegen de beslissing over de strafvordering niet ontvankelijk is en het Hof van Cassatie dus enkel kennisneemt van de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering, kan het Hof de laatstgenoemde beslissing niet vernietigen krachtens artikel 4, twaalfde lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat de wettigheid van die enkele beslissing, het voorwerp van het cassatieberoep, niet afhankelijk stelt van de aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) In dit geval verklaart het bestreden arrest de strafvordering verjaard en ontslaat het de eiseres, beklaagde, van rechtsvervolgning zonder kosten. Aangezien die beslissing de eiseres op geen enkele wijze benadeelt, is het cassatieberoep niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering. Het zittingsblad van de openbare rechtszitting van het hof van beroep waarop de zaak in beraad werd genomen, vermeldt dat "het openbaar ministerie en de [eiseres], beklaagde, berusten in de verjaring van het strafrechtelijk gedeelte. Het debat wordt derhalve beperkt tot de burgerlijke rechtsvordering. Het openbaar ministerie verlaat de zittingszaal met instemming van de [eiseres]". Dit middel is dus strijdig met de eerdere proceshouding, maar de regels van rechterlijke organisatie zijn van openbare orde. "Krachtens de artikelen 138, eerste lid, en 140, Gerechtelijk Wetboek en artikel 284 Wetboek van Strafvordering is de aanwezigheid van het openbaar ministerie vereist voor de regelmatige samenstelling van de strafgerechten, behoudens de uitzonderingen die de wet bepaalt". (Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0531.N, ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.2, AC 2017, nr. 71). Het laatste lid van artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering voorziet in een dergelijke uitzondering, aangezien het bepaalt dat "wanneer alleen de burgerlijke belangen bij de [straf]rechter aanhangig worden gemaakt, de aanwezigheid van het openbaar ministerie op de terechtzitting niet verplicht is". (M.N.B.)

Lorsque le pourvoi dirigé contre la décision rendue sur l'action publique est irrecevable et que la Cour de cassation n'est dès lors saisie que de la décision rendue sur l'action civile, elle ne saurait annuler cette dernière décision au titre de l'article 4, alinéa 12, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, lequel ne subordonne pas la légalité de cette seule décision, objet du pourvoi, à la présence à l'audience du ministère public (1). (1) In casu, l'arrêt attaqué déclare l'action publique prescrite et renvoie la demanderesse, prévenue, des fins des poursuites sans frais. Cette décision n'infligeant aucun grief à la demanderesse, le pourvoi est irrecevable à défaut d'intérêt en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique. Le plumeur de l'audience publique de la cour d'appel à laquelle l'affaire a été prise en délibéré indique que « le ministère public et la [demanderesse], prévenue, acquiescent sur la prescription acquise sur le volet pénal. Dès lors, les débats sont limités à l'action civile. Le ministère public quitte la salle d'audience de l'accord de la [demanderesse] ». Le moyen est donc renégat, mais les règles d'organisation judiciaire sont d'ordre public. « En vertu des articles 138, alinéa 1er, et 140 du Code judiciaire, et de l'article 284 du Code d'instruction criminelle, la présence du ministère public est requise pour la composition régulière des juridictions répressives, hormis les exceptions que la loi prévoit » (Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0531.N, Pas. 2017, n° 71). Et le dernier alinéa de l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale prévoit une telle exception, qui dispose que « lorsque le juge pénal est saisi uniquement des intérêts civils, la présence du ministère public n'est pas obligatoire ». (M.N.B.)

net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat,

comme la partie civile, à la prescription de l'action publique et quittant la salle d'audience, laissant les débats se poursuivre sans lui sur les seuls intérêts civils - Pourvoi du prévenu irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Conséquence - Possibilité de casser la décision rendue sur l'action civile (non)

- Art. 4, al. 12 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action civile - Prévenu - Action civile - Prévenu - Cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Ministère public concluant, comme la partie civile, à la prescription de l'action publique et quittant la salle d'audience, laissant les débats se poursuivre sans lui sur les seuls intérêts civils - Pourvoi du prévenu irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Conséquence - Possibilité de casser la décision rendue sur l'action civile (non)

- Art. 4, al. 12 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Action publique - Prévenu et inculpé - Cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Ministère public concluant, comme la partie civile, à la prescription de l'action publique et quittant la salle d'audience, laissant les débats se poursuivre sans lui sur les seuls intérêts civils - Pourvoi du prévenu irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Conséquence - Possibilité de casser la décision rendue sur l'action civile (non)

- Art. 4, al. 12 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

MINISTÈRE PUBLIC - Cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Ministère public concluant, comme la partie civile, à la prescription de l'action publique et quittant la salle d'audience, laissant les débats se poursuivre sans lui sur les seuls intérêts civils - Pourvoi du prévenu irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Conséquence - Possibilité de casser la décision rendue sur l'action civile (non)

- Art. 4, al. 12 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Ministère public concluant,

net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Hof van beroep dat in correctionele zaken zitting houdt - Openbaar ministerie dat, net als de burgerlijke partij, concludeert tot de verjaring van de strafvordering en de zittingszaal verlaat, zodat het openbaar ministerie het debat over de enkele burgerlijke belangen laat doorgaan zonder hem - Cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk in zoverre het gericht is tegen de beslissing over de strafvordering - Gevolg - (Geen) mogelijkheid om de beslissing over de burgerlijke rechtsvordering te vernietigen

- Art. 4, twaalfde lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

comme la partie civile, à la prescription de l'action publique et quittant la salle d'audience, laissant les débats se poursuivre sans lui sur les seuls intérêts civils - Pourvoi du prévenu irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Conséquence - Possibilité de casser la décision rendue sur l'action civile (non)

- Art. 4, al. 12 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile - Cour d'appel siégeant en matière correctionnelle - Ministère public concluant, comme la partie civile, à la prescription de l'action publique et quittant la salle d'audience, laissant les débats se poursuivre sans lui sur les seuls intérêts civils - Pourvoi du prévenu irrecevable en tant que dirigé contre la décision rendue sur l'action publique - Conséquence - Possibilité de casser la décision rendue sur l'action civile (non)

- Art. 4, al. 12 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

P.25.0263.F

12 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250312.2F.6](#)

AC nr. ...

Aangezien uit de rechtspleging niet blijkt dat de eiser in cassatie, een vreemdeling die op grond van de Vreemdelingenwet is vastgehouden, voor de kamer van inbeschuldigingstelling de miskenning heeft aangevoerd van het fundamenteel recht om, binnen een zo kort mogelijke termijn en in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van de redenen van zijn aanhouding, is het middel dat een dergelijke miskenning aanvoert niet ontvankelijk, in zoverre het voor de eerste maal voor het Hof wordt aangevoerd en het onderzoek ervan het Hof verplicht tot een onderzoek van feiten, waarvoor het niet is bevoegd (1). (1) Zie R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nrs. 834-838.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel - Vreemdeling - Verzoek om internationale bescherming - Handhaving - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Cassatieberoep - Aanvoering, de eerste maal voor het Hof van Cassatie, van miskenning van het recht om, binnen zo kort mogelijke termijn en in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van redenen van zijn aanhouding - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

Dès lors qu'il n'apparaît pas de la procédure que le demandeur en cassation, étranger maintenu sur pied de la loi du 15 décembre 1980, ait invoqué, devant la chambre des mises en accusation, la méconnaissance du droit fondamental d'être informé, dans le délai le plus court et dans une langue qu'il comprend, des raisons de son arrestation, le moyen pris d'une telle méconnaissance est irrecevable dans la mesure où il est soulevé pour la première fois devant la Cour et requiert, pour son examen, une vérification d'éléments de fait pour laquelle la Cour est sans pouvoir (1). (1) Voir R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, nos 834-838.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Etranger - Demande de protection internationale - Maintien - Contrôle par les juridictions d'instruction - Pourvoi - Invocation pour la première fois devant la Cour de cassation d'une violation du droit d'être informé, dans le délai le plus court et dans une langue qu'il comprend, des raisons de son arrestation - Moyen nouveau - Recevabilité (non)

TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Vreemdeling - Verzoek om internationale bescherming - Handhaving - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Geen aanvoering, voor de kamer van inbeschuldigingstelling, van het recht om, binnen een zo kort mogelijke termijn en in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van de redenen van zijn aanhouding - Cassatieberoep - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

VREEMDELINGEN - Verzoek om internationale bescherming - Vasthouding - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Geen aanvoering, voor de kamer van inbeschuldigingstelling, van het recht om, binnen een zo kort mogelijke termijn en in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van de redenen van zijn aanhouding - Cassatieberoep - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Vreemdeling - Verzoek om internationale bescherming - Handhaving - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Cassatieberoep - Aanvoering, de eerste maal voor het Hof van Cassatie, van miskenning van het recht om, binnen zo kort mogelijke termijn en in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van redenen van zijn aanhouding - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Etranger - Demande de protection internationale - Maintien - Contrôle par les juridictions d'instruction - Pas d'invocation, devant la chambre des mises en accusation, du droit d'être informé, dans le délai le plus court et dans une langue qu'il comprend, des raisons de son arrestation - Pourvoi - Moyen nouveau - Recevabilité (non)

ETRANGERS - Demande de protection internationale - Maintien - Contrôle par les juridictions d'instruction - Pas d'invocation, devant la chambre des mises en accusation, du droit d'être informé, dans le délai le plus court et dans une langue qu'il comprend, des raisons de son arrestation - Pourvoi - Moyen nouveau - Recevabilité (non)

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.2 - Etranger - Demande de protection internationale - Maintien - Contrôle par les juridictions d'instruction - Pourvoi - Invocation pour la première fois devant la Cour de cassation d'une violation du droit d'être informé, dans le délai le plus court et dans une langue qu'il comprend, des raisons de son arrestation - Moyen nouveau - Recevabilité (non)

Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 10 juli 1996 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, blijkt dat, wat betreft artikel 51/4 Vreemdelingenwet, de wetgever heeft beslist om met name rekening te houden met het beginsel van de eenheid van taal, volgens hetwelk de keuze van de taal die onmiddellijk na de indiening van het verzoek om internationale bescherming wordt bepaald, onherroepelijk is vastgelegd tot de laatste beslissing; hieruit volgt dat de beslissing tot vasthouding die tijdens het onderzoek van het verzoek van de vreemdeling om internationale bescherming jegens hem wordt genomen op grond van artikel 74/6, § 1, Vreemdelingenwet, onderworpen is aan de taalregeling van dat verzoek, gelet op het rechtstreeks verband tussen dat verzoek en de maatregel van vrijheidsberoving (1). (1) Artikel 51/4, § 2, derde lid, Vreemdelingenwet bepaalt, in geval van een verzoek om internationale bescherming, dat "indien de vreemdeling geen van die talen heeft gekozen of verklaard heeft de hulp van een tolk te verlangen, de Minister of zijn gemachtigde de taal van het onderzoek [van het voormelde verzoek] bepaalt in functie van de noodwendigheden van de diensten en instanties (...)". Uit § 1, tweede lid, van die bepaling volgt dat die taal ook die is van de beslissing waartoe het onderzoek van het verzoek aanleiding geeft alsook van die van de mogelijke daaropvolgende beslissingen tot verwijdering van het grondgebied. De eiser voerde aan dat die bepaling geen betrekking had op de beslissing tot vasthouding op grond van artikel 74/6, § 1, van die wet, dat, bijgevolg, de Dienst Vreemdelingenzaken zich diende te voegen naar artikel 41 Taalwet Bestuurszaken en dat, aangezien de eiser zich van het Frans had bediend in zijn uitwisselingen met de overheden, de betwiste titel niet in het Nederlands mocht worden opgemaakt (hierbij verwijzend naar J. SOHIER, "Les privations de liberté de l'étranger, en droit belge, au regard de l'article 5 de la Convention européenne", Rev. trim. D.H., 1999, p. 164, en Cass. 29 septembre 1998, AR P.98.1189.F, AC 1998, nr. 422). Het Hof oordeelt echter dat "wanneer het voormelde onderzoek in het Nederlands is geschied, de beslissing tot

Il ressort des travaux préparatoires de la loi du 10 juillet 1996 modifiant la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers loi, en ce qui concerne l'article 51/4 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, que le législateur a décidé de tenir compte, notamment, du principe de l'unicité de l'emploi des langues, selon lequel le régime linguistique, déterminé immédiatement après l'introduction de la demande de protection internationale, est définitivement fixé jusqu'à la dernière décision; il s'ensuit que la décision de maintien prise sur pied de l'article 74/6, § 1er, de la loi du 15 décembre 1980 à l'égard de l'étranger au cours de l'examen de sa demande de protection internationale est soumise au régime linguistique de ladite demande, eu égard au lien direct existant entre celle-ci et la mesure privative de liberté (1). (1) Aux termes de l'article 51/4, § 2, alinéa 3, de la loi du 15 décembre 1980, en cas de demande de protection internationale, « si l'étranger n'a pas choisi l'une de ces langues ou a déclaré requérir l'assistance d'un interprète, le Ministre ou son délégué détermine la langue de l'examen [de ladite demande], en fonction des besoins des services et instances. (...) ». Il suit du § 1er, alinéa 2, de cette disposition que cette langue est également celle de la décision à laquelle l'examen de la demande donne lieu ainsi que des éventuelles décisions subséquentes d'éloignement du territoire. Le demandeur a soutenu que cette disposition ne vise pas la décision de maintien sur pied de l'article 74/6, § 1er, de la même loi, que, partant, l'Office des étrangers était tenu de se conformer à l'article 41 des lois coordonnées sur l'emploi des langues en matière administrative, et que, dès lors que le demandeur avait fait usage de la langue française avec les autorités, le titre querellé de maintien ne pouvait être établi en néerlandais (il s'est référé à J. SOHIER, « Les privations de liberté de l'étranger, en droit belge, au regard de l'article 5 de la Convention européenne », Rev. trim. D.H., 1999, p. 164, et à Cass. 29 septembre 1998, RG P.98.1189.F, Pas. 1998, n° 422). Mais la Cour considère que « lorsque l'examen précité a eu lieu en néerlandais, la décision d'éloignement du territoire et de privation de liberté à cet effet doit être prise en néerlandais » (Cass. 11 février 2004, RG P.03.1661.F,

verwijdering van het grondgebied en tot vrijheidsberoving te dien einde in het Nederlands moet worden genomen" (Cass. 11 februari 2004, AR P.03.1661.F, AC 2004, nr. 73). Het is dus wel degelijk artikel 51/4 dat van toepassing is op de bestreden vasthouding, zoals het bestreden arrest stelt. Het OM heeft in ondergeschikte orde erop gewezen dat "hoewel, krachtens de wet, het onderzoek van de verklaring van de kandidaat-politiek-vluchteling gevoerd wordt in dezelfde taal als die van de beslissing waartoe het aanleiding geeft, net als die van de mogelijke daaropvolgende beslissingen tot verwijdering van het grondgebied, hieruit niet volgt dat het niet-gebruik van die taal in die beslissingen de nietigheid van de vrijheidsberovende maatregel meebrengt" (Cass. 24 december 2003, AR P.03.1567.F, AC 2003, nr. 671). Ten slotte oordeelt het Hof, zoals het bestreden arrest eraan herinnert, dat, wat betreft de taal waarin een bevel om het grondgebied te verlaten was opgemaakt, "het beginsel van de eenheid van taal, dat in de Taalwet Gerechtszaken is vastgelegd, enkel geldt voor de akten van de gerechtelijke procedure. Indien de rechter de taal niet kent waarin de door de administratie neergelegde stukken zijn gesteld, kan hij de vertaling ervan vragen, maar niets verbiedt hem om acht te slaan op stukken die in een andere taal dan die van de procedure zijn gesteld" (Cass. 8 januari 2020, AR P.19.1302.F, AC 2020, nr. 17). (M.N.B.)

Pas. 2004, n° 73). C'est donc bel et bien l'article 51/4 qui s'applique à la décision de maintien querellée, comme le dit l'arrêt attaqué. A titre subsidiaire, le MP a relevé que « bien qu'en vertu de la loi, la langue de l'examen de la déclaration de l'étranger candidat au statut de réfugié politique est également celle de la décision à laquelle il donne lieu ainsi que des éventuelles décisions subséquentes d'éloignement du territoire, il n'en résulte pas que le fait de ne pas utiliser ladite langue dans ces décisions entraîne la nullité de la mesure privative de liberté (Cass. 24 décembre 2003, RG P.03.1567.F, Pas. 2003, n° 671). Enfin, ainsi que l'arrêt attaqué le rappelle, la Cour considère, quant à la langue dans laquelle avait été rédigé un ordre de quitter le territoire, que « le principe de l'unicité de la langue, consacré par la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, ne s'applique qu'aux actes de la procédure judiciaire. Si le juge ne connaît pas la langue dans laquelle les pièces déposées par l'administration ont été rédigées, il peut en demander la traduction, mais aucune interdiction ne lui est faite d'avoir égard à des pièces rédigées dans une langue autre que celle de la procédure » (Cass. 8 janvier 2020, RG P.19.1302.F, Pas. 2020, n° 17). (M.N.B.)

VREEMDELINGEN - Verzoek om internationale bescherming - Bepaling van de taal van het onderzoek van het verzoek, van de beslissing waartoe het aanleiding geeft alsook van de mogelijke daaropvolgende beslissingen tot verwijdering van het grondgebied - Toepassing van de taalregeling op de beslissing tot vasthouding die in de loop van het onderzoek van het verzoek is genomen

- Art. 51/4, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Vreemdeling - Verzoek om internationale bescherming - Bepaling van de taal van het onderzoek van het verzoek, van de beslissing waartoe het

ETRANGERS - Demande de protection internationale - Détermination de la langue de l'examen de la demande, de la décision à laquelle il donne lieu ainsi que des éventuelles décisions subséquentes d'éloignement du territoire - Application du régime linguistique à la décision de maintien prise au cours de l'examen de la demande

- Art. 51/4, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Etranger - Demande de protection internationale - Détermination de la langue de l'examen de la demande, de la décision à laquelle il donne lieu ainsi que des éventuelles décisions subséquentes d'éloignement du

aanleiding geeft alsook van de mogelijke daaropvolgende beslissingen tot verwijdering van het grondgebied - Toepassing van de taalregeling op de beslissing tot vasthouding die in de loop van het onderzoek van het verzoek is genomen

- Art. 51/4, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 74/6, § 1 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

territoire - Application du régime linguistique à la décision de maintien prise au cours de l'examen de la demande

- Art. 51/4, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 74/6, § 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

P.25.0265.F

4 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.1](#)

AC nr. ...

De handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren, kan geen drukpersmisdrijf uitmaken, aangezien een dergelijke verrichting geen uiting van een mening inhoudt; de verrichting die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van diezelfde persoon te bekritisieren, kan evenmin als drukpersmisdrijf worden gekwalificeerd, aangezien die verrichting niet in een onrechtmatige uitoefening van de vrijheid van meningsuiting bestaat (1). (1) Zie Cass. 19 januari 2022, AR P.20.1182.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.1.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 150 - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritisieren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994
- DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritisieren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf*

L'opération consistant à publier en ligne les coordonnées, la photo et l'adresse d'une personne afin de provoquer de la part de tiers ayant accès à cette publication des actes attentatoires à la tranquillité de cette personne ne saurait constituer un délit de presse, une telle opération ne consistant pas en la manifestation d'une opinion ; de même, l'opération consistant à critiquer la valeur journalistique d'un article de presse de cette même personne, dans le même but, ne saurait davantage être qualifié de délit de presse, cette opération ne consistant pas en un exercice abusif de la libre manifestation de la pensée (1). (1) Voir Cass. 19 janvier 2022, RG P.20.1182.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220119.2F.1.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 150 - Compétence de la cour d'assises - Délit de presse - Opération consistant à publier en ligne les coordonnées, la photo et l'adresse d'une personne - But de provoquer de la part de tiers ayant accès à cette publication des actes attentatoires à la tranquillité de cette personne - Opération consistant à critiquer la valeur journalistique d'un article de presse de cette personne dans le même but - Qualification de délit de presse (non)

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994
- PRESSE - Article 150 de la Constitution - Délit de presse - Opération consistant à publier en ligne les coordonnées, la photo et l'adresse d'une personne - But de provoquer de la part de tiers ayant accès à cette publication des actes attentatoires à la tranquillité de cette personne - Opération consistant à critiquer la valeur journalistique d'un article de presse de cette personne dans le même but - Qualification de délit de presse (non)*

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritisieren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

HOF VAN ASSISEN - Algemeen - Materiële bevoegdheid - Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Handeling die erin bestaat de gegevens, de foto en het adres van een persoon online bekend te maken - Voornemen om derden die tot die publicatie toegang hebben ertoe aan te zetten daden te stellen die de rust van die persoon verstoren - Handeling die, met hetzelfde voornemen, erin bestaat de journalistieke waarde van een persartikel van die persoon te bekritisieren - (Geen) kwalificatie als drukpersmisdrijf

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

Het drukpersmisdrijf is een misdrijf waarvan het bestaan enkel kan worden aangenomen door de in een openbaar verspreid geschrift vervatte gedachte strafbaar te verklaren; dat misdrijf mag niet worden verward met het misdrijf waarvan de pers het instrument is (1). (1) Cass. 28 april 2021, AR P.21.0029.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.11.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Begrip

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Begrip

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 150 - Bevoegdheid van het hof van assisen - Drukpersmisdrijf - Begrip

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

HOF VAN ASSISEN - Algemeen - Materiële bevoegdheid - Artikel 150 Grondwet - Drukpersmisdrijf - Begrip

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Compétence de la cour d'assises - Délit de presse - Opération consistant à publier en ligne les coordonnées, la photo et l'adresse d'une personne - But de provoquer de la part de tiers ayant accès à cette publication des actes attentatoires à la tranquillité de cette personne - Opération consistant à critiquer la valeur journalistique d'un article de presse de cette personne dans le même but - Qualification de délit de presse (non)

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

COUR D'ASSISES - Généralités - Compétence matérielle - Article 150 de la Constitution - Délit de presse - Opération consistant à publier en ligne les coordonnées, la photo et l'adresse d'une personne - But de provoquer de la part de tiers ayant accès à cette publication des actes attentatoires à la tranquillité de cette personne - Opération consistant à critiquer la valeur journalistique d'un article de presse de cette personne dans le même but - Qualification de délit de presse (non)

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

Le délit de presse est une infraction dont l'existence ne peut être reconnue qu'en déclarant coupable la pensée consignée dans un écrit publié ; ce délit ne peut être confondu avec l'infraction dont la presse est l'instrument (1). (1) Cass. 28 avril 2021, RG P.21.0029.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.11.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Compétence de la cour d'assises - Délit de presse - Notion

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

PRESSE - Article 150 de la Constitution - Délit de presse - Notion

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 150 - Compétence de la cour d'assises - Délit de presse - Notion

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

COUR D'ASSISES - Généralités - Compétence matérielle - Article 150 de la Constitution - Délit de presse - Notion

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994

Het enkele feit dat een getuige à décharge een verklaring kan afleggen die van aard kan zijn om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden of waarvan redelijkerwijze kan worden verwacht dat die de positie van de verdediging van de beklaagde zal versterken, verplicht de rechter daarom nog niet om die getuige à décharge op de rechtszitting te horen, maar bij een weigering een getuige à décharge te horen op de rechtszitting dient de rechter in elk geval te onderzoeken of het recht op een eerlijk proces van die beklaagde in zijn geheel beschouwd daardoor niet is aangetast (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Weigering - Motivering - Aantasting van het recht op een eerlijk proces in zijn geheel - Draagwijdte

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Weigering - Motivering - Aantasting van het recht op een eerlijk proces in zijn geheel - Draagwijdte

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le simple fait qu'un témoin à décharge puisse faire une déclaration susceptible d'influencer le résultat de la procédure pénale ou dont on peut raisonnablement attendre qu'elle renforcera la position de la défense du prévenu, ne suffit pas à obliger le juge à entendre ce témoin à décharge à l'audience, mais, quoi qu'il en soit, le juge doit examiner, en cas de refus d'entendre un témoin à décharge à l'audience, s'il a été porté atteinte au droit de ce prévenu à un procès équitable, pris dans son ensemble (1). (1) Cass. 21 novembre 2023, RG P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à décharge - Pas d'obligation pour le juge - Refus - Motivation - Atteinte au droit à un procès équitable dans son ensemble - Portée

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Droit d'entendre des témoins à décharge - Pas d'obligation pour le juge - Refus - Motivation - Atteinte au droit à un procès équitable dans son ensemble - Portée

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (1), volgt dat de rechter het verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet beoordelen aan de hand van een drievragentest: - eerste vraag: is het verzoek om de getuige à décharge te horen voldoende onderbouwd en is het getuigenverhoor relevant voor het voorwerp van de beschuldiging; - tweede vraag: is de relevantie van het getuigenverhoor voldoende in aanmerking genomen en zijn er afdoende gronden voor de beslissing om de getuige à décharge niet te horen op de rechtszitting; - derde vraag: tast de weigering de getuige à décharge te horen de eerlijkheid van het proces van de beklaagde in zijn geheel beschouwd aan (2). (1) EHRM (Grote Kamer) 18 december 2018, nr. 36658/05, Murtazaliyeva t. Rusland, T. Strafr., 2019/5, p. 280 e.v. en noot S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à charge: een explosief trio!". (2) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige - Verantwoording - Drievragentest - Wijze

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het horen van getuigen à décharge - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige - Verantwoording - Drievragentest - Wijze

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il résulte de l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1), tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, que le juge doit examiner la demande d'un prévenu visant l'audition à l'audience d'un témoin à décharge à la lumière d'un test de trois questions: - première question: la demande d'audition de témoin à décharge est-elle suffisamment motivée et pertinente au regard de l'objet de l'accusation ? - deuxième question: la pertinence de l'audition de témoin est-elle prise en considération à suffisance et la décision de ne pas entendre le témoin à décharge à l'audience est-elle motivée par des raisons suffisantes ? - troisième question: la décision de ne pas auditionner le témoin a-t-elle nui à l'équité globale du procès du prévenu ? (2). (1) Cour eur. D.H. (Grande Chambre) 18 décembre 2018, n° 36658/05, Murtazaliyeva c. Russie, T. Strafr., 2019/5, p. 280 e.s. et la note de S. BERNEMAN, « De advocaat, de terrorist en de getuige à charge: een explosief trio! ». (2) Cass. 21 novembre 2023, RG P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à décharge - Véracité des déclarations de la victime d'abus sexuels - Rejet de la demande visant l'audition du témoin - Justification - Test des trois questions - Modalités

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit d'entendre des témoins à décharge - Véracité des déclarations de la victime d'abus sexuels - Rejet de la demande visant l'audition du témoin - Justification - Test des trois questions - Modalités

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Voor wat betreft het antwoord op de eerste vraag is niet alleen van belang of het verhoor van een getuige à décharge van aard is om het resultaat van het strafproces te beïnvloeden, maar ook of redelijkerwijze kan worden verwacht dat dit verhoor de positie van de verdediging zal versterken; bij die beoordeling moeten de concrete omstandigheden van de zaak worden betrokken en kunnen onder meer de stand en de voortgang van de procedure, de door de partijen gevolgde strategie en hun houding in het strafproces in aanmerking worden genomen (1). (1) CCass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Relevantie voor het voorwerp van de beschuldiging - Beïnvloeding van het resultaat van het strafproces - Versterking van de positie van de verdediging - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Draagwijdte

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à décharge - Relevantie voor het voorwerp van de beschuldiging - Beïnvloeding van het resultaat van het strafproces - Versterking van de positie van de verdediging - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Draagwijdte

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

En ce qui concerne la réponse apportée à la première question, il importe non seulement de savoir si l'audition d'un témoin à décharge est susceptible d'influencer l'issue de la procédure pénale, mais également s'il est raisonnable d'attendre que cette audition renforcera la position de la défense; dans cette appréciation, il y a lieu de tenir compte des circonstances concrètes de la cause, à savoir notamment de l'état et du déroulement de la procédure, de la stratégie suivie par les parties et de leur attitude au procès (1). (1) Cass. 21 novembre 2023, RG P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à décharge - Pertinence au regard de l'objet de l'accusation - Incidence du résultat sur la procédure pénale - Renforcement de la position de la défense - Critères d'appréciation - Circonstances concrètes de la cause - Vérité des déclarations de la victime d'abus sexuels - Portée

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Droit d'entendre des témoins à décharge - Pertinence au regard de l'objet de l'accusation - Incidence du résultat sur la procédure pénale - Renforcement de la position de la défense - Critères d'appréciation - Circonstances concrètes de la cause - Vérité des déclarations de la victime d'abus sexuels - Portée

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Voor wat betreft het antwoord op de tweede vraag is te benadrukken dat uit artikel 6.3.d EVRM niet kan worden afgeleid dat op elk verzoek van een beklaagde om een getuige à décharge te horen op de rechtszitting moet worden ingegaan, maar het staat aan de rechter om in het licht van de door de beklaagde aangehaalde motieven en rekening houdend met de concrete omstandigheden van de zaak de noodzaak van het horen van de getuige à décharge te beoordelen en op dat verzoek en de mate waarin het is onderbouwd een adequaat antwoord te verstrekken, zonder dat is vereist dat op elk detail van de onderbouwing moet worden ingegaan; die concrete omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op de feitelijke en juridische onmogelijkheid om de getuige à décharge te horen, de relatie die de getuige à décharge had of heeft met de beklaagde of met andere bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige à décharge af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid en het tijdsverloop sinds de feiten of het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige à décharge wil horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert (1). (1) Cass. 21 november 2023, AR P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Onderzoek van de noodzaak om een getuige à décharge op de rechtszitting te horen - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Draagwijde

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Recht op het horen van getuigen à décharge - Geen verplichting voor de rechter - Onderzoek van de noodzaak om een getuige à décharge op de rechtszitting te horen - Beoordelingscriteria - Concrete omstandigheden van de zaak - Waarheidsgetrouw karakter verklaring slachtoffer seksueel misbruik - Draagwijde

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4/05/2026

En ce qui concerne la réponse apportée à la deuxième question, il y a lieu de souligner qu'il ne peut être déduit de l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que toute demande d'un prévenu visant à entendre un témoin à décharge à l'audience doit être accueillie, mais il appartient au juge, à la lumière des motifs avancés par le prévenu et compte tenu des circonstances concrètes de la cause, d'examiner la nécessité d'entendre le témoin à décharge et d'apporter une réponse adéquate à cette demande et à la mesure dans laquelle elle est étayée, sans qu'il soit nécessaire de détailler chaque point de l'argumentation; ces circonstances concrètes peuvent notamment porter sur l'impossibilité de fait et juridique d'entendre le témoin à décharge, sur la relation qui lie ou liait le témoin au prévenu ou aux autres parties impliquées dans la procédure pénale, sur la fiabilité des déclarations du témoin à décharge eu égard à cette relation, à sa personnalité et au temps écoulé depuis les faits, ou sur la disponibilité d'une déposition écrite de la personne que le prévenu souhaite entendre en qualité de témoin à décharge dans laquelle celle-ci révoque ou nuance une déclaration antérieure (1). (1) Cass. 21 novembre 2023, RG P.23.1001.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231121.2N.4.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à décharge - Pas d'obligation pour le juge - Examen de la nécessité d'entendre un témoin à décharge à l'audience - Critères d'appréciation - Circonstances concrètes de la cause - Vérité des déclarations de la victime d'abus sexuels - Portée

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Droit d'entendre des témoins à décharge - Pas d'obligation pour le juge - Examen de la nécessité d'entendre un témoin à décharge à l'audience - Critères d'appréciation - Circonstances concrètes de la cause - Vérité des déclarations de la victime d'abus sexuels - Portée

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P. 602/844

P.25.0278.N

20 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.12](#)

AC nr. ...

Aangezien uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat de grootouder die aan de jeugdrechter een contact vraagt met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd, niet de hoedanigheid heeft van een partij in de procedure voor het jeugdgerecht en op grond van artikel 55, tweede lid, Jeugdbeschermingswet enkel de partijen en hun advocaat kennis kunnen nemen van het dossier wanneer het openbaar ministerie het opleggen van een maatregel bedoeld in de artikelen 52 en 53 van die wet vordert, alsmede gedurende de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de beschikkingen waarbij zulke maatregelen worden opgelegd, volgt hieruit dat door de weigering van inzage in het jeugdbeschermingsdossier het recht van verdediging van de grootouder niet kan worden miskend en dat deze grootouder ook op geen andere rechtsgrond in de hoedanigheid van partij in de procedure voor het jeugdgerecht kennis kan nemen van dit dossier, zodat de jeugdrechtbank niet moet antwoorden op zijn ter zake gevoerd verweer (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, “Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie- en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag”; F. VROMAN, ‘Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet’, in VERSCHULDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

Dès lors qu’en vertu des dispositions de l’article 375bis, alinéas 1er et 2, de l’ancien Code civil et des articles 7 et 45.1 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, le grand-parent qui demande au juge de la jeunesse à entretenir des relations avec le mineur à l’égard duquel des mesures de protection de la jeunesse ont été ordonnées, n’a pas la qualité de partie dans la procédure devant le tribunal de la jeunesse et que, sur la base de l’article 55, alinéa 2, de ladite loi du 8 avril 1965, seuls les parties et leur avocat peuvent prendre connaissance du dossier lorsque le ministère public requiert une mesure visée aux articles 52 et 53 de cette même loi, ainsi que durant le délai d’appel des ordonnances imposant de telles mesures, les droits de défense du grand-parent qui se voit refuser le droit de consulter le dossier en matière de protection de la jeunesse ne sont, par conséquent, pas violés et ce grand-parent ne peut davantage invoquer d’autre motif juridique pour prendre connaissance dudit dossier en qualité de partie dans la procédure devant le tribunal de la jeunesse, ledit tribunal n’étant pas tenu, par conséquent, de répondre à la défense qu’il a exposée à ce propos (1). (1) Anvers 22 septembre 2022, R.A.B.G. 2023/1–2, avec la note de M. GOVAERTS, « Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie- en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag » ; F. VROMAN, « Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet », dans VERSCHULDEN, G. et WUYTS, T. (éds.), Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

JEUGDBESCHERMING - Jeugdbeschermingswet - Artikelen 7, 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait - Articles 7, 45.1, 52, 53 et 55, alinéa 2 - Droit de visite des grands-parents - Ancien Code civil, article 375bis -

*opgelegd - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier -
Draagwijdte - Gevolg*

- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

ORDONNANTIES [ZIE: 527 WETTEN. DECRETEN.

ORDONNANT - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd - Bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier - Artikelen 7, 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid, Jeugdbeschermingswet - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 51 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

RECHT VAN VERDEDIGING - Allerlei - Jeugdzaken - Artikelen 7, 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Allerlei - Jeugdzaken - Artikelen 7, 45.1, 52, 53 en 55, tweede lid - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud
4/05/2026

Demande d'un grand-parent tendant à entretenir des relations avec le mineur à l'égard duquel des mesures de protection de la jeunesse ont été ordonnées - Consultation du dossier en matière de protection de la jeunesse - Portée - Conséquence

- Art. 375bis Ancien Code civil
- Art. 45.1 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 52 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 52 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 53 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 55 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

ORDONNANCES [VOIR: 527 LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. - Droit de visite des grands-parents - Ancien Code civil, article 375bis - Demande d'un grand-parent tendant à entretenir des relations avec le mineur à l'égard duquel des mesures de protection de la jeunesse ont été ordonnées - Compétence du tribunal de la jeunesse - Consultation du dossier en matière de protection de la jeunesse - Loi 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, articles 7, 45.1, 52, 53 et 55, alinéa 2 - Portée - Conséquence

- Art. 375bis Ancien Code civil
- Art. 7 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 45.1 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 51 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 52 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 53 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

DROITS DE LA DEFENSE - Divers - Matière relative à la protection de la jeunesse - Articles 7, 45.1, 52, 53 et 55, alinéa 2 - Droit de visite des grands-parents - Ancien Code civil, article 375bis - Demande d'un grand-parent tendant à entretenir des relations avec le mineur à l'égard duquel des mesures de protection de la jeunesse ont été ordonnées - Consultation du dossier en matière de protection de la jeunesse - Portée - Conséquence

- Art. 375bis Ancien Code civil
- Art. 7 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 45.1 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 52 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 53 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 55 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Divers - Matière relative à la protection de la jeunesse - Articles 7, 45.1, 52, 53 et 55, alinéa 2 - Droit de visite des grands-parents - Ancien Code civil, article 375bis -

Burgerlijk Wetboek - Verzoek van een grootouder tot contact met de minderjarige ten aanzien van wie jeugdbeschermingsmaatregelen zijn opgelegd - Inzage in het jeugdbeschermingsdossier - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 52 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 53 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Demande d'un grand-parent tendant à entretenir des relations avec le mineur à l'égard duquel des mesures de protection de la jeunesse ont été ordonnées - Consultation du dossier en matière de protection de la jeunesse - Portée - Conséquence

- Art. 375bis Ancien Code civil
- Art. 7 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 45.1 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 52 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 53 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 55 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Uit de bepalingen van artikel 375bis, eerste en tweede lid, oud Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet volgt dat, hoewel artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek deel uitmaakt van boek I, titel IX van het oud Burgerlijk Wetboek, het in dat artikel bedoelde grootouderlijk omgangsrecht niet onder de bevoegdheid van de jeugdrechtbank valt (1). (1) Antwerpen 22 september 2022, RABG 2023/1–2, met noot van M. GOVAERTS, "Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie- en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag"; F. VROMAN, 'Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet', in VERSCHULDEN, G. en WUYTS, T. (eds.), Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

Il résulte des dispositions de l'article 375bis, alinéas 1er et 2, de l'ancien Code civil et des articles 7 et 45.1 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, que, bien que l'article 375bis de l'ancien Code civil fasse partie du Livre 1er, titre IX, de l'ancien Code civil, le droit de visite des grands-parents visé audit article ne relève pas de la compétence du tribunal de la jeunesse (1). (1) Anvers 22 septembre 2022, R.A.B.G. 2023/1–2, avec la note de M. GOVAERTS, « Artikel 7 Jeugdbeschermingswet en de concurrentiële bevoegdheid van de familie- en jeugdrechtbank omtrent het treffen van maatregelen aangaande de uitoefening van het ouderlijk gezag » ; F. VROMAN, « Commentaar bij artikel 7 Jeugdbeschermingswet », dans VERSCHULDEN, G. et WUYTS, T. (éds.), Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, Wolters Kluwer Belgium, 2024.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstreekte bevoegdheid (materiële - persoonlijke) - Jeugdrechtbank en familierechtbank - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Grootouderlijk omgangsrecht - Artikelen 7 en 45.1 Jeugdbeschermingswet - Maatregelen inzake het ouderlijk gezag - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence d'attribution - Tribunal de la jeunesse et tribunal de la famille - Ancien Code civil, article 375bis - Droit de visite des grands-parents - Loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, articles 7 et 45.1. - Mesures en matière d'autorité parentale - Portée - Conséquence

- Art. 375bis Ancien Code civil
- Art. 7 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 45.1 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

JEUGDBESCHERMING - Jeugdbeschermingswet - Artikelen 7 en 45.1 - Maatregelen inzake het ouderlijk gezag - Bevoegdheid van de jeugdrechtbank - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

ORDONNANTIES [ZIE: 527 WETTEN. DECRETEN.

ORDONNANT - Omgangsrecht van de grootouders - Artikel 375bis oud Burgerlijk Wetboek - Afwezigheid van overeenkomst tussen de partijen - Bevoegdheid van de familierechtbank - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 375bis Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 7 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming
- Art. 45.1 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait - Articles 7 et 45.1 - Mesures en matière d'autorité parentale - Compétence du tribunal de la jeunesse - Portée - Conséquence

- Art. 375bis Ancien Code civil
- Art. 7 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 45.1 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

ORDONNANCES [VOIR: 527 LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. - Droit de visite des grands-parents - Ancien Code civil, article 375bis - Défaut d'accord entre les parties - Compétence du tribunal de la famille - Portée - Conséquence

- Art. 375bis Ancien Code civil
- Art. 7 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse
- Art. 45.1 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

P.25.0279.F

14 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.8](#)

AC nr. ...

Het definitieve verval van het recht tot sturen, alsook het verval voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid, houden voor de vervallen verklaarde bestuurder een absoluut verbod op autorijden in, terwijl het alcoholslot gekoppeld is aan een omkaderingsprogramma waarvan de voorwaarden door de overtreder, in zijn hoedanigheid van bestuurder, vervuld moeten worden, zodat hij met ieder voertuig mag rijden dat met een alcoholslot is uitgerust; hieruit volgt dat, zelfs in geval van toepassing van het tweede lid van artikel 37/1, § 1, Wegverkeerswet, de rechter die de in artikel 42 bepaalde maatregel uitspreekt, niet bovendien het alcoholslot mag opleggen.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid

- Art. 37/1, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- *WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Artikel 42 - Verval van het recht tot*

La déchéance définitive du droit de conduire, de même que la déchéance d'une durée indéterminée pour cause d'incapacité physique ou psychique, impliquent pour le conducteur déchu une interdiction absolue de prendre le volant tandis que l'éthylotest antidémarrage s'accompagne d'un programme d'encadrement dont le contrevenant doit, en tant que conducteur, remplir les conditions, ce qui lui permet de conduire tout véhicule muni de l'appareil prescrit; il en résulte que, même en cas d'application du deuxième alinéa de l'article 37/1, § 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, le juge qui prononce la mesure prévue par l'article 42 ne peut pas, en outre, imposer l'éthylotest antidémarrage.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance du droit de conduire à durée indéterminée pour incapacité physique ou psychique - Article 37/1, § 1er, alinéa 2 - Ethylotest antidémarrage - Cumul des deux mesures - Légalité (non)

- Art. 37/1, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- *ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1, § 1er, alinéa 2 -*

sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid

- Art. 37/1, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 42 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Ethylotest antidémarrage - Article 42 - Déchéance du droit de conduire à durée indéterminée pour incapacité physique ou psychique - Cumul des deux mesures - Légalité (non)

- Art. 37/1, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 42 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Wanneer de rechter onwettig het alcoholslot en het verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid cumuleert, wordt de vernietiging beperkt tot de beslissingen over de veiligheidsmaatregelen, maar ze strekt zich uit tot de twee maatregelen, gelet op de band die tussen die beslissingen kan bestaan.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Wegverkeer - Alcoholslot - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid - Vernietiging uitgebreid tot de twee maatregelen

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 42 - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid - Omvang van de vernietiging

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, § 1, tweede lid - Alcoholslot - Artikel 42 - Verval van het recht tot sturen voor onbepaalde tijd wegens lichamelijke of geestelijke ongeschiktheid - Cumulatie van de twee maatregelen - (Geen) Wettigheid - Omvang van de vernietiging

Lorsque le juge cumule de façon illégale l'éthylotest et la déchéance du droit de conduire à durée indéterminée pour incapacité physique ou psychique, la cassation est limitée aux décisions rendues sur les mesures de sûreté mais elle s'étend à chacune d'elles compte tenu du lien pouvant exister entre ces décisions.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Roulage - Ethylotest antidémarrage - Déchéance du droit de conduire à durée indéterminée pour incapacité physique ou psychique - Cumul des deux mesures - Légalité (non) - Cassation étendue à chacune des mesures de sûreté

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 42 - Déchéance du droit de conduire à durée indéterminée pour incapacité physique ou psychique - Article 37/1, § 1er, alinéa 2 - Ethylotest antidémarrage - Cumul des deux mesures - Légalité (non) - Etendue de la cassation

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1, § 1er, alinéa 2 - Ethylotest antidémarrage - Article 42 - Déchéance du droit de conduire à durée indéterminée pour incapacité physique ou psychique - Cumul des deux mesures - Légalité (non) - Etendue de la cassation

P.25.0286.F

28 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.13](#)

AC nr. ...

De artikelen 4, vierde lid, Probatiewet en 195 Wetboek van Strafvordering verbieden de rechter die het verzoek van de beklaagde om opschorting van de uitspraak verwerpt, niet om de weerslag van de straf te bepalen op zijn huidige beroepstoestand en niet op de loopbaan waarop hij kans had kunnen maken indien zijn strafblad blanco was gebleven.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beklaagde verzoekt om de gewone opschorting van de uitspraak, gelet op het gevaar voor declassering in geval van straf - Verwerping - Motivering - Draagwijdte - Verplichting om bij het afwegen van gevaar rekening te houden met huidige beroepstoestand van beklaagde (ja) maar ook met

4/05/2026

Les articles 3, alinéa 4, de la loi du 29 juin 1964 et 195 du Code d'instruction criminelle n'interdisent pas au juge qui rejette la demande de suspension du prononcé émise par le prévenu de mesurer l'impact de la peine sur la situation professionnelle actuelle de celui-ci et non sur la carrière qu'il eût pu escompter si son casier judiciaire était demeuré vierge.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Prévenu sollicitant la suspension simple du prononcé vu le risque de déclassement en cas de peine - Rejet - Motivation - Portée - Obligation de mesurer ce risque au regard de la situation professionnelle actuelle du prévenu (oui) mais aussi de la carrière qu'il soutient pouvoir espérer si aucune peine n'est

P. 607/844

loopbaan waarop hij beweert kans te kunnen maken indien geen straf op strafblad wordt ingeschreven (neen)

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Verzoek gegrond op het gevaar voor declassering in geval van straf - Verwerping - Motivering - Draagwijdte - Verplichting om bij het afwegen van gevaar rekening te houden met huidige beroepstoestand van beklaagde (ja) maar ook met loopbaan waarop hij beweert kans te kunnen maken indien geen straf op strafblad wordt ingeschreven (neen)

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

Wanneer de beklaagde tot staving van zijn verzoek om opschorting van de uitspraak een concreet gegeven aanvoert waaruit blijkt dat de straf tot zijn declassering zal leiden, dient de rechter in feite te onderzoeken of de aangevoerde omstandigheid dit werkelijk tot gevolg kan hebben; dit onderzoek valt onder de onaantastbare beoordeling van de feitenrechter (1). (1) Zie, wat betreft deze feitelijke beoordeling, Cass. 26 oktober 2021, AR P.21.0958.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11, en de concl. van advocaat-generaal SCHOETERS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211026.2N.11.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Beklaagde verzoekt om de gewone opschorting van de uitspraak - Motivering van de beslissing over het verzoek - Onderzoek of een aangevoerd concreet gegeven wijst op een gevaar voor declassering in geval van straf - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beklaagde verzoekt om de gewone opschorting van de uitspraak - Motivering van de beslissing over het verzoek - Onderzoek of een aangevoerd concreet gegeven wijst op een gevaar voor declassering in geval van straf - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Motivering van de beslissing over het verzoek om opschorting van de uitspraak - Onderzoek of een aangevoerd concreet gegeven wijst op een gevaar voor

inscrite au casier judiciaire (non)

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Demande fondée sur le risque de déclassement en cas de peine - Rejet - Motivation - Portée - Obligation de mesurer ce risque au regard de la situation professionnelle actuelle du prévenu (oui) mais aussi de la carrière qu'il soutient pouvoir espérer si aucune peine n'est inscrite au casier judiciaire (non)

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

Lorsque le prévenu, à l'appui de sa demande de suspension du prononcé, avance un élément concret indiquant que la peine provoquera son déclassement, il appartient au juge de vérifier, en fait, si la circonstance invoquée peut réellement avoir cet effet; la vérification susdite ressortit à l'appréciation souveraine du juge du fond (1). (1) Quant à cette appréciation en fait, voir Cass. 26 octobre 2021, RG P.21.0958.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211026.2N.11, et concl. de M. SCHOETERS, avocat général, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211026.2N.11.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Prévenu sollicitant la suspension simple du prononcé - Motivation de la décision statuant sur la demande - Vérification si un élément concret invoqué indique un risque de déclassement en cas de peine - Appréciation souveraine du juge du fond

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Prévenu sollicitant la suspension simple du prononcé - Motivation de la décision statuant sur la demande - Vérification si un élément concret invoqué indique un risque de déclassement en cas de peine - Appréciation souveraine du juge du fond

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Motivation de la décision statuant sur la demande de suspension du prononcé - Vérification si un élément concret invoqué indique un risque de déclassement en cas de peine - Appréciation souveraine du juge du fond

declassering in geval van straf - Onaantastbare beoordeling van de feitenrechter

- Art. 3, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 3, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

P.25.0288.N

20 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.25](#)

AC nr. ...

De vaststelling dat artikel 67bis Wegverkeerswet betreffende het vermoeden van toerekening van daderschap aan de kentekenplaathouder niet kan worden toegepast, belet de rechter niet op basis van de feitelijke gegevens die hij vermeldt niettemin te oordelen dat de kentekenplaathouder wel degelijk de bestuurder van het voertuig was waarmee de overtreding werd begaan en hij mag daarbij alle feitelijke omstandigheden die zowel betrekking hebben op de gedragingen van de beklaagde ten aanzien van de ten laste gelegde feiten als op de omstandigheden waarin die hebben plaatsgegrepen, in aanmerking nemen om de schuld te beoordelen; het zwijgrecht, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 en 14.3.g IVBPR, houdt het recht in van iedere persoon die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd om niet tegen zichzelf te getuigen en om niet gedwongen te moeten meewerken aan zijn eigen beschuldiging maar de rechter miskent dit zwijgrecht niet wanneer hij een beklaagde schuldig verklaart mede op grond van de vaststelling dat hij zijn schuld aan het hem ten laste gelegde feit in een eerdere fase van de procedure niet heeft betwist of dat hij geen geloofwaardige uitleg kan verstrekken voor bezwarende elementen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le constat de l'inapplicabilité de l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière qui prévoit la présomption d'imputabilité de l'infraction au détenteur de la plaque d'immatriculation n'empêche pas le juge de décider néanmoins, sur la base d'éléments factuels qu'il énonce, que le titulaire de la plaque d'immatriculation est bel et bien le conducteur du véhicule avec lequel l'infraction a été commise et il peut, pour ce faire, prendre en considération toutes les circonstances de fait qui concernent tant les agissements du prévenu par rapport aux faits mis à charge que les circonstances dans lesquelles ils se sont déroulés, afin d'examiner la culpabilité ; le droit de se taire, tel qu'il est garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et par l'article 14, §§ 1er et 3, g, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, implique le droit de toute personne poursuivie du chef d'un fait punissable de ne pas témoigner contre elle-même et de ne pas être contrainte de contribuer à sa propre incrimination, mais le juge ne méconnaît pas ce droit de se taire lorsqu'il déclare un prévenu coupable notamment en se fondant sur la constatation que cette personne n'a pas contesté le fait mis à sa charge à un stade antérieur de la procédure ou qu'elle ne peut fournir d'explication plausible quant aux éléments à charge.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit de se taire - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la plaque d'immatriculation - Inapplicabilité de cette présomption - Circonstances de fait que le juge peut prendre en considération - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Artikel 14.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Draagwijdte - Gevolg - Artikel 14 - Artikel 14.3.g - Zwijgrecht - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Zwijgrecht - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14.3.g Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - Article 14, § 1er - Droit à un procès équitable - Droit de se taire - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la plaque d'immatriculation - Inapplicabilité de cette présomption - Circonstances de fait que le juge peut prendre en considération - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14.3.g Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Portée - Conséquence - Article 14 - Article 14, § 3, g - Droit de se taire - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la plaque d'immatriculation - Inapplicabilité de cette présomption - Circonstances de fait que le juge peut prendre en considération

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14.3.g Pacte international relatif aux droits civils et politiques

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la plaque d'immatriculation - Inapplicabilité de cette présomption - Droit de se taire - Circonstances de fait que le juge peut prendre en considération - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van toerekening aan de kentekenplaathouder - Geen toepassing van dit vermoeden - Zwijgrecht - Feitelijke omstandigheden waarmee de rechter rekening kan houden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3.g Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3.g Pacte international relatif aux droits civils et politiques

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption d'imputabilité au titulaire de la plaque d'immatriculation - Inapplicabilité de cette présomption - Droit de se taire - Circonstances de fait que le juge peut prendre en considération - Portée - Conséquence

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14.3.g Pacte international relatif aux droits civils et politiques

P.25.0294.N

4 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250304.2N.16](#)

AC nr. ...

Het misdrijf van verboden wapendracht, zoals strafbaar gesteld door artikel 9 Wapenwet 2006, vereist als constitutieve bestanddelen het zonder wettige reden dragen van een vrij verkrijgbaar wapen buiten de eigen woning; het dragen van een wapen, zoals hier bedoeld, bestaat in het bij zich hebben van een wapen zodat men het onmiddellijk buiten de woning kan gebruiken; enkel het gedeelte van de woning dat dienst doet als huisvesting wordt hier als woning beschouwd en de plaats waar het wapen wordt gedragen buiten de woning, dient geen openbaar karakter te hebben (1) ; een gemeenschappelijke gang in een complex met meerdere woongelegenheden, waarvan de drager van het wapen er een betreft, ook al is die gang niet voor het algemene publiek toegankelijk, valt niet onder een woning zoals hier bedoeld. (1) Cass. 24 september 2014, AR P.14.1098.F, AC 2014, nr. 552, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2014:CONC.20140924.3.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Verboden wapendracht - Vrij verkrijgbare wapens - Constitutieve bestanddelen - Dragen zonder wettige reden buiten de eigen woning - Plaats zonder openbaar karakter - Gemeenschappelijke gang in complex met meerdere woongelegenheden - Begrip

- Art. 9 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische
4/05/2026

L'infraction de port d'arme prohibée, punissable en vertu de l'article 9 de la loi 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes, requiert comme élément constitutif le port illégitime d'une arme en vente libre en dehors de l'habitation propre ; le port d'arme visé en l'espèce consiste à avoir une arme sur soi de sorte à pouvoir en faire usage immédiatement en dehors de l'habitation ; la notion d'habitation visée en l'espèce consiste en la seule partie de l'habitation servant de logement, et le lieu où l'arme est portée en dehors de l'habitation ne doit pas nécessairement avoir un caractère public (1) ; un couloir commun dans un complexe présentant plusieurs unités de logement, dont l'un est occupé par le porteur de l'arme, ne relève pas de la notion d'habitation visée en l'espèce, quand bien même ce couloir n'est pas accessible au public. (1) Cass. 24 septembre 2014, RG P.14.1098.F, Pas. 2014, n° 552, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, ECLI:BE:CASS:2014:CONC.20140924.3.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Port d'arme prohibée - Armes en vente libre - Éléments constitutifs - Port illégitime en dehors de l'habitation propre - Lieu sans caractère public - Couloir commun dans un complexe présentant plusieurs unités de logement - Notion

- Art. 9 L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et

en individuele activiteiten met wapens

WAPENS - Verboden wapendracht - Vrij verkrijgbare wapens - Constitutieve bestanddelen - Dragen zonder wettige reden buiten de eigen woning - Plaats zonder openbaar karakter - Gemeenschappelijke gang in complex met meerdere wooneenheden - Begrip

- Art. 9 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

individuelles avec des armes

ARMES - Port d'arme prohibée - Armes en vente libre - Éléments constitutifs - Port illégitime en dehors de l'habitation propre - Lieu sans caractère public - Couloir commun dans un complexe présentant plusieurs unités de logement - Notion

- Art. 9 L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

P.25.0296.N

3 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.17](#)

AC nr. ...

De verplichting het proces-verbaal van overtreding tijdig toe te zenden aan de overtreder heeft tot doel deze in staat te stellen het tegenbewijs te leveren van de vaststellingen die een bijzondere bewijswaarde hebben en bij gebrek aan tijdige toezending verliest dit proces-verbaal dan ook zijn bijzondere bewijswaarde en blijven de erin vervatte vaststellingen enkel gelden als eenvoudige inlichtingen, waarvan de rechter de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt; hieruit volgt dat het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingestelde vermoeden niet kan worden ingeroepen tegen een beweerde overtreder aan wie het proces-verbaal van overtreding niet is toegezonden binnen de door artikel 62, achtste lid, Wegverkeerswet bepaalde termijn.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Proces-verbaal van verkeersovertreding - Bijzondere bewijswaarde - Artikel 67bis, Wegverkeerswet - Weerlegbaar vermoeden - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Doelstelling - Gebrek aan tijdige toezending - Vaststellingen als eenvoudige inlichtingen - Gevolg

- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Weerlegbaar vermoeden - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Doelstelling - Gebrek aan tijdige toezending - Vaststellingen als eenvoudige inlichtingen - Gevolg

- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Toezending van een

L'obligation d'envoyer en temps utile le procès-verbal de l'infraction au contrevenant a pour objectif de lui permettre de fournir la preuve contraire des constatations qui ont une valeur probante particulière et, à défaut d'envoi en temps utile, ledit procès-verbal perd ainsi sa valeur probante particulière et les constatations qu'il comporte ne valent plus qu'à titre de simples renseignements, dont le juge apprécie souverainement la valeur probante ; il en résulte que la présomption instaurée par l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ne peut être élevée contre un contrevenant présumé auquel le procès-verbal de l'infraction n'a pas été adressé dans le délai fixé par l'article 62, alinéa 8, de cette même loi.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante - Procès-verbal de l'infraction en matière de roulage - Valeur probante particulière - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67bis - Présomption pouvant être renversée - Envoi d'une copie du procès-verbal au contrevenant - Objectif - Défaut d'envoi en temps utile - Constatations à titre de simples renseignements - Conséquence

- Art. 62, al. 8 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption pouvant être renversée - Envoi d'une copie du procès-verbal au contrevenant - Objectif - Défaut d'envoi en temps utile - Constatations à titre de simples renseignements - Conséquence

- Art. 62, al. 8 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière -

afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Doelstelling - Gebrek aan tijdige toezending - Vaststellingen als eenvoudige inlichtingen - Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingestelde weerlegbaar vermoeden - Gevolg

- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Dispositions légales - Article 62 - Envoi d'une copie du procès-verbal au contrevenant - Objectif - Défaut d'envoi en temps utile - Constatations à titre de simples renseignements - Présomption instaurée par l'article 67bis de la loi relative à la police de la circulation routière qui peut être renversée - Conséquence

- Art. 62, al. 8 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Volgens artikel 62, achtste lid, Wegverkeerswet moet een afschrift van het proces-verbaal binnen een termijn van veertien dagen, te rekenen vanaf de datum van de vaststelling van de misdrijven, aan de overtreder worden toegezonden; dit kan ook gebeuren op zijn referentieadres bepaald overeenkomstig artikel 1, § 2, zesde lid, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten, maar in dat geval dient de rechter wel vast te stellen dat de betrokkene op de hoogte is van dit referentieadres.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Toezending aan het referentieadres - Voorwaarde

- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
 - Art. 1, § 2, zesde lid Wet 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen
- WOONPLAATS - Artikel 62, Wegverkeerswet - Toezending van een afschrift van het proces-verbaal aan de overtreder - Toezending aan het referentieadres - Voorwaarde*

- Art. 62, achtste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 1, § 2, zesde lid Wet 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

Selon l'article 62, alinéa 8, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, une copie du procès-verbal doit être adressée au contrevenant dans un délai de quatorze jours à compter de la date de la constatation des infractions ; cette copie peut également être envoyée à son adresse de référence prévue conformément à l'article 1er, § 2, alinéa 6, de la loi du 19 juillet 1991 relative aux registres de la population, aux cartes d'identité, aux cartes des étrangers et aux documents de séjour, mais, en pareille occurrence, le juge est tenu de constater que la personne concernée est informée de cette adresse de référence.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Envoi d'une copie du procès-verbal au contrevenant - Envoi à l'adresse de référence - Condition

- Art. 62, al. 8 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 1er, § 2, al. 6 L. du 19 juillet 1991

DOMICILE - Loi relative à la police de la circulation routière, article 62 - Envoi d'une copie du procès-verbal au contrevenant - Envoi à l'adresse de référence - Condition

- Art. 62, al. 8 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 1er, § 2, al. 6 L. du 19 juillet 1991

P.25.0298.F

21 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.4](#)

AC nr. ...

Deelneming aan de leiding van een criminele onderneming kan worden afgeleid uit de daden waarmee de dader zijn medewerking verleent aan de organisatie, de nodige initiatieven neemt om de goede afloop van een verrichting te verzekeren, aan de activiteiten van de groep een eigen oriëntatie geeft om de doelen te bereiken die de organisatie zichzelf heeft gesteld; het bekleden, binnen de hiërarchie, van een hogere functie dan die van een gewoon lid kan ook worden afgeleid uit de omvang van de vermogensvoordelen die de verdachte heeft kunnen binnenrijven dankzij zijn deelneming aan de organisatie (1). (1) Zie Cass. 20 november 2024, AR P.24.1175.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241120.2F.15; Cass. 20 december 2023, AR P.23.0636.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3.

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Verdovende middelen - Vereniging van misdadigers - Hoedanigheid van leidend persoon - Daden van deelneming - Omvang van de vermogensvoordelen - Criterium

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Verzwarende omstandigheid - Vereniging van misdadigers - Hoedanigheid van leidend persoon - Daden van deelneming - Omvang van de vermogensvoordelen - Criterium

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Verdovende middelen - Verzwarende omstandigheid - Hoedanigheid van leidend persoon - Daden van deelneming - Omvang van de vermogensvoordelen - Criterium

- Art. 2bis, § 4, b) Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

La participation à la direction d'une entreprise criminelle peut se déduire des actes par lesquels l'auteur concourt à son organisation, prend les initiatives nécessaires pour assurer la bonne fin d'une opération, imprime aux activités du groupe l'orientation propre à réaliser les objectifs que l'organisation s'est assignée; l'occupation d'une fonction plus élevée, dans la hiérarchie, que celle d'un membre ordinaire peut également se déduire de l'ampleur des avantages patrimoniaux que le suspect a pu engranger du fait de sa participation aux activités de l'organisation (1). (1) Voir Cass. 20 novembre 2024, RG P.24.1175.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241120.2F.15; Cass. 20 décembre 2023, RG P.23.0636.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231220.2F.3.

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Stupéfiants - Association de malfaiteurs - Qualité de dirigeant - Actes de participation - Ampleur des avantages patrimoniaux - Critère

- Art. 2bis, § 4, b) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiants, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiants et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Circonstance aggravante - Association de malfaiteurs - Qualité de dirigeant - Actes de participation - Ampleur des avantages patrimoniaux - Critère

- Art. 2bis, § 4, b) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiants, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiants et psychotropes

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Stupéfiants - Circonstance aggravante - Qualité de dirigeant - Actes de participation - Ampleur des avantages patrimoniaux - Critère

- Art. 2bis, § 4, b) L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiants, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiants et psychotropes

P.25.0299.F

5 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250305.2F.11](#)

AC nr. ...

Artikel 6.3 EVRM is niet van toepassing op de beslissingen van de onderzoeksgerechten die belast zijn met het toezicht op de hechtenis vóór het vonnis (1). (1) Het Hof heeft evenwel erkend dat de artikelen 6.3.c EVRM en 14.3, d) IVBPR, die eenieder wiens zaak moet worden onderzocht door een rechter, het recht geven om in persoon te verschijnen op de rechtszitting, aldaar gehoord te worden en zich voor hem te kunnen verdedigen, van toepassing zijn voor de onderzoeksgerechten die inzake voorlopige hechtenis uitspraak doen (Cass. 17 juni 2020, AR P.20.0626.F, AC 2020, nr. 405).

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Toepassingsgebied - (Geen) toepassing op de beslissingen van de onderzoeksgerechten die belast zijn met het toezicht op de hechtenis vóór het vonnis

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 21 en 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Artikel 6.3 EVRM - (Geen) Toepassing - Onderzoeksgerechten*
- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 21 en 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'article 6.3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'applique pas aux décisions des juridictions d'instruction chargées du contrôle de la détention avant jugement (1). (1) Toutefois, la Cour a admis que les articles 6, § 3, c, de la Convention de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 14.3, d, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, qui consacrent le droit, pour toute personne dont la cause doit être examinée par un juge, de comparaître à l'audience, d'être entendue et de se défendre en personne devant lui, s'appliquent aux juridictions d'instruction statuant en matière de détention préventive (Cass. 17 juin 2020, RG P.20.0626.F, Pas. 2020, n° 405).

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Champ d'application - Application aux décisions des juridictions d'instruction chargées du contrôle de la détention avant jugement (non)

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 21 et 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Conv. D.H., article 6, § 3 - Application (non) - Juridictions d'instruction*
- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 21 et 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Het onderzoeksgerecht dat uitspraak doet inzake voorlopige hechtenis moet onder meer nagaan of er, op het tijdstip van zijn beslissing, tegen de aangehouden in verdenking gestelde nog ernstige aanwijzingen van schuld bestaan; wanneer die aanwijzingen voortvloeien uit de verkrijging van een bewijs waarvan de regelmatigheid wordt betwist, dient het onderzoeksgerecht slechts een *prima facie* onderzoek van de aangevoerde regelmatigheid te verrichten, aangezien de Voorlopige Hechteniswet specifieke regels voor het toezicht op de regelmatigheid van de hechtenis bevat, die de enige regels zijn die van toepassing zijn; in dat geval kan de sanctie voor de onregelmatigheid die tijdens het toezicht op de voorlopige hechtenis werd aangevoerd, wanneer deze is bewezen, niet bestaan in de niet-ontvankelijkheid van de vervolging (1). (1) Cass. 26 oktober 2022, AR P.22.1355.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.26.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regulariteit van de procedure - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Eerste verschijning - Regulariteit van het aanhoudingsbevel - Betwisting betreffende de regelmatigheid van de aanwijzingen van schuld - Prima facie onderzoek - Gevolg

- Artt. 21 en 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Eerste verschijning - Regulariteit van het aanhoudingsbevel - Betwisting betreffende de regelmatigheid van de aanwijzingen van schuld - Prima facie onderzoek - Gevolg

- Artt. 21 en 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

La juridiction d'instruction qui statue sur la détention préventive doit vérifier, entre autres, s'il existe encore, au moment de sa décision, des indices sérieux de culpabilité à charge de l'inculpé détenu; lorsque ces indices résultent de l'obtention d'une preuve dont la régularité est contestée, la juridiction d'instruction ne doit se livrer qu'à un examen *prima facie* de l'irrégularité alléguée, dès lors qu'en matière de détention préventive, la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive comporte des règles spécifiques du contrôle de la régularité de la détention, lesquelles seules sont applicables; dans ce cas, la sanction de l'irrégularité dénoncée lors du contrôle de la détention préventive, lorsque celle-ci est avérée, ne peut pas consister dans l'irrecevabilité des poursuites (1). (1) Cass. 26 octobre 2022, RG P.22.1355.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221026.2F.26.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Maintien de la détention préventive - Première comparution - Régularité du mandat d'arrêt - Contestation relative à la régularité des indices de culpabilité - Examen prima facie - Conséquence

- Art. 21 et 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Première comparution - Régularité du mandat d'arrêt - Contestation relative à la régularité des indices de culpabilité - Examen prima facie - Conséquence

- Art. 21 et 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Een verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering is een geleide ondervraging over misdrijven die aan een in dat artikel bedoelde persoon ten laste kunnen worden gelegd door een daartoe bevoegde ambtenaar, geacteerd in een proces-verbaal in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden maar dat artikel is niet van toepassing op spontane verklaringen of aanwijzingen van een persoon die op zijn gedrag of situatie wordt aangesproken door een daartoe bevoegde ambtenaar, wiens interpellatie enkel bedoeld is om zich een juist beeld van de vastgestelde feiten te vormen teneinde vervolgens een gepaste beslissing te kunnen nemen; dat de vastgestelde feiten kunnen wijzen op het bestaan van een misdrijf, dat de controle in het kader waarvan de feiten worden vastgesteld bewijs kan opleveren dat kan worden gebruikt in het kader van een strafvervolgning of dat specifieke vragen worden gesteld, is daarbij niet doorslaggevend en de rechter oordeelt op grond van de hem concreet voorgelegde feiten, met inbegrip van de specifieke context waarin het gesprek en de eventueel daarin vervatte vraagstelling plaatsvond, onaantastbaar of er al dan niet sprake is van een verhoor in de zin van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 9 mei 2023, AR P.21.0738.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230509.2N.7, met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET; Cass. 9 november 2021, AR P.21.1008.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10; Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566, RW 2020–21, 778, NC 2021, 416 /5 met noot J. DE SMEDT, “Vragen staat vrij, verhoren niet. Op weg naar een positieve definitie van het begrip ‘verhoor’ in artikel 47bis Sv.?”; Cass. 28 mei 2019, AR P.19.0127.N, AC 2019, nr. 330; zie M.–A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 431.

Une audition au sens de l'article 47bis du Code d'instruction criminelle est un interrogatoire guidé concernant des infractions qui peuvent être mises à charge d'une personne visée audit article, mené par un agent habilité à cet effet et acté dans un procès-verbal, dans le cadre d'une information ou d'une instruction judiciaires, dans le but d'établir la vérité, mais cet article n'est pas applicable aux déclarations ou indications formulées spontanément par une personne dont le comportement ou la situation est mis en cause par un agent habilité, interpellée dans le seul but d'obtenir une image fidèle des faits constatés afin de pouvoir prendre une décision adéquate par la suite ; la circonstance que les faits constatés puissent indiquer l'existence d'une infraction, que le contrôle au cours duquel les faits ont été constatés puisse fournir la preuve pouvant être utilisée dans le cadre des poursuites pénales ou que des questions spécifiques aient été posées n'est, par ailleurs, pas déterminante et le juge décide souverainement, sur la base des faits qui lui sont concrètement soumis, en ce compris le contexte particulier dans lequel se sont déroulés la conversation et l'éventuel questionnement qu'elle a impliqué, s'il s'agit ou non d'une audition au sens de l'article 47bis du Code d'instruction criminelle (1). (1) Cass. 9 mai 2023, RG P.21.0738.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230509.2N.7, avec les concl. de M. De Smet, avocat général ; Cass. 9 novembre 2021, RG P.21.1008.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.10 ; Cass. 5 novembre 2019, RG P.19.0384.N, Pas. 2019, n° 566, R.W. 2020–21, 778, N.C. 2021, 416 /5 avec la note de J. DE SMEDT, « Vragen staat vrij, verhoren niet. Op weg naar een positieve definitie van het begrip ‘verhoor’ in artikel 47bis Sv.? » ; Cass. 28 mai 2019, RG P.19.0127.N, Pas. 2019, n° 330 ; voir M.–A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, la Charte, 2021, 431.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Onderzoek in strafzaken - Opsporingsonderzoek -
Opsporingshandelingen - Verhoor door politieambtenaren -
Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Begrip - Beoordeling
door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Instruction en matière répressive - Information - Actes
d'information - Audition par les fonctionnaires de police - Code
d'instruction criminelle, article 47bis - Notion - Appréciation par le
juge - Portée - Conséquence

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor door politieambtenaren - Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Begrip - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Audition par les fonctionnaires de police - Code d'instruction criminelle, article 47bis - Notion - Appréciation par le juge - Portée - Conséquence

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

P.25.0317.N

10 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.10](#)

AC nr. ...

Aanvangspunt voor de berekening van de redelijke termijn is het tijdstip waarop een persoon het voorwerp uitmaakt van "een beschuldiging", dit is het ogenblik waarop hij in verdenking is gesteld of door kennisname van enige andere daad van het opsporingsonderzoek of het gerechtelijk onderzoek onder de dreiging van een strafvervolgung leeft, waardoor hij verplicht is bepaalde maatregelen te nemen om zich te verdedigen tegen die beschuldiging; de enkele omstandigheid dat een persoon te weten komt dat er een strafonderzoek wordt gevoerd naar het gebruik van een modus operandi die kan zijn aangewend voor het plegen van misdrijven en waarvan die persoon zich ook zou hebben bediend, heeft niet tot gevolg dat de redelijke termijn ten aanzien van die persoon aanvangt aangezien die informatie onvoldoende nauwkeurig is opdat betrokkene zou weten dat hij reeds onder de dreiging van de strafvervolgung leeft (1). (1) Cass. 1 maart 2022, AR P.21.1221.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.5; Cass. 1 februari 2022, AR P.21.1269.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.3.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Berekening van de redelijke termijn - Aanvangspunt - Kennis van de dreiging van een strafvervolgung - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Le point de départ retenu pour le calcul du délai raisonnable est le moment auquel une personne fait l'objet d'une « accusation », c'est-à-dire le moment où elle est inculpée ou sous la menace de poursuites pénales après avoir pris connaissance de tout autre acte d'information ou d'instruction et se trouve ainsi obligée de prendre certaines mesures pour se défendre contre cette accusation ; la seule circonstance qu'une personne apprenne qu'une instruction pénale est menée à propos du recours à un modus operandi pouvant être employé pour commettre des infractions et dont ladite personne se serait également servie, n'a pas pour conséquence que le délai raisonnable a commencé à courir à l'égard de cette personne, dès lors que cette information n'est pas suffisamment précise pour qu'elle sache être déjà sous la menace de poursuites pénales (1). (1) Cass. 1er mars 2022, RG P.21.1221.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220301.2N.5; Cass. 1er février 2022, RG P.21.1269.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220201.2N.3.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Calcul du délai raisonnable - Point de départ - Connaissance de la menace de poursuites pénales - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.25.0319.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.11](#)

AC nr. ...

Wanneer het arrest de eiser veroordeelt voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A (mensensmokkel met verzwarende omstandigheden) en D (betrokkenheid bij een criminele organisatie) tot een straf en er uit de motivering van de aan eiser opgelegde bestraffing niet blijkt dat het arrest hem een andere straf zou hebben opgelegd indien hij zich voor wat betreft het feit omschreven onder de telastlegging A niet aan het voltrokken misdrijf maar slechts aan een strafbare poging had schuldig gemaakt, zodat de voor de feiten omschreven onder de telastleggingen A en D opgelegde bestraffing naar recht verantwoord blijft, is het middel dat aanvoert dat er slechts sprake is van een strafbare poging van het misdrijf mensensmokkel en niet van een voltooid misdrijf bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 22 november 1948, Pas. 1948, p. 651; CUYKENS S. en DE HOOGHE G., "La peine légalement et judiciairement justifiée: étude d'une théorie controversée", RDPC 2023/3, 227, nr. 7.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Schuldigverklaring aan een voltrokken misdrijf - Meerdere feiten - Veroordeling tot straf - Aanvoering dat de feiten een strafbare poging betreffen - Naar recht verantwoorde straf - Gevolg

MENSENHANDEL - Poging - Cassatiemiddel - Belang - Schuldigverklaring aan een voltrokken misdrijf - Meerdere feiten - Veroordeling tot straf - Gevolg

MISDRIJF - Poging - Cassatiemiddel - Belang - Schuldigverklaring aan een voltrokken misdrijf - Meerdere feiten - Veroordeling tot straf - Aanvoering dat de feiten een strafbare poging betreffen - Naar recht verantwoorde straf - Gevolg

Lorsque l'arrêt condamne le demandeur à une peine du chef des faits qualifiés sous les préventions A (traite d'êtres humains avec circonstances aggravantes) et D (implication dans une organisation criminelle) et qu'il ne ressort pas de la motivation de la sanction infligée au demandeur que l'arrêt lui aurait infligé une autre peine si, en ce qui concerne le fait qualifié sous la prévention A, il s'était rendu coupable non pas de l'infraction consommée mais uniquement d'une tentative punissable, de sorte que la sanction infligée pour les faits qualifiés sous les préventions A et D reste légalement justifiée, le moyen qui invoque qu'il est uniquement question d'une tentative punissable de commettre l'infraction de trafic d'êtres humains et non d'une infraction consommée est irrecevable, à défaut d'intérêt (1). (1) Voir Cass. 22 novembre 1948, Pas. 1948, p. 651 ; CUYKENS S. et DE HOOGHE G., « La peine légalement et judiciairement justifiée : étude d'une théorie controversée », R.D.P.C. 2023/3, 227, n° 7.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Déclaration de culpabilité du chef d'une infraction consommée - Pluralité de faits - Condamnation à une peine - Allégation selon laquelle les faits concernent une tentative punissable - Peine légalement justifiée - Conséquence

TRAITE DES ETRES HUMAINS - Tentative - Moyen de cassation - Intérêt - Déclaration de culpabilité du chef d'une infraction consommée - Pluralité de faits - Condamnation à une peine - Conséquence

INFRACTION - Tentative - Moyen de cassation - Intérêt - Déclaration de culpabilité du chef d'une infraction consommée - Pluralité de faits - Condamnation à une peine - Allégation selon laquelle les faits concernent une tentative punissable - Peine légalement justifiée - Conséquence

Artikel 517 Strafwetboek veronderstelt het opzet om een van de in de artikelen 510, 511 en 512 bedoelde misdrijven te plegen, door dat opzet in verband te brengen met het enkele feit dat de in brand gestoken zaken zodanig waren geplaatst dat de brand, in de normale gang van zaken, van de ene op de andere moest overslaan; in dit geval dient het openbaar ministerie enkel te bewijzen dat de brand, volgens de plaatsgesteldheid, van de in brand gestoken zaak moest overslaan op de zaak die vervolgens door de brand werd getroffen (1). (1) Zie concl. OM.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Opzettelijke brandstichting - Brandstichting van een bewoond gebouw - Moreel bestanddeel - Opzet om het misdrijf te plegen - Artikel 517 Strafwetboek - Zaken die zodanig zijn geplaatst dat de brand van de ene op de andere moet overslaan - Bewijs van het moreel bestanddeel - Draagwijdte

- Art. 510 Strafwetboek

- Art. 517 Strafwetboek

BRANDSTICHTING - Opzettelijke brandstichting - Brandstichting van een bewoond gebouw - Moreel bestanddeel - Opzet om het misdrijf te plegen - Artikel 517 Strafwetboek - Zaken die zodanig zijn geplaatst dat de brand van de ene op de andere moet overslaan - Bewijs van het moreel bestanddeel - Draagwijdte

- Art. 510 Strafwetboek

- Art. 517 Strafwetboek

De verwerping van een verzoek om toekenning van een probatiestraf, een werkstraf of een maatregel van uitstel, dat de beklaagde indient zonder opgave van eigen of specifieke redenen, is regelmatig met redenen omkleed en naar recht verantwoord door een gevangenisstraf op te leggen waarvan de verantwoording toelaat te begrijpen waarom die andere straffen en maatregelen niet werden toegekend (1). (1) Zie concl. OM.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek om een werkstraf of een probatiestraf - Verzoek tot uitstel - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte

- Art. 37quiquies, § 3, tweede lid Strafwetboek

- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek

- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte

L'article 517 du Code pénal présume l'intention de commettre l'une des infractions prévues aux articles 510, 511 et 512, en rattachant cette intention au seul fait que les choses auxquelles le feu a été mis ont été placées de manière à ce que l'incendie doive se communiquer de l'une à l'autre dans le cours normal des événements; il suffit, dans ce cas, au ministère public de prouver que, d'après la disposition des lieux, le feu devait passer de l'objet auquel il a été mis à celui qui a été ensuite incendié (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Incendie volontaire - Incendie d'un lieu habité - Élément moral - Intention de commettre l'infraction - Code pénal, article 517 - Choses placées de manière à ce que l'incendie doive se communiquer de l'une à l'autre - Preuve de l'élément moral - Portée

- Art. 510 Code pénal

- Art. 517 Code pénal

INCENDIE - Incendie volontaire - Incendie d'un lieu habité - Élément moral - Intention de commettre l'infraction - Code pénal, article 517 - Choses placées de manière à ce que l'incendie doive se communiquer de l'une à l'autre - Preuve de l'élément moral - Portée

- Art. 510 Code pénal

- Art. 517 Code pénal

Le rejet d'une demande d'octroi d'une peine de probation ou celui d'une peine de travail ou d'une mesure de sursis, formulée par le prévenu sans motif propre ou spécifique, est régulièrement motivé et légalement justifié par la prononciation d'une peine d'emprisonnement dont la justification permet de comprendre pourquoi ces autres peines et mesures n'ont pas été accordées (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande d'une peine de travail ou d'une peine de probation - Demande de sursis - Refus d'octroi - Obligation de motivation - Portée

- Art. 37quiquies, § 3, al. 2 Code pénal

- Art. 137octies, § 3, al. 2 Code pénal

- Art. 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Refus d'octroi - Obligation de motivation - Portée

- Art. 37quiquies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Probatiestraf - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte
- Art. 37quiquies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Verzoek tot uitstel - Weigering van toekenning - Motiveringsplicht - Draagwijdte
- Art. 37quiquies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 137octies, § 3, tweede lid Strafwetboek
- Art. 8, § 1, vierde lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
.....

- Art. 37quiquies, § 3, al. 2 Code pénal
- Art. 137octies, § 3, al. 2 Code pénal
- Art. 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation
PEINE - Divers - Peine de probation - Refus d'octroi - Obligation de motivation - Portée
- Art. 37quiquies, § 3, al. 2 Code pénal
- Art. 137octies, § 3, al. 2 Code pénal
- Art. 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation
CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Demande de sursis - Refus d'octroi - Obligation de motivation - Portée
- Art. 37quiquies, § 3, al. 2 Code pénal
- Art. 137octies, § 3, al. 2 Code pénal
- Art. 8, § 1er, al. 4 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.25.0321.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.19](#)AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 35, § 4, Voorlopige Hechteniswet oordeelt de rechter onaantastbaar over de vraag of een invrijheidstelling tegen betaling van een borgsom, welke tot doel heeft de betrokkene ertoe aan te zetten na zijn invrijheidstelling te verschijnen bij de proceshandelingen of om zich aan te bieden ter tenuitvoerlegging van de beslissing, een voldoende alternatief is voor de verdere vrijheidsbeneming en in het licht van die doelstellingen oordeelt de rechter onaantastbaar over het bedrag van de borgsom rekening houdend met de financiële draagkracht van de betrokkene, waarbij hij overeenkomstig het tweede lid van artikel 35, § 4, Voorlopige Hechteniswet zijn beslissing ook kan gronden op ernstige vermoedens dat gelden of waarden afkomstig van het misdrijf in het buitenland zijn geplaatst ofwel verborgen gehouden en hij in dat geval het proportionaliteitsbeginsel in acht moet nemen; de periode dat de betrokkene van zijn vrijheid werd beroofd ingevolge zijn voorlopige hechtenis vormt geen in aanmerking te nemen criterium voor de bepaling van het bedrag van de borgsom en de enkele omstandigheid dat de betrokkene reeds in een andere procedure voorlopig in vrijheid werd gesteld tegen betaling van een borgsom, verplicht de rechter niet eenzelfde borgsom op te leggen of te motiveren waarom hij een hogere borgsom oplegt dan in die procedure en bij gebrek aan een daartoe strekkende conclusie moet de rechter de beslissing over het bedrag van de borgsom niet nader motiveren (1). (1) Cass. 11 februari 2020, AR P.20.0126.N, AC 2020, nr. 121; PH. DAENINCK, "Voorlopige hechtenis: over de omvang en andere vraagstukken van de borgsom", T.Strafr. 2023, 207.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Bedrag van de borgsom - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Criteria ter vaststelling van het bedrag - Motivering van het bedrag - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling

Conformément à l'article 35, § 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, le juge statue souverainement sur la question de savoir si une mise en liberté contre paiement d'un cautionnement, qui vise à inciter l'intéressé à comparaître, après sa mise en liberté, à tous les stades de la procédure ou à se présenter en vue de l'exécution de la décision, constitue une alternative adéquate au maintien de la privation de liberté, et le juge a égard à ces objectifs afin d'apprécier souverainement le montant du cautionnement, en tenant compte de la capacité financière de l'intéressé, étant entendu que, conformément à l'article 35, § 4, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990, il peut motiver sa décision notamment sur la base de sérieux soupçons que des fonds ou des valeurs tirés de l'infraction ont été placés à l'étranger ou dissimulés, auquel cas il doit respecter le principe de proportionnalité ; la période durant laquelle l'intéressé a été privé de liberté de par sa détention préventive ne constitue pas un critère à prendre en considération pour fixer le montant du cautionnement, et la seule circonstance que, dans une autre procédure, l'intéressé a déjà été remis en liberté contre paiement d'un cautionnement n'oblige pas le juge à imposer un cautionnement identique ou à motiver la raison du cautionnement plus élevé que dans cette autre procédure, et, en l'absence de conclusions en ce sens, le juge n'est pas tenu de motiver plus amplement la décision sur le montant du cautionnement (1). (1) Cass. 11 février 2020, RG P.20.0126.N, Pas. 2020, n° 121 ; Ph. DAENINCK, « Voorlopige hechtenis: over de omvang en andere vraagstukken van de borgsom », T.Strafr. 2023, p. 207.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Cautionnement - Montant du cautionnement - Appréciation souveraine par le juge - Critères de fixation du montant - Motivation du montant - Portée - Conséquence

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions -

onder voorwaarden - Borgsom - Bedrag van de borgsom - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Criteria ter vaststelling van het bedrag - Motivering van het bedrag - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Borgsom - Bedrag van de borgsom - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Criteria ter vaststelling van het bedrag - Motivering van het bedrag - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 35, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Cautionnement - Montant du cautionnement - Appréciation souveraine par le juge - Critères de fixation du montant - Motivation du montant - Portée - Conséquence

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Cautionnement - Montant du cautionnement - Appréciation souveraine par le juge - Critères de fixation du montant - Motivation du montant - Portée - Conséquence

- Art. 35, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.0323.N

18 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250318.2N.13](#)

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechter kan op grond van artikel 28, § 1, 1°, Wet Strafwitvoering een verzoek om een strafuitvoeringsmodaliteit afwijzen indien hij vaststelt dat het feit dat de veroordeelde niet de mogelijkheid heeft om in zijn behoeften te voorzien aanwezig is; die beslissing is regelmatig met redenen omkleed indien de strafuitvoeringsrechter ondubbelzinnig die vaststelling doet en de feitelijke gegevens vermeldt waarop hij dit oordeel steunt; niet is vereist dat de strafuitvoeringsrechter daarvoor de letterlijke bewoordingen van artikel 28, § 1, 1°, Wet Strafwitvoering gebruikt.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafwitvoering (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafwitvoeringsrechter - Afwijzing van een modaliteit - Tegenaanwijzing van het niet in staat zijn in zijn eigen behoeften te voorzien - Geen overname van de wettelijke bewoordingen - Gevolg

- Art. 28, § 1, 1° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFWITVOERING - Strafwitvoeringsrechter - Afwijzing van een modaliteit - Tegenaanwijzing van het niet in staat zijn in zijn eigen behoeften te voorzien - Motivering - Geen overname van de wettelijke bewoordingen - Gevolg

- Art. 28, § 1, 1° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Le juge de l'application des peines peut, sur la base de l'article 28, § 1er, 1°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, rejeter une demande tendant à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine s'il constate que le condamné est dans l'impossibilité de subvenir à ses besoins ; cette décision est régulièrement motivée si le juge de l'application des peines fait cette constatation sans équivoque et mentionne les éléments de fait sur lesquels il fonde cette décision ; à cet effet, il n'est pas requis que le juge de l'application des peines utilise le libellé exact de l'article 28, § 1er, 1°, de la loi du 17 mai 2006.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juge de l'application des peines - Refus d'une modalité - Contre-indication consistant en l'impossibilité de subvenir à ses propres besoins - Absence de reproduction des termes légaux - Conséquence

- Art. 28, § 1er, 1° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Refus d'une modalité - Contre-indication consistant en l'impossibilité de subvenir à ses propres besoins - Motivation - Absence de reproduction des termes légaux - Conséquence

- Art. 28, § 1er, 1° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Voor de vaststelling dat de door artikel 28, § 1, 1°, Wet Strafvuitoring bedoelde tegenaanwijzing aanwezig is, waarover de strafvuitvoeringsrechter onaantastbaar oordeelt, kan hij alle feitelijke omstandigheden in acht nemen waarover de veroordeelde tegenspraak heeft kunnen voeren; door het oordeel over de aanwezigheid van deze tegenaanwijzing te gronden op feitelijke gegevens die hij vermeldt, volgt niet dat de strafvuitvoeringsrechter daardoor aan die gegevens het karakter toekent van een autonome en niet bij wet bepaalde tegenaanwijzing.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuitvoeringsrechter - Tegenaanwijzing van het niet in staat zijn in zijn eigen behoeften te voorzien - Motivering - Vermelding van feitelijke gegevens - Verduidelijking van de wettelijke tegenaanwijzing - Gevolg

- Art. 28, § 1, 1° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

STRAFVUITVOERING - Strafvuitvoeringsrechter - Afwijzing van een modaliteit - Tegenaanwijzing van het niet in staat zijn in zijn eigen behoeften te voorzien - Motivering - Vermelding van feitelijke gegevens - Verduidelijking van de wettelijke tegenaanwijzing - Gevolg

- Art. 28, § 1, 1° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

Pour constater l'existence de la contre-indication visée à l'article 28, § 1er, 1°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, sur laquelle le juge de l'application des peines se prononce souverainement, celui-ci peut prendre en considération l'ensemble des circonstances de fait que la personne condamnée a pu contredire ; en fondant la décision quant à l'existence de cette contre-indication sur des éléments de fait qu'il mentionne, le juge de l'application des peines ne confère pas à ces éléments le caractère de contre-indication autonome non prévue par la loi.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juge de l'application des peines - Contre-indication consistant en l'impossibilité de subvenir à ses propres besoins - Motivation - Mention des éléments de fait - Précision de la contre-indication légale - Conséquence

- Art. 28, § 1er, 1° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Refus d'une modalité - Contre-indication consistant en l'impossibilité de subvenir à ses propres besoins - Motivation - Mention des éléments de fait - Précision de la contre-indication légale - Conséquence

- Art. 28, § 1er, 1° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De door artikel 44 Strafwetboek en de artikelen 161 en 189 Wetboek van Strafvordering bedoelde teruggave houdt, behalve het louter teruggeven van goederen die aan de eigenaar werden ontnomen en die in handen van het gerecht zijn gekomen, elke maatregel in die beoogt de materiële gevolgen van het bewezenverklaarde misdrijf teniet te doen, met als doel het herstel van de feitelijke toestand zoals die bestond vóór het plegen van het bewezenverklaarde misdrijf en dus de vrijwaring van het algemeen belang (1); indien een overeenkomst door een misdrijf werd verkregen en deze overeenkomst bijgevolg geen effect mag sorteren, kan de teruggave dan ook bestaan in een door de strafrechter uit te spreken nietigverklaring van die overeenkomst, welke retroactief werkt. (1) Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0284.N, AC 2018, nr. 124; Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412; Cass. 3 september 2013, AR P.10.1836.N, AC 2013, nr. 413, RW 2015-16, 265, TRV 2016, 271; R. VERSTRAETEN, "De teruggave en het derdenverzet in strafzaken", RW 1989-90, 157-159; A. VANDEPLAS, "Teruggave", in Comm. Straf. 2003, 21p.; J. HUYSMANS, "The criminal judge can do everything ...? De ruime draagwijdte van de teruggave (art. 44 Sw.) in strafzaken en de impact daarvan op de bevoegdheid van de strafrechter op burgerlijk gebied (275-278)"; J. RAEYMAKERS, "De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsancie", NC 2017, 446-470; N. DE VOS, "Bedrog bij de verkoop van zaken en de huur van werk", in Comm. Straf. 2024, 41.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Teruggave - Begrip - Nietigverklaring van een overeenkomst als vorm van verplichte teruggave - Voorwaarden

- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Einde (opzegging, verlenging, enz.) - Strafzaken - Teruggave - Begrip - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

- Art. 44 Strafwetboek

4/05/2026

La restitution visée à l'article 44 du Code pénal et aux articles 161 et 189 du Code d'instruction criminelle comporte, hormis la simple restitution des biens qui ont été soustraits au propriétaire et qui sont entre les mains de la justice, toute mesure visant à effacer les conséquences matérielles de l'infraction déclarée établie dans le but de rétablir la situation de fait telle qu'elle existait avant la commission de l'infraction déclarée établie et donc la garantie de l'intérêt général (1); si un contrat a été obtenu au moyen d'une infraction et que, par conséquent, il ne peut sortir aucun effet, la restitution peut également consister en une décision d'annulation de ce contrat, prononcée par le juge répressif, avec effet rétroactif. (1) Cass. 27 février 2018, RG P.17.0284.N, Pas. 2018, n° 124 ; Cass. 10 juin 2014, RG P.14.0280.N, Pas. 2014, n° 412 ; Cass. 3 septembre 2013, RG P.10.1836.N, Pas. 2013, n° 413, R.W. 2015-16, 265, R.P.S.-T.R.V.16/3 2016, 271 ; R. VERSTRAETEN, « De teruggave en het derdenverzet in strafzaken », R.W. 1989-90, 157-159 ; A. VANDEPLAS, « Teruggave », dans Comm. Straf. 2003, 21 p. ; J. HUYSMANS, " The criminal judge can do everything ...? De ruime draagwijdte van de teruggave (art. 44 Sw.) in strafzaken en de impact daarvan op de bevoegdheid van de strafrechter op burgerlijk gebied (275-278)" ; J. RAEYMAKERS, « De rechtsfiguren van teruggave en toewijzing ten gunste van een benadeelde, onder meer als bijzondere modaliteiten van de verbeurdverklaring als bijkomende strafsancie », N.C. 2017, 446-470 ; N. DE VOS, « Bedrog bij de verkoop van zaken en de huur van werk », dans Comm. Straf. 2024, 41.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Restitution - Notion - Déclaration de nullité d'un contrat à titre de restitution obligatoire - Conditions

- Art. 44 Code pénal
- Art. 161 Code d'Instruction criminelle
- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à loyer - Fin (congé. prolongation. etc) - Matière répressive - Restitution - Notion - Déclaration de nullité du contrat de bail à titre de restitution - Conditions

- Art. 44 Code pénal

P. 625/844

- Art. 161 Wetboek van Strafvordering

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

*OVEREENKOMST - Einde - Huurovereenkomst - Strafzaken -
Teruggave - Begrip - Nietigverklaring van de
huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden*

- Art. 44 Strafwetboek

- Art. 161 Wetboek van Strafvordering

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

- Art. 161 Code d'Instruction criminelle

- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

*CONVENTION - Fin - Contrat de bail - Matière répressive -
Restitution - Notion - Déclaration de nullité du contrat de bail à titre
de restitution - Conditions*

- Art. 44 Code pénal

- Art. 161 Code d'Instruction criminelle

- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

De rechter die een beklaagde veroordeelt op grond van het misdrijf van het verhuren van een niet-conforme woning zoals bedoeld in artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen van 2021, voorheen artikel 20, § 1, Vlaamse Wooncode, kan als vorm van teruggave in de zin van artikel 44 Strafwetboek de nietigverklaring van de huurovereenkomst uitspreken wanneer vaststaat dat die overeenkomst door dat misdrijf werd verkregen en de nietigverklaring ervan bijgevolg noodzakelijk is om de gevolgen van dat misdrijf ongedaan te maken; de nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave is dan ook slechts mogelijk wanneer de verhuurde woning niet-conform was op het tijdstip dat die overeenkomst werd gesloten en het bewezenverklaarde misdrijf ook betrekking heeft op de verhuur van de niet-conforme woning op dit tijdstip (1). (1) Over de nietigheid van de huurovereenkomst als teruggave bevolen door de strafrechter in zaken van bewezen verklaarde feiten van krotwoningen of huisjesmelkerij bestond er verdeeldheid in de rechtspraak. Zie hof van beroep Gent, 10e Kamer, 17 december 2021, C/1678/2021, www.arrestendatabank.be; Corr. Gent 24 juni 2008, RW 2008-9, 1697, noot T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen: opzet, verbeurdverklaring en nietigheid van de huurovereenkomst" (pro nietigverklaring) en hof van beroep te Brussel, 15e Kamer, 3 juni 2021, 855/2021, www.arrestendatabank.be (contra); T. VANDROMME, Woningkwaliteitsbewaking in het Vlaams Gewest, in *Recht&Praktijk*, Kluwer, 2022, 431-433. In zaken van inbreuken op de woningkwaliteit in het Vlaamse Gewest (artikel 3.34 Vlaamse Codex Wonen, voordien artikel 20, §1 Vlaamse Wooncode) kan ook het herstel van de woning, in de zin van het wegwerken van gebreken, een vorm van teruggave zijn, die in het belang is van de huurder. Zie Cass. 5 september 2023, AR P.23.0220.N, AC 2023, nr. 529, met concl. OM; Cass. 15 oktober 2013, AR P.12.1764.N, AC 2013, nr. 522; Cass. 3 september 2013, AR P.12.1041.N, AC 2013, nr. 414; T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen", in *Comm. Straf.* 2021, 52-68. Verder is op te merken dat de burgerlijke rechter niet ambtshalve de absolute nietigheid kan opwerpen van een huurovereenkomst als blijkt dat bij aanvang de gehuurde woning niet voldeed aan de woonkwaliteitsnormen van de Vlaamse Wooncode

Le juge qui condamne un prévenu sur la base de l'infraction de location d'une habitation non conforme, au sens de l'article 3.34 du Code flamand du logement de 2021, anciennement l'article 20, § 1er, du Code flamand du logement, peut prononcer, à titre de restitution au sens de l'article 44 du Code pénal, la nullité du contrat de bail lorsqu'il est établi que ce contrat a été obtenu au moyen de cette infraction et qu'il s'avère, par conséquent, nécessaire d'en prononcer la nullité afin d'effacer les conséquences de cette infraction; la déclaration de nullité du contrat de bail à titre de restitution n'est ainsi possible que lorsque l'habitation en location n'était pas conforme au moment où ce contrat a été conclu et dans la mesure où l'infraction déclarée établie porte également sur la location du logement non conforme à ce moment-là (1). (1) La jurisprudence est divisée concernant la nullité du contrat de bail comme restitution ordonnée par le juge pénal en matière de faits déclarés établis de logements insalubres ou de marchands de sommeil. Voir Gand, 10e Chambre, 17 décembre 2021, C/1678/2021, www.arrestendatabank.be ; Corr. Gand 24 juin 2008, R.W. 2008-9, 1697, avec la note de T. VANDROMME, « Verhuur van krotwoningen: opzet, verbeurdverklaring en nietigheid van de huurovereenkomst » (en faveur de la déclaration de nullité) et Bruxelles, 15e Chambre, 3 juin 2021, 855/2021, www.arrestendatabank.be (contra) ; T. VANDROMME, Woningkwaliteitsbewaking in het Vlaams Gewest, dans *Recht&Praktijk*, Kluwer, 2022, pp. 431-433. En matière d'infractions à la qualité d'habitat en Région flamande (article 3.34 du Code flamand du logement de 2021, anciennement l'article 20, § 1er, du Code flamand du logement), la réparation du logement, dans le sens où les manquements disparaissent, peut également constituer une forme de restitution dans l'intérêt du locataire. Voir Cass. 5 septembre 2023, RG P.23.0220.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230905.2N.16, avec les concl. du MP ; Cass. 15 octobre 2013, RG P.12.1764.N, Pas. 2013, n° 522 ; Cass. 3 septembre 2013, RG P.12.1041.N, Pas. 2013, n° 414 ; T. VANDROMME, « Verhuur van krotwoningen », dans *Comm. Straf.* 2021, pp. 52-68. Par ailleurs, il est à souligner que le juge civil ne peut soulever d'office la nullité absolue du bail s'il s'avère que le

(Cass. 6 januari 2022, C.21.0089.N, AC 2022, nr. 7, TBBR/RGDC 2022, 438 noot N. BERNARD "Insalubrité du logement : la 'solution' de la nullité du bail poursuit son lent reflux" (438-444). (BDS)

bien loué ne répondait pas dès le début aux normes de qualité d'habitat consacrées dans le Code flamand du logement (Cass. 6 janvier 2022, RG C.21.0089.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220106.1N.3, R.G.D.C. 2022, p. 438 avec la note de N. BERNARD « Insalubrité du logement : la 'solution' de la nullité du bail poursuit son lent reflux » (pp. 438-444). (BDS)

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafbzaken - Teruggave - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020

HUISVESTING - Woonkwaliteit - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Einde (opzegging, verlenging, enz.) - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020

OVEREENKOMST - Einde - Huurovereenkomst - Inbreuken op de Vlaamse Codex Wonen 2021 - Nietigverklaring van de huurovereenkomst als vorm van teruggave - Voorwaarden

- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 161 Wetboek van Strafvordering
- Art. 189 Wetboek van Strafvordering
- Art. 3.34 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020

ACTION CIVILE - Matière répressive - Restitution - Infractions au Code flamand du logement de 2021 - Déclaration de nullité du contrat de bail à titre de restitution - Conditions

- Art. 44 Code pénal
- Art. 161 Code d'Instruction criminelle
- Art. 189 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3.34 Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020

LOGEMENT - Qualité d'habitat - Infractions au Code flamand du logement de 2021 - Déclaration de nullité du contrat de bail à titre de restitution - Conditions

- Art. 44 Code pénal
- Art. 161 Code d'Instruction criminelle
- Art. 189 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3.34 Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à loyer - Fin (congé, prolongation, etc) - Infractions au Code flamand du logement de 2021 - Déclaration de nullité du contrat de bail à titre de restitution - Conditions

- Art. 44 Code pénal
- Art. 161 Code d'Instruction criminelle
- Art. 189 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3.34 Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020

CONVENTION - Fin - Contrat de bail - Infractions au Code flamand du logement de 2021 - Déclaration de nullité du contrat de bail à titre de restitution - Conditions

- Art. 44 Code pénal
- Art. 161 Code d'Instruction criminelle
- Art. 189 Code d'Instruction criminelle
- Art. 3.34 Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020

Indien een beklaagde die voor de eerste rechter om een taalwijziging heeft verzocht en dit verzoek werd afgewezen en het door hem bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtshoven bedoelde hoger beroep eveneens werd afgewezen, in de appelprocedure voor de correctionele rechtbank afstand doet van zijn grief betreffende de schuldbeoordeling door de eerste rechter en zich dus verenigt met die beoordeling, houdt dit noodzakelijkerwijze een verzaking in van zijn verzoek om taalwijziging; de beklaagde geeft aldus onmiskenbaar te kennen dat hij zich niet gegriefd acht door het gegeven dat de tegen hem ingestelde strafvervolgung werd behandeld in de taal van de rechtspleging (1); daaruit volgt dat die beklaagde geen belang heeft bij het cassatieberoep dat hij instelt tegen het afwijzend vonnis van de Nederlandstalige en Franstalige arrondissementsrechtbanken zetelend in verenigde vergadering dat op zijn hoger beroep is gewezen bij toepassing van artikel 23quater Taalwet Gerechtshoven. (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1584.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.9; Cass. 27 juni 2023, AR P.23.0641.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230627.2N.39; Cass. 26 mei 2020, AR P.19.1338.N, AC 2020, nr. 316, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20200526.2N.13

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtshoven

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

La circonstance qu'un prévenu dont la demande de changement de langue formulée devant le premier juge a été rejetée, ainsi que son recours visé à l'article 23quater de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, renonce, au cours de la procédure en appel devant le tribunal correctionnel, à son grief concernant l'appréciation de la culpabilité par le premier juge et adhère donc à cette appréciation, implique nécessairement qu'il renonce à sa demande de changement de langue ; le prévenu indique ainsi incontestablement qu'il ne s'estime pas lésé par le traitement dans la langue de la procédure des poursuites pénales exercées contre lui (1) ; il en résulte que ledit prévenu n'a plus intérêt à se pourvoir en cassation contre le jugement de rejet rendu sur son recours par les tribunaux d'arrondissement néerlandophone et francophone, siégeant en assemblée réunie, en application de l'article 23quater de la loi du 15 juin 1935. (1) Cass. 14 janvier 2025, RG P.24.1584.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.9 ; Cass. 27 juin 2023, RG P.23.0641.N, ECLI:BE:CASS:1996:ARR.20230627.2N.39; Cass. 26 mai 2020, RG P.19.1338.N, Pas. 2020, n° 316, ECLI:BE:CASS:1996:ARR.20200526.2N.13.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Arrondissement de Hal-Vilvorde - Demande de changement de langue en première instance - Rejet de la demande par le tribunal de police, puis par le tribunal d'arrondissement en assemblée réunie - Appel - Renonciation au grief concernant l'appréciation de la culpabilité - Incidence sur la recevabilité du pourvoi en cassation introduit contre la décision rendue par le tribunal d'arrondissement

- Art. 23quater L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Arrondissement de Hal-Vilvorde - Demande de changement de langue en première instance - Rejet de la demande par le tribunal de police, puis par le tribunal d'arrondissement en assemblée réunie - Appel - Renonciation au grief concernant l'appréciation de la culpabilité - Incidence sur la recevabilité du pourvoi en cassation introduit contre la décision rendue par le tribunal d'arrondissement

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Arrondissement Halle-Vilvoorde - Verzoek om taalwijziging in eerste aanleg - Afwijzing van het verzoek door de politierechtbank en nadien door de arrondissementsrechtbank in verenigde vergadering te Brussel - Hoger beroep - Afstand van de grief schuldbeoordeling - Effect op de ontvankelijkheid van het cassatieberoep gericht tegen de beslissing van de arrondissementsrechtbank

- Art. 23quater Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 23quater L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Arrondissement de Hal-Vilvorde - Demande de changement de langue en première instance - Rejet de la demande par le tribunal de police, puis par le tribunal d'arrondissement en assemblée réunie - Appel - Renonciation au grief concernant l'appréciation de la culpabilité - Incidence sur la recevabilité du pourvoi en cassation introduit contre la décision rendue par le tribunal d'arrondissement

- Art. 23quater L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Arrondissement de Hal-Vilvorde - Demande de changement de langue en première instance - Rejet de la demande par le tribunal de police, puis par le tribunal d'arrondissement en assemblée réunie - Appel - Renonciation au grief concernant l'appréciation de la culpabilité - Incidence sur la recevabilité du pourvoi en cassation introduit contre la décision rendue par le tribunal d'arrondissement

- Art. 23quater L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.25.0344.F

12 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250312.2F.10](#)

AC nr. ...

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze de precieze gegevens die het bestaan van een op heterdaad ontdekt misdrijf aantonen, waarbij het Hof enkel nagaat of hij uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 21 september 2021, RG P.21.1189.N, [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.20](#); Cass. 18 juni 2019, AR P.19.0588.N, AC 2019, nr. 378.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Allerlei - Op heterdaad ontdekt misdrijf - Onaantastbare beoordeling van de heterdaad door de rechter

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Aanhouding op heterdaad - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Onaantastbare beoordeling van de heterdaad door de rechter

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Aanhouding op heterdaad - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Onaantastbare beoordeling van de heterdaad door de rechter

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Aanhouding - Op heterdaad ontdekt misdrijf - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Onaantastbare beoordeling van de

Le juge apprécie souverainement les éléments précis fondant l'existence d'un flagrant délit, la Cour se bornant à vérifier s'il ne tire pas de ses constatations des conséquences sans lien entre elles ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 21 septembre 2021, RG P.21.1189.N, [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.20](#); Cass. 18 juin 2019, RG P.19.0588.N, Pas. 2019, n° 378.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Divers - Flagrant délit - Appréciation souveraine de la flagrance par le juge

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Arrestation en flagrant délit - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt - Appréciation souveraine de la flagrance par le juge

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Arrestation en flagrant délit - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt - Appréciation souveraine de la flagrance par le juge

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation - Flagrant délit - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt - Appréciation souveraine de la flagrance par le juge

heterdaad door de rechter

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

Bij de eerste verschijning van de in verdenking gestelde voor het onderzoeksgerecht moet dat gerecht in de eerste plaats de wettigheid en de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel onderzoeken; het onderzoeksgerecht is slechts gehouden tot een *prima facie* onderzoek van de aangevoerde onregelmatigheid omdat, inzake voorlopige hechtenis, de Voorlopige Hechteniswet specifieke regels bevat voor het toezicht op de regelmatigheid van de handhaving van de hechtenis, die de enige regels zijn die van toepassing zijn (1); dit beginsel is met name van toepassing wanneer de in verdenking gestelde aanvoert dat de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel is aangetast door de onregelmatigheid van de aangewende bijzondere methoden, zoals de observaties (2). (1) Zie Cass. 21 januari 2015, AR P.15.0056.F, AC 2015, nr. 53, geciteerd in M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, *Droit de la procédure pénale*, 10de uitg., La Charte, 2025, dl. I, p. 1291, noot 682. (2) Ibidem; zie Cass. 3 december 2013, AR P.13.1856.N, AC 2013, nr. 654, raadpl. 14. De eiser voerde onder meer aan dat uit artikel 47septies, § 2, vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat de schriftelijke bevestiging van de door de procureur des Konings mondeling gegeven machtiging tot observatie "ten laatste na het beëindigen van de observatie bij het strafdossier" moet worden gevoegd. Zoals het bestreden arrest er evenwel op wijst, is die termijn geen op straffe van nietigheid voorgeschreven of substantiële vormvereiste (Cass. 23 oktober 2012, AR P.12.1002.N, AC 2012, nr. 557; zie Cass. 22 augustus 2023, AR P.23.1204.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.7, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal DE SMET; Cass. 18 januari 2005, AR P.05.0037.N, AC 2005, nr. 36). (M.N.B.)

Lors de la première comparution de l'inculpé devant la juridiction d'instruction, celle-ci est tenue de vérifier en premier lieu la légalité et la régularité du mandat d'arrêt ; la juridiction d'instruction n'est tenue qu'à un examen *prima facie* de l'irrégularité invoquée, dès lors qu'en matière de détention préventive, la loi du 20 juillet 1990 comporte des règles spécifiques du contrôle de la régularité du maintien de la détention, qui seules sont applicables (1); ce principe s'applique notamment lorsque l'inculpé soutient que la régularité du mandat d'arrêt est entachée par l'irrégularité des méthodes particulières mises en œuvre, telles des observations (2). (1) Voir Cass. 21 janvier 2015, RG P.15.0056.F, Pas. 2015, n° 53, cité in M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, *Droit de la procédure pénale*, 10e éd., La Charte, 2025, t. I, p. 1291, note 682. (2) Ibid ; voir Cass. 3 décembre 2013, RG P.13.1856.N, Pas. 2013, n° 654, cons. 14. Le demandeur a en outre fait valoir qu'il suit de l'article 47septies, § 2, al. 4, C.i.cr., que la confirmation écrite de l'autorisation verbale d'observation accordée par le procureur du Roi doit être jointe « au dossier répressif au plus tard après qu'il a été mis fin à l'observation ». Mais comme le relève l'arrêt attaqué, ce délai n'est pas une formalité prescrite à peine de nullité ni substantielle (Cass. 23 octobre 2012, RG P.12.1002.N, Pas. 2012, n° 557 ; voir Cass. 22 août 2023, RG P.23.1204.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230822.VAK.7, et les concl. « dit en substance » de M. DE SMET, avocat général, ECLI:BE:CASS:2023:CONC.20230822.VAK.7 ; Cass. 18 janvier 2005, RG P.05.0037.N, Pas. 2005, n° 36). (M.N.B.)

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten - *Prima facie* onderzoek van de aangevoerde onregelmatigheid van het

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction - Examen de *prime abord* de l'irrégularité invoquée du mandat d'arrêt - Application à l'irrégularité alléguée des méthodes particulières mises en œuvre, telles des observations

aanhoudingsbevel - Toepassing op de aangevoerde onregelmatigheid van de aangewende bijzondere methoden, zoals de observaties

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 47sexies Wetboek van Strafvordering

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten - Prima facie onderzoek van de aangevoerde onregelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Toepassing op de aangevoerde onregelmatigheid van de aangewende bijzondere methoden, zoals de observaties

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 47sexies Wetboek van Strafvordering

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten - Prima facie onderzoek van de aangevoerde onregelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Toepassing op de aangevoerde onregelmatigheid van de aangewende bijzondere methoden, zoals de observaties

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 47sexies Wetboek van Strafvordering

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Toezicht op de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel door de onderzoeksgerechten - Prima facie onderzoek van de aangevoerde onregelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Toepassing op de aangevoerde onregelmatigheid van de aangewende bijzondere methoden, zoals de observaties

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 47sexies Wetboek van Strafvordering

- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 47sexies Code d'Instruction criminelle

- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Méthode particulières de recherche - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction - Examen de prime abord de l'irrégularité invoquée du mandat d'arrêt - Application à l'irrégularité alléguée des méthodes particulières mises en œuvre, telles des observations

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 47sexies Code d'Instruction criminelle

- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction - Examen de prime abord de l'irrégularité invoquée du mandat d'arrêt - Application à l'irrégularité alléguée des méthodes particulières mises en œuvre, telles des observations

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 47sexies Code d'Instruction criminelle

- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt par les juridictions d'instruction - Examen de prime abord de l'irrégularité invoquée du mandat d'arrêt - Application à l'irrégularité alléguée des méthodes particulières mises en œuvre, telles des observations

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 47sexies Code d'Instruction criminelle

- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

Om onder de toepassing van de specifieke regels van het op heterdaad ontdekt misdrijf te vallen, moeten er in de eerste plaats precieze gegevens bestaan waaruit objectief kan worden afgeleid dat een misdrijf wordt gepleegd of zonet werd gepleegd, zonder dat vereist is dat het door een getuige wordt waargenomen of onmiddellijk door een officier van gerechtelijke politie wordt vastgesteld, of dat het misdrijf zodanig vanzelfsprekend is en in al zijn aspecten werd vastgesteld dat verder onderzoek overbodig is (1). (1) Cass. 3 december 2013, AR P.13.1858.N, Pas. 2013, nr. 655, raadpl. 15; zie M.-A. BEERNAERT. e.a., o.c., p. 474.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Aanhouding - Op heterdaad ontdekt misdrijf - Voorwaarden

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Allerlei - Op heterdaad ontdekt misdrijf - Voorwaarden

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Algemeen - Op heterdaad ontdekt misdrijf - Voorwaarden

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

Pour tomber sous l'application des règles spécifiques au flagrant délit, il est requis au préalable l'existence d'éléments précis dont il peut être objectivement déduit qu'une infraction se commet ou vient de se commettre sans qu'il soit exigé qu'elle soit observée par un témoin ou constatée immédiatement par un agent de la police judiciaire, ni que son évidence et sa constatation sous tous ses aspects soient telles que toute instruction ultérieure devient inutile (1). (1) Cass. 3 décembre 2013, RG P.13.1858.N, Pas. 2013, n° 655, cons. 15; v. M.-A. BEERNAERT. e.a., o.c., p. 474.

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation - Flagrant délit - Conditions

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Divers - Flagrant délit - Conditions

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Généralités - Flagrant délit - Conditions

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

Een openbare weg in de zin van artikel 1, eerste lid, Wegverkeersreglement is iedere weg die toegankelijk is voor het verkeer te land, onafhankelijk van de officiële benaming, het uitzicht of het eigendomsrecht; een weg die enkel openstaat voor het verkeer te land van bepaalde categorieën van personen is geen openbare weg; een parking die voor alle weggebruikers zonder onderscheid toegankelijk is, kan als een openbare weg worden gekwalificeerd; het staat aan de rechter te oordelen of in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak een weg toegankelijk is voor het verkeer te land dan wel enkel openstaat voor bepaalde categorieën van personen; uit het enkele feit dat een parking is afgesloten met slagbomen, de toegang betalend is en al dan niet door middel van een bord wordt aangegeven dat de parking voorbehouden is voor patiënten en bezoekers van een ziekenhuis, volgt niet dat die parking geen openbare weg is in de zin van artikel 1, eerste lid, Wegverkeersreglement, op voorwaarde dat vaststaat dat de parking toegankelijk is voor alle weggebruikers zonder onderscheid; de omstandigheid dat het ziekenhuis om privacyredenen de toegang niet zou kunnen ontzeggen aan anderen dan patiënten en bezoekers, laat niet toe anders te oordelen; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.0868.N, AC 2020, nr. 703; Cass. 16 november 1993, AR nr. 6748, AC 1993, nr. 464; Cass. 18 februari 1982, AR 6501, AC 1981-82, nr. 365; Contra: Pol. Mechelen 18 november 2016, nr. 16A88, VAV 2017, 37 (parking met slagbomen is privéparking); S. VERECKEN, "Het belang van de kwalificatie als openbare weg, openbare plaats of privéterrein", RABG 2006, 1427-1431; G. MEYNS, "De ene weg is de andere niet: openbare weg versus private weg", in Verkeer, Aansprakelijkheid, Verzekering, Kluwer, 2008, 177-179.

Est une voie publique, au sens de l'article 1er, alinéa 1er du code de la route, toute voie ouverte à la circulation par terre, indépendamment de la dénomination officielle, de l'apparence et du droit de propriété; n'est pas une voie publique une voie qui n'est ouverte à la circulation par terre qu'à certaines catégories de personnes; peut être qualifiée de voie publique un parking accessible sans distinction à tous les usagers de la route; le juge apprécie souverainement à la lumière des circonstances concrètes de la cause si une voie est ouverte à la circulation par terre ou n'est ouverte qu'à certaines catégories de personnes; du simple fait qu'un parking soit fermé par des barrières, qu'il soit payant et qu'il soit indiqué, au moyen ou non d'un panneau, qu'il est réservé aux patients et aux visiteurs d'un hôpital, il ne saurait être déduit que ce parking n'est pas une voie publique, au sens de l'article 1er, alinéa 1er, du code de la route, dès lors qu'il est établi que ce parking est accessible sans distinction à tous les usagers de la route; la circonstance que l'hôpital, pour des raisons de respect de la vie privée, ne puisse en refuser l'accès à des personnes autres que des patients et visiteurs ne permet pas une autre appréciation; la Cour vérifie si le juge n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification(1). (1) Cass. 17 novembre 2020, RG P.20.0868.N, Pas. 2020, n° 703 ; Cass. 16 novembre 1993, RG 6748, Bull. et Pas., 1993, n° 464 ; Cass. 18 février 1982, RG 6501, Bull. et Pas., 1982, n° 365 ; contra : Pol. Malines, 18 novembre 2016, n° 16A88, V.A.V., 2017, p. 37 (est un parking privé un parking fermé par des barrières) ; S. VERECKEN, « Het belang van de kwalificatie als openbare weg, openbare plaats of privéterrein », R.A.B.G., 2006, pp. 1427-1431 ; G. MEYNS, « De ene weg is de andere niet: openbare weg versus private weg », V.A.V., Kluwer, 2008, pp. 177-179.

bezoekers - Geen controle op de gebruiker aan de ingang van de parking - Beoordeling aan de hand van concrete gegevens - Wettigheidscontrole door het Hof

- Art. 1, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 -

Art. 1 - Begrip openbare weg - Betaalparking van een ziekenhuis met slagbomen met voorbehouden toegang voor patiënten en bezoekers - Geen controle op de gebruiker aan de ingang van de parking - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Wettigheidscontrole door het Hof

- Art. 1, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

légalité de la Cour

- Art. 1, al. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 1er - Notion de voie publique - Parking payant d'un hôpital fermé par des barrières et réservé aux patients et aux visiteurs - Pas de contrôle des usagers à l'entrée du parking - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle de légalité de la Cour

- Art. 1, al. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

P.25.0349.F

14 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250514.2F.12](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 433quinquies, § 1, eerste lid, Strafwetboek, levert het misdrijf mensenhandel op, de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid; het moreel bestanddeel van het misdrijf bestaat erin een van de hiervoor vermelde materiële handelingen te stellen met het oog op de strafbaar gestelde finaliteit, namelijk de uitbuiting door het verrichten van werk of het verlenen van diensten; die finaliteit kan met eender welke van die handelingen gepaard gaan en de wet vereist niet dat de uitbuiting van het slachtoffer in elk van die handelingen moet worden nagestreefd of dat de dader ze allemaal moet hebben gepleegd (1). (1) Zie concl. OM.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Mensenhandel - Strafbaar gestelde gedragingen - Moreel bestanddeel - Strafbaar gestelde finaliteit - Uitbuiting door het verrichten van werk of het verlenen van diensten - Finaliteit die met eender welke van de strafbaar gestelde materiële handelingen gepaard moet gaan - Draagwijdte

- Art. 433quinquies, § 1, 3° Strafwetboek

MENSENHANDEL - Strafbaar gestelde gedragingen - Moreel bestanddeel - Strafbaar gestelde finaliteit - Uitbuiting door het verrichten van werk of het verlenen van diensten - Finaliteit die met eender welke van de strafbaar gestelde materiële handelingen gepaard moet gaan - Draagwijdte

Aux termes de l'article 433quinquies, § 1er, alinéa 1er, 3°, du Code pénal, constitue l'infraction de traite des êtres humains le fait de recruter, de transporter, de transférer, d'héberger, d'accueillir une personne, de prendre ou de transférer le contrôle exercé sur elle à des fins de travail ou de services, dans des conditions contraires à la dignité humaine; l'élément moral de l'infraction consiste à commettre l'un des actes matériels énumérés ci-avant, en vue de la finalité incriminée, à savoir l'exploitation par le travail ou la fourniture de services; cette finalité peut exister lors de n'importe lequel de ces actes matériels et la loi n'exige pas que l'exploitation de la victime ait été recherchée à l'occasion de chacun d'entre eux ni que l'auteur les ait tous commis (1). (1) Voir concl. du MP.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Traite des êtres humains - Comportements incriminés - Élément moral - Finalité incriminée - Exploitation par le travail ou la fourniture de services - Finalité devant exister lors de n'importe lequel des actes matériels incriminés - Portée

- Art. 433quinquies, § 1er, 3° Code pénal

TRAITE DES ETRES HUMAINS - Comportements incriminés - Élément moral - Finalité incriminée - Exploitation par le travail ou la fourniture de services - Finalité devant exister lors de n'importe lequel des actes matériels incriminés - Portée

- Art. 433quinquies, § 1, 3° Strafwetboek

- Art. 433quinquies, § 1er, 3° Code pénal

Wanneer de rechtspersoon niet wordt beoogd door de verklaring van cassatieberoep, heeft zij geen hoedanigheid om de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep aan te voeren (1). (1) Zie concl. OM.

Lorsqu'elle n'est pas visée par la déclaration de pourvoi, une personne morale n'a pas qualité pour invoquer l'irrecevabilité du pourvoi (1). (1) Voir concl. du MP.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Tussenkomen partij - Rechtspersoon niet beoogd door het cassatieberoep - (Geen) hoedanigheid om de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep aan te voeren

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Partie intervenante - Personne morale non visée par le pourvoi - Qualité pour invoquer l'irrecevabilité du pourvoi (non)

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

P.25.0354.N

3 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.12](#)

AC nr. ...

Artikel 474 Strafwetboek, dat een strafverzwaring bepaalt voor wanneer bij diefstal het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt, vereist niet dat zich tussen het gepleegde geweld of de bedreiging en het intreden van de dood bij het slachtoffer slechts een beperkt tijdsverloop mag voordoen; het is noodzakelijk maar voldoende dat er tussen het ene en het andere een oorzakelijk verband wordt bewezen, ongeacht het tijdstip van het overlijden.

L'article 474 du Code pénal, qui prévoit une aggravation de la peine lorsque les violences ou les menaces ont été exercées sans intention de donner la mort mais qu'elles l'ont pourtant causée, ne requiert pas que seul un laps de temps limité puisse s'être écoulé entre les violences ou les menaces exercées et la mort de la victime ; il est nécessaire mais suffisant qu'un lien de causalité soit établi de part et d'autre, indépendamment du moment du décès.

DIEFSTAL EN AFPERSING - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Tijdsverloop tussen het geweld of bedreiging en het overlijden - Oorzakelijk verband tussen het geweld of bedreiging en het overlijden ongeacht het tijdstip van overlijden - Voorwaarde

VOL ET EXTORSION - Vol à l'aide de violences ou de menaces exercées sans intention de donner la mort mais qui l'ont pourtant causée - Laps de temps écoulé entre les violences ou les menaces exercées et le décès - Lien causal entre les violences ou les menaces exercées et le décès, indépendamment du moment où il est survenu - Condition

- Art. 468 Strafwetboek

- Art. 468 Code pénal

- Art. 474 Strafwetboek

- Art. 474 Code pénal

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Tijdsverloop tussen het geweld of bedreiging en het overlijden - Oorzakelijk verband tussen het geweld of bedreiging en het overlijden ongeacht het tijdstip van overlijden - Voorwaarde

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Vol à l'aide de violences ou de menaces exercées sans intention de donner la mort mais qui l'ont pourtant causée - Laps de temps écoulé entre les violences ou les menaces exercées et le décès - Lien causal entre les violences ou les menaces exercées et le décès, indépendamment du moment où il est survenu - Condition

- Art. 468 Strafwetboek

- Art. 468 Code pénal

- Art. 474 Strafwetboek

- Art. 474 Code pénal

De verzwarende omstandigheid van artikel 474 Strafwetboek is bewezen wanneer het oorzakelijk verband is aangetoond tussen het geweld of de bedreiging bij de diefstal en de dood van een persoon tegen wie dat geweld of die bedreiging werd gericht en dat oorzakelijk verband is bewezen van zodra is aangetoond dat het geweld of de bedreiging met zekerheid tot de dood heeft bijgedragen.

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Oorzakelijk verband tussen het geweld of de bedreiging en de dood - Bewijs - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek

- Art. 474 Strafwetboek

DIEFSTAL EN AFPERSING - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Oorzakelijk verband tussen het geweld of de bedreiging en de dood - Bewijs - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek

- Art. 474 Strafwetboek

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld of bedreiging zonder het oogmerk om te doden en toch de dood veroorzaakt - Oorzakelijk verband tussen het geweld of de bedreiging en de dood - Bewijs - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek

- Art. 474 Strafwetboek

La circonstance aggravante prévue à l'article 474 du Code pénal est établie lorsque le lien causal est démontré entre les violences ou les menaces exercées lors du vol et la mort de la personne contre laquelle ces violences ou ces menaces étaient dirigées, et ce lien causal est établi dès lors qu'il est démontré avec certitude que les violences ou les menaces ont contribué à la mort.

PREUVE - Matière répressive - Divers - Vol à l'aide de violences ou de menaces exercées sans intention de donner la mort mais qui l'ont pourtant causée - Lien causal entre les violences ou les menaces exercées et la mort - Preuve - Modalités

- Art. 468 Code pénal

- Art. 474 Code pénal

VOL ET EXTORSION - Vol à l'aide de violences ou de menaces exercées sans intention de donner la mort mais qui l'ont pourtant causée - Lien causal entre les violences ou les menaces exercées et la mort - Preuve - Modalités

- Art. 468 Code pénal

- Art. 474 Code pénal

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Vol à l'aide de violences ou de menaces exercées sans intention de donner la mort mais qui l'ont pourtant causée - Lien causal entre les violences ou les menaces exercées et la mort - Preuve - Modalités

- Art. 468 Code pénal

- Art. 474 Code pénal

Het recht op een eerlijk proces zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM en artikel 14.1 IVBPR verzet zich tegen een automatische toerekening van de objectieve verzwarende omstandigheden aan alle daders van diefstal en dit ongeacht of zij die verzwarende omstandigheden met kennis van zaken hebben aanvaard of bij de uitvoering ervan waren betrokken, maar het aannemen van de verzwarende omstandigheden dat de diefstal werd gepleegd door middel van geweld of bedreiging, de diefstal werd gepleegd ten nadele van een persoon van wie de kwetsbare toestand ten gevolge van de leeftijd duidelijk was of de dader bekend was en het geweld of de bedreiging werd gepleegd zonder het oogmerk om te doden maar toch de dood heeft veroorzaakt vereist een beoordeling voor elke dader afzonderlijk, wat een individuele analyse veronderstelt van zijn gedrag; de verplichting tot een individuele analyse belet evenwel niet dat de rechter zich voor de toerekening van de verzwarende omstandigheden aan meerdere daders steunt op dezelfde feitelijke gegevens.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 474 Strafwetboek

DIEFSTAL EN AFPERSING - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 474 Strafwetboek

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd

Le droit à un procès équitable, tel que garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et par l'article 14, § 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, s'oppose à l'admission automatique de circonstances aggravantes objectives à tous les auteurs du vol et ce, qu'ils aient consenti à ces circonstances aggravantes en connaissance de cause ou qu'ils aient été impliqués dans leur exécution, mais l'admission de circonstances aggravantes qui consistent en ce que le vol a été commis à l'aide de violences ou de menaces, en ce que le vol a été commis au préjudice d'une personne dont la situation particulièrement vulnérable en raison de son âge était apparente ou connue de l'auteur des faits, et en ce que les violences ou menaces exercées sans intention de donner la mort l'ont pourtant causée, requiert une appréciation distincte pour chaque auteur, ce qui suppose une analyse individuelle de son comportement ; l'obligation de procéder à une analyse individuelle n'empêche toutefois pas le juge de se fonder sur des éléments factuels identiques pour admettre des circonstances aggravantes à l'égard de plusieurs auteurs.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Vol - Circonstances aggravantes objectives - Vol commis à l'aide de violences exercées au préjudice d'une personne vulnérable sans intention de donner la mort mais qui l'ont entraînée - Pluralité d'auteurs - Admission de circonstances aggravantes - Appréciation distincte pour chaque auteur - Analyse individuelle du comportement de l'auteur - Imputation sur la base d'éléments factuels identiques - Modalités

- Art. 468 Code pénal
- Art. 471, al. dernier Code pénal
- Art. 474 Code pénal

VOL ET EXTORSION - Circonstances aggravantes objectives - Vol commis à l'aide de violences exercées au préjudice d'une personne vulnérable sans intention de donner la mort mais qui l'ont entraînée - Pluralité d'auteurs - Admission de circonstances aggravantes - Appréciation distincte pour chaque auteur - Analyse individuelle du comportement de l'auteur - Imputation sur la base d'éléments factuels identiques - Modalités

- Art. 468 Code pénal
- Art. 471, al. dernier Code pénal
- Art. 474 Code pénal

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Vol - Circonstances aggravantes objectives - Vol commis à l'aide de violences exercées

ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 474 Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 474 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 474 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.1 - Recht op een eerlijk proces - Diefstal - Objectief verzwarende omstandigheden - Diefstal met geweld, gepleegd ten nadele van kwetsbaar persoon, zonder het oogmerk om te doden maar met de dood tot gevolg - Meerdere daders - Toerekening van de verzwarende omstandigheden - Beoordeling voor elke dader afzonderlijk - Individuele analyse van het gedrag van de dader - Toerekening op basis van dezelfde feitelijke gegevens - Wijze

- Art. 468 Strafwetboek
- Art. 471, laatste lid Strafwetboek
- Art. 474 Strafwetboek

au préjudice d'une personne vulnérable sans intention de donner la mort mais qui l'ont entraînée - Pluralité d'auteurs - Admission de circonstances aggravantes - Appréciation distincte pour chaque auteur - Analyse individuelle du comportement de l'auteur - Imputation sur la base d'éléments factuels identiques - Modalités

- Art. 468 Code pénal
- Art. 471, al. dernier Code pénal
- Art. 474 Code pénal

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Vol - Circonstances aggravantes objectives - Vol commis à l'aide de violences exercées au préjudice d'une personne vulnérable sans intention de donner la mort mais qui l'ont entraînée - Pluralité d'auteurs - Admission de circonstances aggravantes - Appréciation distincte pour chaque auteur - Analyse individuelle du comportement de l'auteur - Imputation sur la base d'éléments factuels identiques - Modalités

- Art. 468 Code pénal
- Art. 471, al. dernier Code pénal
- Art. 474 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Vol - Circonstances aggravantes objectives - Vol commis à l'aide de violences exercées au préjudice d'une personne vulnérable sans intention de donner la mort mais qui l'ont entraînée - Pluralité d'auteurs - Admission de circonstances aggravantes - Appréciation distincte pour chaque auteur - Analyse individuelle du comportement de l'auteur - Imputation sur la base d'éléments factuels identiques - Modalités

- Art. 468 Code pénal
- Art. 471, al. dernier Code pénal
- Art. 474 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 1er - Droit à un procès équitable - Vol - Circonstances aggravantes objectives - Vol commis à l'aide de violences exercées au préjudice d'une personne vulnérable sans intention de donner la mort mais qui l'ont entraînée - Pluralité d'auteurs - Admission de circonstances aggravantes - Appréciation distincte pour chaque auteur - Analyse individuelle du comportement de l'auteur - Imputation sur la base d'éléments factuels identiques - Modalités

- Art. 468 Code pénal
- Art. 471, al. dernier Code pénal
- Art. 474 Code pénal

P.25.0357.N

27 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.10](#)

AC nr. ...

De niet-naleving van de in artikel 195, twaalfde lid, Wetboek van Strafvordering opgenomen informatieplicht tast de wettigheid van de veroordelende beslissing niet aan.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen

4/05/2026

Le non-respect de l'obligation d'information prévue par l'article 195, alinéa 12, du Code d'instruction criminelle n'affecte pas la légalité de la décision de condamnation.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière

P. 639/844

conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Informatie aan de beklaagde over de strafuitvoering - Verzuim - Gevolg

- Art. 195, twaalfde lid Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Vermeldingen in de veroordeling - Informatie aan de beklaagde over de strafuitvoering - Verzuim - Gevolg

- Art. 195, twaalfde lid Wetboek van Strafvordering

répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Information du prévenu concernant l'exécution de la peine - Omission - Conséquence

- Art. 195, al. 12 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Mentions dans la condamnation - Information du prévenu concernant l'exécution de la peine - Omission - Conséquence

- Art. 195, al. 12 Code d'Instruction criminelle

P.25.0362.N

11 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.21](#)

AC nr. ...

Omdat een wrakingsverzoek ontvankelijk zou zijn, dient het duidelijk aan te geven tegen welke magistraat of magistraten het is gericht, op welke van in de artikel 828 Gerechtelijk Wetboek vermelde wrakingsgrond of -gronden het is gesteund, welke feitelijke gegevens de grondslag vormen voor de ingeroepen wrakingsgrond of -gronden, op welke procedure of procedures het betrekking heeft en moet het wrakingsverzoek bovendien tijdig worden ingediend, dit wil zeggen bij toepassing van artikel 833 Gerechtelijk Wetboek, van zodra de wrakingsgrond de partij die zich erop beroept, bekend is en in elk geval voor de rechtszitting die daarop volgt; wanneer het wrakingsverzoek onder meer handelingen bekritiseert van politie-inspecteurs, de onderzoeksrechter en het openbaar ministerie hetgeen onmogelijk een grondslag kan vormen voor de wraking van magistraten van de zetel die in de kamer van inbeschuldigingstelling zetelen en het wrakingsverzoek daarenboven meerdere beslissingen van de kamer van inbeschuldigingstelling in meerdere procedures waarbij de verzoeker betrokken is en die werden gewezen in verschillende samenstellingen bekritiseert waarbij het op basis van het wrakingsverzoek niet met zekerheid te achterhalen of het wrakingsverzoek is gericht tegen al de magistraten die in al die zaken hebben gezeteld dan wel op alle magistraten van het hof van beroep die in de kamer van inbeschuldigingstelling kunnen zetelen., is het Hof niet alleen in de onmogelijkheid met zekerheid te achterhalen tegen welke magistraten het wrakingsverzoek precies is gericht, maar ook om na te gaan of de verzoeker in plaats van een wraking in wezen niet de onttrekking van de zaak aan het hof van beroep beoogt, zodat het wrakingsverzoek niet ontvankelijk is.

Pour qu'une demande de récusation soit recevable, elle doit mentionner clairement le ou les magistrats contre lesquels elle est dirigée, la ou les causes de récusation sur lesquelles elle se fonde parmi celles prévues à l'article 828 du Code judiciaire, les éléments de fait sur lesquels reposent la ou les causes de récusation invoquées ainsi que la ou les procédures concernées, et la demande de récusation doit être introduite en temps utile, c'est-à-dire, en application de l'article 833 du Code judiciaire, dès que la cause de récusation est connue de la partie qui l'invoque et, en tout état de cause, avant l'audience suivante ; lorsque la demande de récusation critique, entre autres, des actes posés par des inspecteurs de police, par le juge d'instruction et par le ministère public, ce qui ne saurait fonder la récusation de magistrats siégeant à la chambre des mises en accusation, et que cette demande critique en outre plusieurs décisions rendues en compositions variables par la chambre des mises en accusation dans plusieurs procédures dans lesquelles le requérant est engagé, de sorte que la demande de récusation ne permet pas de déterminer avec certitude si elle est dirigée contre l'ensemble des magistrats ayant siégé en toutes ces causes ou contre l'ensemble des magistrats de la cour d'appel susceptibles de siéger à la chambre des mises en accusation, la Cour est dans l'impossibilité non seulement d'identifier avec certitude les magistrats contre lesquels la demande de récusation est précisément dirigée, mais également de vérifier si le requérant ne vise pas essentiellement le dessaisissement de la cour d'appel plutôt qu'une récusation, de sorte que la demande de récusation est irrecevable.

WRAKING - Strafzaken - Voorwaarden - Ontvankelijkheid

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 829 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 830 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 831 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 832 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

4/05/2026

RECUSATION - Matière répressive - Conditions - Recevabilité

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 829 Code judiciaire
- Art. 830 Code judiciaire
- Art. 831 Code judiciaire
- Art. 832 Code judiciaire
- Art. 833 Code judiciaire

P. 641/844

- Art. 834 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 837 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 838 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 840 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 841 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 842 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 834 Code judiciaire
- Art. 835 Code judiciaire
- Art. 836 Code judiciaire
- Art. 837 Code judiciaire
- Art. 838 Code judiciaire
- Art. 839 Code judiciaire
- Art. 840 Code judiciaire
- Art. 841 Code judiciaire
- Art. 842 Code judiciaire

P.25.0363.N

1 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.22](#)

AC nr. ...

Artikel 65, derde lid, Wet Strafvuivering bepaalt dat de strafuitvoeringsrechtbank ingeval van herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit, mits akkoord van de veroordeelde, een andere strafuitvoeringsmodaliteit kan toekennen; indien de strafuitvoeringsrechtbank beslist tot de herroeping van de strafuitvoeringsmodaliteit en de veroordeelde aangaf akkoord te zijn met de toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit dan volgt uit artikel 149 Grondwet en uit artikel 65, derde lid, Wet Strafvuivering dat de strafuitvoeringsrechtbank met opgave van redenen moet beslissen over het al dan niet toekennen van die andere strafuitvoeringsmodaliteit.

L'article 65, alinéa 3, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine prévoit qu'en cas de révocation d'une modalité d'exécution de la peine, le tribunal de l'application des peines peut, moyennant l'accord du condamné, octroyer une autre modalité de l'exécution de la peine ; si le tribunal de l'application des peines décide de révoquer la modalité d'exécution de la peine et que le condamné a indiqué consentir à l'octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine, il résulte des articles 149 de la Constitution et 65, alinéa 3, de la loi du 17 mai 2006 que le tribunal de l'application des peines doit statuer, de manière motivée, sur l'octroi ou le refus d'octroi de cette autre modalité d'exécution de la peine.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motiveringsplicht - Strafvuivering - Wet Strafvuivering - Strafvuiveringsrechtbank - Herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit - Toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit mits akkoord van de veroordeelde - Motivering van het al dan niet toekennen van de andere strafuitvoeringsmodaliteit - Draagwijde

- Art. 65, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuivering - Wet Strafvuivering - Strafvuiveringsrechtbank - Herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit - Toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit mits akkoord van de veroordeelde - Motivering van het al dan niet toekennen van de andere strafuitvoeringsmodaliteit - Draagwijde

- Art. 65, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Obligation de motivation - Exécution de la peine - Loi du 17 mai 2006 - Tribunal de l'application des peines - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine moyennant l'accord du condamné - Motivation de l'octroi ou du refus d'octroi de l'autre modalité d'exécution de la peine - Portée

- Art. 65, al. 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Exécution des peines - Loi du 17 mai 2006 - Tribunal de l'application des peines - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine moyennant l'accord du condamné - Motivation de l'octroi ou du refus d'octroi de l'autre modalité d'exécution de la peine - Portée

- Art. 65, al. 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique

rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

STRAFUITVOERING - Wet Strafwetboek -

Strafwetboek - Herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit - Toekenning van een andere strafuitvoeringsmodaliteit mits akkoord van de veroordeelde - Motivering van het al dan niet toekennen van de andere strafuitvoeringsmodaliteit - Draagwijde

- Art. 65, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

APPLICATION DES PEINES - Loi du 17 mai 2006 - Tribunal de l'application des peines - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Octroi d'une autre modalité d'exécution de la peine moyennant l'accord du condamné - Motivation de l'octroi ou du refus d'octroi de l'autre modalité d'exécution de la peine - Portée

- Art. 65, al. 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

P.25.0366.F

4 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250604.2F.10](#)

AC nr. ...

Onder de zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken in de zin van artikel 42, 1°, Strafwetboek, wordt het corpus delicti verstaan, namelijk de zaken waarop het misdrijf feitelijk werd voltrokken; de feitenrechter beoordeelt op onaantastbare wijze in feite of een zaak het voorwerp van het misdrijf uitmaakt in de zin van artikel 42, 1°, Strafwetboek, waarbij het Hof nagaat of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing wettig heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie concl. OM.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafwetboek - Straf van verbeurdverklaring - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Begrip - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht door het Hof

- Art. 42, 1° Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Begrip - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht door het Hof

- Art. 42, 1° Strafwetboek

Les choses formant l'objet de l'infraction au sens de l'article 42, 1°, du Code pénal, s'entendent du corps du délit, c'est-à-dire des choses sur lesquelles la matérialité de l'infraction s'est accomplie; le juge du fond apprécie souverainement en fait si une chose est l'objet de l'infraction, au sens de l'article 42, 1°, du Code pénal, la Cour vérifiant si de ses constatations, il a pu légalement déduire sa décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Peine de confiscation - Choses formant l'objet de l'infraction - Notion - Appréciation souveraine du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 42, 1° Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Choses formant l'objet de l'infraction - Notion - Appréciation souveraine du juge - Contrôle par la Cour

- Art. 42, 1° Code pénal

Wanneer de rechter vaststelt dat de aan de beklaagde verweten feiten betrekking hebben op de onregelmatige exploitatie van een lokaal, een terrein of een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen, kan de rechter hieruit afleiden dat de voormelde voertuigen, die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie, het voorwerp van de telastleggingen uitmaken (1). (1) Zie concl. OM.

MILIEURECHT - Onregelmatige exploitatie van een terrein of 4/05/2026

Lorsque le juge constate que les préventions reprochées au prévenu visent le fait d'exploiter irrégulièrement un local, un terrain ou un atelier ayant pour objet l'entreposage, l'entretien ou la réparation de véhicules automoteurs, le juge peut en déduire que les dits véhicules, propriété du prévenu et relevant de son exploitation irrégulière, constituent l'objet des préventions (1). (1) Voir les concl. du MP.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL -

van een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Voertuigen die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie - Verbeurdverklaring

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 3 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen
- Art. 11 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 77 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. D.IV.4 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.12 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Onregelmatige exploitatie van een terrein of van een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen - Voertuigen die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie - Voorwerp van het misdrijf

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 3 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen
- Art. 11 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 77 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. D.IV.4 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.12 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

HINDERLIJKE INRICHTINGEN - Onregelmatige exploitatie van een terrein of van een werkplaats met het oog op de opslag, het onderhoud of de herstelling van motorrijtuigen - Zaken die het voorwerp van het misdrijf uitmaken - Voertuigen die eigendom zijn van de beklaagde en deel uitmaken van zijn onregelmatige exploitatie - Verbeurdverklaring

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 3 Decr. Waalse Gewestraad 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen
- Art. 11 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. 77 Decr.W.Gew. 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning
- Art. D.IV.4 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)
- Art. D.VII.1 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

Exploitation irrégulière d'un terrain ou d'un atelier pour l'entreposage, l'entretien ou la réparation de véhicules automoteurs - Choses formant l'objet de l'infraction - Véhicules étant la propriété du prévenu et relevant de son exploitation irrégulière - Confiscation

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 3 Décret de la Région wallonne du 27 juin 1996 relatif aux déchets
- Art. 11 Décr. Rég. w. du 11 mars 1999
- Art. 77 Décr. Rég. w. du 11 mars 1999
- Art. D.IV.4 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable
- Art. D.VII.1 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable
- Art. D.VII.12 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Choses formant l'objet de l'infraction - Exploitation irrégulière d'un terrain ou d'un atelier pour l'entreposage, l'entretien ou la réparation de véhicules automoteurs - Véhicules étant la propriété du prévenu et relevant de son exploitation irrégulière - Objet de l'infraction

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 3 Décret de la Région wallonne du 27 juin 1996 relatif aux déchets
- Art. 11 Décr. Rég. w. du 11 mars 1999
- Art. 77 Décr. Rég. w. du 11 mars 1999
- Art. D.IV.4 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable
- Art. D.VII.1 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable
- Art. D.VII.12 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable

ETABLISSEMENTS DANGEREUX ET INSALUBRES - Exploitation irrégulière d'un terrain ou d'un atelier pour l'entreposage, l'entretien ou la réparation de véhicules automoteurs - Choses formant l'objet de l'infraction - Véhicules étant la propriété du prévenu et relevant de son exploitation irrégulière - Confiscation

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 3 Décret de la Région wallonne du 27 juin 1996 relatif aux déchets
- Art. 11 Décr. Rég. w. du 11 mars 1999
- Art. 77 Décr. Rég. w. du 11 mars 1999
- Art. D.IV.4 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable
- Art. D.VII.1 Code wallon du Développement territorial - Partie décrétable

P.25.0370.N

25 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.21](#)

AC nr. ...

Artikel 839 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat indien de wrakende partij geen bewijs door geschriften of begin van bewijs levert van de wrakingsgrond, de wrakingsrechter de wraking kan verwerpen op de eenvoudige verklaring van de rechter, dan wel een getuigenbewijs kan bevelen; het staat aan de wrakende partij om het bewijs te leveren van de ingeroepen wrakingsgrond; de wrakingsrechter kan niettemin een getuigenverhoor bevelen indien hij dat noodzakelijk acht voor zijn oordeel over de gegrondheid van de ingeroepen wrakingsgrond en hij beoordeelt die noodzaak onaantastbaar; het enkele feit dat de wrakende partij de juistheid van de door de onderzoeksrechter afgelegde verklaring betwist, verplicht de wrakingsrechter niet om een getuigenverhoor te bevelen en uit een met redenen omklede afwijzing van een verzoek om een getuigenverhoor kan als dusdanig geen schending van artikel 6.1 EVRM worden afgeleid; het Hof gaat na of de wrakingsrechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONDERZOEKSRECHTER - Wraking - Bewijs van de wrakingsgrond - Getuigenverhoor - Beoordeling van de noodzaak van getuigenverhoor - Betwisting van de juistheid van de verklaring van de onderzoeksrechter - Gemotiveerde afwijzing van verzoek om getuigenverhoor - Geen schending artikel 6.1 EVRM - Toezicht door het Hof - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Wraking - Wraking van de onderzoeksrechter - Bewijs van de wrakingsgrond - Getuigenverhoor - Beoordeling van de noodzaak van getuigenverhoor - Betwisting van de juistheid van de verklaring van de onderzoeksrechter - Gemotiveerde afwijzing van verzoek om getuigenverhoor - Geen schending artikel 6.1 EVRM - Toezicht door het Hof - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Wraking van de onderzoeksrechter - Bewijs van de wrakingsgrond - Getuigenverhoor - Beoordeling

L'article 839 du Code judiciaire dispose que si le récusant n'apporte aucune preuve par écrit ou commencement de preuve des causes de la récusation, le juge de la récusation peut rejeter la récusation sur la simple déclaration du juge ou ordonner la preuve testimoniale ; il incombe au récusant de rapporter la preuve de la cause de récusation invoquée ; le juge de la récusation peut néanmoins ordonner une audition de témoins s'il le juge nécessaire pour se prononcer sur le fondement de la cause de récusation invoquée, et il apprécie souverainement cette nécessité ; le seul fait que le récusant conteste l'exactitude de la déclaration faite par le juge d'instruction n'oblige pas le juge de la récusation à ordonner l'audition de témoins, et il ne peut se déduire en soi de violation de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales d'un rejet motivé d'une demande d'audition de témoins ; la Cour vérifie si le juge de la récusation ne tire pas de ses constatations des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification.

JUGE D'INSTRUCTION - Récusation - Preuve de la cause de récusation - Audition de témoins - Appréciation de la nécessité d'entendre des témoins - Contestation de l'exactitude de la déclaration du juge d'instruction - Rejet motivé de la demande d'audition de témoins - Non-violation de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Contrôle par la Cour - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire

- Art. 839 Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Récusation - Récusation du juge d'instruction - Preuve de la cause de récusation - Audition de témoins - Appréciation de la nécessité d'entendre des témoins - Contestation de l'exactitude de la déclaration du juge d'instruction - Rejet motivé de la demande d'audition de témoins - Non-violation de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Contrôle par la Cour - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire

- Art. 839 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Récusation du juge d'instruction - Preuve de la cause de récusation - Audition de

van de noodzaak van getuigenverhoor - Betwisting van de juistheid van de verklaring van de onderzoeksrechter - Gemotiveerde afwijzing van verzoek om getuigenverhoor - Geen schending artikel 6.1 EVRM - Toezicht door het Hof - Gevolg

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek

témoins - Appréciation de la nécessité d'entendre des témoins - Contestation de l'exactitude de la déclaration du juge d'instruction - Rejet motivé de la demande d'audition de témoins - Non-violation de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Contrôle par la Cour - Conséquence

- Art. 828 Code judiciaire
- Art. 839 Code judiciaire

De rechter die zich moet uitspreken over een verzoek tot wraking van een onderzoeksrechter doet geen uitspraak over de vervolging wegens een strafbaar feit; op een in het kader van een wrakingsprocedure geformuleerd verzoek tot het horen van getuigen is artikel 6.3.d EVRM dan ook niet van toepassing.

ONDERZOEKSRECHTER - Wraking - Verzoek tot het horen van getuigen - Geen toepassing artikel 6.3.d EVRM - Grens

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wraking - Wraking van de onderzoeksrechter - Verzoek tot het horen van getuigen - Geen toepassing artikel 6.3.d EVRM - Grens

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Strafzaken - Wraking van de onderzoeksrechter - Verzoek tot het horen van getuigen - Geen toepassing artikel 6.3.d EVRM - Grens

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

Le juge appelé à se prononcer sur une requête en récusation d'un juge d'instruction ne statue pas sur les poursuites à raison d'un fait punissable ; l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'applique donc pas à la demande d'audition de témoins formulée dans le cadre d'une procédure en récusation.

JUGE D'INSTRUCTION - Récusation - Demande d'audition de témoins - Non-application de l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Limite

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 828 Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Récusation - Récusation du juge d'instruction - Demande d'audition de témoins - Non-application de l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Limite

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 828 Code judiciaire

RECUSATION - Matière répressive - Récusation du juge d'instruction - Demande d'audition de témoins - Non-application de l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Limite

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 828 Code judiciaire

Artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM (1) en artikel 14.5 IVBPR (2) zijn niet van toepassing op de personen die, krachtens de Belgische wet, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht; dit is het geval wanneer de appelrechters, overeenkomstig artikel 215 Wetboek van Strafvordering, de zaak waarvan ze kennisnemen aan zich trekken. (1) Zie Cass. 2 maart 2021, AR P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, met concl. van advocaat-generaal WINANTS, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20210302.2N.22. (2) Zie Cass. 3 september 2013, AR P.12.1645.N, AC 2013, nr. 416.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Zaak die door het appelgerecht aan zich wordt getrokken - Geen) toepassing van artikel 2.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM en artikel 14.5 IVBPR

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 2.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.5 - (Geen) toepassing op de personen die, krachtens het Belgisch recht, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht, bijvoorbeeld wanneer het appelgerecht de zaak aan zich trekt

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 2.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 2.1 - (Geen) toepassing op de personen die, krachtens het Belgisch recht, rechtstreeks voor een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden gebracht, bijvoorbeeld wanneer het appelgerecht de zaak aan zich trekt

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 2.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

Les articles 2.1 du Protocole n° 7 additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1) et 14.5 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques (2) ne s'appliquent pas aux personnes qui, en vertu de la loi belge, sont directement déférées à une juridiction supérieure telle que la cour d'appel; tel est le cas lorsque, conformément à l'article 215 du Code d'instruction criminelle, les juges d'appel évoquent la cause dont ils ont été saisis. (1) Voir Cass. 2 mars 2021, RG P.20.1057.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22, Pas. 2021, n° 148, § 27, et concl. de M. WINANTS, avocat général, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20210302.2N.22. (2) Voir Cass. 3 septembre 2013, RG P.12.1645.N, Pas. 2013, n° 416.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Évocation de la cause par la juridiction d'appel - Application des articles 2, § 1er du Septième Protocole additionnel à la Conv. D. H. et 14.5 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques (non)

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle
- Art. 2.1 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 5 - Application aux personnes qui, en vertu de la loi belge, sont directement déférées à une juridiction supérieure telle la cour d'appel, comme en cas d'évocation de la cause par la juridiction d'appel (non)

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle
- Art. 2.1 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 2, § 1er - Application aux personnes qui, en vertu de la loi belge, sont directement déférées à une juridiction supérieure telle la cour d'appel, comme en cas d'évocation de la cause par la juridiction d'appel (non)

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle
- Art. 2.1 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Wanneer de rechter vaststelt dat de zaakvoerder van de beklaagde vennootschap wetens en willens gebruik heeft gemaakt van die vennootschap om de inkomsten uit zijn vastgoedactiviteit te verbergen, welk gebruik mogelijk werd gemaakt doordat de rechtspersoon nooit toezicht op zijn zaakvoerder heeft gehouden, kan hieruit worden afgeleid dat, zonder de beklaagde vennootschap, het bedrog niet kon zijn gepleegd zoals het is gepleegd; de rechter kan de beklaagde vennootschap op grond hiervan strafrechtelijk aansprakelijk stellen voor de misdrijven die zijn gepleegd door de natuurlijke persoon door wiens toedoen de fout werd begaan (1). (1) De eiseres, een rechtspersoon, voerde aan dat ze niet aansprakelijk kon worden gesteld voor de misdrijven die een natuurlijke persoon in eigen naam had gepleegd en zonder dat hij gebruik had gemaakt van de vennootschap om die misdrijven gemakkelijker te kunnen plegen. Ze verweet het arrest dat het aldus het in artikel 66 Strafwetboek bedoelde begrip "deelneming" had miskend en haar conclusie niet wettig had beantwoord, doordat het niet had verduidelijkt in welke mate haar gebrek aan toezicht het plegen van misdrijven eventueel zou hebben vergemakkelijkt of aangemoedigd, waarbij enkel de bestuurder, een natuurlijke persoon, hieruit voordeel heeft gehaald, zonder dat ze bij het bedrieglijk mechanisme betrokken is geweest. (M.N.B.)

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Gebruik, wetens en willens, van de beklaagde vennootschap door haar zaakvoerder om zijn inkomsten te verbergen, mogelijk gemaakt doordat er nooit toezicht op die zaakvoerder werd gehouden - Gevolg

- Art. 5 Strafwetboek
- Art. 66 Strafwetboek

Lorsque le juge constate que le gérant de la société prévenue a sciemment et volontairement utilisé celle-ci pour dissimuler les revenus qu'il tirait de son activité immobilière, utilisation rendue possible par l'absence de tout contrôle de la personne morale sur son gérant, il s'en déduit que, sans la société prévenue, la fraude n'aurait pas pu être réalisée telle qu'elle l'a été; le juge peut, sur ce fondement, retenir l'existence d'une responsabilité pénale de la société prévenue du chef des infractions commises par la personne physique à l'intervention de laquelle la faute a été commise (1). (1) La demanderesse, personne morale, soutenait qu'elle ne pouvait être tenue responsable des infractions commises par une personne physique à titre personnel et sans que celle-ci eût fait usage de la société pour faciliter leur commission. Elle reprochait à l'arrêt de méconnaître ainsi la notion de participation visée à l'article 66 du Code pénal et de ne pas répondre légalement à ses conclusions à défaut d'indiquer en quoi l'absence de contrôle dans son chef aurait permis de faciliter ou encourager la commission d'infractions dont le dirigeant, personne physique, a été le seul bénéficiaire et sans qu'elle eût été impliquée dans le mécanisme frauduleux. (M.N.B.)

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Utilisation, sciens et volens de la société prévenue par son gérant pour dissimuler les revenus de celui-ci, rendue possible par l'absence de tout contrôle sur ce gérant - Conséquence

- Art. 5 Code pénal
- Art. 66 Code pénal

Noch artikel 14, § 2, Probatiwewet noch enige andere wettelijke of verdragsrechtelijke bepaling verbiedt de rechter om, in het kader van het onderzoek van een vordering tot herroeping van het probatieuiststel wegens niet-naleving van een of meer opgelegde bijzondere voorwaarden, waaronder met name die om geen delinquente feiten te plegen, rekening te houden met de in een proces-verbaal van politie opgetekende bekentenissen van de betrokkene met betrekking tot zedenfeiten, op voorwaarde dat het gerecht geen uitspraak doet over het strafbaar karakter van deze feiten (1). (1) Zie andersluidende concl. OM. Samengevat oordeelt het OM dat een "delinquent feit" niets anders kan zijn dan een strafbaar feit en leidt het hieruit af dat de rechter, om het uiststel te herroepen, niet mag oordelen dat de beklaagde "delinquente feiten" heeft gepleegd – luidens de voorwaarde opgelegd door het vonnis dat het probatieuiststel had verleend – zonder uitspraak te doen over het strafbaar karakter van die feiten. Het probleem lag volgens het OM dus in de opmaak van deze voorwaarde: de beslissing die het probatieuiststel had verleend, had, luidens artikel 1, eerste lid, § 2bis, Probatiwewet, de hierin voorziene algemene probatievoorwaarden – waaronder de voorwaarde om "geen strafbare feiten te plegen" – moeten vermelden en de rechter kon deze bovendien aanvullen met geïndividualiseerde voorwaarden, zoals toegestaan door het tweede lid van deze paragraaf, zoals bijvoorbeeld, in casu, de voorwaarde om "geen kinderen van minder dan 16 jaar te benaderen", waarbij de vaststelling van de schending van een dergelijke voorwaarde niet vereist dat er uitspraak wordt gedaan over het strafbaar karakter van het feit waaruit die schending voortvloeit. (M.N.B.)

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuiststel - Herroeping - Niet-naleving van een of meer opgelegde bijzondere voorwaarden, waaronder die om geen delinquente feiten te plegen - Voorwaarden

- Art. 14, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uiststel en de probatie

Ni l'article 14, § 2, de la loi du 29 juin 1964 ni aucune autre disposition légale ou conventionnelle n'interdit au juge de prendre en compte, dans le cadre de l'examen d'une demande de révocation du sursis probatoire pour non-respect d'une ou plusieurs des conditions particulières imposées, dont notamment celle de ne pas commettre de faits de délinquance, les aveux de la personne concernée, consignés dans un procès-verbal de police, relatifs à des faits de mœurs, pourvu que la juridiction ne statue pas sur le caractère infractionnel de ces faits (1). (1) Voir les concl. contraire du MP. En bref, considérant qu'un « fait de délinquance » ne peut être rien d'autre qu'un fait infractionnel, il en a déduit que le juge ne peut considérer, pour révoquer le sursis, que le prévenu a commis des « faits de délinquance » - selon les termes de la condition énoncée dans le jugement qui a accordé le sursis probatoire - sans statuer sur le caractère infractionnel de ces faits. Le problème résidait donc, selon lui, dans la rédaction de cette condition : la décision accordant le sursis probatoire aurait dû mentionner, dans les termes de l'alinéa 1er de l'article 1er, §2bis, de la loi du 29 juin 1964, les conditions probatoires générales y prévues - dont celle de « ne pas commettre d'infractions » - et le juge pouvait, en outre, les compléter par des conditions individualisées, comme le permet l'alinéa 2 de ce §, telle, par exemple, in casu, celle de « ne pas approcher d'enfant de moins de 16 ans », la constatation de la violation d'une telle condition ne requérant pas qu'il soit statué sur le caractère infractionnel du fait dont procède cette violation. (M.N.B.)

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Non-respect d'une ou plusieurs des conditions particulières imposées, dont celle de ne pas commettre de faits de délinquance - Conditions

- Art. 14, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

De strafuitvoeringsrechter omkleedt de beslissing tot afwijzing van een verzoek om een strafuitvoeringsmodaliteit, dat voldoet aan de vorm- en tijdsvoorwaarden, regelmatig met redenen indien hij vaststelt dat minstens één van de in artikel 28, § 1, Wet Strafwetgeving vermelde tegenaanwijzingen aanwezig is en hij de feitelijke gegevens vermeldt voor die vaststelling; niet is vereist dat de strafuitvoeringsrechter voor de vaststelling van de aanwezigheid van de door artikel 28, § 1, Wet Strafwetgeving bedoelde tegenaanwijzingen letterlijk de bewoordingen gebruikt waarin die bepaling die tegenaanwijzingen omschrijft, maar wel is het noodzakelijk dat hij ondubbelzinnig vermeldt welke tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen aanwezig zijn; wanneer het vonnis niet ondubbelzinnig vaststelt welke van de in artikel 28, § 1, Wet Strafwetgeving bedoelde tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen de toekenning van de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit beletten, is de beslissing tot afwijzing van het verzoek om voorwaardelijke invrijheidstelling niet naar recht verantwoord (1). (1) Cass. 6 augustus 2024, AR P.24.1083.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240806.VAK.1.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafwetgeving - Strafwetgeving - Strafwetvoeringsrechter - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing - Aanwezigheid van tegenaanwijzingen - Motivering - Wijze

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 28, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafwetgeving (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafwetgeving - Strafwetvoeringsrechter - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing - Aanwezigheid van tegenaanwijzingen - Motivering - Wijze

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 28, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Le juge de l'application des peines motive régulièrement la décision de refus d'une demande de modalité d'exécution de la peine qui satisfait aux conditions de forme et de délais s'il constate l'existence, à tout le moins, d'une des contre-indications énoncées à l'article 28, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et il mentionne les éléments de fait qui permettent cette constatation ; il n'est pas requis que, pour constater l'existence des contre-indications visées à l'article 28, § 1er, de la loi du 17 mai 2006, le juge de l'application des peines utilise littéralement les termes dans lesquels cette disposition définit ces contre-indications, mais il est nécessaire qu'il indique sans équivoque la ou les contre-indications existantes ; lorsque le jugement ne constate pas de manière univoque laquelle ou lesquelles des contre-indications visées à l'article 28, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 empêchent l'octroi de la modalité d'exécution de la peine sollicitée, la décision qui rejette la demande de la libération conditionnelle n'est pas légalement justifiée (1). (1) Cass. 6 août 2024, RG P.24.1083.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240806.VAK.1.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Matière répressive - Exécution des peines - Juge de l'application des peines - Demande de modalité d'exécution de la peine - Refus - Présence de contre-indications - Motivation - Modalités

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 28, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Exécution des peines - Juge de l'application des peines - Demande de modalité d'exécution de la peine - Refus - Présence de contre-indications - Motivation - Modalités

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 28, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot strafuitvoeringsmodaliteit - Afwijzing - Aanwezigheid van tegenaanwijzingen - Motivering - Wijze

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 28, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Demande de modalité d'exécution de la peine - Refus - Présence de contre-indications - Motivation - Modalités

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 28, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0399.N

27 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.29](#)

AC nr. ...

De rechter moet niet antwoorden op door een partij ingediende stukken waarvan de inhoud niet werd hernomen in een regelmatig ingediende conclusie; uit het gegeven dat de rechter niet uitdrukkelijk melding maakt van ingediende stukken, volgt niet dat de rechter die stukken niet bij zijn beoordeling heeft betrokken (1). (1) Zie gelijklopende concl. OM.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Antwoord op stukken die niet zijn opgenomen in een conclusie - Grens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le juge n'est pas tenu de répondre aux pièces déposées par une partie dont le contenu n'a pas été repris dans des conclusions régulièrement déposées; la circonstance que le juge ne mentionne pas expressément les pièces déposées ne saurait signifier qu'il ne les a pas prises en compte dans son appréciation (1). (1) Voir les concl. conformes du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Réponse à des pièces non reprises dans des conclusions - Limite

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Uit de uitlegging door het Hof van Justitie van de Europese Unie van de Terugkeerrichtlijn en uit de tekst van artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet, zoals gewijzigd door artikel 34 van de wet van 12 mei 2024, volgt dat het door artikel 75, § 2, eerste lid, Vreemdelingenwet bedoelde misdrijf slechts kan worden bestraft met een gevangenisstraf indien aan de vreemdeling reeds een vasthoudingsmaatregel of een minder dwingende maatregel voor vasthouding is opgelegd die is beëindigd zonder dat hij kon worden verwijderd en hij, zonder geldige reden om niet terug te keren, zijn illegaal verblijf in het Rijk verderzet; die onmogelijkheid heeft enkel betrekking op het uitspreken van een gevangenisstraf als hoofdstraf; de door het Hof van Justitie van de Europese Unie gegeven uitlegging en het vermelde artikel 75, § 2, tweede lid, Vreemdelingenwet beletten niet dat de rechter, die het bedoelde misdrijf bestraft met een geldboete, bovendien in overeenstemming met artikel 40, eerste lid, Strafwetboek, de beklaagde veroordeelt tot een vervangende gevangenisstraf voor het geval de veroordeelde de geldboete niet voldoet; de vervangende gevangenisstraf is, hoewel een straf, louter een middel om door een strafdreiging de schuldenaar van de geldboete te dwingen zijn hoofdverbintenis ten uitvoer te leggen; de vervangende gevangenisstraf heeft dan ook een andere juridische aard en een ander doel dan de gevangenisstraf als hoofdstraf (1). (1) Zie gelijkkluidende concl. OM.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Algemeen - EG-Terugkeerrichtlijn 2008/115 - Vervolgning wegens illegaal verblijf - Geen toepassing van dwangmaatregelen met het oog op repatriëring - Bestrafing met alleen een geldboete waaraan een vervangende gevangenisstraf is verbonden - Verenigbaarheid met de EU-Terugkeerrichtlijn - Beoordeling - Art. 40 Strafwetboek

De l'interprétation par la Cour de justice de l'Union européenne de la directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier et du libellé de l'article 75, § 2, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, tel que modifié par l'article 34 de la loi du 12 mai 2024, il résulte que l'infraction visée à l'article 75, § 2, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980 ne peut être punie d'un emprisonnement que si l'étranger a déjà fait l'objet d'une mesure de maintien ou d'une mesure de maintien moins coercitive ayant pris fin sans qu'il ait pu être procédé à son éloignement et s'il continue, sans motif justifié de non-retour, à séjourner illégalement dans le Royaume; cette impossibilité concerne uniquement le fait inflige une peine d'emprisonnement à titre de peine principale; l'interprétation donnée par la Cour de justice de l'Union européenne et l'article 75, § 2, alinéa 2, de la loi du 15 décembre 1980 ne font pas obstacle à ce que le juge, qui punit l'infraction visée d'une amende, condamne en outre, conformément à l'article 40, alinéa 1er, du Code pénal, le prévenu à un emprisonnement subsidiaire au cas où la personne condamnée ne s'acquitterait pas de l'amende; bien qu'il constitue une peine, l'emprisonnement subsidiaire n'est qu'un moyen de contraindre, par la menace d'une sanction, le débiteur de l'amende à exécuter son obligation principale; la peine d'emprisonnement subsidiaire a donc une nature juridique et une finalité différentes de celles de la peine d'emprisonnement à titre de peine principale (1). (1) Voir les concl. conformes du MP.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Généralités - Directive « retour » 2008/115/CE - Poursuites pour séjour irrégulier - Inapplication de mesures coercitives en vue du rapatriement - Sanction limitée à une amende assortie d'un emprisonnement subsidiaire - Compatibilité avec la directive 2008/115/CE - Appréciation

- Art. 40 Code pénal

- Art. 8 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

- Art. 75, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

STRAF - Vervangende gevangenisstraf - Vervolgung wegens illegaal verblijf - Uitlegging van de EG-Terugkeerrichtlijn 2008/115 - Geen toepassing van dwangmaatregelen met het oog op repatriëring - Bestrafing met alleen een geldboete waaraan een vervangende gevangenisstraf is verbonden - Verenigbaarheid met de EU-Terugkeerrichtlijn - Beoordeling

- Art. 40 Strafwetboek

- Art. 8 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

- Art. 75, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vervolgung wegens illegaal verblijf - Uitlegging van de EG-Terugkeerrichtlijn 2008/115 - Geen toepassing van dwangmaatregelen met het oog op repatriëring - Bestrafing met alleen een geldboete waaraan een vervangende gevangenisstraf is verbonden - Verenigbaarheid met de EU-Terugkeerrichtlijn - Beoordeling

- Art. 40 Strafwetboek

- Art. 8 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

- Art. 75, § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 8 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

- Art. 75, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

PEINE - Emprisonnement subsidiaire - Poursuites pour séjour irrégulier - Interprétation de la directive « retour » 2008/115/CE - Inapplication de mesures coercitives en vue du rapatriement - Sanction limitée à une amende assortie d'un emprisonnement subsidiaire - Compatibilité avec la directive 2008/115/CE - Appréciation

- Art. 40 Code pénal

- Art. 8 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

- Art. 75, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Poursuites pour séjour irrégulier - Interprétation de la directive « retour » 2008/115/CE - Inapplication de mesures coercitives en vue du rapatriement - Sanction limitée à une amende assortie d'un emprisonnement subsidiaire - Compatibilité avec la directive 2008/115/CE - Appréciation

- Art. 40 Code pénal

- Art. 8 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

- Art. 75, § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Indien de rechter oordeelt dat het onderzoek of de vervolging is aangetast door een onregelmatigheid die tot gevolg heeft dat het recht op een eerlijk proces van een beklaagde onherstelbaar is aangetast, kan hij de strafvordering onontvankelijk verklaren; in dat geval dient de rechter artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering niet toe te passen; een beklaagde die voorhoudt dat er een onregelmatigheid in het onderzoek of de vervolging is begaan en dat zijn recht op een eerlijk proces onherstelbaar is aangetast, moet die aanvoeringen en het verband ertussen aannemelijk maken, zonder ze te moeten bewijzen; gelet op de aard, de ernst en de gevolgen van de sanctie van de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering dient de rechter die oordeelt dat een beklaagde een onherstelbare aantasting van zijn recht op een eerlijk proces ingevolge een onregelmatigheid in het onderzoek of vervolging aannemelijk maakt, de nodige maatregelen te bevelen opdat redelijkerwijze zekerheid kan worden verkregen over die aanvoering (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Onregelmatigheid in de bewijsgaring die het recht op een eerlijk proces onherstelbaar aantast - Ontvankelijkheid van de strafvordering als sanctie - Aanvoeringslast van de beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de vonnisrechter - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Onregelmatigheid in de bewijsgaring die het recht op een eerlijk proces onherstelbaar aantast - Ontvankelijkheid van de strafvordering als sanctie - Aanvoeringslast van de beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de vonnisrechter - Voorwaarde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Regelmatigheid van de procedure - Onregelmatigheid in de bewijsgaring die het recht op een eerlijk proces onherstelbaar aantast - Ontvankelijkheid van de strafvordering als sanctie - Aanvoeringslast van de

Lorsque le juge considère que l'instruction ou les poursuites sont entachées d'une irrégularité ayant entraîné une atteinte irréremédiable au droit d'un prévenu à un procès équitable, il peut déclarer l'action publique irrecevable: dans ce cas, le juge n'est pas tenu d'appliquer l'article 32 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale; un prévenu qui allègue qu'une irrégularité a été commise dans l'instruction ou les poursuites et qu'il a été porté atteinte irréremédiablement à son droit à un procès équitable doit rendre admissibles ces allégations et le lien qui les unit, sans devoir en fournir la preuve; compte tenu de la nature, de la gravité et des conséquences de la sanction d'irrecevabilité de l'action publique, le juge qui considère qu'un prévenu rend admissible l'atteinte irréremédiable portée à son droit à un procès équitable ensuite d'une irrégularité dans l'instruction ou dans les poursuites doit ordonner les mesures nécessaires afin qu'il puisse raisonnablement être acquis une certitude quant à cette allégation (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Irrégularité dans le recueil de preuves qui entache irréremédiablement le droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique à titre de peine - Charge de l'allégation pesant sur le prévenu - Mesures d'instruction à prendre par la juridiction de jugement - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Irrégularité dans le recueil de preuves qui entache irréremédiablement le droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique à titre de peine - Charge de l'allégation pesant sur le prévenu - Mesures d'instruction à prendre par la juridiction de jugement - Condition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Régularité de la procédure - Irrégularité dans le recueil de preuves qui entache irréremédiablement le droit à un procès équitable - Irrecevabilité de l'action publique à titre de peine - Charge de

*beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de
vonnisrechter - Voorwaarde - Strafzaken - Bewijs*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

*STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Bewijsvoering -
Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure -
Onregelmatigheid in de bewijsgeving die het recht op een
eerlijk proces onherstelbaar aantast - Onontvankelijkheid van
de straffordering als sanctie - Aanvoeringslast van de
beklaagde - Maatregelen van onderzoek te nemen door de
vonnisrechter - Voorwaarde*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

*l'allégation pesant sur le prévenu - Mesures d'instruction à prendre
par la juridiction de jugement - Condition - Matière répressive -
Preuve*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

*ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Administration de la preuve -
Instruction - Régularité de la procédure - Irrégularité dans le recueil
de preuves qui entache irrémédiablement le droit à un procès
équitable - Irrecevabilité de l'action publique à titre de peine -
Charge de l'allégation pesant sur le prévenu - Mesures d'instruction
à prendre par la juridiction de jugement - Condition*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Niet naar recht verantwoord is het oordeel dat naar aanleiding van een geloofwaardig verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie er geen reden is tot het ondervragen als getuige van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd om reden dat deze politieambtenaren gelet op het onwettig karakter van de burgerinfiltratie geen immuniteit hebben en niet kunnen worden verplicht zichzelf te incrimineren; daarmee nemen de appelrechters immers zonder meer aan dat de aanvoering over het onwettig optreden van de drie politieambtenaren als begeleidingsambtenaren van de beklaagde met de werkelijkheid overeenstemt, zonder aan de hand van de verklaringen van die politieambtenaren te proberen meer duidelijkheid te verkrijgen over de aard en de omvang van die begeleiding, wat een impact kan hebben op de eventualiteit van het herstel van de aangevoerde onwettigheid; bovendien kan de enkele omstandigheid dat de politieambtenaren zich zouden kunnen beroepen op hun zwijgrecht de beslissing om hen niet te horen niet verantwoorden (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

N'est pas légalement justifiée la décision, en réponse à la défense crédible du prévenu qui allègue une infiltration civile illégale, selon laquelle il n'y a pas lieu d'interroger comme témoins les fonctionnaires de police qui auraient dirigé le prétendu infiltrant civil, au motif que ces fonctionnaires de police ne jouissent pas d'une immunité en raison du caractère illégal de l'infiltration civile et qu'ils ne peuvent être obligés de s'auto-incriminer; ce faisant, les juges d'appel admettent en effet simplement que l'allégation relative à l'intervention illégale de trois fonctionnaires de police comme agents d'accompagnement du prévenu correspond à la réalité, sans essayer d'obtenir, à la lumière des déclarations de ces fonctionnaires de police, plus d'éclaircissements sur la nature et l'ampleur de cet accompagnement, ce qui peut avoir un impact sur l'éventualité de la réparation de l'illégalité alléguée; de plus, la seule circonstance que les fonctionnaires de police auraient pu invoquer leur droit au silence ne peut justifier la décision de ne pas les entendre (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

*BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het doen
ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de
beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de
beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de
vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd -*

4/05/2026

*PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit de faire
interroger des témoins - Défense admissible du prévenu invoquant
une infiltration civile illégale - Demande du prévenu visant l'audition
de fonctionnaires de police qui auraient dirigé le prétendu infiltrant
civil - Refus d'entendre des témoins au motif que les témoins*

P. 655/844

Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 155 Wetboek van Strafvordering

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 155 Wetboek van Strafvordering

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 155 Wetboek van Strafvordering

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

pourraient s'auto-incriminer - Irrecevabilité de l'action publique - Possibilité de réparer l'irrégularité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 155 Code d'Instruction criminelle

- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Droit de faire interroger des témoins - Défense admissible du prévenu invoquant une infiltration civile illégale - Demande du prévenu visant l'audition de fonctionnaires de police qui auraient dirigé le prétendu infiltrant civil - Refus d'entendre des témoins au motif que les témoins pourraient s'auto-incriminer - Irrecevabilité de l'action publique - Possibilité de réparer l'irrégularité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 155 Code d'Instruction criminelle

- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit de faire interroger des témoins - Défense admissible du prévenu invoquant une infiltration civile illégale - Demande du prévenu visant l'audition de fonctionnaires de police qui auraient dirigé le prétendu infiltrant civil - Refus d'entendre des témoins au motif que les témoins pourraient s'auto-incriminer - Irrecevabilité de l'action publique - Possibilité de réparer l'irrégularité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 155 Code d'Instruction criminelle

- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit de faire interroger des témoins - Défense admissible du prévenu invoquant une infiltration civile illégale - Demande du prévenu visant l'audition de fonctionnaires de police qui auraient dirigé le prétendu infiltrant civil - Refus d'entendre des témoins au motif que les témoins pourraient s'auto-incriminer - Irrecevabilité de l'action publique - Possibilité de réparer l'irrégularité - Conditions

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 155 Wetboek van Strafvordering

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Bewijsvoering - Onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Aannemelijk verweer van de beklaagde over een onwettige burgerinfiltratie - Vraag van de beklaagde tot het horen van de politieambtenaren die de vermeende burgerinfiltrant zouden hebben aangestuurd - Weigering van het getuigenverhoor om reden dat de getuigen zichzelf zouden kunnen beschuldigen - Onontvankelijkheid van de strafvordering - Mogelijkheid tot herstel van de onregelmatigheid - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 155 Wetboek van Strafvordering

- Art. 189 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 155 Code d'Instruction criminelle

- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Administration de la preuve - Instruction - Régularité de la procédure - Droit de faire interroger des témoins - Défense admissible du prévenu invoquant une infiltration civile illégale - Demande du prévenu visant l'audition de fonctionnaires de police qui auraient dirigé le prétendu infiltrant civil - Refus d'entendre des témoins au motif que les témoins pourraient s'auto-incriminer - Irrecevabilité de l'action publique - Possibilité de réparer l'irrégularité - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 155 Code d'Instruction criminelle

- Art. 189 Code d'Instruction criminelle

P.25.0412.N

10 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.12](#)

AC nr. ...

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat een beslissing van een vonnisgerecht in strafzaken moet worden uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie; wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van de artikelen 9 en 13 Interneringswet in openbare rechtszitting de internering van een in verdenking gestelde beveelt, doet zij uitspraak als vonnisgerecht zodat die uitspraak dient te gebeuren in aanwezigheid van het openbaar ministerie (1). (1) Cass. 8 november 2023, AR P.23.0842.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4; Cass. 7 oktober 2015, AR P.15.1234.F, AC 2015, nr. 587.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Arrest - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Verplichting

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 13 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Bescherming van de maatschappij - Internering - Arrest - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Verplichting

Il résulte de l'article 782bis, alinéa 1er, du Code judiciaire qu'une décision rendue en matière répressive par une juridiction de jugement doit être prononcée en présence du ministère public ; lorsqu'elle ordonne en audience publique l'internement d'un inculpé, en application des articles 9 et 13 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement des personnes, la chambre des mises en accusation statue comme une juridiction de jugement, ce qui implique, dès lors, la présence du ministère public (1). (1) Cass. 8 novembre 2023, RG P.23.0842.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231108.2F.4 ; Cass. 7 octobre 2015, RG P.15.1234.F, Pas. 2015, n° 587.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Arrêt - Prononciation - Assistance du ministère public - Obligation

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

- Art. 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 13 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

MINISTÈRE PUBLIC - Matière répressive - Défense sociale - Internement - Arrêt - Prononciation - Présence du ministère public - Obligation

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Bescherming van de maatschappij - Internering - Arrest - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Verplichting
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 13 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 13 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Défense sociale - Internement - Arrêt - Prononciation - Présence du ministère public - Obligation
- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 13 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.25.0413.N

1 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.27](#)

AC nr. ...

Het staat aan de strafuitvoeringsrechtbank onaantastbaar te oordelen of één of meerdere van de in artikel 47, § 1, Wet Strafwetvoering bedoelde tegenaanwijzingen voorhanden zijn en bij die beoordeling is de rechtbank niet gebonden door de zienswijze van de PSD, die in deze aangelegenheid een louter adviserende rol vervult en geen beslissingsmacht heeft; het enkele feit dat de PSD een andere opvatting heeft over de persoonlijkheid van een veroordeelde, zijn psychologisch of psychiatrisch profiel en het al dan niet voorhanden zijn van de wettelijk bepaalde tegenaanwijzingen, dan de door de strafuitvoeringsrechtbank aangestelde deskundigen, de overheden die de strafuitvoeringsrechtbank moeten adviseren zoals de directeur en het openbaar ministerie en ten slotte de strafuitvoeringsrechtbank zelf, creëert voor de veroordeelde geen recht op een strafuitvoeringsmodaliteit.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Strafwetvoering - Wet Strafwetvoering - Strafwetvoeringsrechtbank - Toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteiten - Tegenaanwijzingen - Zienswijze van de PSD die afwijkt van die van de deskundigen en andere adviserende overheden - Draagwijdte - Gevolg - Beoordeling door de rechter

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFWETVOERING - Wet Strafwetvoering - Strafwetvoeringsrechtbank - Toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteiten - Tegenaanwijzingen - Zienswijze van de PSD die afwijkt van die van de deskundigen en andere adviserende overheden - Draagwijdte - Gevolg - Beoordeling door de rechter

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe
4/05/2026

Il appartient au tribunal de l'application des peines d'apprécier souverainement la présence d'une ou plusieurs des contre-indications visées à l'article 47, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et, lors de cette appréciation, le tribunal n'est pas lié par la position de l'équipe psychosociale, dont le rôle est purement consultatif dans cette matière et qui ne possède aucun pouvoir décisionnel ; le seul fait que l'équipe psychosociale ait une conception différente de la personnalité d'un condamné, de son profil psychologique ou psychiatrique et de la présence ou non des contre-indications prévues par la loi que les experts désignés par le tribunal de l'application des peines, les autorités chargées de conseiller ce tribunal, tel le directeur et le ministère public, et enfin le tribunal de l'application des peines lui-même, ne crée pas pour le condamné un droit à une modalité d'exécution de la peine.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Exécution des peines - Loi du 17 mai 2006 - Tribunal de l'application des peines - Octroi des modalités d'exécution de la peine - Contre-indications - Position de l'équipe psychosociale (SPS) qui s'écarter de celle des experts et autres autorités consultatives - Portée - Conséquence - Appréciation du juge

- Art. 47, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Loi du 17 mai 2006 - Tribunal de l'application des peines - Octroi des modalités d'exécution de la peine - Contre-indications - Position de l'équipe psychosociale (SPS) qui s'écarter de celle des experts et autres autorités consultatives - Portée - Conséquence - Appréciation par le juge

- Art. 47, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique

rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0416.N

1 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.21](#)

AC nr. ...

Indien een geïnterneerde aanvoert dat de afdeling tot bescherming van de maatschappij waar hij is opgesloten geen hospitaal, kliniek of aan zijn noden aangepaste instelling is, dat de termijn om te worden overgebracht naar een dergelijke instelling niet meer redelijk is en er derhalve een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM, dient de kamer voor de bescherming van de maatschappij, als rechtscollège bevoegd voor beslissingen inzake de uitvoering van een interneringsmaatregel, die aanvoering te onderzoeken; of een afdeling tot bescherming van de maatschappij een hospitaal, kliniek of aan de noden van de geïnterneerde aangepaste instelling is in de zin van artikel 5.1.e EVRM zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, wordt onaantastbaar beoordeeld door de kamer voor de bescherming van de maatschappij.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde - Strafvuiteringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde - Aanvoering van een schending van artikel 5.1.e EVRM - Beoordeling door de rechter

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Geïnterneerde - Strafvuiteringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde - Aanvoering van een schending van artikel 5.1.e EVRM - Beoordeling door de rechter

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafvuiteringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde - Aanvoering van een schending van artikel 5.1.e EVRM - Beoordeling door de rechter

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

Lorsqu'une personne internée allègue que la section de défense sociale dans laquelle elle est détenue n'est pas un hôpital, une clinique ou un établissement adapté à ses besoins, que le délai de transfert dans pareil établissement n'est plus raisonnable et qu'il y a donc violation de l'article 5, § 1er, e, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, la chambre de protection sociale est tenue, en tant que juridiction compétente pour les décisions en matière d'exécution d'une mesure d'internement, d'examiner cette allégation ; la chambre de protection sociale apprécie souverainement la question de savoir si une section de défense sociale est un hôpital, une clinique ou un établissement adapté aux besoins de la personne internée au sens de l'article 5, § 1er, e, de la Convention, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Interné - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Personne internée - Violation alléguée de l'article 5, § 1er, e, Conv. D.H. - Appréciation par le juge

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DEFENSE SOCIALE - Internement - Personne internée - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Personne internée - Violation alléguée de l'article 5, § 1er, e, Conv. D.H. - Evaluation par le juge

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Personne internée - Violation alléguée de l'article 5, § 1er, e, Conv. D.H. - Appréciation par le juge

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 -

5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Geïnterneerde -
Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de
maatschappij - Geïnterneerde - Aanvoering van een schending
van artikel 5.1.e EVRM - Beoordeling door de rechter

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de
mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4
november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie -
Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen
inbegrepen) - Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor
bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde -
Aanvoering van een schending van artikel 5.1.e EVRM -
Beoordeling door de rechter

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de
mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4
november 1950, te Rome

Article 5, § 1er, e - Personne internée - Tribunal de l'application des
peines - Chambre de protection sociale - Personne internée -
Violation alléguée de l'article 5, § 1er, e, Conv. D.H. - Appréciation
par le juge

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4
novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de
conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses
et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines -
Chambre de protection sociale - Personne internée - Violation
alléguée de l'article 5, § 1er, e, Conv. D.H. - Appréciation par le juge

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4
novembre 1950

Een persoon die aan het onderzoeksgerecht vraagt om te bevelen dat zijn voorlopige hechtenis wordt uitgevoerd in een ander arresthuis dan datgene waarin hij krachtens het bevel tot aanhouding is opgesloten, omdat hij zich daar bevindt in omstandigheden die een schending van artikel 3 EVRM uitmaken, moet ter staving van zijn aanvoering een uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving verstrekken van zijn actuele opsluitingsomstandigheden, met vermelding van concrete en specifieke gegevens, beschrijving die het onderzoeksgerecht moet in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM prima facie niet manifest ongegrond is en indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving verstrekt van zijn opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan het onderzoeksgerecht om de gegrondheid van zijn verzoek te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de vereiste onderzoeksmaatregelen; alhoewel de omstandigheden dat het EHRM België heeft veroordeeld wegens schending van artikel 3 EVRM ingevolge de vaststelling van concreet ontoreikende opsluitingsomstandigheden in bepaalde gevangenissen en dat van dergelijke omstandigheden eveneens sprake is in een recent verslag van het Comité van Toezicht bevoegd voor een bepaalde gevangenis een sterke aanwijzing vormen dat in die gevangenis personen worden vastgehouden in vernederende en onmenselijke omstandigheden, verplicht dit het onderzoeksgerecht niet om zonder meer te oordelen dat op het moment van de uitspraak alle aldus vastgestelde omstandigheden in die gevangenis nog steeds onverkort aan de orde zijn, noch dat dit het geval is in elke situatie en voor wat betreft elke opgesloten persoon en het onderzoeksgerecht dat daarbij onder meer rekening kan houden met de problemen die een opgesloten persoon concreet bij de gevangenisdirectie heeft aangeklaagd oordeelt op grond van de aan dat gerecht voorgelegde concrete omstandigheden onaantastbaar of een persoon is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM en of hij dienvolgens het recht heeft op de uitvoering van

Une personne qui demande à la juridiction d'instruction d'ordonner l'exécution de sa détention préventive dans une autre maison d'arrêt que celle dans laquelle elle est détenue en vertu du mandat d'arrêt, parce qu'elle s'y trouve dans des conditions qui violent l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales doit, à l'appui de son allégation, fournir une description circonstanciée, détaillée et crédible de ses conditions de détention actuelles, qui comporte des éléments concrets et spécifiques, ladite description devant permettre à la juridiction d'instruction de vérifier si la violation alléguée de l'article 3 de la Convention n'est pas manifestement dépourvue de fondement, et si l'intéressé fournit pareille description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention et que cette description comporte des éléments concrets et spécifiques, il appartient à la juridiction d'instruction d'apprécier le fondement de sa demande, le cas échéant, après avoir recueilli des informations complémentaires et ordonné les mesures d'instruction qui s'imposent ; bien que la condamnation de la Belgique par la Cour européenne des droits de l'homme pour violation de l'article 3 de la Convention à la suite de la constatation de conditions de détention concrètement inadéquates dans certaines prisons, de même que la dénonciation de pareilles conditions dans un récent rapport du comité de surveillance compétent pour une prison en particulier constituent un indice sérieux que des personnes sont détenues au sein de cette prison dans des conditions humiliantes et inhumaines, la juridiction d'instruction n'est pas tenue pour autant de considérer sans plus qu'au moment du prononcé de la décision, toutes les conditions ainsi constatées dans cette prison sont encore identiques à tous égards, ni que c'est le cas dans toute situation et en ce qui concerne tout détenu, et la juridiction d'instruction, qui peut tenir compte, entre autres, des problèmes dénoncés concrètement par un détenu auprès de la direction de l'établissement pénitentiaire, apprécie souverainement sur la base des conditions concrètes qui lui sont présentées si une personne est détenue dans des conditions qui contreviennent à l'article 3 de la Convention et si elle a droit, en conséquence, à voir exécuter sa détention dans une

zijn hechtenis in een andere gevangenis (1). (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Voorlopige hechtenis - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen -

Detentieomstandigheden in de gevangenis - Aanvoering door de gedetineerde van een uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving van de detentieomstandigheden - Wettigheid van de vrijheidsberoving - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.c - Vrijheidsberoving -

Detentieomstandigheden in de gevangenis - Aanvoering door de gedetineerde van een uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving van de detentieomstandigheden - Wettigheid van de vrijheidsberoving - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 -

Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Detentieomstandigheden in de gevangenis - Aanvoering door de gedetineerde van een uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving van de detentieomstandigheden - Wettigheid van de vrijheidsberoving - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Artikel 3 EVRM - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Detentieomstandigheden in de gevangenis - Aanvoering door de gedetineerde van een uitgebreide, gedetailleerde en geloofwaardige beschrijving van de detentieomstandigheden - Wettigheid van de vrijheidsberoving - Beoordeling door de rechter

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

autre prison (1). (1) Cass. 11 mars 2025, RG P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Détention préventive - Interdiction de la torture, de peines ou traitements inhumains ou dégradants - Conditions de détention au sein de la prison - Allégation étayée par le détenu au moyen d'une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention - Légalité de la privation de liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, c - Privation de liberté - Conditions de détention au sein de la prison - Allégation étayée par le détenu au moyen d'une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention - Légalité de la privation de liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Interdiction de la torture, de peines ou traitements inhumains ou dégradants - Conditions de détention au sein de la prison - Allégation étayée par le détenu au moyen d'une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention - Légalité de la privation de liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Conv. D.H., article 3 - Interdiction de la torture, de peines ou traitements inhumains ou dégradants - Conditions de détention au sein de la prison - Allégation étayée par le détenu au moyen d'une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention - Légalité de la privation de liberté - Appréciation par le juge

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.0424.F

11 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.10](#)

AC nr. ...

Artikel 136, § 2, ZIV-Wet voert een cumulatieverbod in tussen de krachtens de ZIV-Wet verleende prestaties en de krachtens het gemeen recht verschuldigde prestaties, wanneer die prestaties dezelfde schade vergoeden; de preferentiële regresvordering die deze wet invoert, wordt op een globale grondslag ingesteld, zodat de grondslag van de subrogatoire terugvordering van de verzekeringsinstelling ononderscheidenlijk bestaat uit alle bedragen die dezelfde schade vergoeden (1). (1) Zie concl. van advocaat-generaal Genicot, vóór Cass. 21 april 2008, AR C.06.0675.F, AC 2008, nr. 235, op datum in Pas.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST -

Overeenkomsten en regres - Verzekering - Indeplaatsstelling - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST -

Overeenkomsten en regres - Verzekering - Indeplaatsstelling - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

INDEPLAATSSTELLING - Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

4/05/2026

L'article 136, § 2, de la loi coordonnée du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités instaure une interdiction de cumul, lorsqu'elles réparent un même dommage, entre les prestations servies en vertu de la loi du 14 juillet 1994 et celles dues en vertu du droit commun; le recours subrogatoire préférentiel que cette loi institue s'exerce sur une assiette globalisée en telle sorte que c'est la totalité des sommes réparant un même dommage qui constitue, sans cloisonnement, l'assiette de la récupération subrogatoire de l'organisme assureur (1). (1) Voir les concl. de M. GENICOT, avocat général avant Cass. 21 avril 2008, RG C.06.0675.F, Pas. 2008, n° 235, p. 946.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Conventions. recours -

Assurances. subrogation - Accident - Tiers responsable - Prestations fournies par l'assurance maladie-invalidité - Indemnités dues en vertu du droit commun - Interdiction de cumul - Recours subrogatoire de l'organisme assureur - Recours s'exerçant sur la totalité des sommes réparant un même dommage - Conséquence

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil
- Art. 136, § 2 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Conventions. recours -

Assurances. subrogation - Accident - Tiers responsable - Prestations fournies par l'assurance maladie-invalidité - Indemnités dues en vertu du droit commun - Interdiction de cumul - Recours subrogatoire de l'organisme assureur - Recours s'exerçant sur la totalité des sommes réparant un même dommage - Conséquence

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil
- Art. 136, § 2 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

SUBROGATION - Assurance maladie-invalidité - Accident - Tiers responsable - Prestations fournies par l'assurance maladie-invalidité - Indemnités dues en vertu du droit commun - Interdiction de cumul - Recours subrogatoire de l'organisme assureur - Recours s'exerçant sur la totalité des sommes réparant un même dommage - Conséquence

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

P. 663/844

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

INDEPLAATSSTELLING - Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieveverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING -

Arbeidsongeschiktheid - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieveverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING -

Arbeidsongeschiktheid - Ongeval - Aansprakelijke derde - Door de ziekte- en invaliditeitsverzekering geleverde prestaties - Vergoedingen verschuldigd krachtens het gemeen recht - Cumulatieveverbod - Regresvordering van de verzekeringsinstelling - Regresvordering op alle bedragen die dezelfde schade vergoeden - Gevolg

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 136, § 2 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 136, § 2 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

SUBROGATION - Assurance maladie-invalidité - Accident - Tiers responsable - Prestations fournies par l'assurance maladie-invalidité - Indemnités dues en vertu du droit commun - Interdiction de cumul - Recours subrogatoire de l'organisme assureur - Recours s'exerçant sur la totalité des sommes réparant un même dommage - Conséquence

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 1383 Ancien Code civil

- Art. 136, § 2 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Assurance indemnités - Accident - Tiers responsable - Prestations fournies par l'assurance maladie-invalidité - Indemnités dues en vertu du droit commun - Interdiction de cumul - Recours subrogatoire de l'organisme assureur - Recours s'exerçant sur la totalité des sommes réparant un même dommage - Conséquence

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 1383 Ancien Code civil

- Art. 136, § 2 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Assurance indemnités - Accident - Tiers responsable - Prestations fournies par l'assurance maladie-invalidité - Indemnités dues en vertu du droit commun - Interdiction de cumul - Recours subrogatoire de l'organisme assureur - Recours s'exerçant sur la totalité des sommes réparant un même dommage - Conséquence

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 1383 Ancien Code civil

- Art. 136, § 2 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

Uit de verschillende berekeningswijze van de reeds geleden en de toekomstige blijvende economische schade kan niet worden afgeleid dat het om twee verschillende soorten schade zou gaan; het is dezelfde schade die zich doorheen de tijd voordoet, zij het met een variabele intensiteit.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende economische schade - Onderscheid tussen de reeds geleden en de toekomstige schade - Invloed

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Blijvende

Si le préjudice économique permanent se calcule différemment selon qu'il y va du passé ou de l'avenir, il ne s'en déduit pas qu'il s'agirait de deux dommages différents; c'est le même préjudice qui se manifeste dans le temps, fût-ce avec une intensité variable.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Préjudice économique permanent - Distinction entre le préjudice passé et le préjudice futur - Incidence

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 1383 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Préjudice économique permanent -

economische schade - Onderscheid tussen de reeds geleden en de toekomstige schade - Invloed

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Distinction entre le préjudice passé et le préjudice futur - Incidence

- Art. 1382 Ancien Code civil

- Art. 1383 Ancien Code civil

P.25.0433.N

8 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.23](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 835 en 836 Gerechtelijk Wetboek volgt dat de wrakingsrechter slechts uitspraak kan doen op grond van de middelen die in de wrakingsakte zijn opgenomen en die aan de tegenspraak van de rechter wiens wraking wordt gevraagd, zijn onderworpen; aanvullende wrakingmiddelen die worden aangevoerd in een in het kader van de wrakingsprocedure ingediende conclusie zijn dan ook niet ontvankelijk; de omstandigheid dat die aanvullende wrakingmiddelen zijn gesteund op gegevens die zijn opgenomen in de verklaring van de rechter wiens wraking wordt gevraagd bij toepassing van artikel 836 Gerechtelijk Wetboek, of in documenten die deze rechter bij zijn verklaring heeft gevoegd, laat niet toe anders te oordelen (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0566.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.14; Cass. 21 april 2011, AR C.11.0054.F, AC 2011, nr. 277.

WRAKING - Tijdig opwerpen van de wrakingsgrond - Verklaring van de rechter die zich niet van de zaak onthoudt - Aanvullende wrakingsgrond op basis van gegevens van deze verklaring - Toelaatbaarheid

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des articles 835 et 836 du Code judiciaire que le juge de la récusation ne peut statuer que sur la base des moyens qui sont invoqués dans l'acte de récusation et ont été soumis à la contradiction du juge dont la récusation est sollicitée ; dès lors, les moyens de récusation complémentaires qui sont invoqués dans des conclusions déposées dans le cadre de la procédure de récusation sont irrecevables ; la circonstance que ces moyens de récusation complémentaires se fondent sur des éléments figurant dans la déclaration du juge dont la récusation est sollicitée en application de l'article 836 du Code judiciaire ou dans des documents que ce juge a joints à sa déclaration ne permet pas de statuer autrement (1). (1) Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0566.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.14 ; Cass. 21 avril 2011, RG C.11.0054.F, Pas. 2011, n° 277.

RECUSATION - Cause de récusation soulevée en temps utile - Déclaration du juge portant son refus de s'abstenir - Cause de récusation complémentaire fondée sur des éléments de cette déclaration - Admissibilité

- Art. 835 Code judiciaire

- Art. 836 Code judiciaire

P.25.0445.F

11 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.2](#)

AC nr. ...

Noch uit de artikelen 782 Gerechtelijk Wetboek en 195bis Wetboek van strafvordering noch uit enige andere bepaling kan worden afgeleid dat een door een rechtcollege gewezen vonnis niet zowel de elektronische handtekening van een lid van de zetel als de handgeschreven handtekening van de andere rechters die aldus uitspraak hebben gedaan zou mogen dragen.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Handtekening - Samenstelling met drie rechters - Elektronische en handgeschreven handtekeningen - Invloed

- Art. 782 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 195bis Wetboek van Strafvordering

Il ne se déduit ni des articles 782 du Code judiciaire et 195bis du Code d'instruction criminelle ni d'aucune autre disposition qu'un jugement rendu par une formation de jugement ne pourrait porter, à la fois, la signature électronique d'un membre du siège et la signature manuscrite des autres juges qui ont ainsi statué.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Signature - Formation à trois juges - Signatures électronique et manuscrite - Incidence

- Art. 782 Code judiciaire

- Art. 195bis Code d'Instruction criminelle

P.25.0448.N

1 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.29](#)

AC nr. ...

Met de bepalingen van artikel 35, §§ 1, 3 en 5, Voorlopige Hechteniswet, heeft de wetgever geen limitatieve categorie van voorwaarden bepaald, maar het aan de rechter overgelaten om de voorwaarden te bepalen die betrekking hebben op en aangepast zijn aan de in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet genoemde redenen van recidivegevaar, vluchtgevaar, collusiegevaar of het gevaar op het doen verdwijnen van bewijzen en die door de rechter te bepalen voorwaarden kunnen wel degelijk een beperking op grondrechten inhouden, mits de rechter de absolute noodzaak daarvan vaststelt; uit die bepalingen alsmede uit de bepalingen van artikel 2.2 en 2.3 Aanvullend Protocol EVRM en artikel 5 EVRM volgt dat de rechter aan de vrijgelaten in verdenking gestelde als voorwaarde kan opleggen dat hij zich niet naar het buitenland mag begeven zonder voorafgaande toelating, mits de rechter de absolute noodzaak daartoe vaststelt in het licht van de ernstige redenen bepaald in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet, zodat de rechter die voorwaarde ook kan handhaven, mits hij ze, na een geactualiseerd onderzoek van de gegevens van de zaak, op het moment van zijn uitspraak nog steeds absoluut noodzakelijk acht in het licht van deze redenen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Vrijheidsberoving - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van de voorwaarden - Artikelen 35, §§ 1, 3 en 5 - Redenen waarop de voorwaarden betrekking moeten hebben - Toepassing van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Geen limitatieve categorie van voorwaarden - Beoordeling door de rechter van de aangepaste voorwaarden - Mogelijke beperking van grondrechten - Verbod om het land te verlaten zonder toelating van de rechter - Mogelijkheid tot oplegging en handhaving van een dergelijke voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35, §§ 1, 3 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Par les dispositions de l'article 35, § 1er, 3 et 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, le législateur n'a pas déterminé de catégorie limitative de conditions, mais a laissé le soin au juge d'arrêter les conditions qui visent les raisons, énoncées à l'article 16, § 1er, alinéa 4, de ladite loi, de risque de récidive, de risque de fuite, de risque de collusion ou de risque de déperdition de preuves, et ces conditions à arrêter par le juge peuvent effectivement impliquer une restriction de droits fondamentaux, pourvu que le juge en constate l'absolue nécessité ; il résulte de ces dispositions ainsi que de celles des articles 2.2 et 2.3 du Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 5 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que le juge peut imposer comme condition à l'inculpé laissé en liberté l'interdiction de se rendre à l'étranger sans autorisation préalable, pour autant qu'il en constate l'absolue nécessité à la lumière des sérieuses raisons visées à l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990, de sorte qu'il peut également maintenir cette condition, si, après un examen actualisé des éléments de la cause, il considère, au moment de sa décision, qu'il s'agit toujours d'une nécessité absolue à la lumière de ces raisons.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Privation de liberté - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait des conditions - Articles 35, § 1er, 3 et 5 - Raisons devant être visées par les conditions - Application de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Absence de catégorie limitative de conditions - Appréciation par le juge des conditions adaptées - Restriction potentielle de droits fondamentaux - Défense de quitter le pays sans autorisation du juge - Possibilité d'imposer et de maintenir une telle condition - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35, § 1er, 3 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 2.2 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

- Art. 2.3 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

RECHTEN VAN DE MENS - Allerlei - Aanvullend Protocol EVRM - Artikelen 2.2 en 2.3 - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van de voorwaarden - Artikelen 35, §§ 1, 3 en 5 - Redenen waarop de voorwaarden betrekking moeten hebben - Toepassing van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Geen limitatieve categorie van voorwaarden - Beoordeling door de rechter van de aangepaste voorwaarden - Mogelijke beperking van grondrechten - Verbod om het land te verlaten zonder toelating van de rechter - Mogelijkheid tot oplegging en handhaving van een dergelijke voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35, §§ 1, 3 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 2.2 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

- Art. 2.3 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van de voorwaarden - Artikelen 35, §§ 1, 3 en 5 - Redenen waarop de voorwaarden betrekking moeten hebben - Toepassing van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Geen limitatieve categorie van voorwaarden - Beoordeling door de rechter van de aangepaste voorwaarden - Mogelijke beperking van grondrechten - Artikel 2.2 en 2.3 Aanvullend Protocol EVRM en artikel 5 EVRM - Verbod om het land te verlaten zonder toelating van de rechter - Mogelijkheid tot oplegging en handhaving van een dergelijke voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35, §§ 1, 3 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 2.2 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

- Art. 2.3 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

DROITS DE L'HOMME - Divers - Protocole additionnel à la Conv. D.H - Articles 2.2 et 2.3 - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait des conditions - Articles 35, § 1er, 3 et 5 - Raisons devant être visées par les conditions - Application de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Absence de catégorie limitative de conditions - Appréciation par le juge des conditions adaptées - Restriction potentielle de droits fondamentaux - Défense de quitter le pays sans autorisation du juge - Possibilité d'imposer et de maintenir une telle condition - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35, § 1er, 3 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 2.2 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

- Art. 2.3 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait des conditions - Articles 35, § 1er, 3 et 5 - Raisons devant être visées par les conditions - Application de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Absence de catégorie limitative de conditions - Appréciation par le juge des conditions adaptées - Restriction potentielle de droits fondamentaux - Protocole additionnel à la Conv. D.H., articles 2.2 et 2.3, et Conv. D.H., article 5 - Défense de quitter le pays sans autorisation du juge - Possibilité d'imposer et de maintenir une telle condition - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35, § 1er, 3 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 2.2 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

- Art. 2.3 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van de voorwaarden - Artikelen 35, §§ 1, 3 en 5 - Redenen waarop de voorwaarden betrekking moeten hebben - Toepassing van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Geen limitatieve categorie van voorwaarden - Beoordeling door de rechter van de aangepaste voorwaarden - Mogelijke beperking van grondrechten - Artikel 2.2 en 2.3 Aanvullend Protocol EVRM en artikel 5 EVRM - Verbod om het land te verlaten zonder toelating van de rechter - Mogelijkheid tot oplegging en handhaving van een dergelijke voorwaarde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35, §§ 1, 3 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2.2 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

- Art. 2.3 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

- Art. 2.2 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

- Art. 2.3 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de retrait des conditions - Articles 35, § 1er, 3 et 5 - Raisons devant être visées par les conditions - Application de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Absence de catégorie limitative de conditions - Appréciation par le juge des conditions adaptées - Restriction potentielle de droits fondamentaux - Protocole additionnel à la Conv. D.H., articles 2.2 et 2.3, et Conv. D.H., article 5 - Défense de quitter le pays sans autorisation du juge - Possibilité d'imposer et de maintenir une telle condition - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35, § 1er, 3 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2.2 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

- Art. 2.3 Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

Volgens artikel 35, § 1 en § 5, Voorlopige Hechteniswet kunnen de onderzoeksgerechten de inverdenkinggestelde in vrijheid laten onder oplegging van één of meer voorwaarden en artikel 35, § 3, Voorlopige Hechteniswet bepaalt dat deze voorwaarden betrekking moeten hebben op een van de redenen genoemd in artikel 16, § 1, vierde lid, en daaraan moeten aangepast zijn, in acht genomen de omstandigheden van de zaak hetgeen het bestaan betreft van ernstige redenen om te vrezen dat de in vrijheid gelaten inverdenkinggestelde nieuwe misdaden en wanbedrijven zou plegen, zich aan het optreden van het gerecht zou onttrekken, bewijzen zou pogen te laten verdwijnen of zich zou verstaan met derden; hieruit volgt dat de rechter die oordeelt over het verzoek van een inverdenkinggestelde om een hem opgelegde voorwaarde op de heffen, dient vast te stellen dat er op het moment van zijn beslissing nog steeds minstens één van de in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet bepaalde redenen van toepassing is, zodat indien de rechter wettig het bestaan van één dergelijke reden vaststelt, zijn motivering over eventueel nog andere redenen overtuigend is en de kritiek van de inverdenkinggestelde op die motivering niet tot cassatie kan leiden; de vermelde bepalingen vereisen niet dat de rechter in zijn beslissing over het verzoek tot opheffing van een voorwaarde uitdrukkelijk melding maakt van de artikelen van de Voorlopige Hechteniswet die hij toepast of van verdrags- of wetsbepalingen die de inverdenkinggestelde tot zijn staving van zijn verzoek aanvoert en het feit dat de rechter die bepalingen niet vermeldt, betekent bovendien niet dat hij ze niet toepast of geen acht erop slaat.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van de voorwaarden - Artikelen 35, §§ 1, 3 en 5 - Redenen waarop de voorwaarden betrekking moeten hebben - Toepassing van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Motivering door de rechter - Vermelding van één reden uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet - Motivering over andere redenen uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet - Overtollige motivering - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Draagwijdte - Gevolg

Suivant l'article 35, § 1er et 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, les juridictions d'instruction peuvent laisser l'inculpé en liberté en lui imposant une ou plusieurs conditions, et l'article 35, § 3, de ladite loi prévoit que ces conditions doivent viser une des raisons énoncées à l'article 16, § 1er, alinéa 4, et être adaptées à cette raison, compte tenu des circonstances de la cause, ce qui concerne l'existence de sérieuses raisons de craindre que l'inculpé, s'il était laissé en liberté, commette de nouveaux crimes ou délits, se soustraie à l'action de la justice, tente de faire disparaître des preuves ou entre en collusion avec des tiers ; il en résulte que le juge qui statue sur la demande d'un inculpé de lever une condition qui lui a été imposée, est tenu de constater qu'au moment de sa décision, une raison au moins parmi celles énoncées à l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 s'applique encore de sorte que, si le juge constate légalement l'existence d'une telle raison, sa motivation quant à d'autres raisons éventuelles est surabondante, et la critique de cette motivation par l'inculpé ne saurait entraîner la cassation ; les dispositions citées ne requièrent pas que le juge mentionne expressément, dans sa décision relative à la demande de retrait d'une condition, les articles de la loi du 20 juillet 1990 qu'il applique ou des dispositions légales ou conventionnelles que l'inculpé fait valoir à l'appui de sa demande, et le fait que le juge ne mentionne pas ces dispositions ne signifie pas, en outre, qu'il ne les applique pas ou qu'il n'y a pas égard.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait des conditions - Articles 35, § 1er, 3 et 5 - Raisons devant être visées par les conditions - Application de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation par le juge - Mention d'une des raisons énoncées à l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation d'autres raisons énoncées à l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation incomplète - Mention des dispositions légales - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35, §§ 1, 3 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van de voorwaarden - Artikelen 35, §§ 1, 3 en 5 - Redenen waarop de voorwaarden betrekking moeten hebben - Toepassing van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Motivering door de rechter - Vermelding van één reden uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet - Motivering over andere redenen uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet - Overtollige motivering - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35, §§ 1, 3 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van de voorwaarden - Artikelen 35, §§ 1, 3 en 5 - Redenen waarop de voorwaarden betrekking moeten hebben - Toepassing van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet - Motivering door de rechter - Vermelding van één reden uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet - Motivering over andere redenen uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet - Overtollige motivering - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35, §§ 1, 3 en 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35, § 1er, 3 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Mise en liberté sous conditions - Demande de retrait des conditions - Articles 35, § 1er, 3 et 5 - Raisons devant être visées par les conditions - Application de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation par le juge - Mention d'une des raisons énoncées à l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation d'autres raisons énoncées à l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation incomplète - Mention des dispositions légales - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35, § 1er, 3 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de retrait des conditions - Articles 35, § 1er, 3 et 5 - Raisons devant être visées par les conditions - Application de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation par le juge - Mention d'une des raisons énoncées à l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation d'autres raisons énoncées à l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 - Motivation incomplète - Mention des dispositions légales - Portée - Conséquence

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 35, § 1er, 3 et 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Indien een van zijn vrijheid beroofde persoon voor het onderzoeksgerecht aanvoert dat zijn detentieomstandigheden een inbreuk inhouden op artikel 3 EVRM, het onderzoeksgerecht daarover oordeelt dat die aanvoering niet onaannemelijk is maar verder onderzoek behoeft en daarom aan de betrokkene vraagt of hij instemt met een uitstel van de behandeling van de zaak om dit onderzoek mogelijk te maken, en de betrokkene aangeeft geen uitstel te willen, dan geeft hij hiermee te kennen dat de detentieomstandigheden niet nader moeten worden onderzocht, wat de beoordeling van de door hem aangevoerde schending van artikel 3 EVRM onmogelijk maakt; in dat geval mag het onderzoeksgerecht gelet op de houding van de betrokkene aan die aanvoering voorbijgaan (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Uitlevering - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Vaststelling van een geloofwaardig verweer over onaanvaardbare detentieomstandigheden - Inwinnen van aanvullende informatie - Geen instemming van de verdachte met een vraag tot uitstel van de zaak voor verder onderzoek - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Vaststelling van een geloofwaardig verweer over onaanvaardbare detentieomstandigheden - Inwinnen van aanvullende informatie - Geen instemming van de verdachte met een vraag tot uitstel van de zaak voor verder onderzoek - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

UITLEVERING - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Vaststelling van een geloofwaardig verweer over onaanvaardbare detentieomstandigheden - Inwinnen van aanvullende informatie - Geen instemming van de verdachte met een vraag tot uitstel van de zaak voor verder onderzoek - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Lorsqu'une personne privée de liberté soutient devant la juridiction d'instruction que ses conditions de détention violent l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, que la juridiction d'instruction considère à cet égard que cette allégation n'est pas dénuée de vraisemblance mais requiert une enquête plus approfondie, et qu'elle demande donc à l'intéressé s'il consent à une remise de l'examen de la cause pour permettre cette enquête, et que l'intéressé indique ne pas consentir à cette remise, ce dernier donne à connaître que les conditions de détention ne doivent pas être plus amplement examinées, ce qui rend impossible l'appréciation de la violation de l'article 3 de la Convention qu'il invoque ; en pareil cas, la juridiction d'instruction peut passer outre cette allégation, eu égard à l'attitude de l'intéressé (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Extradition - Demande de mise en liberté provisoire - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Constatation d'une défense crédible concernant des conditions de détention inacceptables - Recueil d'informations complémentaires - Absence de consentement du suspect quant à une demande de remise de la cause en vue d'une enquête plus approfondie - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Constatation d'une défense crédible concernant des conditions de détention inacceptables - Recueil d'informations complémentaires - Absence de consentement du suspect quant à une demande de remise de la cause en vue d'une enquête plus approfondie - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXTRADITION - Demande de mise en liberté provisoire - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Constatation d'une défense crédible concernant des conditions de détention inacceptables - Recueil d'informations complémentaires - Absence de consentement du suspect quant à une demande de remise de la cause en vue d'une enquête plus approfondie - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen; de opsluitingsomstandigheden maken precies dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is; wel is vereist dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens; die beschrijving moet de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM *prima facie* niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) Zie gelijklopende concl. "in hoofdzaak" OM.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Uitlevering - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4/05/2026

Il suit de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, que si une personne privée de liberté soutient que les conditions dans lesquelles elle est détenue violent cette disposition conventionnelle, elle n'est pas tenue de prouver cette allégation ; les conditions de détention rendent précisément irréaliste pareille charge de la preuve ; il est par contre requis que l'intéressé fournisse, à l'appui de la violation conventionnelle qu'il invoque, une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention, qui comporte des éléments concrets et spécifiques ; cette description doit permettre au juge appelé à statuer sur la légalité de la privation de liberté de vérifier si, *prima facie*, la violation alléguée de l'article 3 de la Convention n'est pas manifestement dépourvue de fondement ; si l'intéressé fournit pareille description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention et que cette description comporte des éléments concrets et spécifiques, il appartient au juge appelé à statuer sur la légalité de la privation de liberté d'en apprécier le fondement, le cas échéant après avoir recueilli des informations complémentaires et ordonné les mesures d'instruction qui s'imposent (1). (1) Voir les concl. conformes « dit en substance » du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Extradition - Demande de mise en liberté provisoire - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Charge de la preuve - Défense à rendre plausible au moyen d'éléments concrets et spécifiques - Examen du fondement d'une défense crédible - Recueil d'informations complémentaires

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Charge de la preuve - Défense à rendre plausible au moyen d'éléments concrets et spécifiques - Examen du fondement d'une défense crédible - Recueil d'informations complémentaires

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

UITLEVERING - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

EXTRADITION - Demande de mise en liberté provisoire - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Charge de la preuve - Défense à rendre plausible au moyen d'éléments concrets et spécifiques - Examen du fondement d'une défense crédible - Recueil d'informations complémentaires

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.0457.N

17 juni 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.16

AC nr. ...

Een veroordeling van de beklaagde tot betaling van de kosten van de strafvordering vereist in beginsel een veroordeling; de rechter die vaststelt dat een vordering tot herroeping van probatie-uitstel bij toepassing van artikel 14, § 2, Probatiwet geen voorwerp meer heeft gelet op de herroeping van rechtswege van dit probatie-uitstel bij toepassing van artikel 14, § 1, Probatiwet, spreekt tegen de gedaagde tot herroeping van het probatie-uitstel geen veroordeling uit; de rechter kan die gedaagde dan ook niet veroordelen tot de kosten van de strafvordering (1). (1) Cass. 27 april 2021, AR P.21.0086.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.7; Cass. 6 maart 1984, AR nr. 8497, AC 1983-84, nr. 381; Antwerpen 15 mei 2013, RW 2014-15, 136.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Herroeping van het probatieuitstel - Vordering tot herroeping wegens niet-naleven van voorwaarden - Herroeping tijdens de procedure wegens een nieuwe veroordeling - Gevolg

- Art. 162 Wetboek van Strafvordering
- Art. 194 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 14 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatiuitstel - Herroeping - Vordering tot herroeping wegens niet-naleven van voorwaarden - Herroeping tijdens de procedure wegens een nieuwe veroordeling - Gevolg - Gerechtskosten

- Art. 162 Wetboek van Strafvordering
- Art. 194 Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 14 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Une condamnation du prévenu au paiement des frais de l'action publique suppose en principe une condamnation; le juge qui constate qu'une demande de révocation du sursis probatoire en application de l'article 14, § 2, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation est devenue sans objet compte tenu de la révocation de plein droit de ce sursis probatoire en application de l'article 14, § 1er, de ladite loi ne prononce pas de condamnation à l'encontre de l'intimé; le juge ne peut donc pas condamner l'intimé aux frais de l'action publique (1). (1) Cass. 27 avril 2021, RG P.21.0086.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.7 ; Cass. 6 mars 1984, RG 8497, Bull. et Pas. 1984, n° 381 ; Anvers, 15 mai 2013, R.W., 2014-2015, p. 136.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Révocation du sursis probatoire - Demande de révocation en raison du non-respect de conditions - Révocation pendant la procédure en raison d'une nouvelle condamnation - Conséquence

- Art. 162 Code d'Instruction criminelle
- Art. 194 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 14 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Demande de révocation en raison du non-respect de conditions - Révocation pendant la procédure en raison d'une nouvelle condamnation - Conséquence - Frais et dépens

- Art. 162 Code d'Instruction criminelle
- Art. 194 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 14 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Bij de beoordeling van de redelijke termijn betreffende een beklaagde kan de rechter het gegeven betrekken dat andere beklaagden in dezelfde strafvervolgning rechtsmiddelen hebben aangewend die een impact hebben gehad op de voortgang van de strafvervolgning.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van het strafproces - Beoordeling per beklaagde - Rechtsmiddelen die zijn ingesteld door andere beklaagden - Invloed

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Redelijke termijn - Beoordeling per beklaagde - Rechtsmiddelen die zijn ingesteld door andere beklaagden - Invloed

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

De omstandigheid dat de redelijke termijn moet worden beoordeeld per beklaagde belet niet dat de rechter voor meerdere beklaagden die zich in eenzelfde toestand bevinden dezelfde feitelijke gegevens in aanmerking neemt en eenzelfde beoordeling kan maken (1). (1) Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4, RDPC 2025, 331 noot A. WERDING.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van het strafproces - Beoordeling per beklaagde - Feitelijke gegevens die ook gelden voor medebeklaagden in dezelfde toestand - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Redelijke termijn - Beoordeling per beklaagde - Feitelijke gegevens die ook gelden voor medebeklaagden in dezelfde toestand - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Dans le cadre de l'appréciation du délai raisonnable pour l'un des prévenus, le juge peut tenir compte du fait que d'autres prévenus dans le cadre des mêmes poursuites pénales ont exercé des voies de recours qui ont eu une incidence sur l'avancement de ces poursuites.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable de la procédure répressive - Appréciation pour chacun des prévenus - Voies de recours exercées par d'autres prévenus - Incidence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Délai raisonnable - Appréciation pour chacun des prévenus - Voies de recours exercées par d'autres prévenus - Incidence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

La circonstance que le délai raisonnable doit être apprécié pour chacun des prévenus n'empêche pas le juge de prendre en compte les mêmes éléments de fait et de procéder à une même appréciation pour plusieurs prévenus se trouvant dans une situation identique (1). (1) Cass. 6 mars 2024, RG P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4, Rev. dr. pén. crim., 2025, p. 331, note A. WERDING.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable de la procédure répressive - Appréciation pour chacun des prévenus - Éléments de fait aussi applicables aux coprévenus se trouvant dans une situation identique - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Délai raisonnable - Appréciation pour chacun des prévenus - Éléments de fait aussi applicables aux coprévenus se trouvant dans une situation identique - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Uit de tekst van artikel 27 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, de daar gebruikte terminologie en de wetsgeschiedenis volgt dat de sanctie van het verval van de strafvordering wegens overschrijding van de redelijke termijn slechts uitzonderlijk mag worden toegepast; de overschrijding moet dermate zwaarwichtig zijn dat ze leidt tot het oordeel dat het verderzetten van de strafprocedure in geen enkel opzicht nog te verantwoorden is; bij die onaantastbare beoordeling houdt de rechter rekening met de ernst van de overschrijding van de redelijke termijn en de concrete omstandigheden van de zaak, zoals onder meer de in de zaak aan de orde zijnde belangen; het enkele feit dat er in een strafprocedure meerdere periodes van stilstand zijn vast te stellen, dat de strafprocedure slechts heeft geleid tot een beslissing meerdere jaren na de aanvang van de redelijke termijn en dat voor bepaalde medebeklaagden de verjaring van de strafvordering wordt vastgesteld, verplicht de rechter niet noodzakelijk om aan te nemen dat de redelijke termijn zeer zwaarwichtig is miskend; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid (1). (1) Over art. 27 VT Sv. zie o.a. Cass. 22 april 2025, AR P.25.0130.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250422.2N.6; Cass. 19 maart 2025, AR P.24.1618.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250319.2F.1; Cass. 11 maart 2025, AR P.24.1621.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.1; Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1506.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.1, met concl. OM; Cass. 18 februari 2025, AR P.25.0154.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.10. Zie alg. J. MEESE, "Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024", RW 2024-25, 763-780; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, I, 59-74.

Il résulte du libellé, de la terminologie et de la genèse de l'article 27 du titre préliminaire du Code de procédure pénale que la sanction de l'extinction de l'action publique en raison du dépassement du délai raisonnable ne peut être prononcée qu'à titre exceptionnel; ce dépassement doit revêtir une gravité telle que la poursuite de la procédure pénale ne saurait en aucun cas être justifiée; dans son appréciation souveraine, le juge tient compte de la gravité du dépassement et des circonstances concrètes de la cause, tels les intérêts en présence; il n'est pas nécessairement tenu de considérer le dépassement comme très grave au seul motif qu'une procédure pénale a connu plusieurs temps morts, que la procédure n'a abouti à une décision que des années après le point de départ du délai raisonnable et que la prescription de l'action publique est acquise pour certains coprévenus; la Cour vérifie si le juge n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qui ne seraient susceptibles d'aucune justification (1). (1) Sur l'article 27 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, voir notamment : Cass. 22 avril 2025, RG P.25.0130.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250422.2N.6 ; Cass. 19 mars 2025, RG P.24.1618.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250319.2F.1 ; Cass. 11 mars 2025, RG P.24.1621.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.1 ; Cass. 25 février 2025, RG P.24.1506.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.4, avec les concl. du MP ; Cass. 18 février 2025, RG P.25.0154.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250218.2N.10. Voir plus généralement : J. MEESE, « Less is more. De verjaring van de strafvordering en de redelijke termijn in strafzaken anno 2024 », R.W., 2024-2025, pp. 763-780 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2025, I, pp. 59-74.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn van het strafproces - Verval van de strafvordering - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Voorwaarden - Meerdere beklaagden - Meerdere periodes van stilstand - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Verval - Zeer zwaarwichtige miskenning van de redelijke termijn - Voorwaarden - Meerdere beklaagden - Meerdere periodes van stilstand - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable de la procédure répressive - Extinction de l'action publique - Méconnaissance très grave du délai raisonnable - Conditions - Pluralité de prévenus - Plusieurs temps morts - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Extinction - Méconnaissance très grave du délai raisonnable - Conditions - Pluralité de prévenus - Plusieurs temps morts - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.25.0469.F

25 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.4](#)

AC nr. ...

Artikel 236, § 1, AWDA legt de verbeurdverklaring op van alle goederen die ten gevolge van een verkeerde benaming de grondslag voor de vestiging van de douaneschuld wijzigen; hoewel de veroordeling tot betaling van de tegenwaarde van de verbeurd verklaarde goederen een burgerrechtelijke veroordeling is, maakt zij, in geval van niet-overlegging van die goederen, deel uit van de strafvordering, aangezien die veroordeling het noodzakelijke accessorium van de in de strafvordering bedoelde verbeurdverklaring is; wanneer het hoger beroep van de Belgische Staat enkel betrekking heeft op de strafrechtelijke beschikkingen van het bestreden vonnis, overschrijden de appelrechters bijgevolg de grenzen van de aanhangigmaking van de zaak niet wanneer zij de verbeurdverklaring gepaard laten gaan met de veroordeling waarzonder de niet-overlegging van de goederen die straf ondoeltreffend zou maken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van

L'article 236, § 1er, de la loi générale sur les douanes et accises impose la confiscation des marchandises qui, faussement dénommées, altèrent la base d'établissement de la dette douanière; quoique de nature civile, la condamnation au paiement de la contre-valeur des biens confisqués, en cas de non-représentation de ceux-ci, ressortit à l'action publique dès lors qu'elle constitue l'accessoire nécessaire de la confiscation visée par celle-ci; partant, lorsque l'appel de l'État belge ne porte que sur les dispositions pénales du jugement entrepris, les juges d'appel n'excèdent pas leur saisine en assortissant la confiscation de la condamnation sans laquelle la non-représentation de la marchandise rendrait cette peine inopérante (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

DOUANES ET ACCISES - Soustraction de marchandises à la surveillance douanière - Confiscation des marchandises faussement dénommées - Condamnation au paiement de la contre-valeur en cas de non-représentation de ces marchandises - Nature - Conséquence civile de la condamnation pénale à la confiscation - Portée - Conséquence - Appel de l'État belge limité aux dispositions pénales - Saisine du juge d'appel

de Belgische Staat beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 210 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Devolutieve kracht - Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van de Belgische Staat beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 210 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van de Belgische Staat beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 210 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Onttrekking van goederen aan het douanetoezicht - Verbeurdverklaring van goederen met een verkeerde benaming - Veroordeling tot betaling van de tegenwaarde bij niet-overlegging van die goederen - Aard - Burgerrechtelijk gevolg van de strafrechtelijke veroordeling tot verbeurdverklaring - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep van de Belgische Staat beperkt tot de strafrechtelijke beschikkingen - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

- Art. 236 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

- Art. 236 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 259 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 44 Code pénal
- Art. 50 Code pénal
- Art. 210 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif - Soustraction de marchandises à la surveillance douanière - Confiscation des marchandises fausement dénommées - Condamnation au paiement de la contre-valeur en cas de non-représentation de ces marchandises - Nature - Conséquence civile de la condamnation pénale à la confiscation - Portée - Conséquence - Appel de l'État belge limité aux dispositions pénales - Saisine du juge d'appel

- Art. 236 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 259 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 44 Code pénal
- Art. 50 Code pénal
- Art. 210 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Soustraction de marchandises à la surveillance douanière - Confiscation des marchandises fausement dénommées - Condamnation au paiement de la contre-valeur en cas de non-représentation de ces marchandises - Nature - Conséquence civile de la condamnation pénale à la confiscation - Portée - Conséquence - Appel de l'État belge limité aux dispositions pénales - Saisine du juge d'appel

- Art. 236 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 259 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 44 Code pénal
- Art. 50 Code pénal
- Art. 210 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Soustraction de marchandises à la surveillance douanière - Confiscation des marchandises fausement dénommées - Condamnation au paiement de la contre-valeur en cas de non-représentation de ces marchandises - Nature - Conséquence civile de la condamnation pénale à la confiscation - Portée - Conséquence - Appel de l'État belge limité aux dispositions pénales - Saisine du juge d'appel

- Art. 236 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

- Art. 259 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen
- Art. 44 Strafwetboek
- Art. 50 Strafwetboek
- Art. 210 Wetboek van Strafvordering

- Art. 259 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises
- Art. 44 Code pénal
- Art. 50 Code pénal
- Art. 210 Code d'Instruction criminelle

P.25.0475.N

29 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.21](#)

AC nr. ...

Artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat iedere rechter kan worden gewraakt wegens gewettigde verdenking en gewettigde verdenking in de zin van deze bepaling veronderstelt dat een rechter niet in staat is op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak of dat bij de partijen en de publieke opinie gewettigde twijfel bestaat over zijn geschiktheid om op die wijze uitspraak te doen, maar die twijfel moet objectief gerechtvaardigd zijn; de rechter stelt onaantastbaar vast of er redenen zijn die een gewettigde verdenking objectief rechtvaardigen waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord, maar de enkele reden dat de rechter zijn beslissing over een voorafgaande vraag van de beklaagde om hem de dienstregeling, op grond waarvan die rechter werd aangeduid om te zetelen in de zaak, over te maken of deze publiek te maken, voegt bij de grond van de zaak, rechtvaardigt objectief gezien geen gewettigde twijfel bij de partijen en de publieke opinie over zijn geschiktheid om op een onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak aangezien de rechter zich in dat geval nog niet heeft uitgesproken over de aanspraak van de betrokken partij.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Wraking - Strafzaken - Dienstregeling houdende aanduiding van de rechter - Vraag van de beklaagde tot overmaking of publiekmaking van de dienstregeling - Voeging van de vraag bij de grond van de zaak - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Gewettigde verdenking - Dienstregeling houdende aanduiding van de rechter - Vraag van de beklaagde tot overmaking of publiekmaking van de dienstregeling - Voeging van de vraag bij de grond van de zaak - Draagwijdte - Gevolg

L'article 828, 1°, du Code judiciaire dispose que tout juge peut être récusé s'il y a suspicion légitime, ce qui suppose au sens de cette disposition qu'un juge ne soit pas en mesure de statuer en la cause de manière indépendante et impartiale ou qu'il existe un doute légitime dans le chef des parties et de l'opinion générale quant à l'aptitude du juge à statuer de cette manière, ce doute devant être objectivement justifié ; bien que le juge apprécie souverainement s'il y a des raisons qui justifient objectivement cette suspicion légitime et que la Cour vérifie si le juge n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qui n'ont aucun lien avec ces faits ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification, le simple motif que le juge ait joint au fond de la cause sa décision relative à une demande préalable du prévenu tendant à se faire transmettre ou à rendre public le règlement de service aux termes duquel ce juge a été désigné pour siéger dans la cause, ne justifie pas objectivement l'existence d'un doute légitime dans le chef des parties et de l'opinion générale quant à l'aptitude du juge à statuer en la cause de manière indépendante et impartiale dans la mesure où ce dernier n'a pas encore statué sur la revendication de la partie concernée.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Récusation - Matière répressive - Règlement de service portant désignation du juge - Demande du prévenu tendant à se faire transmettre ou à rendre public le règlement de service - Demande jointe au fond de la cause - Portée - Conséquence

- Art. 828, 1° Code judiciaire

RECUSATION - Suspicion légitime - Règlement de service portant désignation du juge - Demande du prévenu tendant à se faire transmettre ou à rendre public le règlement de service - Demande jointe au fond de la cause - Portée - Conséquence

P.25.0478.F

9 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250409.2F.16](#)

AC nr. ...

De vaststelling, door de griffier van de onderzoeksrechter, van de vervulling van een wettelijke vormvereiste heeft een authentiek karakter en kan enkel worden aangevochten door een procedure tot betichting van valsheid; dit is met name het geval voor de vermelding onderaan het aanhoudingsbevel waarbij de griffier bevestigt dat hij, op de vermelde datum en het vermelde uur, het aanhoudingsbevel "aan de in verdenking gestelde heeft getoond, het hem heeft betekend en hem een afschrift heeft gegeven van dit aanhoudingsbevel en van alle stukken die bedoeld worden in artikel 16, § 7, Voorlopige Hechteniswet" (1). (1) Zie Cass. 24 augustus 1998, AR P.98.1170.F, ECLI:BE:CASS:1998:ARR.19980824.7, AC 1998, nr. 373; (wat betreft de vermeldingen van een proces-verbaal van de rechtszitting); Cass. 9 april 2024, AR P.24.0413.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.13 ; Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0970.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.4. De eiser voerde aan dat "het aanhoudingsbevel, bij ontstentenis van regelmatige betekening binnen de wettelijke termijn, nietig is en het onderzoeksgerecht de in verdenking gestelde niet in voorlopige hechtenis kan houden. Volgens de bewoordingen zelf van [artikel 18 Voorlopige Hechteniswet] is de betekening regelmatig indien voldaan wordt aan de vier daarin voorgeschreven vormvereisten: de betekening geschiedt binnen een termijn van achtenveertig uur, door de griffier, door de directeur van de strafinrichting of door een agent van de openbare macht, in de taal van de rechtspleging en met afgifte van een volledig afschrift van de akte. Deze voorwaarden zijn cumulatief". (Cass. 1 december 2021, RG P.21.1481.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211201.2F.11, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH. ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211201.2F.11).

La constatation par le greffier du juge d'instruction qu'une formalité prévue par la loi a été accomplie revêt un caractère authentique et ne peut être entreprise que par une procédure en inscription de faux; il en est ainsi, notamment, de l'indication figurant sous le mandat d'arrêt, que le greffier a attesté, au jour et à l'heure indiqués, l'avoir « exhibé et signifié à l'inculpé et lui en avoir laissé copie ainsi que de toutes les pièces visées à l'article 16, § 7, de la loi du 20 juillet 1990 » (1). (1) Voir Cass. 24 août 1998, RG P.98.1170.F, ECLI:BE:CASS:1998:ARR.19980824.7, Pas. 1998, n° 373 ; (quant aux mentions d'un procès-verbal d'audience) Cass. 9 avril 2024, RG P.24.0413.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.13 ; Cass. 12 janvier 2021, RG P.20.0970.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.4. Le demandeur faisait valoir qu'« à défaut de signification régulière dans le délai légal, le mandat d'arrêt est nul et la juridiction d'instruction ne peut pas maintenir l'inculpé en détention préventive. Selon les termes mêmes de [l'article 18 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive], est régulière la signification qui obéit aux quatre formalités qu'elle prescrit : elle doit être faite dans les quarante-huit heures, par le greffier, le directeur de la prison ou un agent de la force publique, dans la langue de la procédure, et moyennant la remise d'une copie intégrale de l'acte. Ces conditions sont cumulatives ». (Cass. 1er décembre 2021, RG P.21.1481.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211201.2F.11, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211201.2F.11).

door de griffier van de onderzoeksrechter, van de vervulling van een wettelijke vormvereiste - Authentiek karakter - Bewijswaarde tot betichting van valsheid - Toepassing - Betekening van het aanhoudingsbevel aan de in verdenking gestelde - Afgifte van een afschrift - Vaststelling in het aanhoudingsbevel

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

BETICHTING VAN VALSHEID - Vaststelling, door de griffier van de onderzoeksrechter, van de vervulling van een wettelijke vormvereiste - Authentiek karakter - Bewijswaarde tot betichting van valsheid - Toepassing - Betekening van het aanhoudingsbevel aan de in verdenking gestelde - Afgifte van een afschrift - Vaststelling in het aanhoudingsbevel

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering

greffier du juge d'instruction qu'une formalité prévue par la loi a été accomplie - Caractère authentique - Valeur probante sauf inscription de faux - Application - Signification du mandat d'arrêt à l'inculpé - Remise d'une copie - Constatation figurant sur le mandat d'arrêt

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire

INSCRIPTION DE FAUX - Constatation par le greffier du juge d'instruction qu'une formalité prévue par la loi a été accomplie - Caractère authentique - Valeur probante sauf inscription de faux - Application - Signification du mandat d'arrêt à l'inculpé - Remise d'une copie - Constatation figurant sur le mandat d'arrêt

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle

- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Vaststelling, door de griffier van de onderzoeksrechter, van de vervulling van een wettelijke vormvereiste - Authentiek karakter - Bewijswaarde tot betichting van valsheid - Cassatiemiddel voortvloeiend uit de betwisting van een dergelijke vaststelling - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Constatation par le greffier du juge d'instruction qu'une formalité prévue par la loi a été accomplie - Caractère authentique - Valeur probante sauf inscription de faux - Moyen de cassation procédant de la contestation d'une telle constatation - Recevabilité (non)

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire

- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

GRIFFIE - GRIFFIER - Vaststelling, door de griffier van de onderzoeksrechter, van de vervulling van een wettelijke vormvereiste - Authentiek karakter - Bewijswaarde tot betichting van valsheid - Toepassing - Betekening van het aanhoudingsbevel aan de in verdenkinggestelde - Afgifte van een afschrift - Vaststelling in het aanhoudingsbevel

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 448 e.v. Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Vaststelling, door de griffier van de onderzoeksrechter, van de vervulling van een wettelijke vormvereiste - Authentiek karakter - Bewijswaarde tot betichting van valsheid - Toepassing - Betekening van het aanhoudingsbevel aan de in verdenkinggestelde - Afgifte van een afschrift - Vaststelling in het aanhoudingsbevel

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire

GREFFE. GREFFIER - Constatation par le greffier du juge d'instruction qu'une formalité prévue par la loi a été accomplie - Caractère authentique - Valeur probante sauf inscription de faux - Application - Signification du mandat d'arrêt à l'inculpé - Remise d'une copie - Constatation figurant sur le mandat d'arrêt

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 448 et s. Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Constatation par le greffier du juge d'instruction qu'une formalité prévue par la loi a été accomplie - Caractère authentique - Valeur probante sauf inscription de faux - Application - Signification du mandat d'arrêt à l'inculpé - Remise d'une copie - Constatation figurant sur le mandat d'arrêt

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 448 Wetboek van Strafvordering
- Art. 449 Wetboek van Strafvordering
- Art. 450 Wetboek van Strafvordering
- Art. 451 Wetboek van Strafvordering
- Art. 452 Wetboek van Strafvordering
- Art. 453 Wetboek van Strafvordering
- Art. 454 Wetboek van Strafvordering
- Art. 455 Wetboek van Strafvordering
- Art. 456 Wetboek van Strafvordering
- Art. 457 Wetboek van Strafvordering
- Art. 458 Wetboek van Strafvordering
- Art. 459 Wetboek van Strafvordering
- Art. 460 Wetboek van Strafvordering
- Art. 461 Wetboek van Strafvordering
- Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Vaststelling, door de griffier van de onderzoeksrechter, van de vervulling van een wettelijke vormvereiste - Authentiek karakter - Bewijswaarde tot betichting van valsheid - Toepassing - Betekening van het aanhoudingsbevel aan de in verdenking gestelde - Afgifte van een afschrift - Vaststelling in het aanhoudingsbevel

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
 - Art. 448 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 449 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 450 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 451 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 452 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 453 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 454 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 455 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 456 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 457 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 458 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 459 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 460 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 461 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 462 Wetboek van Strafvordering
- 4/05/2026

- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle
- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Constatation par le greffier du juge d'instruction qu'une formalité prévue par la loi a été accomplie - Caractère authentique - Valeur probante sauf inscription de faux - Application - Signification du mandat d'arrêt à l'inculpé - Remise d'une copie - Constatation figurant sur le mandat d'arrêt

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 448 Code d'Instruction criminelle
- Art. 449 Code d'Instruction criminelle
- Art. 450 Code d'Instruction criminelle
- Art. 451 Code d'Instruction criminelle
- Art. 452 Code d'Instruction criminelle
- Art. 453 Code d'Instruction criminelle
- Art. 454 Code d'Instruction criminelle
- Art. 455 Code d'Instruction criminelle
- Art. 456 Code d'Instruction criminelle
- Art. 457 Code d'Instruction criminelle
- Art. 458 Code d'Instruction criminelle
- Art. 459 Code d'Instruction criminelle
- Art. 460 Code d'Instruction criminelle
- Art. 461 Code d'Instruction criminelle
- Art. 462 Code d'Instruction criminelle

- Art. 463 Wetboek van Strafvordering
- Art. 464 Wetboek van Strafvordering
- Art. 895 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 896 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 897 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 898 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 899 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 900 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 901 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 902 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 903 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 904 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 905 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 906 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 463 Code d'Instruction criminelle
- Art. 464 Code d'Instruction criminelle
- Art. 895 Code judiciaire
- Art. 896 Code judiciaire
- Art. 897 Code judiciaire
- Art. 898 Code judiciaire
- Art. 899 Code judiciaire
- Art. 900 Code judiciaire
- Art. 901 Code judiciaire
- Art. 902 Code judiciaire
- Art. 903 Code judiciaire
- Art. 904 Code judiciaire
- Art. 905 Code judiciaire
- Art. 906 Code judiciaire

P.25.0480.N16 april 2025ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250416.2N.25AC nr. ...

De beslissing een strafuitvoeringsmodaliteit te herroepen bij toepassing van artikel 64, 3°, Wet Strafvordering wegens niet-naleving van een bijzondere voorwaarde is regelmatig met redenen omkleed indien het vonnis ondubbelzinnig vermeldt welke aan de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit verbonden bijzondere voorwaarde niet werd nageleefd en uit welke feitelijke gegevens dit blijkt (1). (1) Zie Cass. 30 juli 2024, AR P.24.1045.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240730.VAK.7, NC 2024/5, 373.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvorderingsrechtbank - Herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit wegens schending van een bijzondere voorwaarde - Motiveringsplicht

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- STRAFUITVOERING - Strafvorderingsrechtbank - Herroeping van een strafuitvoeringsmodaliteit wegens schending van een bijzondere voorwaarde - Motiveringsplicht
- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

La décision de révoquer une modalité d'exécution de la peine, en application de l'article 64, 3°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, pour non-respect d'une condition particulière est régulièrement motivée lorsque le jugement indique sans équivoque la condition particulière qui n'a pas été respectée parmi celles subordonnant l'octroi de la modalité d'exécution de la peine ainsi que les éléments de fait dont ressort ce non-respect (1). (1) Voir Cass. 30 juillet 2024, RG P.24.1045.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240730.VAK.7, N.C. 2024/5, p. 373.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine pour violation d'une condition particulière - Obligation de motivation

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine
- APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine pour violation d'une condition particulière - Obligation de motivation
- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Noch uit artikel 67 Wet Strafvuiging dat de mogelijkheid regelt van een herziening van een strafuivierungsmodaliteit in plaats van een herroeping ervan noch uit enig andere bepaling volgt dat de herroepingsbeslissing wegens niet-naleving van een bijzondere voorwaarde vereist dat bovendien wordt vastgesteld dat een herroeping noodzakelijk is in het belang van de maatschappij, van het slachtoffer of van de sociale integratie van de veroordeelde.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuivierungsrechtbank - Herroeping van een strafuivierungsmodaliteit - Motiveringsplicht - Herziening van een strafuivierungsmodaliteit

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuivierungsmodaliteiten

- Art. 67 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuivierungsmodaliteiten

STRAFUIVOERING - Strafvuivierungsrechtbank - Herroeping van een strafuivierungsmodaliteit - Motiveringsplicht - Herziening van een strafuivierungsmodaliteit

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuivierungsmodaliteiten

- Art. 67 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuivierungsmodaliteiten

Il ne résulte ni de l'article 67 de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, qui règle la possibilité de substituer la révision d'une modalité d'exécution de la peine à sa révocation, ni d'aucune autre disposition que la décision de révocation pour non-respect d'une condition particulière requiert en outre la constatation qu'une révocation est nécessaire dans l'intérêt de la société, de la victime ou de l'intégration sociale du condamné.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Obligation de motivation - Révision d'une modalité d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 67 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Révocation d'une modalité d'exécution de la peine - Obligation de motivation - Révision d'une modalité d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 67 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0481.N

16 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250416.2N.26](#)

AC nr. ...

De kamer voor de bescherming van de maatschappij die een verzoek om een uitvoeringsmodaliteit van de internering afwijst omdat een reclasseringsplan onvoldoende waarborgen biedt, is niet verplicht te vermelden welk reclasseringsplan wel voldoende waarborgen biedt (1). (1) Zie Cass. 15 november 2016, AR P.16.1037.N, AC 2016, nr. 647, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20161115.8.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor
4/05/2026

La chambre de protection sociale qui rejette une demande tendant à l'octroi de la modalité d'exécution que constitue l'internement, au motif qu'un plan de reclassement ne présente pas suffisamment de garanties, n'est pas tenue de mentionner quel plan de reclassement présente bien des garanties suffisantes (1). (1) Voir Cass. 15 novembre 2016, RG P.16.1037.N, Pas. 2016, n° 647, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20161115.8.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Demande de
P. 685/844

bescherming van de maatschappij - Verzoek om vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering - Afwijzing - Reclasseringsplan met onvoldoende waarborgen - Motiveringsplicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Verzoek om vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering - Afwijzing - Reclasseringsplan met onvoldoende waarborgen - Motiveringsplicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Verzoek om vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering - Afwijzing - Reclasseringsplan met onvoldoende waarborgen - Motiveringsplicht

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire ou en vue de la remise - Rejet - Plan de reclassement exempt de garanties suffisantes - Obligation de motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Chambre de protection sociale - Demande de libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire ou en vue de la remise - Rejet - Plan de reclassement exempt de garanties suffisantes - Obligation de motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Chambre de protection sociale - Demande de libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire ou en vue de la remise - Rejet - Plan de reclassement exempt de garanties suffisantes - Obligation de motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

P.25.0484.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.18](#)

AC nr. ...

Uit de samenlezing van de artikelen 11, tweede lid, 12, eerste lid, en 16, eerste lid, Taalwet Gerechtshoven volgt dat indien in het kader van een door het tweetalig parket Brussel gevoerd opsporingsonderzoek een proces-verbaal bij toepassing van artikel 11, tweede lid, Taalwet Gerechtshoven betreffende een verkeersovertreding wegens de noodwendigheden van de zaak in het Frans werd opgesteld, er vervolgens een door artikel 67ter, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde vraag om inlichtingen in het Frans werd verstuurd aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster met zetel in de Brusselse agglomeratie en er ten slotte een dergelijke vraag om inlichtingen wordt verstuurd aan de voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon, die zijn woonplaats heeft in het Nederlandse taalgebied, die vraag om inlichtingen in het Nederlands mag worden opgesteld.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Taal - Brusselse agglomeratie - Tweetalig parket Brussel - Opsporingsonderzoek - Wegverkeer - Aanvankelijk proces-verbaal wegens de noodwendigheden opgesteld in het Frans - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Rechtspersoon met zetel in Brusselse agglomeratie - Vraag om

Il résulte de la lecture combinée des articles 11, alinéa 2, 12, alinéa 1er, et 16, § 1er, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, que, lorsque, dans le cadre d'une information menée par le parquet bilingue de Bruxelles, un procès-verbal relatif à une infraction en matière de roulage a été rédigé en français, en application de l'article 11, alinéa 2, de la loi du 15 juin 1935, en raison des besoins de la cause, et qu'ensuite, une demande de renseignements, visée à l'article 67ter, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968 sur la circulation routière, a été envoyée en français à la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation ayant son siège dans l'agglomération bruxelloise, et qu'enfin, une telle demande de renseignements a été envoyée à la personne physique responsable de la personne morale dont le domicile se situe en région de langue néerlandaise, cette demande de renseignements peut être rédigée en néerlandais.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Langue - Agglomération bruxelloise - Parquet bilingue de Bruxelles - Information - Roulage - Procès-verbal initial rédigé en français en raison des besoins de la cause - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67ter - Personne morale dont le siège est établi en agglomération bruxelloise - Demande de renseignements, conformément à l'article 67ter de la loi du 16 mars

inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster in het Frans - De voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon met woonplaats in het Nederlandse taalgebied - Invloed

- Art. 11, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 12, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 16, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Brusselse agglomeratie - Tweetalig parket Brussel - Opsporingsonderzoek - Wegverkeer - Aanvankelijk proces-verbaal wegens de noodwendigheden opgesteld in het Frans - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Rechtspersoon met zetel in Brusselse agglomeratie - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster in het Frans - De voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon met woonplaats in het Nederlandse taalgebied - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de natuurlijke persoon opgesteld in het Nederlands - Invloed

- Art. 11, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 12, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 16, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Taal - Brusselse agglomeratie - Tweetalig parket Brussel - Opsporingsonderzoek - Wegverkeer - Aanvankelijk proces-verbaal wegens de noodwendigheden opgesteld in het Frans - Artikel 67ter Wegverkeerswet - Rechtspersoon met zetel in Brusselse agglomeratie - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de rechtspersoon-kentekenplaathoudster in het Frans - De voor de rechtspersoon verantwoordelijke natuurlijke persoon met woonplaats in het Nederlandse taalgebied - Vraag om inlichtingen overeenkomstig artikel 67ter Wegverkeerswet aan de natuurlijke persoon opgesteld in het Nederlands - Invloed

- Art. 11, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 12, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 16, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

1968, adressée à la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation et rédigée en français - Personne physique responsable de la personne morale dont le domicile se situe en région de langue néerlandaise - Incidence

- Art. 11, al. 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 12, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 16, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Agglomération bruxelloise - Parquet bilingue de Bruxelles - Information - Roulage - Procès-verbal initial rédigé en français en raison des besoins de la cause - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67ter - Personne morale dont le siège est établi en agglomération bruxelloise - Demande de renseignements, conformément à l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968, adressée à la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation et rédigée en français - Personne physique responsable de la personne morale dont le domicile se situe en région de langue néerlandaise - Demande de renseignements, conformément à l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968, adressée à la personne physique et rédigée en néerlandais - Incidence

- Art. 11, al. 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 12, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 16, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Langue - Agglomération bruxelloise - Parquet bilingue de Bruxelles - Information - Roulage - Procès-verbal initial rédigé en français en raison des besoins de la cause - Loi relative à la police de la circulation routière, article 67ter - Personne morale dont le siège est établi en agglomération bruxelloise - Demande de renseignements, conformément à l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968, adressée à la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation et rédigée en français - Personne physique responsable de la personne morale dont le domicile se situe en région de langue néerlandaise - Demande de renseignements, conformément à l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968, adressée à la personne physique et rédigée en néerlandais - Incidence

- Art. 11, al. 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 12, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 16, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

De verplichting de raadsman van de verdachte bericht te geven van de rechtszitting zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid van de procedure van handhaving van de voorlopige hechtenis; de verdachte, aan wiens raadsman geen bericht werd gegeven zoals voorgeschreven bij artikel 30, § 2, vijfde lid, Voorlopige Hechteniswet, kan op de rechtszitting afstand doen van het recht op bijstand van zijn raadsman; het staat aan het onderzoeksgerecht onaantastbaar te oordelen of de verdachte in dat geval vrijwillig en weloverwogen afstand heeft gedaan van het recht op bijstand van een raadsman (1). (1) Cass. 29 maart 2023, AR P.23.0437.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230329.2F.19, noot M.N.B.

ADVOCAAT - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Geen oproeping van de advocaat van de verdachte - Geen verzoek tot uitstel van de zaak - Afstand van het recht op bijstand van een advocaat - Voorwaarden

- Art. 30, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Geen oproeping van de advocaat van de verdachte - Geen verzoek tot uitstel van de zaak - Afstand van het recht op bijstand van een advocaat - Voorwaarden

- Art. 30, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Procedure - Geen oproeping van de advocaat van de verdachte - Geen verzoek tot uitstel van de zaak - Afstand van het recht op bijstand van een advocaat - Voorwaarden

- Art. 30, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'obligation d'aviser de l'audience le conseil de l'inculpé conformément à l'article 30, § 2, alinéa 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive n'est pas prescrite à peine de nullité de la procédure de maintien de la détention préventive ; l'inculpé dont le conseil n'a pas été avisé conformément à l'article 30, § 2, alinéa 5, de la loi du 20 juillet 1990 peut, au moment de l'audience, renoncer au droit de se faire assister de son conseil ; il appartient à la juridiction d'instruction d'apprécier souverainement si, en pareil cas, l'inculpé a renoncé volontairement et de manière bien réfléchie au droit à l'assistance d'un conseil (1). (1) Cass. 29 mars 2023, RG P.23.0437.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230329.2F.19, note M.N.B.

AVOCAT - Détention préventive - Appel - Procédure - Défaut de convocation de l'avocat de l'inculpé - Absence de demande de remise - Renonciation au droit à l'assistance d'un avocat - Conditions

- Art. 30, § 2, al. 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Appel - Procédure - Défaut de convocation de l'avocat de l'inculpé - Absence de demande de remise - Renonciation au droit à l'assistance d'un avocat - Conditions

- Art. 30, § 2, al. 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Procédure - Défaut de convocation de l'avocat de l'inculpé - Absence de demande de remise - Renonciation au droit à l'assistance d'un avocat - Conditions

- Art. 30, § 2, al. 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De schriftelijke vordering die de procureur-generaal neemt ter gelegenheid van het hoger beroep tegen een beslissing inzake de handhaving van de voorlopige hechtenis is geen conclusie, waardoor de kamer van inbeschuldigingstelling niet moet antwoorden op daarin opgenomen middelen ter staving van de vordering van de procureur-generaal (1). (1) Cass. 29 december 2020, AR P.20.1289.N, AC 2020, nr. 795.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Geen conclusie - Motiveringsplicht

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Procedure - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Geen conclusie - Motiveringsplicht - Grens

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Procedure - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Geen conclusie - Motiveringsplicht - Grens

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Les réquisitions écrites prises par le procureur général dans le cadre de l'appel d'une décision rendue en matière de maintien de la détention préventive ne constituent pas des conclusions, de sorte que la chambre des mises en accusation n'est pas tenue de répondre aux moyens y figurant à l'appui des réquisitions du procureur général (1). (1) Cass. 29 décembre 2020, RG P.20.1289.N, Pas. 2020, n° 795.

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Détention préventive - Appel - Procédure - Réquisitoire écrit du ministère public - Pas de conclusions - Obligation de motivation

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Appel - Procédure - Réquisitoire écrit du ministère public - Pas de conclusions - Obligation de motivation - Limite

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Procédure - Réquisitoire écrit du ministère public - Pas de conclusions - Obligation de motivation - Limite

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Krachtens artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan foltering, noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen; het enkele feit dat hij die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op strafvervolgung ongemakken ondervindt van zijn opsluiting, maakt die opsluiting nog niet strijdig met artikel 3 EVRM; daarvoor is een minimum aan zwaarwichtigheid vereist (1); indien een beklaagde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, voorhoudt dat hij is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM, kan hij door middel van een overeenkomstig artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling de rechter vragen zich daarover uit te spreken; het staat aan de rechter die kennis neemt van een door een beklaagde op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling onaantastbaar te oordelen of de beklaagde daadwerkelijk is opgesloten in omstandigheden die onverenigbaar zijn met artikel 3 EVRM en in het bijzonder of de vereiste drempel van minimale zwaarwichtigheid is bereikt. (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5; Cass. 9 april 2024, AR P.24.0412.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.19.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Beoordeling - Minimum van zwaarwichtigheid - Voorlopige hechtenis - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Opdracht van het vonnisgerecht

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Beoordeling - Minimum van zwaarwichtigheid - Voorwaarde

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

En vertu de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, nul ne peut être soumis à la torture ni à des peines ou traitements inhumains ou dégradants ; le seul fait qu'une personne privée de liberté en vue de poursuites pénales subisse des désagréments en raison de son incarcération n'implique pas que cette incarcération soit contraire à l'article 3 de la Convention ; un seuil minimum de gravité est requis à cet effet (1); lorsqu'un prévenu se trouvant en détention préventive soutient qu'il est détenu dans des conditions contraires à l'article 3 de la Convention, il peut demander au juge de se prononcer à cet égard via une demande de mise en liberté provisoire introduite conformément à l'article 27, § 1er, 1°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ; il appartient au juge qui connaît d'une telle demande d'apprécier souverainement si le prévenu est effectivement détenu dans des conditions incompatibles avec l'article 3 de la Convention et, en particulier, si le seuil minimum de gravité requis a été atteint. (1) Cass. 11 mars 2025, RG P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5 ; Cass. 9 avril 2024, RG P.24.0412.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240409.2N.19.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Appréciation - Seuil minimum de gravité - Détention préventive - Demande de mise en liberté provisoire - Mission de la juridiction de jugement

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27, § 1er, 1° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Requête de mise en liberté provisoire - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Appréciation - Seuil minimum de gravité - Condition

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27, § 1er, 1° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit artikel 3 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgt dat indien een persoon die van zijn vrijheid is beroofd aanvoert dat de omstandigheden waarin hij is opgesloten een schending uitmaken van die verdragsbepaling, hij die aanvoering niet moet bewijzen; de opsluitingsomstandigheden maken precies dat een dergelijke bewijslast niet realistisch is; wel is vereist dat de betrokkene ter staving van de door hem aangevoerde verdragsrechtelijke schending een uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens; die beschrijving moet de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving in staat stellen na te gaan of de aangevoerde schending van artikel 3 EVRM *prima facie* niet manifest ongegrond is; indien de betrokkene een dergelijke uitgebreide en gedetailleerde alsook geloofwaardige beschrijving verstrekt van de opsluitingsomstandigheden met vermelding van concrete en specifieke gegevens, staat het aan de rechter die moet oordelen over de wettigheid van de vrijheidsberoving de gegrondheid ervan te beoordelen, desgevallend na het inwinnen van aanvullende informatie en het bevelen van de zich opdringende onderzoeksmaatregelen (1). (1) Cass. 1 april 2025, AR P.25.0417.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.28; Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens - Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden - Bewijslast - Aannemelijk maken van het verweer aan de hand van concrete en specifieke gegevens -

Il résulte de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, que si une personne privée de liberté soutient que les conditions dans lesquelles elle est détenue violent cette disposition conventionnelle, elle n'est pas tenue de prouver cette allégation ; les conditions de détention rendent précisément irréaliste pareille charge de la preuve ; il est par contre requis que l'intéressé fournisse, à l'appui de la violation conventionnelle qu'il invoque, une description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention, qui comporte des éléments concrets et spécifiques ; cette description doit permettre au juge appelé à statuer sur la légalité de la privation de liberté de vérifier si, *prima facie*, la violation alléguée de l'article 3 de la Convention n'est pas manifestement dépourvue de fondement ; si l'intéressé fournit pareille description circonstanciée, détaillée et crédible des conditions de détention et que cette description comporte des éléments concrets et spécifiques, il appartient au juge appelé à statuer sur la légalité de la privation de liberté d'en apprécier le fondement, le cas échéant après avoir recueilli des informations complémentaires et ordonné les mesures d'instruction qui s'imposent (1). (1) Cass. 1er avril 2025, RG P.25.0417.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.28 ; Cass. 11 mars 2025, RG P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Charge de la preuve - Défense à rendre plausible au moyen d'éléments concrets et spécifiques - Examen du fondement d'une défense crédible - Recueil d'informations complémentaires

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27, § 1er, 1° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Demande de mise en liberté provisoire - Conditions de détention inhumaines et dégradantes - Charge de la preuve - Défense à rendre plausible au moyen d'éléments concrets et spécifiques - Examen du fondement

Onderzoek naar de gegrondheid van een geloofwaardig verweer - Inwinnen van aanvullende informatie

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

d'une défense crédible - Recueil d'informations complémentaires

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27, § 1er, 1° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.0496.F

16 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250416.2F.5](#)

AC nr. ...

De vordering die voor de kamer van inbeschuldigingstelling is bestemd en die de middelen bevat waarmee het openbaar ministerie de verwerping van de door de in verdenking gestelde aangevoerde verweermiddelen wil verantwoorden, moet aan de tegenspraak worden onderworpen; die verplichting wordt met name vervuld door die akte uiterlijk op de rechtszitting van het onderzoeksgerecht neer te leggen (1). (1) Zie Cass. 3 januari 2024, AR P.23.1746.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240103.2F.3 ; Cass. 21 maart 2007, AR P.07.0310.F, AC 2007, nr. 149; Cass. 30 september 1992, AR 239, AC 1991-92, nr. 643.

OPENBAAR MINISTERIE - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Eerbiediging van de tegenspraak - Tijdstip van neerlegging

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Eerbiediging van de tegenspraak - Tijdstip van neerlegging

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le réquisitoire destiné à la chambre des mises en accusation et contenant les moyens par lesquels le ministère public prétend justifier le rejet des défenses invoquées par l'inculpé doit être soumis à la contradiction; cette obligation est notamment accomplie par le dépôt de cet acte au plus tard lors de l'audience de cette juridiction d'instruction (1). (1) Voir Cass. 3 janvier 2024, RG P.23.1746.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240103.2F.3; Cass. 21 mars 2007, RG P.07.0310.F, Pas. 2007, n° 149; Cass. 30 septembre 1992, AR 239, Pas. 1992, n° 643.

MINISTERE PUBLIC - Détention préventive - Maintien - Chambre des mises en accusation - Réquisitoire écrit du ministère public - Respect du contradictoire - Moment de dépôt

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Chambre des mises en accusation - Réquisitoire écrit du ministère public - Respect du contradictoire - Moment de dépôt

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.0501.F

17 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.8](#)

AC nr. ...

Wanneer het openbaar ministerie tegen het beroepen vonnis hoger beroep heeft ingesteld met betrekking tot de straf, belet de erkenning van de overschrijding van de redelijke termijn de appelrechters niet de aan de beklaagde opgelegde straf te verzwaren, mits die straf het wettelijk maximum niet bereikt (1). (1) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Hoger

4/05/2026

Lorsque le ministère public a relevé appel du jugement entrepris sur la peine, la reconnaissance du dépassement du délai raisonnable n'empêche pas les juges d'appel d'aggraver la peine infligée au prévenu, pour autant qu'elle n'atteigne pas le maximum légal (1). (1) Ancien article 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Appel du ministère

P. 692/844

beroep van het openbaar ministerie - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolgning - Erkenning door de appelrechters - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Wettigheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolgning - Erkenning door de appelrechters - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Wettigheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolgning - Erkenning door de appelrechters - Verzwaring van de door de eerste rechter opgelegde straf - Wettigheid

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Wanneer de appelrechters voor het eerst de overschrijding van de redelijke termijn vaststellen, moeten ze de straf die ze uitspreken verminderen ten opzichte van die welke ze zouden hebben opgelegd indien de zaak onverwijld was berecht, en niet ten opzichte van die welke de eerste rechter in aanmerking heeft genomen (1) (2). (1) Zie Cass. 29 mei 2024, AR P.23.1560.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240529.2F.3, en verw. in voetnoot; Cass. 18 november 2009, AR P.09.1023.F, AC 2009, nr. 677. (2) Oud artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolgning - Vaststelling door de appelrechters - Sanctie - Vermindering van de straf ten opzichte die welke de appelrechters zonder een dergelijke vaststelling zouden hebben opgelegd en niet ten opzichte van de straf die de eerste rechter heeft opgelegd

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

4/05/2026

public - Dépassement du délai raisonnable des poursuites pénales - Reconnaissance par les juges d'appel - Aggravation de la peine infligée par le premier juge - Légalité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel du ministère public - Dépassement du délai raisonnable des poursuites pénales - Reconnaissance par les juges d'appel - Aggravation de la peine infligée par le premier juge - Légalité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Appel du ministère public - Dépassement du délai raisonnable des poursuites pénales - Reconnaissance par les juges d'appel - Aggravation de la peine infligée par le premier juge - Légalité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Lorsque les juges d'appel constatent, pour la première fois, la durée excessive de la procédure, ils doivent réduire la peine qu'ils prononcent par rapport à celle qu'ils auraient infligée si la cause avait été jugée sans retard, et non par rapport à celle que le premier juge a retenue (1) (2). (1) Voir Cass. 29 mai 2024, RG P.23.1560.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240529.2F.3, et réf. en note ; Cass. 18 novembre 2009, RG P.09.1023.F, Pas. 2009, n° 677. (2) Ancien article 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Dépassement du délai raisonnable des poursuites pénales - Constatation par les juges d'appel - Sanction - Réduction de la peine par rapport à celle qu'ils auraient infligée sans une telle constatation, non par rapport à celle infligée par le premier juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

P. 693/844

november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolgning - Vaststelling door de appelrechters - Sanctie - Vermindering van de straf ten opzichte die welke de appelrechters zonder een dergelijke vaststelling zouden hebben opgelegd en niet ten opzichte van de straf die de eerste rechter heeft opgelegd

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Overschrijding van de redelijke termijn van de strafvervolgning - Vaststelling door de appelrechters - Sanctie - Vermindering van de straf ten opzichte die welke de appelrechters zonder een dergelijke vaststelling zouden hebben opgelegd en niet ten opzichte van de straf die de eerste rechter heeft opgelegd

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Généralités - Dépassement du délai raisonnable des poursuites pénales - Constatation par les juges d'appel - Sanction - Réduction de la peine par rapport à celle qu'ils auraient infligée sans une telle constatation, non par rapport à celle infligée par le premier juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Dépassement du délai raisonnable des poursuites pénales - Constatation par les juges d'appel - Sanction - Réduction de la peine par rapport à celle qu'ils auraient infligée sans une telle constatation, non par rapport à celle infligée par le premier juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.25.0504.N

27 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.31](#)

AC nr. ...

Uit artikel 420 Wetboek van Strafvordering volgt dat behoudens in de in het tweede lid van die bepaling vermelde gevallen de eiser in cassatie tegen een tussenbeslissing slechts cassatieberoep kan instellen na de eindbeslissing; indien een eiser in cassatie enkel cassatieberoep instelt tegen de eindbeslissing en niet tegen een tussenbeslissing, ook al was die beslissing vatbaar voor een uitgesteld cassatieberoep, kan hij in het kader van zijn cassatieberoep tegen de eindbeslissing geen ontvankelijke middelen aanvoeren betreffende een onwettigheid van de tussenbeslissing; dat de onwettigheid van de tussenbeslissing kan doorwerken op de eindbeslissing doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Verband met bestreden beslissing - Middel dat gericht is tegen een beslissing alvorens recht te doen - Ontbreken van een cassatieberoep tegen de beslissing alvorens recht te doen - Gevolg

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering -

4/05/2026

Il résulte de l'article 420 du Code d'instruction criminelle que, sauf dans les cas visés à l'alinéa 2 de cette disposition, le demandeur en cassation ne peut former un pourvoi contre une décision interlocutoire qu'après la décision définitive; si un demandeur en cassation ne se pourvoit que contre la décision définitive et non contre la décision interlocutoire, même si cette dernière était susceptible d'un pourvoi différé, il ne peut soulever de moyens recevables tirés d'une illégalité de la décision interlocutoire dans le cadre de son pourvoi contre la décision définitive; est sans incidence à cet égard la circonstance que l'illégalité de la décision interlocutoire puisse se répercuter sur la décision définitive (1). (1) Voir les concl. contraires « dit en substance » du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Lien avec la décision attaquée - Moyen dirigé contre une décision avant dire droit - Absence d'un pourvoi contre la décision avant dire droit - Conséquence

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Action publique -

P. 694/844

Beslissing alvorens recht te doen - Middel dat gericht is tegen een beslissing alvorens recht te doen - Ontbreken van een cassatieberoep tegen de beslissing alvorens recht te doen - Gevolg

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

Décision avant dire droit - Moyen dirigé contre une décision avant dire droit - Absence d'un pourvoi contre la décision avant dire droit - Conséquence

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

P.25.0508.F

23 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250423.2F.12](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 40, § 2, Wet Strafvordering moet de strafuitvoeringsrechter, indien hij beslist dat de veroordeelde het grondgebied van het Rijk mag verlaten, de maximumperiode waarvoor de veroordeelde dit kan doen en de frequentie ervan bepalen; bovendien moet het vonnis in voorkomend geval vermelden of en op welke wijze de veroordeelde het openbaar ministerie hierover moet inlichten vóór hij het grondgebied van het Rijk verlaat; het vonnis dat geen enkele limiet stelt op de aan de veroordeelde toegekende mogelijkheid om zijn hoofdverblijfplaats in Frankrijk te vestigen en er onbeperkt te verblijven tot de afloop van zijn strafuitvoeringsmaatregel, is in strijd met voormeld artikel 40, § 2, aangezien die beslissing een belemmering vormt voor het toezicht op de activiteiten van de veroordeelde die de wet opdraagt aan het openbaar ministerie bij de strafuitvoeringsrechtbank en aan de politie-overheden van de staat waar die rechtbank is gevestigd (1). (1) Zie wetsontwerp houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, Parl. St. Kamer, gew. zitt., 2018-2019, nr. 54-3515-001, 244; Wetsontwerp om justitie menselijker, sneller en straffer te maken II, memorie van toelichting, Parl. St.. Kamer, gew. zitt., 2021-2022, nr. 55-2774-001, 65; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4de uitg., Limal, Anthemis, 2023, 355.

STRAFUITVOERING - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Strafvorderingsmodaliteit - Bijzondere voorwaarde - Toestemming om het grondgebied van het Rijk te verlaten - Periode - Inlichting van het openbaar ministerie - (Geen) verblijfplaats in het buitenland

- Art. 40, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Strafvordering -

En vertu de l'article 40, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, s'il décide que le condamné peut quitter le territoire du Royaume, le juge de l'application des peines doit déterminer la période maximale pendant laquelle il peut le faire, et à quelle fréquence; le jugement doit en outre préciser, le cas échéant, si et dans quelle mesure le bénéficiaire en informera le ministère public avant de se déplacer à l'étranger; le jugement qui n'assigne aucune limite à la faculté octroyée au condamné d'établir sa résidence principale en France et d'y demeurer sans discontinuer jusqu'au terme de la modalité d'exécution de sa peine est contraire au prescrit de l'article 40, § 2, susdit, cette décision faisant obstacle au contrôle des activités du condamné dont la loi confie le soin au ministère public près le tribunal de l'application des peines ainsi qu'aux autorités de police de l'Etat où ce tribunal est établi (1). (1) Voir Proposition de loi portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes, Doc. parl., Chambre, sess. ord., 2018-2019, n° 54-3515-001, p. 244; Projet de loi visant à rendre la justice plus humaine, plus rapide et plus ferme II, exposé des motifs, Doc. parl., Chambre, sess. ord., 2021-2022, n° 55-2774-001, p. 65; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4° éd., Limal, Anthemis, 2023, p. 355.

APPLICATION DES PEINES - Libération conditionnelle - Modalité d'exécution de la peine - Condition particulière - Autorisation de quitter le territoire du Royaume - Période - Information au ministère public - Résidence à l'étranger (non)

- Art. 40, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Application de la peine - Modalité

Strafuitvoeringsmodaliteit - Bijzondere voorwaarde - Toestemming om het grondgebied van het Rijk te verlaten - Periode - Inlichting van het openbaar ministerie - (Geen) verblijfplaats in het buitenland

- Art. 40, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

d'exécution de la peine - Condition particulière - Autorisation de quitter le territoire du Royaume - Période - Information au ministère public - Résidence à l'étranger (non)

- Art. 40, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0509.F

30 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer de strafuitvoeringsrechter vaststelt dat de veroordeelde die zijn verzoek om elektronisch toezicht heeft ingediend overeenkomstig artikel 29, § 2/1, Wet Strafvordering, zijn inlichtingenfiche niet heeft meegedeeld en geen enkel stuk of document heeft neergelegd dat de rechter over zijn verzoek kan inlichten, zodat laatstgenoemde het bestaan van mogelijke tegenaanwijzingen niet kan onderzoeken en oordeelt dat de beslissing over dat verzoek weliswaar kan worden uitgesteld om bijkomende onderzoeken te verrichten maar dat, in dit geval, het dossier niet onvolledig is, wat een dergelijk uitstel had kunnen verantwoorden, maar onbestaande is, kan de strafuitvoeringsrechter het verzoek om elektronisch toezicht verwerpen (1). (1) Zie concl. OM.

STRAFUITVOERING - Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Vraag om elektronisch toezicht - Procedure bepaald in artikel 29, § 2/1, Wet Strafvordering - Veroordeelde die zijn dossier zelf moet samenstellen - Veroordeelde die de dienstige stukken niet meedeelt - Gevolg

- Art. 29, § 2/1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 34, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Lorsqu'il constate que le condamné qui a introduit sa demande de surveillance électronique conformément à l'article 29, § 2/1, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté n'a pas communiqué sa fiche de renseignements et n'a déposé aucune pièce ni aucun document permettant d'éclairer le juge sur la demande, de sorte qu'il n'est pas possible d'examiner l'existence d'éventuelles contre-indications et qu'il considère que s'il est possible de reporter la décision concernant cette demande afin de mener des investigations complémentaires, en l'espèce, le dossier n'est pas indigent, ce qui aurait pu justifier un tel report, mais qu'il est inexistant, le juge de l'application des peines peut rejeter la demande de surveillance électronique (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Condamné à des peines dont le total ne dépasse pas trois ans - Demande de surveillance électronique - Procédure prévue à l'article 29, § 2/1, de la loi du 17 mai 2006 - Condamné appelé à constituer lui-même son dossier - Condamné resté en défaut de communiquer les pièces utiles - Conséquence

- Art. 29, § 2/1 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 34, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Wanneer de veroordeelde niet van het vonnis van de strafuitvoeringsrechter in kennis werd gesteld op de wijze bedoeld in artikel 46, § 1, derde lid, Wet Strafwetvoering, is het cassatieberoep ontvankelijk als het meer dan vijf dagen na de uitspraak van het vonnis maar daags na de kennisname ervan is ingesteld (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Strafwetvoeringsrechter - Weigering tot toekenning van het elektronisch toezicht - Beslissing gewezen na afloop van een schriftelijke procedure - Cassatieberoep ingesteld meer dan vijf dagen na de uitspraak van het vonnis - Geen mededeling van het gewezen vonnis aan de veroordeelde binnen de vierentwintig uur - Gevolg

- Art. 46, § 1, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFWETVOERING - Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Weigering tot toekenning van het elektronisch toezicht - Beslissing gewezen na afloop van een schriftelijke procedure - Cassatieberoep - Termijn om cassatieberoep in te stellen - Geen mededeling van het gewezen vonnis aan de veroordeelde binnen de vierentwintig uur - Gevolg

- Art. 46, § 1, derde lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Lorsque le condamné n'a pas été informé du jugement rendu par le juge de l'application des peines de la façon prévue par l'article 46, § 1er, alinéa 3, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, est recevable le pourvoi qu'il a formé plus de cinq jours après le prononcé du jugement mais dès le lendemain de la prise de connaissance dudit jugement (1). (Solution implicite) (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Juge de l'application des peines - Décision de refus d'octroi de la modalité de la surveillance électronique - Décision rendue au terme d'une procédure écrite - Pourvoi en cassation formé plus de cinq jours après le prononcé du jugement - Défaut d'information du condamné dans les vingt-quatre heures quant au jugement rendu - Conséquence

- Art. 46, § 1er, al. 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 97, § 1er, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Condamné à des peines dont le total ne dépasse pas trois ans - Refus d'octroi de la modalité de la surveillance électronique - Décision rendue au terme d'une procédure écrite - Pourvoi en cassation - Délai pour se pourvoir - Défaut d'information du condamné dans les vingt-quatre heures quant au jugement rendu - Conséquence

- Art. 46, § 1er, al. 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 97, § 1er, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Noch artikel 34, § 2, Wet Strafvuivering, dat de strafvuiveringsrechter de mogelijkheid biedt de behandelingstermijn van een verzoek tot toekenning van een strafvuiveringsmodaliteit te verlengen wanneer het dossier niet in staat is, noch enige andere bepaling verplichten die magistraat om het onderzoek van de zaak uit te stellen teneinde de veroordeelde in staat te stellen stukken voor te leggen die hij al eerder tot staving van zijn verzoek had moeten voorleggen (1). (1) Zie concl. OM.

STRAFVUITVOERING - Veroordeeld tot straffen die samen niet meer dan drie jaar bedragen - Verzoek om elektronisch toezicht - Procedure bepaald in artikel 29, § 2/1, Wet Strafvuivering - Veroordeelde die zijn dossier zelf moet samenstellen - Dossier niet in staat - (Geen) verplichting om de behandeling van de zaak uit te stellen

- Art. 34, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

Ni l'article 34, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, qui est relatif à la possibilité accordée au juge de l'application des peines de prolonger le délai de traitement d'une demande d'octroi de la modalité d'exécution de la peine lorsque le dossier n'est pas en état, ni aucune autre disposition n'oblige ce magistrat à reporter l'examen de la cause afin de permettre au condamné de produire des pièces qu'il aurait dû déposer plus tôt à l'appui de sa demande (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Condamné à des peines dont le total ne dépasse pas trois ans - Demande de surveillance électronique - Procédure prévue à l'article 29, § 2/1, de la loi du 17 mai 2006 - Condamné appelé à constituer lui-même son dossier - Dossier non en état - Obligation de reporter l'examen de la cause (non)

- Art. 34, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0510.F

30 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.8](#)

AC nr. ...

De strafvuiveringsrechtbank beoordeelt op onaantastbare wijze het ontbreken van tegenaanwijzingen die betrekking hebben op het gevaar om nieuwe ernstige misdrijven te plegen, dat door het opleggen van bijzondere voorwaarden, zoals bedoeld in artikel 47, § 2, 2°, Wet Strafvuivering, niet kan worden verholpen; de rechter kan bij die beoordeling met name rekening houden met de aard en met de ernst van de feiten die aan de basis van de veroordeling van de gedetineerde liggen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafvuiveringsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Onaantastbare beoordeling door de rechter - Beoordelingscriteria

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

STRAFVUITVOERING - Strafvuiveringsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Onaantastbare

Le tribunal de l'application des peines apprécie souverainement l'absence de contre-indications qui portent sur le risque de perpétration de nouvelles infractions graves, auquel l'imposition de conditions particulières, telles que visées à l'article 47, § 2, 2°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, ne permet pas d'obvier; le juge peut notamment tenir compte, dans cette appréciation, de la nature et de la gravité des faits à la base de la condamnation du détenu.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Tribunal de l'application des peines - Demande de libération en vue de l'éloignement du territoire - Existence de contre-indications - Appréciation souveraine du juge - Critères d'appréciation

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Demande de libération en vue de l'éloignement du territoire - Existence de contre-indications - Appréciation souveraine du juge - Critères d'appréciation

beoordeling door de rechter - Beoordelingscriteria

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Behoudens een conclusie in die zin, verplicht noch enige bepaling van de Wet Strafvordering noch enige andere bepaling de strafuitvoeringsrechtbank die het bestaan van tegenaanwijzingen in aanmerking neemt zoals bedoeld in artikel 47, §2, van die wet, om bovendien vast te stellen dat het opleggen van bijzondere voorwaarden niet aan die tegenaanwijzingen kan tegemoetkomen.

Sauf conclusions en ce sens, aucune disposition de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté ni aucune autre disposition n'oblige le tribunal de l'application des peines qui admet l'existence de contre-indications telles que visées à l'article 47, § 2, de ladite loi, à constater, en outre, que la fixation de conditions particulières ne peut répondre à ces contre-indications.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvorderingsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Bijzondere voorwaarden die aan die tegenaanwijzingen niet kunnen tegemoetkomen - Motiveringsplicht - Omvang

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafvorderingsrechtbank - Verzoek tot invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Bestaan van tegenaanwijzingen - Bijzondere voorwaarden die aan die tegenaanwijzingen niet kunnen tegemoetkomen - Motiveringsplicht - Omvang

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Demande de libération en vue de l'éloignement du territoire - Existence de contre-indications - Conditions particulières ne pouvant répondre à ces contre-indications - Obligation de motivation - Etendue

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Demande de libération en vue de l'éloignement du territoire - Existence de contre-indications - Conditions particulières ne pouvant répondre à ces contre-indications - Obligation de motivation - Etendue

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Een grief als bedoeld in artikel 204 Wetboek van Strafvordering is de specifieke aanwijzing door de appellant van een afzonderlijke beslissing van het beroepen vonnis waarvan hij de hervorming door de appelrechter vraagt (1); het overeenkomstig artikel 204, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de Koning bij besluit van 18 februari 2016, zoals gewijzigd bij besluit van 23 november 2017, vastgesteld model van het grievenformulier bevat naast onder meer de rubrieken Schuld en Straf en/of maatregel ook een rubriek Procedure (bevoegdheid, verjaring, rechten van verdediging, e.a.); een appellant die aanvoert dat het appelgerecht de strafvordering onontvankelijk moet verklaren wegens miskenning van zijn recht van verdediging en zijn recht op een eerlijk proces omdat hij omwille van medische redenen niet persoonlijk aanwezig kon zijn noch werd vertegenwoordigd en zo een aanleg heeft verloren, beoogt om procedurele redenen een hervorming van de beroepen beslissing op dit punt; indien hij wil dat het appelgerecht zich daarover uitspreekt, moet hij een procedurele grief aanvoeren; uit de loutere aankruising in het appelgrievensformulier van de rubrieken Schuld en Straf en/of maatregel volgt niet dat de appellant elke beslissing op procedureel vlak die een impact heeft of kan hebben op de beslissing over de schuld of de straf als grief aanvoert; dit zou immers betekenen dat de rubriek Procedure zinledig is (2). (1) Zie o.a. Cass. 4 februari 2025, AR P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7; Cass. 11 oktober 2023, AR P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH; Cass. 1 februari 2017, AR P.16.1100.F, AC 2017, nr. 78; Cass. 18 oktober 2016, AR P.16.0818.N, AC 2016, nr. 584, met concl. van advocaat-generaal WINANTS; S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 91-95; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, die Keure, 2025, 1958-1965. (2) Over de procedurele grief en de impact op de schuldbeoordeling zie S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, 160-165.

Un grief au sens de l'article 204 du Code d'instruction criminelle est l'indication spécifique par l'appelant d'une décision distincte du jugement entrepris, dont il demande la réformation par le juge d'appel (1); établi conformément à l'article 204, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle par l'arrêté royal du 18 février 2016 tel que modifié par l'arrêté royal du 23 novembre 2017, le modèle de formulaire de griefs comprend, outre notamment les rubriques « culpabilité » et « peine et/ou mesure », une rubrique « procédure » (compétence, prescription, droits de la défense, etc.); un appelant qui allègue que la juridiction d'appel doit déclarer l'action publique irrecevable en raison de la violation de son droit à un procès équitable et de ses droits de défense au motif qu'il a été privé d'un degré de juridiction, n'ayant pu ni comparaître personnellement pour raisons médicales ni se faire représenter, poursuit la réformation de la décision dont appel sur ce point pour des raisons procédurales; s'il souhaite que la juridiction d'appel se prononce sur ce point, il doit invoquer un grief procédural; le simple fait d'avoir coché les rubriques « culpabilité » et « peine et/ou mesure » dans le formulaire de griefs d'appel ne saurait signifier que l'appelant invoque comme grief toute décision relative à la procédure ayant ou pouvant avoir une incidence sur la décision relative à la culpabilité ou à la peine; une telle interprétation viderait en effet la rubrique « procédure » de son sens (2). (1) Voir notamment : Cass. 4 février 2025, RG P.24.1614.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250204.2N.7 ; Cass. 11 octobre 2023, RG P.22.1491.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231011.2F.14, avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 1er février 2017, RG P.16.1100.F, Pas. 2017, n° 78 ; Cass. 18 octobre 2016, RG P.16.0818.N, Pas. 2016, n° 584, avec les concl. de M. WINANTS, avocat général publiées à leur date dans AC ; S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, p. 91-95 ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2025, pp. 1958-1965. (2) Sur le grief procédural et son incidence sur l'appréciation de la culpabilité, voir : S. VAN OVERBEKE, Grievensstelsel en hoger beroep in strafzaken, Kluwer, 2022, p. 160-165.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grievenschrift - Verplicht aanvoeren van grieven - Begrip grief - Rubrieken in het grievenformulier - Aankruising rubriek "schuld" - Aanvoeren van een grief over de rechten van verdediging - Afwezigheid op de terechtzitting om medische redenen - Saisine van de rechter in hoger beroep - Impact van de grief over de procedure - Grens

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Strafvordering - Hoger beroep - Verplicht aanvoeren van grieven - Grievenschrift - Begrip grief - Rubrieken in het grievenformulier - Aankruising rubriek "schuld" - Aanvoeren van een grief over de rechten van verdediging - Afwezigheid op de terechtzitting om medische redenen - Saisine van de rechter in hoger beroep - Impact van de grief over de procedure - Grens

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Formulaire de griefs - Obligation d'élever des griefs - Notion de « grief » - Rubriques dans le formulaire de griefs - Rubrique "culpabilité" cochée - Grief soulevé à propos des droits de la défense - Absence à l'audience pour raisons médicales - Saisine du juge d'appel - Incidence du grief sur la procédure - Limite

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Action publique - Appel - Obligation d'élever des griefs - Formulaire de griefs - Notion de « grief » - Rubriques dans le formulaire de griefs - Fait de cocher la rubrique "culpabilité" - Grief soulevé à propos des droits de la défense - Absence à l'audience pour raisons médicales - Saisine du juge d'appel - Incidence du grief sur la procédure - Limite

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.25.0516.N

10 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.13](#)

AC nr. ...

Artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiwewet bepaalt dat het openbaar ministerie ingeval van een vordering tot herroeping van de maatregel van uitstel van tenuitvoerlegging wegens de niet-naleving van probatievoorwaarden, de betrokkene dagvaardt voor de rechtbank van eerste aanleg van zijn verblijfplaats en die verblijfplaats in de zin van artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiwewet is de werkelijke en feitelijke verblijfplaats van de betrokkene zodat die plaats, die een zekere duurzaamheid veronderstelt, in de regel de plaats is waar de betrokkene is ingeschreven in de bevolkingsregisters als hebbende er zijn hoofdverblijfplaats en in de regel niet de gevangenis waar de betrokkene tijdelijk is opgesloten; uit het enkele gegeven dat volgens de vermeldingen van het rijksregister een persoon tijdelijk afwezig is op zijn adres van inschrijving in de bevolkingsregisters als hebbende er zijn hoofdverblijfplaats omdat hij opgesloten is in een penitentiare inrichting, volgt niet dat zijn verblijfplaats in de zin van artikel 14, § 2, tweede lid, Probatiwewet niet langer de plaats van inschrijving in de bevolkingsregisters is als hebbende zijn hoofdverblijfplaats en het tijdelijk verblijf in een penitentiare inrichting heeft niet tot gevolg dat die inrichting automatisch de werkelijke en feitelijke verblijfplaats van de betrokkene wordt en het staat aan de rechter te oordelen of dit het geval is (1). (1) Cass. 1 april 2025, AR P.24.1760.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.13; Cass. 27 mei 1986, AC 1985-86, 1301; Antwerpen 14 september 1998, RW 1994-1995, 855 met noot A. VANDEPLAS, "Over de bevoegdheid ratione loci van de strafrechter"; R. VERSTRAETEN en F. VERBRUGGEN, Inleiding tot het Belgisch strafrecht en strafprocesrecht, Antwerpen, Intersentia, 2023, nr. 1133, p. 337.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatiueitstel - Herroeping - Dagvaarding door het openbaar ministerie voor de rechtbank van eerste aanleg van de verblijfplaats van de betrokkene - Begrip verblijfplaats - Betrokkene verblijvend in de gevangenis - Draagwijdte

- Art. 14, § 2, tweede lid Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

L'article 14, § 2, alinéa 2, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation prévoit qu'en cas d'action en révocation d'une mesure de sursis à l'exécution pour inobservation des conditions probatoires, le ministère public cite l'intéressé devant le tribunal de première instance de sa résidence, et cette résidence au sens de l'article 14, § 2, alinéa 2, de la loi du 29 juin 1964 est le lieu de résidence réel et de fait de l'intéressé, de sorte que ce lieu suppose une certaine permanence, en principe le lieu où l'intéressé est inscrit au registre de la population comme y ayant sa résidence principale et donc, en règle, ce n'est pas la prison où l'intéressé est détenu temporairement ; du simple fait que, selon les indications du registre national, une personne soit temporairement absente à son adresse d'inscription au registre de la population désigné comme étant son lieu de résidence principale, parce qu'elle est incarcérée dans un établissement pénitencier, il ne résulte pas que sa résidence au sens de l'article 14, § 2, alinéa 2, de la loi du 29 juin 1964 ne soit plus le lieu d'inscription au registre de la population désigné comme étant son lieu de résidence principale, et le séjour temporaire dans un établissement pénitencier n'a pas pour conséquence que cet établissement devienne automatiquement le lieu de résidence réel et de fait de l'intéressé, il appartient au juge de décider si tel est le cas (1). (1) Cass. 1er avril 2025, RG P.24.1760.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250401.2N.30 ; Cass. 27 mai 1986, RG 274, Pas. 1985-86, n° 596; Anvers 14 septembre 1998, R.W. 1994-1995, 855 avec la note de A. VANDEPLAS, "Over de bevoegdheid ratione loci van de strafrechter"; R. VERSTRAETEN et F. VERBRUGGEN, Inleiding tot het Belgisch strafrecht en strafprocesrecht, Anvers, Intersentia, 2023, n° 1133, p. 337.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Citation de l'intéressé par le ministère public devant le tribunal de première instance de sa résidence - Notion de résidence - Intéressé en séjour en prison - Portée

- Art. 14, § 2, al. 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.25.0518.F

30 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250430.2F.9](#)

AC nr. ...

Gelet op de voorlopige kracht van gewijsde dat een veroordelend verstekvonnis verkrijgt na het verstrijken van de gewone verzettermijn, kan de strafuitvoeringsrechter die kennisneemt van een verzoek om toekenning van het elektronisch toezicht in het kader van de tenuitvoerlegging van die veroordeling, het verzoek om die strafuitvoeringsmodaliteit, bij gebrek aan een beslissing die het verzet van de veroordeelde ontvankelijk verklaart, niet onontvankelijk verklaren (1). (1) Zie concl. OM.

STRAFUITVOERING - Strafwetboek - Strafwetboek - Veroordeeld tot een vrijheidsstraf van minder dan drie jaar - Veroordeling bij verstek - Verstreken van de gewone verzettermijn - Uitwerking - Voorlopige kracht van gewijsde - Door de veroordeelde ingediend verzoek om toekenning van het elektronisch toezicht - Ontvankelijkheid

- Art. 187, § 2, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Hoewel de tenuitvoerlegging van het verstekvonnis wordt geschorst tijdens de gewone verzettermijn, is dit niet het geval tijdens de buitengewone verzettermijn; na het verstrijken van de gewone verzettermijn wordt de veroordeling definitief, onder de ontbindende voorwaarde van een ontvankelijk en gedaan verklaard verzet binnen de buitengewone termijn (1). (1) Zie concl. OM.

VERZET - Strafwetboek - Gewone verzettermijn - Schorsende werking - Verstreken van de gewone termijn - Uitwerking - Definitief karakter van de beslissing onder de ontbindende voorwaarde van een ontvankelijk en gedaan verklaard verzet binnen de buitengewone termijn

- Art. 187, § 2, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Eu égard à la force de chose jugée précaire qui s'attache, après l'écoulement du délai ordinaire d'opposition, à un jugement de condamnation rendu par défaut, le juge de l'application des peines saisi d'une demande d'octroi d'une surveillance électronique dans le cadre de l'exécution de cette condamnation ne peut, en l'absence de décision déclarant l'opposition du condamné recevable, dire irrecevable la demande de modalité d'exécution de la peine sollicitée (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Condamné à une peine privative de liberté ne dépassant pas trois ans - Condamnation rendue par défaut - Expiration du délai ordinaire d'opposition - Effet - Force de chose jugée précaire - Demande d'octroi d'une surveillance électronique introduite par le condamné - Recevabilité

- Art. 187, § 2, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 2, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Si durant le délai ordinaire d'opposition, l'exécution du jugement par défaut est suspendue, tel n'est pas le cas durant le délai extraordinaire d'opposition; à l'issue du délai ordinaire d'opposition, la condamnation devient en effet définitive, sous la condition résolutoire d'une opposition déclarée recevable et avenue formée dans le délai extraordinaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Délai ordinaire d'opposition - Effet suspensif - Expiration du délai ordinaire - Effet - Caractère définitif de la décision sous condition résolutoire d'une opposition déclarée recevable et avenue formée dans le délai extraordinaire

- Art. 187, § 2, al. 2 Code d'Instruction criminelle

P.25.0531.N

16 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250416.2N.30](#)

AC nr. ...

De tenuitvoerlegging van een in het Engels gesteld aanhoudingsbevel vereist niet dat dit bevel wordt vertaald, onverminderd het recht op vertaling of bijstand door een tolk waarop de betrokkene zich kan beroepen.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Passieve uitlevering - Door

L'exécution d'un mandat d'arrêt établi en anglais ne requiert pas que ce mandat d'arrêt soit traduit, sans préjudice du droit à la traduction ou à l'assistance d'un interprète dont l'intéressé peut se prévaloir.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Extradition passive - Mandat d'arrêt international délivré par le Royaume-Uni - Loi applicable - Loi du 19

het Verenigd Koninkrijk uitgevaardigd internationaal
aanhoudingsbevel - Toepasselijke wet - Wet Europees
Aanhoudingsbevel - Regelmaticheid aanhoudingsbevel
opgesteld in het Engels - Vertaling - Verplichting

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 2, § 6 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees
aanhoudingsbevel

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Door het Verenigd
Koninkrijk uitgevaardigd internationaal aanhoudingsbevel -
Toepasselijke wet - Wet Europees Aanhoudingsbevel -
Regelmaticheid aanhoudingsbevel opgesteld in het Engels -
Vertaling - Verplichting

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 2, § 6 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees
aanhoudingsbevel

décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen - Régularité
d'un mandat d'arrêt établi en anglais - Traduction - Obligation

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 2, § 6 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt
européen

EXTRADITION - Extradition passive - Mandat d'arrêt international
délivré par le Royaume-Uni - Loi applicable - Loi du 19 décembre
2003 relative au mandat d'arrêt européen - Régularité d'un mandat
d'arrêt établi en anglais - Traduction - Obligation

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 2, § 6 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt
européen

P.25.0536.N

17 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.34](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of de voor het misdrijf van verduistering van artikel 240 Strafwetboek vereiste bedrieglijk opzet aanwezig is; hij kan daarbij rekening houden met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van de gelden die aan de ambtenaar waren toevertrouwd, zoals het advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar; uit het enkele feit dat de rechter bij de beoordeling van het bedrieglijk opzet rekening houdt met gegevens die dateren van na het zich toe-eigenen van aan de ambtenaar toevertrouwde gelden, volgt niet dat de rechter het aflopend karakter van het misdrijf van verduistering miskent; uit de omstandigheid dat de ambtenaar zich hem toevertrouwde gelden heeft toegeëigend omdat hij meende daarop gerechtigd te zijn, zonder dat hij voor die toe-eigening het akkoord heeft verkregen van zij die aanspraak konden maken op die gelden, volgt niet dat deze laatsten niet langer in staat zijn om die toe-eigening te betwisten; uit die enkele omstandigheid volgt evenmin dat de rechter noodzakelijk moet aannemen dat de ambtenaar heeft gehandeld met bedrieglijk opzet; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen afleidt.

AMBTENAAR - Algemeen - Notaris - Vereffening van een
nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet -
Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Advies van de
tuchtoverheid van de ambtenaar - Aflopend karakter van het
misdrijf - Beoordeling

- Art. 240 Strafwetboek

Le juge apprécie souverainement l'existence de l'intention frauduleuse requise pour l'infraction de détournement visée à l'article 240 du Code pénal; il peut à cet égard tenir compte d'éléments postérieurs à l'appropriation des deniers confiés au fonctionnaire, tels que l'avis de l'autorité disciplinaire compétente; du seul fait que le juge tient compte d'éléments postérieurs à l'appropriation de deniers confiés au fonctionnaire pour apprécier l'intention frauduleuse, il ne résulte pas qu'il méconnaît le caractère instantané de l'infraction de détournement; la circonstance que le fonctionnaire, parce qu'il estime être en droit de le faire, s'est approprié des deniers qui lui avaient été confiés sans avoir obtenu l'accord pour se les approprier de la part des personnes pouvant y prétendre ne saurait signifier que ces dernières ne sont plus en mesure de contester cette appropriation; cette seule circonstance ne saurait davantage signifier que le juge doive nécessairement admettre l'existence d'une intention frauduleuse dans le chef du fonctionnaire; la Cour vérifie si le juge n'a pas déduit des faits qu'il a constatés des conséquences qui ne seraient susceptibles d'aucune justification.

FONCTIONNAIRE - Généralités - Notaire - Liquidation d'une
succession - Détournement d'actifs - Intention frauduleuse -
Éléments postérieurs aux faits allégués - Avis de l'autorité
disciplinaire du fonctionnaire - Caractère instantané de l'infraction -
Appréciation

- Art. 240 Code pénal

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Verduistering - Notaris - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Beoordeling

- Art. 240 Strafwetboek

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Verduistering - Notaris - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Beoordeling

- Art. 240 Strafwetboek

NOTARIS - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Advies van de tuchtoverheid van de ambtenaar - Aflopend karakter van het misdrijf - Beoordeling - Hoedanigheid van ambtenaar - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet

- Art. 240 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verduistering - Notaris - Vereffening van een nalatenschap - Verduistering van activa - Bedrieglijk opzet - Gegevens die dateren van na beweerde feiten - Beoordeling

- Art. 240 Strafwetboek

ABUS DE CONFIANCE - Détournement - Notaire - Liquidation d'une succession - Détournement d'actifs - Intention frauduleuse - Éléments postérieurs aux faits allégués - Appréciation

- Art. 240 Code pénal

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Détournement - Notaire - Liquidation d'une succession - Détournement d'actifs - Intention frauduleuse - Éléments postérieurs aux faits allégués - Appréciation

- Art. 240 Code pénal

NOTAIRE - Éléments postérieurs aux faits allégués - Avis de l'autorité disciplinaire du fonctionnaire - Caractère instantané de l'infraction - Appréciation - Qualité de fonctionnaire - Liquidation d'une succession - Détournement d'actifs - Intention frauduleuse

- Art. 240 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Détournement - Notaire - Liquidation d'une succession - Détournement d'actifs - Intention frauduleuse - Éléments postérieurs aux faits allégués - Appréciation

- Art. 240 Code pénal

Om de beklaagde schuldig te verklaren aan verboden wapendracht, niettegenstaande zijn betwisting wat betreft het moreel bestanddeel van het misdrijf, kan de rechter zich niet beperken tot de vaststelling dat de dader, die was aangehouden terwijl hij in het bezit was van een tas die een dergelijk wapen bevatte, noch van zijn onderscheidingsvermogen noch van zijn vrije wil is ontstoken en niet ten gevolge van een onoverkomelijke dwaling heeft gehandeld; hij moet voorsnog vaststellen dat de beklaagde wist, moest weten of niet onwetend kon zijn van het feit dat die tas het wapen bevatte (1). (1) Het betreft hier het voor opzettelijke misdrijven vereiste algemeen opzet (sciens et volens - zie Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, *Droit pénal général*, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 349; Jean CONSTANT, *Précis de droit pénal*, Liège, 1975, nr. 100; Fr. TULKENS en M. VAN DE KERCHOVE, *Introduction au droit pénal*, Brussel, 2005, 384-385 en voetnoten nr. 623 en 642; TH. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, *Éléments de droit pénal*, La Charte, 2022, 181). Artikel 7 (nieuw) Strafwetboek bepaalt dat "elk misdrijf het bestaan vereist van een moreel bestanddeel bij de dader. Dit moreel bestanddeel houdt voor alle misdrijven in, het in staat zijn bewust en uit vrije wil te handelen", waarna dit artikel het algemeen opzet omschrijft als "het voornemen om met kennis van zaken het door de wet strafbaar gestelde gedrag aan te nemen. Er is sprake van het met kennis van zaken aannemen van het gedrag indien een persoon zich er bewust van is dat een omstandigheid bestaat of kan bestaan in de normale gang van zaken of dat een gevolg zich zal voordoen of zou kunnen voordoen binnen het normale verloop van de gebeurtenissen" (Zie D. VANDERMEERSCH, J. ROZIE en J. DE HERDT, *Boek I van het nieuwe Strafwetboek*, Die Keure, 2024, 73-78; Th. MOREAU, D. VANDERMEERSCH en J.-M. HAUSMAN, *Éléments de droit pénal – Ancien et nouveau Code pénal*, La Charte, 2024, 86). Het OM merkt op dat het begrip algemeen opzet het Hof welbekend is, doordat het bijvoorbeeld heeft gezegd dat het algemeen opzet "het moreel bestanddeel van vruchtafdrijving is". (Cass. 22 december 1992, AR 3124, AC 1991-92, nr. 810; zie F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge*, II: l'infraction pénale, Larcier, 2de uitg., 2020, nr. 1107 e.v.). De onopzettelijke misdrijven vereisen

Pour conclure à la culpabilité du chef de port d'une arme prohibée, nonobstant la contestation élevée par le prévenu quant à l'élément moral de l'infraction, le juge ne peut se borner à relever que l'auteur, arrêté porteur d'un sac contenant une telle arme, n'est privé ni de discernement ni de son libre-arbitre, et qu'il n'a pas agi sous l'empire d'une erreur invincible; encore doit-il constater que le prévenu savait, devait savoir, ou ne pouvait ignorer que ce sac contenait l'arme (1). (1) Il s'agit là du dol général requis pour les infractions intentionnelles (sciens et volens - voir Ch. HENNAU et J. VERHAEGEN, *Droit pénal général*, Bruylant, 2e éd., 1995, n° 349; Jean CONSTANT, *Précis de droit pénal*, Liège, 1975, n° 100; Fr. TULKENS et M. VAN DE KERCHOVE, *Introduction au droit pénal*, Bruxelles, 2005, pp. 384-385 et les notes infrapaginales n° 623 et 642; TH. MOREAU et D. VANDERMEERSCH, *Éléments de droit pénal*, La Charte, 2022, p. 181). Après avoir énoncé que « toute infraction requiert l'existence d'un élément moral dans le chef de son auteur. Cet élément moral implique, pour toutes les infractions, la conscience d'agir et le libre arbitre », l'article 7 du (nouveau) Code pénal définit désormais le dol général comme « l'intention d'adopter en connaissance de cause le comportement incriminé par la loi. Il y a adoption du comportement en connaissance de cause lorsqu'une personne est consciente qu'une circonstance existe ou pourrait exister dans l'ordre normal des choses ou qu'une conséquence adviendra ou pourra advenir dans le cours normal des événements » (voir D. VANDERMEERSCH, J. ROZIE et J. DE HERDT, *Le livre Ier du nouveau Code pénal*, La Charte, 2024, pp. 55-61; TH. MOREAU, D. VANDERMEERSCH et J.-M. HAUSMAN, *Éléments de droit pénal – Ancien et nouveau Code pénal*, La Charte, 2024, p. 86). Le MP a relevé que la notion de dol général est bien connue de la Cour, qui a, par exemple, énoncé qu'il « constitue l'élément moral du délit d'avortement » (Cass. 22 décembre 1992, RG 3124, Pas. 1992, n° 810; voir F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge*, T. II: l'infraction pénale, Larcier, 2e éd., 2020, n° 1107 e.s.). En revanche, les infractions non intentionnelles ne requièrent, au titre d'élément moral, qu'une faute (voir Fr. KUTY, o.c., n° 1085 e.s.), ou, à dater de l'entrée en vigueur du nouveau Code pénal (art. 7, § 1er, al. 3, 2°), le 9 avril 2026,

als moreel bestanddeel daarentegen enkel een fout (zie Fr. KUTY, o.c., nr. 1085 e.v.) of, vanaf de inwerkingtreding van het nieuwe Strafwetboek (art. 7, § 1, derde lid, 2°) op 9 april 2026, een "zware fout". (M.N.B.)

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel bestanddeel - Verboden wapendracht

- Art. 8, eerste lid Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verboden wapendracht - Moreel bestanddeel

- Art. 8, eerste lid Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

WAPENS - Verboden wapendracht - Moreel bestanddeel

- Art. 8, eerste lid Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

une « faute lourde ». (M.N.B.)

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Elément moral - Port d'arme prohibée

- Art. 8, al. 1er L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Port d'arme prohibée - Elément moral

- Art. 8, al. 1er L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

ARMES - Port d'arme prohibée - Elément moral

- Art. 8, al. 1er L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

P.25.0547.F

16 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250416.2F.8](#)

AC nr. ...

Het is ten aanzien van de bepalingen van de Voorlopige Hechteniswet, en niet ten aanzien van het gehele Wetboek van Strafvordering, dat artikel 21, § 4, Voorlopige Hechteniswet het onderzoeksgerecht verplicht zich van de regelmatigheid van het aanhoudingsbevel te verzekeren; de kamer van inbeschuldigingstelling en de raadkamer, die onverwijld uitspraak moeten doen, dienen enkel een prima facie onderzoek te verrichten van de regelmatigheid van het onderzoek dat tot de aanhouding van de verdachte heeft geleid (1). (1) Zie Cass. 22 september 2009, AR P.09.1389.N, AC 2009, nr. 518; Cass. 20 februari 2001, AR P.01.0235.N, AC 2001, nr. 106; Cass. 24 oktober 2000, AR P.00.1387.N, AC 2000, nr. 298.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Regelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Toezicht op de regelmatigheid van het onderzoek dat tot de aanhouding van de verdachte heeft geleid - Omvang

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Onderzoeksgerecht - Regelmatigheid van het aanhoudingsbevel - Toezicht op de regelmatigheid van het

C'est au regard des dispositions de la loi du 20 juillet 1990, et non de l'ensemble du Code d'instruction criminelle, que l'article 21, § 4, de la loi du 20 juillet 1990 impose à la juridiction d'instruction de s'assurer de la régularité du mandat d'arrêt; tenues de statuer à bref délai, la chambre des mises en accusation et la chambre du conseil ne doivent effectuer qu'un contrôle prima facie de la régularité de l'enquête ayant conduit à l'arrestation du suspect (1). (1) Voir Cass. 22 septembre 2009, RG P.09.1389.N, Pas. 2009, n° 518; Cass. 20 février 2001, RG P.01.0235.N, Pas. 2001, n° 106; Cass. 24 octobre 2000, RG P.00.1387.N, Pas. 2000, n° 298.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Régularité du mandat d'arrêt - Contrôle de la régularité de l'enquête ayant conduit à l'arrestation du suspect - Étendue

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Juridiction d'instruction - Régularité du mandat d'arrêt - Contrôle de la régularité de l'enquête ayant conduit à l'arrestation du suspect - Étendue

onderzoek dat tot de aanhouding van de verdachte heeft geleid - Omvang

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving -

Onderzoeksgerechten - Regelmaticheid van het

aanhoudingsbevel - Toezicht op de regelmatigheid van het

onderzoek dat tot de aanhouding van de verdachte heeft

geleid - Omvang

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions d'instruction -

Régularité du mandat d'arrêt - Contrôle de la régularité de

l'enquête ayant conduit à l'arrestation du suspect - Étendue

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Een middel dat antwoord verdient, veronderstelt de aanvoering, door een partij, van een feit waaruit zij, aan de hand van een juridische redenering, de gegrondheid van een verzoek, verweer of uitzondering meent te kunnen afleiden; de rechter dient niet te antwoorden op een bewering, een waarschijnlijkheid, een indruk, een vermoeden, een hypothese of een veronderstelling (1). (1) Zie Cass. 4 januari 2023, AR P.22.1746.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230104.2F.18; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273; Cass. 31 mei 2011, AR P.10.2037.F, AC 2011, nr. 370 (4de middel), met concl. van advocaat-generaal GÉNICOT op datum in Pas.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Verplichting om de middelen te beantwoorden - Begrip - Omvang

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Verplichting om de middelen te beantwoorden - Begrip - Omvang

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Un moyen justifiant réponse suppose l'énonciation, par une partie, d'un fait d'où, par un raisonnement juridique, cette partie prétend déduire le bien-fondé d'une demande, d'une défense ou d'une exception; le juge n'est pas tenu de répondre à une allégation, une probabilité, une impression, un soupçon, une hypothèse ou une supposition (1). (1) Voir Cass. 4 janvier 2023, RG P.22.1746.F, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230104.2F.18 ; Cass. 8 mai 2019, RG P.19.0441.F, Pas. 2019, n° 273; Cass. 31 mai 2011, RG P.10.2037.F, Pas. 2011, n° 370 (4ème moyen), avec concl. de M. GÉNICOT, avocat général.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Obligation de répondre aux moyens - Notion - Étendue

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Obligation de répondre aux moyens - Notion - Étendue

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit de bepalingen van de artikelen 28, §§ 1 en 2 en 36 van de Interneringswet volgt dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij de uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied slechts kan toekennen indien vaststaat dat de geïnterneerde instemt met aan die modaliteit verbonden algemene voorwaarden.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Strafvueroeringsrechtbank - Internering - Uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Voorwaarden verbonden aan de uitvoeringsmodaliteit - Instemming van de geïnterneerde met de voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 28, §§ 1 en 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 36 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Strafvueroeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Voorwaarden verbonden aan de uitvoeringsmodaliteit - Instemming van de geïnterneerde met de voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 28, §§ 1 en 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 36 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

STRAVUITVOERING - Strafvueroeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoeringsmodaliteit van de vervroegde invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Voorwaarden verbonden aan de uitvoeringsmodaliteit - Instemming van de geïnterneerde met de voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 28, §§ 1 en 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 36 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Il résulte des dispositions des articles 28, §§ 1er et 2, et 36 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement des personnes que la chambre de protection sociale ne peut accorder la modalité d'exécution consistant en la libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire que si la personne internée marque son accord sur les conditions qui sont attachées à cette modalité.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Tribunal de l'application des peines - Internement - Modalité d'exécution consistant en la libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire - Conditions attachées à la modalité d'exécution - Accord de la personne internée sur les conditions - Portée

- Art. 28, § 1 et 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 36 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Internement - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Internement - Modalité d'exécution consistant en la libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire - Conditions attachées à la modalité d'exécution - Accord de la personne internée sur les conditions - Portée

- Art. 28, § 1 et 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 36 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Internement - Modalité d'exécution consistant en la libération anticipée en vue de l'éloignement du territoire - Conditions attachées à la modalité d'exécution - Accord de la personne internée sur les conditions - Portée

- Art. 28, § 1 et 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 36 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Wanneer het appelgerecht de voor de telastlegging opgelegde geldboete, vervallenverklaring van het recht tot sturen, het voor die vervallenverklaring verleende gedeeltelijke uitstel van tenuitvoerlegging en het afhankelijk maken van het herstel van het recht tot sturen van het slagen in de vier examens en onderzoeken bevestigt maar anders dan met het beroepen vonnis werd geoordeeld die herstelmaatregel niet beperkt tot voertuigen van de categorieën B en BE, verzwakt het aldus de aan de beklaagde opgelegde bestraffing in de zin van artikel 211bis, tweede zin, Wetboek van Strafvordering en schendt het die bepaling door niet vast te stellen dat die beslissing met eenparige stemmen werd genomen (1). (1) Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1187.N, AC 2019, nr. 24.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Strafverzwaring - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Geen beperking in graad van beroep - Bevestiging voor het overige van het beroepen vonnis - Eenparigheid - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Artikel 45, eerste lid, Wegverkeerswet - Herstel in het recht tot sturen - Examens en onderzoeken - Beperking in eerste aanleg tot voertuigen van de categorieën B en BE - Geen vaststelling van de éénparigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 45, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 45 - Artikel 45, eerste lid - Herstel in het recht tot sturen - Examens en onderzoeken - Beperking in eerste aanleg tot voertuigen van de categorieën B en BE - Geen beperking in graad van beroep - Bevestiging voor het overige van het beroepen vonnis - Strafverzwaring - Eenparigheid - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Geen vaststelling van de éénparigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 45, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'elle confirme l'amende infligée du chef de la prévention, la déchéance du droit de conduire, le sursis accordé partiellement à l'exécution de cette déchéance et la décision de subordonner la réintégration dans le droit de conduire à la réussite des quatre examens, mais que, contrairement au jugement dont appel, elle ne limite pas cette mesure relative à la réintégration aux véhicules des catégories B et BE, la juridiction d'appel aggrave la peine ainsi infligée au prévenu au sens de l'article 211bis, deuxième phrase, du Code d'instruction criminelle, et elle viole cette disposition en ne constatant pas que cette décision a été rendue à l'unanimité (1). (1) Cass. 15 janvier 2019, RG P.18.1187.N, Pas. 2019, n° 24.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Aggravation de la peine - Code d'instruction criminelle, article 211bis - Pas de limitation en degré d'appel - Confirmation pour le surplus du jugement dont appel - Unanimité - Code d'instruction criminelle, article 211bis - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, article 45, al. 1er - Réintégration dans le droit de conduire - Examens - Limitation en première instance aux véhicules des catégories B et BE - Unanimité non constatée - Portée - Conséquence

- Art. 45, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 45 - Article 45, alinéa 1er - Réintégration dans le droit de conduire - Examens - Limitation en première instance aux véhicules des catégories B et BE - Pas de limitation en degré d'appel - Confirmation pour le surplus du jugement dont appel - Aggravation de la peine - Unanimité - Code d'instruction criminelle, article 211bis - Unanimité non constatée - Portée - Conséquence

- Art. 45, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

Artikel 334, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat het college, zonder dat het moet antwoorden op alle neergelegde conclusies, de voornaamste redenen van de beslissing van de jury moet formuleren; die bepaling strekt ertoe de partijen bij de assisenprocedure in staat te stellen de beslissing van de jury te begrijpen (1). (1) Cass. 28 maart 2023, AR P.22.1724.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230328.2N.1; Cass. 24 mei 2022, AR P.22.0419.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.3; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538, met concl. OM, RW 2022-23, 1234; Cass. 31 januari 2018, AR P.17.1058.F, AC 2018, nr. 67; Cass. 25 oktober 2016, AR P.16.0834.N, AC 2016, nr. 601; Cass. 26 april 2016, AR P.16.0077.N, AC 2016, nr. 282; Cass. 5 juni 2012, AR P.11.0902.N, AC 2012, nr. 361; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0910.F, AC 2011, nr. 556 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; Cass. 29 september 2010, AR P.10.0705.F, AC, 2010, nr. 562, NC 2011, 253 noot L. GYSELAERS; EHRM 29 november 2016, Lhermitte t/België; EHRM 16 november 2010, Taxquet t/België, § 63, www.echr.coe.int Over art. 334 Sv. zie L. HUYBRECHTS, "Strafrechtelijke motiveringsplicht in de branding. Over de motiveringsplicht i.v.m. feit en schuld", NC 2012, 114-115; M. DE SWAEF, "Het hof van assisen in recente cassatierechtspraak", in Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, 158; C. MAES en S. VANTHIENEN, "Het hof van assisen 2.0. Succesvolle reboot of herhaalde systemcrash?", in Publiekrechtelijke Kronieken, 2018, 232-256; L. KENNES, "Les réformes récentes et à venir du jugement des affaires criminelles", in Actualités de droit pénal et de procédure pénale, Anthémis, 2019, 165-166 en 174-175; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2022, 1362-1363; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2025, 1865-1870.

L'article 334, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle dispose que, sans devoir répondre à l'ensemble des conclusions déposées, le collège formule les principales raisons de la décision du jury; cette disposition vise à permettre aux parties à la procédure d'assises de comprendre la décision du jury (1). (1) Cass. 28 mars 2023, RG P.22.1724.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230328.2N.1 ; Cass. 24 mai 2022, RG P.22.0419.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220524.2N.3 ; Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0240.N, Pas. 2020, n° 538, avec les concl. du MP publiées à leur date dans AC, R.W., 2022-2023, p. 1234 ; Cass. 31 janvier 2018, RG P.17.1058.F, Pas. 2018, n° 67 ; Cass. 25 octobre 2016, RG P.16.0834.N, Pas. 2016, n° 601 ; Cass. 26 avril 2016, RG P.16.0077.N, Pas. 2016, n° 282 ; Cass. 5 juin 2012, RG P.11.0902.N, Pas. 2012, n° 361 ; Cass. 18 octobre 2011, RG P.11.0910.F, Pas. 2011, n° 556, avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 29 septembre 2010, RG P.10.0705.F, Pas. 2010, n° 562, Nullum Crimen, 2011, p. 253, note L. GYSELAERS ; Cour eur. D.H., arrêt Lhermitte c. Belgique, 29 novembre 2016 ; Cour eur. D.H., arrêt Taxquet c. Belgique, 16 novembre 2010, § 63, www.echr.coe.int. Sur l'article 334 du Code d'instruction criminelle, voy. L. HUYBRECHTS, « Strafrechtelijke motiveringsplicht in de branding. Over de motiveringsplicht i.v.m. feit en schuld », Nullum Crimen, 2012, pp. 114-115 ; M. DE SWAEF, « Het hof van assisen in recente cassatierechtspraak », Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, p. 158 ; C. MAES et S. VANTHIENEN, « Het hof van assisen 2.0. Succesvolle reboot of herhaalde systemcrash? », Publiekrechtelijke Kronieken, 2018, pp. 232-256 ; L. KENNES, « Les réformes récentes et à venir du jugement des affaires criminelles », in Actualités de droit pénal et de procédure pénale, Anthémis, 2019, pp. 165-166 et 174-175 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2022, pp. 1362-1363 ; M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2025, II, pp. 1865-1870.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Doel van het voorschrift

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Doel van het voorschrift

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - But de la règle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Cour d'assises - Déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Principales raisons - But de la règle

De motiveringsplicht van het hof van assisen wordt voor wat betreft de beslissing over de schuld geregeld door artikel 334 Wetboek van Strafvordering en niet door artikel 149 Grondwet; geen enkele bepaling verplicht de voorzitter van het hof van assisen om bij de vragen die hij bij toepassing van artikel 322 Wetboek van Strafvordering aan de gezworenen dient te stellen, afzonderlijke vragen te stellen voor elke onderscheiden deelnemingsgedraging zoals bedoeld in artikel 66 Strafwetboek; wanneer het hof van assisen een beschuldigde evenwel schuldig verklaart als deelnemer aan een misdaad, moet uit de voornaamste redenen van de jury die door het college bij toepassing van artikel 334 Wetboek van Strafvordering worden geformuleerd, blijken welke feitelijke gedraging de beschuldigde heeft gepleegd en aan welke deelnemingsvorm hij schuldig wordt geacht (1). (1) Over de voorwaarden van de onontbeerlijke hulp als vorm van mededaderschap (art. 66, 3° Sw.); Cass. 25 maart 2025, AR P.24.1472.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13; Cass. 28 januari 2025, AR P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1; Cass. 12 maart 2024, AR P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7; Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1562.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.1; Cass. 19 september 2023, AR P.23.0482.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.1, met concl. OM; Cass. 7 december 2022, AR P.22.0918.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.13; Cass. 15 november 2022, AR P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, RW 2023-24, 58 noot S. MELIS, "Mededaderschap aan elektriciteitsdiefstal bij cannabisplantages: enkel 'weten' volstaat niet"; Cass. 14 juni 2022, AR P.22.0276.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220614.2N.1; Cass. 24 mei 2016, AR P.15.1604.N, AC 2016, nr. 342; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1366.N, AC 2013, nr. 653; J. VANHEULE, "Bijdrage tot de studie van daderschap en deelneming aan de hand van ontwikkelingen in de rechtspraak (2021-2024)", T. Strafr. 2024, 324-389.

L'obligation de motivation de la cour d'assises concernant la décision sur la culpabilité est régie par l'article 334 du Code d'instruction criminelle et non par l'article 149 de la Constitution; aucune disposition n'oblige le président de la cour d'assises, dans le cadre des questions qu'il doit poser aux jurés en application de l'article 322 du Code d'instruction criminelle, à poser des questions distinctes sur chaque acte de participation au sens de l'article 66 du Code pénal; lorsque la cour d'assises déclare un accusé coupable de participation à un crime, il faut toutefois que les principales raisons du jury formulées par le collège en application de l'article 334 du Code d'instruction criminelle indiquent quel acte matériel l'accusé a commis et de quelle forme de participation il est jugé coupable (1). (1) Sur les conditions de l'aide indispensable comme forme de corréité (C. pén., art. 66, 3°) ; Cass. 25 mars 2025, RG P.24.1472.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250325.2N.13 ; Cass. 28 janvier 2025, RG P.24.1374.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250128.2N.1 ; Cass. 12 mars 2024, RG P.23.1638.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240312.2N.7 ; Cass. 6 mars 2024, RG P.23.1562.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.1 ; Cass. 19 septembre 2023, RG P.23.0482.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230919.2N.1, avec les concl. du MP ; Cass. 7 décembre 2022, RG P.22.0918.F, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221207.2F.13 ; Cass. 15 novembre 2022, RG P.22.0952.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221115.2N.15, R.W., 2023-2024, p. 58, note S. MELIS « Mededaderschap aan elektriciteitsdiefstal bij cannabisplantages: enkel "weten" volstaat niet » ; Cass. 14 juin 2022, RG P.22.0276.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220614.2N.1 ; Cass. 24 mai 2016, RG P.15.1604.N, Pas. 2016, n° 342 ; Cass. 3 décembre 2013, RG P.13.1366.N, Pas. 2013, n° 653 ; J. VANHEULE, « Bijdrage tot de studie van daderschap en deelneming aan de hand van ontwikkelingen in de rechtspraak (2021-2024) », T. Strafr., 2024, pp. 324-389.

149 - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over mededaderschap van een beschuldigde - Grens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 66 Strafwetboek

- Art. 322 Wetboek van Strafvordering

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over mededaderschap van een beschuldigde - Grens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 66 Strafwetboek

- Art. 322 Wetboek van Strafvordering

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

MISDRIJF - Deelneming - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over mededaderschap van een beschuldigde - Grens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 66 Strafwetboek

- Art. 322 Wetboek van Strafvordering

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Geen aparte vraag over de deelnemingsvorm van de onontbeerlijke hulp aan de misdaad - Redenen over mededaderschap van een beschuldigde - Grens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 66 Strafwetboek

- Art. 322 Wetboek van Strafvordering

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

Het arrest van het hof van assisen over de schuldvragen en het proces-verbaal van de rechtszitting dienen geen melding te maken van de toegepaste bepalingen van het Wetboek van Strafvordering; uit de loutere omstandigheid dat die bepalingen niet worden vermeld, kan niet worden afgeleid dat de erin vermelde voorschriften niet werden nageleefd.

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Arrest van schuldigverklaring - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Verzuim - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Cour d'assises - Déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Pas de question distincte sur la forme de participation qu'est l'aide indispensable au crime - Raisons relatives à la corréité d'un accusé - Limite

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 66 Code pénal

- Art. 322 Code d'Instruction criminelle

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Pas de question distincte sur la forme de participation qu'est l'aide indispensable au crime - Raisons relatives à la corréité d'un accusé - Limite

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 66 Code pénal

- Art. 322 Code d'Instruction criminelle

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

INFRACTION - Participation - Cour d'assises - Déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Pas de question distincte sur la forme de participation qu'est l'aide indispensable au crime - Raisons relatives à la corréité d'un accusé - Limite

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 66 Code pénal

- Art. 322 Code d'Instruction criminelle

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Cour d'assises - Déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Pas de question distincte sur la forme de participation qu'est l'aide indispensable au crime - Raisons relatives à la corréité d'un accusé - Limite

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 66 Code pénal

- Art. 322 Code d'Instruction criminelle

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

L'arrêt de la cour d'assises sur les questions de culpabilité et le procès-verbal d'audience ne doivent pas mentionner les dispositions du Code d'instruction criminelle dont il est fait application; la simple circonstance que ces dispositions n'ont pas été mentionnées ne permet de conclure au non-respect des prescriptions qui y sont énoncées.

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Arrêt de déclaration de culpabilité - Mention des dispositions de la loi dont il est fait application - Omission - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Verzuim - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen - Verzuim - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

Noch artikel 6.1 EVRM, noch artikel 334 Wetboek van Strafvordering of enige andere bepaling of algemeen rechtsbeginsel, verplichten ertoe dat de formulering van de voornaamste redenen ook melding zou maken van:- de reden waarom een bepaalde verklaring van een medebeschuldigde meer overtuigend wordt bevonden dan een andere verklaring van die medebeschuldigde; - de achterliggende motieven van de voornaamste redenen van de jury; - alle argumenten à décharge die door een beschuldigde tijdens het debat werden voorgebracht; - de reden waarom geloof wordt gehecht aan de interpretatie van de telefoniegegevens door de politiediensten; - de stukken die door de beschuldigde tijdens het debat werden neergelegd; uit de loutere omstandigheid dat de formulering van de voornaamste redenen van de beslissing van de jury niet de reden vermeldt waarom aan een bepaalde verklaring geloof wordt gehecht en aan andere verklaringen niet, kan niet worden afgeleid dat de beslissing van de jury op arbitraire gronden is gebaseerd of het vermoeden van onschuld miskent.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste redenen - Draagwijdte - Geen vermelding van stukken ingediend door de beschuldigde of van zijn argumenten - Geen redenen over de geloofwaardigheid van belastende bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Cour d'assises - Déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Mention des dispositions de la loi dont il est fait application - Omission - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Cour d'assises - Déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Mention des dispositions de la loi dont il est fait application - Omission - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

Ni l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni l'article 334 du Code d'instruction criminelle, ni aucune autre disposition ou principe général du droit n'imposent que la formulation des principales raisons indique aussi: - la raison pour laquelle une déclaration d'un coaccusé est jugée plus convaincante qu'une autre déclaration de ce même coaccusé; - les motifs sous-jacents aux principales raisons du jury; - l'ensemble des arguments à décharge produits par un accusé au cours des débats; - la raison pour laquelle crédit est accordé à l'interprétation des données de téléphonie par les services de police; - les pièces déposées par l'accusé au cours des débats; de la simple circonstance que la formulation des principales raisons de la décision du jury n'indique pas la raison pour laquelle crédit est accordé à une déclaration plutôt qu'à d'autres, il ne saurait être déduit que la décision du jury repose sur des motifs arbitraires ou méconnaît la présomption d'innocence.

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Principales raisons - Portée - Pas de mention des pièces déposées par l'accusé ou de ses arguments - Pas de raisons relatives à la crédibilité des éléments de preuve à charge ou de certaines déclarations de l'accusé - Présomption d'innocence - Conséquence

van de beschuldigde - Vermoeden van onschuld - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Hof van assisen -

Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de

schuld - Voornaamste redenen - Draagwijdte - Geen

vermelding van stukken ingediend door de beschuldigde of van

zijn argumenten - Geen redenen over de geloofwaardigheid

van belastende bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen

van de beschuldigde - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Hof van assisen -

Verklaring van de jury - Motivering van het arrest over de

schuld - Voornaamste redenen - Draagwijdte - Geen

vermelding van stukken ingediend door de beschuldigde of van

zijn argumenten - Geen redenen over de geloofwaardigheid

van belastende bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen

van de beschuldigde - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie -

Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen

inbegrepen) - Hof van assisen - Verklaring van de jury -

Motivering van het arrest over de schuld - Voornaamste

redenen - Draagwijdte - Geen vermelding van stukken

ingediend door de beschuldigde of van zijn argumenten - Geen

redenen over de geloofwaardigheid van belastende

bewijsgegevens of van bepaalde verklaringen van de

beschuldigde - Vermoeden van onschuld - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 334 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 -

Présomption d'innocence - Cour d'assises - Déclaration du jury -

Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Principales raisons - Portée -

Pas de mention des pièces déposées par l'accusé ou de ses

arguments - Pas de raisons relatives à la crédibilité des éléments de

preuve à charge ou de certaines déclarations de l'accusé -

Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit

à un procès équitable - Cour d'assises - Déclaration du jury -

Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Principales raisons - Portée -

Pas de mention des pièces déposées par l'accusé ou de ses

arguments - Pas de raisons relatives à la crédibilité des éléments de

preuve à charge ou de certaines déclarations de l'accusé -

Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de

conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses

et les douanes et accises) - Cour d'assises - Déclaration du jury -

Motivation de l'arrêt sur la culpabilité - Principales raisons - Portée -

Pas de mention des pièces déposées par l'accusé ou de ses

arguments - Pas de raisons relatives à la crédibilité des éléments de

preuve à charge ou de certaines déclarations de l'accusé -

Présomption d'innocence - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 334 Code d'Instruction criminelle

In zoverre het cassatiemiddel het hof van assisen verwijt geen rekening te hebben gehouden met een overschrijding van de redelijke termijn, terwijl uit de rechtsplegingsstukken niet blijkt dat die verdediging voor de feitenrechters was aangevoerd, is het nieuw en derhalve niet ontvankelijk (1). (1) Zie Cass. 6 maart 2024, AR P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4. Immers, "wanneer de beschuldigde geen conclusie heeft ingediend i.v.m. de gevolgen van de overschrijding van de redelijke termijn, is het hof van assisen er niet toe gehouden de beslissing dat die termijn niet is overschreden, afzonderlijk te motiveren." (Cass. 31 mei 1995, AR P.95.0345.F, (VI, 3de middel), AC 1995, nr. 268; zie Cass. 22 oktober 1986, AR 5114, AC 1986-87, nr. 117).

Dans la mesure où il fait grief à la cour d'assises de ne pas avoir tenu compte d'un dépassement du délai raisonnable, alors qu'il n'apparaît pas, des pièces de la procédure, que cette défense ait été soumise aux juges du fond, le moyen de cassation, nouveau, est irrecevable (1). (1) Voir Cass. 6 mars 2024, RG P.23.1541.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240306.2F.4. En effet, « en l'absence de conclusions de l'accusé au sujet des conséquences du dépassement du délai raisonnable, la cour d'assises n'est pas tenue de motiver spécialement sa décision que ledit délai n'est pas dépassé » (Cass. 31 mai 1995, RG P.95.0345.F, 9 (VI, 3e moyen), Pas. 1995, n° 268 ; voir Cass. 22 octobre 1986, RG 5114, Pas. 1987, n° 117).

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel - Veroordeling door het hof van assisen - Cassatieberoep - Overschrijding van de redelijke termijn van de duur van de strafvervolgning voor het eerst voor het Hof aangevoerd - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Cassatieberoep - Overschrijding van de redelijke termijn van de duur van de strafvervolgning voor het eerst voor het Hof aangevoerd - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Veroordeling door het hof van assisen - Cassatieberoep - Aanvoering, de eerste maal voor het Hof van Cassatie, van miskenning van het recht om, binnen zo kort mogelijke termijn en in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van redenen van zijn aanhouding - Nieuw middel - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 27 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Condamnation par la cour d'assises - Pourvoi en cassation - Invocation pour la première fois devant la Cour du dépassement du délai raisonnable de la durée des poursuites pénales - Recevabilité (non)

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Pourvoi en cassation - Invocation pour la première fois devant la Cour du dépassement du délai raisonnable de la durée des poursuites pénales - Moyen nouveau - Recevabilité (non)

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Condamnation par la cour d'assises - Pourvoi en cassation - Invocation pour la première fois devant la Cour de cassation d'une violation du droit d'être informé, dans le délai le plus court et dans une langue qu'il comprend, des raisons de son arrestation - Moyen nouveau - Recevabilité (non)

- Art. 27 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

In zoverre het cassatiemiddel het Hof verzoekt om het strafblad van de eiser te onderzoeken, wat een stuk is dat geen deel uitmaakt van de stukken waarop het Hof acht mag slaan, is het niet ontvankelijk (1). (1) "Het middel dat aanvoert dat de eiser, in strijd met wat het bestreden arrest vaststelt, geen gerechtelijk verleden had, vereist een onderzoek van feitelijke gegevens, waarvoor het Hof niet bevoegd is" (Cass. 19 oktober 2005, AR P.05.1041.F, AC 2005, nr. 523, met wat dat betreft andersluidende concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; contra Cass. 14 april 2014, P.13.1108.N, AC 2015, nr. 247, kritische noot van Fr. CLOSE, "La Cour de cassation peut-elle avoir égard à l'extrait de casier judiciaire figurant au dossier ?", JLMB, 2016/26, 1219-1222; concl. OM op datum in Pas. vóór Cass. 12 oktober 2022, AR P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221012.2F.13.)

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Afwezigheid van antecedenten aangevoerd als verzachtende omstandigheid - Feitelijke beoordeling - Middel dat het Hof van cassatie verzoekt om het strafblad van de eiser te onderzoeken - (Niet-)ontvankelijkheid

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Afwezigheid van antecedenten aangevoerd als verzachtende omstandigheid - Feitelijke beoordeling - Middel dat het Hof van cassatie verzoekt om het strafblad van de eiser te onderzoeken - (Niet-)ontvankelijkheid

De grief van de beklaagde die opkomt tegen het bevel dat de voorzitter van het hof van assisen aan zijn raadsman heeft gegeven om een stuk neer te leggen waarvan de advocaat zelf de afwezigheid betreunde en het heeft neergelegd, heeft geen belang.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreunt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt - Middel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreunt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt -

Dans la mesure où il invite la Cour à vérifier le casier judiciaire du demandeur, pièce qui ne fait pas partie de celles auxquelles la Cour peut avoir égard, le moyen de cassation est irrecevable (1). (1) « Le moyen qui soutient que, contrairement à ce que constate l'arrêt attaqué, le demandeur n'avait pas d'antécédent judiciaire, exige pour son examen la vérification d'éléments de fait pour laquelle la Cour est sans pouvoir » (Cass. 19 octobre 2005, RG P.05.1041.F, Pas. 2005, n° 523, avec les concl., contraires à cet égard, de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; contra Cass. 14 avril 2014, P.13.1108.N, Pas. 2015, n° 247, note critique de Fr. CLOSE, « La Cour de cassation peut-elle avoir égard à l'extrait de casier judiciaire figurant au dossier ? », JLMB, 2016/26, pp. 1219-1222 ; concl. du MP précédant Cass. 12 octobre 2022, RG P.22.0456.F, ECLI:BE:CASS:2022:CONC.20221012.2F.13.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Appréciation souveraine par le juge du fond - Absence d'antécédents invoquée au titre de circonstance atténuante - Appréciation en fait - Moyen invitant la Cour de cassation à vérifier le casier judiciaire du demandeur - Recevabilité (non)

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Absence d'antécédents invoquée au titre de circonstance atténuante - Appréciation en fait - Moyen invitant la Cour de cassation à vérifier le casier judiciaire du demandeur - Recevabilité (non)

Est dénué d'intérêt le grief de l'accusé critiquant l'ordre donné à son conseil, par le président de la cour d'assises, de déposer une pièce dont cet avocat lui-même déplorait l'absence, et qu'il a déposée.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Avocat de la défense déplorant l'absence au dossier d'une pièce, qu'il dépose sur l'ordre du président de la cour d'assises - Moyen critiquant un tel ordre - Intérêt (non)

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Avocat de la défense déplorant l'absence au dossier d'une pièce, qu'il dépose sur l'ordre du président de la cour d'assises - Moyen de cassation critiquant un tel ordre - Intérêt (non)

Cassatiemiddel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreurt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt - Cassatiemiddel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Advocaat van de verdediging die de afwezigheid in het dossier van een stuk betreurt en het op bevel van de voorzitter van het hof van assisen neerlegt - Cassatiemiddel dat een dergelijk bevel aanvecht - (Geen) belang

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Avocat de la défense déplorant l'absence au dossier d'une pièce, qu'il dépose sur l'ordre du président de la cour d'assises - Moyen de cassation critiquant un tel ordre - Intérêt (non)

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Avocat de la défense déplorant l'absence au dossier d'une pièce, qu'il dépose sur l'ordre du président de la cour d'assises - Moyen de cassation critiquant un tel ordre - Intérêt (non)

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het al dan niet aannemen van verzachtende omstandigheden in het voordeel van de dader van een moord – een misdaad die de wet bestraft met levenslange opsluiting – valt onder de onaantastbare beoordeling van het hof van assisen (1), aangezien het niet op alle daders van dezelfde misdaad de verzachtende omstandigheid dient toe te passen die het voor een van hen heeft aangenomen (2). (1) "Het hof van assisen oordeelt in feite, mitsdien onaantastbaar of er al dan niet verzachtende omstandigheden kunnen worden aangenomen" (Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1394.N, AC 2015, nr. 120); zie Cass. 17 juni 1980, AC 1979-80, II, p. 1299; Cass. 9 oktober 1973, AC 1974, I, 144. (2) "De rechter beschikt over een discretionaire bevoegdheid om verzachtende omstandigheden al dan niet toe te kennen; volgens zijn onaantastbare beoordeling kan hij ze aan een bepaalde medebeschuldigde, medebeklaagde of mede-inverdenkinggestelde toekennen, maar niet aan een andere" (Cass. 2 oktober 2002, AR P.02.1038.F, AC 2002, nr. 504). En "het enkele feit dat de rechter oordeelt dat een welbepaalde omstandigheid voor een beschuldigde een verzachtende omstandigheid is die een strafvermindering verantwoordt, heeft, gelet op het individuele karakter van de straf, niet voor gevolg dat hij moet motiveren waarom diezelfde omstandigheid ook voor een andere beschuldigde niet als verzachtende omstandigheid wordt aangenomen" (Cass. 20 januari 2004, AR P.03.1364.N, AC 2004, nr. 31). Zie wat betreft het persoonlijke karakter van de verzachtende omstandigheden, A. BRAAS, Précis de droit pénal, Bruylant, 1936, nr. 402; Ch. HENNAU en J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2de uitg., 1995, nr. 513.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Gelijkeheidsbeginsel - Hof van assisen - Straftoemeting - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

- Art. 79 Strafwetboek

- Art. 80 Strafwetboek

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor

L'admission, ou non, des circonstances atténuantes en faveur de l'auteur d'un assassinat, crime que la loi punit de la réclusion à perpétuité, ressortit à l'appréciation souveraine de la cour d'assises (1), celle-ci n'étant pas tenue d'appliquer à tous les auteurs d'un même crime la circonstance atténuante qu'elle a admise pour l'un d'eux (2). (1) « La cour d'assises apprécie en fait, partant souverainement, si des circonstances atténuantes peuvent être admises » (Cass. 17 février 2015, RG P.14.1394.N, Pas. 2015, n° 120) ; voir Cass. 17 juin 1980, Pas. 1980, I, p. 1281 ; Cass. 9 octobre 1973, Pas. 1974, I, p. 144. (2) « Le juge est investi d'un pouvoir discrétionnaire concernant l'octroi des circonstances atténuantes; en vertu de son appréciation souveraine, il peut en accorder le bénéfice à tel coaccusé, coprévenu ou coïnculpé, et non point à tel autre » (Cass. 2 octobre 2002, RG P.02.1038.F, Pas. 2002, n° 504). Et « le seul fait que le juge considère qu'une circonstance bien déterminée constitue pour un accusé une circonstance atténuante qui justifie une diminution de la peine, n'a pas pour conséquence, vu le caractère individuel de la peine, qu'il doit énoncer les motifs pour lesquels cette même circonstance n'est pas aussi admise comme circonstance atténuante pour un autre accusé » (Cass. 20 janvier 2004, RG P.03.1364.N, Pas. 2004, n° 31). Quant au caractère personnel des circonstances atténuantes, voir A. BRAAS, Précis de droit pénal, Bruylant, 1936, n° 402 ; Ch. HENNAU et J. VERHAEGEN, Droit pénal général, Bruylant, 2e éd., 1995, n° 513.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe d'égalité - Cour d'assises - Détermination de la peine - Admission de circonstances atténuantes - Appréciation en fait - Conséquence - Obligation d'appliquer à tous les auteurs d'un même crime la circonstance atténuante admise pour l'un d'eux (non)]

- Art. 79 Code pénal

- Art. 80 Code pénal

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Appréciation souveraine par le juge du fond - Admission de circonstances atténuantes - Appréciation en fait - Conséquence - Obligation d'appliquer à tous les auteurs d'un même crime la circonstance atténuante admise pour l'un d'eux (non) - Cour d'assises -

een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen - Hof van assisen - Straftoemeting

- Art. 79 Strafwetboek

- Art. 80 Strafwetboek

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Hof van assisen - Straftoemeting - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

- Art. 79 Strafwetboek

- Art. 80 Strafwetboek

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Straftoemeting - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

- Art. 79 Strafwetboek

- Art. 80 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Hof van assisen - Straftoemeting - Aanneming van verzachtende omstandigheden - Feitelijke beoordeling - Gevolg - (Geen) verplichting om op alle daders van dezelfde misdaad de voor een van hen aangenomen verzachtende omstandigheid toe te passen

- Art. 79 Strafwetboek

- Art. 80 Strafwetboek

Artikel 334, tweede lid, Wetboek van Strafvordering is niet geschonden wanneer de vragenlijst met de beslissing van de jury niet bij de beslissing maar bij de rechtsplegingsstukken werd gevoegd (1). (1) Cass. 25 oktober 2017, AR P.17.0913.F, AC 2017, nr. 593. In dit geval komt de vragenlijst, hoewel noch gebundeld noch genummerd, wel degelijk voor in het dossier, wordt ze in de inventaris vermeld en bevat ze de antwoorden van de jury, waarnaar nauwkeurig wordt verwezen in het arrest dat de beslissing motiveert.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Draagwijdte - Bij de rechtsplegingsstukken gevoegde vragenlijst - Vragenlijst met de beslissing van de jury - Voeging bij het arrest houdende de motivering - Verplichting

- Art. 334, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Détermination de la peine

- Art. 79 Code pénal

- Art. 80 Code pénal

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Cour d'assises - Détermination de la peine - Admission de circonstances atténuantes - Appréciation en fait - Conséquence - Obligation d'appliquer à tous les auteurs d'un même crime la circonstance atténuante admise pour l'un d'eux (non)

- Art. 79 Code pénal

- Art. 80 Code pénal

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Détermination de la peine - Admission de circonstances atténuantes - Appréciation en fait - Conséquence - Obligation d'appliquer à tous les auteurs d'un même crime la circonstance atténuante admise pour l'un d'eux (non)

- Art. 79 Code pénal

- Art. 80 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Cour d'assises - Détermination de la peine - Admission de circonstances atténuantes - Appréciation en fait - Conséquence - Obligation d'appliquer à tous les auteurs d'un même crime la circonstance atténuante admise pour l'un d'eux (non)

- Art. 79 Code pénal

- Art. 80 Code pénal

L'article 334, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle n'est pas violé lorsque le questionnaire portant le verdict des jurés n'est pas attaché à l'arrêt de motivation de la culpabilité mais joint aux pièces de la procédure (1). (1) Cass. 25 octobre 2017, RG P.17.0913.F, Pas. 2017, n° 593. In casu, quoique non enliassé ni numéroté, le questionnaire figure bien au dossier, est mentionné à l'inventaire et indique les réponses données par le jury, lesquelles sont visées exactement dans l'arrêt portant la motivation du verdict.

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Portée - Questionnaire joint aux pièces de la procédure - Questionnaire portant la décision du jury - Jonction à l'arrêt de motivation - Obligation

- Art. 334, al. 2 Code d'Instruction criminelle

De opdracht van de griffier bestaat er met name in akte te verlenen van de verschillende vormvereisten waarvan de vervulling moet worden vastgesteld en hieraan authenticiteit te verlenen (1); geen enkele wettelijke bepaling verzet er zich tegen dat deze opdracht, in een assisenproces, door twee daartoe bevoegde personen wordt uitgeoefend; de dubbele ondertekening door de twee zittingsgriffiers van het arrest tot motivering van de schuld tast de authenticiteit van de stukken waarop deze handtekeningen zijn aangebracht geenszins aan en heeft dus geen invloed op de regelmatigheid van de rechtspleging. (1) Art. 168, vierde lid, 4°, Gerechtelijk Wetboek.

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Griffier - Opdracht - Twee zittingsgriffiers die tijdens het proces nu eens samen, dan weer afwisselend, zetelen en de stukken en het arrest tot motivering van de schuld ondertekenen - Wettigheid

- Art. 168 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 334, derde lid Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Griffier - Opdracht - Twee zittingsgriffiers die tijdens het proces nu eens samen, dan weer afwisselend, zetelen en de stukken en het arrest tot motivering van de schuld ondertekenen - Wettigheid

- Art. 168 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 334, derde lid Wetboek van Strafvordering

GRIFFIE - GRIFFIER - Griffier - Opdracht - Hof van assisen - Twee zittingsgriffiers die tijdens het proces nu eens samen, dan weer afwisselend, zetelen en de stukken en het arrest tot motivering van de schuld ondertekenen - Wettigheid

- Art. 168 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 334, derde lid Wetboek van Strafvordering

La fonction de greffier consiste, notamment, à donner acte des différentes formalités dont l'accomplissement doit être constaté et à leur conférer l'authenticité (1); aucune disposition légale ne s'oppose à ce que cette fonction soit, dans un procès d'assises, exercée par deux personnes qualifiées à cet effet; la double signature de l'arrêt de motivation de la culpabilité émanant des deux greffiers d'audience ne porte aucune atteinte à l'authenticité des pièces qui en sont pourvues et n'a dès lors pas d'incidence sur la régularité de la procédure. (1) Article 168, alinéa 4, 4°, du Code judiciaire.

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Greffier - Fonction - Deux greffiers d'audience siégeant au cours du procès, tantôt ensemble tantôt en alternance et signant les pièces et l'arrêt de motivation de la culpabilité - Légalité

- Art. 168 Code judiciaire

- Art. 334, al. 3 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Greffier - Fonction - Deux greffiers d'audience siégeant au cours du procès, tantôt ensemble tantôt en alternance et signant les pièces et l'arrêt de motivation de la culpabilité - Légalité

- Art. 168 Code judiciaire

- Art. 334, al. 3 Code d'Instruction criminelle

GREFFE. GRIFFIER - Greffier - Fonction - Cour d'assises - Deux greffiers d'audience siégeant au cours du procès, tantôt ensemble tantôt en alternance et signant les pièces et l'arrêt de motivation de la culpabilité - Légalité

- Art. 168 Code judiciaire

- Art. 334, al. 3 Code d'Instruction criminelle

P.25.0574.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.35](#)

AC nr. ...

Het verzuim de in artikel 55, § 2, tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde kennisgeving te doen, maakt de onmiddellijke intrekking van het rijbewijs niet ongeldig en belet evenmin een bestraffing voor het niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking.

POLITIE - Officier van gerechtelijke politie - Wegverkeer - Onmiddellijke intrekking rijbewijs door officier van gerechtelijke politie - Mededelingen - Verzuim - Niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking - Bestrafing - Gevolg

- Art. 30, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'omission de l'information prévue à l'article 55, § 2, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968 sur la circulation routière, n'invalide pas le retrait immédiat du permis de conduire et n'empêche pas davantage de punir l'inobservation de ce retrait immédiat.

POLICE - Officier de police judiciaire - Roulage - Retrait immédiat du permis de conduire par un officier de police judiciaire - Information - Omission - Inobservation du retrait immédiat - Peine - Conséquence

- Art. 30, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 55, § 2, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 55 - Onmiddellijke intrekking rijbewijs door officier van gerechtelijke politie - Mededelingen - Verzuim - Niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking - Bestrafing - Gevolg

- Art. 30, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 55, § 2, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 30 - Onmiddellijke intrekking rijbewijs door officier van gerechtelijke politie - Mededelingen - Verzuim - Niet-respecteren van de onmiddellijke intrekking - Bestrafing - Gevolg

- Art. 30, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 55, § 2, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 55, § 2, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 55 - Retrait immédiat du permis de conduire par un officier de police judiciaire - Information - Omission - Inobservation du retrait immédiat - Peine - Conséquence

- Art. 30, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 55, § 2, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 30 - Retrait immédiat du permis de conduire par un officier de police judiciaire - Information - Omission - Inobservation du retrait immédiat - Peine - Conséquence

- Art. 30, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 55, § 2, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.25.0595.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.29](#)

AC nr. ...

Een rechtspersoon kan de hoedanigheid hebben van werkgever in de zin van de artikelen 162 en 181 Sociaal Strafwetboek en artikel 12/1 van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en zich als dader schuldig maken aan de door die bepalingen omschreven misdrijven (1). (1) Zie F. DERUYCK en P. WAETERINCKX, "Daderschap en verantwoordelijkheid voor sociaalrechtelijke misdrijven", in G. VAN LIMBERGHEN (ed), Sociaal handhavingsrecht, p 96, nr. 26; C.-E. CLESSE, "L'imputabilité d'une infraction de droit pénal social à une personne physique", in C.-E. CLESSE (ed.), Droit pénal social. Actualité et perspectives, Louvain-La Neuve, Athémis, 2007, p. 115. Contra: Cass. 26 juni 2024, AR P.22.1371.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.4, met concl. van eerste advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE, ECLI:BE:CASS:2024:CONC.20240626.2F.4.

ARBEID - Algemeen - Sociaal strafrecht - Hoedanigheid werkgever - Rechtspersoon als werkgever - Invloed

Une personne morale peut avoir la qualité d'employeur au sens des articles 162 et 181 du Code pénal social et de l'article 12/1 de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers, et s'être rendue coupable du chef des infractions définies par ces dispositions (1). (1) Voir F. DERUYCK et P. WAETERINCKX, « Daderschap en verantwoordelijkheid voor sociaalrechtelijke misdrijven », dans G. VAN LIMBERGHEN (éd.), Sociaal handhavingsrecht, p 96, n° 26 ; C.-E. CLESSE, « L'imputabilité d'une infraction de droit pénal social à une personne physique », dans C.-E. CLESSE (éd.), Droit pénal social. Actualité et perspectives, Louvain-La Neuve, Athémis, 2007, p. 115. Contra : Cass. 26 juin 2024, RG P.22.1371.F, ECLI:BE:CASS:2020:ARR.20240626.2F.4, avec les concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, premier avocat général, ECLI:BE:CASS:2020:CONC.20240626.2F.4.

TRAVAIL - Généralités - Droit pénal social - Qualité d'employeur - Personne morale en tant qu'employeur - Incidence

- Art. 162 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 12/1 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

ARBEID - Sociale documenten - Sociaal strafrecht - Hoedanigheid werkgever - Rechtspersoon als werkgever - Invloed

- Art. 162 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 12/1 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Sociaal strafrecht - Hoedanigheid werkgever - Rechtspersoon als werkgever - Invloed

- Art. 162 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

- Art. 12/1 Wet 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

.....

- Art. 162 Code pénal social

- Art. 181 Code pénal social

- Art. 12/1 L. du 30 avril 1999 à l'occupation des travailleurs étrangers

TRAVAIL - Documents sociaux - Droit pénal social - Qualité d'employeur - Personne morale en tant qu'employeur - Incidence

- Art. 162 Code pénal social

- Art. 181 Code pénal social

- Art. 12/1 L. du 30 avril 1999 à l'occupation des travailleurs étrangers

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Droit pénal social - Qualité d'employeur - Personne morale en tant qu'employeur - Incidence

- Art. 162 Code pénal social

- Art. 181 Code pénal social

- Art. 12/1 L. du 30 avril 1999 à l'occupation des travailleurs étrangers

.....

P.25.0606.N

29 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250429.2N.32](#)

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 5.3 EVRM, die beoogt de individuele vrijheid te beschermen, volgt dat indien de duur van de voorlopige hechtenis niet langer redelijk is, de betrokkene in vrijheid moet worden gesteld aangezien de ernstige aanwijzingen van schuld of de redelijke verdenking na verloop van tijd op zich niet meer volstaan om de hechtenis te blijven handhaven; het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak onder meer wat betreft de aard en de complexiteit van de feiten, de houding van de inverdenkinggestelde en de houding van de met opsporing belaste instanties, het door artikel 5.3 EVRM gewaarborgde recht van een persoon die van zijn vrijheid is beroofd om binnen een redelijke termijn te worden berecht, is miskend en bij die beoordeling kan de rechter ook de aanwending van procedurmiddelen door andere beklaagden mee in overweging nemen, alsook het gegeven dat een afsplitsing van de zaak betreffende één beklaagde niet in het belang van een goede rechtsbedeling is.

Il résulte de l'article 5, § 3, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui vise à protéger la liberté individuelle que, si la durée de la détention préventive n'est plus raisonnable, la personne concernée doit être mise en liberté dans la mesure où une suspicion raisonnable ou des indices sérieux de culpabilité ne suffisent plus, après un certain temps, à justifier son maintien en détention ; à la lumière des circonstances factuelles de la cause, dont notamment la nature et la complexité des faits, l'attitude de l'inculpé et celle des instances chargées de l'enquête, le juge apprécie souverainement si le droit d'une personne privée de liberté à être jugée dans un délai raisonnable, consacré par l'article 5, § 3, de la Convention, a été méconnu ; dans son appréciation, le juge peut aussi prendre en compte le fait que d'autres prévenus ont usé de moyens procéduraux et le fait que la disjonction de la cause en ce qui concerne un seul prévenu serait contraire à l'intérêt d'une bonne administration de la justice.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijketermijnverweer - Beoordelingscriteria door de rechter - Aanwending van rechtsmiddelen door andere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Redelijke termijn - Voorlopige hechtenis - Redelijketermijnverweer - Beoordelingscriteria door de rechter - Aanwending van rechtsmiddelen door andere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijketermijnverweer - Beoordelingscriteria door de rechter - Aanwending van rechtsmiddelen door andere beklaagden - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, §§ 1 en 5, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 3, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, §§ 1 en 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Détention préventive - Maintien - Défense invoquant le dépassement du délai raisonnable - Critères d'appréciation par le juge - Exercice des voies de recours par d'autres prévenus - Portée - Conséquence

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er et 5, al. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Délai raisonnable - Détention préventive - Défense invoquant le dépassement du délai raisonnable - Critères d'appréciation par le juge - Exercice des voies de recours par d'autres prévenus - Portée - Conséquence

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er et 5, al. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Défense invoquant le dépassement du délai raisonnable - Critères d'appréciation par le juge - Exercice des voies de recours par d'autres prévenus - Portée - Conséquence

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er et 5, al. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 3, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 1er et 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Krachtens artikel D217, zevende lid, van het Waals Milieuwetboek wordt het beroep van de overtreder tegen een beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar ingesteld bij verzoekschrift dat, op straffe van niet-ontvankelijkheid, onder meer de redenen voor het aanvechten van de beslissing moet bevatten; wanneer de politierechtbank vaststelt dat de verzoeker de beroepen beslissing bij zijn verzoekschrift heeft gevoegd, dat hij naar die beslissing verwijst als zijnde het voorwerp van zijn beroep en dat die beslissing de reden bevat waarom hij hierin niet berust, kan zij hieruit wettig afleiden dat, aangezien de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar regelmatig in kennis is gesteld van de identiteit van de verzoeker alsook van het voorwerp en van de reden van zijn beroep, de weglating van de redenen in het verzoekschrift zijn belangen niet heeft geschaad, zodat er geen grond bestaat om tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep te besluiten, wat van een overdreven formalisme zou getuigen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

JACHT - Waals Milieuwetboek - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Vorm - Opgave van de redenen - Ontvankelijkheid - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Gevolg

- Art. D.217, zevende lid Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Vorm - Opgave van de redenen - Ontvankelijkheid - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Gevolg

- Art. D.217, zevende lid Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.

De door artikel D217 van het Waals Milieuwetboek ingevoerde regeling voor het instellen van een beroep wijkt af van de gemeenrechtelijke regels van het hoger beroep in strafzaken; artikel 204 Wetboek van Strafvordering is niet van toepassing op het hoger beroep van de overtreder tegen een beslissing van de sanctionerend ambtenaar (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend

4/05/2026

En vertu de l'article D.217, alinéa 7, du Code wallon de l'environnement, le recours du contrevenant contre une décision du fonctionnaire sanctionnateur délégué s'introduit par une requête qui doit, à peine d'irrecevabilité, contenir entre autres les motifs de la contestation élevée contre cette décision; en constatant que le requérant a annexé la décision entreprise à sa requête, qu'il la vise comme étant l'objet de son recours, et qu'elle contient le motif pour lequel il n'y acquiesce pas, le tribunal de police peut légalement en déduire que, le fonctionnaire sanctionnateur délégué ayant été dûment informé de l'identité du requérant ainsi que de l'objet et du motif de son recours, l'omission des motifs dans le corps de la requête n'a pas nui à ses intérêts, en manière telle qu'il n'y a pas lieu de conclure à l'irrecevabilité du recours, sauf à verser dans un formalisme excessif (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

CHASSE - Code wallon de l'environnement - Recours contre la décision du fonctionnaire sanctionnateur délégué - Forme - Indication des motifs - Recevabilité - Régime dérogatoire au droit commun - Conséquence

- Art. D.217, al. 7 Code de l'environnement. - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie réglementaire.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'environnement - Infraction en matière de chasse - Recours contre la décision du fonctionnaire sanctionnateur délégué - Forme - Indication des motifs - Recevabilité - Régime dérogatoire au droit commun - Conséquence

- Art. D.217, al. 7 Code de l'environnement. - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie réglementaire.

Le régime du recours institué par l'article D.217 du Code wallon de l'environnement déroge aux règles du droit commun de l'appel en matière répressive; l'article 204 du Code d'instruction criminelle n'est pas applicable à l'appel interjeté par le contrevenant contre une décision du fonctionnaire sanctionnateur (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'environnement - Infraction en matière de chasse -

P. 726/844

ambtenaar - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Omvang

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

- Art. D.217 Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.

JACHT - Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Omvang

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

- Art. D.217 Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Waals Milieuwetboek - Jachtmisdrijf - Beroep tegen de beslissing van de afgevaardigd sanctionerend ambtenaar - Regeling die van het gemeen recht afwijkt - Omvang

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel I (Art. 137 tot en met 216septies)

- Art. D.217 Milieuwetboek - Boek 1: Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Regelgevend deel.

Recours contre la décision du fonctionnaire sanctionnateur délégué - Régime dérogatoire au droit commun - Etendue

- Art. 204 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre I (Art. 137 à 216septies)

- Art. D.217 Code de l'environnement. - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie réglementaire.

CHASSE - Code wallon de l'environnement - Infraction en matière de chasse - Recours contre la décision du fonctionnaire sanctionnateur délégué - Régime dérogatoire au droit commun - Etendue

- Art. 204 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre I (Art. 137 à 216septies)

- Art. D.217 Code de l'environnement. - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie réglementaire.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Code wallon de l'environnement - Infraction en matière de chasse - Recours contre la décision du fonctionnaire sanctionnateur délégué - Régime dérogatoire au droit commun - Etendue

- Art. 204 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre I (Art. 137 à 216septies)

- Art. D.217 Code de l'environnement. - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie réglementaire.

De rechter kan de afwijzing van het verzoek van een beklaagde om een slachtoffer van beweerde seksuele misdrijven als getuige op de rechtszitting onder eed te horen, verantwoorden door de impact die het horen op de rechtszitting kan hebben op de psychische toestand van dat slachtoffer; hij kan hierbij onder meer rekening houden met de leeftijd van het slachtoffer en zijn mentale toestand, de periode die is verstreken sinds de feiten, de relatie of de familieband die er bestaat tussen het slachtoffer en de beklaagde of de therapie die het slachtoffer volgt als gevolg van de beweerde misdrijven, maar de loutere omstandigheid dat het verzoek van een beklaagde tot het horen of verhoren op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek belastende verklaringen heeft afgelegd, betrekking heeft op het slachtoffer van het beweerde seksuele misdrijf waarvoor hij wordt vervolgd, volstaat als zodanig evenwel niet om de afwijzing van dat verzoek te verantwoorden en hetzelfde geldt voor de louter theoretische mogelijkheid dat het slachtoffer negatieve gevolgen zou kunnen ondervinden van een verhoor op de rechtszitting; de rechter dient immers concrete elementen te vermelden waaruit hij afleidt dat er ernstige redenen zijn om niet in te gaan op het verzoek van een beklaagde tot het horen op de rechtszitting van een getuige die belastende verklaringen heeft afgelegd; het Hof onderzoekt of de rechter die een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting heeft afgewezen, de drie criteria voor het horen van getuigen à charge juist heeft toegepast en of de redenen die de rechter heeft vermeld om de getuige niet te horen in overeenstemming zijn met de overige redenen van zijn beslissing (1). (1) Zie Cass. 8 april 2025, AR P.25.0002.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le juge peut justifier le rejet de la demande d'un prévenu visant à entendre à l'audience en qualité de témoin sous serment une victime d'abus sexuels présumés par l'impact que cette audition à l'audience peut avoir sur l'état psychique de cette victime: à cet égard, il peut notamment tenir compte de l'âge de la victime et de sa santé mentale, de la période écoulée depuis les faits, de la relation ou du lien familial qui existe entre la victime et le prévenu, ou de la thérapie suivie par la victime ensuite des prétendues infractions, mais la simple circonstance que la demande du prévenu visant à entendre ou à réentendre à l'audience un témoin ayant fait des déclarations incriminantes au stade de l'information, concerne la victime de la prétendue infraction sexuelle du chef de laquelle il est poursuivi, ne suffit cependant pas en tant que telle à justifier le rejet de cette demande, et cela vaut également pour l'éventualité purement théorique que la victime puisse ne pas subir d'effets négatifs en étant entendue à l'audience: en effet, le juge doit indiquer les éléments concrets dont il déduit des raisons sérieuses de ne pas accéder à la demande d'un prévenu visant à entendre à l'audience un témoin ayant fait des déclarations incriminantes; la Cour examine si le juge qui a rejeté une demande visant l'audition à l'audience d'un témoin à charge, a dûment appliqué les trois critères de l'audition de témoins à charge et si les raisons avancées par le juge pour ne pas entendre le témoin sont conformes aux autres motifs de sa décision (1). (1) Voir Cass. 8 avril 2025, RG P.25.0002.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250408.2N.8.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels - Rejet d'une demande visant l'audition en qualité de témoin de la victime d'abus sexuels - Justification - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van de getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik - Afwijzing van het verzoek tot het horen van slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Verantwoording - Toezicht door het Hof - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels - Rejet de la demande visant l'audition du témoin - Justification - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels - Rejet d'une demande visant l'audition en qualité de témoin de la victime d'abus sexuels - Justification - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels - Rejet d'une demande visant l'audition en qualité de témoin de la victime d'abus sexuels - Justification - Contrôle par la Cour - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De regeling voor de rechter om een verzoek tot het horen van een getuige à charge op de rechtszitting onder eed, die tijdens het onderzoek een voor een beklagde belastende verklaring heeft afgelegd, te toetsen aan de drie door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot artikel 6.1 en 6.3.d EVRM ontwikkelde criteria (1), is ook van toepassing indien de tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen uitgaan van een slachtoffer dat zich burgerlijke partij heeft gesteld in de zaak waarin de beklagde wordt vervolgd, met dien verstande evenwel dat een burgerlijke partij in beginsel als een procespartij en niet als een getuige onder eed wordt gehoord; het recht op een eerlijk proces van de beklagde waarvan het recht op tegenspraak deel uitmaakt, kan dan ook worden gewaarborgd door de mogelijkheid die de beklagde heeft om de rechter te verzoeken om op de rechtszitting met de burgerlijke partij te worden geconfronteerd en alle vragen te stellen of opmerkingen te formuleren ter weerlegging, aanpassing of verduidelijking van de door die burgerlijke partij tijdens het vooronderzoek afgelegde belastende verklaringen. (1) De overwegingen in randnummers 3 t.e.m. 5 van onderstaand arrest over de drie criteria voor het horen van getuigen à charge onder eed op de openbare terechtzitting zijn een bevestiging van vaste rechtspraak van het Hof, gesteund op rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over de artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (zie o.a. Cass. 25 februari 2025, AR P.24.1411.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2; Cass. 26 juni 2024, AR P.24.0554.F ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30; Cass. 19 december 2023, AR P.23.1157.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2; Cass. 31 oktober 2023, AR P.23.0893.N ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1; Cass. 8 november 2022, AR P.22.0832.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.19; Cass. 21 juni 2022, AR P.22.0250.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, RABG 2022, 1353; Cass. 3 mei 2022, AR P.22.0040.N ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1; Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N

La règle selon laquelle le juge est tenu de soumettre une demande visant l'audition à l'audience d'un témoin à charge sous serment, lequel a fait une déclaration incriminant un prévenu au cours de l'instruction, aux trois critères (1) développés par la Cour européenne des droits de l'Homme concernant l'article 6, § 1er, et l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, est également applicable lorsque des déclarations incriminantes faites au stade de l'information par une victime qui s'est constituée partie civile en la cause ayant pour objet les poursuites du prévenu, étant entendu cependant qu'une partie civile est, en principe, entendue en tant que partie au procès et non en qualité de témoin sous serment; le droit du prévenu à un procès équitable dont relève le droit au contradictoire, peut ainsi être garanti par la possibilité qui lui est offerte de demander au juge à être confronté à l'audience à la partie civile et à formuler toutes les questions ou remarques visant à renverser, adapter ou éclaircir les déclarations incriminantes faites par cette partie civile au stade de l'information. (1) Les considérations aux points 3 à 5 inclus de l'arrêt sous-mentionné concernant les trois critères de l'audition à l'audience de témoins à charge sous serment confirment la jurisprudence constante de la Cour, fondée sur la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'Homme concernant l'article 6, § 1er, et l'article 6, § 3, d, de la Convention (voir e.a. Cass. 25 février 2025, RG P.24.1411.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250225.2N.2 ; Cass. 26 juin 2024, RG P.24.0554.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240626.2F.30 ; Cass. 19 décembre 2023, RG P.23.1157.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231219.2N.2 ; Cass. 31 octobre 2023, RG P.23.0893.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20231031.2N.1 ; Cass. 8 novembre 2022, RG P.22.0832.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20221108.2N.19 ; Cass. 21 juin 2022, RG P.22.0250.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220621.2N.1, R.A.B.G. 2022, 1353 ; Cass. 3 mai 2022, RG P.22.0040.N, ECLI:BE:CASS:2022:ARR.20220503.2N.1 ; Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117 ; T. Strafr. 2019, 296, avec la note de S. BERNEMAN ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N,

ECLI:BE:CASS:2017:ARR.20170131.4, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, T. Strafr. 2017, 207; EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland; EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §28, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 9 mei 2022, Faysal Pamuk t/Turkije, §46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, "Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed", in Het Hof van Cassatie in dialoog, Larcier, 2024, 1157-1178; B. MEGANCK, "Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria", T. Strafr. 2024, 420-433; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol.2, Larcier, 2023, 2256-2289; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, "Droit de la procédure pénale", Die Keure, 2025, 46 en 1588-1595).

Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme MORTIER, procureur général, alors avocat général, publiées à leur date dans AC ; T. Strafr. 2017, 207 ; Cour eur. D.H. 15 décembre 2011, Al-Khawaja et Tahery c. Royaume-Uni, Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne ; Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique, § 28, R.D.P. 2017, 604 avec la note de C. MACQ, N.C. 2017, 141 avec la note de P. TERSAGO et R.A.B.G. 2017, 509 avec la note de B. DE SMET ; Cour eur. D.H. 9 mai 2022, Faysal Pamuk c. Turquie, § 46, www.echr.coe.int; F. VAN VOLSEM, « Het horen op de rechtszitting van getuigen à charge onder eed », dans La Cour de cassation en dialogue, Larcier, 2024, 1157-1178 ; B. MEGANCK, « Het recht om getuigen à charge op de rechtszitting te horen: het sprookje van Soufiane Riahi en de drie criteria », T. Strafr. 2024, 420-433 ; F. KUTY, Justice pénale et procès équitable, Vol. 2, Larcier, 2023, 2256-2289 ; M.A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, « Droit de la procédure pénale », la Charte, 2025, 46 et 1588-1595).

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels en qualité de témoin - Victime qui se constitue partie civile - Audition en tant que partie au procès - Respect du droit à un procès équitable - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels en qualité de témoin - Victime qui se constitue partie civile - Audition en tant que partie au procès - Respect du droit à un procès équitable - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels en qualité de témoin - Victime qui se constitue partie civile - Audition en tant que partie au procès - Respect du droit à un procès équitable - Modalités

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Recht op horen van getuigen à charge - Slachtoffer van seksueel misbruik als getuige - Slachtoffer dat zich burgerlijke partij stelt - Verhoor als procespartij - Eerbiediging van het recht op een eerlijk proces - Wijze

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Op grond van artikel 195, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering dient de rechter nauwkeurig, maar op een wijze die beknopt mag zijn, de redenen te vermelden waarom hij, als de wet hem daartoe vrije beoordeling overlaat, een bepaalde straf of maatregel uitspreekt, waarbij hij bovendien ook de maat voor elke uitgesproken straf of maatregel dient te rechtvaardigen; de rechter mag in het licht van die verplichting bij de straftoematingsbeslissing alle feitelijke gegevens betrekken die een licht werpen op de aard en de ernst van de bewezen verklaarde feiten, de omstandigheden waarin ze zijn gepleegd en de gevolgen ervan, alsook op alle relevante gegevens betreffende de persoonlijkheid van de beklaagde en hij kan bijgevolg bij het bepalen van een gepaste straf rekening houden met het gegeven dat de beklaagde uit een eerdere veroordeling wegens gelijkaardige misdrijven geen lessen heeft getrokken maar dat laatste is evenwel niet mogelijk wanneer de misdrijven waarvoor de rechter de beklaagde veroordeelt, werden gepleegd vóór die eerdere veroordeling.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Motivering - Veroordelend vonnis dat dateert van na de feiten - Grens

- Art. 195, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Motivering - Veroordelend vonnis dat dateert van na de feiten - Grens

- Art. 195, vijfde lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Droit d'entendre des témoins à charge - Victime d'abus sexuels en qualité de témoin - Victime qui se constitue partie civile - Audition en tant que partie au procès - Respect du droit à un procès équitable - Modalités

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Sur la base de l'article 195, alinéa 5, du Code d'instruction criminelle, le juge doit indiquer, d'une manière qui peut être succincte mais doit être précise, les raisons du choix qu'il fait de telle peine ou mesure parmi celles que la loi lui permet de prononcer, et il doit justifier, en outre, le degré de chacune des peines ou mesures prononcées; à l'aune de cette obligation, le juge peut, dans sa décision rendue sur le taux de la peine, prendre en considération tous les éléments factuels qui éclairent la nature et la gravité des faits déclarés établis, les circonstances dans lesquelles ils ont été commis et leurs conséquences, ainsi que tous les éléments pertinents sur la personnalité du prévenu et, par conséquent, il peut tenir compte, pour fixer une peine adaptée, de la circonstance que le prévenu n'a tiré aucune leçon d'une précédente condamnation du chef d'infractions similaires, sans que cela soit toutefois possible si les infractions du chef desquelles le juge condamne le prévenu, ont été commises avant cette précédente condamnation.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Taux de la peine - Motivation - Jugement de condamnation postérieur aux faits - Limite

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Taux de la peine - Motivation - Jugement de condamnation postérieur aux faits - Limite

- Art. 195, al. 5 Code d'Instruction criminelle

P.25.0630.F

17 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.11](#)

AC nr. ...

Het middel dat de beschuldigde aanvoert tot staving van zijn cassatieberoep is niet ontvankelijk wegens onnauwkeurigheid, wanneer het middel het openbaar ministerie verwijt dat het hem, bij de neerlegging van de getuigenlijst, niet in kennis heeft gesteld van het feit dat er tegen de magistraat die het dossier had onderzocht en waarvan was aangegeven dat hij in geval van verhindering zou kunnen worden vervangen, een strafrechtelijk vooronderzoek was ingeleid, met name wegens valsheden in informatica, die hij zou hebben gepleegd om een vertraging in de behandeling van zijn dossiers te verbergen, en dat het openbaar ministerie door die informatie te verzwijgen, de wapengelijkheid heeft miskend en de beschuldigde met name niet heeft toegelaten om in limine litis, op de preliminaire rechtszitting, de onregelmatigheden, verzuimen of nietigheden aan te voeren die overeenkomstig artikel 235bis, § 5, Wetboek van Strafvordering, voor de feitenrechter kunnen worden opgeworpen, maar die onderzoeksrechter niet verwijt zijn verplichting te hebben miskend om een onderzoek à décharge te voeren, waardoor het hem evenmin verwijt een valsheid te hebben gepleegd die hun nadeel zou hebben berokkend en bijgevolg niet verduidelijkt waarin het aangevoerde verzuim hem schade zou hebben toegebracht (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Allerlei - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

HOF VAN ASSISEN - Allerlei - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

OPENBAAR MINISTERIE - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk

Est irrecevable, à défaut de précision, le moyen de l'accusé, à l'appui de son pourvoi en cassation, qui reproche au ministère public de ne pas l'avoir averti, lors du dépôt de la liste des témoins, que le magistrat qui avait instruit le dossier, et dont il était indiqué qu'il pourrait être remplacé en cas d'empêchement, avait fait l'objet d'une information pénale du chef notamment de faux informatiques réalisés afin de masquer un retard dans le traitement de ses dossiers, et qui soutient qu'en occultant cette information, le ministère public a violé l'égalité des armes et ne lui a notamment pas permis de soulever in limine litis, à l'audience préliminaire, les irrégularités, omissions ou nullités qui peuvent être soulevées devant le juge du fond, conformément à l'article 235bis, § 5, du Code d'instruction criminelle, mais qui ne reproche pas à ce juge d'instruction d'avoir méconnu son obligation d'instruire à décharge, ne lui impute pas davantage la réalisation d'un faux lui ayant porté préjudice et ne précise dès lors pas en quoi l'omission qu'il allègue lui aurait causé grief (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Divers - Moyen pris du défaut d'avertissement de l'accusé, par le ministère public, de l'existence d'une information pénale ouverte à charge du magistrat instructeur - Recevabilité

- Art. 235bis, § 5 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

COUR D'ASSISES - Divers - Moyen pris du défaut d'avertissement de l'accusé, par le ministère public, de l'existence d'une information pénale ouverte à charge du magistrat instructeur - Recevabilité

- Art. 235bis, § 5 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

MINISTERE PUBLIC - Moyen pris du défaut d'avertissement de l'accusé, par le ministère public, de l'existence d'une information pénale ouverte à charge du magistrat instructeur - Recevabilité

vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat -
Ontvankelijkheid

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II
(Art. 217 tot en met 406)

*RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Middel dat aanvoert
dat de beschuldigde door het openbaar ministerie niet op de
hoogte werd gebracht van het bestaan van een strafrechtelijk
vooronderzoek tegen de onderzoeksmagistraat -
Ontvankelijkheid*

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II
(Art. 217 tot en met 406)

*RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.1 - Middel dat aanvoert dat de beschuldigde door het
openbaar ministerie niet op de hoogte werd gebracht van het
bestaan van een strafrechtelijk vooronderzoek tegen de
onderzoeksmagistraat - Ontvankelijkheid*

- Art. 235bis, § 5 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II
(Art. 217 tot en met 406)

- Art. 235bis, § 5 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II
(Art. 217 à 406)

*DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Moyen pris du défaut
d'avertissement de l'accusé, par le ministère public, de l'existence
d'une information pénale ouverte à charge du magistrat
instructeur - Recevabilité*

- Art. 235bis, § 5 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II
(Art. 217 à 406)

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -
Moyen pris du défaut d'avertissement de l'accusé, par le ministère
public, de l'existence d'une information pénale ouverte à charge du
magistrat instructeur - Recevabilité*

- Art. 235bis, § 5 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II
(Art. 217 à 406)

Artikel 326 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de gezworenen niet vóór hun beraadslaging over de in het dossier opgenomen processen-verbaal mogen beschikken; zodra de beschuldigde, eiser in cassatie, echter niet aanvoert dat de gezworenen bij de kortstondige inbezitneming van het overgedragen stuk kennis zouden hebben genomen van een gegeven ten laste waarvan ze niet op de rechtszitting in kennis zouden zijn gesteld of de partijen geen tegenspraak hebben kunnen voeren en waarop zij hun overtuiging zouden hebben gebaseerd, is het middel dat de schending van het beginsel van het mondeling karakter van het debat aanvoert in de volgende omstandigheden niet ontvankelijk bij gebrek aan belang: op verzoek van een raadsman van een burgerlijke partij heeft de voorzitter van het hof aan de gezworenen een stuk doen overhandigen uit de powerpointpresentatie van de onderzoekers, die deel uitmaakte van de overtuigingsstukken, waartegen de raadsman van de beschuldigde zich heeft verzet, de burgerlijke partij heeft haar vraag ingetrokken en de overgedragen exemplaren werden teruggegeven (1). (1) Zie concl. OM.

*CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Hof van assisen -
Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de
gezworenen - Middel dat de miskennis aanvoert van het
beginsel van het mondeling karakter van het debat -
Ontvankelijkheid*

- Art. 326 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art.

L'article 326 du Code d'instruction criminelle prévoit que les jurés ne peuvent pas disposer des procès-verbaux figurant au dossier avant leur délibéré; mais dès lors que l'accusé, demandeur en cassation, ne soutient pas que, lors de la brève prise de possession de la pièce transmise, les jurés auraient pris connaissance d'un élément à charge dont ils n'ont pu acquérir la connaissance à l'audience ou qui n'aurait pas été soumis à la contradiction des parties et qui aurait été de nature à fonder leur conviction, est irrecevable à défaut d'intérêt le moyen pris de la violation du principe de l'oralité des débats dans les circonstances suivantes: à la demande d'un conseil d'une partie civile, la présidente de la cour a fait remettre aux jurés une pièce tirée de la présentation « PowerPoint » des enquêteurs figurant aux pièces à conviction, le conseil de l'accusé s'y est opposé, la partie civile a retiré sa demande et les copies transmises ont été restituées (1). (1) Voir les concl. du MP.

*MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Cour
d'assises - Brève mise d'une pièce à disposition des jurés - Moyen
pris de la violation du principe de l'oralité des débats - Recevabilité*

- Art. 326 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art.

217 tot en met 406)

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de gezworenen - Middel dat de miskenning aanvoert van het beginsel van het mondeling karakter van het debat - Ontvankelijkheid

- Art. 326 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hof van assisen - Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de gezworenen - Middel dat de miskenning aanvoert van het beginsel van het mondeling karakter van het debat - Ontvankelijkheid

- Art. 326 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

Het beginsel van het mondeling karakter van het debat voor het hof van assisen, dat door de wetgever wordt gewenst en voortvloeit uit de artikelen 280, eerste lid, en 294 tot 316 Wetboek van Strafvordering, maakt onlosmakelijk deel uit van de eerbiediging van het recht van verdediging; het houdt in dat de gezworenen en, in voorkomend geval, de rechters hun innerlijke overtuiging alleen gronden op de gegevens waarvan ze op de zitting kennis hebben gekregen en waarover de partijen vrij tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie concl. OM.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Beginsel van het mondeling karakter van het debat - Begrip

- Art. 280, eerste lid Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 294 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 295 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 296 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 297 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 298 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 299 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 300 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 301 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 302 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 303 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

4/05/2026

217 à 406)

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Brève mise d'une pièce à disposition des jurés - Moyen pris de la violation du principe de l'oralité des débats - Recevabilité

- Art. 326 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Cour d'assises - Brève mise d'une pièce à disposition des jurés - Moyen pris de la violation du principe de l'oralité des débats - Recevabilité

- Art. 326 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

Le principe de l'oralité des débats devant la cour d'assises, voulu par le législateur et découlant des articles 280, alinéa 1er, et 294 à 316 du Code d'instruction criminelle, relève de manière substantielle du respect des droits de la défense; il implique que les jurés et, le cas échéant, les juges ne fondent leur intime conviction que sur les éléments dont ils ont pu acquérir la connaissance à l'audience et qui ont été soumis à la libre contradiction des parties (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUR D'ASSISES - Procédure a l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Principe de l'oralité des débats - Notion

- Art. 280, al. 1er Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 294 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 295 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 296 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 297 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 298 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 299 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 300 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 301 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 302 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 303 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

P. 735/844

- Art. 304 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 305 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 306 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 307 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 308 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 309 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 310 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 311 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 312 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 312bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 313 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 314 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 315 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 315bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 316 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hof van assisen - Beginsel van het mondeling karakter van het debat - Begrip

- Art. 280, eerste lid Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 294 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 295 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 296 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 297 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 298 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 299 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 300 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 301 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 302 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 303 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 304 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

4/05/2026

- Art. 304 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 305 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 306 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 307 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 308 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 309 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 310 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 311 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 312 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 312bis Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 313 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 314 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 315 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 315bis Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 316 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Cour d'assises - Principe de l'oralité des débats - Notion

- Art. 280, al. 1er Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 294 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 295 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 296 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 297 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 298 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 299 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 300 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 301 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 302 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 303 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 304 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

P. 736/844

- Art. 305 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 306 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 307 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 308 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 309 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 310 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 311 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 312 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 312bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 313 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 314 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 315 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 315bis Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 316 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel II (Art. 217 tot en met 406)

- Art. 305 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 306 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 307 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 308 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 309 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 310 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 311 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 312 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 312bis Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 313 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 314 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 315 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 315bis Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

- Art. 316 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre II (Art. 217 à 406)

Wanneer de beschuldigde, eiser in cassatie, aanvoert dat een van de gezworenen, vóór de rechtszitting na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd, heeft deelgenomen aan een gesprek, waarin ook de vertegenwoordiger van het openbaar ministerie en twee advocaten waren betrokken, en dat, volgens het middel, dit gedrag van de gezworene waarvan de eiser een foto heeft gemaakt en dat door een gerechtsdeurwaarder werd bevestigd, gewettigde twijfel doet ontstaan over de onpartijdigheid van die gezworene, zodat het motiverend arrest, alsook het veroordelend arrest dat hiervan het gevolg is, vernietigd moeten worden, maar uit de rechtspleging niet blijkt dat de eiser die omstandigheid voor het hof van assisen heeft aangevoerd om die gezworene te doen wraken, is het middel, dat voor het eerst voor het Hof wordt aangevoerd en een onderzoek van feitelijke gegevens vereist waarvoor het Hof niet bevoegd is, niet ontvankelijk (1). (1) Zie het eerste middel van T.K. (arrest, sub D): deze eiser heeft, van zijn kant, aangevoerd dat hij pas na het verdict kennis heeft gekregen van de foto waaruit hij het bestaan van een dergelijk gesprek afleidt; dit middel is bijgevolg niet nieuw, maar het Hof heeft vastgesteld dat ook dit middel niet ontvankelijk is omdat het onderzoek ervan eveneens een onderzoek van feitelijke gegevens vereist.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel - Middel dat voor het eerst voor het Hof aanvoert dat een gezworene, vóór de rechtszitting, een gesprek heeft gevoerd met een vertegenwoordiger van het OM en met twee advocaten na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd - Nieuw en feitelijk middel - Ontvankelijkheid

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Middel dat voor het eerst voor het Hof aanvoert dat een gezworene, vóór de rechtszitting, een gesprek heeft gevoerd met een vertegenwoordiger van het OM en met twee advocaten na afloop waarvan de jury naar de beraadslagingskamer werd gestuurd - Nieuw en feitelijk middel - Ontvankelijkheid

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hof van assisen - Kortstondige terbeschikkingstelling van een stuk aan de gezworenen - Middel dat de miskenning aanvoert van het beginsel van het mondeling karakter van het debat - Ontvankelijkheid

Lorsque l'accusé, demandeur en cassation, soutient que l'un des jurés a participé, avant l'audience au terme de laquelle le jury a été envoyé en salle de délibération, à une discussion à laquelle ont également assisté le représentant du ministère public et deux avocats et que, selon le moyen, cette conduite du juré, prise en photo par le demandeur et attestée par un huissier de justice, crée un doute légitime quant à l'impartialité dudit juré de sorte que l'arrêt de motivation doit être annulé, de même que l'arrêt de condamnation qui en est la conséquence, mais qu'il n'apparaît pas de la procédure que le demandeur ait invoqué cette circonstance devant la cour d'assises afin de voir récuser ce juré, le moyen, invoqué pour la première fois devant la Cour et requérant la vérification d'éléments de fait, pour laquelle la Cour est sans pouvoir, est irrecevable (1). (1) Voir le premier moyen de T.K. (arrêt, sub D) : ce demandeur a quant à lui soutenu n'avoir eu connaissance qu'après le verdict de la photographie dont il déduit l'existence d'une telle discussion ; ce moyen n'est dès lors pas nouveau, mais la Cour a constaté qu'il est lui aussi irrecevable au motif qu'il requiert pareillement pour son examen une vérification d'éléments de fait.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Moyen invoquant pour la première fois devant la Cour une discussion d'un juré avec le représentant du ministère public et deux avocats avant l'audience au terme de laquelle le jury a été envoyé en salle de délibération - Moyen nouveau et gisant en fait - Recevabilité

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Moyen invoquant pour la première fois devant la Cour une discussion d'un juré avec le représentant du ministère public et deux avocats avant l'audience au terme de laquelle le jury a été envoyé en salle de délibération - Moyen nouveau et gisant en fait - Recevabilité

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Cour d'assises - Brève mise d'une pièce à disposition des jurés - Moyen pris de la violation du principe de l'oralité des débats - Recevabilité

P.25.0640.F

21 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.14](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 68, § 5, tweede lid, Wet Strafvuivering, moet de strafvuiringsrechtbank, indien ze de voorwaardelijke invrijheidstelling herroept, het gedeelte van de vrieheidsstraf bepalen dat de veroordeelde nog moet ondergaan, rekening houdend met de periode van de proeftijd die goed is verlopen; om rekening te houden met de periode van de proeftijd die goed is verlopen, kan de rechter die periode in verband brengen met de totaalduur van de proeftijd, zodat hij tussen beide een verband van evenredigheid legt (1). (1) Zie Cass. 30 oktober 2012, AR P.12.1602.N, AC 2012, nr. 579; Cass. 13 mei 2008, AR P.08.0608.N, AC 2008, nr. 290; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4de uitg. Limal, Anthemis, 2023, 388.

STRAFUITVOERING - Herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling - Gedeelte van de nog te ondergane vrieheidsstraf - Periode van de proeftijd die goed is verlopen - Verband van evenredigheid - Beoordeling door de strafvuiringsrechtbank - Beoordelingscriterium

- Art. 68, § 5 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrieheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping - Strafvuivering - Gedeelte van de nog te ondergane vrieheidsstraf - Periode van de proeftijd die goed is verlopen - Verband van evenredigheid - Beoordeling door de strafvuiringsrechtbank - Beoordelingscriterium

- Art. 68, § 5 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrieheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiringsmodaliteiten

En vertu de l'article 68, § 5, alinéa 2, de la loi du 17 mai 2006, il appartient au tribunal de l'application des peines, s'il révoque une libération conditionnelle, de déterminer la partie de la peine privative de liberté que doit encore subir le condamné en tenant compte de la période du délai d'épreuve qui s'est bien déroulée; pour tenir compte de la période du délai d'épreuve qui s'est bien déroulée, le juge peut rapporter cette période à la durée totale du délai, de manière à établir entre les deux un rapport de proportionnalité (1). (1) Voir Cass. 30 octobre 2012, RG P.12.1602.N, Pas. 2012, n° 579 ; Cass. 13 mai 2008, RG P.08.0608.N, Pas. 2008, n° 290 ; M.-A. BEERNAERT, Manuel de droit pénitentiaire, 4° éd., Limal, Anthemis, 2023, p. 388.

APPLICATION DES PEINES - Révocation de la libération conditionnelle - Partie de la peine privative de liberté encore à subir - Période du délai d'épreuve qui s'est bien déroulée - Rapport de proportionnalité - Appréciation par le tribunal de l'application des peines - Critère d'appréciation

- Art. 68, § 5 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation - Application des peines - Partie de la peine privative de liberté encore à subir - Période du délai d'épreuve qui s'est bien déroulée - Rapport de proportionnalité - Appréciation par le tribunal de l'application des peines - Critère d'appréciation

- Art. 68, § 5 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0641.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.25](#)

AC nr. ...

Ingeval van cassatie met verwijzing moet de rechter naar wie de zaak door het Hof is verwezen binnen de grenzen van de verwijzing de zaak opnieuw beoordelen en daaruit volgt dat de rechter op verwijzing niet moet antwoorden op een conclusie die werd ingediend in de aan het cassatiearrest voorafgaande procedure, tenzij die partij die conclusie in de procedure na verwijzing heeft hernomen.

En cas de cassation avec renvoi, le juge devant lequel la Cour a renvoyé la cause doit statuer à nouveau en la cause dans les limites du renvoi et il en résulte que le juge de renvoi n'est pas tenu de répondre aux conclusions déposées au cours de la procédure antérieure à l'arrêt de cassation, à moins que cette partie ait adopté ces conclusions dans la procédure postérieure au renvoi.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Allerlei - Cassatie met verwijzing - Procedure na verwijzing - Verplichting tot het beantwoorden van regelmatig ingediende conclusie - Conclusie neergelegd in de procedure vóór het cassatiearrest - Grens

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafzaken - Verplichting tot het beantwoorden van regelmatig ingediende conclusie - Cassatie met verwijzing - Procedure na verwijzing - Conclusie neergelegd in de procedure vóór het cassatiearrest - Grens

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichting tot het beantwoorden van regelmatig ingediende conclusie - Cassatie met verwijzing - Procedure na verwijzing - Conclusie neergelegd in de procedure vóór het cassatiearrest - Grens

CASSATION - Etendue - Divers - Cassation avec renvoi - Procédure postérieure au renvoi - Obligation de répondre à des conclusions déposées régulièrement - Conclusions déposées dans la procédure antérieure à l'arrêt de cassation - Limite

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Matière répressive - Obligation de répondre à des conclusions déposées régulièrement - Cassation avec renvoi - Procédure postérieure au renvoi - Conclusions déposées dans la procédure antérieure à l'arrêt de cassation - Limite

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Obligation de répondre à des conclusions déposées régulièrement - Cassation avec renvoi - Procédure postérieure au renvoi - Conclusions déposées dans la procédure antérieure à l'arrêt de cassation - Limite

P.25.0676.F

28 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.14](#)

AC nr. ...

De indiening van een verzoek om internationale bescherming heeft op zich geen schorsende werking op de procedure van uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel en is geen in artikel 2bis Uitleveringswet 1874 bedoelde weigeringsgrond (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

4/05/2026

En soi, l'introduction d'une demande de protection internationale n'a pas d'effet suspensif sur la procédure d'exequatur du mandat d'arrêt international et ne constitue pas une cause de refus visée par l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 (1). (1) Voir les concl. du MP.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Demande d'asile - Cause, en soi, de refus de l'extradition (non) - Effet suspensif sur la procédure d'exequatur du mandat d'arrêt international (non)

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 33 Convention internationale relative au statut des réfugiés, signé à Genève le 28 juillet 1951, approuvée par la loi du 26 juin 1953
- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Demande d'asile - Cause, en soi, de refus de l'extradition (non) - Effet suspensif sur la procédure d'exequatur du mandat d'arrêt international (non)

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P. 740/844

- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

UITVOERBAARVERKLARING - Passieve uitlevering - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Asielaanvraag - (Geen) grond, op zich, tot weigering van de uitlevering - (Geen) schorsende werking van

- Art. 33 Convention internationale relative au statut des réfugiés, signé à Genève le 28 juillet 1951, approuvée par la loi du 26 juin 1953

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

EXTRADITION - Extradition passive - Demande d'asile - Cause, en soi, de refus de l'extradition (non) - Effet suspensif sur la procédure d'exequatur du mandat d'arrêt international (non)

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 33 Convention internationale relative au statut des réfugiés, signé à Genève le 28 juillet 1951, approuvée par la loi du 26 juin 1953

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

EXEQUATUR - Extradition passive - Demande d'asile - Cause, en soi, de refus de l'extradition (non) - Effet suspensif sur la procédure d'exequatur du mandat d'arrêt international (non)

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 33 Convention internationale relative au statut des réfugiés, signé à Genève le 28 juillet 1951, approuvée par la loi du 26 juin 1953

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Demande d'asile - Cause, en soi, de refus de l'extradition (non) - Effet suspensif sur la procédure d'exequatur du

de procedure van uitvoerbaarverklaring van een internationaal aanhoudingsbevel

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 33 Internationaal verdrag betreffende de status van vluchtelingen, ondertekend te Genève op 28 juli 1951, goedgekeurd bij wet van 26 juni 1953
- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

mandat d'arrêt international (non)

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 33 Convention internationale relative au statut des réfugiés, signé à Genève le 28 juillet 1951, approuvée par la loi du 26 juin 1953
- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Artikel 2bis, eerste en tweede lid, Uitleveringswet 1874, voeren een algemene voorwaarde in voor de uitlevering, die onder toezicht van de onderzoeksgerechten wordt getoetst; in het kader van die toetsing dienen ze zich bijgevolg op zijn minst ervan te verzekeren dat er geen ernstige en duidelijke redenen bestaan waaruit blijkt dat aan die voorwaarde onmogelijk kan worden voldaan; wanneer degene wiens uitlevering door Turkije wordt gevraagd in zijn conclusie in hoger beroep zegt te vrezen dat de tegen hem geformuleerde beschuldigingen zijn ingegeven door zijn Koerdische afkomst en door zijn eerder politiek engagement en dat hij geen financiële steun van zijn familie in Turkije meer ontvangt omdat de meeste van zijn naasten zijn aangehouden, komen de appelrechters deze verplichting na wanneer zij, bij gebrek aan een conclusie in hoger beroep waarin die gevaren omstandiger worden gemotiveerd, vaststellen dat de eiser de Turkse nationaliteit heeft, dat hij op het ogenblik van de feiten meerderjarig was, dat hij geen immuniteit genoot, dat hij niet de hoedanigheid van politiek vluchteling had en, in hun mening die zij aan die van de eiser tegenstellen, oordelen dat er geen grond bestaat tot weigering van de uitvoerbaarverklaring van het internationaal aanhoudingsbevel op basis van artikel 2bis Uitleveringswet 1874 (1). (1) Zie concl. OM.

Les alinéas 1er et 2 de l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions instituent une condition générale de l'extradition, dont la vérification ressortit au contrôle des juridictions d'instruction; il appartient dès lors à celles-ci, au titre de cette vérification, de s'assurer à tout le moins de l'absence de motif grave et évident établissant l'impossibilité de satisfaire à cette condition; lorsque dans ses conclusions d'appel, celui dont l'extradition est demandée par la Turquie dit craindre que les accusations formulées à son encontre soient motivées par son origine kurde et son engagement politique antérieur, et ne plus recevoir d'aide financière de sa famille en Turquie, la plupart de ses proches ayant été arrêtés, les juges d'appel, en l'absence de conclusions d'appel plus étayées concernant de tels risques, satisfont à cette obligation en constatant que le demandeur a la nationalité turque, qu'il était majeur à l'époque des faits, qu'il ne jouissait pas d'une immunité, qu'il n'avait pas la qualité de réfugié politique et, opposant une opinion contraire à celle du demandeur, en considérant qu'il n'existe pas de cause de refus d'exequatur du mandat d'arrêt international sur la base de l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 (1). (1) Voir les concl. du MP.

bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoeksgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoeksgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoeksgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

UITVOERBAARVERKLARING - Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoeksgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 - Vérification par les juridictions d'instruction - Pas de conclusions d'appel étayées - Conséquence

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Extradition passive - Conditions - Risques visé à l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 - Vérification par les juridictions d'instruction - Pas de conclusions d'appel étayées - Conséquence

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Extradition passive - Conditions - Risques visé à l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 - Vérification par les juridictions d'instruction - Pas de conclusions d'appel étayées - Conséquence

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

EXEQUATUR - Extradition passive - Conditions - Risques visé à l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 - Vérification par les juridictions d'instruction - Pas de conclusions d'appel étayées - Conséquence

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Passieve uitlevering - Voorwaarden - Gevaren bedoeld in artikel 2bis, Uitleveringswet 1874 - Toetsing door de onderzoeksgerechten - Geen gestaafde conclusie in hoger beroep - Gevolg

- Art. 2bis Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 48 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Extradition passive - Conditions - Risques visé à l'article 2bis de la loi du 15 mars 1874 - Vérification par les juridictions d'instruction - Pas de conclusions d'appel étayées - Conséquence

- Art. 2bis L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 48 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 48/3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.25.0685.N

27 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250527.2N.15](#)

AC nr. ...

Uit artikel 28, § 2, 4°, Wet Strafvuivering volgt niet dat de strafuiveringsrechter bij de beoordeling van het voorhanden zijn van de daarin opgenomen tegenaanwijzing in het vonnis uitdrukkelijk melding moet maken van de wijze waarop hij de vermogenssituatie van de veroordeelde heeft betrokken bij zijn beoordeling over de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partijen te vergoeden.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuiveringsrechter - Afwijzing van een modaliteit - Tegenaanwijzing van onvoldoende inspanning om de burgerlijke partij te vergoeden - Vermogenstoestand van de veroordeelde - Beoordeling - Redenen

- Art. 28, § 2, 4° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuiveringsmodaliteiten

STRAFUIVERING - Strafvuiveringsrechter - Afwijzing van een modaliteit - Tegenaanwijzing van onvoldoende inspanning om de burgerlijke partij te vergoeden - Vermogenstoestand van de veroordeelde - Beoordeling - Redenen

- Art. 28, § 2, 4° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de

Il ne résulte pas de l'article 28, § 2, 4°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine que, pour constater l'existence de la contre-indication prévue par ladite disposition, le juge de l'application des peines doit mentionner expressément dans son jugement la manière dont il a pris en compte la situation patrimoniale du condamné lorsqu'il a apprécié les efforts fournis par le condamné pour indemniser les parties civiles.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juge de l'application des peines - Refus d'une modalité - Contre-indication portant sur l'insuffisance des efforts fournis pour indemniser la partie civile - Situation patrimoniale du condamné - Appréciation - Motifs

- Art. 28, § 2, 4° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Refus d'une modalité - Contre-indication portant sur l'insuffisance des efforts fournis pour indemniser la partie civile - Situation patrimoniale du condamné - Appréciation - Motifs

- Art. 28, § 2, 4° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de

P.25.0701.N

20 mei 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250520.2N.28

AC nr. ...

Krachtens artikel 3 EVRM mag niemand worden onderworpen aan foltering, noch aan onmenselijke of vernederende behandelingen of straffen maar het enkele feit dat hij die van zijn vrijheid is beroofd met het oog op strafvervolgung ongemakken ondervindt van zijn opsluiting, maakt die opsluiting nog niet strijdig met artikel 3 EVRM aangezien daarvoor een minimum aan zwaarwichtigheid vereist is; indien een beklaagde die zich in voorlopige hechtenis bevindt, voorhoudt dat hij is opgesloten in omstandigheden die strijdig zijn met artikel 3 EVRM, kan hij door middel van een overeenkomstig artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling de rechter vragen zich daarover uit te spreken en die rechter kan voor zover een schending van artikel 3 EVRM vaststaat, effectief rechtsherstel verlenen; het staat aan de rechter die kennis neemt van een door een beklaagde op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling onaantastbaar te oordelen of de beklaagde daadwerkelijk is opgesloten in omstandigheden die onverenigbaar zijn met artikel 3 EVRM en in het bijzonder of de vereiste drempel van minimale zwaarwichtigheid is bereikt en de rechter dient bij die beoordeling rekening te houden met de actuele omstandigheden waarin de beklaagde is opgesloten maar het komt de rechter naar aanleiding van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling niet toe te oordelen over de omstandigheden waaronder de beklaagde in het verleden van zijn vrijheid werd beroofd maar die achterhaald zijn ingevolge een wijziging van zijn detentietoestand (1). (1) Cass. 11 maart 2025, AR P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5; EHRM 10 april 2012, nr. 42732/12, Ananyev e.a. t. Rusland.

Aux termes de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, nul ne peut être soumis à la torture ni à des peines ou traitements inhumains ou dégradants, mais le simple fait que la personne privée de liberté en vue de poursuites pénales soit incommodée par sa détention ne rend pas déjà cette détention contraire à l'article 3 de la Convention, ce qui requiert à tout le moins un certain degré de gravité; lorsqu'un prévenu qui se trouve en détention préventive prétend être détenu dans des conditions contraires à l'article 3 de la Convention, il peut demander au juge, par voie de requête visant une mise en liberté provisoire introduite conformément à l'article 27, § 1er, 1°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, de se prononcer à cet égard et ce juge peut octroyer une réparation effective dans la mesure où une violation de l'article 3 de la Convention est établie; il appartient au juge qui prend connaissance d'une requête visant la mise en liberté provisoire introduite par un prévenu sur la base de l'article 27, § 1er, 1°, de la loi du 20 juillet 1990, de décider souverainement si le prévenu est effectivement détenu dans des conditions incompatibles avec l'article 3 de la Convention et, particulièrement, si le degré minimal de gravité requis est atteint, et le juge doit tenir compte, dans le cadre de cette appréciation, des conditions dans lesquelles le prévenu est actuellement détenu, sans qu'il appartienne au juge saisi d'une requête visant la mise en liberté provisoire de se prononcer sur les conditions dans lesquelles le prévenu était privé de liberté dans le passé mais qui ont ensuite évolué et ont été modifiées (1). (1) Cass. 11 mars 2025, RG P.25.0202.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250311.2N.5 ; Cour eur. D.H., 10 avril 2012, n° 42732/12, Ananyev et crts c. Russie

Voorlopige hechtenis - Detentieomstandigheden - Artikel 3 EVRM - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Aanvoering van een opsluiting strijdig met artikel 3 EVRM - Vereiste van minimale zwaarwichtigheid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Voorlopige hechtenis - Detentieomstandigheden - Aanvoering van een opsluiting strijdig met artikel 3 EVRM - Vereiste van minimale zwaarwichtigheid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Verzoekschrift - Artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet - Detentieomstandigheden - Artikel 3 EVRM - Verbod van foltering, onmenselijke of vernederende handelingen of bestraffingen - Aanvoering van een opsluiting strijdig met artikel 3 EVRM - Vereiste van minimale zwaarwichtigheid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 27, § 1, 1° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

3 - Interdiction de la torture, de peines ou traitements inhumains ou dégradants - Allégation d'une détention contraire à l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Degré minimal de gravité requis - Requête visant la mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1er, 1° - Appréciation par le juge - Critères - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27, § 1er, 1° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Interdiction de la torture, de peines ou traitements inhumains ou dégradants - Détention préventive - Conditions de détention - Allégation d'une détention contraire à l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Degré minimal de gravité requis - Requête visant la mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1er, 1° - Appréciation par le juge - Critères - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27, § 1er, 1° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Requête - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1er, 1° - Conditions de détention - Conv. D.H., article 3 - Interdiction de la torture, de peines ou traitements inhumains ou dégradants - Allégation d'une détention contraire à l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Degré minimal de gravité requis - Requête visant la mise en liberté provisoire - Appréciation par le juge - Critères - Portée - Conséquence

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 27, § 1er, 1° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.0702.N

10 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14](#)

AC nr. ...

Wanneer als cassatiemiddel de niet-naleving van een pleegvorm wordt aangevoerd, terwijl de eiser in cassatie de naleving van die pleegvorm onmogelijk heeft gemaakt en er dus zelf verantwoordelijk voor is, is het middel in die omstandigheden bij gebrek aan rechtmatig belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie JT 2025, p. 421 met noot B. DEJEMEPPE, "Le parquet et la loyauté procédurale ».

Lorsque l'inobservation d'une formalité est invoquée comme moyen de cassation, alors que le demandeur en cassation a rendu impossible l'observation de cette formalité et qu'il en est donc lui-même responsable, le moyen, dans ces circonstances, est irrecevable à défaut d'intérêt légitime (1). (1) Voir les concl. du MP; voir J.T., 2025, p. 421 avec la note de B. DEJEMEPPE, « Le parquet et la loyauté procédurale ».

Strafuitvoeringsrechtbank - Toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Wet Strafuitvoering - Artikel 53, eerste lid - Horen van het openbaar ministerie - Afwezigheid van het openbaar ministerie ter zitting - Niet naleving van deze pleegvorm - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Belang - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 59, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Strafuitvoeringsrechtbank - Toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Wet Strafuitvoering - Artikel 53, eerste lid - Horen van het openbaar ministerie - Afwezigheid van het openbaar ministerie ter zitting - Niet naleving van deze pleegvorm - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Belang - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 59, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank - Toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Wet Strafuitvoering - Artikel 53, eerste lid - Horen van het openbaar ministerie - Afwezigheid van het openbaar ministerie ter zitting - Niet naleving van deze pleegvorm - Vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Belang - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 59, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Tribunal de l'application des peines - Octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Loi du 17 mai 2006 - Article 53, alinéa 1er - Audition du ministère public - Absence du ministère public à l'audience - Inobservation de cette formalité - Jugement du tribunal de l'application des peines - Pourvoi en cassation formé par le ministère public - Intérêt - Portée - Conséquence

- Art. 53, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 59, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Tribunal de l'application des peines - Octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Loi du 17 mai 2006 - Article 53, alinéa 1er - Audition du ministère public - Absence du ministère public à l'audience - Inobservation de cette formalité - Jugement du tribunal de l'application des peines - Pourvoi en cassation formé par le ministère public - Intérêt - Portée - Conséquence

- Art. 53, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 59, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Loi du 17 mai 2006 - Article 53, alinéa 1er - Audition du ministère public - Absence du ministère public à l'audience - Inobservation de cette formalité - Jugement du tribunal de l'application des peines - Pourvoi en cassation formé par le ministère public - Intérêt - Portée - Conséquence

- Art. 53, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 59, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0721.F

17 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.6](#)

AC nr. ...

Wanneer de strafrechtelijke beslissing dragende redenen bevat die zowel de toekenning als de draagwijdte en de duur aanwijzen van een uitstel waarmee ze een straf gepaard doet gaan en er geen enkele tegenstrijdigheid bestaat tussen die redenen en het beschikkend gedeelte dat die straf oplegt, en de beslissing weliswaar verzuimt te vermelden dat er voor die straf een uitstel wordt verleend, maar dit uitstel niet uitsluit, bestaat er geen grond om dit beschikkend gedeelte te verbeteren. (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren

- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren

- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren

- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

Lorsque la décision répressive contient des motifs décisifs indiquant tant l'octroi que la portée et la durée du sursis dont elle assortit une peine et qu'aucune contradiction n'existe entre ces motifs et le dispositif, qui, infligeant cette peine, omet certes de préciser qu'elle est assortie d'un sursis mais ne l'exclut pas, il n'y a pas lieu de rectifier ce dispositif(1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Décision répressive - Motif décisif accordant un sursis - Dispositif omettant cette mesure sans l'exclure - Nécessité de rectifier cette omission (non)

- Art. 793, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 794 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Décision répressive - Motif décisif accordant un sursis - Dispositif omettant cette mesure sans l'exclure - Nécessité de rectifier cette omission (non)

- Art. 793, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 794 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Décision répressive - Motif décisif accordant un sursis - Dispositif omettant cette mesure sans l'exclure - Nécessité de rectifier cette omission (non)

- Art. 793, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
- VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Strafrechtelijke beslissing - Dragende reden die een uitstel verleent - Beschikkend gedeelte dat verzuimt die maatregel te vermelden, zonder hem uit te sluiten - (Geen) noodzaak om dat verzuim te verbeteren*
- Art. 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 794 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 794 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation
- JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Décision répressive - Motif décisoire accordant un sursis - Dispositif omettant cette mesure sans l'exclure - Nécessité de rectifier cette omission (non)*
- Art. 793, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 794 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.25.0727.F

21 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250521.2F.17](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 28 Wetboek van Strafvordering wordt het bevel tot aanhouding, als beschikking van de onderzoeksrechter, ten uitvoer gelegd door toedoen van de procureur des Konings (1); de overbrenging van de in verdenking gestelde, krachtens artikel 19, § 5, Voorlopige Hechteniswet, naar een ander huis van arrest dan dat welk is opgegeven in het aanhoudingsbevel, heeft geen weerslag op de regelmatigheid van die beschikking (2). (1) Cass. 22 september 1993, AR P.93.1303.F, AC 1993, nr. 369. (2) Zie M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 9de uitg., 2021, 1236.

ONDERZOEKSRECHTER - Aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging - Bevoegdheid van de procureur des Konings - Tenuitvoerlegging in een ander huis van arrest dan dat welk is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Regelmatigheid - Invloed

- Art. 28 Wetboek van Strafvordering
- Art. 19, § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging - Bevoegdheid van de procureur des Konings - Tenuitvoerlegging in een ander huis van arrest dan dat welk is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Regelmatigheid - Invloed

- Art. 28 Wetboek van Strafvordering
- Art. 19, § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Conformément à l'article 28 du Code d'instruction criminelle, le mandat d'arrêt en tant qu'ordonnance rendue par le juge d'instruction est exécuté à l'intervention du procureur du Roi (1); le transfert de l'inculpé vers une maison d'arrêt autre que celle indiquée dans le mandat d'arrêt en vertu de l'article 19, § 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive est sans incidence sur la régularité de cette ordonnance (2). (1) Cass. 22 septembre 1993, RG P.93.1303.F, Pas. 1993, n° 369. (2) Voir M.-A. Beernaert, H. D. Bosly et D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Bruxelles, La Charte, 9ème éd., 2021, p. 1236.

JUGE D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt - Exécution - Compétence du procureur du Roi - Exécution dans une autre maison d'arrêt que celle indiquée au mandat d'arrêt - Régularité - Incidence

- Art. 28 Code d'Instruction criminelle
- Art. 19, § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Exécution - Compétence du procureur du Roi - Exécution dans une autre maison d'arrêt que celle indiquée au mandat d'arrêt - Régularité - Incidence

- Art. 28 Code d'Instruction criminelle
- Art. 19, § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Hoewel de onderzoeksrechter, met toepassing van artikel 19, § 3, Voorlopige Hechteniswet, het huis van arrest kan aanwijzen van de plaats waar het onderzoek wordt gevoerd of van het arrondissement waar de in verdenking gestelde is gevonden, verbiedt die bepaling hem niet om het aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen in een andere instelling dan die welke door de onderzoeksmagistraat is aangewezen, voor het geval dat de tenuitvoerlegging van de beslissing onmogelijk zou blijken (1). (1) Zie Brussel (KI), 17 april 2012, J.T., 2012, 370.

ONDERZOEKSRECHTER - Aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in het huis van arrest dat is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Onmogelijkheid - Invloed

- Art. 19, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in het huis van arrest dat is opgegeven in het aanhoudingsbevel - Onmogelijkheid - Invloed

- Art. 19, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Si le juge d'instruction peut, en application de l'article 19, § 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, désigner la maison d'arrêt du lieu où se fait l'instruction ou de l'arrondissement dans lequel l'inculpé aura été trouvé, cette disposition n'interdit pas l'exécution du mandat d'arrêt dans un autre établissement que celui indiqué par le magistrat instructeur, au cas où l'exécution de la décision s'avérerait impossible (1). (1) Voir Bruxelles (mis. acc.), 17 avril 2012, J.T., 2012, p. 370.

JUGE D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt - Exécution dans la maison d'arrêt indiquée au mandat d'arrêt - Impossibilité - Incidence

- Art. 19, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Exécution dans la maison d'arrêt indiquée au mandat d'arrêt - Impossibilité - Incidence

- Art. 19, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.0755.N

3 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250603.2N.15](#)

AC nr. ...

Het onderzoeksgerecht dat oordeelt dat de in de bestreden administratieve beslissing vermelde omstandigheden werkelijk bestaan en de maatregel tot vasthouding verantwoorden, spreekt zich niet uit over de opportuniteit van de maatregel en gaat zijn wettelijke bevoegdheid niet te buiten.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Administratieve beslissing tot vasthouding - Bevoegdheid onderzoeksgerecht - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Oordeel dat de vermelde omstandigheden werkelijk bestaan en de maatregel tot vasthouding verantwoorden - Geen oordeel over de opportuniteit - Gevolg

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Administratieve beslissing tot vasthouding - Bevoegdheid onderzoeksgerecht - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Oordeel dat de vermelde omstandigheden werkelijk bestaan en de maatregel tot vasthouding verantwoorden - Geen oordeel over de opportuniteit - Gevolg

La juridiction d'instruction qui considère que les circonstances énoncées dans la décision administrative attaquée existent réellement et qu'elles justifient la mesure de maintien ne se prononce pas sur l'opportunité de la mesure et n'outrepasse pas sa compétence légale.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Décision administrative de maintien - Compétence de la juridiction d'instruction - Appréciation de la régularité de la décision par la juridiction d'instruction - Décision selon laquelle les circonstances énoncées existent réellement et qu'elles justifient la mesure de maintien - Pas de décision sur l'opportunité - Conséquence

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Décision administrative de maintien - Compétence de la juridiction d'instruction - Appréciation de la régularité de la décision par la juridiction d'instruction - Décision selon laquelle les circonstances énoncées existent réellement et qu'elles justifient la mesure de maintien - Pas de décision sur l'opportunité - Conséquence

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Het onderzoeksgerecht dat oordeelt overeenkomstig de artikelen 71 en 72 Vreemdelingenwet, mag wel degelijk vaststellen dat de bestreden administratieve maatregel tot opsluiting een vergissing bevat, die vergissing verbeteren en uit de verbeterde reden gevolgen afleiden voor de regelmatigheid van de bestreden administratieve maatregel; dit kan het geval zijn wanneer het onderzoeksgerecht een onjuiste vermelding van de strafrechtelijke antecedenten van de vreemdeling verbetert en de impact van die verbetering op de gevaarlijkheid van de vreemdeling voor de openbare orde of de openbare veiligheid herbeoordeelt; aldus is het onderzoeksgerecht niet ertoe gehouden elke feitelijke onjuistheid in die maatregel te sanctioneren en evenmin is het onderzoeksgerecht ertoe gehouden de regelmatigheid van de administratieve maatregel te beoordelen aan de hand van elk van de daarin opgenomen redenen.

La juridiction d'instruction qui se prononce conformément aux articles 71 et 72 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, peut effectivement constater que la mesure administrative de la détention qui est attaquée comporte une erreur, corriger cette erreur et déduire du motif corrigé des conséquences sur la régularité de la mesure administrative attaquée ; tel peut être le cas lorsque la juridiction d'instruction corrige une indication erronée dans les antécédents judiciaires de l'étranger et qu'elle réexamine l'impact de cette correction sur le danger que représente l'étranger pour l'ordre public ou la sécurité publique ; ainsi, la juridiction d'instruction n'est pas tenue de sanctionner toute inexactitude factuelle dans cette mesure, ni davantage d'apprécier la régularité de la mesure administrative à la lumière de chaque motif qu'elle énonce.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Administratieve beslissing tot vasthouding - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Vaststelling dat de administratieve maatregel een vergissing bevat - Verbetering van de vergissing - Onjuiste vermelding van strafrechtelijke antecedenten - Gevolgen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Décision administrative de maintien - Appréciation de la régularité de la décision par la juridiction d'instruction - Constatation que la mesure administrative comporte une erreur - Correction d'une erreur - Indication erronée des antécédents judiciaires - Conséquences

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

VREEMDELINGEN - Administratieve beslissing tot vasthouding - Beoordeling van de regelmatigheid van de beslissing door het onderzoeksgerecht - Vaststelling dat de administratieve maatregel een vergissing bevat - Verbetering van de vergissing - Onjuiste vermelding van strafrechtelijke antecedenten - Gevolgen

ETRANGERS - Décision administrative de maintien - Appréciation de la régularité de la décision par la juridiction d'instruction - Constatation que la mesure administrative comporte une erreur - Correction d'une erreur - Indication erronée des antécédents judiciaires - Conséquences

- Art. 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.25.0759.F

18 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.15](#)

AC nr. ...

Arrest nr. 47 van 25 april 2024 van het Grondwettelijk Hof beslist tot de ongrondwettigheid van artikel 215 Wetboek van strafvordering, in die zin uitgelegd dat het aan de rechtscolleges in hoger beroep die een vonnis tenietdoen waarbij vóór enig onderzoek van de zaak werd geweigerd om in te gaan op een verzoek tot wijziging van de taal van de rechtspleging, de verplichting oplegt om de zaak te verwijzen naar een rechtscollège in hoger beroep en niet naar een rechtscollège van eerste aanleg, maar wanneer de eerste rechter de zaak heeft behandeld en uitspraak ten gronde heeft gedaan door een beslissing die de beklaagde geen enkel nadeel berokkent, verwijst het hof van beroep dat de wijziging van de taal beveelt de beklaagde naar recht naar een hof van beroep van de andere taalrol, aangezien laatstgenoemd gerecht en niet de correctionele rechtbank bevoegd is om van de vervolging kennis te nemen; het Hof beslist in een dergelijk geval tot regeling van het rechtsgebied, vernietigt het arrest van het hof van beroep op verwijzing en verwijst de zaak naar dat hof van beroep, anders samengesteld (1). (1) Zie GwH. 25 april 2024, arrest nr. 47/2024; prejudiciële vraag nr. 8466, BS 7 mei 2025, Numac 2025003522, gesteld door het Hof van cassatie aan het Grondwettelijk hof (Cass. 8 april 2025, AR P.24.1778.F, arrest niet gepubliceerd).

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Verzoek tot wijziging van de taal - Weigering en vonnis ten gronde in eerste aanleg dat de beklaagde geen enkel nadeel berokkent - Hoger beroep - Appellerecht dat de beslissing van de eerste rechter over de wijziging van de taal hervormt - Arrest dat de zaak naar een hof van beroep van de andere taalrol verwijst - Arrest van het hof van beroep op verwijzing dat niet naar recht beslist dat de zaak tot de bevoegdheid van de correctionele rechtbank en niet van het hof van beroep behoorde - Bevoegdheidsgeschil dat de rechtsgang belemmert - Gevolg - Vernietiging van het arrest van het hof van beroep waarnaar de zaak is verwezen

- Art. 23, vierde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen

4/05/2026

L'arrêt n° 47 du 25 avril 2024 de la Cour constitutionnelle décrète l'inconstitutionnalité de l'article 215 du Code d'instruction criminelle, dans l'interprétation suivant laquelle il impose aux juridictions d'appel, annulant un jugement ayant refusé, avant tout examen de la cause, de faire droit à une demande de changement de la langue de la procédure, de renvoyer la cause à une juridiction d'appel et non de première instance mais lorsque le premier juge a examiné la cause et statué au fond par une décision qui n'inflige aucun grief au prévenu, la cour d'appel ordonnant le changement de langue renvoie légalement le prévenu devant une cour d'appel de l'autre régime linguistique, cette dernière étant habilitée à connaître des poursuites et non le tribunal correctionnel; dans une telle hypothèse, la Cour réglant de juges annule l'arrêt de la cour d'appel de renvoi et renvoie la cause à cette cour d'appel, autrement composée (1). (1) Voir C. const. 25 avril 2024, arrêt n° 47/2024 ; question préjudicielle n° 8466, M.B. 7 mai 2025, Numac 2025003522, posée par la Cour de cassation à la Cour constitutionnelle (Cass. 8 avril 2025, RG P.24.1778.F, inédit).

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Demande de changement de langue - Refus et jugement au fond en première instance n'infligeant aucun grief au prévenu - Appel - Juridiction d'appel reformant la décision du premier juge sur le changement de langue - Arrêt renvoyant la cause à une cour d'appel d'un autre régime linguistique - Arrêt de la cour d'appel de renvoi ne décidant pas légalement que la cause relevait de la compétence du tribunal correctionnel et non de la cour d'appel - Conflit de juridiction entravant le cours de la justice - Conséquence - Annulation de l'arrêt de la cour d'appel de renvoi

- Art. 23, al. 4 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions de

P. 752/844

vonnisgerichten - Verzoek tot wijziging van de taal - Weigering en vonnis ten gronde in eerste aanleg dat de beklaagde geen enkel nadeel berokkent - Hoger beroep - Appellerecht dat de beslissing van de eerste rechter over de wijziging van de taal hervormt - Arrest dat de zaak naar een hof van beroep van de andere taalrol verwijst - Arrest van het hof van beroep op verwijzing dat niet naar recht beslist dat de zaak tot de bevoegdheid van de correctionele rechtbank en niet van het hof van beroep behoorde - Bevoegdheidsgeschil dat de rechtsgang belemmert - Gevolg - Vernietiging van het arrest van het hof van beroep waarnaar de zaak is verwezen

- Art. 23, vierde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

jugement - Demande de changement de langue - Refus et jugement au fond en première instance n'infligeant aucun grief au prévenu - Appel - Juridiction d'appel reformant la décision du premier juge sur le changement de langue - Arrêt renvoyant la cause à une cour d'appel d'un autre régime linguistique - Arrêt de la cour d'appel de renvoi ne décidant pas légalement que la cause relevait de la compétence du tribunal correctionnel et non de la cour d'appel - Conflit de juridiction entravant le cours de la justice - Conséquence - Annulation de l'arrêt de la cour d'appel de renvoi

- Art. 23, al. 4 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

P.25.0773.N

17 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.23](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 97, § 1, tweede lid, laatste zin, Wet Strafvordering moeten de cassatiemiddelen worden voorgesteld in een memorie die moet toekomen ten laatste de vijfde dag na de datum van het cassatieberoep; het cassatieberoep tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III Wetboek van Strafvordering; van een dergelijke advocaat mag worden verwacht dat hij vertrouwd is met de termijn en de vormen die gelden voor het indienen van een memorie in het kader van een cassatieberoep tegen een beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank en dat die raadsman dus weet dat hij die memorie moet doen toekomen ter griffie van het Hof van Cassatie binnen de vijf dagen na de datum van het cassatieberoep en dus zonder de ontvangst van het bericht van rechtsdagbepaling af te wachten.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Strafvorderingrechtbank - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping van een modaliteit - Termijn van vijf dagen voor het indienen van een memorie - Verplichte tussenkomst van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Laattijdige neerlegging van de memorie - Overmacht - Beoordeling

- Art. 425 Wetboek van Strafvordering

L'article 97, § 1er, alinéa 2, dernière phrase, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine prévoit que les moyens de cassation sont proposés dans un mémoire qui doit parvenir au plus tard le cinquième jour qui suit la date du pourvoi; le pourvoi contre la décision du tribunal de l'application des peines doit être formé par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation visée par le livre II, titre III, du Code d'instruction criminelle; un tel avocat étant censé connaître le délai et les formes applicables au dépôt d'un mémoire dans le cadre d'un pourvoi contre une décision du tribunal de l'application des peines, il est censé savoir qu'il doit faire parvenir ce mémoire au greffe de la Cour de cassation au plus tard le cinquième jour qui suit la date du pourvoi, sans attendre la réception de l'avis de fixation de l'audience.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Tribunal de l'application des peines - Pourvoi contre la décision de révocation d'une modalité - Délai de cinq jours pour le dépôt d'un mémoire - Intervention obligatoire d'un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation - Dépôt tardif du mémoire - Force majeure - Appréciation

- Art. 425 Code d'Instruction criminelle

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank - Cassatieberoep tegen de beslissing tot herroeping van een modaliteit - Termijn van vijf dagen voor het indienen van een memorie - Verplichte tussenkomst van een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Laattijdige neerlegging van de memorie - Overmacht - Beoordeling

- Art. 425 Wetboek van Strafvordering

- Art. 97, § 1, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 97, § 1er, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Pourvoi contre la décision de révocation d'une modalité - Délai de cinq jours pour le dépôt d'un mémoire - Intervention obligatoire d'un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation - Dépôt tardif du mémoire - Force majeure - Appréciation

- Art. 425 Code d'Instruction criminelle

- Art. 97, § 1er, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0777.F

28 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250528.2F.18](#)

AC nr. ...

In een arrest van 29 juli 2024, nummer 202/24, heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie geoordeeld dat hoewel de Handels- en samenwerkingsovereenkomst nergens uitdrukkelijk bepaalt dat de lidstaten gehouden zijn gevolg te geven aan een door het Verenigd Koninkrijk op grond van deze overeenkomst uitgevaardigd aanhoudingsbevel, uit de opzet van titel VII van het derde deel van die overeenkomst, en met name "uit het respectieve oogmerk van de artikelen 600 tot en met 604 ervan", volgt dat een lidstaat de tenuitvoerlegging van een dergelijk bevel slechts kan weigeren om redenen die voortvloeien uit de overeenkomst; artikel 603 van de overeenkomst is bijgevolg rechtstreeks toepasselijk; onder voorbehoud van de in het bovenvermelde artikel 603 bedoelde kennisgevingen, bepaalt paragraaf 1 van die bepaling echter dat de tenuitvoerlegging van een aanhoudingsbevel niet mag worden geweigerd op grond van het feit dat de gezochte persoon onderdaan is van de uitvoerende staat (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM; zie HvJEU (Grote Kamer) 29 juli 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, en concl. van advocaat-generaal SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 november 2024, AR P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan -

4/05/2026

Dans un arrêt du 29 juillet 2024, numéro 202/24, la Cour de justice de l'Union européenne a jugé que si aucune disposition de l'Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni, visé par l'article 13 de la loi du 15 mars 1874, ne prévoit expressément que les États membres sont tenus de donner suite à un mandat d'arrêt émis par le Royaume-Uni sur le fondement dudit Accord, il résulte de la structure du titre VII de sa troisième partie, et notamment « des fonctions respectives de ses articles 600 à 604 », qu'un État membre ne peut refuser d'exécuter un tel mandat d'arrêt que pour des motifs procédant de l'Accord; d'où il suit que l'article 603 de l'Accord est directement applicable; or, sous réserve des notifications visées audit article 603, le paragraphe 1er de cette disposition stipule que l'exécution d'un mandat d'arrêt ne peut pas être refusée au motif que la personne recherchée est un ressortissant de l'État d'exécution (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP ; voir C.J.U.E. (gr. ch.) 29 juillet 2024, C-202/24, Alchaster, ECLI:EU:C:2024:649, et les concl. de l'avocat général SZPUNAR, ECLI:EU:C:2024:559 ; Cass. 27 novembre 2024, RG P.24.1526.F, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241127.2F.27.

EXTRADITION - Extradition passive - Mandat d'arrêt international britannique en cause d'un sujet belge - Exequatur - Accord de

P. 754/844

Uitvoerbaarverklaring - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
UITVOERBAARVERKLARING - Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
ONDERZOEKSGERECHTEN - Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Uitvoerbaarverklaring - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
INTERNATIONALE RECHTSHULP - Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Uitvoerbaarverklaring - Handels- en
4/05/2026

commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Article 603, directement applicable - Conséquence

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
EXEQUATUR - Extradition passive - Mandat d'arrêt international britannique en cause d'un sujet belge - Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Article 603, directement applicable - Conséquence

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Extradition passive - Mandat d'arrêt international britannique en cause d'un sujet belge - Exequatur - Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Article 603, directement applicable - Conséquence

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Extradition passive - Mandat d'arrêt international britannique en cause d'un sujet belge - Exequatur - Accord de commerce et de coopération du 30

samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
INTERNATIONALE VERDRAGEN - Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Exequatur - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
EUROPESE UNIE - Allerlei - Passieve uitlevering - Brits internationaal aanhoudingsbevel ter zake van een Belgische onderdaan - Uitvoerbaarverklaring - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Artikel 603, rechtstreeks toepasselijk - Gevolg

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Article 603, directement applicable - Conséquence

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Extradition passive - Mandat d'arrêt international britannique en cause d'un sujet belge - Exequatur - Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Article 603, directement applicable - Conséquence

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
UNION EUROPEENNE - Divers - Extradition passive - Mandat d'arrêt international britannique en cause d'un sujet belge - Exequatur - Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Article 603, directement applicable - Conséquence

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

Krachtens artikel 167, § 2, van de Grondwet sluit de Koning, in de regel, de verdragen, die eerst gevolg hebben nadat zij de instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers hebben verkregen; de Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk is echter geen door de Koning gesloten verdrag; het betreft een associatieovereenkomst op grond van artikel 217 VWEU en de lidstaten zijn niet de verdragsluitende staten ervan.

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Aard - Gevolg - (Geen) behoefte aan instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers

- Art. 217 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

EUROPESE UNIE - Allerlei - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Aard - Gevolg - (Geen) behoefte aan instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers

- Art. 217 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 167 - Handels- en samenwerkingsovereenkomst van 30 december 2020 tussen de EU en het VK - Aard - Gevolg - (Geen) behoefte aan instemming van de Kamer van volksvertegenwoordigers

- Art. 217 Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

En vertu de l'article 167, § 2, de la Constitution, en règle, le Roi conclut les traités, lesquels n'ont d'effet qu'après avoir reçu l'assentiment de la Chambre des représentants; mais l'Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni n'est pas un traité conclu par le Roi; il s'agit d'un accord d'association fondé sur l'article 217 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne et les États membres n'en sont pas les parties contractantes.

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Nature - Conséquence - Nécessité d'un assentiment de la Chambre des représentants (non)

- Art. 217 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

UNION EUROPEENNE - Divers - Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Nature - Conséquence - Nécessité d'un assentiment de la Chambre des représentants (non)

- Art. 217 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 167 - Accord de commerce et de coopération du 30 décembre 2020 entre l'Union européenne et le Royaume-Uni - Nature - Conséquence - Nécessité d'un assentiment de la Chambre des représentants (non)

- Art. 217 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

De met het oog op uitlevering aan het Verenigd Koninkrijk gedetineerde persoon die cassatieberoep instelt tegen de door de kamer van inbeschuldigingstelling gewezen beslissing tot uitvoerbaarverklaring van het door de Britse overheden verleende internationaal aanhoudingsbevel kan de akte van cassatieberoep geldig zelf op de griffie van de gevangenis ondertekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) "De Uitleveringswet 1874 maakt geen melding van het cassatieberoep, dat ter zake geregeld blijft door het Wetboek van Strafvordering. Artikel 3 van de wet betreft immers enkel, enerzijds, de procedure van uitvoerbaarverklaring door de raadkamer van het door de bevoegde buitenlandse overheid verleende aanhoudingsbevel en, anderzijds, de wijze om het advies van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep over de uitlevering in te winnen. Daaruit volgt dat het cassatieberoep dat gericht is tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de beslissing van de raadkamer tot uitvoerbaarverklaring bevestigt, moet worden ingesteld door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift". (Cass. 28 september 2016, AR P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, AC 2016, nr. 531; zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, AC 2016, nr. 382). In het geval van de door het Verenigd Koninkrijk ingediende verzoeken tot uitlevering verwijst artikel 13 van die wet echter, met het oog op de regeling van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging van verzoeken tot overlevering", naar de Wet Europees Aanhoudingsbevel, waarvan artikel 18 voorziet in een bijzondere regeling voor het cassatieberoep en, met name, in een duidelijk kortere termijn om cassatieberoep in te stellen (vijf dagen); in dat geval eist het Hof geen tussenkomst van een advocaat die houder is van het getuigschrift (zie Cass. 25 maart 2015, AR P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, AC 2015, nr. 221, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas., ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2). Bijgevolg is het cassatieberoep, dat deel uitmaakt van de "procedure van tenuitvoerlegging en uitvaardiging

Le détenu en vue d'extradition vers le Royaume-Uni qui se pourvoit en cassation contre la décision d'exequatur du mandat d'arrêt international décerné par les autorités britanniques rendue par la chambre des mises en accusation peut valablement signer l'acte de pourvoi en personne au greffe de la prison (1). (Solution implicite). (1) « La loi du 15 mars 1874 sur les extraditions ne fait pas mention du pourvoi en cassation, lequel demeure, en cette matière, régi par le Code d'instruction criminelle. En effet, l'article 3 de la loi ne vise que, d'une part, la procédure d'exequatur par la chambre du conseil du mandat d'arrêt décerné par l'autorité étrangère compétente et, d'autre part, la manière de recueillir l'avis de la chambre des mises en accusation de la cour d'appel, à propos de l'extradition. Il s'ensuit que le pourvoi dirigé contre un arrêt de la chambre des mises en accusation, confirmant la décision d'exequatur rendue par la chambre du conseil, doit être formé par un avocat titulaire de l'attestation visée à l'article 425, § 1er, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle ». (Cass. 28 septembre 2016, RG P.16.0938.F, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160928.4, Pas. 2016, n° 531 ; voir Cass. 7 juin 2016, RG P.16.0520.N, ECLI:BE:CASS:2016:ARR.20160607.5, Pas. 2016, n° 382). Mais dans le cas des demandes d'extradition émanant du Royaume-Uni, l'article 13 de cette loi renvoie, en vue de régler la « procédure d'émission et d'exécution des demandes de remise », à la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, dont l'article 18 prévoit un régime spécial pour le pourvoi en cassation et, notamment, un délai nettement plus bref pour se pourvoir (cinq jours) ; dans ce cas, la Cour n'exige pas l'intervention d'un avocat attesté (voir Cass. 25 mars 2015, RG P.15.0393.F, ECLI:BE:CASS:2015:ARR.20150325.2, Pas. 2015, n° 221, avec concl. de M. LOOP, avocat général, ECLI:BE:CASS:2015:CONC.20150325.2). Dès lors, le pourvoi, faisant partie de la « procédure d'exécution de la demande de remise », puisqu'il permet le contrôle de la décision qui a statué sur cette demande, est bien recevable. (M.N.B.)

van verzoeken tot overlevering", aangezien het mogelijk maakt om de beslissing die over dat verzoek uitspraak heeft gedaan te toetsen, wel ontvankelijk. (M.N.B.)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPESE UNIE - Allerlei - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds
- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen
- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Passieve uitlevering -

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Extradition passive - Mandat d'arrêt international délivré par les autorités britanniques - Loi du 15 mars 1874, article 13 - Application de la procédure réglée par la loi du 19 décembre 2003 - Décision d'exequatur rendue par la chambre des mises en accusation - Acte de pourvoi signé en personne par le détenu en vue d'extradition au greffe de la prison - Recevabilité

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part
- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part
- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part
- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

UNION EUROPEENNE - Divers - Extradition passive - Mandat d'arrêt international délivré par les autorités britanniques - Loi du 15 mars 1874, article 13 - Application de la procédure réglée par la loi du 19 décembre 2003 - Décision d'exequatur rendue par la chambre des mises en accusation - Acte de pourvoi signé en personne par le détenu en vue d'extradition au greffe de la prison - Recevabilité

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part
- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part
- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part
- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions
- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Extradition passive - Mandat d'arrêt international délivré par les autorités britanniques -

Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

Loi du 15 mars 1874, article 13 - Application de la procédure réglée par la loi du 19 décembre 2003 - Décision d'exequatur rendue par la chambre des mises en accusation - Acte de pourvoi signé en personne par le détenu en vue d'extradition au greffe de la prison - Recevabilité

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Extradition passive - Mandat d'arrêt international délivré par les autorités britanniques - Loi du 15 mars 1874, article 13 - Application de la procédure réglée par la loi du 19 décembre 2003 - Décision d'exequatur rendue par la chambre des mises en accusation - Acte de pourvoi signé en personne par le détenu en vue d'extradition au greffe de la prison - Recevabilité

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

EXTRADITION - Extradition passive - Mandat d'arrêt international délivré par les autorités britanniques - Loi du 15 mars 1874, article 13 - Application de la procédure réglée par la loi du 19 décembre 2003 - Décision d'exequatur rendue par la chambre des mises en accusation - Acte de pourvoi signé en personne par le détenu en vue d'extradition au greffe de la prison - Recevabilité

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

UITVOERBAARVERKLARING - Passieve uitlevering - Internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd door de Britse overheden - Artikel 13 Uitleveringswet 1874 - Toepassing van de procedure geregeld door de Wet Europees Aanhoudingsbevel - Beslissing tot uitvoerbaarverklaring gewezen door de kamer van inbeschuldigingstelling - Akte van cassatieberoep die door de met het oog op uitlevering gedetineerde persoon zelf is ondertekend op de griffie van de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 5.1 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 596 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 603 Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland, anderzijds

- Art. 13 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 18 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

EXEQUATUR - Extradition passive - Mandat d'arrêt international délivré par les autorités britanniques - Loi du 15 mars 1874, article 13 - Application de la procédure réglée par la loi du 19 décembre 2003 - Décision d'exequatur rendue par la chambre des mises en accusation - Acte de pourvoi signé en personne par le détenu en vue d'extradition au greffe de la prison - Recevabilité

- Art. 5.1 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 596 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 603 Accord de commerce et de coopération entre l'Union européenne et la Communauté européenne de l'énergie atomique, d'une part, et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, d'autre part

- Art. 13 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 18 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

De bijzondere herhalingsregeling bepaald in de artikelen 37bis, § 2, en 48, tweede lid, Wegverkeerswet, verplicht de rechter die omstandigheid in aanmerking te nemen in geval van een eerdere veroordeling binnen een termijn van drie jaar, voor hetzelfde misdrijf, en dit ongeacht de aard en de maat van de straf die voor het antecedent werd opgelegd; de gemeenrechtelijke regeling van artikel 56, tweede lid, Strafwetboek vormt geen aanvulling van de bijzondere regeling, zodat de rechter uit de eerste regeling geen toepassingsvoorwaarde voor de tweede kan afleiden (1). (1) Zie Cass. 8 december 2004, AR P.04.1174.F, AC 2004, nr. 599; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge – Tome IV : la peine, Brussel, Larcier, 2017, 562.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Bijzondere herhaling - Aard en maat van de straf die als grondslag voor de herhaling dient - (Geen) aanvullend karakter van de gemeenrechtelijke herhaling - Invloed

- Art. 37bis, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

- Art. 48, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Bijzondere herhaling - Aard en maat van de straf die als grondslag voor de herhaling dient - (Geen) aanvullend karakter van de gemeenrechtelijke herhaling - Invloed

- Art. 37bis, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

- Art. 48, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

HERHALING - Wegverkeerswet - Bijzondere herhaling - Aard en maat van de straf die als grondslag voor de herhaling dient - (Geen) aanvullend karakter van de gemeenrechtelijke herhaling - Invloed

- Art. 37bis, § 2 Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

- Art. 48, tweede lid Wet 16 maart 1968 betreffende de politie over het wegverkeer

- Art. 56, tweede lid Strafwetboek

Le régime de récidive spéciale prévu par les articles 37bis, § 2, et 48, alinéa 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière impose au juge de retenir cette circonstance en cas de condamnation antérieure dans un délai de trois ans, pour la même infraction, et ce, quels que soient la nature et le quantum de la peine infligée par l'antécédent; le régime de droit commun de l'article 56, alinéa 2, du Code pénal n'est pas supplétif du régime spécial, en manière telle que le juge n'a pas à puiser dans le premier une condition d'application du second (1). (1) Voir Cass. 8 décembre 2004, RG P.04.1174.F, Pas. 2004, n° 599 ; F. Kuty, Principes généraux du droit pénal belge – Tome IV : la peine, Bruxelles, Larcier, 2017, p. 562.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Récidive spéciale - Nature et quantum de la peine qui fonde la récidive - Supplétivité de la récidive de droit commun (non) - Incidence

- Art. 37bis, § 2 Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

- Art. 48, al. 2 Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

- Art. 56, al. 2 Code pénal

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Récidive spéciale - Nature et quantum de la peine qui fonde la récidive - Supplétivité de la récidive de droit commun (non) - Incidence

- Art. 37bis, § 2 Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

- Art. 48, al. 2 Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

- Art. 56, al. 2 Code pénal

RECIDIVE - Loi relative à la police de la circulation routière - Récidive spéciale - Nature et quantum de la peine qui fonde la récidive - Supplétivité de la récidive de droit commun (non) - Incidence

- Art. 37bis, § 2 Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

- Art. 48, al. 2 Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière

- Art. 56, al. 2 Code pénal

Artikel 47, § 1, Wet Strafvuivering verzet zich niet tegen de vaststelling dat een gebrekkige talenkennis van een veroordeelde het psychosociaal onderzoek belemmert en tegen het betrekken van dit gegeven bij de beoordeling van het voorhanden zijn van tegenaanwijzingen.

L'article 97, § 1er, alinéa 2, dernière phrase, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine prévoit que les moyens de cassation sont proposés dans un mémoire qui doit parvenir au plus tard le cinquième jour qui suit la date du pourvoi; le pourvoi contre la décision du tribunal de l'application des peines doit être formé par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation visée par le livre II, titre III, du Code d'instruction criminelle; un tel avocat étant censé connaître le délai et les formes applicables au dépôt d'un mémoire dans le cadre d'un pourvoi contre une décision du tribunal de l'application des peines, il est censé savoir qu'il doit faire parvenir ce mémoire au greffe de la Cour de cassation au plus tard le cinquième jour qui suit la date du pourvoi, sans attendre la réception de l'avis de fixation de l'audience.

STRAFUITVOERING - Strafvuiveringsrechtbank - Verzoek om een modaliteit toe te kennen - Tegenaanwijzingen - Gebrekkige talenkennis van de veroordeelde

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Demande d'octroi d'une modalité - Contre-indications - Manque de connaissances linguistiques du condamné

- Art. 47, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0799.F

18 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250618.2F.19](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 23bis, derde lid, en 23ter, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken en hun wetsgeschiedenis volgt dat de veroordeelde gemachtigd is de strafuitvoeringsrechtbank van een ander taalstelsel te kiezen als hij zich in een andere landstaal uitdrukt dan die van de rechtbank die normaal bevoegd is en dat een in een gevangenis, gelegen in het tweetalig gebied van Brussel-Hoofdstad, opgesloten veroordeelde ook van die keuzemogelijkheid gebruik kan maken door zich te richten tot de rechter of de rechtbank waar de rechtspleging wordt gevoerd in de door hem gekozen taal (1). (1) Cass. 4 december 2018, AR P.18.1136.N, AC 2018, nr. 682.

Il résulte des articles 23bis, alinéa 3, et 23ter, alinéa 1er, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire et de leur genèse que le condamné est autorisé à choisir le juge de l'application des peines d'un autre rôle linguistique s'il s'exprime dans une langue nationale autre que celle du tribunal en principe compétent et que le condamné incarcéré dans une prison située dans la région bilingue de Bruxelles-Capitale peut également bénéficier de cette possibilité en s'adressant au juge ou au tribunal où la procédure est faite dans la langue qu'il choisit (1). (1) Cass. 4 décembre 2018, RG P.18.1136.N, Pas. 2018, n° 682.

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Strafvuivering -

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Exécution des peines -

Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot wijziging van de taal - Veroordeelde opgesloten in een Brusselse instelling - Keuze van de taal

- Art. 23bis, derde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 23ter, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Strafuitvoering - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot wijziging van de taal - Bevoegde rechtbank - Veroordeelde opgesloten in een Brusselse instelling - Keuze van de taal

- Art. 23bis, derde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 23ter, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank - Taalgebruik - Verzoek tot wijziging van de taal - Veroordeelde opgesloten in een Brusselse instelling - Keuze van de taal

- Art. 23bis, derde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 23ter, eerste lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Tribunal de l'application des peines - Demande de changement de langue - Condamné incarcéré dans un établissement bruxellois - Choix de la langue

- Art. 23bis, al. 3 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 23ter, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Exécution des peines - Tribunal de l'application des peines - Demande de changement de langue - Tribunal compétent - Condamné incarcéré dans un établissement bruxellois - Choix de la langue

- Art. 23bis, al. 3 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 23ter, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Emploi des langues - Demande de changement de langue - Condamné incarcéré dans un établissement bruxellois - Choix de la langue

- Art. 23bis, al. 3 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 23ter, al. 1er L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.25.0800.F

11 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250611.2F.6](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat de aanhouding van de vreemdeling heeft plaatsgevonden toen hij zich naar de lokalen van de Dienst Vreemdelingenzaken had begeven met het oog op een onderhoud over zijn verzoek om internationale bescherming, waarvoor hij was opgeroepen, krachtens een beslissing tot handhaving die dezelfde dag en niet daags vóór dat onderhoud was genomen, kan niet worden afgeleid dat de autoriteiten de vreemdeling opzettelijk hebben misleid, in strijd met artikel 5.1.f, EVRM.

VREEMDELINGEN - Beslissing tot handhaving - Verzoek om internationale bescherming - Vrijheidsberoving n.a.v. het onderzoek van de aanvraag - (Geen) gebrek aan loyauteit - Artikel 5.1.f, EVRM - Verenigbaarheid

- Art. 5.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.f - Vreemdeling - Beslissing tot handhaving - Verzoek om internationale bescherming - Vrijheidsberoving n.a.v. het onderzoek van de aanvraag - (Geen) gebrek aan loyauteit - Verenigbaarheid

- Art. 5.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De la circonstance que l'arrestation de l'étranger est intervenue à l'occasion de son déplacement dans les locaux de l'Office des étrangers en vue d'un entretien relatif à sa demande de protection internationale, auquel il avait été convoqué, en vertu d'une décision de maintien prise le jour même et non la veille de cet entretien, il ne se déduit pas que les autorités ont sciemment trompé l'étranger, en violation de l'article 5.1.f) de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

ETRANGERS - Décision de maintien - Demande de protection internationale - Privation de liberté à l'occasion de l'instruction de la demande - Déloyauté (non) - Conv. D.H., article 5, § 1er, f - Compatibilité

- Art. 5, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, f - Etranger - Décision de maintien - Demande de protection internationale - Privation de liberté à l'occasion de l'instruction de la demande - Déloyauté (non) - Compatibilité

- Art. 5, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.0815.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.24](#)

AC nr. ...

Het voorschrift van artikel 835, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgens hetwelk de vordering tot wraking op straffe van nietigheid moet worden ingeleid bij een ter griffie neergelegde akte die de middelen bevat en die wordt ondertekend door een advocaat die meer dan tien jaar bij de balie is ingeschreven, heeft tot doel te vermijden dat wrakingsverzoeken, die de normale werking van het gerecht verstoren, al te lichtzinnig worden ingesteld; alleen van een advocaat met een zekere ervaring, die geen persoonlijke belangen heeft in de zaak die zijn perceptie over de feiten en het recht kan vertekenen, kan worden verwacht dat hij met voldoende afstand en terughoudendheid de wettigheid en de wenselijkheid van een wrakingsverzoek kan beoordelen; deze verplichting dient een wettig doel, namelijk een behoorlijke rechtsbedeling en is niet disproportioneel met het beoogde doel.

ADVOCAAT - Wraking - Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Doelstelling - Wettig doel - Uitwerking

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Doelstelling - Wettig doel - Uitwerking

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La formalité prévue à l'article 835, alinéa 1er, du Code judiciaire, selon laquelle la demande en récusation doit être introduite, sous peine de nullité, par un acte, contenant les moyens, qui doit être déposé au greffe et être signé par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau, a pour but d'éviter que des demandes en récusation, qui perturbent le cours normal de la justice, soient introduites à la légère; seul un avocat doté d'une certaine expérience et qui n'a en la cause aucun intérêt personnel pouvant altérer sa perception des faits et du droit est censé apprécier la légalité et l'opportunité d'une demande en récusation avec suffisamment de distance et de retenue; cette obligation sert un objectif légitime, à savoir une bonne administration de la justice, sans être disproportionnée par rapport à cet objectif.

AVOCAT - Récusation - Recevabilité de la demande en récusation - Avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Finalité - Objectif légitime - Effet

- Art. 835, al. 1er Code judiciaire

RECUSATION - Recevabilité de la demande en récusation - Avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Finalité - Objectif légitime - Effet

- Art. 835, al. 1er Code judiciaire

Hij die voorhoudt dat overmacht hem heeft belet de verplichting van artikel 835, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek na te leven om een beroep te doen op een advocaat met de vereiste anciënniteit, moet die aanvoering aannemelijk maken.

La formalité prévue à l'article 835, alinéa 1er, du Code judiciaire, selon laquelle la demande en récusation doit être introduite, sous peine de nullité, par un acte, contenant les moyens, qui doit être déposé au greffe et être signé par un avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau, a pour but d'éviter que des demandes en récusation, qui perturbent le cours normal de la justice, soient introduites à la légère; seul un avocat doté d'une certaine expérience et qui n'a en la cause aucun intérêt personnel pouvant altérer sa perception des faits et du droit est censé apprécier la légalité et l'opportunité d'une demande en récusation avec suffisamment de distance et de retenue; cette obligation sert un objectif légitime, à savoir une bonne administration de la justice, sans être disproportionnée par rapport à cet objectif.

ADVOCAAT - *Wraking - Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Overmacht - Aanvoering - Wijze*

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - *Ontvankelijkheid van wrakingsverzoek - Advocaat die meer dan 10 jaar is ingeschreven bij de balie - Overmacht - Aanvoering - Wijze*

- Art. 835, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

AVOCAT - *Récusation - Recevabilité de la demande en récusation - Avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Force majeure - Allégation - Modalités*

- Art. 835, al. 1er Code judiciaire

RECUSATION - *Recevabilité de la demande en récusation - Avocat inscrit depuis plus de dix ans au barreau - Force majeure - Allégation - Modalités*

- Art. 835, al. 1er Code judiciaire

Krachtens artikel 1.2 Burgerlijk Wetboek is de nieuwe wet, behoudens andersluidende bepaling, van toepassing op de toekomstige gevolgen van onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder de nieuwe wet, voor zover dit geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten; hieruit volgt dat het onderzoeksgerecht naar recht kan oordelen dat, vóór de invoering, in de Vreemdelingenwet, van artikel 74/24 door de wet van 12 mei 2024, het in dat artikel bedoelde begeleidingstraject reeds was ingevoerd en dat het vreemdelingen tegen wie een bevel om het grondgebied te verlaten was uitgevaardigd, de mogelijkheid bood een minder dwingende maatregel dan een vasthouding in een gesloten centrum te genieten, zodat de vreemdeling zich in geval van niet-naleving van die maatregel reeds aan een risico op vasthouding en op een gedwongen terugkeer blootstelde.

VREEMDELINGEN - Wet 12 mei 2024 tot invoering van het aanklappende begeleidingstraject in het kader van een terugkeer- of overdrachtsprocedure - Werking van de wet in de tijd - Begeleidingstraject voorgesteld vóór de inwerkingtreding van de wet - Niet-naleving van het begeleidingstraject

- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

- Art. 74/24 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 74/25 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Vreemdelingen - Wet 12 mei 2024 tot invoering van het aanklappende begeleidingstraject in het kader van een terugkeer- of overdrachtsprocedure - Begeleidingstraject voorgesteld vóór de inwerkingtreding van de wet - Niet-naleving van het begeleidingstraject - Gevolg

- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

- Art. 74/24 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 74/25 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

En vertu de l'article 1.2 du nouveau Code civil, la loi nouvelle est, sauf disposition contraire, applicable aux effets futurs de situations nées sous l'empire de la loi ancienne qui se produisent ou qui perdurent sous la loi nouvelle, pour autant qu'il ne soit pas porté atteinte à des droits irrévocablement fixés; il en résulte que la juridiction d'instruction peut légalement considérer qu'avant l'insertion par la loi du 12 mai 2024 de l'article 74/24 dans la loi du 15 décembre 1980, le projet d'accompagnement qui y est visé était déjà mis en place et qu'il permettait aux étrangers qui avaient fait l'objet d'un ordre de quitter le territoire de bénéficier d'une mesure moins coercitive qu'un maintien en centre fermé en telle sorte qu'en cas de non-respect de cette mesure, l'étranger s'exposait déjà à un risque de maintien et de retour forcé.

ETRANGERS - Loi du 12 mai 2024 insérant le projet d'accompagnement intensif dans le cadre d'une procédure de retour ou de transfert - Application de la loi dans le temps - Projet d'accompagnement proposé avant l'entrée en vigueur de la loi - Non-respect du projet d'accompagnement

- Art. 1.2 Code Civil - Livre 1: Dispositions générales

- Art. 74/24 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 74/25 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Etrangers - Loi du 12 mai 2024 insérant le projet d'accompagnement intensif dans le cadre d'une procédure de retour ou de transfert - Projet d'accompagnement proposé avant l'entrée en vigueur de la loi - Non-respect du projet d'accompagnement - Conséquence

- Art. 1.2 Code Civil - Livre 1: Dispositions générales

- Art. 74/24 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 74/25 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Wanneer de administratieve overheid in de beslissing tot vrijheidsberoving concreet melding maakt van de omstandigheden die de maatregel verantwoorden ten aanzien van de in artikel 7, derde lid, Vreemdelingenwet bepaalde subsidiariteitsvoorwaarde motiveert ze deze akte overeenkomstig het wettelijk voorschrift; geen enkele bepaling verplicht die overheid, evenmin als het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over een verzoekschrift met het oog op de invrijheidstelling van de vreemdeling, om daarenboven de redenen op te geven waarom ze oordeelt dat een minder dwingende maatregel ondoeltreffend zou zijn om het risico op onderduiken van de vreemdeling tegen te gaan.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdeling - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Motivering van de vasthoudingsmaatregel - Ontoereikend karakter van de minder dwingende dwangmaatregelen dan de vasthouding - Omvang van de motivering

- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vreemdeling - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Motivering van de vasthoudingsmaatregel - Ontoereikend karakter van de minder dwingende dwangmaatregelen dan de vasthouding - Omvang van de motivering

- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoetsing - Motivering van de vasthoudingsmaatregel - Ontoereikend karakter van de minder dwingende dwangmaatregelen dan de vasthouding - Omvang van de motivering

- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 74/28 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque, dans la décision de privation de liberté, l'autorité administrative indique concrètement les circonstances justifiant la mesure au regard de la condition de subsidiarité prévue par l'article 7, alinéa 3, de la loi du 15 décembre 1980, elle motive cet acte conformément au prescrit légal; aucune disposition n'impose à cette autorité, et pas davantage à la juridiction d'instruction appelée à statuer sur une requête en vue de la remise en liberté de l'étranger, d'exposer en outre les raisons pour lesquelles elle considère qu'une mesure moins contraignante serait inapte à rencontrer le risque de fuite de l'étranger.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etranger - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Motivation de la mesure de rétention - Caractère insuffisant des mesures coercitives moins contraignantes que la rétention - Etendue de la motivation

- Art. 7 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 74/28 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Etranger - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Motivation de la mesure de rétention - Caractère insuffisant des mesures coercitives moins contraignantes que la rétention - Etendue de la motivation

- Art. 7 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 74/28 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Contrôle de légalité - Motivation de la mesure de rétention - Caractère insuffisant des mesures coercitives moins contraignantes que la rétention - Etendue de la motivation

- Art. 7 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 74/28 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Overeenkomstig artikel 21, § 4, Voorlopige Hechteniswet gaat de raadkamer na of het bevel tot aanhouding regelmatig is ten aanzien van de bepalingen van die wet; wanneer een inverdenkinggestelde de nietigheid van een onderzoekshandeling en van de daaropvolgende rechtspleging opwerpt om de wettigheid van de voorlopige hechtenis te betwisten, dient het onderzoeksgerecht, dat niet met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering handelt, enkel een onderzoek prima facie van de aangevoerde onregelmatigheid te verrichten; dat onderzoek is niet beperkt tot het toezicht op de naleving, door de onderzoeksrechter, van de door de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen en voorwaarden; het arrest dat stelt dat de overschrijding, door de onderzoeksrechter, van de grenzen waarbinnen de zaak bij hem aanhangig was gemaakt geen schending van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel uitmaakt, maar vervolgens nalaat om prima facie te onderzoeken of een dergelijke grief gegrond is, schendt bovenvermeld artikel 21, § 4 (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2014, AR P.13.1753.N, AC 2014, nr. 74.

ONDERZOEKSRECHTER - Aanhoudingsbevel - Onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de handhaving van de hechtenis - Overschrijding van de saisine - Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Onderzoeksgerecht dat uitspraak doet over de handhaving van de hechtenis - Overschrijding van de saisine - Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerecht - Overschrijding van de saisine - Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskenning van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Toezicht op de handhaving van de

Conformément à l'article 21, § 4, de la loi relative à la détention préventive, la chambre du conseil s'assure de la régularité du mandat d'arrêt au regard des dispositions de ladite loi; lorsqu'un inculpé invoque la nullité d'un acte d'instruction et de la procédure subséquente pour contester la légalité de la détention préventive, la juridiction d'instruction, qui n'agit pas en application de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle, est seulement tenue de procéder à un contrôle prima facie de l'irrégularité soulevée; ce contrôle ne se limite pas à la vérification du respect, par le juge d'instruction, des formes et conditions prescrites par la loi à peine de nullité; dès lors, l'arrêt qui, après avoir énoncé que le dépassement de sa saisine par le juge d'instruction ne constitue pas la violation d'une règle prescrite à peine de nullité, s'abstient de vérifier, prima facie, si pareil grief est fondé, viole l'article 21, § 4, susvisé (1). (1) Voir Cass. 28 janvier 2014, RG P.13.1753.N, Pas. 2014, n° 74.

JUGE D'INSTRUCTION - Mandat d'arrêt - Juridiction d'instruction statuant sur le maintien de la détention - Dépassement de saisine - Examen - Portée - Limitation à la violation d'une règle prescrite à peine de nullité (non)

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Juridiction d'instruction statuant sur le maintien de la détention - Dépassement de saisine - Examen - Portée - Limitation à la violation d'une règle prescrite à peine de nullité (non)

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridiction d'instruction - Dépassement de saisine - Examen - Portée - Limitation à la violation d'une règle prescrite à peine de nullité (non)

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Contrôle du maintien de la

voorlopige hechtenis - Overschrijding van de saisine -
Onderzoek - Draagwijdte - (Geen) beperking tot de miskening
van een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel

- Art. 21, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige
hechtenis

détention préventive - Dépassement de saisine - Examen - Portée -
Limitation à la violation d'une règle prescrite à peine de nullité (non)

- Art. 21, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention
préventive

P.25.0832.F17 september 2025 [ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250917.2F.15](#)

AC nr. ...

Het Hof van Cassatie voert niet ambtshalve een middel aan op het cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolginstelling (1). (1) Cass. 16 februari 2005, AR P.04.1428.F, AC 2005, nr. 95; Zie Cass. 14 juni 2017, AR P.17.0256.F, AC 2017, nr. 385 (impliciet); Cass. 10 september 1996, AR P.95.0849.N, AC 1996, nr. 299; Cass. 10 december 1980 (voltallige zitting), AR 5918, AC 1981, I, nr. 219; R. DECLERCQ, "Poursvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 487: "On le comprend difficilement, étant donné que le recours porte dans ce cas sur l'action publique" (Cass. 7 novembre 1979, AC 1980, 299).

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Ambtshalve op te werpen middelen - Cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolginstelling - (Geen) ambtshalve toezicht

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Ambtshalve voorgedragen middel - Cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolginstelling - (Geen) ambtshalve toezicht

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Cassatieberoep van een burgerlijke partij tegen een arrest van buitenvervolginstelling - (Geen) ambtshalve toezicht

La Cour de cassation ne soulève pas de moyen d'office sur le pourvoi d'une partie civile contre un arrêt de non-lieu (1). (Solution implicite). (1) Cass. 16 février 2005, RG P.04.1428.F, Pas. 2005, n° 95 ; voir Cass. 14 juin 2017, RG P.17.0256.F, Pas. 2017, n° 385 (implicite) ; Cass. 10 septembre 1996, RG P.95.0849.N, Pas. 1996, n° 299 ; Cass. 10 décembre 1980 (audience plénière), RG 5918, Pas. 1981, I, n° 219 ; R. DECLERCQ, « Poursvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 487 : « On le comprend difficilement, étant donné que le recours porte dans ce cas sur l'action publique » (Cass. 7 novembre 1979, Pas. 1980, p. 299).

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Des moyens d'office; voir aussi: 810 moyen de cassation - Poursvoi d'une partie civile contre un arrêt de non-lieu - Contrôle d'office (non)

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen d'office - Poursvoi d'une partie civile contre un arrêt de non-lieu - Contrôle d'office (non)

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Poursvoi d'une partie civile contre un arrêt de non-lieu - Contrôle d'office (non)

P.25.0834.F

25 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250625.2F.12](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 635, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek zijn de strafuitvoeringsrechtbanken bevoegd voor de tot een of meerdere vrijheidsstraffen veroordeelden die gedetineerd zijn in de strafinrichtingen in het rechtsgebied van het hof van beroep waarin zij zijn gevestigd, behoudens de door de Koning bepaalde uitzonderingen; ze blijven bevoegd voor elke beslissing tot op het moment van de definitieve invrijheidstelling; uit de parlementaire voorbereiding van de Wet 17 mei 2006 houdende oprichting van strafuitvoeringsrechtbanken blijkt dat de tweede zin van die bepaling werd ingevoerd om de rechtbank na haar beslissing in staat te stellen de veroordeelde tot zijn definitieve vrijlating te blijven volgen; hieruit volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank, om bevoegd te blijven, reeds uitspraak moet hebben gedaan over een strafuitvoeringsmodaliteit, overeenkomstig haar op het ogenblik van de initiële aanhangigmaking geldende territoriale bevoegdheid; als dat niet het geval is, wordt de bevoegdheid toegekend aan de strafuitvoeringsrechtbank die territoriaal bevoegd is op het ogenblik van het indienen van het aanvraag door de veroordeelde of van het advies van de gevangenisdirecteur (1); de rechter die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om strafuitvoeringsmodaliteiten, doet geen uitspraak over de gegrondheid van een dergelijk verzoek en stelt bijgevolg de bevoegdheid niet vast van de strafuitvoeringsrechtbank die uitspraak zal doen over de nieuwe verzoeken die door dezelfde veroordeelde worden ingediend. (1) Zie Cass. 8 februari 2017, AR P.16.1319.F, AC 2017, nr. 94, met concl. OM op datum in Pas., dat vaststelt dat de strafuitvoeringsrechtbank die de niet-ontvankelijkheid van het verzoek vaststelt, geen uitspraak over de modaliteit heeft gedaan. Dat is a fortiori het geval wanneer, zoals in dit geval, de strafuitvoeringsrechtbank enkel akte heeft verleend van de afstand van een verzoek. (M.N.B.)

Aux termes de l'article 635, § 1er, alinéa 1er, du Code judiciaire, les tribunaux de l'application des peines sont compétents pour les condamnés à une ou plusieurs peines privatives de liberté détenus dans les établissements pénitentiaires situés dans le ressort de la cour d'appel où ils sont établis, sauf les exceptions prévues par le Roi; ils restent compétents pour toute décision jusqu'au moment où la libération devient définitive; il ressort des travaux préparatoires de la loi du 17 mai 2006 instaurant des tribunaux de l'application des peines que la seconde phrase de cette disposition a été introduite en vue de permettre au tribunal qui a prononcé une décision de continuer à suivre le condamné jusqu'à sa libération définitive; il s'en déduit que, pour demeurer compétent, le tribunal de l'application des peines doit avoir déjà statué sur une modalité d'exécution de la peine, conformément à sa compétence territoriale au moment de la première saisine; si tel n'est pas le cas, la compétence est attribuée au tribunal de l'application des peines territorialement compétent au moment de l'introduction de la demande du condamné ou de l'avis du directeur de prison (1); le juge qui se limite à constater le désistement d'une demande de modalité d'exécution de la peine ne statue pas sur les mérites d'une telle demande et, partant, ne fixe pas la compétence du tribunal de l'application des peines qui se prononcera sur les nouvelles demandes introduites par le même condamné. (1) Voir Cass. 8 février 2017, RG P.16.1319.F, Pas. 2017, n° 94 (avec concl. du MP), qui constate que le tribunal de l'application des peines, en constatant l'irrecevabilité de la demande, n'a pas statué sur la modalité. Il en est a fortiori ainsi lorsque, comme dans la présente espèce, le tribunal de l'application des peines s'est borné à acter le désistement d'une demande. (M.N.B.)

STRAUITVOERING - Strafitvoeringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid - Criterium - Initiële beslissing doet uitspraak over een strafuitvoeringsmodaliteit - Begrip - (Geen) beslissing die

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Compétence territoriale - Critère - Première décision statuant sur une modalité d'exécution de la peine - Notion - Décision se bornant

zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om een dergelijke modaliteit - Gevolg

- Art. 635, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen vonnisgerechten - Strafvuiveringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid - Criterium - Initiële beslissing doet uitspraak over een strafuiveringsmodaliteit - Begrip - (Geen) beslissing die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om een dergelijke modaliteit - Gevolg

- Art. 635, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Strafvuiveringsrechtbank - Territoriale bevoegdheid - Criterium - Initiële beslissing doet uitspraak over een strafuiveringsmodaliteit - Begrip - (Geen) beslissing die zich ertoe beperkt akte te verlenen van de afstand van een verzoek om een dergelijke modaliteit - Gevolg

- Art. 635, § 1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

à décréter le désistement de la demande d'une telle modalité (non) - Conséquence

- Art. 635, § 1er, al. 1er Code judiciaire

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions de jugement - Tribunal de l'application des peines - Compétence territoriale - Critère - Première décision statuant sur une modalité d'exécution de la peine - Notion - Décision se bornant à décréter le désistement de la demande d'une telle modalité (non) - Conséquence

- Art. 635, § 1er, al. 1er Code judiciaire

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Tribunal de l'application des peines - Compétence territoriale - Critère - Première décision statuant sur une modalité d'exécution de la peine - Notion - Décision se bornant à décréter le désistement de la demande d'une telle modalité (non) - Conséquence

- Art. 635, § 1er, al. 1er Code judiciaire

P.25.0837.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.30](#)

AC nr. ...

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat indien blijkt dat vrijheidsberoving van de geïnterneerde onrechtmatig is omdat zij niet binnen een redelijke termijn plaatsvindt in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt en er dus bijgevolg een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM, dit niet noodzakelijk tot de invrijheidstelling van de geïnterneerde moet leiden; de interneringsmaatregel strekt immers ook tot de beveiliging van de samenleving en in dat geval moet de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving worden afgewogen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan worden beslist dat niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM de geïnterneerde van zijn vrijheid blijft beroofd; het door artikel 13 EVRM bedoelde recht op daadwerkelijk rechtsherstel kan dan bestaan in de vaststelling dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgde recht van de geïnterneerde op een vrijheidsberoving in een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, is miskend, wat dan de mogelijkheid opent voor een schadevergoedingsvordering tegen de overheid; hieruit volgt dat indien uit de vaststellingen van de kamer voor bescherming van de maatschappij blijkt dat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in of overgeplaatst naar een aangepaste instelling waar hij de nodige zorg ontvangt, zij dient vast te stellen dat het door artikel 5.1.e EVRM gewaarborgd recht van de geïnterneerde is miskend en vervolgens die onrechtmatigheid moet afwegen tegen de gevolgen van een invrijheidstelling van de geïnterneerde voor de veiligheid van de samenleving (1). (1) Zie Cass. 22 oktober 2024, AR P.24.1346.N, AC 2024, nr. 702, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241022.2N.24.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Plaatsing in aangepaste instelling binnen redelijke termijn - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctionering - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving -

Il résulte de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'Homme que la constatation de l'illégalité de la privation de liberté de l'interné parce que ce dernier n'est pas placé dans un délai raisonnable dans une institution adaptée lui prodiguant les soins nécessaires, en violation, dès lors, de l'article 5, § 1er, e, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ne donne pas nécessairement lieu à la libération de l'interné ; la mesure d'internement vise, en effet, à protéger la société et, en l'occurrence, l'illégalité de la privation de liberté doit être mise en balance par rapport au danger que représente une libération de l'interné pour la société, et il peut être décidé de maintenir l'interné en détention, nonobstant la violation constatée de l'article 5, § 1er, e, de la Convention ; la réparation en droit effective visée à l'article 13 de la Convention peut aussi consister en la constatation de la violation du droit de l'interné à être privé de liberté dans une institution adaptée lui prodiguant les soins nécessaires, que garantit l'article 5, § 1er, e, de la Convention, ce qui ouvre la voie à une action en dommages et intérêts contre les autorités; il en résulte que, s'il appert des constatations de la chambre de protection sociale qu'un interné n'est pas placé ou transféré dans un délai raisonnable dans une institution adaptée lui prodiguant les soins nécessaires, elle doit constater la violation du droit de l'interné garanti par l'article 5, § 1er, e, de la Convention et, par ailleurs, mettre en balance cette illégalité par rapport aux conséquences de la libération de l'interné pour la sécurité de la société (1). (1) Voir Cass. 22 octobre 2024, RG P.24.1346.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241022.2N.24.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Placement dans une institution adaptée dans un délai raisonnable - Placement en section de défense sociale - Illégalité du placement en raison du caractère déraisonnable du délai - Sanction - Réparation en droit - Mission de la juridiction d'instruction - Danger pour la société - Mise en balance de l'illégalité par rapport aux conséquences de la libération pour la sécurité de la société - Incidence

Invloed

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Uitvoering - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctiëring - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving - Invloed

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Internering - Uitvoering - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctiëring - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving - Invloed

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Internering - Uitvoering - Plaatsing in Afdeling Bescherming Maatschappij - Onrechtmatigheid van de plaatsing wegens onredelijke termijn - Sanctiëring - Rechtsherstel - Taak van het onderzoeksgerecht - Gevaar voor de samenleving - Afweging van de onrechtmatigheid tegen de gevolgen van de invrijheidstelling voor de veiligheid van de samenleving - Invloed

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DEFENSE SOCIALE - Internement - Exécution - Placement dans un délai raisonnable au sein d'un établissement adéquat - Placement en section de défense sociale - Illégalité du placement en raison du caractère déraisonnable du délai - Sanction - Réparation en droit - Mission de la juridiction d'instruction - Danger pour la société - Mise en balance de l'illégalité par rapport aux conséquences de la libération pour la sécurité de la société - Incidence

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Internement - Exécution - Placement dans un délai raisonnable au sein d'un établissement adéquat - Placement en section de défense sociale - Illégalité du placement en raison du caractère déraisonnable du délai - Sanction - Réparation en droit - Mission de la juridiction d'instruction - Danger pour la société - Mise en balance de l'illégalité par rapport aux conséquences de la libération pour la sécurité de la société - Incidence

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Internement - Exécution - Placement en section de défense sociale - Illégalité du placement en raison du caractère déraisonnable du délai - Sanction - Réparation en droit - Mission de la juridiction d'instruction - Danger pour la société - Mise en balance de l'illégalité par rapport aux conséquences de la libération pour la sécurité de la société - Incidence

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld wordt miskend door de strafuitvoeringsrechtbank die in het kader van een herroepingsvordering oordeelt dat de veroordeelde tot vrijheidsstraf zich schuldig heeft gemaakt aan strafbare feiten, waarvoor hij nog niet werd veroordeeld; dit vermoeden wordt niet miskend indien de strafuitvoeringsrechtbank aanneemt dat de veroordeelde een ernstig gevaar vormt voor de fysieke of psychische integriteit van derden of dat hij een bijzondere voorwaarde niet heeft nageleefd louter op grond van feitelijke gegevens die als strafbare feiten kunnen worden gekwalificeerd, zonder dat de strafuitvoeringsrechtbank zich evenwel uitspreekt over de schuld van de veroordeelde aan die strafbare feiten (1). (1) Zie Cass. 1 oktober 2024, AR P.24.1298.N, AC 2024, nr. 639; Cass. 4 april 2023, AR P.23.0369.N, AC 2023, nr. 260.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteit - Herroeping - Niet-naleving van een opgelegde voorwaarde - Beoordeling op grond van feitelijke gegevens die strafbare feiten kunnen vormen - Geen uitspraak over de schuld van veroordeelde - Geen miskenning van vermoeden van onschuld - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 64, 2° en 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafwetvoeringsrechtbank - Vermoeden van onschuld - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteit - Herroeping - Niet-naleving van een opgelegde voorwaarde - Beoordeling op grond van feitelijke gegevens die strafbare feiten kunnen vormen - Geen uitspraak over de schuld van veroordeelde - Geen miskenning van vermoeden van onschuld

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 64, 2° en 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteit - Herroeping - Niet-naleving van een

Le principe général du droit relatif à la présomption d'innocence est violé par le tribunal de l'application des peines qui considère, dans le cadre d'une demande de révocation, que le condamné à une peine privative de liberté s'est rendu coupable de faits punissables du chef desquels il n'a pas encore été condamné ; cette présomption n'est pas violée si le tribunal de l'application des peines admet que le condamné met gravement en péril l'intégrité physique et psychique de tiers ou qu'il n'a pas respecté une condition particulière, simplement sur la base d'éléments factuels qui peuvent être qualifiés de faits punissables, sans que le tribunal de l'application des peines se prononce toutefois sur la culpabilité du condamné du chef de ces faits punissables (1). (1) Voir Cass. 1er octobre 2024, RG P.24.1298.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20241001.2N.20 ; Cass. 4 avril 2023, RG P.23.0369.N, ECLI:BE:CASS:2023:ARR.20230404.2N.9.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Révocation - Inobservation des conditions imposées - Appréciation sur la base d'éléments factuels qui peuvent constituer des faits punissables - Pas de décision sur la culpabilité du condamné - Pas de décision sur la culpabilité du condamné - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 64, 2° et 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Présomption d'innocence - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Révocation - Inobservation des conditions imposées - Appréciation sur la base d'éléments factuels qui peuvent constituer des faits punissables - Pas de décision sur la culpabilité du condamné - Pas de décision sur la culpabilité du condamné

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 64, 2° et 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Révocation - Inobservation des

opgelegde voorwaarde - Beoordeling op grond van feitelijke gegevens die strafbare feiten kunnen vormen - Geen uitspraak over de schuld van veroordeelde - Geen miskennis van vermoeden van onschuld - Gevolg

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 64, 2° en 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

conditions imposées - Appréciation sur la base d'éléments factuels qui peuvent constituer des faits punissables - Pas de décision sur la culpabilité du condamné - Pas de décision sur la culpabilité du condamné - Conséquence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 64, 2° et 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0847.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.33](#)

AC nr. ...

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich evenmin ertegen dat in afwachting van de realisering van een dergelijke aan de toestand van de geïnterneerde meer aangepaste en met zijn wensen overeenkomende overplaatsing, de geïnterneerde tijdelijk wordt geplaatst in een inrichting die niet aangepast is aan zijn toestand; het staat aan de kamer voor bescherming van de maatschappij erop toe te zien dat de duur van een dergelijk verblijf beperkt blijft en dat de geïnterneerde binnen een redelijke termijn daadwerkelijk wordt geplaatst in de aan zijn toestand aangepaste voorziening en die redelijke termijn, die niet in absolute termen is uit te drukken, hangt onder meer af van de aard van de geestesziekte, de mogelijke behandelwijzen, de wijze waarop de geïnterneerde desgevallend in het verleden reeds werd behandeld, de wijze waarop de uitvoering van de internering in het verleden is verlopen, de beschikbaarheid van de voorzieningen die zijn gericht op de specifieke noden van de geïnterneerde en de bereidheid van de geïnterneerde om mee te werken met voorgestelde behandelingen; het Hof gaat na of de kamer uit haar vaststellingen geen onmogelijk te verantwoorden gevolgen heeft afgeleid.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

Les articles 3, 5, § 1er, e, et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et l'article 19, alinéa 2, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement ne s'opposent pas davantage à ce que, dans l'attente de la concrétisation d'un tel transfèrement de l'interné plus adapté à sa situation et conforme à ses volontés, cet interné soit temporairement placé dans un établissement non adapté à sa situation; il appartient à la chambre de protection sociale de veiller à ce que la durée d'un tel séjour reste limitée et que l'interné soit effectivement placé dans un délai raisonnable dans une institution adaptée à sa situation et ce délai raisonnable, indéterminé en termes absolus, dépend notamment de la nature de la maladie mentale, des possibles méthodes thérapeutiques, de la manière dont l'interné a déjà été traité dans le passé, le cas échéant, de la manière dont l'exécution de l'internement s'est déroulée dans le passé, de la disponibilité des institutions orientées vers les besoins spécifiques de l'interné et de la disposition de l'interné à coopérer aux traitements proposés; la Cour vérifie si la chambre n'a pas déduit de ses constatations des conséquences qu'elles ne peuvent justifier.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Mutation - Placement temporaire dans une institution non adaptée à l'état de l'interné - Mission de la chambre de protection sociale - Placement dans un délai raisonnable au sein d'un établissement adéquat - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoering - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijde

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijde

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet

4/05/2026

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement - Chambre de protection sociale - Exécution - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Mutation - Placement temporaire dans une institution non adaptée à l'état de l'interné - Mission de la chambre de protection sociale - Placement dans un délai raisonnable au sein d'un établissement adéquat - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Internement - Exécution - Chambre de protection sociale - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Mutation - Placement temporaire dans une institution non adaptée à l'état de l'interné - Mission de la chambre de protection sociale - Placement dans un délai raisonnable au sein d'un établissement adéquat - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, e - Internement - Exécution - Chambre de protection sociale - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Mutation - Placement

P. 777/844

aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Overplaatsing - Tijdelijke plaatsing in instelling die niet aangepast is aan de toestand van geïnterneerde - Taak van de Kamer voor Bescherming van de Maatschappij - Plaatsing in een aangepaste instelling binnen een redelijke termijn - Toezicht door het Hof - Draagwijdte

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

temporaire dans une institution non adaptée à l'état de l'interné - Mission de la chambre de protection sociale - Placement dans un délai raisonnable au sein d'un établissement adéquat - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Internement - Exécution - Chambre de protection sociale - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Mutation - Placement temporaire dans une institution non adaptée à l'état de l'interné - Mission de la chambre de protection sociale - Placement dans un délai raisonnable au sein d'un établissement adéquat - Contrôle par la Cour - Portée

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

De artikelen 3, 5.1.e en 13 EVRM en artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzetten zich niet ertegen dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij die vaststelt dat de opname in een aan de toestand van een geïnterneerde aangepaste instelling, zoals een FPC, niet langer een behandel doel dient gelet op de weigering van de geïnterneerde om mee te werken aan de behandeling, een einde stelt aan die opname met het oog op de plaatsing van de geïnterneerde in een instelling waar niet langer de nadruk wordt gelegd op behandeling, maar wel op het bieden van externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit; uit die verdragsbepalingen kan geen verplichting worden afgeleid voor de overheid om een behandeling te verstrekken die onmogelijk het beoogde doel kan realiseren en ook artikel 19, tweede lid, Interneringswet verzet zich niet tegen een dergelijke beslissing aangezien ze is ingegeven door de wil de zorg aan te passen aan de concrete situatie van de geïnterneerde.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandel doel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Uitvoering - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandel doel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

4/05/2026

Les articles 3, 5, § 1er, e, et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et l'article 19, alinéa 2, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement ne s'opposent pas à la décision de la chambre de protection sociale, qui constate que la prise en charge dans une institution adaptée à la situation de l'interné, comme un « FPC » (Forensisch Psychiatrische Centra, à savoir un centre de psychiatrie médico-légale), n'a pas un objectif thérapeutique compte tenu du refus de l'interné de coopérer au traitement, par laquelle il est mis un terme à cette prise en charge en vue du placement de l'interné dans une institution où l'accent n'est plus mis sur le traitement, mais bien sur l'offre d'un contrôle externe, sur la protection de la société, sur l'organisation de la vie quotidienne et sur la qualité de vie ; il ne peut être déduit de ces dispositions conventionnelles une obligation pour les autorités de proposer un traitement qui ne peut atteindre l'objectif fixé et, par ailleurs, l'article 19, alinéa 2, de la loi du 5 mai 2014 ne s'oppose pas à une telle décision dès lors qu'elle résulte de la volonté d'adapter les soins à la situation concrète de l'interné.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Chambre de protection sociale - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Refus de coopérer au traitement - Fin de la prise en charge en vue du transfèrement - Institution qui met l'accent sur le contrôle externe, sur la protection de la société, sur l'organisation de la vie quotidienne et sur la qualité de vie - Modalités

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Exécution - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Refus de coopérer au traitement - Fin de la prise en charge en vue du transfèrement - Institution qui met l'accent sur le contrôle externe, sur la protection de la société, sur l'organisation de la vie quotidienne et sur la qualité de vie - Modalités

P. 779/844

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Draagwijdte

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Opname in aangepaste instelling die niet langer een behandeldoel dient - Weigering om mee te werken aan behandeling - Beëindiging van de opname met oog op overplaatsing - Instelling met nadruk op externe controle, beveiliging van de maatschappij, dagstructuur en levenskwaliteit - Wijze

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Internement - Exécution - Chambre de protection sociale - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Refus de coopérer au traitement - Fin de la prise en charge en vue du transfèrement - Institution qui met l'accent sur le contrôle externe, sur la protection de la société, sur l'organisation de la vie quotidienne et sur la qualité de vie - Portée

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Internement - Exécution - Chambre de protection sociale - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Refus de coopérer au traitement - Fin de la prise en charge en vue du transfèrement - Institution qui met l'accent sur le contrôle externe, sur la protection de la société, sur l'organisation de la vie quotidienne et sur la qualité de vie - Modalités

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, e - Internement - Exécution - Chambre de protection sociale - Prise en charge dans une institution adaptée qui ne poursuit plus un objectif thérapeutique - Refus de coopérer au traitement - Fin de la prise en charge en vue du transfèrement - Institution qui met l'accent sur le contrôle externe, sur la protection de la société, sur l'organisation de la vie quotidienne et sur la qualité de vie - Modalités

- Art. 3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 19, tweede lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 19, al. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.25.0848.N

24 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250624.2N.34](#)

AC nr. ...

Het is aan de kamer voor bescherming van de maatschappij, indien zij daartoe wordt uitgenodigd, te oordelen of een geïnterneerde op het ogenblik van de beslissing lijdt aan een geestesstoornis en indien zij oordeelt dat dit het geval is binnen de door de Interneringswet bepaalde mogelijkheden de meest geschikte uitvoeringsmaatregel op te leggen; bij die beoordeling betreft de kamer de voorhanden zijnde adviezen van deskundigen, zonder evenwel door die adviezen gebonden te zijn aangezien de beslissingsmacht immers bij de kamer als gespecialiseerd en multidisciplinair rechtscollege ligt en niet bij de adviserende deskundigen.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Meest geschikte uitvoeringsmaatregel - Bevindingen van de deskundigen - Beslissingsmacht Kamer voor bescherming van de maatschappij - Wijze

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Meest geschikte uitvoeringsmaatregel - Bevindingen van de deskundigen - Beslissingsmacht Kamer voor bescherming van de maatschappij - Wijze

DESKUNDIGENONDERZOEK - Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Meest geschikte uitvoeringsmaatregel - Bevindingen van de deskundigen - Beslissingsmacht Kamer voor bescherming van de maatschappij - Wijze

Il appartient à la chambre de protection sociale, si elle y est invitée, de décider si, au moment de rendre sa décision, un interné souffre d'un trouble mental et, le cas échéant, d'imposer la mesure d'exécution la plus appropriée, parmi les possibilités qu'offre la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement; dans le cadre de cette appréciation, la chambre prend en considération les avis disponibles des experts, sans toutefois être liée par ceux-ci, dès lors que le pouvoir décisionnel est effectivement conféré à la chambre en tant que juridiction spécialisée et multidisciplinaire et non aux experts-conseils.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Appréciation visant à déterminer si l'interné souffre encore d'un trouble mental - Mesure d'exécution la plus appropriée - Conclusions des experts - Pouvoir décisionnel de la chambre de protection sociale - Modalités

DEFENSE SOCIALE - Internement - Exécution - Appréciation visant à déterminer si l'interné souffre encore d'un trouble mental - Mesure d'exécution la plus appropriée - Conclusions des experts - Pouvoir décisionnel de la chambre de protection sociale - Modalités

EXPERTISE - Internement - Exécution - Appréciation visant à déterminer si l'interné souffre encore d'un trouble mental - Mesure d'exécution la plus appropriée - Conclusions des experts - Pouvoir décisionnel de la chambre de protection sociale - Modalités

Uit de enkele omstandigheid dat een geïnterneerde op het ogenblik dat de kamer voor bescherming van de maatschappij moet beslissen over de uitvoering van een interneringsmaatregel geen verblijfsrecht heeft voor België en hij zich in het buitenland bevindt, volgt niet dat de beslissing van de kamer niet uitvoerbaar is; indien de geïnterneerde ondanks de voorgehouden afwezigheid van verblijfsrecht zich naar België zou begeven, is de beslissing wel degelijk uitvoerbaar.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Uitvoering van de internering - Geïnterneerde die in buitenland verblijft zonder verblijfsrecht - Uitvoerbaarheid van de beslissing - Invloed

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Uitvoering - Geïnterneerde die in buitenland verblijft zonder verblijfsrecht - Uitvoerbaarheid van de beslissing - Invloed

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Allerlei - Internering - Uitvoering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Geïnterneerde die in buitenland verblijft zonder verblijfsrecht - Uitvoerbaarheid van de beslissing - Invloed

De la seule circonstance qu'au moment où la chambre de protection sociale est appelée à se prononcer sur l'exécution d'une mesure d'internement, un interné ne jouisse pas d'un droit de séjour en Belgique et qu'il se trouve à l'étranger, il ne résulte pas que la décision de la chambre n'est pas exécutoire; si l'interné, malgré la prétendue absence de droit de séjour, devait se rendre en Belgique, la décision serait bel et bien exécutoire.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Exécution de l'internement - Interné sans droit de séjour qui séjourne à l'étranger - Caractère exécutoire de la décision - Incidence

DEFENSE SOCIALE - Internement - Exécution - Interné sans droit de séjour qui séjourne à l'étranger - Caractère exécutoire de la décision - Incidence

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Divers - Internement - Exécution - Chambre de protection sociale - Interné sans droit de séjour qui séjourne à l'étranger - Caractère exécutoire de la décision - Incidence

Uit het enkele gegeven dat de door een geïnterneerde overgelegde stukken dateren van na het verslag van een deskundige waarop de kamer voor bescherming van de maatschappij steunt ter beoordeling van de geestestoestand, volgt niet dat de bevindingen van deze deskundige niet langer actueel zouden zijn.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Overlegging van stukken die dateren van na het verslag van een deskundige - Actualiteit van het deskundigenverslag - Invloed

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Overlegging van stukken die dateren van na het verslag van een deskundige - Actualiteit van het deskundigenverslag - Invloed

DESKUNDIGENONDERZOEK - Internering - Uitvoering - Beoordeling of geïnterneerde nog lijdt aan geestesstoornis - Overlegging van stukken die dateren van na het verslag van een deskundige - Actualiteit van het deskundigenverslag - Invloed

De la simple circonstance que les pièces versées par l'interné sont postérieures au rapport d'un expert sur lequel se fonde la chambre de protection sociale pour apprécier sa santé mentale, il ne résulte pas que les conclusions de cet expert ne seraient plus d'actualité.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Exécution - Appréciation visant à déterminer si l'interné souffre encore d'un trouble mental - Pièces versées postérieures au rapport d'un expert - Caractère actuel du rapport d'expertise - Incidence

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Appréciation visant à déterminer si l'interné souffre encore d'un trouble mental - Pièces versées postérieures au rapport d'un expert - Caractère actuel du rapport d'expertise - Incidence

EXPERTISE - Internement - Exécution - Appréciation visant à déterminer si l'interné souffre encore d'un trouble mental - Pièces versées postérieures au rapport d'un expert - Caractère actuel du rapport d'expertise - Incidence

Uit de artikelen 23, 2° en 30, § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat een in verdenking gestelde in beginsel het recht heeft om de rechtszitting van de kamer van inbeschuldigingstelling waarop de handhaving van zijn voorlopige hechtenis wordt behandeld, persoonlijk bij te wonen, maar dat recht is niet absoluut; indien blijkt dat het om redenen buiten zijn wil niet mogelijk is de in verdenking gestelde over te brengen naar het gerechtshuis en het voor de kamer van inbeschuldigingstelling evenmin mogelijk is om zich te verplaatsen naar de gevangenis, wordt het recht van verdediging afdoende gewaarborgd door de mogelijkheid voor de in verdenking gestelde om zich door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen, die op zijn minst de verdaging van de zaak kan vorderen (1).

(1) Cass. 1 augustus 2018, AR P.18.0855.N, AC 2018, nr. 437.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Recht van de in verdenking gestelde om op de rechtszitting te verschijnen - Onmogelijkheid - Mogelijkheid om zich op de rechtszitting door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen en de verdaging van de zaak te vorderen - Eerbiediging van het recht van verdediging

- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Recht van de in verdenking gestelde om op de rechtszitting te verschijnen - Onmogelijkheid - Mogelijkheid om zich op de rechtszitting door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen en de verdaging van de zaak te vorderen - Eerbiediging van het recht van verdediging

- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Handhaving van de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Recht van de in verdenking gestelde om op de rechtszitting te verschijnen - Onmogelijkheid - Mogelijkheid om zich op de rechtszitting door zijn raadsman te laten vertegenwoordigen en de verdaging van de zaak te vorderen - Eerbiediging van het recht van verdediging

- Art. 23, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Il résulte des articles 23, 2°, et 30, § 3, alinéa 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive qu'un inculpé a, en principe, le droit d'assister en personne à l'audience de la chambre des mises en accusation à laquelle le maintien de sa détention préventive est examiné mais ce droit n'est toutefois pas absolu ; s'il appert pour des raisons indépendantes de la volonté de l'inculpé que son transfert au palais de justice n'est pas possible et que le déplacement de la chambre des mises en accusation en prison ne l'est pas davantage, les droits de la défense sont garantis à suffisance par la possibilité offerte à l'inculpé de se faire représenter par son conseil qui peut, à tout le moins, solliciter l'ajournement de la cause (1). (1) Cass. 1er août 2018, RG P.18.0855.N, Pas. 2018, n° 437.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Maintien de la détention préventive - Chambre des mises en accusation - Droit de l'inculpé de comparaître à l'audience - Impossibilité - Possibilité de se faire représenter par son conseil à l'audience et de solliciter l'ajournement de la cause - Respect des droits de la défense

- Art. 23, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Chambre des mises en accusation - Droit de l'inculpé de comparaître à l'audience - Impossibilité - Possibilité de se faire représenter par son conseil à l'audience et de solliciter l'ajournement de la cause - Respect des droits de la défense

- Art. 23, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Maintien de la détention préventive - Chambre des mises en accusation - Droit de l'inculpé de comparaître à l'audience - Impossibilité - Possibilité de se faire représenter par son conseil à l'audience et de solliciter l'ajournement de la cause - Respect des droits de la défense

- Art. 23, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.0891.N

17 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250617.2N.38](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 11, § 3, Wet Europees Aanhoudingsbevel kan de onderzoeksrechter, na het verhoor van de persoon ten aanzien van wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, gelasten dat de betrokkene op grond van het Europees aanhoudingsbevel in hechtenis wordt geplaatst of blijft; tegen deze beslissing staat volgens artikel 11, § 7, Wet Europees Aanhoudingsbevel geen rechtsmiddel open (1); een eventuele onwettigheid van de vordering van de procureur des Konings aan de onderzoeksrechter om bij toepassing van artikel 11 Wet Europees Aanhoudingsbevel een bevel tot inhechtenisneming te verlenen, is zonder invloed op de vordering van de procureur des Konings aan het onderzoeksgerecht om bij toepassing van artikel 16 Wet Europees Aanhoudingsbevel de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel te bevelen. (1) Zie hierover Cass. 2 oktober 2013, AR P.13.1559.F, AC 2013, nr. 494; Cass. 9 januari 2007, AR P.07.0001.N, AC 2007, nr. 15.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Voorlopige aanhouding bevolen door de onderzoeksrechter - Rechtsmiddelen - Onwettigheid in de vordering van het openbaar ministerie gericht aan de onderzoeksrechter - Effect op de beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 11, §§ 3 en 7 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 16 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

OPENBAAR MINISTERIE - Europees aanhoudingsbevel - Voorlopige aanhouding bevolen door de onderzoeksrechter - Rechtsmiddelen - Onwettigheid in de vordering van het openbaar ministerie gericht aan de onderzoeksrechter - Effect op de beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 11, §§ 3 en 7 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 16 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

L'article 11, § 3, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen prévoit que le juge d'instruction peut, après avoir entendu la personne faisant l'objet d'un mandat d'arrêt européen, ordonner la mise ou le maintien en détention, sur la base de ce mandat; l'article 11, § 7, de ladite loi précise que cette ordonnance n'est susceptible d'aucun recours (1); une éventuelle illégalité de la réquisition du procureur du Roi adressée au juge d'instruction aux fins d'ordonner la mise en détention en application de l'article 11 de cette loi est sans incidence sur la réquisition du procureur du Roi adressée à la juridiction d'instruction aux fins d'ordonner l'exécution du mandat d'arrêt européen en application de l'article 16 de la même loi. (1) Voir notamment : Cass. 2 octobre 2013, RG P.13.1559.F, Pas. 2013, n° 494 ; Cass. 9 janvier 2007, RG P.07.0001.N, Pas. 2007, n° 15.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Arrestation provisoire ordonnée par le juge d'instruction - Voies de recours - Illégalité de la réquisition du procureur du Roi adressée au juge d'instruction - Effet sur la décision d'exécution du mandat d'arrêt européen

- Art. 11, § 3 et 7 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 16 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MINISTERE PUBLIC - Mandat d'arrêt européen - Arrestation provisoire ordonnée par le juge d'instruction - Voies de recours - Illégalité de la réquisition du procureur du Roi adressée au juge d'instruction - Effet sur la décision d'exécution du mandat d'arrêt européen

- Art. 11, § 3 et 7 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 16 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Volgens artikel 20, § 4, eerste lid, Wet Europees Aanhoudingsbevel levert het definitieve besluit het Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen de titel van vrijheidsbeneming op tot de daadwerkelijke overlevering van de persoon aan de uitvaardigende staat; eisers detentie is derhalve gegrond op de beslissing waarbij de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel is bevolen; hij heeft bijgevolg geen belang meer bij zijn kritiek op de beoordeling van de wettigheid van de door de onderzoeksrechter genomen beslissing van inhechtenisneming.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Europees aanhoudingsbevel - Beslissing tot tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel - Effect op de eerdere beslissing van de voorlopige aanhouding - Middel dat gericht is tegen alleen de voorlopige aanhouding - Gevolg

- Art. 20, § 4, eerste lid Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Beslissing over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel - Effect op de eerdere beslissing van de voorlopige aanhouding - Middel dat gericht is tegen alleen de voorlopige aanhouding - Belang - Gevolg

- Art. 20, § 4, eerste lid Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

L'article 20, § 4, alinéa 1er de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt, dispose que la décision définitive d'exécuter le mandat d'arrêt européen constitue le titre de détention jusqu'à la remise effective de la personne qui en fait l'objet à l'Etat d'émission; la détention de cette personne est donc fondée sur la décision ordonnant l'exécution du mandat d'arrêt européen; cette personne ne justifie dès lors plus d'un intérêt à remettre en cause l'appréciation de la légalité de l'ordonnance de mise en détention prise par le juge d'instruction.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Mandat d'arrêt européen - Décision d'exécution du mandat d'arrêt européen - Effet sur la décision antérieure d'arrestation provisoire - Moyen dirigé exclusivement contre l'arrestation provisoire - Conséquence

- Art. 20, § 4, al. 1er L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Décision sur l'exécution du mandat d'arrêt européen - Effet sur la décision antérieure d'arrestation provisoire - Moyen dirigé exclusivement contre l'arrestation provisoire - Intérêt - Conséquence

- Art. 20, § 4, al. 1er L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.25.0913.N

1 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250701.VAK.1](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat bepaalde strafbare feiten reeds het voorwerp uitmaken van een ander gerechtelijk onderzoek doet geen afbreuk aan de rechtsmacht van elke voor de feiten bevoegde onderzoeksrechter, die op regelmatige wijze wordt geadieerd; deze onderzoeksrechter heeft een principiële onderzoeksverplichting en kan niet zelf beslissen over de ontvankelijkheid van de strafvordering; deze onderzoeksrechter behoudt zijn rechtsmacht totdat de rechtspleging wordt geregeld door de raadkamer of eventueel het rechtsgebied van de onderzoeksrechters wordt geregeld overeenkomstig artikel 525 Wetboek van Strafvordering; de saisine wordt bepaald door de vordering van het openbaar ministerie of de aanstellingsakte van de burgerlijke partij (1). (1) Zie Cass. 29 maart 1994, AR P.93.0024.N, AC 1994, nr. 154.

La circonstance que des faits punissables déterminés fassent déjà l'objet d'une autre instruction ne prive pas chaque juge d'instruction compétent pour les faits qui a été régulièrement saisi de son pouvoir juridictionnel; ce juge d'instruction a une obligation de principe d'instruire et ne peut statuer lui-même sur la recevabilité de l'action publique ; il conserve son pouvoir juridictionnel jusqu'au règlement de la procédure par la chambre du conseil ou, le cas échéant, jusqu'au règlement de juges conformément à l'article 525 du Code d'instruction criminelle ; la saisine est déterminée par le réquisitoire du ministère public ou par l'acte de constitution de partie civile (1). (1) Voir Cass. 29 mars 1994, RG P.93.0024.N, Pas. 1994, n° 154

ONDERZOEKSRECHTER - Aanhangigmaking - Omvang -
Rechtsmacht

- Art. 47 Wetboek van Strafvordering

- Art. 55 Wetboek van Strafvordering

JUGE D'INSTRUCTION - Saisine - Etendue - Pouvoir juridictionnel

- Art. 47 Code d'Instruction criminelle

- Art. 55 Code d'Instruction criminelle

P.25.0931.F

22 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling niet in staat is de werkelijkheid na te gaan van de omstandigheden die de Dienst Vreemdelingenzaken aanvoert om het vermoeden van het ontbreken van minder dwingende maatregelen te verantwoorden, stelt die onmogelijkheid dat gerecht niet vrij van zijn verplichting om, in het kader van het hem opgedragen wettigheidstoezicht, te onderzoeken of de vasthoudingsmaatregel verantwoord is in het licht van de subsidiariteitsvoorwaarde.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdeling - Maatregel van
vrijheidsberoving - Ontbreken van minder dwingende
maatregelen - Werkelijkheid - Kamer van
inbeschuldigingstelling - Toezicht - Onmogelijkheid -
Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoezicht

VREEMDELINGEN - Maatregel van vrijheidsberoving -
Ontbreken van minder dwingende maatregelen -
Werkelijkheid - Kamer van inbeschuldigingstelling - Toezicht -
Onmogelijkheid - Vasthoudingsmaatregel - Wettigheidstoezicht

Lorsque la chambre des mises en accusation n'est pas en mesure de vérifier si les circonstances avancées par l'Office des étrangers pour justifier la présomption d'absence de mesures moins coercitives sont réelles, cette impossibilité ne libère pas cette juridiction de son obligation d'examiner, dans le cadre du contrôle de légalité qui lui incombe, si la mesure de maintien est justifiée au regard de la condition de subsidiarité.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etranger - Mesure privative de
liberté - Absence de mesures moins coercitives - Réalité - Chambre
des mises en accusation - Vérification - Impossibilité - Mesure de
maintien - Contrôle de légalité

ETRANGERS - Mesure privative de liberté - Absence de mesures
moins coercitives - Réalité - Chambre des mises en accusation -
Vérification - Impossibilité - Mesure de maintien - Contrôle de
légalité

P.25.0937.N

15 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.1](#)

AC nr. ...

De adviezen van de geneesheer die de gedetineerde in de penitentiaire instelling behandelt en van de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst omtrent de gezondheidstoestand van veroordeelde die om zijn voorlopige invrijheidstelling om medische redenen verzoekt, hebben tot doel de strafuitvoeringsrechter toe te laten met kennis van zaken te oordelen over het feit of die veroordeelde zich al dan niet in de terminale fase van een ongeneeslijke ziekte bevindt of dat zijn detentie onverenigbaar is met zijn gezondheidstoestand, zodat zij beide onontbeerlijk zijn bij de beoordeling van het verzoek; deze adviezen moeten noodzakelijkerwijze dateren van na het verzoek van de gedetineerde (1). (1) Cass. 12 februari 2019, AR P.19.0074.N, AC 2019, nr. 88; Zie Cass. 7 juni 2016, AR P.16.0599.N, AC 2016, nr. 383.

STRAFUITVOERING - Strafwitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Advies van de behandelende geneesheer in de penitentiaire instelling - Advies van de leidend-geneesheer van de Penitentiaire Gezondheidsdienst - Doel - Gevolg

- Art. 74, §§ 1 en 2, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

De directeur moet niet het advies van de door de veroordeelde gekozen geneesheer bij die geneesheer opvragen; het komt aan de veroordeelde toe het nodige te doen om dit advies aan de directeur te bezorgen.

STRAFUITVOERING - Strafwitvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Advies van de door de veroordeelde gekozen geneesheer - Bezorging van het advies aan de directeur - Wijze

- Art. 74, §§ 1 en 2, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Les avis du médecin qui traite la personne détenue au sein de l'établissement pénitentiaire et du médecin-fonctionnaire dirigeant du Service de Santé pénitentiaire, relatifs à l'état de santé du condamné qui demande sa libération provisoire pour raisons médicales, sont tous deux indispensables à l'appréciation de cette demande dès lors qu'ils ont pour objectif de permettre au juge de l'application des peines de déterminer, en connaissance de cause, si ce condamné se trouve en phase terminale d'une maladie incurable ou si sa détention est devenue incompatible avec son état de santé; ces avis doivent nécessairement avoir été émis après la demande de la personne détenue (1). (1) Cass. 12 février 2019, RG P.19.0074.N, Pas. 2019, n° 88 ; voir Cass. 7 juin 2016, RG P.16.0599.N, Pas. 2016, n° 383.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Demande de libération provisoire pour raisons médicales - Avis du médecin traitant du demandeur au sein de l'établissement pénitentiaire - Avis du médecin dirigeant du Service de Santé pénitentiaire - Objectif - Conséquence

- Art. 74, § 1er et 2, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Le directeur n'est pas tenu de réclamer au médecin choisi par le condamné son avis; il appartient au condamné de faire le nécessaire pour remettre cet avis au directeur.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Demande de libération provisoire pour raisons médicales - Avis du médecin choisi par le condamné - Remise de l'avis au directeur - Modalités

- Art. 74, § 1er et 2, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De strafuitvoeringsrechter beslist over het verzoek tot invrijheidstelling om medische redenen steunend op de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiare Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook van het openbaar ministerie; hij beoordeelt daartoe onaantastbaar de bewijswaarde van die adviezen; uit de enkele omstandigheid dat in het vonnis enkel wordt verwezen naar één advies, kan niet worden afgeleid dat de strafuitvoeringsrechter de andere adviezen niet in aanmerking heeft genomen (1). (1) Zie Cass. 7 mei 2019, AR P.19.0397.N, AC 2019, nr. 268.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafwetvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Bewijswaarde van de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiare Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook het OM - Beoordelingsvrijheid - Alleen verwijzing naar één advies in het vonnis - Gevolg

- Art. 74, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafwetvoeringsrechter - Verzoek voorlopige invrijheidstelling om medische redenen - Beoordelingsvrijheid - Bewijswaarde van de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiare Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook het OM - Alleen verwijzing naar één advies in het vonnis - Gevolg

- Art. 74, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFWETVOERING - Strafwetvoeringsrechter - Bewijswaarde van de adviezen van de directeur van de gevangenis, de behandelende geneesheer, de leidende ambtenaar-geneesheer van de Penitentiare Gezondheidsdienst en, in voorkomend geval, van de door de veroordeelde gekozen geneesheer, alsook het OM - Alleen verwijzing naar één advies in het vonnis - Gevolg

- Art. 74, § 3 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de

Le juge de l'application des peines statue sur la demande de libération pour raisons médicales en s'appuyant sur les avis du directeur de l'établissement pénitentiaire, du médecin traitant, du médecin-fonctionnaire dirigeant du Service de Santé pénitentiaire et, le cas échéant, du médecin choisi par le condamné, ainsi que du ministère public; pour ce faire, il apprécie souverainement la valeur probante de ces avis; la simple circonstance que le jugement ne fait référence qu'à un seul avis ne permet pas de conclure que le juge de l'application des peines n'a pas tenu compte des autres avis (1). (1) Voir Cass. 7 mai 2019, RG P.19.0397.N, Pas. 2019, n° 268.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Juge de l'application des peines - Demande de libération provisoire pour raisons médicales - Valeur probante des avis du directeur de l'établissement pénitentiaire, du médecin traitant, du médecin-fonctionnaire dirigeant du Service de Santé pénitentiaire et, le cas échéant, du médecin choisi par le condamné, ainsi que du ministère public - Liberté d'appréciation - Référence à un seul avis dans le jugement - Conséquence

- Art. 74, § 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juge de l'application des peines - Demande de libération provisoire pour raisons médicales - Liberté d'appréciation - Valeur probante des avis du directeur de l'établissement pénitentiaire, du médecin traitant, du médecin-fonctionnaire dirigeant du Service de Santé pénitentiaire et, le cas échéant, du médecin choisi par le condamné, ainsi que du ministère public - Référence à un seul avis dans le jugement - Conséquence

- Art. 74, § 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Valeur probante des avis du directeur de l'établissement pénitentiaire, du médecin traitant, du médecin-fonctionnaire dirigeant du Service de Santé pénitentiaire et, le cas échéant, du médecin choisi par le condamné, ainsi que du ministère public - Référence à un seul avis dans le jugement - Conséquence

- Art. 74, § 3 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de

aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de
strafuitvoeringsmodaliteiten

liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des
modalités d'exécution de la peine

P.25.0941.N

15 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAK.5](#)

AC nr. ...

Indien de bestuurlijke beslissing tot vrijheidsberoving het wettelijk bepaalde criterium "risico op onderduiken" met feitelijke gegevens onderbouwt, kan het onderzoeksgerecht niet volstaan met het louter poneren dat dit risico gelet op een schijnbare verankering in België niet aanwezig is.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden - Risico op onderduiken - Beslissing van het onderzoeksgerecht die de invrijheidstelling beveelt - Motivering door het onderzoeksgerecht - Omvang

- Art. 1, § 1, 11°, en § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vreemdelingen - Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden - Risico op onderduiken - Beslissing van het onderzoeksgerecht die de invrijheidstelling beveelt - Motivering door het onderzoeksgerecht - Omvang

- Art. 1, § 1, 11°, en § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Maatregel van vrijheidsberoving - Voorwaarden - Risico op onderduiken - Beslissing van het onderzoeksgerecht die de invrijheidstelling beveelt - Motivering door het onderzoeksgerecht - Omvang

- Art. 1, § 1, 11°, en § 2 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Si la décision administrative de privation de liberté étaye le critère légal de « risque de fuite » par des éléments de fait, la juridiction d'instruction ne peut se contenter de simplement affirmer que ce risque n'existe pas compte tenu d'un ancrage apparent en Belgique.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Mesure privative de liberté - Conditions - Risque de fuite - Décision de la juridiction d'instruction ordonnant la mise en liberté - Motivation par la juridiction d'instruction - Etendue

- Art. 1er, § 1er, 11° et § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Etrangers - Mesure privative de liberté - Conditions - Risque de fuite - Décision de la juridiction d'instruction ordonnant la mise en liberté - Motivation par la juridiction d'instruction - Etendue

- Art. 1er, § 1er, 11° et § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure privative de liberté - Conditions - Risque de fuite - Décision de la juridiction d'instruction ordonnant la mise en liberté - Motivation par la juridiction d'instruction - Etendue

- Art. 1er, § 1er, 11° et § 2 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.25.0948.N

22 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.1](#)

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechter kan een verzoek om de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied afwijzen indien hij het voorhanden zijn vaststelt van de door artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafwetgeving bedoelde tegenaanwijzing van een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden, waaraan niet kan worden tegemoetgekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden en de strafuitvoeringsrechter bepaalt onaantastbaar of een omstandigheid een manifest risico voor de fysieke integriteit van derden oplevert; niet is vereist dat die omstandigheid rechtstreeks een manifest risico in de zin van artikel 28, § 2, 2°, Wet Strafwetgeving oplevert zodat ook een omstandigheid die onrechtstreeks een dergelijk manifest risico oplevert, als tegenaanwijzing kan worden aangenomen en de strafuitvoeringsrechter kan uit het strafrechtelijk verleden van een veroordeelde een dergelijk manifest risico voor de fysieke integriteit van derden afleiden (1). (1) Cass. 14 januari 2025, AR P.24.1732.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.8.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafwetgeving - Strafwetgeving - Wet Strafwetgeving - Strafwetvoeringsrechter - Verzoek tot toekenning van de modaliteit van voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Begrip - Onrechtstreeks risico - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde - Beoordeling door de rechter

- Art. 28, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafwetgeving (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beoordeling door de rechter - Strafwetgeving - Wet Strafwetgeving - Strafwetvoeringsrechter - Verzoek tot toekenning van de modaliteit van voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Afwijzing - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Begrip - Onrechtstreeks risico - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde

- Art. 28, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de

Le juge de l'application des peines peut rejeter une demande d'octroi de la modalité d'exécution de la peine de la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire lorsqu'il constate l'existence de la contre-indication, à laquelle la fixation de conditions particulières ne puisse répondre, qui porte sur un risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers et qui est visée à l'article 28, § 2, 2°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté ; le juge de l'application des peines apprécie souverainement si une circonstance présente un risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers ; dans la mesure où il n'est pas requis que cette circonstance présente directement un risque manifeste au sens de l'article 28, § 2, 2°, de ladite loi, une circonstance qui présente indirectement un tel risque peut aussi être admise comme contre-indication ; le juge de l'application des peines peut déduire l'existence d'un risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers des antécédents pénaux d'un condamné (1). (1) Cass. 14 janvier 2025, RG P.24.1732.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250114.2N.8.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Application des peines - Loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté - Juge de l'application des peines - Demande d'octroi de la modalité d'exécution de la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire. - Contre-indications - Risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers - Notion - Risque indirect - Référence aux antécédents pénaux du condamné - Appréciation par le juge

- Art. 28, § 2, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appréciation par le juge - Application des peines - Loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté - Juge de l'application des peines - Demande d'octroi de la modalité d'exécution de la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire. - Rejet - Contre-indications - Risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers - Notion - Risque indirect - Référence aux antécédents pénaux du condamné

- Art. 28, § 2, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des

strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Wet Strafuitvoering -

Strafuitvoeringsrechter - Verzoek tot toekenning van de modaliteit van voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Afwijzing - Tegenaanwijzingen - Manifest risico voor de fysieke integriteit van derden - Begrip - Onrechtstreeks risico - Verwijzing naar het strafrechtelijk verleden van de veroordeelde - Beoordeling door de rechter

- Art. 28, § 2, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté - Juge de l'application des peines - Demande d'octroi de la modalité d'exécution de la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire. - Rejet - Contre-indications - Risque manifeste pour l'intégrité physique de tiers - Notion - Risque indirect - Référence aux antécédents judiciaires du condamné - Appréciation par le juge

- Art. 28, § 2, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0951.F

15 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250715.VAC.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 78 Interneringswet volgt dat de beslissingen die de plaatsing van de geïnterneerde persoon in een inrichting tot bescherming van de maatschappij en, in afwachting van een plaats in deze inrichting, zijn plaatsing in de afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis bevelen, niet voor cassatieberoep vatbaar zijn (1). (1) Cass. 17 juli 2019, AR P.19.0660.N, AC 2019, nr. 419.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ -

Uitvoeringsmodaliteiten internering -

Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissingen betreffende de plaatsing van de geïnterneerde persoon - Afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis - Inrichting tot bescherming van de maatschappij - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Strafuitvoeringsrechtbank - Beslissingen betreffende de plaatsing van de geïnterneerde persoon - Afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis - Inrichting tot bescherming van de maatschappij - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Internering - Toepassingsmodaliteiten - Strafuitvoeringsrechtbank - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Beslissingen betreffende de plaatsing van de geïnterneerde persoon - Afdeling tot bescherming van de maatschappij van een gevangenis - Inrichting tot bescherming van de maatschappij

- Art. 78 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Il résulte de l'article 78 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement que les décisions qui ordonnent le placement de l'interné dans un établissement de défense sociale et, dans l'attente d'une place au sein de ce dernier, son placement au sein de la section de défense sociale d'une prison, ne sont pas susceptibles d'un pourvoi en cassation (1). (1) Cass. 17 juillet 2019, RG P.19.0660.N, Pas. 2019, n° 419.

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement -

Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Décisions relatives au placement de la personne internée - Section de défense sociale d'une prison - Établissement de défense sociale - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Tribunal de l'application des peines - Décisions relatives au placement de la personne internée - Section de défense sociale d'une prison - Établissement de défense sociale - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Internement - Modalités d'exécution - Tribunal de l'application des peines - Chambre de protection sociale - Décisions relatives au placement de la personne internée - Section de défense sociale d'une prison - Établissement de défense sociale

- Art. 78 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.25.0952.F

8 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250708.VAC.4](#)

AC nr. ...

Artikel 292 Gerechtelijk Wetboek verbiedt, bij wijze van cumulatie van rechterlijke ambten, de uitoefening van twee verschillende ambten in dezelfde zaak; het arrest van het hof van beroep waarvan de voorzitter een raadsheer is die de zaak heeft behandeld in de hoedanigheid van onderzoeksrechter, schendt die bepaling.

ONDERZOEKSRECHTER - Rechterlijke organisatie - Cumulatie van rechterlijke ambten - Raadsheer in het hof van beroep - Verbod - Nietigheid - Gevolg

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Cumulatie van rechterlijke ambten - Onderzoeksrechter - Raadsheer in het hof van beroep - Verbod - Nietigheid - Gevolg

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Rechterlijke organisatie - Cumulatie van rechterlijke ambten - Onderzoeksrechter - Raadsheer in het hof van beroep - Verbod - Nietigheid - Gevolg

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

L'article 292 du Code judiciaire prohibe, au titre de cumul des fonctions judiciaires, l'exercice de deux fonctions différentes dans la même affaire; viole cette disposition l'arrêt de la cour d'appel dont le siège est présidé par un conseiller qui a instruit la cause en qualité de juge d'instruction.

JUGE D'INSTRUCTION - Organisation judiciaire - Cumul de fonctions judiciaires - Conseiller à la cour d'appel - Interdiction - Nullité - Conséquence

- Art. 292 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Cumul de fonctions judiciaires - Juge d'instruction - Conseiller à la cour d'appel - Interdiction - Nullité - Conséquence

- Art. 292 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Organisation judiciaire - Cumul de fonctions judiciaires - Juge d'instruction - Conseiller à la cour d'appel - Interdiction - Nullité - Conséquence

- Art. 292 Code judiciaire

P.25.0968.F

24 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250924.2F.21](#)

AC nr. ...

Krachtens de artikelen 410 en 412 Wetboek van Strafvordering, kan de burgerlijke partij enkel cassatieberoep instellen met betrekking tot de bepalingen die haar burgerlijke belangen betreffen, maar kan zij in geen geval de vernietiging van een gewezen motiverende of veroordelende beslissing van het hof van assisen vorderen (1). (1) Zie concl. OM.; zie Cass. 30 januari 2024, AR P.23.1489.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.4; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0240.N, AC 2020, nr. 538, met concl. van advocaat-generaal DE SMET.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Hof van assisen - Motiverende of veroordelende beslissing - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 410 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

- Art. 412 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Hof van assisen - Motiverende of veroordelende beslissing - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 410 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

En vertu des articles 410 et 412 du Code d'instruction criminelle, la partie civile ne peut se pourvoir que quant aux dispositions relatives à ses intérêts civils mais ne peut, en aucun cas, poursuivre l'annulation d'une décision de motivation ou de condamnation rendue par la cour d'assises (1). (1) Voir les concl. du MP.; voir Cass. 30 janvier 2024, RG P.23.1489.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240130.2N.4 ; Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0240.N, Pas. 2020, n° 538, et concl. de M. DE SMET, avocat général, publiées à leur date dans AC.

ACTION CIVILE - Cour d'assises - Décision de motivation ou de condamnation - Pourvoi de la partie civile - Recevabilité (non)

- Art. 410 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

- Art. 412 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Cour d'assises - Décision de motivation ou de condamnation - Pourvoi de la partie civile - Recevabilité (non)

- Art. 410 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

- Art. 412 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

HOF VAN ASSISEN - Eindarrest - Hof van assisen - Motiverende of veroordelende beslissing - Cassatieberoep van de burgerlijke partij - (Niet-)ontvankelijkheid

- Art. 410 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

- Art. 412 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

- Art. 412 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

COUR D'ASSISES - Arrêt définitif - Cour d'assises - Décision de motivation ou de condamnation - Pourvoi de la partie civile - Recevabilité (non)

- Art. 410 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

- Art. 412 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

Het door artikel 393 Strafwetboek vereiste moreel bestanddeel veronderstelt het aannemen, wetens en willens, van het verboden gedrag, met dien verstande dat het nagestreefde oogmerk van de dader om te doden zowel volgt uit de wil om de dodelijke afloop te bewerkstelligen als uit de bewuste aanvaarding dat dit gevolg in de lijn van het normale verloop van de gebeurtenissen lag (1). (1) Zie concl. OM.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Doodslag - Moreel bestanddeel

- Art. 393 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Doodslag - Moreel bestanddeel

- Art. 393 Strafwetboek

L'élément moral requis par l'article 393 du Code pénal consiste dans l'adoption volontaire et en connaissance de cause du comportement interdit, étant entendu que le but homicide poursuivi par l'auteur se déduit tant de la volonté de réaliser le résultat mortel que de son acceptation consciente comme conséquence devant advenir dans le cours normal des événements (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Meurtre - Élément moral

- Art. 393 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Meurtre - Élément moral

- Art. 393 Code pénal

Het oogmerk om te doden veronderstelt niet noodzakelijkerwijs dat de dader die het slachtoffer opzettelijk een dodelijke slag heeft toegebracht, een vitale zone van zijn lichaam heeft willen raken; die omstandigheid kan weliswaar deel uitmaken van de gegevens op grond waarvan het bijzonder opzet wordt beoordeeld, net als het soort wapens, werktuigen en middelen die de dader heeft gebruikt om het te verwezenlijken, maar kan niet worden verheven tot een voorwaarde voor de strafbaarstelling van de doodslag (1). (1) Zie concl. OM.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Doodslag - Oogmerk om te doden - Beoordeling - Opzettelijk toegebrachte dodelijke slag, waarbij wordt gemikt op een vitale zone van het lichaam van het slachtoffer - Draagwijdte

- Art. 393 Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Doodslag - Oogmerk om te doden - Beoordeling - Opzettelijk toegebrachte dodelijke slag,

L'intention homicide ne suppose pas nécessairement que l'auteur d'un coup mortel, porté volontairement, ait visé une zone létale du corps de la victime ; cette circonstance peut certes figurer parmi les éléments d'appréciation du dol spécial, au même titre que la nature des armes, les instruments et les moyens employés par l'agent pour le réaliser ainsi que le nombre de coups portés, mais non être élevée au rang de condition de l'incrimination de meurtre (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Meurtre - Intention homicide - Appréciation - Coup mortel, porté volontairement, visant une zone létale du corps de la victime - Portée

- Art. 393 Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Meurtre - Intention homicide - Appréciation - Coup mortel, porté volontairement, visant une zone létale du corps

waarbij wordt gemikt op een vitale zone van het lichaam van
het slachtoffer - Draagwijdte

- Art. 393 Strafwetboek

de la victime - Portée

- Art. 393 Code pénal

P.25.0983.N

29 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.2](#)

AC nr. ...

Artikel 96, eerste lid, Wet Strafvuivering somt op beperkende wijze de beslissingen van de stravuiveringsrechtbank op waartegen een veroordeelde cassatieberoep kan instellen, met name de beslissingen tot toekenning, afwijzing, herziening of herroeping van een stravuiveringsmodaliteit als bedoeld in Titel V Wet Strafvuivering; deze bepaling laat evenwel geen cassatieberoep toe tegen beslissingen waarbij de behandeling van een verzoek om de stravuiveringsmodaliteit van het elektronisch toezicht wordt uitgesteld en waarbij uitgaansvergunningen worden toegekend bij toepassing van artikel 59 Wet Strafvuivering (1). (1) Cass. 10 september 2024, AR P.24.1260.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240910.2N.12.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Strafvuivering - Wet Strafvuivering - Artikelen 59 en 96, eerste lid - Strafvuiveringsrechtbank - Beslissingen waartegen een veroordeelde cassatieberoep kan instellen - Beslissing waarbij de behandeling van een verzoek om de stravuiveringsmodaliteit van elektronisch toezicht wordt uitgesteld en toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

- Art. 59 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

- Art. 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

STRAVUITVOERING - Wet Strafvuivering - Artikelen 59 en 96, eerste lid - Strafvuiveringsrechtbank - Beslissingen waartegen een veroordeelde cassatieberoep kan instellen - Beslissing waarbij de behandeling van een verzoek om de stravuiveringsmodaliteit van elektronisch toezicht wordt uitgesteld en toekenning van uitgaansvergunningen - Ontvankelijkheid van het cassatieberoep

- Art. 59 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

L'article 96, alinéa 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées énonce limitativement les décisions du tribunal de l'application des peines susceptibles de pourvoi en cassation par le condamné, à savoir les décisions relatives à l'octroi, au refus, à la révision ou à la révocation des modalités d'exécution de la peine visées au Titre V de cette même loi; cette disposition n'ouvre toutefois pas la voie d'un pourvoi en cassation contre les décisions qui reportent l'examen d'une demande visant l'obtention de la modalité d'exécution de la peine de la surveillance électronique et qui accordent des permissions de sortie en application de l'article 59 de la loi du 17 mai 2006 (1). (1) Cass. 10 septembre 2024, RG P.24.1260.N, ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240910.2N.12.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Application des peines - Loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté - Articles 59 et 96, al. 1er - Tribunal de l'application des peines - Décisions susceptibles d'un pourvoi en cassation par un condamné - Décision qui reporte l'examen d'une demande visant l'obtention de la modalité d'exécution de la peine de la surveillance électronique et qui octroie des permissions de sortie - Recevabilité du pourvoi

- Art. 59 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté - Articles 59 et 96, al. 1er - Tribunal de l'application des peines - Décisions susceptibles d'un pourvoi en cassation par un condamné - Décision qui reporte l'examen d'une demande visant l'obtention de la modalité d'exécution de la peine de la surveillance électronique et qui octroie des permissions de sortie - Recevabilité du pourvoi

- Art. 59 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.25.0992.N

22 juli 2025

ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4

AC nr. ...

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Vg. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

L'article 782bis, alinéa 1er, du Code judiciaire prévoit que, en matière répressive, le jugement est en principe prononcé en présence du ministère public et cette disposition est aussi applicable au tribunal de l'application des peines ; le jugement qui a été prononcé en audience publique en l'absence du ministère public est donc rendu en violation de la disposition précitée (1). (1) Compar. : Cass. 10 juin 2025, RG P.25.0702.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14, avec les concl. du MP.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Straftuitvoering - Straftuitvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechdelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV:
BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

*RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Strafvuitlegging -
Strafvuitleggingrechtbank - Uitspraak van het vonnis -
Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis,
eerste lid, Gerechdelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van
het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg*

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV:
BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek - Deel IV:
BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Application des peines -
Tribunal de l'application des peines - Prononcé du jugement -
Présence du ministère public - Code judiciaire, article 782bis, alinéa
1er - Prononcé en l'absence du ministère public - Portée -
Conséquence

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdesecies)

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Prononcé du jugement - Présence du ministère public - Code judiciaire, article 782bis, alinéa 1er - Prononcé en l'absence du ministère public - Portée - Conséquence

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

*APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -
Prononcé du jugement - Présence du ministère public - Code
judiciaire, article 782bis, alinéa 1er - Prononcé en l'absence du
ministère public - Portée - Conséquence*

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

P.25.1005.F

22 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.7](#)

AC nr. ...

Noch de artikelen 5 en 6 EVRM, de artikelen 27 "en volgende" Voorlopige Hechteniswet, en de artikelen 4 "en volgende" Wet Strafvuivering, noch het beginsel van de scheiding der machten verbieden de rechter die uitspraak doet over het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling van een beklaagde wiens onmiddellijke aanhouding werd bevolen na zijn strafrechtelijke veroordeling, om het bestaan van recidivegevaar vast te stellen, wanneer die beklaagde reeds de tenuitvoerlegging van een eerdere, voor andere feiten opgelegde gevangenisstraf ondergaat.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Recidivegevaar - Vaststelling - Tenuitvoerlegging van een eerder uitgesproken straf - Invloed

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 27 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 28 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 28/1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 29 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 4 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 5 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Ni les articles 5 et 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 27 « et suivants » de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, et 4 « et suivants » de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, ni le principe de séparation des pourvois n'interdisent au juge statuant sur la demande de libération provisoire d'un prévenu dont l'arrestation immédiate a été ordonnée après sa condamnation pénale, de constater l'existence d'un risque de récidive, lorsque ce prévenu subit déjà l'exécution d'une peine d'emprisonnement prononcée antérieurement pour d'autres faits.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Risque de récidive - Constat - Exécution d'une peine prononcée antérieurement - Incidence

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 27 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 28 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 28/1 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 29 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 4 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine
- Art. 5 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Krachtens artikel 425, § 1, Wetboek van Strafvordering moet de verklaring van het voor de inverdenkinggestelde ingestelde cassatieberoep tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat zijn internering beveelt, worden opgemaakt en ondertekend door een advocaat die houder is van het getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures (1). (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0901.N, AC 2019, nr. 568.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Onderzoeksgerechten - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de internering beveelt - Cassatieberoep - Vorm - Cassatieberoep ingesteld door de inverdenkinggestelde in de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de internering beveelt - Cassatieberoep ingesteld door de inverdenkinggestelde in de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de internering beveelt - Cassatieberoep - Vorm - Cassatieberoep ingesteld door de inverdenkinggestelde in de gevangenis - Ontvankelijkheid

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

En vertu de l'article 425, § 1er, du Code d'instruction criminelle, la déclaration de pourvoi formée pour l'inculpé contre l'arrêt de la chambre des mises en accusation ordonnant son internement doit être faite et signée par un avocat titulaire d'une attestation de formation à la procédure en cassation (1). (1) Cass. 5 novembre 2019, RG P.19.0901.N, Pas. 2019, n° 568.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Juridictions d'instruction - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant l'internement - Pourvoi en cassation - Forme - Pourvoi formé par l'inculpé à la prison - Recevabilité

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant l'internement - Pourvoi formé par l'inculpé à la prison - Recevabilité

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant l'internement - Pourvoi en cassation - Forme - Pourvoi formé par l'inculpé à la prison - Recevabilité

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.25.1015.F

22 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAC.9](#)

AC nr. ...

Het arrest dat de inzage weigert van de stukken die de in het aanhoudingsbevel vermelde ernstige aanwijzingen van schuld kunnen bevestigen of ontkrachten, op grond dat de inverdenkinggestelde hiervan tijdig inzage zal krijgen, miskent het recht van verdediging van die inverdenkinggestelde.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Stukken die de aanwijzingen kunnen bevestigen of ontkrachten - Weigering van inzage

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Stukken die de aanwijzingen kunnen bevestigen of ontkrachten - Weigering van inzage - Recht van verdediging

En justifiant le refus d'accès aux pièces pouvant confirmer ou infirmer les indices sérieux de culpabilité repris au mandat d'arrêt au motif que l'inculpé y aura accès en temps opportun, l'arrêt viole les droits de défense de ce dernier.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Pièces pouvant confirmer ou infirmer les indices - Refus d'accès

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Pièces pouvant confirmer ou infirmer les indices - Refus d'accès - Droit de la défense

P.25.1019.N

29 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.3](#)

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechtbank beoordeelt onaantastbaar of de door artikel 47, § 1, 2°, Wet Strafvordering bedoelde tegenaanwijzing van het risico op het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten voorhanden is en het kan daarbij het gegeven van een onduidelijk verblijfsstatuut betrekken, zonder dit gegeven als een autonome tegenaanwijzing in aanmerking te nemen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafvordering - Wet Strafvordering -
Strafvorderingsrechtbank - Verzoek om de
strafuitvoeringsmodaliteit van elektronisch toezicht - Afwijzing -
Tegenaanwijzingen - Artikel 47, § 1, 2° Wet Strafvordering -
Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Beoordeling
door de rechter - In aanmerking nemen van het onduidelijk
verblijfsstatuut van de veroordeelde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe
rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de
aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de
strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Wet Strafvordering -
Strafvorderingsrechtbank - Verzoek om de
strafuitvoeringsmodaliteit van elektronisch toezicht - Afwijzing -
Tegenaanwijzingen - Artikel 47, § 1, 2° Wet Strafvordering -
Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Beoordeling
door de rechter - In aanmerking nemen van het onduidelijk
verblijfsstatuut van de veroordeelde - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47, § 1, 2° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe
rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de
aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de
strafuitvoeringsmodaliteiten

Le tribunal de l'application des peines apprécie souverainement la présence de la contre-indication visée à l'article 47, § 1er, 2°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées que constitue le risque de perpétration de nouvelles infractions graves, et il peut faire état, à cet égard, d'un statut de séjour imprécis, sans que cet élément puisse être pris en considération à titre de contre-indication autonome.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Application des peines - Loi du 17 mai 2006 relative au statut
juridique externe des personnes condamnées à une peine privative
de liberté - Tribunal de l'application des peines - Demande visant
l'octroi de la modalité d'exécution de la peine de la surveillance
électronique - Rejet - Contre-indications - Loi du 17 mai 2006, article
47, 1er, 2° - Risque de perpétration de nouvelles infractions graves -
Appréciation par le juge - Prise en considération du statut de séjour
imprécis du condamné - Portée - Conséquence

- Art. 47, § 1er, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique
externe des personnes condamnées à une peine privative de
liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des
modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Loi du 17 mai 2006 relative au statut
juridique externe des personnes condamnées à une peine privative
de liberté - Tribunal de l'application des peines - Demande visant
l'octroi de la modalité d'exécution de la peine de la surveillance
électronique - Rejet - Contre-indications - Loi du 17 mai 2006, article
47, 1er, 2° - Risque de perpétration de nouvelles infractions graves -
Appréciation par le juge - Prise en considération du statut de séjour
imprécis du condamné - Portée - Conséquence

- Art. 47, § 1er, 2° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique
externe des personnes condamnées à une peine privative de
liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des
modalités d'exécution de la peine

Indien de kamer voor de bescherming van de maatschappij vaststelt dat een schending voorligt van artikel 5.1.e EVRM omdat een geïnterneerde niet binnen een redelijke termijn is geplaatst in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling, moet die kamer de onrechtmatigheid van de vrijheidsberoving afwegen tegen het gevaar dat een vrijlating van de geïnterneerde voor de samenleving oplevert en kan zij beslissen dat gelet op die gevaarlijkheid de geïnterneerde niettegenstaande de vastgestelde schending van artikel 5.1.e EVRM van zijn vrijheid blijft beroofd, waarbij het de kamer als multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollege toekomt onaantastbaar de gevaarlijkheid van een geïnterneerde te beoordelen en bij die beoordeling, die niet noodzakelijk samenvalt met de beoordeling van de geestestoestand van de geïnterneerde, dient de kamer rekening te houden met de concrete omstandigheden van de zaak zoals die gekend zijn op het ogenblik van de te nemen beslissing en kan zij daarvoor onder meer steunen op de aard van de feiten waarvoor de interneringsmaatregel is bevolen, deskundigenverslagen van psychiaters of psychologen, risicotaxaties en informatie verstrekt door de penitentiaire autoriteiten, zonder dat de kamer door die verslagen en gegevens is gebonden of dat zij er in haar beslissing noodzakelijk melding moet van maken; de vereiste van een actuele beoordeling sluit niet uit dat de kamer ook rekening houdt met niet recente of minder recente verslagen voor zover blijkt dat de daarin vervatte gegevens nog steeds relevant zijn voor de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde op het ogenblik van de te nemen beslissing aangezien de kamer niet zonder meer abstractie kan maken van de voorgaanden van de geïnterneerde op strafrechtelijk, psychiatrisch, psychologisch, sociaal en penitentiair vlak, maar het is niet vereist dat de kamer bij elke beoordeling die zij moet maken betreffende de gevaarlijkheid van een geïnterneerde telkens een nieuw psychiatrisch of een psychologisch onderzoek of een risicotaxatie beveelt en alhoewel de beoordeling van de gevaarlijkheid van de geïnterneerde voor de maatschappij steeds een inschatting naar de toekomst veronderstelt en een daarmee noodzakelijk verbonden onzekerheid, impliceert dit

Lorsque la chambre de protection sociale constate une violation de l'article 5, § 1er, e, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, parce qu'un interné n'est pas placé dans un délai raisonnable dans une institution adaptée à sa santé mentale, cette chambre doit mettre en balance l'illégitimité de la privation de liberté par rapport au danger que représente une libération de l'interné pour la société, et elle peut décider, compte tenu de cette dangerosité, que l'interné reste néanmoins privé de sa liberté malgré la violation constatée de l'article 5, § 1er, e, de la Convention, sachant qu'il appartient à la chambre, en tant que juridiction multidisciplinaire et spécialisée, d'examiner souverainement le danger que représente un interné et, dans cette appréciation qui ne doit pas nécessairement coïncider avec l'appréciation de l'état de santé de l'interné, la chambre doit tenir compte des circonstances concrètes de la cause telles qu'elles sont connues au moment de prendre la décision et elle peut, pour ce faire, se fonder notamment sur la nature des faits à l'origine de la mesure d'internement, sur les rapports d'expertise de psychiatres ou de psychologues, sur des évaluations des risques et sur des informations fournies par l'administration pénitentiaire, sans que la chambre soit liée par ces rapports et éléments ou qu'elle soit obligée d'en faire mention dans sa décision; la condition qu'il soit procédé à une appréciation actuelle n'exclut pas que la chambre puisse également tenir compte de rapports peu ou moins récents, pour autant que les éléments qu'ils contiennent se révèlent toujours pertinents afin d'apprécier le risque que représente l'interné au moment de la décision à prendre, dès lors que la chambre ne peut simplement faire abstraction des antécédents de l'inculpé sur le plan judiciaire, psychiatrique, psychologique, social ou pénitentiaire, mais il n'est pas requis que, lors de chacune de ses appréciations de la dangerosité d'un interné, la chambre ordonne systématiquement une nouvelle expertise psychiatrique ou psychologique ou une évaluation des risques et, bien que l'appréciation du danger que représente l'interné pour la société suppose toujours une estimation prospective et donc une incertitude qui l'entoure nécessairement, il ne peut toutefois en être déduit que l'appréciation est

evenwel niet dat de beoordeling arbitrair is.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bescherming van de maatschappij - Internering - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Schending van artikel 5.1.e EVRM - Geïnterneerde die niet binnen een redelijke termijn in een aan zijn geestestoestand aangepaste instelling is geplaatst - Gevolg - Afweging door de KBM van de onrechtmatige vrijheidsberoving tegen het gevaar voor de maatschappij van een vrijlating van de geïnterneerde - Onaantastbare beoordeling - Elementen van de beoordeling - Actuele beoordeling - Onzekerheid verbonden aan de inschatting - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

arbitraire.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Violation de l'article 5, § 1er, e, de la Conv. D.H. - Interné qui n'est pas placé dans un délai raisonnable dans une institution adaptée à sa santé mentale - Conséquence - Mise en balance par la chambre de protection sociale de la privation de liberté irrégulière par rapport au danger que représente la libération de l'interné pour la société - Appréciation souveraine - Eléments de l'appréciation - Appréciation actuelle - Incertitude qui entoure l'estimation - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DEFENSE SOCIALE - Internement - Chambre de protection sociale - Violation de l'article 5, § 1er, e, de la Conv. D.H. - Interné qui n'est pas placé dans un délai raisonnable dans une institution adaptée à sa santé mentale - Conséquence - Mise en balance par la chambre de protection sociale de la privation de liberté irrégulière par rapport au danger que représente la libération de l'interné pour la société - Appréciation souveraine - Eléments de l'appréciation - Appréciation actuelle - Incertitude qui entoure l'estimation - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Défense sociale - Internement - Chambre de protection sociale - Violation de l'article 5, § 1er, e, de la Conv. D.H. - Interné qui n'est pas placé dans un délai raisonnable dans une institution adaptée à sa santé mentale - Conséquence - Mise en balance par la chambre de protection sociale de la privation de liberté irrégulière par rapport au danger que représente la libération de l'interné pour la société - Appréciation souveraine - Eléments de l'appréciation - Appréciation actuelle - Incertitude qui entoure l'estimation - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, e - Violation de l'article 5, § 1er, e, de la Conv. D.H. - Interné qui n'est pas placé dans un délai raisonnable dans une institution adaptée à sa santé mentale - Conséquence - Mise en balance par la chambre de protection sociale de la privation de liberté irrégulière par rapport au danger que représente la libération de l'interné pour la société - Appréciation souveraine - Eléments de l'appréciation - Appréciation actuelle - Incertitude qui entoure l'estimation - Portée - Conséquence

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.25.1045.N

29 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.8](#)

AC nr. ...

De strafuitvoeringsrechter heeft niet de rechtsmacht om de wettigheid te beoordelen van een in kracht van gewijsde getreden vonnis dat tot vrijheidsstraf veroordeelt (1). (1) Cass. 28 juni 2016, AR P.16.0705.N, AC 2016, nr. 428.

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechter - Bevoegdheid - Veroordeling tot een vrijheidsstraf - Beoordeling van de wettigheid

Le juge de l'application des peines n'est pas compétent pour examiner la légalité d'un jugement de condamnation à une peine privative de liberté qui a acquis force de chose jugée (1). (1) Cass. 28 juin 2016, RG P.16.0705.N, Pas. 2016, n° 428.

APPLICATION DES PEINES - Juge de l'application des peines - Compétence - Condamnation à une peine privative de liberté - Appréciation de la légalité

P.25.1049.N

29 juli 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250729.VAK.7](#)

AC nr. ...

Uit artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek volgt dat in strafzaken het vonnis in beginsel wordt uitgesproken in aanwezigheid van het openbaar ministerie, en die bepaling is ook van toepassing op de strafuitvoeringsrechtbank; het vonnis dat het werd uitgesproken in openbare rechtszitting in afwezigheid van het openbaar ministerie is dan ook gewezen met schending van de vermelde bepaling (1). (1) Cass. 22 juli 2025, AR P.25.0992.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4 ; vgl. Cass. 10 juni 2025, AR P.25.0702.N ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14 met concl. OM.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Strafwetvoering - Strafwetvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijde - Gevolg

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Strafwetvoering - Strafwetvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijde - Gevolg

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Uitspraak van het vonnis - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Artikel 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Uitspraak in afwezigheid van het openbaar ministerie - Draagwijde - Gevolg

- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 782bis, alinéa 1er, du Code judiciaire prévoit qu'en matière répressive, le jugement est, en principe, prononcé en présence du ministère public et cette disposition est aussi applicable au tribunal de l'application des peines; le jugement qui a été prononcé en audience publique en l'absence du ministère public a donc été rendu en violation de la disposition précitée (1). (1) Cass. 22 juillet 2025, RG P.25.0992.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250722.VAK.4 ; comp. Cass. 10 juin 2025, RG P.25.0702.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250610.2N.14, avec les concl. du MP.

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Prononcé du jugement - Présence du ministère public - Code judiciaire, article 782bis, alinéa 1er - Prononcé en l'absence du ministère public - Portée - Conséquence

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Application des peines - Tribunal de l'application des peines - Prononcé du jugement - Présence du ministère public - Code judiciaire, article 782bis, alinéa 1er - Prononciation en l'absence du ministère public - Portée - Conséquence

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Prononcé du jugement - Présence du ministère public - Code judiciaire, article 782bis, alinéa 1er - Prononcé en l'absence du ministère public - Portée - Conséquence

- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire

Uit de bepalingen van de artikelen 29, 39.1 en 39.2 van het Verdrag van Wenen volgt niet dat een diplomatieke ambtenaar wiens taak werd beëindigd en die de ontvangststaat nog niet heeft verlaten, zijn onschendbaarheid slechts verliest nadat aan hem het verstrijken van de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn werd meegedeeld of nadat de zendstaat daarover heeft beslist en de rechter van de ontvangststaat die over de toepasselijkheid van de onschendbaarheid van een diplomatiek ambtenaar moet oordelen kan vaststellen wanneer de in artikel 39.2 Verdrag van Wenen bedoelde redelijke termijn is verstreken en oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de concrete gegevens van de zaak waarbij de omstandigheid dat de diplomatieke ambtenaar na de beëindiging van zijn taak nog over een verblijfstitel beschikt, de rechter bij die beoordeling niet bindt; de voormelde bepalingen sluiten niet uit dat een diplomatieke ambtenaar na het ophouden van zijn onschendbaarheid wordt aangehouden voor feiten die zich hebben voorgedaan na de beëindiging van zijn taak en op een ogenblik dat hij de ontvangststaat nog niet heeft verlaten.

DIPLOMATEN EN CONSULS - Diplomaten - Diplomatieke immuniteit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1 en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de redelijke termijn om het land te verlaten - Beoordeling door de rechter - Gevolg - Aanhouding van de diplomatieke ambtenaar - Draagwijdte

- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

IMMUNITEIT - Diplomatieke immuniteit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1 en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de redelijke termijn om het

4/05/2026

Il ne résulte pas des dispositions des articles 29, 39.1 et 39.2 la Convention de Vienne du 18 avril 1961 sur les relations diplomatiques qu'un agent diplomatique dont les fonctions ont pris fin et qui n'a pas encore quitté l'État accréditaire ne perd la jouissance de son inviolabilité qu'après avoir été informé de l'expiration du délai raisonnable visé à l'article 39.2 de cette Convention, ou après que l'État accréditant se sera prononcé à cet égard, et la juridiction de l'État accréditaire chargée d'examiner l'applicabilité de l'inviolabilité d'un agent diplomatique peut déterminer la date d'expiration du délai raisonnable visé à l'article 39.2 de la Convention et elle se prononce souverainement à ce propos sur la base des éléments concrets de la cause, la juridiction n'étant pas liée, dans son appréciation, par la circonstance que l'agent diplomatique dispose toujours d'un titre de séjour au terme de ses fonctions; les dispositions susmentionnées n'excluent pas l'arrestation d'un agent diplomatique qui ne jouit plus de son inviolabilité, du chef de faits qui se sont produits postérieurement à la fin de ses fonctions et à un moment où il n'avait pas encore quitté l'État accréditaire.

DIPLOMATES ET CONSULS; VOIR AUSSI: 559 IMMUNITÉ - Diplomates - Immunité diplomatique - Agent diplomatique - Début et fin des privilèges et immunités - Convention de Vienne du 18 avril 1961, articles 29, 39.1 et 39.2 - Fin des fonctions diplomatiques - Agent diplomatique qui n'a pas quitté l'Etat accréditaire - Levée de l'inviolabilité - Expiration du délai raisonnable pour quitter le pays - Appréciation par le juge - Conséquence - Arrestation de l'agent diplomatique - Portée

- Art. 29 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.1 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.2 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

IMMUNITÉ - Immunité diplomatique - Agent diplomatique - Début et fin des privilèges et immunités - Convention de Vienne du 18 avril 1961, articles 29, 39.1 et 39.2 - Fin des fonctions diplomatiques - Agent diplomatique qui n'a pas quitté l'Etat accréditaire - Levée de l'inviolabilité - Expiration du délai raisonnable pour quitter le pays - Appréciation par le juge - Conséquence - Arrestation de l'agent

P. 802/844

land te verlaten - Beoordeling door de rechter - Gevolg -
Aanhouding van de diplomatieke ambtenaar - Draagwijdte

- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Diplomatieke immunititeit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en
einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1
en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke
taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft
verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de
redelijke termijn om het land te verlaten - Beoordeling door de
rechter - Gevolg - Aanhouding van de diplomatieke
ambtenaar - Draagwijdte

- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding -
Diplomatieke immunititeit - Diplomatiek ambtenaar - Begin en
einde van de voorrechten en immuniteiten - Artikelen 29, 39.1
en 39.2 Verdrag van Wenen - Beëindiging van de diplomatieke
taak - Diplomatiek ambtenaar die de ontvangststaat niet heeft
verlaten - Verlies van de onschendbaarheid - Verstrijken van de
redelijke termijn om het land te verlaten - Beoordeling door de
rechter - Gevolg - Aanhouding van de diplomatieke
ambtenaar - Draagwijdte

- Art. 29 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.1 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 39.2 Verdrag van Wenen van 18 april 1961, goedgekeurd bij de wet van 30 maart 1968
- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

diplomatie - Portée

- Art. 29 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.1 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.2 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Immunité diplomatique - Agent diplomatique - Début et fin des
privilèges et immunités - Convention de Vienne du 18 avril 1961,
articles 29, 39.1 et 39.2 - Fin des fonctions diplomatiques - Agent
diplomatique qui n'a pas quitté l'Etat accréditaire - Levée de
l'inviolabilité - Expiration du délai raisonnable pour quitter le pays -
Appréciation par le juge - Conséquence - Arrestation de l'agent
diplomatique - Portée

- Art. 29 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.1 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.2 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Immunité
diplomatique - Agent diplomatique - Début et fin des privilèges et
immunités - Convention de Vienne du 18 avril 1961, articles 29, 39.1
et 39.2 - Fin des fonctions diplomatiques - Agent diplomatique qui
n'a pas quitté l'Etat accréditaire - Levée de l'inviolabilité - Expiration
du délai raisonnable pour quitter le pays - Appréciation par le juge -
Conséquence - Arrestation de l'agent diplomatique - Portée

- Art. 29 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.1 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 39.2 Convention de Vienne du 18 avril 1961, approuvée par la loi du 30 mars 1968
- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De verklaring die is verstuurd op een platform dat als communicatiemiddel dient tussen de gedetineerden en de gevangenisadministratie en die, bijgevolg, niet is gedaan aan een gezagsdrager die over de vereiste bevoegdheid beschikt, vormt geen hoger beroep; een dergelijke mededeling heeft enkel tot gevolg dat het de administratieve dienst in staat stelt om de gedetineerde te doen verschijnen op de griffie van de gevangenis, zodra deze opent, om de akte op te maken.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Voorlopige hechtenis - Hoger beroep - Verklaring - Verzending - Communicatieplatform tussen de gedetineerde en de gevangenisadministratie - Uitwerking

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Hoger beroep - Verklaring - Verzending - Communicatieplatform tussen de gedetineerde en de gevangenisadministratie - Uitwerking

Ne constitue pas un appel la déclaration envoyée sur une plateforme servant de mode de communication entre les détenus et l'administration de la prison, et qui, par conséquent, n'est pas faite à un agent revêtu de la délégation requise; pareille communication n'a d'autre effet que de permettre au service administratif de faire comparaître le détenu au greffe de la prison, aussitôt qu'il sera ouvert, afin d'établir l'acte.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Détention préventive - Appel - Déclaration - Envoi - Plateforme de communication entre le détenu et l'administration - Effet

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Appel - Déclaration - Envoi - Plateforme de communication entre le détenu et l'administration - Effet

P.25.1147.N

12 augustus 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250812.VAK.6](#)

AC nr. ...

De termijn van uitspraak binnen de vijftien dagen na instelling van het hoger beroep, zoals bepaald in artikel 30, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, wordt tijdens de duur van een uitstel geschorst indien het wordt verleend op verzoek van de verdachte of zijn raadsman; voor de toepassing van deze bepaling wordt een zaak die in voortzetting wordt gesteld op een latere datum, aanzien als een zaak waarvan de behandeling wordt uitgesteld.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Termijn van 15 dagen voor uitspraak - Schorsing van de termijn tijdens het uitstel verleend op vraag van de verdachte - Voortzetting van de zaak op vraag van de verdachte - Regelmatigheid van de beslissing tot handhaving

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Termijn van 15 dagen voor uitspraak - Schorsing van de termijn tijdens het uitstel verleend op vraag van de verdachte - Voortzetting van de zaak op vraag van de verdachte - Regelmatigheid van de beslissing tot handhaving

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

4/05/2026

Le délai de quinze jours suivant la déclaration d'appel dans lequel la décision est rendue, comme le prévoit l'article 30, § 3, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, est suspendu pendant le temps de la remise si elle est accordée à la demande de l'inculpé ou de son conseil; pour l'application de cette disposition, une cause mise en prosécution à une date ultérieure est considérée comme étant une cause dont l'examen est reporté.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Détention préventive - Délai de prononciation de quinze jours - Suspension du délai pendant le temps de la remise accordée à la demande de l'inculpé - Mise en prosécution à la demande de l'inculpé - Régularité de la décision de maintien

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Délai de prononciation de quinze jours - Suspension du délai pendant le temps de la remise accordée à la demande de l'inculpé - Mise en prosécution à la demande de l'inculpé - Régularité de la décision de maintien

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P. 804/844

- Art. 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Termijn van 15 dagen voor uitspraak - Schorsing van de termijn tijdens het uitstel verleend op vraag van de verdachte - Voortzetting van de zaak op vraag van de verdachte - Regelmatigheid van de beslissing tot handhaving

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Délai de prononciation de quinze jours - Suspension du délai pendant le temps de la remise accordée à la demande de l'inculpé - Mise en prosécution à la demande de l'inculpé - Régularité de la décision de maintien

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 32 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.1182.N

26 augustus 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAK.3](#)

AC nr. ...

Artikel 16, § 6bis Voorlopige Hechteniswet, artikel 3 Richtlijn 2010/64/EU, de artikelen 3 en 6, lid 2, Richtlijn 2012/13/EU en artikel 5.2 EVRM voorzien niet in een nietigheidssanctie of in een andere sanctie die van rechtswege van toepassing is op de eventuele niet-naleving van de erin vervatte verplichtingen binnen de erin bepaalde termijnen; het feit dat de aangehouden verdachte niet binnen een redelijke termijn een schriftelijke of mondelinge vertaling van de relevante passages van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen in een taal die hij verstaat of dat hij in die taal niet op de hoogte is gesteld van de redenen van zijn aanhouding en van alle tegen hem ingebrachte beschuldigingen, kan derhalve enkel aanleiding geven tot zijn invrijheidstelling wanneer het onderzoeksgerecht dat beslist over de handhaving van zijn voorlopige hechtenis vaststelt dat zijn recht van verdediging daardoor onherstelbaar is miskend.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Omstandigheden

- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'article 16, § 6bis, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, l'article 3 de la Directive 2010/64/UE du Parlement européen et du Conseil du 20 octobre 2010 relative au droit à l'interprétation et à la traduction dans le cadre des procédures pénales, les articles 3 et 6, alinéa 2, de la Directive 2012/13/UE du Parlement européen et du Conseil du 22 mai 2012 relative au droit à l'information dans le cadre des procédures pénales et l'article 5, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne prévoient pas de sanction de nullité ou autre qui soit applicable d'office à l'inobservation éventuelle des obligations qu'ils comportent dans les délais qui y sont prévus; le fait que le suspect détenu n'ait pas reçu dans un délai raisonnable la traduction écrite ou orale des passages pertinents du mandat d'arrêt dans une langue qu'il comprend ou qu'il n'ait pas été informé dans cette langue des motifs de son arrestation et de toutes les accusations portées contre lui ne peut, par conséquent, donner lieu à sa libération que lorsque la juridiction d'instruction statuant sur le maintien de sa détention préventive constate que, de ce fait, ses droits de défense ont été irrémédiablement violés.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.2 - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Motifs - Traduction dans la langue que le suspect comprend - Droits de la défense - Peine - Circonstances

- Art. 16, § 6bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

TAALGEBRUIK - Algemeen - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Omstandigheden

- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Omstandigheden

- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 6, al. 2 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

LANGUES (EMPLOI DES) - Généralités - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Motifs - Traduction dans la langue que le suspect comprend - Droits de la défense - Peine - Circonstances

- Art. 16, § 6bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 6, al. 2 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Motifs - Traduction dans la langue que le suspect comprend - Droits de la défense - Peine - Circonstances

- Art. 16, § 6bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 6, al. 2 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De urgentie waarmee die vertaling of informatie aan de verdachte moet worden verstrekt met het oog op de vrijwaring van zijn recht van verdediging, hangt af van de concrete situatie waarin hij zich bevindt; in die zin is een arrestatie met vrijheidsbeneming, gevolgd door een politionele ondervraging over de feiten die aan de arrestatie ten grondslag liggen, niet te vergelijken met een door de onderzoeksrechter afgeleverd bevel tot aanhouding, dat zijn geldingskracht behoudt tot een andersluidende beslissing van de onderzoeksrechter of een onderzoeksgerecht; aldus levert het enkele feit dat een verdachte die vertaling of informatie niet onverwijld na het afleveren van het bevel tot aanhouding heeft ontvangen, ook al is hij ingevolge overmacht nog niet eerder kunnen worden ondervraagd, nog geen onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging op; het onderzoeksgerecht dat beslist over de voorlopige hechtenis van de verdachte, oordeelt onaantastbaar op grond van alle regelmatig aan tegenspraak onderworpen gegevens of tot de invrijheidstelling van de betrokkene moet worden beslist wegens de onherstelbare miskenning van zijn recht van verdediging.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Beoordeling

- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

TAALGEBRUIK - Algemeen - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Redenen - Vertaling in de taal die hij verstaat - Recht van verdediging - Sanctie - Beoordeling

- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

L'urgence dans laquelle cette traduction ou information doit être fournie au suspect afin de garantir ses droits de défense dépend de la situation concrète dans laquelle il se trouve; en ce sens, une arrestation assortie d'une privation de liberté suivie d'un interrogatoire par la police sur les faits à l'origine de cette arrestation n'est pas comparable au mandat d'arrêt décerné par le juge d'instruction qui reste valable tant qu'une décision contraire n'a pas été prise par le juge d'instruction ou la juridiction d'instruction; ainsi, le simple fait qu'un suspect n'ait pas reçu cette traduction ou information immédiatement après la délivrance du mandat d'arrêt, quand bien même il n'aurait pas pu être interrogé plus tôt en raison d'un cas de force majeure, n'entraîne pas en tant que tel la violation irrémédiable de ses droits de défense; la juridiction d'instruction appelée à statuer sur la détention préventive du suspect examine souverainement à l'aune de tous les éléments régulièrement soumis à la contradiction s'il y a lieu d'ordonner la libération de la personne concernée en raison de la violation irrémédiable de ses droits de défense.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.2 - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Motifs - Traduction dans la langue que le suspect comprend - Droits de la défense - Peine - Appréciation

- Art. 16, § 6bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 6, al. 2 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

LANGUES (EMPLOI DES) - Généralités - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Motifs - Traduction dans la langue que le suspect comprend - Droits de la défense - Peine - Appréciation

- Art. 16, § 6bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Redenen - Taal die hij verstaat - Vertaling - Recht van verdediging - Sanctie - Beoordeling

- Art. 16, § 6bis Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 3 Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 6, tweede lid Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, al. 2 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Motifs - Langue que le suspect comprend - Traduction - Droits de la défense - Peine - Appréciation

- Art. 16, § 6bis L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 3 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 6, al. 2 Directive 2010/64/UE du Parlement Européen et du Conseil du 20 octobre 2010

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Noch artikel 18, § 1, Voorlopige Hechteniswet, noch enige andere wets- of verdragsbepaling vereist dat de betekening van een bevel tot aanhouding aan een verdachte die de taal van de rechtspleging niet begrijpt, moet gepaard gaan met een vertaling van de essentiële passages van dat bevel in een taal die de betrokkene begrijpt of met een kennisgeving in die taal van de redenen van zijn aanhouding en van alle tegen hem ingebrachte beschuldigingen; het enkele feit dat de onderzoeksrechter ingevolge overmacht de verdachte niet kon verhoren voorafgaand aan de aflevering van het bevel tot aanhouding, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Cass. 28 januari 1992, AR 4918, AC 1991-92, nr. 277.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.2 - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Betekening - Geen vertaling in de taal die hij verstaat - Gevolg

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Betekening - Geen vertaling in de taal die hij verstaat - Gevolg

- Art. 18, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Ni l'article 18, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ni aucune autre disposition légale ou conventionnelle ne prévoient qu'il y a lieu de joindre à la signification d'un mandat d'arrêt à un suspect qui ne comprend pas la langue de la procédure la traduction des passages essentiels de ce mandat dans une langue que la personne concernée comprend ou la communication dans cette langue des motifs de son arrestation et de toutes les accusations portées contre lui; le simple fait qu'en raison d'un cas de force majeure, le juge d'instruction n'ait pas pu entendre le suspect préalablement à la délivrance du mandat d'arrêt n'y fait pas obstacle (1). (1) Cass. 28 janvier 1992, RG 4918, Pas. 1992, n° 277.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.2 - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Signification - Défaut de traduction dans la langue que le suspect comprend - Conséquence

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Signification - Défaut de traduction dans la langue que le suspect comprend - Conséquence

- Art. 18, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 5.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de artikelen 23, 4° en 30, § 3, laatste lid, Voorlopige Hechteniswet volgt dat het onderzoeksgerecht dat beslist over de handhaving van de voorlopige hechtenis, moet antwoorden op de conclusies van de partijen; rekening houdend met de korte termijn waarbinnen het onderzoeksgerecht moet beslissen, moet dit echter niet tot in de bijzonderheden antwoorden op die conclusies (1). (1) Cass. 13 mei 2025, AR P.25.0673.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.25.

Il résulte des articles 23, 4°, et 30, § 3, dernier alinéa, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive que la juridiction d'instruction appelée à statuer sur le maintien de la détention provisoire est tenue de répondre aux conclusions des parties; compte tenu du bref délai dans lequel la juridiction d'instruction doit se prononcer, elle n'est toutefois pas tenue de répondre en détails à ces conclusions (1). (1) Cass. 13 mai 2025, RG P.25.0673.N, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250513.2N.25.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Onderzoeksgerecht - Motiveringsplicht - Draagwijdte

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerecht - Conclusie - Motiveringsplicht - Draagwijdte

- Art. 23, 4° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Juridiction d'instruction - Obligation de motivation - Portée

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridiction d'instruction - Conclusions - Obligation de motivation - Portée

- Art. 23, 4° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.25.1187.F

26 augustus 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250826.VAC.3](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle rechtszittingen hebben bijgewoond waarop de zaak werd onderzocht; dit vereiste is niet van toepassing op de rechtszitting waarop het onderzoeksgerecht dat over de handhaving van de voorlopige hechtenis uitspraak moet doen, zich ertoe heeft beperkt het onderzoek van de zaak uit te stellen zonder haar te behandelen, en evenmin op de rechtszitting tijdens welke het onderzoeksgerecht zich ertoe heeft beperkt een conclusie te ontvangen en de zaak te verdagen (1). (1) Zie Cass. 2 april 2025, AR P.24.0385.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.18, met concl. OM.

En vertu de l'article 779 du Code judiciaire, les juges qui rendent la décision doivent avoir assisté à toutes les audiences où la cause a été instruite; cette exigence ne s'applique pas à l'audience où la juridiction d'instruction appelée à statuer sur le maintien de la détention préventive s'est bornée à ajourner l'examen de la cause sans l'instruire ni à celle au cours de laquelle elle s'est limitée à recevoir des conclusions et à reporter la cause (1). (1) Voir Cass. 2 avril 2025, RG P.24.0385.F, ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250402.2F.18, avec concl. MP.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerecht - Samenstelling van de zetel - Continuïteit - Voorwaarde - Aangevangen debat - Begrip - Verdaging van de zaak zonder onderzoek - Neerlegging van een conclusie en uitstel van de zaak - Gevolg

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Samenstelling van de zetel - Continuïteit - Voorwaarde - Aangevangen debat - Begrip - Verdaging van de zaak zonder onderzoek - Neerlegging van een conclusie en uitstel van de zaak - Gevolg

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Kamer van inbeschuldigingstelling - Samenstelling van de zetel - Continuïteit - Voorwaarde - Aangevangen debat - Begrip - Verdaging van de zaak zonder onderzoek - Neerlegging van een conclusie en uitstel van de zaak - Gevolg

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Uit geen enkele wettelijke bepaling volgt dat het arrest dat afstand verleent van het hoger beroep dat een inverdenkinggestelde heeft ingesteld tegen een beslissing die zijn voorlopige hechtenis handhaaft, over de ontvankelijkheid van dit hoger beroep uitspraak moet doen om zijn rechtsmacht volledig uit te oefenen.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van geding - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridiction d'instruction - Composition du siège - Continuïté - Condition - Débats entamés - Notion - Remise de la cause sans l'instruire - Dépôt de conclusions et ajournement de la cause - Conséquence

- Art. 779 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Chambre des mises en accusation - Composition du siège - Continuïté - Condition - Débats entamés - Notion - Remise de la cause sans l'instruire - Dépôt de conclusions et ajournement de la cause - Conséquence

- Art. 779 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Chambre des mises en accusation - Composition du siège - Continuïté - Condition - Débats entamés - Notion - Remise de la cause sans l'instruire - Dépôt de conclusions et ajournement de la cause - Conséquence

- Art. 779 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Il ne résulte d'aucune disposition légale que l'arrêt qui décrète le désistement de l'appel interjeté par un inculpé contre une décision maintenant sa détention préventive doit, pour vider sa saisine, statuer sur la recevabilité de cet appel.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'instance - Matière répressive - Détention préventive - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Portée

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Détention préventive - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Portée

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Appel - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Portée

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Afstand van het door de in verdenking gestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Draagwijdte

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Portée

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit artikel 5 EVRM kan niet worden afgeleid dat een beslissing die een vrijheidsberoving voor een beperkte periode verlengt, gemotiveerd moet worden wat betreft de noodwendigheden van die hechtenis, ook al is die beslissing het gevolg van de afstand door de gedetineerde van een rechtsmiddel dat hij had aangewend tegen de beslissing die hij had bestreden, en die op dat punt gemotiveerd is.

Il ne se déduit pas de l'article 5 de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales qu'une décision prolongeant une privation de liberté pour une période limitée doive être motivée quant aux nécessités de cette détention, lors même qu'elle résulte du désistement par la personne détenue d'un recours qu'elle avait formé contre la décision, motivée sur ce point, qu'elle avait entreprise.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van geding - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Afstand van het door de in verdenking gestelde ingestelde hoger beroep

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'instance - Arrêt décrétant le désistement - Obligation de motivation - Etendue - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Afstand van het door de in verdenking gestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Détention préventive - Maintien - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Obligation de motivation - Etendue

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Hoger beroep tegen de beslissing tot handhaving - Afstand van het door de in verdenking gestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Appel contre la décision de maintien - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Obligation de motivation - Etendue

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Omvang - Hoger beroep - Afstand van het door de in verdenking gestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Etendue - Appel - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Obligation de motivation

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Hoger beroep - Afstand van het door de in verdenking gestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Motiveringsplicht - Omvang

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Maintien - Appel - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Obligation de motivation - Etendue

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer de inverdenkinggestelde van zijn hoger beroep afstand doet, wordt de zaak door die afstand niet van rechtswege aan de kamer van inbeschuldigingstelling onttrokken en moet het arrest dat akte van die afstand verleent, worden gewezen binnen de door artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet vastgestelde termijn, bij gebrek waaraan de inverdenkinggestelde in vrijheid wordt gesteld; hieruit vloeit voort dat het arrest dat binnen de wettelijke termijn akte van de afstand verleent, dezelfde gevolgen heeft als een arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft in de zin van artikel 30, § 4, van die wet, en dat, met toepassing van de voormelde bepaling, het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling een titel van vrijheidsberoving voor één maand vanaf de beslissing vormt indien ze betrekking heeft op de eerste, de tweede of de derde beschikking van de raadkamer.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van geding - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Voorlopige hechtenis - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Afstand van het door de inverdenkinggestelde ingestelde hoger beroep - Arrest dat akte van de afstand verleent - Gevolgen

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque l'inculpé se désiste de son appel, la chambre des mises en accusation n'est pas dessaisie de plein droit par ce désistement et l'arrêt qui décrète celui-ci doit être rendu dans le délai de quinze jour fixé par l'article 30, § 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, sans quoi l'inculpé est remis en liberté; il en résulte que l'arrêt qui décrète le désistement dans le délai légal a les mêmes effets qu'un arrêt maintenant la détention préventive au sens de l'article 30, § 4, de cette loi et qu'en application de cette dernière disposition, l'arrêt de la chambre des mises en accusation forme un titre de privation de liberté pour un mois à partir de la décision si elle porte sur la première, la deuxième ou la troisième ordonnance de la chambre du conseil.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'instance - Matière répressive - Détention préventive - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Effets

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Détention préventive - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Effets

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Appel - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Effets

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Désistement de l'appel interjeté par l'inculpé - Arrêt décrétant le désistement - Effets

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit artikel 8 EVRM kan niet worden afgeleid dat de vonnisrechter ertoe gehouden is om een aan een beklagde opgelegde voorwaarde op te heffen of te wijzigen omdat de handhaving van die voorwaarde nadelig is voor het privé- en gezinsleven van hemzelf, zijn partner en hun gemeenschappelijke kinderen; wel dient de vonnisrechter, wanneer de beklagde dat aanvoert, de proportionaliteit tussen de handhaving van de voorwaarde en het vermelde recht op privé- en gezinsleven bij zijn voormelde beoordeling te betrekken; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die onverenigbaar zijn met het door artikel 8 EVRM gewaarborgde recht op privé- en gezinsleven.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Voorwaarden - Impact op aspecten van het privé- en gezinsleven - Motiveringsplicht

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Voorwaarden - Impact op aspecten van het privé- en gezinsleven - Motiveringsplicht

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Voorwaarden - Impact op aspecten van het privé- en gezinsleven - Motiveringsplicht

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il ne peut être déduit de l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que la juridiction de jugement est tenue de lever ou de modifier une condition imposée à un prévenu parce que le maintien de cette condition est préjudiciable à sa vie privée et familiale, à celle de son partenaire et à celle de leurs enfants communs ; certes, pour procéder à cette appréciation, la juridiction de jugement est tenue, lorsque le prévenu l'invoque, de tenir compte de l'exigence de proportionnalité entre le maintien de la condition et le droit précité au respect la vie privée et familiale ; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences incompatibles avec le droit au respect de la vie privée et familiale garanti à l'article 8 de la Convention.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Mise en liberté sous conditions - Conditions - Incidence sur les aspects de la vie privée et familiale - Obligation de motivation

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Mise en liberté sous conditions - Conditions - Incidence sur les aspects de la vie privée et familiale - Obligation de motivation

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Conditions - Incidence sur les aspects de la vie privée et familiale - Obligation de motivation

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Krachtens artikel 1114, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek wordt het verzoekschrift tot intrekking ingediend en aan de andere partijen in het geding of hun advocaten betekend op de wijze bepaald in de artikelen 1079 en 1080; krachtens voormeld artikel 1080 moet dit verzoekschrift door een advocaat bij het Hof van Cassatie worden ondertekend (1); de door die wetsbepalingen voorgeschreven vormen zijn van toepassing op elk verzoek tot intrekking van een arrest van het Hof, zelfs als de bedoelde beslissing werd gewezen in strafzaken en met toepassing van artikel 433 Wetboek van Strafvordering (2). (1) Cass. 12 november 2008, AR P.08.1432.F, AC 2008, nr. 630, met concl. van eerste advocaat-generaal Leclercq op datum in Pas. (2) Cass. 22 februari 2017, AR P.17.0135.F, AC 2017, nr. 126, met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch op datum in Pas..

CASSATIE - Allerlei - Verzoekschrift tot intrekking - Beslissing van niet-toelaatbaarheid van het cassatieberoep - Strafzaken - Vorm - Advocaat bij het Hof - Betekening - Ontvankelijkheid - Voorwaarde

- Art. 1079 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1114 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 433 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Verzoekschrift tot intrekking - Beslissing van niet-toelaatbaarheid van het cassatieberoep - Strafzaken - Vorm - Advocaat bij het Hof - Betekening - Ontvankelijkheid - Voorwaarde

- Art. 1079 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 1114 Gerechtelijk Wetboek - Deel IV: BURGERLIJKE RECHTSPLEGING. (art. 664 tot 1385octiesdecies)
- Art. 433 Wetboek van Strafvordering - Boek II, Titel III (Art. 407 tot en met 447bis)

Aux termes de l'article 1114, alinéa 1er, du Code judiciaire, la requête en rétractation est introduite et signifiée aux autres parties en cause ou à leurs avocats de la manière prescrite aux articles 1079 et 1080; cette requête doit être signée par un avocat à la Cour de cassation en vertu dudit article 1080 (1); les formes prescrites par ces dispositions légales s'appliquent à toute demande en rétractation d'un arrêt de la Cour, même si la décision visée a été rendue en matière répressive et par application de l'article 433 du Code d'instruction criminelle (2). (1) Cass. 12 novembre 2008, RG P.08.1432.F, Pas. 2008, n° 630, avec concl. de M. LECLERCQ, premier avocat général. (2) Cass. 22 février 2017, RG P.17.0135.F, Pas. 2017, n° 126, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

CASSATION - Divers - Requête en rétractation - Décision de non admission du pourvoi - Matière répressive - Forme - Avocat à la Cour - Signification - Recevabilité - Condition

- Art. 1079 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1080 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1114 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 433 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Requête en rétractation - Décision de non admission du pourvoi - Matière répressive - Forme - Avocat à la Cour - Signification - Recevabilité - Condition

- Art. 1079 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1080 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 1114 Code judiciaire - Quatrième partie: DE LA PROCEDURE CIVILE. (art. 664 à 1385octiesdecies)
- Art. 433 Code d'instruction criminelle - Livre II, Titre III (Art. 407 à 447bis)

Artikel 31 Voorlopige Hechteniswet staat het cassatieberoep enkel toe tegen de beslissingen die de voorlopige hechtenis handhaven; een dergelijke beslissing is die welke de invrijheidstelling afhankelijk maakt van voorwaarden (1); het cassatieberoep van het openbaar ministerie tegen een beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling die de beklaagde in vrijheid stelt onder voorwaarden is bijgevolg ontvankelijk (2); wanneer het openbaar ministerie afstand doet van een dergelijk cassatieberoep op grond dat het niet ontvankelijk is, kan geen akte worden verleend van die afstand, die op een vergissing berust. (1) Zie noot van M.N.B. onder Cass. 22 december 2021, AR P.21.1606.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.14 (impliciete oplossing), met concl. "in hoofdzaak" OM, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211222.2F.14; zie M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH en M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e uitg., La Charte, 2025, I, 1336. (2) Zie Cass. 15 oktober 2008, AR P.08.1443.F, AC 2008, nr. 550 (impliciete oplossing), op gelijkl. concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 23 mei 2001, AR P.01.0760.F ECLI:BE:CASS:2001:ARR.20010523.7, (cassatieberoep van de in verdenking gestelde of beklaagde tegen het arrest dat één of meerdere voorwaarden voor diens voorlopige invrijheidstelling verlengt).

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling onder voorwaarden van de beklaagde beveelt - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid - Afstand van het cassatieberoep om de verkeerde reden dat het niet ontvankelijk is - Gevolg

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Strafvordering - Toezicht op de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling onder voorwaarden van de beklaagde beveelt - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid - Afstand van het cassatieberoep om de verkeerde reden dat het niet ontvankelijk is - Gevolg

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Toezicht op de voorlopige hechtenis - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling onder voorwaarden van de

4/05/2026

L'article 31 de la loi relative à la détention préventive n'autorise le pourvoi en cassation que contre les décisions par lesquelles la détention est maintenue; constitue une telle décision celle qui subordonne la mise en liberté à des conditions (1); partant, le pourvoi du ministère public dirigé contre la décision de la chambre des mises en accusation qui libère le prévenu sous conditions est recevable (2); lorsque le ministère public se désiste d'un tel pourvoi au motif qu'il est irrecevable, ce désistement, entaché d'une erreur, ne peut être décrété. (1) Voir note signée M.N.B. sous Cass. 22 décembre 2021, RG P.21.1606.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.14 (solution implicite), avec concl. « dit en substance » du MP, ECLI:BE:CASS:2021:CONC.20211222.2F.14 ; voir M.-A. BEERNAERT, D. VANDERMEERSCH et M. GIACOMETTI, Droit de la procédure pénale, 10e éd., La Charte, 2025, t. I, p.1336. (2) Voir Cass. 15 octobre 2008, RG P.08.1443.F, Pas. 2008, n° 550 (solution implicite), rendu sur concl. conf. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 23 mai 2001, RG P.01.0760.F, Pas. 2001, n° 309 (pourvoi de l'inculpé ou du prévenu contre l'arrêt prolongeant une ou plusieurs des conditions assortissant sa mise en liberté provisoire).

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant la mise en liberté sous conditions du prévenu - Pourvoi du ministère public - Recevabilité - Désistement du pourvoi au motif erroné qu'il est irrecevable - Conséquence

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action publique - Contrôle de la détention préventive - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant la mise en liberté sous conditions du prévenu - Pourvoi du ministère public - Recevabilité - Désistement du pourvoi au motif erroné qu'il est irrecevable - Conséquence

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Contrôle de la détention préventive - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant la mise en liberté sous conditions du prévenu -

P. 815/844

beklaagde beveelt - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid - Afstand van het cassatieberoep om de verkeerde reden dat het niet ontvankelijk is - Gevolg

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Pourvoi du ministère public - Recevabilité - Désistement du pourvoi au motif erroné qu'il est irrecevable - Conséquence

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

S.17.0095.N

24 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250324.3N.1](#)

AC nr. ...

De in artikel 68 Verordening (EG) nr. 883/2004 beoogde 'grond waarop de rechten worden verkregen' ziet niet op de grondslag waarop het recht op gezinsuitkeringen in de bevoegde Lid-Staat wordt geopend, maar wel op de grondslag waarop de verzekerde aan de wetgeving van die bevoegde Lid-Staat is onderworpen (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Verordening 883/2004 - Gezinsbijslagen - Toepasselijke wetgeving

- Art. 68 Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

GEZINSBIJSLAG - Algemeen - Verordening 883/2004 - Toepasselijke wetgeving

- Art. 68 Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels

Le « titre auquel les droits sont ouverts », visé à l'article 68 du règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale, ne concerne pas le fondement du droit d'ouverture aux prestations familiales dans l'État membre compétent, mais le fondement de l'assujettissement de l'assuré à la législation de cet État membre compétent (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Règlement n° 883/2004 - Prestations familiales - Législation applicable

- Art. 68 Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

PRESTATIONS FAMILIALES - Généralités - Règlement n° 883/2004 - Législation applicable

- Art. 68 Règlement (CE) n° 883/2004 du Parlement européen et du Conseil du 29 avril 2004 sur la coordination des systèmes de sécurité sociale

S.18.0020.N

3 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250203.3N.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 10, vijfde lid, Taaldecreet volgt dat de nietigheid, wegens strijdigheid met de bepalingen van het Taaldecreet, van de documenten die op een individuele arbeidsovereenkomst betrekking hebben, geen afbreuk doet aan de rechten van de werknemer die erin zijn vastgelegd en deze zijn vordering erop kan gronden (1). (1) Zie concl. OM.

TAALGEBRUIK - Sociale betrekkingen - Document - Nietigheid - Omvang - Gevolg

- Art. 10, vijfde lid Decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik der talen voor de sociale betrekking tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet

Il suit de l'article 10, alinéa 5, du décret du 19 juillet 1973 réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprises prescrits par la loi et les règlements que la nullité, pour cause d'incompatibilité avec les dispositions dudit décret, des documents qui se rapportent à un contrat de travail individuel ne porte pas atteinte aux droits du travailleur qui sont stipulés dans ces documents et que le travailleur peut fonder sa demande sur ceux-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

LANGUES (EMPLOI DES) - Relations sociales - Document - Nullité - Etendue - Conséquence

- Art. 10, al. 5 Décret du 19 juillet 1973 du Conseil culturel de la Communauté culturelle néerlandaise réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et

S.19.0028.F

29 september 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250929.3F.5](#)

AC nr. ...

In zoverre het middel de schending van wetsbepalingen aanvoert, terwijl noch uit de vermeldingen van het bestreden arrest noch uit de stukken waarop het Hof acht mag slaan, blijkt dat de verweerder aan de toepassingsvoorwaarden van die bepalingen voldeed, en het om een feitelijk onderzoek verzoekt, waarvoor het Hof niet bevoegd is, is het bijgevolg niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Middel dat schending van wetsbepalingen aanvoert - Geen gegeven waaruit blijkt dat de verweerder aan de

toepassingsvoorwaarden van die bepalingen voldeed - Ontvankelijkheid - Bevoegdheden van het Hof van Cassatie

- Art. 147, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art.

147 - Cassatiemiddelen - Burgerlijke zaken - Middel dat schending van wetsbepalingen aanvoert - Geen gegeven waaruit blijkt dat de verweerder aan de

toepassingsvoorwaarden van die bepalingen voldeed - Ontvankelijkheid - Bevoegdheden van het Hof van Cassatie

- Art. 147, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

Dans la mesure où il invoque la violation de dispositions légales alors qu'il ne ressort ni des énonciations de l'arrêt attaqué ni des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que le défendeur en remplissait les conditions d'application, le moyen qui invite la Cour à procéder à des vérifications de fait, ce qui n'est pas en son pouvoir, est irrecevable.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Divers - Moyen invoquant la violation de dispositions légales - Pas d'élément indiquant que le défendeur en remplissait les conditions d'application - Recevabilité - Pouvoirs de la Cour de cassation

- Art. 147, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 147 - Moyen de cassation - Matière civile - Moyen invoquant la violation de dispositions légales - Pas d'élément indiquant que le défendeur en remplissait les conditions d'application - Recevabilité - Pouvoirs de la Cour de cassation

- Art. 147, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

S.19.0082.F

12 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250512.3F.1](#)

AC nr. ...

De grond van niet-ontvankelijkheid volgens welke de beslissing waartegen het middel is gericht naar recht zou worden verantwoord door een vergeefs bekritiseerde reden van het arrest, heeft geen weerslag op de ontvankelijkheid van het middel, in zoverre het middel het niet-beantwoorden van de conclusie van de eiseres aanvoert (1). (1) Zie Cass. 28 maart 2011, AR C.10.0528.F, AC 2011, nr. 230; Cass. 24 november 2008, AR C.06.0490.F, AC 2008, nr. 657; Cass. 11 september 2000, AR C.98.0514.F, AC 2000, nr. 456, en de noot 1; C. Parmentier, Comprendre la technique de cassation, Brussel, Larcier, 2018, 2de uitg., coll. JLMB Opus, vol. 8, nr. 131.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Middel dat het niet-beantwoorden van een conclusie aanvoert - Grond van niet-ontvankelijkheid - Beslissing die naar recht wordt verantwoord door een in een ander middel vergeefs bekritiseerde reden

La fin de non-recevoir qui soutient que la décision contre laquelle le moyen est dirigé serait légalement justifiée par un motif de l'arrêt vainement critiqué est sans incidence sur la recevabilité du moyen en tant qu'il dénonce l'absence de réponse aux conclusions de la demanderesse (1). (1) Voir Cass. 28 mars 2011, RG C.10.0528.F, Pas. 2011, n° 230 ; Cass. 24 novembre 2008, RG C.06.0490.F, Pas. 2008, n° 657; Cass. 11 septembre 2000, RG C.98.0514.F, Pas. 2000, n° 456 et la note 1 ; C. Parmentier, « Comprendre la technique de cassation », Bruxelles, Larcier, 2018, 2ème éd., coll. JLMB Opus, vol. 8, n° 131.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Moyen pris du défaut de réponse aux conclusions - Fin de non-recevoir - Décision légalement justifiée par un motif vainement critiqué par un autre moyen

S.20.0011.N

7 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250407.3N.4](#)

AC nr. ...

Wanneer een werknemer die vóór 1 januari 2014 in dienst is getreden, wordt ontslagen en de werkgever hem krachtens een eenzijdige verbintenis of een individuele overeenkomst een langere opzeggingstermijn of overeenstemmende opzeggingsvergoeding toekent dan hij wettelijk moet toekennen, of wanneer in de loop van de wettelijk verplichte opzeggingstermijn in onderling overleg tussen de werknemer en de werkgever wordt beslist om de opzeggingstermijn te verlengen, is er geen aanleiding meer voor compensatie in de mate dat de toegekende termijn langer is of de overeenstemmende opzeggingsvergoeding hoger is dan wettelijk verplicht; in dat geval dient op grond van artikel 7, § 1sexies, van de Besluitwet van 28 december 1944 bij de berekening van de ontslagcompensatievergoeding rekening te worden gehouden met de werkelijk toegekende opzeggingstermijn of overeenstemmende opzeggingsvergoeding; de omstandigheid dat artikel 2 van het uitvoeringsbesluit van 9 januari 2014 niet uitdrukkelijk daarin voorziet, doet daaraan niet af.

*WERKLOOSHEID - Allerlei - Arbeider - Eénheidsstatuut -
Ontslagcompensatievergoeding - Berekening*

- Art. 7, § 1sexies Besluitwet 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
- Art. 2 KB 9 januari 2014 betreffende de ontslagcompensatievergoeding

Lorsqu'un travailleur entré en service avant le 1er janvier 2014 est licencié et que l'employeur lui octroie en vertu d'une obligation unilatérale ou d'une convention individuelle un préavis plus long ou une indemnité de congé correspondante plus élevée que ce qu'il est légalement tenu d'accorder ou lorsque le travailleur et l'employeur décident d'un commun accord, au cours du délai de préavis légalement obligatoire, de prolonger ce délai, une compensation ne se justifie plus dans la mesure où le délai octroyé est plus long ou l'indemnité de congé correspondante plus élevée que ce qui est légalement prévu; en ce cas, il convient, sur la base de l'article 7, § 1sexies, de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, de tenir compte dans le calcul de l'indemnité en compensation du licenciement du délai de préavis ou de l'indemnité de congé correspondante qui ont été réellement octroyés; la circonstance que l'article 2 de l'arrêté royal du 9 janvier 2014 relatif à l'indemnité en compensation du licenciement ne le prévoit pas expressément est sans incidence à cet égard.

*CHOMAGE - Divers - Ouvrier - Statut unique - Indemnité en
compensation du licenciement - Calcul*

- Art. 7, § 1sexies Arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs
- Art. 2 A.R. du 9 janvier 2014 relatif à l'indemnité en compensation du licenciement

S.20.0045.N

2 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 74, § 11, Algemeen Reglement Werknemerspensionen volgt dat de gepensioneerde werknemer die van tafel en bed gescheiden is of van zijn echtgenoot feitelijk gescheiden leeft, in plaats van de helft van het pensioen als gehuwde, het pensioen als alleenstaande verkrijgt, zolang zijn echtgenoot geen aanspraak kan maken op een deel van zijn rustpensioen; die bepaling strekt niet ertoe aan de gepensioneerde werknemer het recht op pensioen als gehuwde dat hij aan een tweede huwelijk ontleent, te ontzeggen ingeval het huwelijk met zijn eerste echtgenoot niet is ontbonden, welke situatie zich naar Belgisch personen- en familierecht niet kan voordoen (1). (1) Zie concl. OM.

PENSIOEN - Werknemers - Polygamie - Feitelijke scheiding - Pensioenbedrag

- Art. 74, § 11 KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

Il suit de l'article 74, § 11, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés que le travailleur salarié pensionné qui est séparé de corps ou de fait de son conjoint obtient, au lieu de la moitié de la pension de marié, la pension d'isolé aussi longtemps que son conjoint ne peut prétendre à une partie de sa pension de retraite; cette disposition ne vise pas à priver le travailleur salarié pensionné du droit à la pension de marié qu'il tire d'un second mariage lorsque le mariage avec son premier conjoint n'est pas dissous, une telle situation ne pouvant se présenter selon le droit belge de la personne et de la famille (1). (1) Voir les concl. du MP.

PENSION - Travailleurs salariés - Polygamie - Séparation de fait - Montant de la pension

- Art. 74, § 11 A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

S.20.0064.N

7 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250407.3N.7](#)

AC nr. ...

De in artikel 22quater RSZ-wet bedoelde solidariteitsbijdrage is een ambtshalve vastgestelde forfaitaire bijdrage, die verschuldigd is voor het kwartaal waarin een niet onmiddellijk elektronisch aangegeven tewerkstelling werd vastgesteld en die uiterlijk op de laatste dag van de maand volgend op dit kwartaal moet worden betaald; noch uit de bepalingen van artikel 22quater RSZ-wet, noch uit het bepaalde in artikel 28 RSZ-wet en artikel 54 Uitvoeringsbesluit RSZ-wet volgt dat de werkgever geen bijdrageopslag en verwijlinterest verschuldigd is wanneer de solidariteitsbijdrage niet is betaald op de datum dat zij opeisbaar is geworden.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Solidariteitsbijdrage - Aard van de bijdrage - Gevolg - Bijdrageopslagen - Verwijlinterest

- Art. 22quater Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

La cotisation de solidarité visée à l'article 22quater de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs est une cotisation forfaitaire établie d'office, qui est due pour le trimestre durant lequel une déclaration d'emploi électronique non immédiate a été constatée et qui doit être payée au plus tard le dernier jour du mois qui suit ce trimestre; il ne suit ni des dispositions des articles 22quater et 28 de la loi du 27 juin 1969 ni de l'article 54 de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs que l'employeur n'est pas redevable d'une majoration de cotisation ni d'intérêts de retard lorsque la cotisation de solidarité n'a pas été payée à la date à laquelle elle est devenue exigible.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Cotisation de solidarité - Nature de la cotisation - Conséquence - Majorations de cotisations - Intérêts de retard

- Art. 22quater L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 54 KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 54 A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

S.21.0016.F

24 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250324.3F.6](#)

AC nr. ...

Het recht van de werknemer om na afloop van het ouderschapsverlof terug te keren in dezelfde functie of, indien dat niet mogelijk is, in een gelijkwaardige of vergelijkbare functie die in overeenstemming is met zijn of haar arbeidsovereenkomst. doet geen afbreuk aan de mogelijkheid, voor de werkgever, om de arbeidsbetrekking eenzijdig te beëindigen om een dringende of afdoende reden, die door de rechter wordt erkend als een reden waarvan de aard en de oorsprong geen verband houden met de schorsing van de arbeidsovereenkomst of de vermindering van de arbeidsprestaties wegens uitoefening van het recht op ouderschapsverlof (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Schorsing van de overeenkomst - Ouderschapsverlof - Recht om na afloop van het ouderschapsverlof in dezelfde functie terug te keren - Draagwijdte

- Art. 14, § 1 Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997, tot instelling van een recht op ouderschapsverlof.

- Art. 15, § 1 Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997, tot instelling van een recht op ouderschapsverlof.

- Clausule 5.1 Raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof (herzien) van 18 juni 2009, overeenkomstig Richtlijn 2010/18/EU van de Raad van 8 maart 2010

- Clausule 5.4 Raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof (herzien) van 18 juni 2009, overeenkomstig Richtlijn 2010/18/EU van de Raad van 8 maart 2010

- Art. 14.1 Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking)

- Art. 15 Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking)

- Art. 101 Herstelwet 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei -

Le droit du travailleur à retrouver son poste de travail à l'issue de la période de congé parental ou, en cas d'impossibilité, un travail équivalent ou similaire conforme à son contrat de travail, ne porte pas préjudice à la faculté pour l'employeur de mettre fin unilatéralement à la relation de travail pour un motif grave ou pour un motif suffisant, reconnu par le juge comme étant de nature et d'origine étrangères à la suspension du contrat de travail ou à la réduction des prestations de travail du fait de l'exercice du droit au congé parental (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Suspension - Congé parental - Droit de retrouver son poste de travail à l'issue de la période de congé parental - Portée

- Art. 14, § 1er Convention collective de travail n° 64 du 29 avril 1997 du Conseil national du Travail, instituant un droit au congé parental

- Art. 15, § 1er Convention collective de travail n° 64 du 29 avril 1997 du Conseil national du Travail, instituant un droit au congé parental

- Clause 5.1 Accord-cadre sur le congé parental (révisé) du 18 juin 2009, conformément à la directive 2010/18/UE du Conseil du 8 mars 2010 portant application de l'accord-cadre révisé sur le congé parental

- Clause 5.4 Accord-cadre sur le congé parental (révisé) du 18 juin 2009, conformément à la directive 2010/18/UE du Conseil du 8 mars 2010 portant application de l'accord-cadre révisé sur le congé parental

- Art. 14.1 Directive 2006/54/CEE du Parlement européen et du Conseil du 5 juillet 2006 relative à la mise en oeuvre du principe de l'égalité des chances et de l'égalité de traitement entre hommes et femmes en matière d'emploi et de travail (refonte)

- Art. 15 Directive 2006/54/CEE du Parlement européen et du Conseil du 5 juillet 2006 relative à la mise en oeuvre du principe de l'égalité des chances et de l'égalité de traitement entre hommes et femmes en matière d'emploi et de travail (refonte)

- Art. 101 L. de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Congé parental - Licenciement à l'issue de la période de congé parental - Conditions

*Ouderschapsverlof - Ontslag na afloop van het
ouderschapsverlof - Voorwaarden*

- Art. 14, § 1 Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997, tot instelling van een recht op ouderschapsverlof.
- Art. 15, § 1 Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 64 van 29 april 1997, tot instelling van een recht op ouderschapsverlof.
- Clausule 5.1 Raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof (herzien) van 18 juni 2009, overeenkomstig Richtlijn 2010/18/EU van de Raad van 8 maart 2010
- Clausule 5.4 Raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof (herzien) van 18 juni 2009, overeenkomstig Richtlijn 2010/18/EU van de Raad van 8 maart 2010
- Art. 14.1 Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking)
- Art. 15 Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking)
- Art. 101 Herstelwet 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen

- Art. 14, § 1er Convention collective de travail n° 64 du 29 avril 1997 du Conseil national du Travail, instituant un droit au congé parental
- Art. 15, § 1er Convention collective de travail n° 64 du 29 avril 1997 du Conseil national du Travail, instituant un droit au congé parental
- Clause 5.1 Accord-cadre sur le congé parental (révisé) du 18 juin 2009, conformément à la directive 2010/18/UE du Conseil du 8 mars 2010 portant application de l'accord-cadre révisé sur le congé parental
- Clause 5.4 Accord-cadre sur le congé parental (révisé) du 18 juin 2009, conformément à la directive 2010/18/UE du Conseil du 8 mars 2010 portant application de l'accord-cadre révisé sur le congé parental
- Art. 14.1 Directive 2006/54/CEE du Parlement européen et du Conseil du 5 juillet 2006 relative à la mise en oeuvre du principe de l'égalité des chances et de l'égalité de traitement entre hommes et femmes en matière d'emploi et de travail (refonte)
- Art. 15 Directive 2006/54/CEE du Parlement européen et du Conseil du 5 juillet 2006 relative à la mise en oeuvre du principe de l'égalité des chances et de l'égalité de traitement entre hommes et femmes en matière d'emploi et de travail (refonte)
- Art. 101 L. de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales

S.21.0018.N

5 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250505.3N.7](#)

AC nr. ...

Door de artikelen 25bis, 25ter en 25quater ZIV-wet worden aan het College van geneesheren-directeurs in onderscheiden gevallen de bevoegdheid toegekend om uit de middelen van het Bijzonder Solidariteitsfonds een tegemoetkoming te verlenen in de kosten van bijzondere en dure verstrekkingen die niet voor vergoeding door de verzekering voor geneeskundige verzorging in aanmerking komen; noch uit de bepalingen van artikel 25bis ZIV-wet, noch uit die van artikel 25quater volgt dat voor een verstrekking die is opgenomen in de limitatieve lijst bedoeld in artikel 25quater, eerste lid, ZIV-wet geen tegemoetkoming kan worden verleend op grond van artikel 25bis of artikel 25ter voor zover aan de in die artikelen bepaalde voorwaarden is voldaan (1). (1) Zie concl. OM.

*ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING -
Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Art.
25quater ZIV-wet - Innovatieve medische techniek - Toepassing
25bis en 25ter ZIV-wet*

Les articles 25bis, 25ter et 25quater de cette loi permettent, dans différentes hypothèses, au Collège des médecins-directeurs d'accorder, sur les moyens du Fonds spécial de solidarité, des interventions dans le coût de prestations particulières et onéreuses non admises au remboursement par l'assurance soins de santé ; il ne ressort des dispositions ni de l'article 25bis de la même loi, ni de l'article 25quater qu'une prestation reprise dans la liste limitative visée à l'article 25quater, alinéa 1er, ne peut donner lieu à une intervention sur la base des articles 25bis ou 25ter sous la mesure où les conditions fixées dans ces articles sont remplies (1). (1) Voir les concl. du MP.

*ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Assurance soins de santé - Fonds
spécial de solidarité - Loi du 14 juillet 1994, article 25quater -
Techniques médicales innovantes - Application des articles 25bis et
25ter de la loi du 14 juillet 1994*

- Art. 25bis Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 25ter Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 25quater Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 25bis Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
- Art. 25ter Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
- Art. 25quater Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat artikel 25quater ZIV-wet ertoe strekt het College van geneesheren-directeurs toe te laten reeds tussenkomst te verlenen in de kosten van innovatieve medische technieken met aangetoonde therapeutische meerwaarde gedurende de periode die, ingevolge de voor de aanpassing van de Nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen te volgen procedure, nodig is om deze nieuwe technieken in de Nomenclatuur op te nemen (1). (1) Zie concl. OM.

Il ressort des travaux préparatoires que l'article 25quater de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994 a pour but de permettre au Collège des médecins-directeurs d'accorder d'emblée des interventions dans le coût de techniques médicales innovantes ayant une plus-value thérapeutique démontrée, en attendant que ces nouvelles techniques soient reprises dans la nomenclature des prestations de santé conformément à la procédure de modification de cette dernière (1). (1) Voir les concl. du MP.

*ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING -
Ziektekostenverzekering - Bijzonder solidariteitsfonds - Art.
25quater ZIV-wet - Doelstelling*

- Art. 25quater Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

*ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Assurance soins de santé - Fonds
spécial de solidarité - Loi du 14 juillet 1994, article 25quater - But*

- Art. 25quater Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

De betaling van de bij artikel 65, § 2, vijfde lid, 4°, Arbeidsovereenkomstenwet bedoelde forfaitaire compensatoire vergoeding vergoedt niet de uitoefening van een bezigheid, maar integendeel compenseert de verplichting om zich ervan te onthouden een bepaalde bezigheid uit te oefenen; hieruit volgt, enerzijds, dat ongeacht de grondslag waarop deze forfaitaire compensatoire vergoeding fiscaal wordt belast, zij niet van een uitoefening van een door artikel 64, § 1, eerste lid, Algemeen Reglement Werknemerspensioenen bedoelde bezigheid doet blijken en, anderzijds, dat die vergoeding van een andere aard is dan een opzeggingsvergoeding, afscheidsvergoeding of een ontslagvergoeding of elk als zodanig geldend voordeel zoals bedoeld in artikel 64, § 1, derde lid, Algemeen Reglement Werknemerspensioenen (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei - Niet-concurrentiebeding - Vergoeding - Aard

- Art. 65, § 2, vijfde lid, 4° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- Art. 64, § 1, derde lid KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

PENSIOEN - Werknemers - Gerechtigheid - Uitbetaling - Beroepsarbeid - Vergoeding niet-concurrentiebeding - Gevolg

- Art. 65, § 2, vijfde lid, 4° Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- Art. 64, § 1, derde lid KB 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers

Le paiement de l'indemnité compensatoire forfaitaire visée à l'article 65, § 2, alinéa 5, 4°, de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail ne rémunère pas l'exercice d'une activité, mais compense au contraire l'interdiction d'exercer une activité déterminée ; il s'ensuit, d'une part, que cette indemnité compensatoire forfaitaire – indépendamment de la base sur laquelle elle est imposée fiscalement – ne démontre pas l'exercice d'une activité au sens de l'article 64, § 1er, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés et, d'autre part, que cette indemnité est d'une nature différente de celle d'une indemnité de préavis, d'une indemnité de départ, d'une indemnité de licenciement ou de tout autre avantage en tenant lieu au sens de l'article 64, § 1er, alinéa 3, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Clause de non-concurrence - Indemnité - Nature

- Art. 65, § 2, al. 5, 4° L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

- Art. 64, § 1er, al. 3 A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

PENSION - Travailleurs salariés - Bénéfice - Paiement - Activité professionnelle - Indemnité pour clause de non-concurrence - Conséquence

- Art. 65, § 2, al. 5, 4° L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

- Art. 64, § 1er, al. 3 A.R. du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés

S.21.0042.F

10 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250210.3F.4](#)

AC nr. ...

Uit artikel 174 ZIV-wet volgt niet dat enkel de prestaties die na een listige kunstgreep werden verleend, onderworpen zijn aan een verjaringstermijn van vijf jaar (1). (1) Zie concl. OM.

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Terugvordering van de ten onrechte verleende prestaties - Verjaring - Termijn van twee jaar - Listige kunstgrepen - Termijn van vijf jaar - Voorwerp van de vordering tot

Il ne suit pas de l'article 174 de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, que seules les prestations octroyées postérieurement à une manœuvre frauduleuse sont soumises au délai de prescription de cinq ans (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Généralités - Récupération des prestations octroyées indûment - Prescription - Délai de deux ans - Manoeuvres frauduleuses - Délai de cinq ans - Objet de l'action en récupération

terugbetaling

- Art. 174 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 174 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

S.21.0078.N

2 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.3](#)

AC nr. ...

Met werknemers die onderworpen zijn aan het "geheel der regelingen als bedoeld in artikel 21, § 1, van de Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid" worden slechts bedoeld de werknemers die verzekerd zijn op grond van en overeenkomstig alle takken waaruit het stelsel van de sociale zekerheid voor werknemers is opgebouwd, waartoe de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel niet behoort (1). (1) Zie concl. OM.

*SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers -
Bijdragenverminderingen - Toepassingsgebied -
Overheidspersoneel - Algemene Beginselenwet Sociale
Zekerheid - Gevolg*

- Art. 329 Programmawet (I) 24 december 2002
- Art. 330 Programmawet (I) 24 december 2002
- Art. 339 Programmawet (I) 24 december 2002
- Art. 21, § 1 Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
- Art. 38, § 3bis, eerste lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers

Les travailleurs qui sont assujettis à « l'ensemble des régimes visés à l'article 21, § 1er, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés », s'entendent uniquement des travailleurs qui sont assurés en application de toutes les branches constituant le régime de la sécurité sociale des travailleurs et en conformité avec celles-ci, dont ne relève pas la loi du 3 juillet 1967 sur la prévention ou la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public (1). (1) Voir les concl. du MP.

*SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Réduction de cotisations -
Champ d'application - Personnel du secteur public - Loi du 29 juin
1981 - Conséquence*

- Art. 329 L.-programme (I) du 24 décembre 2002
- Art. 330 L.-programme (I) du 24 décembre 2002
- Art. 339 L.-programme (I) du 24 décembre 2002
- Art. 21, § 1er L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés
- Art. 38, § 3bis, al. 1er L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés

S.22.0009.N

24 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250324.3N.5](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 4, 1°, 5, § 2, 2° en 3°, 18, §§ 1 tweede lid en 2, 2° wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, waarmee overeenkomstige regels bepaald in de richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep werden omgezet, volgt dat niet alleen de persoon die een werknemer tewerkstelt krachtens een arbeidsovereenkomst, maar elke persoon voor wie een welbepaalde andere persoon in uitvoering van een arbeidsbetrekking daadwerkelijk een persoonlijke beroepsactiviteit verricht, moet worden aangezien als een werkgever op wie de in artikel 18, § 2, 2°, bepaalde forfaitaire schadevergoeding in voorkomend geval van toepassing is (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Richtlijn 2000/78/EEG - Aanvullende regelingen sociale zekerheid - Arbeidsbetrekkingen - Werkgever - Begrip

- Art. 4, 1° Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming
- Art. 5, § 2, 2° en 3° Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming
- Art. 18, § 1, tweede lid Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming
- Art. 2, 2° Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming

SOCIALE ZEKERHEID - Algemeen - Richtlijn 2000/78/EEG - Aanvullende regelingen sociale zekerheid - Arbeidsbetrekkingen - Werkgever - Begrip

- Art. 4, 1° Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming
- Art. 5, § 2, 2° en 3° Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming
- Art. 18, § 1, tweede lid Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming
- Art. 2, 2° Wet 10 mei 2007 houdende diverse maatregelen inzake de heling en inbeslagneming

Il suit des articles 4, 1°, 5, § 2, 2° et 3°, 18, §§ 1er, alinéa 2, et 2, 2°, de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre certaines formes de discrimination, qui ont transposé des règles analogues prévues dans la directive 2000/78/CE du Conseil du 27 novembre 2000 portant création d'un cadre général en faveur de l'égalité de traitement en matière d'emploi et de travail, que non seulement la personne qui occupe un travailleur salarié en vertu d'un contrat de travail, mais également toute personne pour laquelle une autre personne déterminée effectue une activité professionnelle personnelle en exécution d'une relation de travail doit être considérée comme un employeur auquel, s'il échet, l'indemnité forfaitaire visée à l'article 18, § 2, 2°, s'applique (1). (1) Voir les concl. du MP.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Directive 2000/78/CEE - Régime complémentaire de sécurité sociale - Relations de travail - Employeur - Notion

- Art. 4, 1° L. du 10 mai 2007
- Art. 5, § 2, 2° et 3° L. du 10 mai 2007
- Art. 18, § 1er, al. 2 L. du 10 mai 2007
- Art. 2, 2° L. du 10 mai 2007

SECURITE SOCIALE - Généralités - Directive 2000/78/CEE - Régime complémentaire de sécurité sociale - Relations de travail - Employeur - Notion

- Art. 4, 1° L. du 10 mai 2007
- Art. 5, § 2, 2° et 3° L. du 10 mai 2007
- Art. 18, § 1er, al. 2 L. du 10 mai 2007
- Art. 2, 2° L. du 10 mai 2007

De betwistingen van de beslissingen betreffende de voorschotten inzake inkomensgarantie voor ouderen zijn betwistingen die betrekking hebben op de toepassing van de Wet Inkomensgarantie Ouderen en die krachtens artikel 580, 8°, e), Gerechtelijk Wetboek bij de arbeidsrechtbank aanhangig moeten worden gemaakt (1). (1) Zie concl. OM.

PENSIOEN - Gewaarborgd inkomen voor bejaarden - Inkomensgarantie voor ouderen - Beslissing betreffende de voorschotten - Betwisting - Volstreekte bevoegdheid

- Art. 3 Wet 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen
- Art. 11 KB 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen
- Art. 580, 8°, e) Gerechtelijk Wetboek

Les contestations des décisions relatives aux avances en matière de garantie de revenus aux personnes âgées sont des contestations relatives à l'application de la loi instituant cette garantie de revenus, que l'article 580, 8°, e), du Code judiciaire attribue au tribunal du travail (1). (1) Voir les concl. du MP.

PENSION - Revenu garanti aux personnes âgées - Garantie de revenus aux personnes âgées - Décision portant sur des avances - Contestation - Compétence d'attribution

- Art. 3 L. du 22 mars 2001 instituant la garantie de revenus aux personnes âgées
- Art. 11 A.R. du 23 mai 2001 portant règlement général en matière de garantie de revenus aux personnes âgées
- Art. 580, 8°, e) Code judiciaire

Voor de berekening van de inkomensgarantie voor ouderen en de voorschotten op de inkomensgarantie worden de bestaansmiddelen en de pensioenen in aanmerking genomen, voor zover de sociaal verzekerde hierover daadwerkelijk beschikt, zodat ze, overeenkomstig het door de wetgever nagestreefde doel, bijdragen tot de levensomstandigheden van de persoon (1). (1) Zie concl. OM.

PENSIOEN - Gewaarborgd inkomen voor bejaarden - Inkomensgarantie voor ouderen - Bedrag - Toekenningsvoorwaarde

- Art. 7 Wet 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen
- Art. 11 KB 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen

Les ressources et pensions sont prises en considération pour le calcul de la garantie de revenus aux personnes âgées et des avances sur la garantie de revenus dans la mesure où l'assuré social en dispose effectivement, de sorte que, conformément au but recherché par le législateur, elles contribuent aux conditions d'existence de la personne (1). (1) Voir les concl. du MP.

PENSION - Revenu garanti aux personnes âgées - Garantie de revenus aux personnes âgées - Montant - Condition d'octroi

- Art. 7 L. du 22 mars 2001 instituant la garantie de revenus aux personnes âgées
- Art. 11 A.R. du 23 mai 2001 portant règlement général en matière de garantie de revenus aux personnes âgées

S.22.0021.N

2 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.4](#)

AC nr. ...

De forfaitaire vergoeding bepaald in artikel 23, § 2, 2° van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen, is slechts van toepassing in geval van vorderingen tegen de werkgever; in alle andere gevallen is de forfaitaire vergoeding zoals bepaald in artikel 23, § 2, 1° van toepassing (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Cass. 11 mei 2020, AR S.18.0094.N, AC 2020, nr. 280.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Allerlei - Discriminatiwet - Discriminatie op grond van geslacht - Slachtoffer van discriminatie - Ongunstige of nadelige behandeling -

4/05/2026

L'indemnisation forfaitaire prévue à l'article 23, § 2, 2°, de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes ne s'applique qu'en cas d'actions intentées contre l'employeur; dans tous les autres cas, l'indemnisation forfaitaire prévue à l'article 23, § 2, 1°, est applicable (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) Cass. 11 mai 2020, RG S.18.0094.N, Pas. 2020, n° 280.

CONTRAT DE TRAVAIL - Divers - Loi contre la discrimination - Discrimination fondée sur le sexe - Victime de discrimination - Traitement défavorable ou désavantageux - Employeur - Tiers -

P. 826/844

Werkgever - Derde - Morele en materiële forfaitaire schadevergoeding - Omvang - Bepaling

- Art. 23, §§ 1 en 2 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen

- Art. 25, § 2 Wet 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen

Indemnisation forfaitaire du préjudice moral et matériel - Etendue - Détermination

- Art. 23, § 1er et 2 L. du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes

- Art. 25, § 2 L. du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes

S.22.0022.N

2 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.1](#)

AC nr. ...

De verplichting voor verzekeraars om vrouwen en mannen op het vlak van beloning niet te discrimineren ongeacht eventueel bestaande verschillen in de wettelijke pensioenleeftijd, is geen gevolg van de inwerkingtreding van de wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen of van het ontbreken van een overgangsregeling in die wet, maar bestond in het Belgische recht reeds voor verzekerde feiten die zich, met betrekking tot aanvullende sociale verzekeringen die de werkgever heeft aangegaan, voordoen sinds 17 mei 1990 (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 14 KB nr. 40 in werking getreden op 6 november 1967 en werd opgeheven op 8 april 1971. Art. 47bis Loonbeschermingswet werd door de wet van 10 juni 2010 vernummerd tot 47ter.

ARBEID - Vrouwen - Aanvullende stelsels sociale zekerheid - Gelijkheid - Handhaving - Aanvang regelgeving

- Art. 119 Verdrag van 25 maart 1957 tot oprichting van de Europese Gemeenschap, in de versie ervan geconsolideerd te Amsterdam op 2 oktober 1997, goedgekeurd bij de wet van 10 augustus 1998

L'obligation pour les assureurs de ne pas faire de discrimination entre les femmes et les hommes en matière de rémunération, quelles que soient les différences éventuellement existantes en termes d'âge légal de la pension, n'est pas une conséquence de l'entrée en vigueur de la loi du 10 mai 2007 tendant à lutter contre la discrimination entre les femmes et les hommes ou de l'absence de régime transitoire dans cette loi, mais existait déjà en droit belge pour certains faits assurés survenant depuis le 17 mai 1990 en ce qui concerne des assurances sociales complémentaires conclues par l'employeur (1) (2). (1) Voir les concl. du MP. (2) L'article 14 de l'A.R. n° 40 est entré en vigueur le 6 novembre 1967 et a été abrogé le 8 avril 1971. L'article 47bis de la loi du 12 avril 1965 a été renuméroté en 47ter par la loi du 10 juin 2010.

TRAVAIL - Femmes - Régimes complémentaire de sécurité sociale - Egalité - Maintien - Point de départ de la réglementation

- Art. 119 Traité du 25 mars 1957 instituant la Communauté Européenne, dans sa version consolidée à Amsterdam le 2 octobre 1997, approuvée par la L. du 10 août 1998

Het recht op uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid, vastgelegd in een groepsverzekeringsovereenkomst gesloten door een werkgever ten voordele van de werknemers, is geen bij het sluiten van die groepsverzekeringsovereenkomst definitief vastgesteld recht, maar, zolang de uitkeringen verschuldigd zijn, een toekomstig gevolg van het sluiten van die overeenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

VERZEKERING - Algemeen - Groepsverzekering - Aanvullende arbeidsongeschiktheidsuitkeringen - Vaststelling rechten - Tijdstip - Gevolg

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

Le droit à des allocations pour incapacité de travail, stipulé dans un contrat d'assurance-groupe conclu par un employeur au profit des travailleurs, n'est pas un droit définitivement établi lors de la conclusion de ce contrat d'assurance-vie, mais une conséquence future de la conclusion de cette convention, aussi longtemps que les allocations sont dues (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Généralités - Assurance-groupe - Allocations d'incapacité de travail complémentaires - Détermination des droits - Moment - Conséquence

- Art. 1er Ancien Code civil

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2 Ancien Code civil

Morele schade is schade in de zin van artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek; zij bestaat uit pijn, smart of enig ander moreel leed; ook een rechtspersoon kan dergelijke schade lijden, in het bijzonder wanneer diens aanzien wordt gekrenkt; een rechtspersoon die tot de behartiging van een collectief belang is opgericht, lijdt evenwel geen morele schade door de loutere schending van het betreffende collectief belang (1). (1) Zie concl. OM.

Le dommage moral est le dommage au sens de l'article 1382 de l'ancien Code civil; il comprend la douleur, le chagrin ou tout autre préjudice moral; une personne morale peut également subir un tel dommage, en particulier lorsqu'il lui est fait offense; une personne morale qui a été constituée en vue d'assurer la défense d'un intérêt collectif ne subit cependant pas de dommage moral par la simple violation de l'intérêt collectif en question (1). (1) Voir les concl. du MP.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Morele schade - Elementen en grootte - Schadelijder - Rechtspersoon - Behartiging collectief belang - Gevolg

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Morele schade - Elementen en grootte - Schadelijder - Rechtspersoon

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage moral. éléments. étendue - Victime d'un dommage - Personne morale - Défense d'un intérêt collectif - Conséquence

- Art. 1382 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage moral. éléments. étendue - Victime d'un dommage - Personne morale

- Art. 1382 Ancien Code civil

S.22.0045.N

17 februari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250217.3N.5](#)

AC nr. ...

Hoger beroep kan slechts worden ingesteld door iemand die in de procedure in eerste aanleg partij is geweest als eiser, verweerder of tussenkomende partij en door de beroepen beslissing in zijn belang wordt geschaad; wanneer de schuldbemiddelaar het vorderingsrecht uitoefent dat artikel 1675/15, § 1, Gerechtelijk Wetboek hem verleent om de herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid of van de aanzuiveringsregeling te vorderen, treedt hij hierbij op als partij in het geding dat over de herroeping uitspraak doet (1). (1) Zie concl. OM.

Un appel ne peut être interjeté que par une personne qui avait la qualité de demandeur, de défendeur ou de partie intervenante dans la procédure en première instance et qui est lésée dans ses intérêts par la décision entreprise ; lorsque le médiateur de dettes exerce le droit d'action que lui accorde l'article 1675/15, § 1er, du Code judiciaire pour réclamer la révocation de la décision d'admissibilité ou du plan de règlement, il agit en qualité de partie à l'instance qui statue sur la révocation (1). (1) Voir les concl. du MP.

COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Schuldbemiddelaar - Vordering tot herroeping - Rechtsmiddel - Hoger beroep - Hoedanigheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1675/15, § 1 Gerechtelijk Wetboek

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Médiateur de dettes - Action en révocation - Voie de recours - Appel - Qualité

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 18 Code judiciaire

- Art. 1675/15, § 1er Code judiciaire

Wanneer de schuldbemiddelaar het vorderingsrecht uitoefent dat artikel 1675/15, § 1, Gerechtelijk Wetboek hem verleent om de herroeping van de beschikking van toelaatbaarheid of van de aanzuiveringsregeling te vorderen, heeft hij, wanneer zijn verzoek tot herroeping wordt afgewezen, belang bij de hervorming of de vernietiging van die beslissing in hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Schuldbemiddelaar - Vordering tot herroeping - Rechtsmiddel - Hoger beroep - Belang

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/15, § 1 Gerechtelijk Wetboek

Lorsqu'il exerce le droit d'action que lui accorde l'article 1675/15, § 1er, du Code judiciaire pour réclamer la révocation de la décision d'admissibilité ou du plan de règlement, le médiateur de dettes a, en cas de rejet de sa demande de révocation, intérêt à la réformation ou à l'annulation de cette décision en appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Médiateur de dettes - Action en révocation - Voie de recours - Appel - Intérêt

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 18 Code judiciaire
- Art. 1675/15, § 1er Code judiciaire

S.23.0006.N

19 mei 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250519.3N.10](#)

AC nr. ...

Opdat een persoon lasthebber zou kunnen zijn in de zin van artikel 3, 1° Uitvoeringsbesluit RSZ-wet is niet vereist dat er een rechtstreekse contractuele betrekking bestaat tussen de lasthebber en de persoon die als werkgever wordt beschouwd; het is voldoende dat een persoon in het kader van contractuele betrekkingen feitelijk zijn voornaamste bedrijvigheid wijdt aan het dagelijks beheer of aan de dagelijkse leiding van een in de bepaling bedoelde vereniging of organisatie tegen een ander loon dan kost en inwoning; de rechtsbetrekking die aan die voorwaarden voldoet, wordt enkel voor de toepassing van de RSZ-wet gelijkgesteld met een rechtsbetrekking die voortvloeit uit een arbeidsovereenkomst, zonder dat de betrokkene werkt in een band van ondergeschiktheid; deze gelijkstelling raakt niet aan de bestaande rechtsverhouding tussen de partijen.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Bijdrageplicht - Toepassingsgebied - Verruiming - Verenigingen en organisaties - Lasthebber - Begrip - Vennootschapsvorm - Gevolg

- Art. 2, § 1, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Pour qu'une personne puisse être considérée comme mandataire au sens de l'article 3, 1°, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, il n'est pas requis qu'il existe une relation contractuelle directe entre le mandataire et la personne qui est considérée comme employeur ; il suffit qu'une personne consacre en fait, dans le cadre de relations contractuelles et contre rémunération autre que le logement et la nourriture, sa principale activité à la gestion ou à la direction journalières d'une association ou organisation visée par cette disposition ; la relation juridique qui remplit ces conditions est assimilée, aux seules fins de l'application de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, à une relation juridique résultant d'un contrat de travail, sans que l'intéressé travaille dans un lien de subordination ; cette assimilation n'affecte pas le rapport juridique existant entre les parties.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Obligation de cotisation - Champ d'application - Extension - Associations et organisations - Mandataire - Notion - Forme de société - Conséquence

- Art. 2, § 1er, 1° L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 3, 1° KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 3, 1° A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

S.23.0013.N

2 juni 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250602.3N.6](#)

AC nr. ...

Het ressort van een paritair comité wordt in beginsel bepaald door de hoofdactiviteit van de betrokken onderneming, tenzij uit het oprichtingsbesluit een ander criterium blijkt, zoals de gewone of normale activiteit van de onderneming; uit de samenhang tussen artikel 1, eerste lid, a), al. 1, van het koninklijk besluit van 4 maart 1975 en artikel 1, eerste lid, 1, a), van het koninklijk besluit van 13 maart 1985 volgt dat een onderneming niet onder het "Paritair Subcomité voor de elektriciens: installatie en distributie" ressorteert wanneer zij onder de bevoegdheid valt van het Paritair Comité voor de bouwnijverheid; hieruit volgt dat de Koning ervan is uitgegaan dat een activiteit onder de bevoegdheidsomschrijvingen van de beide paritaire comités kan vallen, en dat in voorkomend geval het Paritair Comité voor het bouwbedrijf de voorrang geniet.

PARITAIR COMITE - Ressort - Paritair comité voor de voedingsnijverheid - Bevoegdheid - Draagwijdte

- Art. 35 Wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités

- Art. 1, eerste lid, a), al. 1 KB 4 maart 1975 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité voor het bouwbedrijf en tot vaststelling van het aantal leden ervan

- Art. 1, eerste lid, 1, a) KB 13 maart 1985

PARITAIR COMITE - Ressort - Wijze van bepaling

- Art. 35 Wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités

- Art. 1, eerste lid, a), al. 1 KB 4 maart 1975 tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité voor het bouwbedrijf en tot vaststelling van het aantal leden ervan

- Art. 1, eerste lid, 1, a) KB 13 maart 1985

Le ressort d'une commission paritaire est, en principe, déterminé par l'activité principale de l'entreprise concernée, sauf si un autre critère est fixé par l'arrêté d'institution, tel que l'activité habituelle ou normale de l'entreprise; il suit de la combinaison des articles 1er, alinéa 1er, a), alinéa 1er, de l'arrêté royal du 4 mars 1975 et 1er, alinéa 1er, a), de l'arrêté royal du 13 mars 1985 qu'une entreprise ne ressort pas de la « sous-commission paritaire des électriciens: installation et distribution » lorsqu'elle relève de la compétence de la commission paritaire de la construction; il s'ensuit que le Roi est parti du principe qu'une activité est susceptible de relever des compétences des deux commissions partiaires et que, le cas échéant, la commission paritaire de la construction obtient la préférence.

COMMISSION PARITAIRE - Ressort - Commission paritaire de la construction - Compétence - Portée

- Art. 35 L. du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires

- Art. 1, al. 1er, a), al. 1er AR 4 mars 1975 instituant la Commission paritaire de la construction et de fixant sa dénomination et sa compétence et en fixant le nombre de membres

- Art. 1, al. 1er, 1, a) A.R. du 13 mars 1985

COMMISSION PARITAIRE - Ressort - Mode de détermination

- Art. 35 L. du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires

- Art. 1, al. 1er, a), al. 1er AR 4 mars 1975 instituant la Commission paritaire de la construction et de fixant sa dénomination et sa compétence et en fixant le nombre de membres

- Art. 1, al. 1er, 1, a) A.R. du 13 mars 1985

S.23.0024.N

13 januari 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250113.3N.4](#)

AC nr. ...

De rechter bij wie een vordering aanhangig is gemaakt, is in de regel bevoegd om kennis te nemen van een vordering tot vrijwaring, ook wanneer deze tussenvordering tot de bevoegdheid van een andere rechter behoort op voorwaarde dat tussen beide vorderingen een voldoende nauwe band bestaat; de rechter beoordeelt het bestaan dan wel het ontbreken van een voldoende nauwe dergelijke band tussen de hoofdvordering en de vordering tot vrijwaring; hij kan het bestaan ervan evenwel niet afwijzen op de enkele grond dat de grondslag van de vorderingen verschilt en de vordering tot vrijwaring, anders dan de hoofdvordering, aldus niet tot zijn bevoegdheid behoort (1). (1) Zie concl. OM.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Algemeen - Tussenvordering - Gedwongen tussenkomst - Ontvankelijkheid

- Art. 13 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 15, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 16, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 17, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 564 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 812, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge qui est saisi d'une demande est en règle compétent pour connaître d'une demande en garantie, même lorsque cette demande incidente ressortit à un autre juge, à condition qu'il existe un lien suffisamment étroit entre les deux demandes ; le juge apprécie l'existence ou l'absence d'un tel lien suffisamment étroit entre la demande principale et la demande en garantie ; il ne peut toutefois en exclure l'existence au seul motif qu'elles reposent sur un fondement différent et que la demande en garantie, contrairement à la demande principale, ne relève pas de sa compétence (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Généralités - Demande incidente - Intervention forcée - Recevabilité

- Art. 13 Code judiciaire
- Art. 15, al. 1er Code judiciaire
- Art. 16, al. 2 Code judiciaire
- Art. 17, al. 1er Code judiciaire
- Art. 18 Code judiciaire
- Art. 564 Code judiciaire
- Art. 812, al. 1er Code judiciaire

Uit artikel 1675/9, §§ 1, 2°, 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek en artikel 464/1, § 8, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering volgt dat in het raam van een collectieve schuldenregeling, de Federale Overheidsdienst Financiën, zoals iedere schuldeiser, ertoe gehouden is namens de eiser tijdig aangifte van schuldvordering te doen van de door de schuldenaar opgelopen strafrechtelijke boetes, verbeurdverklaringen en kosten en dat bij gebrek aan tijdige aangifte de door artikel 1675/9, § 3, Gerechtelijk Wetboek bepaalde sanctie, erin bestaande dat de schuldeiser onweerlegbaar wordt vermoed afstand te hebben gedaan van zijn schuldvordering, van toepassing is; noch artikel 464/1, § 8, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering, dat enkel betrekking heeft op de kwijtschelding of vermindering van straffen in het raam van een collectieve insolventieprocedure, noch enige andere wetsbepaling voorziet in een uitzondering op de verplichting om tijdig aangifte te doen van penale boetes en verbeurdverklaarde sommen en op de eraan gekoppelde sanctie (1). (1) Zie concl. OM.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Strafrechtelijke veroordeling - Geldboete - Geen aangifte - Afstand schuldvordering

- Art. 464/1, § 8, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 1675/9, §§ 1, 2°, 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek

STRAF - Geldboete en opdecimen - Collectieve schuldenregeling - Strafrechtelijke veroordeling - Geldboete - Geen aangifte - Afstand schuldvordering

- Art. 464/1, § 8, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 1675/9, §§ 1, 2°, 2 en 3 Gerechtelijk Wetboek

Il suit des articles 1675/9, §§ 1er, 2°, 2 et 3, du Code judiciaire et 464/1, § 8, alinéas 3 et 4, du Code d'instruction criminelle que, dans le cadre d'un règlement collectif de dettes, le Service Public Fédéral Finances, à l'instar de tout créancier, est tenu de faire en temps utile, au nom du demandeur, déclaration de créance des amendes pénales, confiscations et frais encourus par le débiteur et qu'à défaut de déclaration faite en temps utile, la sanction visée à l'article 1675/9, § 3, du Code judiciaire, à savoir que le créancier est alors présumé de manière irréfragable avoir renoncé à sa créance, s'applique ; ni l'article 464/1, § 8, alinéa 5, du Code d'instruction criminelle, qui a uniquement trait à la remise ou à la réduction de peines dans le cadre d'une procédure d'insolvabilité collective, ni aucune autre disposition légale ne prévoit d'exception à l'obligation de faire, en temps utile, déclaration de créance d'amendes pénales et de sommes confisquées, ni à la sanction qui y est associée (1). (1) Voir les concl. du MP.

RÈGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Condamnation pénale - Amende - Absence de déclaration - Renonciation à la créance

- Art. 464/1, § 8, al. 3 et 4 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1675/9, § 1er, 2°, 2 et 3 Code judiciaire

PEINE - Amende et décimes additionnels - Règlement collectif de dettes - Condamnation pénale - Amende - Absence de déclaration - Renonciation à la créance

- Art. 464/1, § 8, al. 3 et 4 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1675/9, § 1er, 2°, 2 et 3 Code judiciaire

De wet beschikt alleen voor de toekomst en heeft in de regel geen terugwerkende kracht; behoudens andersluidende bepalingen is de nieuwe wet niet alleen van toepassing op toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan, maar ook op de toekomstige gevolgen van onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder de nieuwe wet, voor zover dit geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten (1). (1) Zie concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Beginsel van de niet-terugwerkende kracht van de wetten

- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

- Art. 14 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen

Een wet die voorziet in nieuwe cumulatievoorwaarden van onderbrekingsuitkeringen met de uitoefening van een zelfstandige nevenactiviteit in geval van vermindering van de arbeidsprestaties, regelt die cumulatie niet in de loop van een periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van die wet (1). (1) Zie concl. OM.

WERKLOOSHEID - Allerlei - Onderbrekingsuitkeringen - Cumulatie met een zelfstandige nevenactiviteit - Cumulatievoorwaarden - Wijziging van die voorwaarden - Werking in de tijd

- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

- Art. 14 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Onderbrekingsuitkeringen - Cumulatie met een zelfstandige nevenactiviteit - Cumulatievoorwaarden - Wijziging van die voorwaarden

- Art. 1.2 Burgerlijk Wetboek - Boek 1: Algemene bepalingen

- Art. 14 KB 2 januari 1991 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen

La loi ne dispose que pour l'avenir et n'a, en règle, pas d'effet rétroactif; la loi nouvelle n'est, sauf disposition contraire, applicable qu'aux situations nées après son entrée en vigueur ainsi qu'aux effets futurs des situations nées sous le régime de la loi antérieure qui se produisent ou se prolongent sous l'empire de la loi nouvelle, pour autant que cette application ne porte pas atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Principe de la non-rétroactivité des lois

- Art. 1.2 Code Civil - Livre 1: Dispositions générales

- Art. 14 A.R. du 2 janvier 1991

Une loi prévoyant de nouvelles conditions de cumul d'allocations d'interruption avec l'exercice d'une activité indépendante complémentaire en cas de réduction des prestations de travail ne régit pas ce cumul au cours d'une période antérieure à l'entrée en vigueur de cette loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOMAGE - Divers - Allocations d'interruption - Cumul avec une activité indépendante complémentaire - Conditions du cumul - Modification de ces conditions - Application dans le temps

- Art. 1.2 Code Civil - Livre 1: Dispositions générales

- Art. 14 A.R. du 2 janvier 1991

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Allocations d'interruption - Cumul avec une activité indépendante complémentaire - Conditions du cumul - Modification de ces conditions

- Art. 1.2 Code Civil - Livre 1: Dispositions générales

- Art. 14 A.R. du 2 janvier 1991

Uit de artikelen 22ter, tweede lid RSZ-wet, 157 Wet Deeltijdse Arbeid en 15, eerste en tweede lid Arbeidsreglementenwet volgt dat een afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer of een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met de werkroosters bedoeld in artikel 157 Wet Deeltijdse Arbeid moet worden bewaard op elke plaats waar de werknemers worden tewerkgesteld en bijgevolg ook op de plaatsen van tewerkstelling die niet de bedrijfszetel of exploitatiezetel van de werkgever zijn; uit die bepalingen volgt evenwel niet dat een afschrift van de arbeidsovereenkomst van de deeltijdse werknemer of een uittreksel van die arbeidsovereenkomst met de werkroosters ook moet worden bewaard buiten de plaats van tewerkstelling waar het arbeidsreglement geraadpleegd moet kunnen worden, noch dat elke plaats waar de werknemer werkend wordt aangetroffen een plaats van tewerkstelling is waar het arbeidsreglement geraadpleegd moet kunnen worden.

ARBEID - Sociale documenten - Deeltijdse werknemers - Vermoeden van het verrichten van voltijdse prestaties - Arbeidsovereenkomst - Uurrooster - Bewaarplaats

- Art. 22ter, tweede lid Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 157 Programmawet 22 december 1989

- Art. 15, eerste en tweede lid Wet 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Sociale zekerheidsbijdragen - Deeltijdse werknemers - Vermoeden van het verrichten van voltijdse prestaties - Sociale documenten - Arbeidsovereenkomst - Uurrooster - Bewaarplaats

- Art. 22ter, tweede lid Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 157 Programmawet 22 december 1989

- Art. 15, eerste en tweede lid Wet 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen

Il résulte des articles 22ter, alinéa 2, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, 157 de la loi-programme du 22 décembre 1989 et 15, alinéas 1er et 2, de la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail qu'une copie du contrat de travail du travailleur à temps partiel ou un extrait de ce contrat de travail contenant les horaires de travail visés à l'article 157 de la loi-programme du 22 décembre 1989 doit être conservé en chacun des lieux où des travailleurs sont occupés, y compris donc les lieux qui ne constituent ni le siège social ni le siège d'exploitation de l'employeur ; il ne résulte toutefois pas de ces dispositions qu'une copie du contrat de travail du travailleur à temps partiel ou un extrait de ce contrat de travail contenant les horaires de travail doive aussi être conservé en dehors du lieu où le règlement de travail doit pouvoir être consulté, ni que chaque lieu où le travailleur est en train de travailler constitue un lieu où le règlement de travail doit pouvoir être consulté.

TRAVAIL - Documents sociaux - Travailleurs à temps partiel - Présomption de prestations de travail à temps plein - Contrat de travail - Horaire - Lieu de conservation

- Art. 22ter, al.2 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 157 L.-programme du 22 décembre 1989

- Art. 15, al. 1er et 2 L. du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Cotisations de sécurité sociale - Travailleurs à temps partiel - Présomption de prestations de travail à temps plein - Documents sociaux - Contrat de travail - Horaire - Lieu de conservation

- Art. 22ter, al.2 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 157 L.-programme du 22 décembre 1989

- Art. 15, al. 1er et 2 L. du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail

Een door een werkgever verleende maaltijdcheque wordt als loon beschouwd indien hij in de plaats komt van loon of van enig ander voordeel dat anders zou zijn toegekend; een maaltijdcheque komt in de plaats van loon of enig ander voordeel dat anders zou zijn toegekend, zoals bedoeld in artikel 19bis, § 1, tweede lid, Uitvoeringsbesluit RSZ-wet, wanneer een collectief toegekend loonvoordeel voor een volledige personeelscategorie wordt vervangen door een maaltijdcheque; de omstandigheid dat een tot die personeelscategorie behorende werknemer het vervangen loonvoordeel nooit heeft ontvangen omdat hij pas na de vervanging in dienst is getreden, heeft niet tot gevolg dat artikel 19bis, § 1, tweede lid, Uitvoeringsbesluit RSZ-wet geen toepassing vindt met betrekking tot die werknemer.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Loon - Maaltijdcheque - Bijdrageplicht - Omstandigheden

- Art. 19bis, § 1, tweede lid KB 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Un titre-repas octroyé par un employeur est considéré comme une rémunération s'il se substitue à la rémunération ou à tout autre avantage qui serait autrement octroyé; un titre-repas se substitue à la rémunération ou à tout autre avantage qui serait autrement octroyé au sens de l'article 19bis, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, lorsqu'un avantage rémunératoire octroyé collectivement à une catégorie complète de personnel est remplacé par un titre-repas; la circonstance qu'un travailleur relevant de cette catégorie de personnel n'a jamais reçu l'avantage rémunératoire remplacé, parce qu'il n'est entré en service qu'après le remplacement n'a pas pour effet que l'article 19bis, § 1er, alinéa 2, de cet arrêté royal ne trouve pas à s'appliquer à ce travailleur.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Rémunération - Titres repas - Obligation de cotisation - Circonstances

- Art. 19bis, § 1er, al. 2 A.R. du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

Uit artikel 14, §§ 1 en 2 RSZ-wet, artikel 23, eerste en tweede lid Algemene Beginselenwet Sociale Zekerheid, artikel 2 Loonbeschermingswet, de artikelen XI.167, § 3, eerste lid en XI.205, § 4, eerste lid WER en hun onderlinge samenhang volgt dat de vergoeding die de door een verbonden auteur of uitvoerende kunstenaar van zijn werkgever ontvangt, voor de overdracht van zijn vermogensrechten waartoe hij zich bij het sluiten van de arbeidsovereenkomst had verbonden, een tegenprestatie is voor de overdracht van rechten met betrekking tot een in uitvoering van de arbeidsovereenkomst geleverde prestatie; die vergoeding is bijgevolg, in de regel, een voordeel waarop de werknemer ingevolge zijn dienstbetrekking recht heeft ten laste van zijn werkgever en maakt aldus deel uit van het loon op basis waarvan de socialezekerheidsbijdragen worden berekend; het is hierbij van geen belang dat deze vermogensrechten nadien door de werkgever verder worden overgedragen aan een derde.

LOON - Algemeen - Sociale zekerheid - Bijdragen - Vermogensrechten - Overdracht - Arbeidsovereenkomst - Gevolg

- Art. 14, §§ 1 en 2 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
 - Art. 23, eerste en tweede lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
 - Art. 2 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers
 - Art. XI.167, § 3, eerste lid Wetboek van economisch recht
 - Art. XI.205, § 4, eerste lid Wetboek van economisch recht
- SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Bijdragen - Vermogensrechten - Overdracht - Arbeidsovereenkomst - Gevolg*
- Art. 14, §§ 1 en 2 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders
 - Art. 23, eerste en tweede lid Wet 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers
 - Art. 2 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers
 - Art. XI.167, § 3, eerste lid Wetboek van economisch recht
- 4/05/2026

Il suit des articles 14, §§ 1er et 2, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, 23, alinéas 1er et 2, de la loi du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés, 2 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, XI.167, § 3, alinéa 1er, et XI.205, § 4, alinéa 1er, du Code de droit économique et de leur rapprochement que l'indemnité payée par un employeur à un auteur ou à un artiste exécutant lié par un contrat de travail en raison de la cession des droits patrimoniaux à laquelle il s'était engagé lors de la conclusion du contrat de travail constitue une contrepartie de la cession de droits relatifs à une prestation fournie en exécution du contrat de travail ; en conséquence, cette indemnité constitue, en règle, un avantage auquel le travailleur salarié a droit à charge de son employeur en raison de son engagement et fait donc partie de la rémunération sur la base de laquelle les cotisations de sécurité sociale sont calculées ; le fait que l'employeur transfère par la suite ces droits patrimoniaux à un tiers n'a aucune incidence à cet égard.

REMUNERATION - Généralités - Sécurité sociale - Cotisations - Droits patrimoniaux - Cession - Contrat de travail - Conséquence

- Art. 14, § 1er et 2 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs
 - Art. 23, al. 1er et 2 L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés
 - Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs
 - Art. XI.167, § 3, al. 1er Code de droit économique
 - Art. XI.205, § 4, al. 1er Code de droit économique
- SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Cotisations - Droits patrimoniaux - Cession - Contrat de travail - Conséquence*
- Art. 14, § 1er et 2 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs
 - Art. 23, al. 1er et 2 L. du 29 juin 1981 établissant les principes généraux de la sécurité sociale des travailleurs salariés
 - Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs
 - Art. XI.167, § 3, al. 1er Code de droit économique

- Art. XI.205, § 4, eerste lid Wetboek van economisch recht

- Art. XI.205, § 4, al. 1er Code de droit économique

Uit de artikelen 42, eerste en laatste lid, 1° RSZ-wet, de artikelen 2244, eerste en tweede lid en 2247 Oud Burgerlijk Wetboek en hun wetsgeschiedenis volgt dat de stuiting van de verjaring door een dagvaarding, behoudens andersluidende bepalingen, voortduurt tot op de dag waarop het geding definitief eindigt, namelijk wanneer de beslissing niet meer vatbaar is voor verzet, hoger beroep of cassatieberoep; enkel wanneer de stuiting is geëindigd doordat de vordering definitief is afgewezen, wordt de stuiting met toepassing van artikel 2247 Oud Burgerlijk Wetboek voor niet-bestaande gehouden.

Il suit des articles 42, premier et dernier alinéas, 1°, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, 2244, alinéas 1er et 2, et 2247 de l'Ancien Code civil et de leurs travaux préparatoires que, sauf dispositions contraires, l'interruption de la prescription par une citation perdue jusqu'au jour où l'instance prend définitivement fin, à savoir lorsque la décision n'est plus susceptible d'opposition, d'appel ou de pourvoi en cassation ; ce n'est que lorsqu'elle a pris fin par le rejet définitif de la demande que l'interruption est, par application de l'article 2247 de l'Ancien Code civil, regardée comme non avenue.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Bijdragen - Verjaring - Termijnen - Stuiting - Einde - Definitieve beslissing - Begrip

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Cotisations - Prescription - Délais - Interruption - Fin - Décision définitive - Notion

- Art. 42, eerste en laatste lid, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 42, al. 1er et dernier, 1° L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 2244, eerste en tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek
VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Stuiting - Einde - Definitieve beslissing - Begrip

- Art. 2244, al. 1er et 2 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Interruption - Fin - Décision définitive - Notion

- Art. 42, eerste en laatste lid, 1° Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

- Art. 42, al. 1er et dernier, 1° L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

- Art. 2244, eerste en tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2244, al. 1er et 2 Ancien Code civil

De beslissingen tot opheffing van de verplichte plaats van inschrijving op grond van de artikelen 9 en 10 KB 12 januari 2011 betreffende de toekenning van materiële hulp aan asielzoekers die beroepsinkomsten hebben uit een activiteit als werknemer, zijn beslissingen die worden genomen met toepassing van artikel 35/2, eerste lid, wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen; de vereisten die artikel 4, § 3, van deze wet stelt aan de beslissingen tot beperking of intrekking gelden voor alle op grond van artikel 35/2 van voormelde wet genomen beslissingen tot beperking of intrekking van materiële hulp en niet alleen voor de beslissing tot beëindiging bedoeld in artikel 35/2, derde lid, van deze wet.

VREEMDELINGEN - Asielzoekers - Materiële hulp - Intrekking - Motivering

- Art. 3 Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 6, § 1 Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 4 Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 4/1 Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 10, 2° Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 11, § 1, 1° Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 35/1 Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 35/2 Wet 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen
- Art. 9 KB 12 januari 2011 betreffende de toekenning van materiële hulp aan asielzoekers die beroepsinkomsten hebben uit een activiteit als werknemer
- Art. 10 KB 12 januari 2011 betreffende de toekenning van materiële hulp aan asielzoekers die beroepsinkomsten hebben uit een activiteit als werknemer
- Art. 11 KB 12 januari 2011 betreffende de toekenning van materiële hulp aan asielzoekers die beroepsinkomsten hebben uit een activiteit als werknemer

Les décisions de suppression du lieu obligatoire d'inscription sur la base des articles 9 et 10 de l'arrêté royal du 12 janvier 2011 relatif à l'octroi de l'aide matérielle aux demandeurs d'asile bénéficiant de revenus professionnels liés à une activité de travailleur salarié sont des décisions qui sont prises en application de l'article 35/2, alinéa 1er, de la loi du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers ; les exigences que l'article 4, § 3, de cette loi pose aux décisions de limitation ou de retrait valent pour toutes les décisions de limitation ou de retrait du droit à l'aide matérielle prises sur la base de l'article 35/2 de la loi précitée et pas pour la seule décision qui y met fin, telle qu'elle est visée à l'article 35/2, alinéa 3, de la même loi.

ETRANGERS - Demandeur d'asile - Aide matérielle - Retrait - Motivation

- Art. 3 L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 6, § 1 L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 4 L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 4/1 L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 10, 2° L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 11, § 1, 1° L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 35/1 L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 35/2 L. du 12 janvier 2007 sur l'accueil des demandeurs d'asile et de certaines autres catégories d'étrangers
- Art. 9 A.R. du 12 janvier 2011 relatif à l'octroi de l'aide matérielle aux demandeurs d'asile bénéficiant de revenus professionnels liés à une activité de travailleur salarié
- Art. 10 A.R. du 12 janvier 2011 relatif à l'octroi de l'aide matérielle aux demandeurs d'asile bénéficiant de revenus professionnels liés à une activité de travailleur salarié
- Art. 11 A.R. du 12 janvier 2011 relatif à l'octroi de l'aide matérielle aux demandeurs d'asile bénéficiant de revenus professionnels liés à une activité de travailleur salarié

S.24.0028.F

28 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250428.3F.1](#)

AC nr. ...

De ontvankelijkheid van de vordering van een schuldeiser tot verwerping van de collectieve schuldenregeling is aan geen andere voorwaarden onderworpen dan dat de eiser aan de vereisten van de artikelen 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek voldoet en dat, ter zake van een nieuwe vordering die in ondergeschikte orde is ingesteld, deze aan de vereisten van artikel 807 van dat wetboek voldoet (1). (1) Zie concl. OM.

COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Vordering van een schuldeiser tot verwerping van de collectieve schuldenregeling - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/7, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/11 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/12, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/14, § 2, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1675/15, § 1 Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Vordering van een schuldeiser tot verwerping van de collectieve schuldenregeling - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 807 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/7, § 4 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/11 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/12, § 1 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/14, § 2, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1675/15, § 1 Gerechtelijk Wetboek

La recevabilité de la demande d'un créancier de rejeter le règlement collectif de dettes n'est pas soumise à d'autres conditions que celles que le demandeur satisfasse aux exigences des articles 17 et 18 du Code judiciaire et que, s'agissant d'une demande nouvelle introduite à titre subsidiaire, celle-ci satisfasse aux exigences de l'article 807 de ce code (1). (1) Voir les concl. du MP.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Demande d'un créancier tendant au rejet du règlement collectif de dettes - Recevabilité - Conditions

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 18 Code judiciaire
- Art. 807 Code judiciaire
- Art. 1675/7, § 4 Code judiciaire
- Art. 1675/11 Code judiciaire
- Art. 1675/12, § 1er Code judiciaire
- Art. 1675/14, § 2, al. 3 et 4 Code judiciaire

- Art. 1675/15, § 1er Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Demande d'un créancier tendant au rejet du règlement collectif de dettes - Recevabilité - Conditions

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 18 Code judiciaire
- Art. 807 Code judiciaire
- Art. 1675/7, § 4 Code judiciaire
- Art. 1675/11 Code judiciaire
- Art. 1675/12, § 1er Code judiciaire
- Art. 1675/14, § 2, al. 3 et 4 Code judiciaire

- Art. 1675/15, § 1er Code judiciaire

S.24.0037.N

7 april 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250407.3N.6](#)

AC nr. ...

Hoger beroep kan slechts worden ingesteld door iemand die in de procedure in eerste aanleg partij is geweest als eiser, verweerder of tussenkomende partij en door de beroepen beslissing in zijn belang wordt geschaad, wat het geval kan zijn wanneer zijn vordering door de eerste rechter niet werd toegekend; wanneer de rechter op verzoek van een belanghebbende beslist om de schuldbemiddelaar te vervangen, treedt de schuldbemiddelaar ook wanneer hij vooraf wordt opgeroepen om in raadkamer te worden gehoord, hierbij niet op als partij in het geding dat over zijn vervanging uitspraak doet.

COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Schuldbemiddelaar - Vervanging - Hoger beroep door schuldbemiddelaar

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 18 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1050 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1675/17, § 4 Gerechtelijk Wetboek

Un appel ne peut être interjeté que par une personne qui avait la qualité de demandeur, de défendeur ou de partie intervenante dans la procédure en première instance et qui est lésée dans ses intérêts par la décision entreprise, ce qui est le cas lorsque sa demande n'a pas été accueillie par le premier juge; lorsque le juge décide, à la demande d'une partie intéressée, de remplacer le médiateur de dettes, ce dernier n'agit pas en qualité de partie à l'instance qui statue sur son remplacement, même lorsqu'il est préalablement convoqué en chambre du conseil pour être entendu.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Médiateur de dettes - Remplacement - Appel interjeté par le médiateur de dettes

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 18 Code judiciaire
- Art. 1050 Code judiciaire
- Art. 1675/17, § 4 Code judiciaire

S.24.0040.F

24 maart 2025

[ECLI:BE:CASS:2025:ARR.20250324.3F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer zij niet wegens schorsing of beëindiging van de arbeidsovereenkomst verschuldigd zijn, vormen de in geld of in geld waardeerbare voordelen die de werkgever zich ertoe verbindt aan de werknemer te betalen ter uitvoering van de arbeidsovereenkomst, in beginsel de tegenprestatie voor het werk dat ter uitvoering van die overeenkomst wordt geleverd en zijn zij bijgevolg loon in de zin van artikel 2, eerste lid, 1° en 3°, Loonbeschermingswet; de omstandigheid dat het aan de werknemer toegekende voordeel wordt bepaald op grond van het loon dat hij bij een andere werkgever zou hebben ontvangen, wijkt van deze regel niet af (1). (1) Zie concl. OM.

LOON - Bescherming - Begrip - Voordeel bepaald op grond van het loon dat de werknemer bij een andere werkgever zou hebben ontvangen

- Art. 2 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers

En principe, lorsqu'ils ne sont dus ni en raison de la suspension ni en raison de la cessation du contrat de travail, les avantages en espèces ou évaluables en argent que l'employeur s'oblige à payer au travailleur en exécution du contrat de travail sont la contrepartie du travail fourni en exécution dudit contrat et constituent, par conséquent, de la rémunération au sens de l'article 2, alinéa 1er, 1° et 3°, de la loi du 12 avril 1965; ne déroge pas à cette règle la circonstance que l'avantage accordé au travailleur est déterminé par référence à la rémunération qu'il aurait perçue auprès d'un autre employeur (1). (1) Voir les concl. du MP.

REMUNERATION - Protection - Notion - Avantage déterminé par référence à la rémunération que le travailleur aurait perçue auprès d'un autre employeur

- Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs

Uit de structuur en de formulering van de bepalingen van het Sociaal Strafwetboek, samen gelezen met de parlementaire voorbereiding van dat wetboek, blijkt dat artikel 162 Sociaal Strafwetboek van toepassing is op het loon, in de zin van artikel 2 Loonbeschermingswet, dat verschuldigd is wegens de uitvoering of de schorsing van de arbeidsovereenkomst en dat het niet van toepassing is op de vergoedingen die verschuldigd zijn wegens beëindiging van de arbeidsovereenkomst (1). (1) Zie concl. OM.

LOON - Algemeen - Sociaal Strafwetboek - Niet-betaling van loon - Begrip

- Art. 162 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
 - Art. 2 Wet 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers
-

Il ressort de la structure et du libellé des dispositions du Code pénal social, lues conjointement avec les travaux préparatoires, que l'article 162 de ce code s'applique à la rémunération, au sens de l'article 2 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs, due en raison de l'exécution ou de la suspension du contrat de travail et qu'elle ne s'applique pas aux indemnités dues en raison de la cessation du contrat de travail (1). (1) Voir les concl. du MP.

REMUNERATION - Généralités - Code pénal social - Non-paiement de rémunération - Notion

- Art. 162 Code pénal social
 - Art. 2 L. du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs
-